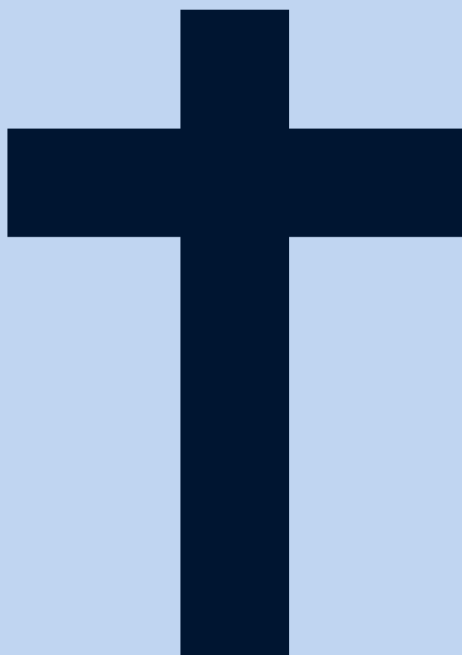

Ra 'da'yonhogui
nangue ma Hmuhæ ra
Jesucristo

New Testament in Otomi, Eastern Highland (MX:otm:Otomi,
Eastern Highland)

Ra 'da'yonhogui nangué ma Hmuh_u ra Jesucristo
New Testament in Otomi, Eastern Highland (MX:otm:Otomi, Eastern Highland)

copyright © 1974 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Otomi, Eastern Highland

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Otomí, Sierra [otm], Mexico

Copyright Information

© 1974, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Otomi, Eastern Highland

© 1974, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents.

For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

eed5311a-6154-516f-aead-3829b2989366

Contents

SAN MATEO	1
SAN MARCOS	48
SAN LUCAS	76
SAN JUAN	122
HECHOS	156
ROMANOS	199
1 CORINTIOS	218
2 CORINTIOS	237
GÁLATAS	249
EFESIOS	256
FILIPENSES	263
COLOSENSES	268
1 TESALONICENSES	273
2 TESALONICENSES	277
1 TIMOTEO	279
2 TIMOTEO	284
TITO	288
FILEMÓN	290
HEBREOS	291
SANTIAGO	305
1 PEDRO	310
2 PEDRO	315
1 JUAN	318
2 JUAN	323
3 JUAN	324
JUDAS	325
APOCALIPSIS	327

MATEO

Ran ho ma'da'yo bi 'yo't'a ra Mateo

Yám bombøta ra Jesucristo

¹ Guehna n'da ra søcuá i ja ua im ma to'o yá ngurpa bøta ra Jesucristo. Nu'a n'da ra Abraham ne man'da ra David ne xæn ngu mi'da gátho yá ngurpa bombøta u.

² Nu ra Abraham bim 'bua n'da rá ts'unt'u ngue ra Isaac. Nu ra Isaac xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Jacob a. Ne nu ra Jacob xø bim 'buh yá ts'unt'u. Nu'a n'da ra Judá a ne'u yán 'yohu. Ne gue'u bi xændgahe u dyu ja'i israelgähe, dyu judíohe. ³ Ne nu ra Judá bim 'bui i yoho yá ts'unt'u. N'dam'bui thoho yoho. Nu'a n'da ra Fares. Nu'a man'da ra Zara. Ne nu'a rá mbe u rá thuhu ra Tamar a. Ne nu ra Fares bim 'bua n'da rá ts'unt'u ngue ra Esrom. Ne nu ra Esrom, xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Aram a. ⁴ Ne nu ra Aram bim 'bua n'da rá ts'unt'u ngue ra Aminadab. Ne nu ra Aminadab, xø bim 'bua n'da rá ts'unt'u, ra Naason a. Ne nu ra Naason, xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Salmón a. ⁵ Nu ra Salmón xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Booz a. Ne nu ra Booz, rá mbe a ra Rahab. Ne nu ra Booz xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Obed a. Ne nu rá mbe ra Obed, ra Rut a. Ne nu ra Obed xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Isaí a. ⁶ Ne nu ra Isaí xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra David a. Ne nu ra David gue'a bin ts'ut'abi a. Ne nu ra David xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Salomón a. Ne nu rá mbe ra Salomón, gue'a xí du rá ndø rá thuhu Uriás.

⁷ Ne nu ra Salomón xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Roboam a. Ne nu ra Roboam xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Abías a. Ne nu ra Abías xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Asa a. ⁸ Ne nu ra Asa xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Josafat a. Ne nu ra Josafat xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Joram a. Ne nu ra Joram xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Uzías a. ⁹ Ne nu ra Uzías xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Jotam a. Ne nu ra Jotam xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Acaz a. Ne nu ra Acaz, xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Ezequías a. ¹⁰ Ne nu ra Ezequías xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Manasés a. Ne nu ra Manasés, xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Amón a. Ne nu ra Amón, xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Josías a. ¹¹ Ne nu

ra Josías, xø bim 'buh rá ts'unt'u ra Jeconías a, ne'u yán 'yohu. Ne gue'u yu pa bi ts'ix u ma mi israelhe dyu judíohe bu ja ra häi Babilonia. Bi zix yán suihu.

¹² Ne nubaya nu ra Jeconías bin xænd bu ra häi Babilonia a, ne'a rá ts'unt'u ngue ra Salatiel. Nu ra Salatiel xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Zorobabel a. ¹³ Ne nu ra Zorobabel xø bim 'buh rá ts'unt'u ra Abiud a. Ne nu ra Abiud xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Eliaquim a. Ne nu ra Eliaquim xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Azor a. ¹⁴ Ne nu ra Azor xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Sadoc a. Ne nu ra Sadoc xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Aquim a. Ne nu ra Aquim xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Eliud a. ¹⁵ Ne nu ra Eliud xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Eleazar a. Ne nu ra Eleazar xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Matán a. Ne nu ra Matán xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Jacob a. ¹⁶ Ne nu ra Jacob xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra José a. Gue'a rá ndø ra María a. Ne gue'a rá mbe ra Jesús a, ngue ra Cristo a baya, rá thahni Oja.

¹⁷ Ne gue'u gátho yám bombøta ra Jesucristo u. Mbudi tho ra Abraham, ná 'de'magoho a ra David. Ne xø bim 'buh mi 'de'magoho yám bombøta ne gue'u yu pa bi ts'ix pu Babilonia. Ne xø bim 'buh mi 'de'magoho, ná 'de'magoho a ra Cristo baya.

Nu'a bin ja 'bui mim 'buh ra Jesucristo

¹⁸ Ne nu'bui mim 'buh ra Jesucristo, nu'a rá mbe ngue ra María bi 'yän'na ra José, ne ya in nde din thät'ui, pe nu'bui hin ním 'buhmi, ya bi hnu ngue in hæt'uhni ra María, pegue bi nequi zehé rá t'uhni nangue rá Hogandahi Oja. ¹⁹ Ne nu ra José baya bi bēni hanja bin hæt'uhni a ra María. Pegue ra hocja'i a ra José ne him mi nde di yap'a ra María bu 'buh ra ze'mi pegue bi bēni da hyetho. ²⁰ Ne nu ra José, nu'bui ngubu mim bēni, bi 'u'i n'da ra t'i 'bui min apu rán ngunse, bi nu rám 'behni Oja bi 'yēmbi:

—Nu'i, hague José, rám bom'beto i ra David, xæn ho 'bui gam 'buhmi a ra xisu, nguetho nu ra 'uere dim 'bui, dim 'bui nangue rá Hogandahi Oja a. ²¹ Ne dim 'bui a n'da rá ts'unt'u ra María, gui xip rá thuhu ra Jesús. Nu'a ra Jesús nam bēni ngue da yāni gátho yá mijudíohe, yu israel, nangue

yá ts'oqui ɯ, bi 'yɛmp'a rá m 'bɛhni Ojǎ a ra José 'bɯ min ǎha.

²² Nguetho maya'bɯ tho ho bi zǎn Ojǎ a ra María 'bɯ mi man'a ra pǝngahyǎ ngue bi 'yɛna:

²³ N'da ra hmute ngue hin jam'bɯ n'dandǎ bi zo a n'da ran 'yohɯ, nɛ din hǎt'ɯhni.

Nɛ nu'a rá t'ɯhni dim 'bɯi da t'ɛmbi ra Emanuel, bi 'yɛn'a ra pǝngahyǎ maya'bɯ.

Nɛ nu'a ra Emanuel in nde da ma: “Dí 'bɯhmbɯ Ojǎ.”

²⁴ Janangue'a nu'bɯ mi hyax bɯya a ra José, bi 'yǝt'e 'bɛ'a bi xi a rá m 'bɛhni Ojǎ, nɛ 'bɛx bi zin'a ra María. ²⁵ Pɛ him 'bɛxque njuǎntho bim 'bɯhmi, ja gue'bɯ bim 'bɯh rá ts'ɯnt'ɯ ra María. Nɛ nu ra José bɯya bi xih rá thuhu ra Jesús a ra t'ɯhni bim 'bɯi.

2

Nu'ɯ 'da yɯn 'yohɯ bi dǎnde ra Jesús 'bɯ min 'uere

¹ Nɛ nu ra Jesús bǎm 'bɯpɯ ra hnini Belén guepɯ ra hǎi Judea. Nɛ min ts'ɯt'abi bɯ ja a ra xɛqui a ra Herodes, nɛ mí zǎm bɯ ra dǎhnini Jerusalén. Nɛ bi zǝm bɯ Jerusalén 'da yɯn 'yohɯ ngue yá 'bɛfi mí hand yɯ sǝ. Nɛ nu'ɯ bí nɛxpɯ mbɛ ní bǝx ra hyadi ɯ. ² Nɛ nu'bɯ mi zǝm bɯ Jerusalén bi 'yǎn'dɯ 'bɯpɯ:

—Hapɯ i 'bɯcua a rá hmuts'ɯt'abi yɯ judío ja bim 'bɯi, bi 'yɛn'ɯ. Nguetho dán nuhe n'da ra sǝ njǎm'bɯ dá nuhe n'dandǎ. Nɛ gue'a ra hmɛpya bi 'yurcahe ngue ya bim 'bɯi, nɛ bá ɛhmbe ya ga thǎndehe a, bi 'yɛn'ɯ bi nu ra sǝ.

³ Nɛ nu ra ts'ɯt'abi Herodes, nu'bɯ mi sifi 'bɛ'a bi man'ɯ yɯn 'yohɯ bi zǝm bɯ, bi hyonya tho ho nangue a ram hma ngue bim 'bɯh man'da ra ts'ɯt'abi. Nɛ gǎtho 'bɯpɯ Jerusalén bin su nguetho im bɛni: “Masque i ja 'bɛ'a din ja ya,” ɛn ɯ. ⁴ Nɛ nu'a ra ts'ɯt'abi Herodes bɯya bi zon'dɯ yɯ hmumbǎjǎ nɛ'ɯ yɯ xǎnbate nijǎ, bi 'yǎnni hapɯ im man yá sǝcuǎ yɯ pǝngahyǎ dim 'bɯ a rá hmuts'ɯt'abi yɯ judío, ngue ra Cristo. ⁵ Nɛ nu'ɯ bi 'yɛmbi:

—Guepɯ Belén ra hǎi Judea dim 'bɯi, nguetho gue'a bi man ra pǝngahyǎ 'bɯ maya'bɯ 'bɯ mi hma ngue,

⁶ Nu ra hnini Belén bɯ ra hǎi Judea,

ra t'ɯhnini a, pɛgue din ja tengu n'da ra dǎhnini

nguetho guepɯ dim 'bɯpɯ ra Hmu di jamansu ma t'ɯhni yɯ jǎ'i israel, i ɛn Ojǎ, bi 'yɛn'a ra pǝngahyǎ maya'bɯ, bi 'yɛn ɯ yɯ mbǎjǎ.

⁷ Nu'bɯ mi mbenc'ɯ yɯ mbǎjǎ nɛ yɯ xǎnbate nijǎ, nu ra Herodes bi zon'dɯ bi nu ra sǝ, pɛ njon mi ndepe da nu 'bɯ mam bá ts'i. Nɛ nu'bɯ mam bá ts'i bɯ 'bɯh ra Herodes, bi 'yǎnni:

—Ma njǎm'bɯ bi nɛqui a ra sǝ, bi t'ɛmp'ɯ.

⁸ Nɛ nu'bɯ mi xifi, nu ra Herodes bɯya bi 'yɛmp'ɯ bi nu ra sǝ:

—Ní mbǎhǎ bɯ Belén, gui hyomhbɯ hapɯ bim 'bɯ a ra 'uere, nɛ nu'bɯ gǎ tǐmhbɯ hapɯ i 'bɯi, gua ɛhmbe gui xijɯ, nɛcǎ ga mba ga thǎnde a, bi t'ɛmp'ɯ bi nu ra sǝ. Pɛ hinga gue'a mim bɛn a.

⁹ Nɛ nu'ɯ yɯn 'yohɯ bɯya bi mba da hyoni hapɯ bim 'bɯ a ra 'uere, nɛ xǝ bi nɛqui mahǝn'a a ra sǝ xpí nu bɯ yá hǎi. Nɛ i 'bɛt'o a. Nɛ nu'bɯ mi zǝm bɯ Belén, bin sǎya a ra sǝ bɯ din 'yɛt'ui a ra ngu nubɯ mí 'bɯ a ra 'uere. ¹⁰ Nɛ nu'ɯ yɯn 'yohɯ 'bɯ mí nu bin sǎya a ra sǝ, bin johya yá mbɯi bɯya. ¹¹ Nɛ bi yǎt'ambo, bi nu a ra 'uere nɛ ra María rá mbe. Nɛ bin dǎnyahmu, bi dǎnde a ra 'uere. Nɛ 'bɛxque bi xo't' yá 'bɛni bá tu, nɛ bi un yɯn t'unni a ra 'uere ngue ɛmme xǎn ngu di muui. Bi unna n'da ra oro, nɛ rá ndɛga ra za bi unni, nɛ n'da ra 'yɛthi yɯman'ɯ.

¹² Nɛ nu'bɯ min ǎ ɯ yɯn 'yohɯ ngue bi nu ra sǝ, Ojǎ bi 'yut'a n'da ra t'ǐ ngue nu'bɯ bi mbengui hin dí mba bɯ bí 'bɯh ra Herodes. Janangue'a n'danni n'da ra 'yu bi hyǎx 'bɯ mi mbeng bɯ yá hǎi bɯya.

Ra Jesús bi ts'ix bɯ Egipto

¹³ Nɛ nu'bɯ mí mba ɯ yɯn 'yohɯ bɯya, n'da rá m 'bɛhni Ojǎ bi xi a ra José 'bɯ min ǎha:

—Dami ndants'i. Dami six'a ra 'uere nɛ a rá mbe. Gui' dahmbɯ, ni mbǎhǎ bɯ ra hǎi Egipto nɛ gam 'bɯhmbɯ bɯ 'da yɯ pa. Nɛ him 'bɛx gua pengüi, jague'bɯ dá xi'aui gua pengüi. Nguetho nu ra Herodes da hyon'a ra 'uere, nɛ nu'bɯ da dǐni da hyo, bi 'yɛmp'a rá m 'bɛhni Ojǎ a ra José.

¹⁴ Nɛ 'bɛx bi ndanc'a ra José a ra xui a. Bi zix a ra María nɛ rá t'ɯhni, nɛ bi mba bɯ ra hǎi Egipto. Him bi dǝ'mi 'bɛ da

hyats'i. ¹⁵ Nε bām 'bupɛ Egipto jague'bɛ mi du ra Herodes, ja bá penc'ɛ bɛya. Nε bin ja 'be'a bi man Ojɔ maya'bɛ, bi 'yɛna: “Gan zohn'na ma t'ɛhni bɛ Egipto,” i ɛn Ojɔ, bi 'yɛn'a rá pɔngahyɔ.

Ra ts'ɛt'abi Herodes bi manda dí ho yɛ t'ɛhni

¹⁶ Nε nu ra Herodes ɛmmɛ bin cuɛ ngue ya bi thät'i, nguetho nu'ɛ yɛn 'yohɛ bi nu ra sɔ hin í mbeng bɛ 'bɛ mi dɛn'a ra t'ɛhni. Janangue'a bi mbɛn'ndɛ yá dofɛi ngue da hyo yɛ 'uere bɛ Belén nɛ yɛ hnini i hãnbɛ. Nε gátho ɛ yɛ t'ɛhni hinga na pɛ'ts'a nyojɛya gátho bi hyo. Nguetho bi man ɛ yɛn 'yohɛ, ya mbɛ má nyojɛya ya bi nɛqui a ra sɔ.

¹⁷ Nε nu'a bin ja, maya'bɛ thoho bi man a ra pɔngahyɔ ra Jeremías ngue ngubɛ din ja 'bɛ mi 'yɛna:

¹⁸ Bin ja n'da ran ts'oni bɛ ra hnini Ramá, nts'edi bi mbah yá xisu yɛ judío, bin zoni nɛ him bi 'yɔ a bi xi ɛ bi hyurpa yá mbɛi,

nguetho ɛmmɛ im bɛn'ɛ yá t'ɛhni bi thopi, bi 'yɛn'a ra Jeremías 'bɛ maya'bɛ.

¹⁹ Nε nu'bɛ mi du ra Herodes bɛya bi 'uɪ man'da rá m 'bɛhni Ojɔ a ra José 'bɛ min xui, bɛ ra hãi Egipto.

²⁰ —Dami ndants'i. Dami six a ra t'ɛhni nɛ a rá mbe. Dami penjɛ bɛ ra hãi Israel, nguetho ya bi du ɛ mí nde xtá hyo a ra t'ɛhni, bi t'ɛmp'a ra José.

²¹ Nε nu ra José bɛya bi hyɔx ra 'yu ní mba bɛ ra hãi Israel 'bɛ mi hyats'i, nɛ bi zix a ra t'ɛhni nɛ'a rá mbe ra t'ɛhni bi zits'i, ɛna xtán zɔm bɛ ra xɛqui Judea. ²² Pɛ nu'bɛ mí 'yɔ a ra José ngue in ts'ɛt'abi bɛ ra Arquelao, bi zu da zɔm bɛ mahɔn'a, nguetho nu ra Arquelao rá ts'unt'ɛ ra Herodes a. Nɛ'a xí 'uɪ xɔ bi bɛm bɛya, ngue'a hin da mba bɛ Judea. Janangue'a í mba bɛ ra xɛqui Galilea bɛya. ²³ Nε bi mba dim 'bupɛ ra hnini Nazaret. Janangue'a bin ja 'be'a xmán t'o't'i bɛ ja yá sɔcuɔ yá pɔngahyɔ Ojɔ, gue nu ra Jesús da t'ɛmbi ra mɛngu Nazaret.

3

Bi man rá m hma Ojɔ bɛ ja ra dɔpo ra Xuua Nxixyɔ

¹⁻² Nε nubɛya nu ra Xuua Nxixyɔ bi dɛ'mi bi xih yɛ jɔ'i nɛ bi 'yɛna:

—Dami päh nin 'yomfɛnihɛ nguetho ya mi ts'ɛtho di manda ua rá ts'edi Ojɔ, bi t'ɛmb yɛ jɔ'i.

Nε mí 'bupɛ ja ra dɔpo bɛ ra xɛqui Judea 'bɛ min yɔhɛ yɛ jɔ'i a ra Xuua.

³ Nε nu a ra Xuua gue'a bi man ra pɔngahyɔ Isaías maya'bɛ ngue bi ma ba ɛhɛ, 'bɛ mi 'yɛna:

N'da ra jɔ'i din yɔ bɛ ja ra dɔpo nɛ da 'yɛna: “Damin sãhɛ ga simhbɛ ra Hmu mi ts'ɛtho da zɔcuɔ,

dami hoc ni mbɛihɛ ga tɔmhɛ xɛn ho,” da 'yɛna, bi 'yɛn a ra Isaías maya'bɛ.

⁴ Nu yá he ra Xuua ám 'be yá xingu yɛ camello, nɛ midín gat'ɛ yɛ xifani, nɛ mi sa yɛ t'axi nɛ mi si yɛ t'afi t'asa dɔpo. ⁵ Nε nu'bɛ mi dɛ'mi bi man rá m hman a ra Xuua, bi mba ɛ yɛ mɛngu bɛ Jerusalén, bi zɔm bɛ 'bɛh ra Xuua, nɛ yɛ mɛngu bɛ ra xɛqui Judea, nɛ'ɛ mi 'bupɛ hãnbɛ ra dɔthe Jordán, ngue nde da 'yɔde 'be'a da man'a ra Xuua.

⁶ Nε nu ra Xuua bi xixyɔba ɛ to'o bi 'yɔmanho 'be'a bi ma, nɛ bin juɔnni nangue yá ts'oqui. Nε xɛn ngu bi xixyɔba bɛ ja ra dɔthe Jordán.

⁷ Nε xɛn ngu ma ngɛrpihe dyɛ israelhe, dyɛ judíohe, bi zɔm bɛ mí 'bãh ra Xuua ɛna din xixyɔ ɛ. Nu'ɛ 'da yɛ fariseo ɛ, nɛ ɛ 'da yɛ saduceo ɛ. Nε nu ra Xuua bɛya bi 'yɛmp'ɛ:

—Nu'ahɛ tengu'bɛ ni mɛnihɛ yɛ pozɛ nguetho gyɛ tontohɛ. To'o bi xi ahɛ gua ɛhmbɛ ua ngue gua 'dahmbɛ bɛ ja ran ɛnbi xɛn ɛ tho, bi 'yɛna. ⁸ Ha guím bɛmhɛ da zã gan yɔmhɛ 'bɛ hin gui 'yɔthɛ a rán sãui ɛ to'o bi päh yá mbɛi, bi t'ɛmp'ɛ ma ngɛrpihe.

⁹ Pɛ hin din ja ran 'yɛts'i ni mbɛihɛ ngue gui 'yɛmhɛ: “Nugãhe yá t'ɛhnigãhe ra Abraham, ya hin gan nuhe ran ɛnbi,” hingui sã gui 'yɛmhɛ, nguetho nɛhya yɛ do i 'bongua da zã din jɔ'i ngue da 'yɛmbi yá t'ɛhni ra Abraham 'bɛ gue'a da nde Ojɔ da 'yɔt'e, bi 'yɛn'a ra Xuua. ¹⁰ Nε nu'a ra aza ya mahoqui xɛn ho ngue da 'yɛx ɛ yɛ za hingui ho yán dät'ä, nɛ da thɔspɛ ja ra sibi din zɔ. Nε nu'ahɛ tengu'bɛ gyɛ zahɛ ngue hingui ho yán dät'ä, bi t'ɛmp'ɛ yɛ fariseo nɛ yɛ saduceo.

¹¹ Nε xɔ bi xi ɛ mi'da:

—Nugã dí xixyɔ ahɛ nangue ra dehe 'bɛ ya gá päh ni mbɛihɛ, pɛ nu'a man'da ba ɛhɛ, di hoc'ahɛ nangue rá Hogandãhi Ojɔ tengu'bɛ n'da ra sibi. Nε nu'a, man'da i ja

rá ts'edi xinda guecä. Hin dí sꞩcä tengu a, i ɛn a ra Xuua. ¹² Nε da 'yøt' ran juꞩnbi, tengutho 'bꞩ i pa ma hoqui yꞩ jꞩ, ngue n'danni i pa m'be'ts'i ꞩ yꞩ jꞩ nε n'danni da t'ɛn ꞩ yꞩ häi. Nε nu ꞩ yꞩ häi da t'upꞩ ja ra sibi njꞩm'bꞩ i huɛt'i, bi 'yɛmb yꞩ jꞩ' i a ra Xuua.

Bin xixyꞩ ra Jesús

¹³ Nε nubꞩya bi nɛxpꞩ ra häi Galilea ra Jesús, bi zøm bꞩ ja ra dꞩthe Jordán guerpꞩ ja ra dꞩpo bí 'bꞩh ra Xuua. Bi zøm bꞩ ngue bi nde din xixyꞩ a ra Jesús. ¹⁴ Pɛ nu ra Xuua him mi ndehma di xixyꞩbi ra Jesús, nε bi 'yɛmbi:

—Pɛ nu'i guí ɛna ga xixyꞩ i, pɛ go man sä'be go gui xixyꞩgui, bi 'yɛn'a ra Xuua.

¹⁵ —Pɛ nuya xꞩn ho 'bꞩ gui xixyꞩgui, nguetho i jatho ga øthꞩ 'be'a bi man Ojꞩ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

—Da nde 'bꞩ, bi 'yɛn'a ra Xuua bꞩya.

¹⁶ Nε nu'bꞩ mi gua a bin xixyꞩ ra Jesús nε bi bøx bꞩ ja ra dehe, 'bex bi nu ngue bi xoh mahɛts'i, nε bi nu bá cꞩh rá Hogandꞩhi Ojꞩ tengu n'da ra t'azꞩ, bi zøpꞩ mí 'bä a ra Jesús. ¹⁷ Nε 'bex bi t'ø a n'da ra nde bí 'yɛh mahɛts'i, bi 'yɛna:

—Nuna guehna ma Ts'ꞩnt'ugä na, ngue ɛmme dídi huɛcä nε dí numanho, bi 'yɛn Ojꞩ.

4

Bi mba nts'ä a ra Jesús nanguε ra zꞩthu

¹ Nε nu rá Hogandꞩhi Ojꞩ bꞩya 'bex bi zixpꞩ ja ra dꞩpo, in ndepe da mba nts'ä a ra Jesús nanguε ra zꞩthu.

² Nε nyote pa nε nyote nxui bim 'bꞩpꞩ ja ra dꞩpo, nε him bin sihme, nε ɛmme bin tumanthuhu maha. ³ Nε nubꞩya, bi zøm bꞩ a ra zꞩthu ngue da zꞩp rá mbꞩi ra Jesús. Nε bi 'yɛmbi:

—Nu'bꞩ majuꞩni rá Ts'ꞩnt'ꞩ i Ojꞩ, dami japi dim hme yꞩ do i 'bongua nε gui si, bi 'yɛn'a ra zꞩthu.

⁴ Nu ra Jesús bi dꞩti:

—Hin ga øt'ä a, bi 'yɛna. Nguetho mán t'o't'i bꞩ ja rá m hman Ojꞩ, hinga hønt'a ra hme dám 'bꞩh yꞩ jꞩ' i pɛ nε a gätho i ma Ojꞩ, bi t'ɛmp'a ra zꞩthu.

⁵ Nu ra zꞩthu xø bi zixpꞩ Jerusalén a ra Jesús, nε bi 'yɛxpꞩ magꞩts'i rá 'bet'e ra dꞩniꞩ. ⁶ Nε bi 'yɛmbi:

—Nu'bꞩ majuꞩni gue'e rá Ts'ꞩnt'ꞩ i Ojꞩ, damin säqui nε gui so nꞩ häi, Nε Ojꞩ ba pɛhn yꞩm 'behni mahɛts'i ngue da mbäx'i'i nε da bent'i i, nε hin hapꞩ gui 'uaqui nanguε yꞩ do, tengutho im mam bꞩ ja rá m hman Ojꞩ, bi 'yɛn'a ra zꞩthu, bi t'ɛmp'a ra Jesús bꞩya.

⁷ Nu ra Jesús bi 'yɛna:

—Hꞩha, gue'a i hmam bꞩ, pɛ nε a i hmam bꞩ, ngue “Nu Ojꞩ ma Hmuhꞩ njongui sä da zä a ngue da bꞩ 'bꞩ majuꞩni da 'yøt'a im man'a,” bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁸ Nε xø man'dandꞩ bꞩya, bi zix mahø'n'a ra zꞩthu a ra Jesús bꞩ rá nyꞩ n'da ra t'øhø xꞩn hɛts'i, nε bi 'yuti gätho na ndoho ra ximhäi nε gätho 'be'a xꞩn ho i ja bꞩ ja yꞩ hnini. ⁹ Nε bi 'yɛmbi:

—Gätho ga 'da a ya 'be'a dá ut'i i 'bꞩ gan dꞩnyahmu gui thꞩndegui, bi t'ɛmp'a ra Jesús, bi 'yɛn'a ra zꞩthu.

¹⁰ Nε bi dꞩh mahø'n'a ra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Nu'i grá zꞩthu, dami 'dagui nanguεcä, nguetho nu rá m hman Ojꞩ i ɛna: “Hønt'a Ojꞩ ra Hmu ga thꞩndehꞩ nε ga ørpahꞩ rá 'befi a,” bi 'yɛn'a ra Jesús.

¹¹ Nε nubꞩya bi 'da'a ra zꞩthu bꞩ 'bꞩh ra Jesús, nε bá ɛh yꞩm 'behni Ojꞩ bi zøpꞩ mí 'bꞩ a ra Jesús bꞩ dꞩpo nε bi 'uꞩn a.

Ra Jesús bi dꞩmp rá 'befi bꞩ ra xɛqui Galilea

¹² Nε bi bøm bꞩ ja ra dꞩpo a ra Jesús bꞩya. Nε nu'bꞩ mí bøm bꞩ, bi 'yøde ngue bi jot'a fädi ra Xuua nxixyꞩ. Jananguε'a bi mbengda bꞩ ra häi Galilea. Guerpꞩ ra hnini Nazaret bim 'bꞩpꞩ mahø'n'a. ¹³ Pɛ hinga nya'a bim 'bꞩpꞩ nε bi mba bꞩ ra hnini Capernaum, nubꞩ ra ndendꞩdehe guerpꞩ ra xɛqui yꞩ häi mam bombøtahe ra Zabulón nε mam bombøtahe ra Neftalí. ¹⁴⁻¹⁵ Nu'bꞩ mi zøm bꞩ a ra Jesús bin ja 'be'a bi 'yo't'a ra pøngahyꞩ Isaiás maya'bꞩ ngue din ja bꞩ ra häi Zabulón nε ra häi Neftalí, i hänbꞩ ra dꞩdehe, 'danguadi ra dꞩthe Jordán, ngue nε a i t'ɛmbi Galilea, guerpꞩ 'bꞩ ꞩ i thꞩnde yꞩ oꞩazɛhɛ. Nε bi 'yɛn'a ra pøngahyꞩ ngue:

¹⁶ Nu yꞩ jꞩ' i mi 'bꞩpꞩ tengu'bꞩ i bꞩpꞩ ja ra 'bexui, nε i ja bꞩ ran dꞩte,

pe nuya bi nequi n'da ran nequi ngue di
yot'i,

bi 'yɛn'a ra Isaías 'bɛ maya'bɛ. Ne gue'a bin
ja 'bɛ mi zɔm bɛ ra Jesús.

¹⁷ Ne nu ra Jesús bi dɛ'mi bi mam bɛ rám
hma ne bi 'yɛna:

—Dami páh nin 'yomfɛnihɛ nangue yɛ
ts'oqui, ngue da zä di manda ua rá ts'edi Ojå
bi zɔcua guí 'bɛhmbɛ, bi 'yɛmb yɛ jå'i a ra
Jesús 'bɛ mim 'bɛpɛ.

Goho yɛ mbahuå bi dɛn'na ra Jesús

¹⁸ Ne n'da ra pa mí 'yo bɛ ja ra
ndendädehe a ra Jesús nubɛ ra häi Galilea,
ne bi nu yoho yɛn 'yohɛ din 'yohɛ zɛhɛ ɛ.
Nu'a n'da ra Simón, gue'a ra Pedro a. Ne nu
man'da ra Andrés. Ne nu'ɛ yɛ mbahuå ɛ, ne
mi ɛnxit'å bɛ ja ra däddehe. ¹⁹ Ne nu ra Jesús
bi 'yɛmp'ɛ:

—Ba tengauí, guí xihmbɛ yɛ jå'i da
'yɛc'yɛigui, tengu thoho bɛ gní theui yɛ huå
guí øt'ui, bi 'yɛmp'ɛ.

²⁰ Ne 'bex bi hyɛpɛ yú xit'å ne bi dɛn'na ra
Jesús.

²¹ Ne bi thopɛya bin 'yo mi ts'ɛ a ra Jesús,
ne bi nu mi yoho yɛn 'yohɛ din 'yohɛ zɛhɛ ɛ,
ne nu n'da ra Jacobo, ne nu man'da ra Xuua,
gätho yoho yú ts'unt'ɛ ra Zebedeo ɛ. Ne mín
'yohɛ a rá ta mi hu bɛ 'ben yú mbosa, mí
'uet yú xit'å. Ne xø bi xi ɛ da dɛnni mahøn'a.
²² Ne 'bex bi zopɛ rá ta ne'ɛ yú mbosa, 'bex
bi dɛn'na ra Jesús bɛya.

Ra Jesús bi xänbi xɛn ngu yɛ jå'i

²³ Ne nu ra Jesús mí 'yo gätho ra häi
Galilea ne mí xänba ɛ yɛ jå'i bɛ ja yɛ nijå ne
bi ma 'bɛpɛ dí manda ua rá ts'edi Ojå. Ne
midí hoc yɛ hyɛnni ngue 'bɛ'a gä ní gɛhɛ mí
hɛmp'a n'da ngu n'da. ²⁴ Ne gätho yɛ jå'i bɛ
ra xɛqui Siria bi 'yøde 'bɛ'a øt ra Jesús, ne
bá thunba ɛ yɛ hyɛnni ngue 'dahma 'dan'yo
yɛn ɛ mí hɛmbi ne'ɛ mín 'yohɛ yɛ zíthu, ne'ɛ
zånt'a mi sändåte 'da yɛ ora, ne'ɛ xí ts'a rá
jå'i, ne gätho bi hoc'a ra Jesús. ²⁵ Ne xɛn
ngu yɛ jå'i bi dɛn'na ra Jesús. Mín numanho
da dɛnthoho yɛ jå'i nangue 'bɛ'a bi 'yøt'e.
Nu'ɛ 'da yɛ mɛngu bɛ ra xɛqui Galilea, ne ɛ
'da yɛ mɛngu bɛ ra xɛqui Decápolis, ne'ɛ 'da
mí 'bɛpɛ Judea, ne'ɛ 'da mí 'bɛpɛ 'danguadi
ra dåthe Jordán, ne'ɛ 'da mí 'bɛpɛ ra hnini
Jerusalén. Gätho bi zømbɛ mi 'bɛ a ra Jesús.

5

Ra Jesús bi mba bɛ ja ra nyuni

¹ Ne nu ra Jesús 'bɛ mi nu yɛ jå'i ɛmmɛ xɛn
ngu bi zøpɛ, ne bi ndex bɛ ja ra nyuni ne mí
hupɛ. Ne'ɛ yú xädi bɛya bi zømbɛ mí hudi,
'darpɛ mi huhmbɛ. ² Ne bi xänba ɛ.

Nu'ɛ i hån rán jåpi Ojå

³ Ne bi 'yɛmp'ɛ yú xädi ra Jesús:

—Nu'ɛ to'o pɛsɛ hingui ho yú mbɛi bɛ na
nu Ojå ne da hyon Ojå di zedi, nu Ojå da
zimanho bɛ di manda rá ts'edi, janangue'a
majåpi ɛ bɛya.

⁴ Ne nu'ɛ tu yú mbɛi, Ojå da hyurpa yú
mbɛi, janangue'a majåpi ɛ.

⁵ Ne nu'ɛ im bɛni i cose häi, da hyån a
ra hogahäi bi man Ojå di unni, janangue'a
majåpi ɛ.

⁶ Ne nu'ɛ i humbi da 'yøt' ran ho, Ojå di
jåpi da 'yøt'e xɛn ho, janangue'a majåpi ɛ.

⁷ Ne nu'ɛ di huɛc yú mijå'ihɛ, xin di huɛc
Ojå ɛ, janangue'a majåpi ɛ.

⁸ Ne nu'ɛ n'dat'a im bɛni, dim 'bɛhmbɛ
Ojå ɛ, janangue'a majåpi ɛ.

⁹ Ne nu'ɛ øt' ran hocpate, nu Ojå da
'yɛmbi yú t'ähni ɛ, janangue'a majåpi ɛ.

¹⁰ Ne nu'ɛ i nu ran ɛnbi nangue ran ho
i øt'e, da yɛrpɛ di manda rá ts'edi Ojå ɛ,
janangue'a majåpi ɛ, i ɛn'a ra Jesús.

¹¹ Ne gan johyahɛ 'bɛ i ɛ'ts'ahɛ yɛ jå'i
ne i then'nahɛ ne i xi ahɛ yɛ fɛhni 'bɛ guí
tengahɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús. ¹² Ne da hyu ni
mbɛihɛ, gan johyahɛ, guim bɛmhɛbɛ ngue
'dat'a ran ɛnbi guín nuhɛ ɛ yɛ pøngahyå
mam 'bet'o, ne i ja 'bɛ'a din 'da ahɛ ngue am
'bɛ'ts'i mahɛts'i, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra ɥ ua ja ra ximhäi

¹³ —Nu'ahɛ gyɛ ɥhɛ hapɛ 'bɛh yɛ jå'i,
nguetho nu'a ra ɥ di hoqui 'bɛ'a i pa njåpi,
ne nguetho ahɛ guídí hojɛ yɛ jå'i, i ɛn a ra
Jesús. Pɛ nu'bɛ bi 'bɛh rá ts'edi ra ɥ, ya
hin'yɛ 'bɛ'a sä dí hoqui, janangue da mba
ma bɛnt'i thoho bɛ häi. Dami jamansuhɛ
hin din ja bɛ guí 'yøthɛ tengu a, bi 'yɛmp'ɛ
yú xädi ra Jesús.

Ran nequi ua ja ra ximhäi

¹⁴ Ne bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Nu ahɛ gyɛn nequihɛ bɛ 'bɛh yɛ jå'i, bi
'yɛmp'ɛ yú xädi. Dami jafɛ da hnu a ran

nequi. Tengu n'da ra hnini i ja b_u ja rá nya ra t'øhø, am 'batho x_un ho ngue hin'y_u 'b_e'a i juti. ¹⁵ Ngutho n'da ra sibi, hingui sä da mba ma cu't'i b_u ja ra huada 'b_u da mba ma søque, i jatho da t'exp_u m'batho, janangue'a di yot'i gätho 'b_urp_u. ¹⁶ Ne ngutho gui 'yøth_u ngue tengu'b_u gy_u sibih_u emme di hyärp_u i 'b_uh y_u ja'i. Janangue'a da hnut'ah_u x_un ho nin t'øt'eh_u, ne u da 'y_es_pa Oj_a ma Tah_u 'b_urp_u mah_ets'i u b_uya, bi 'y_emp' u y_u xädi ra Jesús.

Ra Jesús bi 'yurcah_u 'b_e'a nam bøn_u yän t'edi ra Moisés

¹⁷ Ne xø bi 'y_en'a ra Jesús:

—O guím b_emhb_u ngue ga 'becä y_un t'edi bi man ra Moisés ne 'b_e'a bin xänbate u y_u pøngahy_a, p_e bá _ecä ngue ga ut'ah_u 'b_e'a maju_ani nam bøn u. ¹⁸ Maju_ani dí xi ah_u, gätho 'b_e'a nt'o't'i b_u, ne xinga n'da u ngue hin din ja, 'b_u guexta'a i jatho ra ximhäi ne mah_ets'i. ¹⁹ Janangue'a madí ts'atho maha a ram hma ngue hingui nde da 'y_urpa ra güenda n'da, ne i xi u mi'da ngue din jab_u da 'yøt'e, p_e zi ts'atho rá ts'edi di nequi b_u bí ja rá ts'edi Oj_a b_u mah_ets'i 'b_u. P_e nu'u di ja'ts'i gätho u mam b_u ja räm hma Oj_a, ne i xi u mi'da ngue din ja b_u da 'yøt'e, ne man'da x_un ngu rá ts'edi di nequi b_u bí ja rá ts'edi Oj_a, bi 'y_en'a ra Jesús. ²⁰ Ne gue'a dí xi ah_u a, nde'b_u man'da x_un ho gui 'yøth_u xinda gue ma ng_urpih_u y_u fariseo ne y_u xänbate nij_a. Nguetho nu'b_u hin gui 'yøth_u x_un ho, nj_am'b_u da zä gui c_uth_u hap_u di manda rá ts'edi Oj_a, bi 'y_emp' u y_u xädi ra Jesús.

Ra Jesús bi ma hingui ho ra cue

²¹ Ne man'da bi man ra Jesús, bi 'y_ena:

—Gue'b_u go maya'b_u bi sih mam bombøtah_u ran t'edi ngue im ma: “O gui h_acpah_u rá te ni mij_a'ih_u, ne nu to'o da hy_acpa rá te rá mij_a'iui, i jatho da ts'anba rá muui a bi 'yøt'e,” bi t'emp' u. ²² P_e i jagä man'da ga xi ah_u, ngue nu'b_u 'bo'o di cu_ep rá mij_a'iui nangue'a bi 'yørpe, ngue im b_eni di co'ts'i, guehma da nu ran ts'embi. Ne nu'a to'o da xih ra ts'ore b_u ja rá hmi rá mij_a'iui, da ts'ixp_u 'b_uh y_u ng_urpi da ts'embi. Ne nu to'o emme then rá mij_a'iui dí mba b_u ja ran ts'embi ngue ra sibi nj_am'b_u i hu_et'i, bi 'y_en'a ra Jesús.

²³ Janangue'a nu'b_u guí pähä b_u ja ra nij_a ngue guí _ena gui th_andeh_u Oj_a, p_e nu'b_u gä sømhb_u b_u ne 'b_ex gä b_emhb_u 'b_e'a xquín xihmi ni mij_a'ih_u, ²⁴ gua peng thoh_u ne 'b_e gui mba b_u i 'b_u a ni mij_a'iui gam punbau, ja da zä gui th_andeh_u Oj_a b_uya, bi 'y_en'a ra Jesús.

²⁵ Ne nu'b_u guí p_ahmb_u ja 'b_e'a guidín xihmb_u n'da ni mij_a'ih_u, p_e gan hocpa zeh_eh_u, ne hin gui tømhb_u da ts'ix ah_u b_u 'b_uh y_u ts'ut'abi. Nguetho nu'b_u gui sømhb_u b_u, ²⁶ guehma da jo ah_u ne hin da h_ye_c'a thohoh_u ra z_e'mi jague'b_u gui unhd_u ra mbeti hangu da 'y_a ah_u, ne xinga n'da centavo da nde gui 'y_es_pah_u, bi 'y_en'a ra Jesús.

Ra Jesús bi 'y_ena hingui ho ran 'yomt'eni

²⁷ Ne man'da bi xih y_u xädi ra Jesús:

—Nu man'da ran t'edi maya'b_u i _ena: “O guí øth_u ran 'yomt'eni.” ²⁸ P_e i jagä man'da ga xi ah_u, ngue nu'b_u n'da ran 'yoh_u da hyant'a n'da ra xisu, ne im b_en'a n'da ran 'yomf_eni x_un ts'o nangue a, madague'b_u bi b_entho, tengu'b_u ya bi 'yøt' ran 'yomt'eni b_u rá mb_ui a b_uya, bi 'y_en'a ra Jesús.

²⁹⁻³⁰ Janangue nu'b_u i ja a i ut'ah_u ra ts'oqui, p_e gui s_amz_eh_e ni mb_uih_u madague'b_u guím b_emhb_u emme x_un u 'b_u gui 'y_esh_u. Tengu'b_u xquí hy_a'a n'da ni d_ah_u ne xquí 'y_emhb_u b_u ma'ueni ne xquí n'dadä thohoh_u, uague tengu'b_u xquí h_ye_c'a nin 'y_eih_u ne xquí 'y_emhb_u b_u ma'ueni ne xquí n'da'y_e thohoh_u. P_e man'da x_un ho guin nuh_u nangue gä 'b_ehmb_u y_u ts'oqui, xinda gue'b_u xquí 'yøth_u y_u ts'oqui ne xquí 'b_ehmb_u ran ho maz_ai b_u ja ra sibi.

Ra Jesús bi 'y_ena hin da h_yeh rá xisu n'da ran 'yoh_u

³¹ Ne man'da bi man ra Jesús, bi 'y_ena:

—Ne a bi mam 'b_u maya'b_u gue: “Nu'b_u n'da ran 'yoh_u in nde da h_yeh rá xisu, i jatho da 'yøt'a n'da ra s_øcu_a din xummi.” ³² P_e i jagä man'da ga xi ah_u, ngue hingui sä da h_yeh rá xisu n'da ran 'yoh_u gue'b_u hingui øt' ran 'yomt'eni a ra xisu. Nguetho nu'b_u bi h_yeh rá xisu n'da ran 'yoh_u, di japi da 'yøt' ran 'yomt'eni a ra xisu 'b_u bi h_ye_cgui ne dim 'b_uhmi man'da ran 'yoh_u. Ne 'b_u n'da ran 'yoh_u dim 'b_uhmi n'da ra xisu bi th_egui, ra 'yomt'eni a, bi 'y_en'a ra Jesús.

Nte ga ndønbahꝰ rá thuhu, bi 'yɛn'a ra Jesús

³³ —Nɛ guí pꝰhmbꝰ ran t'ɛdi mí hmam 'bꝰ maya'bꝰ ngue i ɛna: “Pɛ nu'bꝰ gá ndønbahꝰ rá thuhu Ojꝰ, guehma gui jꝰ'ts'a gá mamhbꝰ.” ³⁴ Pɛ nuya i jagä man'da ga xi ahꝰ, bi 'yɛn'a ra Jesús. Hin'yꝰ 'bɛ'a i sä gui ndønbahꝰ rá thuhu 'bꝰ ja a guí xihmbꝰ ni mijꝰ'ihꝰ ngue guín ndefꝰ da 'yɛc'yɛi a guí xihmbꝰ. Hingui sä gui ndømhbꝰ Ojꝰ, pɛ ngutho hingui sä gui ndømhbꝰ mahɛts'i, nguetho nu bꝰ mahɛts'i bí ja bꝰ rá ts'edi Ojꝰ. ³⁵ Nɛ xíngui sä gui ndømhbꝰ ra ximhäi, nguetho nɛcua i ja ua rá ts'edi Ojꝰ. Nɛ xíngui sä gui ndømhbꝰ ra hnini Jerusalén, nguetho rá hnini rá Thahni Ojꝰ a. ³⁶ Nɛ xíngui sä gui ndømhbꝰ ni yꝰhꝰ, nguetho 'dat'a Ojꝰ bi zän'na, nɛ xínga n'da ni xtꝰhꝰ sä gui sänzehɛhꝰ gue'bꝰ xꝰn t'axi o gue xꝰm pothi da gohi. ³⁷ Pɛ nu'bꝰ ja a guí xihmbꝰ ni mijꝰ'ihꝰ, “da zä,” ga ɛmhꝰ 'bꝰ da zä, “hin da zä,” ga ɛnthohꝰ 'bꝰ hin da zä. Pɛ gátho mi'da yꝰm hma bí nɛxpꝰ ja rán 'yomfɛni ra zĩthꝰ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Bi 'yɛn'a ra Jesús hin ga cos'hꝰ 'bꝰ ja a da t'ørcahꝰ

³⁸ Nɛ xø bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Nu'ahꝰ gá 'yøhmbꝰ 'bɛ'a bi sih mam bombøtahꝰ ngue: “Nu'bꝰ n'da ra jꝰ'i di ts'onba rá dä rá mijꝰ'iui, pɛ nɛ a da mba ma ts'onbi rá dä. Nɛ nu'bꝰ rá ts'i da 'yøcpe, ngutho nɛ'a xin da t'øcpa rá ts'i.” ³⁹ Pɛ nuya i jagä man'da ga xi ahꝰ ya, ngue nu'bꝰ 'bꝰ a n'da in nde di ɛn'nahꝰ, pɛ o guí sꝰhmbꝰ a. Nɛ nu'bꝰ 'bo'o da mbɛp'ahꝰ 'danguadi ni hmihꝰ, gui unhdꝰ man'da nguadi da mbɛp'ahꝰ. ⁴⁰ Nɛ nu'bꝰ 'bo'o da zix ahꝰ bꝰ 'bꝰh ra zɛ'mi ngue da gꝰn'na ni pahnihꝰ, pɛ nɛ a ni cotohꝰ gui unhdꝰ. ⁴¹ Nɛ nu'bꝰ i si ahꝰ gui tuspahꝰ rá 'bɛni n'da ra jꝰ'i n'da ora, xꝰn ho 'bꝰ nyo ora gui tuxhꝰ a rá 'bɛni. ⁴² Nɛ hønt'a go to'o da 'yä ahꝰ 'bɛ'a i honi, dami unhdꝰ. Nɛ nu'bꝰ 'bo'o da mip'ahꝰ 'bꝰ ja a guí pɛs'hꝰ, pɛ xꝰn ho 'bꝰ gui unhdꝰ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ga huɛc man sꝰihꝰ, bi 'yɛn'a ra Jesús

⁴³ —Nɛ a n'da ram hma maya'bꝰ i ɛna: “Dami huɛc ni amigohꝰ nɛ gui ɛcpa nin sꝰihꝰ,” mí t'ɛn'ahꝰ. ⁴⁴ Pɛ i ja man'da

ga xi ahꝰ, ngue gui huɛc nin sꝰihꝰ, gan yꝰmanhohꝰ ɛ man yꝰ ts'ore nangue ahꝰ, nɛ gui 'yørpahꝰ ran ho to'o di ɛc'ahꝰ. Nɛ dami 'yäfꝰ rá mate Ojꝰ ɛ to'o i numan'ɛ ahꝰ nɛ ɛ di ɛn'nahꝰ, bi 'yɛn a ra Jesús. ⁴⁵ Nɛ nu'bꝰ ngubꝰ gui 'yøthꝰ, 'da'angu gá 'yøthꝰ a ma Tahꝰ 'bꝰpꝰ mahɛts'i ngue bá penh ra 'ye nɛ ra hyadi. Pɛ hinga hønbꝰ 'bꝰ ɛ yꝰ hocjꝰ'i gue i so ra 'ye nɛ ra hyadi, pɛ nɛpꝰ i 'bꝰh yꝰ ts'om'bäi, bi 'yɛna. ⁴⁶ Pɛ nu'bꝰ hønt'ɛ to'o di huɛc'ahꝰ guidí huɛjꝰ, 'bɛ'a gue gá tꝰhmbꝰ 'bꝰ ngubꝰ gá 'yøthꝰ. Pɛ nɛ n'dat'a gá 'yøthꝰ ɛ yꝰ ziyate hyacahäi. ⁴⁷ Pɛ ha guí ɛmhꝰ xꝰn ho guí øthꝰ 'bꝰ hønt'ɛ ni cuhꝰ guidí zɛnguahꝰ. Nu'bꝰ guin jahꝰ bꝰ, 'da'angu guí øthꝰ ɛ i thꝰnde yä ojꝰ zɛhɛ. ⁴⁸ Pɛ nde'bꝰ xꝰn hotho gui 'yøthꝰ, nguetho xꝰn hotho Ojꝰ ma Tahꝰ bí 'bꝰpꝰ mahɛts'i, bi 'yɛmp'ɛ yä xädi ra Jesús.

6

Hin ga øthꝰ ran 'yɛts'i 'bꝰ dí øthꝰ yꝰn t'øt'e xꝰn ho

¹ Nɛ man'da bi man ra Jesús, bi 'yɛmp'ɛ mi 'bꝰpꝰ:

—Pɛ nu'bꝰ guí øthꝰ rá 'bɛfi Ojꝰ, hin gui 'yøthꝰ da 'yɛs'a ni mijꝰ'ihꝰ, nguetho hin te di 'da ahꝰ ma Tahꝰ 'bꝰpꝰ mahɛts'i 'bꝰ din jabꝰ gui 'yøthꝰ, bi 'yɛn'a. ² Nɛ nu'bꝰ guín nde gui fäxhꝰ n'da ra hyoya, hin gui 'yøthꝰ ngue da nu ahꝰ yꝰ jꝰ'i, tengu øt'ɛ di yorpa a im bɛni 'bꝰ di un'na n'da ran t'unni yꝰ hyoya, ngue di um bꝰ ja yꝰ nijꝰ o guerpꝰ ja yꝰ 'yu ngue in nde da 'yɛspa yꝰ jꝰ'i 'bɛ'a i øt'e. Majuꝰni dí xi ahꝰ, ya hønt'a ran 'yɛts'i bi dꝰha 'bꝰ ngubꝰ i øt'e, bi 'yɛna. ³ Pɛ nu'bꝰ i ja a guí nde gui unhdꝰ n'da zi hyoya, nde'bꝰ hin gui xihmbꝰ ɛ mi'da 'bɛ'a gá 'yøthꝰ. ⁴ Nɛ man'da xꝰn ho 'bꝰ hin njon da nu 'bɛ'a guidí unhdꝰ, pɛ go da nu Ojꝰ ma Tahꝰ, nɛ i ja 'bɛ'a din 'da ahꝰ bꝰya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Hingui yoho guim bɛmhꝰ 'bꝰ guí yꝰhꝰ Ojꝰ

⁵ Nɛ man'da dí xi ahꝰ:

—Nu'bꝰ guí yꝰhꝰ Ojꝰ, o guí øthꝰ tengu i øt'ɛ di yorpa a im bɛni, bi 'yɛn'a ra Jesús. Nu'ɛ, i 'bꝰpꝰ ja yꝰ nijꝰ nɛpꝰ ja yꝰ xo'yu, ɛna i yꝰhꝰ Ojꝰ pɛ hønt'a ran 'yɛts'i im bɛni. Majuꝰni dí xi ahꝰ, hønt'a ran 'yɛts'i bi dꝰha nangue 'bɛ'a i øt'e. ⁶ Nɛ nu'bꝰ guí yꝰhꝰ Ojꝰ

gui mbähä b_u njon da nu ah_u, p_e Oj_a ma Tah_u go i nu ah_u n_e di 'da ah_u 'b_e'a gui äf_u a, i ξ na.

⁷ P_e hinga guexta'a ram hma gui mamhb_u ngue nte ní mba tho 'b_u gui y_ah_u Oj_a, tengu i σ t'_u t_{en} y_á oj_a zeh_e. N_e sä im b ξ ni i σ 'a Oj_a 'b_e'a im ma 'b_u x_{un} ngu i xifi. ⁸ N_e o gui σ th_u tengu i σ t'_u, nguetho nu Oj_a ma Tah_u ya i p_adi 'b_e'a gätho gui homhb_u gue'b_u hinga ná äf_u, i ξ na. ⁹ P_e guim b ξ mh_u 'b_u gui y_ah_u Oj_a 'da y_{um} hma tengu dí xi ah_u ngue:

Nuya ma Ta ahe gui 'b_up_u mah ξ ts'i.

Da hnumansu ni thuhu.

¹⁰ N_e dín ndehe din ja ua n'dihi ni ts'edi ngue di manda ua.

N_e da t' σ t' ua ni pähä ua ja ra häi tengu tho i t' σ r_up_u mah ξ ts'i.

¹¹ N_e dami 'daje ran ts'ihm ϵ dí homhb_e ra pa i jab_u ya.

¹² Dami punga ma ts'oquihe, tengu thoho b_u na punbahe ϵ i σ rcahe ran ts'o.

¹³ N_e o gui hegahe da daje ran ts'o, p_e dami y α nje nangue ran ts'o.

Nguetho nu'i gra hmuts'ut'abi, gä di manda ua ja ra häi ni ts'edi, n_e i ja ni ts'edi mixte nj α m'b_u da guadi gätho y_u pa maz α i.

N_e h σ nt'a dí xi'ahe ya.

¹⁴ Nguetho nu'b_u gadí punbah_u y_á ts'oqui ni mij α 'ih_u, ngutho da 'y σ t'ah_u Oj_a ma Tah_u 'b_up_u mah ξ ts'i, di pun'na ni ts'oquih_u. ¹⁵ P_e nu'b_u hin gadí punbah_u ni mij α 'ih_u, n_e ah_u hin di pun'nah_u Oj_a ma Tah_u 'b_up_u mah ξ ts'i 'b_u, bi 'y ξ n'a ra Jesús.

Hin gui 'yuhmb_u 'b_u gui ϵ t' y_{un} ts'ihm ϵ 'b_u guín y α h_u Oj_a

¹⁶ —N_e nu'ah_u, nu'b_u gui nde gui 'y ϵ t' nin sihm ϵ h_u n'da ora ngue guim b ξ mh_u Oj_a, o gui σ th_u tengu σ t'_u di yorpa a im b ξ ni. Nu'_u i ut y_u j α 'i 'b_e'a σ t'_e, nde'a dí hnumanho, p_e h σ nt'a ran 'y ϵ ts'i bi d α ha nangue 'b_e'a bi 'y σ zeh_e, bi 'y ξ n'a ra Jesús. ¹⁷ P_e nu ah_u, 'b_u gui ϵ t' nin sihm ϵ h_u ngue guim b ξ mh_u Oj_a, p_e gan 'yomanhoh_u tengu'b_u ya gán sihm ϵ h_u. ¹⁸ N'dahma njon da b α di 'b_e'a gá 'y σ th_u gue gá 'y ϵ t' nin sihm ϵ h_u, n_e h σ nt'a Oj_a ma Tah_u i nu ah_u 'b_e'a gá 'y σ th_u, n_e i ja 'b_e'a di 'da ah_u b α ya, bi 'y ξ n'a ra Jesús.

Gui hyomhb_u 'b_e'a dí n ϵ cmanho b_u mah ξ ts'i

¹⁹ N_e man'da bi man ra Jesús, bi 'y ξ na:

—Hin gui muns'h_u 'b_e'a gdám m ϵ mb ϵ tih_u ua ja ra ximhäi, nguetho nuua i 'b_uh y_u zu'u ϵ ngue di ts'oni 'b_e'a gätho gui p ϵ s'h_u, n_e ja'b_u da boxjua, n_e ja'b_u da b ϵ ah_u y_u b ϵ . ²⁰ P ϵ gue gui hyoni gui x α nth_u 'b_e'a dí hnumanho ah_u b_u mah ξ ts'i. Nguetho hin te dim 'b ϵ p_u, hin da y α r_up_u y_u b ϵ ngue da b ϵ ah_u 'b_e'a gui p ϵ s'h_u b_u, n_e hin da boxjua, n_e njo'o b_u y_u zu'u ϵ ngue di ts'oni. ²¹ Nguetho h σ nb_u i ja ním p ϵ 'ts'i n'da im b ξ n rá mb α i n'da. Nu'b_u guecua ja ra ximhäi i ja 'b_e'a i p ϵ 'ts'a n'da, h σ nt'ua im b ξ n a n'da, n_e nu'b_u guep_u mah ξ ts'i, guep_u im b ξ n a n'da 'b_u, bi 'y ξ n'a ra Jesús.

Ran n ϵ qui ní mb α i n'da

²² N_e x σ bi 'y ξ na:

—N_e nu'b_u h σ nt'a x_{un} ho guím b ξ mh_u n_e gui σ th_u, din ja ah_u tengutho 'b_u n'da ra j α 'i x_{un} ho rá dä, i handi x_{un} ho ran n ϵ qui, din jab_u ni mb α ih_u. ²³ P_e nu'b_u hinga gue'a guím b ξ mh_u, sä gui ξ mh_u i ja ah_u ran n ϵ qui, p ϵ gue x α m 'b ϵ xui thoho ni mb α ih_u, tengutho 'b_u n'da ra j α 'i ngue hingui ho rá dä, n_e x α m 'b ϵ xui thoho b_u i handi, bi 'y ξ n'a ra Jesús.

Hin di yoho y_á hmu n'da

²⁴ N_e x σ bi 'y ξ na:

—N_e hingui sä dim 'b_u i yoho y_á hmu n'da ra 'y ξ h_e. Nguetho nu'b_u yoho y_á hmu i 'b_u a n'da, nu'a n'da da numanho, n_e nu'a man'da hin da numanho. Uague nu'a n'da da hyumbi dim p ϵ hmi a, p_e nu'a man'da da zocpa thoho rá 'b ϵ fi a. Janangue'a hingui sä yoho y_á hmu da d ϵ n'na n'da. Hingui sä da 'y ϵ mp Oj_a rá Hmu 'b_u i numanho ϵ y_u mb ϵ ti, nguetho tengu'b_u rá hmu a ra mb ϵ ti, bi 'y ξ n'a ra Jesús.

Oj_a di jamansu y_á 'y ϵ c'y ϵ i

²⁵ —Janangue'a dí xi ah_u, hin go guim b ϵ nseh_u 'b_e'a gui sih_u ngue gdám 'b α hmb_u, n_e xín guim b ξ mh_u 'b_e'a gui hyeh_u. P_e guim b ξ mh_u ngue man'da di muui ni teh_u xinda gue ϵ nin ts'ihm ϵ h_u, n_e man'da di muui ni j α 'ih_u xinda gue ϵ ni heh_u, bi 'y ξ n'a ra Jesús. ²⁶ Dami nuh_u y_u doja i 'yo h σ nb_u go hap_u, n_e hin'y_u y_á hu α hi, n_e xín te i p ϵ 'ts'i, p_e

dí xi ah_u, nu Oj_a ma Tah_u bí 'b_up_u mah_ets'i gátho i 'u_in_u u. Ne nu ah_u, man'da di mu ah_u xinda gue u y_u doja, bi 'y_en'a ra Jesús. ²⁷ Ne ha guím b_emhb_u man'da nya'a gam 'b_uhmb_u ua ja ra ximhäi 'b_u ξ mm_e guím b_endumb_uih_u 'b_e'a gátho guidí 'b_ehmb_u.

²⁸ Ne hanja ξ mm_e go guím b_enseh_u nangue ni heh_u. X_ogue ts'utho guí ξ c'y_eih_u, bi 'y_en'a ra Jesús. Pe dami nuh_u y_u d_oni i ja b_u d_apo, ne nu' u hingui dim p_efi ne xingui di hoc y_u he. ²⁹ Pe dí xi ah_u, man'da mahotho y_u d_oni xinda gue a rá he ra ts'ut'abi Salomón ngue mí he 'b_u mi ja rá ts'edi, bi 'y_en'a ra Jesús. ³⁰ Ne ngub_u bi 'y_ot'a Oj_a nangue y_u d_oni, mahotho nám pa ya, ne nixudi da mba nts'equi ne da t'udi. Janangue'a guim b_emhb_u, man'da x_un ho da 'y_ot'ah_u Oj_a xinda gue u y_u d_oni, bi 'y_en'a. ³¹ Janangue o guí ξ mhb_u: “B_e'a hmaha ga sih_u.” Uague: “B_e'a hmaha ga heh_u.” ³² Nguetho nu' u i th_ande y_u o_ja zeh_e, gue'a z_ai i hon' u, p_e nu'ah_u i 'b_up_u ni Tah_u b_u mah_ets'i, ne i p_adi 'b_e'a gá guidí 'b_ehmb_u, bi 'y_en'a ra Jesús. ³³ Janague'a nu ah_u, m'bet'o thoho gan umhb_u di manda ah_u rá ts'edi Oj_a, ne gui hyomhb_u n'da ra hogamb_ui nangue rá p_ahä Oj_a, ne nub_uya di 'da ah_u 'b_e'a gátho gui hyomhb_u. ³⁴ O guím b_endumb_uih_u, o guí ξ mhb_u: “B_e'a da z_a ga θ th_u 'b_u nixudi.” P_egue gui t_omhb_u, 'b_e nixudi ja gui p_ahmb_u b_uya 'b_e'a da z_a gui 'y_oth_u. N'da pa ngu n'da pa i ja 'b_e'a din ja, bi 'y_en'a ra Jesús.

7

Ra Jesús bi ma hingui ho ran ya_pi

¹ —“Nuna bi 'y_ot' y_u ts'oqui,” hin gui 'y_emhb_u, n'dahma hinga gue'a dí ts'ep'ah_u a, bi 'y_engähe ra Jesús. ² Pe nu' b_u guidí ya_fu u mi'da ngue guím b_emhb_u h_onse ah_u x_un ho ah_u, p_e Oj_a hin da numanho ah_u 'b_u. Ne 'da'ingu da 'y_ot'ah_u Oj_a tengu gá 'y_orpa_u u gá ya_fu, bi 'y_ena. ³ Hanja bi z_a gá nurpa_u ra zi häi i o rá dä ni mij_a'ih_u, ne hin go guí p_ahmb_u i o ra x_ecza ni d_ah_u. In jab_u ní nequi ni ts'oquih_u. ⁴ Ne ha da z_a gui xihmb_u ni mij_a'ih_u: “Mba ga hap'a ra häi o ni dä,” sä gui 'y_emf_u, ne go man'da x_un ndoho ra x_ecza i o ni d_ah_u. ⁵ ξ mm_e guidí y_orpa_u a gui θ th_u. Pe nde' b_u m'bet'o gan hoj_u nangue

y_u ts'oqui guidí hoseh_u, janangue'a da z_a gui hy_amp'ah_u ra häi o rá dä ni mij_a'ih_u, bi 'y_en'a ra Jesús.

⁶ O guidí unhd_u a x_un ho u y_u fo'yo, ndetho da za ah_u. O gue' b_u guidí unhd_u a di muui u y_u ts'udi, ndetho da nem b_u häi, bi 'y_en'a ra Jesús.

Nu' b_u ja da t'äp'a Oj_a di uni

⁷ Ne x_o bi 'y_emp' u:

—Dami 'y_af_u Oj_a 'b_e'a guí homhb_u, ne nu'a di 'da ah_u. ⁸ Nguetho nu'a to'o da 'y_adi, Oj_a di un'na bi 'y_api. Ne nu'a to'o ja a i honi, di und Oj_a a i honi. Ne nu'a to'o da hyoni da socpa n'da ra goxthi njut'i thoho, Oj_a da xocpa a, bi 'y_en'a ra Jesús.

⁹⁻¹¹ Pe nu'ah_u madague' b_u gy_u ts'om'b_aih_u, xinga n'da ah_u guidí unhd_u ra do ni t'uhnih_u 'b_u i ä'ah_u ra hm_e, ne xing ra c'ey_a guidí unhd_u 'b_u i ä'ah_u ra hu_a, p_e h_ont'a x_un ho guidí unhd_u ni t'uhnih_u. Ha maguet'a Oj_a ma Tah_u 'b_up_u mah_ets'i ngue hin di 'da ah_u x_un ho 'b_u ja a guí ä_fu, bi 'y_en'a ra Jesús.

¹² Ne nu' b_u guí nde da 'y_ot'ah_u ran ho ni mij_a'ih_u, nde' b_u gui 'y_orpa_u ran ho. Gue'a nam b_on'a rán t'edi ra Moisés ne rám hma y_u p_ongahy_a maya' b_u, bi 'y_en'a ra Jesús.

N'da ran t'uti nangue ra goxthi ne y_u 'y_u

¹³⁻¹⁴ Ne man'da bi man ra Jesús, bi 'y_ena:

—Nu'a ní yat'a n'da b_u ja ra te maz_ai, tengu' b_u n'da ra goxthi x_un ts'it'i, uague n'da ra t' u' y_u, ne hingui ngu y_u ja' i i numanho da thop_u. Pe dami hyomhb_u gui c_uth_u b_u. Nguetho nu'a ra goxthi x_un ndoho ne ra d_a' y_u ní zix a n'da b_u ja ran unbi maz_ai, ne x_un ngu u y_u ja' i i numanho da thop_u, bi 'y_en'a ra Jesús.

Nda' a u y_u hyäte p_ongahy_a

¹⁵ —Pe gam f_ahmb_u nangue y_u hyäte p_ongahy_a. Nu' b_u i s_om b_u guí 'b_uhmb_u, sä θ t'e tengu' b_u y_u d_e'yo ngue x_un ho, p_e nu y_u mb_ui tengu' b_u n'da ra zate. ¹⁶ Ne da z_a gui p_ahmb_u y_u hyäte p_ongahy_a nangue y_un t' θ 'e i θ 'e, tengu thoho y_u za da b_a a n'da nangue y_un dät'ä i z_up_u. Nguetho hin din z_up_u ja n'da ra za n'da ran dät'ä 'b_u hinga gue'a rá za a. ¹⁷ Pe nu ra za x_un ho i z_uh y_un dät'ä x_un ho, ne ngutho ra za hingui ho i z_uh y_un dät'ä hingui ho. ¹⁸ Nguetho nu'a ra za x_un ho hin da z_a din z_up_u y_un dät'ä

ngue hingui ho, ne ngutho a ra za hingui ho hin njam'bu da zä din zäpü yän dät'ä xän ho. ¹⁹ Ne nu yu za hingui ho yän dät'ä, da mba nt'ets'i ne da t'udi. ²⁰ Janangue'a da zä gui pähmbu yu hyäte pöngahya nangue 'be'a da 'yöt'e, bi 'yän'a ra Jesús.

Nda'a u di manda rá ts'edi Ojq

²¹ Ne xø bi 'yän'a ra Jesús:

—Ne sä xna yú hmuju u 'da, pe hin da yäpü di manda rá ts'edi Ojq u. Pe hont'u majuañi i øt' rá pähä ma Ta mahets'i da yäpü u. ²² Ne nu'bu bi zøn ra pa ran juañi 'bu rán zegui, xän ngu da mbarqui da 'yängui: “Ma Hmu, nugähe dá mamhbe a nim hma, ne nangue ni thuhu dá hømhbhe thi yu zithu, ne nangue ni thuhu xän ngu yan t'øt'e mixte dá øthe,” da 'yängui. ²³ Pe nugä ga xmp'u: “Njam'bu dá pä ahü. Dami 'uehmbu ua ja ma hmigä, gyu ts'om'bäihü,” ga xmbi, bi 'yän'a ra Jesús.

Hont'a go to'o in nde da 'yø a díma, bi 'yän'a ra Jesús

²⁴ —Pe nu'a to'o i øh ma nde ne i øt'a ma pähägä, i øt'e tengu bi 'yöt'a n'da ran 'yohu ngue mí ja rán 'yomfëni ne bi hyø a n'da rá ngu bu ja n'da ra dongu xän juañi. ²⁵ Ne bin ja n'da ra dajye, ne xmmë xän ngu yu dehe bi 'yugui, ne bá xh ran dahi xän ndoho mí nde xtí yöt'a ra ngu. Pe him bi yöt'a, nguetho nu'a ra ngu mí høpü ja ra dongu xän ho. ²⁶ Pe nu'a to'o i ø'a dí ma ne hingui üpa ra güenda a, i øt'e tengu bi 'yöt'a n'da ran 'yohu ngue ra 'yambü, ne bi hyøh rá ngu bu mi ja n'da ra 'bomu. ²⁷ Ne bin ja n'da ra dajye ngue bi 'yuh yu dehe, ne ran dahi xän ndoho, ne bi yöt'a rá ngu. Ne xmmë nts'utho bin ja büya, bi 'yän'a ra Jesús.

Nu yu jã'i bi numanho rán xädi ra Jesús

²⁸⁻²⁹ Ne nu'bu mi gua a bi ma ra Jesús 'bu mí hyupü ja ra nyuni, nu yu jã'i mi huhmbu bu bi hyonya u.

—Haguen ja i xänbi xän ho, ne hinga ngubu i xängahü ma xänbathü bu ja ra nija, bi 'yän'u yu jã'i.

Nguetho nu'bu mi xänba ra Jesús, bi 'yuti ngue mi ja rá ts'edi xän ho a.

8

Ra Jesús bi hoc'a n'da ran 'yohu mi hëmb ra t'axca'ya

¹ Ne nu'bu mi gua a bi man ra Jesús, ne bi gapü ja ra nyuni büya, ne xmmë xän ngu yu jã'i mí numanho da denthoho mahøn'a. ² Ne bá x'a n'da ran 'yohu ngue mi hëmb ra t'axca'ya. Bin danyahmu bu mí 'bäh ra Jesús, ne bi 'yëmbi:

—Gra Hmu, nu'bu ni pähä, da zä gui 'uec'i ts'u ran u dí hëmbi.

³ Ne nu ra Jesús büya bi uat rá 'ye bi dädi ne bi 'yëmbi:

—I jagä ra pähä ngue 'bex da zä i. Dami yäni.

Ne nu'bu mí 'yëmbi, 'bexgue bi yan'a ran 'yohu. ⁴ Ne nu ra Jesús büya bi hëcpa a ran 'yohu njon da xifi to'o a bi japi bi yäni, ne bi 'yëmbi:

—Ní mba bu 'büh yu mbäjä da nu i ngue ya bi yan i, ne gui un'na n'da ra 'bøts'e tengu i man yän t'ëdi ra Moisés, bi 'yän'a ra Jesús.

Ne ja bi thopü ra hnini Capernaum büya.

Ra Jesús bi hocpa rá 'yëhe n'da ra hmudofü

⁵ Ne nu'bu mí zøm bu ra hnini Capernaum a ra Jesús, 'bex bá x'a n'da ra hmudofü ra mengu bu Roma, ne bin c'at'ui ne bi 'yäp ra mate, ⁶ bi 'yëmbi:

—Nu'i grä Hmu, nu n'da ma 'yëhe i 'bem bu ja ma ngu, i ts'a rá jã'i, hingui sä di 'yäni, xmmë xän 'doni, bi 'yëmbi.

⁷ Ne nu ra Jesús bi 'yëmp'a:

—Ga mba bu ga hoqui.

⁸⁻⁹ Pe nu ra hmudofü büya bi 'yëmbi:

—Hingui jatho gui mba bu ja ma ngu, grä Hmu, nugä hin dí säcä tengu e ne hin drä judiogä. Pe dí pädi ngue i ja ni ts'edi zëhe, ngue nu'bu guim ma da yäni, ne 'bexgue da yäni, bi 'yëna. Tengu thohogä bin 'dac'i ts'u man t'ëdi, ne nu'bu i ja 'be'a dí xi u ma dofü ne'u ma 'yëhe, 'bexgue 'dahmantho in ja. Ne ngutho i, da zä guim mantho ua ne 'bexgue da yam büya, bi 'yän'a ra hmudofü.

¹⁰ Nu'bu mí 'yøh ra Jesús 'be'a bi man a ra hmudofü, bi hyonya thoho ne bi xi u min 'yohu:

—Majuañi dí xi ahü, njam'bu xtá tñgä n'da ma menguhü yu jã'i israel dyu judiohü

ngue xtám badi i ja ma ts'edi xun ho tengu na ran 'yohu, bi 'yɛn'a ra Jesús. ¹¹ Guim bɛmhbu a dí xi ahɛ, xun ngu yu ja'i ngue gátho na ndoho ra ximhái, ngue him ma mijudíohu, da 'yɛc'yɛigui ne da yurpu di manda rá ts'edi Oja, 'darbu dim 'buhmbu ma ngurpa bombotahu ra Abraham, ne ra Isaac ne ra Jacob. ¹² Pe xun ngu ma mijudíohu ngue yún sáhu xtán yurpu, pe man'da go da t'entru ja ra 'bexui u, ne din zom bu ne din guxpu yú ts'i, bi t'ɛmp'u yu ja'i 'bu mi 'yɛn'a ra Jesús.

¹³ Ne nubuya bi t'ɛmp'a ra hmudofai:

—Ní mba ni ngu, ya bin ja a gám ma nguetho gá 'yɛc'yɛi i ja ma ts'edi, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ne 'bexgue bi yan a rá 'yɛhe buya.

Ra Jesús bi hocpa rá suto ra Pedro

¹⁴ Ne nu'bu mí mbenc'a ra hmudofai buya, xø bi tho a ra Jesús, bi zøm bu rá ngu ra Pedro. Ne bi nu 'bem bu rá oi a rá suto ra Pedro, mi hɛmb ra pa. ¹⁵ Ne nu ra Jesús buya bi bendba rá 'yɛ, ne 'bex bi bøn a ra pa mi hɛmbi. Ne bi ndanc'a ra xisu buya, bi hyonba ra hme a ra Jesús ne u mín 'yohu, nguetho ya bi yan'a ra xisu buya.

Xun ngu yu hyɛnni bi hoc'a ra Jesús

¹⁶ Ne nu'bu mín xui buya xun ngu yu ja'i bá ts'i bu mi 'buh ra Jesús ngue min 'yohu yu zithu. Ne hont'a n'dare bi man ra Jesús, 'bexgue gátho bi hyøn a thi u yu zithu, ne bi hoc'u yu hyɛnni. ¹⁷ Gátho bin ja 'be'a bi man a ra pøngahya Isaías maya'bu ngue din ja 'bu mi 'yɛna: “Da du zɛhe 'be'a gátho xun hɛi dín nuhu, ne da nuse 'be'a gá man u dí hɛmfu,” bi 'yɛn'a ra Isaías 'bu maya'bu.

Yoho yun 'yohu ɛna da den'na ra Jesús

¹⁸ Ne nu'bu mín nu ra Jesús ngue ɛmme xun ngu yu ja'i mi 'bäpu, bi 'yɛmp'u yú xädi:

—Masque xun ho 'bu ga thohmbu 'danguadi ra dadehe, bi 'yɛna.

¹⁹ Ne nu n'da ra xänbate nijä bi 'yɛmbi:

—Xänbate i, dín nde ga ten'ni i hønba go haru gui mba, bi 'yɛmp'a ra Jesús.

²⁰ Ne bi dā a ra Jesús ne bi 'yɛmbi:

—Pe nu yu haho i ja yú ngu ne yu doja i ja haru da 'yoi. Pe nugä ngue dán jä'igä ua ja ra ximhái, hin'yu ma ngungä ua, bi 'yɛmthoho ra Jesús.

²¹ Ne xø bi 'yɛn'a man'da ra jä'i min 'yohu buya:

—Ma Hmu, dami tɔcpi ts'u, 'be ga äcä ts'u ma ta ne ga ten'na buya, bi 'yɛmbi.

²² Bi dā'a ra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Tɛnga maha, nu'u xun du da 'yä u 'buru, tengu'bu ne u xun du u, bi 'yɛna.

Ra Jesús bi säyaba ran dāhi ne ra t'øthe

²³ Ne nu'bu mí gua'a man ra Jesús buya, 'bex bi hyu bu ja ra mbosa ne bi mbähä yú xädi, dí mba bu 'danguadi ra dadehe. ²⁴ Ne bi mbu'a n'da ran dāhi ts'edi bi 'yɛn ra dehe, ne ɛmme di thoni yu t'øthe, bi dons i ts'u ra dehe a ra mbosa. Pe nu ra Jesús mí aha, him bi 'yurpa ra güenda 'be'a midí ja ra dehe.

²⁵ Ne bi 'yä u yú xädi ne bi 'yɛmbi:

—Gra Hmu, dami nuhu, guin yanje, nguetho ya in nde ga tonthu mbo ra dehe, bi 'yɛmbi.

²⁶ Ne nu ra Jesús bi dādi:

—Hanja, ha ɛmme zi ts'utho guí ɛc'yɛigahu ngue i ja ma ts'edi, ne guín suhu.

Ne nubuya bi ndanc'a ra Jesús ne bi xi a ran dāhi ngue dín hɛ ne ra dehe, ne 'bexgue bin hɛ buya. ²⁷ Ne nu'u yun 'yohu buya bi hyonya thoho 'be'a bi 'yøt'a ra Jesús.

—'Be'a di 'yɛt'ui na ran 'yohu, nguetho ne ran dāhi i ø'a i xifi, ne ra dehe i ø'a i xifi, bin 'yɛmzɛhe u.

Ra Jesús bi hoc'i yoho yun 'yohu min 'yohu yu zithu

²⁸ Ne nubuya bi zøm bu 'danguadi ra dadehe buya, ngueru ra xɛqui Gadara. Ne 'bex bá ɛpu yoho yun 'yohu ngue min 'yohu yu zithu, ne mán ts'utho u, tengutho u yu zate. Mí 'buru ja yun 'yägui u, janangue'a nu yu ja'i i su da thopu hānbu ja ran 'yägui. Ne 'bex bá ɛ'u yun 'yohu bin c'athu a ra Jesús, ne bi mbafi:

²⁹ —'Be'a gní 'yɛcua gra Jesús, rá Ts'unt'u i Oja. Ha cpi 'yɛhe gui ungahe, ne hinga na søn ra pa gui ungahe, bi 'yɛn yu zithu min 'yohu u yun 'yohu.

³⁰ Ne hinga yatho bu mi 'bu i 'da yu ts'udi.

³¹ Ne nu'u yu zithu buya bi 'yɛmp'a ra Jesús:

—Nu'bu guín nde gui hyønje thi, dami 'daje ran t'ɛdi ga cæthe nu 'yo yu ts'udi, bi 'yɛn'u:

32 —Ni mbähä, dami cuthu nu, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nɛ nu yu zı̄thu buya bi bøm bu ja rá mbui u yun 'yohu, nɛ 'bexgue bi yurpu 'buh yu ts'udi. Nɛ nu yu ts'udi buya bin tihi nɛ bi gɔpu ja ra nguani, him bi zä bin säya, nin uɛm bu ja ra dehe, bim 'beru. 33 Nɛ nu'u mi fá u yu ts'udi buya, 'bexgue bi mba n'dihi bu ja ra hnini, nɛ nu'bu mi zøm bu, bi mam buya ngue 'be'a bin ja nangue u yun 'yohu min 'yohu yu zı̄thu, nɛ nangue u yu ts'udi. 34 Nɛ bá ɛh yu mɛngu bu ra hnini buya, bi zøpu 'bäh ra Jesús, nɛ nts'edi bi 'yär ra mate ngue da mbengui, nguetho him bi numanho 'be'a bi 'yøt'a.

9

Ra Jesús bi hoc'a n'da ran 'yohu xı́ ts'a rá ja'i

1 Nɛ nu ra Jesús buya, xø bá hu mahøn'a ra mbosa, bá peng bu 'danguadi ra dadehe. Bi zøm bu ra hnini mi 'bui. 2 Nɛ bá thunba bu man'da ra hyenni mahøn'a, ngue n'da ran 'yohu bá 'yox ra 'beza nguetho midı́ ts'a rá ja'i. Nɛ 'bexgue mí pa a ra Jesús mí ɛc'yei u ngue i jase rá ts'edi, janangue'a bi 'yɛmp'a ra hyenni:

—O te guım beıni n'yø, nguetho ya dá pun'na ni ts'oqui, bi 'yɛn'a ra Jesús.

3 Nɛ nu'u 'da yu xänbate nija buya, nu'bu mi 'yøde 'be'a bi man ra Jesús, 'bex bi beı u:

—Nuna ran 'yohu hingui ho i øt' na, ha hinga hønt'a Oja sä di punba n'da, mi ɛnse u.

4 Pɛ nu ra Jesús 'bex bi bađi 'be'a mim beı'u yu xänbate nija, nɛ bi 'yɛmp'u:

—Hingui ho guım beımbu mbo ni mbuihu, ngue guı ɛmbu hingui ho 'be'a dá øt'ä, bi 'yɛna. 5-6 Ha guım beımbu nte ní mbatho dá xicä ran 'yohu, ngue rá ts'oqui ya dá punbi. Ha guım beımbu man'da xquı paımbu i ja ma ts'edi 'bu ga xifi da ndants'i, din 'yo. Pɛ nuya ga ut'ahu ngue i ja man t'ɛdigä ua ja ra häi ga punba yá ts'oqui yu ja'i, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, bi 'yɛmp'u.

Nɛ xø bi 'yɛmp'a ran 'yohu i ts'a rá ja'i buya:

—Dami ndants'i, cax ni fıđi, ní mba ni ngu, bi 'yɛmbi.

7 'Bex bi ndanc'a ran 'yohu mi ts'a rá ja'i, bi mba rá ngu. 8 Nɛ nu'bu mín nu yu ja'i 'be'a bi 'yøt'a ra Jesús, bin su nɛ bi 'yɛspa Oja nangue a n'da ra ja'i bin t'un'na ran t'ɛđi ngue di punba yá ts'oqui yu ja'i.

Ra Mateo bi den'na ra Jesús

9 Nɛ nu'bu mi bøm bu ra Jesús, bi thøpu mi hucä bu dí hacä ra renta, drá hyaçahäigä ngue drá Mateo, nɛ bi 'yɛngui:

—Dami tɛngui.

Nɛ nubuya dá ndangui nɛ dá tenni.

10 Nɛ nubuya 'darbu dán sihmegähe ra Jesús yá xädigähe a ya. Nɛ bi zøm bu xun ngu yu ziyate hyaçahäi nɛ yu ts'om'bäi, 'darbu dá huhmbe bu dán sihmehe. 11 Nɛ nu yu fariseo buya, ngue im beıni hønse xun ho, 'bu mi nu 'be'a bi 'yøt'a ra Jesús, bi 'yängähe ngue yá xädigähe buya:

—Hanja in jabu ni xänbatehu 'darbu i sihmehu yu ziyate hyaçahäi nɛ yu ts'om'bäi, bi 'yɛn'u.

12 Nu'bu mí 'yø'a ra Jesús 'be'a bi man u, bi 'yɛmp'u:

—Hingui honi to'o da mbäx u im beıne xun zaqui tengu ahä, pɛ hønt'u i paıe xun bøca i honi to'o da mbäx u tengu ya i nde da dɛngui, bi 'yɛmp'u. 13 Nı́ mbähä bán xähmbu bu ja ni søcuahu 'be'a nam bøn'a rá m hma Oja ngue i ɛna: “Pɛ nugä man'da dí numanho 'bu gui 'yøthu ran huɛcate xinda gue u yu 'bøts'e guidı́ 'dajı,” i ɛn Oja, i ɛm bu ja yá søcuä Oja, bi 'yɛn'a ra Jesús. Nɛ nugä him bá ɛcä gan zon'du im beıne xun ho, pɛ bá ɛcä gan zon'du i pađi hingui ho, janangue da zä di päh yün 'yomfɛni, bi 'yɛn'a ra Jesús, bi 'yɛmp'u yu fariseo.

Ra Jesús bi ma nda'a ní pa da 'ye't' yün sihme yá xädi

14 Nɛ n'da ra pa buya bi zøm bu 'buh ra Jesús yá xädi ra Xuua Nxixya, nɛ bi 'yänni:

—Hanja dí ɛ't'ähe man ts'ihme, nɛ yu fariseo, pɛ nu ni xädi hingui ɛ't' yün ts'ihme u, bi t'ɛmp'a ra Jesús.

15 Ra Jesús bi man'a n'da ran t'uti 'bu mi däđi, bi 'yɛmbi:

—Pɛ nu'u i 'burpu ja ran thađi hin da du yá mbui, nguetho 'burpu a ran 'yohu din thađi. Pɛ da zøn ra ora da ts'ispa a ran 'yohu, nɛ ja da 'ye't' yün ts'ihme buya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

16 Pɛ nu'a din xä ɯ ma xädigä hin da bõmanho 'bɯ nɛ'a ram hma maya'bɯ da dɛn ya, bi 'yɛna. Tengutho'bɯ n'da ra 'ya'bø't'e 'bɯ dí 'bø't'a ra 'bø't'e ma'da'yo, hin da bõmanho, nɛ nu'a ra 'bø't'e ma'da'yo di ts'on a ra 'ya'bø't'e. 17 Nɛ tengutho i øt' yɯ ja'i 'bɯ da xit' ra gui'uva ma'da'yo bɯ ja ra 'yambot'asɛi, da fø'a nɛ dim fäni. Janangue i xit'a ra gui'uva ma'da'yo bɯ ja ra mbot'asɛi ma'da'yo, nɛ hin da føgue nɛ hin dim fäni, bi 'yɛn'a ra Jesús, bi 'yɛmp'ɯ yá xädi ra Xuua.

Ra Jesús bi xoxa n'da ra hmute xí du, nɛ bi hoc'a n'da ra xisu mi hɛmb ra mbäji

18 Nɛ nu'bɯ mí yəhɯ ɯ, 'bɛxgue bi zøm bɯ n'da ra ngərpi bɯ ja ra nija, nɛ bin danyahmu bɯ mí 'bäh ra Jesús nɛ bi 'yɛmbi:

—Bi du n'da ma t'ixu, 'yørqui ts'ɯ ra mate ga mbɛ gui cäx ni 'yɛ, nɛ da dambɛni.

19 'Bɛx bi mba a ra Jesús, bi dɛn'na bi du rá t'uhni. Nɛ gätho dá mbäcähe dyɯ xädigähe.

20 Nɛ nu'bɯ má mbähmbe bɯ 'yu, hin da ná sømhbɛ bɯ ja rá ngu a ra ngərpi, bi zəje n'da ra xisu ngue ná 'dɛ'mayo njɛya min 'youi ra mbäji. Bi hyän bɯ rá xətha ra Jesús nɛ bi dərpa rá nyəni rá pahni. 21 Nguetho mí ɛnse ra xisu: “Go høntho ga thərpa rá pahni, ya da yəngui.” 22 Nɛ nu'bɯ mi dərpa rá pahni ra Jesús a ra xisu, 'bɛx bi nyɛ a ra Jesús, bi nu a ra xisu nɛ bi 'yɛmbi:

—Damin johya gra xisu, ya bi yən i nguetho gá 'yɛc'yɛi i ja ma ts'ɛdi, bi 'yɛmbi. 'Bɛxgue gue'a ra ora bi yən'a ra xisu bəya.

23 Nɛ bi tho a ra Jesús bəya, dá sɔngähe bɯ rá ngun'a ra ngərpi, nɛ mí 'bɯpɯ yɯ mbɛ'bida nɛ xən ngu yɯ ja'i mi 'bɯpɯ ngue mí ɛna xtá 'yäh ra hmute xí du. 24 Nɛ bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Dami pømhbɯ thi, nguetho nuna ra hmute him bi du, nɛ i ətho, bi 'yɛmbi.

Pɛ bin thetho ɯ yɯ ja'i 'bɯ mi 'yø a bi xifi, nguetho mi pə ɯ ya xí du ra hmute. 25 Nɛ nu'bɯ mi bøn'ɯ yɯ ja'i bəya, bi thopɯ mbo mi 'bɛn a ra hmute ra Jesús, nɛ bi bɛndba rá 'yɛ 'bɛx bi ndanc'a n'dihi ra hmute. 26 Nɛ gätho na ndoho ra xɛqui bɯ bi 'yø ɯ yɯ ja'i 'bɛ'a bin ja.

Yoho yɯ xädä bi hoc'a ra Jesús

27 Nɛ bi bøm bɯ rá ngu a ra ngərpi a ra Jesús. Nɛ bi dɛnni yoho yɯ xädä, nɛ i mba't' bɯ ni mba:

—Dami huɛgä'be, gram bom'bɛto i ra David, bi 'yɛmbi.

28 Nɛ bi zøm bɯ ja ra ngu a ra Jesús, bi dɛn'ndɯ yɯ xädä. Nu ra Jesús bi 'yänni:

—Ha gui ɛc'yɛiui i ja ma ts'ɛdigä ngue ga xoc'a ni däui, bi 'yɛn a ra Jesús.

—Dí ɛc'yɛi'be ngue i ja ni ts'ɛdi, gra Hmu, bi 'yɛn ɯ yɯ xädä.

29 Nu ra Jesús bəya bi dərpa yá dá nɛ bi 'yɛmbi:

—Din ja tengu a gá 'yɛc'yɛiui, bi 'yɛmbi.

30 Nɛ 'bɛx bi xo ɯ yá dá. Nɛ nu ra Jesús bəya bi hɛcpa ɯ yən 'yohɯ, bi 'yɛmbi:

—Njon gui xihmi 'bɛ'a dá øt'aui.

31 Pɛ høntho bi bøm bɯ yɯ xädä, 'bɛx bi xih yɯ ja'i 'bɛ'a bi 'yørpa ra Jesús.

Ra Jesús bi xocpa rá nde n'da ra gore

32 Nu'bɯ mi bøn ɯ yɯ xädä, xø bá ts'inba man'da ran 'yohɯ a ra Jesús. Midí goreba n'da ra zithu min 'youi. 33 Nu ra Jesús bəya bi hyønba thi ra zithu min 'youi a ra gore, 'bɛx bi nyə a bəya. Nu yɯ ja'i bəya bi hyonya thofo 'bɯ mi nu a bin ja, nɛ bi 'yɛna:

—Hinjəm'bɯ xtá nuhɯ ua ja ma häihɯ ra Israel tengu dí nuhɯ ya, bi 'yɛn ɯ.

34 Pɛ nu ɯ yɯ fariseo sä i ɛna:

—Nuna ran 'yohɯ i høn a thi yɯ zithu nangue rán t'ɛdi bi un'na rá hmu yɯ zithu, sä i ɛn ɯ.

Bi huɛc yɯ ja'i ra Jesús

35 Nɛ nu ra Jesús nzai mi pa bɯ ja yɯ hnini nɛ min xänbate bɯ ja yɯ nija, nɛ mim mam bɯ ran ho ma'da'yo ngue 'bɛpɯ ní manda rá ts'ɛdi Oja. Nɛ midí hoqui hønt'a go man ɯ mi hɛmb yɯ ja'i. 36 Nɛ bi huɛc'ɯ yɯ ja'i a ra Jesús nguetho mi 'bɯi tengu'bɯ yɯ dɛ'yo 'bɯ njon midí jamansu, i 'yodumbɯi thofo. 37-38 Nɛ bi 'yɛngähe ngue yá xädigähe:

—Majuəni dí xi ahɯ, xən ngu yɯ ja'i i 'bɯi ngue di döp rá mbɯi Oja 'bɯ 'bo'o da xifi nangue'a, pɛ hingui ngu i 'bɯi ngue da xifi. Nde'bɯ gui 'yäfɯ Oja di un ra 'bɛfi mi'da da mbäx'a rá 'bɛfi. Tengubɯ i ja n'da ra huəhi xɯ 'yot'i, nɛ hingui ngu yɯ mbɛfi, nɛ da 'yöp'a ra mehuəhi mi'da yɯ mbɛfi 'dahma da xoc'a n'dihi, bi 'yɛn'a ra Jesús.

10

Nu ra Jesús bi zänni 'de'mayoho yá xädi

¹ Ne nu ra Jesús baya bi zängahe dí 'de'mayoho gähe yá xädigähe, ne bi 'daje rán t'ëdi ga hómhbé thi yá zïthu ne ga hoje 'be'a gä nin u i hëmb yá jã'i.

² Ne nugähe 'de'mayoho bi zängahe, m'bet'o ra Simón, gue'a ra Pedro, ne'a ra Andrés rán 'yohu a ra Pedro. Ne ra Jacobo ne a ra Xuua rán 'yohu a ra Jacobo, ngue gätho yoho yá ts'unt'u ra Zebedeo u. ³ Ne ra Felipe, ne ra Bartolomé, ne ra Tomás, necä dra Mateogä ngue min haçahäigä, ne ra Jacobo rá ts'unt'u ra Alfeo, ne ra Lebeo ngue gue'a rá thuhu ra Tadeo; ⁴ ne ra Simón t'ëmbi ra cananista; ne ra Judas Iscariote, gue'a xí dä a ra Jesús. Ne guecähe 'de'mayoho bi huangähe ra Jesús.

Bi mbën'du yá xädi da mamp'a rá m hma

⁵ Ne nu'bu mí zängahe dí 'de'ma yohogähe bi 'yënje:

—Nuya hin gui mbähä bu i 'bu u him ma mijudíohu, dyu israelhu. Xinga gueru ra xequi Samaria gui mbähä. ⁶ Pe nuya gui mbähä bu 'bu u ma menguhu yu israel. Nu'u i 'bui tengu yu de'yo bi 'beh ra 'yu in nde xtán donspu ja ran däte. ⁷ Ne nubu hapu gui mbähä gui 'yëmfu: “Damin umhbu ya ngue di manda ahü rá ts'edi Oja,” bi 'yëngähe ra Jesús. ⁸ Gui hoju u i hëmp'a ra t'axca'ya, ne hont'a go man u i hëmb yá jã'i, ne gui xoxhu u xon du, ne gui hyómhbü thi yá zïthu in 'yohu 'da yá jã'i. Ne nu'bu gui 'yöthu u, hin gui 'yäh nin zäbihu, nguetho hin dá pä ahü a ma ts'edigä, bi 'yëngähe ra Jesús.

⁹ Ne hin te ma mbeti gui hyaxhu 'bu gä mbähä, bi 'yëngähe. ¹⁰ Ne xín ni tu'døzä gui tuxhu, ne hont'a ni he gui hehu ne hont'a ni thïxfani gui 'yüthu, ne hin'yü 'be'a gui hyaxhu, nguetho nubü gui sömhbu i ja nin t'ëdi ngue da zimanho ahü u.

¹¹ Ne nu'bu gä sömhbu bu ja yá hnini ma mi israelhu gui 'yänhdü hapu 'bu a n'da ran 'yohu ngue ra hocjã'i ne nu'a gätho yá jã'i i numansu a. Ne gueru gam 'buhmbü bu, jague'bu gui thohmbü bu man'da ra hnini mahøn'a, bi 'yëngähe ra Jesús. ¹² Nu'bu gä sömhbu bu ja rá ngu, gui zënguahü, gui 'yäfu rán japi Oja nangue'a. ¹³ Ne nu'bu rán

säui a da 'yöt'ahü u yá mengu bu hapu gui sömhbu, Oja di un rán japi gä 'yäfu büya. Pe nu'bu hin'na, tengutho 'bu nte gamí 'yäfu.

¹⁴ Ne nubü hapu gui sömhbu, nu'bu hin da zimanho ahü ne hingui nde da 'yömanho a gui xihmbü, dami pómhbü bu ne gui huaju yá böhäi ni guahu. Nu'a nam bøn'a gui sohmbü bu u. ¹⁵ Ne majuani dí xi ahü, nu yá mengu bu i ja n'da ra hnini hin da zimanho ahü, pe nu'bu bin ja ra pa ran juänbi, man'da ëmmë xun u tho da nu, xinda gue'u mí 'bupu maya'bu bu ja ra hnini Sodoma ne ra hnini Gomorra, bi 'yënje a ra Jesús.

Yun unbi da nu yá xädi ra Jesús

¹⁶ Ne xø bi 'yëna:

—Nuya hönbu go hapu ga pen'nahü, ëmmë di un'nahü u 'bupu, tengutho yü zate di unba yü de'yo. Damim fähmbü tengu yü c'ëya ne gui 'yöthu tengu øt' yü t'azü, hont'a ran ho gui 'yöthu. ¹⁷ Ne gam fähmbü, nguetho nu yá jã'i di dä ahü bu 'buh yü ngarpi bu ja yá nija, ne da mbep'ahü. ¹⁸ Ne da zix'ahü bu 'buh yü ze'mi ne yü ts'ut'abi, nguetho gui ëc'yëigahü, pe hinga ndetho da zix ahü bu. Nguetho nu'bu da zix ahü bu, da zä gui xihmbü yü ze'mi ne yü ts'ut'abi nangue ma thuhugä, n'dahma ne u yü judío ne u i thände yá oja zehë da 'yøde nanguécä. ¹⁹ Ne nu'bu da ts'ix ahü bu 'buh yü ts'ut'abi, o gui hädumbühü 'be'a guim mamhbü o gue'bu da zä gan yähu uague hin'na, nguetho Oja di 'da ahü ran 'yomfëni 'be'a gui mamhbü 'bu bi mba ma juän'ni ahü. ²⁰ Nguetho hinga guesë ahü gan yähu 'bu bi mba ma juän'ni ahü, pe gue'a rá Hogandähi Oja ma Tahü din yä, bi 'yëngähe ra Jesús.

²¹ Ne dim 'bu i 'da di däsë yän 'yohu da mba ntho. Ne nu'bu 'da di däsë yá ts'unt'u bu 'buh ra ze'mi da tho. Ne dim 'bu i 'da yü ts'unt'u di yäp zehë yá ta ngue da tho. Ne din jabü da t'ørpa u i ëc'yëigui, bi 'yën'a ra Jesús. ²² Ne gätho na ndoho ra ximhäi da ts'an ahü nangue gui tenguahü, pe nu'bu gui hyäthu gue'bu go ran zëgui, gui täha gan yämhbü büya, bi 'yën'a ra Jesús. ²³ Ne nu'bu n'da ra hnini di uc'ahü, dami 'dahmbü bu, ne gui mbähä bu man'da ra hnini büya. Ne majuani dí xi ahü, hin gní täthu gätho yü

hnini Israel gui xihmbu rá m hma Oja ne gui 'dahmbu, 'bu bá pengä.

24-25 Ne tengu thoho n'da ra xädi hin da t'ëmbi xun ho 'bu him bi t'ëmbi xun ho rá xänbate; ne hin da hnumanho n'da ra 'yëhe 'bu him bi hnumanho rá hmu. Ne din jabu da 'yöt'ahu, hin da numanho ahü yu ja'i, tengu thohogui him bi hnumanhogui, ne i t'ëngui drá zithu, bi 'yën'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma hönt'a Oja da ts'u

26 —Janangue'a hin gui suhu 'be'a da 'yöt'ahu yu ja'i, guehma gui mamhu a dí xi ahü. Hin gui cömhbu a. 27 Nu'a dí xi ahü ua njonguin nu, dami mamhu bu 'buh yu ja'i, ne nu'a dí xi ahü njongui øde, dami mbahmbu bu ja yu hnini, da t'øpu 'be'a gätho dá xi ahü ya, bi 'yëngähe ra Jesús. 28 Ne o gui suhu u in nde da hyo ahü, hin'yü yú ts'edi ne'a ni mbühü di juat'ahu. Man'da xun ho 'bu gui suhu a Oja, ne hönt'a i sä di un'na ni ja'ihü ne ni mbühü bu ja ran unbi mazai, bi 'yëngähe ra Jesús.

29-31 Janangue 'yo gui hädumbühü, guim bëmhu yu doja i 'bä bu ja yu täi, hingui ngu di muui, pe nu'u xinga n'da da du 'bu hin rá pähä Oja da du. Janangue'a guim bëmhu, hin'yü 'be'a din ja ahü 'bu hin rá pähä Oja din ja. Nguetho man'da di mu ahü bu na nu Oja xinda gue u yu doja, ne i pa'di gätho nangue ahü. Janangue'a hin gan suhu, bi 'yëngähe ra Jesús.

Da ma to'o ten ra Jesús

32 —Ne gätho to'o da mam bu 'buh yu ja'i ngue i tängä, necä gam ma bu 'buh ma Ta nubü mahëts'i nangue u. 33 Pe nu'a to'o din cöm bu i 'buh yu ja'i nanguecä, necä xin ga cöm bu bí 'buh ma Ta bu mahëts'i, bi 'yëngähe ra Jesús.

Ra Jesús bi ma da ts'u u to'o da denni

34 —Ne hin guim bëmhu ngue bá ëcä da zeh yu sui, pe man'da din ja yu sui nanguecä. 35-36 Nu yu 'yëc'yëi da ts'upu ja rá nguse, nu'bu hing yu 'yëc'yëi 'bupu. Nu yun 'yohü din sahmbu yú ta, ne nu yu xisu büya din sahmbu yú mbe ne u yú cä, nangue u hingui ëc'yëigui, bi 'yëna.

37 Pe nu'bu n'da ra ja'i man'da im bën'a rá ta ne rá mbe xinda guecä, hin ga ëmbi ngue rá hmugui. Ne nu'bu n'da ra ja'i man'da

im bën'a rá ts'unt'u ne rá t'ixu xinda guecä, ngutho u hin da zä ga ëmbi ngue rá hmugui, bi 'yën'a ra Jesús. 38 Pe nu'bu 'bo'o ëna i tengu ne hingui hä't' yun unbi da t'ørpe, necä xin ga ëmbi rá hmugui. 39 Ne nu'a to'o da zu da thäcpa rá te nanguecä, da mba ma unbi bu ja ran däte rá te a, pe nu to'o hin da zu da thäcpa rá te nanguecä, hin da mba ma unbi bu ja ran däte a, bi 'yëngähe ra Jesús.

Ra Jesús i man yun t'unni

40 Ne xø bi 'yën'a ra Jesús:

—Nu'a to'o da zimanho ahü, necä xin bi zimanhogui, ne'a bá pengä xim bi zimanho a. 41 Ne nu'a to'o da zimanho n'da rá pöngahya Oja nangue a ra 'befi i øt'e, 'da'angu ran ho din t'unui a ra pöngahya. Ne nu'bu 'bo'o da zimanho n'da ra hocja'i nangue a ran hocja'i i øt'e, 'da'angu ran ho din t'unui a. 42 Ne nu'bu n'da ra ja'i i ja 'be'a di un'na n'da ma xädigä ngue'a i tengu, madague'bu hönt'i ts'u ra dehe di unni, pe ne a i ja 'be'a din t'unni ngue man'da xun ho, bi 'yën'a ra Jesús.

11

Ra Xuua Nxixya bi manda dí änni to'o a ra Jesús

1 Nu'bu mi gua a man ra Jesús büya, bi mbëngähe dí 'de'mayohogähe. Ne n'danni bi mbase ra Jesús büya. Bi mba bin xänbate bu mi'da yu hnini bu ra häi Galilea.

2 Ne mi ofädi ra Xuua Nxixya, ne bi sifi 'be'a gätho bi 'yöt'a ra Cristo, janangue'a bi mbën'ndu yoho yú xädi a ra Xuua. Ne nu'bu mi zöm bu 'buh ra Jesús, 3 bi 'yänni:

—Ha gue'e gra Cristo, gra Thahni i Oja, ngue mi hma ba ëhe, uague ga thoqui ga tømhu, bi 'yën'u yú xädi ra Xuua.

4-5 Nu ra Jesús büya bi 'yëmp'u yú xädi ra Xuua:

—Ni mbe bu, gui xihmi a ra Xuua 'be'a gätho gui øhmi, bi 'yëmbi. Dami xihmi 'be'a guín nuui, ngue nu yu xädä bin zø yú dä ya, ne'u yu dogua i 'yo, ne'u mi hëmb ra t'axca'ya ya bi yan u, ne'u yu gogu ya i ønahya ya, ne'u 'da xøn du i pa nsots'i, ne yu hyoya i si a ram hma ngue 'beru dím pø u.

6 Majari u to'o hin di u't' yú mbüi nanguecä, bi 'yën'a ra Jesús 'bu mi 'yëmp'u yú xädi ra Xuua.

⁷ Nε nu 'b_u mi mbenc' u y_u x_uadi ra Xuua, nu ra Jesús bi xih y_u ja' i 'be' a øt' ra Xuua, nε bi 'yεmbi:

—'Be' a guí mbähä guin nuh_u b_u ja ra d_upo 'b_u mi 'b_upu ra Xuua. Ha gá mbähä gbá nuh_u n' da tengu ra xithi i εn ran d_uhi.

⁸ Uague gá mbähä gbá nuh_u n' da ran 'yoh_u mahotho rá he mí he. Pε guí p_uhmb_u to' o mahotho y_u he i 'b_upu ja y_u ngunts' ut' abi u.

⁹ Uague gá mbähä gbá nuh_u n' da rá p_ungahy_u Oj_u. Maju_uni ngue gán nuh_u n' da rá p_ungahy_u Oj_u, nε nu' a, man' da x_un hεts' i rá ts' edi a xinda gue' u gá mi' da y_u p_ungahy_u.

¹⁰ Nguetho gue' a ra Xuua a mí hmam b_u ja rá m hman Oj_u maya' b_u 'b_u mí 'yεna:

M' bet' o ga p_uhna n' da ran 'yoh_u ngue mam 'behni

da xih y_u ja' i ngue da d_up' e' e x_un ho, bi 'yεn Oj_u, bi 'yεn' a ra Jesús.

¹¹ Maju_uni dí xi ah_u, njon mí 'b_uh man' da ran 'yoh_u man' da x_un hεts' i nangue a rá 'befi bin t' unni xinda gue a ra Xuua. Pε h_unt' a go to' o din uni ngue di manda rá ts' edi Oj_u, madague' a hingui hεts' i rá 'befi din t' unni, pε man' da xtán hεts' i b_u dí nequi, xinda guerp_u ni nequi a ra Xuua ya, bi 'yεna.

¹² Asta gue' b_u mi d_ump' rá 'befi ra Xuua nε guehya, i honi da y_urp_u di manda rá ts' edi Oj_u y_u ja' i. Nε nu' u i h_umbi i honi, da d_uha da y_urp_u, bi 'yεn' a ra Jesús.

¹³ Nε gue' a bi man u y_u p_ungahy_u maya' b_u u bin ja, nε mí εm b_u ja yán t' εdi Oj_u, nε gue' u mí man u 'b_u hín nim 'b_uh ra Xuua.

¹⁴ Nε nu' b_u guí εc' yei a dí xi ah_u, guí p_uhmb_u ngue tengu' b_u da gue a ra Elías a ra Xuua, ngue gue' a ra Elías guí t_umhb_u ngue mí 'b_uh maya' b_u.

¹⁵ Nε nu' b_u 'bo' o i ja rá zagu di jamansu a dí m mangä ya, bi 'yεn' a ra Jesús.

¹⁶ Ga xi ah_u 'be' a guí øth_u ya, ngue nte guí u_urpah_u ra güenda. Guí øth_u tengu i øt' y_u t' u_uhni 'b_u in εni. Din s_use u, nε i xih y_u mit' u_uhni_u: ¹⁷ “Dá pixt' mam 'bixt' i pε hin gá 'y_urpah_u ra güenda, nε hin gán nεhmb_u,” i εn' u 'da. “Pε nugähe dá pε' be n' da ra 'bei ngue tengu' b_u x_un du n' da, pε nte gá bεmh_u nε hin gán zomhb_u,” i εn' u mi' da y_u t' u_uhni. ¹⁸ Nε ngutho guí øth_u, hin gá 'y_urpah_u ra güenda a ra Xuua, ngue him mi ho yán sihmε nε him bi zi ra vino, pε gá 'yεmdah_u in 'youi ra z_uth_u. ¹⁹ Pε nugä, dán

ja' igä ua ja ra ximhäi, x_un ho man ts' ihmε 'b_u n' dand_u nε ma ts' ithegä, pε xinga guecä guí u_urcah_u ra güenda. Pε guí xij_u y_u fehni, guí εnj_u: “Nuna ran 'yoh_u ran zäthu nε ra mihni na, nε y_u amigo y_u ts' om' b_uai nε y_u ziyate hyaçahäi,” guí εnj_u. Pε Oj_u i p_udi 'be' a x_un ho da 'yøt' e ngue bi zänga' be, bi 'yεn a ra Jesús.

N' da ram hma nangue ran u_unb_u da nu y_u ja' i him bi p_uh y_u mb_uai

²⁰ Nε man' da ram hma bi man ra Jesús nangue y_u hnini b_u bi 'yøt' e x_un ngu yán t' øt' e mixte. Nguetho nu y_u ja' i b_u, n_ujam' b_u bi nde bi p_uh y_u mb_uai, madague' a bi nu yán t' øt' e mixte. Nε bi 'yεn' a ra Jesús:

²¹ —Huεhi maha ah_u gy_u mεnguh_u b_u ra hnini Corazín nε ra hnini Betsaida, nguetho nu' b_u xcá øt' ä y_un t' øt' e xcá ut' ah_u b_u ja ra hnini Tiro nε ra hnini Sidón, xtán du y_u mb_uai nangue ran ts' o mí øt' u nε xtí p_uh y_u mb_uai u. ²² Janangue' a nu' b_u bi z_un ra pa din ja ran ju_unbi, man' da x_un u tho ran u_unb_u guí nuh_u xinda gue u 'b_upu Tiro nεp_u Sidón, bi 'yεmbi. ²³ Ngutho ah_u gy_u mεnguh_u ra hnini Capernaum. Masque guí εmh_u man' da x_un hεts' i rá ts' edi ni hninih_u xinda gue u mi' da. Pεgue hin' na, guehma da mba ma juadi ah_u. Nguetho nu' b_u xcá øt' ä y_un t' øt' e mixte b_u ra hnini Sodoma tengu dá ørp_u ja ni hninih_u, hin xtán guadi nangue ra sibi, nguetho xtím p_uh yán 'yomfεni y_u mεngu b_u, nε guexta' a di jat' a ra hnini ya. ²⁴ Pε guehma maju_uni dí xi ah_u, 'b_u bin ja ran ju_unbi, man' da x_un u tho ran u_unb_u guí nuh_u, xinda gue a da nu y_u mεngu b_u ra hnini Sodoma, bi 'yεn' a ra Jesús.

Ra Jesús i hurpa rá mb_uai n' da

²⁵ Nε nub_uya nu ra Jesús bin y_uai Oj_u nε bi 'yεna:

—Ma Ta i, gra Hmu mahεts' i, nε gra Hmu ua ja ra häi, jamadi ya ngue gá japi him bi b_uq' a ram hma nangue ni ts' edi u im bεnsε ja yán 'yomfεnise, pε gá japi bi b_uadi nangue' e u i hon' a' i, tengu y_u t' u_uhni ngue hin te i p_udi. ²⁶ Nε gue' a gá 'yøt' e ma Ta i, ngue gue' a gá numanhose guí øt' e, bi 'yεn' a ra Jesús 'b_u min y_uai Oj_u rá Ta.

²⁷ Nε xø bi 'yεmp' u y_u ja' i b_uya:

—Gätho 'be'a i ja, bi 'dacä ma Ta. Ne njon da baqui xän ho, hinda hont'a ma Ta i paqui. Ne njon da baqi xän ho ma Ta, hinda hængdä ngue rá Ts'unt'ugui dí paçä a, ne u ngue ma pähä ga japi da baqi, bi 'yén'a ra Jesús. ²⁸⁻³⁰ Ne nu'bu gá yähmbu ne gán xömbuihu nangue 'be'a gätho guí øthu, ba ehmbu gui tengahu, ne nugä ga hut'a ni mbuihu. Ne nu'a ra 'befi dí da ahü hingui heia, tengu'bu dí huthu ran thuyä dín hyanbahü ya. Ne nugä dí set ma mbui ne hin'yü ran 'yets'i ma mbui, ne ga xän'nahü ngue njabu gui 'yøthu, ne ga hut'a ni mbuihu, bi 'yén'a ra Jesús.

12

Ra Jesús bi 'yuti nda'a man'da xän ho xtá 'yøt'ü yu fariseo

¹ Ne nu'a n'da ra pa mi 'yo a ra Jesús bu ja yu huahi. Necähe dá mbähmbe yú xädigähe a, 'bu ra pa ran ts'äya. Dá ndehmehé ne dá taje da yu trigo. Dá tñnt' ma 'yehé u yu trigo ne dá sahe. ² Nu yu fariseo bi nu 'be'a dá øthe ne bi 'yemp'a ra Jesús:

—Nu ni xädi bi 'yøt'a hin xtá 'yøt'e, nguetho bi 'yøt'a n'da ra 'befi ra pa ran ts'äya, 'bu mi duc yu trigo.

³ Ne bi dq'a ra Jesús, bi 'yembi:

—Ha hin gán nuhu bu ja ni søcuahu, ngue ne a ra David bi mbesta a rán t'edi Oja 'bu mi mbähä u 'da, ne bin tumanthuhu, má hin'yü 'be'a da zi u. ⁴ Janangue'a bi yarpü ja rá ngu Oja, bi zi u yu 'bøxthuhme him mi sä da zi u, pe hont'ü yu mbäjä mi si u. Pe hin guí emhbu bi 'yøt' ra ts'oqui ra David, bi 'yén'a ra Jesús. ⁵ Uague hin guím bëmhbü 'be'a mam bu ja rán t'edi ra Moisés nangue yu mbäjä 'bapü ja ra nija, ngue ne'bu ra pa ran ts'äya i øt' yú 'befi. Pe hing ra ts'oqui a i øt'e, nguetho guerpü ja ra nija dim pefi. ⁶ Ne nugä dí xi ahü, man'da xän hets'i ma ts'edigä xinda gue ra nija, hanja guí emhbu bi 'yøt' ra ts'oqui ma xädigä, bi 'yembi. ⁷ Pe nu ahü hin guí pähmbü 'be'a nam bøn'a im ma bu ja rá m hman Oja ngue i ena: “Nugä man'da dí nde din ja nin huçcatehu, xinda gue gui hyohü yu zu'uë ngue gui pøscahu,” i en Oja, bi 'yén'a ra Jesús. Nu'bu xqui pähmbü 'be'a nam bøn'a, hin xcamí yafü u hin'yü yú ts'oqui, bi 'yén'a ra Jesús. ⁸ Ne nugä guecä dán jä'igä ua ja ra ximhäi, drá hmu, ne i ja

man t'edi ga mangä 'be'a da 'yøt' yu jä'i ra pa ran ts'äya, bi 'yembi.

N'da ran'yohü ra mbedi rá 'yë bi hoc'a ra Jesús

⁹ Ne bi thoh päya ne bi yarpü ja ra nija. ¹⁰ Ne nu yän süihu a ra Jesús mi nde xtán dñba n'da ra ts'oqui ngue mi sä xtí yapi, ne bi t'emp'a ra Jesús:

—Ha da zä da mba ma hoqui a ra pa ran ts'äya n'da ra hyenni, uague hin'na, bi 'yén'ü. Nguetho mi 'bapü n'da ran 'yohü ngue ra mbedi rá 'yë.

¹¹ Ne bi dq'a ra Jesús:

—Ha i 'bu a n'da ahü ngue nu'bu ni de'yohü da darpü ja ra hyähäi gue'bu ra pa ran ts'äya, ha hin gui juxhu. ¹² Ha má guet'a n'da ra jä'i ngue hin da zä da t'ørpa ran ho 'bu ra pa ran ts'äya. Ne nu'a, man'da di muui xinda gue yu de'yo, bi 'yén'a ra Jesús.

¹³ Ne nubüya, bi 'yén'a ra Jesús:

—Dami juan ni 'yë, bi t'emp'a ran 'yohü.

Ne bi juan büya. Ne 'bex bi gohi xän ho tengu man'da rá 'yë xän ho. ¹⁴ Ne nu yu fariseo emme bin cuë büya. Bi bøm bu ja ra nija, bi nyase u 'be'a dí zä da hyo ra Jesús.

Maya'bu bi hma 'be'a bi 'yøt'a ra Jesús

¹⁵ Ne nu'bu mi bñn'a ra Jesús 'be'a mi nde xtá 'yørpa u yu fariseo, bi bøm bu büya, bi mba n'danni, ne emme xän ngu yu jä'i bi numanho da denthoho. Ne gätho midín hyenni bi hoc'a ra Jesús. ¹⁶ Ne bi xi u njon da xifi to'o a bi hoqui. ¹⁷ Ne nu'a bi 'yøt'a ra Jesús ngue njon bi ndepe da xifi, bin theui a mi hma maya'bu 'bu mi 'yén'a ra pøngahyá Isaías:

¹⁸ Nuna guehna ma 'yehögä dá huahni ngue emme didí huçcä ne i hurca ma mbui, ga un ma Hogandahi

ngue da xi u i thande yú oja zehé, nangue ran juanbi ga øt'ä 'bu ran zegui ra pa.

¹⁹ Ne hin din sate a ne xín dim mbatho, ne hingan ts'edi din yä hapü din 'yo.

²⁰ Ne nu'ü in ja tengu'bu ra xithi bi domp' ran dahi, da xots'i mahøn'a.

Ngutho u in ja tengu n'da ra sibi mi ts'atho da huçzehé, di japi ngue da de xän ho mahøn'a, asta gue'bu bi zøni dim hmu xän ho ua ja ra ximhäi, ne din jabu da 'yøt'e.

21 Nε gätho yu ja'i 'dahma 'dan'yo bu na ya da dömp' ran ho da 'yörpa u, i εn Oja, bi 'yεn'a ra Isaías maya'bu. Gue'a bi ma nanguε ra Cristo rá Thahni Oja.

Bi t'εmbi n'youi rá ts'edi ra zithu a ra Jesús

22 Nε n'da ran 'yohu min 'youi ra zithu ne mi xädä ne mi gore, bi ts'ixpu 'bu a ra Jesús, ngue di hoqui. Nε 'bexgue bin zø yá dä, ne bi nyä buya. 23 Nu'u gätho bi nu 'be'a bi 'yöt'e bi hyonya thoho u, ne bi 'yεna:

—Masque guehna mi man u yu pøngahya, ngue rá m bom'βeto ra David, ngue rá Thahni Oja, bi 'yεn'u yu ja'i.

24 Nε nu yu fariseo 'bu mi 'yøde 'be'a i man yu ja'i, bin cue u, bi 'yεna:

—Nuna ran 'yohu na i høn a thi yu zithu nguetho in 'youi rá ts'edi a yá hmu, sä εn'u.

25-26 Nε 'bex bi ba'a ra Jesús 'be'a mim bεn'u yu fariseo ne bi 'yεmp'u:

—Pε him majuani guí mamhbü, nguetho nu ra zithu hin da zä din susehu yám fäts'ihu. Nu'bu din suse din juase yá ts'edi u 'bu, tenguthoho 'bu n'da ra ts'ut'abi din heque ne din tunhdü u yám fäts'ihu, di 'beεε yá ts'edi 'bu. Nε ngutho n'da ra hnini o gue n'da ra ngu 'bu din heque, pε gä dim 'be u.

27 Nu'ahu guí εmhbu dín 'yo'be rá ts'edi ra zithu, jananguε'a i sä dí høn a thi yu zithu, sä guí εmhbu. Pε xi'bu da gue'a dí øt'ä, ha in jabu u guí xänbahu 'bu i høn a thi yu zithu u. Nε guesε u i ut'ahu ngue him majuani a guí mamhbü, bi 'yεn'a ra Jesús. 28 Pεgue rá Hogandahi Oja dá høn a thi yu zithu ne dá ut'ahu ngue ya di manda rá ts'edi Oja ua guí 'bahmbü, bi 'yεmp'u.

29 Nε tenguthoho n'da ran 'yohu 'bu i 'bupu ja rá ngu, hin njongui sä da yurpu 'bu hinga m'βet'o da mba nthurpi yá 'yε, ne nuya sä da yurpu ne da hyaspi 'be'a gätho i ja bu. Dín jagä bu, him mí sä xcá mispa yu zithu 'bu hin xcá tapä u yá hmu, bi 'yεn'a ra Jesús.

30 Nε nu'a to'o hingui numansugui, man sai'be a. Nε nu'a to'o hingui øt' ma 'befi i di japi dim 'be u mi'da, bi 'yεn'a ra Jesús.

31 Jananguε'a dí xi ahü, hønt'a go má ts'oqui ne hønt'a go má ts'ore da man a n'da, i sä da mba ma punbi, pε nu'bu i man ra ts'ore nanguε rá Hogandahi Oja n'da,

ya hin da zä da mba ma punbi n'da 'bu. 32 Pε dí xi ahü, nu'bu 'bo'o da man ra ts'ore nanguεcä, dán ja'igä ua ja ra ximhäi, pε i sä da mba ma punbi a. Pε nu'a da man ra ts'ore nanguε rá Hogandahi Oja, pε hin jam'bu da mba ma punbi a, bi 'yεn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma 'da'anguui a rá mbüi n'da a rán t'øt'e n'da

33—Pε nu'bu xun ho ran t'øt'e ngue dá høn a thi u yu zithu, nde'bu guí numanhoju 'bu, nguetho guí 'yεmfu xun ho ra za gue'bu xun ho rán dät'ä. Pε nu'bu hingui ho yán dät'ä guí 'yεmfu hingui ho ra za 'bu. Nguetho nu yán dät'ä i zupu da ba a n'da nda'a ní za a, bi 'yεn'a ra Jesús. 34 Nu ahü, tengu'bu yá meni ahü yu pozü. Hague dán zä guí mamhbü n'da ra nde xun ho 'bu xun ts'otho ahü. Nguetho nu'a i yupu rá mbüi n'da, gue'a i pøn rá nde n'da, bi t'εmp'u yu fariseo.

35 Nu'a ran 'yohu i yuh ran ho rá mbüi, hønt'a xun ho im ma, pε nu'a ran 'yohu xun ts'o, hønt'a im ma, nguetho xun yuh ran ts'o rá mbüi. 36 Nε dí xi ahü ngue nu'a ra pa din ja ran juanbi, gätho yu ja'i da mba ma juanbi nanguε a him bin 'yomfēni 'be'a í mba a bi man u. 37 Nε nanguε yam hma gá mamhbü dí ts'an'nahü ran unbi 'da ahü ne dí mba ma thøgue 'da ahü, bi 'yεn'a ra Jesús.

Ra Jesús nte ma hmεpya bi 'yu 'bu mi t'äp yu hmεpya

38 Nε nubüya, bi t'εmp'a ra Jesús, bi 'yεmp'u 'da ma ngarpihe yu fariseo ne yu xänbate nija:

—Gra xänbate, dami 'yurcahe n'da ra hmεpya ngue'bu majuani Oja bi 'da'a ni ts'edi.

39 Bi da'a ra Jesús:

—Nu'u xø 'uegue nanguε Oja ne xun ts'o yá mbüi, gue'u i äh yu hmεpya u. Pε hin da t'ut yu hmεpya u, pε hønt'a n'da ra hmεpya da t'uti, tengu bi 'yøt'a ra Jonás. 40 Ngue tengu thoho ra Jonás, hyu pa ne hyu xui bi 'yo bu mbo rá foho n'da ra dahuä, ne ngutho din jacä guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi, hyupa ne hyu xui ga o bu 'bu u xun du, bi 'yεn'a ra Jesús 'bu mi 'yεmp'u. 41 Nε dí xi ahü, nu'u mí 'bupu ra dahnini Nínive 'darbu gam 'bähmbü u 'bu bin ja ran juanbi 'bu ran zegui, ne da 'yut'ahu i ja ni ts'oquihü. Nguetho

nu'ɯ 'bex bi päh yá mbɯi 'bɯ mí 'yø a bi man a ra Jonás, pɛ nu ahɯ xø hin guín nde gui päh ní mbɯihɯ nangue'a dí mangä. Nɛ nugä, man'da xɯn hɛts'i ma ts'edi xinda gue ra Jonás, bi 'yɛn'a ra Jesús. ⁴² Nɛ'a ra xisu min ts'ut'abi bɯ Sur, 'darbɯ gam 'bähmbɯ a 'bɯ bin ja ran juɔnbi 'bɯ ran zegui. Nɛ da 'yut'ahɯ ngue i ja ni ts'oquihɯ. Nguetho nu'a yatho bá ɛhɛ ngue mi nde da 'yø a 'bɛ'a bi man a ra ts'ut'abi Salomón nangue ran 'yomfɛni bi un Ojã, pɛ nu'ahɯ hin guí nde gui 'yøhmbɯ a dí m mangä. Pɛ nugä man'da i ja rá ts'edi mam hmangä xinda gue ra Salomón, bi 'yɛmp'ɯ yɯ fariseo a ra Jesús.

Nu rá mbɯi n'da da yut' ra zĩthu mahøn'a bɯ hin da bɛn Ojã

⁴³ —Pɛ nu'a ran ts'o guidí hohɯ, din ja ahɯ tengu bi 'yøt'a n'da ra ja'i min 'youi n'da ra zĩthu. Nɛ bi bøn a ra zĩthu, bin 'yo bɯ ja ra 'yonhäi, mí honi hapɯ din säya pɛ him bi dĩni hapɯ din säya. Nɛ bi mbeng bɯ ja rá mbɯi ra ja'i bɯ bá nets'i. ⁴⁴ “Man'da xɯn ho 'bɯ ga peng bɯ bá nets'i,” bi 'yɛnsɛ a ra zĩthu. Nɛ nu'bɯ mi mbeng bɯya, bi zøm bɯ ja rá mbɯi a ra ja'i mahøn'a, nɛ bi nu tengu'bɯ n'da ra ngu ngue mán joqui bɯ rá mbɯi, nɛ njom mí 'bɯpɯ nguetho him bin zãm bɯ rá m hman Ojã. ⁴⁵ Nɛ xø bi mba bɯya bá si mí yoto yá minzĩthuhɯ ngue man'da ɛmmɛ xɯn ts'o i øt'e, nɛ bi yɯrpɯ, bin säya bɯ rá mbɯi a ra ja'i. Nɛ man'da ɛmmɛ xɯn ts'o bi 'yøt'a ra ja'i bɯya. Nɛ gan jahɯ bɯ, bi 'yɛmp'ɯ yɯ ja'i a ra Jesús.

Nda'a ɯ i din cuhɯ ra Jesús

⁴⁶ Nɛ nu ra Jesús mi yáhɯ yɯ ja'i 'bɯ mi zøm bɯ a rá mbe nɛ yán 'yohɯ. Bi zøm bɯ ja ra ngu mí 'bɯi. Pɛ him bi yɯrpɯ, bim 'bátho bɯ thi, mi nde xtín yáui a rá ts'unt'ɯ. ⁴⁷ Nɛ nu'ɯ 'da bɯya bi xi a ra Jesús:

—I 'bäcua thi ni mbe nɛ nin 'yohɯ, nɛ in nde gan yáhɯ 'na, bi t'ɛmp'a ra Jesús.

⁴⁸ Nɛ bi dã a ra Jesús:

—Ga xi ahɯ to'o a ma mbe nɛ to'o ɯ man 'yohɯ.

⁴⁹ Nɛ bi 'yut'ɯ yá xädi bɯya:

—I 'bäcua ya ma mbe nɛ ma cu, bi 'yɛna.

⁵⁰ Nguetho hønt'a go to'o i øt' rá pähä ma Ta bí 'bɯpɯ mahɛts'i, gue ɯ man 'yohɯ ɯ, nɛ

gue'ɯ man ju ɯ, nɛ gue'ɯ ma mbe ɯ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

13

Rán t'uti ra mbomhmudä

¹ Nɛ nubɯya bi bøn'a ra Jesús bɯ ja ra ngu mí 'bɯi, nɛ bi mba nín hupɯ ja ra ndendejã. ² Nɛ ɛmmɛ bim peti bɯ yɯ ja'i, janangue'a nu ra Jesús bi ndexpɯ ja n'da ra mbosa nɛ bi hyu bɯ. Pɛ hingui 'yo a ra mbosa, bá copɯ ndenthe. ³ Nɛ bi xänba ɯ yɯ ja'i, bi xi i 'da yɯn t'uti. Nɛ nu'a n'da ran t'uti bi mam bɯ, bi 'yɛna:

—N'da ra mbomhmudä bi mba bɯ huãhi.

⁴ Nɛ nu'bɯ mi mbon yɯ hmudä, nu'ɯ 'da bi zo bɯ ja ra 'yu, nɛ bá ɛh yɯ doja bi za ɯ. ⁵ Nɛ nu mí'da yɯ hmudä bi zo bɯ ja yɯ 'bodo, 'bexgue bi bøts'e nguetho hingui pidi ra häi. ⁶ Pɛ nu'bɯ mambá pøx ra hyadi 'bexgue bi 'yot'ɯ nguetho him mi ja yɯ 'yɯ xɯn ho. ⁷ Nɛ nu mí'da yɯ hmudä bɯya bi zo bɯ ja yɯ 'bo'uĩni, nɛ bi bøx'ɯ yɯ hmudä. Pɛ nu'bɯ min te yɯ 'uĩni bɯya bi go'mi, nɛ bim 'bedi. ⁸ Pɛ nu'ɯ 'da bi zo bɯ ja ra hogahäi, nɛ bin ja xɯn ho ɯ. Nu 'da bi ndø'a n'da ciento, nɛ nu'ɯ 'da bi ndø'i hyãte, nɛ 'dãte ma 'dɛt'a bi ndø ɯ 'da. ⁹ Pɛ nu'bɯ i ja ni zaguhɯ, dami jamansu 'bɛ'a dí xi ahɯ, bi 'yɛmp'ɯ yɯ ja'i a ra Jesús.

I än'du yá xädi ra Jesús hanja i xih yɯn t'uti yɯ ja'i

¹⁰ Nɛ dá xihmbe ra Jesús bɯya, dá ɛmfɛ:

—Hanja gní xänba yɯn t'uti yɯ ja'i, nɛ hingui pã ɯ 'bɛ'a nam bøn ɯ, dá ɛmfɛ.

¹¹ Nɛ nu ra Jesús bi dãcahe bɯya, nɛ bi 'yɛnje:

—Nu ahɯ bin ja ahɯ gá pãhmbɯ a njom mí pãh mam'bet'o 'bɛpɯ ní manda rá ts'edi Ojã, pɛ nu'ɯ mí'da, him bin japi da bãdi, bi 'yɛngãhe ra Jesús. ¹² Nɛ tengu thoho a ram hma i ɛna: “Nu'a i ja, man'da xɯn ngu din t'unni, nɛ nu'a zi ts'utho i ja, nɛ'a i ja da thãba a,” gan jahɯ bɯ. Nu'ɯ i honi da bãdi, man'da xɯn ngu da bãdi. Pɛ nangue ɯ hingui honi da bãdi, nɛ a zi ts'ɯ mi pãdi da thãba ɯ. ¹³ Janangue'a yɯn t'uti thoho dí xi ɯ, nguetho i øde pɛ ɛna gue'bɯ him bi 'yøde, nɛ i nu pɛ tengutho 'bɯ hin te xtá nu; him bi yut' yá mbɯi a dá xifi, bi 'yɛn'a ra Jesús. ¹⁴ Nɛ majuãni i man'a ra pøngahyã Isaías nangue ɯ 'bɯ mi 'yɛn'a:

Gui 'yøhmbu pe hin gui pəhmbu 'be'a gá 'yøhmbu.

Nε gui nuhu pe hin gui pəhmbu 'be'a nám bøn'a guin nuhu.

15 Nguetho nu ni mbuihu εmme xum mεtho, nε njam'bu gui 'yøhmbu, tengu'bu njot'i ni guhu,

nε njam'bu gui nuhu, tengu'bu guidí ts'ant' ni dāhu,

nε hin jam'bu i sä da bεn ni mbuihu ngue dim pädi nanguε ran ts'o, ngue ga nyan ahu,

i εn Oja, bi 'yεn'a ra pəngahya Isaiás 'bu maya'bu, bi 'yεn a ra Jesús.

16 Pe nu'ahu majapi ahu nguetho i nu ni dāhu nε i øh ni guhu, bi 'yεngähe ra Jesús. 17 Majuani dí xi ahu εmme xun ngu yá pəngahya Oja nε xun ngu yu ja'i ngue 'dat' Oja mim bεni, mí nde xtá nuna gätho gui nuhu ya, pe him bi zä bi nu; nε εmme mí nde xtá 'yøhna gui øhmbu ya, pe him bi zä bi 'yøde, nguetho him mí zøn ra ora xtám badi, bi 'yεngähe dyu xädigähe ra Jesús.

Be'a rán theui a ran t'uti ra mbomhmudä

18 —Nε nuya ga xi ahu 'be'a nam bøn'a rán t'uti a ra mbomhmudä, bi 'yεngähe ra Jesús. 19 Nε nu'a to'o bi sih ram hma ngue di manda ua rá ts'edi Oja, nε him bi badi 'be'a nam bøn'a, in ja tengu u yu hmudä bi zo bu ja ra 'yu, nε 'bex bá ε'a ra zıthu bi hyax a ra hmudä bi thupu ja yá mbui u. 20 Nε nu'u yu hmudä bi zo bu ja yu do, tengu'bu n'da ra ja'i εmme di johya 'bu ja bi 'yø a ram hma, pe maxøts'e thoho. 21 Nε hinga gätho mbo yá mbui, nguetho hin'yu yá 'yu xun ho, nε go zi ts'u din unbi nanguε a ram hma, 'bexgue da 'uegue. 22 Nε nu'a ra hmudä dá xi ahu bi zo bu ja yu 'uini, nam bøni tengu n'da ra ja'i bi 'yø a ram hma, pe hønt'a εmme im bεn ra ximhäi nε ra mbeti ngue i hät'i, jananguε'a bi japi bim 'be a nε hin te bin ja rá 'bεfi Oja nanguε'a ra ja'i tengu a. 23 Pe nu'a ra hmudä dá ma ngue bi zo bu ja ra hogahäi, nam bøni tengu u i ømanho a ram hma nε i pädi 'be'a yán thehu a, nε din te xun ho u nε da ndøgue tengutho yu hmudä, ngue nu'u 'da bi ndø'a n'da ciento, nε'u 'da bi ndø a hyate, nε u 'da bi ndø a 'däte ma 'det'a.

Rán t'uti ra hmudä xun ho nε a hingui ho

24 Nε nu ra Jesús buya bi xih mi'da yun t'uti u yu ja'i, nε bi 'yεmbi:

—Nu'bu bi 'yøt' ran ts'at'abi Oja, in ja tengutho 'bu n'da ra ja'i bi du a n'da yu hmudä xun ho bu ja rá huahi. 25 Pe nu'bu mín xui nε gätho bin aha, bi mba a rán suiui nε 'darbu bi duhmi a n'da yu hmudä hingui ho bu ja rá huahi, nε bi mba buya. 26 Nε nu'bu mí bøx buya, bi bøx'u xun ho nε u hingui ho, 'darbu bi bøts'e. 27 Nε nu'u yá 'yεhe buya bi mba bi xi u yá hmu: “Nu yu hmudä gá tupu ja ra huahi, xun ho 'bu gmi tuhu, haru bi nequi u yu hmudä hingui ho,” bi 'yεmbi. 28 Nε nu u yá hmu buya bi 'yεmbi: “Nε masque n'da man sui'be bá εhe bi ts'onga ma huahi,” bi 'yεna. “Ha ga xathu u yu paxi hingui ho,” bi 'yεn'u yá 'yεhe buya. 29 Nε nu yá hmu bi 'yεmbi: “Hin'na, hin da zä gui mbähä gui xathu u yu paxi hingui ho, nguetho xøhma ts'arpu thoho nε u xun ho gui xathu. 30 Man'da xun ho gui hyethohu 'darpu din te, ja gue'bu bin ja ran sofo. Nε nubuya ga xi u yu mbεfi ngue nu'u hingui ho di peti nε da 'yudi, nε nu u xun ho buya da mbε'ts' bu ja ma ngu,” bi 'yεn u yá hmu, bi 'yεn'a ra Jesús.

Nε guehna man'da ran t'uti bi mam 'bu mi xi u yu ja'i.

Rán t'uti rá hmudä ra mostaza

31 Nε man'da ran t'uti bi man'a ra Jesús nε bi 'yεna:

—Nε tengu n'da rá hmudä ra mostaza bi dupu ja rá huahi n'da ra ja'i. Nε zi ts'utho a, εmme man'da zi ts'u xında gue u mi'da yu hmudä. 32 Pe nu'bu bin te nε man'da xun ndoho bu ni nequi, madague'bu ra c'ani thoho, pe i te tengu'bu n'da ra za guepu da zä da 'yøt' yá 'bafi yu doja bu ja yá 'yε. In jabu rá ts'edi Oja bu ni nequi ngue di manda ua, bi 'yεn'a ra Jesús.

Rán t'uti rá íxi ra hocjuni

33 Nε man'da ran t'uti bi ma ra Jesús nε bi 'yεna:

—Nε tengu ra íxi 'bu din jap'a ra hocjuni, nε gätho bi nden a ra juni buya. In jabu rá ts'edi Oja bu ni nequi ngue di manda ua, bi 'yεna.

Maya'bu bi ts'änni da man yun t'uti a ra Jesús

³⁴ Ne ngub_u bi 'yøt'a ra Jesús, hønt'u y_un t'uti bi 'yut'u y_u ja'i 'b_u mi xänbi. ³⁵ Ne gue'a bi man'a ra pøngahya maya'b_u ngue din ja 'b_u mi 'y_una:

Ga utä y_u ja'i y_un t'uti,
Ga xänba a njon mi paði asta gue'b_u go mi mb_uh ra ximhäi,
i _uen Oja, bi 'y_uen'a ra Isaías 'b_u mim pøngahya.

'Be'a rán theui a rán t'uti ra hmudä x_un ho ne'a hingui ho

³⁶ Ne nub_uya bi xi _u y_u ja'i a ra Jesús ngue da mbengui. Ne nu'b_u gätho mí mba _u, bi mba ra Jesús b_u ja ra ngu. Ne dá t_uendähe b_uya. Ne nu'b_u mí hyup_u ja a ra ngu, dá änhde:

—Dami xije ts'u 'be'a nam bøn'a ran t'uti gá ma nangue ra hmudä hingui ho bi dup_u rá hu_uhi a ran 'yoh_u, dá _umfe.

³⁷ Ne bi 'y_ungähe ra Jesús b_uya:

—Nu'a nam bøni ngue y_u hmudä x_un ho _u dí tucä, guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi.

³⁸ Ne nu a ra hu_uhi nam bøni gue'a ra ximhäi. Ne nu'a ra hogahmudä nam bøni gue'u di manda rá ts'edi Oja _u. Ne nu'a ra hmudä hingui ho nam bøni y_u ja'i ngue rá mbeti ra z_uthu. ³⁹ Ne nu a rán s_uiui a rá mbeti ra hu_uhi ngue bi dup_u y_u hmudä hingui ho, gue'a ra z_uthu a. Ne nu'a ran sofo nam bøni rán z_ugui ra pa. Ne nu'u y_u mb_uefi da xoqui nam bøni ngue yám 'behni Oja mah_uts'i. ⁴⁰ Ne tengu thofo _u y_u hmudä bi bøts'e ngue hingui ho ne bi mba ma munts'i ne bi mba nt'udi, din ja b_u 'b_u ran z_ugui ra pa. ⁴¹ Nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, 'b_u rán z_ugui ra pa ga p_uen'd_u mam 'behni di peti gätho nangu y_u ja'i ra ximhäi. Ne gätho _u bi 'yøt' ran ts'o da thøn a thi, ne _u gätho midí parpa yá mijä'ih_u da 'yøt' y_u ts'oqui.

⁴² Ne da thøsp_u ja ra sibi njäm'b_u i hu_ut'i, guerp_u din zoni ne din guxt' yá ts'i b_u. ⁴³ Ne nub_uya, nu'u to'o i øt' rá pähä Oja, di ne_u thofo tengu ra hyadi b_u di manda rá ts'edi ma Tah_u mah_uts'i. To'o gätho ja yá zagu, di jamansu a dí m mangä ya, bi 'y_ungähe ra Jesús.

Rán t'uti a ra mbeti man t'agui

⁴⁴ Ne man'da ran t'uti bi man'a ra Jesús, bi 'y_una:

—Nu n'da ran 'yoh_u bi d_un'a n'da ra mbeti b_u mbo ra häi ngue _umme di muui a. Ne bi

gärp_u mahøn'a. Ne midí johya, ne bi mba b_uya da mbä 'be'a gätho mi p_ue'ts'i guerp_u bi zä bi dän'a ra x_uqui a guerp_u bi d_un'a di muui, ngue mi paði man'da da daði b_u. Ne din jab_u gui 'yøth_u ngue _umme gui hyomhb_u ngue di manda rá ts'edi Oja, bi 'y_uen'a ra Jesús.

Rán t'uti a ra do _umme di muui x_um hmadi

⁴⁵ Ne xø bi 'y_una:

—Nu n'da ra pøhø ngue mi honi da dän y_u do i th_um b_u mbo ra dehe x_um hmadi di muui. ⁴⁶ Ne nu'b_u mí d_un a n'da man'da mahotho xinda gue'u gä min nu mam'bet'o, bi mbä 'be'a gätho mí p_ue'ts'i ne bi dän'a _umme mahotho b_uya. Ne din jab_u gui 'yøth_u ngue _umme gui hyomhb_u ngue di manda rá ts'edi Oja, bi 'y_uen'a ra Jesús.

Rán t'uti n'da ra xit'q án t'ei b_u ja ra daðadehe

⁴⁷ Ne man'da bi man'a ra Jesús, bi 'y_una:

—Nu'a ní 'yøt' ran ts'ut'abi Oja, in ja tengu n'da ra xit'q ngue i pa nt'ei b_u ja ra daðadehe, ne i the hønt'a go ní hu_u i 'b_up_u mbo ra dehe. ⁴⁸ Ne nu'b_u ya bi yu'a yá xit'q y_u mbahu_u, da g_ux b_uya, da mba nín hup_u ja ra ndenthe ne da huan'd_u y_u hu_u xän ho da 'y_urp_u ja yá 'bøts'e ne nu'u hingui ho b_uya di b_unt'i. ⁴⁹⁻⁵⁰ Ne din jab_u 'b_u rán z_ugui ra pa, 'darb_u dim 'bähmb_u _u y_u ts'om'bäi _u xän ho bi 'yøt'e. Ne nu yám 'behni Oja mah_uts'i da huan'd_u y_u ts'om'bäi ne da 'y_uentp_u ja ra sibi njäm'b_u i hu_ut'i, guerp_u din zom b_u _u ne din guxt p_u yá ts'i, bi 'y_ungähe ra Jesús.

Mahyoni a mi pezehe ne'a xø bi d_um ma'da'yo

⁵¹ Ne nu'a ra Jesús b_uya bi 'y_ungähe yá xädigähe:

—Ha gui pähmb_u a dí xi ah_u ya.

—Ha_uha, ma Hmu, ya dí pähmbe a guím ma, dá _umbähe a.

⁵² Ne xø bi 'y_ungähe b_uya:

—Nu'u midín xäh ram hma maya'b_u, ne a ram hma ma'da'yo da hyumbi din xädi, ngue 'bep_u ní manda rá ts'edi Oja, hin te di 'beh rán xädi _u b_uya, ne da zä da xänba _u mi'da. Din ja tengu'b_u n'da ra ja'i i ja 'be'a i p_ue'ts'i ngue gä mahyoni. Ne'a bi zocpa yám

bombøta ne'a bi d̄inse. Janangue'a hin te di 'be u 'b̄uɾu ja rá ngu, bi 'ȳɛngähe ra Jesús.

Ȳu m̄engu b̄u rá hnini zeh̄e him bi 'ȳɛc'ȳei rá ts'edi ra Jesús

⁵³ N̄e nu 'b̄u mi gua'a bi man ra Jesús b̄uya bi b̄øm b̄u. ⁵⁴ N̄e bi mba b̄u rá hnini zeh̄e ngue Nazaret. N̄e bin x̄äɾu ja ra nijä, n̄e nu ȳu jä'i b̄uya bi hyonya thoho 'be'a bi 'ȳøt'a, n̄e bi 'ȳɛna:

—Hap̄u bí hyä rán 'yomf̄ɛni na, ngue da zä da 'ȳøt'a i øt'e. ⁵⁵ Ha hinga guehna rá ts'unt'̄u ra yaxi na, ngue i 'b̄ucua rá mbe í María. N̄e nu ȳún 'yoh̄u ra Jacobo n̄e ra José n̄e ra Simón n̄e ra Judas. ⁵⁶ N̄e u ȳún ju dí 'b̄uhmb̄u ua. P̄e hap̄u bí hyä a ran 'yomf̄ɛni na, bi 'ȳɛn u ȳü m̄enguh̄u. ⁵⁷ N̄e him bi numanho a ra Jesús. P̄e nu ra Jesús bi 'ȳɛmp'̄u:

—Gätho ȳu jä'i in jab̄u. Nub̄u ja ȳü hnini zeh̄e hin da hnumanho n'da rá p̄øngahȳä Ojä, x̄ínga gue'̄u i 'b̄uɾu rá ngu da numanho, bi 'ȳɛn'a ra Jesús.

⁵⁸ Janangue'a hingui ngu ȳun t'øt'e mixte bi 'ȳøɾp̄u, ngue him bi 'ȳɛc'ȳei u 'b̄uɾu.

14

Ra Xuua Nxixȳä bi thecpa rá 'ȳuga

¹ N̄e min ts'ut'abi b̄u ra x̄ɛqui Galilea a ra Herodes. N̄e nu 'b̄u mi sifi 'be'a gä bi 'ȳøt'a ra Jesús 'b̄u min 'yo b̄u, bi 'ȳɛn'a:

² —Masque ra Xuua Nxixȳä a, bi d̄amb̄ɛni b̄u 'b̄u u x̄un du, janangue'a i ja rá ts'edi x̄un ho i øt' ȳun t'øt'e mixte, bi 'ȳɛm b̄uya.

³⁻⁵ Nguetho gues̄e a ra Herodes bi hyo a ra Xuua Nxixȳä. Bin cue a ra Herodes 'b̄u mi sifi ngue hingui ho a bi 'ȳøt'e ngue bi zinse a rá 'b̄ɛpo, nu'a ra xisu mi 'b̄uhmi a ra Felipe 'b̄u mi sin'a ra Herodes. N̄e nu'a ra xisu, ra Herodías a. N̄e bi 'ȳɛn'a ra Xuua: “Hingui ho gá 'ȳøt'e ngue gá sinba rá xisu a nin 'yoh̄u,” bi t'ɛmp'a ra Herodes. Bin cuetho ra Herodes b̄uya bi got'a fädi a ra Xuua n̄e bi manda dí tu't'i con ȳu cadena. N̄e mim b̄ɛni xta hyo a ra Xuua, p̄e him bi hyo nguetho mi su din cue ȳu jä'i, ngue nu ȳu jä'i mi p̄ädi rá p̄øngahȳä Ojä a ra Xuua.

⁶ P̄e nu 'b̄u mi z̄øn ra pa bin ja rá ngopa a ra Herodes 'b̄u mi dät ra j̄eya mah̄øn'a, bi 'ȳøt'a n'da ran ts'ihm̄e n̄e bin n̄e a rá t'ixu a ra Herodías. N̄e bi numanho a ra Herodes

a ran hn̄ei bi 'ȳøt' b̄uya. ⁷ N̄e bi 'ȳɛmp'a ra hmute: “Dami 'yädi 'be'a gätho gui nde gui 'yäqui. Majuani dí xi i, ga 'da i 'be'a gätho gui 'yäqui,” bi 'ȳɛn'a ra Herodes. ⁸ N̄e nu'a ra hmute b̄uya bi 'yä a rá yä ra Xuua Nxixȳä ngue di o ra mbohi, nguetho gue'a xí xi a rá mbe a da 'yäp'a.

⁹ N̄e bi du rá mb̄ui a ra Herodes b̄uya, him mi ndehma da hyo a ra Xuua, p̄e hin'ȳu 'be'a sä da 'ȳøt'e nguetho ya xí xifi di unni 'be'a gä da 'yäpi, n̄e ya xí 'ȳøh ȳu jä'i di unni 'be'a gätho da 'yäpi. ¹⁰ N̄e bi manda b̄uya ngue da mba ba thecpa rá yä ra Xuua Nxixȳä b̄u ja ra fädi, n̄e ba jät'a n'da ra mbohi din t'un'na ra hmute. ¹¹ N̄e nu 'b̄u min t'unni bi d̄en a ra mbohi bi un'na rá mbe b̄uya.

¹² N̄e nu ȳü xädi ra Xuua b̄uya, bá tunba a rá ngøc'ȳei b̄u ja ra fädi, bi 'yäḡui. N̄e bi mba b̄uya bá xi a ra Jesús ngue ya bi du ra Xuua.

Bi 'uñ'i c̄ut'a mahuq̄hi ȳun 'yoh̄u ra Jesús

¹³ N̄e nu ra Jesús 'b̄u mí 'yøde bi du ra Xuua, 'bex dá mbähmbe dá huhe b̄u ja ra mbosa mí nde xcá s̄ømhb̄e b̄u 'danguadi, mi ɛna xcám 'b̄asehe n'da zi ora. P̄e nu 'b̄u mi p̄ä u ȳu jä'i ngue dá mbähmbe b̄u a ra Jesús, n̄e u bá n̄ɛxp̄u ja ȳü hnini bi d̄ɛngähe, bin 'yogua thoho gätho b̄u ja rá nȳani a ra d̄ädehe. ¹⁴ N̄e nu 'b̄u má çahmbe b̄u ja ra mbosa a ra Jesús, x̄un ngu u ȳu jä'i xí z̄øm b̄u. N̄e ɛmm̄e bi huɛc'̄u b̄uya n̄e bi hoqui h̄ønt'a go to'o mí u. ¹⁵ N̄e nu 'b̄u min de b̄uya dá ɛmbähe a ra Hmu:

—Ya bin de ya, n̄e njongui 'b̄ucua ja ra x̄ɛqui ua, dami xih ȳu jä'i da mba b̄u ja ȳu hnini n̄e da däm b̄u 'be'a da zi, dá ɛmbähe a.

¹⁶ N̄e bi 'ȳɛn'a ra Jesús:

—P̄e hingui jatho da mba, p̄e gues̄e ah̄u dami 'uñmh̄u, bi 'ȳɛngähe.

¹⁷ N̄e dá th̄ahmbe b̄uya:

—P̄e hin'ȳu 'be'a da zi, n̄e h̄ønt'i c̄ut'a ȳu hm̄e i ja ua n̄e yoho ȳu huä, dá ɛmf̄e b̄uya.

¹⁸ —Bá c̄uh̄u ua, bi 'ȳɛn'a ra Jesús.

¹⁹ N̄e bi xih ȳu jä'i ngue din säya b̄u ja ȳu t'ei, n̄e bi hȳan u c̄ut'a ȳu hm̄e n̄e yoho ȳu huä. Bi ndøs' mah̄ɛts'i n̄e bi 'yäp̄ rán jäpi Ojä, n̄e bi x̄em b̄uya n̄e bi 'dacähe dá darpähe ȳu jä'i. ²⁰ Gätho bin sihm̄e u ȳu jä'i n̄e bin niȳä n̄e bi bong mi'da ȳu x̄ɛqui bi yu'i 'de'ma yoho ȳu 'bøts'e. ²¹ N̄e nu 'u gätho bin sihm̄e í

jua'i cut'a mahuahi u yun 'yohu, ne hin njon bi mbeh yu xisu xinga gue yu t'uhni.

Bin 'yo maxots'e ra dadehe a ra Jesús

²² Ne nubaya, bi xije ga mbahmbe ngue ga 'daxhe ra dadehe mahon'a. Da huhe a ra mbosa da mbahmbe baya. Go bi gose bu a ra Jesús, bin 'yehmbu yu ja'i. ²³ Ne nu'bu mi mba u yu ja'i bi ndezehe bu ja ra nyuni ne bi nyau bu Oja. Ba hazeh bu a. ²⁴ Ne nu'bu ma mbahmbe ngue da huhe ra mbosa, 'bu mi zom made ra dehe, bi zeh ran dahi ne emme bin ja yu t'othu, ne ts'edi midí cos'a ra mbosa. ²⁵ Ne nu'bu ya mbe mí ts'utho da hyats'i, ne 'yo a ra Jesús bu maxots'e ra dehe ngue da zu'a ra mbosa. ²⁶ Ne nu'bu mamba epu ra Jesús, ne i 'yo bu maxots'e ra dehe da handahe baya, ba epu ne hin dí pahmbe ngue gue'a. Emme dán suhe ne da mbahmbe:

—Ba ehnu n'da ra ánima, da emhbe.

²⁷ Ne bi darcähe a ra Jesús:

—Dami hyuthu nzambu, o guín suhu, guecä, bi 'yengähe.

²⁸ Ne bi dat'a ra Pedro baya:

—Nu'bu gue'e ma Hmu i, dami jaqui necä dan 'yo maxots'e ra dehe ne ga som bu guí 'bai, bi 'yena.

²⁹ —Ba eua, bi 'yena ra Jesús, bi t'emp'a ra Pedro baya.

Ne nu'a ra Pedro baya bi gapu ja ra mbosa ne bi du'mi bin 'yo maxots'e ra dehe ngue in nde da zom bu bí 'ba a ra Jesús. ³⁰ Pe bi nu ngue emme nts'edi ran dahi ne 'bex bin su baya, ne bi du'mi bi dont'a mbonthe. Ne nts'edi bi mbah puja:

—Ma Hmu, dami yangui, bi 'yena.

³¹ Ne 'bex bi bendba rá 'ye a ra Jesús baya.

—Hanja ts'utho guí ec'yei ngue i ja ma ts'edi ne 'bexgue gá su 'be'a gán nu, bi 'yemp'a rá hmu.

³² Ne nu'bu mi hyu ra mbosa a ra Pedro ne ra Jesús baya, 'bex bin he a ran dahi. ³³ Ne nugähe mí huhmbe bu mbo ra mbosa dán danyahmuhe bu mí 'ba a ra Jesús ne dá emfe:

—Majuani maha, gue'e rá Ts'unt'u i Oja, dá emfe.

Bi hoc'u yu hyenni bu ra hnini Genesaret a ra Jesús

³⁴ Ne dá thohmbe baya dá somhbe bu 'danguadi ra dehe bu mi ja ra xequi Genesaret. ³⁵ Ne nu'bu yu ja'i mi 'bupu, 'bu mi nu bi zom bu ra Jesús, 'bexgue bi mbenh ra nde honbu go hapu ja yu hnini ngue ya mí 'bupu ra Jesús. Ne bá ts'inbi gätho yu hyenni bu mi 'bucähe a ra Jesús. ³⁶ Ne bi 'yäh ra mate u ngue bi darpa rá nyani rá pahni ra Jesús, ne 'bex bi yan u baya.

15

Ra Jesús bi ma 'be'a di ts'onba rá mbui n'da

¹ Ne nubaya bá e i 'da ma ngurpihe ngue yu fariseo ne yu xänbate nijä. Bá nexpu Jerusalén u, ne bi 'yän'na ra Jesús:

² —Hanja u ni xädi hingui ten yan t'ot'e mam bombotahu ne him 'be i xat'ye 'bu i sihme, bi 'yena.

³ Bi da a ra Jesús ne bi 'yembi:

—Pe ne ahü guí festhohohu rán t'edi Oja 'bu guí homhbu guí 'yot' nin t'ot'e zehhu, bi t'emp'u yu fariseo. ⁴ Nguetho i mam bu ja ram hman Oja: “Gui numansu ni ta ne ni mbe.” Ne a i mam bu ngue: “Nu'a to'o san rá ta ne rá mbe i jatho da tho,” bi 'yena ra Jesús. ⁵ Pe nu ahü, 'dan'yo thoho guí mamhbu, ngue guí emhbu xun ho 'bu di yarpa Oja a mi ja ngue xtá mbax'a rá mbe o gue rá ta n'da ran 'yohu. Ne hin gá xihmbu ngue him bi numansu rá ta 'bu ngubu bi 'yot'e. ⁶ Gá 'yemhbu nte ní mba tho yan t'edi Oja 'bu guím bense nin t'edihü, bi 'yena ra Jesús, bi t'emp'u yu fariseo. ⁷ Pe emme guidí yorpahu a guím bembhu, bi 'yemp'a ra Jesús. Majuani bi man Oja bu ja rá söcuä ra Isaías 'be'a guí othu ngue bi 'yena:

⁸ Nuya yu ja'i ya i esqui nanguue yá nde, pe maxots'e thoho ne hinga gätho yá mbui.

⁹ Ne säti thoho 'bu i thandegui, nguetho hont'u yan t'edi zehu i xänba u mi'da,

i en Oja, bi 'yena ra Isaías 'bu maya'bu, bi 'yena ra Jesús.

¹⁰ Ne nubaya, nu ra Jesús bi zon'du yu ja'i: —Dami 'yohmbu 'be'a dí xi ahü janangu'e a guí pahmbu 'be'a nam bön'a.

¹¹ Hinga gue'a i ts'i di ts'onba rá mbui n'da, pe gue'a ní bom bu rá nde n'da, bi 'yena ra Jesús.

12 Nε dá mbähmbe b_u mi 'bäh ra Jesús.

—Nu' u y_u fariseo bi b_eman' u a gám ma, dá εmfε.

13 Nε bi dāh ra Jesús, bi 'yεna:

—Hønt'a go 'bε'a ma paxi him bi 'yεzεhe ma Ta, i jatho da mba nsat'i. 14 Nte guim bεmh_u nangue u nguetho tengu' b_u i xädä u, nε εna da 'yut' ra 'yu y_u mixädäh_u. Nε nu' b_u n'da ra xädä i six'a rá mixädäui, thamb_eni tho gätho yoho da zo b_u ja n'da ra hyähäi, bi 'yεngähe ra Jesús 'b_u má εmfε.

15 Nu ra Pedro b_uya bi xi a ra Jesús:

—Dami xije nangue a ran t'uti gá ma mahε' b_u, 'bε'a nam bøn'a, bi 'yεmbi.

16 Nε bi dā'a ra Jesús:

—Ha nε ah_u xingui ts' u guí pāhmb_u 'bε'a nam bøn'a dí xi ah_u, bi 'yεna. 17 Ha hin guí pāhmb_u nu 'bε'a da zi n'da, da yarp_u ja rá nde nε da mba b_u ja rá foho, nε hingui zām b_u, bi 'yεngähe. 18 Pε nu 'bε'a gätho da bøn b_u ja rá nde n'da í nεxp_u rá mbai nε gue'a di ts'on'a n'da. 19 Nguetho guerp_u mbo rá mbai n'da ni nεx' u y_u ts'on'yomfēni, ran thodu, ran 'yomt' ēni madague' b_u bin thät'a n'da o hin gana din thāti, nε yām fε, nε y_u fēhni, nε y_un ts'ante, nε gue' u gätho ní nεxp_u rá mbai n'da u. 20 Nε gätho u gue' u ní ts'om'bäi n'da ra jā'i u. Pε nu' b_u bin sihmε nε him bi 'yøt'a ran t'øt'e ngue din xät'yε, hinga gue'a dán ts'on'a, bi 'yεngähe ra Jesús.

N'da ra xisu hin rá mεnguh_u a ra Jesús bi 'yεc'yεi a rá ts'edi nε bi yān'a rá t'ixu

21 Nε nub_uya dá pømhbe b_u a ra Jesús dá mbähmbe b_u ja rá xεqui ra hnini Tiro nε ra hnini Sidón. 22 Nε dán c'athe n'da ra xisu ra mεngu Canaan, hing ra israel a. Nε ts'edi bi mbafi, bi 'yεmp'a ra Jesús:

—Gra Hmu, rám bom' beto i ra David, din ja nin huεcate nangue ma t'ixu in 'youi n'da ra zīthu ngue εmmε di unbi.

23 Nu ra Jesús bi thotho, tengu' b_u him bi 'yø a bi xifi. Nugähe b_uya dá xihmbe ra Jesús:

—Dami 'yørpa ra mate a ra xisu, janangue'a da mbengui, nε i mbafi i tengah_u.

24 Nu ra Jesús b_uya bi 'yεna:

—Nu Ojā bá pεngui ga ørpa rá 'bεfi ngue hønt' u ma mεnguh_u y_u israel ga jamansu,

nguetho i 'b_ui tengu y_u dε'yo bi 'bεh ra 'yu, bi 'yεna.

25 Pε nu ra xisu bi zøm b_u 'bäh ra Jesús bin dānyahmu nε bi 'yεmbi:

—Gra Hmu, dami zεqui.

26 Pε nu ra Jesús bi 'yεmbi:

—Hingui ho 'b_u n'da ran 'yoh_u da hyānba rá hmε y_u t'uhni, go di un'd_u y_u t' u'yo, bi 'yεmbi.

Ngub_u bi xifi nguetho hing ra israel a ra xisu. 27 Bi 'yεn'a ra xisu b_uya:

—Majuāni guím ma gra Hmu, pε nε' u y_u t' u'yo i si y_u xεca hmε 'bom b_u ja ra 'bimεxa ngue i hε u y_u hmu.

28 Ra Jesús b_uya bi 'yεmp'a ra xisu:

—Gra xisu, εmmε guí εc'yεi x_un ho a ma mate. Janangue'a din ja a gá 'yädi, bi 'yεmbi.

Nε 'bεxgue gue'a ra ora bi yān'a rá t'ixu.

Bi hoc mi'da y_u hyēnni a ra Jesús

29 Nε nub_uya nu ra Jesús bi bøm b_u. Dá mbähmbe b_u ja ra ndendädehe b_u Galilea nε dá texhe b_u ja ra nyuni, nε bi hyup_u a ra Jesús. 30 Nε x_un ngu y_u jā'i bi zøm b_u mi hudi, nε bá ts'inba y_u dogua, nε y_u xädä, nε y_u gore, nε y_u do'yε, nε x_un ngu mi'da y_u mbedi nε y_u hyēnni bá ts'inba b_u mi hu'a ra Jesús. Nε nu ra Jesús b_uya gätho bi hoc' u.

31 Nε nu y_u jā'i bi hyonya thoho 'b_u mi nu bin yā y_u gore nε bin 'yo u mí dogua nε bi yān' u mi do'yε, nε bin zø y_u dá u mi xädä. Nε nu' b_u mi nu 'bε'a bi 'yøt'a ra Jesús, bi 'yεspa Ojā, ngue ma Ojāhe dy_u israelhe. Nε hyu pa dán degähe b_u y_u jā'i.

Bi 'ujn'i goho mahuqhi y_un 'yoh_u ra Jesús

32 Nε nu ra Jesús bi zongahe bi 'yεngähe:

—εmmε dí m bεngä y_u jā'i i 'b_ucua nguetho ya ná hyupa i 'b_ucua nε hin' y_u 'bε'a da zi y_u. Nε nu' b_u ga xifi da mba b_u y_u ngu, masque hin da hyät'i da zøm b_u ja y_u ngu, bi 'yεn'a ra Jesús.

33 Nε dá εmhbe b_uya:

—Pε hin hap_u ga tīmhb_u ra hmε ga unhnd_u y_u jā'i, nguetho εmmε x_un ngu i 'b_ucua, nε njongui 'b_ucua ngue ga tämf_u ra hmε, dá εmfε.

34 —Hangu guí hāh_u ra hmε thā, bi 'yεn'a ra Jesús.

—Yoto thoho y_u hmε ne zi yoho y_u t'uhua, dá εmfe.

³⁵ Ne nu ra Jesús bi xih y_u ja'i din säya b_u häi. ³⁶ Ne bi hyan'x_u y_u hmε a ra Jesús ne y_u hua, ne bi 'yär rán ja'pi Oja nanguε x_u bi hyani. Nubaya, nu ra Jesús bi xen y_u hmε ne y_u hua ne bi dargähe ngue ga unhde y_u ja'i b_u mí hudi. ³⁷ Ne gätho x_u mí 'bap_u bin sihme x_u ne bin niya, ne bi bongui yoto y_u 'bøts'e 'b_u mi niya. ³⁸ Ne goho mahuahi x_u yan 'yoh_u bin sihme, ne njom bi mbeh y_u xisu ne y_u t'ahni. ³⁹ Ne nu ra Jesús baya bi xih y_u ja'i da mbeng yá ngu. Ne nu'b_u mi mbeng y_u ja'i baya dá mbähmbe mahøn'a a ra Jesús, dá huhe ra mbosa mahøn'a ngue ga sømhbe b_u ra xequi Magdala.

16

Yá ngurpi y_u judío bi 'yäh mi'da y_u hmεpya

¹ Ne nu'b_u ma sømhbe b_u, bi zøm b_u 'da ma ngurpihe ngue y_u fariseo ne y_u saduceo, in nde da zär rá mbai a ra Jesús, bi 'yεmbi:

—Yurcahe n'da ra hmεpya ngue ga pähmbe majuañi Oja bá pæn'ni i, bi 'yεn'x_u.

² —Pε nu'eh_u, bi 'yεn'a ra Jesús, guí nuh_u xæn theni y_u güi 'b_u xøn de ne guí εmhbx_u baya ngue din hyadi 'b_u bi hyats'i. ³ Ne nu'b_u guí nuh_u ts'utho xæn theni y_u güi 'b_u xudi, guí εmhbx_u din da'ye baya. εmme guidí yorpah_u a guím bεmhbx_u. Hanja ngue guí pähmb_u 'be'a nam bøn'x_u y_u güi guí nuh_u ne hin go guí pähmb_u 'be'a nam bøn y_u hmεpya guí nuh_u ya, bi 'yεn'a ra Jesús. ⁴ Nu ah_u guí 'bähmb_u ya, gue ah_u gy_u ts'om'bäih_u, xcá 'uehmb_u b_u rá 'yu Oja, ne sä guí ähmb_u ra hmεpya ya pε hin da t'ut'ah_u ra hmεpya. Pε hønt'a ra hmεpya da t'ut'ah_u tengu bi 'yøt'a ra Jonás maya'b_u, bi 'yεn'a ra Jesús bi 'yεmp'x_u y_u fariseo. Ne xø dá mbäcähe a ra Jesús baya.

Ra Jesús bi xih yá xädi di jamansu nanguε rá íxi y_u fariseo

⁵ Ne nubaya dá penje mahøn'a 'danguadi ra dadehe a ra Jesús. Ne dá pumbënihe a ra hmε nzai mí sihe ngue min 'youi ra íxi. ⁶ Nu ra Jesús baya bi 'yεngähe:

—Damim fähmb_u nanguε yá íxi y_u fariseo ne y_u saduceo, bi 'yεna.

⁷ Ne dá εnshe:

—I man na ya ngue him bá häh_u ra hmε.

⁸ Ne nu ra Jesús bi ba'di 'be'a dá bεmhbe ne bi 'yεnje:

—Hanja guí εmhbx_u: “Hin'y_u ra hmε ga sih_u.” Pε ts'utho guí εc'yεih_u. ⁹ Ha gá pumbënih_u 'b_u má 'uïngä goho mahuahi yan 'yoh_u ngue hønt'i yoto y_u hmε ne yoho y_u t'uhua, ne bi bong thoho yoto y_u 'bøts'e y_u hmε. ¹⁰ Ne'b_u má 'uïn'i cät'a mahuahi yan 'yoh_u ngue hønt'i cät'a y_u hmε mi ja, ne xæn ngu y_u 'bøts'e bi yu 'b_u mi bongui. ¹¹ Hanja hin gá pähmb_u 'b_u má xi ah_u nanguε yá íxi y_u fariseo ne y_u saduceo, pε hin nanguε y_u hmε dá xi ah_u, bi 'yεngähe.

¹² Ja dá pähmbe baya 'be'a nam bøn'a bi xije ra Jesús. Dá pähmbe ngue gue'a yán xädi y_u fariseo ne y_u saduceo, ne hinga gue'a njuantho ra íxi bi ma.

Ra Pedro bi ma to'o a ra Jesús

¹³ Ne nubaya dá mbähmbe ra Jesús b_u ra xequi Cesarea, guep_u min ts'ut'abi ra Felipe. Ne bi 'yängähe dy_u xädigähe ra Jesús:

—'Be'a im bæn'x_u y_u ja'i ngue to'ogä, ngue guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi, bi 'yεna.

¹⁴ Dá thätthe baya:

—Nu'x_u 'da y_u ja'i im bëni gue'e gra Xuua Nxixya, ne nu'x_u 'da im bëni ngue gue'e gra Elías mi 'bäh maya'b_u. Ne nu'x_u 'da im bëni gue'e grá Jeremías ngue maya'b_u xøn du, uague man'da rá pøngahya Oja, i εn'x_u, dá εmfe baya.

¹⁵ Nu ra Jesús baya bi 'yängähe:

—Xi'ah_u, 'be'a guím bεmhbx_u ngue to'ogä.

¹⁶ Ra Simón Pedro baya bi da'ti:

—Gue'e rá thahni i Oja ngue ra Cristo, rá Ts'ant'x_u i Oja i 'b_u.

¹⁷ Ra Jesús bi 'yεmbi:

—Majapi i gra Simón, rá ts'ant'x_u i ra Jonás, nguetho nu'a gá ma hinga n'da ra ja'i bi bæn'ni i, pegue Oja ma Ta bí 'bäh mahçts'i bi bæn'ni i. ¹⁸ Pε ne'a dí xi i, nu'i gra Pedro, nu'a ni thuhu nam bøni gue ra do. Nguetho tengu 'b_u da gue'e gra dongu guep_u dí mbäh rán ngu Oja, nanguε'e ga da'mä ga pët'x_u da 'yεc'yεigui. Ne hin'y_u 'be'a da zä di jua x_u, xing ran da'te, bi 'yεn'a ra Jesús. ¹⁹ Ne ga 'da a n'da nin t'çdi ngue gui xih y_u ja'i 'bep_u dí yät'a n'da b_u di manda Oja. Tengu'b_u ga 'da a n'da ran sogui ngue gui

xocp_u di manda rá ts'edi Oja. Ne nu'a gui 'y_embi hingui ho ua ja ra ximhäi, nep_u mah_ets'i da t'_embi hingui ho a. Ne ngutho a gui 'y_embi x_un ho, nep_u mah_ets'i da t'_embi x_un ho a, bi 'y_en'a ra Jesús.

²⁰ Pe nub_uya, nu ra Jesús bi hegähe hin ga mamhbe b_u 'b_uh y_u ja'i ngue gues_e a rá Thahni Oja, ngue ra Cristo.

Ra Jesús bi ma da tho ne da d_umb_eni

²¹ Ne nu'a ra pa a, bi d_u'mi bi xije jatho da mba b_u Jerusalén di _unba b_u ma ngurpihe, ngue y_u d_uc'y_ei ne y_u mbäjä ne y_u xänbate nijä. Ne bi xije da tho ne da d_umb_eni 'b_u ná hyupa. ²² Ne nub_uya bi zixp_u ma'ueni a ra Pedro ne bi z_ui, bi 'y_embi:

—O guidí japi da bent'i i, damin ya_ui, bi t'_emp'a ra Jesús, bi 'y_en'a ra Pedro.

²³ Ne bi d_u'a ra Jesús:

—Dami p_oni gra z_ithu. Ní mba, nguetho guí _engui hin ga _ot'ä a bi zän Oja. Hin'y_u nin 'yomf_eni tengu im b_en Oja, pe h_ont'a im b_en y_u ja'i guím b_eni, bi 'y_en'a ra Jesús, bi t'_emp'a ra Pedro.

²⁴ Ne nub_uya, bi 'y_engähe:

—Pe to'o gätho in nde da d_engui i jatho hin da b_en'a rá pähä zeh_e ne da hyät y_un _unbi madague'b_u da tho. ²⁵ Nguetho nu'a to'o di hu_eczehe rá te, da mba ma _unbi rá te b_u ja ran d_ute, pe nu'a to'o hingui su da th_ucpa rá te nanguecä, da d_in'a ra te maz_i a. ²⁶ Pe nu'b_u n'da ra ja'i, madague da 'y_ot'e rá mbeti 'be'a gätho i ja ua ja ra ximhäi, pe nte ní mbatho 'b_u him bi p_oh rá te. Nguetho njo'o n'da ra ja'i da zä da guzehe rá te, bi 'y_en'a ra Jesús. ²⁷ Nguetho nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, ne din jagä rá ts'edi ma Ta b_u mah_ets'i 'b_u bá pengä mah_on'a, ne gätho y_um 'behni ban 'yohe 'b_u bá _ecä. Ne i ja 'be'a ga undä nangue 'be'a bi 'y_ot'a n'da ngu n'da y_u ja'i. ²⁸ Maju_uni dí xi ah_u, hinga gä gní tuh_u 'b_u bi d_u'mi di manda ma ts'edi ua, guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi, bi 'y_engähe ra Jesús.

17

N'da ran t'uti bi 'y_ot' ra Jesús

¹ Ne nu'b_u mi tho i 'dato pa nu ra Jesús bi zix ra Pedro ne ra Jacobo ne ra Xuua, rán 'yoh_u ra Jacobo, ne bi mbähä b_u ja ra t'_oh_o.

² Ne nu'b_u mí z_om b_u, bim pä'a ra Jesús. Nu rá hmi bi hyät'i tengu'b_u ra hyadi, ne nu rá he bi t'axqui tengu'b_u ran nequi. ³ Ne nu' ma mixädihe min 'yoh_u, bi nu bi z_om b_u ra Elías ne ra Moisés, bin y_uh_u ra Jesús.

⁴ Ne nu ra Pedro b_uya bi 'y_emp'a ra Jesús: —Gra Hmu, x_un ho ngue dí 'b_uhmbe ua, ne ga h_ocähe hyu y_u t'_ungu. Nu n'da gam 'b_use, nu n'da dim 'b_uh ra Moisés, ne nu'a man'da dim 'b_uh ra Elías, bi 'y_en'a ra Pedro.

⁵ Pe nu'b_u mí y_u ra Pedro, bi nequi n'da ra güi di f_exni, ngue bi go'b_u, ne bi 'y_o'a n'da ra nde bin y_u b_u ja ra güi: “Guehna ma Ts'ant'ugä na, _emm_e dídi hu_ecä na ne dí numanho. Dami 'y_ohmb_u 'be'a i xi ah_u.” Gue'a bi man'a ra nde bi 'y_op_u.

⁶ Ne nu'b_u mí 'y_o a ra nde _u ma mixädihe 'bex bin d_unyahmu b_u häi ne bi nyetho nguetho bin su _u. ⁷ Ne nu ra Jesús b_uya bi mba b_u mín d_unyahmu _u ne bi 'y_embi:

—Dami ndanj_u, o guín suh_u.

⁸ Ne nu'b_u mi nd_ox' _u b_uya njom bi nu, pe h_ont'a ra Jesús mí 'bäp_u.

⁹ Ne nu'b_u mam bá _ep_u 'yu b_u ja ra t'_oh_o b_uya, bi 'y_en'a ra Jesús:

—Nuya njon gui xihmb_u 'be'a gá nuh_u b_u, jague'b_u dá th_umb_eni_gä b_u 'b_u _u x_on du, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, bi t'_emp' _u.

¹⁰ Ne nu ma mixädihe b_uya bi 'yänni:

—Hanja i _en' _u y_u xänbate nijä ngue m'bet'o thoho ba penc'a ra Elías, ne ja ba _e'a rá Thahni Oja ngue ra Cristo b_uya, bi 'y_en' _u.

¹¹ —Maju_uni im ma ngue m'bet'o ba _eh ra Elías di hoqui gätho. ¹² Pe dí xi ah_u, ya bi z_oh ra Elías ne njon bi b_udi ngue gue'a. Pegue bi mba ma _unbi ne bi mba ma _ucpi, ne ngutho da t'_orcä ya, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, bi 'y_en'a ra Jesús.

¹³ Ja bi b_u _u ma mixädihe b_uya gue tengu'b_u ra Elías a ra Xuua Nxixy_u.

Nu ra Jesús bi hoc'a n'da ra sänd_uqte

¹⁴ Ne nu'b_u mi z_om b_u 'b_uh y_u ja'i, bi z_om b_u n'da ran 'yoh_u b_u mí 'bäh ra Jesús, ne bi 'y_embi:

¹⁵ —Gra Hmu, dami 'y_orqui ts' _u ran hu_ecate a ma ts'ant' _u, jant'a thoho i sänd_uqte ne h_onb_u go i so 'b_u x_o 'yagui. Ja'b_u i so b_u ja ra sibi, ne ja'b_u i so b_u ja ra dehe, h_onb_u

go hapu 'yo 'bu xon zändate. ¹⁶ Ne bá sigä bu mi 'bu ni xädi, pe him bi zä bi hyäcpa a ran u in 'youi, bi 'yēn'a ran 'yohu.

¹⁷ Ne bi 'yēn'a ra Jesús:

—Gyu ts'om'bäihü, hin guí εc'yēihü Oja xun ho. Hangu yu pa ga tōp'a thoho ahü ngue gui 'yεc'yēigahü, bi 'yēn'a ra Jesús. Bá si ni ts'ant'ü guím ma, bi t'εmp'a ran 'yohu.

¹⁸ Nu'bu mi zōpü büya, nu'a ra Jesús bi zü a ra zīthu min 'youi, ne bi xifi da böni. 'Bex bi yān'a ra ts'ant'ü büya.

¹⁹ M'bejua büya bin yāhü ma mixädihe a ra Jesús nubü dām 'büsche.

—Hanja him bi zä dá hōngähe thi a ra zīthu min 'youi a ra ts'ant'ü, bi 'yēn'ü.

²⁰ Bi dā a ra Jesús ne bi 'yēna:

—Him bi zä gá hyōmhü thi ra zīthu, nguetho ts'atho guí εc'yēihü. Man'da zi ts'atho ni t'εc'yēihü xinda gue n'da rá hmudä ra c'u ngue εmme zicue. Ne nu'bu da zōni gui 'yεc'yēihü tengu n'da rá hmudä ra c'u, da zä gui xihmbü n'da ra t'ōhō: “Dami 'uegue gui thān nū n'danni,” gui 'yεmfü, ne da 'uegue. Hin te gui hyεmfü 'bü majuāni gui 'yεc'yēihü. Gätho xun hēi i sä gui 'yōthü, bi 'yēnje. ²¹ Pe nu'ü 'da'ü yu zīthu tengu min 'youi a ra ts'ant'ü, xun hēi da hyōn a thi ü, pe hōnt'bü εmme hāh rá mbüi dīn yāui Oja ne da 'yε't' ran ts'ihmε n'da, da zä da hyōn a thi ü, bi 'yēngähe ra Jesús.

Ra Jesús bi ma mahōn'a da tho ne da dāmbēni

²²⁻²³ Ne nu'bu mán 'yohe bü ra häi Galilea, bi 'yēnje mahōn'a a ra Jesús:

—Nugä ngue dán jā'igä ua ja ra ximhäi, dan dägä bü 'buh yu jā'i ngue da thogä. Pe ga thāmbēni 'bü ná hyu pa, bi 'yēn'a ra Jesús. Ne εmme bi du ma mbüigähe büya.

N'da ran t'änni to'o i jut ra mbeti nangue ra nijā

²⁴ Ne nu'bu má sōmhbe bü ra hnini Capernaum a ra Jesús, bi t'εmp'a ra Pedro:

—Xi ni xānbatehü, ha hingui jut'a ra mbeti dí hāxähe nangue ra nijā, bi t'εmbi.

²⁵ Bi dā a ra Pedro büya:

—Hāhā i jut'i, bi 'yεmp'ü.

Ne nubüya nu'bu mi yārpü ja ra ngu xīn säya a ra Jesús, 'bex bi t'än'na ra Pedro:

—'Be'a guím bēni gra Simón, ha ne'ü yá t'uhni yu ts'at'abi i jut'a ra mbeti ua ja ma häihü, uague hōnt'ü yu jā'i thoho, bi 'yēn'a ra Jesús.

²⁶ Bi dā a ra Pedro:

—Nu'ü yu jā'i thoho.

—Janangue'a hin mán zähma'be ga jut'a 'bü hingui jut'ü yá t'uhni yu ts'at'abi, bi 'yēn'a ra Jesús.

²⁷ —Pe ni mba bü ja ra dādehe, gui hyü'ts'a n'da ra huā, ne gui xemba rá nde. Gui tīm bü n'da ra mbeti, ngue'a xōt'a ga jut'ui a ra cota a ra nijā, n'dahma hin da bēman'ü i hāx ra mbeti, bi 'yēn'a ra Jesús.

18

Ra Jesús bi ma to'o xtán hēts'i bü dán nu Oja

¹ Ne xō dá änhde a ra Jesús:

—Xiya, to'o man'da xun hēts'i rán t'ēdi bü na hnu bü di manda rá ts'ēdi Oja, dá εmfe.

² Nu ra Jesús büya bi zōhna n'da ra t'uhni ne bi gūts'i bi mbämp'ü made, ³ ne bi 'yēnje:

—Majuāni dí xi ahü, nde'bü gui päh ni mbüihü gui cohmbü tengu'bü gyü t'uhnihü, nu'bü hin'na hin gui sä gui cūthü bü di manda rá ts'ēdi Oja 'bü, bi 'yēnje. ⁴ Ne nu'a to'o da gohi tengu'bü ra t'uhni ne da 'yōt'e ngue hin'yü rá ts'ēdi, gue'a xtán hēts'i rán t'ēdi bü na hnu bü di manda rá ts'ēdi Oja. ⁵ Ne nu'a to'o da numanho n'da ra t'uhni nangue ma thuhugä, nam böni bi zīngä büya, bi 'yēngähe ra Jesús.

Yun t'ü't'ate i ja ua

⁶ —Pe nu'bü 'bo'o di japi da 'ue a n'da ra t'uhni ngue i εc'yēigui, xun ütho ran ünbi da nu. Man'da xun ü xinda gue'bü da t'εrpa ra dojūni rá 'yuga ne da thōrpü ja ra dādehe, bi 'yēn'a ra Jesús.

⁷ —Nhuεcate ahü nangue yüm 'bepate xun ngu da t'ōt'ahü. Guehma gui nuhü ü, pe i huēhi maha to'o di 'bep'ahü, bi 'yēna.

⁸ Pe nu'bü guí εmhbü gue'a ni 'yēhü o gue ni guahü di 'bep'ahü gui 'yōthü ra ts'oqui, pe xun ho 'bü gui hyēju gui 'yεmhbü bü yatho. Nguetho man'da xun ho 'bü dan 'datho ni guahü o gue dan 'datho ni 'yēhü 'bü gá mba bü ja ra te mazāi, xinda gue'bü di yoho ni 'yε o gue di yoho ni gua ne gui mba bü ja

ra sibi njam'bu da huɛt'i. ⁹ Ne ngutho 'bu guí ɛmhbu gue'a n'da ni dāhu di 'bep'ahui gui 'yothu ra ts'oqui, pe xun ho 'bu gui hyahmbu gui 'yemhbu bu yatho. Nguetho man'da xun ho 'bu dan 'datho ni dāhu 'bu gui cuthu bu ja ra te mazai xinda gue'bu di yoho ni dāhu ne gui mba bu ja ra sibi njam'bu da huɛt'i, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ran t'uti nangue ra de'yo bim 'bedi

¹⁰ —Dami jamansuhu a guí othu. Hin gui 'yothu tengu'bu nte di muui u zicue, nguetho dí xi ahui nu yám 'behni Oja di jamansu u, ne zai i 'buru ja rá hmi ma Ta bu mahetsi u yám 'behni. ¹¹ Nguetho nugä, ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, bá ɛcä ngue ga nyamba yá te u xom 'bedi nangue yu ts'oqui, bi 'yɛn'a ra Jesús.

¹²⁻¹³ —'Be'a guím bɛmhbu bi 'yot'a n'da ran 'yohu ngue mí si n'da ciento yá de'yo. Ne bim 'be a n'da. Ha him bi hyon'a bim 'bedi. Pe bi zopu u goho 'däte ma 'de'ma guto bu mi sapaxi u, bi mba bi hyon'a bim 'bedi. Ne nu'bu mi dñi, man'da bin johya nangue'a, xinda gue'u mi'da ngue him bim 'bedi. ¹⁴ In jabu ma Tahu bí 'buru mahets'i, in ndepe xinga n'da dim 'bedi, madague'a hin te di muui bu na hnu, bi 'yɛn'a ra Jesús.

N'da ran hocpi nangue yu 'yɛc'yɛi

¹⁵ Ne man'da ram hma bi man ra Jesús, bi 'yɛngähe:

—Nu'bu n'da ni cuhu bu ja ram peti, 'bu hinga gue'a da 'yot'e e, gui xi 'bu gui 'busui, janangue'a da baði hingui ho a bi 'yot'e e, bi 'yɛngähe ra Jesús. Ne nu'bu bi 'yomanho a gui xifi, ya gá taha gá hocpa rá mbai a ni cu. ¹⁶ Pe nu'bu hingui urpa ra güenda a gá xifi, gui six man'da o gue mí yoho yu cu din testigo nangue'a guí mammi. ¹⁷ Pe nu'bu guexta'a him bi 'yurpathoho ra güenda a guí mammi mahon'a, gui mam bu ja ram peti buya. Ne nu'bu him bi 'urpa ra güenda a 'be'a gá xihmbu bu, pegue gui 'yothu tengu'bu hin ni cuhu a buya, bi 'yɛngähe ra Jesús.

¹⁸ —Majuani dí xi ahui, nu 'be'a guí ɛmhbu hingui ho ua ja ra ximhäi, nepu mahets'i i t'ɛmbi hingui ho a. Ne ngutho a guí ɛmfu xun ho, nepu mahets'i i t'ɛmbi xun ho a, bi 'yɛngähe ra Jesús.

¹⁹ —Ne nu'bu guí yohmi 'bu n'dat'a guím bɛmmi 'bu ja a guí ahui ma Tahu 'buru mahets'i, nu'a di 'da aui a gá 'yähui. ²⁰ Nguetho nu'bu dim peti nangue ma thuhugä 'da, madague'bu yoho o gue hyu, pegue dí 'bä i nde bu, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²¹ Ne bi 'yän'na ra Pedro:

—Gra Hmu, xi'bu ja 'be'a da 'yorca n'da ra ja'i, hangu yu nidi ga punbi. Ha xot'a yoto nidi, bi 'yɛn'a ra Pedro.

²² Bi da a ra Jesús:

—Hinga hont'i yoto nidi, pe nde'bu thocpa tho gui punbahu, bi 'yɛn'a ra Jesús.

N'da ran t'uti a him bi punba rá mimbefiui

²³ —Janangue'a dí xi ahui, nu'a nán ts'ut'abi Oja, i ot'e tengu bi 'yot'a n'da ra ts'ut'abi 'bu mi 'urpa ra güenda hangu in dupate yám fäts'ihu. ²⁴ Ne nu'bu mi nu rá sɔcuä, 'bexgue bi manda ba ts'i a n'da ngue min dupate yu millone thoho. ²⁵ Pe nu'a ra ja'i, hin'yu 'be'a mi ja ngue xtán zä xtán gut'a min dupate. Ne nu ra ts'ut'abi buya, mi nde xtá mbä a, ne yá t'uhni, ne rá xisu mí 'buru ja rá ngu, ne 'be'a gá mi pe'ts'i, ngue da gut'a ndupate. ²⁶ Ne nu'a ran 'yohu buya bin danyahmu ne nts'edi bi 'yap ra mate a rá hmu: “Gra hmu, tɔcpi ts'u, jante tho ga jut'i i.” ²⁷ Nu rá hmu buya bi huɛc'a, ne bi punba a rán dupate ne bi thøh puya. ²⁸ Pe nu'bu mi nɛxp'u, bin c'at'ui n'da rá mimbefiui xí hmit'i ts'u ra mbeti. Nu'a xí mba ma thøgue buya, 'bexgue bim bent'ate, bi bendba rá 'yuga a bin c'at'ui, ne bi 'yɛmbi: “Curca a ma mbeti guí tuc ya,” bi 'yɛmbi. ²⁹ Ne nu'a rá mimbefiui buya bin danyahmu ne nts'edi bi 'yap rá mate, bi 'yɛmbi: “Tɔcpi ts'u, jante tho ga jut'i i,” bi 'yɛmbi. ³⁰ Pe nu'a xí mba ma punbi him bi dø'mi, bi got'a fädi, ɛmbi din ofädi jague'bu da gut'a in dupate. ³¹ Ne nu yá mimbefiui buya ɛmme bi bendumbui 'be'a bi 'yot'a xí mba ma punbi, ne bi mba bi xi a rá hmu 'be'a bi 'yot'a. ³² Nu yá hmu buya bi manda bá ts'i a ran 'yohu mahon'a ne bi 'yɛmbi: “Gra ts'om'bäi, nugä dá pun'ni i 'bu gmí 'yác ra mate, madague'a xun ngu guí tuqui. ³³ Nde'bu ne'e xqui huɛc'a ni mimbefiui,” bi 'yɛn'a rá hmu. ³⁴ ɛmme bin cue a rá hmu, bi manda da jot'i gue'bu go

bi gut'a gätho y_u millone min dupatese, bi 'yɛn'a ra Jesús, 'b_u mi man a ran t'uti.

³⁵ Din jab_u da 'yøt'ah_u ma Tah_u 'b_uɛp_u mahɛts'i 'b_u hin gui punbah_u ni mijä'ih_u ngue gätho ni mb_uih_u, bi 'yɛngähe ra Jesús.

19

Man'da ram hma nanguie ran hyɛgui

¹ Nɛ nu'b_u mi gua'a man ra Jesús, bi bøm b_u Galilea, bi hyax ra 'yu ni mba b_u ra xɛqui Judea, 'danguadi ra dæthe Jordán. ² Nɛ xæn ngu y_u jä'i bi denthoho nɛ bi hoqui xæn ngu y_u hyɛnni.

³ Nɛ nub_uya, bi zøm b_u'da ma ngurpihe ngue y_u fariseo, b_u mi 'bäh ra Jesús. Míhoni 'bɛ'a dí yäp_i, nɛ bi 'yɛmbi:

—Ha sä da hyɛh rá xisu n'da 'b_u madí ts'utho 'bɛ'a da 'yøt'e, bi 'yɛn'a.

⁴ Nu ra Jesús bi dæti:

—Ha hin gá nuh_u b_u ja rá m hman Ojä, ngue'b_u rá mb_udi thoho ra ximhäi bi zän Ojä n'da ran 'yoh_u nɛ n'da rá xisu. ⁵ Nɛ i mam b_u: “Nu n'da ran 'yoh_u him man da dɛn'na rá ta o rá mbe 'b_u dim 'bähmi rá xisu, pɛ dim 'bähmi da gohi tengu'b_u n'dan jä'itho,” i ɛm b_u ja rá m hma Ojä. ⁶ Jananguie'a nu'b_u n'da ran 'yoh_u i 'bähmi rá xisu, pɛ hingui yonjä'i b_u na hnu, n'datho. Nɛ nu'a bi zän Ojä, dim 'b_ui tengu'b_u n'dan jä'itho, pɛ hin njon da bɛni din hyɛgui, bi 'yɛn'a ra Jesús, bi t'ɛmp'ɛ y_u fariseo.

⁷ —Hanja gní 'yɛnje, nɛ nu ra Moisés bi ma da t'øt'a n'da rá søcuä ran xuni 'b_u da hyɛh rá xisu n'da ran 'yoh_u, bi 'yɛn'a y_u fariseo.

⁸ Xø bi 'yɛn'a ra Jesús b_uya:

—Gue'a bi 'yo't'a ra Moisés, nguetho ɛmmɛ xäm mɛ ni mb_uih_u. Pɛ nu'b_u rá mb_udi ra ximhäi him mín jab_u. ⁹ Nɛ dí xi ah_u, nu'b_u n'da ran 'yoh_u bi hyɛh rá xisu nɛ him mi 'yomt'ɛni a rá xisu, pɛ nu'b_u bin thät'ui man'da ra xisu a ran 'yoh_u, ya i 'yomt'ɛni a b_uya. Nɛ ngutho 'b_u n'da ran 'yoh_u din thät'ui n'da ra xisu bi thɛgui, nɛ a ra 'yomt'ɛni a b_uya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

¹⁰ Nɛ nub_uya, dá ɛmbähe ra Jesús:

—Nu'b_u hingui sä da hyɛh rá xisu n'da, man'da xæn ho 'b_u hin din thät'a n'da 'b_u.

¹¹ Ra Jesús bi 'yɛna:

—Pɛ hinga gätho da zä din jab_u, pɛ hønt'ɛ bi zän Ojä din jab_u. ¹² Nguetho i 'b_u i 'da ngue him bim 'b_uh rá xisu nguetho y_u mbɛdi gue'b_u go mim 'b_ui. Nɛ nu'ɛ mi'da y_un 'yoh_u him bim 'b_uh yá xisu nguetho bi mbocpa ɛ yá hmu. Nɛ nu'ɛ mi'da, yá pähä zɛhɛ him bim 'b_uh rá xisu nguetho gue'a í ts'änni ngue hin dim 'b_uh rá xisu, ngue nte di hɛni nanguie rá 'bɛfi Ojä mahɛts'i da 'yøt'e. Nu'a to'o da bɛn'na ram hma na, gue'a da b_u a, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi 'yäp rán jäp_i Ojä nanguie'ɛ y_u t'ɛhni

¹³ Nɛ nub_uya bá ts'inba 'da y_u t'ɛhni b_u mi 'b_uh ra Jesús, ngue'a mi hndepɛ da dospa yá yä y_u t'ɛhni, nɛ da 'yäp rán jäp_i Ojä nanguie ɛ y_u t'ɛhni. Nugähe b_uya, dá hɛcpähe ɛ yá ta ɛ y_u t'ɛhni ngue hin da thop_u 'b_u a ra Jesús.

¹⁴ Pɛ nu ra Jesús bi 'yɛnje:

—O guí hɛcpah_u y_u t'ɛhni ngue him ba thocua, pɛ dami jäf_u ba thocua, nguetho nu'ɛ to'o di manda rá ts'edi Ojä, tengu'b_u y_u t'ɛhni ɛ, bi 'yɛna.

¹⁵ Nɛ bi dospa yá yä y_u t'ɛhni b_uya nɛ bi 'yäp rá mfäts'i Ojä. Nɛ nu'b_u mi jua a bi 'yøt'a ra Jesús, dá pøngähe b_u b_uya.

N'da ra mɛmbɛti bi nyqui ra Jesús

¹⁶ Nɛ man'da ra ts'ant'ɛ bi mba b_u 'b_u a ra Jesús nɛ bi 'yɛna:

—Hoga xänbate i, 'bɛ'a nin ho da zä ga øt'ä ngue ga tɛngä ra te, bi 'yɛna.

¹⁷ Ra Jesús bi 'yɛmp'a:

—Ha guím bɛni 'bɛ'a guí ma ngue guí ɛngui xæn hogui, nguetho hønt'a xæn ho a Ojä. Pɛ nu'b_u guín nde gui tɛn ra te, dami jä'ts'ɛ y_un t'ɛdi.

¹⁸ —Nda'a nín t'ɛdi, bi 'yɛn'a ra ts'ant'ɛ.

¹⁹ Bi dæ'a ra Jesús:

—O guí hɛcpa rá te ni mijä'ui, o guí 'yomt'ɛni, nɛ o guím pɛ, nɛ o guí man y_u fɛhni, nɛ gui numansu ni ta nɛ ni mbe, nɛ gui huɛc ni mijä'ui tengu'b_u da guesɛ i, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²⁰ —Gätho ɛ xtá jä'ts'i gue'b_u go mán t'ɛhni, 'bɛ'a man'da di 'bɛdi ga øt'e, bi 'yɛn'a ra ts'ant'ɛ.

²¹ Nu ra Jesús bi 'yɛmp'a:

—Nu'b_u guí nde gui tɛn ra te, ní mba bá pä 'bɛ'a gätho i ja i, nɛ gui darpa y_u hyoya a rá muui 'bɛ'a gätho gá pä, nɛ din ja'a man'da

di muui b_u mahęts'i b_uya, n_e nub_uya ba ęhe gui tęngui.

²² P_e nu ra ts'ant' b_u mí 'y_o a bi xifi, ęmme bi du rá mb_ui, nguetho ęmme x_un ngu 'b_e'a g_a mi ja, n_e bi mbeng thoho b_uya.

²³ N_e nu a ra Jesús b_uya:

—Majuani dí xi ah_u, bi 'y_ena, x_un ęi da y_urp_u di manda rá ts'edi Oj_a n'da ra m_embeti. ²⁴ Dami 'y_ohmb_u mah_on'a. Man'da hingui ęi da y_ut'a ra camello b_u ja rá gu ra 'yofani, xinda gue'a n'da ra m_embeti da y_urp_u di manda rá ts'edi Oj_a, bi 'y_enje.

²⁵ N_e dá hyonya thohohe 'b_u má ęhmbe bi ma ra Jesús. “To'o maha da z_a din y_ani,” dán 'y_em zehęhe b_uya.

²⁶ Bi hyerc_ahe ra Jesús n_e bi 'y_enje:

—Hin da z_a da 'y_ozehę y_u j_a'i, p_e nu'a Oj_a hingui ęemp'a da 'y_orpa _u y_u j_a'i.

²⁷ Nu ra Pedro b_uya bi 'y_emp'a ra Jesús:

—Gra Hmu, nug_ahe dá soc_ahe g_atho 'b_e'a mí p_ets'_ahe n_e dá t_en'nahe, 'b_e'a maha ga t_imhbe ya.

²⁸ Ra Jesús b_uya bi 'y_enje:

—Majuani dí xi ah_u, 'b_u bin ja ma'da'yo mahęts'i n_e ma'da'yo ra ximhäi, din ja ma ts'edi mixte, ga hup_u ja ma m_exa ga ęt' ran ts'ut'abi, nug_a ngue dán j_a'ig_a ua ja ra ximhäi. N_e ah_u gui 'd_e'mayoho ah_u, 'darb_u ga huhmb_u, ga comhb_u ma ts'edig_a, n_e'ah_u ga ju_anba_u ma mi israelh_u dy_u judi_oh_u, bi 'y_eng_ahe ra Jesús.

²⁹ N_e man'da bi man ra Jesús, bi 'y_ena:

—Nu'a to'o bi zoh rá ngu, o gue rán 'yoh_u o gue rán ju, o gue rá ta o gue rá mbe, o gue rá xisu o gue y_a t'uhni bi zogui ngue bi dęngui, o gue rá hu_ahi, da d_aha man'da x_un ngu xinda guet'a n'da ciento nidi, n_e a ra te maza_i da hy_ani, bi 'y_eng_ahe ra Jesús.

³⁰ P_egue nu' b_u im b_eni i 'bet'o dim 'b_ejua _u. P_e nu' b_u t'ęmbi i 'b_ejua, dim 'bet'o _u, bi 'y_eng_ahe ra Jesús.

20

N'da ran t'uti bi 'y_ot'a n'da ra m_e'befi

¹ N_e man'da ran t'uti bi man ra Jesús, bi 'y_ena:

—Nu' b_u bi 'y_ot' ran ts'ut'abi Oj_a, din ja tengu bi 'y_ot'a n'da ran 'yoh_u mí ja ra d_ahu_ahi. Midi 'yonba y_u m_efi 'b_u xudi

thoho. ² N_e 'b_ex bi xifi hangu da gu't'i, n_e bi mba b_u ja rá hu_ahi _u b_uya. ³ Nu' b_u m_eę g_uto xudi, x_o i 'yo b_u hnini a ra m_e'befi mah_on'a, n_e bi nu 'da y_un 'yoh_u mi 'yotho b_u n_e bi m_en b_u ja rá hu_ahi. ⁴ “Ní mb_ahä, gam p_ehmb_u, ga jut'ah_u hangu dí nde ah_u gui t_ahmb_u,” bi 'y_embi. N_e bi mba _u b_uya. ⁵ N_e nu' b_u mi hyuxyadi, x_o 'yo b_u ja ra hnini mah_on'a ra m_e'befi n_e bi m_en_h mi'da b_u rá hu_ahi. N_e' b_u mi z_on'a hyu nde, x_o bi m_en_h mi'da. ⁶ N_e' b_u mi z_on a c_ut'a nde, x_o 'yo b_u mah_on'a n_e bi nu b_u mi'da y_u j_a'i: “Hanja ngue xcán dethoh_u,” bi 'y_embi.

⁷ “Nguetho njon bi xije ra 'b_efi,” bi 'y_en' b_u. N_e bi 'y_emp' b_u: “Ní mb_ahä b_u ja ma 'b_efig_a gam p_ehmb_u b_u, ga jut'ah_u hangu d_in ndeg_a ga jut'ah_u,” bi 'y_embi. ⁸ Nu' b_u min de b_uya nu ra m_e'befi bi xi a rá ng_urpa m_efi: “Dami z_on'd_u y_u m_efi, m'bet'o gui jut' b_u m'bejua bi z_oni,” bi 'y_emp'a. ⁹ N_e nu' b_u mi mba nju't'i _u xi z_om b_u ja ra hu_ahi 'b_u c_ut'a nde, bin ju't'i tengu' b_u g_a ra pa xt_im p_efi. ¹⁰ N_e nu' b_u min ju't' b_u bi m_bu_mxudi ra 'b_efi, bi b_eni ngue man'da xt_an d_aha x_un ho xinda gue' b_u n'da ora tho bim p_efi. P_egue 'da'angu bi d_aha. ¹¹ Janangue'a bin c_ue _u 'da ¹² n_e bi 'y_emp'a ra m_e'befi: “Hanja ngue 'da'angu g_a jurcahe _u m'bejua bi z_oh_o, n_e ts'utho bim p_e _u. P_e nug_ahe, g_atho ra pa d_am p_ehmbe, madague'a x_um pa ra hyadi,” bi 'y_embi.

¹³ P_e bi d_ati, bi 'y_emp'a n'da mí 'b_ar_u: “Xi'e n'y_o, nte man ts'o dá ęt'e e. Ha hinga gue'a dá xi i dá jut'i i. ¹⁴ Dami hy_an'a nin z_abi, ní mba. Nug_a, i ja ma p_ahä 'da'angu ga jut'ah_u _u rán z_egui bi z_oh_o. ¹⁵ Ha hin'y_u man t'ędi ga ęt'_a a d_in nde ga ęt'_a nangue ma m_eti, uague gui s_eya nguetho dá ęrpa ran hocj_a'i n'da,” bi 'y_en'a ra m_e'befi b_uya, bi 'y_en'a ra Jesús 'b_u mi man a ran t'uti. ¹⁶ N_e ngub_u din ja 'b_u bin ts'ut'abi Oj_a. Nu' b_u m'bejua dim 'bet'o _u, n_e nu' b_u 'bet'o dim 'b_ejua _u. X_un ngu bi z_onhd Oj_a, p_e hinga g_atho bi huahni, bi 'y_eng_ahe ra Jesús.

X_o bi ma mah_on'a ngue da du n_e da d_amb_eni ra Jesús

¹⁷ N_e nu' b_u mi ts'utho ga s_om_hbe b_u Jerusalén, dí 'yohe b_u ja ra nguani. N_e bi g_ug_ahe b_u ma'ueni ts' b_u a ra Jesús, dí 'd_e'mayohohe, n_e bi 'y_enje:

18 —Nuya ga mbähä b_u Jerusalén. Nu'b_u dá s_omhb_u b_u, da mba ma dägä b_u 'b_uh y_u hmumbäjä n_e y_u xänbate ni ja, ngue da hyogä, guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi. 19 N_e di dägä b_u 'b_u u him ma mijudíoh_u, n_e din thengui n_e da thexcä n_e di cuarcä b_u ja ra za, ga tu b_u, n_e da t'ägüi. P_e nu'b_u ná hyupa ga thamb_enigä, bi 'y_engähe ra Jesús.

Rá mbe ra Jacobo n_e ra Xuua bi 'yäp rá mate ra Jesús nangue yá ts'unt'u

20 N_e nu'a rá mbe ra Jacobo n_e ra Xuua, ngue yá ts'unt'u ra Zebedeo u, bin danyahmu b_u ja a rá gua ra Jesús, in nde 'b_e'a da 'yäpi.

21 N_e nu ra Jesús bi 'y_embi:

—'B_e'a guí nde ga øt'e e, bi 'y_embi.

—Dami 'y_orca ra mate ngue nu'b_u gui 'y_ot' ran ts'ut'abi, 'da xtí hyut'u ma t'uhni, bi 'y_en'a ra xisu.

22 Bi d_a a ra Jesús:

—P_e hin guí p_adi 'b_e'a nam b_on'a gá 'yäqui.

N_e bi 'yän'na ra Jacobo n_e ra Xuua:

—Ha guí ξ na n_e'aui gui hyät'ui gui nuui ran unbi tengu gan nugä, bi 'y_en'a ra Jesús.

N_e bi d_a u b_uya:

—Häha, ga hät'be.

23 —Majuani maha, n_e'aui gui nuui ran unbi tengu gan nugä, p_e hingui sä ga 'da'a ran t'edi guí ähmi. P_e gue'a ma Ta di un rán t'edi to'o in ndepe 'da xtí hyutho 'b_u dán ts'ut'abigä, bi 'y_en'a ra Jesús.

24 N_e nugähe dí 'det'agähe b_uya dán cue 'b_u má øhmbe a 'b_e'a bi man u yoho. 25 N_e gä bi zongahe ra Jesús dí 'de'mayohohe, n_e bi 'y_enje:

—Nu'u y_u ts'ut'abi ua ja ra ximhäi i øt' yá 'y_ehe to'o gätho di manda, n_e tengu'b_u magues_e yá ts'edi u. 26 P_e nu'ah_u hinga gue'a gui 'y_oth_u a. P_egue gan 'y_ehe thohoh_u nangue u mi'da 'b_u guí nde din ja ni ts'edih_u. 27-28 N_e nu'ah_u 'b_u guín nde gam 'bet'oh_u, gui 'y_oth_u ngue hin'y_u ni ts'edih_u n_e gan 'y_ehe thohoh_u, tengu thohogä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, him bá ξ cä dam hmugä, p_e bá ξ cä dan 'y_ehägä n_e ga dä ma te gan yänba yá te y_u ja'i, bi 'y_enje ra Jesús.

Yoho y_u xädä bi hoc'a ra Jesús

29 N_e nu'b_u x_o má n_exhe b_u ra hnini Jericó, x_un ngu y_u ja'i bi d_entho na ra Jesús. 30 N_e mí hup_u yoho y_u xädä b_u ja ra

nden'y_u. Nu'b_u mí 'y_ode mba b_u ra Jesús, bi mbafi:

—Grá Hmu, rá m bom'beto i ra David, dami hu ξ gä'be, bi 'y_en'u y_u xädä.

31 N_e nu y_u ja'i min 'yoh_u ra Jesús bi h_ecpa u y_u xädä. P_e man'da bi mba u, bi 'y_em mahøn'a:

—Grá Hmu, rá m bom'beto i ra David, dami hu ξ gä'be, bi 'y_en'u.

32 Nu ra Jesús b_uya 'b_u mí 'y_o a man u y_u xädä, bi 'yänni:

—'B_e'a guín nde ga øt'aui, bi 'y_emp'u.

33 Nu'u bi d_ati:

—Grá Hmu, xoga ma dä'be, bi 'y_en'u.

34 ξ mme bi hu ξ 'a ra Jesús u, bi d_arpa thoho yá dä, 'bex bi xoh yá dä n_e bi d_en'na ra Jesús b_uya.

21

Y_u ja'i bi 'y_espa a ra Jesús 'b_u mí y_urpu Jerusalén

1 N_e bi z_om b_u ja ra ndehnini Betfagé, nub_u ja ra nyuni Olivos, n_e him ma yab_u ra hnini Jerusalén. Nu ra Jesús b_uya bi mb_en'nd_u yoho ma mixädihe,² n_e bi 'y_embi:

—Ní mbe n_u ja ra t'uhnini, guehn_u gua t_immi n'da ra buru in 'youi rá b_asi. Bá xocui, n_e bá siui ua u. 3 Nu'b_u da t'æn'aui 'b_e'a gui jahui, “Nu'a ra hmu da hyon'i ts'u n_e 'bexgue ba sin'a thoho'be,” gui 'y_em thohoi, bi 'y_en'a ra Jesús.

4 N_e guehna bi man ra p_ongahy_a maya'b_u ngue din ja 'b_u mi 'y_ena:

5 Gui 'y_emf_u y_u m_engu b_u Jerusalén:

“Dami nuh_u ya ba ξ cua ni hmuts'ut'abih_u, n_e hin din 'y_ets'i, ba hyux'a n'da zi buru thoho

bán 'youi rá b_asi,” gui 'y_emf_u, bi 'y_en'a ra p_ongahy_a maya'b_u.

6 Nu ma mixädihe b_uya bi mba n_e bi 'y_ot'a bi xih ra Jesús. 7 N_e bá si ra buru n_e'a rá b_asi, n_e bi g_aspa yá coto n_e bi hyux'a ra Jesús b_uya. 8 N_e nu y_u ja'i ξ mme x_un ngu u bi d_en_i n_e bi mb_oh yá coto b_u ja ra 'y_u n_e yá pahni, n_e yá paxi y_u za bi mb_ocpa b_u ngue da thop_u ra Jesús. N_e bi 'y_et'inde ra Jesús.

9 N_e nu'u i 'bet'o n_e'u bim 'bejua bi mb_uh na thuhu b_uya, bi 'y_ena:

—Mixte thoho rá ts'edi rá m bom'beto ra David. N_e x_un ngu rán ja'pi in 'youi, nguetho

bá ɛhe nangué rá thuhu Oja, ra Hmu. Mixte thoho Oja mahɛts'i, bi 'yɛn'u yu ja'i bu ní mba.

¹⁰ Ne nu'bu bi yurpu Jerusalén ra Jesús, gátho mi 'burpu ja ra hnini bi hyonya thoho, ne bi 'yän'ndu mín 'yohu ra Jesús:

—To'o nín 'yohu na, bi 'yɛn'u.

¹¹ —Guehna ra pøngahya, ra Jesús, ra mengu Nazaret bu ra häi Galilea, bi 'yɛn'u bi t'änni.

Bi hyøna thi u mim pä bu jara nijä ra Jesús

¹² Ne nu'bu mi zøm bu Jerusalén a ra Jesús bi yurpu ja rá danija Oja, bi hyøna thi gátho u mím pä bu ne'u mín täi bu. Ne bi ndønpa yú mexa u midí päh yu mbeti, ne bi buntra yún thuts'i u mi pä yu ts'aha, ne bi 'yemp'u:

¹³ “I thø a ma ngu ngue da mba nthandegä bu,” i ɛn Oja, i ɛm bu ja rá m hma. Pe nu'ahu gá 'yørpadahu tengu'bu ra hyädo guerpä nín 'yän'u yu be, bi 'yɛn'a ra Jesús.

¹⁴ Ne nu'bu mí 'burpu ja ra danija, xø bi zøm bu mi'da yu xädä, ne'u mi dogua. Nu ra Jesús bi hoc'u buya. ¹⁵ Pe nu yu hmumbäjä ne yu xänbate nijä him bi numanho yún t'øt'e bi 'yøt'a ra Jesús bu. Ne bin cue 'bu mí 'yø a bi man'u yu t'uhni 'bu mí 'yɛna: “Majäpi rá m bom'betto ra David,” bi t'emp'a ra Jesús:

¹⁶ —Ha hin guí ø'a 'be'a man yu t'uhni ngue i ɛ'ts'i i, bi t'emp'a ra Jesús.

—Dí øcä a i man'u, bi 'yɛn'a. Pe xi ahü ha hin guím bɛmhbu a i mam bu ja rá m hma Oja ngue i ɛna:

Gá japi bi bømmanho a i man

u yu t'uhni 'bu i ɛ'ts'i i,

bi t'emp'a Oja 'bu mi t'ɛmbi, bi 'yɛn'a ra Jesús.

¹⁷ Ne bi zøtpu u yu hmumbäjä ne yu xänbate, dá mbäcähe a ra Jesús, bán oxähe bu ja ra hnini Betania.

Ra Jesús bi japi da 'yot'a n'da ra za

¹⁸ Ne nu'bu mí hyax buya, xø dá pengähe a ra Jesús bu Jerusalén. Ne bin tumanthuhu bu 'yu. ¹⁹ Ne bi nu n'da ra za bu ja ra nden'yu, bi mba ɛna da ducpa n'da rán dät'ä. Pe hønt'u yú paxi mi ja. Ne bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Nuya, njäm'bu din züh nin dät'ä ya.

Ne 'bexgue bi 'yot'a ra za buya.

²⁰ Nu'bu mán nuhe bi 'yot'a ra za, dá hyonya thohohe ne dá änhde ra Jesús:

—Hanja í 'yot'a n'dihi ra za, dá ɛmfe.

²¹ Bi dā'a ra Jesús:

—Majuqni dí xi ahü, nu'bu gui 'yɛc'yɛigahü xøn ho, ne n'dat'a guím bɛmhbu a rá ts'edi Oja, hinga hønt'a dá øt'ä sä gui 'yøthu, pe sä gui 'yøthu man'da xøn heí. Sä gui xihmbu nu ra t'øhø: “Dami 'uegue guin hyøzehu bu ja ra dejä,” gui 'yɛmfu, ne da 'ueh puya. ²² Ne nu Oja di 'da ahü 'be'a gá guí äfu 'bu n'dat'a guím bɛmhbu a rá ts'edi Oja, bi 'yɛngähe ra Jesús.

Bi t'än'na ra Jesús to'o bi un rán t'ɛdi

²³ Ne nu'bu má sømhbe bu Jerusalén, xø bin xänbate bu ja ra danija a ra Jesús. Ne xø bi mba bu yu hmumbäjä ne mi'da ma ngarpihe, ne bi 'yän mahøn'a:

—Hanja gní 'yøt'a njabu. To'o bi 'da'a nin t'ɛdi, bi 'yɛn'u.

²⁴⁻²⁵ Bi 'yɛn'a ra Jesús buya:

—Necä ga ä'n'nahü to'o bi un rán t'ɛdi ra Xuua ngue bi 'yøt' ran xixya. Hague Oja uague yu ja'i. Nu'bu gui xijü, necä ga xi ahü to'o bi 'dacä man t'ɛdi buya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ne bin 'yɛmzehu u yu hmumbäjä ne yu xänbate nijä:

—“Be'a gue ga xihmbu, nguetho nu'bu ga ɛmfu, “Oja bi un rán t'ɛdi a ra Xuua,” ne da 'yɛna: “Hanja hin gá 'yɛc'yɛihü thä.” ²⁶ Ne nu'bu ga ɛmfu, “yu ja'i thoho bi un rán t'ɛdi ra Xuua,” pe da züh yu ja'i 'bu, nguetho im bøn u ngue rá pøngahya Oja a ra Xuua, bin 'yɛmzehu u.

²⁷ Janangu'e a bi 'yemp'a ra Jesús:

—Hin dí pähmbe, bi 'yɛntho u.

Nu ra Jesús buya bi 'yɛna:

—Xinga guecä ga xi ahü to'o bi 'dacä man t'ɛdi ga øt'ä a dí øt'ä, bi t'emp'u.

Ran t'uti a yoho yu ts'unt'u bi sih ra 'bɛfi

²⁸ Ne man'da bi man ra Jesús, bi 'yɛna:

—Nu n'da ran 'yohu mí 'bu i yoho yú ts'unt'u. Ne bi 'yemp'a n'da rá ts'unt'u: “Ní mba bu huähi, bäm pɛfi,” bi 'yɛmbi. ²⁹ Ne bi dā'a rá ts'unt'u: “Hin'na, hin ga mba,” bi 'yɛntho. Pe m'bejua bin 'yomfɛni ts'u ne bi mba bim pɛfi. ³⁰ Ne'a man'da rá ts'unt'u bi xifi da mba mahøn'a. “Häha, ga mba,” bi

'yɛna. Pɛ him bi mba, bi 'yɛn'a ra Jesús. ³¹ Nɛ xø bi 'yän'ndu yu xänbate niɟa:

—Nuya, dami xiqui nangué ran t'uti dá xi ahɛ, nda'a ní ts'unt'u ngue njuantho bi 'yøt'a rá pähä rá ta, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nu'u bi dätí:

—Masque nu'a ra ts'unt'u him mi nde da mba 'bɛ ra mbɛdi, gue'a njuantho bi 'yøt'a rá pähä rá ta, bi 'yɛn'u.

Nɛ nubɛya bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Guehma majuañi dí xi ahɛ, nu yu ziyate hyaçahäi nɛ yu xisu 'yomt'ɛni, man'da da yurpɛ di manda rá ts'edi Oɟa, pɛ nu ahɛ hin gui cuthɛ bɛ. ³² Nguetho nu'bɛ mi xi'ahɛ a ra Xuua Nxixya, bi xän'nahɛ a ra 'yu xɛn ho, nɛ nu ahɛ hin gá 'yɛc'yɛihɛ. Pɛ nu yu hyaçahäi nɛ yu xisu i 'yomt'ɛni, man'da go bi 'yɛc'yɛi u nɛ bi päh yá mbɛi. Nɛ nu'bɛ gmí nuhɛ u, nɛ guexta'a hin gá nde gá päh ni mbɛihɛ, bi t'ɛmp'u yu hmumbäɟa nɛ yu xänbate niɟa.

Rán t'uti yu ts'om'bäi mbɛfi

³³ Nɛ bi 'yɛm mahøn'a ra Jesús:

—'Yøhmbɛ ts'u man'da ran t'uti ga xi ahɛ. Mí 'bɛ a n'da ran 'yohɛ mi ja rán uandät'ä, nɛ bi føt'e, nɛ bi hyø a n'da ra ngu guerpɛ da thɛmp' yu guindät'ä. Nɛ bi mbä'ma n'da ra ɟado xɛn hɛts'i, da ndex'u da nu rá häi.

Nɛ nubɛya bi hmit yú häi u 'da yu mbɛfi, nɛ bi nde bi mba n'danni a ran 'yohɛ bɛya. ³⁴ Nɛ nu'bɛ mi ts'utho din ja yuñ dät'ä, bá pɛhn'i 'da yú 'yɛhɛ da duspa u yün dät'ä, nguetho gue'a án yaħɛ a, ngue di un'ni ts'u 'bɛ'a da bøm bɛ. ³⁵ Pɛ nu'u yu mbɛfi bi bent'u yám 'bɛhni a ra hmu. Nu'a n'da bi mbɛmthoho. Nu'a man'da bi hyotho. Nɛ nu'a man'da, bi hyøta dotho a. ³⁶ Nɛ xø mahøn'a, bá pɛhn mi'da xɛn ngu yú 'yɛhɛ ngue xtan duspa yün dät'ä a rá mbɛti ran uandät'ä. Pɛ nu'u yu mbɛfi xø bi bent mahøn'a 'bɛ mi zøpɛ u, nɛ 'da'angu bi t'ørpe tengu bi t'ørpa u mbɛdi bi zøpɛ.

³⁷ Nɛ nubɛya bá pɛn'na rá ts'unt'u zɛhɛ a rá mbɛti ra huähi. Bi bɛni: “Masque da numansu na ma ts'unt'u.” ³⁸ Pɛ nu'bɛ mí nu ba ɛpɛ rá ts'unt'u, nu yu mbɛfi xø bi bɛn'u: “Nuna, rá ts'unt'u zɛhɛ, da gohmi ra häi na 'bɛ bi du rá ta. Pɛ mbähä ga hohɛ, janangué ga coseħɛ ra häi bɛya.” ³⁹ Nɛ bi bent bɛya, bi zixpɛ ma'ueni nɛ bi hyo, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁴⁰ Nu ra Jesús bi 'yän'ndu mí 'bäpɛ:

—Xi'bɛ da mbase na ra hmu, 'bɛ'a da ɟap'u yá mbɛfi 'bɛ, bi 'yɛmp'u.

⁴¹ Bi dɛ u bɛya:

—Masque da hyo u yá mbɛfi, nguetho ɛmmɛ yu ts'om'bäi u, nɛ nu rá häi bɛya di hmit'u i paði da gu't'a ra renta 'bɛ bi zøn ra pa da gu't'i, bi 'yɛn'u.

⁴² Nɛ xø bi 'yɛm bɛya:

—Ha njam'bɛ gá nuhɛ bɛ ja rám hma Oɟa a ram hma i ɛna:

Nu'a ra do bi bent'u yu ɟado 'bɛ mi hyøħ ra ngu,

gue'a ra do man'da mahyoni, tengu thoho yu guangu.

Gue'a bi zän Oɟa a,

nɛ gui hyonya thohohɛ,

i ɛm bɛ rám hma Oɟa, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nɛ gue'a i mam bɛ nangué a rá Thahni Oɟa ngue ra Cristo. ⁴³ Janangué'a dí xi ahɛ, Oɟa him bi numanho a gá 'yøthɛ nɛ da thän'nahɛ a ra 'bɛfi bɛ di manda rá ts'edi Oɟa, din t'un'du mi'da ngue da 'yøt'manho a ra 'bɛfi gmí øthɛ. ⁴⁴ Nɛ nu'a ra do bi mba ma bent'i, tengu'bɛ n'da ra xindo i ti bɛ ja ra 'yu. Nɛ hønt'a go to'o da dɛng bɛ ja ra do, din tɛni, nɛ hønt'a go to'o da zɛ'ma ra do, 'bɛxgue da 'yɛt'i, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁴⁵ Nu'bɛ mi 'yø'a bi man a ra Jesús, bi bɛ u yu fariseo nɛ yu hmumbäɟa, gue guesɛ u bi 'yøt'u bi sifi. ⁴⁶ Nɛ mí nde 'bɛxgue xtám bent'a ra Jesús, pɛ him bi bent'i, nguetho mi su u yu ɟa'i, ngue mi ɛn'u, rá pøngahya Oɟa a ra Jesús.

22

N'da ran t'uti ngue ran thɛti

¹ Nɛ xø bi thoqui bi xänba yu ɟa'i nangué yuñ t'uti thoho bi man a ra Jesús, nɛ bi 'yɛmp'u:

² —Nu'a ní manda rá ts'edi Oɟa, i t'øt'e tengu bi 'yøt'a n'da ra ts'ut'abi. Nu'a ra ts'ut'abi bi zän'na n'da ra ngo 'bɛ min thɛta n'da rá ts'unt'u. ³ Nɛ bi mbɛn'du yám 'bɛhni ngue ba sinba yú amigo, pɛ him bi nde bá ɛhɛ. ⁴ Nɛ xø bi mbɛhn mi'da, bi 'yɛmbi: “Dami xihmbɛ ma amigo ba ɛhɛ, nguetho ya dá hoc ran ts'ihmɛ. Dá manda bi tho 'da man dani xɛn zaqui nɛ ya ɟätho mahoqui, i ɛn'a ra hmu, gui 'yɛmfɛ.” Nɛ gue'a bi man u

yám 'behni. ⁵ Pε him bi 'yarpátho ra güenda u yá amigo, ne bi mba da huáhi a n'da, nu man'da bi mba bám pátho, ⁶ ne nu' u mi'da bi bent thoho yám 'behni ne i thenthoho ne bi hyo u. ⁷ Nu' b u mí 'yø a bin ja, εmme bin cue ra ts'ut'abi b uya, bi mbenh yá dofai bá ho u y u hyote ne bi 'yump'a yá hnini. ⁸ Ne bi xih mahøn'a u yám 'behni: “Nuya him bá ε' u ma amigo nguetho hing yán sáhu ba εhe. ⁹ Ní mbähä b u ja y u ne gbá sihu ua høn't'a go má ja'i gba tĩmhbu b u, nguetho ya ma hoqui 'be'a da zi ua ja ran thati.” ¹⁰ Nu yám 'behni b uya bi mba b u ja y u ne bá pen b u ja ran thati to'o gátho bin c'athu b u, pe hinga mfadi 'b u y u ts'om'bäi o gue y u hocja'i 'da. Ne bi yupu ja rá ngu ra ts'ut'abi y u ja'i.

¹¹ Ne nu ra ts'ut'abi b uya bi yarp u mbo da nu u y u ja'i bi zøm b u. Ne bi nu n'da ran 'yohu ngue him mi he u yá he i the 'b u in ja n'da ran thati. ¹² Ne bi 'yεn'a ra ts'ut'abi b uya: “Xi'i grán 'yohu, hanja gá cut'ua ne hin guí he yán säui da the ua ja ran thati,” bi 'yεmbi. Pe nu ran 'yohu him bi zä bi dati. ¹³ Ne bi 'yεmp' u yá 'yεhe ra ts'ut'abi: “Dami turpah u yá gua na ran 'yohu ne yá 'yε, ne gui 'yenth u b u ja ra 'bexui. Din zom b u ne din guxp u yá ts'i u,” bi 'yεn'a ra ts'ut'abi, bi 'yεn'a ra Jesús. ¹⁴ Nguetho x u n ngu i ts'ohni pe hinga gä yán sáhu ngue da yarp u, bi 'yεna.

N'da ran t'änni nanguie ra renta bi t'än'na ra Jesús

¹⁵ Ne nub uya bi mba u y u fariseo. N'danni bá nyase u, bi hyoni 'be'a dí ucpa ra Jesús ngue di yapi. ¹⁶ Janangue bi 'behn p u 'b u h ra Jesús u mi'da yá mifariseoh u, ne mi'da ma ngarp ihe mi ten'na ra ts'ut'abi Herodes. Nu' b u mi zøm b u, bi 'yεn' u:

—Grá xänbate, dí pahmbe gátho majuani guím ma, bi 'yεmp'a ra Jesús u. Ne gui u a majuani rá 'y u Oja, ne hin guí su 'b u da hnumanho i ogue hin'na, bi 'yεn' u. ¹⁷ Pε dín ndehe gui xije ts' u 'be'a guím b eni. Ha din theui yán t'εdi Oja ngue dí juthe ra renta a ra ts'ut'abi Roma in ts'ut'abi ua, uague hin'na.

¹⁸ Pε nu ra Jesús bi badi 'be'a mim b en' u ngue in nde da dñi 'be'a dí yapi. Janangue'a bi 'yεmbi:

—εmme guidí yorpah u a guím b emhb u. Høntho guí nde gui sägdah u. ¹⁹ Xi ni mbeti

gní jut ni rentah u, ga nugä, bi 'yεn'a ra Jesús.

Bi un'na ra mbeti b uya. ²⁰ Ne nu' b u mi nu a ra mbeti, bi 'yεn'a ra Jesús:

—To'o rá hmi na i cuat na ra mbeti, ne to'o rá thuhu mán t'o't'i ua, bi 'yεn'a ra Jesús.

²¹ —Rá hmi ra ts'ut'abi Roma ne rá thuhu a, bi 'yεn' u.

Nu ra Jesús b uya bi 'yεmp' u:

—Nu'a rá mbeti ra ts'ut'abi gui unhd u a. Nu'a xin rá mbeti Oja, gui unhd u Oja a, bi 'yεn'a ra Jesús.

²² Ne nu' b u mí 'yø a bi man ra Jesús, bi hyonya thoho u ngue mi nde xtí yapi. Ne xø bi mbatho u.

N'da ran t'änni gue' b u bi dambεni u xøn du

²³ Ne m'bejua b uya xø bi zøm b u 'da ma ngarp ihe ngue y u saduceo. Nu' u him mi εc'yεi ngue da dambεni u xøn du, nguetho mi εn' u, nu rá mb u i n'da, ma zä dim 'be 'b u bi du. Ne nu' u bi 'yän'na ra Jesús, bi 'yεmbi:

²⁴ —Xänbate i, dí m benthoh e ran t'εdi bi man ra Moisés, ngue nu' b u da du n'da ran 'yohu, 'b u 'b u h rá xisu, ne hin ním 'b u a n'da rá t' u hni 'b u mi du, nu'a rán 'yohu din thätui a rá xisu a ra du, ne nu' b u dim 'b u h rá mb u di t' u hni, da t'εmbi rá t' u hni a xí du. ²⁵ Pε mí 'b u c u a yoto y u n 'yohu midín 'yohu zεhe u. Nu'a ra mb u di n'yohu bin thätui n'da ra xisu, pegue bi du n'dihi a ran 'yohu. Ne hin ním 'b u h yá t' u hni 'b u mi du, janangue'a bi zinba rá xisu a rán 'yohu zεhe. ²⁶ Pε ne'a guexta'a bi du n'dihi, ne hin ní dñtho rá t' u hni a ra xisu 'b u mi du. Janangue'a xø bim 'b u hmi a man'da rá mbegue. Ne bin ja gue' b u go mi dät'i bim 'b u hmi gátho u yá mbegue a ra xisu.

²⁷ M'bejua b uya neεε ra xisu bi du, bi 'yεn' u.

²⁸ Nuya, dami xije 'be'a din ja 'b u majuani da dambεni u xøn du, ngue guí mamhb u. Nda'a nín 'yohu da 'yεmbi rá xisu a ra xisu, nguetho gátho yoto bim 'b u hmi, bi 'yεmp'a ra Jesús 'b u mi denthoho u.

²⁹ Bi dat'a ra Jesús:

—Nu ah u guidí 'bethoh u, nguetho hin guím b emhb u 'be'a mam b u ja rá t'ohni Oja, ne xín guí pahmb u rá ts'εdi Oja. ³⁰ Nu' b u bi dambεni u xøn du, ya him man ja ran thati, pegue dim 'b u thho tengu yám 'behni Oja mahεts'i, bi 'yεn'a ra Jesús.

31-32 Nε nangue'a ram hma ngue da dambɛni ɯ xɔn du. Ha hin gá nuhɯ bɯ ja rá t'ohni Ojã 'bɛ'a bi ma nangue ɯ ma ndu mbombɔtahɯ 'bɯ mi 'yɛna: “Nugã drá Ojãgã, nu ra Abraham nε ra Isaac nε ra Jacob, i ɛc'yɛigui,” bi 'yɛn Ojã. Ngubɯ im ma nguetho guexta'a i 'bɯh yá mbɯi ɯ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

33 Nε nu'ɯ yɯ jã'i 'bɯ mí 'yɔ a bi man ra Jesús, bi hyonya thoho a bi xifi 'bɯ mi xãmbi.

Ra Jesús bi ma nda'a nín t'ɛdi man'da mahyoni

34 Nε nu mi'da ma ngɯrpihe ngue yɯ fariseo, 'bɯ mi nu hin'yɯ man'da sã da man'ɯ yɯ saduceo, bin 'yãnzɛhɛ 'bɛ'a mí sã ngue dí yãp'a ra Jesús. 35 Nu'a n'da ra xãnbate nangue ɯ yɯ fariseo bɯya, bi 'yãn'na ra Jesús:

36 —Xãnbate i, bi 'yɛna, nda'a rán t'ɛdi Ojã hnɛhi thoho ga ɔt'ãhe.

37 Bi dã a ra Jesús bɯya:

—Nu'a ran t'ɛdi i ɛna: “Gam bɛmhɯ Ojã ngue gãtho ma mbɯihɯ, nε gãtho ma jã'ihɯ, nε gãtho man 'yomfɛnihɯ.” 38 Guehna ran t'ɛdi i 'bɛt'o na, nangue ɯ gã mi'da yɯn t'ɛdi. 39 Nε'a ɛna: “Dami huɛc ni mijã'ihɯ tengu bɯ gní huɛczɛhɛ ni jã'ihɯ.” Guehna ná yoho ran t'ɛdi guexta'a mahyoni na. 40 Nε nu'bɯ gá 'yɔthɯ ya yoho yɯn t'ɛdi, tengu'bɯ gá jãshɯ gãtho yán t'ɛdi ra Moisés nε yám hman yá pɔngahyã Ojã, bi 'yɛn'a ra Jesús.

To'o rá 'yɯ a ra Cristo

41 Nε guexta'a mi 'bãpɯ yɯ fariseo, 42 nε bi t'ɛmp'ɯ bɯya:

—'Bɛ'a guím bɛmhɯ, to'o rá 'yɯ a ra Cristo, rá Thahni Ojã, bi 'yɛmp'ɯ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Bi dã ɯ yɯ fariseo bɯya:

—Nu rá Thahni Ojã, rá m bom'beto ra David a, bi 'yɛn'ɯ.

43 Nε xɔ bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Pɛ nε guesɛ ra David bi 'yɛmbi rá hmu a ra Cristo 'bɯ hin ním 'bɯi, nguetho bi 'yɛna:

44 Nu Ojã bi 'yɛmp'a ma Hmu:

“Hyucua ja man 'yɛi ga conhui ma ts'ɛdi gue'bɯ go dá tapã gãtho ɯ man sɯihɯ ngue gui manda ɯ bɯya,” bi t'ɛmp'a ma Hmu, bi 'yɛn'a ra David, 'bɯ mi bɛnba rá Hogandãhi Ojã 'bɛ'a bi ma.

45 Hanja i ɛmbi rá hmu nε xin rá m bom'beto a rá Thahni Ojã, ngue ra Cristo, bi 'yɛn'a ra Jesús, bi 'yɛmp'ɯ.

46 Nε hin'yɯ 'bɛ'a bi zã dí dãti, janangue'a him man'dandj bi zã da 'yãn'ndɯ yɯ fariseo bɯya.

23

Bi man ra Jesús 'bɛ'a nam bɔn'a ɔt'ɯ yɯ fariseo nε yɯ xãnbate nijã

1 Nε nu ra Jesús bi xi ɯ yɯ jã'i, nɛcãhe bɯya:

2 —I ja yán t'ɛdi da xãn'nahɯ ɯ yán t'ɛdi ra Moisés ɯ yɯ xãnbate nijã nε yɯ fariseo.

3 Dami 'yɔhmbɯ 'bɯ i xãn'nahɯ ɯ, pɛ hin gui 'yɔthɯ tengu yán t'ɔt'e i sãnzɛhɛ, nguetho 'dan'yo thoho gã mi'da i ɔt'e. 4 Nε xɯn hɛi i xi ahɯ gui 'yɔthɯ, tengu'bɯ n'da ra 'bɛni xɯn hyɯ i xi ahɯ gui tuxhɯ, pɛ nuse'ɯ xíngui ts'ɯ in nde da 'yɔt'a i sãn zɛhɛ. 5 Nε hɔnt'a i honi da hnumanho yán t'ɔt'e i ɔrpɯ 'bɯh yɯ jã'i. Janangue'a di cuat yá dɛ yán t'ɛdi Ojã ngue xɯn ndoho nε i pãt' yá 'yɛ, nε ɛmmɛ di ho di hoc yán zãdi yá nyãmpahni. 6 Nε ɛmmɛ di ho rá mbɯdi din sihmɛ bɯ i t'ɔt' yɯn ts'ihmɛ; nε di ho da mipɯ ja ran thuts'i mahoqui bɯ ja ra nijã. 7 Nε ɛmmɛ di ho da t'ɛspa 'bɯ din zɛnguate. Nε i honi da t'ɛmbi yá xãnbate ɯ. Hɔntho in nde da hnumansu.

8 Pɛ nu ahɯ o guí ndehɯ da t'ɛn ahɯ gyɯ xãnbatehɯ, nguetho hɔngdã ni Xãnbatejɯ ngue drá Thahnigã, nε nu'ahɯ guidín cuhɯ, bi 'yɛngãhe ra Jesús. 9 Nε hin gui 'yɛmfɯ ni tahɯ 'da ɯ i 'bɯcua ja ra häi, nguetho nu'a ni Tahɯ bí 'bɯpɯ mahɛts'i a. 10 Nε xín gui ndehɯ ngue da t'ɛn ahɯ gyɯ hmuhɯ, nguetho guecã drá Thahni Ojã ngue ra Cristo, ni Hmujɯ. 11 Nu'a to'o din 'yɛhɛ thoho nangue yá mijã'ihɯ, pɛ gue'a man'da xtán hɛts'i bɯ dá nu Ojã a. 12 Nguetho nu'a i ɔt'e ngue xɯn hɛts'i, man'da zi cue bɯ dá nu Ojã a, pɛ nu'a i ɔt'e ngue hingui hɛts'i, pɛ man'da xtán hɛts'i bɯ dá nu Ojã a, bi 'yɛn'a ra Jesús.

13 Nε nubɯya bi 'yɛmp'ɯ yɯ xãnbate nijã nε yɯ fariseo:

—Huɛhi maha ahɯ, gyɯ xãnbatehɯ bɯ ja ra nijã, nε gyɯ fariseohɯ, ɛmmɛ guidí yorpahɯ a guím bɛmhɯ, nguetho gá xihmbɯ ɯ mín nde xtán yɛrpɯ di manda rá ts'ɛdi Ojã, ngue xquí 'yuthɯ ra 'yu, pɛ nε tengu'bɯ gá corpa

zεhεhε ra goxthi, nguetho 'dan'yo thoho gá xänbahε. Nεεε ahε hin da zä gui cεthε bε, bi 'yεn'a ra Jesús.

14 Huεhi maha ahε, gyε xänbatehε ne gyε fariseohε, εmμε guidí yorpahε a guí øthε. Sä nya'a guí yähε Ojå bε ja yú ngun yε xisu xøn du yú ndø, ngue guí εmhεbε guí äfε räm fäts'i Ojå ε, pε ne guí håspahε 'bε'a bi zopa yú ndø. Janangue'a man'da xεn εtho ran εnbi gui nuhε.

15 Huεhi maha ahε, gyε xänbatehε ne gyε fariseohε, εmμε guidí yorpahε a guí øthε. Säti thoho gán 'yohε hønεbε go hapε ne yatho gá mbähä, ngue gá sømhεbε bε 'bε ε i thånde yú ojå zεhε, ngue gá xihmbε da dεn'na nin xädihε. Pε nu'a to'o bi dεn'nahε man'da gá jafε bim 'bεdi, ne 'da gdí mbähä bε ja ran εnbi mazåi, bi 'yεmp'ε.

16 Huεhi maha ahε, gyε ngurpihε, pεgue tengu'bε gyε xädähε ne guí xihmbε ε guí xänbahε: “Nu'bε ja 'bε'a bi ma n'da ra jå'i, ne bi ndønba rá thuhu ra nijå, hingui jatho di jå'ts'a,” guí εmfε. “Pε nu'bε bi ndønba a rá oro i ja bε ja ra nijå, i jatho di jå'ts'a bi ma,” guí εmhεbε. 17 Gyε 'yåmbεihε ne gyε xädähε. Guí εmhεbε man'da di muui ra oro xinda gue ra nijå, pεgue hin'na maha nguetho gue'a ra nijå ní t'εmbi xεn ho a ra oro i ja bε, bi 'yεn'a ra Jesús. 18 Nε guí εmhεbε: “Nu'bε ja 'bε'a bi man a n'da ra jå'i, ne bi ndønba rá thuhu ran ts'äya bε ja ra nijå, guí εmhεbε hingui jatho di jå'ts'i. Pε nu'bε bi ndønba rá thuhu ran t'unni i høxprε ja ran ts'äya, ya ra ts'oqui a bεya 'bε him bi jå'ts'i,” guí εmhεbε. 19 Gyε 'yåmbεihε, tengu'bε gyε xädähε. Guí εmhεbε man'da di muui ε yε 'bøts'e i ja bε xinda gue ran ts'äya. Pεgue hin'na maha, gue'a ran ts'äya ní t'εmbi xεn ho ε yε 'bøts'e bí ja bε. 20 Nguetho nu'a bi ndønba rá thuhu ran ts'äya bε ja ra nijå, hinga hønt'a ran ts'äya, pε gätho í ndønba rá thuhu 'bε'a gätho høxprε. 21 Nε nu'a to'o bi ndønba rá thuhu ra nijå, hinga hønt'a ra nijå bi ndønba rá thuhu, pε ne a rá thuhu Ojå bi ndønbi, nguetho rá ngu Ojå a ra nijå. 22 Nε'bε n'da bi ndønba rá thuhu mahεts'i, pε hinga høn bε mahεts'i bi ndøni, pε ne a rá thuhu Ojå bi ndønbi, nguetho bí 'bεpε Ojå bε mahεts'i.

23 Huεhi maha ahε gyε xänbatehε ne gyε fariseohε, εmμε guidí yorpahε a guí øthε. Hin njåm'bε gá pumbεnihε gá hyåxhε bε ja ra nijå a ná 'dεt'a yú 'yεthi yε tåhε bi bøxprε ja ni huåhιhε, tengu bi man ra Moisés, pε gá pumbεnihε ε yεn t'εdi man'da mahyoni, ngue i εna: “Da gdí numanhohε ni mijå'ihε, ne din ja nin huεcatehε, ne guí 'yεc'yεihε Ojå.” Guehya nde'bε man'da gan εhya gui 'yøthε, madague'bε gui thoqui gui 'yøthε ε mi'da. 24 Pε gá 'yøthε tengu'bε gám fähmbε ngue xínga n'da ra 'uε i sä di uåshε 'bε ja a guí sihε, pε nu'a go ra fani ne man'da go hin gá nuhε 'bε gmí tuthε a, nguetho hin guí pähmbε nda'a nín t'εdi man'da xεn ndoho.

25 Huεhi maha ahε gyε xänbatehε ne gyε fariseohε, εmμε guidí yorpahε a guím bεmhεbε. Gá 'yεmhεbε xεn hotho ahε, pε gá 'yøthε tengu'bε n'da ra baso bi mba m'berpe bε maxøts'e, pε hinga nεpε mbo. Nε tengu'bε n'da ra mbohi høn bε ní ndi a häi bi 'berpe, ne guín jahε bε nguetho εmμε i yuh ni mbεihε nangue ram fε ne ran ts'iyate. 26 Gyε xädähε, nde'bε guí 'yøthε tengu'bε nεpε mbo bin sæt'i n'da ra mbohi, ne majuåni xtån ho ahε bεya, bi 'yεn'a ra Jesús.

27 Huεhi maha ahε gyε xänbatehε ne gyε fariseohε, εmμε guidí yorpahε a guím bεmhεbε. Nε guín jahε tengu'bε ra jådo bε ja ran 'yågui ngue xεn t'axi maxøts'e, ne mahotho, pε nubε mbo, yupε yε do'yodu ne gá mi'da xεn xåtho. 28 Guín jahε bε. Nubε na nu ahε yε jå'i, εna xεn ho ahε. εmμε guidí yorpahε a guím bεmhεbε ne εmμε yuh ran ts'o ni mbεihε, bi 'yεn'a ra Jesús.

29 Pε í huεhi maha ahε gyε xänbatehε ne gyε fariseohε. Guidí yorpahε a guí øthε. Gá hocpahε yú jådon'yågui ε yú pøngahyå Ojå maya'bε bi hyo nim bombøtahε, ne'ε yú jådon'yågui ε guí εmfε yε hocjå'i gá hocpahε. 30 Nε sä guí εmhεbε: “Nu'bε di 'bεhmbε ε 'bε mi hyo yú pøngahyå Ojå ε mam bombøtahε, ne xcá uthε ngue hingui ho a bi 'yøt'e, ne xcá 'uethohε,” guidín 'yεmfε. 31 Janangue'a gadín juånzεhεhε ya ngue yú 'yε ahε yε hyote. 32 Dami juahmbε a ra 'bεfi bi 'yut'ahε nim bombøtahε, bi 'yεn'a ra Jesús.

³³ Tengu'bu gyu pozuhu. Hin da zä gui 'dahmbu bu ja ra sibi njam'bu i huët'i. ³⁴ Nguetho, nu'bu ba pen'nahu ma pøngahya ne ma xänbate, hin gui simanhohu u, gui hyohu u 'da, ne gui cuathu bu ja ra za u 'da, ne gui fehmbu u 'da bu ja ni nijahu. Ne emme gui mcpadah u 'da 'bu i 'yo bu ja ni hninihu. ³⁵ Ne nangu a gui 'yøthu, tengu'bu gá hyosehu u gá yan hocja'i bi tho gue'bu go rá mbudi ra ximhäi, 'bu mí tho ra Abel ngue man ra hocja'i ne asta gue'bu mi tho a ra Zacarías, rá ts'ant'u ra Berequías, gá hyohu bu ja rá goxthi ra nijä. ³⁶ Majuani dí xi ahü, tengu'bu ni ts'oqui zehehu u gá yan thote i jatho ya, ne da ts'an'nahu ran unbi nangu u, bi 'yæn'a ra Jesús, bi t'emp'u yu xänbate nijä ne yu fariseo.

Bi huëc'u yu mengu Jerusalén ra Jesús

³⁷ Ne nubaya bi xi a n'da ram hma u yu mengu bu Jerusalén, bi 'yëmbi:

—Emme dí m bën ahü gyu menguhü Jerusalén. Nzai gui hohu yu pøngahya, ne guidí bat'adohu u mi'da ba pen'nahü Ojä. Ne xun ngu yu nidi dí m bëngä xcá pet'ahü xcá jamansu ahü, tengu'bu n'da ra sumfø di pet yú t'ahni ne i comp' rá hua, pe nu'ahü, hin gá ndehu xcá ja ahü bu, bi 'yæn'a ra Jesús. ³⁸ Dami nuhu ya, nu ni hninihu tengu'bu ya njongui 'bupü ya, ³⁹ nguetho hin gui nuju mahøn'a jaque'bu bi zøn ra ora ba pengä ua ne gui 'yëscahu. “Majapi a ba xhe nangu rá thuhu ma Hmuhu Ojä,” gui 'yënjü, bi 'yæn'a ra Jesús.

24

Bi ma ra Jesús da guah ra danija

¹ Ne nubaya, nu ra Jesús 'bu mi bøm bu ja ra danija, dá utähe 'be'a gá mí ja bu ja ra ngu.

—Mahotho ua, dá emfe.

² Pe nu ra Jesús bi 'yënje:

—Gui nuhu ngue mahotho i ja ua, pe gätho da mba nso't'i, ne xinga n'da ra do din tøcua ngue hin da mba ma juadi, bi 'yæn'a ra Jesús.

M'bet'o din ja yu hmëpya 'bu ran zegui

³ Ne dá nexähe dá mbähmbe bu ja ra nyuni Olivos. Ne ní mipü ra Jesús dá ändähe 'bu njom mí øde, yú xädigähe:

—Dín ndehe gui xije nda'a ní pa din ja a gám mam bu ja ra nijä. 'Be'a ní hmëpya din ja 'bu guá pengui mahøn'a ne'bu ran zegui ra pa, dá emfe buya.

⁴ Ne bi 'yëngähe ra Jesús:

—Damim fähmbu 'dahma njon da hyä ahü. ⁵ Nguetho xun ngu yu hyäte ba xhe da 'yëna: “Nugä, guecä, rá thahnigä Ojä, drá Cristogä,” da 'yæn ahü. Ne xun ngu da hyät'u nangu ra fehni da man u. ⁶ Ne nu'bu gui 'yøhmbu ngue din ja yu sui, o gue'bu gui 'yøhmbu i ja bu ja 'da yu hnini ya, pe o guín suhu, nguetho jatho din ja u. Ne nu'bu bin ja u, xinga gue'bu rán zegui'bu. ⁷ Nguetho da ndants'u 'da yu ts'ut'abi din sühmbu u yú mi ts'ut'abihu, ne da ndanc'u 'da yu hnini din sühmbu mi'da yu hnini. Ne xun ngu yu nidü din ja ra thuhu, ne ra dägexë, ne din ja yu 'yämhäi bu ja yu xequi ua ja ra ximhäi. ⁸ Pe nu'u, yú mbudi thoho yun unbi din ja u.

⁹ Ne da mba ma dä ahü ne da ts'ix ahü ngue din un'nahü, ne da tho ahü 'da ahü. Ne gätho yu jä'i da zan ahü nguetho guí tengahu. ¹⁰ Ne nu'u 'da mí x'yeigui, m'bejua da 'uesë. Ne guesë u di dä u ma 'yëc'yëi da mba ma unbi. ¹¹ Ne dim 'bai xun ngu yu hyäte pøngahya ne xun ngu yu jä'i da hyät'u. ¹² Ne nangu a ran ts'o xtá ngu, him ma din ja yün huëcate u 'da. ¹³ Pe nu'a da hyät'i gue'bu go ran zegui, da dähä dim pø a. ¹⁴ Ne gätho na ndoho ra ximhäi da hma 'be'a da zä dí yarpü di manda rá ts'edi Ojä n'da. Ne gätho yu jä'i 'dahma 'dan'yo bu na yä da sifi, ne nubaya, gue'a ra pa ran zegui a buya, bi 'yæn'a ra Jesús.

¹⁵⁻¹⁶ Nu ra pøngahya Daniel maya'bu bi ma ngue din ja n'da ran ts'o di ts'oni gätho. Janangu'e'a nu'bu gá nuhu da mbudi din ja bu ja ra danija a, dami 'dahmbu bu ra xequi Judea, ní mbähä bu ja yu dapo. Nguetho nts'utho ran unbi din jabu. ¹⁷ 'Bex gui mbähä. Nu'bu gdi tøhmbu bu maxøts'e ra tøcangu, hin gui cøthu mbo ra ngu ngue gui hyaxhu 'be'a di ja bu. Dami 'dathohü. ¹⁸ Ne nu'bu gdi 'bähmbu bu ja ni huähihu, hin 'be gui mbähä bu ni ngumhbu ngue gba cä ni xi'yohu. Dami 'dathohü. ¹⁹ Huëcate u yu xisu in hat'ahni u yu pa u, ne'u i 'buh yú 'uere, nguetho xun hëi thoho da 'da u. ²⁰ 'Yäfü rá mate Ojä hinga gue'u yu pa xtan së din

ja ah_u ran 'dagui, ne xínga gue'b_u ra pa ran ts'äya, nguetho i man _u y_un t'edi hinga yatho gan 'yoh_u a ra pa ran ts'äya. ²¹ Dami 'yäf_u rá mate Oj_a, nguetho nu'a ran _unbi din ja, hin jam'b_u n'dand_i x_on ja gue'b_u go rá mb_udi ra ximhäi. Ne nu'b_u ya bin ja, hin man'dand_i din ja a ran _unbi tengu a. ²² Ne nu Oj_a da zänba thoho _u y_un _unbi din ja nangué a di hu_ec'c'xí huahni. Nu'b_u hin'na, njon da bongui.

²³ Nu'_u y_u pa _u, “Dami nuh_u ua, i 'bäcua ra Cristo,” da 'y_en ah_u. Ne nu'_u mi'da da 'y_en ah_u: “Dami nuh_u i 'bäh_u ra Cristo.” P_e o guí _ec'y_eih_u _u. ²⁴ Nguetho x_un ngu y_u hyäte dim 'b_ui, sä da 'y_en'_u: “Guecä, rá thahni Oj_a, drá Cristogä,” sä da 'y_en'_u. Ne x_un ngu da 'y_ena ngue dim p_ongahya nangué Oj_a, ne da 'y_ot' y_u hyonya nt'_ot'e ne y_u hm_epya ngue da nde da hyät y_u ja'i. Ne da hyoni 'be'a da zä dí hyät'_u xí huahn Oj_a. ²⁵ Nuya gätho dá xi ah_u guerp_u da zä guí p_ahmb_u 'be'a din ja. ²⁶ Janangué nu'b_u da 'y_en ah_u: “Ní mbähä, bí 'bäp_u ma'ueni a ra Cristo,” da 'y_en'ah_u, p_e o guí pähä. O gue da 'y_en'ah_u: “Bá c_uth_u ua, i 'bäcua ra Cristo,” da 'y_en'ah_u, p_e o guí c_uth_u b_u. ²⁷ Nguetho nu'b_u bá pengä ua mah_on'a, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, dan jagä tengu rán nequi ra hu_ei ngue dam 'bathogä gätho ra ximhäi. ²⁸ Ne tengu i _ot' y_u pada, _emm_e di peti b_u 'ben _u x_un du, din jab_u a ran ts'embi din ja b_u 'b_u _u y_u ts'om'bäi.

'B_u bá peng ra Jesús

²⁹ Ne x_o bi thoqui bi man ra Jesús ne bi 'y_ena:

—Nu'b_u bin ja a ran _unbi b_uya, him man di nec ra hyadi ne ra z_ana, nu'_u y_u s_o 'b_ur_u mah_ets'i da d_agui. Gätho bí ja b_u mah_ets'i gä di 'beh y_e ts'edi _u. ³⁰ Ne nub_uya di nequi b_u mah_ets'i ra hm_epya nanguécä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, ne gätho y_u hnini ua ja ra ximhäi din su. Ne da nugui ba _ecä b_u ja y_u güi, dan 'yo'be ma ts'edi t_ate thoho, mixte thoho, bi 'y_en'a ra Jesús. ³¹ Ne nts'edi din y_a ra th_uxi. Ne ba penhdä y_am 'behni Oj_a di peti gätho _u bi huahn Oj_a, gä na ndoho ra ximhäi.

³² Guim b_emhb_u 'be'a dí _oth_u ua ma häih_u dy_u israelh_u, ngue nu'b_u dí nuh_u bi mb_udi dim p_uh y_e mb_ui 'da y_u za, ya dí p_ahmb_u mi

ts'utho ba _ep_u y_a pa ra pa'ye. ³³ Ne ngutho 'b_u guín nuh_u bin ja gätho ya y_un _unbi dí xi ah_u, guí p_ahmb_u b_uya ngue mb_e rán z_egui. ³⁴ Ne maju_ani dí xi ah_u, di 'b_utho ua 'da ah_u 'b_u bi mb_udi din ja. ³⁵ Nu ra ximhäi ne mah_ets'i da z_oni da gua _u, p_e nu'a mam hmangä njam'b_u da gua a.

³⁶ P_e njongui p_adi nda'a ní pa din ja a dí m mangä ya, xínga gue'_u y_em 'behni Oj_a mah_ets'i ne xínga guengä rá Ts'unt'ugä Oj_a dí p_adi, p_e h_ont'a Oj_a ma Ta i p_a a ra ora din ja.

³⁷ Ne tengu thoho bin ja 'b_u mí 'b_uh ra Noé, ngutho din ja 'b_u bá pengä mah_on'a, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi.

³⁸ Nu y_u pa _u ngue'b_u mi ts'utho din ja ra d_amb_unt'i, nu y_u ja'i mi 'b_uhmb_u ra Noé h_ont'a ran ts'ihm_e mim b_eni ne h_ont'a ran th_ati mí honi, gue'b_u go mí y_ur_upa ja ra mbosa ra Noé. ³⁹ Ne him bi 'y_ur_upa ra güenda a bi sifi ngue din ja ra 'ye, jague'b_u mi mb_uh ra 'ye, ne bi yuh ra dehe ua ja ra häi ne gätho bi gua _u. Ne din jab_u 'b_u bá pengä mah_on'a, guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi. ⁴⁰ Ne dim 'b_u i yoho y_un 'yoh_u b_u ja a ra hu_ahi, nu'a n'da da mba nts'its'i ne man'da da ts'op_u. ⁴¹ Ne'b_u di c_um b_u ja n'da ra ngu yoho y_u xisu, nu'a n'da da mba nts'its'i ne nu man'da da ts'op_u.

⁴² Janangué'a dí xi ah_u, o guí tonspah_u ra t'äha, nguetho hin guí p_ahmb_u 'be'a ní ora ba _e a ni hmuh_u. ⁴³ Nu'b_u n'da ran 'yoh_u xtám b_adi nda'a ní xui xtán y_ur_upa y_u b_e b_u ja rá ngu, xtán äth_a, xtán d_o'mi, ne hin xtá japi xtá ny_ur_upa ja rá ngu ngue da b_epi 'be'a i ja b_u. P_e hingui p_adi 'be'a ní pa, janangué'a i t_o'mi gätho y_u pa. ⁴⁴ Janangué'a dí xi ah_u, damin säh_u nguetho ts'ur_upa thoho ga s_ocä, guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi, ngue ra ora njongui t_ocpä ga s_ocä, bi 'y_en'a ra Jesús.

Rán t'uti ra hogambefi ne ra ts'om'bäi mbefi

⁴⁵⁻⁴⁶ Ne x_o bi 'y_ena:

—Dami 'y_oth_u tengu'b_u gy_u hogambefih_u. Nu'a ra ngarpambefi 'b_u x_un ho i _ot'e, ne nu'b_u da mba n'danni rá hmu da zop_u ja rá ngu, da 'y_ot'e tengu'b_u i 'b_use b_u rá hmu. Ne nu'b_u bá penc'a rá hmu, bi nu bi jamansu rá 'befi, ne x_un ngu ran japi da

nu a baya. ⁴⁷ Majuani dí xi aha, nu'a ra ngarpambefi, man'da din t'un ra ts'edi, ne 'be'a gátho i pe'ts'a rá hmu di jamansu a. ⁴⁸ Pe nu'bu ra ts'om'bäi a ra ngarpambefi, ne im beni ngue him 'be ba penc'a rá hmu, ⁴⁹ ne di unba yá 'yêhe ne i tenthoho ya mihni, ⁵⁰ ts'arpu tho ho ba penc'a rá hmu n'da ra pa ngue hingui pa a ra ngarpambefi. ⁵¹ Ne nubaya din t'un'na n'da ran unbi xun uho, ne n'dat'a ran unbi da nuhu u di yorpa a im beni. Ne din zom baya ne din guxtpu yá ts'i bu ja ran unbi mazai, bi 'yên'a ra Jesús.

25

N'da ran t'uti nangue ya hmute xti hyun yan thati

¹ Ne xø bi 'yêna:

—Nu'bu bi 'yøt' ran ts'ut'abi Oja, din ja tengu bin ja 'bu min ja n'da ran thati. Nu'a to'o gá bin sä, bi thopu mbo, pe nu'u him bin sä, bi gopu thi u. Nu'bu min ja ran thati, 'det'a ya hmute bi mba, êna xtín hyamhbu u din thati. Ne bá the yá bombilla mi tøm'ma ran 'yohu din thati. ² Pe nu'u cut'a ya hmute ya 'yambai u, ne nu'u mi cut'a bin 'yomfêni u. ³ Ne nu'u ya 'yambai him bi dux man'da ra sibi ngue xta xirpa yá bombilla 'bu bin the a po bu. ⁴ Pe nu'u bin 'yomfêni, bi dux yá sibi ngue da xirba rá bombilla 'bu bin the a po bu. ⁵ Ne nu'a ran 'yohu him 'be bi zøm bu. Ne nu ya døm'mate bi zuh ra t'aha u. ⁶ Nu'bu made ra xui bi 'yø a n'da ra nde bi 'yêna: “Ya ba êcua ran 'yohu, ndanshu, ba thahmbu,” bi 'yêna. ⁷ Gátho bi ndang baya ne bi hoc yá sibi u. ⁸ Pe nu'u ya 'yambai, bi 'yêmp'u bin 'yomfêni: “Daje ts'u ni sibihu nguetho i nde da huët ma bombillahe,” bi 'yên'u. ⁹ Pe bi da u bi dux yá sibi: “Hin da zä, nguetho nu'bu ga 'da ahe go da huët' ma sibihu 'bu. Pe xun ho 'bu gui mbähä gba tämhbu.” ¹⁰ Pe nu'bu mi mba ba tän ra sibi, 'bexgue bi zøm bu a ran 'yohu din thati. Ne nu'u ya hmute bi dux yá sibi bi yarpu mbo ngue da nu ra ngo ran thati, ne 'bex bi mba njut'i ra goxthi baya. ¹¹ Ne nu'bu mi zøm bu u xí mba bá tän ra sibi, bi nu ngue njut'i tho ra goxthi, ne bi mba u, bi 'yên'u: “Gra hmu, grá hmu, dami xoqui,” bi 'yên'u. ¹² Pe nu'a ra hmu bi dat'u: “Hin dí padi to'o aha,” bi 'yêmbi, ne him bi xocpi, bi 'yên'a ra Jesús.

¹³ Ne bi 'yênje ra Jesús baya:

—Gue'a dí xi aha, nde'bu gan äthahu nguetho hin gui pahmbu a ra pa ba pengä ua, guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi, bi 'yên'a ra Jesús 'bu mí 'yêngähe.

N'da rán t'uti ya 'yêhe bi ts'ocpa ra mbeti

¹⁴ Ne man'da ran t'uti bi man ra Jesús, ne bi 'yêna:

—Nu'bu bi 'yøt' ran ts'ut'abi Oja, da 'yøt'e tengu bi 'yøt'a n'da ran 'yohu 'bu mi zon'ndu yá 'yêhe, bi 'yän'na rá mbeti xí zocpi. Nguetho nu'bu mí mba n'danni n'da ra häi, bi zon'ndu yá 'yêhe da zocpa rá mbeti.

¹⁵ Nu n'da rá 'yêhe bi zocpa cut'a mahuahi ngue di pepi; ne nu man'da, yo mahuahi bi zocpa a; ne nu man'da bi zocpa n'da mahuahi. Bi unni hangu xøt'a di pepi n'da ngu n'da. Ne bi mba baya. ¹⁶ Ne nu'a bi unni cut'a mahuahi, bi pepi ne bi dah mí cut'a mahuahi. ¹⁷ Ne'a bi unni yomahuahi, yomahuahi xø bi dapi. ¹⁸ Pe nu'a bi un'na n'da mahuahi, bi mba bá cät'a häi a rá mbeti xi un'na rá hmu.

¹⁹ Ne him 'be bá penc rá hmu. Pe nu'bu mi zøhø bi zon'ndu yá 'yêhe mahøn'a ngue da nu 'be'a xí 'yøt'u. ²⁰ M'bet'o bi zøn'a xín t'unni cut'a mahuahi, ne bi dáp'a rá hmu cut'a mahuahi ngue rá mbeti zêhe rá hmu. Ne xø bi un'na xí dâha ngue mi cut'a mahuahi, ne bi 'yêmbi: “Grá hmu, i ja ua ni mbeti, nehna cut'a mahuahi dá taha,” bi 'yêmbi. ²¹ “Xun ho,” bi 'yên'a rá hmu. “Nu'i grá hogambefi,” bi t'êmp baya. “Xun ho gá 'yøt'a a ts'utho dá 'da i, janangue'a ga 'da i man'da xun ngu ya. Bá thocua mbo 'dat'ua dan johyau,” bi 'yên'a rá hmu. ²² Ne xø bi zøm bu man'da xí unni yo mahuahi, ne bi 'yêna: “Grá hmu, i ja ua ra mbeti gá 'daqui, nehna mi yomahuahi dá taha i ja ua,” bi 'yêmp'a rá hmu. ²³ Ne nu'a rá hmu baya bi 'yêmbi: “Xun ho, grá hogambefi, xun ho gá 'yøt'e, madague'bu hingui ngu dá 'da i, nuya man'da xun ngu ga 'da i. Bá thocua mbo 'dat'ua dan johyau,” bi 'yêmbi. ²⁴ Pe nu'bu mí zøm bu a xi hyän'a n'da mahuahi, bi 'yêmp'a rá hmu: “Grá hmu, mí pacä ngue hin'yu nin huécate ne nzai gui honi 'berpu gdí hyänba rá mbeti ya ja'i ne gui hyänba yá huahi u 'da. ²⁵ Janangue'a dá pes' tho ho

a gá 'daqui, dí su gui sꝥqui 'bꝥ xꝥá 'bꝥtho, nꝥ i ja ua ni mbꝥti gá 'dac ya," bi 'yꝥna. ²⁶ Nꝥ nu'a rá hmu bꝥya bi 'yꝥmbi: "Gra ndøðanhꝥi, hingui ho gá 'yøt'e ngue hin gá pꝥp'a ra mbꝥti. ²⁷ Nu'bꝥ guí pꝥdi ngue dí numanhogä ga tꝥcä, sä xꝥuí hmi a ra mbꝥti nꝥ xtán dah rán zäbi, nꝥ hin xtím 'bꝥh pꝥya," bi 'yꝥn'a rá hmu. ²⁸ Nꝥ bi 'yꝥmp'ꝥ mi'da yá 'yꝥhꝥ mí 'bäpꝥ: "Hyꝥnba na ra mbꝥti, dami un'na bin t'unni 'det'a mahuaꝥhi. ²⁹ Nguetho nu'a bim pꝥfi xꝥn ho, man'da xꝥn ngu din t'unni. Pꝥ nu'a him bim pꝥfi, pꝥ da thꝥnba a zi ts'ꝥ mí pꝥ'ts'i. ³⁰ Nꝥ nuna ra ts'om'bäi mbꝥfi na, bá høthꝥ bꝥ ja ra 'bꝥxui guepꝥ din zom bꝥ nꝥ din guxtpꝥ yá ts'i," bi 'yꝥn'a ra hmu bꝥya, bi 'yꝥn'a ra Jesús 'bꝥ mi man na ran t'uti. Nꝥ njabꝥ din ja 'bꝥ bi 'yøt'a ran ts'ꝥt'abi Ojꝥ.

Ran t'uti nangue ran ts'ꝥmbi da t'ørpa yꝥ jꝥ'i

³¹ Nꝥ bi 'yꝥm mahøn'a ra Jesús:

—Nu'bꝥ bá pengä, nugä ngue dán jꝥ'igä ua ja ra ximhäi, dam mixtegä, dan ts'ꝥt'abigä; dan 'yohe yám 'bꝥhni Ojꝥ nꝥ ga hupꝥ ja ma mꝥxa ngue din ja ma ts'ꝥdi xꝥn ho. ³² Nꝥ dim peti gätho yꝥ jꝥ'i gä na ndoho ra ximhäi bꝥ ga hucä. Nꝥ gätho ga huan'dꝥ tengu øt'a n'da ra mbändꝥ'yo, ngue n'danni ga fä'bꝥ yꝥ dꝥ'yo nꝥ n'danni ga fä'bꝥ yꝥ dꝥnzu. ³³ Nꝥ nu yꝥ dꝥ'yo ga fämp'ꝥ ja man 'yꝥi nꝥ nu yꝥ dꝥnzu ga fämp'ꝥ ja ma gꝥha. ³⁴ Nꝥ ga ꝥmp'ꝥ dim 'bäpꝥ man 'yꝥi: "Ba ꝥhmbꝥ ua, bi jꝥp'ahꝥ Ojꝥ. Ga 'da ahꝥ ra ts'ꝥdi án ts'änni ngue gui hyꝥmhꝥ gue'bꝥ go rá mbꝥdi ra ximhäi," ga ꝥmp'ꝥ. ³⁵ "Nguetho gá 'dajꝥ ra hmꝥ 'bꝥ mán tumanthuhu; nꝥ gá 'dajꝥ ra dehe 'bꝥ mán tuthe; nꝥ gá säyagahꝥ 'da ahꝥ 'bꝥ mán 'yo bꝥ n'danni ni hninihꝥ. ³⁶ Nꝥ gá 'dajꝥ ma he 'bꝥ gmí nuhꝥ hin'yꝥ ma hegä; nꝥ gá nuc 'bꝥ mán hyꝥnni, nꝥ gá zꝥnguagahꝥ 'bꝥ mán ofädi," ga ꝥmp'ꝥ, bi 'yꝥn'a ra Jesús. ³⁷ Nꝥ da 'yꝥnc'ꝥ: "Grá Hmu, 'bꝥ'a ní pa dá øt'ahe a guím ma. Hin dím bꝥmhꝥ ngue gán tumanthuhu n'dandꝥ nꝥ gamá 'uĩn ahe. Nꝥ hin dím bꝥmhꝥ ngue gán tuthe nꝥ xꝥá 'da ahe ra dehe. ³⁸ Nꝥ hin dím bꝥmhꝥ 'bꝥ xꝥamá säya ahe, nꝥ xꝥá 'da ahe ni he. ³⁹ Nꝥ hin dím bꝥmhꝥ 'bꝥ gamán hyꝥnni o gue gamán ofädi ngue

xꝥá nu ahe," da 'yꝥngui. ⁴⁰ Nꝥ nugä drá hmuts'ꝥt'abigä, ga ꝥmbä ꝥ bꝥya: "Majuꝥni dí xi ahꝥ, nu'a ran ho gá 'yørpahꝥ n'da ma cuhꝥ, madague'a nte di muui bꝥ na hnu, pꝥ guecä gá 'yørcä a," ga ꝥmp'ꝥ bꝥya, bi 'yꝥn'a ra Jesús.

⁴¹ —Nꝥ nubꝥya, nugä drá hmuts'ꝥt'abigä, ga ꝥmp'ꝥ 'bäpꝥ ja ma gꝥha: "Dami 'uehmbꝥ ua ja ma hmi, ní mbähä bꝥ ja ra sibi njꝥm'bꝥ da huꝥt'i, nguepꝥ dá sänni din zø a ra zĩthu nꝥ ꝥ yá mizĩthuhꝥ. ⁴² Nguetho dán tumanthuhu nꝥ hin gá 'uĩnjꝥ, nꝥ dán tuthe, nꝥ hin gá sithegahꝥ, ⁴³ nꝥ hin gá säyagahꝥ 'bꝥ mán 'yo bꝥ n'danni, nꝥ hin te má he gá 'dajꝥ 'bꝥ gmín nuhꝥ hin'yꝥ ma hegä; nꝥ hin gá nugui 'bꝥ mán hyꝥnni, nꝥ hin gbán nujꝥ 'bꝥ mán ofädi," ga ꝥmp'ꝥ. ⁴⁴ Nꝥ nu'ꝥ da 'yꝥngui: "Grá hmu, 'bꝥ'a ní pa dá nu ahe ngue gán tumanthuhu o gue gán tuthe o gue gán 'yo bꝥ n'danni ra hnini. Nꝥ 'bꝥ'a ní pa dá nuhe hin mí he ni he; o gue xꝥuín hyꝥnni o gue xꝥamín ofädi," da 'yꝥn'ꝥ. ⁴⁵ Pꝥ nugä drá hmuts'ꝥt'abigä, ga ꝥmp'ꝥ bꝥya: "Majuꝥni dí xi ahꝥ, n'da ma cu madague'a nte di muui bꝥ na hnu, 'bꝥ hin gá 'yørpahꝥ ran ho, nꝥcä hin gá 'yørcahꝥ ran ho," ga ꝥmp'ꝥ. ⁴⁶ Nꝥ nu ꝥ bꝥya da nu ran unbi mazꝥi. Pꝥ nu'ꝥ bi 'yøt' ran ho din ja ra te mazꝥi ꝥ, bi 'yꝥn'a ra Jesús.

26

Nu yꝥ ngꝥrpi bi ma da bꝥnt' ra Jesús

¹ Nꝥ nu'bꝥ mi gua a bi man ra Jesús, bi 'yꝥngähe:

² —Nuya man yopa thoho di 'bꝥdi ngue din ja ra dꝥmpeti a ran dꝥbaxjua, nꝥ nubꝥya da mba ma dägä ngue da mba ma cuatigä bꝥ ja ra za, guecä dán jꝥ'igä ua ja ra ximhäi, bi 'yꝥngähe ra Jesús.

³ Pꝥ nu'ꝥ ma ngꝥrpihe ngue yꝥ hmumbäjä, nꝥ yꝥ xänbate nijꝥ, nꝥ yꝥ dꝥc'yꝥi, bim peti bꝥ mbo rá mbä't'i rá ngu ra Caifás, nu'a mi hmumbäjä a ra jꝥya a. ⁴ Nꝥ bi nyꝥsꝥ ꝥ, bi ma nda'a ní fꝥhni da xi a ra Jesús ngue da bꝥnt'i da hyo. ⁵ Nꝥ bi ma, 'bꝥ da gua a ra dꝥmpeti, ja da tho a. Nguetho bi zu din junthꝥ yꝥ jꝥ'i mi 'yo bꝥ ja ram peti.

N'da ra xisu bi hocpa rá ngøc'yꝥi ra Jesús

⁶ Nꝥ nu'bꝥ mi mbꝥng bꝥ ra hnini Betania a ra Jesús, bi zøm bꝥ ja rá ngu a ra Simón

mí hɛmb ra t'axca'ya mam'bet'o. ⁷ Nɛ bi hyupɛ mi ja a rá mɛxa a, ɛna din sihmɛ. Bi zòm bɛ n'da ra xisu mí tu n'da ra xaro xam hmadi, an t'òt'e ra do ra alabastro. Nɛ mi po bɛ ra 'yɛthi yɛman'u, nɛ'a ɛmmɛ di muui a. Nɛ nu'bɛ mi zòm bɛ a ra xisu bɛ i hudi, bi xo'ts'a rá 'yɛthi bi xispa rá ya ra Jesús. ⁸ Nɛ dán cuɛhe 'bɛ mán nuhe 'bɛ'a bi t'ørpa ra Jesús, nɛ dá ɛmhbe:

—Ndetho bi xispa ra 'yɛthi, ⁹ xɛn ho 'bɛ xta 'bä, xtá mba ma darpi yɛ hyoya a ra mbɛti, dá ɛmhbe bɛya.

¹⁰ Nɛ bi bə'a ra Jesús 'bɛ'a dá bɛmhbe, nɛ bi 'yɛnje:

—Hanja gní ɛnbahɛ rá mbɛi na ra xisu, nɛ xɛn ho 'bɛ'a bi 'yørque. ¹¹ Nu yɛ hyoya nzai gam'bɛhmbɛ ua ɛ, nɛ hont'a go má pa da zä gui fäxhɛ ɛ. Pɛ nugä hin dan zangä ua, bi 'yɛngähe ra Jesús. ¹² Nuna ra xisu bi hoga ma ngoc'yei 'bɛ mi xiscä ra 'yɛthi, ngue da mba nt'äguigä bɛ ja ran 'yägüi. ¹³ Nɛ majuani dí xi ahɛ, hɛnbɛ go hapɛ da hman a rán ho ma'da'yo Ojä, nɛhna da hman na bi 'yørcä na ra xisu, n'dahma hɛnbɛ go hapɛ da fɛn'a, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nu ra Judas bi ma di dä ra Jesús

¹⁴ Nɛ nubɛya, nu'a ma mixädihe ra Judas Iscariote, bi mba bi nyahɛ yɛ hmumbäjä ¹⁵ nɛ bi 'yɛmbi:

—Hangu gui 'dajɛ ngue ga dä ahɛ ra Jesús, bi 'yɛmp'a.

Nɛ 'bɛxgue bi unni 'däte ma 'dɛt'a yɛ mbɛti ngue ra t'axi bɛya. Nɛ xø bi mbeng bɛ 'bɛ a ra Jesús bɛya. ¹⁶ Pɛ ɛmmɛ mí honi 'bɛ'a ní ora da zä dí dä a ra Jesús.

Rán ts'ihmɛ ra Hmu

¹⁷ Nɛ nu'a rá mbɛdi pa ra dɛmpɛti nanguɛ ran dɛbaxjua 'bɛ zai dí sihe a ra hɛmɛ hinguin 'youi ra íxi, ngue dyɛ judíohe, dyɛ israelhe, dá änhde ra Jesús yú xädigähe:

—Hapɛ guín nde ga hoje a rán ts'ihmɛ ram baxjua ga sihmɛ ya, dá ɛmfɛ.

¹⁸ Nɛ bi xi ɛ yoho ma mixädihe a ra Jesús, nɛ bi 'yɛmp'a:

—Ní mbɛ bɛ ja ra hnini Jerusalén nɛ gui xihmi a ran 'yohɛ, gui 'yɛnui: “Nugä, ya mi ts'utho da zøn ma ora, nɛ dí nde ga si rán sihmɛ ram baxjua bɛ ja ni ngu, nɛ ɛ ma xädigä, i ɛn'a bá pɛngähe,” gui 'yɛnui.

¹⁹ Nɛ bi 'yøt'a bi xi ɛ bɛya, nɛ bi hoc'a rán zibde a ram baxjua ɛ bɛya. ²⁰⁻²¹ Nu'bɛ mín de bɛya, dá sɛmhbe bɛ Jerusalén, 'darpɛ dán sihmɛhe bɛ ja ra mɛxa ra Jesús, nɛ bi 'yɛnje:

—Majuani dí xi ahɛ, i 'bɛ a n'da ahɛ ngue gui däjɛ, bi 'yɛnje.

²² Nɛ ɛmmɛ bi du ma mbɛihe, nɛ n'da ngu n'dagähe dá ɛmfɛ:

—Grá hmu, ha guengä ga dä i, dá ɛmfɛ n'da ngu n'daje.

²³ Nɛ bi dɛ a ra Jesús:

—Gue'a dí com'be ma mbohi ua dí sihmɛhɛ, gue'a di dägä a, bi 'yɛm bɛya.

²⁴ Guecä ngue dán jə'igä ua ja ra ximhäi, da t'ørcä 'bɛ'a gätho i mam bɛ ja rá m hma Ojä ya, pɛ í huɛhi maha a ran 'yohɛ ngue nu'a di dägä. Man'da xɛn ho 'bɛ hin xtím 'bɛ a, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²⁵ Nɛ bi dɛ'a ra Judas bɛya:

—Xänbate i, ha guecä.

—Haha, gue'e, bi 'yɛmp'a ra Jesús.

²⁶ Nɛ nubɛya bi hyac'a ra hɛmɛ ra Jesús nɛ bi 'yäp rán japi Ojä, bi xɛm bɛya, bi darcähe a.

—Dami sihmɛ na, guehna nim bønɛ ma ngoc'yei na, bi 'yɛnje.

²⁷ Nɛ bi dɛc'a ra vaso mi po rán gui ra uva bɛya, bi un ra jamadi Ojä mahøn'a, nɛ bi 'daje a ra vaso, bi 'yɛnje:

—Gätho dami sihmɛ, ²⁸ guehna nam bønɛ, ma jigä ngue bi hoc'a ra 'da'yo 'yu bi 'yøt'ahɛ Ojä na. Nɛ dim fäni dí punba yú ts'oqui yɛ jə'i. ²⁹ Nɛ dí xi ahɛ, him man'dandɛ ga sigä ra guindät'ä jague'bɛ bi zøn ra pa ga sihmɛ ma'da'yo bɛ di manda rá ts'edi ma Ta, bi 'yɛngähe ra Jesús.

Ra Jesús bi bədi din cøn'a ra Pedro

³⁰ Nɛ dán tuhmbe a ra thuhu nɛ dá mbähmbe bɛ ja ra nyuni Olivos bɛya. ³¹ Nɛ bi 'yɛngähe ra Jesús mahøn'a:

—Dí pədi, nu'bɛ ni xui, gätho gui soga thohohɛ, bi 'yɛngähe ra Jesús. Nɛ gue'a nt'o't'i bɛ ja rá m hman Ojä, i ɛna: “Ga ho ra mbändɛ'yo nɛ din 'uɛxt'ɛ yú dɛ'yo bɛya,” i ɛn Ojä, bi 'yɛn'a ra Jesús. ³² Pɛ nu'bɛ dá thəmbɛnigä, ga mbagä bɛ Galilea ní tɛn ahɛ bɛ, bi 'yɛngähe ngue yú xädigähe.

³³ Nɛ bi 'yɛn'a ra Pedro:

—Madague'bɛ gätho da 'uegue pɛ nugä, hin'nagä, bi 'yɛn'a.

³⁴ Bi dā a ra Jesús:

—Majuani dí xi i, guet'a ra xui i jabaya ná hyundi xquí cōnc 'bū bi mbah ra ōni.

³⁵ Nu ra Pedro bi dāti mahōn'a:

—Madague'bū 'darpū ga tuui, pε njām'bū ga cōn'i, bi 'yēna.

Nε n'dat'a gātho dá mamhbe ngue hin ga 'uehmbe ū ma mixādihe.

Ra Jesús bi du rá mbūi bū ja ra nuqndāt'ā Getsemaní

³⁶ Nε nu'bū má sōmhbe bū ra nyuni Olivos, dá cūthe a ra Jesús bū ja ra nuqndāt'ā mí ěmbi Getsemaní.

—Dami huhmbū ua ya, ga mbagā ua njongua ts'ū, da nyā'be Ojā ma Ta, bi 'yēnje.

³⁷ Nε hyu ū ma mixādihe bi zits'i, bi zix'a ra Pedro nε'ū yoho yá ts'unt'ū ra Zebedeo. Nε ěmmε man'da bi du rá mbūi a ra Jesús.

³⁸ Nε bi 'yēmp'ū ma mixādihe min 'yohū:

—Ěna da fōh ma mbūi a ra dumbūi, ěna ga tugā. Dami tōcpahū, 'dat'a dan āthāhū, bi 'yēmp'ū.

³⁹ Nε xō bi dām mi ts'ū ra Jesús bū mi huhmbū ū, nε bīn dānyahmu bū, bi nye'ma hāi, bi nyāui Ojā, bi 'yēmbi:

—Ma Ta i, nu'bū da zā, dami japi hin gan nugā a ra mbohi xcá sānni; pε hin dīn nde ma pāhā zēhe pε hōnt'a go nī pāhā zēhe gui 'yōt'e, bi 'yēmp'a Ojā.

⁴⁰ Nε bá peng bū mí hu ū xī zopū būya, nε mí ā ū. Nε bi 'yēmp'a ra Pedro:

—Ha xīnga n'da zi ora xquí sethū a ra t'āha, ngue 'be xcán hyūmhū ts'ū. ⁴¹ Damin āthāhū nε gui nyāhū Ojā, guerpū da zā hin harū gui tājū 'bū bi ts'ā ahū ya, nguetho nu ní mbūi n'da i ja ra pāhā nangue Ojā, pε nu ní ngōc'yēi n'da xūn güent'i thofo.

⁴² Nε ná yondi būya bi mba bi nyāui Ojā mahōn'a:

—Ma Ta i, nu'bū ya hin da zā ga socā a xcá sānni, pε hōnt'a nī pāhā zēhe gui 'yōt'e, bi 'yēn'a ra Jesús.

⁴³ Nε xō bi mbeng bū mi 'bū ū ma mixādihe. Xō mí ātho 'bū xō mi zōm bū mahōn'a, nguetho ěmmε mí nde t'āha ū.

⁴⁴ Nε xō bi zopū ū mahōn'a, ya ná hyundi būya bi mbengui di nyāui Ojā, nε guexta'a bi ma. ⁴⁵ Nε xō bi mbeng bū mí 'būh ma mixādihe mahōn'a, nε bi 'yēmbi:

—Nuya, 'da'angutho 'bū gán āhmbū ya o hin'na, nguetho ya bi zōn ra ora da mba ma dāgā bū 'būh yū ts'om'bāi, guecā dán jā'igā ua ja ra ximhāi. ⁴⁶ Dami ndanshū, ga mbāhā ba nuhū ya ba ěcua ngue di dāgā, bi 'yēmp'ū.

Bi fent'a ra Jesús

⁴⁷ Nε guexta'a mí yāhū ū ma mixādihe 'bū mi zōm bū a ra Judas, n'da ma mixādihe dí 'dε'mayoho gāhe. Nε bán 'yohū xūn ngu yū jā'i ba hyā yá juai nε yū ts'āza. Nε gue'ū yām 'behni yū hmumbājā nε yū dāc'yēi, ma ngarpa judíohe. ⁴⁸ Nε nu'a di dā ra Jesús bi xi a n'da ran t'uti da 'yōt' 'bū bi zōm bū: “Nu'a ga sūs 'bū dán zengua'be, gue'a guim benthū a,” bi 'yēn'a ra Judas. ⁴⁹ Janangue'a nu'bū mí zōm bū 'bā a ra Jesús, bi 'yēmbi:

—Xūde ya 'bū, grā xānbate, bi 'yēmbi.

Nε bi zūspa rá 'yogu būya. ⁵⁰ Nε bi dā'a ra Jesús būya:

—Xi'e n'yō, ha gue'a gní 'yē a.

Nε nu'ū mí'da būya bi hyām bū 'bā a ra Jesús nε bi bent'i.

⁵¹ Nε nu'a n'da ma mixādihe min 'yohū ra Jesús, bi c'os' rá juai nε bi zεcpa rá gu a rá 'yēhe ra hmumbājā. ⁵² Nε bi 'yēn'a ra Jesús būya:

—Dami pε'ts'a nī juai bū ja rán t'o. Nu'ū din tuhni nangue ra juai, nε'ū dí du ra juai ū, bi 'yēmp'a. ⁵³ Ha guí ěna hin xtan zā ga āp'a rām fāts'i Ojā ma Ta nε ba penhua 'dε'mayo munts'i yām 'behni da yāngui, bi 'yēmp'a n'da ma mixādihe. ⁵⁴ Pε nu'bū da gue'a xcá mangā a, hague dán zā ga jā'ts'ā a bi man rá t'ohni Ojā, ngue 'be'a i jatho din ja, bi 'yēn'a ra Jesús.

⁵⁵ Nε bi 'yēmp'ū yū jā'i būya:

—'Be'a guí homhbū ua ngue guí hā nī juaihū nε nī zahū. Ha guí ěmhū drā bēgā, nε nya'a thofo dá xān'nahū bū ja ra dānijā nε njām'bū gā bendgahū bū, bi 'yēmp'ū. ⁵⁶ Pε gue'a din ja a tengū bi man'ū yá pōngahyā Ojā 'bū maya'bū, bi 'yēn'a ra Jesús.

Nε nugāhe būya dyū xādigāhe, 'bexgue dá 'dahmbe, dá sohmbe bū ra Hmu.

Bi juqnbā a ra Jesús ū yá ngurpi yū judío

⁵⁷ Nε bi bent'a ra Jesús, bá si bū 'būh ra Caifás, ngue ra ngarpa mbājā. Nε ya xīm peti gātho ma xānbate nijāhe nε yū dāc'yēi,

ma ngurpihe dyu judíohe. ⁵⁸ Ne bi den'na ra Pedro buya pegue a ná 'bejua thoho, bi zom bu ja rá ngun'yu a ra hmumbäjä bu hapu xí zon'a ra Jesús. Ne 'darbu bi hyuhmbu u yu asmayo, ngue in nde da nu a da t'ørpa a ra Jesús.

⁵⁹ Ne nu'u yu hmumbäjä ne yu dác'yei ne gä mi'da ma ngurpihe dyu judíohe, dyu israelhe, mi hon'a n'da ra fehni ngue da zä dí yap'a ne da hyo. ⁶⁰ Pe guehma nte bi dñibi, madague'bu xun ngu u bin juanni, bi 'yembi majuani u yá fehni. Ne m'bejua buya, bi zom bu yoho yan 'yohu din testigo, ⁶¹ ne bi 'yēn'a: —Nuna ran 'yohu na bi 'yēna: “Nugä da zä ga xo't'ra dñijä ne man hyupa thoho da zä ga hōe mahon'a,” bi 'yēna, bi 'yēn'a bin juan bu.

⁶² Ne bi ndanc'a ra hmumbäjä buya bim 'bäi, bi t'emp'a ra Jesús:

—Hanja hin guí thäti 'be'a i man ya yan 'yohu.

⁶³ Pe nu ra Jesús bin hētho. Ne bi 'yēn'a ra hmumbäjä buya:

—Nangue rá thuhu Ojä mahēts'i, dami xije 'bu majuani gue'e grá Thahni, grá Cristo, rá Ts'unt'u i Ojä, bi t'emp'a ra Jesús.

⁶⁴ Bi dā a ra Jesús buya:

—Gue'a gám ma. Ne dí xi ahū, guin nuju, guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi, dam mixtegä ga com'be rá ts'edi Ojä täte thoho rá ts'edi. Ne guin nuju 'bu bá cäcä mahēts'i mahon'a, ba ēcä bu ja yu güi, bi t'emp'a ra hmumbäjä.

⁶⁵ Ne nu ra hmumbäjä buya, bi danse rá pahni. Nam bōni embi hingui espa Ojä ra Jesús nangue'a bi ma. Ne bi 'yēna:

—Nuna ran 'yohu na, bi man ra ts'ore nangue Ojä. Him man ga homhbu yu testigo. Ne gätho gahū dá øhmbu a bi ma. ⁶⁶ 'Be'a guí ndehū ga øthū ya, bi t'emp'a u mingurpihū.

Bi dā u:

—Nuna i ja rá ts'oqui, i jatho da du, bi 'yēn'a.

⁶⁷ Ne nubaya, 'dahma 'dan'yo bi t'ørpa ra Jesús. Bi zox u 'da, bi mbē'mi u mi'da, bi mbenpa rá hmi u mi'da, ⁶⁸ bi 'yembi:

—Nu'bu majuani grá Thahni i Ojä, ngue ra Cristo, dami xije to'o bi mbep'i i.

Ne emme bi dentho.

Ra Pedro bi gōn'a ra Jesús

⁶⁹ Ne nu ra Pedro mi hupu thi bu ja ra ngun'yu, ne nu n'da ra xisu rá 'yēhe ra hmumbäjä, bi mba bu hu a ra Pedro, bi 'yembi:

—Ena ne'e gmín 'yohu na ra Jesús ra mēngu Galilea, bi 'yemp'a ra Pedro.

⁷⁰ Ne bi dā'a ra Pedro, bin cōni:

—Hin dí pādi, bi 'yēn'a.

Ne gätho u mi 'bupu bi 'yø a bi man ra Pedro.

⁷¹ Ne nu'bu mi nde da bōn'a ra Pedro, bi nu man'da ra xisu buya ne bi 'yemp'u mí 'bupu:

—Nuna ran 'yohu na min 'youi ra Jesús, ra mēngu bu Nazaret, bi 'yēn'a ra xisu.

⁷² Ne xø bin cōn'a ra Pedro:

—Majuani dím mangä ngue hin dí pācä a ran 'yohu guím ma, bi 'yemp'a ra xisu.

⁷³ M'bejua buya nu u 'da mi 'yo bu, bi mba bu 'bäh ra Pedro, ne bi 'yembi:

—Majuani maha, ne'e gmín 'yohu a, mfādi thoho ni ndehū ne 'da'angu bu gna yāhu a, bi 'yemp'a.

⁷⁴ Ne nts'edi bi mam buya ne bin juanni, bi 'yēna:

—Ojä i pādi majuani hin dí pācä a ran 'yohu guí mamhbu, bi 'yēn'a ra Pedro.

Ne 'bexgue bi mbah ra tamfø buya. ⁷⁵ Ne nu ra Pedro buya, ja bi bēn'a xí man a ra Jesús 'bu mi 'yembi: “Dí pādi hin ní mbah ra tamfø 'bu ná hyundi xquí cōngui.” Ne bi nexpū buya ne emme bin zoni, xun u bi bēni nangue a bi 'yøt'e.

27

Ra Jesús bi mba ma dā bu 'buh ra ts'ut'abi Pilato

¹ Ne nu'bu mi hyax buya, gätho yu hmumbäjä ne yu dác'yei, ma ngurpihe dyu judíohe, dyu israelhe, 'da'angu bi bēni ngue di dā ra Jesús bu 'bu a ra ts'ut'abi, ngue da hyo. ² Ne án thu't'i 'bu mi mba ma dā bu 'bu a ra Poncio Pilato, ra ts'ut'abi bu a.

Bi zut rá 'yuga ra Judas

³ Ne nu'a ra Judas xí dā a ra Jesús, 'bu mi 'yøde 'be'a bi man u ma ngurpihe ngue da hyo a ra Jesús, bi mba buya bi cospa a 'däte ma 'det'a yu mbeti ngue ra t'axi xí un'ndu

y_u hmumbäjä, bi b_ɛni 'b_ɛ'a bi 'y_øt'e. ⁴ N_ɛ bi 'y_ɛn'a ra Judas:

—Hingui ho hma a dá øt'e. Dá fänba rá ji n'da ran 'yoh_u hin'y_u rá ts'oqui, bi 'y_ɛmp'u y_u hmumbäjä.

P_ɛ nu'u bi d_ɛti:

—Him ma güendagähe 'b_ɛ'a gá 'y_øt'e. Ya guí p_ɛ'a guím b_ɛnse b_u, bi 'y_ɛn'u y_u hmumbäjä.

⁵ Bá _ɛn b_u ra mbeti b_u ja ra nijä a ra Judas b_uya, n_ɛ bi mba bá s_ut rá 'y_uga b_u ja ra ndehnini.

⁶ N_ɛ nu'u y_u hmumbäjä bi hy_ɛx'a ra mbeti n_ɛ bi 'y_ɛna:

—Hingui sä ga p_ɛs'h_u ua na ra mbeti ngue dim p_ɛcua mah_øn'a, nguetho rán jut'iuí ra ji na, bi 'y_ɛn'u, n_ɛ gue'a i mam b_u ja man t'ɛdih_u.

⁷ N_ɛ bin 'yänni 'b_ɛ'a di jap'a ra mbeti. N_ɛ bi b_ɛni da däm_uba n'da x_ɛqui rá häi a ra 'y_øt'ats'øe, guerp_u da t'äh y_u 'damhnini 'b_u da du b_u. ⁸ N_ɛ asta guetya ní huti “rá häi ra ji” a ra x_ɛqui b_u. ⁹ N_ɛ nu'a bin ja, maya'b_u bi man'a ra p_øngahy_ɛ Jeremías ngue din ja 'b_u mí 'y_ɛna ngue: “Da th_ɛx i 'däte ma 'd_ɛt'a y_u mbeti ngue ra t'axi, rá muui a ra jä'i. Gue'a bi man u y_u m_ɛngu israel ngue di muui.

¹⁰ N_ɛ bi dänba rá häi a ra 'y_øt'ats'øe, ngub_u bi xicä ra Hmu,” bi 'y_ɛn'a ra Jeremías 'b_u maya'b_u 'b_u mí ma.

Ra Pilato bi juq_uba a ra Jesús

¹¹ Nu'b_u mim 'bäp_u ja rá hmi ra ts'ut'abi Pilato, bi 'y_ɛmp'a ra Jesús:

—Ha gue'e grá hmuts'ut'abi y_u judío, bi t'ɛmbi.

Bi d_ɛ a ra Jesús:

—Gue'a guím ma.

¹² N_ɛ nu'b_u mi y_ɛp'u y_u hmumbäjä n_ɛ mi'da ma ng_urpihe a ra Jesús, p_ɛ hin te i t_ɛtho a ra Jesús. ¹³ Nu ra Pilato bi 'y_ɛmp'a ra Jesús:

—Ha hin guí ø'a i man'u di y_ɛp'i i, n_ɛ hin guí th_ɛti.

¹⁴ P_ɛ nu ra Jesús guexta'a hin te bi ma. N_ɛ ɛm_ume bi hyonya thoho ra ts'ut'abi, him mi p_ɛdi 'b_ɛ'a sä da b_ɛni.

Bi hma da mba ma cuati b_u ja ra pont'i ra Jesús

¹⁵ N_ɛ nu ra ts'ut'abi nzäi midi thø a n'da ra ofädi 'b_u ra pa ra d_ɛmp_ɛti ran d_ɛbaxjua. Midi thø'a to'o bi huan'nd_u y_u jä'i. ¹⁶ N_ɛ mi o b_u n'da ran 'yoh_u í Barrabás, gätho mi f_ɛp_u 'b_ɛ'a mí øt'a. ¹⁷ Nu ra Pilato b_uya bi 'yän'nd_u bim p_ɛti b_u:

—To'o guí ndeh_u ga xocpah_u ya. Ha gue ra Barrabás uague ra Jesús ngue nu'a ɛmbi ra Cristo, bi 'y_ɛmp'u.

¹⁸ Ngub_u bi ma nguetho mi p_ɛdi y_u z_ɛya u y_u y_ɛpate.

¹⁹ N_ɛ nu'b_u mi hup_u ja ran ts'embate ra Pilato, bi mb_ɛnpa ra nde a rá xisu bi 'y_ɛmbi: “Hin te gui 'yørpa a ra hogan'yoh_u, nguetho má xui dá 'u_ɛ n'da ra t'i nts'utho nangue a,” bi 'y_ɛmp'a ra nde bi mb_ɛnbi.

²⁰ P_ɛ nu y_u hmumbäjä n_ɛ u y_u d_ɛc'y_ɛi, bi 'b_ɛp'u y_u jä'i da 'yäpi go da mba ma thøgue a ra Barrabás, n_ɛ go da mba ntho a ra Jesús.

²¹ N_ɛ bi 'yän mah_øn'a a ra ts'ut'abi:

—Nda'a guín ndeh_u ga thøcä, bi 'y_ɛmp'u y_u jä'i.

N_ɛ bi d_ɛ u b_uya:

—Gue'a ra Barrabás gui thøgue, bi 'y_ɛn'u.

²² N_ɛ bi d_ɛ a ra Pilato b_uya:

—Xi'a ra Jesús ɛmbi ra Cristo, 'b_ɛ'a ga ørpä a th_ɛ.

Gätho bi 'y_ɛn'u 'b_up_u:

—Dami cuatp_u ja ra pont'i a.

²³ —P_ɛ hin te mán ts'o dá t_ɛnba na, bi 'y_ɛn'a ra Pilato.

P_ɛ nts'edi bi d_ɛ u:

—Dami cuatp_u ja ra pont'i.

²⁴ Min nu ra Pilato b_uya ngue hingui sä dim päh y_u mb_ui y_u jä'i, p_ɛ man'da bin junth_u u. Janangue'a bi manda bá thunba ra dehe b_uya, bin x_ut'y_ɛ b_u y_u hmi y_u jä'i, n_ɛ bi 'y_ɛm b_uya:

—N_ɛ nugä hin ma ts'oquigä rán d_ɛte da nu na ran 'yoh_u hin te in dupate, p_ɛ go ni ts'oqui zeh_ɛh_u, bi t'ɛmp'u y_u jä'i.

²⁵ N_ɛ bi d_ɛ u y_u jä'i b_uya:

—Häha, madague'a i 'yose ma güendahe a rán d_ɛte na ran 'yoh_u, n_ɛcähe n_ɛ mam bom'betohe dim 'b_u 'b_u niya'b_u, bi 'y_ɛn'u.

²⁶ Nu ra Pilato b_uya bi xocpa a ra Barrabás, n_ɛ bi manda dí f_ɛi a ra Jesús b_uya. N_ɛ bi manda da mba ma cuati b_u ja ra pont'i.

27 Nε nu y_u dof_ui b_uya bi zix'a ra Jesús b_u mí ja y_u ngun' u y_u dof_ui b_u ja ra ngunts' ut' abi. Nε g_utho y_u dof_ui mí 'b_ur_u bim p_ueti, midi f_uts' a ra Jesús. 28 Nε bi mb_uo_ucpa rá he b_uya nε bi het' a n' da ra he x_un j_upoi tengu mi he y_u ts' ut' abi. 29 Nε nts' edi bi huspa n' da ra corona tengu mí hu' ts' y_u ts' ut' abi, p_uegue ran thenni thoho bi 'y_uo_upe, janangue' a ám 'be ra 'y_uu' i ni a ra corona. Nε bi un' na n' da ra t_uh_uo r_un 'y_ue_ui tengu mí h_u y_u ts' ut' abi. Nε bin d_unyahmu b_u ja rá hmi nε bi 'y_uembi: “Grá hmuts' ut' abi y_u judío.” Nε bi 'y_uens' y_u biba, p_uegue ran thenni thoho bi 'y_uo_upe.

30 Nε bi ts' ots' i, nε bi hy_unba a rá t_uh_uo nε bi mb_ur_upa rá y_u. 31 Nε nu' b_u mi gua' a bi 'y_uspi bi mb_uo_ucpa a ra he x_ui het' p_uya, bi het' u y_u hes_u mah_un' a. Nε bi zix' b_uya ngue di cuatp_u ja ra pont' i b_u ndehnini.

Bi cuatp_u ja ra pont' i ra Jesús

32 Nε nu' b_u mi ts' u_utho da b_uo_um b_u ja ra hnini, bin c' ath_u b_u n' da ran 'y_uo_u ra m_uengu b_u Cirene, í Simón a. Nε bi t' o_urpa ra ts' edi da duspa rá pont' i ra Jesús.

33 Nε bi z_uo_um b_u ja ra nyuni ε_umbi Gólgota b_uya. Nu' a ra Gólgota in nde da ma “ra t' o_uh_u ny_uxmu” a. 34 Nε nub_uya bi un' na n' da ra vino mau_uspi ra 'y_uethi x_un ju. Nu' b_u ya mí z_u a ra Jesús, him bi nde bi zi.

35 Nε nu' b_u mi jua a bi cuatp_u ja ra pont' i b_uya, nu' u y_u dof_ui bi 'y_ut' a n' da ran t_uha nangue rá he ra Jesús. Gue' a bi man' a ra p_uo_ungahy_u maya' b_u ngue din ja 'b_u mi 'y_una: “Da mba ma dat' i a ma he nangue n' da ran t_uha da 'y_ut' e.”

36 Nε mi hup_u y_u dof_ui mi f_uadi. 37 Nε nub_u rá y_u a ra pont' i bi mba nt' o' t' i b_u ram hma bi ma 'be' a í ts' emba a ra Jesús, bi 'y_un' a ra t' ohni: “Nuna ra Jesús na, rá hmuts' ut' abi y_u judío na.”

38 Nε bi mba ma cuatih_u ra Jesús yoho y_u b_uε, 'da a n' da y_u pont' i. Nε bi 'b_uamp' u ja r_un 'y_ue_ui a n' da nε bi 'b_uamp' u ja rá g_uha a man' da.

39 Nε nu y_u j_ui mi thop_u, bi zani, 40 nε bi 'y_uembi:

—Nu' i guí ε_una guí xo' t' ra d_unij_u nε x_uo man hyupa thoho guí hy_uo_uh mah_un' a, 'be' a guí o_ut' ya t_uh_u. Nu' b_u maju_uni gue' e rá Ts' unt' u i Oj_u, dami c_ur_u ja ra pont' i, gan y_uanse, bi 'y_un' u.

41 Nε' u y_u hmumb_ujä ja bi 'y_uspi nε y_u x_unbate nij_u, nε y_u fariseo, nε y_u d_uç' y_ue_ui, g_utho ma ng_urpihe, din 'y_uemp' u:

42 —Bi y_unba y_u te u 'da, p_uε hingui sä din y_unse ya. P_uε nu' b_u maju_uni da guehna ma hmuts' ut' abih_u, dy_u israelh_u, sä xt_un g_use b_u ja ra pont' i nε xc_uá ε_uc' y_ue_uih_u b_uya. 43 Bi ma, i ε_una i t_uo_up' ma r_um f_uts' i Oj_u, da z_u da y_un a Oj_u ya 'b_u, nguetho ya bi ma, gues_uε rá ts' unt' u Oj_u na, bi 'y_un' u 'b_u mi 'y_uspi.

44 Nε' u y_u b_uε 'darb_u bi guat' u bi zan a ra Jesús.

Bi du ra Jesús

45 Nε nu' b_u mi hyuxadi b_uya bim 'b_uxui ra häi, nε jague' b_u hyunde bi nεqui mah_un' a. 46 Nu' b_u mi ts' u_utho da z_uo_un a hyunde, nts' edi bi mbah ra Jesús, bi 'y_una:

—Elí, Elí, lama sabactani, bi 'y_una ngue ra nde ra arameo.

Nu' a nam b_uni: “Ma Oj_u i, ma Oj_u i, hanja g_u hyεga thoho,” bi 'y_una.

47 Nu' b_u mi 'y_uo' a bi man ra Jesús 'da y_u j_ui mi 'b_ur_u, bi 'y_una:

—Nuna ran 'y_uo_u na, i mba' t' a ra p_uo_ungahy_u Elías, mí 'b_u 'b_u maya' b_u.

48 Nε nu' a n' da mí 'b_ur_u 'b_ux bi mba bá h_u n' da ε_una ra f_unjo, bi d_ur_u ja ra vino nε bi nd_uo_uta n' da ra xithi, nε bi 'u_uspa a ra Jesús, ε_umbi da zi. 49 Nε bi 'y_un' u mi' da mí 'b_ur_u:

—Dami hyεhmb_u. O te guidí unhd_u. 'Bε gan nuh_u 'b_u ba ε_uh ra Elías da y_uni, bi 'y_un' u.

50 Nε x_uo bi mbafi nts' edi mah_un' a ra Jesús, nε 'b_ux bi du b_uya. 51 Nε nu' a ra ora a b_uya, nu' a ra 'b_uo' t' e mi ndam b_u man' da mbo ra d_unij_u bá f_ur_u mag_uts' i bi x_ut' i nε 'b_uxgue bi z_ut' a häi. Nε bi 'y_un' ra häi b_uya, nε bi f_uo' i 'da y_u do h_unb_u go hap_u. 52 Nε r_u ja y_un 'y_ugui bi f_uo_uh y_u j_udo. Nε nu' b_u mi d_umb_uεni ra Jesús, bi b_ux u 'da y_u 'y_uc' y_ue_ui xi du, bi d_umb_uεni b_u ja y_un 'y_ugui u, 53 bi mba b_u ra hnini Jerusalén u nε bi nu u 'da y_u j_ui u xi du. P_uε hinga g_utho y_u pa.

54 Nε nu' b_u mi du ra Jesús, nε nu' a ra hmudof_ui mí f_u a ra Jesús, nε' u mi' da min 'y_uo_u, 'b_u mi nu di 'y_un' ra häi, nε' u g_u mi' da bin ja, ε_ummε bin su u, nε bi 'y_un' u:

—Maju_uni maha, rá Ts' unt' u Oj_u na ran 'y_uo_u.

55 Nε mí 'b_ur_u njomb_u ts' u 'da y_u xisu ngue man y_um f_uts' ih_u a ra Jesús 'b_u m_un

'yohe bu ja ra 'yu, 'bu mambá nexhe bu Galilea. Mi 'bäru u, nguetho mi nde da nu 'be'a da t'örpa ra Jesús. Ne nu'u bi nu 'be'a gä bin ja. ⁵⁶ Ne nu'a n'da mi 'bäru, ra María Magdalena a; ne'a man'da ra María mi 'bäru, ngue rá mbe ra Jacobo ne ra José; ne nu man'da ra xisu mi 'bäru, gue'a rá mbe ra Jacobo ne ra Xuua, yá ts'unt'u ra Zebedeo u; ne'u mi'da yu xisu mi 'bäru.

Bi mba nt'ägui a ra Jesús

⁵⁷⁻⁵⁸ Ne nu'a ra José, n'da ra mēmbeti bu ra hnini Arimatea, bi mba bu 'buh ra Pilato 'bu mi ts'utho da yuh ra hyadi. Bi 'yādi da 'yācpa rá ngoc'yēi ra Jesús, nguetho mi εc'yēi a. Ne bi manda ra Pilato buya din t'unni. ⁵⁹ Nu ra José buya bi duspa rá ngoc'yēi a ra Jesús ne bi mbärpa n'da ra 'bø't'e xun ho. ⁶⁰ Ne bi gärpu ja rán 'yāgui zehē a ra José. N'da ra hyādo xí manda xí mba nthēqui. Nu'bu mi gua'a bi gärpu, bi juaspu n'da ra xīndo xun hu bu ja rá goxthi ra hyādo, ne bi mba buya. ⁶¹ Ne mi hupu ra María Magdalena, ne man'da ra María mi hupu ja rá goxthi ra hyādo.

Yu dofui bi mbäh ran 'yāgui

⁶² Ne nu'bu mi hyax a ra pa ran ts'äya buya, xudi thoho bi mba u yu hmumbäjä ne yu fariseo, bá nu ra Pilato, ⁶³ ne sä bi 'yēmbi: —Ma ts'ut'abi ahe, dá bēmhbe man'da bi man'a ra hyāte 'bu him maní du, bi 'yēna: “Nu'bu ná hyupa ga thāmbēni bu 'bu u xōn du,” bi 'yēna. ⁶⁴ Janangue'a xun ho 'bu gui pēhni to'o da mbäh ran 'yāgui an hyupa, xōhma ba ε u yú xādi 'bu bin xui da gūcpa a rá ngoc'yēi, ne da 'yēna bi dāmbēni buya. Man'da xun ts'o ra fēhni tengu a, xinda gue a bi manse 'bu mi 'bui, sä bi 'yēn'u yu hmumbäjä ne yu fariseo.

⁶⁵ Bi dā a ra Pilato buya, bi 'yēmbi:

—Sixhu u n'dan ne'ts'i ni dofui dá 'da'ahu. Dami cothu xun ho bu ja rá goxthi a ra hyādo, ne njon da zā da xo't'i.

⁶⁶ Ne bi mbähä u yu mbäjä ne yu fariseo, bi got'i xun ho a ra hyādo ne bi mēpya, ne bá peng buya, bá copu yu dofui ngue da mbädi.

28

Bi dāmbēni ra Jesús

¹ Ne nu'bu ya mi thoh ra pa ran ts'äya, xø rá mbädi ra semana, bi mba mxudi thoho u yoho yu xisu. Nu'a n'da ra María Magdalena ne'a man'da ra María. Nu'bu mí nets'i ní mba bu bí ja a ra hyādo. ² Ne nu'bu mí mba u, 'bexgue nts'ēdi bi 'yān ra häi mahōn'a. Nguetho bi 'yøt'a rá m 'bēhni Ojä xí zøpu 'bu mí 'uec'a ra do mi juaxpu ja rá goxthi ra hyādo. ³⁻⁵ Ne nu'a rá m 'bēhni Ojä di fēxni tengu n'da ra huēi. Ne nu rá he buya, xun t'axi tengu n'da ran nequi. Ne nu'u yu dofui 'bu mín nu a rá m 'bēhni Ojä εmmε bin su, bi fet'i, ne nte sä da 'yøt'e, tengu'bu xi du. Nu'a rá m 'bēhni Ojä, mi hupu ja a ra do xí 'ueque, ne bi 'yēmp'u yu xisu 'bu mi zøm bu:

—O guín suui. Dí pādi ngue guí hommi a ra Jesús xí cuatpu ja ra pont'i u. ⁶ Pe njo'o ua, bi mba nsots'i tengu mi ma. Ba thohmi gui nuui ua mí 'bēni, bi 'yēn'a rá m 'bēhni Ojä 'bu mi 'yēmp'u yu xisu. ⁷ Nuya, ní mbe 'dahmantho, gui xihmi yú xādi: “Bi dāmbēni bu 'bu u xōn du ya,” gui 'yēnui. Ne nde'bu gātho ahū gui mbähä bu Galilea ne guēpu guin c'athu bu. Ne gue'a bá εcā ua ngue ga xi aui, bi 'yēmp'a rá m 'bēhni Ojä mahēts'i.

⁸ Ne bi bøm bu ja ra hyādo u yu xisu, bin su ne xim midi johya. Bin tihi, bi mba bá xi u yú xādi ra Jesús 'be'a bi sifi. ⁹ Ne bi zøpu 'yu a ra Jesús u yu xisu.

—Xihats'i, bi 'yēmp'u.

Nu yu xisu buya bin dānyahmu ne bi hup'u yú gua, bi dānde buya. ¹⁰ Ne bi 'yēn'a ra Jesús:

—O guín suui, ni mbe ba xihmi u ma cuhu, ní mbähä bu Galilea, ja nín tīmhu bu, bi 'yēn'a ra Jesús.

Ra fēhni bi man yu dofui

¹¹ Ne nu'bu mí mbenc'u yu xisu, ne'u yu dofui mí fāh ran 'yāgui bi mba bá xi u yu hmumbäjä 'be'a gātho bin ja. ¹² Bim peti yu hmumbäjä buya, ne yu dāc'yēi. Bi ma 'be'a da zā da 'yøt'e. Ne nubuya xun ngu ra mbeti bi un'ndu yu dofui ¹³ ne bi 'yēmp'u:

—Gui 'yēmhbu: “Bá ε u yú xādi 'bu min xui 'bu mán āhmbe, bi bēp'a rá ngoc'yēi,” gui 'yēmhbu, bi 'yēmp'u. ¹⁴ Ne nu'bu da 'yø'a ra ts'ut'abi ngue gān āhmbe, ne da 'yēna da zø ahū, nugāhe dan yāhe ga fāx ahe, bi 'yēn yu hmumbäjä 'bu mi 'yēmp'u yu dofui.

¹⁵ Nε bi hyaη a ra mbeti η yη dofai buya. Bi mba da 'yøt'a bi sifi. Nε nu'a ra fehni bi man η, xηη ngu bi 'yεc'yεi η ma mijudíohe dyη israelhe. Nε guexta'a ra fehni i man η.

Yú xädi ra Jesús bi un yún t'ędi da mamp'a rá m hma

¹⁶ Nε dá mbähmbe bη ra häi Galilea buya, dí 'dε'ma'da gähe, yú xädigähe ra Jesús. Nε dá sømhbē bη ja ra nyuni xí xije ra Jesús dan c'athe bη. ¹⁷ Nε nu'bη má nuhe, dá εspahe a, pε nu'η 'da him mi εc'yεi gue gue'a. ¹⁸ Nε bi hyäm bη dí 'bähmbe a ra Jesús nε bi 'yεnje:

—Gätho ra ts'edi bin 'dacä ga manda gätho ra ximhäi nε mahęts'i, bi 'yεnje.

¹⁹ Janangue'a ní mbähä ya hønbbη go hapη 'bäh yη ja'i gä na ndoho ra ximhäi, gui xihmbη da 'yεc'yεigui. Nε nu'η to'o di dácä yú mbui, gui xixyabη nangué rá thuhu ma Ta, nε nangué rá thuhu rá Ts'ant'η, nε rá thuhu rá Hogandahi Oja. ²⁰ Nε gui xänbη da 'yøt'e 'bε'a gätho dá xi ahη. Nε guim bεmhbbη dín 'yohη gätho yη pa asta gue'bη da guah ra ximhäi, bi 'yεngähe ra Jesús buya.

MARCOS Ran ho ma'da'yo bi 'yo't' ra Marcos

Nu ra Xuua Nxixya bi ma mi ts'utho da zoh ra Hmu

¹ Ja ua rá mbudi ran ho ma'da'yo nangue'a ra Jesucristo, rá Ts'unt'u Oja. ² Bin ja a mán t'o't'i 'b_u maya'b_u b_u ja rá sɔcuɔ Oja 'b_u mí 'yɛna:

Nugä ga pɛhn'na n'da mam 'bɛhni dim 'bet'o b_u gni mba.

Nu'a da xih y_u ja'i da dɔp'e'e, bi 'yɛmp'a rá Ts'unt'u.

³ Nɛ'a ra pɔngahya Isaiás bi ma nguehna rá m 'bɛhni 'b_u mi 'yɛna ngue:

N'da ra ja'i dín ya nts'edi b_u ja ra dɔpo ngue da 'yɛna:

“Damin sáhu ga simhb_u ra hmu mi ts'utho da zɔcuɔ,

Dami hoc ni mbuih_u ga tɔmhb_u xɛn ho,” da 'yɛn a mam 'bɛhni, i ɛn Oja, bi 'yɛn'a ra Isaiás.

⁴ Nɛ gue'a ra Xuua bi 'yɔt' ran xixya b_u ja ra dɔpo bi man Oja maya'b_u. Nu ra Xuua bi xih y_u ja'i dín xixya to'o di päh yán 'yomfɛni nɛ da mba ma punbi yá ts'oqui b_uya. ⁵ Gätho y_u ja'i mi 'b_upa ra xɛqui Judea, nɛp_u ra dɔhnihi Jerusalén, bi zɔm b_u i ɔt' ran xixya ra Xuua. Nɛ nu'u 'da bi päh yán 'yomfɛni nɛ bi mam b_uya ngue hingui ho 'bɛ'a xí 'yɔt'e. Nɛ bi mba ma xixyaba b_u ja ra dɔthe Jordán u b_uya.

⁶ Nu ra Xuua mí he n'da ra mbapahni án t'ɔt'e ngue yá xingu y_u camello nɛ mi ja rán gút'i ra xifani. Nɛ hɔnt'u y_u t'axi nán sihme nɛ ra t'afi t'asa dɔpo. ⁷ Nɛ bi 'yɛna:

—Ba ɛp_u n'da man'da ja rá ts'edi xinda guecä, hin dí sɔcä tengu a. ⁸ Nugä xtá xixya ah_u nangue ra dehe thoho, pɛ nu'a di 'da'ah_u rá Hogandahi Oja, bi 'yɛmb y_u ja'i a ra Xuua.

Bi mba ma xixyabi ra Jesús

⁹ Nɛ nu y_u pa bi 'yɔt' ran xixya ra Xuua, bi nɛxp_u ra hnini Nazaret ra Jesús, ngue ra xɛqui Galilea. Nɛ bi zɔm b_u ra Jesús bin xixya'a b_uya b_u ja ra dɔthe Jordán. Gue'a ra Xuua bi 'yɔt' ran xixya. ¹⁰ Nɛ nu'b_u mí

bɔxp_u ja ra dehe b_uya 'bɛx bi nu bi xoh mahɛts'i nɛ bá çah rá Hogandahi Oja, tengu n'da ra t'az_u, bi zɔp_u 'bäh ra Jesús. ¹¹ Nɛ bi t'ɔ a n'da ra nde mahɛts'i bi 'yɛna:

—Ma Ts'unt'u i, dadí huɛc'i i nɛ dín nu-manho i, bi 'yɛn a ra nde.

Nu ra Jesús bi ts'äp rá mbui b_u ma'ueni

¹² Nɛ nub_uya nu rá Hogandahi Oja 'bɛx bi bɛnbi da mba b_u ma'ueni a ra Jesús. ¹³ Nɛ nyote pa bim 'b_upa nɛ nyote xui. Nɛ nu ra zithu ra Satanás bi zäp rá mbui a ra Jesús gätho y_u pa bim 'b_upa, nɛ mí 'b_uhmb_u b_u y_u zate. Pɛ bi mbäx'u yám 'bɛhni Oja mahɛts'i a ra Jesús 'bɛ'a gä bi nu b_u.

Nu ra Jesús bi d_u'mi bi man a rá m hma b_u ja y_u hnini

¹⁴ Ya xí jot'a fädi ra Xuua Nxixya 'b_u mi bɔm b_u ra Jesús b_u ra xɛqui Judea, bi mba b_u Galilea. Nɛ bi mam b_u ran ho ma'da'yo ngue 'bɛp_u dí manda rá ts'edi Oja n'da. ¹⁵ Nɛ bi 'yɛmb y_u ja'i:

—Mi ts'utho da zɔn ra pa di manda ua rá ts'edi Oja, dami päh nin 'yomfɛnih_u, damin unseh_u di manda ah_u Oja 'dahma dín ja ah_u ra te ma'da'yo. Gue'a bi man a ra Jesús 'b_u mí 'yɛmp'u y_u ja'i.

Ra Jesús bi zohni goho y_u mbahua

¹⁶ N'da ra pa mi 'yo b_u a ra Jesús b_u ndendadehe t'ɛmbi Galilea. Nɛ nub_uya bi nu a ra Simón n'youi rán 'yoh_u i Andrés a, mi ɛnxit'á b_u ja ra dɔdehe u, ngue yá 'bɛfi y_u mbahua u. ¹⁷ Ra Jesús bi 'yɛmp'u:

—Ba tengauí ga ja aui gui xihmi y_u ja'i da 'yɛc'yɛigui tengu thoho b_u gní theui y_u hua ngub_u guí ɔt'ui, bi 'yɛmp'u.

¹⁸ 'Bɛx bi hyɛp_u yá xit'á b_uya nɛ bi dɛnni.

¹⁹ Nɛ xɔ bi thogui bin 'yo mi ts'u nɛ bi nu a ra Jacobo n'youi rán 'yoh_u i Xuua a, gätho u yoho yá ts'ant'u ra Zebedeo u. Mi hub_u ja yá mbosa u, midi hoc yá xit'á. ²⁰ Nɛ xɔ bi xifi da dɛn'du. 'Bɛx bi dɛn'du b_uya bi zɔp_u rá ta b_u ja ra mbosa u b_uya nɛ yá mbɛfi.

Ra Jesús bi hoc'a n'da ran 'yoh_u min 'youi ra zithu

²¹ Nɛ nub_uya nu ra Jesús bi yath_u b_u ja ra hnini Capernaum u xí tɛnni. Nu ra pa ran säya mí cɔrp_u ja ra nijá nɛ mi xänba b_u y_u ja'i. ²² Nɛ nu'u b_uya, ɛmmɛ bi hyonya thoho

'bɛ mí 'yø a bi man ra Jesús, nguetho bi xänbi xən ho ne hinga ngubɛ mí man ɛ ma xänbate sehe ngue dyɛ israelhe, dyújudíohe. 'Bex gue bi bədi ja rán t'ɛdi ra Jesús. ²³ Ne mi 'bɛpɛ n'da ran 'yohɛ n'youi ra zɪthu ne nts'edi bi mbah pɛya, bi 'yɛna:

²⁴ —'Bɛ'a guí nde gui 'yørcəhe grá Jesús, grá mɛngu Nazaret. Ha gui juaje ya. Dí pədi gue'e rá Thahni i Ojə gue xən hotho, bi 'yɛna.

²⁵ Pɛ nu ra Jesús bi dəmhyə ra zɪthu, bi 'yɛmbi:

—Daman hɛ, dami pøm bɛ ja rá mbɛi na ran 'yohɛ, bi 'yɛmbi.

²⁶ Nu ra zɪthu bɛya nts'edi bi huə'ts'a ran 'yohɛ, nts'edi bi mbafi, ne bi bøm bɛya.

²⁷ Gätho bi hyonya thoho ɛ 'bɛpɛ ne bin 'yɛmzɛhɛ ɛ:

—'Bɛ'a nam bøn'a dí nuhɛ ya. 'Bɛ'a ni 'da'yonxädi na, nguetho i ja rán t'ɛdi na i sah yə zɪthu ne i su ɛ, bin 'yɛmzɛhɛ ɛ.

²⁸ Ne 'bexque 'dahmantho bi hmam bɛ gätho ra häi Galilea 'bɛ'a bi 'yøt'a ra Jesús.

Bi hoc'a rá suto ra Simón a ra Jesús

²⁹ Nu'bɛ mi bøm bɛ ja ra nijə a ra Jesús bi mbähä ra Simón, ne ra Andrés, ne ra Jacobo, ne ra Xuua. Bi zømhbɛ bɛ rá ngu ra Simón.

³⁰ Ne nu'a rá suto ra Simón 'bɛm bɛ rá oi, i hɛmb ra pa. Ne bi si a ra Jesús. ³¹ Ne bi nu bɛ i 'ben'a ra xisu bɛya, bi benba rá 'yɛ ne bi xots'i. 'Bex bi bøn a ra pa, hin hapɛ xən'ɛ, ne 'bex bi zä bi hoc yän sihmɛ bɛya.

Ra Jesús bi hoqui xən ngu yə hyɛnni

³² Ne nu'bɛ mí yəh ra hyadi gätho ɛ mi ɛ bá ts'inba a ra Jesús bɛ mi 'bɛi, ne ɛ min 'yohɛ ra zɪthu bá ts'inbi. ³³ Bim peti bɛ ja ra goxthi gätho yə jə'i 'bɛpɛ ja ra hnini.

³⁴ Gätho na ngu yə hyɛnni bi hoqui, ne bi hyønbə thi yə zɪthu min 'yohɛ ɛ 'da. Ne nu yə zɪthu, ɛmmɛ mi ndehma da ma to'o a ra Jesús, pɛ nu ra Jesús him bi japi din yə ɛ.

Nu ra Jesús bi xänba yə jə'i bɛ ra xɛqui Galilea

³⁵ Ne nu'bɛ mi ts'ɛtho da hyax bɛya, bi ndants'a ra Jesús bi bøm bɛ ja ra hnini, bi mba bɛ ma'ueni bin yəui Ojə. ³⁶ Ne nu'bɛ mi hyats'i xən ho bɛya, bi mba ra Simón da hyoni, ne'ɛ mi'da mi 'bɛhmbɛ bi mbähä da

hyomhbɛ ra Jesús. ³⁷ Pɛ nu'bɛ mí dɪm bɛya, bi 'yɛmbi:

—Mbähä bɛ ja ra ngu nguetho gätho yə jə'i hon'a bɛ mahøn'a, bi 'yɛmbi.

³⁸ —Hin'na, pɛ man'da xən ho 'bɛ ga mbähä bɛ ja mi'da yə hnini, ne pɛ ga mangä bɛ mam hmam bɛ, nguetho gue'a bá ɛcä ua a, bi 'yɛn'a ra Jesús.

³⁹ 'Bex bi mbähä bɛya, bin 'yo gätho ra häi Galilea, bi man rá m hman Ojə bɛ ja yə nijə ne bi hyøn'a thi yə zɪthu mín 'yohɛ 'da yə jə'i bɛ bi thogui.

Bi hoc'a n'da ran 'yohɛ mi hɛmb ra t'axca'ya

⁴⁰ Ne bi zøm bɛ n'da ran 'yohɛ bɛ 'bäh ra Jesús, i hɛmb ra t'axca'ya. Bin danyahmu, bi 'yəp ra mate, bi 'yɛna:

—Nu'bɛ ni pähä da zä gui hogui ts'ɛ, bi 'yɛmbi.

⁴¹ Bin yeh rá mbɛi ra Jesús, bi dä'a ra hyɛnni, ne bi 'yɛmb bɛya:

—I jagä ra pähä da yän'a ya, bi 'yɛmbi.

⁴² 'Bex bim 'bɛ'ɛ yə 'ya mi hɛmbi. ⁴³⁻⁴⁴ Nu ra Jesús bɛya, nts'edi bi hɛcpi ne bi 'yɛmbi:

—Nuya, njon gui xifi 'bɛ'a dá øt'e'e. Ni mba, bán 'yupɛ 'bɛh ra mbäjä, gui un bɛ n'da ra 'bøts'e i man rán t'ɛdi ra Moisés da hyəxpɛ n'da 'bɛ ya bi yän ra t'axca'ya, ne da fəh bɛya ngue bi zä i, bi 'yɛmbi.

Ne bi xifi da mba bɛya. ⁴⁵ Pɛ nu ran 'yohɛ 'bɛ mi bøm bɛ bi mbədi ɛmmɛ mma. Ne bi xih yə jə'i 'bɛ'a xí t'ørpe. Jannangue'a nu ra Jesús ya him bi zä da yərpɛ ja yə hnini ne 'yotho bɛ ma'ueni nguetho ɛmmɛ bi muns yə jə'i 'bɛ i cərpɛ ja ra hnini. Pɛ guehma xən ngu yə jə'i mi zøm bɛ hapɛ mi 'yo ngue høn bɛ go hapɛ ní nets'i.

2

Bi hoc'a n'da ra jə'i mi ts'a rá jə'i

¹ Nu'bɛ mi tho i ts'ɛ 'da yə pa bi yət mahøn'a bɛ Capernaum ra Jesús. Nu'bɛ mí 'yøh yə jə'i ngue 'bɛpɛ ja ra ngu, ² 'bexque xən ngu bi zøm bɛ yə jə'i gue'bɛ go mi yupɛ mbo ra ngu ne pɛ thi. Nu ra Jesús bɛya, bi xih rá m hman Oja ɛ yə jə'i. ³ Ne nubɛya, bi zøm bɛ 'da yən 'yohɛ i tu n'da ra hyɛnni ngue mí ts'a rá jə'i. Goho ma 'yohɛ ɛ yən dute. ⁴ Ne hingui sä da thopɛ 'bɛh ra Jesús

nguetho mi d_u b_u y_u ja'i. Janangue'a bi xø'ts'a n'da xequi ra 'bet'e, bi çamp'u a ra hyenni con rá 'beza. ⁵ 'Bex bi bəh ra Jesús ngue mi pə u ngue i jase rá ts'edi, ne bi 'yemp'a ra hyenni bəya:

—Nu'i, n'yø, ni ts'oqui ya xəm pun'ni i, bi 'yembi.

⁶ Ne nu'u 'da y_u xänbate nija, mi hup_u. Ne nu'b_u mí 'yø'a 'be'a i man ra Jesús, ⁷ bi 'yense mbo yú mbui n'da ngu n'da: “Xina, hanja ni man na tengu na. Pε hingui numansu Oja na, njo'o n'da ra ja'i da zä di punba yú ts'oqui n'da, hinda hont'a Oja,” bi 'yense yú mbui u. ⁸ Pε nu ra Jesús 'bexque bi bətho 'be'a mbən u, ne bi 'yemp'u:

—Hanja ngub_u guím bəmhb_u mbo ni mbuih_u. ⁹ Ha guím bəmhb_u ngue nte ni mba tho a dá xicä na ran 'yoh_u ngue rá ts'oqui ya xəm punbi. Ha guím bəmhb_u man'da xquí pəhmb_u ngue i ja ma ts'edi 'b_u ga xifi da ndants'i, da gəx rá fidi din 'yo. ¹⁰ Pε nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, ga ut'ah_u ya i ja man t'edi ua ja ra häi ngue ga punba yú ts'oqui n'da ra ja'i, jannangue'a ga japi din 'yo na ran 'yoh_u ya, bi 'yən a ra Jesús.

Ne nub_uya, bi 'yemp'a mí ts'a rá ja'i:

¹¹ —Nu'i, dí xi i, ndants'i, çax ni fidi, ni mba ni ngu, bi 'yembi.

¹² Nub_uya, 'bex bi ndants'i, bi gəx rá fidi, bi bøm b_u i ja ra ngu. Ne bi nu u gətho mi 'bup_u. Ne bi hyonya thoho u. Jannangue a bi 'yεspa Oja u bəya ne bi 'yən u:

—Njam'b_u xtá nuh_u tengu a bin ja ya, bi 'yən u.

Nu ra Leví 'bex bi den'na ra Jesús

¹³ M'bejua bəya xø bi mba mahøn'a b_u ja ra ndendədehe a ra Jesús. Ne mi søm b_u y_u ja'i ne mi xänba b_u u. ¹⁴ Nu'b_u mi thop_u 'b_u a ra Leví, i hup_u ja rá mεxa gue'a ra hyacahäi a. Nu'a ra Leví rá ts'unt'u ra Alfeo a. Nu ra Jesús bəya bi 'yembi:

—Ba tengui.

'Bex bi ndants'a ra Leví bəya, bi denni.

Jesús bin sihmeh_u y_u ts'om'bäi

¹⁵ Ne bin sihmeh_u ra Jesús ne yú xädi b_u ja rá ngu a ra Leví. 'Darp_u bin sihmeh_u 'da y_u ziyate hyacahäi ne mi'da y_u ts'om'bäi. Xən ngu mi 'bup_u nguetho xən ngu u ya xí

'yεc'yεi a. ¹⁶ Ne nu'u 'da ma xänbatehe b_u nija, y_u fariseo u, ne nu'b_u mi nu ra Jesús ne yú xädi sihmeh_u u y_u ziyate hyacahäi ne y_u ts'om'bäi ne bi 'yemp'u yú xädi ra Jesús:

—Hanja ngub_u øt' ni Hmuh_u. Hingui ho øt'a ngue i sihmeh_u y_u ziyate hyacahäi ne y_u ts'om'bäi, bi 'yən u.

¹⁷ Nu'b_u mí 'yøh ra Jesús 'be'a bi man u, bi 'yemp'u:

—Nu'u im bense xən zaqui hingui honi to'o da mbäts'i, hinda hont'u i pəse in zäman'u i honi to'o da mbäx u. Ne nugä bá εcä ga fäx u i pədi ja yú ts'oqui, him bá εcä ga fäx u im bense y_u hocja'i, bi 'yən a ra Jesús.

Ran t'änni nangue u ε't' yün sihme

¹⁸ Nu'u yú xädi ra Xuua Nxixyə ne yú xädi y_u fariseo mí ε't' yün sihme u. Ne bi zøm b_u u 'da b_u mí 'buh ra Jesús ngue bi 'yänni ne bi 'yembi:

—Hanja hingui ε't' yün sihme u ni xädi ne i ε't' yün sihme u yú xädi ra Xuua ne yú xädi y_u fariseo, bi 'yən u.

¹⁹ Ra Jesús bi xi'a n'da ran t'uti ngue ran thəti 'b_u mi dət'u, bi 'yembi:

—Pε nu'u i 'bup_u ja ran thəti hin da du yú mbui nguetho 'bup_u a ran 'yoh_u din thəti. Hin da 'yεna ngue hin din sihme u. ²⁰ Pε da zøn ra ora da ts'ispa a ran 'yoh_u ne ja da 'yε't' yün sihme bəya, bi 'yən a ra Jesús. ²¹ Ne nu'a din xä u ma xädigä hin da bømhanho 'b_u ne'a ra nyomhma da den ya, tengu thoho ra naxca 'bø't'e hin da zä di 'bø't'a ra 'ya'bø't'e nguetho da xε thoho mahøn'a. ²² Ne ngutho a ra vino ma'da'yo hin da zä da sirp_u ja ra 'yambot'asεi nguetho nu'a ra vino ma'da'yo da dən 'b_u da sirp_u ne dim fän a ra vino bəya, gətho 'da dín ts'ontho bəya. Nu'a ra vino ma'da'yo i pa nsi't'i b_u ja y_u mbot'asεi ma'da'yo, pi 'yən'a ra Jesús 'b_u mí dədi.

Bi t'εmbi i øt' ra 'bεfi u yú xädi ra Jesús a ra pa ran ts'äya

²³ Ne nu'a ra pa ran ts'äya bi mbähä yú xädi ra Jesús, bi thop_u ja n'da rá huəhi y_u trigo. Nu yú xädi bəya i toc y_u trigo b_u bi thogui. ²⁴ Nu y_u fariseo bi nu 'be'a bi 'yøt'u yú xädi ra Jesús ne bi t'emp'a ra Jesús bəya:

—Hanja ngub_u i øt'_u ni xädi_u ya ne i ma man t'ëdi_u hin dam pëhmb_u a ra pa ran ts'äya, bi 'yëñ'_u y_u fariseo.

²⁵ Pë nu'a ra Jesús bi 'yëmp'_u:

—Ha hin guí nu b_u ni sòcuah_u ngue ne ra David bi mbesta rán t'ëdi Oja 'b_u n'dandj 'b_u min tumanthuhu b_u bin 'yo ne _u min 'yoh_u.
²⁶ Janangue'a bi yärp_u ja rá ngu Oja ne bi zih_u b_u y_u 'bòxthuhmë. Pë him mi sä xtán zi _u ne hont'_u y_u mbäjä i sä da zi _u. Ne nu ra Abiatar, ra hmumbäjä b_u a, bi 'yëmp'_u.

²⁷ Ne xø bi 'yëña:

—Í ts'än'na ra pa ran ts'äya nguetho bi ndep y_u ja'i hin ε din _unbi, hin í ts'änni ngue da mba nts'upi. ²⁸ Ne nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, drá hmugä ne i ja man t'ëdi gam mangä 'be'a da 'yøt' y_u ja'i ra pa ran ts'äya, bi 'yëñ' a ra Jesús.

3

Bi hoc'a n'da ran 'yoh_u him mi sä di juan rá 'yë

¹ Ne nu ra Jesús b_uya bi yärp_u ja ra nijä mahøn'a. Ne mí 'b_urp_u n'da ran 'yoh_u him mi sä di juan rá 'yë. ² Ne mí 'b_urp_u 'da di äxtho ra Jesús 'b_u di hocpa rá 'yë ran 'yoh_u. Ne nu'b_u da nu di hocpi di yäp p_uya nguetho ra pa ran ts'äya a. ³ Pë nu ra Jesús bi 'yëmp'a ran 'yoh_u:

—Ndants'i, gam 'bäh_u made i 'b_uh y_u ja'i, bi 'yëmbi.

⁴ Ne nub_uya, bi 'yän'd_u 'b_urp_u ne bi 'yëmp'_u:

—Dami xij_u ya 'be'a x_un ho da t'øt' 'b_u ra pa ran ts'äya. Ha da t'øt'a n'da ran ho uague da t'øt'a n'da ran ts'o. Ha x_un ho 'b_u da yänba rá te rá mijä'iui n'da, uague x_un ho 'b_u da hyäcpa rá te rá mijä'iui n'da.

Pë nu'_u hin'y_u 'be'a sä dí d_uti. ⁵ Nu ra Jesús bi hyanman'_u y_u ja'i b_uya ne bi zøt rá mb_ui nguetho hin'y_u ran hocjä'i _u. Nub_uya bi 'yëmp'a mi _u rá 'yë:

—Dami juan ni 'yë.

Ne 'bex bí juan rá 'yë b_uya, bi gomanho. ⁶ Bi bøn y_u fariseo b_uya ne in cue. Bin yäh_u mahøn'a _u yän säh_u ngue mi ten ra Herodes, ne mí hon _u 'bëp_u dí hyo a ra Jesús.

X_un ngu y_u ja'i bim peti b_u ja ra d_udehe mahøn'a

⁷ Nu ra Jesús bi 'uegue bi mbähä y_u xädi b_u ja ra d_udehe ne x_un ngu y_u ja'i mi 'b_urp_u ra häi Galilea bi denthoho. ⁸ Ne _u y_u mēngu b_u ja ra häi Judea, nēp_u ra hnini Jerusalén, nēp_u ra häi Idumea, nēp_u 'danguadi ra Jordán, nēp_u ra xēqui Tiro ne Sidón, bi 'yø _u 'be'a gätho bi 'yøt'a ra Jesús. Janangue a gätho bi zøm b_u mi 'b_u a. ⁹ Ne nu ra Jesús bi 'yëmp'_u y_u xädi:

—Damin säh_u, gui jomhb_u n'da ra t'ambosa n_u ja ra dehe, bi 'yëmp'_u.

Ngub_u bi xifi nguetho i nu man'da man'da ní zøntho y_u ja'i ne nu'b_u bin d_u b_u y_u ja'i da hyuxp_u ja ra mbosa ra Jesús b_uya.

¹⁰ Nguetho ya xí hoqui x_un ngu y_u hyënni, janangue a din tønthoho _u y_un zäman'_u in nde da benba rá pahni ra Jesús ngue mi p_u _u, høntho ga thärpa tho ho rá pahni 'bex gue da yängui, mi ëñ'_u. ¹¹ Ne nu'_u min 'yoh_u ra zïthu bin danyahmu b_u 'b_uh ra Jesús ne mbafi, ëñ' _u:

—Nu'i gue'e rá Ts'ant'_u i Oja, bi 'yëñ' _u.

¹² Pë nu ra Jesús nts'ëdi bi hecpa _u nguetho hingui ndepe gue'_u y_u zïthu dí b_u _u y_u ja'i gue gue'a rá Ts'ant'_u Oja a.

Ra Jesús bi huahni 'de'mayoho y_u xädi

¹³ M'bejua b_uya bi guam b_u ja ra nyuni a ra Jesús. Nub_uya bi zohn'd_u 'da y_u xädi ne nu'_u bi mba b_u 'b_uh ra Jesús _u b_uya. ¹⁴ Ne nub_uya bi huahn'd_u 'de'mayoho, bi zänni din 'yoh_u ngue da zä da mbëhni da xih y_u ja'i rá m hman Oja. ¹⁵ Ne bi un y_u ts'ëdi di hoc y_u hyënni ne da hyøn a thi y_u zïthu n'yoh_u 'da y_u ja'i. ¹⁶ Bi zänna ra Simón, ne bi zänbi dí huti ra Pedro a. ¹⁷ Ne ra Jacobo ne'a ra Xuua rán 'yoh_u na ra Jacobo. Gätho yoho y_u ts'ant'_u ra Zebedeo ya. Ne bi zänba yän sopathuhu Boanerges, i nde da ma tengu n'da ra ngäni. ¹⁸ Ne'a ra Andrés bi zänni, ne ra Felipe, ne ra Bartolomé, ne ra Mateo, ne ra Tomás, ne man'da ra Jacobo ngue rá ts'ant'_u ra Alfeo, ne ra Tadeo, ne man'da ra Simón, t'ëmbi ra cananista. ¹⁹ Ne ra Judas Iscariote gue'a di d_u a ra Jesús. Ne nu'b_u mí gua'a bi un y_u ts'ëdi _u, bá ëñ' y_u ngu.

Bi t'ëmbi in 'youi rá ts'ëdi ra zïthu a ra Jesús

²⁰ Ne xø bi zøm b_u x_un ngu y_u ja'i mahøn'a xø him mi pongui din sihmë ts'_u a ra Jesús ne

yá xádi. ²¹ Nu'bu mí 'yø u yá meni ra Jesús 'be'a gátho i øt'a, embi in gát'i, ne bá ε u bi zøm bu 'bah ra Jesús i nde da zits'i.

²² Ne nu yu xänbate nijä xpí 'yε a Jerusalén, sä εn u n'youi ra zithu ra Jesús, ne εn u nangue rá ts'edi yá hmu ra zithu gue'a ní zä i høn a thi yu zithu ra Jesús, sä bi 'yεn u yu xänbate nijä.

²³ Nu'bu mí bah ra Jesús 'be'a bi man u, bi zon'du büya ne bi xih yun t'uti da badi hinga gue'a man u. Bi 'yεmp'u:

—Hin da zä a ra zithu din susehu yá minzithuhu, ne xti 'betho rá ts'edi. ²⁴ Tengu n'da ra ts'ut'abi bu ja ra hnini hingui sä da hyä rá ts'edi 'bu din susehu u yá jä'i. ²⁵ Ne ngutho n'da ra ngu 'darpu 'buhmbu yá ts'unt'u n'da ran 'yohu da guase u 'bu hinga 'dat'a im bēni. ²⁶ Ngutho u yu zithu 'bu xtín susehu yá hmu, xtan guase u 'bu hinga 'dat'a im bēn'u, bi 'yεn'a ra Jesús.

²⁷ Ne xø bi xih man'da ran t'uti nangue 'be'a bi 'yørpa ra zithu, bi 'yεmbi:

—Njon da zä da yørpu ja rá ngu n'da ran 'yohu i ja rá ts'edi gue'bu hinga m'bet'o da thu't'i. Pe nu'bu ya bi thu't'i, hingui hēi da thaspi 'be'a gátho i pes' paya, bi 'yεn a ra Jesús.

²⁸ Pe majuani dí xi ahü hønt'a go ma ts'oqui bi 'yøt' yu jä'i da mba ma punbi 'bu da hyon ra punbi, ne hønt'a go ma ts'ore bi ma. ²⁹ Pe nu'u to'o im man ra ts'ore nangue rá Hogandahi Ojä njam'bu da zä da mba ma punbi u, da nu ran unbi gátho yu pa mazai, bi 'yεn a ra Jesús.

³⁰ Ngubu bi xih yu xänbate nijä ra Jesús nguetho bi 'yεn'u hinga gue'a rá ts'edi rá Hogandahi Ojä in 'youi ra Jesús, ngue mi høn a thi yu zithu.

Ra Jesús i embi rá mbe ne yün 'yohu u i øt' rá pähä Ojä

³¹ Ne nubüya bá εse rá mbe ra Jesús ne yün 'yohu. Pe mí 'bátho bu thi nguetho him bi zä bi yut'a mbo. Ne bi xi u 'bäpu mbo:

—Xihmi ts'u ra Jesús ngue dín zohndähe ua thi, bi 'yεmp'u.

³² Ne nu'u 'darpu mí huhmbu ra Jesús bi 'yεmp'u büya:

—Bäpu thi ni mbe ne nin 'yohu, i hon a i 'na.

³³ Nu ra Jesús büya bi dät'u:

—Ga xi ahü te'o a ma mbe ne man 'yohu.

³⁴⁻³⁵ Ne bi hyant'u 'darpu huhmbu büya, ne bi 'yεna:

—'Bucua ya ma mbe, ne man 'yohu, nguetho hønt'a go te'o da 'yørpa rá pähä Ojä, gue'a man 'yohu a, ne gue'a man ju a, ne gue a ma mbe a, bi 'yεmp'bu mi dadi.

4

Ran t'uti ra mbomhmudä

¹ Ne xø bi xänba yu jä'i mahøn'a bu ja ra ndendädehe a ra Jesús. Ne εmme xun ngu yu jä'i bim petihu bu. Janangue'a bi yørpu ja ra t'ambosa bi dan i ts'u bu ja ra ndenthe. Nu yu jä'i bi gopu ndenthe büya. ² Nu ra Jesús büya xun ngu yun t'uti bi xih yu jä'i 'bu mí xänbi, ne bi 'yεna:

³ —'Yøhmbu ts'u ran t'uti ga xi ahü ya. Nu'a n'da ra uähi bi mba bá pon yu hmudä. ⁴ Ne bi zo 'da bu 'yu. Nubüya bá εh yu doja bi jua'a nts'a yu hmudä xí zo bu. ⁵ Nu'u mi'da yu hmudä bi zo bu ja yu ndaxnado ne ts'utho ra häi bu. Janangue'a 'bex bi bøxa n'dihi. ⁶ Pe nu'bu mam bá pøx ra hyadi 'bex bi 'yot'u nguetho hin hapu sä da mba yá 'yu. ⁷ Nu'u mi'da bi zo bu ja yu dapo, bi bøts'e pegue bi gom' yu dapo, ne nte bi ndø'u. ⁸ Pe nu'u mi'da büya bi zo bu ja ra häi xun ho. Bi bøts'e ne bin te, ne bi ndøgue. Nu'u 'da 'däte ma'det'a bi ndøgue, nu'u 'da hyäte, nu'u 'da n'da ciento bi ndøgue ngue n'da 'bäi, bi 'yεn a ra Jesús.

⁹ Ne xø bi 'yεmp'u yu jä'i:

—Hønt'a go to'o ja yá zagu bi 'yø a dá ma, bi 'yεmbi.

Hanja i xih yun t'uti yu jä'i a ra Jesús

¹⁰ Nu'bu mi 'busehu 'de'ma yoho yá xádi ra Jesús ne'u mi'da yá 'yεc'yēi, bi xifi da xi u 'be'a na mbøn a ran t'uti bi ma. ¹¹ Nu ra Jesús bi 'yεmp'u büya:

—Gue'ahu bi ja ahü gui pähmbu a him mam fadi mam 'bet'o ngue 'bepu ní manda rá ts'edi Ojä. Pe nu'u yu jä'i thohe gue'u da sänba yun t'uti, ¹² madague da nu pe hin da 'yørpa masu 'be'a da nu, ne madague da 'yøde pe hin da badi 'be'a ní mba a, ne hin da bēni di päh yá mbai ngue da hyon ra punbi, bi 'yεn'a ra Jesús.

Rän theui a ran t'uti a ra mbomhmudä

13 Nε xø bi 'yεmp'ε mahø'n'a:

—Nu'bε hin guí p̄hmbε 'be'a na mbø'n'a ran t'uti dá mangä, ha da zä gui p̄hmbε gätho mi'da ga xi ahε 'bε. 14 Nu'a na mbø'n'a dá mangä, nu'a ra uähi que'a bá man rá m hman Ojä hønβε go hapε. 15 Guehya bi zo bε ja ra 'yu na mbøni bi 'yømanho rá m hman Ojä ya. Pε nu ra z̄ıthu 'bex bi japi bi pumbεni a ram hma bi sifi. 16 Ximangutya bi zo bε ja yε ndaxnado na mbøni bi 'yøh ram hma nε bin johya. 17 Pεgue hinga gätho rá mbıi bi bεni. Janangue'a nu'bε bi nu yεn εcpi nε yεn εnbi nangue rá m hman Ojä him bi hyät'i, 'bex gue bi zu nε bi 'uegue. 18 Nε nuya bi zo bε ja ra d̄apo na mbøni bi 'yømanho ram hma 19 pε εmme di ho ra ximhäi nε ra mbeti i hä't'i, nε di ho da 'yøt' yú pähä zεhε. Tengu'bε bi gomba ram hma, nε hin di japi din te yú mbıi. 20 Pε nuya bi zo bε ja ra häi xεn ho, na mbøni bi 'yømanho rá m hman Ojä, bi hyanı, nε bin te yú mbıi xεn ho, nε bi xant'a ram hma xεn ho, tengutho yε hmudä, gue bi ndø'a 'däte ma'det'a ε 'da, nε hyäte ε 'da, nε n'da cıento ε 'da, bi 'yεmp'ε yú xädi 'bε mi xifi 'be'a na mbø'n'a ran t'uti bi ma.

Gätho him mam f̄adi da zøni da f̄adi

21 Nε xø bi 'yεn'a ra Jesús:

—Nu'a mam hmangä nts'änni gätho yε j̄a'i da 'yøde, tengu n'da ra nyot'i nts'änni di yot'i gätho bε mbo ra ngu, hingan ts'änni da mba ma c̄t'i bε ja ra 'bihuanza o ra 'bit'ots'i. 22 Nguetho gätho 'be'a him mam f̄adi da zøni da f̄adi, nε gätho 'be'a him midí nεqui da zøni da hnu. 23 Hønt'a go to'o ja yú zagu bi 'yø a dá ma. 24 Nε nu'a di jamansu a i øde da b̄adi xεn ho nε Ojä di japi man'da xεn ngu da zøni da b̄adi. Pε nu'a hin ε di jamansu a i øde, pε nε'a zi ts'ε mi p̄adi dim 'bedi, nε tengu ni t'eni gnán εmhβε gue'a dí t'en'nahε, nε man'da mbongui thoho din 'da ahε. 25 Din ja ahε tengu ram hma i εna: “Nu'a xεn ngu i ja man'da xεn ngu din t'unni pε nu'a ts'εtho i ja man'da da th̄anba a.”

Rán t'uti ra hmudä i te

26-27 Nu ra Jesús bi 'yεmp'ε mahø'n'a:

—Nuya di manda ua rá ts'edi Ojä madague'bε hin di nεqui, tengu thoho n'da ra hmudä 'bε bi du a n'da ran 'yohε,

madague'bε hingui nu hague ám bøts'e pεgue i p̄adi da bøts'e, nte im bεntho. 28 Nguetho nu'a ra häi dí tese yε thuhu a. Nu'bε bi mbıdi bi bøts'e, yε paxi thoho, m'bejua b̄aya da ndøh yú d̄axi, nε nub̄aya din th̄a ε. 29 Nε nu ran 'yohε b̄aya da xoqui nguetho bi zø'n ra ora da 'be'ts'i, bi 'yεn a ra Jesús. In jabε rá ts'edi Ojä ngue di manda ua nε njongui nu hague na te.

Ran t'uti rá hmudä ra mostaza

30 Nε man'da ran t'uti bi xih yú xädi ra Jesús mahø'n'a, nε bi 'yεmp'ε:

—'Bεpε dá bεmhβε hague di manda ua rá ts'edi Ojä. Ga xi ahε n'da ran t'uti nangue'a. 31-32 In ja tengu n'da rá hmudä ra mostaza i pa m'boni, nε εmme zicue tho, εmme man'da zicue xinda gue mi'da yε hmudä, pε man'da i te xεn ngu yú 'yε, xinda gue gä mi'da yε paxi nε xøgue sä da 'yøt' yú 'bafi yε doja bε ja yú xaha. Njabε rá ts'edi Ojä bε ni nεqui ngue di manda ua, bi 'yεn'a ra Jesús.

Hanja bi xih yεn t'uti ε yε j̄a'i

33 Nε xεn ngu mi'da yεn t'uti bi xänba yε j̄a'i a ra Jesús 'bε mi xänbi tengu ya i hmangua, pε hønt'ε hingui h̄ei bε dá f̄adi bi xifi. 34 Nε nte bi xih mi'da yεm hma, hønt'ε yεn t'uti bi xifi. Pε nu'bε mi 'bεshε yú xädi bi xih p̄aya 'be'a na mbø'n'ε yεn t'uti bi mam bε 'b̄ah yε j̄a'i.

Bi xifi din hε ran d̄ahi ra Jesús

35 Nu'bε mín de b̄aya nu ra Jesús bi 'yεmp'ε yú xädi:

—Nuya ga thohmbε nε 'danguadi ra d̄adehe, bi 'yεmp'ε.

36 Nε nub̄aya bi xih yε j̄a'i da mbeng bε yú ngu. Nu yú xädi b̄aya bi 'yon a ra mbosa mi huhε ra Jesús, bi mbähä b̄aya. Nε xεn ngu mi'da yε j̄a'i bi d̄enni ngue bi hyuse yú mbosa ε. 37 Nε nu'bε ya i 'yo bε ja ra dehe nε nts'edi ran d̄ahi bin ja, nε bi donts' ra dehe ra mbosa nε mi ts'εtho xtán yudi. 38 Pε nu ra Jesús mi hunh ra huhni, nε mi ap̄ε ja ra mbosa. Nu yú xädi bi 'yä ra Jesús nε bi 'yεmbi:

—Xänbate i, ha nte guím bεni nε nde ga tuhε, bi 'yεmp'ε.

39 Bi ndants'a ra Jesús b̄aya nε bi 'yεmp'a ran d̄ahi nε a ra dehe:

—Daman hε, bi 'yεmbi.

'Bex gue bin hε ran dāhi nε ra dehe baya him mam bi 'yāni. ⁴⁰ Nubaya, bi 'yεmp'u yá xādi:

—Guín suh nguetho ts'utho guí εc'yεigah.

⁴¹ Nu yá xādi baya bi zu a ra hmu, nε bi hyonya thoho a bin ja. Bin 'yεmzεhε n'da ngu n'da u:

—'Bε'a di 'yεt'ui na ran 'yohu, nε ya 'bex gue in hε a ran dāhi nε ra dehe di hεcpi.

5

Ra Jesús bi hyōnba thi yu zīthu a ra mēngu bu Gadara

¹ Nubaya nu ra Jesús nε yá xādi bi zōm bu 'danguadi ra dādehe nub ja ra hāi Gadara. ²⁻⁶ Nε mi 'bup n'da ran 'yohu min 'youi yu zīthu. Nu'a mi zām bu ja ran 'yāgui, nε njo'o to'o mi sā da zāmmi nguetho gā i xεcthoho yu cadena mi pa nthāt'i. Xun ngu yu nīdi bi thurpa yá 'yε nε yá gua nangue yu cadena, pε gātho i xεcthoho. Njon mi sā di hεcpi. Gātho ra pa nε ra xui mi mbap ja ra dāpo o guerp ja ran 'yāgui, nε midi unba zεhe nguetho mi hεzεhε rá jā'i nangue yu do. Nu'bu mí bōm bu ja ra mbosa a ra Jesús nε yá xādi, 'bex bá ε a ran 'yohu bin c'athu, bí 'yεp ja ran 'yāgui, bin danyahmu bu 'bāh ra Jesús, bi dānde, ⁷ nε nts'edi mbafi, bi 'yεna:

—'Bε'a guí nde gui 'yōrcahe grá Jesús, rá Ts'ant'u i Ojā mahεts'i. Nuya dí ā a ra mate hin gui pēngahe, ⁸ bi 'yεn'u yu zīthu 'bu mi sifi da bōm bu rá mbai ran 'yohu. ⁹ Nε nubaya nu ra Jesús bi 'yān'n'u yu zīthu:

—'Bε'a ní thuhu, bi 'yεmbi.

—Ma thuhu “N'dan nεts'igāhe” nε εmme xun ngu gāhe, bi 'yεna. ¹⁰⁻¹² Nε nts'edi dí ā a ra mate gue'bu ga pōmhbe hin gui pēngahe bu n'danni i ja yu hāi, dami 'yōrcahe ra mate gui pēngahe nu 'bāh yu ts'udi ga cūthe nu, bi 'yεn'u. Nguetho hinga yatho mí 'yo u yu ts'udi xun ngu, mi sapaxi bu.

¹³ Nu ra Jesús ya bi un ran t'ēdi da yurp 'bāh yu ts'udi. Nu'bu mí yurp ya 'bex bán tih yu ts'udi bá cāp ja ra nguani u 'bex bi yurp ja ra dehe u, nε gā bi du bu baya. Mbe yo mahuāhi i jua u.

¹⁴ Nu u yan 'yohu midi jamansu yu ts'udi, 'bex bi 'da 'bu min nu 'bε'a bi 'yōt'u yu ts'udi. Bi mba bá mam bu ja ra hnini nεrp huāhi a

bin ja. 'Bex bi mba yu jā'i baya da nuse u 'bε'a bi man u yá mbādi yu ts'udi. ¹⁵ Nu'bu mí zōm bu, bi nu i hup a ran 'yohu madí unba ra zīthu, ya xí zā nε i he rá zi pahni. εmme bi mbidi yu jā'i baya. ¹⁶ Nu'bu xí nu yu ts'udi, xō bi xifi xun ho yu jā'i mahōn'a 'bε'a xín ja. ¹⁷ Nε nubaya, nu yu mēngu bu εmme bi 'yāp ra mate ngue 'bex gue da bōn a ra Jesús bu ja yá hāi u.

¹⁸ Bi mba da ndex ra mbosa a ra Jesús baya. Nε nu'a ran 'yohu xí unba ra zīthu εmme i nde da dēn'na ra Jesús gue 'darpū din 'yohu. ¹⁹ Pε nu ra Jesús him bi un ran t'ēdi nε bi hεcpi.

—Ni mba bu ni ngu, nε gui xi u nim 'buihu ran ho bi 'yōt'a Ojā ra Hmu ngue bi huεc'a i, bi 'yεmp'a ran 'yohu.

²⁰ Nu'a min 'youi ra zīthu baya, bi mba rá ngu. Bi dū'mi bi mam bu gātho ra xεqui Decāpolis 'bε'a xí 'yōrpa ra Jesús. Nε gātho u bi xifi bi hyonya thoho u.

Ra Jesús bi 'yā'a rá t'ixu ra Jairo nε bi hoc'a n'da ra xisu mi hēmb ra mbeji

²¹ Nε nu'bu ya mi zōn ra Jesús bu ná 'danguadi ra dādehe, εmme xun ngu yu jā'i bim peti bu ndenthe mahōn'a guerp bin sāya ra mbosa. ²² Bi zō'a n'da rá ngarbi ra nijā i Jairo a, bin danyahmu bu ja rá gua ra Jesús.

²³ Nε εmme bi 'yāp ra mate, bi 'yεmbi:

—'Yōrqui ts'u ra mate ga mbāhā ba cāx ni 'yε ma t'ixu nguetho εmmei, janangue'a da yāni nε hin da du, bi 'yεmbi.

²⁴ Nu ra Jesús bi mbe baya, nε xun ngu yu jā'i bi dēn'ndu, xōgue bin dū bu ni mba u.

²⁵ Nε bi zup 'yu n'da ra xisu ná 'dε'mayon jeya mi hēmb ra mbeji. ²⁶ εmme xí nu ran unbi nangue xun ngu yu 'yōthebate xí 'yōthe. Xi juadi gātho rá mbeti mi ja, nε xingui ts'u bi dīts'i, xōgue man'da εmmei. ²⁷ Pε nuya i hon a ra Jesús nguetho xí 'yō'am man yu jā'i ngue di hoqui hōnt'a go 'bε'a man u. Janangue nu'bu mi zādi 'bex bi yu't'i nde bu ní mba u, bi dārpa rá xūthapahni ra Jesús baya. ²⁸ Nguetho mí εnse ra xisu, “Hōntho ga thārpa rá pahni, ya da yāngui,” mi εna.

²⁹ Nε nu'bu mi dārpa rá pahni ra Jesús 'bex bin hε a rá mbeji mí hēmb baya. 'Bex bi bā a ra xisu ngue ya bi zā xun ho. ³⁰ 'Bex bi bāh ra Jesús ngue bi hoc'a n'da ra jā'i rá ts'edi

'bɛ mí dārpa rá pahni. Janangue bi nyɛ'a ra Jesús, bi hyɛt'ɛ yɛ ja'i min 'yohɛ nɛ bi 'yɛna:

—To'o bi dārca ma pahni, bi 'yɛna.

³¹ Nu yá xádi bɛya bi 'yɛmbi:

—Guín nuhma ɛmmɛ dɛ ua yɛ ja'i, “To'o bi dārca ma pahni,” nɛ guí ɛna.

³² Nu ra Jesús i tɔ'mi da manse to'o xí dārpa rá pahni. ³³ Nɛ nu ra xisu bɛya, bin su nɛ di fet'i nguetho pɔ a xí t'ɔrpe. Nɛ bi mba bɛ 'bäh ra Jesús bin danyahmu bɛ ja rá hmi nɛ bi xifi gätho 'be'a xí 'yɔt'e. ³⁴ Nu ra Jesús bɛya bi 'yɛmbi:

—Nu'i grá zi xisu, bi zä i nguetho gá 'yɛc'yɛigui. Ni mba da hyu ni mbai, him man di ɛn'a a gmi hɛmbi.

³⁵ Gätho na yaui a ra xisu 'bex bi zɔpɛ mi'da yɛ ja'i bí 'yɛpɛ ja rá ngu a ra Jairo, bi t'ɛmp'a ra Jairo:

—Nu'a ni t'ixu ya bi du. Säti thoho man'da gadi pah na ra xänbate.

³⁶ Pɛ nu ra Jesús 'bɛ mí 'yɔ a bi man'ɛ, bi 'yɛmp'a ra Jairo bɛya:

—O di tu ni mbai, hɔntho gui 'yɛc'yɛi ngue majuaɲi i ja ma ts'edi, bi 'yɛmp'a.

³⁷ Guehma bi thoh pɛya nɛ njom bi japi da dɛnni. Hɔnt'a ra Pedro, nɛ ra Jacobo nɛ ra Xuua rán 'yohɛ ra Jacobo, bi xifi da mbähä bɛ rá ngu ra Jairo. ³⁸ Nu'bɛ mi zɔm bɛ ja rá ngun a ra Jairo bɛya, bi nu ngue i zon'ɛ yɛ ja'i 'bɛpɛ, nɛ ɛmmɛ di mbahni na ts'oni. ³⁹ Bi yɛpɛ mbo ra Jesús bɛya, bi 'yɛmp'ɛ 'bɛpɛ:

—Hanja ɛmmɛ gadi hihɛ na ts'oni. Nuna ra hmute hingui tu pɛgue i äha.

⁴⁰ Nu'bɛ mi 'yɔh yɛ ja'i 'be'a bi man a, bi den thoho bɛya. Nu ra Jesús bɛya, bi 'yɛmp'ɛ yɛ ja'i:

—Dami pɔmhɛ thi, bi 'yɛmbi.

Hɔnt'a rá ta nɛ'a rá mbe ra hmute xí du nɛ yá xádi, bi yɛthɛ ra Jesús bɛ 'ben a ra hmute.

⁴¹ Nu'a ra Jesús bɛya bi benba rá 'yɛ a ra hmute nɛ bi 'yɛmbi:

—Talita cumi, bi 'yɛmbi. I nde da ma: “Nu'i grá hmute dí xi i, dami ndants'i.”

⁴² Nu'a ra hmute bɛya 'bex bi ndants'i nɛ bin 'yo. 'Dɛ'mayon jɛya mi pɛ'ts'a. Nu'ɛ bi yɛthɛ mbo bi hyonya thoho. ⁴³ Nu'a ra Jesús bɛya nts'edi bi 'yɛmp'ɛ:

—Njon gui xihmbɛ 'be'a dá ɔt'ä, bi 'yɛmp'ɛ. Nɛ nubɛya bi 'yɛmp'a ra Jairo:

—Dami 'uɲn na ni t'ixu ya, bi 'yɛmbi.

6

Ra Jesús bi zɔm bɛ rá hninizɛhɛ

¹ Bi bɔm bɛ ra Jesús bɛya, bi mba bɛ ja rá hnini zɛhɛ Nazaret. Bi mbähä yá xádi. ² Nɛ nu'a ra pa ran ts'äya, bi mbähä yá xádi bɛ ja ra nijä. Nu ra Jesús bɛya bi xänba bɛ yɛ ja'i. Nu'bɛ mi 'yɔh yɛ ja'i a bi man'a ra Jesús, bi hyonya thoho nɛ dɪn 'yɛmzɛhɛ ɛ:

—'Bɛ'a nin xádi im man na. 'Bɛ'a ni ts'edi i ja na, ngue i sä i ɔt' yɛn t'ɔt'e mixte na.

³ Ha hinga guehna ra yaxi na, rá ts'ɛnt'ɛ ra María. Nɛ yɛn 'yohɛ ra Jacobo, nɛ ra José, nɛ ra Judas, nɛ ra Simón, nɛ ɛ yɛn ju dí 'bɛhmbɛ ua, bi 'yɛn ɛ.

Nɛ bi ɛt' yá mbai zɛhɛ ɛ. ⁴ Janangue'a nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'ɛ:

—Gätho yá pɔngahyá Ojä i hnumansu, pɛ hɔnbɛ ja rá häizɛhɛ nɛpɛ 'bɛh yá mɛni, nɛpɛ ja rá nguse hingui hnumansu bɛ, bi 'yɛn'a.

⁵ Nɛ hingui ngu yɛn t'ɔt'e bi 'yɔpɛ ngue xtá 'yut rá ts'edi. Hɔnt'ɛ zi yoho yɛn zäman'ɛ bi gäx rá 'yɛ bi japi bi yɛn'ɛ. ⁶ Nɛ bi hyonya thoho a ra Jesús nguetho him bi 'yɛc'yɛi ɛ ngue i ja rá ts'edi ɛ yá mɛnguhɛ. Nɛ nubɛya bi mba bɛ ja yɛ t'ɛhnihi jombɛ Nazaret, nɛ bi xänba bɛ ɛ yɛ ja'i.

Bi mbehn'dɛ 'dɛ'mayoho da mamp'a rá mha

⁷ M'bejua bɛya bi xi ɛ 'dɛ'mayoho yá xádi ngue da mba bɛ ja yɛ hnini. Nɛ 'da i yoho bi zänni, nɛ bi un yá ts'edi da hyɔn'a thi yɛ zɪthu in 'yohɛ ɛ 'da yɛ ja'i. ⁸⁻⁹ Nɛ bi xi ɛ nte da hyax 'bɛ bi mba ɛ. Hɔnt'a n'da ra tɔhɔ da hyats'i n'da ngu n'da ɛ. Nɛ hɔnt'ɛ yɛ thɪxfani da 'yɛt'i. Xing yɛn ju'dɔzɔ, xing yɛn zɛdi da hyats'i, xing ra mbeti, nɛ xín da gax ɛ yojo'ts'i yá pahni.

¹⁰ Nɛ man'da bi 'yɛmp'ɛ:

—Hɔnbɛ go hapɛ da mba ma säya ahɛ 'bɛ gá sɔmhɛ bɛ ja yɛ hnini, gam 'bɛhmbɛ bɛ gue'bɛ go gá nɛxhɛ bɛ. ¹¹ Nɛ nubɛ hapɛ gui sɔmhɛ ngue hin da zin ahɛ nɛ hin da 'yɔmanho a guí mamhɛ, dami pɔmhɛ bɛ, dami huajɛ ra häi ja ni xinguhɛ, ra hmɛpya ngue gui sohmbɛ bɛ ɛ. Nɛ majuaɲi dí xi ahɛ, nu'a ra hnini hin da zin ahɛ, man'da xɛn ngu ran ɛnbi da nu a 'bɛ bi zɔn ra pa ran

juañbi, xinda gue'a ra hnini Sodoma ne ra hnini Gomorra, bi 'yεmp'ε yú xädi.

¹² Ne bi bøm bu 'de'mayoho büya, bi mba. Hønbu go hapu bin 'yo bi xih yu ja'i di päh yün 'yomfεni nangue yu ts'oqui bi 'yøt'e.

¹³ Ne bi hyøn a thi xun ngu yu zïthu mín 'yohu 'da yu ja'i ne xun ngu yun zäman'ε bi gox ra aceite ne bi japi bi zä ε.

Rán dqte ra Xuua Nxixyá

¹⁴ Mí ø a ra ts'ut'abi Herodes ngue mí man yu ja'i 'be'a mí øt'a ra Jesús bu mí 'yo, ne bi 'yεmb büya:

—Masque gue'a ra Xuua Nxixyá a bi dambεni, janangue'a i øt yun t'øt'e ngue i uh rá ts'edi, bi 'yεna.

¹⁵ Pε nu'ε 'da yu ja'i, mi εna:

—Ra Elías a ra Jesús.

Ne nu'ε 'da i εna:

—Ra pøngahyá tengu mi 'buh maya'bu.

¹⁶ Pε nu ra Herodes 'dat'a im ma, bi 'yεna:

—Gue'a ra Xuua Nxixyá a ngue dá manda da ts'εcpa rá 'yuga, masque bi dambεni, bi 'yεn a ra Herodes.

¹⁷⁻¹⁸ Nguetho guesε ra Herodes bi mbεnh'du bá bent ra Xuua, bi du't'i ne bi got'a fädi. Nguetho in cuε ra Herodes 'bu mí t'εmbi hingui ho a bi 'yøt'e ngue xí zin a rá 'bεpo. Ne nu'bu mí zin'a ra xisu, mi 'buhmi a ra Felipe. Ne nu'a ra Felipe, rán 'yohu zεhe a ra Herodes. Ne nu ra xisu i Herodías a. Ne gue'a ra Xuua Nxixyá bin yaui ra Herodes, bi xifi hingui ho a bi 'yøt'e. Him bi 'yømanho ra Herodes büya, janangue bi manda dí cot'a fädi ra Xuua Nxixyá.

¹⁹ Ne a ra Herodías bin cuε ne εmme honi 'bεpu dí hyo a ra Xuua. Pε him 'bex bi zä bi hyo. ²⁰ Nguetho nu ra Herodes mi paði ra hocja'i a ra Xuua, ne bi xi ε yu mbängoxthi njon da japi da yurpu ngue di unba ra Xuua. Ne nu ra Herodes, ja'bu di manda bá ts'inba ra Xuua ngue i nde da 'yø i ts'ε rá hman ra Xuua. Ne bi 'yømanho tho madague'bu hinga gätho i paði 'be'a nam bøn'a i man ra Xuua.

²¹ Nu'bu mi zøn ra pa rá ngopa ra Herodes, nu ra Herodías büya bi dïni 'bεpu dí hyo ra Xuua büya. Bi 'yøt'a n'da ra dānsihme ra Herodes bá si yüm fäts'ihε, ne yú hmudofai ne'ε yu ngurpi bu ja ra häi Galilea. ²² Nu'bu min sihme ε bi yurpu rá

t'ixu ra Herodías, bin nesε a ra hmute. Nu ra Herodes ne ε gä mi huhmbu bu εmme bi numanhop rán hnei ra hmute.

—Nuya gui 'yäqui 'be'a gui nde gui 'yäqui, nugä ga 'da i, bi 'yεmbi.

²³ Ne xø bi 'yεmbi:

—'Yεc'yεi Oja majuani ga 'da i 'be'a gui 'yäqui madague a gui 'yác made gätho 'be'a dí pε'ts'ä, bi 'yεmbi.

²⁴ Nu'a ra hmute büya bi bøni ne bi 'yän'na rá mbe ngue ra Herodías, bi 'yεmbi:

—'Be'a sä ga äpi, mbe.

Nu'a rá mbe büya bi 'yεmbi:

—'Yäp'a rá ya ra Xuua Nxixyá.

²⁵ Bi mbenga n'dihi ra hmute büya bi 'yεmp'a ra Herodes:

—Dí nde 'bexque guehya gui 'dac'a rá ya ra Xuua Nxixyá, gui cärcä ra mbohi, bi 'yεmbi.

²⁶ Nu ra Herodes büya bi du rá mbui 'bu mi 'yø a bi man a ra hmute, pε hingui sä 'be'a da mam büya nguetho hupu ja ran sihme ε xí 'yøde 'be'a bim ma ngue ya xi ma majuani di unni 'be'a da t'äpi. ²⁷ Janangue a guehma bi mbεnhna n'da ra dofai bá hanba rá ya ra Xuua. ²⁸ Nu'a ra dofai büya bi mba bá εcpa rá ya ra Xuua nubu ja ra fädi ne bá cät'a n'da ra mbohi, bi unna ra hmute büya. Nu ra hmute büya, bi unna rá mbe a rá ya ra Xuua. Ne gue'a bin ja 'bu mi du ra Xuua Nxixyá.

²⁹ Nu'bu mí 'yøh yú xädi ra Xuua ngue bi ts'εcpa rá ya, bá ε ε, bi duspa rá ngøc'yεi ne bi mba bi 'yäpu ja ran 'yägui büya.

Bi un ran ts'ihme cät'a mahuqi a ra Jesús

³⁰ Nu'bu jam bá penc ε yú xädi a ra Jesús, bi xifi 'be'a gätho xí 'yørupu bin 'yo, ne bi ma 'be'a gätho bi mam bu 'buh yu ja'i 'bu mi xih rá hman Oja ε. ³¹ Nu ra Jesús bi 'yεmp'ε:

—Ga mbähä ts'ε nε n'danni ngue dan säyahε ts'ε nε, xøhma gui yähmbu, bi 'yεmp'ε.

Nguetho xun ngu yu ja'i i søm bu, ní mba ne ní 'yεhe, ne xingui ts'ε im bongui din sihme ε. ³² Janangue a bi hyu ra mbosa ε im bεni da zøm bu ma'ueni ε guεpu da zä dim 'buse ε. ³³ Pε xun ngu mí'da yu ja'i bi hyant'a ra mbosa bu ni mba ne bi paði i hu bu ra Jesús. Ne bá nεxpu ja yú hnini ε, ne εmme bin ti ε ne 'yogua thohe ne m'bet'o bi

zòm b̄a da zòn'a ra mbosa. ³⁴ Nu'b̄a mi ḡah ra mbosa ra Jesús ne yá xädi, bi nu x̄n ngu ȳa ja'í ya xí zòm b̄a, ne bi huɛc'̄a ngue in ja tengu ȳa de'yo njo'o di jamansu. Ne 'bex bi d̄a'mi bi xih ȳa ja'í rām hman ra Jesús mahøn'a asta gue'b̄a go mín de. ³⁵⁻³⁶ Nu'b̄a mín de b̄aya bi t'ɛmp'a ra Jesús:

—ɛmm̄e bin de ya, ne hinga nan sihm̄e ȳa ja'í, dami p̄enp̄a ja ȳa t'uhnini ya da d̄an ȳa hm̄e b̄a nguetho ma'ueni ua ne hin'ȳa 'be'a da zi, bi 'yɛn'̄a yá xädi.

³⁷ P̄e nu'a ra Jesús bi 'yɛna:

—Gue'ah̄a gui 'uĩmh̄a ȳa ja'í, bi 'yɛmbi.

Ne bi 'yɛn'̄a yá xädi:

—P̄e ha gui ɛnje gua tämhbe yociento ra hm̄e ngue ga unhde ȳa ja'í da zi, bi 'yɛn'̄a.

³⁸ Nu ra Jesús b̄aya bi 'yɛmp'̄a:

—Bá nuh̄a b̄a hangu ȳa hm̄e ja b̄a.

Nu'b̄a mí b̄adi, bi 'yɛmbi:

—C̄at'a mh̄e ne yoho ȳa hūa ja ua, bi 'yɛn'̄a.

³⁹ Ne bi xih p̄aya:

—Dami xihmb̄a ȳa ja'í d̄in säya n̄a i ja ȳa 'bot'ei.

⁴⁰ Ne 'darp̄a bi hyu ̄a n'da ciento, ne 'darp̄a bi hyu ̄a mi yote ma 'd̄et'a, ne njab̄a bi 'yot'e ḡatho ̄a mi'da. ⁴¹ Nu'b̄a mi ḡan'̄a c̄at'a ȳa hm̄e ne ̄a yoho ȳa hūa ra Jesús, bi nd̄os mahɛts'i, bi 'ȳap r̄an j̄api Oj̄a ne bi x̄en'̄a ȳa hm̄e. Ne ̄a ȳa hūa b̄aya. Nub̄aya bi un'd̄a yá xädi di darpa ȳa ja'í. ⁴² Ḡatho bin sihm̄e ̄a 'b̄arp̄a ne bin niȳa x̄n ho ̄a. ⁴³ Ne nu'b̄a mi jua'a bi p̄et'̄a bi bongui, 'de'mayo 'b̄ots'e bi yudi. ⁴⁴ Ne nu'̄a bin sihm̄e c̄at'a mahūahi ma 'yoh̄a ̄a.

Ra Jesús bin 'yo max̄ots'e b̄a ja ra d̄q̄dehe

⁴⁵⁻⁴⁶ Nu ra Jesús b̄aya bi xih yá xädi m'bet'o da mba ̄a da zòm b̄a ra hnini Bet-saida, ne bi yut'a n'dihi b̄a ja ra mbosa ̄a b̄aya. Nu ra Jesús him 'bex gue bi mba ne nu'b̄a mín 'yɛhmb̄a ḡatho ȳa ja'í, bi ndexp̄a ja ra nyuni bin yaui Oj̄a b̄a. ⁴⁷ Nu'b̄a mín xui, ya i 'yo b̄a ra mbosa b̄a made ra dehe. Nu ra Jesús mi 'b̄atho b̄a bán ts'ogui. ⁴⁸ Ne nu'b̄a mí hyant'̄a 'be'a ̄ot'̄a yá xädi, bi nu ngue x̄n h̄ei b̄a ni 'yon yá mbosa nguetho di costa'a ran d̄ahi a ra mbosa. Ne nu'b̄a maguemb̄a da hyax p̄aya bá ɛh ra Jesús b̄a ní mba yá xädi, ba 'yo max̄ots'e ra dehe. Ne nu'b̄a mi z̄adi ɛna da mi'ts'a ra mbosa.

⁴⁹⁻⁵⁰ Nu'̄a yá xädi 'b̄a mi nu bi b̄en ̄a: “N'da ra du i mba b̄a,” ɛn'̄a. Ne ɛmm̄e bi mba ̄a nguetho bin su. Nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'̄a:

—Guecä o te guím b̄emhb̄a. Damin johyah̄a, bi 'yɛmp'̄a.

⁵¹ Ne bi ndexp̄a ja ra mbosa b̄aya. 'Bex bin h̄e ran d̄ahi, ne ɛmm̄e bi hyonya thoho yá xädi 'b̄a mi nu 'yo max̄ots'e ra dehe ra Jesús, ne bin h̄e n'dihi ran d̄ahi. ⁵² Bi hyonya thoho nguetho him bi b̄eni 'be'a bi nu 'b̄a mi 'uĩn'̄a c̄at'a mahūahi ȳan 'yoh̄a b̄a ndenthe, nguetho hingana p̄adi x̄n ho ̄a.

Ra Jesús bi hoc'̄a ȳan z̄aman'̄a b̄a ja ra x̄equi Genesaret

⁵³ Ne bi zòm b̄a 'danguadi ra d̄adehe b̄aya, nub̄a ra häi Genesaret, bi zop̄a yá mbosa.

⁵⁴ Nu'b̄a mi ḡap̄a ja ra mbosa, ḡatho ȳa ja'í bi b̄adi gue gue'a ra Jesús. ⁵⁵ Ne nu ȳa ja'í b̄aya 'bex bi mba bá si ȳa hyɛnni, bi zixp̄a da thoh ra Jesús. Mi oxp̄a ja yá 'beza 'da, h̄onb̄a go hap̄a ní nets'i. Ne nu'b̄a mi thop̄a ra Jesús b̄a ja yá häi ̄a, ⁵⁶ h̄onb̄a go hap̄a bi thogui, o gue ȳa t'uhnini o gue ȳa d̄ahnini, o guerp̄a ma'ueni ȳa hnini, ya xí 'bom b̄a ȳan z̄aman'̄a. Ne ḡatho b̄a bi thogui bi si a ra Jesús: “Mada h̄ont'a ni pahni ga thät'i i,” bi t'ɛmbi. Ne h̄ont'a go to'o bi d̄arpa rá nȳampahni 'bex bi z̄a b̄aya.

7

Ra Jesús bi ma nda'a dí ts'onba rá mb̄ai n'da ra ja'í

¹ Ne bi n̄exp̄a Jerusalén 'da ȳa fariseo ne ȳa x̄anbate nija, bi zòm b̄a mi 'b̄ah ra Jesús. ² Ne bi nu ̄a 'da yá xädi ra Jesús i sihm̄e ne hin nin x̄a'ȳe tengu r̄an s̄a'ȳe bi z̄anzeh̄e ȳan t'ɛtizeh̄e ̄a. Ne bi 'yɛmbi ̄ot ra ts'oqui ̄a. ³ Nguetho nu'̄a ȳa fariseo ne ḡatho mi'da ma mijudíohe ɛmm̄e i tenda'̄a ȳan t'ɛdi ȳa d̄ac'ȳei. Ne nu'b̄a hin nin x̄a'ȳe tengu man ȳan t'ɛdi, ya hin d̄in sihm̄e 'b̄a. ⁴ Ne ngutho 'b̄a xp̄á mbenga täi, him 'bex gue i sihm̄e, 'be d̄in x̄a'ȳe x̄n ho tengu ȳan t'ɛdizeh̄e i ten'd̄a. Ne man'da x̄n ngu ȳan s̄at'̄i i ten'd̄a, tengu ȳan t'ɛdi ȳa d̄ac'ȳei. Ȳan s̄at'̄i ngue ȳa tasa, ne ȳa xaro, ne ȳa t'ɛgui, ne ȳam 'be'te ȳa t'ots'i. ⁵ Janangue nu ȳa fariseo ne ȳa x̄anbate nija bi 'ȳanna ra Jesús:

—Hanja ɯ ni xädi hingui ten yün t'ɛdi yɯ dɔc'yɛi nɛ i sihmɛ nɛ hin nin xɯ'yɛ, bi 'yɛmp'ɯ.

⁶ Bi dɔh ra Jesús, bi 'yɛmp'ɯ:

—Nu'ahɯ yoho nin 'yomfɛnihɯ, bi 'yɛmp'ɯ. Nɛ majuɔni bi man ra Isaías nangueehɯ 'bɯ mim pɔngahyɔ, bi 'yɛna: Nuya yɯ jɔ'i nangue yá nde i ɛscagui, pɛ maxɔts'e thoho, hinga gátho mbo yá mbɯi im bɛngui.

⁷ Sāti thoho i ɛscagui nguetho hɔnt'ɯ

yün t'ɛdi zɛhɛ i xänba ɯ mi'da, i ɛn Ojɔ, bi 'yɛn a ra Isaías, bi 'yɛn a ra Jesús. ⁸ Gue'a gá 'yɔthɯ a nguetho gá hyɛhmbɯ yün t'ɛdi Ojɔ nɛ gá tenhdɯ yün nt'ɛdi zɛhɛ yɯ jɔ'i nangue yün sɯt'i yɯ xaro, nɛ yɯ tasa nɛ xɯn ngu mi'da guí ɔthɯ, bi 'yɛmp'ɯ.

⁹ Nɛ man'da bi xi ɯ, bi 'yɛmp'ɯ:

—Nɛ hɔnt'a ram fɛ'ts'i guí ɔthɯ nangue yün t'ɛdi Ojɔ, tengu 'bɯ nte di muui, nguetho hɔnt'ɯ nin t'ɛdi zɛhɛhɯ guí nde gui tenhdɯ. ¹⁰ Gue'a gní festahɯ rán t'ɛdi Ojɔ bi xi a ra Moisés a guí ɔthɯ, nguetho nu a ra Moisés bi 'yɛna: “Guí numansu ni tahɯ nɛ ni mbehɯ” Nɛ man'da ram hma bi ma: “Nu'a to'o da zan rá ta o gue rá mbe, jatho da tho a.” ¹¹⁻¹² Pɛ nu'ahɯ 'dan'yo thoho guí mamhbɯ ngue guí ɛmhɯ hing ra ts'oqui 'bɯ bi yɔrba Ojɔ a mi ja ngue xtá mbäx a rá mbe o gue rá ta n'da ran 'yohɯ. Nɛ hin gá xihmbɯ ngue him bi numansu yá ta 'bɯ ngubɯ bi 'yɔt'e. ¹³ Gue'a gní combahɯ rám hman Ojɔ a, nangue ni t'ɛc'yɛi zɛhɛhɯ guí xänbahɯ mi'da yɯ jɔ'i. Nɛ xɯn ngu mi'da guí ɔthɯ, bi 'yɛmp'ɯ yɯ fariseo a ra Jesús.

¹⁴ Nɛ nubɯya bi zohni gátho yɯ jɔ'i bi 'yɛmp'ɯ:

—Dami 'yɔhmbɯ, gátho ahɯ, nɛ dami pɔhmbɯ na ga xi ahɯ ya. ¹⁵ Hin'yɯ 'bɛ'a da yɔrɔ mbo rá mbɯi n'da, gue di ts'onba bɯ, pɛgue nu'a ní bɔm bɯ ja rá mbɯi n'da gue a dí ts'onba rá jɔ'i n'da a. ¹⁶ Hɔnt'a go to'o ja yá zagu bi 'yɔ a dí m mangä, bi 'yɛmp'ɯ yɯ jɔ'i a ra Jesús.

¹⁷ Nɛ bi 'uepɯ 'bɯh yɯ jɔ'i a ra Jesús, bi mbähä yá xädi bɯ ja ra ngu. Nɛ nubɯya bi 'yän'dɯ yá xädi:

—'Bɛ'a gue na mbɔn'a ran t'uti gá ma.

¹⁸ Nɛ bi 'yɛmp'ɯ yá xädi bɯya:

—Ha nɛ ahɯ hin guí pɔhmbɯ a dá mangä. Ha hin guí pɔhmbɯ hin'yɯ 'bɛ'a da yɔrɔ mbo rá mbɯi n'da, gue hinga gue'a dí ts'onba bɯ a. ¹⁹ Nguetho nu'a 'bɛ'a gátho i si n'da, hin din zɔm bɯ rá mbɯi n'da, pɛ da mba bɯ rá foho n'da nɛ da thotho a, bi 'yɛn a ra Jesús.

Ngubɯ bi man ra Jesús i ndepe da fɔdi ngue xɯn ho 'bɛ'a gátho i ja ua ngue da zi n'da. ²⁰ Nɛ mi ɛn'a ra Jesús:

—Nu'a ní bɔm bɯ rá mbɯi n'da ra jɔ'i, gue a dí ts'on'a n'da a. ²¹ Nguetho nubɯ ja yá mbɯi yɯ jɔ'i ní bɔm bɯ gátho yɯ ts'on'yomfɛni, nɛ 'bɯ i 'yomt'ɛni thoho n'da, nɛ 'bɯ di 'yomt'ɛniba n'da ra xisu nɛ i 'bɯh rá xisu, nɛ 'bɯ i hɔcpa rá te rá mija'iui. ²² Nɛ 'bɯ ɔt' ram fɛ, nɛ 'bɯ ɔt' ran ts'iyate, nɛ 'bɯ nzɔi ɔt ran ts'o, nɛ 'bɯ i häte, nɛ 'bɯ ra 'yɔsá o gue ran ts'ɛya, o gue yɯn c'ɔte, o gue yɯn 'yɛts'i, o gue 'bɯ i ɔt'e tengu 'bɯ hin'yɯ rán 'yomfɛni n'da. ²³ Gue'a gátho ní bɔm bɯ yá mbɯi yɯ jɔ'i nɛ gue 'ɯ ní ts'onba yá mbɯi yɯ jɔ'i ɯ, bi 'yɛmp'ɯ yá xädi ra Jesús.

N'da ra xisu ngue hing yɯ judío bi 'yɛc'yɛi ra Jesús

²⁴ Nu'bɯ mi jua a bin yɔhɯ yá xädi a ra Jesús, bi mbähä bɯ ra xɛqui yɯ hnini Tiro nɛ Sidón. Nɛ nu'bɯ mi dɔni hapɯ din säya bi nde ngue njon da bɔdi, pɛ njɔm'bɯ bi zä bin 'yɔgui. ²⁵⁻²⁶ Nguetho 'bɛx bi zɔm bɯ n'da ra xisu mi 'bɯ a n'da rá t'ixu min 'youi ra zɔthɯ. Bi zɔm bɯ ngue ya xí 'yɔde nangue rá ts'ɛdi ra Jesús. Nu ra xisu, hin ma mijudíohe a, ra mɛngu bɯ ra xɛqui Sirofencia. Bin dɔnyahmu bɯ ja rá gua ra Jesús nɛ nts'ɛdi bi 'yɔp ra mate ngue da hyɔnba thi a ra zɔthɯ in 'youi a rá t'ixu. ²⁷ Nu'a ra Jesús bi 'yɛmbi:

—Hin nin säui ga ɔt'a a guím ma nguetho him ma mɛnguhɯ. Tenguthoho bɯ ja n'da ra ngu hin rán sähɯ rá mbɔdi da t'ɔn ɯ yɯ t'ɯ'yo, yá mbɔdi ɯ go yɯ t'ɯhni, bi 'yɛmbi.

²⁸ Bi dɔ a ra xisu bɯya:

—Majuɔni guím ma, gra Hmu, pɛ nɛ 'ɯ yɯ t'ɯ'yo i sip yá xɛni yɯ ts'ɔnt'ɯ i hɛpɯ 'bimɛxa.

²⁹ Nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'a:

—Xɯn ho ngue ngubɯ gá bɛni, janangue nu ra zɔthɯ min 'youi ni t'ixu ya bi bɔni. Ni mba ya.

³⁰ Nu'bu mi zom bu rá ngu bi nu a rá t'ixu 'bem bu ja rá oi, ya xí 'ue a ra zithu buya.

Ra Jesús bi hoc'a n'da ran 'yohu i gogu ne i 'bare

³¹ Ne bi bom bu ra häi Tiro a ra Jesús bi thotho bu ra hnini Sidón, nebu ya hnini ra häi Decápolis, ne bi zom bu ja ra dadehe Galilea mahon'a. ³² Bá ts'inba n'da ra gogu ne i 'bare, bi t'ap ra mate ra Jesús da dospa rá ya a. ³³ Nu'a ra Jesús bi zixa ra gogu bu ma'ueni ts'u nguere njongui 'buh ya ja'i, ne bi dimba rá saha bu ja yá zagu, ne nu rá jini bi gospa rá jani. ³⁴ Ne nubuya, bi ndots' mahets'i a ra Jesús ne bin ga'ts'i ne bi 'yena: —Efata, bi 'yena a ra Jesús.

Nu'a i nde da ma: “Dami xoqui.”

³⁵ Ne 'bex bi xoh yá zagu, ne bi xoh rá nde ne bin ya xun ho buya. ³⁶ Nu ra Jesús buya nts'edi bi xifi njon da xifi 'be'a bi 'yorpe. Pe nu'bu mi sifi hin da ma pe man'da bi ma. ³⁷ Ne gátho u bi xifi emme bi hyonya thoho u, ne bi 'yena:

—Xogue xun ho tho gátho i ot'a ra Jesús. Di jap ya gogu da 'yohnahya ne di japi din ya ya gore, bi 'yena u.

8

Ra Jesús bi un ran ts'ihme u goho mahuhi

¹ Nu'u ya pa u, xun ngu ya ja'i bim peti mahon'a bu ma'ueni mi 'buh ra Jesús, ne nte mi ja bu 'be'a da zi, nguetho ma'ueni bu. Janague a bi zohn'du yá xädi ra Jesús ne bi 'yemp'u:

² —Nhuocate tho ya ja'i nguetho ná hyupa dí 'buhmbu ua ya, ne hin'ya da zi.

³ Ne nu'bu ga penru yá ngu ya ja'i ngue ban sihme bu masque da güent ra thuhu bu 'yu nguetho nu'u 'da yabu bá nets'i, bi 'yena a ra Jesús.

⁴ Bi da u yá xädi buya:

—Ma'ueni ua, hapu da zä da thün a da zi ya 'bucua.

⁵ Nu ra Jesús bi 'yän'du:

—Hangu ya hme guí cuhu, bi 'yemp'u.

—Yotomhme, bi 'yena u.

⁶ Nu ra Jesús buya bi xifi da hyupu häi ya ja'i. Ne bi hyun u yotomhme bi 'yap ra jamadi Oja ne bi xem buya, bi un'du yá xädi di darpa u ya ja'i i hupu. ⁷ Ne ya t'ahuq mi cu u, bi japi ne bi un'du yá xädi buya bi

darpa ya ja'i hupu. ⁸ Gátho bin sihme u ne bin niya xun ho. Ne nu'bu mi mba ma peti u bi bongui, bin ja yoto 'bøts'e. ⁹ Ne nu'u bin sihme mi jua'i goho mahuhi. Ne nubuya, bi xih ya ja'i da mba yá ngu. ¹⁰ Ne bi yarpu ja ra mbosa ra Jesús buya ne yá xädi, bi zom bu ra häi Dalmanuta.

Yu fariseo i ap ra hmpya a ra Jesús

¹¹ 'Bex bi zom bu ya fariseo buya bi zä ra Jesús 'bu majuani Oja bi un rá ts'edi ne bi 'yap ya hmpya mahets'i. ¹² Pe nu ra Jesús bin ga'ts'i, bi du rá mbai nguetho guexta'a hingui ec'yei gue ja rá ts'edi, ne bi 'yemp'u:

—Hanja ngue guexta'a guí äju ya hmpya. Majuani dí xi ahü hin te ma hmpya ga ut'ahu ya.

¹³ Ne bi zopu u buya, bi mba bi yarpu ja ra mbosa mahon'a u, bi mba bu 'danguadi.

Yá xädi ra Jesús bi xifi di jamansu nangue yän xädi ya fariseo

¹⁴ Pe nu yá xädi ra Jesús bi pumbeni him bi hyax ra hme. Ne hont'a zi n'dam hme mi o bu ja ra mbosa. ¹⁵ N'da ran t'uti bi xih yá xädi ra Jesús ne bi 'yembi:

—Dami jamansuhu nangue rá íxi ya fariseo ne rá íxi ra Herodes, bi 'yemp'u.

¹⁶ Pe yá xädi buya sä bin 'yemzehe n'da ngu n'da u:

—Masque i xiju nguetho him bá hahu ra hme.

¹⁷ Pe nu ra Jesús 'bex bi ba'di ngue him mi pa u ngue gue'u yän t'ot'e ya fariseo ne'u mi ten ra Herodes bi xifi, ne bi 'yemp'u:

—Ha gue'a gnín 'yänhdü a, ngue nte bá hahu ra hme. Hin gadin 'yomfenihu, xum me tho ni mbaihu. ¹⁸ Ja ni dahu ne hin guím bembhu 'be'a gá nuhu, ja ni zaguhu ne hin guím bembhu a gá 'yohmbu. ¹⁹ Ne nu'bu má xengä cut'a ya hme dá japi bin xandi janague bin niya xun ho cut'a mahuhi dá 'uüngä, ha'mi 'bøts'e ya xequi gá pethu tha.

Ne bi 'yena u:

—'De'mayo 'bøts'e.

²⁰ Ne nu'bu má xengä yoto ya hme dá japi bin xandi janague a bin niya xun ho goho mahuhi dá 'uüngä, ha'mi 'bøts'e gá pethu ya xequi tha.

Ne bi 'yena u:

—Yoto 'bøts'e.

21 —Ha guexta'a hin guí p̄ahmb̄a a dím mangä, bi 'ȳɛn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi hoc'a n'da ra xädä b̄a ra hnini Betsaida

22 Nu'b̄a mi z̄om b̄a ra hnini Betsaida ra Jesús n̄e ȳá xädi, 'bex bá ts'inba n'da ra xädä, n̄e bi t'äp ra mate da dädi. 23 Nu ra Jesús b̄aya bi b̄enba rá 'ȳe ra xädä n̄e bi zix b̄a ma'ueni ts'̄a ra hnini. Bi zorpa ȳá dä n̄e bi dārpa ȳá xidä, n̄e nub̄aya bi 'ȳän 'b̄a in nu ts'̄a ran n̄equi. 24 N̄e nu'b̄a min hannu ra xädä bi 'ȳɛna:

—Dín nugä ȳa j̄a'i ya, ɛna ȳa za, p̄e i 'yo, bi 'ȳɛna.

25 N̄e bi dārpa ȳá dä mah̄on'a n̄e bi japi bi nu x̄un ho ran n̄equi b̄aya. 26 N̄e nu ra Jesús b̄aya bi mb̄enp̄a rá ngu bi 'ȳɛmbi:

—Hin gui mba b̄a hnini n̄e njo'o to gui xifi nangu a dá øt'e'e, bi 'ȳɛmp'a mí xädä.

Ra Pedro bi ma gue gue'a rá Thahni Oj̄a ra Jesús

27 N̄e nu'b̄a mi b̄om b̄a ra hnini Betsaida a ra Jesús n̄e ȳá xädi, bi mbähä b̄a ja ȳa hnini ra x̄equi Cesarea Filipino. Nu'b̄a mi mba b̄a 'yu bi 'ȳän'ndu ȳá xädi n̄e bi 'ȳɛmp'a:

—'Be'a i man ȳa j̄a'i nangucä, bi 'ȳɛn'a ra Jesús.

28 N̄e nu'̄a bi d̄ati:

—ɛn ̄a da ȳa j̄a'i gue'e grá Xuua Nxixya. N̄e nu'̄a mi'da i ɛn ̄a gue'e grá Elías. N̄e mi'da i ɛn ̄a, gue'e 'da ̄a ȳa p̄ongahya mi 'b̄uh maya'b̄a, bi 'ȳɛn ̄a ȳá xädi.

29 Nu ra Jesús bi 'ȳänz̄e ȳá xädi mah̄on'a:

—Xi ah̄a, 'be'a guí mamhb̄a nangucä.

'Bex bi d̄a a ra Pedro, bi 'ȳɛmbi:

—Nu'i gue'e grá Cristo, rá Thahni i Oj̄a, bi 'ȳɛn'a. 30 N̄e nu'a ra Jesús bi h̄ecua ȳá xädi ngue hin da ma to'o a.

Bi man ra Jesús nangue rán d̄q̄tez̄e

31 Nu ra Jesús bi d̄a'mi bi xi ̄a ȳá xädi 'be'a da t'ørpe ngue gue'a bin j̄a'i ua ja ra ximhäi a, n̄e bi xi'̄a ngue hin da numanho ma nḡarbihe ȳa d̄ac'ȳei, n̄e ȳa nḡarba mbäjä n̄e ȳa x̄änbate nijä, n̄e bi xi ̄a jatho da nu x̄un ngu ran ̄unbi n̄e da tho, n̄e da d̄amb̄eni 'b̄a ná hyupa. 32 N̄e bi xifi x̄un ho 'be'a da t'ørpe, hin'ȳa 'be'a bi ḡon'd̄a. P̄e nu ra Pedro bi zixmanh̄e n̄e bi h̄ecpi, bi 'ȳɛmbi:

—Njon gui japi da b̄ent'i i, damin yañi, bi 'ȳɛmbi. 33 Nu ra Jesús bi hyand b̄a mi 'bäh mi'da ȳá xädi 'b̄a mi 'ȳɛmp'a ra Pedro:

—Dami 'uegue nangu ma hmigä grá z̄ithu Satanás. Nu'i hingui sä guim b̄eni tengu im b̄en Oj̄a, h̄ont'a guím b̄en a guín nu ua ja ra ximhäi, bi 'ȳɛmbi.

34 Nu'a ra Jesús b̄aya bi zohn'd̄a ȳa j̄a'i n̄e ȳá xädi n̄e bi 'ȳɛmp'a:

H̄ont'a go to'o i nde da d̄engui, hin da z̄än z̄eɛ 'be'a da 'ȳøt'e n̄e da hyät ȳan ̄unbi madague da tho, n̄e da b̄eni tengu dím b̄engä. 35 Nguetho nu'̄a to'o i su da du nangucä, p̄e ḡätho ȳa pa da nu ran ̄unbi maz̄a ̄a, p̄e nu'̄a hingui su da du nangucä n̄e nangu mam hmangä, ḡätho ȳa pa maz̄a dim 'b̄a ̄a. 36 Hin'ȳa 'be'a x̄un ho da nu ̄a ȳa j̄a'i 'b̄a xtí peti ḡätho 'be'a i ja ua ja ra ximhäi, n̄e h̄ont'a ran ̄unbi maz̄a da nu ̄a. 37 Hin'ȳa 'be'a sä da 'ȳøt'a n'da rá j̄a'i ngue da 'ȳɛna di p̄øɛ rá te, bi 'ȳɛn a ra Jesús.

38 N̄e x̄ø bi 'ȳɛna:

—N̄e nu'a to'o i p̄e'ts' rá sä nangucä n̄e nangu mam hmangä b̄a 'b̄a ̄a hingui ɛc'ȳei Oj̄a, n̄ecä ngue dán j̄a'igä ua ja ra ximhäi, x̄in ga ɛmbi ma t'uhni 'b̄a rán z̄egui ra pa a, 'b̄a bá pengä mah̄on'a. N̄e din jagä rá ts'edi ma Ta b̄a mah̄ts'i n̄e ḡätho ȳám 'b̄ehni ban 'yohe 'b̄a bá ɛcä mah̄on'a, bi 'ȳɛn a ra Jesús.

9

Ra Jesús bim pä a n'da ora b̄a ja ra nyuni

1 N̄e man'da bi xi ̄a, bi 'ȳɛmbi:

—Majuñi dí xi ah̄a, 'b̄a i 'da ah̄a ngue hin gni tuh̄a 'b̄a bi d̄a'mi di manda ua rá ts'edi Oj̄a.

2 Nu'b̄a mi tho'a n'dato pa xím man ra Jesús na, bi zixa ra Pedro n̄e'a ra Jacobo n̄e ra Xuua b̄a ma'ueni b̄a bí ja n'da ra t'øh̄ø x̄un h̄ets'i. Nu'b̄a mí z̄om b̄a, bi nu ȳá xädi bim pä'a ra Jesús. 3 N̄e rá pahni bim pädi bi f̄exni, n̄e ɛmm̄e bi t'axqui xinda gue'̄a ḡätho mi'da t'ɛmbi x̄un t'axi. 4 N̄e bi n̄equi b̄a ra Elías n'youi ra Moisés, bin yañu ra Jesús, mi 'b̄uh maya'b̄a ̄a. 5 Nu ra Pedro b̄aya bi xih ra Jesús:

—Ma x̄änbate i, x̄un ho ngue ḡätho dí 'b̄uhmb̄a ua ya, bi 'ȳɛna. Ga h̄øhmbe hyu ȳa t'ungu. N'da'e n̄e n'da Moisés, n̄e n'da Elías, bi 'ȳɛna.

⁶ Ngub_u bi ma nguetho him mi pãdi 'be'a bi ma nguetho ξ mm ϵ bi mbidi. ⁷ Ne nub_uya, bá ξ h y_u güi bi gomp'_u mi 'bä ϵ ne bi 'yø a n'da ra nde ϵ ngue bin yã b_u ja y_u güi, bi 'y ξ na:

—Guehna ma Ts'unt'_u ξ mm ϵ dadí hu ξ qui, dami 'yømanhoh_u 'be'a da man na, bi 'y ξ n a ra nde bin yã.

⁸ Ne nu'b_u min hann_i ϵ yá xädi ra Jesús, njon mam bi nu, hønt'a ra Jesús bi nu i 'bãp_u.

⁹ Ne nu'b_u mi gãp_u ja ra t'øhø, bi 'y ξ mp'_u yá xädi ngue njo'o to da xifi 'be'a xi nu b_u, jague'b_u bi damb ξ nise a ra Jesús gue nu'a bin ja'i ua ja ra ximhäi a. ¹⁰ Janangue a bi b ξ ntho a ram hma bi sifi ne him bi ma. Ne bin 'yänzehe ne bin 'y ξ mp'_u:

—Be'a ní mba a ram hma bi ma ra Jesús ngue da damb ξ ni.

¹¹ Ne bi 'yän'na ra Jesús ϵ b_uya:

—'Be'a ní mba a i man y_u xänbate ni ξ ngue jatho duam 'bet'o ra Elías ne m'bejua ra Cristo, bi 'y ξ m ϵ bi.

¹² Mi dã a ra Jesús, bi 'y ξ mp'_u:

—Majuãni im man ϵ , bam 'bet'o ra Elías di hoqui gãtho 'be'a ja ua. Ne ha guím b ξ mhb_u 'be'a man rá ϵ hman Ojã ngue din ja b_uya, ngue da zøh man'da din ja'i ua ja ra ximhäi, da nu xän ngu ran ämbi ne da t' ξ m ϵ bi nte di muui. ¹³ P ϵ dí xi ah_u ngue bi zøcua a gue bi thocpa rá 'befi ra Elías, ne bi 'yørpe gãtho mí ndese y_u ja'i da 'yørpe, tengu nt'o't'i nangue a, bi 'y ξ na.

Ra Jesús bi hoc'a n'da ra t'ähni min 'youi ra zïthu

¹⁴ Ne nu'b_u mi zøp_u 'b ϵ h mi'da yá xädi bi nu n'da munts'i y_u ja'i ngue madi th ξ 'ts'_u. Ne nu' ϵ 'da y_u xänbate ni ξ ngue madin junth_u yá xädizehe ra Jesús. ¹⁵ Gãtho y_u ja'i mi 'bãp_u bi hyonya thoho 'b_u min nu ba ξ p_u ra Jesús ne bin 'y ξ mp'_u: “Be'a din ja ya.” Ne 'bex bin tihi bi mba bí zengua. ¹⁶ Ne nu ra Jesús bi 'yän'da ne bi 'y ξ mp'_u:

—'Be'a gue gnín junth_u, bi 'y ξ mp'_u.

¹⁷ 'Bex bi dã a n'da ran 'yoh_u mín 'yoh_u y_u ja'i:

—Xänbate i, nugä bá sigä ua n'da ma ts'unt'_u ngue in 'youi ra zïthu di japi i gore.

¹⁸ Ne høn_u go hap_u i sits'i, ne i huã'ts'i, ne i

pøn y_u fãgui rá nde b_uya. Ne di cuxt' yá ts'i ne di bøcabi. Ne dá xi ϵ ni xädi b_uya gue da hyønba thi ra zïthu p ϵ him bi zä, bi 'y ξ n'a.

¹⁹ Nu'a ra Jesús bi 'y ξ mp'a:

—Nu'eh_u guexta a hin guí ξ c'y ξ ih_u 'be'a dí xi ah_u. Ha'mi pa ngue ga tøp'a thoho ah_u ngue gui 'y ξ c'y ξ igah_u. Nu'a ni ts'unt'_u ba singa ya, bi 'y ξ n'a ra Jesús.

²⁰ Bá ts'i b_uya. Nu'a ra zïthu 'b_u mi nu ra Jesús 'bex bi dexa häi ra ts'unt'_u min 'youi. Ne nu'b_u mi zo b_u häi din dãn b_uya, ne i pøn y_u fãgui rá nde. ²¹ Nu ra Jesús bi 'yän'na rá ta ra ts'unt'_u:

—Man jã ϵ m'b_u bi mbädi.

Bi dã a rá ta ra ts'unt'_u b_uya:

—Bi mb_u 'b_u min t'ähni. ²² Ne xän ngu y_u ni ξ di japi i ap_u ja ra sibi n ϵ p_u po ra dehe 'b_u i 'yo b_u, i nde dí du a. Nu'b_u da zä, dami z ϵ c'be gui hu ξ ga'be, bi 'y ξ m ϵ bi.

²³ Nu ra Jesús bi dãdi:

—Hãhã, nu'b_u guí ξ c'y ξ i gue i ja ma ts'edi. Gãtho din ja a da nde n'da ra ja'i 'b_u i ξ c'y ξ i i ja rá ts'edi Ojã, bi 'y ξ m ϵ bi.

²⁴ Nu'a rá ta ra t'ähni 'bex bi dãti nts'edi:

—Majuãni dí ξ c'y ξ i p ϵ dami jaqui man'da ga ξ c'y ξ i xän ho, bi 'y ξ na.

²⁵ Ne min nu ra Jesús, man'da ni zøtho y_u ja'i, janangue a 'bex bi hyøn a thi ra zïthu min 'youi ra ts'unt'_u, bi 'y ξ m ϵ bi:

—Grá gore zïthu ne grá gogu, dami pøm b_u ne him man gui cãp_u rá mb ϵ i na ra ts'unt'_u, bi 'y ξ m ϵ bi.

²⁶ Ne nu'a ra zïthu bi mbafi ne nts'edi bi huãspa rá ja'i ra t'ähni, ne bi bøm b_uya. Nu'a ra t'ähni bi gohi tengu 'b_u xi du. Ne xän ngu ϵ ξ na: “Bi du.” ²⁷ P ϵ nu'a ra Jesús bi benba rá 'y ϵ , ne bi xots'i, ne bim 'bãh ra t'ähni b_uya.

²⁸ Ne bi mbähä yá xädi ra Jesús b_u ja ra ngu b_uya. Nu'b_u mi zøm b_u bi 'yän b_u ma'ueni ts'_u:

—Hanja him bi zä dá hømhb_e thi ra zïthu min 'youi ra t'ähni, bi 'y ξ n' ϵ yá xädi.

²⁹ Ne nu ra Jesús bi 'y ξ mp'_u:

—Nuna ra zïthu tengu na, hin da zä gui hyømhb_u thi 'b_u hinga m'bet'o gui 'y ϵ 't' nin sihm ϵ h_u ne ξ mm ϵ gan yãh_u Ojã, bi 'y ξ mp'_u yá xädi ra Jesús.

Ra Jesús im ma mahøn'a rán dãte

³⁰ Nu'b_u mi bøm b_u ra Jesús ne yá xädi, bi mbähä b_u Galilea, ne nu ra Jesús njom bi

ndepe da b̄adi ngue i 'yo b̄u. ³¹ Nguetho mí x̄änba yá x̄ädi ne mí ɛmbi:

—Nugä nque dán ja'igä ua ja ra ximhäi, da mba ma dägä b̄u ja yá 'yε ȳän 'yoh̄u ne da thogä. Ne nu'b̄u dá tu, ga th̄amb̄ɛnigä 'b̄u na hyupa. ³² Pε nu yá x̄ädi him bi b̄adi 'bε'a nam b̄on'a bi ma ne mí su da 'yänni.

Nu'a i nde dim 'bet'o din 'yεhe thoho a

³³ Ne bi z̄om b̄u Capernaum b̄uya. Ne nu'b̄u mi z̄om b̄u ja yá ngu, nu ra Jesús bi 'yän 'd̄u yá x̄ädi:

—'Bε'a gnín junth̄u b̄u 'yu.

³⁴ Ne him bi d̄u ɛ nguetho xin junt p̄u 'yu, xin 'yänni nangue'a to'o dim 'bet'o. ³⁵ Nu'b̄u min säya ra Jesús,

—Bá th̄amb̄u ua, bi 'yεmp'ɛ 'dε'mayoho yá x̄ädi. Ne nub̄uya bi 'yεmp'ɛ:

—To'o nde di nḡurbi da 'ȳot'e ngue dim 'bejua thoho ne din 'yεhe nangue ḡätho ɛ mi'da, bi 'yεn'a ra Jesús.

³⁶ Ne nub̄uya bi japi dim 'bä inde n'da ra t'uhni, ne bi dospa rá x̄ixi ne bi 'yεmp'ɛ:

³⁷ —Nu'a te'o i simanho n'da ra t'uhni nangue ma thuhugä, necä i simanhogui. Ne nu'a to'o i simanhogui, hinga h̄ongdä i simanhogä a pε ne'a Ojā bá pengä ua i simanho a, bi 'yεn a ra Jesús.

Nu'a i ten rá ts'edi ra Jesús rām fäts'iu i a

³⁸ Nu ra Xuua bi 'yεmp'a ra Jesús:

—Xänbate i, xtán nuhe n'da ran 'yoh̄u i nd̄on'na ni thuhu 'b̄u i h̄on a thi ȳu z̄ithu in 'youi 'da ȳu ja'i, ne dá h̄εcpahe, nguetho hin dín 'yoh̄u.

³⁹ Pε nu ra Jesús bi 'yεmp'ɛ:

—Nde'b̄u hin x̄qui h̄εcpah̄u nguetho hin di c'aman'ugä to'o ɔt' ȳän t'ɔt'e mixte nangue ma ts'εtigä. ⁴⁰ Ne nu'a to'o i 'b̄u ngue him man s̄uuh̄u, gue'ɛ mam fäts'ih̄u ɛ.

⁴¹ H̄ont'a go te'o di 'da ah̄u ts'ɛ ra dehe ngue i p̄adi guí tengah̄u, majuq̄ani dí xi ah̄u i ja 'bε'a di un Ojā a nangue ran ho bi 'ȳot'ah̄u, bi 'yεn a ra Jesús.

Nu'a da 'ȳot' ran ts'o x̄än ngu ran ɛnbi da nu a

⁴² Ne x̄o bi 'yεn'a ra Jesús:

—H̄ont'a te'o di 'bεpi da 'ȳot' ran ts'o n'da ra t'uhni i ɛc'yεigui, x̄än ɛtho ran ts'εmbi da nu a. Man'da x̄än ɛ xinda gue'b̄u da thurpi rá 'yuga b̄u ja ra do ngue ra j̄ani x̄än hȳu, ne

da t'εn b̄u mbonthe ja ra dejä. ⁴³ Nu'b̄u ni 'yεh̄u di ja ah̄u gui 'ȳoth̄u ran ts'o, x̄än ho 'b̄u gui 'ȳoth̄u tengu 'b̄u gui hyεj̄u. Madague gan do'yεh̄u pεgue gui t̄imhb̄u ra te maz̄ai, xinda gue'b̄u di ja yoho ni 'yεh̄u ne gui nuh̄u ran ɛnbi maz̄ai guerp̄u ja ra sibi nj̄am'b̄u i huεt'i. ⁴⁴ X̄än ɛtho guin nuh̄u b̄u 'b̄u, tengu tho 'b̄u i sa a ni nḡoh̄u ȳu zu'uε, ne nj̄am'b̄u din hε a dí zapi ḡätho ȳu pa, ne tengu 'b̄u n'da ra sibi nj̄am'b̄u da huεt'i.

⁴⁵ O nu'b̄u ni guah̄u di ja ah̄u gui 'ȳoth̄u ran ts'o, x̄än ho 'b̄u gui 'ȳoth̄u tengu 'b̄u gui hyεj̄u. Madague gan doguah̄u pεgue gui t̄imhb̄u ra te maz̄ai xinda gue'b̄u di ja yoho ni guah̄u ne gui nuh̄u ran ɛnbi maz̄ai. ⁴⁶ X̄än ɛtho guin nuh̄u b̄u 'b̄u, tengu tho n'da ra du ngue 'b̄uh yá zu'uε sap yá nḡo ne nj̄am'b̄u din hε a ni zapi ḡätho ȳu pa, ne tengu 'b̄u n'da ra sibi nj̄am'b̄u da huεt'i.

⁴⁷ O nu'b̄u ni d̄äh̄u di ja ah̄u gui 'ȳoth̄u ran ts'o, x̄än ho 'b̄u gui 'ȳoth̄u tengu 'b̄u gui hȳah̄mb̄u. Madague gan 'dadä thohoh̄u, pεgue gui c̄ath̄u b̄u di manda rá ts'edi Ojā, xinda gue'b̄u di ja yoho ni d̄äh̄u ne gui nuh̄u ran ɛnbi maz̄ai. ⁴⁸ X̄än ɛtho guin nuh̄u b̄u 'b̄u, tengu tho n'da ra du ngue 'b̄uh yá zu'uε sap yá nḡo ne nj̄am'b̄u din hε a ni zapi ḡätho ȳu pa, ne tengu 'b̄u n'da ra sibi nj̄am'b̄u da huεt'i.

⁴⁹ Ḡätho ah̄u din ja ah̄u ȳän ɛnbi 'dahma gui p̄omanhoh̄u, tengu tho ɛ ȳu 'b̄ots'e din t'un Ojā i pa ma japi ra ɔ ngue da b̄omanho. ⁵⁰ Nu ra ɔ x̄än ho. Pε nu'b̄u bi 'bεh rá ts'edi ya hin'ȳu 'bε'a sä dín hoqui. Ne ngutho ah̄u o guidi jaf̄u gui 'bεhmb̄u ran ho i ja ah̄u. Pε guim 'b̄umanhoh̄u ni mija'ih̄u.

10

Ra Jesús bi ma njon da hyeh rá xisu

¹ Nu'b̄u mam bá ɛp̄u Capernaum ra Jesús bi z̄om b̄u ra x̄equi Judea, ne bin 'yo b̄u rá nȳani ra häi Judea nεp̄u 'danguadi ra d̄athe Jordán. Bi mb̄uh ȳu ja'i bim peti mah̄on'a b̄u mi 'bäh ra Jesús, ne bi xänbi mah̄on'a tengu nz̄ai mi ɔt'e. ² Ne nu'b̄u mi z̄om b̄u ȳu fariseo, bi 'yän 'b̄u da zä da hyeh rá xisu n'da ran'yoh̄u, nguetho i nde da d̄inbi 'bε'a dí yap'a ra Jesús. ³ Nu'b̄u mi d̄a a ra Jesús:

—'Bε'a mam b̄u ja rán t'εdi ra Moisés nangue ran hyεgui.

4 Bi da' u yu fariseo buya:

—Nu ra Moisés bi ma ngue nu'bu n'da ran 'yohu in nde da hyeh rá xisu, da t'ørpa ra sœcuq ngue ran xuni.

5 Nu'bu mi da a ra Jesús bi 'yemp'u:

—Nangue'a xum me ni mbuihu janangue a gue a ran t'edi bi man ra Moisés a. 6 Pe nu'bu rá mbadi ra ximhai, Oja bi zanna n'da ran 'yohu ne rá xisu. 7 Janangue a nu'bu n'da ran 'yohu da zin a n'da ra xisu him man i 'yo rá güenda rá ta o gue rá mbe, 8 pegue dim 'buhmi rá xisu ne din ja tengu 'bu n'dan ja'itho. Nu mam 'bet'o mí yonja'i, pe nu'bu bi zini din ja tengu 'bu n'dan ja'itho. 9 Ne nu'bu di penba Oja u, njon da zä di xunba u, bi 'yena a ra Jesús.

10 M'bejua bi zom bu ja n'da ra ngu ne bi 'yan'du yá xädi:

—'Be'a nam bøn a gám ma, bi 'yena u.

11 Nu ra Jesús bi 'yemp'u:

—Gätho te'o da hyeh rá xisu ne da zim man'da, nu'a øt' ra 'yomt'eni a. 12 Ne nguetho n'da ra xisu 'bu da hyeh rá ndø ne da zim man'da ran 'yohu ne'a øt' ra 'yomt'eni a, bi 'yena a ra Jesús.

Nu ra Jesús i numanho yu t'uhni

13 Nu'bu 'da yu ja'i bi zix yá t'uhni bu 'buh ra Jesús, i ndepe da dospa yá ya. Pe nu yá xädi bi hecpa u ngue hin da zix yu t'uhni bu 'buh ra Jesús. 14 Nu'bu mi nu ra Jesús 'be'a bi 'yøt' yá xädi bin cue buya, ne bi 'yena:

—Dami jafu yu t'uhni ba thocua, 'yo gui corpah bu, nguetho hønt'u to'o da gohi tengu n'da ra t'uhni ngue din unse di manda rá ts'edi Oja, da yarpu di manda rá ts'edi Oja u. 15 Majuani dí xi ah u, nu'bu hin gui cohmbu tengu n'da ra t'uhni hin da zä gui cuthu bu di manda rá ts'edi Oja 'bu, bi 'yena a ra Jesús.

16 Ne nubuya i thex'u yu t'uhni ne bi dospa yá ya ne bi 'yap rá m fäts'i Oja nangue u.

Ra membeti ts'unt'u bi si a ra te mazai

17 Nu'bu mi bøn'a ra Jesús bu mí 'bui, 'bex bá e a n'dihi n'da ra ts'unt'u. Bi zaru 'yu, bin danyahmu bu ja rá gua ra Jesús ne bi 'yembi:

—Hoga xänbata i, 'be'a ga øt'ä ngue din jagä ra te mazai, bi 'yena a.

18 —Ha guím be'ni 'be'a guím ma ngue gui engui xun hogui. Nguetho hønt'a Oja xun

ho. 19 Ha guípa u yan t'edi Oja ngue i ena: “O guí 'yomt'eni, o guí hecpa rá te ni mijá'ui, o guím pe, o guí man yu fehni, hin gan siyate, ne gui numansu ni ta ne ni mbe, ne gue'a man yan t'edi a,” bi 'yena a ra Jesús.

20 Ne bi da a ra ts'unt'u buya:

—Xänbata i, gätho yan t'edi dá øt'ä gue'bu go man t'uhnigä.

21 Nu ra Jesús emme bi huçc 'bu min hyetui ne bi 'yembi:

—I ja a man'da di 'bedi gui 'yøt'e. Ni mba, bá pä 'be'a gätho i ja i, ne gui darpa yu hyoya ni mbeti buya. Ne din ja a 'be'a m'be'ts'i bu mahets'i gue di muui. Ne nubuya ba ehe gui tengui, ne gui hyät' yan unbi madague gui tu, bi 'yembi.

22 Pe nu ra ts'unt'u bi du rá mbui 'bu mi 'yø a bi man a ra Jesús nguetho emme ra membeti a. Janangue a bi 'uetho.

23 Nu ra Jesús bi hyant'u gätho mi 'bäpu ne bi xih yá xädi buya:

—Emme xun hei n'da ra membeti da yarpu di manda rá ts'edi Oja, bi 'yena.

24 Ne nu yá xädi bi hyonya thoho a bi man ra Jesús. Pe nu ra Jesús xø bi 'yemp'u yá xädi mahøn'a:

—Ma zu t'uhni ah u, xun hei da yarpu di manda rá ts'edi Oja n'da 'bu i hu rá mbui nangue ra mbeti. 25 Man'da hingui hei ra camello da yarpu ja rá zagu ra 'yofani, xinda gue n'da ra membeti da yarpu di manda rá ts'edi Oja, bi 'yemp'u.

26 Ne xø man'da bi hyonya tho u yá xädi ne bin 'yemzehe u:

—To'o maha da zä da dñ a ra te mazai 'bu, bi 'yena u.

27 Nu ra Jesús bin hyethu yá xädi ne bi 'yemp'u:

—Hingui sä da dñse ra te mazai n'da ra ja'i pe nu Oja gätho da zä da 'yøt'e, bi 'yena a ra Jesús.

28 Nu ra Pedro buya bi 'yemp'a ra Jesús:

—Nugähe, gätho 'be'a mi jaje xtá sohmbe ne dá ten'nahe.

29-30 —Majuani, en a ra Jesús, ne dí xi ah u ya, hønt'a go to'o bi zoh rá ngu, o gue yá cu, o gue rá ta, o gue rá mbe, o gue rá xisu, o gue yá t'uhni, o gue yá hai, ngue da dengui, pe emme man'da xun ngu din ja ngue yá ngu, o gue yan 'yohu, o gue yan ju, o gue yá

mbe, o gue yá t'ahni, o gue yá häi, xinda gue
 ɱ gätho mi ja mam 'bet'o, pe ne'ɱ yɱn ɱnbi
 da nu, ne da nu ran ho gätho yɱ pa mazai
 'bɱ rán zegui ra pa. ³¹ Ne xɱn ngu ɱ mi 'bet'o
 dim 'bejua ne nu'ɱ mi 'bejua dim 'bet'o ɱ, bi
 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma mahøn'a rán dɔte

³² Nu'bɱ mi mba bɱ 'yu Jerusalén ra Jesús,
 xɱn ngu yɱ ja'i bi dɛnni. Nu ra Jesús mi
 'bet'o, min 'yohɱ yá xädi, ne mí 'bejua yɱ ja'i.
 Ne min su ɱ yá xädi, midi hyonya thoho ɱ
 ngue nde da mba bɱ Jerusalén ra Jesús. Ne
 nu ra Jesús bi zix bɱ ma'ueni ts'ɱ yá xädi nde
 da xifi 'be'a da t'ørpe. ³³ Ne bi 'yɛmp'ɱ:

—Nuya ná mbähä bɱ Jerusalén. Ne nugä
 ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, da mba
 ma dägä bɱ 'bɱh yɱ ngurpa mbäjä ne'ɱ yɱ
 xänbate nijä, ne da 'yørcä ran juɱnbi ɱ ngue
 ga tu, ne di dägä bɱ 'bɱ ɱ him ma mi-
 judíohɱ. ³⁴ Ne da mba nthengui ne da mba
 m'be'migui, ne da mba nts'ots'igä, ne da
 thogui. Pe nu'bɱ ná hyupa ga thɱmbɛnigä,
 bi 'yɛmp'ɱ yá xädi.

Äh ra mate ra Jacobo ne ra Xuua

³⁵ Nu ra Jacobo ne ra Xuua, yá ts'unt'ɱ
 ra Zebedeo, man'da bi hyäm bɱ mí 'bäh ra
 Jesús ne bi 'yɛmbi:

—N'da ra mate dí nde ga ä'a'be.

³⁶ Ne nu ra Jesús bi 'yɛmp'ɱ:

—'Be'a guí nde ga øt'auí.

³⁷ Ne bi 'yɛmp'ɱ bɱya:

—Dí nde'be 'darpɱ ga huhmbɱ ngue 'da
 xtá hutho'be bɱ ja ni mɛxa 'bɱ gán ts'ɱt'abi,
 bi 'yɛmbi.

³⁸ Ne nu ra Jesús bi 'yɛmp'ɱ:

—Nu'auí, hin guí paħmi 'be'a nam bøn'a
 guí ähmi. Ha da zä ne'auí guí säui ran ɱnbi
 ga sägä. Ha da zä ne auí guí hyät'ui ra
 dumbɱ ga hä't'ä.

³⁹ —Da zä, bi 'yɛn ɱ.

Ne nu ra Jesús bi 'yɛmp'ɱ:

—Majuɱni, nu ran ɱnbi ga sägä guí säui a,
 ne nu a ra dumbɱ ga hä't'ä ne auí guí hyät'ui
 a. ⁴⁰ Pe hinga gue'a man t'ɛdigä gam mangä
 to'o dan hyuhmbe bɱ ja ma mɛxa. Pegue
 gue'a Ojä di un ran t'ɛdi to'o xan zänni, bi
 'yɛn a ra Jesús.

⁴¹ Nu'bɱ mi 'yø ɱ yá mixädiɱ 'be'a bi man
 ra Jacobo ne ra Xuua, bi mbädi bin cuɱ ɱ.

⁴² Janangue'a nu ra Jesús bi 'yɛmp'ɱ gätho
 'de'mayoho yá xädi bɱya:

—Nu'ɱ i ja yá ts'ɛdi ua ja ra häi ɛmmɛ xɱn
 hɛi i ørpa ɱ to'o di manda ɱ, ne ɛmmɛ din
 'yɛx'ɱ. ⁴³ Pe nu'ahɱ hinga ngubɱ gui 'yøthɱ.
 Pe hønt'a go to'o da nde din ja rán t'ɛdi
 xɱn ho, pegue jatho din 'yɛhɛ ngue gätho
 mi'da. ⁴⁴ Ne nu'bɱ 'bɱ a n'da ahɱ ngue i nde
 dim 'bet'o, pegue din 'yɛhɛ thoho ngue gätho
 mi'da. ⁴⁵ Tengu thohogä, ngue dán ja'igä ua
 ja ra ximhäi, him bá ɛcä ngue dam hmugä,
 pe bá ɛcä ngue dan 'yɛhɛ thohogä, ne ga dä
 ma te gan yaɱba yá te yɱ ja'i, bi 'yɛn'a ra
 Jesús.

Ra Jesús bi hoc'a ra xädä i Bartimeo a

⁴⁶ Ne mi thopɱ ja ra hnini Jericó ra Jesús
 ne yá xädi, n'yohɱ xɱn ngu yɱ ja'i. Ne mi
 hupɱ nden'yu n'da ra xädä rá thuhu ra
 Bartimeo, rá ts'unt'ɱ ra Timeo. Mí äh ra
 mbeti a. ⁴⁷ Ne nu'bɱ mi 'yøde ngue gue'a
 ra Jesús ra mɛngu Nazaret ní mba bɱ, bi
 mba't'i, bi 'yɛmbi:

—Hague Jesús, rá m bom'betto i ra David,
 dami huɛgui, bi 'yɛna.

⁴⁸ Pe nu yɱ ja'i bi hɛcpi, bi xifi din hɛ. Pe
 nu'a ra xädä man'da nts'ɛdi mbafi:

—Rám bom'betto i ra David, dín ja a nin
 huɛcate nanguecä, bi 'yɛna.

⁴⁹ Nu ra Jesús bim 'bäh pɱya, bi zonhna
 ra xädä. Nu yɱ ja'i mí 'bejua bi xi a ra xädä:

—Dami ndants'i, gan johya, nguetho in
 zon'na i ra Jesús, bi 'yɛmp'ɱ.

⁵⁰ Bi tonts'a rá coto ra xädä bɱya, bi
 ndants'i ne bi mba bɱ mi 'bäh ra Jesús.

⁵¹ Nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'a:

—'Be'a guí nde ga øt'a i.

Ne nu ra xädä bi 'yɛmbi:

—Xänbate i, dí nde guí xoga ma dä.

⁵² Ne nu ra Jesús bi 'yɛmbi:

—Ni mba, bi zä i nguetho gá 'yɛc'yɛigui,
 bi 'yɛna.

Ne 'bex bin zø yá dä ne 'bex bi dɛn bɱ ni
 mba ra Jesús.

11

Bi hyux ra buru a ra Jesús ne bi t'ɛspi

¹ Ne mi ts'ɱtho da zøm bɱ Jerusalén ra
 Jesús ne ɱ mín 'yohɱ. Bin 'yo bɱ hämbɱ ra
 hnini Betfagé ne ra hnini Betania, hɛrpɱ ja

ra nyuni Olivos. Ne nubaya bi mbehn'da yoho yá xädi ra Jesús.

² —Ni mbe ne njon ne bí ja ra hnini ne nu'be gá sòmmi, gui tìmmi be n'da ra buru nthat'i ngue njo'o to xí hyux'a n'dandj, ne gua xoc paya ne gua siui ua. ³ Ne nu'be da t'xen'au: "Hanja ngub guí øt'ui," 'be da t'xen'au, gui 'yenui: "Nu'a ra Hmu i honi ne xø ba si'be ua mahøn'a," gui 'yenui, bi 'yæn'a ra Jesús.

⁴ Ne bi mba baya, ne bi dìm be a ra buru, nthat'i be ja ra goxthi nguep i thoh ra 'yu. Ne bi xoc'be baya.

⁵ Nu'be mi 'bera bi 'yæn'be:

—'Be'a guí øt'ui be, hanja guí xocui ra buru.

⁶ Nu'be yá xädi bi dat'be ne bi xifi tengu xi xih ra Jesús.

—Dami sixui 'be, bi t'emp'be yá xädi baya.

⁷ Bá ts'inba a ra buru a ra Jesús baya ne bi mbøh yá coto be bá si ra buru, ngue bi gaxpi ne bi hyuxa ra Jesús baya. ⁸ Ne'be yá ja'bi bi mbøh yám 'be xøts'e pahni bi ximba be 'yu, ne nu'be mi'da yá ja'bi bi xec yá paxi ne bi mbøcpa be ja ra 'yu.

⁹ Nu'be mi 'bet'o be ní mba a ra Jesús, ne mi 'bejua, gätho í mba be bi 'yæn'be:

—Majapi a bá penhd Oja, bi 'yæn be. ¹⁰ Din ts'ut'abi a tengu tho ma mbombøtahe ra David. Mixte rá ts'edi Oja, bi 'yem be ní mba be.

¹¹ Bi yath be Jerusalén ra Jesús baya. Ne bi yarpa ja ra danija, ne bi nu 'be'a gätho i t'ørp ne bi bøm baya nguetho ya bin de. Bi mba be ra hnini Betania ne be 'de'mayoho yá xädi bi mbähä.

Ra Jesús him bi numanho ra za him mi zäh yá ndät'ä

¹² Nu'be mi hyax baya bi bøm be Betania ra Jesús, bi mbeng be Jerusalén. Ne bin tumanthuhu be 'yu a. ¹³ Ne mi hant'a n'da ra za ja yá paxi, bi mba da nu 'be i zarp yá ndät'o. Pe nu'be mi zøm be, nte bi dìm be, hønt'be yá xi nguetho hinga gue'be yá pa i zäh yá ndät'o, ne säti tho ja yá xi. ¹⁴ Nu ra Jesús baya bi 'yemp'a ra za:

—Njam'be to da zi mahøn'a be ni ndät'o, bi 'yembi.

Ne bi 'yøh yá xädi a bi man ra Jesús.

Ra Jesús bi hyøn a thi be yá mbä ne be yá däi be ja ra danija

¹⁵ Ne bi thopbe Jerusalén ra Jesús ne yá xädi. Ne bi yarpa ja ra danija mahøn'a. Ne bi hyøn a thi gätho yá mbä ne be däi mi 'bera. Ne bi ndønba yá mexa yám pämbeti ne yán thuts'i yá mbät'azbe. ¹⁶ Ne njon di japi da thopbe nija 'be i tu yá 'beni. ¹⁷ Ne bi 'yemp'be yá ja'bi baya:

—Ha hinga nt'o't'i be ja rá søcuä Oja ngue bi 'yæna: "I thø a ma ngu nguep da dandegui gätho yá ja'bi 'becua ja ra ximhäi," i xen Oja, bi 'yæn a ra Jesús. Pe nu'ahbe, xcá 'yørpahbe tengu 'be rá hyädo nguepbe nin yän be yá be, bi 'yemp'be baya.

¹⁸ Bi 'yø be yá xänbate nija ne be ngarpa mbäja 'be'a xí man'a ra Jesús, ne i honi Hague dán zä da hyo, nguetho bin su 'be mi nu gätho yá ja'bi madi hyonya thoho nangu a 'be'a bi xänba ra Jesús. ¹⁹ Nu'be mín de bi bøm be a ra Jesús be ja ra dahnihni Jerusalén ne yá xädi. Bi mbähä be ra hnini Betania mahøn'a.

Bi 'yot'a ra za

²⁰ Nu'be mi hyax baya bi thoh mahøn'a be 'bä a ra za ngue mi xna xtán zip yän dät'o ra Jesús. Nu'be mi nu'be, ya xí 'yot'i gätho yá 'yu.

²¹ Nu ra Pedro baya bi xen a xí man ra Jesús ne bi 'yembi:

—Xänbate i, ne nunu ra za gá 'yembi him man'dandj da ts'ip yän dät'o ne ya xø 'yot' ya, bi 'yæn a ra Pedro.

²² Ne nu'be mi dah ra Jesús, bi 'yemp'be:

—Dami 'yæc'yehbe ngue gätho da zä da 'yot' Oja a xän he. ²³ Janangu'e'a nu'be ya gá xihmbbe n'da ra t'øhø da 'uegue din hyøzehe be ja ra deja, din ja a gá mamhbe 'be hingui yoho guim bømhbbe, ne guí pahmbbe majuani gätho sä da 'yot' Oja a xän he. ²⁴ Janangu'e'a dí xi ahbe ngue nu'be ja a guí äfbe Oja, dami 'yæc'yehbe ngue di 'da ahbe a guí äfbe ne din ja a baya. ²⁵ Ne nu'be guí yähe Oja him man guim bømhbbe a bi 'yot'ahbe ni mijä'ihbe, gam punbahbe ne'a Oja di pun'nahbe baya. ²⁶ Nguetho nu'be hin gadim punbahbe ni mijä'ihbe xinga gue'a ni Tahbe bí 'bera mahæts'i di pun'nahbe, bi 'yemp'be yá xädi ra Jesús.

Ran t'änni nangue rán t'ædi ra Jesús

²⁷ Bi zøm bɛ Jerusalén ra Jesús nɛ yá xádi, nɛ xø bi zøm bɛ ja ra dɔnija. Nɛ nu yɛ ngɛrpa mbäjä bi zøm bɛ mi 'bäh ra Jesús, n'yohɛ yɛ xänbate nija nɛ yɛ dɔc'yɛi. ²⁸ Nu'ɛ bi 'yän'na ra Jesús:

—To'o bi 'da a ran t'ɛdi gui 'yøt'a guí øt'e.

²⁹⁻³⁰ Nɛ nu ra Jesús 'bɛ mi dɔdi bi 'yɛna:

—Nɛcä ga äñ'nahɛ to'o bi un rán t'ɛdi ra Xuua Nxixya, Hague Ojä uague yɛ jä'ithoho. Nɛ nu 'bɛ gá xijɛ, nɛcä ga xi ahɛ to'o bi 'dacä man t'ɛdi bɛya. ³¹ Nu'ɛ bin 'yɛmzɛhɛ ɛ bɛya:

—Xi'bɛ ga xihmbɛ ngue gue'a Ojä bi un rán t'ɛdi, nɛ da 'yɛnjɛ: “Hanja hin gá 'yɛc'yɛihɛ thɔ,” da 'yɛnjɛ bɛya. ³² Nɛ nu 'bɛ ga ɛmhɛ yɛ jä'i thoho bi un ran t'ɛdi ra Xuua, pɛ hingui sä ga xihmbɛ tengu a, bi 'yɛn ɛ, nguetho gätho yɛ jä'i mi ɛspa ra Xuua nɛ bi 'yɛc'yɛi ngue rá pøngahya Ojä a. ³³ Nɛ nu 'bɛ mi dɔ ɛ yɛ xänbate nija nɛ ɛ gätho min 'yohɛ,

—Hin dí pɔhmbe, bi 'yɛntho ɛ.

Nu ra Jesús bi 'yɛmp'ɛ:

—Xinga guecä ga xi ahɛ to'o bi 'dacä man t'ɛdi, bi 'yɛn'a.

12

Rán t'uti yɛn ts'ombɛfi

¹ Nu ra Jesús 'bɛx bi dɛ'mi bi xi a n'da ran t'uti nɛ bi 'yɛmp'ɛ:

—Nu n'da ran 'yohɛ bi 'yøt'a n'da ra nuandät'o, nɛ bi føt'e nɛ bi 'ya'ma n'da ra hyähäi guepɛ da 'yøt'a n'da ran the'ma guindät'o, nɛ bi hyø a n'da ra jɔdo xɛn hɛts'i da ndex ɛ da nu rá häi.

Nɛ bi hmit'ɛ yɛ mbɛfi a rá häi ngue dim pɛpɛ, nɛ bi mba n'danni a ran 'yohɛ. ² Nu 'bɛ bi zøñ ra pa din ja ɛ yɛn dät'o, bá pɛhna n'da rá 'yɛhɛ ba tu a xí mamhɛ di unni. ³ Pɛ nu'ɛ yɛ mbɛfi bi bɛnt'a ra 'yɛhɛ, nɛ bi mbɛ'mi nɛ bi mbɛnthoho bɛya nɛ nte bi unni. ⁴ Nu rá mbɛti ra nuandät'ä bá pɛhn man'da rá 'yɛhɛ bɛya. Pɛ nɛ'a bi mba ma bat'a do a, nɛ bi mba ma ɛnba rá ya, nɛ bi zantho, nɛ xø bi mbɛnthoho bɛya. ⁵ Nɛ bá pɛhn man'da, nɛ xø bá tho a. Nɛ xɛn ngu mi'da bí 'bɛhni. Nu'ɛ da bi ɛnba thoho nɛ nu mi'da bi hyo.

⁶ Mi 'bɛ a n'da rá ts'unt'ɛ a rá mbɛti ra nuandät'o nɛ ɛmmɛ di huɛc'a. “Nu yɛ mbɛfi masque da numansu ma ts'unt'ɛ,” bi 'yɛnsɛ, nɛ bá pɛn'na bɛya. ⁷ Pɛ nu ɛ yɛ mbɛfi 'bɛ mi

nurpa a rá ts'unt'ɛ, bin 'yɛmzɛhɛ ɛ: “Nuna, guehna da gohmi ra häi 'bɛ bi du rá ta. Mbähä ga hohɛ nɛ nubɛya ma mbɛti zɛhɛhɛ ra nuandät'o,” bin 'yɛmzɛhɛ ɛ. ⁸ Nɛ bi bɛnt'i nɛ bi hyo nɛ bi 'yɛm bɛ ma'ueni bɛ ja ra nuandät'o, bi 'yɛn'a ra Jesús 'bɛ mi man a ran t'uti.

⁹ —Nuya guim bɛmhɛ 'bɛ'a da 'yøt'a rá mbɛti ra nuandät'o, bi 'yɛmp'ɛ. Guehma ba ɛsɛ nɛ da hyo ɛ xí hmit'a rá nuandät'o nɛ di un ra nuandät'o ɛ mi'da, bi 'yɛn a ra Jesús.

¹⁰ Ha hin gán xähmbɛ rá t'ohni Ojä ngue i ɛna:

Nu'a ra do bi bɛnt'ɛ yɛ gɔdo,

gue'a man'da mahyoni tengutho bɛ ná thon yɛ guangu.

¹¹ Gue'a bi zänd Ojä,

hanja gní hyonya thohohɛ,

ɛm bɛ rá m hman Ojä, bi 'yɛn a ra Jesús.

¹² Nu yɛ ngɛrpa mbäjä nɛ'ɛ min 'yohɛ, bi nde da bɛnt'a ra Jesús nguetho bi bɔdi ngue go yán t'uti ɛ nangue a bi man ra Jesús, pɛgue bi zutho din cuɛ yɛ jä'i, janangue him bi bɛnt'i. Bi mbatho ɛ bɛya.

Ran t'änni nangue ra renta im man ra ts'ut'abi Roma

¹³ Nɛ bi 'bɛnpɛ 'bäh ra Jesús ɛ mi'da yɛ fariseo nɛ ɛ 'da ma ngɛrpihe mi tɛn'na ra ts'ut'abi Herodes. Bi 'bɛhni ngue da 'yän'na n'da ran t'änni nɛ nu 'bɛ hinga gue a da ma, 'bɛx gue di yapi. ¹⁴ Nu 'bɛ mi zøm bɛ bi 'yɛn ɛ:

—Xänbate i, dí pɔhmbe gätho majuani guím ma nɛ njon guí su, nguetho hin guí ørpa masu a man yɛ jä'i nɛ guí xänba a majuani rá m hman Ojä ɛ yɛ jä'i. Dín nde gui xije, ha din theui yán t'ɛdi Ojä 'bɛ dí øthɛ ngue dí juthɛ ra renta im man ra ts'ut'abi bɛ Roma in ts'ut'abi ua, uague hin'na. Ha xɛn ho 'bɛ ga thoqui ga juthɛ uague hin'na, bi 'yɛn ɛ. ¹⁵ Pɛ nu'a ra Jesús mi pɔdi høntho i nde da dɔnbi 'bɛ'a dí yɔp'a, janangue a bi 'yɛmp'ɛ:

—Hanja gní 'yängahɛ, xi'a ni mbɛti gní juthɛ ra renta im man ra ts'ut'abi, gan nugä.

¹⁶ Nɛ bi un bɛya.

—To'o rá pøte nɛ rá thuhu i cuat na ra mbɛti, bi 'yɛn a ra Jesús.

Nɛ nu'ɛ bi 'yɛn ɛ:

—Rá pøte ne rá thuhu ra ts'ut'abi Roma i cuat na.

¹⁷ Mí dāh ra Jesús ne bi 'yēmp'ɛ:

—Nu'a rá mbeti ra ts'ut'abi Roma, gui un'na. Nu'a xin rá mbeti Ojā gui un'na Ojā a, bi 'yēmp'ɛ.

Ne nu'ɛ bi hyonya thoho nangue a bi man'a ra Jesús.

Ran t'änni nangue ɛ da dāmbɛni

¹⁸ Ne bá ɛ ɛ 'da yɛ saduceo bɛya ngue mi ɛn ɛ njo'o to da dāmbɛni. Ne bi 'yän'na ra Jesús, bi 'yēmbi:

¹⁹ —Xänbate i, nu'a n'da ran t'ɛdi bi man'a ra Moisés i ɛna, ngue nu'bɛ da du n'da ran 'yohɛ ne njo'o rá t'ɛhni 'bɛ bi du, ne nu'a rán 'yohɛ zɛhɛ da zinba a rá xisu a rán 'yohɛ bi du. Ne nu'a rá t'ɛhni dim 'bɛi da t'ɛmbi rá t'ɛhni a xí du. ²⁰ Ne mi 'bɛ i yoto yän 'yohɛ i din 'yohɛ zɛhɛ ɛ. Ne nu'a ra 'bet'o n'yohɛ bi zin'a n'da ra xisu, ne nu'bɛ mi du njo'o yú t'ɛhni. ²¹ Janangue'a nu a rán 'yohɛ a bi du bi zin a ra xisu mahø'n'a. Ne'a bi du a, ne xinga gue a bim 'bɛh yú t'ɛhni a. Ne ná hyu ngutho. ²² Ne gätho ɛ yoto ma 'yohɛ ne 'dat'a ra xisu bi zini, ne xinga n'da mím 'bɛh yú t'ɛhni 'bɛ bi du ɛ. Ne nzeɣui neɛɛ ra xisu bi du. ²³ Nuya dami xije nu'bɛ majuaɣni da dāmbɛni yɛ jã'i, nda'a nin 'yohɛ dim 'bɛhmi ra xisu, nguetho gätho yoto bim 'bɛhmi, bi 'yɛn ɛ yɛ saduceo. ²⁴ Mí dāh ra Jesús ne bi 'yēmp'ɛ:

—Nu'ahɛ 'dan'yo thoho guí mamhbɛ nguetho hin guím bɛmhɛ 'bɛ'a mam bɛ ja rá t'ohni Ojā xín rá ts'edi Ojā guí pãhmbɛ. ²⁵ Nu'bɛ bi dāmbɛni ɛ xɛn du him man ja ran sini bɛ pɛgue dim 'bɛtho yɛ jã'i tengu yám 'bɛhni Ojā 'bɛpɛ mahɛts'i. ²⁶ Ne nu'a ram hma ngue da dāmbɛni ɛ xɛn du, majuaɣni a ne guin nuhɛ bɛ ja rá m hman Ojā ngue nu'bɛ min yãui Ojā ra Moisés bɛ ja ra t'ɛza bi 'yēmbi: “Nugä drá Ojägä, nu ra Abraham ne ra Isaac ne ra Jacob ngue nim bombøtahɛ, i ɛc'yɛigui,” bi 'yɛn Ojā. ²⁷ Ngubɛ bi ma nguetho guexta'a i 'bɛh yú mbɛi ɛ. Pɛ hin guím bɛmhɛ, nguetho 'dan'yo thoho guí mamhbɛ, bi 'yɛn a ra Jesús.

Rán t'ɛdi Ojā man'da ja ts'editho

²⁸ Nu'bɛ min yãhɛ yɛ saduceo ra Jesús, mi 'bɛpɛ n'da ra xänbate nijã bi 'yøde 'bɛ'a bi man ra Jesús ne bi bãdi ngue xɛn ho a bi ma. Janangue'a bi 'yänni:

—Nda'a rán t'ɛdi Ojā ngue man'da ja ts'editho ga øthɛ, bi 'yɛn'a.

²⁹⁻³⁰ Bi dã'a ra Jesús:

—Nu'a rán t'ɛdi Ojā man'da jats'editho ga øthɛ, gue'a ran t'ɛdi ngue i ɛna: “Dami 'yøhmbɛ gyã jã'i israhelɛ, nu'a Ojā ra Hmu, n'datho a. Ne guim bɛmhɛ a nangue gätho ni mbɛihɛ, ne gätho ni tehɛ, ne gätho nin 'yomfɛnihɛ, ne gätho ni ts'edihɛ,” i ɛn rá t'ohni Ojā. Pɛ guehna ran t'ɛdi man'da ja ts'edi tho ga øthɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús. ³¹ Ne 'da'angutho ui ná yoho ran t'ɛdi ga øthɛ i ɛna: “Gui huɛc ni mijã'ihɛ tengu bɛ gnin huɛc zɛhɛhɛ,” i ɛn rá t'ohni Ojā. Guehya yän t'ɛdi man'da ja ts'editho ga øthɛ xinda gue ɛ mi'da, bi 'yɛn a ra Jesús.

³² Ne nu'a ra xänbate nijã, bi 'yɛm bɛya:

—Xänbate i, majuaɣni xɛn ho guím ma, ngue hønt'a n'da Ojā i 'bɛi ne njo'o man'da tengu a. Ne ja ts'edi tho da bɛn Ojā n'da ngue gätho rá mbɛi, ne gätho rá te, ne gätho rán 'yomfɛni, ne gätho rá ts'edi, ³³ ne di huɛc rá mijã'iuu tengu bɛ nin huɛczɛhɛ n'da. Man'da ja ts'editho da 'yøt'a n'da ɛ xinda gue ɛ gätho yɛ 'bøts'e ne yän t'unni dí mbøspa Ojā n'da, bi 'yɛn a ra xänbate nijã.

³⁴ Ne nu ra Jesús 'bɛ mí 'yø a bi man ra xänbate nijã bi bãdi ngue n'dat'a Ojā im bɛni janangue a bi 'yēmbi:

—Nu'i ts'utho di 'bɛ i ngue da zã gui carpɛ di manda rá ts'edi Ojā, bi 'yēmp'a.

Ne nubɛya njom man'da bi zãpi da 'yän mi'da yän t'änni.

To'o gue rá Ts'ant'ɛ a ra Cristo

³⁵⁻³⁶ Ne mí xänba yɛ jã'i a ra Jesús bɛ ja ra dānija, ne bi 'yēmp'ɛ:

—Hanja ɛn ɛ yɛ xänbate nijã ngue nu ra Cristo rá m bom'beto ra David a, ne xim mi ɛmbi rá Hmu 'bɛ hin ním 'bɛi, nguetho mi ɛn'a ra David:

Nu'a Ojā bi 'yēmp'a ma Hmu:

“Dat'ua ga huhmi ga conhui ma ts'edi gue'bɛ go dá tapã nin sɛihɛ ua ja ra ximhäi ne gui manda ɛ bɛya,” bi t'ɛmp'a ma Hmu, bi 'yɛn a ra David 'bɛ mí bɛnba rá Hogandãhi Ojā nangue 'bɛ'a da

'yøt' ra Cristo. ³⁷ Guesε ra David bi 'yεmbi rá Hmu a ra Cristo. Hague nja pε nε rām bom'βeto a, bi 'yεn a ra Jesús.

Pε nu yu ja'i, bi 'yømanho gätho a bi man ra Jesús.

Ra Jesús bi ma 'be'a i øt'u yu xänbate nija

³⁸ Nε bi thoqui bi xänba yu ja'i a ra Jesús bi 'yεmp'u:

—Gam fähmbu nanguε a i xi ahu yu xänbate nija, nguetho hønt'a ran 'yεts'i i øt'u nε di ho da hye yu pahni xu mba guεpu i 'yo, nε di ho da mba ma zεngua bu ja yu tai, ³⁹ nε di ho da hyux bu ja yun thuts'i xun ho bu ja yu nija, nε di ho yu mbadi din sihme bu ja yun sihme u, ⁴⁰ nε i hāspi 'be'a gätho bi ts'ocpa u yu xisu xøn du yu ndø, nε sä nya'a thofo in yāhu Oja ngue i nde da t'εmbi xun ho tho yu mbai. Man'da xun ngu ran unbi da nu ya, bi 'yεn'a ra Jesús.

Ran t'unni man'da di muui bu na nu Oja

⁴¹ Nε mi hupu ra Jesús bu mí ja ra huada guεpu i pa njät'i ra mbeti rán t'unni Oja. Nε in nu bu i cät' ra mbeti u yu ja'i bu ja ra huada. Nε bi nu xun ngu yu membeti bi thopu ngue xun ngu ra mbeti bi gärpū ja ra huada n'da ngu n'da u. ⁴² Nε bi zøm bu n'da ra hyoya xisu xi du rá ndø, nε bi gät'i yocentavo thofo. ⁴³ Nε nu'bu mi nu a bi 'yøt'a ra xisu buya nε bi 'yεmp'u:

—Majuani dí xi ahu nuna zu hyoya xisu man'da xun ngu di muui a bi gärpū ja ra huada xinda gue'u gätho mi'da. ⁴⁴ Nguetho gätho u mi'da bi gät'a i pongui, pε nuna ra xisu madague i hyoya na, pε bi gät'i gätho mi pε'ts'i, bi 'yεmp'u yu xädi a ra Jesús.

13

Ra Jesús bi ma ngue da mba nso't'i ra danija

¹ Nu'bu mi bøm bu ja ra danija ra Jesús nε yu xädi, nu'a n'da bi 'yεn'a:

—Xänbate i, hyandi ts'u nu ra nija, εmme xu ndoho yu do n'yohu nε εmme mahotho.

² Mi dāh ra Jesús nε bi 'yεmp'u:

—Guin nuhu ngue mahotho nε εmme ndoho yu do, pεgue da zøn ra pa da so't'i, bi 'yεmp'u.

Yu hmεpya ngue rán zεgui

³ Nε nu'bu mi zøm bu ja ra nyuni Olivos, bi hyupu ra Jesús, hε't ra danija. Nε hønt'u yu xädi mi 'buhmbu bu. Nε nubuya ra Pedro nε ra Jacobo nε ra Xuua nε ra Andrés:

⁴ —Nda'a ní pa da mba nso't'i ra nija gá xije, bi 'yεn u. Nda'a ni hmεpya da hnu 'bu din ja a guim ma, t'εmp'a ra Jesús.

⁵ Mi dā a ra Jesús nε bi 'yεmp'u:

—Gam fähmbu njon da hyä ahu,

⁶ nguetho xun ngu ba εhe ngue sä da 'yεna: “Nugä, guεcä drá Cristogä,” da 'yεn'u. Nε xun ngu u da hyät'i.

⁷ Nε nu'bu gui 'yøhmbu yu sai nε'bu da hma ngue din ja yu sai, o guin suhu nguetho jatho din ja u. Pε nu'bu din ja u xinga gue'bu ran zεgui 'bu. ⁸ Nguetho nu yu ja'i bu 'da yu häi din sähmi yu mija'ihu. Nε nu 'da yu ts'ut'abi din sähmbu yu mits'ut'abihu, nε din ja yu 'yānhäi, nε xun ngu yu nidi din ja ra thuhu nε yun 'yo'ts'i. Nε guehya yu mbadi yun unbi ya, bi 'yεmp'u.

⁹ Nε xø bi 'yεn'a:

—Nε gam fähmbu njon di 'uec'ahu bu ja rá 'yu Oja, nguetho da mba ma dä ahu bu ja ran juānbate, nεpu ja yu nija ma mijudíohu da 'bep'ahu, nε nanguε guí εc'yεigahu da ts'on'nahu bu 'buh yu ts'ut'abi, nεpu 'buh yu dāts'ut'abi ngue da ts'εp'ahu. Nε xun ho 'bu din jabu nε gue'a dí zä gui xihmbu mam hmangä u. ¹⁰ Pε m'bet'o thofo da mba nsifi gätho yu ja'i 'bucua ja ra ximhäi ran ho ma'da'yo dí pø u. ¹¹ Nε nu'bu da zix ahu di dä ahu bu 'buh ra ts'ut'abi, pε him 'be gui hyonsεhu 'be'a gui mamhu 'bu da mba ma juān'ni ahu, nguetho nu'bu bi zøn ra ora da t'än'nahu, hønt'a rá Hogandāhi Oja da zä di bεn'nahu 'be'a gui mamhu. ¹² Nε nu n'da ran 'yohu di manda da tho rán 'yohu, nε nu'a rá ta di manda da tho rá ts'unt'u. Nε da ndants'u yu ts'unt'u din tunhdu u yu ta nε yu mbe nε di manda da tho rá ta nε rá mbe 'da yu ts'unt'u. ¹³ Nε gätho yu ja'i da zan ahu nanguε a guí εc'yεigahu. Nε nu'u to'o gätho da hyät yun unbi gue'bu go rán zεgui, gue u dim pø u, bi 'yεmp'u.

¹⁴ Nε bi thoqui bi xi u:

—Ba ε a n'da ra ts'edi xun ts'o ngue di ts'oni gätho. Ngubu bi man ra Daniel gue rá pøngahya Oja. Nε nu'bu gá nuhu dim 'bäpu guεpu hin rán säui dim 'bäi, dami 'dahmbu

gyá manguh_u b_u Judea, gui mbähä b_u ja y_u t'òhò guin 'yámhb_u b_u. Nu a to'o da nu ra sòcuä i ja ua, da 'yɛ't'ambäi na. ¹⁵ Nɛ nu'b_u bin ja a, to'o i 'bäp_u goxthi hin da yäp_u mbo rá ngu, hin da bɛni ja 'bɛ'a 'bɛ da hyäts'i, 'bex gue da 'dagui. ¹⁶ Nɛ nu'a to'o 'bäp_u ja yá huähi hin da mbeng b_u ja yá ngu ngue ba cä yá coto, 'bex gue da 'datho b_u. ¹⁷ Huɛcate u y_u xisu in hət'uhni nɛ u 'b_uh yá 'uere y_u pa u. ¹⁸ 'Yäf_u rá mate Ojä ngue hin din ja ah_u ran 'dagui 'b_u y_u pa x_un sɛ xòhma hin da zä gui 'dahmb_u. ¹⁹ Nɛ nu'u y_u pa u, din ja x_un ngu y_un ɛnbi hin jam'b_u n'dandj xòn ja gue'b_u go rá mbädi ra ximhäi. Nɛ nu'b_u ya bin ja, him man'dandj din ja y_un ɛnbi tengu u. ²⁰ Pɛ nangue u yá 'yɛc'yɛi, Ojä di japi hingui ngu y_u pa din ja y_un ɛnbi, nu'b_u hin'na njon xtam bongui, bi 'yɛn a ra Jesús.

²¹ Nɛ bi thoqui bi ma, bi 'yɛna:

—Nɛ nu'b_u da si ah_u: “Dami hyanth_u, 'b_ucua ra Cristo ya, rá Thahni Ojä,” da t'ɛn ah_u. O gue da t'ɛn'ah_u: “Ba nuh_u 'b_up_u ra Cristo ya, rá Thahni Ojä,” da t'ɛn ah_u, pɛ o guí ɛc'yɛih_u. ²² Nguetho x_un ngu dim 'b_u u y_u hyäte Cristo nɛ y_u hyäte pòngahyá da 'yòt'y_u hyonya nt'òt'e nguetho i nde da hyät y_u 'yɛc'yɛi gue bi huanh Oja, 'b_u da zä da hyät'u. ²³ Pɛ nde'b_u gam fäseh_u nguetho ya dá xi ah_u 'bɛ'a gätho din ja m'bejua, bi 'yɛn a ra Jesús.

Nu'a din ja 'b_u bi zòcua mahòn'a ra Jesús

²⁴ Nɛ xò bi 'yɛmp'u yá xädi a ra Jesús:

—Nɛ nu'b_u ya bi guah y_un ɛnbi, nu a ra hyadi di 'beh rá ts'ɛdi nɛ ra zàna him man ja rán nɛqui. ²⁵ Nɛ nu y_u sò da dägui. Nɛ gätho mi'da di 'beh yá ts'ɛdi u gä bí ja b_u mahɛts'i, di 'yáni. ²⁶ Nɛ nub_uya da hnugui ba ɛcä ua ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, ba ogä b_u ja y_u güi, dan 'yo'be x_un ngu ma ts'ɛdi nɛ dam mixte x_un ho. ²⁷ Ga pɛn'd_u yám 'behni Ojä mahɛts'i b_uya, di pɛt'u gätho xtá huahni guecua gätho na ng_uni ra ximhäi, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²⁸ Nuya da zä gui pähmb_u 'bɛ'a gue nin t'uti i ut'ah_u 'da y_u za. Nu'b_u bi bòx yá 'dogui u yá 'yɛ guí pähmb_u mi ts'utho din ja ra hyethe b_uya. ²⁹ Ngutho 'b_u ya bin ja gätho u dá xi ah_u, gui pähmb_u ngue mi ts'utho ba pengä ua mahòn'a b_uya, bi 'yɛna.

³⁰ Majuani dí xi ah_u di 'batho ua 'da ah_u 'b_u bi mbädi din ja a dí xi ah_u. ³¹ Mahɛts'i da guadi, nɛcua ja ra häi, pɛ nu'a mam hmangä hin jam'b_u da gua a.

³² Pɛ nu'a ra pa a, njongui pädi 'bɛ'a ní ora din ja a dí m mangä, xinga gue u yám 'behni Ojä 'b_up_u mahɛts'i, xinga guecä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi dí pädi. Hònt'a Ojä ma Ta i pädi, bi 'yɛn a ra Jesús.

³³ Nɛ xò bi 'yɛna:

—Thocpa thoho gan nuhmb_u tengu'b_u hin gui tonspah_u ra t'äha. Nɛ xinga n'da zi ora gui pumbɛnih_u Ojä nɛ thocpa thoho gan yah_u a, nguetho hin guí pähmb_u nda'a ni pa ba pengä mahòn'a. ³⁴ Tengu n'da ran 'yoh_u bi mba yatho bi zoh rá ngu, bi un yán t'ɛdi yá 'yɛhɛ ngue di jamansu b_u, n'da ngu n'da bi xi a da 'yòt'e. Nɛ bi xi a ra mbängoxthi ngue hin di tonspa ra t'äha. ³⁵ Nɛ ngutho dí xi ah_u, dami tòmhb_u tengu 'b_u gan äthäh_u nguetho hin guí pähmb_u 'bɛ'a ní pa ba pengä ua, o gue'b_u bin de, o gue'b_u made ra xui, o gue'b_u bi mbah y_u òni, o gue'b_u bi hyats'i. ³⁶ Nguetho hin guí pähmb_u nda'a ni ora ba ɛcä, xi'b_u ba ɛcä nɛ ga tɛn ah_u b_u gdi ähmb_u. ³⁷ Nɛ nu'a dí xi ah_u, ngutho dí xicä gätho mi'da: “Dami tòmhb_u,” bi 'yɛmp'u yá xädi a ra Jesús.

14

Yá ngärbi y_u judío i nde 'bex gue da bent'a ra Jesús

¹ Nɛ man yopa da dät ra pa 'b_u mi bɛn a xí 'yòt' ma mbombòtahe b_u Egipto dy_u judíohe. Nu y_u ngärpa mbäjä b_uya nɛ y_u xänbate nijä bi bɛni 'bɛ'a ni fehni da xi a ra Jesús guerp_u da zä da bent'i ngue da hyo. ² Nɛ bin 'yɛmzɛhɛ u:

—Hinga gue a ra pa ra dämpeti gam benth_u nɛ xòhma din cue y_u ja'i, bi 'yɛn u.

N'da ra xisu bi naspa ra 'yɛthi rá yq ra Jesús

³ Nɛ mi 'b_up_u ra Jesús b_u ja rá ngu ra Simón b_u ja ra hnini Betania. Gue'a ra Simón mi hɛmb ra t'axca'ya 'b_u mam 'bet'o. Nɛ nu'b_u mi sihmɛ b_u ra Jesús bi zòp_u n'da ra xisu i tu n'da ra xito nt'òt'e ngue ra do'yaxi, mi po ra 'yɛthi ɛmmɛ y_uman'u a, nɛ x_un ngu di muui a. Bi xɛcpa rá nde b_uya nɛ

bi naspa rá ya ra Jesús. ⁴ Nu'ua 'da mí 'bapua, bin cue u baya ne bi 'yɛn u:

—Hanja bim 'betho ra 'yɛthi ne xam hmadi di muui. ⁵ Mi sä xtá 'bã xtin t'un ya hyoya a hyu ciento rá muui a ra 'yɛthi, bi 'yɛn u.

Ne bi numan'ua ra xisu u. ⁶ Ne nu ra Jesús bi 'yɛmp'ua:

—Hanja guín jah u bu, o guidi pahmbu ra xisu nguetho xun ho bi 'yørcã na. ⁷ Nu'ahu thocpa thoho gam 'buhmbu ya hyoya ne hont'a go ma pa da zã gui fãxhu u. Pe nugã hinga thocpa thoho dam 'buhmbu. ⁸ Bi 'yørcã ra xisu a mi sä da 'yøt'e, bi hoga ma ngøc'yɛi ngue da t'ägã bu ja ran 'yãgui. ⁹ Majuani dí xi ah u gue hønbu go hapu da hman ran ho ma'da'yo gãtho na ndoho ra ximhäi, nehna bi 'yørcã ra xisu da hman na, 'dahma ne'a da fɛn a, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Judas im ma di dä a ra Jesús

¹⁰ Nu'a ra Judas Iscariote baya, ngue'a n'da yá xädi ra Jesús, bi mba bu 'buh ya ngarpa mbãja bi xifi di dãp'a ra Jesús. ¹¹ Ne bi hyu yá mbui u ya ngarpa mbãja ne bi xifi di un ra mbeti. Ne bi mbenc'a ra Judas baya mi honi jam'bu di dä a ra Jesús.

Bin sihmeh u ra Hmu u yá xädi

¹² Nu rá mbadi ra pa ra dãmpeti ngue ran dãbaxjua i ts'i ra thuhme hin'yu rá xixi, ne i ho ra t'ude'yo. Ne nu yá xädi ra Jesús bi 'yɛmbi:

—Hapu gui ndeje ga hoje ran ts'ihme ra mbaxjua ga sihu, bi 'yɛn u.

¹³ Ne nubaya bi xi u yoho yá xädi:

—Ni mbe bu ja ra dãnihni Jerusalén, ne nu'bu gá nuui bu n'da ran 'yohu i tu n'daxaro ra dehe gui tenui bu da zøni. ¹⁴ Ne nu'bu gá sømhbu gui 'yɛnui a ra mengu bu: “Nu'a ra Hmu bá pengãhe ngue ga än'nahe hapu i ja a ra cuarto ngue ga sihe ran ts'ihme ra mbaxjua,” gui 'yɛnui. ¹⁵ Ne nu'a baya da 'yut'au i n'da ra cuarto i ja bu magats'i xun ndoho ne mahoqui. Guepu ja gui hocui bu a ran sihme ga sihu, bi 'yɛn'a ra Jesús.

¹⁶ Bi mba yá xädi baya ne bi zøm bu ja ra dãnihni Jerusalén ne bi ðim bu gãtho 'be'a xi sifi. Gãtho bi hocpu 'be'a da zi bu 'bu bin de, ne bi mbeng bu 'buh ra Jesús baya. ¹⁷ Nu'bu min de ts'ua, bi mbähã ra Jesús 'de'mayoho

yá xädi baya. ¹⁸ Gãtho bin sihme u. Ne nu ra Jesús bi 'yɛmp'ua:

—Majuani dí xi ah u, dí sihmeh u ua n'da gue di dägã, bi 'yɛmp'ua.

¹⁹ Nu yá xädi baya bi du yá mbui, n'da ngu n'da bi 'yãnni:

—Ha guecã, bi 'yɛn'ua.

²⁰ Ne nu'a ra Jesús bi dãt'ua:

—Go gue'a n'da gue gue'ahu gui 'de'mayoho ah u gue dí comh ma mbohi'be.

²¹ Majuani nugã ngue dán ja'igã ua ja ra ximhäi, ga tugã tengu nt'o't'i nanguecã. Pe í huɛhi maha a ran 'yohu ngue di dägã. Man'da xun ho 'bu hin xtim 'bu a, bi 'yɛn a ra Jesús.

²² Gãtho na sihme u bi hyac man'da ra hme ra Jesús, bi un ra jamadi Oja, bi xeni ne bi darpa yá xädi baya.

—Dami sihu na. Guehna nam bøn'a ma ngøc'yɛigã na, bi 'yɛmp'ua.

²³ Ne bi dec'a ra vaso mi po a nzai mi si u. Bi un ra jamadi Oja ne bi un'du baya, bi zi n'da ngu n'da u.

²⁴ —Guehna tengu 'bu ma jigã na, i øt' ra 'da'yo nhogui, dim fãni dí yanba yá te ya ja'i 'bucua ja ra ximhäi. ²⁵ Majuani dí xi ah u, hin ga si man'da ra gui uva ja gue'bu bi zøn ra pa ga si ma'da'yo bu di manda rá ts'edi Oja, bi 'yɛn a ra Jesús.

Jesús bi badi gue a ra Pedro da gøn'a

²⁶ Ne bin tu a n'da rá thuhu Oja u baya. Bi bøm bu mi sihme u ne bi mba bu ja ra nyuni Olivos. ²⁷ Ne nu ra Jesús bi 'yɛmp'ua yá xädi:

—Nu'ahu dí paçã ngue gui 'dahmbu, gui sogahu nán xui ya, tengu nt'o't'i bu ja rãm hman Oja i ɛna: “Ga ho ra mbãnde'yo ne din 'uɛxt'ua yá de'yo,” i ɛm bu ja rá t'ohni, bi 'yɛna. ²⁸ Pe nu'bu dá thãmbɛnigã dan tĩmhbu bu Galilea, bi 'yɛmp'ua yá xädi a ra Jesús.

²⁹ Nu'a ra Pedro bi 'yɛn'a:

—Madague a gãtho da 'dah ya 'da, pe nugã hin ga soc'i'i.

³⁰ Nu ra Jesús bi dã'a baya:

—Hãha, dí pacã 'be'a gui 'yøt'a ra xui jabaya, ná hyundj xqui cøngã 'bu bi mbah ná yondj ra øni, bi 'yɛn a.

³¹ Pe nu'a ra Pedro man'da nts'edi bi 'yɛn'a:

—Nugã hin ga cøn'a i madague'bu 'darpu ga tuui, bi 'yɛmbi.

Nε 'da'angu bi ma gätho ɯ mi'da yú xädi bɯya.

Ra Jesús i tu rá mbɯi ne gue'a ra ora da nu yɯn ɯnbi a

³² Nε bi yɯrɯ ja ra nuɔðoni Getsemaní guerɯ ja ra nyuni Olivos. Nu ra Jesús bɯya bi 'yɛmp'ɯ yú xädi:

—Hyuhmbɯ ua gätho ahɯ, 'bε dán yägä'be Oja ua nan jongua ts'ɯ, bi 'yɛn'a.

³³ Nε nubɯya bi zixa ra Pedro, ne ra Jacobo, ne ra Xuua. Nε nu ra Jesús ɛmmε bi hyundumbɯi ne bin su. ³⁴ Nε bi 'yɛmp'ɯ:

—ɛmmε tu ma mbɯi, ɛna da hyog ra dumbɯi. Gui cohmbɯ ua ne gan äthɔhɯ, bi 'yɛmp'ɯ.

³⁵ Nε bi mba bɯ njom bɯ ts'ɯ. Bin danyahmu bɯ ja ra häi bin yaui Oja, gue'bɯ da zä hin da nu ran ɯnbi a da nu. ³⁶ Nε bi 'yɛna:

—Ma Ta i, hin te guí hɛmbi, gätho da zä gui 'yøt'e. Dami 'uegä a ran ɯnbi. Pε hin dín nde gue gue'a ma pähä zehε ga øt'ä pε gue'a go guí nde da t'øt'e, bi 'yɛna.

³⁷ Nε bi mbeng bɯ xi go ɯ hyu ne bi 'yɛmp'a ra Pedro:

—Hague grá Simón, ha guí ɔha. Ha hingui sä xquin äthɔ n'da ora. ³⁸ Damin äthɔhɯ ne gui 'yäfɯ Oja ngue gui serbahɯ 'bε'a di bɛn'nahɯ ra zithu. Nu rá mbɯi n'da ja ra pähä nangue ran ho, pε nu rá ngøc'yɛi n'da xɯn güent'i a, bi 'yɛn a ra Jesús.

³⁹ Nε bi mbeng mahøn'a ra Jesús bin yaui Oja ne guexta'a bi xifi. ⁴⁰ Nε nubɯya bi mbeng bɯ bá co ɯ hyu ne bi dím bɯ i ɔha nguetho ɛmmε mí ndet'ɔha ɯ. Janangue nu'bɯ mi zo ɯ hingui pɔdi 'bε'a dí dɔ ɯ. ⁴¹ Ná hyundí bán yaui Oja, 'bɯ mam bá pengbɯ bá co ɯ hyu, ne bi 'yɛmp'ɯ:

—Aɔmahɯ ya, damin säyahɯ ya, bi 'yɛn'a. Nuya bi zøn ra ora ngue da mba ma dägä bɯ 'bɯh yɯ ts'om'bäi, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi. ⁴² Dami ndanshɯ, ga mbähä dan c'athɯ a di dägä, ya häntua, bi 'yɛmp'ɯ yú xädi a ra Jesús.

Ra Jesús bi bent'ɯ yún sɯihɯ

⁴³ Gätho ná yɔhɯ yú xädi 'bex bi zøm bɯ ra Judas, gue'a n'da rá xädi. Nε xɯn ngu yɯ ja'i bi zix'a, mi hɔ yú juai ne yɯ ts'at'ɛgui. Nε gue'ɯ yúm 'bɛhni yɯ ngurpa mbäjä ne

yɯ xänbate nijɔ ne yɯ dɔc'yɛi. ⁴⁴ Nε nu'a ra Judas ya xí xí ɯ: “Nu'a ga sɯspa rá 'yogu gue a ra Jesús a, 'bex guim benthɯ bɯya ne gui sixhɯ, ne hin gui thøhmbɯ,” xi 'yɛmp'ɯ min 'yohɯ. ⁴⁵ Janangue a nu'bɯ mi zøpɯ mi 'bäh ra Jesús:

—Xänbate i, xänbate i, bi 'yɛmbi.

Nε bi zɯspa rá 'yogu. ⁴⁶ 'Bex bi bent pɯya. ⁴⁷ Nε 'bex bi c'o'ts' rá juai a n'da min 'yohɯ ra Jesús ne bi zεcpa rá zagu rá 'yɛhε ra dɔmbäjä. ⁴⁸ Nε nu ra Jesús bi 'yɛmp'ɯ bi bent'i:

—Ha guí ɛmhɯ drá bεgä ngue guá hɔhɯ ni juaihɯ ne ni zahɯ ngue gui bentcahɯ.

⁴⁹ Gätho yɯ pa däm 'bɯhmbɯ, dá xän'nahɯ bɯ ja ra dɔnija ne hin gá bentcahɯ bɯ. Pε ja xi jabɯ thoho, ngue dín ja a nt'o't'i bɯ ja rá m hman Oja ngue mi hma dín ja, bi t'ɛmp'ɯ yúm 'bɛhni yɯ mbäjä.

⁵⁰ Pε nu'ɯ yú xädi bɯya gätho bi 'dagui, bi zøpɯ a ra Jesús.

Ra ts'ɯnt'ɯ ngue bi 'dagui

⁵¹ Hønt'a n'da ra ts'ɯnt'ɯ bi dɛn'na 'bɯ mí ts'ix a ra Jesús, dím pät'a ra the'bøt't'e, ne mí ɛn ɯ nε'a xtám bent'a. ⁵² Pε nu'a hønt'a ra the'bøt't'e bi bentpa a, ne bi 'dah pɯya ne bin 'yo mánxi bɯ ní mba.

Ra Jesús bi mba ma dä bɯ 'bɯh yɯ mbäjä

⁵³ Nu'bɯ mi mba ma dä bɯ 'bɯh ra dɔmbäjä, bim pɛti ɯ ma ngurbihe ngue yɯ ngurpambäjä ne yɯ dɔc'yɛi ne yɯ xänbate nijɔ. ⁵⁴ Nε nu ra Pedro bin tet'i, i 'bejua thoho bɯ ni mba, gue'bɯ go mi zøm bɯ mbo rá mbä't'i rá ngu ra dɔmbäjä, ne bi hyuhmbɯ bɯ ɯ yɯ asmayo nijɔ, bin tɔspihɯ ɯ. ⁵⁵ Nu yɯ ngurba mbäjä ne gätho ɯ mi'da i øt' ran juɔnbate, mi honi to'o da ma xɯn ho 'bɛpɯ dí yɔp'a ra Jesús ngue da hyo, ne madague'a xɯn ngu ɯ bin yɔ pε xinga n'da ɯ bi ma njuɔntho. ⁵⁶ Xɯn ngu bi man yɯ fehni pε him bin tɔn yúm hma. ⁵⁷ Xø bi ndants'ɯ 'da mahøn'a bi zänba man'da ra fehni ɯ, ne bi 'yɛn ɯ:

⁵⁸ —Nuna ran 'yohɯ bi ma ne bi 'yɛna, “Nugä ga yøt't' ra nijɔ ua, nt'øt'e yú 'yε yɯ ja'i, ne nu'bɯ ná hyupa ga høcä n'da ngue hinga nt'øt'e yú 'yε yɯ ja'i,” bi 'yɛnna ran 'yohɯ, ne nugähe dá øhmbe 'bɯ mí 'yɛnna, bi 'yɛm bɯya.

59 Pɛ xinga gue'ɥ bin tɪn ɥ yám hman ɥ.

60 Pɛ nu ra Jesús bin hɛtho. Njo'o to bi dɔti.

61 Nu'a ra ngarpa mbäjä bi 'yän mahøn'a:

—Ha gue'e grá Cristo. Ha gue'e rá Ts'unt'ɥ i Ojä nuixte rá ts'edi.

62 Nu ra Jesús bi dɔti:

—Guecä, nɛ guin nujɥ, nugä ngue dán jä'igä ua ja ra ximhäi, ga com'be rá ts'edi Ojä madä rá ts'edi. Nɛ guin nujɥ 'bɥ bá pengä, ba ɛcä bɥ ja yɥ güi, bi 'yɛn'a ra Jesús.

63 Pɛ nu'a ra dambäjä bi dɔnɛ rá pahni, ɛmbi hingui ɛspa Ojä ra Jesús nangue a bi ma. Nɛ bi 'yɛm bɥya:

—Ya hin ga homhbɥ mi'da yɥ testigo,

64 nɛ dá øhmbɥ ya ngue hingui ɛspa Ojä na ran 'yohɥ. 'Bɛ'a guí mamhbɥ ga ørpahɥ ya, bi 'yɛn a ra dambäjä.

Nɛ gätho 'da'angu bi man ɥ ngue di un ran ts'ɛmbi ngue da hyo. 65 Nu'ɥ 'da bɥya bi zox'a ra Jesús, nɛ bi gorpa rá dä, nɛ bi mbɛ'mi nɛ bi 'yɛmbi, “Grá pøngahya, man ya, to'o bi mbɛp'a'i,” bi 'yɛn ɥ. Nɛ nu yɥ asmayo bɥ nijä ɛmmɛ bi mbɛmp'a rá hmi.

Ra Pedro bi gøn a ra Jesús

66 Nu'bɥ mim 'bäpɥ ra Pedro bɥ mbo ra mbä't'i, bi thopɥ n'da ra xisu ngue rá 'yɛhɛ ra dambäjä. 67 Nɛ bi nu'a ra Pedro din tɔspi, bi hyɛ't'i nɛ bi 'yɛmbi:

—ɛna nɛ'e gmín 'yohɥ ra Jesús ra mɛngu bɥ Nazaret, bi 'yɛmp'a ra Pedro.

68 Pɛ nu'a ra Pedro bin cøni.

—Hin dí pađi 'bɛ'a nam bøn'a guím ma, bi 'yɛn a ra Pedro.

Nɛ bi 'uegue bi mba bɥ hänt ra goxthi. Nɛ bi mbah ra tamfø bɥya. 69 Ná ya'a ts'ɥ bɥya xø bi thopɥ ra 'yɛhɛxisu bɥ 'bäh ra Pedro, nɛ bi 'yɛmp'ɥ 'bɥpɥ:

—Nuna ran 'yohɥ, min 'yohɥ ɥ mi tɛn'na ra Jesús.

70 Pɛ nu'a ra Pedro bin cøni mahøn'a. Ná ya'a ts'ɥ bɥya, guesɛ ɥ mí 'bɥpɥ mi 'bäh ra Pedro bi 'yɛn ɥ:

—Majuani guín 'yohɥ ɥ nguetho grá mɛngu Galilea nɛ 'da igu bɥ gná yɛhɥ ɥ, bi t'ɛmp'a ra Pedro.

71 Nu'a ra Pedro bɥya bi 'yɛmp'ɥ:

—Nu'bɥ him majuani dí xi ahɥ, Ojä da zegbä, janangue dí xi ahɥ, hin dí paçä a ran 'yohɥ guí mamhbɥ, bi 'yɛn a.

72 'Bex bi mbah ná yondɪ ra tamfø bɥya.

'Bex bi bɛn a ra Pedro 'bɛ'a xí xih ra Jesús ngue xí 'yɛmbi: “Dí paçä ngue ná hyundɪ xqui cøngä 'bɥ bi mbah ná yondɪ ra øni,” xí 'yɛmp'a ra Jesús. Nɛ nu'bɥ mi bɛn a xí 'yøt'e, bi du rá mbɥi ra Pedro nɛ 'bex bin zoni.

15

Ra Jesús bi mba ma dä bɥ bɥh ra ts'ut'abi ra Pilato

1 Nu'bɥ t'uxudi tho, nu yɥ ngarba mbäjä nɛ yɥ dɔc'yei nɛ yɥ xänbate nijä nɛ gätho ɥ mi'da ma ngarbihe dyú judíohe, bin yaɛɛ ɥ. Nɛ nubɥya bi zix a ra Jesús ngue di dáp'a ra Pilato. Bin thə't' 'bɥ mi zits'i. 2 Nɛ nu ra Pilato bi 'yän'na ra Jesús:

—Ha gue e grá hmuts'ut'abi yɥ judío, bi 'yɛmp'a.

Bi dɔ a ra Jesús:

—Gue'a guím ma, bi 'yɛna.

3 Nɛ nu yɥ ngarpa mbäjä ɛmmɛ bi yaɪi.

4 Janangue a nu ra Pilato bi 'yän'na ra Jesús mahøn'a, bi 'yɛmbi:

—Hanja hin ni thətya i di yaɪi'i. Nɛ xən ngu 'bɛ'a gätho i xi'i, bi 'yɛmbi.

5 Pɛ nu ra Jesús guexta'a him bi dɔt'a ra Pilato. Janangue'a nu ra Pilato bi hyonya tho.

Ra Jesús bin t'un ran ts'ɛmbi ngue da du

6 Nu'a ra pa ram peti ra mbaxjua, zai di thø a n'da ra ofädi ra Pilato hønt'a go nda'a da man yɥ jä'i. 7 Nɛ min ofädi n'da ran 'yohɥ i Barrabás, 'darpɥ mi ofädiɥ ɥ 'da'ingu bi 'yøthɥ ngue bin hote ɥ, bi dɛm'ma n'da ra sɥi. 8 Nu'bɥ mi zøh yɥ jä'i xən ngu bɥ mi 'bɥh ra Pilato, nu'ɥ bi xih ra Pilato di thøcpa n'da ra ofädi tengu nzai bi 'yøt' 'bɥ ra pa ram peti.

9 Janangue a nu ra Pilato bi 'yɛmp'ɥ:

—Ha gue'a ni hmuts'ut'abihɥ gyú israelhɥ, gyú judíohe, ga thøc'ahɥ, bi 'yɛmp'ɥ.

10 Nguetho mi paɥ ra Pilato di sɛya thohoba ra Jesús yɥ ngarpa mbäjä 'bɥ mi dáp'a.

11 Pɛ nu yɥ ngarpa mbäjä bi parpa yɥ jä'i gue'a ra Barrabás da 'yäh yɥ jä'i. 12 Nu ra Pilato xø bi 'yɛmp'ɥ mahøn'a:

—Xina ni hmuts'ut'abihɥ, gyú israelhɥ, gyú judíohe, 'bɛ'a ga ørpä na bɥya, bi 'yɛn'a.

13 Nu yɥ jä'i bɥya nts'edi bi 'yɛn ɥ:

—Go gui cuarpɥ ja ra pont'i na ra Jesús.

14 Pɛ nu ra Pilato bi 'yɛmp'ɥ:

—'Be'a gue man ts'o x̄u 'yøt'na, bi 'yɛmp'ɛ.
Nɛ nu'ɛ yɛ jã'i man'da nts'ɛdi bi 'yɛn ɛ:

—Go cuarpɛ ja ra pont'i na, bi 'yɛn ɛ.

15 Nu ra Pilato bi nde da 'yørpa rá pähä yɛ jã'i, janangue guehma go bi thøcpa a ra Barrabás. Nɛ bi manda da mba m'bei a ra Jesús nɛ da mba ma cuati bɛ ja ra pont'i.

16 Nu yɛ dofai bɛya, bi zixa ra Jesús bɛ mbo guerpɛ ja yán säya yɛ dofai, nɛ bi zo ɛ gätho yá mindofaihu 'bɛpɛ. 17 Nɛ bi mba ma hete n'da ra pahni x̄n jɛpoi a ra Jesús ngue tengu he yɛ ts'ut'abi, nɛ nts'ɛdi bi mba ma huspi n'da ra corona á m'be yɛ 'yɛ'uɛni nguetho bi den thoho. 18 Nɛ bi zengua ɛ nɛ bi 'yɛnsa yá biba ɛ: “Damim 'bɛmanho gra hmuts'ut'abi yɛ judío,” bi 'yɛmp' bɛ mi denthoho. 19 Nɛ bi dɛspa rá yã yɛ za nɛ bi zots'i, nɛ bin danyahmu, ɛna i thãnde pɛgue bi denthoho. 20 Nu'bɛ mi jua'a bi denni bi tonsa a ra pahni x̄n jɛpoi nɛ bi het'a rá pahni zɛhɛ. Bi gɛc pɛya ngue bi zits'i da 'dø'm'pɛ ja ra pont'i.

Ra Jesús bi mba ma cuati bɛ ja ra pont'i nɛ bi du

21 Nɛ nu'bɛ mi mba bɛ 'yu, bin c'athɛ ra Simón, ra mɛngu bɛ Cirene, rá ta ra Alejandro nɛ ra Rufo, bí'yɛ a huãhi a. Nɛ nu yɛ dofai bɛya bi 'yørpa ra ts'ɛdi a ra Simón da duspa rá pont'i a ra Jesús. 22 Nɛ guerpɛ ja ra nyuni Gólgota ní ts'ixa ra Jesús. Nu'a Gólgota in nde da ma “ra Nyuni Yãxmu.” 23 Nɛ nu'bɛ mi zøm bɛ, bin t'un ra vino ngue ma uãnts'i n'da ra 'yɛthi x̄n ju a ra Jesús. Pɛ nu'a him bi zi a. 24 Nɛ nu'bɛ mi 'dø'm'pɛ ja ra pont'i bɛya, nu yɛ dofai bi 'yøt'a n'da ran tãha ɛ nangue yá he ra Jesús ngue i nde da bãdi nda'a ní 'bø't'e da gãxa n'da ngu n'da. 25 Gãto xudi 'bɛ mi mba n'dø'mi bɛ ja ra pont'i a ra Jesús. 26 Nɛ mán t'o't'i bɛ ja ra pont'i a í yãp'a bi 'yɛna, “Rá hmuts'ut'abi yɛ judío na,” ɛm bɛ.

27 Nɛ bi mba ma cuatihɛ ra Jesús yoho yɛ bɛ. 'Da a n'da yɛ pont'i. Nɛ bi 'bãm'pɛ ja rán 'yɛi a n'da nɛ bi 'bãm'pɛ ja rá gãha a man'da. 28 Nɛ nuna bin ja, mi mam bɛ ja rá t'ohni Ojã maya'bɛ, bi 'yɛna: “Da t'ɛmbi ngue 'da'anguui ɛ yɛ dãdits'oqui a.” 29 Nɛ nu yɛ jã'i bi thopɛ, bí ɛcpi nɛ bi denthoho, bi 'yɛmbi:

—Ha hinga gue e gá ma ngue gui xo't' ma nijãhu nɛ hyupa tho gui hyøh mahøn'a. 30 Sä gui çãpɛ ja ra pont'i ya 'bɛ, nɛ gan yãnsɛ, bi 'yɛmbi.

31 Nɛ ximangutho bi man ɛ yɛ ngarba mbãjã bin 'yɛmp'ɛ:

—Nuna, bi yãnba yá te ɛ 'da, pɛ hingui sä din yãnsɛ ya. 32 Gan nuhu ra Cristo, rá hmuts'ut'abi yɛ judío 'bɛ ba çãpɛ ja ra pont'i, gan nugãhu, nɛ ga ɛc'yɛihɛ bɛya, bi 'yɛm 'bɛ mi denthoho. Nɛ ɛ mi cuathɛ bɛ, bi ɛcpa ra Jesús.

Bi du ra Jesús

33 Nu'bɛ mi zøn a huxhyadi bɛya bim 'bɛxui gätho ra häi, ja gue'bɛ mi zøn a hyunde bin nɛqui mahøn'a. 34 Nɛ nu'a ra ora a ɛ xø i huxhyadi, nts'ɛdi bi mbah ra Jesús, bi 'yɛna:

—Eloi, Eloi, lama sabactani, bi 'yɛna. Nde da ma: “Ma Ojã i, ma Ojã i, hanja xã hyɛga thoho.”

35 Nu'bɛ mi 'yø ɛ 'da 'bɛpɛ, bin 'yɛmp'ɛ:

—Nuna, nzo a ra Elías, bin 'yɛmp'ɛ.

36 Nɛ bán ti a n'da mí hã n'da tengu ra fãjjo xí 'yot'i, bi fospɛ ja ra vino x̄n ju, nɛ bi ndøct'a n'da ra xithi. Pi uãspa ra Jesús ɛmbi da zi, nɛ bi 'yɛmp'ɛ min 'yohɛ:

—Pɛ 'bɛ ga undã na, ga nuhu 'bɛ da zøh ra Elías di tongui, bi 'yɛmp'ɛ.

37 Pɛ nu'a ra Jesús nts'ɛdi bi mbafi nɛ 'bɛx bi du. 38 Nɛ nubɛ mbo ra dãnijã 'bɛx gue bin xɛngui nde ra 'bø't'e mi ndam bɛ. Bá fãh magãts'i nɛ bi zøtahãi a bin xɛni. 39 Nɛ nu'a rá hmu yɛ dofai, mi hɛt'a ra Jesús bi mba 'bɛ mi du, nɛ bi 'yɛna:

—Majuãni nuna ran 'yohɛ na, rá Ts'ant'ɛ Ojã na, bi 'yɛn a ra hmudofai.

40 Nɛ mi 'bɛpɛ 'da yɛ xisu bɛ ma'uɛni ts'ɛ, mi hant'a ra Jesús. Nu'a n'da ra Salomé a, nɛ nu'a man'da ra María, ra mɛngu Magdala, nɛ nu'a man'da ra María, rá mbe ra Jacobo nɛ ra José. 41 Guehya yɛ xisu mi tɛn ra Jesús 'bɛ mi 'bɛpɛ Galilea nɛ mi fãts'i. Nɛ ɛ mi'da yɛ xisu bi den 'bɛ mi mba bɛ Jerusalén, mi 'bãpɛ.

Jesús bi mba nt'ãgui

42-43 Nɛ ya bin de, nɛ mim bɛni da 'yãcpa n'dihi rá ngøc'yɛi ra Jesús nguetho mi ts'atho da dã'ma ra pa ran ts'ãya, nɛ

nu ra pa ran ts'äya njongui sä da t'ä a. Janangue a nu ra José ra mēngu Arimatea, bi hyut'anzambai bi mba bán yaui ra Pilato, bi 'yāp a rá ngøc'yēi ra Jesús. Nu ra José n'da rá ngərbi yu ja'i israel, pε gue'a n'da majuani mi εc'yēi Oja nε mi tøm'ma ra pa di manda ua rá ts'edi Oja. ⁴⁴ Nu ra Pilato bi hyonya thoho 'bu mi sifi bi du ra Jesús. Nε nubaya bi mbēhna n'da ba si a rá hmu yu dofui ngue da 'yān 'bu majuani ya bi du. ⁴⁵ Nε nu'bu mi man a rá hmu yu dofui gue bi du, nu ra Pilato bi 'yεmp'a ra José:

—Da zä gui tuxa rá ngøc'yēi ra Jesús 'bu.

⁴⁶ Nu a ra José buya, bi dān a n'da ra 'bø't'e nε bi mba bi tongba rá ngøc'yēi ra Jesús, nε bi mbant'a ra 'bø't'e xi dāi nε bi cū't' pε ja n'da ra hyādo gue ran 'yāgui xí mba nthεqui bu ja n'da ra t'amba'ye. Nε bi juaspa n'da ra xjindo xun ndoho bu ja rá goxthi ran 'yāgui. ⁴⁷ Nε nu'a ra María, ra mēngu bu Magdala, nε man'da ra María ngue rá mbe a man'da ra José, bi nu hapu bi jät'i.

16

Bi dambēni ra Jesús

¹ Nu'bu mi thoh ra pa ran ts'äya, nu'a ra María ra mēngu bu Magdala, nε ra María rá mbe a man'da ra José, nε man'da ra xisu ngue ra Salomé, bi dān yu 'yεthi ngue yuman'u ngue da mba bu ja ran 'yāgui da gōspa rá ngøc'yēi ra Jesús, tengu man t'øt'ehe dyú judiohe. ² Nε nt'uxudi dā ndomingo 'bu mi bōx ra hyadi bi mba bu ja ran 'yāgui u buya. ³ Nε bin 'yεmzεhe u:

—To'o da zä di 'uec'a ra do bí juaxpu ja ra hyādo, bi 'yεn u.

⁴ Nε nu'bu mi zøm bu bi nu buya, ya ma 'ueque a ra do, ngue xun ndoho. ⁵ Nε nu'bu mi yarpu ja ra hyādo buya, bi nu n'da ran 'yohu mi hupu rá hyo ngue rán 'yēi ra hyādo, mi he n'da ra pahni xun t'axi. Nε nu'u yu xisu bin su 'bu mi nu. ⁶ Pε nu'a, bi 'yεmp'u:

—O guín suhu. Dí paçã guí homhu ra Jesús ra mēngu Nazaret, ngue bi 'døm'pu ja ra pont'i, pε bi dambēni a, njo'o ua ya. Dami nuhu ua mí 'beni, bi t'εmp'u yu xisu.

⁷ Nε xø bi 'yεna:

—Pε nuya ni mbähä gui xihmbu ra Pedro nε'u mi'da yú xädi nε gui 'yεmfu gui tømhu

bu Galilea a ra Jesús tengu tho bi xi ahu," bi t'εmp'u yu xisu.

⁸ Nε nu'u yu xisu buya 'bex bi bøn'a n'dihi bu ja ran 'yāgui nε bá ε u, εmme di fet'u nguetho bin su, nε njo'o to min nde din yahhu ngue bin su.

Ra Jesús bin tømmi ra María Magdalena

⁹ Nu'a ra Jesús bi dambēni 'bu xudi thoho ndomingo. M'bet'o thoho bin tømmi ra María ra mēngu bu Magdala, ngue gue'a xí hyønba thi yoto yu zithu. ¹⁰ Nε nubaya bi mba a ra María, bá xip'u yú xädi ngue bi dambēni a ra Jesús, nε mí zon'u ngue tu yú mbai, ngue bi du ra Jesús. ¹¹ Nε nu'bu mi 'yøde ngue bi dambēni nε bi man a ra María ngue bi nuse, pε him bi 'yεc'yēi u.

Ra Jesús bin tømhu yoho yú xädi

¹² Nubaya bin tømhu mi yoho yú xädi a ra Jesús bu 'yu, 'dan'yo ts'u bu án nu u. ¹³ Nε nu'u, bi mba u buya, bá xi u mi'da ngue xø bi nu mahøn'a, pε ngutho him bi 'yεc'yēi a bi man u.

Ra Jesús bi xi u yú xädi da mamp'a rá m hma 'bu mí ndex mahεts'i

¹⁴ Rán zεgui thoho bin tømhu gätho 'de'ma'da yú xädi ra Jesús. Mi hupu ja ra mεxa u. Nε bi zu u nguetho him bi 'yεc'yēi a xi sifi ngue bi dambēni a. ¹⁵ Nε nubaya bi 'yεmp'u:

—Ni mbähä gätho na nguni ra ximhäi, gui mamhu ran ho ma'da'yo. Hønbu go hapu i 'buh yu ja'i gui xihmbu. ¹⁶ Nu'a to'o da 'yεc'yēi nε din xixya, gan yanba rá te a. Pε nu'a hin da 'yεc'yēi, da nu ran unbi gätho yu pa mazai a. ¹⁷ Nε nu'u to'o da 'yεc'yēigui xun ngu yu hmεpya ga japi da 'yøt'u. Nanguε ma ts'edigä da hyøn a thi yu zithu in 'yohu 'da yu ja'i, nε din ya 'dahma 'dan'yo yu nde, ¹⁸ nε nu'bu da bent'u yu pozu nte da ja u, ngutho 'bu da zi ra 'yεthi ngue ran dāte, nte da ja u. Nε di japi da yan u yan zāman'u 'bu da gāspa yú 'yε, bi 'yεmp'u yú xädi a ra Jesús.

Bi ndex mahεts'i a ra Jesús

¹⁹ Nε nu'bu mi gua a bi xih yú xädi, bi ts'ix bu mahεts'i a ra Hmu, nε 'darpu ní conhui rá ts'edi Oja. ²⁰ Nu'u yú xädi bi mba buya bi man rá m Oja hønbu go hapu bi mba. Nε nu ra Hmu bi japi da zä da ma xun ho nε

bi japi da 'yøt' y_u hmεpya 'dahma da 'yεc'yεi
y_u ja'i y_um hman _u. Ne hønt'a dí xi ah_u ya.

LUCAS

Ran ho Ma'da'yo bi 'Yo't'a ra Lucas

'Be'a í 'yo't' rá sɔcuq ra Lucas

¹ Dí pɔcã xɛn ngu yɛ jã'i bi 'yo't' yɛ sɔcuq ñgue í man'a bin ja 'bɛ mím 'bɛcua ja ra ximhäi ra Cristo. ² Nu'ɛ bi 'yo't'ɛ, tengu thoho bi xãngahɛ ɛ bi nuse 'bɛ mi 'yɔt' rá 'bɛfi ra Cristo, ñe tengu thoho bi man'ɛ hɔnbɛ go hapɛ. ³ Nɛcã dra Lucasgã dí o't'na ra sɔcuq ñgue im man'a bin ja, ñe dí pɛn'na i, hague Teófilo, ma amigo i xɛn ho. Ñe dá änzehɛ yɛ jã'i to'o bi nu 'be'a gã bin ja. Ñe ɛmmɛ dá hongã 'be'a nt'o't'i gã mi'da yɛ sɔcuq, janangue'a da bɔmanho 'be'a dí o't'ã. ⁴ Nguetho dín nde gui pãdi xɛn ho ñgue majuañi a bi sãn'na i.

Rám 'behni Ojã bi ma dim 'bɛh ra Xuua

⁵ Nu'ɛ yɛ pa min ts'ɛt'abi ra Herodes bɛ ja ra xɛqui Judea, mi 'bɛpɛ n'da rá mbãjã yɛ judío, ra Zacarías a. Madim pɛhmbɛ n'dan nets'i yɛ mbãjã bi dɛm'ma ra mbãjã Abías. Nu'a ra Elisabet, rá xisu ra Zacarías, gue'a n'da rá m bom'bɛto ra Aarón a, ñgue ra hmumbãjã maya'bɛ. ⁶ Nu'a ra Zacarías ñe ra Elisabet, gãtho yonjã'i, Ojã bi numanho ɛ, nguetho xɛn ho yú mbɛi, ñe mi ɔt'e gãtho yún t'ɛdi Ojã. ⁷ Nu ra Elisabet ñe ra Zacarías, xɛn dɔc'yɛi ɛ ñe xínga n'dandí mi 'bɛh rá t'ɛhni a ra Elisabet.

⁸⁻⁹ Ñe nu'bɛ xɔn zɔn ra pa dim pɛpɛ ja ra dɔnijã ɛ n'dan nets'i yɛ mbãjã bi dɛ'ma ra Abías, janangue'a madim pɛpɛ ra Zacarías. Ñe zã mi thahna n'da ra mbãjã, ñgue da yɛrpɛ man'da mbo ra dɔnijã da 'yuh yɛ xiza yɛmanho. Ñe gue'a ra Zacarías bi mba nthahni ñgue da yɛrpɛ mbo. ¹⁰ Ñe xɛn ngu yɛ jã'i mi 'bãpɛ thi mi yãhɛ Ojã 'bɛ ra ora bi 'yuh ra xiza ra Zacarías. ¹¹ Ñe 'bɛx bi zɔ a n'da rá m 'behni Ojã bɛ mi 'bãh ra Zacarías. Ñe mi 'bãpɛ rá hyo rán 'yɛi ra mɛxa guɛpɛ mí uh yɛ xiza. ¹² Nu'bɛ mi nu a bɛya, ɛmmɛ bin su ñe hingui pãdi 'be'a da bɛni. ¹³ Ñe nu'a rá m 'behni Ojã bi 'yɛmbi:

—O guín su Zacarías, nguetho bi 'yɔ Ojã 'be'a guí äpi, nangue ni xisu ra Elisabet dín hãt'ɛhni ñe dim 'bɛ a n'da rá ts'ɛnt'ɛ, ñe gui

xip rá thuhu dí Xuua. ¹⁴ Ñe gan johya ñe ɛmmɛ da hyu ni mbɛi, ñe xɛn ngu yɛ jã'i dín johya 'bɛ bim 'bɛi. ¹⁵ Nguetho Ojã di un ra 'bɛfi nuixte a. Ñe nu'a, hin da zi ra vino xínga gue'a ra sɛi, ñe dín 'youi rá Hogandãhi Ojã gue'bɛ go bim 'bɛi. ¹⁶ Ñe nu'a rá 'bɛfi da 'yɔt'e, gue'a dí japi xɛn ngu yɛ jã'i israel di pãh yún 'yomfɛni ñe da 'yɛc'yɛi Ojã ra Hmu. ¹⁷ Ñe nu'a ni t'ɛhni bam 'bet'o a 'bɛ bá ɛh ra Hmu mahɛts'i, ñe dín ja rá ts'ɛdi tenguthoho ra pɔngahyã Elías, ñe di japi dín hocpahɛ yú t'ɛhni ɛ yɛ jã'i. Ñe nu'ɛ nzãi hingui ɔde 'be'a pa nsifi, di japi da 'yɔde. Ñe nangue rá m hman ra Xuua di pãh yún 'yomfɛni yɛ jã'i n'dahma da zã da zimanho ra Hmu 'bɛ bá ɛhɛ, bi t'ɛmp'a ra Zacarías 'bɛ min yãui rá m 'behni Ojã.

¹⁸ Nu ra Zacarías bɛya:

—Hague dán zã ga pɔcã a guí xiqui nguetho xtán dɔc'yɛigã ñe'a ma xisu, bi 'yɛna.

¹⁹ Nu rá m 'behni Ojã bi 'yɛmp'a bɛya:

—Nugã dí Gabriel ñe dí 'bãcã bɛ ja rá hmi Ojã, ñe Ojã bá pɛngã gue ga xi a ran ho dín ja ahɛ. ²⁰ Pɛ nuya, gan gore ya, nguetho hin guí ɛc'yɛi a dí xi i. Nuya hin da zã gan yã astague'bɛ go bin ja a dá xi a i, nguetho gãtho dín ja a dá xi a i, bi 'yɛn'a rá m 'behni Ojã.

²¹ Nu yɛ jã'i mi 'bãpɛ thi, mi tɔ'ma ra Zacarías, ñe him mi pã'ɛ hanja him 'bɛxque pɔni. ²² Ñe nu'bɛ mi bɔm bɛ ra Zacarías hingui sã dín yã, hɔnt'a bi uãnda rá 'yɛ. Nu yɛ jã'i bi bãh pɛya ñgue bi nu n'da ran t'uti bɛ mbo.

²³ Ñe nu'bɛ mi guah yɛ pa dim pɛpɛ ra Zacarías bi mba rá ngu bɛya. ²⁴ Ñe bin hãt'ɛhni ra Elisabet, ñe nubɛya hin hapɛ í mba an cãt'a zãna, bim 'bũtho bɛ rá ngu. Ñe bi 'yɛna: ²⁵ “Xɛn ngu rá mate bi 'yɔrcã Ojã, nuya him man da zangã yɛ jã'i nguetho dim 'bɛ'a n'da ma t'ɛhni ya,” bi 'yɛnsɛ.

Rám 'behni Ojã mahɛts'i bi ma dim 'bɛh ra Jesús

²⁶ Nu'bɛ mi tho i cãt'a zãna, nu'a Ojã bi mbɛhn mahɔn'a a rá m 'behni ñgue í Gabriel. Bi mbɛhn pɛ ra hnini Nazaret bɛ ra xɛqui Galilea. ²⁷ Nu'a, bi zɔm bɛ mi 'bɛ a ra María. Nu ra María xínga n'dandí bin yãui n'da ran 'yohɛ, pɛ ya mi äñ'na ra

José, n'da rá m bom 'beto ra ts'ut'abi David a. ²⁸ Nu rá m 'behni Ojã bi zengua, bi 'yẽmbi:

—Nu'i María ya bi 'yõt'a n'da rá mate Ojã ne guín 'youi a. Pẽ man'da bi jãp'a Ojã xinda gue'ũ gãtho mi'da yũ xisu, bi 'yẽmbi.

²⁹ Nu'a ra María 'bũ mi nu rá m 'behni Ojã, bin su ne bin 'yomfẽni 'bẽ'a ním bõn'a bi sifi.

³⁰ Nu rá m 'behni Ojã bi 'yẽmp'a bũya:

—O guín su María nguetho guín 'youi rá mate Ojã, ³¹ ne dim 'bũ'a n'da ni Ts'unt'ũ ne gui xip rá thuhu ra Jesús. ³² Ne nu'a, din ja rá ts'edi ne da fãdi ngue rá Ts'unt'ũ Ojã tãte thoho rá ts'edi. Ne nu'a Ojã di japi din ts'ut'abi tengu rá m bombõta ngue ra David.

³³ Ne di manda yũ jã'i israel gãtho yũ pa ne hin jãm'bũ da guah rá ts'edi a, bi 'yẽn'a rá m 'behni Ojã.

³⁴ Nu ra María bi 'yẽn'a:

—Hague dán zã din jabũ ne hin jãm'bũ dán yã'be n'da ran 'yohũ, bi 'yẽna.

³⁵ Pẽ nu rá m 'behni Ojã bi 'yẽmp'a:

—Nu rá ts'edi rá Hogandãhi Ojã di ja i gui tĩn ni t'ũhni, ne nu'a dim 'bũi, rá Ts'unt'ũ Ojã a. ³⁶ Nẽ'a ni mĩni ra Elisabet xũn dãc'yẽi a, pẽ dim 'bũ a n'da rá ts'unt'ũ. N'dato zãna ya i hã'a rá t'ũhni ne mi ẽn yũ jã'i ngue hin jãm'bũ da dĩn rá t'ũhni. ³⁷ Nu Ojã gãtho sã da 'yõt'a, hin'yũ 'bẽ'a gue hingui sã da 'yõt'e, bi 'yẽn'a rá m 'behni Ojã.

³⁸ Nu'a ra María bi 'yẽn'a:

—Nugã rá 'yẽhẽgã Ojã, nu'bũ gue'a in nde Ojã, da 'yõrque gãtho guím ma, bi 'yẽna.

'Bex bi mbeng mahẽts'i rá m 'behni Ojã bũya.

Ra María bi mba bí zengua ra Elisabet

³⁹⁻⁴⁰ Nu'a ra María bũya, 'bex bi mba bí zengua yũ mĩni mí 'bũpũ ja yũ nyuni bũ ra xẽqui Judea, gue'a ra Zacarías ne rá xisu ra Elisabet. ⁴¹ Ne nu'bũ mi mba ma zengua ra Elisabet, 'bexque bi 'yãn'a rá t'ũhni mí o rá mbũi. 'Bex bin 'youi rá Hogandãhi Ojã ra Elisabet bũya, ⁴² ne bi 'yẽna:

—Ojã man'da bi jãp'i i María, xinda gue'ũ mi'da yũ xisu. Ne nu'a ni ts'unt'ũ dim 'bũi, majãpi a. ⁴³ Pẽ xũn ngu ra mate gã 'yõrque ngue gã zẽnguagui, nguetho gue'e rá mbe a ma Hmu. ⁴⁴ Ne dí pãdi gue'e rá mbe a ma Hmu nguetho nu'bũ má õcã nin zengua, 'bex bin johya a ra t'ũhni o ma mbũi ne bi

'yãni. ⁴⁵ Bi jãp'a Ojã nguetho gã 'yẽc'yẽi a bi xi i, ne majũni da 'yõt' Ojã a bi xi i, bi 'yẽn'a ra Elisabet, bi 'yẽmp'a ra María.

⁴⁶ Nu ra María bũya bi 'yẽspa Ojã ne bi 'yẽna:

Èmmẽ dí ẽspa Ojã ma Hmu,

⁴⁷ ne din johya ma mbũi nangue Ojã mam põrpate.

⁴⁸ Nguetho Ojã bi bẽngã ngue dra hyoya 'yẽhẽgã, ne gãtho yũ jã'i da 'yẽngui dá tĩngã rá mate Ojã.

⁴⁹ Xũn ngu ran ho bi 'yõrca Ojã madã rá ts'edi, ne xũn hotho a. ⁵⁰ Ne da nu rá yembũ to'o gãtho da numansu a.

⁵¹ Nu Ojã nuĩxte tho yãn t'õt'e, bi 'berpa yũ ts'edi ẽ din yẽzẽhe ngue im bẽni jase yũ ts'edi.

⁵² Ne bi 'berba yũ ts'edi yũ ts'ut'abi, ne go bi un yũ ts'edi yũ jã'i thoho.

⁵³ Ne bi japi da bã ẽ to'o i honi da bãdi, pẽ nu'ũ to'o him bi hyoni da bãdi bi japi di 'bẽ'ũ.

⁵⁴ Ne nu Ojã bi mbãxchũ ya ngue dyũ jã'i israelgãhũ, ngue bi 'yẽnjũ yũ t'ũhnigãhũ a, ne him bi pumbẽni a ran ho bi ma da 'yõrcãhũ.

⁵⁵ Pẽ bi 'yõt'e tenguthoho bi si a ra Abraham ta t'õrcãhũ, yũm bom'betojũ, gãtho yũ pa mazãi, bi 'yẽn'a ra María 'bũ mi 'yẽspa Ojã.

⁵⁶ Ne nu'a ra María hyuzna bi gopũ rá ngu ra Elisabet, m'bejua bi mbeng bũ rá nguse.

Bim 'bũh ra Xuua Nxixyq

⁵⁷ Ne bi zõn ra pa dim 'bũ a rá ts'unt'ũ ra Elisabet. ⁵⁸ Ne gãtho yũ mĩni ne yũ mẽnguhũ bin johya 'bẽ'a bi 'yõrpa Ojã a ra Elisabet, ne bi zõm bũ rá ngu bi zengua a. ⁵⁹ Nu'bũ mi gua'an hyãto pa xím 'bũ a ra t'ũhni, bi mba nts'its'i da thẽcua rá xifani. Ne gãtho ẽ mi 'bũpũ, bi ma da hyãnba rá thuhu rá ta ngue dí Zacarías. ⁶⁰ Pẽ nu rá mbe bi ma ngue hin da zã, pẽgue jatho da hyux rá thuhu ngue dí Xuua. ⁶¹ Ne gãtho mi 'bũpũ bi 'yẽna:

—Pẽ njo'o n'da ni mĩnihũ í Xuua, bi 'yẽmbi.

⁶² Ne nu'ũ, bi uãn yũ 'yẽ, bi 'yãn'na rá ta: “Bẽ'a rá thuhu a ni t'ũhni,” bi 'yẽmbi. ⁶³ Nu rá ta bũya bi 'yãh ra sõcũã ne bi 'yo't'a n'da ram hma ngue bi 'yẽna: “Dí Xuua a ma

t'uhni." 64 'Bex bi zä bin ya mahøn'a ra Zacarías baya, ne bi 'yεspa Oja a. 65 Ne bi hyonya thoho gätho mi 'bap. Ne gätho ya ja'i mi 'bap ja ya nyuni a ra xequi Judea bi 'yø a bin ja. 66 Ne gätho bin 'yomfεnise 'be'a da 'yøt'a ra t'uhni, nguetho Oja bi japi.

Bi 'yεspa Oja ra Zacarías 'bu mim 'buh rá t'uhni

67 Ne bin 'youi rá Hogandahi Oja ra Zacarías, ne bim pøngahya a, bi 'yεna:

68 εμμε dí εspa Oja ra Hmu nguetho bi βenjü dyu ja'i israelgäh, dyu judíoh, ngue da yañju.

69 Ne nanguehna ma t'uhni bim 'bui, janangue'a dí paði him ma ya'a ba penga mam pørpateh i ja rá ts'edi, ráam bom'βeto ra ts'ut'abi David a.

70 Gue'a bi βenba Oja u yá pøngahya maya'bu thoho,

71 ngue bi ma da yañju nangue man suih, ne nangue gätho u i numan'ujü.

72 Pe nu Oja bi huεc'u mam bombøtah, ne him bi pumbeni ran ho mi εna da 'yørcah.

73 Ne majuani da 'yøt' Oja a bi xih mam bombøtah ra Abraham,

74 ngue bi xifi da yañju nangue u man suih, ne hin ga su ga thandeh a Oja baya.

75 Janangue da gohi xun ho ma mbaihü bu dá nu a Oja, ne ga øthü ra hogam'bui bu ja rá hmi.

76 Ne nuna ma t'uhni, da 'yεmb ya ja'i rá pøngahya Oja mahεts'i, ne da xih ya ja'i di päh yän 'yomfεni, da dø'ma ra Hmu.

77 Ne da xi u da mba ma punbi yá ts'oqui, ne da mba nhyani.

78 Gätho da 'yøt' Oja nguetho di huεgah ne ba pengah ra Hmu ngue guesε rán nequi ma mbaihü.

79 Ne gue'a di yorpa yá mbui u i 'bap ja ra 'bexui

ne i 'yo bu ja rá 'yu ran däte, ne da zixpü ja ran nequi, bi 'yεn'a ra Zacarías 'bu mim pøngahya.

80 Ne nu rá t'uhni, ngue ra Xuua, bin te mán zaqui ne bin te rá mbui nangue Oja. Ne nu'bu min te, bim 'bap ja ra dapo asta

gue'bu go bi zøn ra pa bi dämp' rá 'befi bi xi Oja, guerpü 'buh yá mi'israelhü.

2

Bim 'bu'a ra Jesús

1 Nu'bu míim 'buh ra Jesús, gue'u ya pa bin ja ra dapede bi 'yøt'a ra hmuts'ut'abi ngue ra Augusto César. 2 Ne gue'u ya pa bin ts'ut'abi ra Cirenio bu ja ra xequi Siria, ne gue'u ya pa ja bi d'mi bi 'yøt' ra pede u. 3 Gätho ya ja'i bi mba bu ja rá hnini zεhε yám bombøta ngue da thuspa bu yá thuhu. 4 Janangue nu ra José bi nexpü ja ra hnini Nazaret ngue ra xequi Galilea, ne bi mba bu ja ra hnini Belén ngue ra xequi Judea, nguetho guerpü rá hnini a ráam bombøta a ra José, ngue ra David. 5 Ne bi mba da thuspa bu rá thuhu. Bi mbe a ra María rá xisu. Pe nu'a ra María ya min hañ'uhni a. 6 Ne nu'bu mi zøm bu ja ra hnini Belén, bi zøn ra pa dim 'buh rá t'uhni baya. 7 Ne bim 'bu a rá mbudi ts'unt'u a ra María ngue ra Jesús. Ne bi mbant ya bazu, ne bi cärpü ja rán ts'adethä ya fani bu ja ra ngumfani, nguetho hin'yü bu din säya bu ja n'da ra ngu.

Yám 'behni Oja bi xih ya mbände'yo ngue bim 'buh ra Jesús

8 Nu'a ra xui a baya, mi 'bapü häntho ra hnini Belén 'da ya mbände'yo, madí jamansu yá de'yo u. 9 'Bex bi nu n'da ráam 'behni Oja u, ne bi yorpü rán nequi Oja bu 'bui, ne εμμε bin su'u. 10 Pe nu'a ráam 'behni Oja bi 'yεmp'u:

—O guín suh, nguetho bá εcä ga xi ahü n'da ram hma gue di ja ahü gan johyahü gyá ja'ihü ua ja ra ximhäi. 11 Nu bu ra hnini Belén, ngue rá hnini ra David, ja bim 'bu'a nim pørpateh, gue'a ra Cristo ra Hmu bi ma ba pen'nahü Oja. 12 Ne nu'bu gá tñmhü n'da ra 'uere xí järpü ja rá yänza ya fani m'bant'i yam 'bahni, gue'a gdí pañmbü a baya, bi 'yεn'a ráam 'behni Oja 'bu mi 'yεmp'u ya mbände'yo.

13 'Bex bi nequi n'dan nets'i yám 'behni Oja, bi 'yεspa Oja ngue bin tuhu, ne bi 'yεn'u: 14 Nuixte rá ts'edi Oja mahεts'i.

Oja da hyurpa yá mbui gätho u i 'bucua ja ra häi, hønt'a go to'o da hyän'a rá mate, bi 'yεm 'bu min tuhu.

15 Ne bi mbeng mahəts'i yám 'behni Oja bəya. Ne nu'ə yə mbändə'yo bin 'yəmp'ə bəya:

—Ga mbähä bə ja ra hnini Belén, ga nuhə a bin ja ngue bi jajə ra Hmu ga pəhmbə.

16 Bi mba n'dihi ə bəya, ne bi dīm bə a ra María ne ra José ne ra 'uere. Ne nu'a ra uere mi o bə ja rá yänza ra fani. 17 Ne nu'bə mi nu'ə yə mbändə'yo bəya, bi mam bə a xí xih rá m 'behni Oja nangue ra t'əhni bim 'bəi. 18 Ne gätho ə bi 'yø'a bi man'ə yə mbändə'yo, bi hyonya thofo ə. 19 Pə nu'a ra María, bi bəm bə mbo rá mbəi 'bə'a gätho bin ja. 20 Ne nu yə mbändə'yo bi mbeng bəya, ne bi 'yəspa Oja, ngue gätho bin ja'ə 'bə'a gätho bi sifi, ne xí nu.

Bi mba ma däpi Oja a ra 'uere Jesús bə ja ra dənijə

21 Nu'bə mi gua'an hyəto pa xím 'bəi, bi thecua rá xifani ra 'uere, ne bi thuspa rá thuhu dí Jesús, ne ngue'a xí xih rá m 'behni Oja a ra María 'bə hin ní hyə rá t'əhni.

22 Ne nu'bə mí gua'a ra pa nts'änni da dø'ma ra María, tengu bi man yán t'ədi ra Moisés, ya i sä da mba bə ja ra dənijə bə Jerusalén. Ne bi zixa rá t'əhni ə ngue di dāp Oja. 23 In ja bə bi 'yøt'e nguetho ne'a i mam bə ja rán t'ədi ra Moisés, ngue: “Gätho yə mbədi ts'ənt'ə da mba ma däpi Oja,” i əm bə ja yən t'ədi. 24 Ne bi hyəxa n'da ra 'bøts'e bə ja ra dənijə tengu bi mam bə ja rán t'ədi ra Moisés ngue i əna: “Yoho yə t'azə uague yoho yə ts'əha ngue da hyo bə ja nijə to'o im 'bəh yá t'əhni.”

Nu ra Simeón i thex ra 'uere Jesús

25 Ne mi 'bəpə Jerusalén n'da ran 'yohə i Simeón, ra hocjə'i a, mi numansu Oja ne mi tø'ma ra pa ngue da mba nhyəni ə yə jə'i israel, ne min 'youi rá Hogandəhi Oja a. 26 Nu rá Hogandəhi Oja bi bənba ra Simeón gue hin da du asta gue'bə go da nu'a rá Thahni Oja ba pəhni ngue ra Cristo a. 27 Ne nu'a rá Hogandəhi Oja bi bənbi da zøm bə a ra Simeón bə ja ra dənijə 'bə mi zøm bə rá ta ne rá mbe di dā'a ra Jesús. 28 Nu ra Simeón bi dəxa ra 'uere ne bi 'yəspa Oja bəya, bi 'yəna:

29 Ma Hmu i, pə hin te dím bəngä 'bə ga tugä ya,

nguetho dá nugä na gá xiqui ngue ga nugä, ni 'yəhəgä.

30 Nuya dá nusegä mam pørpatehe,

31 ngue gá sänni ngue da yənbə yá te ə to'o da bəh na.

32 Nuna di japi da nu ran nequi ə hing yə judío,

ne gue'a dí t'əscəhe dyə jə'i israelgəhe, dyə judíohe, bi 'yən'a ra Simeón 'bə mi dəxa ra 'uere Jesús.

Bim pəngəhyə ra Simeón 'bə mi nu ra Jesús

33 Nu ra José ne rá mbe ra Jesús bi hyonya thofo 'bə'a bi man ra Simeón nangue'a ra 'uere. 34-35 Nu ra Simeón bəya, bi 'yāp Oja da 'yənspa rán jəpi ra José ne ra María, ne bi 'yəna:

—Nuna ra t'əhni 'bə din dən'yohə nts'änni xən ngu ə yá mi'israelhə dim 'bədi 'bə hin da numanho. Pə nu'ə to'o da numanho da yən'a. Guehna dí fədi 'bə'a im bəm bə mbo yá mbəi n'da ngu n'da yə jə'i. Ne nu'i María, gui nu ra dumbəi xən ə tho ngue 'bə'a da t'ørpa na ni ts'ənt'ə, bi 'yən'a ra Simeón.

Ne'a ra Ana bim pəngəhyə 'bə mi nu ra Jesús

36 Ne'a n'da ra dəc'yəi xisu ngue í Ana mi 'bəpə ja ra dənijə, ne'a xin rá pəngəhyə Oja a. Nu'a, rá t'ixu ra Fanuel a, rá m bom'bəto ra Aser ngue n'da rá ts'ənt'ə ra Israel. Nu ra Ana, nu'a nyoto jəya bim 'bəhmi rá ndø ne 'bex bi du. 37 Ne bim 'bəse goho 'däte ma goho njəya, ya xən dəc'yəi a. Ne nu ra Ana, mi zəm bə ja ra dənijə a. Min yəui Oja ra pa ne ra xui, ne ja yə pa him mi sihmə 'bə i thənde Oja. 38 Nu'bə min yəhə ra Simeón ra María ne ra José, bi zøm bə ra Ana, ne 'bex bi xi Oja jamadi 'bə mi nu'a ra 'uere, nguetho bi bədi gue yá yənte ə. Janangue'a bi 'yəmp'ə to'o mi tøm'p' yá yənte ngue ya bi zøh ya.

Bi mbenc'a ra José bə ra hnini Nazaret ne rá xisu

39 Nu'bə mi 'yøt'ə gätho mi man rán t'ədi Oja ngue da 'yøt'e, nu ra José ne ra María bi mbeng bə ja ra hnini Nazaret bə ja ra xəqui Galilea. 40 Ne nu'a ra t'əhni bin te mán zaqui a, ne mi ja rán 'yomfəni xən ho. Ne əmmə bi jəp Oja a.

*De'mayon jeya pe'ts'a ra Jesús 'bɛ mi mba
bɛ ja ra dɔnija*

⁴¹ Nu ra José nɛ ra María zɔi n'dandɔ n'da jeya i pa bɛ ja ra hnini Jerusalén da nu ra dɔmpɛti ngue ran dɔbaxjua. ⁴² Nɛ nu'bɛ mi mbɛ'ts'a 'dɛ'mayon jeya ra Jesús, bi mbähä bɛ ja ra hnini Jerusalén ngue da nu ra dɔmpɛti bɛ. ⁴³ Nu'bɛ mi gua'a ram pɛti, bi mbeng bɛ yú ngu yɛ jɔ'i. Nɛ nu'bɛ mi mba bɛ 'yu ra José nɛ ra María, him mi pɔ'ɛ ngue bá copɛ a ra Jesús. ⁴⁴ Pɛ mim bɛni min 'yohɛ yú amigo. Nɛ n'dapa bin 'yo bɛ ja ra 'yu. Nɛ nu'bɛ mín de bin säya bɛya, nɛ njo'o bɛ ra Jesús. Nɛ nu rá mbe nɛ rá ta bi 'yän'dɛ yú amigo: “Ha gbán 'yohɛ a ra Jesús,” nɛ'ɛ yú mɛni bi 'yänni. ⁴⁵ Pɛ him bi dɔni, janangue'a bi mbeng bɛ Jerusalén, bi hyom bɛ.

⁴⁶ Nɛ ná hyupa bɛya ja bi dɔm bɛ ja ra dɔnija. Mi 'bɛmbɛ bɛ yɛ xänbate nija. Nɛ nu'a ra Jesús mi øde 'bɛ'a mi man'ɛ nɛ bi 'yän yün t'änni 'bɛ'a bi 'yøde. ⁴⁷ Nu yɛ xänbate nija bɛya bi hyonya thoho nangue gätho 'bɛ'a mi pɔ'a ra Jesús. ⁴⁸ Nɛ nu'a rá mbe nɛ ra José, bi hyonya thoho 'bɛ mi nu i yɔhɛ yɛ xänbate. Nu'a rá mbe bi 'yɛmbi:

—Ts'unt 'ɛ, hanja in jabɛ gá 'yørca'be, nguetho nu'a ni ta nɛcä ɛmmɛ dá hon'a'be nɛ mi tu ma mbɛi'be.

⁴⁹ Nu ra Jesús bi dɔdi:

—Pɛ nde'bɛ hin xquí hyongüi, nguetho guí pɔhmi ngue jatho ga øt'ä rá 'bɛfi ma Ta.

⁵⁰ Pɛ nu'ɛ, him bi bɔdi 'bɛ'a nam bøn'a bi man'a.

⁵¹ Pɛ nu'a ra Jesús 'bɛx bi mbähä bɛ ja rá ngu bɛ ra hnini Nazaret, nɛ nzai mi øt'a i pa nsifi. Pɛ nu'a rá mbe mim bɛntho bɛ ja rá mbɛi 'bɛ'a gätho bin ja. ⁵² Nu ra Jesús, in te rá jɔ'i nɛ in te rán 'yomfɛni. Nɛ gätho yɛ jɔ'i mi numanho a nɛ'a Ojɔ mi numanho a.

3

*Xuua Nxixyɔ bi dɛ'mi bi man rám hma
Ojɔ bɛ ma'ueni*

¹⁻² Nu'bɛ ná 'dɛ'ma cɔt'a nɛjeya in ts'ut'abi ra hmuts'ut'abi Tiberio, nɛ bin yɔui Ojɔ ra Xuua bɛ ja ra dɔpo mi 'bɛi, bi xifi di dɔmp'a rá 'bɛfi. Nɛ gue'a ra Xuua rá ts'unt'ɛ ra Zacarías a. Nɛ guet'a ra jeya bin ts'ut'abi ra Poncio Pilato bɛ ja ra xɛqui Galilea, nɛ n'dat'a ra jeya bin ts'ut'abi a ra Felipe bɛ ja

ra xɛqui Iturea nɛ ra xɛqui Traconite. Nu'a ra Felipe ngue rán 'yohɛ ra Poncio Pilato. Nɛ guet'a ra jeya a bin ts'ut'abi ra Lisaniás bɛ ja ra xɛqui Abilinia. Nɛ 'dat'a ra jeya mi ngɛrpa mbäjä ra Anás nɛ ra Caifás bɛ Jerusalén. ³ Nɛ nubɛya, bi dɔmp' rá 'bɛfi ra Xuua Nxixyɔ, bin 'yo bɛ n'danguadi ra dɔthe Jordán nɛ bi xih yɛ jɔ'i di päh yün 'yomfɛni nangue yú ts'oqui, n'dahma da mba ma punbi. Nɛ bi xifi din xixyɔ bɛya. ⁴ Nɛ guehna ra Xuua bi man'a ra Isaías 'bɛ mi 'yɛna:

N'da ra jɔ'i din yɔ bɛ ja ra dɔpo nɛ da 'yɛna: “Dami päh nin 'yomfɛnihɛ, ga simhbɛ ra Hmu mi ts'ut'ho da zøcua.

Dami hoc ni mbɛihɛ, ga tømhbɛ xɛn ho.

⁵ Tengu yɛ mbothäi nɛ yɛ t'øhø din juani tengu n'da ra 'yu i pa ma hoqui, hingui ndaxni, i uɛntho, din ja bɛ ni mbɛihɛ.

⁶ Nɛ gätho yɛ jɔ'i da nu'a ram pørpate ba pɛnd Ojɔ,” da 'yɛna, bi 'yɛn'a ra Isaías.

⁷ Nɛ bi zøm bɛ yɛ jɔ'i bɛ 'bɛh ra Xuua ngue in nde din xixyɔ ɛ. Nɛ nu ra Xuua bi 'yɛmp'ɛ:

—Nu'ahɛ tengu thoho 'bɛ gyá pozɛhɛ, nɛ guí ɛnsɛhɛ hin guin nuhɛ rá muui ni ts'oquihɛ 'bɛ gan xixyɔhɛ, nɛ hin guí hoc ni mbɛihɛ. ⁸ Pɛ nte di muui 'bɛ guí ɛmhɛ gán yɔmhɛ ngue ya nim bombøtahɛ ra Abraham. Pɛ nɛhya yɛ do i 'bongua mi sä xtá 'yɛna yú t'ɛhni ra Abraham gue'bɛ gue'a xtán nde Ojɔ a. ⁹ Nɛ nu'a to'o gätho him bi päh yün 'yomfɛni nangue yú ts'oqui, tengu'bɛ yɛ za ngue hingui ho yün dät'o. Nɛ nu rán ts'onza Ojɔ ya mahoqui xɛn ho ngue da 'yɛx'ɛ yɛ za hingui ho yün dät'o, nɛ da thøspɛ ja ra sibi din zø, bi 'yɛn a ra Xuua.

¹⁰ Nu yɛ jɔ'i bɛya, bi 'yɛn'ɛ:

—'Bɛ'a sä ga øt'ähe 'bɛ, bi 'yɛmp'a ra Xuua.

¹¹ Nu ra Xuua bi dɔti:

—Nu'a to'o i ja yoho yú pahni, di un'na n'da to'o hin'yɛ rá pahni. Nɛ nu'a to'o i ja 'bɛ'a da zi, di unni ts'ɛ a to'o hin'yɛ da zi, bi 'yɛna.

¹² Nɛ'ɛ 'da yɛ hyɔcahäi xí zøm bɛ ngue in nde da mba ma xixyɔbi, bi 'yän'dɛ:

—Xänbate i, 'bɛ'a sä ga øt'ähe.

¹³ Nu ra Xuua bi dɔti:

—Yo guí huspah_u man'da ra renta, pe hont'a i man rán t'edi ra häi gui hyaj_u.

14 Ne'u da y_u dofui bi 'yänni:

—Necähe, 'be'a sä ga øt'ähe, bi 'y_uen'u.

Nu ra Xuua bi d_uti:

—O guí h_ucuah_u ra mbeti y_u ja'i nangué ni ts'edizeh_u. Ne o gadí yaf_u n'da ra ja'i 'b_u guí p_uhmb_u him majua_uni a guí mamhb_u. Ne hin guim b_umhb_u ngue man'da emme x_un ngu gui t_uhmb_u, pe hont'a nin zäbi gui t_uhmb_u, bi 'y_uen'a ra Xuua.

15 Ne x_un ngu u ngue mi t_u'ma ra Cristo mim b_uns_u u ngue embi ra Cristo a ra Xuua.

16 Pe nu'a ra Xuua bi 'y_uemp'u:

—Nugä dí xixy_u ah_u ngue ra dehe thoho, pe ba ξ 'a n'da ja rá ts'edi xinda guecä, hin dí s_ucä tengu a. Nu'a di hoc'ah_u nangué rá Hogand_uhi Oj_u tengu'b_u xti hoc'ah_u ra sibi.

17 Ne da huahn'd_u y_u ja'i tengu 'b_u i pa nt'ei y_u trigo. Nu rá xi di 'uec ran d_uhi, ne nu y_u trigo da mba m'be'ts'i, pe nu y_u xi da t'up_u ja ra sibi nj_um'b_u i hu ξ t'i, in jab_u da 'y_uøt' 'b_u bi huahn y_u ja'i a ra Cristo, bi 'y_uen a ra Xuua.

18 Ne x_un ngu mi'da y_um hma bi xi_u y_u ja'i nangué ran ho ma'da'yo. 19 Pe nu ra Xuua bi d_umhy_u ra ts'ut'abi Herodes nguetho nu ra Herodes bi zin'a rá 'bepozehe, ngue rá xisu ra Felipe, í Herodías a ra xisu. Ne hinga hont'a pe x_un ngu mi'da y_un ts'o bi 'y_uøt'a, janangué bi d_umhy_u. 20 Pe nu ra Herodes man'da x_un ngu rá ts'oqui bi 'y_uøt'e nguetho bi got'a fädi a ra Xuua.

Ra Jesús bin xixy_u

21 Nu'b_u mi xixy_uba y_u ja'i a ra Xuua, ne'a ra Jesús bi mba b_u, bin xixy_u. 22 Ne nu ra Jesús 'b_u mi yaui Oj_u, 'bex bá xoh mah ξ ts'i ne bá c_u a rá Hogand_uhi Oj_u tengu n'da ra t'az_u, ne bi zoxp_u ja rá ja'i ra Jesús. Ne bi t'ø'a n'da ra nde mah ξ ts'i bi 'y_uena:

—Nu'i ma Ts'unt'u i, emme dadí hu ξ c'i i, ne dí numanho i, bi 'y_uen Oj_u.

Nu'u y_um bombøta ra Jesús

23 Nu ra Jesús mi pe'ts'a n'däte ma'det'a nj_uya 'b_u mi d_ump' rá 'b ξ fi ua ja ra häi. Nu y_u ja'i mim b_uni rá ts'unt'u ra José a ra Jesús. Ne nu ra José rá ts'unt'u ra Elí a. 24 Nu ra Elí, nu'a rá ta, gue'a ra Matat a. Nu ra Matat, nu'a rá ta gue'a ra Leví a. Nu ra Leví, nu'a rá ta gue'a ra Melqui a. Nu ra Melqui, nu'a

rá ta gue'a ra Jana a. Nu ra Jana, nu'a rá ta gue'a ra José a. 25 Nu ra José, nu'a rá ta ra Matatías a. Nu ra Matatías, nu'a rá ta ra Amós a. Nu ra Amós, nu'a rá ta ra Nahum a. Nu ra Nahum, nu'a rá ta ra Esli a. Nu ra Esli, nu'a rá ta ra Nagai a. 26 Nu ra Nagai, nu'a rá ta ra Maat a. Nu ra Maat, nu'a rá ta, ra Matatías a. Nu ra Matatías, nu'a rá ta ra Semei a. Nu ra Semei, nu'a rá ta ra José a. Nu ra José, nu'a rá ta ra Judá a. 27 Nu ra Judá, nu'a rá ta ra Joana a. Nu ra Joana, nu'a rá ta ra Resa a. Nu ra Resa, nu'a rá ta ra Zorobabel a. Nu ra Zorobabel, nu'a rá ta ra Salatiel a. Nu'a ra Salatiel, nu'a rá ta ra Neri a. 28 Nu ra Neri, nu'a rá ta ra Melqui a. Nu ra Melqui, nu'a rá ta ra Adi a. Nu ra Adi, nu'a rá ta ra Cosam a. Nu ra Cosam, nu'a rá ta ra Elmodam a. Nu ra Elmodam, nu'a rá ta, ra Er a. 29 Nu ra Er nu'a rá ta ra Josué a. Nu ra Josué, nu'a rá ta ra Eliezer a. Nu ra Eliezer, nu'a rá ta ra Jorim a. Nu ra Jorim, nu'a rá ta ra Matat a. 30 Nu ra Matat, nu'a rá ta ra Leví a. Nu ra Leví, nu'a rá ta ra Simeón a. Nu ra Simeón, nu'a rá ta ra Judá a. Nu ra Judá, nu'a rá ta ra José a. Nu ra José, nu'a rá ta ra Jonán a. Nu ra Jonán, nu'a rá ta ra Eliaquim a. 31 Nu ra Eliaquim, nu'a rá ta, ra Melea a. Nu ra Melea, nu'a rá ta, ra Mainán a. Nu ra Mainán, nu'a rá ta ra Matata a. Nu ra Matata, nu'a rá ta, ra Natán a. 32 Nu ra Natán, nu'a rá ta, ra David a. Nu ra David, nu'a rá ta, ra Isaí a. Nu ra Isaí, nu'a rá ta, ra Obed a. Nu ra Obed, nu'a rá ta, ra Booz a. Nu ra Booz, nu'a rá ta ra Salmón a. Nu ra Salmón, nu'a rá ta, ra Naasón a. 33 Nu ra Naasón, nu'a rá ta ra Aminadab a. Nu ra Aminadab, nu'a rá ta ra Aram a. Nu ra Aram, nu'a rá ta ra Esrom a. Nu ra Esrom, nu'a rá ta ra Fares a. Nu ra Fares, nu'a rá ta ra Judá a. 34 Nu ra Judá, nu'a rá ta ra Jacob a. Nu ra Jacob, nu'a rá ta ra Isaac a. Nu ra Isaac, nu'a rá ta ra Abraham a. Nu ra Abraham, nu'a rá ta, ra Taré a. Nu ra Taré, nu'a rá ta ra Nacor a. 35 Nu ra Nacor, nu'a rá ta ra Serug a. Nu ra Serug, nu'a rá ta ra Ragau a. Nu ra Ragau, nu'a rá ta, ra Peleg a. Nu ra Peleg, nu'a rá ta, ra Heber a. Nu ra Heber, nu'a rá ta, ra Sala a. 36 Nu ra Sala, nu'a rá ta, ra Cainán a. Nu ra Cainán, nu'a rá ta ra Arfaxad a. Nu ra Arfaxad, nu'a rá ta, ra Sem a. Nu ra Sem, nu'a rá ta, ra Noé a. Nu ra Noé, nu'a rá ta, ra Lamec a. 37 Nu ra Lamec, nu'a rá ta, ra

Musalén a. Nu ra Musalén, nu'a rá ta, ra Enoc a. Nu ra Enoc, nu'a rá ta, ra Jared a. Nu ra Jared, nu'a rá ta, ra Mahalaleel a. Nu ra Mahalaleel, nu'a rá ta ra Cainán a. ³⁸ Nu ra Cainán, nu'a rá ta ra Enós a. Nu ra Enós, nu'a rá ta ra Set a. Nu ra Set, nu'a rá ta ra Adán a. Ne nu ra Adán, bi zänd Ojã a.

4

Ra Jesús bi nu rán ts'äte ra zïthu

¹ Nu ra Jesús bi nexpu ja ra dæthe Jordán ne min 'youi rá Hogandãhi Ojã. Ne nu'a rá Hogandãhi Ojã bi bænbi da mba bu ma'ueni bu ja ra dapo. ² Ne nyote pa ne nyote xui bim 'bupu ja ra dapo ra Jesús. Ne bi ts'äp rá mbui, bi zã'a ra zïthu. Ne xingui ts'u bin sihme gätho yu pa bim 'bupu, ne bin tumanthuhu buya. ³ Ne bi 'yæn'a ra zïthu:

—Nu'bu majuañi gue'e rá ts'unt'u Ojã, dami japi dim hme ra do 'bengua, bi t'emp'a ra Jesús.

⁴ Nu ra Jesús bi dæti:

—Nt'o't'i bu ja rá m hman Ojã: “Hinga hønt'a ra hme dí m 'buh yu ja'i pe ne'a gätho i man Ojã,” bi t'emp'a ra zïthu. Ne him bi 'yøt'a bi sifi.

⁵ Pe nubuya, nu ra zïthu bi zix a ra Jesús bu ja n'da ra t'øhø xæn hets'i, ne bi 'yuti hapu gätho 'bu'u ja yú ts'edi yu ts'ut'abi ua ja ra häi, ⁶ ne bi 'yembi:

—Gätho guí nu ya ga 'da'a'i, nguetho ma mbetigä. Ya bin'daqui ne sä ga unni to'o gätho dí n de ga unni. ⁷ Ne nu'bu gan danyahmu bu ja ma gua ne gui thandegui, ga 'da a i gätho guín nu ya, i æn'a ra zïthu.

⁸ Nu ra Jesús bi dæti:

—“Hønt'a Ojã, ra Hmu, ga thandehu ne ga ørpahu rá 'befi a,” i æm bu ja rá m hman Ojã, bi 'yæn'a ra Jesús.

⁹ Nubuya, nu ra zïthu bi zix mahøn'a a ra Jesús bu ra hnini Jerusalén, ne bin tøpu magats'i thoho ra danija. Ne bi 'yembi:

—Nu'bu majuañi gue'e rá ts'unt'u i Ojã, damin säqui, gui sonu häi, ne hin hapu gui 'uaqui, ¹⁰ nguetho nt'o't'i bu ja rá m hman Ojã:

Nu'a Ojã ba pen'du yám 'behni da mbäx'i i.

¹¹ Ne da bent'i i ne hin hapu gui 'uaqui, i æm bu ja rá t'ohni Ojã, bi 'yæn'a ra zïthu.

¹² Nu ra Jesús bi dæti:

—Pe ne'a i mam bu ngue: “Nu Ojã ma Hmuhu njongui sä da zã'a ngue da bã 'bu majuañi da 'yøt'a im man'a,” i æm bu ja rá t'ohni Ojã, bi 'yæn'a ra Jesús.

¹³ Nu'bu mi gua'a bi man yún ts'äte ra zïthu, bi 'uepuya, bi zo'a ra Jesús 'da yu pa.

Ra Jesús bi dæmp' rá 'befi bu ja ra xequi Galilea

¹⁴ Nu ra Jesús bi mbeng bu ja ra häi Galilea, min 'youi rá Hogandãhi Ojã. Ne gätho yu ja'i mi 'bupu bi 'yø'a i øt' ra Jesús. ¹⁵ Ne bi xänba yu ja'i bu ja yu nija, ne gätho bi numanho a.

Nu ra Jesús bi mba bu ja ra hnini Nazaret gueru bin te

¹⁶ Nu ra Jesús buya bi mba bu ja ra hnini Nazaret, gueru bin te. Nu ra pa ran säya bi mba bu ja ra nija tengu zai mi ørpu hapu mí 'yo. Ne bim 'bãi ngue da neh rá m hman Ojã. ¹⁷ Ne bin t'un'na rá søcuã bi 'yo't'a ra pøngahyã Isaías, ne bi tants'a ra søcuã gueru i æna:

¹⁸ Nu'a Ojã bi 'yenscã rá Hogandãhi nguetho bi huangä ne bá pengä ga xih yu hyoya ran ho ma'da'yo.

Bá pengä ngue ga hurpa yú mbai to'o i ja yu dumbui.

Ne ga xocua u to'o xí bent'a ra zïthu tengu'bu i ofädi u.

Ga xocpa yún 'yomfæni yu ja'i ne da bã'a majuañi rá 'yu Ojã u.

Ne ga japi him man zã ran u u di unba yú hmu.

¹⁹ Ne ga xih yu ja'i ngue bi zøn ra ora da 'yørpa rá mate Ojã u, i æm bu ja rá søcuã ra Isaías gueru bi neh ra Jesús.

²⁰ Nu ra Jesús 'bu mi gua'a bi neh ra søcuã, bi mbants'i, bi uni da 'bes' mahøn'a ra søcuã. Ne bi hyuh puya ngue da xi u 'be'a mí mam bu. Ne gätho yu ja'i mi 'bupu ja ra nija bi hyet'a ra Jesús. ²¹ Nu'a bi 'yæna:

—Nu'a dá necã ya, mi mam bu ja rá søcuã ra Isaías ngue mi ma dí n ja, ne bin ja a ya, nguetho dí 'bucã ua, bi 'yæna.

²² Ne gätho yu ja'i bin yámanho nangue ra Jesús ne bi hyonya thoho nguetho mahotho a bi man ra Jesús bu ja ra nija. Ne æn'u:

—Hanja ngubu i øt'e, æn'u nguetho im bæni gue ra Jesús rá ts'unt'u ra José.

²³ Nu ra Jesús buya bi 'yemp'u:

—Masque guí nde gui xij_u a ram hma i *ɛ*na: “Grá 'yøthebate, damin hoczɛhɛ,” masque guí nde gui xij_u a, nguetho guím bɛnsɛh_u, hin dí øt'ua ja ma hnini zɛhɛ *u* y_un t'øt'e nuixte tengu dá øt'ä b_u ja ra hnini Capernaum, bi 'yɛna. ²⁴ Maja_uni dí xi ah_u, n'da rá pøngahy_u Oja hingui hnumansu b_u ja rá häizehɛ. ²⁵ Njab_u bi 'yøt' ra pøngahy_u Elías 'b_u maya'b_u. X_un ngu y_u xisu xí du y_u ndø mi 'b_ui ngue y_u mijudíoh_u, gue'b_u him bin 'ye hyu jɛya made, nɛ bin ja ra thuhu b_u. ²⁶ Pɛ him bi mbäx'a n'da ra xisu xí du rá ndø b_u ja rá häizehɛ, pɛgue bi 'bɛn b_u ra hnini Sarepta guerp_u ra häi Sidón, da mbäx a n'da ra xisu mi 'b_uap_u, bi 'yɛna. ²⁷ Nɛ ngutho bi 'yøt' ra pøngahy_u Eliseo, guexta'a x_un ngu y_u mijudíoh_u mi hɛmb ra t'axca'ya, pɛ xínga n'da bi hoc'a ra pøngahy_u ngue y_u mɛnguzɛhɛh_u, hønt'a ra hmudof_ui Naamán, ra mɛngu b_u ra häi Siria, bi hoqui, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²⁸ Nɛ nu'b_u mi man'a ra Jesús a bi ma, nu y_u ja'i mi 'b_uap_u ja ra nij_u ɛmmɛ bin cue b_uya. ²⁹ Nɛ bi ndants'a bi bɛnt'a ra Jesús nɛ bi zixp_u may_u ra nyuni, im bɛni da hyøm b_u ja ra mba'ye. ³⁰ Pɛ nu'a ra Jesús bi tho in de b_u 'b_uh y_u ja'i, nɛ bi zop_u *u*, nɛ hin te bin jap'a.

Bi hoc'a n'da ran 'yoh_u min 'youi ra zĩthu a ra Jesús b_u ja ra nij_u

³¹ Nɛ nu'a ra Jesús bi mbeng b_u ja ra hnini Capernaum b_u ja ra häi Galilea, nɛ i xänba y_u ja'i 'b_u ra pa ran säya. ³² Nɛ gätho y_u ja'i bi hyonya thoho nangue rán xädi a, nguetho ra Jesús bi 'yuti x_un ho ngue mi ja rán t'ɛdi gue'b_u mi xänbi.

³³ Nu n'da ra pa mi 'b_uap_u ra Jesús b_u ja ra danij_u nɛ mi 'b_uap_u n'da ran 'yoh_u min 'youi ra zĩthu, nɛ ɛmmɛ nts'ɛdi bi mbafi, nɛ bi 'yɛna:

³⁴ —Gra Jesús, ra mɛngu Nazaret, 'bɛ'a guí nde gui 'yørcähe, ha gui juaje ya. Nugä dí pãcä to'o i, rá Hogam 'bɛhni Oja i.

³⁵ Nɛ nu ra Jesús bi 'yɛmbi:

—Damin hɛ nɛ gui pøm b_u ja rá mb_ui na ran 'yoh_u.

Nɛ nu'a ra zĩthu nts'ɛdi bi hyøm_u häi ran 'yoh_u b_u 'bäh y_u ja'i nɛ bi bøm b_u rá mb_ui ran 'yoh_u b_uya, pɛ hin hap_u bi ünba ran 'yoh_u. ³⁶ Nɛ bi hyonya thoho y_u ja'i 'bɛ'a bin

ja na ran 'yoh_u. Nɛ bin 'yɛmzɛhɛ n'da ngu n'da: “'Bɛ'a ní ts'ɛdi i ja na ran 'yoh_u nɛ i sä i høn'a thi y_u zĩthu,” bin 'yɛmzɛhɛ *u*.

³⁷ Nɛ bi t'øde gätho ra xɛqui b_u 'bɛ'a bi 'yøt'a ra Jesús.

Ra Jesús bi hocpa rá suto ra Simón Pedro

³⁸ Nu ra Jesús b_uya bi bøm b_u ja ra nij_u, bi mba b_u ja rá ngu ra Simón Pedro. Nɛ nu'a rá suto ra Simón Pedro, x_un *u*, nts'ɛdi ra pa mi ja. Nɛ bi si a ra Jesús ngue x_un *u* a ra xisu.

³⁹ Nu ra Jesús bim 'bäp_u mi 'bɛn'a ra hyɛnni, nɛ bi ma ngue da bøn'a ra pa. 'Bɛx bi bøn'a ra pa, hin hap_u x_un *u* b_uya. 'Bɛx bi ndants'a ra xisu nɛ bi hoc ran sihmɛ, bi 'uĩn'a.

Nu ra Jesús bi hoqui x_un ngu y_u ja'i

⁴⁰ Nɛ nu'b_u mí y_uh ra hyadi, gätho y_u hyɛnni bi ts'ixp_u 'b_uh ra Jesús. Nɛ 'bɛx bi yän'a y_u hyɛnni 'b_u mi mba nthädi n'da ngu n'da *u*, bi dä'a ra Jesús. ⁴¹ Nɛ y_u zĩthu min 'yoh_u 'da y_u ja'i bi japi da bøn'a. Nɛ nts'ɛdi i mba' *u*, i ɛn'a:

—Nu'i, rá Ts'unt'a i Oja, bi t'ɛmp'a ra Jesús.

Pɛ nu ra Jesús him bi japi din y_u nguetho mi pã' *u* gue ra Cristo a ra Jesús.

Nu ra Jesús bi man rá m hma b_u ra xɛqui Galilea

⁴² Nɛ nu'b_u mi hyax b_uya, t'uxuditho bi mbasɛ b_u ma'ueni ra Jesús. Nu y_u ja'i bi hyoni gue'b_u go mi dñi, nɛ him min nde'a da mba ra Jesús. ⁴³ Pɛ nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'a:

—Nugä jatho ga mbagä mi'da y_u hnini, ga mam b_u ran ho ma'da'yo, ga xih y_u ja'i 'bɛp_u ní manda rá ts'ɛdi Oja ua, jananjab_u bá pɛngä Oja, bi 'yɛna.

⁴⁴ Nɛ bi thop_u ja mi'da y_u hnini ja ra xɛqui Galilea b_uya, nɛ bi mam b_u rá m hma b_u ja y_u nij_u.

5

'Da y_u mbahuq bi jap'a ra Jesús x_un ngu bi dɛ y_u huq

¹ Nɛ man'da ra pa, ra Jesús mi 'bäp_u ja ndendädehe Genesaret. Nɛ ɛmmɛ mi d_u b_u y_u ja'i in nde da 'yøh rá m hman Oja, nɛ hingui sä b_u dim 'bä'a ra Jesús. ² Nɛ bi nu, i høp_u yoho y_u mbosa hin te i ja b_u mbo. Nɛ bi zo'a y_u mbeti b_u ndenthe gue'b_u mi

mben yá xit'a. ³ Nu'a n'da, rá mbeti ra Simón Pedro, ne bi hyu'a ra Jesús. Ne bi xi'a ra Simón da gon'i ts'u ra mbosa. Ne nu yu ja'i bim 'bäp'u ndenthe u. Nu ra Jesús bi xänba u yu ja'i büya. ⁴ Ne nu'b'u mi gua'a bi man ra Jesús bi 'yemp'a ra Simón:

—Dami thäm bu xun he ra dehe, ne gui 'yem bu ni xit'a. Gueru da zä gui the yu huä.

⁵ Pe bi 'yén'a ra Simón:

—Xänbate, gätho ra xui däm pehmbe ne hin te dá thehe yu huä, pe nu'b'u guím ma, ga emhbe mahøn'a, bi 'yena.

⁶ Ne bi 'yem büya, ne xun ngu bi de yu huä gue'bu go mi mbadi bin tun yá xit'a. ⁷ Ne bi xi'u yá mimbahuähuä di ze'i ts'u. Ne bi yuts'i gätho yoho yá mbosa, ne in nde da dom bu mbo ra dehe yu mbosa nangue nän hyu yu huä. ⁸ Ne nu'b'u mi nu ra Simón Pedro 'be'a bi ja, bi danyahmu bu ja rá gua ra Jesús, ne bi 'yembi:

—Dami 'ue'i ts'u nanguecä nguetho nugä drá dädits'oquigä, bi 'yén'a ra Pedro.

⁹ Ngubu bi ma nguetho bi hyonya thoho ngue xun ngu yu huä bi de. ¹⁰ Ne'a ra Jacobo ne ra Xuua ngue yá ts'ant'u ra Zebedeo, bi hyonya thoho u. Ne nu'u mi comhbu rá 'befi a ra Pedro. Pe nu ra Jesús bi 'yemp'a ra Simón:

—O guín su ne nuya gui du'mi gui hyon yu ja'i to'o da 'yéc'yéigui, bi 'yembi.

¹¹ Ne nu'b'u mí zøm bu ndenthe u yá mbosa büya, bi den'na ra Jesús.

Nu ra Jesús bi hoc'a n'da mí hemb ra t'axca'ya

¹² Nu n'da ra pa mi 'bup'u ja n'da ra hnini ra Jesús. Ne'a n'da ran 'yohu mi 'bup'u, mi hemb ra t'axca'ya gätho rá ja'i. Ne nu'a ran 'yohu 'bu mi nu a ra Jesús, 'bex bim 'bemfo bu ja rá gua ra Jesús, ne bi 'yap ra mate ran 'yohu ngue in nde da yäni, bi 'yembi:

—Ma Hmu i nu'b'u guín nde, da zä gui jaqui da yängä.

¹³ Nu ra Jesús bi dätu ne bi 'yembi:

—Nugä, dín nde ngue 'bex da zä i. Nuya bi yan'a ya, bi 'yembi.

'Bex bi zä'a ran 'yohu büya.

¹⁴ Ne nu ra Jesús bi hecua a ran 'yohu gue hin da mam bu 'bah yu ja'i, pe da mam bu 'bah yu mbäjä. Ne bi 'yembi:

—Ní mba bu 'bah yu mbäjä, gui 'yöt'a rán t'edi ra Moisés ngue da 'yöt'a n'da 'bu bi yan'a ra t'axca'ya, n'dahma da bah yu ja'i ngue majuañi bi yan'i, bi 'yén'a ra Jesús.

¹⁵ Pe nu'u yu ja'i guemhma mi ma hønbu go hapu ja yu hnini 'be'a gätho ot'a ra Jesús, ne man'da xun ngu bi mba bu mi 'bui ngue da 'yöse u 'be'a i man'a, ngue in nde din hocpa yün u i hēmp'i 'da'u. Ne xun ngu bi hoc'a ra Jesús, madague'a hōnt'a go mán u mi hēmp'u. ¹⁶ Nu'a ra Jesús büya mi pa bu ma'ueni gueru hingui 'bah yu ja'i, din yaui Ojä.

Nu ra Jesús bi hoc'a n'da mi ts'a rá ja'i

¹⁷ Nu n'da ra pa bi xänba yu ja'i ra Jesús. Ne mi 'bup'u da yu fariseo ne 'da yu xänbate nijä, xpí 'yē'u hōnbu go hapu i ja yu hnini bu ra xequi Galilea ne ra xequi Judea, neru ra dahnini Jerusalén. Ne nu'a ra Jesús bi 'yut'u ngue min 'youi xun ngu rá ts'edi Ojä 'bu mi hoc yun zäman'u. ¹⁸ Ne bi zøm bu 'da yun 'yohu, bá tu n'da ran 'yohu xun u, mi ts'a rá ja'i a, ox ra 'beza. Ne min nde xtán yaru mbo 'bah ra Jesús. ¹⁹ Pe emme du yu ja'i bu ja ra goxthi, ne hin hapu sä dí yat'i. Janangue'a bi zix ra dārgēhe bu maxōts'e ra ngu, ne bi xospa rá 'bet'e ne bi çä'ma ran 'yohu bu made i 'bä'a ra Jesús. Ne ox ra 'beza 'bu mi çamp'u. ²⁰ Bi bah ra Jesús büya gue i ec'yéi xun ho u yun 'yohu gue i ja rá ts'edi a, 'bu mi nu'a bi 'yöt'u. Janangue'a bi 'yemp'a ra dārgēhe:

—Amigo, ya ma punbi ni ts'oqui, bi 'yembi.

²¹ Pe nu'u yu fariseo ne yu xänbate nijä bin 'yemzehe u: “Hanja na ran 'yohu ngue ena da 'yöt'a i ot' Ojä, ne ya ena sä di punba rá ts'oqui n'da ra ja'i. Hingui numansu Ojä na,” bi 'yemp'u yu xänbate ne yu fariseo.

²² Pe nu'a ra Jesús i paði 'be'a im bēn'u, ne bi 'yemp'u:

—Hanja in jabu guím bēmhb'u. ²³ Ha guím bēmhb'u ngue nte ní mbatho dá xicä ran 'yohu, ngue rá ts'oqui ya xum punbi. Ha guím bēmhb'u man'da xquí pāhmb'u ngue i ja ma ts'edi 'bu ga xifi da ndants'i, din 'yo. ²⁴ Pe ga ut'ah'u ngue i ja man t'edi ua ja ra häi ga punba yá ts'oqui n'da ra ja'i, ngue ga japi

din 'yo na ran 'yoh_u, guecä gue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, bi 'y_{en}'a ra Jesús.

N_e nub_uya bi 'y_{emp}'a mí ts'a rá ja'i:

—Dami ndants'i, gui cax ni fidi n_e gui mba ni ngu, bi t'_{em}bi.

²⁵ 'Bex bi ndants'a ran 'yoh_u bi gax rá fidi n_e bi mba rá ngu, n_e bi 'y_{espa} Oja b_u ní mba. N_e gätho y_u ja'i mi 'b_{ap} bi nu 'b_e'a bin ja.

²⁶ N_e gätho bi hyonya thoho _u, n_e bin su, bi 'y_{espa} Oja n_e bi 'y_{en}'a:

—N'da ran t'_{ot}'e nuixte dá nuh_u ra pa jab_u ya, bi 'y_{en}'a y_u ja'i.

Ra Jesús bi xih ra Leví da d_{enni}

²⁷ M'bejua b_uya, bi b_{om} b_u ja ra ngu ra Jesús, n_e bi thop_u mi hu'a ra Leví, guerp_u mí hac rán ju't'i ra häi, nguetho ra hyaçahäi a. N_e nu'a ra Jesús bi 'y_{ena}:

—Dami t_{engui}, bi t'_{emp}'a ra Leví.

²⁸ Nu ra Leví b_uya, 'bex bi ndants'a, bi zop_u gätho mi ja n_e bi d_{en}'na ra Jesús.

²⁹ N_e nu'a ra Leví b_uya, bi 'y_{ot}'a n'da ran sihm_e x_{un} ndoho b_u ja rá ngu, ngue bin sihm_e b_u ra Jesús. N_e bi z_{om} b_u ja ran sihm_e x_{un} ngu y_u hyaçahäi n_e x_{un} ngu mi'da y_u ja'i, 'darp_u bin sihm_eh_u ra Jesús. ³⁰ P_e nu'_u y_u fariseo n_e y_u xänbate nijä bi 'y_{ena}:

—Hanja gní sihm_eh_u y_u d_{adits}'oqui n_e y_u ziyate hyaçahäi, bi t'_{emp}'a y_u xädi ra Jesús.

³¹ Nu ra Jesús bi xi a n'da ran t'uti 'b_u mi d_{at}'a:

—To'o i 'b_{uh} mán zaqui hingui hon'a to'o da 'y_{othe}, p_e h_{ont}'a to'o x_{un} _u i hon'a da 'y_{othe}. ³² Nugä ma 'b_efigä ngue ga xih y_u d_{adits}'oqui di päh y_{un} 'yomf_{eni}. P_e nu'_u to'o _{en}se mahoqui y_u mb_{ui}, n_e hingui sä ga z_e'_u, bi 'y_{en}'a ra Jesús.

Bi t'_{än}'na ra Jesús hanja him bi 'y_e't' y_{un} sihm_e y_u xädi

³³ N_e bi t'_{emp}'a ra Jesús:

—Nu y_u xädi ra Xuua Nxixy_u nzäi _e't' y_{un} sihm_e 'b_u i y_{au}i Oja, n_e'_u y_u xädi y_u fariseo, p_e nu' ni xädi hin jam'b_u _e't' y_{un} sihm_e. Hanja ngue in jab_u, bi 'y_{em}bi.

³⁴ Nu ra Jesús bi d_{ati}:

—P_e nu'_u i 'b_{ap} ja ran th_{ati}, hin da du y_u mb_{ui} nguetho 'b_{ap} a ran 'yoh_u din th_{ati}. Hin da 'y_{ena} ngue hin din sihm_e _u. ³⁵ P_e da z_{on} ra ora da ts'ispa a ran 'yoh_u, n_e ja da 'y_e't' y_{un} sihm_e b_uya, bi 'y_{en}'a ra Jesús.

³⁶ N_e x_o bi xih man'da ran t'uti, ngue da 'yuti hingui sä y_u xädizeh_e ra Jesús da d_{en}'na ran yonxädi, n_e bi 'y_{emp}'a:

—Njo'o n'da ra ja'i da x_{en} ma'da'yo rá pahni ngue da mb_{or}ba rá 'yapahni, nguetho nu'b_u da mb_{or}ba a, hin da b_{omanho} n_e di ts'ontho a ma'da'yo. ³⁷ N_e njo'o to da xirp_u ra 'yaxfani mbot'as_{ei} ra vino ma'da'yo, nguetho nu'b_u bin hogui, da f_{oh} ra 'yaxfani b_uya. N_e dim f_{an} ra vino n_e di ts'on'a ra 'yaxfani, gätho dim 'b_{edi}.

³⁸ Nu'a ra vino ma'da'yo da sirp_u ma'da'yo ra xifani, ngue hin dim 'b_{eh} ra vino, n_e x_{in} din ts'on'a ra xifani.

³⁹ N_e to'o in z_{ai} i si ra nyomvino, p_e hingui nde a ra vino ma'da'yo, nguetho man'da x_u c_uhi ra nyomvino, _{en}'_u. Guín jah_u b_u ngue hin guí numanhoh_u man xädigä, bi 'y_{en}'a ra Jesús.

6

Nu ra Jesús bi ma 'b_e'a da t'_{ot}' ra pa ran säya

¹ Nu n'da ra pa ran säya, nu ra Jesús n_e y_u xädi bi thop_u ja n'da ran u_{at}trigo. Nu _u y_u xädi bi d_{uc}'i 'da y_u trigo. Bi d_{ent} y_u 'y_e'_u y_u trigo, bi za b_uya. ² N_e nu'_u 'da y_u fariseo bi 'y_{emp}'a:

—Hanja in jab_u guí _{oth}_u, nguetho i mam b_u ja man t'_{edih} hingui sä gui 'y_{oth} ra 'b_{efi} a ra pa ran säya, bi 'y_{en}'a.

³ Nu ra Jesús bi d_{ati}:

—Ha hin guí p_{ah}mb_u 'b_e'a mam b_u ja rá s_{ocua} Oja ngue n_e'a ra David bi mb_{esta} man'da rán t'_{edi} Oja, n_e'_u min 'yoh_u, nu'b_u mi tumanthuhu. ⁴ Nu'a ra David bi y_{arp} ja rá ngu Oja n_e bi zi y_u thuhm_e rán t'unni Oja oxp_u ja ra m_{exa}, n_e bi un'd_u min 'yoh_u. N_e h_{on}se y_u mbäjä i sä da zi _u. P_e hin guím b_{em}hb_u ra ts'oqui bi 'y_{ot}'a ra David n_e y_{un} 'yoh_u nguetho x_{un} ho bi 'y_{ot}'_u, bi 'y_{en}'a.

⁵ N_e man'da bi man'a ra Jesús, bi 'y_{ena}:

—N_e nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, dra Hmugä, n_e ja man t'_{edi} ga mangä 'b_e'a da 'y_{ot}' y_u ja'i ra pa ran säya.

Ra Jesús bi hoc'a n'da ran 'yoh_u mi mb_{edi} rá 'y_e

⁶ N_e x_o man'da ra pa ran säya, nu ra Jesús bi xänba y_u ja'i b_u ja ra nijä. N_e mi 'b_{ap} n'da ran 'yoh_u ra mb_{edi} rán 'y_{ei}. ⁷ N_e'_u 'da

y_u xänbate nijä ne 'da y_u fariseo mi 'bap_u, mi tømthoho, in nde da nu 'be'a da 'yõt'a ra Jesús ra pa ran säya, nguetho in nde di yäp'a. ⁸ P_e nu ra Jesús i pädi 'be'a im b_en'ü. N_e bi xi'a ran 'yoh_u mi ja rá mb_edi'y_e:

—Ba _ecua, damim 'bäcua da nu'a y_u jä'i, bi 'y_embi.

N_e 'bex bi mba b_u ran 'yoh_u. ⁹ Nu ra Jesús bi 'y_emp'ü b_uya:

—'Be'a i mam b_u ja man t'_edih_u, nda'a x_un ho ga øth_u. Ha i mam b_u ga øth_u ran ho uague ran ts'o ga øth_u ra pa ran säya. Uague i man b_u gan yänbah_u rá te n'da uague i mam b_u ga jaf_u da du n'da a ra pa ran säya, bi 'y_en'a ra Jesús.

¹⁰ Nub_uya, nu ra Jesús bi hy_et'ü y_u jä'i, n_e bi 'y_emp'a ran 'yoh_u:

—Dami juän ni 'y_e.

Nu'a ran 'yoh_u bi juän rá 'y_e, n_e bin hogui x_un ho. ¹¹ P_e nu y_u fariseo n_e y_u xänbate nijä _emm_e bin cu_e'ü n_e bi hyoni 'be'a sä da 'yörpa ra Jesús.

Ra Jesús bi huahn'd_u 'de'mayoho y_u xädi

¹² M'bejua b_uya bi mba b_u ja n'da ra nyuni ra Jesús, haxa in yäui Ojä. ¹³ Nu'b_u mi hyats'i bi zohn'd_u y_u xädi ngue i ja a da xifi mahøn'a. N_e bi huahni 'de'mayoho din 'yoh_u ngue y_u 'bäih_u. ¹⁴ N_e nu'ü bi huahni, gue'a ra Simón t'_embi ra Pedro, gue'a rá thuhu bi xih ra Jesús a. N_e'a ra Andrés, rán 'yoh_u a ra Simón, n_e ra Jacobo, n_e ra Xuua, n_e ra Felipe, n_e ra Bartolomé. ¹⁵ N_e ra Mateo, n_e ra Tomás, n_e man'da ra Jacobo rá ts'unt'ü ra Alfeo, n_e ra Simón Zelotes, ¹⁶ n_e ra Judas rán 'yoh_u ra Jacobo, n_e ra Judas Iscariote, gue'a xí dä'a ra Jesús 'b_u m'bejua. N_e gue'ü bi huan'na ra Jesús ü ngue y_u 'bäih_u.

X_un ngu y_u jä'i bi xänba a ra Jesús

¹⁷ Nub_uya, nu ra Jesús n_e y_u xädi bi gäp_u ja ra nyuni n_e bin the_u x_un ngu y_u jä'i b_u x_un juäni, bí n_exp_u y_u hnini ra x_equi Judea, n_ep_u ra dahnini Jerusalén, n_ep_u ndendädehe, guerp_u i ja ra hnini Tiro n_e ra hnini Sidón. N_e nu'ü, bi zøm b_u ngue in nde da 'yøde 'be'a man ra Jesús, n_e nu'ü mi'da b_uya, in nde da mba ma hoqui ü. N_e nu ra Jesús bi hoc'ü. ¹⁸ N_e x_un ngu ü min 'yoh_u ra zÿthu bi zøm b_u, n_e nu'a ra Jesús bi

hyøn'a thi ü. ¹⁹ N_e gätho ü min nde da därpa rá jä'i ra Jesús, nguetho gätho y_u hy_enni bi hoc'a nangue rá ts'edi.

Ra Jesús bi ma to'o din johya n_e to'o da nu ra dumb_ui

²⁰ N_e nub_uya, nu ra Jesús bi hy_et'ü y_u xädi n_e bi 'y_emp'ü:

—Gui hyoyah_u, p_e ya gá c_uth_u b_u di manda rá ts'edi Ojä janangue'a majäpi ah_u.

²¹ N_e gui tumanthuhuh_u, p_e Ojä di ja ah_u gui tÿmh_u a gui homh_u, janangue'a majäpi ah_u.

N_e gui säh_u ra dumb_ui ya, p_e Ojä da hyut'a ni mb_uih_u, janangue'a majäpi ah_u.

²² N_e ngutho 'b_u i san ah_u y_u jä'i, n_e'b_u i 'uegue nangue ah_u, n_e'b_u di c'äman'ü ah_u, n_e'b_u da ndøm mants'o ni thuhuh_u ngue gui t_engah_u, guecä ngue dán jä'igä ua ja ra ximhäi, guemhma majäpi ah_u. ²³ Gan johyah_u, da hyu ni mb_uih_u 'b_u din jab_u da 'yõt'ah_u y_u jä'i, nguetho ngutho bi t'örpa ü y_u pøngahy_u mam'bet'o, n_e i ja 'be'a din 'da ah_u ngue am 'be'ts'i mah_ets'i, bi 'y_en'a ra Jesús.

²⁴ N_e xø bi 'y_emp'ü:

—P_e í hu_ehi maha ah_u gy_u m_embetih_u ngue hønt'a ni mb_eti guim b_emh_u, nguetho ya hin guin nuh_u man'da ran johya njäm'b_u da guadi.

²⁵ N_e í hu_ehi maha ah_u, ngue gui _emhb_u hin te gadi 'b_ehmb_u, p_egue gan tumanthuhuh_u.

Í hu_ehi maha ah_u, ngue ja nin johya z_eh_eh_u, nguetho m'bejua da du ni mb_uih_u.

²⁶ Í hu_ehi maha ah_u ngue gätho i manho nangue ah_u y_u jä'i. Bin jab_u y_u hyäte pøngahy_u bi numanho gätho y_u jä'i, bi 'y_en'a ra Jesús.

Dami hu_ec nin s_uih_u, bi 'y_en'a ra Jesús

²⁷ P_e dami 'yøhmb_u na ga xi ah_u ya, bi 'y_en'a ra Jesús:

—Gui hu_ec nin s_uih_u n_e gui 'yörpa ran ho ü to'o i numan'ü ah_u. ²⁸ N_e dami 'yäp Ojä da mbäx'ü di c'äman'ü ah_u, n_e gui 'yäp Ojä da 'y_enspa rán jäpi ü di ün'nah_u. ²⁹ N_e nu'b_u n'da da mb_ep'a ni 'yoguh_u, gui 'bät ni hmih_u da mb_ep'a man'da nguadi ni 'yoguh_u. N_e nu'b_u n'da da gän'na ni coth_u, n_e'a ni pahni gui unhd_u. ³⁰ Dami unhd_u 'be'a gätho da 'yä ah_u, n_e nu'a da

thañ'nah_u hingui 'yähmb_u. ³¹ Nu'b_u guí ndeh_u da 'yøt'ah_u ran ho ni mijä'ih_u nde'b_u guí 'yørpah_u ran ho.

³² Pε nu'b_u hønt'_u di huεc'ah_u guí huεj_u, hin te di muui a 'b_u, 'da'angu gá 'yøth_u u him mahoqui yá mb_ui. ³³ Nε nu'b_u hønt'_u bi 'yøt'ah_u ran ho guí ørpah_u ran ho, hin te di muui 'b_u, nguetho in jab_u øt'_u him mahoqui yá mb_ui. ³⁴ Nε nu'b_u hønt'_u guí pähmb_u i jut'i guí hmit ni mbεtih_u, hin te di muui 'b_u, nguetho gue'a i øt' y_u ts'om'bäi, di hmit yá mits'om'bäih_u ngue im bεni da mba ma cospi rá mbeti. ³⁵ Pε dí xi ah_u, dami huεc nin säh_u, nε guí 'yørpah_u ran ho u, nε guí hmith_u madague'a guí päd_u hin di cos'ah_u. Nu'b_u ngub_u guí 'yøth_u, gue'a nám fäd_u gue yá t'uhni ah_u Ojä. Nε i ja 'be'a di 'da ah_u Ojä b_uya. Nguetho gue'a i øt' Ojä, gätho i ørpa ran ho madague'a hin da 'yεn'_u: “Jamadi Ojä.” Nε gätho i ørpa ran ho madague y_u ts'om'bäi u. ³⁶ Dami huεc ni mijä'ih_u tengutho b_u í huεc'ah_u Ojä ma Tah_u, bi 'yεn'a ra Jesús.

Hin guí 'yεmh_u bi 'yøt' y_u ts'oqui u mi'da y_u jä'i

³⁷ Nε man'da bi man'a ra Jesús, bi 'yεna:

—“Nuna bi 'yøt' y_u ts'oqui,” hin guí 'yεmh_u, nε hin da t'εn'ah_u gá 'yøth_u y_u ts'oqui 'b_u. Nε 'yo gadí yäf_u ni mijä'ih_u nε hin da zεp'ah_u Ojä, pε gam punbah_u nε Ojä di pun'nah_u b_uya. ³⁸ Dami un'd_u 'be'a i hon ni mijä'ih_u, nε Ojä man'da x_un ngu di co'ts'ah_u nε dim fons thoho a di 'da ah_u xinda gue'a gadí un ni mijä'ih_u. Nguetho da 'yøt'ah_u Ojä tengu guí ørpah_u ni mijä'ih_u, bi 'yεn'a ra Jesús.

³⁹ Nε xø bi xi'a n'da ran t'uti, bi 'yεna:

—Hingui sä n'da ra xädä da 'yut ra 'yu rá mixädäui, ts'arpu thoho da däp_u ja ra hyε u. Nε ngutho n'da ra jä'i hingui sä da 'yut ran ho rá mijä'iu_i 'b_u hingui päsε ran ho.

⁴⁰ Nε ngutho n'da ra xädi, man'da hingui ngu päd_u xinda gue'a rá xänbate, nε nu'b_u bi juah rán xädi, 'da'ingu i pähmi a. Nu'b_u ts'utho i pā'a ra xänbate nε ts'utho i pā'a rá xädi.

⁴¹ Nε hingui sä guí mamhb_u nanguε to'o i ja z_u ts'_u ran ts'o 'b_u x_un ts'o ni mb_uih_u.

⁴² Hanja gní 'yεmh_u guí zεhmb_u u mi'da y_u jä'i di hoc yá mb_ui, nε εmme go x_un ts'o

ni mb_uizεhεh_u. Jatho 'bε guí hoczεhε ni mb_uih_u, ja da zä guí zεhmb_u u mi'da, bi 'yεn'a ra Jesús.

Nanguε rán dät'o dí fq'a ra za

⁴³ Nε man'da bi man'a ra Jesús ngue bi 'yεna:

—Nu n'da ra hogaza hingui sä din z_uh yán dät'o ngue hingui ho. Nε nguetho a n'da ra za hingui ho, hingui sä din z_uh yán dät'o x_un ho. ⁴⁴ Nu yán dät'o i z_up_u, gue'a ctí pähmb_u 'be'a ní za a ra za, nguetho hingui sä din z_uh yán dät'o ngue y_u higo b_u ja ra 'u_inza. Nε xín din z_uh yán dät'o ngue y_u uva b_u ja y_u t'ax'u_ini. ⁴⁵ Ngutho n'da ra jä'i x_un ho rá mb_ui, i øt' ran ho tengu i ja b_u mbo rá mb_ui. Nε ngutho n'da ra ts'om'bäi i øt' ran ts'o tengu i ja b_u mbo rá mb_ui, nguetho gätho a i ja b_u mbo rá mb_ui n'da, gue'a ní bøn rá nde n'da a, bi 'yεn'a ra Jesús.

Rán t'uti u i øt'a man ra Jesús nε' u hingui øt'e

⁴⁶ Nε xø bi 'yεn'a ra Jesús:

—Hanja gní 'yεnj_u ni hmuj_u nε hin guí øth_u 'be'a dí xi ah_u. ⁴⁷ Ga xi ah_u rán t'uti u i øt'a dí mangä. ⁴⁸ Nu' u, i øt'e tengu bi 'yøt'a n'da ran 'yoh_u bi hyø'a n'da rá ngu, nε x_un hε bi 'yamp' ra häi ngue da mbämp' u y_u jäd_u. Nε nu'b_u mam bá εh ra mboxthe, nte bi jap'a ra ngu, nguetho mbo bim foxa ra jäd_u. ⁴⁹ Pε nu' u i øh ma nde nε hingui øt'a dí mangä, rán t'uti u tengu n'da ran 'yoh_u bi hyøh rá ngu nε bi 'yεx maxøts'e y_u jäd_u, nε nu'b_u mambá ε'a n'da ra mboxthe, 'bex bi yøt rán ngu b_uya, bi 'yεn'a ra Jesús.

7

Ra Jesús bi hocpa rá 'yεhε n'da ra hmudof_ui

¹ Nε nu'b_u mi gua'a man'a ra Jesús, bi mba mahøn'a b_u ja ra hnini Capernaum.

² Nε mi 'b_up_u n'da ra hmudof_ui, ra mεngu b_u Roma a. Nε x_un' u n'da rá 'yεhε, nde da du. Nε nu'a ra hmudof_ui εmme madi huεc'a rá 'yεhε. ³ Nε nu'b_u mi 'yøde 'b_up_u ra Jesús bá pēhni 'da y_u ngarbi b_u ja ra hnini ngue da zix'a ra Jesús di hocpa rá 'yεhε. ⁴ Nε nu'b_u mi zøm b_u 'b_uh ra Jesús, bi 'yāp ra mate da mba, nε bi 'yεmbi:

—Dín nde gui 'yørcahe ra mate gui mba, nguetho nu'a ra hmudofui ra hocja'i a, ⁵ ne emme di huεgahε ngue dyε judíohε. Ne nu'a bi guzehe a í thøh ma nijahε, madague hing ra judío a, bi 'yεmbi.

⁶ Nu ra Jesús bi mbähä, ne nu'bu mi ts'utho da zøm bu ja rá ngu a ra hmudofui, pe nu'a ra hmudofui bá pehni 'da yá amigo mahøn'a, din c'athε a ra Jesús, da 'yεmbi:

—Hingui jatho gui søm bu ja ma ngu, nguetho nugä hin dí sucä tengu i, ⁷ xíngui sä ga εna ga mba gan yaui, ne hin drá judíogä. Pe dí paði ngue i ja ni ts'edizεhe, ngue nu'bu guim ma da yaui, ne 'bex gue da yaui. ⁸ Tengu thohogä bin 'dac'i ts'ε man t'εdi, ne nu'bu i ja 'be'a dí xi ε ma dofui, ne'ε ma 'yεhe, 'bexgue 'dahmantho in ja. Ne ngutho i, sä guim mantho bu gui 'bäi ne 'bexgue da yan buya, bi 'yεn'a ra nde bá pehna ra hmudofui ngue bi man'ε yá amigo. ⁹ Nu ra Jesús bi hyonya thoho 'bu mi 'yø'a bi man'ε yεn 'yohε ngue bá pehna ra hmudofui, ne bin yεgui bi xi'ε mí tenni, ne bi 'yεna:

—Xínga n'da ma mijudíohε dá tĩngä ngue i εc'yεi i ja ma ts'edi tengu a ran 'yohε, bi 'yεn'a ra Jesús. Nuya bin ja a bi 'yäqui, bi 'yεna.

¹⁰ Ne bi mbeng bu ja ra ngu ε yá amigo a ra hmudofui buya, ne bi nu'a rá 'yεhe ra hmudofui ngue ya xí zä.

Nu ra Jesús bi xox rá ts'unt'ε n'da ra xisu xí du rá ndø

¹¹ Man'da ra pa buya, ra Jesús bi mbähä yá xädi bu ja ra hnini Naín. Ne xεn ngu yε ja'i mi tenni. ¹² Ne nu'bu mi zøm bu ndehnini, ba εpε yε 'yägüi, ba tu rá ts'unt'ε n'da ra xisu xí du rá ndø. Ne njo'o man'da rá ts'unt'ε. Ne xεn ngu yε ja'i min 'yohε yε 'yägüi. ¹³ Ne nu ra Jesús 'bu mi nu a ra xisu buya, bi huεc'a ne bi 'yεmbi:

—O guí zoni, εn'a.

¹⁴ Ne nubuya, bi dä'a ra huada mi o ra du a ra Jesús ne bim 'bä'ε yεn dute. Nu ra Jesús bi 'yεmp'a ra du buya:

—Grá ts'unt'ε, dami ndants'i, bi 'yεmbi.

¹⁵ Ne nu'a xí du 'bex bi ndants pε ja rá huada ne bin ya. Nu ra Jesús buya, bi xi'a rá mbe da zits'i. ¹⁶ Ne gätho yε ja'i mi 'bäpε bin su, ne bi 'yεspa Oja ε.

—Nuya, n'da ra pøngahya nüxte dí 'bεhmbε ua, ne Oja da yanjε ya, yá ja'igähε Oja ya, bi 'yεn'ε.

¹⁷ Ne gätho yε ja'i mi 'bεpε, ne pε ra xεqui Judea, bi ma 'be'a bi 'yøt'a ra Jesús.

Ra Xuua Nxixyq bi mbεhni 'da da 'yänni to'o a ra Cristo

¹⁸ Ne bi si'a ra Xuua Nxixyq 'be'a bi 'yøt'a ra Jesús, bi man ε yá xädi. ¹⁹ Janangue'a nu ra Xuua bi zon'dε yoho yá xädi ngue da mben bu 'bεh ra Jesús ne da 'yänni: “Ha gue'e ra Cristo mi hma ba εhe, uague ga thoqui ga tømhbε,” gui 'yεnui, bi 'yεn'a ra Xuua. ²⁰ Ne nu'bu mi dĩn'a ra Jesús ε yám 'behni ra Xuua, bi 'yεmbi:

—Nu'a ra Xuua Nxixyq bá pengä'be nguetho in nde da baði gue'bu gue'e ra Cristo i hma ba εhe, uague ga thoqui ga tømhbε, bi 'yεn'ε.

²¹ Ne 'bex bi hoc'ε 'da yε hyεnni a ra Jesús buya, ne bi hyøn'a thi yε zĩthu ngue mín 'yohε 'da yε ja'i, ne bi xocpa yá dä yε xädä.

²² Ne nubuya, bi 'yεmp'ε yá xädi ra Xuua:

—Ní mbe ya, gui xihmi ra Xuua 'be'a gá nuui ua, ne 'be'a gá 'yøhmi ya. Gui 'yεnui: “Nu yε xädä i nu ran nequi ya, ne yε dogua i sä i 'yo ya, ne nu'ε mi hεmb ra t'axca'ya bi yan'ε ya, ne yε gogu i øhnahyä ya, ne'ε xí du bi ndants'i, ne yε hyoya i ø'a ran ho ma'da'yo ya. ²³ Din johya ε to'o i εc'yεi xεn ho, ne hin di εt' yá mbεi ε,” gui 'yεnui, bi 'yεn'a ra Jesús.

²⁴ Ne nu'bu mi mbenc'ε yám 'behni ra Xuua buya, nu ra Jesús bi ma 'be'a øt' ra Xuua, ne bi 'yεmp'ε yε ja'i:

—Nu'bu gá mbähä bu ma'ueni ngue gá nuhε ra Xuua, 'be'a gá bεmhε ngue gua nuhε bu. Ha guá nuhε n'da ran 'yohε xεn güent'i tengu n'da ra xithi i εn ran dahi.

²⁵ Uague gá nuhε n'da ran 'yohε mi he ra pahni xεm hmadi. Pe nu'ε, 'bεpε ja ra ngunts'εt'abi ε.

²⁶ Uague guá nuhε n'da rá pøngahya Oja. Majuqani a gá nuhε, ne hinga hønt'a n'da rá pøngahya Oja, pe nu'a, xεn hεts'i rá ts'edi xinda gue'ε mi'da yε pøngahya.

²⁷ Gue'a ra Xuua i hmam bu ja rá søcuq Oja, gue i εna:

Nugä, ga pehn'na n'da mam 'behni dim 'bet'o bu gní mba, da xih yε ja'i da

døp'e xən ho, i ɛm bə ja rām hman Oja, bi 'yɛn'a ra Jesús.

28 Xínga n'da ra ja'i mi 'bɛi ngue nuixte rá 'bɛfi tengu ra Xuua. Pɛ nu'a to'o dim 'bɛpɛ di manda rá ts'ɛdi Oja, nu rá 'bɛfi da 'yørpɛ madague'a ts'ɛtho, pɛ man'da nuixte a xinda gue'a ra 'bɛfi i øt' ra Xuua ya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

29 Nɛ nu yɛ hyaçahäi nɛ mi'da yɛ ja'i xí xixyaba ra Xuua Nxixyá, 'bɛ mi 'yø a bi man ra Jesús, bi bə'ɛ xən ho i øt' Oja. 30 Pɛ nu yɛ fariseo nɛ yɛ xänbate nija, ngue him bi nde'a ran xixyá bi 'yøt' ra Xuua, him bi numanho'a bi nde Oja da 'yørpɛ'ɛ. 31 Nɛ xø bi 'yɛn'a ra Jesús:

—'Bɛ'a nín t'uti ga xi ahɛ ngue gui pəhmbɛ 'bɛ'a guí øthɛ. 32 Guí øthɛ tengu øt' yɛ t'ɛhni 'bɛ in ɛni nɛ i ɛmp'ɛ yú mit'ɛhniɛ: “Nugähe, dá pɛhmbɛ ra 'bida pɛ nu'ahɛ hin gán nɛhmbɛ,” ɛn'ɛ 'da. Nɛ xø ɛn'ɛ mi'da bɛya: “Pɛ nugähe, dá pɛhmbɛ yɛ thuhu tengu'bɛ xən du n'da, nɛ nu ahɛ hin gán zombɛ,” ɛn'ɛ mi'da. 33 Nɛ ngutho guí øthɛ tengu øt' yɛ t'ɛhni, ngue nu ra Xuua Nxixyá bi zøcua, nɛ him bin sihmɛɛ yɛ ja'i nɛ xím bi zi ra vino. Pɛ nu ahɛ gá 'yɛmdahɛ in 'youi ra zìthu. 34 Pɛ nugä, ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, nɛ bá ɛcä nɛ dí sihmɛhe yɛ ja'i, nɛ nu ahɛ sä guí ɛnjɛ drá hyugugä nɛ drá mihniägä, nɛ guí ɛnjɛ dín amigogähe yɛ ziyate hyaçahäi nɛ yɛ ts'om'bäi. 35 Pɛ nu'bɛ majuɛni i ja rán 'yomfɛni n'da, da bədi to'o ɛ ngue majuɛni bi un rán 'yomfɛni Oja, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nu ra Jesús bin sihmɛ bɛ ja rá ngu n'da ra fariseo í Simón

36 Nɛ n'da ran 'yohɛ mí tɛn rán xädi yɛ fariseo, bi xi'a ra Jesús dín sihmɛ bɛ ja rá ngu. Nɛ bi mbähä ra Jesús bɛya, dín sihmɛ bɛ. 37 Nɛ nu'a n'da ra xisu ra 'yomt'ɛni a, nɛ nu'bɛ mi 'yøde 'bɛpɛ ra Jesús, bi yərpɛ mi hu a ra Jesús, i tu n'da ra xito án t'øt'e ra do alabastro, mi po ra 'yɛthi yɛmanho, xəm hmadi di muui. 38 Nɛ nu'a ra xisu mi hupɛ ja rá gua ra Jesús, nɛ mi zoni. Janangue bi mboxpɛ ja rá gua ra Jesús a rá guidä, nɛ bi ducua rá gua yú xtá, nɛ ɛmmɛ zɛspa rá gua ra Jesús, nɛ bi xispa rá gua ra 'yɛthi yɛmanho. 39 Nɛ nu'a ra mɛngu bɛ, 'bɛ mi nu

'bɛ'a i øt'a ra xisu, bi bɛnsɛ: “Him majuɛni rá pøngahyá Oja a ra Jesús,” nguetho ɛmbi hingui pədi ra 'yomt'ɛni a ra xisu. 40 Nu ra Jesús bɛya, bi 'yɛmp'a:

—Nu'i grá Simón i ja'a ga xi'i.

Nu ra Simón bi 'yɛna:

—Gra xänbate, dami xic 'bɛ.

41 Nu ra Jesús bɛya, bi xih ra Simón n'da ran t'uti, nɛ bi 'yɛmbi:

—Mi 'bɛ a n'da ran 'yohɛ zäi di hmih ra mbɛti. Nɛ mi 'bɛ'a n'da ran 'yohɛ bi hmiti cət'a ciɛnto, nɛ man'da bɛya bi hmiti yote ma'dɛt'a thoho. 42 Nɛ nu'ɛ gätho yoho hin'yɛ 'bɛ'a dí co'ts'a ra mbɛti xí mba ma hmiti. Janangue nu'a xí hmih ra mbɛti bɛya, bi punba thoho ɛ. Dami xic ya, Simón, nda'a man'da da bɛn'a ra mate bi t'ørpɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

43 Nu ra Simón bi dəh pəya, nɛ bi 'yɛna:

—Masque gue'a ran 'yohɛ min dupate xən ngu, man'da da bɛn'a ra mate bi t'ørpɛ, bi 'yɛna.

—Majuɛni a guím bɛni, bi 'yɛn'a ra Jesús.

44 Nu ra Jesús bɛya, bi hyɛt'a ra xisu nɛ bi 'yɛmp'a ra Simón:

—Guí nu na ra xisu 'bɛcua, nu'bɛ má cət'ua ja ni ngu xíngui ts'ɛ gá 'dac ra dehe gue xcá pe't'ä ma gua, pɛ nu ra xisu i hucua, rá guidä í mbercä ma gua nɛ yú xtá í dugä ma gua. 45 Pɛ nu'i, hin gá sɛsca ma 'yogu ngue xquí zɛnguagui, pɛ nuna ra xisu him bin hɛ a ní zɛsca ma gua. 46 Nɛ nu'i, hin gá cosca ma yá ra aceite, pɛ nuna ra xisu i hucua, bi xisca ma gua rá 'yɛthi yɛman'u.

47 Guehna dí xi a i na, xən ngu rá ts'oqui na ra xisu nɛ xən ngu rá punbi ya, janangue ɛmmɛ im bɛngä na. Pɛ nu'ɛ im bɛnsɛ ts'ɛtho ra punbi i honi, man'da ts'ɛtho im bɛngä ɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

48 Nɛ nubɛya, bi 'yɛmp'a ra xisu:

—Ya ma punbi ni ts'oqui ya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

49 Nɛ nu'ɛ i sihmɛ bɛ bin 'yɛmzɛhɛ ɛ:

—To'o nín 'yohɛ na, gue i ɛna sä di punba yú ts'oqui n'da, bin 'yɛmzɛhɛ ɛ.

50 Pɛ nu ra Jesús bi 'yɛmp'a ra xisu:

—Gá 'yɛc'yɛigui, janangue ya ma punbi ni ts'oqui ya. Ní mba ya nɛ gan johya, bi 'yɛmbi.

8

Y_u xisu bi mbäxa ra Jesús

¹ Nu'bu mi tho'i 'da y_u pa, nu ra Jesús bi mbähä 'de'mayoho yá xädi bu ja y_u hnini, ne bi mam bu 'beru ní manda rá ts'edi Oja. ² Ne bi mbähä a ra Jesús 'da y_u xisu xí hoc 'bu mí u, ne'u 'da xí hyønba thi y_u zithu min 'yohu, ne'a ra María ra mengu bu ra hnini Magdala, gue mín 'yohu yoto y_u zithu 'bu mi hoc'a ra Jesús. ³ Ne'a ra Juana, rá xisu ra Chuza, n'da ran 'yohu im hmu bu ja rá ngu ra ts'ut'abi Herodes. Ne'a ra Susana, ne xun ngu mi'da y_u xisu bi mbähä, mi fäx'a ra Jesús ne yá xädi nangu yá mbeti zehē.

Rán t'uti ra mbomhmudä

⁴ Ne xun ngu y_u ja'i bi nexp_u i ja mi'da y_u hnini, ne bim peti bu 'buh ra Jesús. Ne nu'a ra Jesús bi xi'a n'da ran t'uti, bi 'yemp'u:

⁵ —Nu n'da ran 'yohu bi mba bu ja rá huähi bá pom bu y_u hmudä. Nu'u 'da y_u hmudä bi zo bu ja ra 'yu, ne nu y_u ja'i bi nem buya ne y_u doja bi za. ⁶ Ne 'da'u y_u hmudä bi zo bu ja y_u ndaxnado, ne nu'bu mi bøts'e 'bex bi hmanc'a n'dihi, nguetho hin'y_u ra dehe bu ja y_u do. ⁷ Nu'u mi'da y_u hmudä bi zo bu ja y_u 'uini, ne nu'bu mi bøts'e, bi gom' y_u 'uini u, ne him bin te. ⁸ Ne'u 'da y_u hmudä bi zo bu ja ra hogahäi ne bin te xun ho bu, ne bin xandi, xun ngu bin ja, bi 'yem 'bu mi man ran t'uti.

Nu'u i ja yá zagu, bi 'yø'a dá ma, bi 'yemp'u y_u ja'i ra Jesús.

Hanja bi xih yun t'uti y_u ja'i a ra Jesús

⁹ Nu'u yá xädi, bi 'yän'na ra Jesús:

—'Be'a nam bøn'a ran t'uti gá ma.

¹⁰ Nu'a ra Jesús bi 'yemp'u:

—Nu'ahu, Oja bi ja ah_u gui pähmbu 'beru ní manda rá ts'edi. Pe nu'u mi'da, dí xih yun t'uti u, nguetho in nu yá dá pe hingui pädi 'be'a in nu, ne i ja yá zagu, pe hingui pädi 'be'a i øde, bi 'yæn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma 'be'a nam bøn'a rán t'uti ra mbomhmudä

¹¹ —Nuya, ga xi ah_u 'be'a nim bøn'a ran t'uti dá mangä. Nu'u y_u hmudä, ra hmepya rá m hman Oja u. ¹² Nu'u bi zo bu ja ra 'yu, ra hmepya u to'o bi 'yøh rá m hman Oja, pe nu ra zithu bi japi 'bex bi pumbeni, ne him bi zä bi 'yæc'yæi ngue da mba nhyani. ¹³ Ne

nu y_u hmudä bi zo bu ja y_u do, ra hmepya u to'o bi 'yøh rá m hman Oja ne bin johya 'da y_u pa. Pe him bi gopu mbo yá mbai rá hman Oja ne nu'bu bi zä ra zithu u, 'bex bi 'ueh puaya. ¹⁴ Ne nu'u y_u hmudä bi zo bu ja y_u 'uini, ra hmepya u to'o bi 'yøh rá m hman Oja, pe hont'a bi beni 'be'a dí hyuse yá mbai, ne 'be'a i ja ua, ne 'be'a bi numanhose, hinga xøt'a din te bu yoho y_u hmudä, ne nte bin ja a ra hoga hmudä. ¹⁵ Ne nu'u y_u hmudä bi zo bu ja ra hogahäi, ra hmepya u to'o bi 'yøh rá m hman Oja, ne bi mbes'pu mbo rá mbai, ne bi xi'u mi'da y_u ja'i, ne xun ngu mi'da bi 'yæc'yæi nangu'u, bi 'yæn'a ra Jesús.

Ran nequi hinga nt'agui

¹⁶ Ne man'da ran t'uti bi ma ra Jesús, bi 'yæna:

—Xinga n'da ra ja'i di søc y_u bombilla ngue da go'mi, o gue da mbøxp_u 'bit'ots'i, pe da 'yæxp_u m'batho ngue di nec bu mbo ra ngu. ¹⁷ Ngutho mam hmangä. 'Be'a gätho dí xi a zehēu, pe jatho gui xihmbu mi'da y_u ja'i, janangu'e'a din ja ran nequi yá mbai.

¹⁸ Dami jamansuh_u xun ho 'bu guí øhmbu mam hmangä, nguetho nu'bu guí øhmbu xun ho, sä gui pähmbu xun ho a mam hmangä. Pe nu'u to'o hingui øde xun ho, di pumbeni a zu ts'u bi 'yøde, bi 'yemp'u yá xädi ra Jesús.

Ra Jesús bi ma to'o rá mbe ne yá cu

¹⁹ N'da ra pa bi mba bu rá mbe ne'u yá cu ngue da nu'a ra Jesús. Pe him bi zä da nu nguetho emme da y_u ja'i bu mi 'bui. ²⁰ Ne bi si'a ra Jesús i 'bäpu thi rá mbe ne yá cu, in nde da nu a. ²¹ Nu ra Jesús bi dæti, bi 'yæna:

—Nu ma mbe ne ma cu, gue'u to'o i øh rá m hman Oja, ne øt'a i mam bu, bi 'yæn'a ra Jesús.

Nu ra Jesús di japi din hē ran dahi ne ra dehe

²² Nu'a ra Jesús n'da ra pa bi hyu n'da ra mbosa, bi mbähä yá xädi, ne bi 'yemp'u:

—Ga mbähä bu 'danguadi ra dædehe, bi 'yæna. Ne 'bex bi mba buya.

²³ Pe nu'bu i 'yo'a ra mbosa bu ja ra dehe, bin a'a ra Jesús. Ne emme nts'edi ran dahi bi 'yæn'a ra dehe, gue'bu go mi mbo ra dehe bu mbo ra mbosa, nts'utho a bin ja. ²⁴ Pe nu'u yá xädi, bi 'yents'a ra Jesús:

—Xänbate i, xänbate i, nde da goguah_u ra dehe, bi 'y_εmbi.

Bi ndants'a ra Jesús, bi h_εcua ran d_ähi n_ε ra dehe, bin h_ε'_u b_uya, n_ε x_un ho ra dehe b_uya. ²⁵ Nu ra Jesús bi 'y_εmp'_u y_u xädi:

—Hanja, ha z_u ts'utho guí _εc'y_εigah_u.

P_ε nu'_u y_u xädi bin su, n_ε bi hyonya thoho. N_ε bin 'y_εmz_εh_ε _u:

—'B_ε'a din 'y_εt'ui na ran 'yoh_u, n_ε ya 'bexque in h_ε'a ran d_ähi n_ε ra dehe di h_εcpi, bi 'y_εn'_u.

Ra Jesús bi hoc'a n'da ran 'yoh_u min 'youi ra z_ıthu

²⁶ N_ε nu'b_u min h_ε ran d_ähi, bi thop_uya, bi z_om b_u ja ra häi Gadara, din hyant'ui b_u 'danguadi ra häi Galilea. ²⁷ N_ε nu'b_u mi g_ä'a ra Jesús b_u ja ra mbosa, bin c'at'ui n'da ran 'yoh_u ra m_εngu b_u, min 'yoh_u y_u z_ıthu a. N_ε nu'a ran 'yoh_u, him mí he rá he, n_ε him mi 'b_up_u ja rá ngu, p_ε mi 'b_up_u ja y_un 'y_ägui. ²⁸ N_ε nu'b_u mi nu'a ra Jesús b_uya, 'bex bin d_änyahmu b_u ja rá gua n_ε nts'_εdi bi mba'a ra z_ıthu:

—Nu'i Jesús, rá ts'ant'_u i Oj_ä nu_ıxte, 'b_ε'a guí 'y_orc_ähe ya. 'Y_orc_ähe ts'_u ra mate, o gadí ungahe, ²⁹ bi 'y_εn'a ra z_ıthu 'b_u mi xifi da b_om b_u rá mb_ui ran 'yoh_u.

Nguetho na ya'a thoho bi unba ran 'yoh_u n_ε i x_εcta y_u cadena i pa thu't'i, nangue rá ts'_εdi ra z_ıthu, n_ε i sixp_u ma'ueni mah_on'a.

³⁰ Nu ra Jesús bi 'yänba rá thuhu a ran 'yoh_u.

—Dí n'dan n_εts'igähe, bi 'y_εm 'b_u mi d_ädi.

Nguetho min 'yoh_u x_un ngu y_u z_ıthu.

³¹ N_ε nu'_u y_u z_ıthu bi 'y_äp ra mate ra Jesús hin da 'y_εntp_u hap_u bí n_εts'i, ngu_εp_u ja ra mba'ye x_un h_εtho n_ε nts'utho. ³² N_ε mi 'b_up_u x_un ngu y_u ts'_udi mi sihm_ε b_u. ³³ N_ε nu y_u z_ıthu bi b_om b_u ja rá mb_ui ran 'yoh_u n_ε bi y_urp_u 'b_uh y_u ts'_udi. N_ε g_ätho y_u ts'_udi 'bex bin tih_i, bin g_oxp_u ja ra nguani, g_ätho bi zo b_u dehe, bim 'b_εdi.

³⁴ Nu'_u y_un 'yoh_u mi f_äh y_u ts'_udi, 'bex bi 'dah p_uya 'b_u mi nu 'b_ε'a bi 'y_ot'_u y_u ts'_udi. Bi mba b_u ja ra hnini n_εp_u ja y_u hu_ähi, bi ma 'b_ε'a bin ja. ³⁵ N_ε x_un ngu bi mba b_u, ba nuse 'b_ε'a bin ja. N_ε bi nu'a ran 'yoh_u min 'yoh_u y_u z_ıthu, mi hup_u ja rá gua ra Jesús, mi he rá he. Ya xí y_äm b_uya. N_ε g_ätho y_u j_ä'i bin su 'b_u mi nu 'b_ε'a bi t'_orpa ran 'yoh_u. ³⁶ N_ε nu'_u y_u j_ä'i in 'yoh_u a ra Jesús, 'b_u mi hoc'a ran

'yoh_u, bi xi'_u m'b_εjua bi z_om b_u 'b_ε'a g_ätho bi 'y_ot'a ra Jesús. ³⁷ N_ε g_ätho mi 'b_up_u ja ra häi Gadara bi 'y_äp ra mate ngue hin din 'yo b_u ja ra x_εqui a, nguetho _εmme min su g_ätho _u. Janangue'a nu ra Jesús, bi hyu ra mbosa mah_on'a n_ε bi mb_äh_ä y_u xädi b_uya.

³⁸ Nu'a ran 'yoh_u min 'yoh_u ra z_ıthu, _εmme in ndehma da d_εn'na ra Jesús. P_ε nu'a ra Jesús him bi japi da mba. P_ε bi 'y_εmbi:

³⁹ —Ní mba ni ngu n_ε guí mam b_u 'b_ε'a bi 'y_ot'a'a Oj_ä.

N_ε nu'a ran 'yoh_u bi mba rá ngu b_uya, n_ε bi mam b_u rá hnini a ran ho bi 'y_orpa ra Jesús.

Nu ra Jesús bi xoxa rá t'ıxu ra Jairo, n_ε bi hocp_u 'yu n'da ra xisu mi h_εmb ra mbeji

⁴⁰ Nu'b_u mi mbeng b_u ra Jesús 'danguadi ra d_ädehe, _εmme bin johya y_u j_ä'i nguetho x_un ngu mi t_omp'_u. ⁴¹ N_ε 'bex bi z_om b_u 'b_uh ra Jesús a ra Jairo, n'da ra ng_urp_i b_u ja ra nij_ä, n_ε bin d_änyahmu b_u ja rá gua, n_ε bi 'y_äp ra mate da mba ra Jesús b_u ja rá ngu.

⁴² Nguetho h_ont'a n'datho rá t'ıxu mi 'b_ui, ngue 'd_ε'ma yonj_εya mi p_ε'ts'i, n_ε in nde da du. N_ε nu'b_u mi mb_äh_ä ra Jesús, _εmme d_u b_u y_u j_ä'i b_u ní mba.

⁴³ N_ε nu'b_u mi mba b_u 'yu, hin ní z_om b_u ja rá ngu ra Jairo, bi z_u'a n'da ra xisu mí h_εmb ra mb_äji, ngue 'd_ε'ma yonj_εya mí h_εmp'a ran _u. ⁴⁴ P_ε nu'a ra xisu b_uya bi d_ärpa rá ny_ämpahni b_u ja rá x_uth_ä ra Jesús, n_ε 'bex bin h_ε'a ran _u mi h_εmbi.

⁴⁵ 'Bex bi 'yän'na ra Jesús:

—To'o bi d_ärca ma pahni, bi 'y_εna.

P_ε g_ätho _u mi 'b_äp_u bi 'y_εmbi: “Njom bi d_ä'i.” N_ε'a ra Pedro n_ε mi'da y_u xädi bi 'y_εmp'a:

—Hanja gní 'y_εna 'bo'o bi d_ä'a i, n_ε _εmme i d_u y_u j_ä'i b_u gní mba, bi 'y_εmbi.

⁴⁶ P_ε nu ra Jesús bi 'y_εmp'_u:

—P_ε dí p_ädi ngue n'da ra j_ä'i bi d_äqui nguetho ma ts'_εdig_ä ín ho'a, bi 'y_εna.

⁴⁷ N_ε nu'b_u mi b_ä'a ra xisu hingui sä din c_oni, _εmme bin su, n_ε di fet'i, n_ε bin d_änyahmu b_u ja rá gua ra Jesús, n_ε bi xifi 'b_ε'a í d_ädi. N_ε bi 'y_εna ngue 'bex bi y_äm 'b_u mi d_ädi. ⁴⁸ Nu ra Jesús bi 'y_εmthoho:

—Grá xisu, bi zä bi yän'i nguetho gá 'yɛc'yɛi i ja ma ts'edi. Ní mba ya ne da hyu ní mbəi, bi 'yɛmbi.

⁴⁹ Nε yaui ra xisu a ra Jesús 'bɛ mi zəm bɛ 'da yá 'yɛhɛ ra Jairo xí nɛxpɛ ja rá ngu, nε bi 'yɛmbi:

—Nu ni t'ixu ya bi du'a, säti thoho guí pah na ra Hmu, bi t'ɛmp'a ra Jairo.

⁵⁰ Pɛ nu'a ra Jesús mi øde 'bɛ'a bi man'a, nε bi 'yɛmp'a ra Jairo bɛya:

—O guín su, pɛ dami 'yɛc'yɛi nε din nu'a ni t'ixu, bi 'yɛmbi.

⁵¹ Nε nu'bɛ mi zəm bɛ ja rá ngu a ra Jairo bɛya, nu ra Jesús him bi japi da tho'a mbo yɛ ja'i bɛ 'bɛn'a ra hmute xí du. Hønt'a ra Pedro nε ra Jacobo nε ra Xuua, nε rá mbe nε rá ta ra hmute bi thopɛ. ⁵² Nε mi 'bɛpɛ xɛn ngu yɛ ja'i mi zoni ngue xí du'a ra hmute. Nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'a:

—O guí zomhbɛ nguetho hingui tu na, i aθho na, bi 'yɛn'a.

⁵³ Pɛ nu yɛ ja'i bi den'na ra Jesús nguetho mi pɛdi ya xí du'a ra hmute. ⁵⁴ Nu'a ra Jesús bi bɛntpa rá 'yɛ ra hmute nε bi 'yɛmbi:

—Nu'i grá hmute, dami ndants'i.

⁵⁵ Nε 'bɛx bi ndants' pɛya, bin ja rá te, bim 'bɛi mahøn'a.

Nu ra Jesús bi 'yɛna:

—Dami 'uimmi na ni t'ixuui ya, bi t'ɛmp'a rá ta nε rá mbe.

⁵⁶ Nu rá ta nε rá mbe bi hyonya thoho ngue bi dambɛni rá t'ixu. Pɛ nu'a ra Jesús bi xifi njon da xifi 'bɛ'a bin ja.

9

Nu ra Jesús bi mbɛhni 'dɛ'mayoho yá xädi da mamp'a rá m hma

¹ Nu ra Jesús bi zohn'dɛ 'dɛ'mayoho yá xädi nε bi un yán t'ɛdi ngue da hyøn'a thi yɛ zithu in 'yohɛ 'da yɛ ja'i, nε di hocua yɛn ɛ i hɛmb yɛ ja'i. ² Nε bi mbɛhn'dɛ yá xädi din 'yo bɛ ja yɛ hnini bɛ, nε da mam bɛ 'bɛpɛ ní manda rá ts'edi Oja, nε di hoc yɛn zäman'a. ³ Nε bi xi'ɛ hin te da hyɛts'i, nε hin da hyɛx rá tøhø xíng ra mbɛti xínga gue mi'da yá pahni. Da mbatho. ⁴ Nε bi 'yɛmp'a:

—Hønt'a to'o rá ngu bɛ guí cɛthɛ, gam 'bɛhmbɛ bɛ gue'bɛ go gá thohmbɛ bɛ ja man'da ra hnini. ⁵ Nε nu'bɛ gá cɛthɛ bɛ ja 'da yɛ hnini nε hin da 'yømanho yɛ ja'i bɛ

'bɛ'a guí mamhbɛ bɛ, nε 'bɛx guí pømhɛ bɛ ja yɛ hnini nε guí huajɛ rá häi i pät ni mbonguahɛ, ra hmɛpya ngue guí zohmbɛ bɛ bɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁶ Nu yɛ xädi bɛya bi mba hønɛ go hapɛ ja yɛ hnini nε bi mam bɛ ran ho ma'da'yo. Nε bi hoc yɛ hyɛnni.

Nu ra Herodes bi ma bi hyɛcpa rá 'yuga ra Xuua Nxixyɛ

⁷ Nε mí ø'a ra ts'ɛt'abi Herodes 'bɛ'a gätho i øt'a ra Jesús, nε bi hyonya thoho. Nguetho nu'ɛ 'da yɛ ja'i bi bɛni gue'a ra Xuua Nxixyɛ a, gue bi ndants' mahøn'a. ⁸ Nu'ɛ mi'da bi bɛni gue gue'a ra Elías a ra Jesús, uague man'da rá pøngahyɛ Oja ngue bi dambɛni.

⁹ Pɛ nu'a ra Herodes bi 'yɛna:

—Nugä dá manda bi thɛcpa rá 'yuga ra Xuua Nxixyɛ, janangue'a dí pɛdi hinga gue'a ra Xuua a guí mamhbɛ. Pɛ to'o maha a, bi 'yɛn'a ra Herodes.

Janangue ɛmmɛ min nde da nuse a ra Jesús.

Nu ra Jesús bi 'uñ'ɛ cɛt'a mahuɛhi yɛ ja'i

¹⁰ Nu yá xädi bɛya bá peng bɛ xí 'bɛhni, nε bi xih ra Jesús 'bɛ'a bi 'yøpɛ bin 'yo. Nε nu'a ra Jesús bɛya bi mbäsehɛ yá xädi bɛ ja ra hnini Betsaida. ¹¹ Pɛ nu'bɛ mi bɛ'ɛ yɛ ja'i hapɛ ní mba a ra Jesús, bi dɛnni. Nε nu'a ra Jesús bi zomanho ɛ 'bɛ mi zädi, nε bi xi'ɛ bɛya 'bɛpɛ ní manda rá ts'edi Oja, nε bi hoc'ɛ gätho yɛn zäman'a.

¹² Pɛ nu'bɛ mi ts'ɛtho da yɛh ra hyadi, gätho ɛ 'dɛ'mayoho yá xädi ra Jesús bi xifi da 'yɛt' yɛ ja'i, da mba bɛ n'danni ja yɛ hnini, din sihmɛ bɛ nε bá opɛ 'bɛ bin xui. “Nguetho hin'yɛ 'bɛ'a da zi ua ma'ueni,” ɛn'ɛ.

¹³ Pɛ nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'a yá xädi:

—Pɛ nu'a zɛhɛhɛ guí 'uimhbɛ.

Nu'ɛ yɛ xädi bɛya bi 'yɛmp'a ra Jesús:

—Pɛ hønt'ɛ cɛt'a yɛ hmɛ nε yoho yɛ t'uhɛjɛ i ja ua. Pɛ hinda høn 'bɛ ga tämhbe mi'da yɛ hmɛ, sä ga 'uimhbɛ gätho yɛ ja'i i 'bɛcua bɛya.

¹⁴ Nguetho mbɛ cɛt'a mahuɛhi mi 'bɛpɛ yɛn 'yohɛ. Nu'a ra Jesús bɛya bi xi'ɛ yá xädi di japi 'da n'danni da hyu'i yote ma 'dɛt'a yɛ ja'i. ¹⁵ Nε bi hyu pɛ ya gätho tengu xi xifi.

¹⁶ Nε nu'a ra Jesús bi hyɛn'a ra hmɛ nε yɛ

hua, bi ndøs' mahęts'i, ne bi jap'ua. Ne bi xeni bi un yá xädi di darpa u yu ja'i. ¹⁷ Ne gätho na ngu yu ja'i bin niya ne bi bong thoho, 'de'mayo 'bøts'e bi mbes'ua yá xädi.

Nu ra Pedro bi ma gue'a ra Jesús ra Cristo

¹⁸ N'da ra pa bin yaseui Oja ra Jesús, min 'yohu u yá xädi. Nu'bu mi gua'a bin yaui Oja, bi 'yän'du yá xädi:

—'Be'a man yu ja'i nanguecä, 'be'a im bęn'ua to'ogä.

¹⁹ Nu yá xädi bi 'yęmp'a:

—Nu'ua 'da i ma gue'e grá Xuua Nxixya. Ne nu'ua mi'da i ma gue'e gra Elías, ne nu'ua mi'da i ma gue'e man'da ra pøngahya mi 'buh maya'bu ngue bi dambęni, bi 'yęn'ua.

²⁰ Ne nu'a ra Jesús bi 'yänzehe yá xädi:

—Pe xi ahua, 'be'a guim bęmhbu to'ogä.

Ne nu'a ra Pedro bi 'yęmbi:

—Nu'i gra Cristo rá Thahni i Oja, bi 'yęmbi.

²¹ Ne nu'a ra Jesús buya bi hecpa yá xädi njon da xifi to'o a.

Nu ra Jesús bi man rán dąte

²² Ne bi 'yęmp'ua:

—Nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, i jatho ga nu ran unbi xun ngu. Nu ma ngurpihu yu dac'yei ne yu ngurpa mbäjä ne yu xänbate nijä hin da 'yęc'yęigui. Ne nu'ua da hyogä u, pe ná hyu pa ga thambęnigä ne dam 'bui mahøn'a, bi 'yęn'a ra Jesús.

²³ Ne man'da bi xi'ua yá xadi, bi 'yęmp'ua:

—To'o gätho in nde da dengui da hyeh rán t'ędi zehę ne da hyät yan unbi n'da pa ngu n'da pa, madague da tho. Ne da bęni tengu dím bęngä. ²⁴ Pe nu'bu 'bu a n'da im bęn rá te, ne i su da nu yan unbi, pe da nu ran unbi mazai a. Pe nu'a hinguim bęn rá te madague da tho 'bu da dengä, di pøh rá te a. ²⁵ Hin te di muui n'da ran 'yohu 'bu da 'yøt'e rá mbeti 'be'a gä i ja ua ja ra ximhäi, 'bu hin da dın'a ra temazai.

²⁶ Ne nu'a gätho to'o i pes' rá sä nanguecä ne nanguę mam hmangä, necä hín ga ęmbi ma t'ahni u 'bu bá ęcä ua ne gan 'yohe yá hoga m'behni Oja mahęts'i, ne din jagä rá ts'ędi Oja ma Ta, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi. ²⁷ Pe majuani dí xi ahua, 'bucua 'da hin da nu ran dąte asta gue'bu go di du'mi di manda rá ts'ędi Oja ua ja ra ximhäi.

Ra Jesús 'dan'yo bu í nequi bu ja ra t'øhø

²⁸ Mbę ná hyäto pa buya, ra Jesús bi mbähä bu ja n'da ra nyuni ra Pedro, ra Jacobo ne ra Xuua, ngue din yaui Oja. ²⁹ Ne nu'bu min yaui Oja a ra Jesús, 'dan'yo bu í nequi a rá hmi ne nu rá pahni ęmme xun t'axi, di fexni a. ³⁰ Ne 'bex bi nequi bu ra Moisés ne ra Elías bin yahua ra Jesús, mi 'buh maya'bu u. ³¹ Ne bi hyärpu n'da ran nequi hapu mi 'bä u. Ne nu'ua bi mamhbu 'be'a da t'ørpa 'bu bi tho bu Jerusalén a ra Jesús. ³² Pe nu'a ra Pedro ne'ua min 'yohu bi zuh ra t'aha u, pe nu'bu min nuhu bi nu di hyärpu n'da ran nequi bu 'bäh ra Jesús ne ra Moisés ne ra Elías. ³³ Ne nu'bu ma gueru da mba ra Moisés ne ra Elías, nu ra Pedro bi 'yęna:

—Ma Hmu i, ęmme xun ho ngue dí 'buhmbu ua ya, ga hęcähe hyu yu t'ungu, 'da'a n'da ni mbetihua. Nu'i, ne ra Moisés ne ra Elías, bi 'yęna.

Pe him mim bęn'a mi man'a. ³⁴ Ne nu'bu mi 'yęn'a ra Pedro, 'bex bá cą n'da ra güi bi go'ma ra Moisés ne ra Elías, ne ęmme bin su'ua yá xadi ra Jesús. ³⁵ Ne bi t'ørpu n'da ra nde bu ja ra güi ngue bi 'yęna:

—Nuna ma ts'unt'ua dadí huęcä na, dami 'yøhmbu 'be'a i man na, bi 'yęn'a ra nde.

³⁶ Ne nu'bu mi gua'a bi man'a ra nde bu ja ra güi, nu yu xädi bi nu 'bäse bu ra Jesús. Ne nu'ua yu xädi, njom bi xi'ua 'be'a bi nu'ua.

Ra Jesús bi hoc'a n'da ra t'uhni min 'youi ra zıthu

³⁷ Nu'bu mi hyax buya, bi gapu ja ra nyuni ra Jesús ne'ua hyu yá xädi min 'yohu. Ne xun ngu yu ja'i bin c'athu ra Jesús. ³⁸ Nu n'da ran 'yohu nts'ędi bi mbafi:

—Xänbate i, nurqui ts'ua ma ts'unt'ua nguetho hønna zu n'datho dí si. ³⁹ Ne ja'bu im bent ra zıthu ne ęmme di unba a, i texa hai, ne ęmme mbafi, ne di fet rá ja'i, ne i soh yu fęgui. Ne zai di ja bu ra zıthu. ⁴⁰ Ne dá xi'ua ni xädi di hoqui, pe nu'ua him bi zä bi hoqui, bi 'yęn'a ran 'yohu.

⁴¹ Nu ra Jesús bi 'yęmp'ua:

—Nu'ahu guexta'a hin guı ęc'yeihu 'be'a dí xi ahua. Ham'mi pa ngue ga tøp'a thohohu ngue gui 'yęc'yęigahua.

Ne xø bi 'yęmp'a ran 'yohu buya:

—Bá si ua ni ts'unt'ua.

⁴² Nε nu'bu bá si ra ts'unt'u, bi bent mahøn'a a ra zĩthu, bi dexa hãi nε nts'edi bi unbi. Pε nu'a ra Jesús bi xi'a ra zĩthu da bøn'i, nε bi hoc'a ra ts'unt'u buya. Bi xi'a rá ta da zix buya. ⁴³ Nε gãtho yu ja'i bi hyonya thoho a rá ts'edi Oja.

Ra Jesús bi ma mahøn'a rán dqtε

Nε guexta'a i ya u yu ja'i nε i ma 'be'a gãtho i øt'a ra Jesús. Nu ra Jesús buya, bi 'yεmp'u yú xãdi:

⁴⁴ —Dami 'yøhmbu xun ho a dí xi ahya, nugã ngue dán ja'igã ua ja ra ximhãi, da mba ma dãgã bu 'buh yu ts'om'bãi, bi 'yεmbi.

⁴⁵ Pε nu'u yú xãdi him mi paði 'be'a nam bøn'a i man'a ra Jesús, nguetho Oja hin ní japi da ba'u, nε bi zu da 'yãn'na ra Jesús 'be'a nam bøn'a bi man'a.

Ra Jesús bi 'yut yú xãdi nda'a dim 'bet'o

⁴⁶ Nu'u yú xãdi bin junzεε u nangu'e'a to'o dim 'bet'o. ⁴⁷ Nε nu'a ra Jesús mi paði 'be'a mim bεn u, nε bá si n'da ra t'uhni bi mbãmp'u i 'bãi, ⁴⁸ bi 'yεmp'u yú xãdi:

—Hønt'a go to'o da zimanho n'da ra t'uhni tengu na ngue i εc'yεigui, necã bi zimanhog 'bu ya bi 'yøt'a. Nε to'o bi zimanhogã nam bøn'i bi zimanho ma Ta. Nε nu'a to'o i øt'e ngue nte di muui, gue'a dim 'bet'o a, bi 'yεn'a ra Jesús.

Nu'u hingui sũju, ma amigohu u, bi 'yεn'a ra Jesús

⁴⁹ Nu ra Xuua buya bi xi'a ra Jesús, bi 'yεmbi:

—Nugãhe dá nuhe n'da ran 'yohu bi ndøn'na ni thuhu 'bu mi hyøn'a thi yu zĩthu, nε dá hεcuahe nguetho him man 'yogãhe a ran 'yohu.

⁵⁰ Pε nu'a ra Jesús bi 'yεmbi:

—Nde'bu hin xquí hεcuahe, nguetho nu'u hingui sũju ma amigohu u, bi 'yεmbi.

Nu ra Jesús bi dãmhyq ra Jacobo nε ra Xuua

⁵¹ Nε ya mi ts'utho da zøn ra pa da mba mahεts'i ra Jesús. Nε bi nde bi mba bu Jerusalén, madague i paði da mba ma unbi bu. ⁵² Nu'bu mi mba bu 'yu, bi xifi da tho'u 'da yú xãdi, da hyonbi hapu din säya. Nε nu'u yú xãdi buya, bi yurpu ja n'da ra hnini bu ra xεqui Samaria. ⁵³ Pε nu yu ja'i

bu hinguin ndepe din säya bu'a ra Jesús, nguetho him bi numanho ngue ní mba ba nu ra dãmpeti bu Jerusalén. ⁵⁴ Nε nu ra Jacobo nε ra Xuua εmme bin cue 'be'a bi man yu ja'i bu buya. Nε bi 'yεmp'a ra Jesús:

—Ha guín nde ngue ga mandagã'be ra sibi ba çah mahεts'i, nε din zø'u gãtho 'buca, bi 'yεn'u.

⁵⁵ Pε nu ra Jesús bi dãmhyq u yú xãdi buya, gue hingui ho a im bεn'u. ⁵⁶ Nε bi thopu man'da ra hnini buya.

Hyu yun 'yohu εna da den'na ra Jesús

⁵⁷ Nε nu'bu mi 'yo bu 'yu ra Jesús bi 'yεn'a n'da ran 'yohu:

—Ma Hmu i, nugã ga tεn'ni i hønbu go hapu gui mba, bi 'yεmbi.

⁵⁸ Nu ra Jesús bi 'yεmp'a:

—Nu yu haho i ja yú oi bu ja yu hyãdo, nε yu doja i ja hapu din säya u, pε nugã ngue dán ja'igã ua ja ra ximhãi, hin hapu i jase ma oigã ua, bi 'yεmbi.

⁵⁹ Nu ra Jesús buya, bi 'yεmp'a man'da ran 'yohu:

—Dami tengui, bi 'yεmbi.

Pε nu'a ran 'yohu bi 'yεm buya:

—Grá Hmu, 'be ga äcã ma ta 'bu bi du.

⁶⁰ Nu ra Jesús bi 'yεmbi:

—Pε gue'u hingui ja ra te ma'da'yo, da 'yã'u xøn du. Pε nu'i gui tengui, gui xih yu ja'i 'beru ní manda rá ts'edi Oja.

⁶¹ Xø man'da ran 'yohu bi 'yεmp'a ra Jesús:

—Ma Hmu i, dín nde ga tεn'ni i, pε 'be ga mbagã bu ma ngu dan 'yε'be ma ta nε ma mbe.

⁶² Pε nu ra Jesús bi 'yεmbi:

—Gãtho to'o εna da dengui nε im bεn'a bi zogui, hing yún sähu bu di manda rá ts'edi Oja u. Nu'a i øt'u tengu øt'a n'da ran 'yohu 'bu i henhãi nε in yεh rá xũthã, hingui uεntho yú the i hεqui.

10

Ra Jesús bi mben'du hyãte ma'det'a bu ja yu hnini

¹ Nubuya nu'a ra Jesús bi huan'du hyãte ma 'det'a yú xãdi nε bi mbehni 'da'i yoho bu ja yu hnini guepu da those ra Jesús. ² Nε bi 'yεmbi:

—Tenguthoho 'b_u ya xø 'yo't'a n'da ra huḗhi, p_e z_u yonja'i tho _u y_u xofo, x_un ngu _u y_u ja'i da 'y_ec'y_ei, p_e go z_u yoho thoho _u da xifi. Dami 'y_af_u Oja ra Hmu ba penh mi'da y_u mbe'fi da xih y_u ja'i da 'y_ec'y_ei.

³ Bex gui mbähä ya, n_e nugä dí pen'nah_u tengu'_u y_u d_e'yo 'b_u da mba b_u 'b_uh y_u zate. ⁴ N_e o guí hax ni mbetih_u, xín ni buxah_u, xín gui c_uxh_u ná yopare ni thixfanih_u, gui mbäthoh_u n_e hinga nya'a gui z_enguah_u y_u ja'i b_u 'yu.

⁵ N_e nu'b_u guí c_uth_u b_u ja n'da ra ngu ngue di säya ah_u a ra m_engu b_u, gui z_enguah_u, n_e gui 'y_af_u Oja da 'y_enspa rán japi a ra m_engu b_u. ⁶ N_e nu'b_u in nde rán japi Oja a ra m_engu b_u, da gohmi a rán japi Oja 'b_u, p_e nu'b_u hinguin nde, nte da gohmi 'b_u. ⁷ N_e nu'b_u gá s_omhb_u b_u ja n'da ra hnini, gam 'b_uhmb_u b_u hap_u rá mb_udi da mba ma säya ah_u. Hin gui päp_u gam 'b_uhmb_u. N_e gui sih_u 'be'a gätho din 'da ah_u, n_e hin gui p_es' ni sä gui sih_u nguetho gue'a guí t_ahmb_u a ngue guí xihmb_u rá m hman Oja _u. N_e njo'o n'da ra mbe'fi ngue hin da mba njut'i. ⁸ N_e hont'a go má hnini nguep_u da ts'in ah_u, gui sih_u 'be'a gätho di 'da ah_u y_u ja'i.

⁹ N_e gui hoc'_u y_un zäman'_u i 'b_up_u, n_e gui xihmb_u y_u ja'i ngue mi ts'utho di manda rá ts'edi Oja ua. ¹⁰ P_e hont'a go nda'a má hnini gui c_uth_u, n_e nu'b_u hin da zin ah_u y_u ja'i b_u, gan 'yoh_u b_u ja ra hnini, n_e gui 'y_emf_u y_u ja'i: ¹¹ “Nugähe dí huac ma guahe ra fonthäi ua ja ni hninih_u, ra hm_epya ngue ga sogae ua. P_e gui p_ahmb_u _ena xtí manda maha ua rá ts'edi Oja,” gui 'y_emf_u _u. ¹² N_e dí xi ah_u, nu'b_u bi z_on ra pa ran juanbi, man'da x_un _u tho ran _unbi da nu'_u, xinda gue'_u mi 'b_up_u ja ra hnini Sodoma, bi 'y_en'a ra Jesús 'b_u mi 'y_emp'_u y_u xädi.

Da ts'änba rá muui y_u ts'oqui _u him bi 'y_ec'y_ei ra Jesús

¹³ Í huḗhi gätho ah_u guí 'b_uhmb_u b_u ja ra hnini Corazín, n_e gätho ah_u guí 'b_uhmb_u b_u ja ra hnini Betsaida, nguetho ya gá nuh_u y_un t'ot'e nuixte dá ot'a n_e hin gá päh nin 'yomf_enih_u. Nu y_u ja'i mi 'b_up_u ja ra hnini Sidón n_e'_u mi 'b_up_u ja ra hnini Tiro, nu'b_u xtá nu'_u y_un t'ot'e nuixte gá nuh_u ya, xtí päh y_un 'yomf_eni _u, n_e xtá h_ye y_u pahni

tengu y_u 'døz_a n_e xtá 'y_ux y_u 'bospi y_u ja'i, ra hm_epya ngue _emme tu y_u mb_ui nangue y_u ts'oqui _u. ¹⁴ N_e nu'a ra pa rán juanbi Oja, nu ah_u man'da da zän'nah_u ran _unbi xinda gue'_u mi 'b_up_u ja ra hnini Tiro n_ep_u ja ra hnini Sidón. ¹⁵ N_e ah_u guí 'b_uhmb_u b_u ja ra hnini Capernaum, gnín 'y_exh_u a ngue guí _emhb_u gui s_omhb_u b_u mah_ets'i, p_e hin'na, p_e guep_u ja ran _unbi mazai gui mbähä, bi 'y_en'a ra Jesús.

¹⁶ N_e bi 'y_emp'_u y_u xädi b_uya:

—Nu'_u i øh ni ndeh_u, tengu'b_u ma ndesegä bi 'yø'_u. Nu'_u to'o hin da zin ah_u tengu tho'b_u him bi zingä'_u, n_e nu'_u him bi zingä, xím bi zin'a ma Ta bá pengä, bi 'y_en'a ra Jesús.

Bá penc'_u hyate ma 'det'a xí mben'na ra Jesús

¹⁷ Nu'b_u mambá penc'_u hyate ma'det'a y_u xädi a ra Jesús b_u bi mbe'ni, _emme bin johya _u. N_e bi 'y_emp'_u:

—Grá Hmu, hinga hont'_u y_un zäman'_u dá hoje p_e n_e'_u y_u zithu dá h_omhb_e thi 'b_u má nd_omhb_e ni thuhu, bi 'y_embi.

¹⁸ Nu ra Jesús bi 'y_emp'_u b_uya:

—Dá nugä rá hmu y_u zithu 'b_u gmí t_af_u, bi mba häi tengu ra huei 'b_u x_un g_ai, bi 'y_ena, n_e ya dá 'da ah_u ra ts'edi gui t_af_u rá ts'edi man s_uih_u. ¹⁹ P_e madague gui nes'h_u y_u poz_u b_u gui thohmb_u, n_e y_u mboz_u, p_e nte da ja ah_u. ²⁰ P_e hin gan johyah_u ngue bi zä guí h_omhb_u thi y_u zithu, p_e nu'a gdín johyah_u ngue bi zin ah_u Oja n_e bi hyux ni thuhuh_u b_u mah_ets'i, bi 'y_en'a ra Jesús 'b_u mi 'y_emp'_u y_u xädi.

Bin johya ra Jesús

²¹ Nub_uya nu rá Hogandähi Oja bi japi _emme di johya ra Jesús, n_e bi 'y_ena:

—Dí_e'ts'a i nguetho gá japi bi b_a'a ni ts'edi _u i hon'i, tengu y_u t'_uhni ngue hin te i pädi, n_e hinga gue'_u im b_ense ja y_un 'yomf_enise gá japi bi b_a'_u. N_e gue'a gá 'yøt'e ma Oja i, ngue gue'a gá numanhose guí øt'e, bi 'y_emp'a Oja.

²² N_e man'da bi man ra Jesús, bi 'y_ena:

—Gätho i ja a ma Ta bi 'daqui. N_e h_onse ma Ta i p_acä x_un ho ngue rá Ts'_unt'_ugä, n_e h_onsegä rá Ts'_unt'_ugä dí p_acä x_un ho a ma Ta, n_e'_u to'o ga japi da b_a'a, bi 'y_en'a ra Jesús.

²³ Ne bi 'yemp'u yá xädi:

—Gan johyah_u ngue guín nuh_u a dí øt'ä ya. ²⁴ Majuqani dí xi ah_u, xun ngu yá pøngahyá Oja ne xun ngu yá ts'ut'abi mi 'bui, mi nde da nu'a guín nuh_u ya, ne da 'yø'a guí øhmb_u ya, pe him bi zä, bi 'yemp'u yá xädi ra Jesús.

Rán t'uti a ran 'yoh_u bi huéc rá mijq'uii

²⁵ Ne bi zøm b_u 'buh ra Jesús n'da ra xänbate nijä, im beñi da zä'a ra Jesús, ne bi 'yänni:

—Xänbate i, 'be'a sä ga øt'ä n'dahma din jagä ra te mazäi, bi 'yena.

²⁶ —Be'a mam b_u ja yün t'edi ra Moisés, bi 'yæn'a ra Jesús.

²⁷ Nu'a ra xänbate nijä bi 'yena:

—I mam b_u: “Gam bømhb_u Oja ra Hmu ngue gätho ma mbuih_u ne gätho ma teh_u, ne gätho ma ts'edih_u, ne gätho man 'yomfënih_u, ne ga huéc ma mijq'ih_u tengu b_u nan huéc zehéh_u,” i en rán t'edi Oja, bi 'yæn'a ra xänbate nijä.

²⁸ Bi dät'a ra Jesús b_uya:

—Majuqani guí ma. Nuya gui 'yøt'u ne din ja'a ra te mazäi, bi 'yembi.

²⁹ Nu ra xänbate nijä mi pap_u mbo rá mbui ngue hinga gue'a mí øt'e, ne bi 'yemthoho:

—Pe to'o ma mijä'i'be ga huécä, bi 'yæn'a.

³⁰ Ne nu'a ra Jesús bi xi'a n'da ran t'uti ne bi 'yembi:

—Nu n'da ran 'yoh_u mi 'yo b_u ja ra 'yu, bí nexp_u Njerusalén ní mba b_u Jericó. Ne nu'u 'da y_u b_u bi gorpa'y_u ne bi unba'a ran 'yoh_u, ne gätho u yá pahni mi he bi gäspi ne'a rá mbeti. Ne bi zop_u nden'y_u a ran 'yoh_u b_uya, ena da du. ³¹ Ne bi thop_u n'da ra mbäjä, ne bi nu'a ran 'yoh_u 'bem b_u pe bi mbäcthoho. ³² Ne'a man'da ran 'yoh_u, ra mbefi b_u ra nijä a, bi thop_u, bi nu'a ran 'yoh_u 'bem b_u, ne'a bi mbäcthoho tengu bi 'yøt' ra mbäjä. ³³ Pe nu'a n'da ran 'yoh_u, ra mængu Samaria, 'b_u mi thop_u b_uya, bi nu mi 'bem b_u a ran 'yoh_u, ne bi huéc'a. ³⁴ Ne bi xispa ra aceite ne ra vino b_u xí ts'erbi, ne bi mbantpa ra 'bøt'e. Ne bi 'yexa rá fani b_uya, bi zixp_u ja n'da ra ngun'oi ne bi jamansu'a. ³⁵ Ne nu'b_u mi hyats'i, bi thop_u ní mba, ne bi zocpi ts'u ra mbeti a ra mængu b_u, ne bi xifi di jamansu'a

ran 'yoh_u, ne da gurpa rá gasto 'b_u hin dí gua'a 'b_u bá peng b_u ní mba, bi 'yæn'a ra Jesús 'b_u mi man ran t'uti.

³⁶ Nub_uya bi 'yän'na ra xänbate nijä:

—Xiya, nda'a nín 'yoh_u bi 'yørpa ran huécate rá mijä'uii.

Bi dät'a ra xänbate nijä:

³⁷ —Nu'a bi mbäts'i.

Nu ra Jesús bi 'yemp'a b_uya:

—Ní mba din jab_u gui 'yørpa ni mijä'ih_u, bi 'yembi.

Ra Jesús bi mba bá nu'a ra Marta ne ra María

³⁸ Ra Jesús ne'u yá xädi mi 'yo b_u ja ra 'yu ní mba b_u ja ra hnini Jerusalén, ne bi zøm b_u ja n'da ra hnini guep_u 'b_ua n'da ra xisu í Marta a. Ne nu'a ra Marta bi xi'u din säya b_u ja rá ngu. ³⁹ Ne mi 'bup_u n'da rá juhue í María. Nu'a mi hup_u i yä ra Jesús, bi 'yø'a bi man'a. ⁴⁰ Pe nu'a ra Marta, xun ngu ra 'befi i øt'e. Ne bi 'yemp'a ra Jesús:

—Ma Hmu'i, ha hin guí urpa ra güenda 'be'a øt' ma cu, nde'b_u gui xifi di zequi, bi 'yembi.

⁴¹ Nu ra Jesús bi dät'a:

—Ma z_u Marta, emme guím beñ'a ni 'befi.

⁴² Pe n'datho a mahyoni xun ho, ne gue'a bi huan'na ra María, ne njon di 'uecpa'a mam hmangä i øde, bi 'yæn'a ra Jesús.

11

Ra Jesús bi xänba yá xädi din yah_u Oja

¹ N'da ra pa bi 'ue'a ra Jesús ne bin yaui Oja. Ne nu'b_u mi gua'a bin yaui Oja, n'da rá xädi bi 'yembi:

—Ma Hmu'i, dami xängahe dan yahe Oja tengu thoho ra Xuua bi xänba yá xädi.

² Nu ra Jesús bi 'yena:

—Ngub_u gui mamhb_u 'b_u guí yah_u Oja:

Ma Ta ahe,

Da hnumansu ni thuhu

Ne dín ndehe din ja ua n'dihi ni ts'edi ngue di manda ua.

³ Ne dami 'daje ra hme dí homhbe ra pa i ja b_u ya.

⁴ Dami punga ma ts'oquihe tengu thoho b_u na punbahe u i ørcahe ran ts'o.

O guí hegähe da daje ran ts'o,

pe dami yañje nangue ran ts'o, gui 'yemhb_u, bi 'yæn'a ra Jesús.

5 Nε xø bi xih man'da ran t'uti ɱ, bi 'yɛna:
 —Xi'bɱ n'da ran 'yohɱ xtí mba bɱ rá ngu
 n'da rá amigo, made ra xui, nε xtá 'yɛmbi:
 “Hmiqui ts'ɱ hyun thuhmε, 6 nguetho nu'a
 n'da ma amigo ja bi zøm bɱ ja ma ngu,
 nε hin'yɱ 'bε'a ga unni da zi,” xtá 'yɛmbi.
 7 Nε xi'bɱ xtá 'yɛmp thoho: “Yo gadí paqui,
 nguetho ya án thɱ't'i ma ngu nε ya dá
 ohmbe gátho ma t'ɱhni, nε hingui sä ga
 ndants'i ngue ga 'da'i,” xtá 'yɛntho. 8 'Bε'a
 hmaha xtá 'yøt'a ran 'yohɱ 'bɱ. Nu'bɱ hin-
 gui pεs' rá sä di thoqui da 'yäpi, nε guehma
 da ndants'a rá amigo nε di un'na bi 'yädi,
 bi 'yɛn'a ra Jesús. 9 In ja bɱ 'bɱ guí yɱɱ
 Ojɱ, gui thoqui gui 'yäfɱ nε sä thocua thoho
 gui hyɱmbɱ. Thocua thoho gui hyomhbɱ
 nε thocua thoho da zä gui tɱmhɱ. Thocua
 thoho guin zohmbɱ nε Ojɱ da xoc'ahɱ.
 10 Nguetho gátho to'o da 'yädi da hyɱni, nε
 gátho to'o da hyoni, da dɱni, nε gátho to'o da
 zofa da xocpi, bi 'yɛna.

11-13 Nε nu ahɱ madague gyá ts'om'bäihɱ,
 xínga n'da ahɱ gadí unhdɱ ra pozɱ ni
 t'ɱhniɱ 'bɱ i ä ahɱ ra huaɱ, nε xíng ra mbozɱ
 gadí unhdɱ 'bɱ i ä'ahɱ ra do'øni, pε hønt'a
 xɱn ho gadí un ni t'ɱhniɱ. Ha maguet'a
 Ojɱ ma Tahɱ 'bɱpɱ mahɛts'i ngue him ba
 pεn'nahɱ rá Hogandɱhi 'bɱ guí äfɱ a, bi
 'yɛn'a ra Jesús.

Bi t'ɛmp'a ra Jesús in 'youi ra zɱthu

14 Nε mi 'bɱpɱ n'da ran 'yohɱ hingui sä
 din yɱ, nguetho madi goreba ra zɱthu. Nε
 nu ra Jesús bi hyøn'a thi ra zɱthu nε bin yɱ
 ran 'yohɱ bɱya. Nu yɱ jɱ'i ɛmmε bi hyonya
 thoho. 15 Pε nu'ɱ 'da bi 'yɛna:

—Nuna ran 'yohɱ sä i høn'a thi yɱ zɱthu,
 nguetho gue'a rá hmu yɱ zɱthu bi un rán
 t'ɛdi na, sä ɛn'ɱ 'da.

16 Nε nu'ɱ mi'da bi zä ra Jesús 'bɱ ya
 majuɱni Ojɱ bi un rá ts'edi, nε bi 'yäp ra
 hmεpya mahɛts'i. 17 Pε nu ra Jesús mi pɱpɱ
 yún 'yomfɛni n'da ngu n'da'ɱ nε bi 'yɛmp'ɱ:

—Nu'bɱ din heczεhε yɱ jɱ'i 'bɱpɱ ja n'da
 ra hnini, nε ba ɛh yún sɱihɱ, hin da zä din
 tunhdɱ yún sɱihɱ 'bɱ. Da mba ma juadi ɱ.
 Nε ngutho ɱ 'bɱpɱ ja n'da ra ngu, 'bɱ din
 sɱsε ɱ dim 'bεdi. 18 Nε ngutho rá ts'edi ra
 zɱthu, ha da zä din sɱsε ɱ ngue di 'bεh yú
 ts'edi, nε sä guí ɛmhɱ, ngue'a rá ts'edi ra

zɱthu a ná høn'a thi yɱ zɱthu ɱ. 19 'Bε'a ni
 ts'edi guí ɛmhɱ i ja ni xädiɱ 'bɱ i høn'a thi
 yɱ zɱthu. Guesε'ɱ i ut ahɱ ngue him majuɱni
 guím mamhbɱ. 20 Nugä dí høn'a thi yɱ zɱthu
 nangue rá ts'edi Ojɱ, gue'a ctí pɱmhɱ ngue
 ya di manda rá ts'edi Ojɱ ua guí 'bɱmhɱ, bi
 'yɛn'a ra Jesús.

21 Nε man'da ran t'uti bi ma, nε bi 'yɛna:

—Nu'bɱ 'bɱ'a n'da i ja rá ts'edi nε i ja 'bε'a
 dám fädi xɱn ho bɱ ja rá ngu, hin te da ja.
 22 Pε nu'bɱ da zøm bɱ n'da ngue man'da i ja
 rá ts'edi nε da dɱpi, da hyɱnba a nám fädi nε
 da duspi 'bε'a gátho i ja bɱ ja rá ngu bɱya.

23 Nu'a to'o hinga 'da'ingu dí mam'be,
 man sɱi'be a. Nε nu'a to'o hingui øt' ma
 'bεfi, di japi dim 'bε'ɱ mi'da.

Rán t'uti ra zɱthu bá peng bɱ ja rá mbɱi n'da ra jɱ'i

24 Nε man'da ran t'uti bi ma, bi 'yɛna:

—Nu'bɱ bi bøm bɱ ja rá mbɱi n'da ra jɱ'i
 ra zɱthu, bin 'yo bɱ ja ra 'yonhäi, bi hyoni
 hapɱ sä dim 'bɱi, nε nu'bɱ him bi dɱni, bi
 bεnsε ba peng mahøn'a hapɱ mi 'bɱi. 25 Nε
 nu'bɱ mi zøm bɱ, bi nu njongui 'bɱpɱ, nε
 ma hoqui xɱn ho. 26 Nε nubɱya, bi mba bá
 hom mi yoto yɱ zɱthu man'da xɱn ts'o xinda
 guesε'a bin honte, nε gátho bim 'bɱmhɱ
 bɱ. Nε nu'a ra jɱ'i bɱya, bi gohi man'da xɱn
 ts'o xinda gue'bɱ mi 'bɱpɱ n'datho ra zɱthu,
 bi 'yɛn'a ra Jesús 'bɱ mi man ran t'uti. Din
 ja bɱ ɱ hinga gátho rá mbɱi i ɛc'yεi.

Ran jɱpi majuɱni

27 Gátho na yɱ ra Jesús nε bi dɱ'a n'da ra
 xisu, bi 'yɛna:

—Majɱpi'a ra xisu bi te'e, bi 'yɛmbi.

28 Pε nu ra Jesús bɱya bi 'yɛmp'a:

—Pε nε'ɱ man'da majɱpi gátho to'o i øh
 ráam hman Ojɱ nε i øt'a gátho i mam bɱ, bi
 'yɛmbi.

Yɱ ts'om'bäi bi 'yäh yɱ hmεpya mahɛts'i

29 Bi munts'ɱ yɱ jɱ'i bɱ 'bäh ra Jesús, nε
 nu ra Jesús bi xi'ɱ man'da ram hma, nε bi
 'yɛmp'ɱ:

—Nu'ahɱ guí 'bɱmhɱ yɱ pa ja bɱ ya, gyá
 ts'om'bäihɱ, guí äjɱ ra hmεpya mahɛts'i, pε
 hin te ma hmεpya da t'ut'ahɱ, pε hønt'a
 n'da ra hmεpya da t'ut'ahɱ tengu bi 'yøt'a
 ra Jonás. 30 Nε gue'a ra hmεpya bi 'yøt' ra
 Jonás, bi bɱh yɱ jɱ'i bɱ ja ra hnini Nínive

majuani Oja bí mbehn'na. Ngutho ah_u, sä gui p_hmb_u majuani bá p_hngä Oja 'b_u gá nuh_u 'b_e'a din jacä, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, bi 'y_ena. ³¹ N_e dí xi ah_u, nu'a ra xisu min ts'ut'abi b_u Sur, 'dat'a gui ndans'h_u a 'b_u bin ja ran juanbi 'b_u ran zegui. N_e da 'yut'ah_u ngue i ja ni ts'oquih_u. Nguetho nu'a yatho bá _hngue mín nde da 'y_o'a bi man'a ra ts'ut'abi Salomón nanguie rán 'yomf_eni bi und Oja, p_e nu ah_u, hin guín nde gui 'y_ohmb_u a dí mangä ngue dí 'b_uhmb_u ua. P_e nugä man'da i ja rá ts'edi mam hmangä xinda gue ra Salomón, bi 'y_en'a ra Jesús.

³² N_e x_o bi 'y_ena:

—N_e'u mi 'b_up_u ja ra hnini Nínive 'dat'a gui ndans'h_u u 'b_u bin ja ran juanbi 'b_u ran zegui, n_e da 'yut'ah_u ngue i ja ni ts'oquih_u, nguetho nu'u 'b_ex bi p_hh yú mb_ui 'b_u mí 'y_o'a bi man'a ra Jonás, p_e nu ah_u, x_o hin guín nde gui p_hh ni mb_uih_u nanguie ni ts'oquih_u. N_e nugä, man'da x_un h_ets'i mam hmangä xinda gue ra Jonás, bi 'y_en'a ra Jesús.

Nu'a dá p_hmb_u rán n_equi Oja

³³ N_e x_o bi 'y_en'a ra Jesús:

—P_e njon di s_oc'a n'da ra sibi ngue da go'mi, uague di c_ut' p_u ja ra huada. P_e i tixp_u ja ra mb_oxasibi, ndepe di yot'i gätho to'o ba _hngue. ³⁴ Gue'a ni d_hh_u di ja ah_u gui hyanth_u ran n_equi. Nu'b_u x_un ho ni d_hh_u, guí hanth_u x_un ho ran n_equi, n_e nu'b_u hingui ho ni d_hh_u, x_um 'b_exuitho b_u guí hanth_u. ³⁵ N_e ngutho ni mb_uih_u di ja ah_u gui p_hmb_u rán n_equi Oja. Nu'b_u i hon ni mb_uih_u rán ho Oja, i ja ah_u ran n_equi 'b_u, nu'b_u hin'na, sä guí _hmb_u i ja ah_u ran n_equi, p_e h_ont'a ra 'b_exui i ja ah_u. ³⁶ Nguetho h_ont'b_u guín nde h_u b_u ni mb_uih_u, di 'uec'ah_u ra 'b_exui a Oja n_e di 'da ah_u rán n_equi, n_e nub_uya gui 'y_oth_u tengu'b_u gyú sibih_u n_e gui 'yuth_u mi'da rá 'yu Oja, tengu ra nyot'i di yorp_u ní mba n'da, bi 'y_en'a ra Jesús.

Nu ra Jesús bi xi'u y_u fariseo n_e y_u xänbate nij_u max_ots'e thoho i y_u'u

³⁷ N_e nu'b_u mi gua'a man ra Jesús, n'da ra fariseo bi xih ná ts'ihm_e a ra Jesús, n_e bi mba bin sihm_eh_u. ³⁸ N_e nu ra fariseo bi

nu him bin x_u'y_e ra Jesús, tengu i man yán t'édiz_hh_e y_u fariseo, n_e bi hyonya thoho. ³⁹ P_e nu'a ra Jesús bi 'y_emp'a:

—Nu ah_u gyú fariseoh_u, guí peth_u x_un ho ni ja'ih_u, p_e guexta'a x_un ts'o ni mb_uih_u. H_ont'a ran ts'iyate guím b_emh_u, gyú ts'om'bäi thohoh_u. ⁴⁰ X_ogue, x_um m_e tho ni mb_uih_u. Nu Oja i p_udi 'b_e'a gadí jaf_u ni ja'ih_u, p_e n_e'a ni mb_uih_u i p_udi 'b_e'a im b_eni, nguetho Oja gätho bi zän'd_u, bi 'y_ena. ⁴¹ P_e nu'b_u gui hu_ec ni mij_u'ih_u n_e gui f_uxh_u, da f_uh p_uya mahoqui ni mb_uih_u.

⁴² Í hu_ehi maha ah_u, gy_u fariseoh_u, nguetho guí h_uxh_u b_u ja ra nij_u a ná 'd_et'a yú 'y_ethi y_u t_uh_u bi b_oxp_u ja ni hu_uh_u, p_e go hin gá 'y_oth_u a man'da in nde Oja ngue 'da xquín numanhoh_u ni mij_u'ih_u n_e xquí hu_ej_u u. Guehya nde'b_u man'da gui 'y_oth_u, madague'b_u gui thoqui gui 'y_oth_u u mi'da.

⁴³ Hu_ehi maha ah_u, gyú fariseoh_u, _hmm_e guí h_omh_u ngue da hnumansu ah_u b_u ja ra nij_u, n_e gadí hoh_u y_un zengua 'b_u guí 'yoh_u b_u ja ra täi. ⁴⁴ Í hu_ehi maha ah_u, nu'ah_u tenguthoho n'da ran 'y_ägui hingam f_udi, n_e nu'a da thop_u hin da b_udi o b_u x_u'ya. Ngutho ah_u, im b_en y_u ja'i ngue x_un ho ah_u, p_e him majuani.

⁴⁵ N_e mi 'b_up_u n'da ra xänbate nij_u, n_e bi 'y_ena:

—Nu'i grá Jesús, gra xänbate i, _hmm_e gadí _unga ma mb_uihe a gá ma, bi 'y_embi.

⁴⁶ Bi d_ut'a ra Jesús:

—N_e ah_u, gy_u xänbateh_u, í hu_ehi maha ah_u, nguetho _hmm_e x_un h_ei a gá hyuspah_u yán t'édi ra Moisés ngue guí xihmb_u y_u ja'i da 'y_ot'e, p_e nuse ah_u xingui ts'u guí _oth_u a guí xihmb_u da 'y_ot'u. ⁴⁷ Í hu_ehi maha ah_u, guí hocpah_u yú j_udon'y_ägui u yú p_ongahy_u Oja bi hyo'u nim bomb_otah_u, ngue guí nde da 'y_en'ah_u y_u ja'i x_un ho ah_u. ⁴⁸ P_e gue'a gní 'yuhmb_u ngue guín numanhoh_u yán t'_ot'e u nim bomb_otah_u, bi hyo'u yú p_ongahy_u Oja n_e go gadí hocpah_u yú j_udon'y_ägui bi 'yo u.

⁴⁹ P_e nu Oja i p_udi 'b_e'a gätho din ja, jananguie'a bi 'y_ena: “Ga p_ehdä u ma p_ongahy_u, n_e'u mi'da da mam mam hmangä. Nu'u 'da da tho, n_e nu'u 'da da t'ethoho,” bi 'y_en Oja. ⁵⁰ Jananguie'a gue'a ctí nuh_u rán ts'emb_u Oja nanguie gätho yú

pøngahya Oja ne yám 'behni bi mba ntho gue'bu go rá mbudi ra ximhäi. ⁵¹ Nu rá mbudi ra Abel bi tho asta gue'bu ne'a ra Zacarías bi tho bu mbo ra danija, tengu thoho 'bu ni ts'oquih a gätho í tho'u yá pøngahya Oja, ne gue'a dí un'nah a.

⁵² Í huçihi maha ah a gyá xänbateh, guí pahmbu 'be'a nam bøn'a rá hman Oja pe hinga gue'a guí xänbah yu ja'i. Him majuani guí tenhd a ne hín gadí jafu da den'du in nde da denni, bi 'yæn'a ra Jesús. ⁵³⁻⁵⁴ Ne bi bøm bu ra Jesús buya. Pe nu yu xänbate nija ne yu fariseo emme bin cue, ne xø bi du'mi emme bi 'yän yun t'änni, ngue i honi 'beru dí yap'a ra Jesús.

12

Ra Jesús bi ma 'be'a din ja to'o i mam maxøts'e thoho

¹ Ne bim peti bu 'buh ra Jesús xun ngu yu ja'i, ne emme din tønthoho. Nu ra Jesús bi 'yemp'u yá xädi:

—Gam fähmbu nangue yá ixi yu fariseo ngue hin gui tenbah yún t'øt'e, ena xun ho bu na hnu u pe n'dan'yo thoho im bæn yá mbui. ² Hin gui 'yøth u tengu'u nguetho gätho 'be'a im bëm bu mbo rá mbui n'da, da fädi. Madague'bu en'u njon da badi, pe guehma din c'a yá ts'oqui. ³ Ne gätho a i man'a n'da bu njongui øde, da hmam bu 'buh yu ja'i. Ne gätho i mam mant'agui n'da bu ja rá ngu, da fap'u 'buh yu ja'i, bi 'yemp'u yá xädi ra Jesús.

Gui suhu Oja, bi 'yæn'a ra Jesús

⁴ Ne xø bi 'yæna:

—Nu'ah, ma amigo ah, o guí suhu u in nde da hyo ah. Nu'u, sä da hyo'a ni ja'ih u pe hin'yü 'be'a man'da i sä da 'yøt'e. ⁵ Ga xi ah to'o a gui suhu. Dami suhu Oja nguetho nu'a, i sä da hyo ah ne i ja rá ts'edi da 'yent'ah bu ja ran unbi mazai. Majuani dí xi ah, jatho gui suhu Oja.

⁶ Ne njom man'da gui suhu. Guim bëmhb u doja, ts'utho di muui, hønt'a zu yocentavo di muui u cut'a ndoja, pe guexta'a i pa mfæni u, Oja im bæn'u. ⁷ Ne nu ah man'da di mu ah xinda gue yu doja bu ní bæn Oja, ne asta i paði hangu na ngu i ja ni xtah. Janangue'a o guín suhu.

To'o hingui su da ma nangue ra Jesús

⁸ Ne man'da bi man ra Jesús, bi 'yæna:

—Majuani dí xi ah, gätho to'o hingui su da mangua ja ra häi gue i paqui, nugä, ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, ga mam bu ja yá hmi yám 'behni Oja, gue dí paçä u. ⁹ Pe nu'a to'o da gøngä ua ja ra häi, necä ga cøngä bu mahets'i a.

¹⁰ Nu'a to'o di c'aman'ugä nguecä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, sä da mba ma punbi 'bu da bæn'a bi ma. Pe nu'u to'o di c'aman'u rá Hogandahi Oja, hin'yü rá punbi u.

¹¹ Nu'bu pa ma yap'ah ne da ts'ix ah bu 'buh yu ngurpi ja ra nija o gueru 'buh yu ze'mi ne yu ts'ut'abi, pe o emme guím bëmhb 'be'a sä gui mamhb 'bu da mba ma juani ah, ¹² nguetho nu'bu gám 'bähmbu bu ja rá hmi u, nu'a rá Hogandahi Oja 'bex di bæn'nah gui mamhb, bi 'yæn'a ra Jesús.

Rán t'uti ra membeti bi bænse 'be'a da hyoni

¹³ Ne nu'bu min ya'a ra Jesús, mi 'bä inde bu 'buh yu ja'i n'da ran 'yoh, ne bi 'yæmbi:

—Xänbate i, dami xih man 'yoh da xegäts'u ra häi bi zoh ma ta'be.

¹⁴ Nu ra Jesús bi 'yæna:

—Nu'i, grán 'yoh, hin dra ze'migä ngue ga øt'ä a guí ma, bi 'yæmbi.

¹⁵ Ne xø bi 'yemp'u 'buru:

—Dami jamansu ni mbuih hin din ja ah ran 'yüya. Nguetho hinga gue'a i ja n'da dám 'bu'a n'da, madague'a xun ngu i ja.

¹⁶ Ne nubaya, bi xi'a n'da ran t'uti, ne bi 'yemp'u:

—Mi 'bu'a n'da ran 'yoh ra membeti. Ne nu'a rá häi emme xun ho, ne xun ngu 'be'a gätho bin ja bu. ¹⁷ Ne nu'u yá ngump'e'ts'i, emme bi yudi ne bi bongthoho 'be'a mi ja bu ja rá huahi. Ne nu'a ran 'yoh buya, bi bæn 'be'a sä da 'yøt'e. ¹⁸ Ne bi bænse: “Nuya, ga xo't' ma ngump'e'ts'i ne ga høh mi'da xun ndoho, n'dahma din ja hapu ga pe'ts'ä 'be'a gätho i jagä. ¹⁹ Ne nubaya, dam 'butho, hønt'a dí hyu ma mbui ga øt'ä,” bi 'yænse ran 'yoh. ²⁰ Pe nu'a Oja bi 'yemp'a: “Nu'i, hin guí paði 'be'a guím ma, nguetho nán xui ya gui tu. Ne to'o hmaha da gohmi 'be'a gätho

guím bɛni gui hyonse,” bi 'yɛmbi, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²¹ Ngubɛ din ja gátho yɛ 'yɛya, ngue'a hɔnt'a i ja ua ja ra ximhái im bɛni, pɛ hinga gue'a rá mbɛti dí yɛnba yá te ɛ, bi 'yɛn a ra Jesús.

Nu Ojɔ di jamansu yá t'ɔhni

²² Nɛ nubɛya, bi 'yɛmp'ɛ yá xádi:

—Yo ɛmmɛ gui hyɔdumbɛihɛ 'bɛ'a gui sihɛ nɛ 'bɛ'a gui hyehɛ. ²³ Nɛ man'da xɛn ho guim bɛmhɛ ni tehɛ xinda gue nin sihmehɛ, nguetho man'da di muui ni tehɛ, nɛ'a ni ja'ihɛ man'da di muui xinda gue ni hehɛ. ²⁴ Damin 'yomfɛnihɛ ts'ɛ 'bɛ'a i ɔt' yɛ ca. Nu'ɛ, hingui ɔt' yá huɔhi nɛ hin te i pɛ'ts'i 'bɛ'a i honi, pɛ nu Ojɔ di jamansu'ɛ. Pɛ man'da di jamansu ahɛ Ojɔ xinda gue yɛ doja, nguetho man'da di mu ahɛ. ²⁵ Nte sä gui tɛnsehɛ, xinga gue nin sihmehɛ, xinga gue ni hehɛ, xinga gue ni tehɛ, gue gam 'bɛhmbɛ ua nya'a thoho. ²⁶ Janangue'a hin gui hyɔdumbɛihɛ ɛ nte di muui.

²⁷ Dami nuhɛ yɛ dɔni. Hin te má 'bɛfi i ɔt'e, pɛ guehma i te. Nɛ nu'a ra ts'ɛt'abi Salomón mi he rá pahni mahotho nɛ xɛm hmadi. Pɛ nu yɛ dɔni man'da mahotho xinda gue rá pahni mi he ra Salomón. ²⁸ Nu'a Ojɔ di jamansu yɛ dɔni nɛ di japi din te, madague n'da pa thoho i dɔni. Xi ahɛ, ha hin guím bɛmhɛ ngue man'da xɛn ho di 'da ahɛ Ojɔ. Xɔgue ts'ɛtho guí ɛc'yɛihɛ. ²⁹ Janangue o guí hɔdumbɛihɛ 'bɛ'a gui sihɛ n'da pa ngu n'da pa, ³⁰ nguetho nu'ɛ hingui ɛc'yɛi Ojɔ, gue'a i ɔt'ɛ. Pɛ nu'ahɛ ni Tahɛ 'bɛpɛ mahɛts'i i pɔdi 'bɛ'a gátho guí homhbɛ. ³¹ M'bet'o thoho guin unsehɛ di manda ahɛ rá ts'ɛdi Ojɔ, nɛ nubɛya di 'da ahɛ Ojɔ 'bɛ'a gátho guí homhbɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

To'o di mɛmbɛti bɛ mahɛts'i

³² Xɔ bi 'yɛn'a ra Jesús:

—O guín suhɛ, madague'a hingui ngu ahɛ, nguetho i hu rá mbɛi Ojɔ ngue ya guí 'bɛhmbɛ bɛ di manda rá ts'ɛdi. ³³ Dami páhɛ 'bɛ'a i ja ahɛ, gui unhdɛ yɛ hyoya, nɛ din ja ahɛ xɛn ngu bɛ mahɛts'i. Nubɛ, nte dim 'bɛpɛ nɛ njɛm'ɛ din thegue, hingui sä n'da ra bɛ da yɛpɛ, xinga gue'ɛ yɛ zu'uɛ. ³⁴ Nu'ɛ guecua ja ra ximhái i ja 'bɛ'a pɛ'ts'a

n'da, hɔnt'ua im bɛn'a n'da, nɛ nu'ɛ guepɛ mahɛts'i, guepɛ im bɛn'a n'da bɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma da thɔ'mi xɛn ho

³⁵ Nɛ xɔ bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Dami tɔgbahɛ nɛ gan sähɛ tengu'ɛ i sɔ ni sibihɛ. ³⁶ Tengu i ɔt' yɛ 'yɛhɛ 'bɛ i tɔm'ɛ yá hmu da mbeng bɛ xín sihmɛ bɛ ja ran thɔti, n'dahma 'bɛx da xocpa n'dihi 'bɛ bi zofo. ³⁷ ɛmmɛ din johya ɛ bi dɔ'mi, nguetho da xi'ɛ da hyupɛ ja rá mɛxa, go guesɛ'a ra hmu din 'yɛhɛ bɛya, ngue da 'uɛn'ɛ yá 'yɛhɛ. ³⁸ Din johya ɛ bi dɔ'mi madague'a made nxui uague t'ɛxuditho 'bɛ bi zɔh ra hmu. ³⁹ Nu n'da ran 'yohɛ 'bɛ xtám bɔdi 'bɛ'a ní pa da yɛpɛ ra bɛ bɛ ja rá ngu, xtám dɔ'mi, hin di japi da fɛpi 'bɛ'a pɛ'ts'i. Pɛ hingui pɔdi 'bɛ'a ní pa da yɛpɛ ra bɛ, janangue i tɔ'mi gátho yɛ pa. ⁴⁰ Ngutho ahɛ gui tɔgbahɛ nguetho hin guí pɔhmbɛ 'bɛ'a ní ora ba pengá, nugá ngue dán ja'igá ua ja ra ximhái, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Rán t'uti yɛ 'yɛhɛ xɛn ho nɛ'a hingui ho

⁴¹ Nu'a ra Pedro bɛya, bi 'yänni 'bɛ'a bi man ra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Ma Hmu i, ha hɔngdáhe guí xije ran t'uti, uague gátho ɛ mi'da guí xifi.

⁴² Nu ra Jesús bi dɔti:

—Nu'a ra 'yɛhɛ xɛn ho, nzɔi i ɔt' rá 'bɛfi xɛn ho, nɛ di manda bɛ ja rá ngu rá hmu, nɛ di darpa yá mi'yɛhɛhɛ. Nɛ nu'ɛ bi zɔn ra ora din sihmɛ ts'ɛ yá mi'yɛhɛhɛ, i 'uɛni xɛn ho. ⁴³ Nɛ nu'a ra 'yɛhɛ, da dɛn'a rá hmu bɛ dim pɛh 'bɛ bi zɔhɔ, da nu ran johya a bɛya. ⁴⁴ Nguetho majuɔni dí xi ahɛ, nu rá hmu di un man'da ra 'bɛfi ngue di manda bɛya 'bɛ'a gátho i pɛ'ts'i. ⁴⁵ Pɛ nu'ɛ n'da ra 'yɛhɛ im bɛnɛ him ba ɛ'a n'dihi rá hmu, nɛ di dɛ'mi dí ɛnba yá mí'yɛhɛhɛ, madague yɛ xisu o gue yɛn 'yohɛ, nɛ i sihmɛzɛhɛ nɛ i mihni, ⁴⁶ ts'ɛpɛ thoho ba ɛh rá hmu nɛ bi dɛn'a rá 'yɛhɛ bɛ hin di jamansu rá 'bɛfi, nɛ da zɛ'a rá 'yɛhɛ bɛya. Nɛ da hyɔn'a thi, nɛ da 'yɛmbi nte rán jau i a. Nɛ da mbɛpɛ ba nu ran ɛnbi bɛ 'bɛh mi'da guexta'a him bi 'yɔt'a xí sifi, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁴⁷ Nɛ man'da ran t'uti bi xi'ɛ, nɛ bi 'yɛmp'ɛ:

—Nu n'da ra 'yɛhɛ 'bɛ mi bɔdi 'bɛ'a in nde rá hmu, nɛ him bi 'yɔt'e, pɛ xɛn ɛ tho ram fɛi din jap'a. ⁴⁸ Pɛ nu'a n'da ra 'yɛhɛ 'bɛ hingui pɔdi 'bɛ'a in nde rá hmu, nɛ him bi 'yɔt'a i numanho rá hmu, pɛ ts'utho ram fɛi din jap'a. Nu'a to'o bin japi da bɔdi xɛn ngu, jatho da 'yɔt'e xɛn ngu. I jatho da 'yɔt'e n'da ngu n'da hangu na ngu bin japi da bɔdi, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Din ja yɛn heque

⁴⁹ Nɛ xɔ bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Nugä bá ɛcä, pɛ hinga gätho yɛ ja'i da numanhogui, janangue din sɛ'u 'da. Pɛ guexta'a hinga nan ja xɛn ho. ⁵⁰ M'bet'o ga nu xɛn ngu yɛn ɛnbi, nɛ nu'bɛ bi zɔn ra pa din ja'a dí m ma, n'da ran ɛnbi xɛn utho ga nugä bɛya. Nɛ xɛn ho 'bɛ ga nu n'dihi. ⁵¹ Pɛ o guí ɛmhɛ din hɛ yɛ sɛi ngue bá ɛcä ua, pɛ man'da din ja yɛ sɛi. ⁵² Nuya din hec yán 'yomfɛni ɛ 'bɛpɛ ja n'da ra ngu. Tengu'bɛ hyu'u 'bɛpɛ da dengui, yoho ɛ hin da dengui. ⁵³ Nɛ din hec yán 'yomfɛni yɛn 'yohɛ nɛ din sɛhmbɛ yá ts'ant'ɛ nanguecä. Nɛ yɛ xisu din sɛhmbɛ yá t'ixu nɛ din sɛhmbɛ yá ts'ihue, hinga 'da'angu da bɛmhɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nu yɛ ja'i him bi bɔ'a rá hmɛpya ra Jesús

⁵⁴ Nɛ xɔ bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Nu'bɛ guí nuhɛ n'da ra güi ní bɔxpɛ ní yɛh ra hyadi, guí ɛmhɛ din 'ye, nɛ din 'ye bɛya. ⁵⁵ Nɛ nu'bɛ guí nuhɛ ba ɛh ran dɔhi bɛ sur, guí ɛmhɛ xtám pa ra pa bɛya, nɛ xtám pa bɛya. ⁵⁶ Maxɔts'e tho guím mamhɛ, guí pɔhmbɛ 'bɛ'a din ja ra pa, pɛ nɛ hin guí pɔhmbɛ 'bɛ'a ní hmɛpya guí nuhɛ ya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Damin hocpazɛhɛ nin sɛihɛ

⁵⁷ —Hanja ngue hingui sä gan 'yomfɛni 'bɛ'a xɛn ho guí 'yɔthɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús. ⁵⁸ Nu'bɛ 'bɛ'a n'da da zix ahɛ bɛ 'bɛh ra zɛ'mi in nde di yɔp'ahɛ, nu'bɛ gá mbɛ bɛ 'yu, gan hocuazɛhɛhɛ bɛ 'yu. Nu'bɛ hin'na, guehma guí sɔmmi bɛ 'bɛh ra zɛ'mi, nɛ di manda da jo ahɛ. ⁵⁹ Nɛ hin da zä guí pɔmhɛ bɛ asta gue'bɛ go gá juthɛ gätho bi zänni guí juthɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

13

Hnɛhi thoho di päh rán 'yomfɛni n'da

¹ Nɛ bi si'a ra Jesús 'bɛ'a xí t'ørpa 'da yɛ mɛngu bɛ Galilea nɛ bi t'ɛmbi:

—Nu'a ra Pilato bi manda dí ho'u 'da nu'bɛ mim bɔx yá 'bɔts'e bɛ ja ra dɔnija Njerusalén, bi 'yɛmbi.

² Nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'u:

—Ha guím bɛmhɛ man'da i ja yá ts'oqui ɛ to'o bi mba ntho xinda gue'u mi'da yá mɛnguhɛ. ³ Pɛ hin'na maha. Pɛ dí xi ahɛ, ngubɛ dín ɛn'nahɛ. Gui nuhɛ ran ts'ɛmbi mazai 'bɛ hin gui päh nin 'yomfɛnihɛ. ⁴ Nɛ'u 'dɛ'ma hyɔto bi du bɛ Siloé 'bɛ mi yɔt' ra jɔdo, ha guí ɛmhɛ man'da mi ja yá ts'oqui ɛ xinda gue'u mi'da 'bɛpɛ Jerusalén. ⁵ Hin'na maha, nɛ ngutho ahɛ guin nuhɛ ran ɛnbi 'bɛ hin gui päh nin 'yomfɛnihɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra hmɛpya ra za him bin zɛh yán dät'o

⁶ Nɛ nubɛya, bi xi'a n'da ran t'uti, bi 'yɛna:

—Mi 'bɛ'a n'da ran 'yohɛ mi ja n'da rá huɔhi. Nɛ bi 'yɛt'a n'danza ra higo. Nɛ mi pa ran 'yohɛ da nu 'bɛ di zɛpɛ yán dät'o, pɛ xinga n'dandj bin zɛh yán dät'o ra higo. ⁷ Janangue bi zon'na rá mbɛfi bɛ ja rá huɔhi nɛ bi xifi da 'yɛxa ra za: “Nuya, ná hyu jɛya ya ngue dí tɔ'mi din ja yán dät'o na ra za, pɛ hin te i zɛdi. Dami 'yɛx ya, ndetho í sɛnba yá dehe ra häi a ra za,” bi 'yɛmbi. ⁸ Pɛ nu'a rá mbɛfi bi 'yɛna: “Dím 'bɔpɛ man'da jɛya, ga zɛnsɛpa ra häi bɛ rán dɛi, nɛ ga ponbä xɛn ho yɛ häi. ⁹ Xɔhma din zɛh yán dät'o bɛya. Pɛ nu'bɛ hin din zɛdi, ga ɛxä 'bɛ,” bi 'yɛn'a ra mbɛfi bɛya, bi 'yɛn'a ra Jesús 'bɛ mi man'a ran t'uti.

Nu'a ra Jesús bi hoc'a n'da ra mbɛdi xisu

¹⁰ N'da ra pa ran säya bɛya, min xänbate bɛ ja ra nija ra Jesús. ¹¹ Nɛ mi 'bɔpɛ n'da ra xisu ngue ná 'dɛ'ma hyɔto jɛya madí ɛnba ra zithu, him madi japi di juɔn rá ja'i. ¹² Nɛ nu'bɛ mi nu'a ra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Grá xisu, ya bi zä ni ja'i ya, bi 'yɛmbi.

¹³ Nɛ bi mba nthädi ra xisu bɛya, bi dä'a ra Jesús, 'bɛx bi juɔn rá ja'i a bɛya. Nɛ nu'a ra xisu bi 'yɛspa Oja. ¹⁴ Pɛ nu'a ra ngɛrpi bɛ ja ra nija ɛmmɛ bin cue nguetho bi nu ra Jesús bi hoc'a n'da ra ja'i ra pa ran säya. Nɛ bi 'yɛmp'u mi 'bɛpɛ:

—Nts'änni 'dato pa gam pɛhmbɛ n'da semana, nɛ gue'u yɛ pa gua ɛhmbɛ ngue din

hoc'ah_u ua, pε hinga gue ra pa ran säya gua
εhmb_u da mba ma hoc'ih_u ua, bi 'yεn'a ra
ngurpi b_u ja ra nijä.

¹⁵ Nu ra Jesús bi 'yεna:

—Xi ah_u, ha hin guí xoj_u nin dānih_u nε guí
sixh_u b_u ja ra dehe madague ra pa ran säya.

¹⁶ Nε mi 'bäcua n'da ra xisu rām bom'beto ra
Abraham, ná 'dε'mahyāto njeya madi unba
ra zīthu tengu'b_u án thu't'i, nε guí εmh_u
hingui ho ngue dá xocpā a nangue rá ts'edi
ra zīthu, nguetho ra pa ran säya ya, bi 'yεn'a
ra Jesús.

¹⁷ Bin hεtho _u yán sūih_u ra Jesús b_uya, nε
bi mbes' yá sä. Pε nu' _u y_u jā'i bin johya 'b_u
mi nu y_un t'øt'e nuixte bi 'yøt'a ra Jesús.

Rán t'uti ra hmudä ra mostaza

¹⁸ Nε xø bi 'yεn'a:

—'Be'a ní hmεpya sä ga xi ah_u ngue ga
ut'ah_u 'bεp_u ní manda rá ts'edi Ojä ua.

¹⁹ Nu'a, tengu rá hmudä ra mostaza. Z_u ts'_u
'b_u x_u 'boni, pε nu'b_u x_um bøts'e, i te tengu
n'da ra za, nε y_u doja i øt' yá 'bafi b_u ja yá
'yε, bi 'yεn'a ra Jesús.

Ran t'uti rá íxi ra thuhmε

²⁰ Nε xø bi 'yεna:

—'Be'a man'da ra hmεpya sä ga xi ah_u
ngue ga ut'ah_u 'bεp_u ní manda rá ts'edi Ojä
ua. ²¹ Nu'a, tengu ra íxi 'b_u din jap'a ra j_uni,
nε gātho bi nden'a ra j_uni b_uya, bi 'yεn'a ra
Jesús.

Ran t'uti ra goxthi x_un ts'it'i

²² Nu ra Jesús i 'yo ra 'yu ní mba b_u
Jerusalén, nε bi xānba y_u jā'i b_u ja y_u hnini
bi thogui. ²³ Nε nu' _u 'da y_u jā'i bi 'yānni:

—Ha hin ε ngu' _u y_u jā'i dim pøhø, gue da
mba nhyāni, εn' _u.

²⁴ Nu'a ra Jesús bi dāti:

—Nu'a ní yut'a n'da b_u mahεts'i, tengu
n'da ra goxthi x_un ts'it'i. Dami hyomhb_u
gui cāth_u b_u, nguetho dí xi ah_u, da zøn ra
ora x_un ngu da nde da y_urp_u, pε ya him
man zä. ²⁵ Nguetho da zøn ra ora da gut
ra goxthi ra Hmu, nε dim 'bāp_u thi _u 'da da
zo'a, da 'yεmbi: “Ma Hmu i, dami xogahe.”
Pε nu'a ra Hmu da 'yεmda' _u: “Hin dí pā
ah_u,” da 'yεmbi. ²⁶ Nε nu' _u da 'yεn' _u: “Pε dán
sihme_u, nε gá xāngahe b_u ja ma hninihe,”
da 'yεmbi. ²⁷ Pε nu'a ra Hmu da 'yεna:
“Pε dí xi ah_u, hin dí pā ah_u, ní mbähä b_u,

hin da zä gui cāth_u ua, gyá ts'om'bāih_u,” da
'yεmthoho _u.

²⁸ Nε εmmε da bεndumb_u _u 'b_u dim 'bāp_u
thi b_u di manda rá ts'edi Ojä. Nε din zom b_u
di cuxt' p_u yá ts'i _u nangue ran unbi da nu
b_u. Nε da hyant'a ra Abraham 'bāp_u mbo,
nε ra Isaac, nε ra Jacob, nε gātho mi'da yá
pøngahyā Ojä, ²⁹ nε da hnu _u x_un ngu mi'da
y_u jā'i ngue bi nεxp_u gā na ngūni ra ximhāi i
hup_u di manda rá ts'edi Ojä. ³⁰ Nε dí xi ah_u,
to'o εna i 'bet'o ua, dim 'bejua b_u _u, nε nu' _u
t'εmbi i 'bejua ua, dim 'bet'o b_u _u, bi 'yεn'a ra
Jesús.

Ra Jesús min nde xtí huεc' _u 'bāp_u Jerusalén

³¹ Nu'b_u mi man'a ra Jesús, bi zø'i 'da y_u
fariseo nε bi 'yεn' _u:

—Nde'b_u gui pøn'a n'dihi ua di manda rá
ts'edi ra Herodes, nε in nde da hyo'a i.

³² Bi dā'a ra Jesús:

—Nu ra Herodes ra hyāte a. Ní mbähä
gui xihmb_u ngue nuya nε nixudi ga thoqui
ga øt' ma 'bεfi, ga høn'a thi y_u zīthu, nε ga
hoc y_u hyεnni b_u ga thogui. Nimani b_uya
ga juacä ma 'bεfi, gui 'yεmf_u, bi 'yεmbi.
³³ Nuya, nε nixudi, nε nimani dan 'yogä, i
jatho ga søm b_u Jerusalén, nguetho guerp_u i
tho b_u yá pøngahyā Ojä, bi 'yεn'a ra Jesús.

³⁴ Nε εmmε bi du rá mbūi ra Jesús
nangue' _u i 'bāp_u Jerusalén, nε bi 'yεna:

—Nu ah_u gy_u mεnguh_u Jerusalén, guí
hoh_u yá pøngahyā Ojä, nε gadí bat'adoh_u
_u bí pεn'nah_u Ojä. Hangu y_u pa dá nde
ga jamansu ah_u tengutho n'da ra c' _uøni i
comp' yá bāsi 'b_u x_un de, pε nu ah_u hin gá
ndeh_u. ³⁵ Nuya njon da mbäh ni hninih_u nε
hin din ja ah_u rán jāpi Ojä. Nε dí xi ah_u, hin
gui nuj_u mahøn'a jague'b_u bá εcä mahøn'a.
Nε nu'b_u gá nuj_u, gui 'yεnj_u: “Majāpi a bá
εhe nangue rá thuhu ra Hmu,” gui 'yεnj_u, bi
'yεn'a ra Jesús 'b_u mi 'yεmp' _u y_u mεngu b_u
Jerusalén.

14

Nu'ara Jesús bi hoc'a n'da x_un nden rájq'i

¹ Nu n'da ra pa ran säya, bi mba bán
sihme b_u rá ngu n'da ra ngurpa fariseo a
ra Jesús. Nε gātho i 'bāp_u ja ran sihme
εmmε bi dø'mi da nu 'bε'a da 'yøt'a ra Jesús.

² Nguetho mi 'bup_u n'da ran 'yoh_u x_u nden rá ja'i. ³ Ne nu'a ra Jesús bi 'yän'du y_u fariseo ne y_u xänbate nijä büya:

—Ha din theui y_un t'edi 'b_u di hoc'a n'da ra hyenni 'b_u ra pa ran säya, en'a.

⁴ Pe xínga n'da'u bi dat'a. Nu ra Jesús büya, bi hoc'a ran 'yoh_u ne bin 'yehmi. ⁵ Ne nubüya, bi 'yemp'u y_u fariseo ne y_u xänbate nijä:

—Xi'b_u n'da ah_u, 'b_u xtan däh nin dänih_u ogue ni buruh_u b_u ja ra hyähäi a ra pa ran säya, ha hin guí juxh_u madague ra pa ran säya, bi 'yén'a ra Jesús.

⁶ Pe xínga n'da bi zä bi dädi.

Ra Jesús bi ma hin da hyoni din nuixte zehé n'da

⁷ Nu ra Jesús büya, bi nu'u 'da i hon yán thuts'i, in nde 'darp_u da hyuhmb_u u i pa nt'esp_i b_u ja ran sihme, ne bi 'yena:

⁸⁻⁹ —O guí homhb_u ngue 'darp_u gui hyuhmb_u u ja yá ts'edi, nguetho nu'b_u 'darp_u guí huhmb_u u, xi'b_u da zom b_u n'da ngue man'da da t'esp_i, ne da xi ah_u ra mengu b_u, “Gui ndanj_u nguetho rán säui da hyup_u na,” da 'yén'ah_u. “Bá huhn_u,” da 'yén'ah_u, ne emme gui pes' ni säh_u büya.

¹⁰ Man'da x_un ho gui hyuxh_u b_u ma'ueni ts'u 'b_u gá cuth_u b_u ja ran sihme, ne nu'b_u bi nu ah_u ra mengu b_u, da xi ah_u: “Amigo ah_u, ba ehmb_u ua, gui hyuxh_u ua man'da x_un ho,” da 'yén'ah_u. Ne gätho'u 'bup_u da numanho ah_u büya, bi 'yén'a ra Jesús.

¹¹ Nguetho gätho'u din 'yēzehē, da zōn ra pa da go'ahäi. Pe gätho to'o hin din 'yēzehē, da zōn ra pa da t'esp_i, bi 'yén'a ra Jesús.

¹² Ne xø bi 'yén'a ra Jesús, bi 'yemp'a ra mengu b_u:

—Nu'b_u gui 'yøt'a n'da ran sihme, o guí zon'du ni amigo, xínga gue'u ni cu, xínga gue'u ni meni, xínga gue'u y_u mambeti guin töt'am'buih_u, nu'u, m'bejua da zix'i i gan sihme, tengu gá 'yørpe. ¹³ Pe nu'b_u gui 'yøt'a n'da ran sihme, dami zon'du y_u hyoya, ne y_u mbedi, ne y_u dogua, ne y_u xädä, ¹⁴ ne di jap'ah_u Ojä büya. Nguetho nu'u, hin da zä di co'ts'a'i 'be'a gá 'yørpa u. Pe Ojä di co'ts'a 'b_u bi zōn ra pa da xox'u yá 'yēc'yēi x_un du, bi 'yén'a ra Jesús.

Ran t'uti ra dānsihme

¹⁵ N'da ran 'yoh_u mi sihme_u b_u, 'b_u mi 'yø'a bi man ra Jesús, bi 'yena:

—Majapi gätho to'o din sihme b_u di manda rá ts'edi Ojä, bi 'yén'a ran 'yoh_u.

¹⁶ Ne nu'a ra Jesús bi xi'a n'da ran t'uti nangu'e'u to'o njuantho din sihme b_u di manda rá ts'edi Ojä, ne bi 'yemp'u:

—Mi 'b_u'a n'da ran 'yoh_u bi 'yøt'a n'da ra dānsihme, ne emme x_un ngu u bi xifi din sihme b_u. ¹⁷ Ne nu'b_u mi gua'a bi hoc ran sihme, bi mben'na rá 'yēhe da xi'u 'bex ba ēhe. ¹⁸ Pe gätho u bi ma hingui sä da mba. Nu n'da ran 'yoh_u bi 'yena: “Nugä ja dá tängä n'da ma huähi, jatho ga mba ba nugä. Dami pungagui, hingui sä ga mba,” bi 'yén'a n'da. ¹⁹ Ne nu'a man'da ran 'yoh_u xø bi 'yena: “Nugä ja dá tängä cut'a pare y_u mbändani, jatho ga säpi ga pepi, dami pungagui, hingui sä ga mba,” bi 'yén'a man'da. ²⁰ Ne xø man'da büya bi 'yena: “Ja dá singä n'da ma xisu ne hingui sä ga mba b_u,” bi 'yén'a.

²¹ Nu'a ra 'yēhe büya, bi mbengb_u ja rá ngu'a rá hmu, ne bi xifi 'be'a gätho bi man'u y_un 'yoh_u. 'Bex bin cue'a rá hmu büya, ne xø bi mben' mahøn'a ngue da mba n'dihi b_u ja yá 'yu ra hnini, ne ba si'u y_u hyoya, y_u mbedi, ne y_u xädä, ne y_u dogua da dīm b_u, ba ēhe din sihme. ²² Nubüya, nu ra 'yēhe bi 'yemp'a rá hmu: “Bucua ya bá sigä ya, pe him bi yuh ni ngu.” ²³ Nu rá hmu büya, bi 'yēmbi: “Ní mba b_u ma'ueni ts'u ra hnini, ne dami 'yørpa ts'edi ba ē'u hont'a go to'o gui tīm b_u 'yu, da yuh ma ngu. ²⁴ Pe xínga n'da ran 'yoh_u rá mbadi dá zohndä da zi na man sihmegä,” bi 'yén'a rá hmu, bi 'yén'a ra Jesús 'b_u mi man na ran t'uti. Bi ma nangu'e'u t'ēmbi hin yán säh_u, pe man'da go da yørp_u di manda rá ts'edi Ojä u.

Da nu y_un unbi to'o da den'na ra Cristo

²⁵ Ne x_un ngu y_u ja'i mi ten b_u 'yu ra Jesús. Nu ra Jesús büya, bi nyēgui ne bi 'yemp'u:

²⁶ —To'o gätho in nde da dengui, jatho man'da x_un ngu da bēngä xinda guep_u nam bēn'a rá ta o gue rá mbe, ogue rá xisu, ogue yá t'uhni, o gue yá cu. Jatho man'da da bēngä xinda guep_u nín huēczehē. Nu'b_u hin'na, hin da zä da dengui. ²⁷ Ne to'o gätho

hin da hyät yän unbi, ngue i su da tho 'bua da dengui, hin da zä da dengä u.

²⁸ Ne 'be gan 'yomfënihu ts'u 'bu gui hyäthui gui tengahu, tenguthoho n'da ran 'yohu 'bu da 'yëna da hyøh rá ngu. ²⁹ M'bet'o din 'yomfëni 'be'a da 'yøt'e, nu'bu hin'na, ts'urpu thocho hinga xøt'a dí jua'a rá ngu. Nu yu ja'í buya da denthocho, ³⁰ ne da 'yëni'u: "Nuna ran 'yohu bi dë'ma rá ngu, pe hinga xøt'a bi juadi," da 'yëni'u, bi 'yëni'a ra Jesús.

³¹ Ne ngutho n'da ra ts'ut'abi 'bu i 'bu'í 'det'a mahuahi yú dofai, pe m'bet'o din 'yomfëni 'bu da zä din tunhui a man'da ra ts'ut'abi 'bu'í 'däte mahuahi yú dofai. ³² Ne nu'bu im bëni hingui sä da dapi, pe da mbëhna n'da rá m'behni da 'yän 'bu da zä din hocpadahu.

³³ Ne ngutho ahui, pe jatho 'be gan 'yomfënihu 'bu da zä gui 'ye'ts' ni pähä zehëhu, ne him man guim bëmhbu 'be'a i ja ahui, janangue da zä gui tengahu buya, bi 'yëni'a ra Jesús.

Hingui ho ra u 'bu di 'beh rán ho

³⁴ Ne man'da bi man ra Jesús, bi 'yëni'a:

—Nu ra u mahyoni a, pe nu'bu di 'beh rán ho, hin'yü 'be'a din hogui. ³⁵ Ne nte da mbëfi, xinga gue ra häi sä di hoqui, ne da mba ma bünt'i thocho. Guín jahui bu 'bu hin'yü nin hohui, bi 'yëni'a ra Jesús.

15

Ran t'uti ra de'yo bim 'bedi

¹ N'da ra pa, xän ngu yu hyäcahäi ne mi'da yu ts'om'bäi bim peti bu, da 'yøde 'be'a i man'a ra Jesús. ² Janangue'a nu'yu fariseo ne yu xänbate nijä bi c'qaman'ui ra Jesús, ne bi 'yëni'u:

—Hingui ho øt'na ran 'yohu, nguetho i yahui ne i sihmëhu yu ts'om'bäi, sä bi 'yëni'u.

³ Ne nu'a ra Jesús bi xi'a n'da ran t'uti, ne bi 'yëmp'u:

⁴ —Xi'bu n'da ran 'yohu i 'bu'a n'da ciento yú de'yo, ne xtim 'be'a n'da, ne hønt'ui goho 'däte ma'de'ma guto di 'burpu, 'be'a da 'yøt'a. Ha hin da zøpu goho 'däte ma'de'ma guto, ngue da mba ba hon'a bim 'bedi gue'bu go bi dïni. ⁵ Ne nu'bu bi dïni, da gäx rá xixi, din johya buya. ⁶ Da duxpu ja rá ngu, da zon'du yú amigo, ne'ui din tøt'am'buihu, ne da 'yëmp'u: "Dan johyahui ya, nguetho dá

tïngä na ma de'yo bim 'bedi," da 'yëmp'u. ⁷ Ngutho bu mahëts'i, ëmme di johya u bi 'burpu 'bu bi päh rán 'yomfëni n'da ra dädits'oqui ua ja ra ximhäi. Man'da di johya nangue'a, xinda gue'ui mbëni hingui dim 'bedi, ngue ëna hin'yü yú ts'oqui, bi 'yëni'a ra Jesús.

Ran t'uti n'da ra xisu bi 'beh rá mbeti

⁸ Ne man'da ran t'uti bi man ra Jesús, bi 'yëni'a:

—Ne ximangutho n'da ra xisu mi ja 'det'a yú mbeti ne bi 'be a n'da, pe 'be'a hmaha da 'yøt' ra xisu buya. Ha hin di søc rá sibi ne da goc rá ngu, da hyoni gue'bu go bi dïni. ⁹ Ne nu'bu bi dïm buya, da zon'du yú amigo ne'ui din tøt'am'buihu, ne da 'yëmbi: "Dan johyahui nguetho dá tïngä ma mbeti dá 'becä," da 'yëmbi. ¹⁰ Ngutho u yám 'behni Ojä bi 'burpu mahëts'i, ëmme di johya 'bu bi päh rá mbui n'da ra ja'í ua, bi 'yëni'a ra Jesús.

Ran t'uti n'da ran 'yohu bi huëc rá ts'ünt'u

¹¹ Ra Jesús bi ma man'da ran t'uti 'berpu ní huëgahu Ojä ne bi 'yëni'a:

—Mi 'bu'a n'da ran 'yohu yoho yú ts'ünt'u mi 'bui. ¹² Nu'a ná yoho rá ts'ünt'u bi 'yëmp'a rá ta: "Dami 'dac ya 'be'a guím bëni gui soga 'bu gá tu," bi 'yëmbi. Janangue nu'a ran 'yohu buya, bi unni 'be'a gätho in ndepe da gohmi'ui yú ts'ünt'u. ¹³ Mi tho'i ts'ui yu pa buya, bi hyäxa bin t'un'na to'o xí 'yäh ra erencia, ne bi mba. Bi mba n'danni ra häi, yatho, ne 'bexque 'dahmantho bi jua'a bi hyäts'i, nguetho bi 'yøt'e 'be'a bi numanhose. ¹⁴ Gätho bi juadi, xingui ts'ui nte bi 'yëgui. Ne guëpu ra häi xí zøni bin ja n'da ra dätu, ne xingui ts'ui 'be'a da zi.

¹⁵ Pe nubuya bi hyon ra 'bëfi ra ts'ünt'u. Ne nu n'da ran 'yohu, ra mangu bu, bi xifi di jamansup yú ts'üdi. ¹⁶ Pe njon bi 'uün'a ra ts'ünt'u ne in nde da zi'a mi si yu ts'üdi, nguetho ëmme tumanthuhu. ¹⁷ Ne nu'bu mi thoh yu pa, bin 'yomfëni buya, bi bëni: "Nubu ja rá ngu ma ta, mbongui thocho 'be'a da zi yú 'yëhe, ne nugä dí sägä ran unbi ngue hin'yü ga sigä ua. ¹⁸ Pe man'da xän ho 'bu ga pengä ne ga xi'a ma ta: "Nu'í ma ta'í, nugä dá øt'ä ram fë'ts'i nangue'e ne nangue Ojä, ¹⁹ ne him man sä'be gui 'yëngui ni

ts'unt'ugä ya. Gui 'yɛngui ni 'yɛhɛthohogä ya, ga ɛmbi,” bi 'yɛnsɛ a ra ts'unt'ɛ.

20 'Bex bi mba bɛya bi hyax ra 'yu í mba bɛ 'bɛh rá ta. Pɛ nu'bɛ mi ts'utho da zɔn rá ngu, 'bex bi hyant'a rá ta ngue ba ɛpɛ, nɛ ɛmmɛ bin johya, bi huɛc'a rá ts'unt'ɛ. Bin ti'a rá ta, bin c'at'ui bɛ 'yu, bi hyafi nɛ bi zɛspa rá 'yogu. 21 Pɛ nu'a ra ts'unt'ɛ bi xi'a rá ta: “Nugä, dá ɔt'ä ram fɛ'ts'i nangue'e nɛ nangue Oja. Nɛ him man sä'be gui 'yɛngui ni ts'unt'ugä ya,” bi 'yɛmbi.

22 Pɛ nu'a rá ta, bi xih yá 'yɛhɛ: “Dami hethɛ ra pahni man'da xɛn ho, nɛ dami cärpahɛ n'da ram fo'yɛ rá xä, nɛ gui 'yɛrpahɛ yá zapato. 23 Nɛ ba sihɛ ra t'undani xɛn zaqui nɛ gui hyohɛ, gui hojɛ ran sihmɛ nɛ dan johyahɛ. 24 Nguetho nuna ma ts'unt'ɛ tengu'bɛ bi du, pɛ nuya, tengu'bɛ bim 'bɛi mahɔn'a. Bim 'bɛdi pɛ nuya dá tɛn ya,” bi 'yɛn'a rá ta.

Nɛ 'bex bin ja ran sihmɛ.

25 Pɛ nu'a ra 'bɛt'o ts'unt'ɛ mi 'yo bɛ huahi, nɛ nu'bɛ mi mba bɛ ja rá ngu, i ɔh ra 'bida nɛ ran johya mi ja bɛ ja rá ngu rá ta. 26 Nɛ nu'a, bi zohn'na n'da rá 'yɛhɛ bi 'yänni: “'Bɛ'a i ja bɛ ja rá ngu ma ta,” bi 'yɛmbi.

27 Nɛ nu ra 'yɛhɛ bi 'yɛmbi: “Nu'a nin 'yohɛ bi zɔhɔ, nɛ ni ta bi hyo ran dani xɛn zaqui, bi 'yɔt'a n'da ran sihmɛ xɛn ndoho. Nguetho bin johya ngue ya bá penc'a nin 'yohɛ,” bi 'yɛmbi.

28 Pɛ nu'a rá mbɛdi ts'unt'ɛ bin cuɛ nɛ him bi nde bi yarpɛ mbo ra ngu. Nɛ nu'a rá ta bi bɔni, bi 'yɔrpa ts'ɛdi da yarpɛ mbo. 29 Pɛ nu rá ts'unt'ɛ bi 'yɛmp'a: “ɛmmɛ xɛn ngu yɛ jɛya dá ɔt'ä ni 'bɛfi nɛ xínga n'dandɛ dá fɛsthoho a gá xiqui. Nɛ hin jam'bɛ xcá 'dac'a n'da ra t'uchibo ngue dan sihmɛhe ma amigo. 30 Pɛ nu'bɛ go mi zɔ'a ni ts'unt'ɛ bi juat'a ni mbɛti nɛ xɛn ts'o bi 'yɔt'e, 'bex gá hyo ra t'undani xɛn zaqui,” bi 'yɛmbi.

31 Pɛ nu'a rá ta bi 'yɛmbi: “Pɛ ma zɛ ts'unt'ɛ i, thocua thoho dí 'bɛhmi ua, nɛ gätho 'bɛ'a i jagä, gätho ni mbɛti. 32 Pɛ xɛn ho 'bɛ'a dá ɔt'ä nguetho nu nin 'yohɛ tengu'bɛ ya xí du nɛ i 'bɛi mahɔn'a, nu'a bim 'bɛdi pɛ ya dá tɛmhɛ,” bi 'yɛn'a rá ta, bi 'yɛn'a rá Jesús 'bɛ mi man ran t'uti.

16

Ra nt'uti ra ngurpa 'yɛhɛ hinga gue'a bi 'yɔt'e

1 Nɛ xɔ bi ma man'da ran t'uti a ra Jesús, nɛ bi 'yɛna:

—Mi 'bɛ'a n'da ra mɛmbɛti, nɛ mi si n'da rá ngurpa 'yɛhɛ bi xifi di manda 'bɛ'a gätho i pɛ'ts'i. Pɛ bi si'a ra mɛmbɛti hingui ho ɔt' rá ngurpa 'yɛhɛ nguetho i hãczɛhɛ 'bɛ'a i ndɛɛ.

2 Janangue'a bi zon'na rá 'yɛhɛ nɛ bi 'yɛmbi: “Dá ɔcä hingui ho'a guí ɔt'e. Nuya, dami däqui hangu din thɛui ma 'bɛfi nguetho ya him man gam pɛcua,” bi 'yɛmbi.

3 Nu'a ra 'yɛhɛ bi bɛm bɛya 'bɛ'a da 'yɔt'e. Bi 'yɛnsɛ: “Nuya him man zä dam pɛcua ya, nɛ hingui sä dam pɛh na huahi, nɛ dí pɛ'ts' ma sä ga ätho ra mbɛti, 'bɛ'a hmaha ga ɔt'ya,” bi 'yɛnsɛ. 4 Bi bɛm bɛya 'bɛ'a da 'yɔt'e n'dahma dim 'bɛh yá amigo di zɛ 'bɛ hin'yɛ rá 'bɛfi.

5 Nɛ nu ra ngurpa 'yɛhɛ bi zon'dɛ to'o i tup'a rá hmu. Nɛ bi 'yän'na n'da hangu in dupate. 6 Nɛ bi dɛti, bi 'yɛna: “N'da ciento dambot'ɛgui ra aceite dí tupi.” Nɛ nu'a ra 'yɛhɛ bi 'yɛmbi: “Dami ts'on ni sɔcuã nɛ gui 'yɔt' ma'da'yo gui hyuxpɛ ngue hɔnt'a yote ma'det'a yɛ dambot'ɛgui guí tupa ma hmu,” bi 'yɛmbi. 7 Nɛ xɔ bi 'yän'na man'da ran 'yohɛ hangu xɔ in dupate a. Nu'a bi dɛti: “N'da ciento t'ɛni ra trigo dí tupi.” Nɛ nu'a ra 'yɛhɛ bi 'yɛmbi: “Dami päh ni sɔcuã, nɛ dami hyuxpɛ goho 'däte t'ɛni thoho guí tupi.”

8 Nɛ nu'bɛ mi pã'a rá hmu 'bɛ'a bi 'yɔt' rá 'yɛhɛ, bi 'yɛmbi: “ɛmmɛ guí pãdi 'bɛ'a sä guí 'yɔt'e ngue din jase 'bɛ'a gätho gui hyoni,” bi 'yɛn'a rá hmu. Nu yɛ jã'i 'bɛh ya, ɛmmɛ i pãdi da hyät' yá mijã'ihɛ n'dahma da dãɛ. Pɛ nu'ɛ i 'yo bɛ ja ran nɛqui, hingui pãdi da 'yɔt'e tengu na, bi 'yɛn'a ra Jesús.

9 Nɛ dí xi ahɛ ngue nu ra mbɛti di ts'onba rán 'yomfɛni ɛ 'da, pɛ da zɔn ra pa ngue hin te di muui a, pɛ nu ni mbɛtihɛ xɛn ho 'bɛ gui fãxhɛ yɛ jã'i, nɛ dim 'bɛh ni amigohɛ ngue 'darpɛ gním 'bɛhmbɛ bɛ mahɛts'i.

10 'Bɛ'i 'da zɛ ts'utho i ja da 'yɔt'e, pɛ i pãdi di jamansu a, janangue'a mfãdi da bãdi di jamansu 'bɛ di ja xɛn ngu 'bɛ'a da 'yɔt'e. Pɛ 'bɛ'i 'da zɛ ts'utho i ja da 'yɔt'e, nɛ hingui pãdi di jamansu a, janangue mfãdi ngue hin

da b̄adi di jamansu 'b̄u di ja x̄an ngu 'be'a da 'ȳot'e. ¹¹ Nu'b̄u hingui p̄adi di jamansu 'be'a i ja ua ja ra ximh̄ai, ne x̄in da b̄adi di jamansu rá 'befi Oj̄a. ¹² Ne nu'b̄u hingui p̄adi di jamansu a hin rá mb̄eti zeh̄e, njon da z̄a di un'na njūantho rá mb̄eti 'b̄u.

¹³ Njo'o n'da ra j̄a'i s̄a dim 'b̄u'i yoho ȳu hmu, nguetho nu'a n'da ra hmu hin da numanho a, ne nu man'da di hūe'c'a. Uague da 'ȳorpa rá 'befi a n'da ne da zocpada b̄u rá 'befi a man'da rá hmu. Ngutho n'da ra j̄a'i hingui s̄a da 'ȳembi rá hmu a Oj̄a 'b̄u emme di ho ra mb̄eti, bi 'ȳen'a ra Jesús.

¹⁴ Nu ȳu fariseo emme di ho ra mb̄eti u, ne nu'b̄u mi 'ȳo'a bi man ra Jesús, bi dentho ho.

¹⁵ P̄e nu'a ra Jesús bi 'ȳemp'a:

—Nu ah̄u gȳu fariseoh̄u, guí oth̄u 'be'a ní numansu ah̄u ȳu j̄a'i, p̄e nu Oj̄a i p̄adi 'be'a i ja b̄u mbo ní mb̄aih̄u. Ne nu'u ḡatho im b̄ense ȳu j̄a'i ngue di muui, p̄e hin te di muui b̄u na nu Oj̄a u, bi 'ȳen'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma din theui u ȳun t'̄edi a rá ts'edi Oj̄a

¹⁶ —Nu mam 'bet'o ḡán x̄ahmb̄u ȳán t'̄edi ra Moisés, ne ḡán x̄ahmb̄u 'be'a bi 'yo't' ȳu p̄ongahȳa maya'b̄u, bi 'ȳemp'a. P̄e nu ra X̄uua Nxixȳa bi d̄u'mi bi man ran ho ma'da'yo ne bi ma 'ber̄u ní manda rá ts'edi Oj̄a. Ne x̄an ngu ȳu j̄a'i ya i o't'ra ts'edi da ȳurp̄u di manda rá ts'edi Oj̄a.

¹⁷ P̄e madague'a, p̄e x̄inga n'dant'ohni dim 'be'u ȳun t'̄edi. Nu ra ximh̄ai ne mah̄ets'i da guadi, p̄e hin dim 'be'u ȳun t'̄edi, bi 'ȳen'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma hingui ho ran hȳegui

¹⁸ —Ne nu'a to'o da hyeh rá xisu ne da zim man'da, ra 'yomt'̄eni a. Ne nu'a to'o da zin'a ra xisu bi thegui, ne gue'a d̄in 'yomt'̄eni a b̄aya, bi 'ȳen'a ra Jesús.

Ran t'uti ra memb̄eti ne ra hyoya í Lázaro

¹⁹ Ne bi ma man'da ran t'uti ra Jesús, bi 'ȳena:

—Mi 'b̄u'a n'da ra memb̄eti ne mahotho rá pahni x̄am hmadi a mi he, ne emme mi 'b̄u manho b̄u ja rá ngu, tengu thoho 'b̄u i ja ra ngo. ²⁰ Ne i 'b̄u'a n'da ra hyoya, emme mi s̄a ran unbi, í Lázaro a. Ne ḡatho rá j̄a'i mi ja ȳu 'ya. Ne mi hup̄u ja rá goxthi ra memb̄eti, ²¹ ngue mim b̄eni da zi 'be'a da

hȳep̄u ja rá mexa a ra memb̄eti. Ne nu'u ȳu x̄a'yo bi decpa ȳu 'ya b̄u i hudi.

²² Bi z̄on ra pa bi du'a ra hyoya. Ne nu ȳám 'behni Oj̄a bi zixp̄u mah̄ets'i ngu ep̄u 'b̄u'a ra Abraham. Mb̄ejua b̄aya bi du'a ra memb̄eti. ²³ Ne nu'b̄u mi du'a ra memb̄eti b̄aya, emme bi nu ran unbi b̄u bi mba.

Ne bi nd̄ots'e, bi nu yab̄u bí 'b̄u'a ra Abraham ne ra Lázaro 'darpu bí 'b̄uhmi.

²⁴ Nu ra memb̄eti bi mbafi, bi 'ȳemp'a ra Abraham: “Nu'i mam bomb̄ota i Abraham, dami hūegui ts'u, ba penhua ra Lázaro da d̄ut'ra dehe rá x̄a, da d̄arca ma j̄ani, nguetho emme di un'ng na ra sibi i ja ua.” ²⁵ P̄e nu ra Abraham bi 'ȳemp'a: “Nu'i, mam bom'b̄eto i, dami b̄en'i ts'u 'be'a ḡa 'ȳot'e 'b̄u gmi 'b̄urp̄u ja ra ximh̄ai. Ḡatho x̄an ho 'be'a mi ja i, p̄e nu'a ra Lázaro h̄ont'a ran unbi bi nu b̄u. P̄e nuya din johya ua ra Lázaro ya, p̄e go h̄ont'a ran unbi guí nu ya. ²⁶ Ne man'da dí xi'i, hingui s̄a n'da da nexua da z̄orpu guí 'b̄u, nguetho i ja inde n'da ra mba'ye x̄an ndoho. Ne nu'i hingui s̄a gua nexpu guí 'b̄u guí s̄ocua, nguetho i cot'a ra mba'ye b̄u,” bi 'ȳen'a ra Abraham.

²⁷ Nu ra memb̄eti x̄o mah̄on'a bi xi'a ra Abraham: “P̄e nu'b̄u hin da z̄a ba penhua, p̄e guí pen'na ra Lázaro b̄u ja rá ngu ma ta da xi'u 'b̄urp̄u 'be'a dí s̄aḡa. ²⁸ Nguetho i 'b̄urp̄u c̄ut'a man 'yoh̄u, ne dí ndepe ne'u da z̄om b̄u guí 'b̄uhmi 'b̄u bi du, ne him ba e'cua ja ran unbi,” bi 'ȳen'a. ²⁹ P̄e nu ra Abraham bi 'ȳemp'a: “Nub̄u 'b̄uh nin 'yoh̄u, i ja b̄u rá m hman ra Moisés ne ȳu p̄ongahȳa Oj̄a, i s̄a da 'ȳox̄u 'be'a i man'u.” ³⁰ P̄e nu ra memb̄eti bi 'ȳen'a: “P̄e nu'i ma ta Abraham, hinga x̄ot'a rá m hman ra Moisés ngue da 'ȳo'u man 'yoh̄u, p̄e nu'b̄u da ndants'a n'da x̄an du ngue da xifi, da 'ȳo 'b̄u.” ³¹ P̄e nu ra Abraham bi 'ȳembi: “Nu'b̄u hin da 'ȳurpa ra güenda 'be'a i man ra Moisés ne ȳu p̄ongahȳa Oj̄a, x̄in da 'ȳurpa ra güenda 'b̄u da ndants'a n'da x̄an du,” bi 'ȳen'a ra Abraham, bi 'ȳen'a ra Jesús 'b̄u mi man ran t'uti.

17

X̄an d̄uxqui ra ts'oqui

¹ Nu'a ra Jesús bi xih ȳu x̄adi, bi 'ȳemp'a:

—Hin'y_u n'da ra pa hin da ts'ä a ni mb_uih_u gue i nde di 'bep ah_u gui 'yøth_u ra ts'oqui. Pε ndumb_uitho da nu'a to'o di japi da 'yøt' y_u ts'oqui rá mijä'iu. ² Dí xi ah_u, to'o di japi da 'yøt' ran ts'o n'da hinga na te rá mb_ui, man'da x_un ho 'b_u xtín tharpa n'da ra doj_uni rá 'yuga nε xtá t'entp_u ja ra de_uja, xinda gue'b_u xti japi xta 'yøt' ran ts'o a n'da hinga na te rá mb_ui. ³ Dami jamansu 'be'a guí øth_u. Nu'b_u 'b_ua n'da ni mijä'ih_u bi 'yøt'ah_u ran ts'o, dami xihmb_u hingui ho'a bi 'yøt'ah_u. Nε nu'b_u da 'yømanho a guí xihmb_u, damim punbah_u 'b_u. ⁴ Nε nu'b_u yoto nidi n'dapa da 'yøt'ah_u ran ts'o, nε n'dand_u ngu n'dand_u da 'yä ah_u ra punbi, dami punbah_u gätho, bi 'yεn'a ra Jesús.

Gätho x_un hεi sä da 'yøt'a n'da 'b_u i εc'yεi x_un ho

⁵ Nu'x_u y_u xädi bi 'yεm b_uya:

—Grá Hmu, dami jaje ga εc'yεihe x_un ho, bi 'yεmp'a ra Jesús.

⁶ Nu'a ra Jesús bi 'yεmp'a:

—Madague'a εmme z_u ts'utho gui 'yεc'yεigah_u, tengu b_u ni nεqui rá hmudä ra c'u, sä gui xihmb_u ra za 'bäcua da 'uegue dím 'bäp_u ja ra de_uja nε da 'ueh p_uya. Hin'y_u 'be'a x_un hεi 'b_u gui 'yεc'yεigah_u, bi 'yεn'a ra Jesús.

Hin ga εmf_u x_un ho dí øth_u 'b_u dí øth_u'a i sij_u

⁷ —Nu'b_u n'da ran 'yoh_u 'b_uh rá 'yεhe di jamansup y_u dε'yo uague dim pεp_u rá huah_u, nε nu'b_u bin de bá εp_u ja rá ngu b_uya, ha da sifi din sihmε. ⁸ Pε hin'na, pε da sifi di hocpa rán sihmε rá hmu, nε nu'b_u bi niy_u, ja din sihmε ra 'yεhe b_uya. ⁹ Nu'a ra 'yεhe 'b_u bi 'yøt' rá 'be_ufi bi xih rá hmu, hingui t'εmbi “jamadi gá 'yørc_u ma 'be_ufi,” hingui t'εmbi, ngue ya ra 'yεhe thoho. ¹⁰ Nε ngutho ah_u 'b_u gá 'yøth_u rá 'be_ufi Oj_u, gui 'yεnthoh_u b_uya: “Hin nte dá øthe ngue dí hnumanhoje, nguetho hønt'a bi xije Oj_u dá øthe,” gui 'yεmh_u, bi 'yεn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi hoqui 'det'a y_un 'yoh_u mí hεmb ra t'axca'ya

¹¹ Nu'a ra Jesús 'b_u mi 'yo b_u ja ra 'yu ní mba Jerusalén, bi tho inde b_u ja yán y_uni y_u xεqui Samaria nε Galilea. ¹² Nε nu'b_u mi ts'utho da y_ut'a n'da ra hnini, ba εp_u 'det'a

y_un 'yoh_u i nde din c'ath_u ra Jesús. Gätho mi hεmb ra t'axca'ya. Nε nu'x_u y_un 'yoh_u yab_u ts'x_u bim 'bäi nε nts'edi bi mbafi, bi 'yεn'a:

¹³ —Nu'i Jesús, grá xänbate i, dami huεgahe ts'x_u, bi 'yεmbi.

¹⁴ Nu ra Jesús 'b_u mi nu'x_u b_uya, bi xi'x_u da 'yut y_u jä'i x_u y_u mbäjä. Nε nu'b_u mi mba x_u, nu'a ra Jesús bi japi bin hoc y_u jä'i b_u ní mba. ¹⁵ Nε nu n'da, 'b_u mi b_udi bi zä rá jä'i, 'bex bá peng b_u 'bäh ra Jesús nε nts'edi bi 'yεspa Oj_u. ¹⁶ Bin danyahmu b_u ja rá gua ra Jesús, bi 'yäp ra jamadi nguetho bi y_un'a. Nε nu'a, ra mεngu Samaria a, hing rá mijudío_u ra Jesús. ¹⁷ Pε nu ra Jesús bi 'yεna:

¹⁸ —Ha hinga gue'x_u 'det'a dá hoqui. Hap_u i 'b_ux_u mi g_uto. Ha hingui sä ba ε'x_u 'da xtí un ra jamadi Oj_u. Pε hønna n'da ran'yoh_u hing ra judío bi bεn'a ra mate bi 'yørp_u Oj_u, nε im bεnse x_u mi'da ngue εna i p_u Oj_u x_u, bi 'yεna.

¹⁹ Nε xø bi 'yεmp'a ran 'yoh_u:

—Damim 'bäi, ní mba ya. Bin y_un'a ya nguetho gá 'yεc'yεi gue i ja ma ts'edi, bi 'yεn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma 'be'a di ja b_u di manda rá ts'edi Oj_u

²⁰ Nu'x_u 'da y_u fariseo bi 'yän'na ra Jesús:

—'Be'a ní pa di manda ua rá ts'edi Oj_u, bi 'yεn'a.

Nu ra Jesús bi 'yεmp'a:

—Hin da f_u 'b_u bi manda rá ts'edi Oj_u ua. ²¹ Hingui sä n'da da 'yεna: “Guecua di manda ua rá ts'edi Oj_u,” xingui sä n'da da 'yεna: “Guemb_u di manda rá ts'edi Oj_u b_u,” njon da zä da 'yεna, nguetho guerp_u ja ní mb_ui n'da di manda rá ts'edi Oj_u, bi 'yεn'a ra Jesús.

²² Nε nub_uya, bi 'yεmp'x_u y_u xädi:

—Da zøn ra pa εmme guin ndeh_u ba pengä, nugä ngue dán jä'igä ua ja ra ximhäi. Pε di 'betho y_u pa ba pengä. ²³ Pε nu'x_u 'da da 'yεn'ah_u: “Guecua i 'b_ucua ya,” da 'yεn'ah_u. Nε nu'x_u mi'da da 'yεn'ah_u: “Guemb_u i 'b_up_u a.” Pε 'yo guí øhmb_u 'be'a da man'x_u. ²⁴ Nguetho nu'b_u bá pengä, nugä ngue dán jä'igä ua ja ra ximhäi, di nεqui tengu ra huεi ngue di hyät'i gätho na ng_uni ra ximhäi. ²⁵ Pε m'bet'o thoho ga nugä x_un

ngu ran unbi, nguetho yu ja'i 'bucua ya, hin da 'yεc'yεigui.

²⁶ Nu'a ra pa ba pengä, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, nu yu ja'i dim 'bui da 'yot'u tengu bi 'yot' yu ja'i mi 'buhmbu a ra Noé. ²⁷ Nu'u yu pa mi 'bu'a ra Noé, gätho yu ja'i mi ot'e 'be'a mi numanhose, mi sihme, mi mihni, ne mi sin yu xisu, ne gue'a mi ot'u gätho yu pa gue'bu go mi zön ra pa bi yut ra dambosa ra Noé. Ne bin da'ye buya, bi go'mi gätho ra häi a ra dehe, bi du gätho yu ja'i mi 'bui. Din jabu da 'yot' yu ja'i 'bu bá pengä.

²⁸ Ne tengu bi 'yot' yu ja'i yu pa mi 'bu'a ra Lot, ne ngutho da 'yot' yu ja'i dim 'bu 'bu bá pengä. Gätho yu ja'i bi 'yot'e 'be'a mi numanhose da 'yot'e, bin sihme, bim mihni, bim pä, ne bin tai, bi 'yot' yu huahi, bi hyoh yu ngu. ²⁹ Gue'bu go mi zön ra pa bi bön ra Lot bu ja ra hnini Sodoma, ne bá cah mahets'i ra sibi ma uanspi ra azufre, bi juah ra hnini, ne gätho mi 'bupu bi du buya. ³⁰ Ne din jabu da 'yot' yu ja'i 'bu bi zön ra pa gua pengä.

³¹ Ne to'o i 'bupu maxots'e ra zets'angu, hin da yurpu mbo rá ngu ngue da hyats'i 'be'a ja bu, da mba tho. Ne gätho to'o dim pepu ja rá huahi, hin ba peng bu ja rá ngu. ³² Dami bεmhbu ts'u 'be'a bi 'yot'a rá xisu ra Lot 'bu mi sifi da 'da'u, ne man'da bi bense rá ngu, ne gue'a í du'a buya. ³³ Ne gätho to'o in nde da yanse rá te, da nu ran unbi mazai a. Pe gätho to'o hin da beni da yanse rá te, din ja ra te mazai a.

³⁴ Nu'bu bi zön ra ora gua pengä, di apu yoho bu ja rá oi, nu'a n'da da ts'ix'a, ne nu'a n'da da gopu. ³⁵ Ne nu'bu yoho yu xisu 'darpu i jani, nu'a n'da da ts'ix'a, ne nu'a man'da da gopu. ³⁶ Ne nu'bu yoho yu 'yohu i 'yo bu ja yu huahi, nu'a n'da da ts'ixa, ne nu'a man'da da gopu, ne hont'a to'o da 'yεc'yεi, da ts'its'i, bi 'yεn'a ra Jesús.

³⁷ —Grá Hmu, hapu din ja'a guim ma, bi 'yεmp'u yu xädi.

—Nubu hapu di peti yu pada, gui pahmbu gue di 'bom bu xun du, bi 'yεn'a ra Jesús.

18

Ran t'uti ra xisu ne ra ze'mi

¹ N'da ra pa, bi xi'a n'da ran t'uti yu xädi ra Jesús, ra hme'pya jatho thocua thoho din

yau Oja ne hin din xombui da 'yädi gue'bu go din ja 'be'a ädi. ² Ne bi 'yεna:

—Mi 'bu a n'da ra ze'mi bu ja n'da ra hnini, him bi numansu Oja xinga gue yu mija'ihu. ³ Ne mi 'bupu n'da ra xisu xi du rá ndø. Ne thocua thoho mi som bu ne mi äpi da mbäts'i nangue rán suiui i 'bui. ⁴ Ne him 'be bi 'yurpa ra güenda 'be'a bi man ra xisu a ra ze'mi. Jague'bu min xombui ne bi 'yεnse: “Nugä, hin dí numansu Oja, xinga gue'u yu ja'i. ⁵ Pe εmme di pac na ra xisu, masque ga ot'ä 'be'a in nde n'dahma hin di thoqui da zocua ngue di xuhnanyagui,” bi 'yεnse ra ze'mi, bi 'yεn'a ra Jesús.

⁶ Nubuya, bi 'yεmp'u yu xädi:

—Dami bεmhbu 'be'a bi 'yot'a ra ze'mi. Madague ra ts'om'bäi. ⁷ Dí xi ahü, man'da da 'yot'a Oja 'bu gui hyumbi gui 'yäfu rá m fäts'i ngue yu t'uhni ahü a. Nu'a Oja hingui tø'mi 'be din xombuizehe a. ⁸ Pe dí xi ahü, 'bexque da mbäx ahü 'bu gui äfu rá m fäts'i. Janangue'a gui 'yäfu Oja di zet'a ni mbuihu, ne hin da du ni mbuihu ngue him 'be ba pengä ua. Ne nu'bu bá pengä nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, ga tün ahü bu gui εc'yεigahü, bi 'yεn'a ra Jesús.

Ran t'uti n'da ra fariseo ne ra hyacahäi

⁹ Ne xø bi xih man'da ran t'uti u im beni xun hose, ne i numan'u u yu mija'ihu. Ne bi 'yεna:

¹⁰ —Yoho yun 'yohu bi mba bu ja ra danija, din yau Oja. Nu'a n'da ra fariseo, ne nu'a man'da ra hyacahäi. ¹¹ Nu'a ra fariseo, bim 'bäi ne bin ya, bi 'yεna: “Jamadi Oja, nguetho nugä xingui ts'u xun ts'o ma mbui, nugä hin drá siyategä, ne hin drá hyategä, ne hin drá 'yomt'εnigä tengu'u gätho mi'da. Jamadi ngue nugä hin dí ot'ä tengu ot'na ra hyacahäi i 'bäcua. ¹² Nugä zai dí ε't man sihme yondi n'da semana, ne dí un'a ná 'det'a a dí taph pu ja ra nija,” sä bi 'yεn'a ra fariseo 'bu min yau Oja.

¹³ Pe nu'a ra hyacahäi, n'danni ts'u mi 'bäi, ne i su da ndots' mahets'i, bi hyε'mahäi, ne εmme tu rá mbui. Ne bi 'yεmp'a Oja: “Ma Oja i, dín yeh ni mbui, nguetho drá dädits'oquigä,” bi 'yεn'a ra hyacahäi. ¹⁴ Pe dí xi ahü, nu'a ra hyacahäi ya xi punba Oja 'bu mi mbeng bu ja rá ngu. Pe hin'na a ra fariseo, guexta'a xun ts'o rá mbui 'bu mi

bòm bũ. Nguetho to'o din 'yɛts'i, gue'a dín unba ɯ. Pɛ gátho to'o hin din 'yɛts'i, gue'a dí t'ɛspa ɯ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi jɔp yũ t'uhni

¹⁵ N'da ra pa, nu 'da yũ jɔ'i bá si yú t'uhni bũ 'bũh ra Jesús ngue da mba nthádi ɯ yú t'uhni. Pɛ nu'bũ mi nu'ɯ yú xádi 'bɛ'a ɔt' yũ jɔ'i, him bi japi da ts'ix ɯ yũ t'uhni bũ 'bá'a ra hmu, bi dɔmyhɔ thofo ɯ. ¹⁶ Pɛ nu'a ra Jesús bi zon'dũ yũ t'uhni nɛ bi 'yɛmp'ɯ yú xádi:

—Dami jafũ ba thocua ya yũ t'uhni, o gadí hɛcuahũ, nguetho gátho to'o da yũrpũ di manda rá ts'edi Ojɔ, jatho 'bɛ da gohi tengu n'da ra t'uhni. ¹⁷ Dami 'yøhmbũ 'bɛ'a dí xi ahũ: Jatho gui 'yøthũ tengu'bũ gyú t'uhnihũ 'bũ guí ɛc'yɛihũ. Nu'bũ hin'na, hin gui cũthũ bũ di manda rá ts'edi Ojɔ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

N'da ra mɛmbeti i yqui ra Jesús

¹⁸ Nɛ nu'a n'da rá ngũrpi yũ judío, bi 'yán'na ra Jesús:

—Grá hogaxãnbate, 'bɛ'a sä ga ɔt'ã ngue din jagã ra te mazai.

¹⁹ Bi dɔh ra Jesús:

—Ha guím bɛni 'bɛ'a guím ma ngue gui ɛngui xũn hogui, nguetho hønt'a Ojɔ xũn ho. ²⁰ Guí pɔdi 'bɛ'a i mam bũ ja yũn t'ɛdi ngue i ɛm bũ: “O guí 'yomt'ɛni, o guí hodu, o guím pɛ, o guí man ra fɛhni, nɛ gui numansu ni ta nɛ ni mbe,” i mam bũ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²¹ Nu ran 'yohũ bi dɔti:

—Gátho dí ɔt'ã ɯ gue'bũ go mán t'uhnigã, bi 'yɛn'a ran 'yohũ.

²² Nɛ nu'a ra Jesús'bũ mi 'yøde 'bɛ'a bi ma, bi 'yɛmp'a:

—Gadí 'bɛ'i ts'ɯ. Ní mba, gui pä gátho 'bɛ'a i ja i, nɛ gui darpa yũ hyoya. Gua ɛh pũya, gui tengui. Nɛ nubũya, xũn ngu dín ja i bũ mahɛts'i, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²³ Pɛ nu'a ran 'yohũ 'bũ mi 'yø'a bi man ra Jesús, ɛmmɛ bi du rá mbũi, nguetho ɛmmɛ ra mɛmbeti a. ²⁴ Nu'a ra Jesús 'bũ mi nu bi du rá mbũi a ran 'yohũ, bi 'yɛna:

—Xũn hɛi yũ mɛmbeti da yũrpũ di manda rá ts'edi Ojɔ. ²⁵ Man'da hingui hɛi n'da ra camello da yũrpũ ja rá gu ra 'yofani, xinda gue'ɯ yũ mɛmbeti da yũrpũ di manda rá ts'edi Ojɔ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²⁶ Nɛ nu'ɯ yũ jɔ'i 'bãpũ bi 'yɛn'ɯ:

—Pɛ nu'bũ in jabũ, to'o maha da zã dim pøhø 'bũ, bi t'ɛmp'a ra Jesús.

²⁷ Nu'a ra Jesús bi dɔt'ɯ:

—Nu'a Ojɔ sä da 'yøt'a hingui sä da 'yøzɛhɛ yũ jɔ'i, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²⁸ Nu'a ra Pedro bũya, bi 'yɛmbi:

—Nugãhe, gátho a mi jaje dá sohmbe nɛ dá tɛn'nahe.

²⁹⁻³⁰ Nu ra Jesús bi 'yɛna:

—Guehma dí xi ahũ, gátho to'o bi zoh rá ngu, ogue rá xisu, ogue yú cu, ogue rá ta, ogue rá mbe, ogue yú t'uhni, ngue bin unse di manda rá ts'edi Ojɔ ɯ, Ojɔ di unni man'da xũn ngu xinda gue'a mí ja. Pɛ nɛ'a ra te mazai bũya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Xø bi ma mahøn'a rán dɔte ra Jesús

³¹ Nu ra Jesús, bi zixpũ ma'ueni gátho 'dɛ'mayoho yú xádi, nɛ bi 'yɛmp'ɯ:

—Dami 'yøhmbũ ya. Ga mbähã bũ Jerusalén, nɛ din ja bũ 'bɛ'a gátho bi man yũ pøngahyɔ maya'bũ nanguécã, ngue dán jɔ'igã ua ja ra ximhäi. ³² Nu yũ jɔ'i di dägã bũ ja rá ts'edi ɯ hing yũ judío, nɛ nu'ɯ da dengui, nɛ di c'aman'ugui, nɛ da zoxqui. ³³ Nɛ da mbɛgbã, nɛ da hyogã. Pɛ ná hyu pa bũya ga ndants'i mahøn'a, bi 'yɛn'a ra Jesús.

³⁴ Pɛ nu'ɯ yú xádi, him bi bɔdi 'bɛ'a nam bøn'a bi man ra Jesús. Nguetho njo'mitho yún 'yomfɛni ɯ.

Nu'a ra Jesús bi hoc'a n'da ra xädã mi hɔxta'a mi

³⁵ Nɛ mi 'yo bũ hãntho bũ ja ra hnini Jericó a ra Jesús, nɛ mi hupũ nden'yu n'da zũ xädã mi hɔxta'a mí si. ³⁶ Nɛ nu'bũ mi 'yø'a ra xädã ngue xũn ngu yũ jɔ'i mba bũ, bi 'yãnni 'bɛ'a ɔt'ɯ. ³⁷ Nɛ bi sifi mba bũ ra Jesús ra mɛngu Nazaret. ³⁸ Nɛ nu'a ra xädã bũya, nts'edi bi mbafi, bi 'yɛna:

—Nu'i gra Jesús, rá m bom'beto i ra David, dami huɛgui ts'ɯ.

³⁹ Nɛ nu'ɯ yũ jɔ'i mi 'bãpũ, bi xifi din hɛ. Pɛ madague him mi ndepe din yɔ, pɛ man'da nts'edi bi mbafi, bi 'yɛna:

—Gra Jesús, rá m bom'beto i ra David, dami huɛgui ts'ɯ.

⁴⁰ Nu'a ra Jesús bim 'bãh pũya nɛ bi manda ba ts'inba a ra xädã. Nɛ nu'bũ mim

'bähmi ra Jesús a ra xädä, bi 'yän'na ra Jesús baya:

41 —'Be'a guí nde ga øt'a'i, bi 'yẽmbi.

Nε nu ra xädä bi d̄ati:

—Dín nde ga nu ran nεqui.

42 —Sä guin nu ya, bi zä ni dā nguetho gá 'yẽc'yẽi i ja ma ts'edi, bi 'yẽmp'a ra Jesús.

43 'Bex bi zä bi nu ran nεqui rá dā baya. Nε bi d̄en'na ra Jesús. Bi 'yẽspa Ojā b̄u ní mba. Nε'ũ gätho yũ jã'i mi 'b̄urũ, bi 'yẽspa Ojā baya.

19

Ra Jesús nε ra Zaqueo

1 Nu'a ra Jesús bi ȳurũ ja ra hnini Jericó, mi 'yo b̄u, ẽna da thogui. 2 Nε mi 'b̄urũ n'da ra nḡurpa hyaçahäi, ẽmme ra m̄embeti a, í Zaqueo a. 3 Nε nu'a ra Zaqueo, ẽmme min ndehma da nu'a ra Jesús, pε him mi sä nguetho hingui h̄ets'i, nε ẽmme d̄u yũ jã'i b̄u mi 'yo'a ra Jesús. 4 Janangue'a, bin tihi bi ndexa n'da ra za ra sicómoro, ngue da zä da nu ra Jesús 'b̄u bi thopũ. 5 Nε nu'ũ mi z̄on'a ra Jesús b̄u 'bä'a ra za mi huxa ra Zaqueo, bi nd̄øts'e nε bi 'yẽmbi:

—Zaqueo, bá c̄a n'dihi nguetho ga s̄øm b̄u ja ni ngu ra pa ya, bi 'yẽmbi.

6 Nε nu'a ra Zaqueo bin johya, 'dahmantho bi ḡai, bi mba rá ngu nε bi zimanho a ra Jesús 'b̄u mi z̄øm b̄u rá ngu. 7 Pε nu'ũ yũ jã'i him bi numanho nguetho bin säya b̄u ra Jesús b̄u ja rá ngu n'da ra ziyate. 8 Nε nu'a ra Zaqueo bim 'bäi bi 'yẽmp'a ra Jesús:

—Ma Hmu i, nuya ga undä yũ hyoya made 'be'a gätho i jagä. Nε nu'ũ mi siyagä n'da ra jã'i ngue hin rá 'yu 'be'a mi øt'ä, goho nidi ga cospa a dá siyabi, bi 'yẽn'a ra Zaqueo.

9 Nε nu'a ra Jesús bi 'yẽmbi:

—Gá päh nin 'yomf̄eni nε i ja ra punbi ni ts'oqui ya, nε gätho i 'b̄ucua ja ni ngu, gra Zaqueo, rám bom'b̄eto i ra Abraham. 10 Nε gue'a ná ẽcä, ngue guẽcä dán jã'igä ua ja ra ximhäi, ngue gan ȳanba yũ te'ũ i p̄adi ja yũ ts'oqui, nε hin da nu ran անbi maz̄ai, pεgue din ja ra te maz̄ai ỹ, bi 'yẽn'a ra Jesús.

Ran t'uti yũ 'yẽhe him bi x̄and ra mbeti

11 Nu ra Jesús bi xih man'da ran t'uti ỹ yũ jã'i, nguetho bi b̄en'ũ yũ jã'i ngue nu'ũ

da z̄øm b̄u Jerusalén ra Jesús, 'bex di japi di manda b̄u rá ts'edi Ojã. 12 Nε bi 'yẽmp'ũ:

—Mi 'b̄u'a n'da ran 'yohũ, ra ts'ut'abi rá ta. Nε bi mba b̄u n'danni n'da ra hnini ngue bin nde bín t'un b̄u rá 'b̄efi ngue din ts'ut'abi b̄u rá häiz̄eh̄e. 13 Pε nu'ũ mi n̄ets'i, bi zon'd̄u 'd̄et'a yũ 'yẽhe, 'da'a n'da bi un ra mb̄eti ngue ra oro x̄an ngu di muui. Nε bi 'yẽmp'ũ: “Guí hyomhb̄u 'be'a da zä guí 'ȳøthũ ngue di x̄and ma mb̄eti,” bi 'yẽmbi.

14 Nε nu'ũ yũ jã'i mi 'b̄urũ ja rá häi, him mi numanho a ran 'yohũ. Janangue bi mb̄ehni 'da yãm 'b̄ehni ngue m'bet'o da z̄øni da ma ngue hin din t'un rá ts'edi a ran 'yohũ.

15 Pε nu'a ran 'yohũ, bin t'un ran t'ẽdi din ts'ut'abi nε bi mb̄eng b̄u rá häi baya. Nu'ũ mi z̄øm baya, bi zon'd̄u yũ 'yẽhe xí un ra mb̄eti, nde da b̄adi hangu bi hyuxa rá mb̄eti xí un'na n'da ngu n'da ỹ.

16 Nu ra mb̄adi 'yẽhe bi 'yẽmp'a: “Nuya bin ja 'd̄et'a a ni mb̄eti,” bi 'yẽn'a. 17 Bi 'yẽmp'a rá hmu baya: “X̄an ho gá 'ȳøt'e, gra 'yẽhe x̄an ho, gá x̄anda z̄u ts'ũ dá 'da'i, pε nε ga 'da'a nin t'ẽdi ngue guí manda 'd̄et'a yũ hnini,” bi 'yẽmbi. 18 Nu ná yoho ra 'yẽhe bi 'yẽmp'a: “Nuya bin ja c̄ut'a a ni mb̄eti gá 'daqui ga x̄andä,” bi 'yẽn'a. 19 “Nu'i, ga 'da'a nin t'ẽdi ngue guí manda c̄ut'a yũ hnini 'b̄u,” bi 'yẽmp'a rá hmu baya.

20 Nε x̄ø man'da ra 'yẽhe bi 'yẽmp'a rá hmu baya: “I ja ua ni mb̄eti gá 'daqui. Dá p̄e'ts'ä x̄an ho. 21 Nguetho dí p̄acä 'be'a nim 'bäi, ngue ya hin'yũ nin huẽcate. Guí honi 'b̄erũ gdí hȳanba rá mb̄eti yũ jã'i. Nε guí h̄anba yũ hūahi, janangue dá p̄e'ts'ä ni mb̄eti ngue dí su ga 'b̄edi,” bi 'yẽn'a. 22 Nu'a rá hmu bi 'yẽmbi: “Nu'a gá ma i udi ngue grá ts'om'bäi. 23 Hanja hin gá hmi'a ma mb̄eti n'dahma xtí hyux'i ts'ũ,” bi 'yẽmbi.

24 Nε bi 'yẽmp'ũ mi 'b̄äpũ: “Dami hȳanbahũ rá mb̄eti na ran 'yohũ nε guí unhd̄u a ra mb̄adi 'yẽhe, nu'a to'o bi d̄aha x̄an ngu,” bi 'yẽmbi. 25 Pε nu'ũ mi 'b̄äpũ, him bi nde da 'ȳøt'e 'be'a bi man yũ hmu, nguetho x̄an ngu i ja a ra mb̄adi 'yẽhe. 26 Pε nu'a ra hmu bi 'yẽmp'ũ: “Nu'a to'o i hmbi i øt' ma 'b̄efi, hinga h̄ønt'a rán zäbi da d̄aha, pε man'da x̄an ngu ga unni. Pε nu'a hingui nde da 'ȳøt' ma 'b̄efi, hin te da d̄aha, nε ga h̄anba'a dá unni,” bi 'yẽna. 27 “Nε nu'ũ

him mi ndeje dan ts'ut'abi ua, ba sih_u, gui secpah_u yá 'yuga ua," bi 'yɛn'a ra hmu baya, bi 'yɛn'a ra Jesús 'b_u mi man ran t'uti.

Ra Jesús bi yurp_u ja ra hnini Jerusalén

²⁸ Nε nu'b_u mi gua'a bi man ra Jesús, bi thop_uya, ní mba b_u Jerusalén. ²⁹ Nε nu'b_u mi ts'utho da zom b_u ja ra nyuni guerp_u i ja ra hnini Betfagé nε ra hnini Betania, ³⁰ bi mbɛhni yoho yá xädi, bi 'yɛmbi:

—Ní mbe b_u nán jomb_u ja ra hnini. Nε gui tɪmmi b_u n'da ra t'uburu án that'i b_u ja ra nden'yu, nε xínga n'da ra ja'i ní hyuts'i. Bá xocui nε ba siui ua. ³¹ Nε nu'b_u 'bo'o da 'yän'nau: “Hanja gní xocui ra buru,” gui 'yɛnui: “Nu'a ra hmu i hon'a ra buru,” gui 'yɛnui, bi 'yɛmp'ua yoho yá xädi.

³² Nε bi mba baya, nε bi dɪn'a 'bɛ'a xí xi'a ra Jesús. ³³ Nε nu'b_u mi xoc ra buru, bi 'yän'na rá mbeti:

—Hanja gní xocui na ra buru, bi 'yɛmbi.

³⁴ Bi dah y_u xädi baya:

—Nu'a ra Hmu i honi, bi 'yɛn'ua. Nε bi ndepe da zix baya.

³⁵ Nε nu'ua y_u xädi bá si ra buru baya, nε bi gäspa yá coto b_u ja rá xuthä ra buru nε bi hyuxa ra Jesús. ³⁶ Nε nu'b_u mi mba b_u 'yu ra Jesús, nu'ua y_u ja'i 'bex bi mbøcua yá pahni b_u ja ra 'yu ngue da thop_u a ra Jesús.

³⁷ Nε nu'b_u mi gäp_u ja ra nyuni ní mba b_u Jerusalén, gätho u min 'yoh_u nts'edi i mbafi, bin johya nε bi 'yɛspa Oja nangue y_un t'öt'e nuixte bi nu. ³⁸ Bi 'yɛn'ua:

—Majäpi ra ts'ut'abi bá ɛhe nangue rá thuhu ra Hmu. Nε din ja rán johya Oja yá mbui y_u ja'i. Nuixtetho rá ts'edi Oja, bi 'yɛn'ua.

³⁹ Nε nu 'da'ua y_u fariseo bi 'yɛmp'a ra Jesús:

—Dami hɛcua ni xädi din hɛ.

⁴⁰ Pε nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'ua:

—Nu'b_u ga hɛcpä y_u ngue i ɛspa Oja, pε go da 'yɛspa Oja ya y_u do bongua, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Jesús bin zoni nangue y_u ja'i 'bup_u ja ra hnini Jerusalén

⁴¹ Nε nu'b_u mi hyän b_u ra hnini Jerusalén a ra Jesús, bin zoni. ⁴² Nε bi 'yɛn'a:

—Min ndegä ngue xquí pähmb_u a dí yän'ah_u b_u ja ran unbi mazäi, pε hin gán nde gä pähmb_u, pε nuya him man zä, nguetho

tengu'b_u njo'mi ni däh_u. ⁴³ Nε da zøn ra pa ba ɛh nin süh_u di mbät'a ni hninih_u nε njon da zä da bøn_u ngue din yäni, nε gan tunhd_u u baya. ⁴⁴ Nε gätho ah_u ngue gui 'bähmb_u n_u, da hyo ah_u nε da guah ni hninih_u. Nε da mba nso't'i, nε xínga n'da ra jado da gop_u. Nguetho nu ah_u xíngui ts'ua gä pähmb_u a ra pa xtí pø ah_u Oja, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nu ra Jesús bi hyøn'a thi y_u mbä b_u ja ra danija

⁴⁵ Nε nu'a ra Jesús baya, bi mba b_u ja ra danija nε bi hyøn'a thi gätho y_u mbä mi 'bup_u. ⁴⁶ Nε nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'ua:

—I mam b_u ja rá m hman Oja: “Í thø'a ma ngu ngue da mba nthandegä b_u,” i ɛn Oja. Pε nu ah_u gä 'yørpadah_u tengu'b_u ra hyädo guerp_u nín 'yän'ua y_u bɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Bi t'ømanho a bi man ra Jesús

⁴⁷ Nu'a ra Jesús thocua thoho min xänbate b_u ja ra danija. Pε nu'ua y_u ngarpa mbäjä, nε y_u xänbate nija, nε y_u dəc'yɛi, min nde da hyo'a ra Jesús. ⁴⁸ Pε hin'y_u 'bɛ'a da 'yøt'e ngue da hyo. Nguetho gätho y_u ja'i bi 'yurpa ra güenda 'bɛ'a bi man ra Jesús. Njon bin nde bi ut' yá mbui u 'da.

20

Rán t'ɛdi ra Jesús

¹ Nε nu ra Jesús n'da ra pa bi xänba y_u ja'i b_u ja ra danija nangue ran ho ma'da'yo. Nε'ua y_u ngarpa mbäjä nε y_u xänbate nija, nε y_u dəc'yɛi, gätho bi zom b_u. ² Nε bi t'än'na ra Jesús:

—Hanja sä gui øt'e 'bɛ'a gui øt'e. To'o bi 'da'a nin t'ɛdi, bi 'yɛmbi.

³ Pε nu ra Jesús bi dät_i:

—Necä, ga än'nah_u, ⁴ to'o bi un rán t'ɛdi ra Xuua ngue bi 'yøt' ran xixya, hague Oja uague y_u ja'i, bi 'yɛna.

⁵ Pε nu'ua bin 'yänzɛhɛ u 'bɛ'a dí dät_i. Nε bi 'yɛnse:

—Nu'b_u ga ɛmf_u ngue Oja bi un'na rán t'ɛdi a ra Xuua, nε da 'yɛnj_u baya: “Hanja hin gä 'yɛc'yɛih_u 'b_u.” ⁶ Pε nu'b_u ga ɛmf_u, y_u ja'i thoho bi un rán t'ɛdi, dí bat'adoj_u y_u ja'i nguetho xun ngu y_u ja'i ɛc'yɛi rá pøngahya Oja ra Xuua, bin 'yɛmzɛhɛ u.

⁷ Janangue'a bi t'ɛmp'a ra Jesús:

—Hin dí p̄hmbe to'o bi un rán t'ɛdi ra Xuua, bi 'yɛntho.

⁸ Nɛcä hin ga xi ah̄u to'o bi 'dacä ran t'ɛdi ga øt'ä 'bɛ'a dí øt'ä, bi 'yɛna.

Ran t'uti yu ts'ombɛfi

⁹ Nɛ bi xih man'da ran t'uti a ra Jesús, bi 'yɛna:

—Mi 'b̄u'a n'da ran 'yoh̄u bi 'yøt'a n'da ra nuandät'o, nɛ bi hmit'i 'da yu mbɛfi. Nu'a rá mbɛti bi mba n'danni b̄aya, nɛ nya'atho bám 'b̄uɾu. ¹⁰ Nɛ nu'b̄u mi zøn yu pa da thuc yun dät'o, nu'a rá mbɛti bá p̄hna n'da rá 'yɛhɛ da duspa 'da yán dät'o, ngue'a án yāh̄u a. Pɛ nu'ɛ bi zocpa a ra nuandät'o, bi mbɛmba thoho ra 'yɛhɛ nɛ bi 'yɛt'i, xín te bi unni. ¹¹ Nɛ ná yoho rá 'yɛhɛ bá p̄hna rá mbɛti ra nuandät'o, pɛ ngutho bi 'yøɾpa ra 'yɛhɛ, nɛ'a bi mbɛmba thoho mahøn'a, bi 'yɛr b̄aya nɛ nte bi unni. ¹² Nɛ ná hyu rá 'yɛhɛ xø bi mbɛhni mahøn'a a ran 'yoh̄u, ngutho bi t'øɾpe, bi unba yu mbɛfi nɛ bi 'yɛt'i, xíngui ts'ɛ bi unni.

¹³ Nɛ nub̄aya, nu ra mɛndät'o bi b̄ɛni 'bɛ'a da 'yøt'e. Nɛ bi 'yɛna: “Masque ga p̄hna ma ts'unt'ɛ, dadí huɛqui, xøhma da numansu na,” bi 'yɛnsɛ. ¹⁴ Pɛ nu'b̄u mi nurpa rá ts'unt'ɛ ɛ yu mbɛfi, bi mam b̄aya ngue da hyo, bi 'yɛn'ɛ: “Mbähä ga hoh̄u rá ts'unt'ɛ, janangue da zä ga coseh̄u ra nuandät'o,” bi 'yɛn'ɛ. ¹⁵ Janangue'a bi zix p̄u ma'ueni, bi hyøn'a thi ra ts'unt'ɛ, nɛ bi hyo b̄u, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nɛ xø bi 'yän'du yu jã'i mi 'bäp̄u:

—'Bɛ'a guím b̄ɛmh̄u da 'yøt'a rá mbɛti ra nuandät'o ya, bi 'yɛna.

¹⁶ Pɛ dí xi ah̄u, ba ɛsɛ nɛ da hyo'ɛ, nɛ n'dan'yo di un'na rá nuandät'o b̄aya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nɛ nu'b̄u mi 'yø'ɛ yu jã'i 'bɛ'a bi man ra Jesús, nu'ɛ bi 'yɛn'ɛ:

—Ojã da 'yøt'e hin din ja a guím ma, bi 'yɛn'ɛ.

¹⁷ Pɛ nu'a ra Jesús bi hyɛt'ɛ, nɛ bi 'yɛmbi:

—Pɛ 'bɛ'a nam bøn'a rá m hman Ojã nt'o't'i maya'b̄u 'b̄u, ngue i ɛna:

Nu'a ra do bi bant'ɛ yu gãdo 'b̄u mi hyøh ra ngu,

gue'a ra do man'da mahyoni, tengu thoho yu guangu, i ɛm b̄u ja rá m hman Ojã.

¹⁸ Nɛ tengu'b̄u da guesɛgä a ra do i hmam b̄u. Hønt'a go to'o hingui ɛc'yɛigui, din unbazɛhɛ, tengu'b̄u da d̄ang b̄u ja ra do din tuni, nɛ go ga sɛmpä a tengu'b̄u ra do da zɛ'mi nɛ da 'yɛt'i, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Bin t'än'na ra Jesús 'b̄u din jut' ra renta ogue hin'na

¹⁹ Nu yu ngurpa mbäjä nɛ yu xänbate nijã 'b̄u mi 'yø'a ran t'uti bi man ra Jesús nangue'ɛ yu hyote mbɛfi, min nde da got'a fädi ra Jesús, nguetho bi b̄adi tengu'b̄u guesɛ ɛ yu hyote mbɛfi ɛ yu mbäjä nɛ yu xänbate nijã. Pɛ him bi got'i nguetho bi zutho yu jã'i. ²⁰ Janangue bi b̄ɛm mahøn'a b̄aya nɛ bi mbɛhni 'da yun 'yoh̄u ngue da 'yän yun t'änni a ra Jesús, n'dahma din ja 'bɛ'a sä dí fɛnt'a ra Jesús ngue di dā b̄u 'b̄u ra ts'ut'abi.

²¹ Nɛ nu'ɛ yun 'yoh̄u bi xi a ra Jesús:

—Xänbate i, dí p̄hmbe hønt'a majuani guí ma. Nɛ dí p̄hmbe guí xänbi xun ho hønt'a go to'o má jã'i nɛ hin guí huahni to'o guí xänbi, pɛ guí xifi xun ho nangue Ojã. ²² Dami xije ya, ha din theui man t'ɛdih̄u bi 'daj̄u Ojã 'b̄u ga juth̄u ra renta a ra ts'ut'abi Roma, uague hin'na, bi 'yɛn'ɛ.

²³ Pɛ nu'a ra Jesús mi p̄adi i ts'ämhyã thoho. ²⁴ Nɛ bi 'yɛmp'ɛ:

—Hanja gní 'yängui, xi ni mbɛti gní juth̄u ra renta ra ts'ut'abi, gan nugã, bi 'yɛna.

Nɛ bi un b̄aya.

—To'o rá pøte nɛ rá thuhu i cuat na ra mbɛti, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nɛ nu'ɛ bi 'yɛn'ɛ:

—Rá pøte nɛ rá thuhu ra ts'ut'abi Roma i cuat na.

²⁵ Bi d̄ah ra Jesús b̄aya nɛ bi 'yɛmp'ɛ:

—Nu'a rá mbɛti ra ts'ut'abi Roma, gui un'na. Nu'a xin rá mbɛti Ojã, gui un'na Ojã a, bi 'yɛmp'ɛ.

²⁶ Janangue nu yun 'yoh̄u him bi zä xtá hyät'a ra Jesús, pɛ bi hyonya thoho ɛ 'bɛ'a bi man'a ra Jesús.

Ran t'änni 'b̄u da ndants'ɛ xun du

²⁷ Nɛ nu'ɛ 'da yu saduceo, bi zøm b̄u 'b̄u ra Jesús, gue'ɛ hingui ɛc'yɛi da ndants'ɛ xøn du. Nu'ɛ bi 'yɛmp'a ra Jesús:

²⁸ —Nu'a ra Moisés bi 'daj̄u n'da man t'ɛdih̄u nɛ bi 'yɛna: “Nu'b̄u bi du n'da ran 'yoh̄u ngue mi 'b̄u rá xisu nɛ njo'o yú t'uhni, nu'a rán 'yoh̄u da zinba a rá xisu. Nɛ

nu'a rá mbúdi t'uhni dim 'bui, da thuspa rá thuhu a ran 'yohu bi du ne da'yembi rá ta a," bi man ra Moisés.

²⁹ Pɛ gue'a ga an'nahe. Bim 'bu'i yoto yun 'yohu din 'yohu zehɛ. Nu'a ra mbúdi n'yohu bi zin'a n'da ra xisu, ne m'bejua buya bi du a ran 'yohu ne him bim 'buh rá t'uhni. ³⁰ Ne nu'bu mi du ran 'yohu buya, ná yoho rán 'yohu bi zin'a ra xisu mahon'a, ne xø bi du a. ³¹ Ne xø bi zin'a man'da rán 'yohu buya, 'da'ingu bi 'yøt'u gátho yoto yun 'yohu, gátho bi du ne xinga n'da bim 'buh yá t'uhni. ³² Mbejua buya, bi duse ra xisu, bi 'yɛn'u. ³³ Nuya, dami xije 'be'a din ja a ra pa da ndants'u xun du. To'o da 'yembi rá xisu a ra xisu, nguetho gátho yoto bim 'buhmbu ra xisu ua ja ra häi, bi 'yɛn'u yu saduceo.

³⁴ Ne nu'a ra Jesús bi dɛti:

—Hønt'ua ja ra häi din that'u yu ja'i. ³⁵ Ne gátho to'o yun sáhu da mba bu mahɛts'i 'bu bi ndants'u xun du, ne him man ja ran thati bu. ³⁶ Nguetho da gohi tengu tho yám 'behni Oja u, ne him man da du bu. Ne ma'da'yo da gohi 'bu bi xoxa Oja u ngue yá t'uhniɛ Oja u.

³⁷ Pɛ ne'a ra Moisés bi ma da ndants'u xun du 'bu mi 'yo't'i 'be'a bin ja, nu'bu mi nu mí zø ra za 'bu maya'bu. Ne i mam bu ngue nu Oja rá Oja ra Abraham ne ra Isaac ne ra Jacob, ne nu'u, ná ya'a thoho xí du u 'bu mi 'yemp'a Oja ra Moisés. ³⁸ Ngub'u bi ma nguetho guexta'a i 'buh yá mbui. Nub'u na nu Oja 'da'ingutho 'bu i 'bu'a n'da ogue xun du n'da. Guexta'a i jatho yá te u xun du, bi 'yɛn'a ra Jesús.

³⁹ Ne nu'u 'da yu xänbate nija, bi 'yemp'a ra Jesús:

—ɛmme xun ho a gá ma, bi 'yɛn'u.

⁴⁰ Ne nu'u yu saduceo ya him mi sä da 'yän mi'da yun t'änni.

To'o rá m bom'beto a ra Cristo

⁴¹ Ne nubuya, bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Hague nán zä guí emfu ra Cristo rá m bom'beto ra David a. ⁴² Nguetho bi manse ra David bu ja ra søcuu bi 'yo't'a:

Nu'a Oja bi 'yemp'a ma Hmu:

“Hyucua ga conhui ma ts'edi,

⁴³ gue'bu go dá tapä gátho u nin suih,” i ɛn Oja, bi 'yɛn'a ra David 'bu mi ma nangue ra Cristo.

⁴⁴ Hanja i ɛmbi rá Hmu, ne rá m bom'beto a, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma hinga gue'a bu nán xänbate u yu xänbate nija

⁴⁵ Nu'a ra Jesús buya, ní jat'a nyahu yá xädi, gátho mi 'bäpu mi øde 'be'a bi man ra Jesús. Bi 'yemp' u buya:

⁴⁶ —O guí arpah masu 'be'a da man'u yu xänbate nija, nguetho i he yá mbapahni xum hmadi ngue da t'ɛspi, ne ɛmme di ho da mba ma zengua ngue da 'yɛspa yu ja'i. Ne ɛmme i honi da hyupu ja yun thuts'i xun ho bu ja yu nija, nepu ja yun sihme. ⁴⁷ Ne i siyabi 'be'a i pe'ts' yu xisu xun du yun ndø, ne i tunba yá ngu, ne ní jat'i nya'a thoho i yahu Oja bu ja yu nija. Pɛ nu'u, man'da xun utho ran unbi da nu, bi 'yɛn'a ra Jesús.

21

Nu'a ran t'unni man'da di muui

¹ Nu'a ra Jesús mi 'bäpu ja ra dɛnija ne bi nu yu mɛmbeti i cät yá mbeti bu ja ra huada, ngue rán t'unni Oja. ² Ne bi nu n'da zu hyoya xisu bi gäpu yoho yu t'uc'axt'i. ³ Nu ra Jesús bi 'yemp'u mi 'bäpu buya:

—Majuani dí xi ah, nuna ra hyoya xisu man'da di muui bi uni xinda gue'u gátho mi'da. ⁴ Nguetho gátho yu mɛmbeti 'bu ya bi gät'a n'da ra mbeti ja ra huada, pɛ ya mbongui thoho yá mbeti, pɛ nu'a zu hyoya xisu, bi uni gátho mi ja, xingui ts'u bi bongui 'be'a da hyonse, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma 'be'a din ja ra dɛnija

⁵ Nu'a ra Jesús mi ø'a man yu ja'i: “Mahotho ra dɛnija, ne mahotho yun t'unni i zupu.” Pɛ ra Jesús bi 'yemp'u:

⁶ —Nuna gátho guín nuhu ya, da zøn ra pa hin te din ja ua, xingui ts'u da bonga n'da zu xequi ngue hin da yøt'e, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ran unbi din ja ua ja ra häi

⁷ Ne nu'u 'da yu ja'i mi ø'a bi man ra Jesús, ne bi 'yänni:

—Gra xänbate i, nda'a ní pa din ja a guím ma, 'be'a ní hmɛpya din ja sä ga pahmbe.

⁸ Ne nu ra Jesús bi 'yemp'u:

—Dami jamansu 'be'a guí ɛc'yɛih. Nguetho da zøn ra pa ba ɛh yu hyäte da hyä ah: “Nugä drá Cristogä,” da 'yɛn'ah. Ne da 'yɛn'u: “Ya bi zøn ra pa ran zegui,”

da 'yɛn'ɸ. Pɛ o guí ɛc'yɛihɸ 'bɛ'a da man'ɸ. ⁹ Ga xi ahɸ 'bɛ'a gätho din ja ua ja ra häi gue'bɸ go ba ɛcä mahøn'a. O guí suhɸ 'bɛ'a guí 'yøhmbɸ, nguetho din ja yɸ dɸsɸi, nɛ yɸ jɸ'i hinga 'da'angu da bɛni. Pɛ hinga gue'bɸ ran zɛgui din ja ɸ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

¹⁰ Nɛ xø bi 'yɛna:

—Nɛ 'da'a n'danni yɸ häi din ja yɸ sɸi. Nɛ din sɸsɛ n'da ngu n'da yɸ ts'ɸt'abi. ¹¹ Nɛ din ja yɸ 'yɸmhäi nts'utho, nɛ din ja ra dɸthu, nɛ ra dɸɛɸɛ, nɛ din ja yɸ hmɛpya nts'utho bɸ mahɛts'i.

¹² Pɛ hin nín ja a dí m mangä 'bɸ bim fɛnt'ahɸ nɛ da mba ma ɸn'ni ahɸ. Nɛ da ts'ix ahɸ bɸ ja yɸ nija, di ɸn'nahɸ bɸ. Nɛ da mba ma dä ahɸ bɸ 'bɸh yɸ ts'ɸt'abi nɛpɸ 'bɸ'ɸ ja yú ts'ɛdi. Gätho ngubɸ da t'øt'ahɸ ngue guí tengahɸ. ¹³ Pɛ nu'bɸ da ts'ix ahɸ bɸ, da zä guí mamhbɸ bɸ ran ho ma'da'yo. ¹⁴ Nɛ 'yo gadín 'yomfɛnihɸ 'bɛ'a guí mamhbɸ 'bɸ bi mba ma juɸn'ni ahɸ.

¹⁵ Nguetho nugä, ga bɛn'nahɸ 'bɛ'a da zä guí mamhbɸ ra ora gam 'bähmbɸ bɸ. Nɛ nu'a ga bɛn'nahɸ, xínga n'da nin sɸihɸ da zä da dɸti 'bɛ'a guí mamhbɸ bɸ. ¹⁶ Nɛ madague'bɸ, ni tahɸ ogue ni mbehɸ, ogue ni cuhɸ, ogue ni mɛnihɸ, ogue ni amigohɸ, pɛ guemhma di dä ahɸ bɸ 'bɸh yɸ ts'ɸt'abi. Nɛ 'da'ahɸ da tho ahɸ ngue guí ɛc'yɛigahɸ. ¹⁷ Nɛ gätho da ts'an ahɸ nanguécä. ¹⁸ Pɛ o guín suhɸ nguetho xínga n'da ni xtɸhɸ dim 'bɛpɸ ja ni yɸhɸ. ¹⁹ Pɛ nu'bɸ guí hyäthɸ yɸn ɸnbi, Ojɸ di 'da ahɸ ra te mazɸi, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma 'bɛ'a din ja ra dɸhnini Jerusalén

²⁰ Nɛ man'da bi man ra Jesús, bi 'yɛna:

—Nu'bɸ guín nuhɸ xí mbät ra hnini Jerusalén yɸ dofɸi, guí pɸhmbɸ mi ts'ɸtho da guah ra hnini. ²¹ Nɛ nu'bɸ bin ja bɸ Njerusalén, gätho ɸ 'bɸpɸ ja ra xɛqui Judea xɸn ho 'bɸ da 'dagui da mba bɸ dɸpo bɸ ja yɸ nyuni. Nɛ'ɸ i 'bɸpɸ ja ra hnini, xɸn ho 'bɸ da bøni, nɛ gätho i 'bɸpɸ dɸpo hin da 'yɛna da mba bɸ ja ra hnini. ²² Nguetho gue'a ra pa di un rán ɸnbi Ojɸ ɸ, nɛ gätho din ja tengu tho i mam bɸ ja rá hman Ojɸ din ja. ²³ Nɛ nu'bɸ bin ja a, huɛcate ɸ in hɸt'ɸhni, nɛ'ɸ gätho ɸ 'bɸh yú 'uɛre. Nguetho ndumbaitho rán ts'ɛmbi Ojɸ din ja ua ja ra häi nɛ xɸn ngu

yɸn ɸnbi da nu yɸ jɸ'i. ²⁴ Nɛ nu'ɸ 'da'ɸ dí mba ntho ra juai, nɛ nu'ɸ mi'da da ts'ixpɸ n'danni yɸ häi nɛ da gohi tengu'bɸ i ofädi. Gue'ɸ hing yɸ judío di ts'on na ra dɸhnini nɛ di manda ua, gue'bɸ go da zøn ra pa da hyɸnba yú ts'ɛdi Ojɸ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

'Bɸ bi zøn ra pa ba ɛh ra Cristo

²⁵ Nɛ man'da bi man ra Jesús, bi 'yɛna:

—Nu Ojɸ da 'yøt' yɸ hmɛpya bɸ ja ra hyadi, nɛpɸ ja ra zɸna nɛpɸ ja yɸ sø. Nɛ yɸ jɸ'i 'bɸcua ja ra häi ɛmmɛ din su'ɸ 'bɸ da 'yøde nts'ɛdi da 'yɛn ran dɸhi yɸ dejɸ. ²⁶ Nɛ ɛmmɛ da güent yú mbɸi nanguɛ ra mbidi din ja. 'Nɛ da zu 'bɸ da bɛni 'bɛ'a din ja gätho ua ja ra ximhäi. Nɛ gätho 'bɛ'a bí ja bɸ mahɛts'i di 'yɸni. ²⁷ Nɛ nu'bɸ bin ja a dí xi ahɸ, 'bex gua ɛcä, ngue dán jɸ'igä ua ja ra ximhäi, ba ɛcä bɸ ja yɸ güi, ban 'yo'be ma ts'ɛdi xɸn ngu ngue dán nuixtegä. ²⁸ Nɛ nu'bɸ gán nuhɸ da mbɸdi din ja, dami hyuthɸ nzɸmbɸi nɛ guí ndøs'hɸ mahɛts'i, nguetho ba ɛh ni pørpatehɸ da yɸn ahɸ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²⁹ Nɛ man'da bi man ra Jesús ngue bi man'a n'da ran t'uti, bi 'yɛna:

—Gan 'yomfɛnihɸ ts'ɸ 'bɛ'a di ja ra za ra higo nɛ'ɸ mi'da yɸ za. ³⁰ Nu'bɸ guín nuhɸ i pøx yú paxi yɸ za, guí pɸhmbɸ 'bex ba ɛh yɸ pa xɸm pa. ³¹ Ngutho 'bɸ bi mbɸ'a dí xi ahɸ, guí pɸhmbɸ mi ts'ɸtho di manda rá ts'ɛdi Ojɸ ua bɸya.

³² Majuɸni dí xi ahɸ, nu yɸ jɸ'i 'bɸcua ya, hinga gätho xtí du 'bɸ bi mbɸdi din ja a dí xi ahɸ. ³³ Nu bɸ mahɛts'i nɛ ra ximhäi da guadi, pɛ nu'a mam hmangä hin da gua'a, bi 'yɛna.

³⁴ Jananguɛ dami jamansu 'bɛ'a guí øthɸ, o guín ndɛ guí 'yøthɸ ni pähä zɛhɛhɸ, nɛ hinga hønt'a guim bɛmhɸ nin sihmɛhɸ. Dami jamansu a guí 'yøthɸ, hin ga tɸn'nahɸ ngue gdí øthɸ a 'bɸ bá pengä. ³⁵ Nguetho njon da bɸ'a ra ora ba ɛcä, pɛ gätho yɸ jɸ'i 'bɸcua ja ra ximhäi da nu. ³⁶ Dami tøm thohohɸ nɛ thocua thoho gan yɸhɸ Ojɸ, n'dahma din ja ni ts'ɛdihɸ guí hyäthɸ yɸn ɸnbi din ja. Nu'bɸ ngubɸ guí 'yøthɸ, hin guí pɛs' ni sähɸ 'bɸ gá 'bähmbɸ bɸ ja ma hmigä, nugä ngue dán jɸ'igä ua ja ra ximhäi, bi

'yɛn'a ra Jesús 'bɛ mi xih yá xädi 'bɛ'a gätho din ja.

³⁷ Nɛ nu'a ra Jesús 'bɛ mi 'bɛpɛ Jerusalén, gätho yɛ pa mi xänba ɛ yɛ ja'i bɛ ja ra dɔnija. Pɛ nu'bɛ ra xui bɛya, mi pa bɛ ja ra nyuni Olivos. ³⁸ Nɛ gätho yɛ xudi mi pa bɛ yɛ ja'i bɛ ja ra dɔnija, da 'yø'a i man ra Jesús.

22

Bi hma da tho ra Jesús

¹ Nuya mi ts'utho da zøn ra pa da ts'i ra hmɛ hin'yɛ rá íxi. Gue'ɛ yɛ pa ra dɔmpeti ran dɔbaxjua. ² Nu'ɛ yɛ ngɛrpa mbäjä nɛ yɛ xänbate nija, mi honi 'bɛ'a dí hyo ra Jesús. Pɛ mi su'ɛ 'bɛ'a da 'yøt' yɛ ja'i 'bɛ da hyo'a.

³ Nɛ nu'a ra zɪthu bi yɛt' rá mbɛi ra Judas Iscariote, gue'a n'da rá xädi ra Jesús. ⁴ Nu'a ra Judas bi mba, bin yɛhɛ yɛ ngɛrpa mbäjä nɛ yɛ hmu dofai, nɛ bi xifi 'bɛ'a da 'yøt' bɛ di dā'a ra Jesús. ⁵ Nu'ɛ bi hyu yá mbɛi 'bɛ mi man'a ra Judas 'bɛ'a da 'yøt'e. Nɛ bi xifi da gut rán zäbi ra Judas. ⁶ Nɛ nu ra Judas bɛya, bi dø'ma ra ora 'bɛ njongui 'bɛpɛ yɛ ja'i ngue di dā'a ra Jesús.

Rán sihmɛ ra Hmu

⁷ Nɛ mi søn ra pa bin ja ra dɔnts'ihmɛ i ts'i ra hmɛ hin'yɛ rá íxi, nɛ i ho ra t'udɛ'yo. ⁸ Nɛ nu'a ra Jesús bi mbɛn'na ra Pedro nɛ ra Xuua nɛ bi xifi di hoc ran sihmɛ ran dɔbaxjua, da zi 'bɛ bin de. ⁹ Nu ra Pedro nɛ ra Xuua bɛya:

—Hapɛ guín nde ga hoc'be, ɛn'ɛ.

¹⁰ Nu ra Jesús bi 'yɛmp'ɛ:

—Nu'bɛ gán 'youi bɛ ja ra ndenhnini nɛ gui nuui n'da ran 'yohɛ i tu n'da ra xaro ra dehe, dami tɛndui a ran 'yohɛ, nɛ gui cɛt'ui bɛ ja ra ngu da yɛt'a. ¹¹ Nɛ gui xihmi a ra mɛngu bɛ: “Nu'a ra xänbate bá pɛnga'be ngue gui xic'be hapɛ i ja ra cuarto ngue ga sägähe ra dɔnsihmɛ,” gui 'yɛnui. ¹² Nɛ nu'a ran 'yohɛ da zix aui bɛ magɔts'i hapɛ i ja ra cuarto xɛn ndoho. Guepɛ gui hocui rán sihmɛ ran dɔbaxjua, bi 'yɛmp'ɛ yá xädi.

¹³ Nu ra Pedro nɛ ra Xuua bɛya bi mba bi dɪni tengutho bi man'a ra Jesús. Nɛ bi hocpɛ ran sihmɛ bɛya.

¹⁴ Nu'bɛ mi zøn ra ora bɛya, nu'a ra Jesús nɛ mi'da yá xädi bi zøm bɛ nɛ bin sihmɛhɛ.

¹⁵ Nu ra Jesús bi 'yɛmp'ɛ yá xädi:

—ɛmmɛ dán ndegä ga sihmɛ na ran sihmɛ ran dɔbaxjua 'bɛ di 'bɛdi ga tugä. ¹⁶ Nɛ dí xi ahɛ, him man'dandɪ ga sigä na ran sihmɛ jague'bɛ bi zøn ra pa ngue gán yɛmhɛ xɛn ho 'bɛ gám 'bɛmhɛ bɛ di manda rá ts'edi Ojä.

¹⁷ Nu ra Jesús bɛya bi dɛca n'da baso ra vino nɛ bi un ra jamadi Ojä, nɛ bi 'yɛmp'ɛ yá xädi bɛya:

—Dami comhbɛ na po na ra baso, gui sihmɛ. ¹⁸ Nguetho dí xi ahɛ, hin ga sigä mahøn'a asta gue'bɛ go da zøn ra pa di manda ua rá ts'edi Ojä xɛn ho.

¹⁹ Nɛ nubɛya, bi hyɔc ra hmɛ nɛ nu'bɛ mi gua'a bi un ra jamadi Ojä bɛya, bi xɛni nɛ bi darpa ɛ yá xädi, bi 'yɛna:

—Nuna ra hmɛ na, ma ngøc'yɛigä na, ga ungä nangue ahɛ. Nɛ n'dandɪ ngu n'dandɪ 'bɛ guí sihmɛ, guim bɛnjɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²⁰ Nɛ nu'bɛ mi guadi bin sihmɛ ɛ, nu ra Jesús bi dɛc'a ra baso ra vino nɛ bi un'dɛ yá xädi nɛ bi 'yɛmp'ɛ:

—Nuna, ran hoqui ma'da'yo, guehna nam bønɛ ma jigä ngue bi hoc'a ra 'da'yo'yu bi 'yøt'ahɛ Ojä na, bi 'yɛna.

²¹ Pɛ dí huhmbɛ ua n'da di dägä. ²² Nɛ nugä, ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, da thogä, ngue gue'a bi zänd Ojä, pɛ í huɛhi maha a di dägä, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²³ Nu yá xädi, 'bɛx bin 'yänzɛhɛ to'o di dā'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma to'o dim 'bɛt'o

²⁴ Nɛ man'da ran junt'i bi 'yøt'ɛ yá xädi ngue to'o dim 'bɛt'o nanguesɛ ɛ. ²⁵ Pɛ nu ra Jesús bi 'yɛmp'ɛ:

—Nuua ja ra häi, nu yɛ ts'ɛt'abi nɛ'ɛ i ja yá ts'edi, xɛn hɛi i ørpa yɛ ja'i 'bɛ di manda ɛ, i øt'e yá 'yɛhɛ ɛ, nɛ i t'ɛmbi xɛn ho a i øt'e. ²⁶ Pɛ nu ahɛ, hin gan jahɛ bɛ. Nu'a to'o dim 'bɛt'o, da 'yøt'e dim 'bɛjua thoho. Nɛ nu'a to'o din ngɛrpi, da 'yøt'e din 'yɛhɛ thoho a. ²⁷ Nu yɛ hmu 'bɛcua ja ra häi, hin dim pɛ'ɛ, pɛ gue i tø'mi da mbɛp'ɛ yá 'yɛhɛ, pɛ nugä madague dí m hmugä, pɛ dí øt'ä ngue ni 'yɛhɛgahɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²⁸ Nɛ man'da bi xifi, bi 'yɛna:

—Pɛ nu'ahɛ, dán hyɛmhɛ 'bɛ má nugä yɛn ɛnbi ua ja ra ximhäi. ²⁹ Janangue ga 'da'a nin t'ɛdihɛ, tengutho bi 'dacä ma Ta.

³⁰ Nε nu'bu bi zōn ra pa ga øt' ran ts'ut'abi, 'darpu dan johyahu, nε gui comhbu ma ts'edi gui juanbahu ma mi'israelhu, dyá judíohu, bi 'yεn'a ra Jesús.

Ra Jesús i padi 'be'a da 'yøt'a ra Pedro

³¹ Nε bi t'εmp'a ra Pedro:

—Ma zu Pedro, nu'a ra zithu bi 'yäh ran t'εdi ngue da zä'a ni mbuuhu, in nde ahü gan 'uεxthu tengu'bu i 'uεxt ran dahi yú häi ra trigo. ³² Pε nugä, ya dá äp ma Ta him má zä gui pumbeni ni t'εc'yεihü. Nε nu'bu gän 'yomfεni ts'u, gui 'yεc'yεi xun ho mahøn'a, nε gui zerpa yú mbui ni mi'yεc'yεihü, bi 'yεmbi.

³³ Nε nu'a ra Pedro bi dah puya:

—Nugä, ga ten'na i madague dan ofädiui ogue ga tuui, bi 'yεna.

³⁴ Bi dā'a ra Jesús buya:

—Gra Pedro, dí xi'i, nu'bu hin ní mbah ra øni, ná hyundi xquí cøngui, bi t'εmp'a ra Pedro.

Ra Jesús bi ma mi ts'utho da nu ran unbi

³⁵ Xø bi 'yεmp'u yú xädi buya:

—Nu'bu ra mbudi dá pen'nahü bu gá mamhbu ran ho ma'da'yo, nε hin te gá hyaxhu. 'Be'a gá 'yøthu, ha bin ja 'be'a gätho gá hyomhbu, uague hin'na.

Nε gätho yú xädi bi 'yεna:

—Hin te dá 'behmbe.

³⁶ Pε nuya n'dan'yo gui 'yøthu, gui tux ni buxahu, nε gui hyax ni mbetihü. Nε nu'bu hin'yü ni espadahu, gui pä ni pahnihü gui tämhbu n'da. ³⁷ Nguetho i jatho din jagä tengu i mam bu ja rá hman Ojä, i εm bu: “Yü ja'i da 'yεmbi ra ts'om'bäi a,” i εm bu ja rá hman Ojä nanguécä, bi 'yεn'a ra Jesús.

³⁸ Nε nu'u yú xädi bi 'yεmbi:

—Gra Hmu, i jaje yoho yu espada, bi 'yεn'u.

—Dí gua'u, bi 'yεn'a ra Jesús.

Ra Jesús in yqui Ojä bu ja ra nyuni Olivos

³⁹ Nu'a ra Jesús buya, bi bøm bu ja ra cuarto mi sihme u, bi mba bu ra nyuni Olivos, bi mbähä yú xädi. ⁴⁰ Nε nu'bu mi zøm bu, nu ra Jesús bi 'yεmp'u:

—Dami 'yäfü rá ts'edi Ojä gue da zä gui hyäthu yän ts'äte ra zithu, bi 'yεmbi.

⁴¹ Nε nu'a ra Jesús bi 'ue'i ts'u bu mí 'bäh yú xädi, nε bin danyahmu, bin yäui Ojä. ⁴² Nε bi 'yεna:

—Ma Ta'i, nu'bu ni pähä, dami japi ngue hin ga sigä a ra mbohi gá sänni ga sigä, pε hin dín nde ma pähæzε pε go ni pähä dín nde ga øt'ä, bi 'yεn'a ra Jesús.

⁴³ 'Bex bi nequi bu n'da rá m 'behni Ojä mahεts'i ngue bá hanba a í zerpa rá mbui.

⁴⁴ Pε nu'a ra Jesús εmme bi du rá mbui, nε man'da nts'edi bin yäui Ojä. Xøgue ra ji a rá xänthe mi täpu häi.

⁴⁵ Nε bi ndants'a ra Jesús buya, bi mba bu 'buh yú xädi. Pε nu'u, gätho min äha nguetho bi güent yú ja'i u nanguε ra dumbui mim bεni. ⁴⁶ Nu'a ra Jesús bi 'yεmp'u:

—Hanja gnán ähmbu. Dami nuhmbu, gan yahu Ojä jananguε'a da zä gui tähmbu rán ts'äte ra zithu, bi 'yεmbi.

Bi fent'a ra Jesús

⁴⁷ Nε nu'bu min yahu yú xädi, 'bex bá εpu n'da nets'i yu ja'i, nε bá 'bet'o ra Judas, gue'a n'da rá xädi ra Jesús. Nε nu'a bi zøm bu 'buh ra Jesús nε bi zuspa rá 'yogu 'bu mi zεngua.

⁴⁸ Pε nu'a ra Jesús bi 'yεmbi:

—Grá Judas, ha ran ts'u'ts'i guí dägüi, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, bi 'yεn'a ra Jesús.

⁴⁹ Nε nu'u mi'da yú xädi 'bu mi nu 'be'a bin ja, bi 'yän'na ra Jesús:

—Ha ga japähe ma espadahe, εn'u.

⁵⁰ Pε him bi dø'mi 'be'a da si'a n'da u, 'bex bi zεcua rán 'yεizagu rá 'yεhe ra ngarpa mbäjä. ⁵¹ Pε nu'a ra Jesús 'bex bi hecua yú xädi:

—O guí øthu a, bi 'yεmbi.

Nε 'bex bi hocua mahøn'a a rá zagu a ran 'yohu. ⁵² Nε nu'a ra Jesús 'bex bin yahu yu ja'i ngue bá εhe da zits'i. Min 'yohu yu ngarpa mbäjä nε yu ngarpa mbädi bu ja ra dänija, nε mi'da yú ngarpi yu judío. Nε bi 'yεmbi:

—Ha drá bεgä ngue guá hahu ni espadahu nε ni zahü ngue gui sixcahu, bi 'yεna. ⁵³ Hanja hin gá bentcahu bu ja ra dänija, nε zant'a min xänbategä bu. Pε nuya bi zøn ra ora dín ja a bi zänd Ojä nε n'da ora thoho gui tajü, nε'a ra damants'o n'da ora thoho da dägüi, bi 'yεn'a ra Jesús.

Ra Pedro bi gɔn'a ra Jesús

⁵⁴ 'Bex bi fent'a ra Jesús nɛ bi ts'ixpɛ ja rá ngu ra hmumbäjä. Nɛ nu'a ra Pedro bi denni a na 'bejua thoho. ⁵⁵ Nɛ mi zø bɛ n'da ra sibi bɛ mbo rá mbä't'i rá ngu ra hmumbäjä. Nɛ nu ra Pedro madin tɔspihɛ bɛ yɛ jä'i. ⁵⁶ Nɛ mi 'bäpɛ n'da ra hmute ngue ra 'yɛhɛ bɛ. Nɛ nu'bɛ mi nu'a ra Pedro, bi 'yɛna:

—Nuna ran 'yohɛ hucua, min 'yohɛ ra Jesús.

⁵⁷ Pɛ nu'a ra Pedro bin cøni, nɛ bi 'yɛna:

—Nu'i grá xisu, xøgue hin dí pɔcä to'o a guí ma, bi 'yɛna.

⁵⁸ Nu'bɛ mi tho n'da zɛ t'ɛ ora, n'da ran 'yohɛ bi nu'a ra Pedro nɛ bi 'yɛmbi mahøn'a:

—Nu'i grán 'yohɛ, gue'e gmin 'yohɛ ra Jesús.

Pɛ nu'a ra Pedro bin cøni:

—Hinga guecä, bi 'yɛna.

⁵⁹ Nɛ nu'bɛ mi thoh man'da ora, xø man'da ran 'yohɛ bi 'yɛmbi:

—Nugä, dí pɔcä na ran 'yohɛ. Guehna n'da rá xädi ra Jesús. Nehna ra mɛngu Galilea na, bi 'yɛna.

⁶⁰ Pɛ nu'a ra Pedro bi dɔti:

—Nu'i grán 'yohɛ, hin dí pɔcä 'be'a guím ma, bi 'yɛna.

Nɛ 'bex bi mbah ra øni bɛya. ⁶¹ Nu'a ra Jesús 'bex bin yɛgui nɛ bi hyant'a ra Pedro. 'Bex bi bɛn'a ra Pedro xí xi'a rá Hmu, ngue bi 'yɛmbi: “Dí pɔcä nu'bɛ hin ná mbah ra øni, hyundɔ xquí cøngui,” ngue xí 'yɛmbi. ⁶² Nɛ nu'a ra Pedro bɛya, bi mba bɛ thi nɛ bin zoni, bi bɛnman'ɛ 'be'a bi 'yøt'e.

Ra Jesús bi t'ɛspi

⁶³ Nɛ nu'ɛ yɛn 'yohɛ mi fä'a ra Jesús, bin ɛspate tho'ɛ. ⁶⁴ Nɛ bi gorpa rá dä ra Jesús, nɛ bi mbɛmp' pɛya, nɛ bi 'yɛmp'a ra Jesús:

—Grá pøngahyá, xije to'o bi mbɛp'a'i, bi 'yɛmbi.

⁶⁵ Nɛ ɛmmɛ xɛn ngu ran ts'o bi xi'a ra Jesús.

Ra Jesús bi juqɔnba yɛ ngɛrpi yɛ judío

⁶⁶ Nɛ nu'bɛ mi hyax pɛya, bim pɛti bɛ yɛ dɔc'yɛi, nɛ yɛ ngɛrpa mbäjä, nɛ yɛ xänbate nijä. Nɛ nu'ɛ bi zixpɛ madím pɛti gätho yɛ ngɛrpi yɛ judío, ngue di juqɔnba ra Jesús. Nɛ bi 'yɛmp'a:

⁶⁷ —Dami xije ya, ha majuaɔni gue'e grá Cristo, rá Thahni i Ojä.

Nɛ nu'a ra Jesús bi dɔti:

—Madague'a ga xi ahɛ, hin gui 'yɛc'yɛigahɛ. ⁶⁸ Nɛ ngutho'bɛ ga än'nahɛ n'da ran t'änni, hin gui thəhmbɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús. ⁶⁹ Pɛ nuya, bi zø n ra ora ga com'be rá ts'edi Ojä nuixte thoho, nugä ngue dán jä'igä ua ja ra ximhäi, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁷⁰ Nɛ nu'ɛ mi hupɛ bi 'yänni:

—Ha gue'e rá Ts'ant'ɛ e Ojä 'bɛ.

Nɛ nu'a ra Jesús bi dɔti:

—Gue'a guí mamhbɛ, bi 'yɛna.

⁷¹ Pɛ nu'ɛ bɛya, 'bex bi 'yɛn'ɛ:

—Hingui jatho ga homhbɛ mi'da yɛ tes-tigo, nguetho ya bin juqɔnzehɛ, nɛ dá øhmbɛ a bi ma, bi 'yɛn'ɛ.

23

Ra Pilato bi juqɔnba ra Jesús

¹ Janangue'a bi ndants'ɛ, bi zix'a ra Jesús bɛ 'bɛh ra ts'ut'abi Pilato. ² Nɛ gätho ɛ bi yap'a ra Jesús. Nɛ bi 'yɛmp'a ra Pilato:

—Nuna ran 'yohɛ i 'bäcua, ɛmmɛ i hät yɛ jä'i, nɛ bi xih yɛ jä'i ngue hin din jut yɛ renta im man ra ts'ut'abi Roma, nɛ bi mansɛ ngue guesɛ ra Cristo, ra hmuts'ut'abi na, bi 'yɛn'ɛ madí yap'a ra Jesús.

³ Nɛ nu'a ra Pilato bɛya, bi 'yän'na ra Jesús:

—Ha majuaɔni gue'e rá hmuts'ut'abi yɛ judío.

Ra Jesús bi dɔti:

—Gue'a gá ma, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁴ Nu ra Pilato bɛya bi 'yɛmb yɛ ngɛrpa mbäjä nɛ yɛ jä'i mi 'bäpɛ:

—Xinga n'da ra ts'oqui dá tɔnbä na ran 'yohɛ, bi 'yɛna.

⁵ Pɛ ɛmmɛ man'da nts'edi bi man'ɛ yɛ yapate:

—Nuna ran 'yohɛ bi dɛ'ma n'da ran heque nangue 'be'a bi xänba yɛ jä'i. Gue'a bi 'yørpɛ ja ra häi Galilea, nɛpɛ ra xɛqui Judea, nɛ nuya bi zøcua ja ra hnini Jerusalén, ngue da 'yøt'ua, bi 'yɛn'ɛ.

Ra Herodes bi juqɔnba ra Jesús

⁶ Nu'bɛ mi 'yøde 'be'a bi man yɛ jä'i, nu ra Pilato bi 'yänni:

—Ha ra mɛngu bɛ Galilea na ran 'yohɛ 'bɛ.

7 Ne nu'bu mi bađi gue ra mengu bu Galilea a ra Jesús, bi manda da ts'ixpu 'buh ra Herodes. Nguetho ra Herodes ra ts'ut'abi bu ja ra hai Galilea, ne gue'a ra pa i 'burpu ja ra dahhini Jerusalén a. 8 Ne nu'a ra Herodes, 'bu mi nu'a ra Jesús, bin johya, nguetho mi øde 'be'a gätho mi øt' ra Jesús, ne in nde da nu n'da ran t'øt'e nuixte. 9 Ne nu'a ra Herodes, xun ngu bi 'yan yun t'anni, pe nu'a ra Jesús him bi 'yurpatho ra güenda, xingui ts'u bi dađi. 10 Ne hinga yatho mi 'bah yu ngurpa mbäja, ne yu xänbate nijä, ne emme ts'edi bi mbafi, di yap'a ra Jesús. 11 Pe nu'a ra Herodes ne yä dofai, emme bi denthoho a ra Jesús, ne xingui ts'u bi numansu'a. Ne nu'u yu dofai bi het'a ra pahni tengu yä pahni yu hmuts'ut'abi, ne bi mbenh mahøn'a bu 'buh ra Pilato. 12 Ne madin sähmi a ra Herodes a ra Pilato, pe nu ra pa a, bin amigoui buya.

Nu ra Pilato bi manda dí ho ra Jesús

13 Ne nu'a ra Pilato bi zon'du yu ngurpa mbäja ne'u mi'da yä ngurpi yu judío. 14 Ne bi 'yembi:

—Guá sihu na ran 'yohu 'bäcua, ne gá xijü ra hyäte na. Pe xun ngu yun t'anni xtá ändä ne xinga n'da ra ts'oqui dá tñbä na, bi 'yena. 15 Ne xinga gue'a ra Herodes bi ma xtán dñba n'da rá ts'oqui, ne bá pentho ua mahøn'a. Ne hin'yü 'be'a bi 'yøt'na ran 'yohu gue dí nu ran däte. 16 Nuya, ga manda da 'bei ne nubuya ga thøtho, bi 'yena.

17 Nguetho nu ra Pilato nzađi di thø'a n'da ra ofädi 'bu i ja ram peti ran dābaxjua. 18 Pe nu yu ja'i emme bi mbafi ne n'dat'a bi man u:

—Dami hyo na ran 'yohu, ne go gui thø'a ra Barrabás, bi 'yenn'u.

19 Ne nu'a ra Barrabás, ra hyodu a, ne mi ofädi nguetho bi parpa yu ja'i din sähmbu ra ts'ut'abi. 20 Pe nu'a ra Pilato, emme min nde di thø'a ra Jesús, ne bi zäpi din yahü yu ja'i mahøn'a. 21 Pe nu'u yu ja'i emme i mbafi. Ne bi 'yenn'u:

—Cuarpu ja ra pont'i, bi 'yenn'u.

22 Ne ná hyundi buya, bi 'yän'na ra Pilato:

—'Be'a ní ts'oqui bi 'yøt'na ra Jesús, xinga n'da ra ts'oqui xtá tñbä ngue dí nu ran däte, pe 'be da gua'a m'bei ga xocä buya, bi 'yenn'a.

23 Pe man'da nts'edi bi mbah yu ja'i, ne n'dat'a bi ma ngue di cuarpu ja ra pont'i ra Jesús. Ne bi dāha 'be'a min nde buya. 24 Nguetho nu'a ra Pilato bi manda da t'øt'a 'be'a go i nde yu ja'i. 25 Go bi thø'a ra Barrabás, ngue bi man yu ja'i, madague'a in ofädi a nam parpate ne ne'a in hodu. Pe nu'a ra Jesús, go bi dāp'u yu ja'i da 'yørpe tengu mim beñi da 'yørpe.

Nu ra Jesús bin cuatpu ja ra pont'i

26 Ne nubuya, bi ts'ixa ra Jesús bu ndehnini. Ne bin c'athu n'da ran 'yohu, í Simón, ra mengu bu ra hnini Cirene, ngue ní mba bu ja ra hnini Jerusalén. Ne bi fent'i ne bin japi da duspa rá pont'i ra Jesús. 27 Ne n'dan nets'i yu ja'i bi den'na ra Jesús. Ne nu'u 'da yu xisu zom bu ní mba, i tu yä mbai 'be'a da t'ørpa ra Jesús. 28 Pe nu'a ra Jesús bi hyet'u ne bi 'yemp'u:

—Gyá zu xisuhu, ngue gyá menguhu Jerusalén, o guí zomhu ngue ga tugä, pe man'da go gui zomhu nangue 'be'a gui nusehu, gyu menguhu Jerusalén, ne ni t'uhnihu. 29 Nguetho da zøn ra pa xun u tho ran unbi guin nuhu. Ne him man gui samhbu yu xisu him bi dñ yä t'uhni, pegue guim bemhu majapi u, nguetho ya njo'o yä t'uhni da nu'a ran unbi xun u tho tengu da nu ni t'uhnihu. 30 Ne da 'yenn'i 'da: “Man'da xun ho 'bu xtan yøt' yu t'øhø ne yu nyuni xtan gogbahü, xinda gue'bu ga thoqui ga nuhu ran unbi xun u tho,” da 'yenn'i 'da. 31 Ne gui pahmbu, nu'bu xun u tho ran unbi bi t'ørpa n'da ngue hin'yü rá ts'oqui, man'da xun u tho da t'ørpa u ja yä ts'oqui, bi 'yenn'a ra Jesús 'bu mi xih yu xisu i zoni.

32 Ne'u yoho yun 'yohu bi ts'its'i ngue 'darpu da thohu a ra Jesús. Pe gätho u yoho mi ja yä ts'oqui u. 33 Ne gätho bi zøm bu ja n'da ra nyuni t'embi ra yaxmu. Guerpu bi mba ma cuati bu ra Jesús ne'u yoho yun 'yohu. N'da a n'da bi guarpu ja yu pont'i. 34 Ne nu'a ra Jesús bi 'yena:

—Ma Ta'i, dami punba a i ørcä ya yu ja'i, nguetho hingui pađi 'be'a i øt'e, bi 'yenn'a ra Jesús.

Ne nu'u yu dofai bi 'yøt'a n'da ran taha to'o da gaxa rá pahni ra Jesús. 35 Ne mi hand thoho yu ja'i. Ne nu yä ngurpi, emme bi den thoho ne bi 'yena:

—Nun_u ran 'yoh_u bi pø'i 'da, i sä dim pøse ya gue'b_u gue'a ra Cristo rá Thahni Oj_u n_u, bi 'y_{en}'_u.

³⁶ N_e'_u y_u dof_ui ξ mm_e bi dentho_u n_e di säti di un'na ra vino x_un ju, ξ mbi da zi a ra Jesús. ³⁷ N_e bi 'y_{em}bi:

—Nu'b_u gue'e rá Hmuts'ut'abi y_u judío, damim pøse 'b_u, bi 'y_{en}'_u y_u dof_ui.

³⁸ N_e mán't'o't'i n'da ra xithe b_u ja ra pont'i b_u ja rá y_u ra Jesús. N_e nt'o't'i b_u: “Nuna rá Hmuts'ut'abi y_u judío na.”

³⁹ N_e nu'a n'da ran 'yoh_u mi cuat rá pont'i mi 'bäp_u nán ja rá hyo ra Jesús, bin sante thoho. N_e bi 'y_{ena}:

—Nu'b_u maju_uni gue'e grá Cristo, hanja hin gám pøse, necä'be xquí pøc'be, bi t' ξ mp'a ra Jesús.

⁴⁰ P_e nu'a man'da ran 'yoh_u mi cuarp_u b_uya, bi hecpa a bin sante n_e bi 'y_{em}bi:

—Ha xíngui ts'_u guí su Oj_u, n_e 'dat'a man unbih_u, bi 'y_{ena}. ⁴¹ P_e nugüi, ran d_ute rán säui a dá øt'ui. P_e nuna ra Jesús, xíngui ts'_u ran ts'o bi 'yøt'na, bi 'y_{em}bi.

⁴² P_e nub_uya, bi 'y_{em}mp'a ra Jesús:

—Dami b ξ nc 'b_u bin ja ni ts'edi ngue gui manda ua, bi 'y_{ena}.

⁴³ Nu ra Jesús bi 'y_{em}bi:

—Maju_uni dí xi'a'i, ga sømmi nám pa ya b_u mah ξ ts'i, bi 'y_{em}bi.

Bi du ra Jesús

⁴⁴ P_e nu'b_u huxyadi, bim 'b ξ xui gätho ra ximhäi, asta gue'b_u hyunde. ⁴⁵ N_e nu'b_u mim 'b ξ xui, bin x ξ ngui nde ra 'bø't'e i ndam b_u mbo ra d_unij_u. ⁴⁶ N_e nu'a ra Jesús nts'edi bi mbafi, n_e bi 'y_{ena}:

—Ma Ta i, dadí d_u'a ma te ya, bi 'y_{ena}.

N_e 'b ξ x bi du b_uya.

⁴⁷ N_e nu ra hmudof_ui mi 'bäp_u, 'b_u mi nu 'be'a bin ja, bi 'y ξ spa Oj_u, n_e bi 'y ξ ns_e:

—Maju_uni nun_u ran 'yoh_u hin te mi ja ra ts'oqui, bi 'y_{ena}.

⁴⁸ N_e gätho na ngu y_u j_u'i 'bäp_u ngue y_u nute, 'b_u mi nu 'be'a bin ja, 'b ξ x bi mba y_u ngu, bi b ξ ndumb_ui n_e bi hyonya thoho.

⁴⁹ P_e nu' u y_u amigo ra Jesús n'danni ts'_u mi 'bäi. N_e'_u 'da y_u xisu mi ten'na ra Jesús 'b_u mambá n ξ xp_u ja ra häi Galilea, gätho bi nu 'be'a bi t'ørpa ra Jesús.

Bi t'ä'a ra Jesús

⁵⁰⁻⁵¹ N_e mi 'b_u'a n'da ran 'yoh_u, í José, ra m ξ ngu b_u ra hnini Arimatea, n'da rá hnini y_u judío b_u ra x ξ qui Judea. Nu'a, ra hoc'j_u'i a, n_e mi hnumansu. N_e mi tøm' ra pa di manda ua rá ts'edi Oj_u. N'da rá ng ξ rpi y_u judío a, p_e hinga 'da'ingu bi b ξ mhb_u _u bi ju ξ nba ra Jesús. ⁵² N_e nu'a ra José bi mba b_u bí 'b_uh ra Pilato n_e bi 'y ξ p rá ngøc'y_ei ra Jesús ngue da 'y ξ gui. ⁵³ N_e bi tong b_u ja ra pont'i a ra Jesús. N_e bi mbantpa rá j_u'i ra Jesús n'da ra hoc'bø't'e x ξ n ho, n_e bi g ξ r_pu ja n'da ra hy ξ do xínga n'dand_ui bi 'yo n'da ra du. ⁵⁴ N_e nu'b_u mi 'y ξ gui, gue'a ra pa din sä y_u j_u'i ngue da nu ra pa ran säya.

⁵⁵ N_e nu' u y_u xisu, mi ten'na ra Jesús 'b_u xí n ξ xp_u ja ra häi Galilea, bi den'na ra José n_e bi nu hap_u bi jät'a ra Jesús, n_e mi nu hap_u án ja rá y_u. ⁵⁶ N_e nu y_u xisu bi mba b_uya, di hoc ra 'y ξ thi i y_uman'u, n_e ra aceite da gøspa rá j_u'i ra Jesús. P_e nu'b_u mi mb_u'a ra pa ran säya, bin säya tengu thoho bi mam b_u ja y ξ n t' ξ di.

24

Bi d ξ mb ξ ni ra Jesús b_u ja rán 'y ξ gui

¹ N_e t' ξ xuditho ra pa ndomingo, nu' u y_u xisu bi dux ra 'y ξ thi bi hoqui, n_e bi mba b_u ja ran 'y ξ gui ngue ra hy ξ do guerp_u mi o ra Jesús. ² N_e nu'b_u mi zøm b_u, bi nu, ya xí mba n ξ nni a ra do mi juaxp_u ja ra hy ξ do. ³ N_e 'b ξ x bi y ξ r_pu mbo, p_e him bi d ξ m b_u rá j_u'i ra Jesús. ⁴ N_e nu'b_u mi 'bäp_u n_e din 'yomf ξ ni 'be'a bin ja, 'b ξ x bim 'bähmb_u yoho y ξ m 'behni Oj_u, mi he y ξ pahni di f ξ xni. ⁵ N_e nu' u y_u xisu, ξ mm_e bin su n_e bi hy ξ 't' u y ξ n 'yoh_u. N_e bi 'y_{em}mp' u:

—Hanja gní hyomhb_u ua n'da ran 'yoh_u i 'b_ui, guecua ja ran 'y ξ gui. ⁶ Nu'a guí homhb_u, bi ndants'a, njo'o ua a. Nde'b_u guim b ξ mhb_u a bi xi ah_u 'b_u gám 'b_uhmb_u b_u ja ra häi Galilea. ⁷ Ngue bi ma jatho da nu ran unbi, n_e da mba ma d_u b_u 'b_uh y_u ts'om'bäi, n_e da du b_u ja ra pont'i, n_e nu'b_u ná hyu pa da d ξ mb ξ ni, bi 'y ξ n'ah_u, bi 'y ξ n' u y ξ m 'behni Oj_u.

⁸ N_e nu' u y_u xisu bi b ξ m b_uya 'be'a xí man'a ra Jesús. ⁹ N_e bi n ξ xp_u ja ran 'y ξ gui, bi mba b_u 'b_u'u 'de'ma'da y ξ xädi ra Jesús n ξ ' u gätho mi'da, n_e bi xi' u 'be'a bin ja b_u ja ran 'y ξ gui. ¹⁰ N_e nu' u y_u xisu, ra María

Magdalena a n'da, nε ra Juana a man'da, nε ra María rá mbe ra Jacobo a man'da, nε' u mi'da min 'yoh_u gue' u bi xi' u yá xádi a ra Jesús 'be'a bi nu b_u ja ran 'yäg_{ui}. ¹¹ Pε nu' u yá xádi, him bi 'yεc'yεi 'be'a bi man y_u xisu, nε bi 'yεmbi bi bεnse 'be'a bi man' u.

¹² Pε nu'a ra Pedro, bi mba n'dihi b_u ja ran 'yäg_{ui} nε bi nu b_u mbo. Nε bi nu mi 'bøntho b_u ra 'bø't'e má mbant'i ra Jesús. Nε bi mbeng b_u ja rá ngu b_uya, bi hyonya thohe 'be'a bin ja.

Ra Jesús bin 'yoh_u b_u 'yu 'da yá 'yεc'yεi

¹³ Nε gue'a ra pa bi mba yoho y_u 'yεc'yεi b_u ja ra hnini Emaús ngue hinga yatho, hyu ora tho ná 'yo. ¹⁴ Nε i mam b_u ní mba 'be'a bin ja b_u Jerusalén. ¹⁵ Nε gátho ná yá' u, bi zεp_u 'yu a ra Jesús nε bin 'yoh_u. ¹⁶ Nε nu' u bi nu a, pε him bi bádi to'o a. ¹⁷ Nε nu'a ra Jesús bi 'yän'da:

—'Be'a guí mammi.

Nε nu' u yoho bim 'bäp_u b_uya, nε εmme tu yá mbai.

¹⁸ Nε nu'a n'da í Cleofas bi dāti, bi 'yεna:

—Masque høn'a zεhe hin guí pádi 'be'a bin ja b_u Jerusalén y_u pa i ja b_uya, bi 'yεmbi.

¹⁹ Nu'a ra Jesús bi 'yänni:

—'Be'a bin ja b_u.

Nε bi xih p_uya 'be'a bin ja, bi 'yεmbi:

—Nu ra Jesús, ra mεngu Nazaret, n'da rá pøngahyá Ojá εmme mi ja rá ts'edi, bi 'yøt' yun t'øt'e nuixte nε bi hoc yun zäman' u. Nε bi 'yøt' ran ho b_u na nu Ojá, nε nu y_u ja'i bi numansu a. ²⁰ Nε nu' u y_u ngarpa mbäjä nε mi'da ma ngarp_uh_u, bi dä'a ra Jesús b_u 'bäh ra ts'ut'abi ngue da tho. Nε bi mba ma cuati b_u ja ra pont'i b_uya. ²¹ Nε nugähe, dá bεmhbe gue'a da yänj_u dyá ja'i israelgäh_u, nε xtín jase ma ts'edi zεheh_u mahøn'a. Pε ya ná hyu pa ya bi tho. ²²⁻²³ Pε nu' u 'da y_u xisu ma mi 'yεc'yεihe, mán t'uxuditho bi mba b_u ja rán 'yäg_{ui}, guerp_u bí o ra Jesús, pε him bi dīm b_u a, nε bá peng b_u ja ra ngu bi xije 'be'a bi nu, nε bi man' u bi nu 'da yám 'behni Ojá mahεts'i, bi xifi i 'b_u' a ra Jesús. Nε εmme dadí hyonya thohe. ²⁴ Pε nu' u 'da man 'yohe, bi mba b_u ja ran 'yäg_{ui} nε ngutho bi man' u ngue hin' y_u b_u rá ja'i, bi 'yεn' u y_u 'yεc'yεi.

²⁵ Pε nub_uya, nu'a ra Jesús bi xi' u min 'yoh_u:

—Nu' aui, guí 'yambaiui nε xingui ts' u guí εhya guí 'yεc'yεiui 'be'a gátho bi man yá pøngahyá Ojá. ²⁶ Nguetho gátho u bi ma jatho da nu ran unbi ra Cristo, gue' b_u go bi gonhui rá ts'edi Ojá, bi 'yεn' a ra Jesús.

²⁷ Nε nub_uya, bi xi' u 'be'a gátho bi man y_u pøngahyá ngue din ja, nε 'be'a nam bøn' a nt' o' t' i b_u. Bi d_u' mi b_u rá mbadi rá sœcuá ra Moisés nε bi xifi gátho u mi'da yá sœcuá Ojá.

²⁸ Nε nu' b_u mi ts'utho da zøm b_u ní mba, nu ra Jesús bi 'yøt' e tengu 'b_u da thogui.

²⁹ Pε nu' u yoho min 'yoh_u bi zämmi din oxh_u b_u, nguetho bin de. Nε nu'a ra Jesús b_uya, bi gohmb_u b_u u.

³⁰ Nε nu' b_u min sihmeh_u, nu ra Jesús bi hyac ra hmε, nε bi un ra jamadi Ojá, bi xeni, bi un' d_u mi 'bäp_u b_uya. ³¹ 'Bεgue 'dahmantho bi bádi to'o a ra Jesús tengu' b_u ja bin zø yá dä. Pε nu'a ra Jesús 'bεque bim 'bεtho b_u, him bi nu hap_u í mba. ³² Nε nu' u yoho bin yase u, bi 'yεn' u:

—Pε hanja hin dá pähmi 'b_u mán c'ath_u b_u ja ra 'yu. Ha him bin johya ma mbaiui 'b_u mí xicui 'be'a nam bøn' a rá m hma Ojá, bin 'yεmzεhe u.

³³ 'Bε bi ndants' i, bi mbeng b_u Jerusalén, nε bi dīm b_u u 'de' ma' da ngue madīm pēt_uh_u mi'da y_u ja' i. ³⁴ Nε εmme madí johya u, nε i ma ngue bi ndants' i mahøn' a ra Hmu nε bin yäui ra Pedro. ³⁵ Pε nu' u bi zøhø ngue min 'yoh_u ra Jesús b_u 'yu, bi xi' u mi'da 'be'a bi 'yørp_u 'yu. Nε bi xi' u ngue gue'a í bā' a ngue bi xen ra hmε ra Jesús.

Ra Jesús bin 'yuse b_u 'bäh yá xádi

³⁶ Nε nu' b_u gátho na yá' u y_u xádi, ya xí 'bäp_u ra Jesús 'b_u mi nu. Nε bi zεngua u, bi 'yεmbi:

—Gan johyah_u.

³⁷ Nε εmme bin su, bi bēni gue i nu n'da ran dāhi, ngue him majuāni. ³⁸ Pε nu ra Jesús bi 'yεmp' u:

—Hanja ngue in jab_u nin 'yomfēnih_u, nε hingui sä guí 'yεc'yεigah_u. ³⁹ Dami hyεtcah_u, nε guin nuh_u ma 'yε nε ma gua, nε guí nuh_u ngue gueczεhεgä. Dami thāqui, janangue da zä guí pähmb_u ngue i ja a ma ngøc'yεi. Pε nu'a n'da ran dāhi tengu

guím bɛmhɓa, hinguin 'youi rá ngɔc'yɛi a, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁴⁰ Nɛ nubaya, bi 'yut'ɛ yá 'yɛ nɛ yá gua. ⁴¹ Pɛ guexta'a him 'bexque bi 'yɛc'yɛi nguetho bi hyonya thoho, nɛ xin di johya ɛ. Nu ra Jesús baya, bi 'yäpi 'bɛ'a da zi. ⁴² 'Bex bi un'na n'da xɛqui ra hua. ⁴³ Bi hyam baya nɛ bi za, nɛ gätho yɛ jä'i mi 'bɛpɛ bi nu. ⁴⁴ Nɛ nu ra Jesús bi 'yɛmp'ɛ:

—Nuya bin ja 'bɛ'a gätho dá xi ahɛ 'bɛ mäm 'bɛhmbɛ. Ya dá xi ahɛ gue din ja a nt'o't'i bɛ ja yán t'ɛdi ra Moisés, nɛpɛ ja yá sɔcuɔ yɛ pɔngahya, nɛ'a nt'o't'i bɛ ja yɛ thuhu, yɛ salmo, nɛ ya bin ja, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁴⁵ Nu ra Jesús baya, bi xocpa yán 'yomfɛni ngue da zä da bɔ'ɛ 'bɛ'a nam bɔn'a räm Hman Oja. ⁴⁶ Nɛ bi 'yɛmp'ɛ:

—Nt'o't'i bɛ ja räm Hman Oja gue da nu ran ɛnbi ra Cristo, nɛ da tho, nɛ ná hyu pa da dambɛni. ⁴⁷ Nɛ nt'o't'i bɛ ngue dí mbɛpɛ Jerusalén da hman ran ho ma'da'yo, nɛ gätho ná nguni ra ximhäi, nɛ da sih yɛ jä'i di päh yán 'yomfɛni nɛ da mba ma punbi yá ts'oqui, ngue nangue rá thuhu ra Cristo. ⁴⁸ Nu ahɛ, sä guim mamhbɛ majuaɛni ran ho ma'da'yo, nguetho gá nuhɛ 'bɛ'a gätho bin ja. ⁴⁹ Nɛ gua pɛn 'nahɛ rá Hogandahi Oja bi mam ma Ta di 'da ahɛ. Pɛ jatho gui tɔmhɛ ua Jerusalén, gue'bɛ go bá ɛh mahɛts'i rá ts'ɛdi gan 'yohɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús, bi 'yɛm'bɛ min yähɛ yá xädi.

Bi ndex mahɛts'i ra Jesús

⁵⁰ Nu'bɛ mi gua'a bi man ra Jesús, bi zix ɛ yá xädi bɛ ja ra 'yu ní mba bɛ Betania, nɛ guɛpɛ bi 'uɔ'ts' yá 'yɛ nɛ bi jɔp'ɛ baya. ⁵¹ Pɛ nubaya bi zopɛ ɛ yá xädi nɛ bi ndex mahɛts'i. ⁵² Nɛ gätho ɛ mi 'bäpɛ bi 'yɛspi nɛ ɛmmɛ bin johya yá mbai ɛ. Nɛ bi mbeng bɛ Jerusalén baya. ⁵³ Nɛ gätho yɛ pa bin de bɛ ja ra danija, mi numansu Oja nɛ bi un ra jamadi Oja bɛ. Nɛ hɔnt'a dí xi'a ya.

Xuua Ran ho ma'da'yo bi 'yo't'a ra Xuua rá xädi ra Jesús, nε xin rá 'bäiui a

Nu'a ra Cristo t'εmbi ram Hma

¹ Nu'a ra Cristo tengub_u ram hma nguetho di jaj_u ga p_uhmb_u Oj_u a. Nε ya xmi' b_u 'b_u hin te mí ja ra ximhäi, nε i 'b_uhmi Oj_u a, nε nu'a Oj_u a. ² Nε gue'a mí 'b_uhmi Oj_u 'b_u rá mb_udi thoho. ³ Gätho bi 'y_ut'e 'b_ue'a i ja. Nu'b_u hin xtá 'y_ut'a, hin te di ja 'b_u. ⁴ I jase rá te, nε gue'a ní ja yá te u y_u ja'i, ngue di 'yomfεnip yá mb_ui u. ⁵ Janangue'a nu'a tengu ran nεqui di yorp_u ja ra 'b_uxui. Pε nu'a ra 'b_uxui hin da zä di huε't'a ran nεqui.

⁶ Nu Oj_u bi huahna n'da ran 'yoh_u gue'a ra Xuua Nxixy_u a. ⁷ Nu'a ra Xuua Nxixy_u bi thahni da ma nangue'a ran nεqui maju_uni, ndepe gätho da 'yεc'yεi ran nεqui y_u ja'i, nangue'a bi man'a ra Xuua. ⁸ Pε nu'a ra Xuua Nxixy_u hinga gue'a ran nεqui a, pε bi ma nangue'a ran nεqui. ⁹ Nu'a ran nεqui maju_uni, bá εcua ja ra ximhäi, ndepe gätho din ja ran nεqui yá mb_ui y_u ja'i.

¹⁰ Nu'a ran nεqui maju_uni bi 'y_ut' ra ximhäi, nε bim 'b_ucua, pε nu y_u ja'i ua ja ra ximhäi him bi b_udi gue gue'a. ¹¹ Í zocua dí 'b_uhmbe ngue ma mεngugähe a. Pε x_un ngu u him bi 'y_umanho a. ¹² Pε gätho to'o bi zim b_u mbo yá mb_ui a ra Cristo, nε bi 'yεc'yεi gue yá yante a, gue'a í zä bi xand mah_un'a Oj_u u ngue bi 'y_ut'e yá t'uhni zεhε u. ¹³ Pε nu'b_u bi xand mah_un'a Oj_u n'da, hinguin ja tengu'b_u x_um 'b_u a n'da ra 'uere, ngue bi ndese y_u ja'i nε nangue yá ja'i zεhε, pε bim 'b_ui mah_un'a nangue Oj_u.

¹⁴ Nε nu'a tengu'b_u ram hma bin ja'i a, nε mí 'b_uhmbe a. Nε dá nuhe rá nuixte nguetho rá 'dats'unt' u Oj_u a, hin hap_u i se a rá mate, nε gätho maju_uni bi ma. ¹⁵ Nu'a ra Xuua Nxixy_u bim p_ungahy_u nangue'a. Nε ts'edi bi ma bi 'yεna:

—Nuna guehna dá mangä 'b_u má xi ah_u, m'bejua ba εhε, pε man'da nuixte xinda guecä, nguetho ya xmi' b_u 'b_u rá mb_udi

thoho, nε hin'na gä, mí εngä, bi 'yεn'a ra Xuua Nxixy_u.

¹⁶ Nε gätho gah_u dy_u 'yεc'yεih_u, dá h_umhb_u rá mate x_un ndoho, nε thocua thoho di 'daj_u man'da rá mate. ¹⁷ Nu ra Moisés bi x_ungah_u y_un t'εdi Oj_u. Pε nu ra Jesucristo bi 'daj_u rá mate ngue maju_uni dí zingdah_u Oj_u a. ¹⁸ Njo'o n'da ra ja'i da zä da nu Oj_u ngue xtám b_use, hinda h_unt'a rá 'dats'unt' u dim p_useui a rá Ta, nε gue'a bi jaj_u dá p_uhmb_u a.

Ra Xuua Nxixy_u bi ma to'o a

¹⁹ Nu' u ma ng_uripihe dy_u judiohe dy_u israelhe ngue mí 'b_up_u ja ra d_uhnini Jerusalén, bi mba u 'da y_u mbäjä nε' u 'da yám fäts'ih_u, bi z_um b_u 'b_uh ra Xuua Nxixy_u da 'yänni to'o a. ²⁰ Nε nu'a bin ju_unni, him bin c_uni, nε bi 'yεna:

—Hinga guecä dra Cristo gue x_u huand Oj_u, bi 'yεn'a.

²¹ Nε bi t'änni mah_un'a:

—To'o e, ha gue'e gra Elías.

—Hin'na, hinga guecä, bi 'yεn'a.

—Ha gue'e gra p_ungahy_u bi man ra Moisés gue ba εhε.

Nε bi d_uti:

—Hin'na, bi 'yεntho.

²² Nε bi t'änni mah_un'a:

—To'o e. Xije. Nu'b_u gui xije nε da zä ga xihmbe u bá p_ungähe b_uya.

²³ Nε bi d_u'a ra Xuua Nxixy_u b_uya:

—Nugä guecä bi man ra p_ungahy_u Isaías 'b_u mi ma: “Dim 'b_u a n'da dim 'b_up_u ma'ueni ra hnini, nε ts'edi da ma di hoc yá mb_ui y_u ja'i gue da 'y_umanho ra Hmu 'b_u bi z_uh_u,” bi 'yεn'a ra Isaías, bi 'yεn'a ra Xuua Nxixy_u.

²⁴ Nε nu' u bi z_um b_u, yám 'behni y_u fariseo u. ²⁵ Nε bi t'εmp'a ra Xuua:

—Hanja gní 'y_ut' ran xixy_u 'b_u hinga gue'e grá Cristo, xínga gue'e grá Elías, xínga gue'e man'da ra p_ungahy_u bi man ra Moisés.

²⁶ Nu'a ra Xuua b_uya bi d_ut' u, bi 'yεna:

—Nugä, ra dehe thoho ná xixy_uba y_u ja'i, pεgue i 'bä inde n'da ran 'yoh_u ua dí 'b_uhmbe, ngue hin guí p_uhmb_u 'b_ue'a di 'yεt' ui a. ²⁷ Nuna guehna dá mangä ngue m'bejua di d_ump' rá 'bεfi, pε man'da nuixte xinda guecä, janangue'a hin dí sacä tengu a, bi 'yεn'a ra Xuua Nxixy_u.

28 Nε guehya gätho yän t'änni bi hmam bu ja ra xequi Betábara, n'danguadi ra dätthe Jordán, guepu bi 'yot' ran xixya ra Xuua.

Tengu ra t'ude'yo ra Cristo

29 Nu'bu mi hyats'i, nu ra Xuua Nxixya bi nu ba epu ra Jesús, ne bi 'yemp'u mí 'bähmbu bu:

—Dami hyanthu ya, tengu'bu ra t'ude'yo, nguetho bi zänba Oja dim 'bøts'e zehε, gue di hocpa yú ts'oqui yu ja'i 'bucua ja ra ximhäi.

30 Nunu guehnu mí mangä nu 'bu má engä: “Ba ε a n'da ran 'yohu m'bejua, nu'a man'da nuixte xinda guecä, nguetho ya xmi 'bu 'bu rá mbadi thoho, ne hin'nagä.” 31 Nε nugä him mí paçä to'o a t'εmbi ra Cristo. Pe bi siqui ga xixya ahε nangue ra dehe, ngue guí paħmbu to'o a ni yantehε, ma mi israel ahε, bi 'yεna.

32 Nε bi ma majuani ra Xuua Nxixya, bi 'yεna:

—Dá nugä rá Hogandahi Oja bá çah mahεts'i, tengu n'da ra t'azε, ne bi gohmi ra Jesús 'bu má øpa ran xixya. 33 Ja dá paçä buya ngue gue'a. Nguetho nu Oja ngue bi xiqui ga øt' ran xixya nangue ra dehe, ne bi xiqui: “Nu'bu guin nu ma Hogandahi da gajε ne da gohmi n'da ran 'yohu, guí paði ngue gue'a di un ma Hogandahi yu ja'i,” bi 'yεngui. 34 Nε gue'a dá nugä a buya, janangue dí mangä: “Guehna rá Ts'unt'u Oja na,” dí engä, bi 'yεn'a ra Xuua Nxixya.

Yú mbadi yú xädi ra Jesús

35 Xø man'dapa buya mí yo'be mi 'bähmbu ra Xuua Nxixya yú xädigä'be a. 36 Nu ra Xuua Nxixya buya bi hyandi ngue 'yo bu ra Jesús, ne bi 'yεnc'be:

—Dami nuui ya ra t'ude'yo ngue'a rá m 'behni Oja, bi 'yεna.

37 Nu'bu má ø'be a bi ma, dá ten'be ra Jesús. 38 Nε nu'a ra Jesús bin yε 'bu má ten'be ne bi 'yänga'be:

—'Be'a guí hommi, bi 'yεnc'be.

Nε dá än'be a:

—Rabí, nde da ma, xänbate i, hapu guí 'bui.

39 Nε bi xic'be ra Jesús:

—Ga mbähä gua nuui bu dí 'bucä.

Dá mbähmbe buya ne dá nu'be hapu mi 'bui. Nε man'da ora dám 'bu'be bu 'bu má

sømhbe bu, nguetho mbe goho nde 'bu má sømhbe bu.

40 Nε nu'a man'da gue min 'yohe 'bu mi xic'be ra Xuua Nxixya ga ten'be ra Jesús, ra Andrés a, rán 'yohu ra Simón Pedro.

41 Nuna ra Andrés 'bex bi mba bá xi a rán 'yohu.

—Ya dá tım'be ra Mesías, bi 'yεna. Nu'a nde da ma rá Thahni Oja a, ngue gue'a ra Cristo a.

42 Nε nu ra Andrés buya, bi zix'a ra Simón guepu bí 'bä a ra Jesús. Nε nu ra Jesús 'bu min nu, bi 'yεmbi:

—Nu'i gra Simón rá ts'unt'u i ra Jonás. Nuya ga xi a man'da ni thuhu ga hut'a ra Cefas, n'dat'a ra Pedro gue nde da ma, ra do.

Ra Jesús bi zon'na ra Felipe ne ra Natanael

43 Xø man'dapa mahøn'a buya bi βen a ra Jesús da mba bu ra häi Galilea. Nε nu'bu má mbähmbe bin tımmi ra Felipe.

—Dami tεngui, bi 'yεmp'a.

44 Nuna ra Felipe ra mengu bu Betsaida, ne ra Andrés, ne ra Pedro. 45 Nε nu'bu mí mba ra Felipe ne bi dın'a ra Natanael, bi 'yεmbi:

—Ya dá tıngähe a gue mi hmam bu ja rá søcuä ra Moisés, nepu ja yú søcuä yú pøngahya Oja mi hma, ne gue'a ra Jesús ra mengu Nazaret, rá ts'unt'u ra José, bi 'yεn'a.

46 Nu ra Natanael buya bi 'yεna:

—Hague dán zä di nequi n'da ra hocja'i bu Nazaret.

Nu ra Felipe buya bi 'yεmp'a:

—Ga mbe gua nuse.

47 Nε nu'bu min nu ra Jesús gue ba epu ra Natanael, bi 'yεnje bu mi 'bähmbe:

—Dami nuhu nu ran 'yohu ba εhnu ya, gue rán säui njuantho da t'εmbi ra israel, nguetho hingui yoho rán 'yomfεni, bi 'yεna.

48 Bi 'yεn'a ra Natanael buya:

—Hanja guí paði gue hingui yoho man 'yomfεnigä ne njam'bu gá nugui, bi 'yεna.

Nu ra Jesús bi 'yεmp'a:

—Nu'bu hin ní zo a ra Felipe, dí paði 'be'a gnám bεm 'bu gmi hupu ja ra za, bi 'yεmp'a.

49 Nu ra Natanael buya bi 'yεmp'a:

—Ma Hmu i, rá Ts'unt'u i Oja, gue'e bi zän'na Oja gam hmuts'at'abi nanguecähe dyu israelhu, dyu judío hu.

50 Nu'a ra Jesús bi 'yemp'a:

—Ha gue'a guí 'yεc'yεigä a dá xi i, gue'b_u má xi i: “Dí p̄adi 'be'a gnám bεm 'b_u gmi hup_u ja ra za.” Pε man'da nuixte guin nu 'b_u m'bejua xinda guehna dá xi i. 51 Nguetho majuani dí xi i, guin nuh_u da xoh mahεts'i, ngue guin nuh_u yám 'behni Ojā ba çah mahεts'i, nε da zop_u hap_u gä dan 'yogä, nε da ndets'e, gue guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi, bi 'yεn a ra Jesús.

2

N'da ran thqti bin ja b_u Caná

1 Nε nu'b_u mí tho'a nyopa b_uya bin ja n'da ra dants'ihmε 'b_u mín thqta n'da ra ts'unt'_u b_u Caná ra häi Galilea. Nε bi zom b_u rá mbe ra Jesús, bi mbäx'_u bi hoc ran ts'ihmε.

2 Nε ra Jesús necähe yá xädigähe bi ts'oncahe b_u ja ran ts'ihmε. 3 Nε nu'b_u min theh ra gui'uva dá sihe, bi 'yεn'a rá mbe ra Jesús:

—Bin the'a ra gui'uva, bi 'yemp'a ra Jesús.

4 Bi dā'a ra Jesús b_uya:

—Ma mbe i, 'be gám bεnse 'be'a ga øt'ä, nguetho hinga na søn ra ora ga øt'a n'da ran t'øt'e nuixte, bi 'yemp'a rá mbe.

5 Nε nu'a rá mbe ra Jesús b_uya bi xi _u y_u 'yεhe 'b_up_u:

—Hønt'a go 'be'a da xi ah_u ra Jesús, dami 'yøth_u, bi 'yεna.

6 Nε mí hør_u 'dato y_u xaro ngue y_u do, mbe goho 'däte litro i hät'_u. Nguetho i ja ran t'εdi ma mi judíohe gue i jatho din xat'yε.

7 Nε nu'b_u mí zøn ra ora bi man ra Jesús, bi xi _u y_u 'yεhe 'b_up_u:

—Dami yus'h_u y_u xaro nangue ra dehe.

—Nε bi yus' p_uya. 8 Nε bi 'yεmbi mahøn'a:

—Dami 'yä i ts'_u ra dehe nε gui un'na ra ngurpa 'yεhe, bi 'yεna.

Nε bi un b_uya. 9 Nε nu'b_u mí zä a ra ngurpa 'yεhe gue xín gui'uva a ra dehe, bi zä mancähi. Pε him bi badi hap_u bi nεqui, pε nu y_u 'yεhe gue bi 'yä a ra dehe mi p̄a _u. Janangue'a nu ra ngurpa 'yεhe bi ma bá ts'i a ra ts'unt'_u da 'yänni nangue ra gui'uva, gue nu'a ra ts'unt'_u go din thqti. 10 Nε bi t'εmp'a:

—Pε hanja 'be bin niyā _u y_u ja'i, gá un'na ra gui'uva xän cähi, nε hinga gue'a zai øt' y_u ja'i a. Pε zai rá mbudi thofo di un a xän cähi b_u ja n'da ran ts'ihmε, nε nu'b_u bin niyā y_u

ja'i din t'un'na hin ε ho, bi 'yεn'a ra ngurpa 'yεhe. Nε xinga gue'a mí p̄a a.

11 Nε guehna rá mbudi ran t'øt'e nuixte bi 'yøt' ra Jesús b_u Caná ra häi Galilea, gue bi 'yuh rá ts'edi. Nε man'da dá εc'yεihe b_uya yá xädigähe a.

12 M'bejua b_uya dá mbähmbe ra Jesús b_u ra hnini Capernaum, nε rá mbe nε yän 'yoh_u. Pε hinga nya'a däm 'bähmbe b_u.

Ra Jesús bi mbaxt'a ra dānijā

13 Dá mbähmbe ra Jesús b_u Jerusalén 'b_u ma guerp_u da dät' ra pa mahøn'a ran dābaxjua gue 'b_u mi hyo ra t'ade'yo b_u Egipto mam bombøtahe. 14 Nε nu'b_u mí yerp_u mbo má mbä't'i ra dānijā, bi nu ngue 'b_up_u y_u mbändāni nε y_u mbäde'yo nε y_u mbäts'āha mim pā b_u. Nε mí 'b_up_u _u y_um pāmbeti øt' yá 'befi b_u.

15 Nε bi 'yøt'a n'da ram fei gue ra xāhi gue í dεx'_u y_u mbä. Nε gätho bi hyøn a thi y_u mbä nε yän dāni nε yá de'yo. Nε bi 'uεnba yá mbeti y_um pāmbeti, bi ndønba yá mεxa. 16 Nε bi t'εmp'_u y_u mbäts'āha:

—Ní mbähä, dami six ni dojah_u. Hingui sä gui 'yøth_u ra nguntäi ua rá ngu ma Ta, bi 'yεn'a ra Jesús.

17 Nε 'bex dá bεmhbe a män t'o't'i ja rá t'ohni Ojā: “Èna da guah ma mbäi nangue ra dumbäi 'b_u má nu a ni ngu, nguetho εmmε dín ndepe xtán hotho b_u,” bi 'yemp a rá Ta ra Cristo, bi 'yεn rá t'ohni.

18 Nu'_u ma ngurpihe dy_u judíohe bi 'yän b_uya, nε bi 'yεmbi:

—'Be'a ní hmεpya gui 'yurcahe ya, n'dahma da zä ga pāhmbe 'b_u i ja nin t'εdi gui 'yøt'a gá 'yøt' ya, gue gá hyøn a thi y_u mbä, bi 'yεn'_u.

19 Nu ra Jesús bi dät'_u:

—Ga xi ah_u ra hmεpya gá 'yāj_u. Nu'b_u gui xoth_u ra nijā ua, nε hyupa thofo dá høh mahøn'a, bi 'yεmp'_u.

20 Bi 'yεn'_u ma ngurpihe b_uya:

—Pε yote ma 'dato njεya án guahna ra nijā, nε guí εna, nhyupa thofo gdí høh mahøn'a, bi 'yεn'_u.

21 Pε nu'a ra nijā bi man a ra Jesús, bi ma nangue rá ngøc'yεi zεhe. 22 Nu'b_u mí zøn ra ora bi du nε bi dāmbēni, 'bexgue dá bεmhbe 'be'a xí man'a, nε man'da dá

paḥmbe majuaṇi a bi man rá t'ohni Oja ne yám hman ra Jesús.

Gátho i pqse ra Jesús

²³ Ne nu'bu máam 'buhmbe bu Jerusalén, gue'u ya pa ran daḅaxjua, xun ngu ɛna bi 'yɛc'yɛi ra Jesús 'bu mín nu yun t'ot'e nuixte bi 'yørpu. ²⁴ Pe nu'a ra Jesús hinga gátho bi xi u 'be'a mím bɛni, nguetho bi baḁi 'be'a di ja yú mbui gátho ya ja'i, bi baḁi hin da 'yømanho u. ²⁵ Ne hinga hnehi tho da sih ra Jesús 'be'a im bɛn ya ja'i nguetho ya i pa a ra Jesús 'be'a di ja yú mbui.

3

Bin yqui ra Jesús a ra Nicodemo

¹ Mí 'bu a n'da ran 'yohu, n'da ra fariseo, gue'u min ɛhya da 'yot' yán t'ɛdi Oja, í Nicodemo a. Nu'a n'da rá ngurpi ma mi-judíohe. ² N'da ra xui bi zøm bu 'buh ra Jesús, ne bi 'yɛmbi:

—Xänbate i, dí paḥmbe Oja bi zän'ni i gui xängahe, nguetho hin xtán zä xquí 'yot' yun t'ot'e nuixte 'bu hin di ze a Oja, bi 'yɛna.

³ Nu ra Jesús bi daḁi, bi 'yɛmp'a:

—Majuṇi dí xi a i, nu'a hin dim 'bui ma'da'yo, hin da zä da yurpu di manda Oja, bi 'yɛmbi.

⁴ Nu ra Nicodemo bi 'yɛm buya:

—Hague dán zä dim 'bui ma'da'yo n'da gue'bu xun daç'yɛi n'da. Ha da zä da yut' mahøn'a bu ja rá mbui rá mbe ne dim 'bui mahøn'a.

⁵ Nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'a:

—Majuṇi dí xi a i, gue nu'a to'o him bim 'bui ma'da'yo nangue ra dehe ne rá Hogandahi Oja, hin da zä da yurpu di manda Oja. ⁶ Nguetho nu'bu din xand ya ja'i, xø ya ja'itho yú t'uhni, pe nu'u di xand rá Hogandahi Oja, gue'u i ja rá te Oja bu ja yú mbui u. ⁷ Janangue'a o gadi hyonya thoho a dí xi a i, jatho gam 'bui ma'da'yo. ⁸ Ne tengu ran daḁi i 'yo hønbu go hapu in nde, ne guí øde di hɛ, pe hin guí paḁi hapu ní 'yɛhe o hapu ní mba. Njabu i øt' rá Hogandahi Oja 'bu bi xand mahøn'a n'da, hingan 'batho ha bin ja 'bu mí un ra 'da'yote, pe mfadi ngue i ja a, bi 'yɛn a ra Jesús.

⁹ —Hín dí paḁi 'be'a nam bøn a guí man ya, bi 'yɛn'a ra Nicodemo.

¹⁰ Nu ra Jesús bi 'yɛmp'a:

—Nu'i grá xänbate, zaí guí xänba ráam Hman Oja u ma mi israelhu, hanja hin guí paḁi 'be'a dí xi a i. ¹¹ Majuaṇi dí xi i, díim mangä a dí paçä, ne díim ma majuaṇi 'be'a xtá nugä, pe hin guí haḁmbu mam hmangä. ¹² Dá xi'a rá 'befi Oja i øt' ua ja ra ximhäi, pe hin gá 'yɛc'yɛi. Pe dami 'yɛc'yɛi a, janangue'a da zä ga xi i 'be'a rán 'yomfɛni Oja, ngue 'beru ní nequi rá 'befi i øt' ua.

¹³ Ne høngdä da zä ga mangä ua a, nguetho drá mengugä bu mahɛts'i ne bá ɛcä bu, guecä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi. Ne njo'o man'da ra ja'i ngue bi yut mahɛts'i ne bá pengui ngue da mangua 'be'a øt' Oja.

¹⁴ Ne tengu thoho bi 'yot' ra Moisés, gue bi cuarpu magats'i n'da ra pozu nt'ot'e ra t'ɛgui, nu'bu mín 'yo bu ja ra uhäi, nguetho jatho din jacä din cuarcä magats'i, guecä gue dán ja'igä ua ja ra ximhäi. ¹⁵ Ne nu'bu bin jacä tengu a, ne hønt'a go to'o da 'yɛc'yɛi 'be'a dá tugä bu, hin da nu ran unbi mazai, pegue din ja ra 'da'yote mazai a, bi 'yɛn a ra Jesús, bi 'yɛmp'a ra Nicodemo.

Oja di huɛc'u 'bucua ja ra ximhäi

¹⁶ Nguetho ɛmme di huɛgahu Oja gue dí 'buhmbu ua ja ra ximhäi. Janangue'a bi 'daju rá 'dats'unt'u ngue ma yañtehu, n'damhma hin da nu ran unbi mazai to'o gátho di dáp rá mbui a, pegue din t'un ra 'da'yote mazai. ¹⁷ Nguetho in nde Oja da yañju gueju dí 'buhmbu ua ja ra ximhäi, ne hinguin nde di 'daju rá muui ma ts'oquihu, ne gue'a bí mbenhua rá Ts'unt'u ua ja ra ximhäi a.

¹⁸ Ne nu'a to'o di dáp rá mbui a rá Ts'unt'u Oja, hin da nu a rá muui yá ts'oqui. Pe nu'a to'o hin di dáp rá mbui a, pe guehma da nu a xí ts'änbi da nu nangue yá ts'oqui, nguetho hingui ɛc'yɛi a rá 'dats'unt'u Oja.

¹⁹ Ne gue'a bí mben Oja ran nequi ua ja ra ximhäi, gue ní nequi 'be'a di ho ya ja'i. Nu'u to di ho ra 'bexui hingui søm bu ja ran nequi, nguetho øt' ran ts'o. Mfadi xun ho din unba u.

²⁰ Nguetho gátho u i øt' ran ts'o hin di ho ran nequi, ne hingui søm bu ja ran nequi, ngue i su hin da hnumanho 'be'a øt'u. ²¹ Pe nu ya ja'i i honi da 'yot'a ran ho, i pa bu ja ran nequi, n'dahma da hnu gue gue'a Oja di ze u da 'yot' ran ho.

Nu ra Xuua Nxixya bi ma mahøn'a nangue ra Jesús

²² M'bejua dá mbähmbe ra Jesús dyä xädihe, dá mbähmbe bu ja ra häi Judea, ne däm 'bühmbe bu 'da yu pa ne dá xixyabahe yu ja'i bu. ²³ Ne'a ra Xuua Nxixya mí øt' ran xixya bu Enón 'darpu ra xequi Salim, nguetho xun ngu yu mbøthe i pøpu, ²⁴ ngue'bu hin ní jot'a fädi ra Xuua Nxixya.

²⁵ Bin junthu 'da u yu mijudíohe u yu xädi ra Xuua, gue bi beñi man'da di muui rán xixya i øt'a ra Jesús. ²⁶ Bi zøm bu 'bä'a ra Xuua Nxixya u yu xädi buya, ne bi 'yëmbi:

—Xänbate i, nu'a ran 'yohu gmín 'youi bu 'danguadi ra dæthe Jordán, gue gá xije to'o a, pe nuya i øt' ran xixya, ne gätho yu ja'i i tenni.

²⁷ Nu ra Xuua Nxixya buya bi 'yëmp'u:

—Guesø Oja bi zänni hangu nangu ra 'befi n'da ngu n'da ngue da zä da 'yøt'a n'da. ²⁸ Nu'ehu guí pähmbu 'be'a gätho däm mangä gue dá xi ahü, hinga guecä drá Cristo, pe nugä bäm 'bet'ogä, gue dá xih yu ja'i din sä da den ra Cristo. ²⁹ Tengu'bu n'da ra hmute din thaçi, da den'na rá ndø. Ne nu'a rá amigo a ran 'yohu bin thaçi, i 'bäpu i ø'a i ma, ne di johya gue i ten'na rá ndø a ra hmute. Dín jadä buya, dadín johyagä 'bu dín nu i ten yu ja'i a ra Jesús. ³⁰ Nu'a ra Jesús jatho da dæha gue nugä, pe nugä jatho ga 'becä, bi 'yëna a ra Xuua Nxixya.

Bí 'yëh mahëts'i ra Jesús

³¹ Nguetho nu'a ra Jesús bá ëh mahëts'i, man'da nuixte a xinda gue u gäthogahu. Pe nuju däm 'bühmbu nangue yu ja'i ua ja ra ximhäi, dyu mænguhu ua ja ra ximhäi, ne hinga gätho da zä ga pähmbu, hønt'a 'be'a da zä da bæ'a n'da ua ja ra ximhäi. Pe nu'a bá ëh mahëts'i man'da xun ho ngue gätho mi'da, ³² ne im ma 'be'a bi nu bu ne 'be'a bi 'yøpu. Pe hingui ngu bi hyänba rá m hman a. ³³ Nu'a to'o bi hyänba rá m hma, bi bædi majuani bi man Oja ngue gue'a rá Ts'unt'u a. ³⁴ Nguetho bá penh Oja a, ne guesø Oja i ya 'bu i ya a, nguetho nte di 'beh rá Hogandähi Oja a. ³⁵ Nu'a ra Ta ëmme in numanho rá Ts'unt'u, janangue'a bi un ran t'ëdi gätho di manda rá 'befi. ³⁶ Nu'a to'o i ëc'yëi rá Ts'unt'u Oja ya i ja ra 'da'yote mazai, pe nu'a hingui ëc'yëi rá Ts'unt'u Oja,

hin da nu ra te pe guexta'a da nu rá cue Oja mi ja da nu, ne gätho yu pa mazai.

4

Nu ra Jesús bi 'yöp ra dehe ra xisu bu Samaria

¹ Ne nubaya nu yu fariseo bi 'yø a man yu ja'i ngue man'da xun ngu i ten ra Jesús ne man'da xun ngu di xixyabi, xinda gue'a ra Xuua Nxixya. ² Pe nu ra Jesús him bi 'yøzehe ran xixya, pe høngdähe yu xädigähe dá øthe ran xixya. ³ Ne nu'bu mi bæ'a ra Jesús 'be'a mi 'yø u yu fariseo, bi beñi da 'uetho, ngue hin da beñ yu fariseo din sähmi ra Xuua. Bi bøm bu ja ra häi Judea buya, ne dá mbähmbe mahøn'a bu ra häi Galilea.

⁴ Pe guemhma bá thohmbe bu ja ra häi Samaria. ⁵ Ne nu'bu má thohmbe bu, dá sømhbe bu ja ra hnini Sicar, mbe håntho ra xequi bi un'a ra Jacob, bi un'na ra José rá ts'unt'u. ⁶ I jabu n'da ra pozo ra dehe gue bi 'yøt'a ra Jacob maya'bu. Ne guepu bin säya ts'u ra Jesús, nguetho bi yäh ra 'yu. Mbe huxhyadi 'bu má sømhbe bu. ⁷ Ne bi zøm bu n'da ra xisu ra mængu Samaria, da gux ra dehe. Bi 'yëna ra Jesús:

—'Daqui ts'u ni dehe, ga sigä ts'u, bi 'yëmp'a.

⁸ Ne gätho gähe dyu xädigähe xtá sohmbe bu ra Jesús, ne dá cæthe bu ja ra hnini ga tämhbe 'be'a gätho ga sihe.

⁹ Nu'a ra xisu bi 'yëna:

—Hanja gní zoqui ne guí äc ra dehe, nguetho nu'i grá judío, ne nugä drá mængu Samaria, bi 'yëmbi.

Ngubu bi man ra xisu nguetho nu ma mijudíohe hinguin zomanho yu mængu bu Samaria. ¹⁰ Nu ra Jesús bi 'yëmbi:

—Nu'bu xquí pa a rá mate Oja in nde di 'da'i, ne'bu xquí paqui to'ogui gue dí ä'a ra dehe, xquí 'yác ra dehe di un ra te, ne nugä xcä 'da'a 'bu, bi 'yëna.

¹¹ Ne nu ra xisu bi 'yëna:

—Nu'i grán 'yohu, hin'yu nin jæxthe, ne xun he ua po na ra dehe. Haru ja a ra dehe di un ra te guím ma. ¹² Pe nu mam bombøtahu ra Jacob bi zi ra dehe i po ua ne u gätho yu t'ähni ne yün dani. Ne bi zogahe ra pozo ja ua. Ha man'da ja ni ts'ëdi ngue

guí ξna man'da xən ho ra dehe gui 'daje, bi 'yɛn'a ra xisu.

¹³ Nε nu ra Jesús bi dət'a bɔya:

—Hønt'a go to'o i sithe ua, gue'a nám 'bɔ ɩ yɩ pa ja bɔya, pɛ i tuthe mahøn'a.

¹⁴ Pɛ hønt'a go to'o da zi ra dehe dadí ungä, njəm'bɔ din tuthe mahøn'a, pɛ din ja tengu n'da ra mbøthe bɔ mbo rá mbɔi njəm'bɔ din thegue, nε gue'a nám 'bɔh mazəi n'da a, bi 'yɛna.

¹⁵ Nu'a ra xisu bi 'yɛmbi:

—Grán 'yohɩ, 'daqui ts'ɩ ra dehe guím ma gue hin dan tuthe mahøn'a, nε hin gua ξcä mahøn'a ua ja ra pozo ga jɩx ra dehe bɔya.

¹⁶ Nu'a ra Jesús bi dət'a:

—Grá xisu, ní mba bá si a ni ndø.

¹⁷ Nu'a ra xisu bi dət'a:

—Njo'o ma ndø, bi 'yɛntho.

Nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'a:

—Majuəni guím ma, njo'o ni ndø.

¹⁸ Nguetho ya hin guí 'bɔhmi 'da ɩ cɩt'a yɩn 'yohɩ xcán thəthɩ, pɛ nu'a guí 'bɔhmi ya hin ni ndøse a. Janangue'a majuəni njo'o ni ndø, bi 'yɛn'a ra Jesús.

¹⁹ Bi dət'a ra xisu bɔya:

—Nu'i grán 'yohɩ, masque grá pøngahyə Ojə. ²⁰ Xiqui ts'ɩ 'bɛ'a ga øt'ähe, nguetho nu ma tahe mí thənde Ojə ua ja ra t'øhø, pɛ nu ahɩ gyɩ judío ahɩ guí ξmhɩ, jatho da mba n'da bɩ Jerusalén da dənde Ojə bɩ, bi 'yɛna.

²¹ Nu ra Jesús bɔya bi 'yɛmp'a:

—Grá xisu, dami 'yɛc'yɛi a ga xi i, ε maguepɩ da zøn ra pa hinga hønt'ua ja ra t'øhø, xinga hønbɩ Jerusalén din thənde ra Ta. ²² Sä guí ξna guí thəndehɩ Ojə, pɛ hin guí thəndehɩ tengu bi zän zɛhe Ojə ngue din thənde. Nugähe dyɩ judíohe dí thəndehe a bi zän Ojə nguetho bi zän Ojə ma t'ɛc'yɛihe, nɛ'a ra Yənte bi zän'na Ojə ra judío a. ²³ Pɛ bi zän Ojə n'da ra xɛqui bɩ din thənde, guepɩ ja ní mbɔi n'da. Nε mi ts'ɩtho da zøn ra ora, pɛ ya bi zøni, ngue da dənde Ojə nangue yé mbɔi ɩ to majuəni da dənde, nε hin nangue yɩn t'øt'e ua ja ra ximhäi. Nguetho nu'a Ojə i honi to'o da dənde nangue yé mbɔi.

²⁴ Nguetho hin di nɛqui Ojə. Janangue'a hønt'a go to'o da dənde Ojə, jatho da dənde nangue rá mbɔi nε nangue i tɛn'na ram hma majuəni, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²⁵ Nu'a ra xisu bɔya bi 'yɛmbi:

—Dí pəcä ba ε a rá Thahni Ojə ngue ra Cristo a. Nε nu'bɩ bá ξhe da xəngahɩ xən ho gätho.

²⁶ Nu'a ra Jesús bi 'yɛmbi:

—Guecä drá Cristogä dín zo'a i ya, bi 'yɛmbi.

²⁷ Nu'bɩ mí gua'a bi man ra Jesús, ε xø dí sømhbe bɩ dyɩ xädigähe. Nε dá hyonya thohohe gue nu ra Jesús mi yəui a ra xisu. Pɛ xinga n'dagähe gue dá änhde hanja bin yəui o 'bɛ'a bin xifi. ²⁸ Nu ra xisu bɔya 'bex bi zopɩ rá mbamhmi, nε bi mba bɩ hnini bi xih yɩ jə'i:

²⁹ —Mbähä nε gua nuhɩ n'da ran 'yohɩ bi xicä gätho 'bɛ'a xtá øt'ä. Ha hinga gue'a ra Cristo 'bɩ, bi 'yɛmp'ɩ.

³⁰ Bi mba yɩ jə'i bɔya da zøm bɩ 'bä a ra Jesús. ³¹ Pɛ nu'bɩ hin ni zøm bɩ yɩ jə'i, nugähe dá xihmbe ra Jesús:

—Xänbate i, xi'bɩ gan sihme ya, dá εmfe.

³² Pɛ bi dət'a ra Jesús, nε bi 'yɛnje:

—Ja man'da ní niyə ma mbɔigä, pɛ hinga ná pəhmbɩ, bi 'yɛnje.

³³ Dán 'yänzɛhehe:

—Ha 'bɩ to'o bi 'uɩni, dán 'yɛmfe bɔya dyɩ xädigähe.

³⁴ Nu'a ra Jesús bi 'yɛnje:

—Tengu'bɩ man ts'ihmɛgä a ngue ga øt'ä rá pähä a bá pəngä nε ga juacä rá 'bɛfi a. Nε gue'a man'da ní niyə ma mbɔigä a.

³⁵ Janangue'a gue'a dí xi ahɩ a ya, nguetho ya ba ξhnɩ yɩ jə'i. Nε ha guí ξmhɩ di 'bɛh man goho zəna din ja ran sofo. Pɛ dami hyanthɩ yɩ ba ξhnɩ, tengu'bɩ n'da ra huəhi ya xɩ 'yot'i gue da mba nsoqui, nguetho 'bexque da zä ga cɩthɩ bɩ dí manda Ojə yɩ. ³⁶ Nε nu'ɩ to i pa ma cɩt'i bɩ din zəm bɩ hønt'bɩ go njəm'bɩ. Janangue'a nu'ɩ to da xoqui di johya, nε nu'ɩ to bi duhu nɛ'ɩ bi xoqui 'da dán johya thoho. ³⁷ Nguetho majuəni rán theui rá 'bɛfi Ojə a bi 'yøt'a n'da ra jə'i, “bi zopɩ rá huəhi bi duhu, nε n'dan'yo bi xoqui,” ngue i man yɩ jə'i. ³⁸ Ya xtá xi ahɩ guí xojɩ hapɩ hin gá tuhmbɩ, xín gá uəfɩ, pɛ n'dan'yo bi 'yøt' ra 'bɛfi bɩ, pɛ guehma guí comhbɩ 'bɛ'a da dət' ɩ, bi 'yɛngähe ra Jesús.

³⁹ Nε nu'bɩ mí mam bɩ ja ra hnini ra xisu, xən ngu yé mɛnguhɩ bi 'yɛc'yɛi gue ra Cristo a ra Jesús, nguetho bi man'a ra

xisu gue xí xi a ra Jesús gätho 'bε'a xí 'yøt'e.
 40 Nu'b_u mí zøm b_u y_u mεngu Samaria b_u
 'bäh ra Jesús, bi 'yεn'ε:

—Dami 'b_ucua ja ma hninihe, bi t'εmp'a
 ra Jesús.

Nε dán dehe b_u nyopa b_uya. 41 Nε
 εmme man'da x_un ngu bi 'yεc'yεi y_u ja'i b_u,
 nanguε räm hmanse ra Jesús. 42 Bi t'εmp'a
 ra xisu b_uya:

—Ya dí εc'yεihe ya, pε hinga hønt'a gá xije
 ná εc'yεigähe ya, pε nε'a dá øsche bi man na
 ra Jesús. Nε dí p_uhmbε majua_uni ra Cristo na,
 räm pørpate y_u ja'i 'b_ucua ja ra ximhäi, bi
 'yεn'ε y_u ja'i.

Ná mbähmbe Galilea a ra Jesús

43 Nu'b_u mí gua'a nyopa dá pømhbe b_u
 ra hnini Sicar, dá ha_uxhe ra 'yu mahøn'a ní
 mba b_u Galilea. 44 Nε bi manse ra Jesús,
 nub_u rá häi zεhe n'da ra pøngahy_u hin da
 hnumansu b_u. 45 Pε nu'b_u má sømhbe b_u ra
 häi Galilea, bi numanho ma mεnguhe b_u.
 Nguetho xí nu y_un t'øt'e nuixte bi 'yøt'a ra
 Jesús b_u Jerusalén 'b_u mín ja ra d_umpeti ran
 d_ubaxjua, ngue nε'ε xí mba b_u ε.

Bi y_uq_un rá ts'unt'ε räm fäts'uii ra ts'ut'abi

46 Nε dá mbähmbe ra Jesús mahøn'a b_u
 ra hnini Caná ra häi Galilea, guεp_u xí päh
 ra dehe bin gui'uva. Nε mí 'b_up_u n'da räm
 fäts'uii ra ts'ut'abi x_un ε rá ts'unt'ε, nε i 'bεm
 b_u ja rán oi nub_u ja ra hnini Capernaum.
 47 Nu'b_u mí 'yøde gue bi zøh mahøn'a b_u ra
 häi Galilea ra Jesús nε i 'b_up_u ra hnini Caná,
 nε bá εp_u 'b_uh ra Jesús b_uya, bi 'yørp_u ra
 ts'εdi dá zixp_u Capernaum b_u ná 'bεn a rá
 ts'unt'ε, da xospi nguetho nde da du a. 48 Nε
 bi d_u a ra Jesús:

—Pε ha jatho m'bet'o guin nuh_u y_u
 hmεpya nε y_un t'øt'e nuixte, ja gui
 'yεc'yεigah_u b_uya.

49 Pε man'da i humbi sits'i, nε bi 'yεmbi:

—Pε mbεhma ts'ε cuø, xøhma da du ma
 t'uh_unigä.

50 Nε bi d_ut'a ra Jesús:

—Ní mba bá nu, nguetho hin da du ni
 t'uh_uni.

Nε nub_uya bi 'yεc'yεi a räm hman a ra
 Jesús, nε bi mba b_uya. 51 Nε bá th_u ε 'da yá
 'yεhe 'b_u mím mba b_u 'yu bi xifi:

—Bi zä ni ts'unt'ε ya, εn'ε.

52 Nε bi 'yänni:

—'Bε'a ma ora bi zä.

Nε bi t'εmbi:

—N'dande mande bi bøn ra pa, bi 'yεn'ε.

53 Nε 'bex bi b_uq'a rá ta gue gue'a ra ora
 mín yaui ra Jesús 'b_u mí 'yεmbi da ya_un a rá
 ts'unt'ε. Jananguε'a nu'a ran 'yoh_u bi d_up_u rá
 mb_ui ra Jesús b_uya, nε'ε gätho mi'da 'b_up_u
 rá ngu.

54 Guehna bi 'yøt' ra Jesús 'b_u mambá
 penje b_u Judea dá sømhbe b_u Galilea. Ya ná
 yond_u ra hmεpya bi 'yørp_u ja ra häi Galilea.

5

Bi y_uq_un ran 'yoh_u b_u Betesda

1 M'βεjua b_uya bin ja man'da ra d_umpeti
 ma mijudíohe. Nε dá mbähmbe ra Jesús b_u
 Jerusalén. 2 Nub_u Jerusalén mí po b_u n'da
 ra mbothe mbε häntho b_u ja rá goxthi y_u
 dε'yo, gue ma ndehe dy_u judíohe dí εmfe
 Betesda. Nε jab_u cut'a y_u 'døzangu midí
 mbä'ts'a ra dehe. 3 Nε x_un ngu i 'bom b_u
 y_u mbedi, 'da ε y_u xädä nε ε y_u dogua nε ε
 bi ts'a yá ja'i. Nε gätho ε i tø'mi di 'ya_un ra
 dehe. 4 Nguetho ja'b_u bí εh mahεts'i n'da
 räm 'bεhni Oj_u nε i q_un ra dehe. Nε nu'b_u
 x_un nu di 'ya_un ra dehe, nε nu'a rá mb_udi da
 y_up_u ja ra dehe din ho a rá mb_udi i ja. 5 Nε
 mí 'bεm b_u n'da ran 'yoh_u, ya ná 'däte ma
 'dε'ma hyäto njεya madí ts'a rá ja'i, him mi
 sä din 'yo. 6 Nε nu'b_u mín nu a ra Jesús, nε
 bi b_udi nya'a thoho mi hεmbi, bi 'yεmbi:

—Ha guín nde xtán ho i, bi 'yεmp'a.

7 Bi d_ut'a ra mbedi:

—Dín ndehma th_u, n'yø, pε njongui
 'b_ucua da zixcä n_u ja ra dehe. N'dand_u ngu
 n'dand_u dí εna ga c_uhn_u ja ra dehe, 'bex go
 i 'bet'o ε 'da.

8 Bi 'yεmp'a ra Jesús b_uya:

—Dami ndants'i j_ux ni fidi nε gan 'yo, bi
 'yεmbi.

9 'Bex bin hoh rá ja'i 'b_u mí ndants'i, nε bi
 g_ux rá fidi nε bin 'yo. Nε nu'a gue'a ra pa ran
 ts'äya a. 10 Nu'ε 'da ma mijudíohe bi 'yεmp'a
 ran 'yoh_u xín hoh rá ja'i:

—Nuya ra pa ran ts'äya ya, hingui sä gui
 c_ux ni fidi, bi t'εmp'a.

11 Bi d_ut'a ran 'yoh_u:

—Pε nu'a bi hoga ma ja'i, gue'a bi xiqui
 nguetho bi 'yεngui: “Dami ndants'i gui c_ux

ni fidi ne gan 'yo," bi 'yɛngui, bi 'yɛn'a mí ts'a rá ja'i.

¹² Ne nu'ɛ 'da ma mijudíohe bi 'yǎnni:

—To'o nín 'yohɛ bi xi i gui çax ni fidi ne gan 'yo, bi 'yɛn'ɛ.

¹³ Pe nu'a him mi paði to'o xí hocpa rá ja'i, nguetho nu ra Jesús bi yat'inde bɛ 'yo yɛ ja'i xɛn ngu.

¹⁴ M'bejua bi mba ra Jesús bɛ ja ra danija. Ne nu'bɛ mi dín'a ran 'yohɛ bɛya, bi 'yɛmbi:

—Bin ho a ya, nde'bɛ hin gmi 'yøt' mi'da yɛ ts'oqui. Man'da ts'edi ran ɛnbi guin nu 'bɛ gui 'yøt' mi'da yɛ ts'oqui, bi 'yɛmbi.

¹⁵ 'Bex bi mba a ran 'yohɛ bɛya, da xi ɛ ma mijudíohe xí 'yǎnni, gue gue'a ra Jesús bi hoqui. ¹⁶ Janangue'a bi dɛp'ɛ ma ngɛrpihe dyɛ judíohe di ɛcpa ra Jesús, ne im bɛni da hyo. Nguetho ɛn'ɛ: "I øt' rá 'bɛfi a ra pa ran ts'äya." ¹⁷ Pe nu ra Jesús bi 'yɛmp'ɛ:

—Nzai dim pɛh ma Ta, janangue'a nɛcä jatho dam pɛcä, bi 'yɛmp'ɛ.

¹⁸ Pe nanguehna bi man ra Jesús, nu'ɛ ma ngɛrpihe bɛya man'da bi bɛni da hyo, nguetho hinga hønt'a bim pɛfi ra pa ran ts'äya í ɛcpi, pɛ nɛ'a í ma gue gue'a Oja rá Ta, nam bøni 'da i guui Oja.

I ja rá ts'edi rá Ts'unt'ɛ Oja

¹⁹ Janangue'a nu ra Jesús bi 'yɛna:

—Majuani dí xi ahɛ, nte sä ga øzehɛgä pɛ hønt'a 'bɛ'a dín nu øt' ma Ta. Ne gätho 'bɛ'a i øt' ma Ta, gue'a dí øt'ä a. ²⁰ Nguetho nu ma Ta ɛmmɛ in numanhogui ngue rá Ts'unt'ɛgä a, ne i urqui 'bɛ'a gätho i øt'e. Ne da 'yurcä mi'da yan t'øt'e man'da nuixte xinda gue ɛ gán nuhɛ, ne gui hyonya thohohɛ. ²¹ Nguetho tengu ma Ta i xox'ɛ xɛn du ne di un ra te mahøn'a, nguthogä, rá Ts'unt'ɛgä a, dadí un ra te mahøn'a ɛ to'o gätho dín nde ga unni. ²² Ne nu ma Ta hingui juanbatesɛ, pɛ bi 'dacä ra ts'edi go dan juanbategä rá Ts'unt'ɛgä a. ²³ Nguetho in nde ma Ta gätho yɛ ja'i da numansugui gue rá Ts'unt'ɛgä a, tengutho ma Ta i hnumansu. Nu'bɛ 'bɛ a n'da hingui numansugui, xinga gue ma Ta i numansu a, gue gue'a bá pɛngä.

²⁴ Majuani dí xi ahɛ, nu'a øh mam hmangä ne i ɛc'yɛi ma Ta bá pɛngä, gue'a i ja ra 'da'yote mazai a. Ne hin da nu rá muui rá ts'oqui pɛ tengutho 'bɛ xí tɛmbɛni

bɛ 'bɛ ɛ xɛn du, nguetho ya i ja ra 'da'yote mazai a. ²⁵ Majuani dí xi ahɛ, ya bi zøn ra ora da 'yøh mam hmangä ɛ xɛn du nangue yá mbɛi, pɛgue din t'un ra 'da'yote 'bɛ da 'yømanho mam hmangä rá Ts'unt'ɛ Ojagä.

²⁶ Nguetho tengu ra Ta i jase ra te rá mbɛi, ne bi 'dacä ra ts'edi din jase ra te ma mbɛigä, ne gue'a ra 'da'yote dí un yɛ ja'i. ²⁷ Ne bi 'dacä ra ts'edi dan juanbategä, nguetho dán ja'igä ua ja ra ximhäi, dí paði 'bɛ'a i sä n'da. ²⁸ O gadi hyonya thohohɛ a dá xi ahɛ, nguetho da zøn ra ora gätho yɛ ja'i xɛ t'ägui da 'yøh ma nde 'bɛ dá zohni. ²⁹ Ne da bøx'ɛ bi 'yøt' ran ho, din ja ra 'da'yote mazai. Ne da bøx'ɛ bi 'yøt' ran ts'o, da nu ran ɛnbi mazai.

Di dä majuani nangue ra Jesús

³⁰ Ne man'da bi man'a ra Jesús, bi 'yɛna:

—Nugä hin te dím mangä nangue man 'yomfɛnisɛ. Pe nu'a i xic ma Ta gue'a dím mangä a. Ne'a 'bɛ'a dí sändä, xɛn ho a, nguetho him ma pähä zehɛ dí honi ga øt'ä, pɛ hønt'a rá pähä ma Ta bá pɛngä. ³¹ Nu'bɛ høngdä xcä däse majuani gue i ja ma ts'edi, nte di muui a mam hmangä 'bɛ. ³² Pe ne a ma Ta di dä majuani ngue rá Ts'unt'ɛgä a, ne dí paçä ngue majuani im ma 'bɛ im ma nanguecä.

³³ Nu ahɛ gá pɛnhdɛ 'da da 'yän'na ra Xuua Nxixyá nanguecä. Ne nu'a ra Xuua bi ma majuani a. ³⁴ Ne madague'bɛ hin xtí dä majuani, pɛ guemhma ja ma ts'edigä. Pe dadí bɛn'nahɛ a bi man ra Xuua Nxixyá ngue man'da da zä gui 'yɛc'yɛigahɛ ne gan yamhbɛ bɛya. ³⁵ Ne tengu ra sibi di hyät'i ne i fät yɛ zu'uɛ, bin ja bɛ ra Xuua Nxixyá, gá numanhohɛ 'da yɛ pa. ³⁶ Ne nu'a ra Xuua Nxixyá bi ma nanguecä. Pe i ja 'bɛ'a gue man'da i udi nanguecä xinda gue'a ráman ra Xuua, ne gue'a ra 'bɛfi bi 'dacä ma Ta gue ga juacä. Ne gue'a ɛ xø i uh majuani bá pɛngä ma Ta. ³⁷ Ne'a ma Ta gue'a bá pɛngä, di dä majuani nanguecä, pɛ nu'ahɛ njam'bɛ gá 'yømanhohɛ 'bɛ mín yá, xín gá 'yørpahɛ ra güenda 'bɛ mín 'yuse.

³⁸ Mfaði hin gá hyamhbɛ ráman hma bɛ ja ni mbɛihɛ, nguetho nu'bɛ xquí hyamhbɛ a, xquí 'yɛc'yɛigahɛ gue bá pɛngä a. ³⁹ Nu ahɛ thocpa thoho guidín xähmbɛ yá søcuá Oja, nguetho guí ɛmhɛ gue'a gní tɛmhɛ ra

te mazai a. Pe nu'u gätho yu söcuä guidín xähmbu gätho im ma nanguecä. ⁴⁰ Nu ahü hin guín nde gui xijü gan yän'na ni tehü, pe hinda hont'bu gui xijü gan yän ahü din ja ahü ra te mazai 'bu, bi 'yén a ra Jesús.

⁴¹ Ne xö bi 'yena:

—Pe madague'bu njon da numansugui, pe guexta'a rá Ts'unt'ugä Oja. ⁴² Pe dí pädi hanja hin guí pajü, nguetho hín guín numansuhü Oja nangue ni mbühü. ⁴³ Bá écä nangue rá thuhu ma Ta, pe nu'ehü hin guín numanhojü. Pe nu'bu ba é a n'da nangue rá thuhu zehé, man'da guín numanhohü a. ⁴⁴ Njam'bu da zä gui 'yéc'yéigahü, nguetho guí homhbü da numanho ahü yu ja'i, ne hin guí homhbü da numanho ahü Oja ngue hont'a i 'bui. ⁴⁵ Ha guí émhü guecä ga yap'ahü bu 'buh ma Ta. Pe dí xi ahü gue gue'ü yám hman ra Moisés gue'ü dí nequi i ja ni ts'oquihü ü, pe sä guím bémhbü gue'ü dí yän'ahü ü. ⁴⁶ Pe nu'bu xquí 'yéc'yéihü yam hma bi 'yo't' ra Moisés, xquí 'yéc'yéigahü ya, nguetho bi ma nanguecä. ⁴⁷ Pe hin guí éc'yéihü 'be'a bi 'yo't' ra Moisés, janangue'a xín guí éc'yéihü 'be'a dí mangä ya, bi 'yén'a ra Jesús 'bu min yähü ma ngurpihe dyu judíohe.

6

Ra Jesús bi 'ujn ü cüt'a mahuqhi

¹ Ne nu'bu mí tho i 'da yu pa, m'bejua büya, dá mbähmbe ra Jesús bu 'danguadi ra dadehe Galilea, n'dat'a ra dadehe Tiberias. ² Ne xün ngu yu ja'i bi dengähe nguetho bi nu yün t'öt'e nuixte bi 'yöt'a ra Jesús nangue ü mín zäman'ü. ³ Ne dá mbähmbe ra Jesús bu ja n'da ra nyuni, ne dá huhmbe bu. ⁴ Ne nu'ü yu pa ü mí ts'utho da zön ra pa ga öt'ähe ra dämpeti ran dābaxjua, dyu judíohe. ⁵ Ne nu'a ra Jesús bin hannü ne bi hyandi xün ngu yu ja'i ba épu. Nu'a ra Jesús bi 'yemp'a ra Felipe büya:

—'Bepü dí zä ga tämhü 'be'a da zi yu ba éhnü.

⁶ Gue'a bi man ra Jesús nguetho in nde da badi 'be'a dí dat'a a ra Felipe. Pe nu ra Jesús mí pāse 'be'a da 'yözehé. ⁷ Ne bi dat'a ra Felipe:

—Pe hin dí gua'ü yu mahuqhi tho dá tämhü a da zi yu ba éhnü 'bu di ja,

madague'bu zü ts'utho din t'unni n'da ngu n'da, bi 'yena.

⁸⁻⁹ Ne nubüya nu'a man'da ma mixädihe ra Andrés, rán 'yohü ra Simón Pedro, bi xi a ra Jesús:

—'Bucua n'da ra ts'unt'ü i hä zü ts'ü rán zedi, gue cüt'a yu hmé ra cebada, ne yoho yu t'ahuä. Pe hin dí gua'ü yu ja'i nguetho xün ngu ü, bi 'yén'a ra Andrés.

¹⁰ Ne bi 'yengdahe ra Jesús:

—Jafü din säya yu ja'i, bi 'yena.

Nguetho mi ja bu ra 'bot'ei. Ne bi hyupü häi büya, ne mí jua i cüt'a mahuqhi ü yün 'yohü. ¹¹ Ne nu'a ra Jesús bi hyän'a ra hmé, ne bi 'yöp rán japi Oja nangue ra hmé ne bi 'daje yü xädigähe. Ne nugähe dá darpähe ü yu ja'i büya, ne ü yu huä, ne bin niya gätho yu ja'i. ¹² Ne nu'bu mín niya yu ja'i, nu ra Jesús bi xicähe:

—Pethü ü gätho 'be'a bi bongui, gue nte dim 'bedi, bi 'yénje.

¹³ Ne nu'bu má pethe büya bi yu ü gätho 'de'ma yoho ma 'böt's'ehe yu xequi, 'bu mín niya yu ja'i nangue cüt'a yu hmé. ¹⁴ Nu'bu mín nu ran t'öt'e nuixte ü gue bi 'yöt'a ra Jesús, bi 'yén'ü büya:

—Masque majuqni guehna ra pōngahyá mí hma da zōcua ja ra ximhäi, bi 'yén ü.

¹⁵ Pe nu'a ra Jesús bi badi 'be'a mbén ü yu ja'i ngue nde da bent'i, im bēnbi din ts'üt'abi. Janangue'a bi zoh yu ja'i büya, bi mbase, ne man'da bi guam bu ja ra dapo.

Ra Jesús bin 'yo maxöts'e ra dehe

¹⁶ Nu'bu mín de büya dá mbäsehe bu ja ra dadehe. ¹⁷ Ne dá hux ma mbosahe, gue ga sömhbe bu ja ra hnini Capernaum. Ne hin ná nuthe ra Jesús 'bu mí züje ra 'bexui. ¹⁸ Ne nts'edi bi 'yén ran dahi a ra dehe büya. ¹⁹ Nu'bu mí dān i ts'ü ra mbosa mí huxhe ne dá sömhbe made ra dadehe, dá nuhe ba épu ra Jesús, ba 'yo maxöts'e ra dehe, ní 'yepü ja a ra mbosa mí huxhe. Ne émmé dá suhe nguetho him min nuhe xün ho, him mi pähmbe ngue gue'a ra Jesús. ²⁰ Nu ra Jesús bi 'yénje:

—Guecä, o guín suhü.

²¹ Ne bi hyu ma mbäihe, ne dá xihmbe a ra Jesús da hyuxpu ja ra mbosa. Ne éna ya xmí 'bähmbe bu ndenthe ná mbähmbe büya nubü ra hnini Capernaum.

Bi thon'a ra Jesús

²² Nu'bu mí nɛc pɔya, nu'u yu ja'i 'buɾu haru xí 'uɪn a ra Jesús, bi bɛm buya gue hɔnt'a n'da ra mbosa mí hɔpu a ran de dán sihmehe, nɛ hin dá mbähmbe ra Jesús 'bu má huhe ra mbosa, pɛ dá mbäsehe. ²³ Pɛgue m'bejua thoho bi zɔm bu mi'da yu mbosa bí nɛxpɔ Tiberias, nɛ bi zɔm bu jom bu dán sihmehe 'bu mí 'yäp rán japi Oja ra Jesús. ²⁴ Nɛ nu'u yu ja'i 'bu mí hyon'a ra Jesús nɛ him bi dɪm bu, xínga guécähe, bi hyux'u mi'da yu mbosa buya nɛ bi zɔm bu ja ra hnini Capernaum, i hon a ra Jesús.

Ra Jesús ra hme däm 'buh mazai n'da a

²⁵ Nɛ nu'u yu ja'i 'bu mí dɪm bu ra Jesús bu 'danguadi ra dādehe, bi 'yänni:

—Mán jam'bu gá sɔcua, bi 'yɛmp'u.

²⁶ Nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'u:

—Majuani dí xi ahɔ, hin gní hyonju gue gui pəhmbu a ran t'uti dá ut'ahɔ, pɛ nu'a guín niyahu 'bu gmín sihmehu gue'a gní hyonju a. ²⁷ Pɛ dami 'yɛs'hu ngue hɔnt'a gní hyomhbu ra hme nám 'buhmbu yu pa ja buya. Pɛ m'bet'o thoho dami hyomhbu a ra hme nám 'buh mazai n'da a gue ga 'da ahɔ, guécä dán ja'igä ua ja ra ximhäi. Nguetho gue'a ran t'ɛdi bi 'dac Oja ma Ta, bi 'yɛna.

²⁸ Nu yu ja'i buya bi 'yän'na ra Jesús nɛ bi 'yɛmbi:

—'Be'a sä ga ɔt'ähe gue ga tɪmhbe a guím ma, bi 'yɛn'u.

²⁹ Nu'a ra Jesús bi dadi:

—Nu'a in nde Oja gui 'yøthu gui sinju bu ni mbuihu, guécä bá pengä Oja, bi 'yɛna.

³⁰ Nɛ bi t'ɛmp'a ra Jesús:

—'Be'a ní hmɛpya gui 'yurcähe, ngue da zä ga sin ahe bu ma mbuihe. Ha da zä gui 'yøt'e tengu bi 'yøt'a ra Moisés. ³¹ Nguetho nu'u mam bombøtahɔ bi zi ra maná 'bu mí 'yo bu ja ra uhäi, tengu mán t'o't'i bu ja rá sɔcuɔ Oja, i ɛna: “Nu'a ra Moisés, bi un yu ja'i ra hme bí 'yɛh mahɛts'i,” i ɛna, bi 'yɛn'u yu ja'i.

³² Nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'u:

—Majuani dí xi ahɔ, hinga gue'a ra Moisés bi un'a ra hme bí 'yɛh mahɛts'i, pɛ Oja bi un a. Nɛ hinga gue'a ra hme nám 'buh mazai n'da a ra maná mi si u. Pɛ nuya, nu ma Ta di un a njuantho ra hme mahɛts'i gue nám 'buh mazai n'da a. ³³ Nɛ nu'a njuantho

ra hme di un Oja, bí 'yɛh mahɛts'i a, gue däm 'buh mazai u yu ja'i 'bucua ja ra ximhäi, bi 'yɛna.

³⁴ Nɛ bi 'yɛn'u:

—'Daje thocpa thoho a ra hme guím ma, n'yø.

³⁵ Nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'u:

—Guecä drá hme däm 'buh mazai n'da a. Nu'a to'o da zingä bu ja yá mbui tengu'bu i sihme, nɛ njam'bu din tumanthuhu yá mbui nɛ xín din tuthe buya. ³⁶ Pɛ tengu dá xi ahɔ, hin gui ɛc'yɛigahu, madague'bu gá nuhu 'be'a dá ɔt'ä. ³⁷ Pɛ nu'u to'o bi 'dacä ma Ta, gue'u di dācä yá mbui u. Nɛ nu'u di dāc yá mbui, njon ga ɛmbi hin da zä ga sini.

³⁸ Nguetho bá ɛcä mahɛts'i ngue ga ɔt' rá pähä a bá pengä, nɛ him bá ɛcä ga ɔt' ma pähä zɛhe. ³⁹ Nu'a rá pähä ma Ta bá pengä, gue'a nte ga 'becä gätho bi 'dacä, pɛ ga xoxä u 'bu rán zɛgui ra pa, nɛ dim 'bui mazai. ⁴⁰ Nu rá pähä ma Ta, gue hɔnt'a go to'o da badi rá Ts'ant'ugä Oja, nɛ da 'yɛc'yɛigui, din ja ra te mazai u. Janangue'a ga xoxä u 'bu rán zɛgui ra pa, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁴¹ Nɛ bi mbudi bi ucpa a ra Jesús u ma mijudíohe 'bu mí 'yø a bi ma, gue bi 'yɛna: “Nugä drá hme majuani gue bá cəh mahɛts'i.” ⁴² Nɛ bin 'yɛmzɛhe u:

—Ha hinga guehna ra Jesús, rá ts'ant'u ra José na, rá ta nɛ rá mbe dí pəhmbu. Hanja ní 'yɛna bí 'yɛh mahɛts'i, bi 'yɛn u.

⁴³ Nɛ nu ra Jesús bi 'yɛmp'u buya:

—O gadí c'aman'uju n'da ngu n'da ahɔ. ⁴⁴ Xínga n'da sä da dengui 'bu hin di un ra pähä a ma Ta, gue'a bá pengä, nɛ ga xoxä 'bu rán zɛgui ra pa u, ga undä ra te mazai. ⁴⁵ Tengu mán t'o't'i bu ja yá sɔcuɔ yá pəngahya Oja, bi 'yɛna: “Gätho yu ja'i da xänba Oja,” bi 'yɛn'u. Janangue'a nu'u to'o gätho bi hyani xun ho a bi xänba Oja, nɛ gue'u di dāc yá mbui u.

⁴⁶ Pɛ hin dí ɛna 'bo'o xun nu Oja, hinda hɔngdä gue bá nɛxä bu, dín nugä a.

⁴⁷ Majuani dí xi ahɔ, nu'a to'o ɛc'yɛigui i ja ra 'da'yote mazai a. ⁴⁸ Nugä drá hme majuani gue nám 'buh mazai n'da. ⁴⁹ Nu'u mam bombøtahɔ bi zi ra maná bí 'yɛh mahɛts'i 'bu min 'yo bu ja ra uhäi, pɛ guehma bi du u. ⁵⁰ Pɛ nugä drá hme majuani, bá nɛxä bu mahɛts'i, gue sä da zin'a n'da tengu'bu

i sihmε, ne njam'bu da du. ⁵¹ Nugä drá hme majuañi, bá εcä mahεts'i, tengu ra hme i si n'da i ja rán zaqui yu pa i ja bu ya. Pe nu'a ra hme dí m mangä, din ja ran zaqui mazai to da zi. Ne gue'a ma ja'igä a gue ga uni, ngue din ja ra 'da'yote u 'bucua ja ra ximhäi, bi 'yεn'a ra Jesús.

⁵² Bin junzehe u ma mijudíohe buya, bin 'yεmzehe u:

—Hague nja ran 'yohu sä di 'daju rá ja' i ga sahu, bin 'yεmp'u.

⁵³ Ne nu ra Jesús bi dat'u:

—Majuani dí xi ahu, nu'bu hin gui sihu ma ngoc'yεi ne ma ji, guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi, hin'yu mbo ni mbaihu ra 'da'yote mazai. ⁵⁴ Nu'a to'o da za ma ngoc'yεi ne da zi ma ji, i ja ra 'da'yote mazai, ne ga xox 'bu rán ze gui ra pa. ⁵⁵ Nguetho nu ma ngoc'yεi ne ma ji njuantho ran ts'ihme ngue däm 'buh mazai n'da. ⁵⁶ Nu'a to'o da za ma ngoc'yεi ne da zi ma ji dí zam bu ja yu mbai, ne i ja ra te nanguecä. ⁵⁷ Tengu tho ho dí ot'be ma Ta, nu'a i jase rá te, ne i jagä ra te nangue'a buya. Ne bá pengä gue ga thocpa a ra te u to da zingä, tengu'bu i sagä. ⁵⁸ Nuna ra hme dí xi ahu gue bá çah mahεts'i, hinga ngu a bi zi mam bombotahu, nguetho bi du u. Pe nu'a to'o da zi ra hme dí m mangä ya, gue'a dí m 'buh mazai a, bi 'yεn'a ra Jesús.

⁵⁹ Ne guehna ram hma bi man'a ra Jesús 'bu mín xänbate bu ja ra nijä bu Capernaum.

Yum hma di un ra 'da'yote mazai

⁶⁰ Nu'bu mí gua'a bi man ra Jesús, bi 'yεn'u mí tenni:

—Hingui ho a bi xiju nu ya, to'o da hyät'i da 'yøde, xun ngu u bi 'yεna.

⁶¹ Nu ra Jesús bi badi 'be'a bi ben'u yu ja'i, gue him bi numanho rám hma, ne bi 'yεmp'u:

—Ha guím bεmhbu hingui ho a dá xi ahu.

⁶² 'Be'a guim bεmhbu 'bu gá nuju ga texä bu mahεts'i guepu bá nexä, guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi. ⁶³ Pe nu'a nam bøn'u yum hma dá xi ahu, hingan juantho gui saju, pe gui 'yεc'yεihu ngue ga un ma te nangue ahu, ne din ja ahu ra te buya. ⁶⁴ Pe 'bu i 'da ahu hin guí εc'yεigahu, bi 'yεn'a ra Jesús.

Nguetho xmi pa di to'o hin da 'yεc'yεi, ne xmi pa di to'o di dá a. ⁶⁵ Ne bi 'yεmp'u mahøn'a:

—Janangue'a dá xi ahu, hingui sä n'da ra ja'i ba çhe da dengui 'bu him bi jap'a ma Ta bi dác rá mbai.

⁶⁶ Nu'bu mí 'yøh mahøn'a u mí tenni, xun ngu bi 'ue u ne him bin 'yohu mahøn'a.

⁶⁷ Janangue'a nu ra Jesús bi 'yängahe dí 'de'mayohogähe:

—Ha ne ahu gui sogahu, bi 'yεnje.

⁶⁸ Nu ra Simón Pedro bi dat'u:

—Ma Hmu i, pe njo'o man'da da zä ga tēnhde nguetho nu'i ja nim hma di un ra 'da'yote mazai. ⁶⁹ Ne nugähe dí εc'yεi ahe ne dí pa hmbe gue gue'e grá Cristo rá Ts'ant'u i Oja i 'bai, bi 'yεna.

⁷⁰ Bi da'a ra Jesús:

—Nugä xtá huan'nahu guí 'de'mayohohu, pe nu'a n'da ahu i ten ra zithu, bi 'yεnje.

⁷¹ Pe nu'a bi man ra Jesús, gue'a ra Judas a, rá ts'ant'u ra Simón Iscariote, nguetho gue'a di dá a. Ne gue'a n'da mín 'yohe a, mí 'de'mayohogähe.

7

Hingui εc'yεi yün 'yohuzehε a ra Jesús

¹ M'bejua buya, bin 'yo bu mí da yu hnini bu Galilea. Him bi nde bi mba bu ja ra xequi Judea, nguetho nu ma ngurpihe dyu judíohe, dyu israelhe, nde xtá hyo bu. ² Ne ma guepu da dat ra pa ngue zaí dí m peti ma mijudíohe, 'bu xu hyøh yu t'angu, im beni 'be'a bi 'yørpa Oja u mam bombotähe 'bu min 'yo bu ja ra uhai. ³ Nu yün 'yohu a ra Jesús bi 'yεmbi:

—Nde'bu gui pøngua ní mba bu ja ra xequi Judea, ba nu a bu i ten'ni i nangue'a guí ot'e.

⁴ Nguetho njo'o to da 'yäh rá 'be fi 'bu in nde da t'εspi. Nu'bu majuañi guí ot' yun t'ot'e nuixte bá ut yu ja'i, ne gätho ra ximhäi da ba'a i, bi t'εmp'a ra Jesús.

⁵ Ngubu bi xih yün 'yohu nguetho him mí εc'yεi u. ⁶ Nu a ra Jesús bi 'yεmp'u buya:

—Hinga na søn ra ora bi ts'ängä ga mbagä bu, pe nu'ahu hønt'a go 'be'a má ora da zä gui mbähä bu. ⁷ Nu'u 'bucua ja ra ximhäi hin di uc'ahu nguetho 'da i gu guí othu u, pe go di ugä u nguetho dí m mangä gue hingui ho ot'u. ⁸ Ní mbäseh bu guín ndehu, nugä

hin ga mba ya nguetho hinga na sòn ra ora ga mba b_u, bi 'y_ena.

⁹ Nu'b_u mí gua'a bi man b_uya bim 'but p_u mi'da y_u pa b_u ra x_equi Galilea.

Bin xänbate ra Jesús b_u ja ra dāmpeti

¹⁰ Nu'b_u mí mba b_u Jerusalén y_u y_un 'yoh_u, m'bejua bi mba b_u ra Jesús. Mb_e bin 'y_antho nguetho bi nde him 'bexque da hnu. ¹¹ N_e nu ma ng_urpihe d_yu judíohe i 'b_up_u, bi hyon'a ra Jesús b_u ja ram peti. N_e bin 'y_em z_eh_e u:

—Hap_u i 'b_ui 'b_u, bin 'y_emp' u.

¹² N_e x_un ngu y_u ja'i bin y_anjo'dre nangu'e'a ra Jesús, nu' u 'da im ma ngue x_un ho a, n_e nu' u 'da i _ena: “Häte a.”

¹³ P_e xinga n'da bin y_a ts'edi nangu'e'a ra Jesús nguetho i su ma ng_urpihe 'b_up_u.

¹⁴ Nu'b_u mí tho'i ts' u y_u pa, ya bi zo i nde y_um peti i t'ørp_u, ja bi mba b_u ja ra d_anija ra Jesús b_uya n_e bin xänbate b_u. ¹⁵ N_e nu ma ng_urpihe b_u ja ra nija bi hyonya thoho n_e bi 'y_en' u:

—Hague nja i sä da ma x_un ho rá_m hman Oja na ran 'yoh_u, n_e him bi z_u'a man xädi_h, bin 'y_em z_eh_e u.

¹⁶ Bi d_a a ra Jesús:

—Nu'a man xädigä him mam hmans_egä a p_egue rá_m hman a to bá p_engä. ¹⁷ Nu'b_u 'b_u a n'da gue nde da 'y_ot' rá pähä Oja, da b_a 'b_u rán xädi Oja, o gue da b_a 'b_u mam hmans_egä. ¹⁸ Nu'b_u 'b_u a n'da im ma 'b_e'a mb_ense, i honi da hnumansuse. P_e nu'b_u 'b_u a n'da i honi da t'ēspa rá hmu, im ma maju_ani a n_e hingui häte a.

¹⁹ N_e x_o bi 'y_ena:

—Bi 'daj_u y_un t'ēdi ra Moisés, p_e xinga n'da ah_u guí øth_u nguetho bi ma njon d_in hote, n_e guín nde gui hyoj_u, bi 'y_en'a ra Jesús.

²⁰ N_e bi d_a' u y_u ja'i thoho:

—Masque bi b_en'na ra z_ithu a g_am ma, njo'o to in nde da hyo i, bi 'y_en' u.

²¹ Nu ra Jesús bi d_at' u:

—Nugä dá øt'a n'da ra 'b_efi 'b_u ra pa ran ts'äya, n_e gätho ah_u g_a hyonya thohoh_u. ²²⁻²³ P_e n_e'ah_u, nu'b_u d_in t_in i yoho y_un t'ēdi bi man ra Moisés, nu'a n'da bi ma gue gui h_ec_pah_u y_u ja'i y_u 'uere, n_e nu man'da b_uya ra pa ran ts'äya, guí huanhd_u nda'a guí øth_u, gue guí h_ec_pah_u y_u ja'i y_u 'uere.

Nguetho hin guín nde gui festah_u a rán t'ēdi ra Moisés. N_e hinga h_ont'a ra Moisés bi ma da th_ec_pa y_u ja'i y_u 'uere, p_e n_e' u mam bombøtah_u bi ma. N_e ngutho dá øt' 'b_u má hoc'a n'da ra hy_enni 'b_u ra pa ran ts'äya. Hanja gní s_uj_u n_e gue'a n'y_oui b_u rán t'ēdi ra Moisés dá øt'ä. ²⁴ P_e damin 'yomf_eni_h x_un ho 'b_u guí _ena gui ju_an_bah_u n'da ra ja'i. Jatho 'b_e gui p_ah_mb_u 'b_e'a nam b_on'a i øt'a n'da, bi 'y_en'a ra Jesús.

Bin 'yän'du 'b_u gue'a ra Cristo

²⁵ N_e nu' u 'da y_u m_engu b_u Jerusalén bin 'y_emp' u:

—Ha hinga guehna ran 'yoh_u im ma ma ng_urpi_h da hyo. ²⁶ P_e hague in ja, in xänbate ua bim peti gätho y_u ja'i n_e nte i xih ya. Uague bi b_en' u ma ng_urpi_h gue maju_ani ra Cristo na ra Jesús, gue bi huand Oja d_im Hmu ua. ²⁷ P_e nuna ran 'yoh_u, dí p_ah_mb_u hap_u bá n_exna, p_e nu'b_u bá _e a maju_ani ra Cristo, njo'o to da b_adi hap_u dí n_ex'a, bin 'y_em z_eh_e u.

²⁸ Nu'b_u mín xänbate ra Jesús b_u ja ra d_anija, nts'edi bi 'y_ena:

—Guím b_emhb_u guí paj_u n_e guím b_emhb_u guí p_ah_mb_u hap_u bá n_exä. P_e hin bá _ecä nangues_egä, p_egue bá p_engä a maju_ani i ja rá ts'edi. Nu'eh_u hin guí p_ah_mb_u a. ²⁹ Nugä dí p_acä a nguetho bá n_exä b_u i 'b_u a, n_e gue'a bá p_engä a, bi 'y_ena.

³⁰ N_e 'bexque nde da b_ent p_uya, p_e njom bi zä bi b_ent'i nguetho hin ní z_on ra ora da b_ent'i. ³¹ N_e x_un ngu y_u ja'i bi 'y_ec'y_ei gue maju_ani ra Cristo a. N_e bi 'y_en' u:

—Guehma maju_ani ra Cristo na ra Jesús gue mí hma ba _eh_e, nguetho njon da zä da 'y_ot' y_un t'øt'e man'da nuixte, bi 'y_en' u.

Bi 'b_en_h y_u asmayo da b_ent'a ra Jesús

³² Nu'b_u mí 'y_oh y_u fariseo n_e y_u d_ambäja 'b_e'a bi man y_u ja'i nangu'e'a ra Jesús, bi xi u 'da y_u asmayo b_uya da b_ent'a ra Jesús ngue da got'i. ³³ Nu'a ra Jesús 'b_u mí thoqui bin xänbate, bi 'y_ena:

—Mi ts'atho dí 'b_ah_mb_u ua nguetho ga mba b_u bí 'b_u a bá p_engä. ³⁴ N_e nu'ah_u b_uya gui hyonj_u p_e hin da zä gui t_inj_u, n_e hin da zä gui s_omhb_u b_u hap_u dam 'b_ecä, bi 'y_ena.

³⁵ N_e bin 'y_emz_eh_e ma ng_urpihe:

—Hap_u da mba gue hin da zä ga t̃mh_u. Ha da mba b_u n'danni 'b_u u ma mijudíoh_u, ne da xänba u, ne' u n'dan'yo y_u ja'i gue y_u griego. ³⁶ 'Be'a ním bøn'a man'a: “Gui hyonj_u ne hin gui t̃nj_u, ne hin da zä gui s̃mh_u hap_u ga mba,” enj_u, bin 'yemzehe u.

Tengu n'da ra d̃athe da nexp_u ní mb̃ai n'da

³⁷ Nu rán zegui ra pa nanguie y_um peti mí øt' u, gue'a ra pa emb y_u ja'i man'da x̃n ndexqui a. Ne 'bäp_u ra Jesús ne nts'edi im man'a:

—Nu'a to'o di 'be a man'da mahyoni thoho rá mb̃ai, tengu'b_u i tuthe, ba x̃he ga un'na mahyoni thoho, tengu'b_u da zi ra dehe. ³⁸ Ne nu'a to'o da zi ra dehe dím mangä, din ja tengu n'da ra d̃athe da nexp_u rá mb̃ai gue di un mahøn'a ra 'da'yote, tengu xí man rá t'ohni Oj_u, bi 'yēn'a ra Jesús.

³⁹ Ne gue'a bi ma nanguie rá Hogand̃ahi Oj_u da hyāni to'o gätho da 'yēc'yēi. Pe hin ní z̃h rá Hogand̃ahi Oj_u 'b_u mím ma nguetho hin ní ndex mahēts'i ra Jesús gue tpa pēngah_u a.

Dahma 'dan'yo bi bēn y_u ja'i

⁴⁰ Nu'b_u mí 'yøh y_u ja'i 'be'a bi man ra Jesús, bi 'yēn i 'da:

—Masque majuāni rá pōngahy_u Oj_u mí hma ba x̃he.

⁴¹ Ne nu mi'da bi 'yēna:

—Nu'a, ra Cristo gue rá Thahni Oj_u a.

Pe nu mi'da bi 'yēna:

—Pe ha dí 'yēp_u Galilea ra Cristo.

⁴² Nguetho bi man rá t'ohni Oj_u, gue ra Cristo ba x̃he nanguie rá 'y_u ra David, ne di nequi b_u ra hnini Belén guerp_u mí 'b_uh ra David, en' u.

⁴³ 'Bex bin hec y_u ja'i nanguie'a bi man' u, ne 'dahma 'dan'yo 'be'a mím bēni ngue to'o a ra Jesús. ⁴⁴ Ne 'da u nde da bent'i ngue da got'i, pe xinga n'da bi zä bi bent'i.

Him bi 'yēc'yēi y_u ngurpi

⁴⁵ Nu'b_u mbenc' u y_u asmayo b_u 'b_u u y_u dambjä ne y_u fariseo, nu' u bi 'yänni:

—Hanja hin guá sih_u a dá xi ah_u, bi 'yēn' u.

⁴⁶ Ne nu y_u asmayo b_uya bi d̃adi:

—Pe him mí 'b_u a n'da im ma tengu man'a ra Jesús, bi 'yēn' u.

⁴⁷ Ne bi d̃a u y_u fariseo b_uya:

—Ha ne ah_u bi hyä ah_u. ⁴⁸ Pe xinga n'dagähe dy_u fariseohe dí x̃c'yēihe a, xinga gue' u mi'da ma mingurpihe. ⁴⁹ Pe nu u y_u ja'i thoho gue hingui p̃ah y_un t'ēdi, hōnt' u i x̃c'yēi a ran 'yoh_u u, pe da nu ran unbi mazai u, bi 'yēn u.

⁵⁰ Ne nub_uya nu ra Nicodemo, gue'a xí z̃m b_u 'b_uh ra Jesús 'b_u n'da ra xui, bi 'yēmp' u y_u mifariseoh_u:

⁵¹ —Nu'a man t'ēdih_u, hingui sä ga juānbah_u n'da ra ja'i 'b_u hin dá øhmb_u 'be'a da manse, ne'b_u hin dí p̃ahmb_u majuāni 'be'a i øt'e, bi 'yēna.

⁵² Ne bi d̃a u, bi 'yēmbi:

—Nu'i tengu'b_u ne'i guí 'yēp_u Galilea, nguetho ne'i guím ma tengu im man y_u 'yāmb̃ai. Pe dami hyomhb_u ja rá s̃ocu_u Oj_u gue'b_u di nequi b_u Galilea n'da rá pōngahy_u Oj_u.

⁵³ Ne n'da ngu n'da bi mba y_u ngu b_uya.

8

Ra xisu ra 'yomt'ēni

¹ Pe nu ra Jesús bi mba b_u ja ra nyuni Olivos. ² Ne nu'b_u t'axudi tho bi mbeng b_u ja ra d̃anij_u mahøn'a ne bi hyup_u. Ne gätho nan ngu y_u ja'i bá x̃he nanguie'a ne bi xänba u. ³ Ya xí y_u b_u ra Jesús 'b_u mí z̃m b_u y_u fariseo ne y_u xänbate nij_u, bi zispa n'da ra xisu gue bi nu 'b_u mím y_uqui n'da ran 'yoh_u hing rá ndø. Ne bi mbä'minde b_u 'b_uh y_u ja'i. ⁴ Bi 'yēmp'a ra Jesús:

—Xänbate, nuna ra xisu dá t̃mhbe b_u i øt' ran 'yomt'ēni. ⁵ Ne nu ran t'ēdi bi xij_u ra Moisés, tengu na bi 'yøt' ra xisu ya, ne i jatho da mba ma bat'ado gue da du. Xi'e, 'be go guí xije ya, bi 'yēn' u y_u fariseo ne y_u xänbate nij_u.

⁶ Pe guehna bi man u nguetho i sätho ra Jesús, i honi 'bēp_u dí y_upi. Ne 'bex bi mbom thoho a ra Jesús ne bi 'yo't' rá saha b_u häi tengu'b_u hin xtá 'yø'a bi man' u. ⁷ Pe man'da bi thoqui bi 'yänni, nu ra Jesús bim 'bäh p̃aya ne bi 'yēmp' u:

—Nu'b_u 'b_u a n'da ah_u hin'y_u ni ts'oquih_u, gue'a di d̃u'mi da 'yēmba ra do ra xisu a.

⁸ Ne bi mbo'mi mahøn'a b_u häi ne bi 'yo't' rá saha b_u ja ra häi. ⁹ Ne nu'b_u mí 'yø' u 'be'a bi man ra Jesús, bi d̃u'mi 'dahmi 'datho bi mba, m'bet'o bi mba a man'da xín d̃ac'yēi

asta gue'bu go mín the u yu yapate, nguetho bi baxε mbo yú mbui i ja yú ts'oqui. Ne hont'a ra Jesús bi gohmbu bu u mí xänbi, ne'a ra xisu. ¹⁰ Ne nu'bu mí m'ba'a ra Jesús ne bi nu njo'o bu yu yapate, pe hont'a ra xisu bi goru, bi 'yεmbi:

—Grá xisu, haru bi mba u bi yap'i i. Ha njo'o ua u in nde xti 'da'a rá muui ni ts'oqui.

¹¹ Ne bi da'a ra xisu:

—Grá Hmu, xinga n'da.

Ne nu ra Jesús bi 'yεmbi:

—Necä, xinga guecä ga 'da'a rá muui ni ts'oqui. Ní mba ya, pe hin gui 'yot' mi'da yu ts'oqui.

Rá nyot'i yú mbui yu ja'i

¹² Nu ra Jesús bi thoqui bi xänba yu ja'i mahon'a, bi 'yεna:

—Nugä, drá nyot'i yú mbui yu ja'i 'bucua ja ra ximhäi. Nu'a to'o da dengui him man 'yo bu ja ra 'bexui, pe din ja ran nequi yú mbui gue ra 'da'yote mazai, bi 'yεmp'u.

¹³ Janangue'a nu'bu mi da u 'da yu fariseo mi 'buru, bi 'yεmbi:

—Pe nu'i guím manse 'be'a guí øzehε, janangue'a säti thoho a guím ma, sä bi 'yεn'u.

¹⁴ Nu'a ra Jesús buya bi dat'u ne bi 'yεmp'u:

—Madague'bu dí m mansε nangesεgä, pe di muui a, nguetho dí pácä haru bá nexä ne haru ná mbagä. Pe nu ahu hin gui pahmbu haru bá nexä o haru ná mbagä.

¹⁵ Nu'ehu sä gadí juanbahu n'da 'bu hin gui pahmbu xun ho 'be'a ot'a n'da. Pe nugä madague'bu dí paði 'be'a ot'a n'da, pe njon dadí juanbä ya. ¹⁶ Pe nu'bu dí m mangä 'be'a ot'a n'da, majuani dí m ma, nguetho hin dí 'dase pe n'dat'a dí m mam'be ma Ta gue bá pengä ua. ¹⁷ Nt'o't'i bu ja yun t'εdi zai guidín xähmbu, gue nu'bu yoho yun 'yohu 'da'angu da ma 'bu xun juanni, mfaði gue ya majuani a buya. ¹⁸ Nugä dí xi ahu to'ogä, n'dahma gui paju, ne'a ma Ta bá pengä di jaqui da faqui, bi 'yεna.

¹⁹ 'Bex bi 'yεn'u:

—Haru 'buh ni ta, bi 'yεmbi.

Ne nu ra Jesús bi dat'u:

—Hin gui paju, xinga gue'a ma Ta gui pahmbu. Nu'bu xqui paju, ne'a ma Ta xqui pahmbu 'bu, bi 'yεna.

²⁰ Ne guehna bi man ra Jesús 'bu mín xänbate bu ja ra danija gueru i pa m'be'ts'i ra mbeti. Ne njom bi bent'i gue xtan got'i nguetho hin ní zøn ra ora dim fent'i.

Him bi zä bi mbähä ra Jesús

²¹ Nu ra Jesús bi thoqui bi xih mahon'a u:

—Nugä ga mbagä, ne m'bejua gui hyonju, ne gui tuhu 'bu hin nín hotho ni ts'oquihε. Nubu haru ga mbagä hin da zä gui mbähä bu, bi 'yεna.

²² Ne bi 'yεn u ma ngurpihe:

—Ha din hyose nangesε nguetho bi ma: "Nubu ga mbagä, hin da zä gui mbähä bu," bi 'yεnju, bi 'yεn'u.

²³ Ne nu'a ra Jesús bi 'yεmp'u:

—Nu'ahu i ja ahu rán 'yomfεni ra ximhäi nguetho gyu menguhu ua ja ra ximhäi. Pe nugä 'da'angu dí m bεm'be Oja, nguetho hin dra mengugä ua ja ra ximhäi. ²⁴ Janangue'a dí xi ahu, nu'bu hin gui 'yεc'yεihε 'be'a dí m mansε gue to'ogä, gui tuhu ne njam'bu din hoh ni ts'oquihε, bi 'yεna.

²⁵ Ne bi 'yän'ndu buya:

—To'o i, bi 'yεn'u.

Nu'a ra Jesús buya bi 'yεmp'u:

—Ya xtá xi ahu to'ogä ne guexta thohogä.

²⁶ I ja man'da xun ngu ga xi ahu 'beru nín ja ni ts'oquihε. Pe majuani a dí m ma nguetho majuani a bá pengä. Ne nu'u yu hma di bεngä a, gue'u dí m mangä ua ja ra ximhäi u, bi 'yεna.

²⁷ Pe nu'u ma ngurpihe 'bu mí xi u, him bi bu u gue'a bi ma ra Jesús gue Oja bá penhua.

²⁸ Janangue'a xø bi 'yεn'a ra Jesús:

—Nu'bu gá cuarcahu bu magats'i, guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi, m'bejua buya ja gui pahmbu to'ogä. Ne ja gui pahmbu buya nte dí m mansε, pe gätho xtá ma bi xänga ma Ta. ²⁹ Nu a ma Ta gue bá pengä ua, n'dat'a dí m bεm'be, ne njam'bu i sogä a nguetho zai gätho dí ot'ä a in numanho, bi 'yεn'a ra Jesús.

³⁰ Nu'bu mí man na, xun ngu u mi'da bi 'yεc'yεi mahon'a.

Yú 'yεhe a ra ts'oqui

³¹ Ne nu ra Jesús bi 'yεmp'u 'da ma mi-judiohe ngue εna bi 'yεc'yεi a:

—Nu'bu gui thoqui gui tenhdu mam hmangä, majuani ma 'yεc'yεi ahu 'bu. ³² Ne

da zä gui p̄ahmb̄a 'bɛ'a nam b̄on'ɥ yam hma majuaɲi, nɛ gue'a dí yān ah̄a gue da zin ah̄a Oja, bi 'yɛna.

³³ Nɛ bi d̄a ɥ:

—Pɛ nugähe, dyam bom'betoje ra Abraham janangue'a ya yú t'uhni gähe Oja. Nɛ njam'bu midí mandagähe man'da ra hmu. Hanja gní xije da mba nhyānigähe gue da zinjɛ Oja, bi 'yɛn'ɥ.

³⁴ Nɛ nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'ɥ:

—Majuāni dí xi ah̄a, nu'a to'o øt' ra ts'oqui, rá hmu ra ts'oqui a. ³⁵ Nɛhna man'da guim bɛmh̄b̄a, hin gui sä gui comhb̄a ran ho ra Abraham, pɛ tengu'bu yú 'yɛhɛ thofo ah̄a a. Pɛ h̄ont'ɥ njuāntho yú t'uhni da gomhb̄a ran ho mazai. ³⁶ Nugä njuāntho rá Ts'ant'ɥ Ojagä. Nɛ nu'bu guecä ga j̄ac'ah̄a bu ja yu ts'oqui, majuaɲi da zin ah̄a ma Ta nɛ yú t'uhni ah̄a a 'bu. ³⁷ Nɛ madague'bu bi xant'ah̄a ra Abraham, tengugä, pɛ guín nde gui hyoj̄a, nguetho hin hap̄a da zä da yut' mam hma bu ja ni mb̄uih̄a. ³⁸ H̄ont'a bi 'yurcä ma Ta dí mangä. Ngutho ah̄a, h̄ont'a bi 'yut'a ni tah̄a guí øth̄a, bi 'yɛmp'ɥ.

³⁹ Nɛ bi d̄a ɥ ma mijudíohe mí 'bäp̄a:

—Ra Abraham ma tahe.

Nɛ nu ra Jesús x̄ø bi 'yɛmp'ɥ:

—Nu'bu majuaɲi yú t'uhni ah̄a ra Abraham xqui comhb̄a ran 'yomfɛni ra Abraham 'bu. ⁴⁰ Pɛ nuya guín nde gui hyoj̄a, guecä dí xi ah̄a a majuaɲi gue'a bi xānga ma Ta. Pɛ hinga ngub̄a bi 'yøt' ra Abraham tengu guín nde gui 'yørcah̄a. ⁴¹ Janangue'a dí xi ah̄a, guí øth̄a rá 'bɛfi man'da ni tah̄a, bi 'yɛna.

Nɛ 'bex bi 'yɛn'ɥ:

—Hin dyu 'betat'uhni gähe, pɛgue n'datho ma tahe 'bui, Oja a, bi t'ɛmp'a ra Jesús.

⁴² Nu'a ra Jesús bi d̄at'ɥ:

—Nu'bu da gue'a Oja ni tah̄a, xqui numanhoj̄a 'bu, nguetho bá ɛcä bu bí 'bu Oja. Nɛ hin bá ɛcä nangue ma ts'edi zɛhɛ pɛ gue'a Oja bá pɛngä ua. ⁴³ Hanja hingui sä gui p̄ahmb̄a 'bɛ'a dí mangä. Nguetho hin guín nde gui p̄ahmb̄a a. ⁴⁴ Nguetho ra z̄ithu ni tah̄a, nɛ guí honi gui 'yøth̄a rá pähä a. Nɛ nu'a, rá mb̄adi thofo bi d̄a'mi bin hote, nɛ guet'ɥ yu pa i ja bu ya i øthofo. Nɛ nu'a, him

bin z̄ammi a majuaɲi nguetho him bi numanho a. Nɛ h̄ont yu fɛhni man'a nguetho rá m 'bäi a. Nɛ in ta nangue gätho yu fɛhni. ⁴⁵ Pɛ nugä dí m ma majuaɲi, janangue'a hin guí ɛc'yɛigah̄a. ⁴⁶ To'o ah̄a da ma majuaɲi dí øt' ran ts'o o gue dí m man ra fɛhni. Pɛ nu'bu gätho majuaɲi a dí xi ah̄a, hanja hingui sä gui 'yɛc'yɛih̄a. ⁴⁷ Nu'a to'o bim 'bui nangue Oja, i ømanho rá m hman Oja a, pɛ nu'ah̄a hin guí ømanho rá m hman a nguetho hin gám 'buhmb̄a nangue Oja, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ya xmi 'buh ra Cristo 'bu hin ním 'buh ra Abraham

⁴⁸ 'Bex bi d̄a'ɥ ma mijudíohe buya:

—Ha him majuaɲi dí m mamhbe, gue nu'i grá mɛngu bu Samaria, gue him majuaɲi grá mbom'beto ra Abraham. Nɛ guí 'buhmi n'da ra z̄ithu, sä bi 'yɛn'ɥ.

⁴⁹ Nu ra Jesús bi d̄at'ɥ:

—Nugä hin dí 'bu'be n'da ra z̄ithu pɛ dí numansu ma Ta. Nu'ah̄a hin guí numansuj̄a. ⁵⁰ Nɛ hin dí honi gue da hnumansugui pɛ i 'bu a n'da gue i honi da hnumansugui, nɛ di ɛnbi to'o hingui numansugui. ⁵¹ Majuaɲi dí xi ah̄a, nu'a to'o da 'yɛc'yɛi a dí m mangä hin da nu ran d̄ate a, bi 'yɛna.

⁵² 'Bex bi d̄a'ɥ ma mijudíohe:

—Nuya dí p̄ahmbe go gue'e guí 'buhmi a ra z̄ithu, nguetho bi du ra Abraham nɛ gätho yú p̄ongahya Oja, pɛ sä guí ɛna, hin da du to'o da 'yɛc'yɛi i. ⁵³ Ha guí ɛna man'da guín nuixte xinda gue'a ma tahe ra Abraham nɛ ɥ yu p̄ongahya, nɛ maya'bu x̄n du ɥ. To'o guí ɛna gue gue'e 'bu, bi 'yɛn'ɥ.

⁵⁴ Nu'a ra Jesús bi d̄at'ɥ:

—Nu'bu xcá honi dan nuixte zɛhɛgä, säti thofo 'bu. Pɛ nangue a rá ts'edi ma Ta, gue'a nán nuixtegä a, gue'a guí ɛmf̄a ni Ojah̄a. ⁵⁵ Pɛ njam'bu gá p̄ahmb̄a a. Pɛ nugä dí p̄acä a, nɛ nu'bu xcá mangä hin dí p̄acä a, xcám fɛhnigä 'bu, tengu ah̄a. Pɛ majuaɲi dí p̄acä a nɛ dí øt'a im man a. ⁵⁶ Nu a ra Abraham, z̄ai guí ɛmf̄a ni tah̄a, pɛ bin johya 'bu mi b̄adi da z̄on ra pa ba ɛcä ua. Nɛ bi t'uti gue ga søcä ua, nɛ bin johya 'bu mi nugui, bi 'yɛna.

⁵⁷ Nɛ sä 'bex bi 'yɛmp'ɥ ma mijudíohe:

—Hin guí pɛ'ts'i yote ma 'dɛt'a njɛya nɛ guí ɛna gá nu ra Abraham, bi 'yɛn'ɥ.

⁵⁸ Nɛ nu ra Jesús bi 'yɛmp'ɥ:

—Majuṇi dí xi aḥ, nu'bḥ hin ním 'bḥ ra Abraham, xmí 'bḥcä, nguetho zai dí 'bḥi, bi 'yḗmp'ḥ.

⁵⁹ 'Bex bi gḥx yḥ do ḥ, ḗna di bat'i, pḗ nu ra Jesús 'bex bi yḥt'i nde bḥ 'bḥ yḥ ja'i, bin 'yṇi ne bi bḥm bḥ ja ra ḍanija bḥya.

9

Ra xädä 'bḥ mim 'bḥi bi yṇi

¹ Nu'bḥ má mbähmbe bḥ 'yu ra Jesús, dá nuhe n'da ran 'yohḥ, ra xädä gue'bḥ go mim 'bḥi. ² Ne nugähe dyḥ xädihe dá änhde:

—Xänbate i, to'o bi 'yḥt' ra ts'oqui, ha gue'a rá ta o gue rá mbe, uague rá ts'oqui zḗḗ gue bin xädä, dí ḗmfe.

³ Nu'a ra Jesús bi 'yḗngähe:

—Xínga guehna ran 'yohḥ ne xinga gue'a rá ta ne xinga gue'a rá mbe, pḗ hḥnt'a ran t'ḥt'e nuixte da 'yḥrpa Oja gue da nu yḥ ja'i.

⁴ Nuḥ i jatho ga humbi ga ḥrpahḥ rá 'bḗfi Oja ya tengu'bḥ ma patho ya, nguetho da zḥn ra pa ga tuhḥ, ne hin man da zä ga ḥthḥ ra 'bḗfi ua ja ra ximhäi bḥya. ⁵ Nu'bḥ dí 'bḥcua ja ra ximhäi dí xänba yḥ ja'i, tengu'bḥ dí xocpa yá dá da nu ran nequi, bi 'yḗnje.

⁶ Nu'bḥ mí jua'a bi ma, bi zoh rá jḥni bḥ häi, ne í 'yḥt' ra bḥhäi rá jḥni ne gue'a í gospa rá dá ra xädä a bḥya. ⁷ Ne bi 'yḗmp'a ra xädä:

—Ní mba bán xädä nḥ ja ra mbothe Siloé.

Bi mba ne bán xädä. Ne nu'bḥ mam bá pengui in nu ran nequi bḥya. ⁸ Ne nu'ḥ dín tḥt'am'bḥihḥ ne'ḥ mi'da yḥ ja'i gue zai mín nu 'bḥ mín xädä, nu'bḥ mín nu ḥ, bin 'yḗmp'ḥ:

—Ha hinga guehnḥ ra xädä nḥ mí ḥḗxta'a 'bḗ'a mí si.

⁹ 'Da'ḥ bi ma:

—Guehnḥ.

Ne nu'ḥ mi'da bi 'yḗna:

—ḗna ngunḥ a pḗ hinga guehnḥ.

Pḗ nu ra xädä bi ḍadi:

—Guecä, bi 'yḗn'a.

¹⁰ Ne bi 'yän'dḥ bḥya:

—Hague nja bi xoh ni dá.

¹¹ Ne nu ra xädä bi ḍadi:

—Nu'a ran 'yohḥ rá thuhu ra Jesús bi 'yḥt' ra bḥhäi ne bi gosca ma dá. Ne bi 'yḗngä: “Ní mba bḥ ja ra mbothe Siloé ne guan xädä bḥ,” bi 'yḗngä a. Ne dá mba dán xädä, ne bi zä dá nu ran nequi ma dá bḥya, bi 'yḗna.

¹² Ne bi t'ḗmp'a:

—Hapḥ i 'bḥ a.

Ne bi ḍḗh pḥya:

—Hin dí pḍi, bi 'yḗntho.

Bi t'ḥrpa ran t'änni a mí xädä

¹³ Ne bi zix bḥ 'bḥ yḥ fariseo bḥya.

¹⁴ Nu'a ra pa bi 'yḥt' ra bḥhäi ra Jesús ne bi xocpa rá dá ra xädä, ra pa ran ts'äya a. ¹⁵ Nu yḥ fariseo bi 'yänni mahḥn'a:

—Hague nja bi nu ran nequi ni dá.

Ne bi 'yḗmp'ḥ:

—Bi gosca ra bḥhäi ma dá, ne bán xädä, ne nuya dín nu ran nequi, bi 'yḗna.

¹⁶ Janangue'a bi 'yḗn'ḥ 'da yḥ fariseo:

—Nu'a ran 'yohḥ guím ma, hingui numansu Oja nguetho hingui numansu ra pa ran ts'äya, sä bi 'yḗn'ḥ.

Pḗ nu'ḥ mi'da ḥ bi 'yḗna:

—Pḗ nu'bḥ ra ts'om'bäi hin xtán zä da 'yḥt' yḥn t'ḥt'e nuixte gue i ḥt'a.

'Bex bin hec'ḥ bḥya. ¹⁷ Ne bi t'än'na ra xädä:

—'Bḗ'a guím ma nangue'a bi xoc'a ni dá.

Ne bi 'yḗna:

—Nu'a, n'da rá pḥngahḗ Oja a, bi 'yḗna, ne bi bḥm bḥya.

¹⁸ Pḗ nu'ḥ him bi 'yḗc'yḗi gue gue'a mí xädä, jague'bḥ mí zonpa a rá ta ne rá mbe.

¹⁹ Ne bi 'yän'dḥ:

—Ha gue'a ni ts'ḥnt'ḥui gue mí xädä a. Hague nja in nu ran nequi ya, bi 'yḗn'ḥ.

²⁰ Bi ḍḗ'a rá mbe ne rá ta:

—Dí pḍ'be gue gue'a ma ts'ḥnt'ḥ'be gue mí xädä 'bḥ mim 'bḥi. ²¹ Pḗ hin dí pḍ'be hague in ja in nu ran nequi ya, hin dí pḍ'be to'o bi xocpa rá dá. Nu'a xḥn ḍḗn'yohḥ ya, dami 'yänhdḥ, da mansḗ to'o.

²² Ngubḥ bi man rá ta ne rá mbe nguetho i su ma ngarpihe dyḥ judíohe. Gue bi zän'na n'da ra nde, gue da hyḥn'a thi bḥ ja ra nija ḥ to'o da ma bá penh Oja a ra Jesús, ne ma zä hin da hnumanho bḥ ja yá hnini.

²³ Janangue'a bi 'yḗntho rá ta ne rá mbe: “Xḥn ḍḗn'yohḥ ya, dami 'yänhdḥ,” bi 'yḗntho ḥ.

²⁴ Janangue'a bi zoh mahḥn'a ran 'yohḥ mí xädä, ne bi 'yḗmp'a:

—Pḗ dami ma majuṇi gue gue'a Oja bi xoc'a ni dá. Pḗ nu'a ran 'yohḥ gá ma, dí pḗhmbe ra ts'om'bäi a, bi 'yḗn'ḥ.

²⁵ Ne nu'a mí xädä bi ḍadi:

—Hin dí paçä 'b_u ra ts'om'bäi a, o gue hin'na, pe h_ont'a dí paçi mí xädägä, ne dín nu ran nequi ya.

²⁶ Ne bi 'y_em_bi mah_on'a:

—'Be'a bi 'y_ot'a'i 'b_u mí xoc'a ni dä.

²⁷ Ne bi da'a:

—Nugä ya xtá xi ah_u ne hin gá 'y_ec'y_ei_h. Ha gui 'y_ec'y_ei_h 'b_u ga xi ah_u mah_on'a. Ha ne ah_u guín nde gui t_enhd_u a 'b_u, bi 'y_ena.

²⁸ 'Bex bin sante thoho _u 'b_u mí 'y_emp'a:

—Nu'i rá xädi i a ra ts'om'bäi. Pe nugähe y_u xädigähe a ra Moisés. ²⁹ Dí pa_hmbe Oja bin yaui ra Moisés, pe nu'a ran 'yoh_u gui _espi hin dí pa_hmbe hap_u bi neX'a rán t'edi a, bi 'y_en'ä.

³⁰ Bi da'a mín xädä b_uya:

—Nugä dadí hyonya thoho nangue'a gá mamhb_u, gue hin gui pa_hm_b hap_u bí 'y_e a rán t'edi, ne ya bi xoga ma da a. ³¹ Ne dí pa_hm_b hin da 'y_omanho Oja 'b_u da 'y_ap rá ts'edi n'da ra ts'om'bäi, pe nu'b_u 'b_u a n'da i th_ande Oja ne _orpa rá pähä, i _o Oja 'b_u i äp rá ts'edi. ³² Ne gätho y_u j_eya x_u thogui nj_am'b_u bim 'b_u a n'da bi xocpa rá dä n'da mi xädä 'b_u mí m' b_ui. ³³ Nu'a ran 'yoh_u dím ma, nu'b_u hin di f_ax Oja a, hin te sä da 'y_ot y_u nu_ixte 'b_u, bi 'y_en'a mí xädä.

³⁴ Ne bi t'emp' mah_on'a:

—Nu'i grá da_its'oqui, janangue'a gui xädä 'b_u gmím 'b_ui. Ha go gui xängahe, bi 'y_en'ä.

Ne bi hy_on a thi gue ma zä hin da nu-manho ma mijudíohe b_uya.

I xädä y_u mb_ui _u 'da

³⁵ Nu'b_u mí 'y_o'a ra Jesús gue bi th_on'a thi ra xädä, bi d_ini ne bi 'y_anni:

—Ha gui _ec'y_ei rá ts'unt'_u Oja, bi 'y_em_bi.

³⁶ Ne bi dat'a:

—Ma Hmu, to'o a guím ma. Dami xiqui ts'_u, ga _ec'y_ei a, bi 'y_ena.

³⁷ Ne nu ra Jesús bi 'y_emp'a:

—Guecä guín nug ya, ne dí yaui ya.

³⁸ Ne bi 'y_em_bi:

—Ma Hmu i, dí _ec'y_ei a ya.

Ne bin da_nyahmu b_u ja rá hmi b_uya. ³⁹ Ne nu ra Jesús bi 'y_ena:

—Janangue'a däm 'b_ucä ua ja ra ximhäi, gue ga japi di nequi 'be'a mb_eni n'da ngu

n'da. Ne nu'_u i xädä da nu ran nequi, ne nu'_u in nu ran nequi din xädä, bi 'y_ena.

⁴⁰ Ne nu'_u 'da y_u fariseo bi 'y_oh rá m hman a, bi 'y_en'ä:

—Ha necähe dí xädähe, bi 'y_en'ä.

⁴¹ Ne nu ra Jesús bi 'y_emp'a:

—Nu'b_u xquí pa_hm_b gue guí xädäh_u, xtán zä xtím pun'nah_u 'b_u ne njon xtá xi ah_u gue ja ni ts'oquih_u b_uya. Pe guí _enseh_u guín nuh_u ran nequi, janangue'a hin dim pun'na ni ts'oquih_u, bi 'y_en'a ra Jesús.

10

Ran t'uti nangue rá mbä't'i y_u de'yo

¹ —Maju_ani dí xi ah_u, bi 'y_en'a ra Jesús, nu'_u hin dí y_arpa ja rá goxthi a rá mbä't'i y_u de'yo, ne dí dons pa ja ra mbä't'i, y_u b_eä.

² Pe nu'_u dí y_arpa ja ra goxthi, nju_antho y_u mbände'yo _u. ³ Ne da xocpa a ra mbängoxthi ne da y_at'ambo ra mbände'yo b_uya. Ne nu'_u y_u de'yo i _orpa rá nde a rá mbädi ne i _ot'a i xifi. Ne i nd_onba y_u thuhu nguetho i pa _u y_u mbeti a. Ne i sixpa ja y_u 'bot'ei. ⁴ Ne nu'b_u mí g_uc pa thi gätho _u y_u de'yo, di 'bet'o 'b_u i sits'i, ne nu'_u y_u de'yo i tenni nguetho i pa_upa rá nde 'b_u im mba't'i. ⁵ Hingui tenna n'dan'yo n'da ra ja'i, pe i 'dagui, nguetho hingui pa_upa rá nde a n'dan'yo, bi 'y_ena.

⁶ Nu'a ran t'uti bi man'a ra Jesús, pe hingui pa _u 'be'a nam b_on'a bi si _u.

Ra Jesús ra hogambände'yo

⁷ Janangue'a 'bex bi 'y_em_bi mah_on'a:

—Maju_ani dí xi ah_u, nugä drá goxthigä a ra mbä't'i guepa i 'b_uh y_u de'yo. ⁸ Pe gätho _u im b_eni dim 'bet'o z_ehe xinda guecä, ne gue'_u y_u b_eä. Pe nu'_u y_u de'yo hingui _orpa y_u nde _u. ⁹ Nugä drá goxthigä, nu'a to'o da y_at'i nanguecä, ma zä da ts'imanho b_u. Ne da ba_idi gue rá ngu b_u, janangue i 'yo ne da d_ini 'be'a dí z_erpa y_u mb_ui, tengutho ra de'yo i t_in y_u t'ei.

¹⁰ Nu'_u y_u b_e ní 'y_ehe dim pe ne din hodu ne di ts'onbi gätho rá 'be_fi Oja. Pe nugä ná _ehe gue dí t_in ra te n'da ne din ja ra te i juadi x_un ho. ¹¹ Nugä drá hogambände'yo ne ga 'be_h ma te gue gan ya_n _u ma de'yo.

¹² Pe nu'_u 'da y_u mb_efi, h_ont'_u y_un zäbi nde da da_ha, ne him maju_ani y_u mbände'yo, gue hin y_u mbeti _u y_u de'yo. Janangue'a nu'b_u

in nu ba ɛpɛ n'da ra zate, i sopɛ yɛ dɛ'yo nɛ i 'dagui. Nɛ nu ra zate bɛnt'ɛ yɛ dɛ'yo nɛ im maxt'i. ¹³ Nu'ɛ yɛ mbɛfi i 'dagui nguetho hin'yɛ yɛn huɛcate nangue yɛ dɛ'yo, nɛ hɔnt'ɛ yɛn zäbi ní hyu yá mbɛi.

¹⁴ Nugä drá hogambändɛ'yo, nɛ dí pɔh ma dɛ'yo nɛ nu'ɛ i pɔqui. ¹⁵ Tengu thoho dí ɔt'be ma Ta, i pɔqui nɛ dí pɔcä a. Nɛ ga ungä ma te ngue gan yɔn ɛ ma dɛ'yo. ¹⁶ I 'bɛh mi'da ma dɛ'yo gue hinga guecua i 'bɛcua. Nɛ'ɛ jatho gua sigä. Nɛ da 'yɔ 'bɛ dá mba't'i. Janangue'a 'darpɛ din 'yo gätho ma dɛ'yo. Nɛ gätho ga fäh pɛya nguetho hɔngdä drá mbändɛ'yogä.

¹⁷ ɛmmɛ numanho ma Ta 'bɛ'a ga ɔt'ä gue ga ungä ma te nangue ma dɛ'yo. Pɛ ga thɔmbɛnigä mahɔn'a. ¹⁸ Xínga n'da ra jɔ'i da zä da hyogui, pɛ nugä ga unɛ ma te. Ja ma ts'edi ga uni nɛ ja ma ts'edi ga thɔmbɛni, nguetho gue'a bi xic ma Ta, bi 'yɛn'a ra Jesús.

¹⁹ Nangue'a bi man ra Jesús, bin hec ma mijudíohe mahɔn'a. ²⁰ Xɛn ngu ɛ bi 'yɛna:

—Nuna 'bɛhmi ra zɪthu nɛ ran gɔt'i na. Hanja gní 'yɔhmbɛ 'bɛ'a man na, bi 'yɛn'ɛ 'da.

²¹ Pɛ nu'ɛ mi'da bi 'yɛna:

—Pɛ hinguin jabɛ rá m hman a in 'youi ra zɪthu. Nɛ mfädi hin'yɛ rá ts'edi ra zɪthu da xocpa yá dä yɛ xädä, bi 'yɛn'ɛ mi'da.

Him bi hnumanho a ra Jesús

²² Nu yɛ pa xɛn ɛ bin ja ran ts'ihmɛ bɛ Jerusalén ngue ra dɔmpɛti bi 'yɔt' ma mijudíohe. ²³ Nu ra Jesús mí 'yo bɛ ja rá ngun'yu ra dɔnijä ní hu ra Salomón. ²⁴ Nu'ɛ 'da ma mijudíohe bɛya bi mbä'ts'a ra Jesús, nɛ bi 'yɛmp'a:

—Hanja gní jacthohohe dan 'yänhde nangue'e, pɛ dami xije njuɔntho 'bɛ gue'e grá Cristo, bi 'yɛn'ɛ.

²⁵ Nɛ nu ra Jesús bi dɔt'ɛ:

—Ya xtá xi ahɛ pɛ hin gá 'yɛc'yɛigahɛ. Nɛ'a ra 'bɛfi dí ɔt'ä nangue rán t'ɛdi ma Ta, i udi to'ogä. ²⁶ Pɛ nu ahɛ hin guí ɛc'yɛihɛ nguetho him ma dɛ'yo ahɛ, tengu xtá xi ahɛ. ²⁷ Nu'ɛ ma dɛ'yo i ɔmanho ma nde, nɛ dí pɔrpa yá mbɛi ɛ nɛ i tengui. ²⁸ Nɛ dí un ra 'da'yote mazäi ɛ nɛ njɔm'bɛ dim 'bedi. Nɛ njo'o to'o da zä da huɔ'ts'ɛ i o ma 'yɛ.

²⁹ Nu a ma Ta bi 'dacä ɛ, man'da nuixte a,

nɛ njo'o man'da tengu a. Nɛ njo'o to da zä da huɔ'ts'ɛ i o rá 'yɛ ma Ta. ³⁰ Nugä nɛ ma Ta n'datho dí com'be, bi 'yɛn'a ra Jesús.

³¹ 'Bɛx bi gɛx yɛ do mahɔn'a ɛna di bat'i ngue da hyo. ³² Pɛ nu ra Jesús bi 'yɛmp'ɛ:

—Xɛn ngu yɛ 'bɛfi xɛn ho xtá ut'ahɛ ngue bi xic ma Ta. Nda'a ní 'bɛfi guín nde gdí bajɛ yɛ do, bi 'yɛna.

³³ Nɛ bi 'yɛmp'ɛ yɛ judío:

—Hin nangue yɛ 'bɛfi xɛn ho dí ɛna ga ba ahe, pɛ nangue hin guí ɛspa Ojɔ gue gá 'yɛna, n'datho guí cohmi Ojɔ, nɛ grá jɔ'i thoho, bi t'ɛmp'a ra Jesús.

³⁴ Nu ra Jesús bi dɔt'ɛ:

—Ha hinga nt'o't'i bɛ ja yɛn t'ɛdi gadín xähmbɛ, gue bi 'yɛn Ojɔ: “Nu ahɛ tengu'bɛ gyá ojähɛ,” i ɛm bɛ ja ra t'ohni. ³⁵ Gue bi 'yɛmbi tengu'bɛ yɛ ojɔ ɛ bi un rán t'ɛdi Ojɔ. Nɛ hingui sä dim 'bɛh rá T'ohni Ojɔ.

³⁶ Pɛ hanja gní 'yɛnjɛ hin dín numansugä Ojɔ 'bɛ dí m mangä, rá Ts'ɛnt'ɛ Ojɔgä, guecä gue bi huangä ma Ta nɛ bá pɛngä ua.

³⁷ Nu'bɛ hin dí ɔt'ä tengu ɔt'a ma Ta, hin guí 'yɛc'yɛigahɛ 'bɛ. ³⁸ Pɛ nu'bɛ dí ɔt'ä tengu ɔt'a ma Ta, dami pɔhmbɛ ngue hɔnt'a Ojɔ sä i ɔt'ɛ yɛ nuixte dí ɔt'ä. Janangue'a da zä guí 'yɛc'yɛihɛ gue n'datho ran 'yomfɛni dí com'be ma Ta, bi 'yɛna.

³⁹ Janangue'a bi 'yɛna da bɛnt'i mahɔn'a ɛ ma mijudíohe mí 'bäpɛ. Pɛ nu ra Jesús bi 'uegue.

⁴⁰ Nɛ bi mbeng mahɔn'a bɛ 'danguadi ra dɔthe Jordán, guɛpɛ rá mbɛdi mí ɔt' ran xixyɔ ra Xuua, nɛ bim 'bɛpɛ 'da yɛ pa. ⁴¹ Nɛ xɛn ngu yɛ jɔ'i bá ɛpɛ 'bɛh ra Jesús. Nɛ bi man ɛ:

—Madague'bɛ nte man t'ɔt'e nuixte bi 'yɔt' ra Xuua Nxixyɔ, pɛgue gätho majuaɔni a bi mam 'bɛ mi xijɛ nanguehna ra Jesús, bi 'yɛn'ɛ.

⁴² Nɛ xɛn ngu ɛ bi mba bɛ, bi 'yɛc'yɛi a ra Jesús.

11

Bi du ra Lázaro

¹ Mí 'bɛpɛ Betania n'da ran 'yohɛ in zäman'ɛ, í Lázaro. Nɛ mí 'bɛhmbɛ yoho yɛn ju, ra María nɛ ra Marta. ² Nɛ nuna ra María, guehna bi xispa ra 'yɛthi rá gua ra Jesús ɛmmɛ yɛman'u nɛ bi 'yonbi nangue yá

xtá. Guehna rán ju ra Lázaro na, gue xən ɯ.
³ Janangue'a nu'ɯ yán ju bi mbəhna n'da ra
 nde bɯ 'bɯh ra Jesús nɛ bi 'yɛmp'a:

—Ma Hmu a'be, xiya 'bɛ'a ga øthɯ ya, xən
 ɯ a guidí huɛqui, bi 'yɛmbi.

⁴ Nɛ nu'bɯ mí 'yøh ra Jesús, bi 'yɛna:

—Nu'a ran ɯ hing ran dɛte a pɛ hønt'a gue
 da hnu rá ts'ɛdi Oja nuixte thoho, nɛcá rá
 Ts'ənt'ɯ Ojagá, bi 'yɛna.

⁵ Nu ra Jesús ɛmmɛ madi huɛc'a ra Marta
 nɛ rá juhue nɛ'a ra Lázaro. ⁶ Pɛ nu'bɯ
 mí 'yøde xən ɯ ra Lázaro, him 'bex bi
 nde da mba, 'bɛ bi døm' man yopa guɛpɯ
 mí 'bɯhmbe. ⁷ M'bɛjua bɯya bi xije dyɯ
 xädigähe a:

—Ga mbähä bɯ Judea mahøn'a, bi 'yɛnje.

⁸ Pɛ dá ɛmfɛ bɯya:

—Xänbate i, ha gui mba bɯ mahøn'a,
 nguetho nu ma mijudíohe 'bɯpɯ him
 maya'bɯ gue nde di bat'a do i, dá ɛmfɛ.

⁹ Nu ra Jesús bi xije n'da ran t'uti bɯya:

—Ha hinga gue'a 'dɛ'mayo ora n'da pa.
 Nu'bɯ ma pa i 'yo n'da ra ja'i, hin di fet rá
 gua nguetho in nu hapɯ i pa. ¹⁰ Pɛ nu'bɯ
 'yoxui n'da, di fet rá gua nguetho hinguin
 nu hapɯ i pa. Nu'a bi ma gue hinganana søn
 ra ora da du.

¹¹ Nɛ m'bɛjua bi 'yɛnje mahøn'a:

—Nu'a ma amigohɯ ra Lázaro i əha. Nɛ ga
 mbähä ga ents'ä a, bi 'yɛna.

¹² 'Bex dá ɛmbähe a bɯya:

—Ma Hmu ahe, nu'bɯ i əha da yəm 'bɯ, dá
 ɛmfɛ.

¹³ Pɛ nu ra Jesús bi ma gue bi du 'bɯ mí ma
 i əha. Pɛ dá bɛmhbe gue i ətho. ¹⁴ 'Bexque
 njuəntho bi man ra Jesús:

—Ya bi du ra Lázaro. ¹⁵ Pɛ nangue ahɯ,
 xən ho gue hin dá nugä 'bɯ mín hyɛn'na,
 gue man'da gui 'yɛc'yɛigahɯ 'bɯ guin nuhɯ
 'bɛ'a ga øt'ä ya. Nuya ga mbähä ba nuhɯ.

¹⁶ Pɛ nu'a ra Tomás nɛ i t'ɛmbi ra Go, ma
 mixädihe, bi 'yɛnje:

—Mbähmahɯ 'bɯ, madague'a 'darpɯ ga
 tuhɯ.

Nu ra Jesús di un ra te ɯ xən du

¹⁷ Nu'bɯ má sømhbɛ bɯ ra Jesús bɯya, ya
 ná goho pa xí t'ä a ra Lázaro. ¹⁸ Nu bɯ Be-
 tania hinga ya bɯ Jerusalén, mbe made ora
 na 'yo. ¹⁹ Janangue'a xən ngu ma mijudíohe
 bi mba bɯ rá ngu ra Marta nɛ ra María gue

da hyurpa yá mbɛi ɯ, nangue'a rá ida bi
 du. ²⁰ Nu'bɯ mí 'yøh ra Marta gue ba ɛpɯ ra
 Jesús, bi mba nɛ bin c'at'ui bɯ 'yu. Pɛ nu ra
 María bi gotpɯ ja rá ngu. ²¹ Nɛ nu'a ra Marta
 bi 'yɛmp'a ra Jesús:

—Ma Hmu i, nu'bɯ xquím 'bɯque ua, hin
 xtán du ma ida. ²² Pɛ madague'bɯ ya bi du
 ya, pɛ dí pəcä di 'da'a Oja hønt'a go 'bɛ'a gui
 'yäpi, bi 'yɛna.

²³ Nu a ra Jesús bi dɛt'a:

—Nu'a ni ida da ndants' mahøn'a, bi
 'yɛna.

²⁴ Nu ra Marta bi 'yɛna:

—Dí pəcä da ndants'a rán zɛgui ra pa a,
 nɛ ɯ gätho xən du, bi 'yɛna.

²⁵ Nɛ nu ra Jesús bi 'yɛmp'a:

—Nugä guecä dadí un ra te ɯ xən du.
 Nu'a to'o da 'yɛc'yɛigui, madague'a da du,
 pɛ ga japi da ndants'i nɛ din ja ra 'da'yote
 mazäi. ²⁶ Nɛ nu'a to'o 'bɛi nanguecä nɛ
 ɛc'yɛigui, njəm'bɯ da du a. Ha guí ɛc'yɛi a dí
 xi i, bi 'yɛmbi.

²⁷ Nɛ bi 'yɛmp'a:

—Həha ma Hmu i, dí ɛc'yɛi gue gue'e grá
 Cristo, rá Ts'ənt'ɯ i Oja, gue'e mí hma gua
 ɛcua ja ra ximhäi, bi 'yɛna.

Bin zon'a ra Jesús

²⁸ Nɛ nu'bɯ mí gua'a bin yaui ra Marta a
 ra Jesús, bi mbeng bɯ rá ngu nɛ bin yajodreui
 a rá juhue ra María, nɛ bi xi a:

—Bí 'bäpɯ ra xänbate nɛ in zon'na i, bi
 'yɛna.

²⁹ Nɛ nu'bɯ mí 'yø a 'bɛ'a bi sifi, bi
 ndants'a nɛ bi mba n'dihi guɛpɯ 'bäh ra
 Jesús. ³⁰ Nu ra Jesús him 'bex bi zøm bɯ ja
 ra hnini, pɛ bim 'bätho bɯ ndehnini guɛpɯ
 xín yaui ra Marta. ³¹ Nu ma mijudíohe mí
 hupɯ mbo rá ngu ra María gue i hurpa rá
 mbɛi, nu'bɯ mí nu bi ndants'a ra María nɛ
 bi mba n'dihi, bi dɛn'dɛ ma mijudíohe bɯya,
 nɛ bi 'yɛn ɯ: “Masque ní mba ban zom bɯ ja
 ran 'yägui na.”

³² Nu'bɯ mí zøm bɯ ra María bɯ bí 'bäh
 ra Jesús, bin danyahmu bɯ ja rá gua, nɛ bi
 'yɛmp'a:

—Nu'bɯ xquím 'bɯque ua, hin xtán du ma
 ida 'bɯ, bi 'yɛna.

³³ Nu'bɯ mín nu ra Jesús gue i zon'a ra
 María, nɛ ɯ ma mijudíohe zoni gue'ɯ bi

denni, bin gās' pəya ne bi hyundumbəi.

³⁴ Ne nu ra Jesús bi 'yänni:

—Hapə bi t'ä a ra Lázaro.

Ne bi t'əm bəya:

—Ma Hmu ahe, ga mbähä gua nu, bi t'əmbi.

³⁵ Ne a ra Jesús bin zom bəya. ³⁶ 'Bex bin 'yəm zehə ma mijudíohe bəya:

—Nunə ya mfədi əmmə madi huəc'a, bin 'yəmp'ə. ³⁷ Ne nu'ə 'da bi 'yən'ə:

—Nuna guehna bi xocua yú dā ra xädä. Ha hin xtán zä xtí japi hin xtán du ra Lázaro 'bə.

Nu ra Jesús bi xox'a ra Lázaro bə ja rán 'yägüi

³⁸ Nu'bə mí zəm bə ja ran 'yägüi ra Jesús, bin gə'ts' mahən'a. Nu ran 'yägüi n'da ra hyədo a ne bi juaspa n'da ra xindo. ³⁹ Ne nu ra Jesús bi 'yəmp'ə:

—Dami 'uejə ts'ə na ra xindo.

Pə nu ra Marta, rán ju a xí du, bi 'yəmbi:

—Ma Hmu i, masque xən xə ya nguetho má goho ma pa ya bi du, bi 'yəna.

⁴⁰ Nu ra Jesús bi 'yəmp'a:

—Pə dí xi i mahən'a, nu'bə guí 'yəc'yəi gue i ja ma ts'edi, guin nu rá ts'edi Ojə nuixte, bi 'yəmbi.

⁴¹ 'Bex bi mba ma 'ueque ra do bəya. Ne nu ra Jesús bi ndəts'e ne bi 'yəna:

—Ma Ta i, dadí 'da a ra jamadi, nguetho gá 'yøh ma nde 'bə má əp'i i nanguehna ra Lázaro. ⁴² Ne dí pədi thocpa thoho guí øh ma nde. Pə nu'a dí xi a ya, ngue dí ndepe da 'yøh ya i 'bäcua ya, n'dahma da 'yəc'yəi gue gue'e bá pengä ua.

⁴³ Ne nu'bə mí jua'a bin yəui Ojə bin yə nts'edi:

—Lázaro, bá pəni.

⁴⁴ Ne nu'a xí du bá pəm bə ja rán 'yägüi bəya, nsøt'e thoho ra 'bø't'e rá 'yε ne rá gua, ne nu rá yə n'dan'yo ra 'bø't'e mán søt'e. Nu ra Jesús bi 'yəmp'ə:

—Xothə, da zä din 'yo bəya, bi 'yən'a ra Jesús.

I hma da fənt'a ra Jesús

⁴⁵ Ne xən ngu ma mijudíohe ngue xí dən'na ra María, bi 'yəc'yəi ra Jesús 'bə mí nu a bi 'yøt'e. ⁴⁶ Pə nu mi'da bi mba bá xih yə fariseo 'bε'a bi 'yøt' ra Jesús. ⁴⁷ Janangue'a

bi man yə dəmbäjä ne yə fariseo ngue 'darpə dim pətihə ə yú mi ngərpihə, ne bin 'yəm zehə ə:

—'Bε'a sä ga øthə, nguetho nu'a ran 'yohə i øt'e xən ngu yən t'øt'e nuixte. ⁴⁸ Nu'bə hin ga hecpahə, gätho yə jə'i da 'yəmbi yə ngərpə. Ne nubəya nu yə romano da zəjə ngue da bəni ya dá tənhdə man'da ra Hmu, ne hinga hønt'ə dí tənhdə ə, ne di juarca ma dəxca nijəhə ne di juajə bəya.

⁴⁹ Ne nu'a n'da í Caifás, ra dəmbäjä a ra jəya a, bi 'yəna:

—Ha hin guí pəhmbə 'bε'a da zä ga øthə ya. ⁵⁰ Ha hin guí pəhmbə man'da xən ho 'bə n'datho da du n'dahma hinga gätho na nguə ga juahmbə, bi 'yəna.

⁵¹ Pə him bi bənsə a bi ma, pə nangue'a ra dəmbäjä a ra jəya a, janangue'a bi jap Ojə da ma 'bε'a da t'ørpa ra Jesús, gue da du da yənje dyə judíohe. ⁵² Pə nu ra Jesús 'bə mí du, hinga høngdəhe in nde da yənje, pə ne ə gätho mi'da i 'bəi hønə go bi zä gätho na ndoho ra ximhäi, 'darpə dam 'bəhmbə a. ⁵³ Ne nangue'a xí man ra Caifás, 'da'angu bi bən ə gätho ma ngərpəhe bəya. Ne gue'a ra pa bi ma njuəntho da hyo ra Jesús.

⁵⁴ Janangue'a m'bet'o bi 'uetho ts'ə bə 'bəh ma ngərpəhe, ne bi mba bə ja rá nyəni n'da ra əhäi, ne dām 'bəhmbe bə 'da yə pa bə ja ra hnini Efraín.

⁵⁵ Ne mi ts'ətho da zən ra pa ran dəbaxjua, n'da ra dənts'ihmə bi zəngəhe Ojə maya'bə dyə judíohe. Janangue'a xən ngu yə jə'i 'da'a n'danni bi nets'i bi mba bə Jerusalén. Nguetho bi sije m'bet'o thoho ga hoc ma jə'ihe bə, nangue ra dehe. ⁵⁶ Ne nu'bə mí zəm bə ja ra dənijə ə 'da ma mijudíohe, bi hyom bə a ra Jesús ne bin 'yän'də n'da ngu n'da ə:

—'Bε'a guím mamhbə, ha ba əh ra Jesús da nu ram pəti ua uague hin'na, bin 'yəmp'ə.

⁵⁷ Nu yə dəmbäjä ne yə fariseo bi 'yən'ə:

—Nu'bə 'bəi to i pədi hapə i 'bəi, jatho da ma, n'dahma da zä gam bənthə, bi 'yəmp'ə yə jə'i.

12

Pa nsispi ra 'yəthi rá gua ra Jesús

¹ Di 'bɛh man 'dato pa din ja ra dɔnts'ihme bɛ Jerusalén nangué ran dɔbaxjua, nɛ bi mba mahɔn'a bɛ Betania a ra Jesús, nguɛpɛ rá ngu a ra Lázaro, gue'a xí jap ra Jesús bi dɔmbɛni bɛ ja rán 'yägüi ngue xí du. ² Nu'bɛ mín de, nu ra Marta bi 'yɔrpa n'da ran ts'ihmɛ ra Jesús. Nɛ'a ra Lázaro 'darpɛ bin sihmɛhɛ bɛ ja ra mɛxa. ³ Nɛ bi mba ra María bɛ mí huh ra Jesús, bi xispa rá gua made litro ra 'yɛthi ɛmmɛ yɛman'u nɛ xɛm hmadi, nɛ í 'yonba ra 'yɛthi nangué rá xtɔ. Nɛ gátho ra ngu bi yɛn'a ra 'yɛthi. ⁴ Nɛ mí 'bɛrpa rá ts'unt'ɛ ra Simón, ra Judas Iscariote a, n'da ma mixádihe a, nɛ gue'a bi dá a ra Jesús. Nɛ nu'bɛ mín nu a bi 'yɔt'a ra María, bi 'yɛna:

⁵ —Hanja him bi 'bä a ra 'yɛthi, yɛ mahuɔhi thoho xtín ja rá muui gue xtín t'un yɛ hyoya, sä bi 'yɛn a ra Judas.

⁶ Ngubɛ bi man a nguetho ra bɛ a, nɛ him majuɔni di huɛc yɛ hyoya. Pɛ rá 'bɛfi a gue ní mbɛsca ma mbɛtihe dyɛ xádihe nɛ'a rá mbɛti ra Jesús. Nɛ nzai hac zɛhɛ ra mbɛti 'bɛ in nde. ⁷ Bɛx bi 'yɛn'a ra Jesús:

—O guidí hɛcpa na ra xisu, nguetho bi 'yɔrca a rán säui da 'yɔrque, nguetho mi ts'utho ga tu ngue da t'ägagui. Janangue'a mí pɛsta'a ra 'yɛthi na, xtí jacä ma jɔ'i 'bɛ dá tu. ⁸ Pɛ thocpa thoho gam 'bɛhmbɛ yɛ hyoya, pɛ nugä hinga thocpa thoho dam 'bɛhmbɛ ua, bi 'yɛn'a ra Jesús.

I hma da tho ra Lázaro

⁹ Nu'bɛ mí 'yɔde xɛn ngu ma mijudíohe, gue 'bɛrpa ja rán ngu ra María a ra Jesús, bi mba bá nu, pɛ hinga hɔnt'a ra Jesús in nde da nu, pɛ nɛ'a ra Lázaro gue xí xox ra Jesús bɛ ja ran 'yägüi. ¹⁰ Janangue'a nu yɛ dɔmbäjä bi bɛni nɛ'a ra Lázaro da hyo. ¹¹ Nguetho gue'a ra Lázaro í japi man'da xɛn ngu bi 'yɛc'yɛi a ra Jesús ɛ ma mi-judíohe.

Bi t'ɛspa ra Jesús 'bɛ mí yɛt'a Jerusalén

¹² Nu'bɛ mí hyax bɛya dá mbähmbe ra Jesús bɛ Jerusalén. Nɛ nu'ɛ yɛ jɔ'i xɛn ngu xí zɔm bɛ Jerusalén gue in nu ra dɔmpɛti, bi 'yɔde da mba bɛ ra Jesús. ¹³ Janangue'a bi gɔx yú xi yɛ jɔxiza nɛ bi mba bá thɔpɛ 'yu. Nɛ nts'ɛdi bi 'yɛn'ɛ:

—Nuixte tho rá ts'ɛdi Ojä di jap na ma Hmuts'ɛt'abihɛ dyɛ israelhɛ, dyɛ judíohe, bi zɔcua ya nangué rá thuhu Ojä, bi 'yɛn ɛ.

¹⁴ Nu'a ra Jesús i hux'a n'da ra t'ɛburu xí dɔni, tengu mán t'o't'i bɛ ja rá m hman Ojä.

¹⁵ Gue mán t'o't'i:

Him man gan suhɛ ya gyɛ mɛnguhɛ ua Sión,
nguetho ba ɛh ni hmuts'ɛt'abihɛ,
da hyux'a n'da ra t'ɛburu, mí ɛn rá t'ohni
maya'bɛ.

¹⁶ Pɛ nuje dyɛ xádihe him 'bɛxque dá pɔhmbɛ 'bɛ'a nám bɔn na bin ja, pɛ nu'bɛ mí mbɛng mahɛts'i ra Jesús dá bɛmhbe bɛya gue guehna bi t'ɔrpa ra Jesús gátho mán t'o't'i maya'bɛ.

¹⁷ Nu'ɛ yɛ jɔ'i mí 'bɛhmbɛ ra Jesús 'bɛ mí xox'a ra Lázaro, xí ma gue xí xox'a ra Lázaro. ¹⁸ Janangue xɛn ngu yɛ jɔ'i bi mba bá thɔ a ra Jesús, nguetho bi 'yɔ a xin ja.

¹⁹ Janangue'a nu yɛ fariseo bin 'yɛmzɛhɛ ɛ:
—Nte ts'ɛ ní mbatho 'bɛ dadí hɛcpahɛ yɛ jɔ'i. Ha hin guín nuhɛ ya gátho ra ximhäi i tɛnnɛ ra Jesús, bin 'yɛmp'ɛ.

I hon ra Jesús ɛ yɛ mɛngu bɛ Grecia

²⁰ Nɛ nu'ɛ 'da bi mba bɛ Jerusalén da nu ram pɛti bɛ, yɛ mɛngu bɛ ja ra häi Grecia ɛ. ²¹ Nɛ bin tɛmhɛ ra Felipe ɛ 'bɛ mán 'bɛhmbe bɛ Jerusalén. Nɛ nu ra Felipe, ma mixádihe a, ra mɛngu bɛ Betsaida ra xɛqui Galilea. Nɛ nu yɛ mɛngu bɛ Grecia bi 'yɛn'ɛ:

—Hague n'yɔ, dín nde dan yɔhe ts'ɛ ra Jesús, bi 'yɛn'ɛ.

²² Nu'a ra Felipe bɛya bi xi a ra Andrés, nɛ nu'ɛ bɛya bi xi a ra Jesús. ²³ Nɛ nu ra Jesús bi dɔt'ɛ:

—Ya mí ts'utho da zɔn ra pa dan uixtegä 'bɛ dá tu, guecä dán jɔ'igä ua ja ra ximhäi.

²⁴ Majuɔni dí xi ahɛ, tengu n'da ra hmudä, nu'bɛ hin da thupɛ ja ra häi ngue dim 'bɛpɛ, hin din xɔndi. Pɛ nu'bɛ da thuhu, da zä din xɔndi xɛn ho. ²⁵ Nu'a to'o i su din ɛnba 'bɛ da dɛngui, da mba ma ɛnbi rá te a, pɛ nu'a hingui su din ɛnba 'bɛ da dɛngui guecua ja ra ximhäi, din ja ra te mazai a.

²⁶ Nguetho nu'bɛ 'bɛ a n'da in nde din 'yɛhɛ nanguécä, jatho da bɛni tengu dím bɛngä, nɛ ga com'be ma ts'ɛdi bɛ mahɛts'i bɛya. Nu'bɛ 'bɛ a n'da din 'yɛhɛ nanguécä, nu'a ma Ta da numanho a.

Ra Jesús im ma da tho

²⁷ —Pε nuya εmmε tu ma mbui, bi 'yεn'a ra Jesús. 'Bε'a sä ga xih ma Ta. Ha sä ga äpi di 'uegä 'bε'a din jacä ya. Pε hingui sä, nguetho gue'a bá εcä ngue gan nu'a i jatho gan nugä ya, bi 'yεn'a ra Jesús.

²⁸ Nε nubaya bin yaui rá Ta:

—Ma Ta a i, dami jaqui gan nugä hont'a go nda'a dí t'εs'i i, bi 'yεmbi.

'Bexque bi t'ø'a n'da ra nde bu mahεts'i, bi 'yεna:

—Pε ya dí ja'i guín nu, nε guin nu mahøn'a, bi 'yεna.

²⁹ Nε nu'u yu ja'i mí 'bähmbu bu, bi 'yøh rá nde Oja nε bi 'yεn'u 'da:

—Bin gäni.

Nε nu'u mi'da:

—Masque n'da rá m 'behni Oja mahεts'i bi zofu, bi 'yεn u.

³⁰ Pε nu'a ra Jesús bi 'yεmp'u:

—Nu'a ra nde gá 'yøhmbu, nts'edi bi zocä Oja, hin nanguε ga paçä bi 'yøh ma nde, pε guεpu gui paħmbu ya i øh ma ndegä a.

³¹ Nuya mi ts'utho ga øt'ä a dí faði nda'u da mba ma unbi, nε nda'u hin da mba ma unbi. Nε mi ts'utho ga tap ra zithu, gue in ts'ut'abi ua ja ra ximhäi a, nε da ts'anba ya da t'εrbu ja ran unbi. ³² Nu'bu dá cuat'ä bu ja ra pont'i, gue'a dá zohn'du gätho yú mbui yu ja'i ga xifi di dác yú mbui gan yañ'u, bi 'yεn'a ra Jesús.

³³ Nε guehna mi man na, ngue mi ndepe xtám bah yu ja'i 'bε'a nín däte dí tho a. ³⁴ Nε nu yu ja'i buya bi dät'a:

—Nugähe ya dá øhmbe im mam bu ja rán t'εdi Oja, i 'bui mazäi a ra Cristo. Nε guí εnse jatho gui tu bu ja ra pont'i, gán ja'i ua ja ra ximhäi. To'o e ngue guí εnse gán ja'i ua ja ra ximhäi. Masque hinga gue'e gra Cristo 'bu.

³⁵ Nu ra Jesús 'bex bi 'yεmp'u:

—Him min ngu yu pa ga xän'nahu ya, ngue drán nequigä. Nde'bu gan 'yøhu bu ja ran nequi ya, nε hin da zu ahu ra 'bexui. Nguetho nu'a to'o i 'yo bu ja ra 'bexui hingui paði haru i 'yo. ³⁶ Dami hyamhbu ran nequi ya, janya i ja ya, nε din ja ran nequi ni mbuihu buya, bi 'yεmp'u.

Nε nu'bu mí jua a bi man ra Jesús bi mba, bin 'yañse.

Hinguin nde da 'yεc'yεi u ma mijudíohe

³⁷ Pε guexta'a him bi 'yεc'yεi xun ngu ma mijudíohe, madague'a xun ngu yun t'øt'e nuixte bi nu bi 'yøt' ra Jesús. ³⁸ Pεgue bin ja tengu thoho bi man ra pøngahya Isaías 'bu mí ma 'bε'a din ja, bi 'yεna:

Ma Hmu i, to'o maha bi 'yεc'yεi a dá mamhbe

nε to'o bi ba 'bu gmí 'yuh ni ts'edi, bi 'yεna.

³⁹ Him bi zä bi 'yεc'yεi u 'da nguetho nu'bu him mín nde u, bi mba njapi tengu bi man ra Isaías 'bu mí ma mahøn'a:

⁴⁰ Nu'a Oja bi gomba yú dá u nε bi mεp yú mbui u,

gue din ja tengu'bu din xädä,

nε hin din ja yun 'yomfεni yú mbui,

nε hin da zä di päh yú mbui gue xtí punba Oja u, bi 'yεn a ra Isaías.

⁴¹ Guehna bi man ra Isaías 'bu mí 'yut Oja din ja rá ts'edi nuixte ra Cristo, nε bi mam buya 'bε'a da 'yøt'a ra Cristo.

⁴² Pε xun ngu ma ngurpihe mim bεnse ngue εc'yεi ra Jesús. Pε him bi ma gue εc'yεi u, nguetho i su xtá hyøn a thi yu fariseo bu ja yú nija, gue má zä da zan'u. ⁴³ Nguetho man'da bi bεni 'bε'a da man yú mija'ihu, gue da 'yεmbi xun ho u, xinda gue'bu go xtá 'yεmp Oja xun ho u.

Dí mba ma juanbi n'da u yám hman ra Jesús

⁴⁴ Pε nu ra Jesús nts'edi bi ma:

—Nu'a to'o i εc'yεigui, i εc'yεi a bá pengui.

⁴⁵ Nguetho nu'u to'o i paqui, i pa a bá pengä.

⁴⁶ Nu'a bá εcä gue ga yorba yú mbui u 'bucua ja ra ximhäi. Nu'a to'o da dengui hin din 'yo bu ja ra 'bexui a. ⁴⁷ Nu'a to'o da 'yøh mam hmangä nε hingui εc'yεi, pε hinga guecä ga juanbä a, nguetho hin ná εcä ga øt' ran juanbate, pε ná εcä ua gan yañ u 'bucua ja ra ximhäi. ⁴⁸ Nu'a to'o hin da 'yεc'yεigui nε hin da 'yø a dí m mangä ya, nu'a mam hma dá mangä ya, gue'a dí juanba u 'bu rán zegui ra pa. ⁴⁹ Nguetho him mam hmanse a dá ma, pε nu'a ra Ta gue bá pengä bi xiqui 'bε'a dá mangä nε 'bεpu ná xänba yu ja'i. ⁵⁰ Nε dí paçä da din ra te mazäi u to'o da hyän rá m hma ma Ta. Nε gue'a i xicä a nε dí mangä a buya, bi 'yεn'a ra Jesús.

13

Ra Jesús bi xaguaba yú xädi

1 Nu'b_u mi ts'utho da mb_uh ra d_umpeti nangué ran d_ubaxjua, n_e mí p_uh ra Jesús ya mi ts'utho da z_un ra ora da b_ungua ja ra ximh_ui, da mbeng b_u bí 'b_uh rá Ta. N_e g_utho y_u pa mi 'b_ucua, midí hu_ec' u to g_utho bi 'y_ec'y_ei a, n_e nuya man'da di hu_ec' u di hu_equi.

2 N_e nu'b_u mán sihmehe ra Jesús 'b_u bin de, nu'a ra z_uth_u b_uya bi b_enba ra Judas rá ts'unt' u ra Simón Iscariote gue di d_u a ra Jesús. 3 Nu ra Jesús i p_udi bí n_exp_u 'b_uh rá Ta n_e da mbeng b_u mah_un'a, n_e i p_udi gue rá Ta bi unni g_utho 'b_e'a i ja gue di manda z_eh_e. 4 P_e guehma bin 'y_eh_e nanguécähe. Nguetho bi ndants' 'b_u mín sihme n_e bi mb_u'a n'da rá pahni, in nde nte di h_eni. N_e bi dut' rá foho n'da ran thu'y_e. 5 N_e nu'b_u mí xit' ra dehe ra ximbo, bi d_u'mi bi mberca ma guahe n_e bi dugahe nangué'a ran thu'y_e mim bongui b_u rá foho.

6 N_e nu'b_u mí z_um b_u huh ra Simón Pedro, nu ra Pedro bi 'y_emp'a b_uya:

—Ma Hmu i, ha gui perca ma gua, bi 'y_ena.

7 Nu ra Jesús bi d_uti n_e bi 'y_embi:

—Maju_uni hingui sä gui p_uh ya 'b_e'a nam b_un'a dí øt'ä, p_e m'bejua da zä gui p_udi, bi 'y_embi.

8 Nu ra Pedro x_u bi 'y_emp'a:

—Nj_um'b_u dan uni gui perca ma gua.

P_e nu ra Jesús bi d_ut'a:

—Nu'b_u hin ga pe't'ä ni gua, nte man j_uui 'b_u, bi 'y_ena.

9 Nu ra Simón Pedro b_uya bi 'y_emp'a:

—Ma Hmu i, hinga h_unt'a ma gua 'b_u, n_e'a ma 'y_e n_e'a ma y_u, bi 'y_embi.

10 Nu ra Jesús bi 'y_emp'a:

—P_e ya ma zä bi bo ah_u nangué ni ts'oquih_u, nguetho nu'a to'o bin hi ya bi bo rá j_u'i. P_e h_unt' u ni guah_u z_ui da 'b_e't'e ngue p_ur_u y_u fonth_ui hap_u guí 'yoh_u. P_e nu n'da ah_u him bin hi, bi 'y_ena.

11 Ngub_u bi ma nguetho bi b_udi i hup_u a di d_u a. Janangué'a bi ma hinga g_utho dán hihe.

12 Nu'b_u mí jua a bi x_uguagahe, bi hye mah_un'a rá pahni n_e bin säya. Bi 'y_enje b_uya:

—Ha guí p_uhmb_u 'b_e'a nam b_un'a dá øt'ah_u ya. 13 Nu ah_u guí ξ n_u drá xänbategä

n_e guí ξ n_u drá Hmugä. X_un ho guím mamhb_u nguetho gue'a dí øt'ä a. 14 D_u pe't'ä ni guah_u, guecä ni xänbatej_u n_e ni Hmu_u. Janangué'a n_e ah_u gam perpa ni guah_u n'da ngu n'da ah_u, ngue gui 'y_uth_u gui cohmb_u häi n_e 'da gdám fäxtah_u.

15 Nuya dá ut'ah_u 'b_e'a gui 'y_uth_u nguetho dín nde ah_u gui 'y_uth_u tengu dá øt'ah_u.

16 Maju_uni dí xi ah_u, man'da nuixte n'da ra Hmu xinda gue' u y_u mb_efi, man'da nuixte a i p_ehnate xinda gue'a ram 'b_ehni. 17 Nu'b_u guí p_uhmb_u a dím mangä ya n_e thocpa thoho gui 'y_uth_u a, gan johyah_u nangué Oj_u 'b_u.

18 P_e hín dím mangä g_utho ah_u da zä gan johyah_u nangué Oj_u, nguetho dí p_ut'a ni mb_uih_u n'da ngu n'da ah_u gue dá huan'nah_u. P_e guehma dá huahni g_utho ah_u, n'dahma din ja 'b_e'a bi man rá t'ohni Oj_u ngue bi 'y_ena: “Nu'a n'da dí sihme'be, gue'a di dägä a.” 19 M'bet'o dí xi ah_u 'b_e'a da t'ørcä, janangué'a da zä gui thoqui gui 'y_ec'y_eigah_u gue drá Cristogä 'b_u ya bin ja.

20 Maju_uni dí xi ah_u, nu'a to'o da 'y_umanho a im man a n'da mam 'b_ehnigä, i simanhogä a n_e i simanho a bá p_engä, bi 'y_enje.

Ra Jesús i p_udi di d_u a ra Judas

21 Nu'b_u mí jua a bi man ra Jesús, bi du rá mb_ui, n_e bi xije mah_un'a:

—Maju_uni dí xi ah_u, i 'b_u a n'da ah_u di dägä, bi 'y_enje.

22 Nugähe b_uya dy_u xädigähe, dán hy_ethe n'da ngu n'daje n_e dán 'yänhde: “To'ogah_u di d_u 'b_u,” dán 'y_emfe. 23 N_e nugä 'darp_u mi hu'be ra Jesús nguetho ξ mm_e midí hu_egä.

24 Nu ra Simón Pedro b_uya bi u_unga rá 'y_e, ndeque ga änni nda'a di d_u a. 25 Nugä b_uya gue 'darp_u mí hu'be ra Jesús, dá änni:

—Ma Hmu i, to'o a guím ma, dá ξ mbi.

26 Bi 'y_engä a ra Jesús b_uya:

—Nu'a ga cärpa a ra hm_e ra t_uh_u gue ga unni, gue'a di dägä a, bi 'y_engä a b_uya.

N_e 'b_ex bi un'na ra hm_e a ra Judas Iscariote rá ts'unt' u ra Simón. 27 N_e nu'b_u mí zi ra hm_e, 'b_ex bi y_ut' ra z_uth_u rá mb_ui. N_e nu ra Jesús bi 'y_embi:

—Nu'a guí nde gui 'y_ut'e dami 'y_ut'a n'dihi ya, bi 'y_ena.

28 N_e xinga n'dagähe mi huhmbe b_u ja ra m_exa gue dá p_uhmb_e 'b_e'a nám b_un a bi xifi.

²⁹ Pɛ 'dagähe dím bɛmhbe gue gue'a bi xih ra Judas da mba da däi 'bɛ'a ga homhbe 'bɛ bin ja ra dants'ihmɛ. Nɛ nu mi'da gähe dím bɛmhbe gue bi xih ra Judas da mba di unni ts'ɛ ra mbɛti yɛ hyoya, nguetho mí hɔ ra buxa i o ma mbɛtihe. ³⁰ Nɛ nu'bɛ ya xí zi ra hmɛ, 'bex bi mba n'dihi. Ya bin xui bɛya.

Ra 'da'yont'ɛdi

³¹ Nu'bɛ ya xí mba ra Judas, nu ra Jesús bi 'yɛngähe:

—Nuya di nɛqui dan uixtegä guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi. Nɛ nu'a ga øt'ä ya, gue'a man'da dí nɛqui gue xɛn hotho Oja.

³² Ga udi nuixte xɛn hotho Oja, nɛ nu Oja da 'yudi gue nuixte xɛn hogä guecä ngue dán ja'i ua ja ra ximhäi. Nɛ mi ts'ɛtho ya din ja a dím mangä. ³³ Ma zɛ t'ɛhni ahɛ, man'da zɛ ora dam 'bɛhmbe ya. Nɛ m'bejua guim bɛnjɛ. Nɛ ga xi ahɛ ya tengu dá xi ɛ ma ngɛrpihɛ, hingui sä 'darbɛ ga mbähä hapɛ ga mbagä. ³⁴ Nuya ga xi ahɛ n'da ran t'ɛdi ma'da'yo, gue 'da xtín huɛctahɛ n'da ngu n'da ahɛ. Tengu thoho bɛ dá huɛc'ahɛ, ngubɛ gan 'yørpahɛ n'da ngu n'da ahɛ. ³⁵ Nanguie 'da gdín huɛctahɛ n'da ngu n'da ahɛ, gätho yɛ ja'i da badi guí tengahɛ, bi 'yɛnje.

Ra Jesús i paqi din cøn'a ra Pedro

³⁶ Nu ra Simón Pedro bi 'yɛmp'a:

—Ma Hmu i, hapɛ gui mba.

Nu ra Jesús bi dät'a:

—Hingui sä 'bex gui tengä ya hapɛ ga mba. Pɛ m'bejua da zä gui mba bɛ ga mbagä.

³⁷ Janangue'a nu ra Pedro bi 'yɛmp'a:

—Hanja hingui sä 'darbɛ ga mbɛ ya, madague'a nɛcä da thogä nanguie'a ga tɛn'ni i, bi 'yɛna.

³⁸ Nu ra Jesús bi dät'a:

—Ha majuani gui tengui madague'bɛ da tho i, nguetho ná hyundi xqui cøng 'bɛ bi mbah ra tamfø, bi 'yɛmbi.

14

Ra Jesús ra 'yu ní zøm bɛ bí 'bɛh rá Ta

¹ —Pɛ o di tu ni mbɛihɛ. Guí ɛc'yɛihɛ Oja janangue'a nɛcä dami 'yɛc'yɛigahɛ. ² Nubɛ rá ngu ma Ta bí ja bɛ xɛn ngu yɛ ngu mahotho. Nu'bɛ hin te di ja bɛ, xcá xi

ahɛ 'bɛ. Pɛgue i ja bɛ, janangue'a nu'bɛ dá mbagä gua hoc'ahɛ hapɛ dam 'bɛhmbe.

³ Nɛ nu'bɛ dá mbagä ba hoc'ahɛ bɛ dam 'bɛhmbe, nɛ ba pengä mahøn'a ga six ahɛ bɛ ngue 'darbɛ dam 'bɛhmbe bɛya. ⁴ Nubɛ ga mbagä guí paqhmbe nɛ guí paqhmbe ra 'yu, bi 'yɛnje.

⁵ Pɛ nu'a ra Tomás bi 'yɛmp'a:

—Ma Hmu i, hin dí paqhmbe hapɛ gui mba, xín dí paqhmbe a ra 'yu, bi 'yɛna.

⁶ Nu ra Jesús bi 'yɛmp'a:

—Nugä drá 'yugä nɛ guecä ní fa a majuani nɛ dadí ungä ra 'da'yote mazai. Njon da zä da zøm bɛ 'bɛh ma Ta hinda hønt'bɛ da 'yɛc'yɛigui. ⁷ Nu'bɛ majuani xqui paqhmbe nɛ'a ma Ta xqui paqhmbe 'bɛ. Pɛ ja gä paqhmbe ya nguetho ya guín nuhɛ a ya, bi 'yɛnje.

⁸ Pɛ nu ra Felipe bi 'yɛmp'a:

—Ma Hmu i, pɛ hin dín nuhe a ni Ta, dami jaje gan nuhe nɛ nte ga 'bɛhmbe, bi 'yɛna.

⁹ Nu ra Jesús bi dät'a:

—Ha guexta'a hin guí paqui nɛ nya'a tho xtám 'bɛhmbe. Nu'a to'o xɛn nugui, ya xɛn nu ma Ta. Hanja gní 'yɛngui: “Yurcahe ni Ta.” ¹⁰ Ha hin guí ɛc'yɛi gue n'datho dí com'be ma Ta. Nu'ɛ yɛm hma dí xi ahɛ him mam hmansɛgä ɛ, pɛ yám hman a ma Ta i 'bɛcua ja ma mbɛigä, nɛ gue'a di jacä ga øt'ä a dí øt'ä. ¹¹ Dami 'yɛc'yɛigahɛ gue n'datho dí com'be ma Ta. Pɛ nu'bɛ xɛn høi guí paqhmbe, dami paqhmbe gue hønt'a Oja sä i øt'ɛ yɛ nuixte dí øt'ä. Janangue'a da zä gui 'yɛc'yɛihɛ gue n'dat'a dí com'be ma Ta. ¹² Majuani dí xi ahɛ, nu'bɛ gui 'yɛc'yɛigahɛ, nu ra 'bɛfi dí øt'ä, nɛ ahɛ da zä gui 'yøthɛ 'bɛ. Nɛ man'da nuixte yɛ 'bɛfi da zä gui 'yøthɛ nguetho ga mba bɛ bí 'bɛh ma Ta. ¹³ Nguetho hønt'a go 'bɛ'a gui 'yähmbɛ 'bɛ 'da angu dím bɛmhbe, ga øt'ä, janangue'a da t'ɛspa ma Ta nanguie a ga øt'ä, rá Ts'unt'ugä a. ¹⁴ Hønt'a go 'bɛ'a gui 'yähmbɛ 'bɛ n'dat'a dím bɛmhbe, ga øt'ä.

Ra Jesús bi ma ba penpa rá Hogandqhi Oja

¹⁵ Nɛ man'da bi man ra Jesús, bi 'yɛna:

—Nu'bɛ majuani høngdä guín numan-hoju, dami pɛs'hɛ 'bɛ'a gätho dí xi ahɛ.

¹⁶ Nɛ ga äp ma Ta ba pɛn'nahɛ man'da nim fäts'ihɛ da mbäx ahɛ tengu dá øt'ahɛ, nɛ gam 'bɛhmbe mazai a bɛya. ¹⁷ Gue'a rá

Hogandahi Oja a, ne di ja ah_u gui p_hmb_u a maju_uni. Pe nu'_u di ho ra ximhäi hin da zä da zini, nguetho hin'y_u 'be'a dí b_u a, xingui pa_udi 'be'a rá 'be'fi a. Pe nu ah_u gui p_hmb_u a nguetho dí 'b_uhmb_u a, ne da z_on ra pa din z_um b_u mbo ni mb_uih_u. ¹⁸ Hin gan jah_u tengu y_u hyoya t'uhni 'b_u dá mbagä, nguetho ba pengä dam 'b_ucä b_u mbo ni mb_uih_u. ¹⁹ Mi ts'utho ya him man da nuc'_u di ho ra ximhäi. Pe nu ah_u da zä guin nu_ungue ni mb_uih_u, ne z_ui gam 'b_uhmb_u nguetho z_ui dí 'b_ucä. ²⁰ Ne nu a ra pa da z_oh rá Hogandahi Oja, da zä gui p_hmb_u gue dam 'b_up_u mbo ni mb_uih_u, ne gam 'b_uhmb_u b_u ja ma mb_uigä b_uya. Ne da zä gui p_hmb_u dí 'b_ui nanguie ma Ta. ²¹ H_ont'a go to'o i _ot' man t'edigä ne pe'ts'a mam hmangä, gue'a maju_uni h_ongdä i numanhogä a. Ne nu'a ma Ta necä ga hu_ec'be a, ne ga japi da b_uadi x_un ho ma ts'edi, bi 'y_enje.

²² Nu'a ra Judas, pe hinga gue'a ra Judas Iscariote, bi 'yän'na b_uya:

—Haguen ja h_ongdähe gui jaje ga p_hmb_e x_un ho ni ts'edi, ne hin'na _u di ho ra ximhäi, bi 'y_ena.

²³ Nu ra Jesús bi dät'a:

—Nu'b_u i 'b_u a n'da ah_u maju_uni h_ongdä i numanhogui, da mb_esca mam hmangä a 'b_u. Ne di hu_ec'a ma Ta b_uya, ne ba _e'be, ne dan z_um'be b_u mbo rá mb_ui a. ²⁴ Pe nu'a to'o hingui numanhogui, hingui pe'ts' mam hmangä a. Ne nu'a mam hmangä, him mam hmans_egä pe rá m hma ma Ta gue'a bá pengä ua, bi 'y_ena.

²⁵ Ne x_o bi 'y_ena:

—Nuya y_um hma dá xi ah_u gätho y_u pa däm 'b_uhmb_u ua ja ra ximhäi. ²⁶ Pe nu'a nim fäts'ih_u rá Hogandahi Oja gue ba penh'nah_u ma Ta, tengu'b_u da guec_egä a, nu'a di b_en'nah_u y_um hma xtá xi ah_u, ne da xän'nah_u 'be'a gätho mi'da.

²⁷ Dadín 'y_ehmb_u ya, dami hy_umh_u ran t'unni ngue ran johya dadí 'da ah_u ya, ne thocpa thoho din ja ah_u. Hinguin ja tengu rán johya ra ximhäi. O di tu ni mb_uih_u ne hin din su ni mb_uih_u. ²⁸ Ne nu'b_u maju_uni guin numanh_ou, din johya ni mb_uih_u nanguiehna dí xi ah_u: “Ga mba b_u bí 'b_uh ma Ta.” Ne man'da ja rá ts'edi xinda guecä.

²⁹ Nugä xtá xi ah_u 'be'a gätho din ja guep_u da zä man'da gui 'y_ec'y_eigah_u 'b_u ya bin ja.

³⁰ Nuya him ma nya'a dan y_uh_u ya, nguetho ba _ep_u rá ng_urpi ra ximhäi. Pe nj_um'b_u bi d_ucpä a, jananguie hin'y_u rá ts'edi da d_ucpä a ya. ³¹ Pe jatho ga _ot'ä a ma 'be'fi ga _ot'ä ya, n'dahma da b_u _u 'b_ucua ja ra ximhäi h_ont'a ma Ta dín numanhogä, ne z_ui dí _ot'a i xiqui. Jananguie'a ga ndansh_u ya ga mbähä, bi 'y_enje ra Jesús.

15

Rá za ra uva maju_uni ne' u yá 'y_e

¹ Nu ra Jesús bi 'y_ena:

—Nugä drá za maju_uni, ngue i z_uh yän dät'o. Ne nu'a ma Ta di jamansu a. ² Ne nu' u yá 'y_e hingui ja yän dät'o, nu'a ma Ta da hy_equi, ne da mb_ogue. Pe nu' u yá 'y_e i ja yän dät'o, di hoqui gue din ja mi'da yän dät'o. ³ Nu'ah_u ya mahoqui ah_u nanguie mam hmangä dá xi ah_u. ⁴ Dami th_oju ngue thocpa thoho dam 'b_uhmb_u. Nguetho hingui sä gui 'y_oth_u rá 'be'fi Oja 'b_u hin gui thoqui gui hy_umh_u ma tegä, tengu n'da rá 'y_e ra za hingui sä din jase yän dät'o 'b_u hin da nexp_u rá te a rá za.

⁵ Nugä tengu'b_u drá za, nu ah_u tengu'b_u yá 'y_e ah_u ra za i z_uh yän dät'o. Nu'a to'o da guat'i nanguiecä, da hy_unga ma ts'edi ne din z_udi x_un ngu yän dät'o. Pe nu'a hin da guat'i nanguiecä nte din ja. ⁶ Nu a to'o da hy_egä din ja tengu n'da ra 'y_eza 'b_u bi däse, da 'yot'i, da mba ma b_unt'i ne i pa ma peti da t'up_u ja ra sibi.

⁷ Nu'b_u gui thoqui gui cuath_u nanguiecä ne'b_u din z_um b_u ja ni mb_uih_u mam hmangä, dami 'yähmb_u 'be'a guin nde gui 'yähmb_u ne din ja b_uya. ⁸ Ne nu'b_u din ja x_un ngu nin dät'oh_u, gue'a dí 'y_u a rá nu_uxte ma Tah_u a, ne gue'a dí f_udi maju_uni ma 'y_ec'y_ei ah_u a. ⁹ Tengu thoho b_u ni hu_egä ma Ta, ngub_u na hu_ec'ah_u. Dami thoqui guin ndeh_u man hu_ecate. ¹⁰ Nu'b_u gui p_esp_u ni mb_uih_u gätho dí xi ah_u ne gui 'y_oth_u a, da zä thocpa thoho gui p_hmb_u man hu_ecate 'b_u. Tengu b_u na pe'ts'ä rá m hma ma Ta, jananguie'a thocpa thoho dí p_h rán hu_ecate.

¹¹ Gätho ya dí xi ah_u n'dahma ga comhb_u a man johyagä, ne da yup_u ni mb_uih_u ne da

bonts' thoho baya. ¹² Nu'a man t'ɛdi dí xi ah, gan huɛjɛ n'da ngu n'da ah, tengu bɛ na huɛc'ah. ¹³ Nu'a ran huɛcate man'da xɛn ho, gue di un rá te n'da nangue ɛ yá amigo da yaɲi. ¹⁴ Nu ah ma amigo ah 'bɛ guí ɔthɛ 'bɛ'a gátho dí xi ah. ¹⁵ Him ma xi ah ma 'yɛhɛ ah, nguetho nu a ra 'yɛhɛ hingui paɲi 'bɛ'a i ɔt' rá hmu. Pɛ nuya dí xi ah ma amigo ah, nguetho ya dá xi ah gátho bi xicá ma Ta. ¹⁶ Nu'ah hin gá huangah, pɛ go dá huan'nah nɛ dá sán'nah din zɛh nin dät'oh, nangue gui 'yɔthɛ ma 'bɛfigä nɛ da hyät' mazai. Janangue'a hɔnt'a go 'bɛ'a gui 'yähmbɛ ma Ta nangue n'dat'a dí m bɛmhɛ, din ja baya. ¹⁷ Nuna man t'ɛdigä dí xi ah, gan huɛjɛ n'da ngu n'da ah.

Nu ra ximhäi di ɛcpa ra Jesús nɛ ɛ i tenni

¹⁸ Nɛ xɔ bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Nu'bɛ di ɛc'ah ɛ di ho ra ximhäi, dami paɲmbɛ m'bet'o thoho bi ugä. ¹⁹ Nu'bɛ da 'da angu gui ɔthɛ ɛ di ho ra ximhäi, nu'a da numanho ah ɛ 'bɛ. Pɛ hin gui ɔthɛ tengu ɔt'ɛ nguetho dá huan'nah. Janangue'a di ɛc'ah ya. ²⁰ Pɛ guim bɛmhɛ a ram hma dá xi ah: “Pɛ man'da rán säui da hnumanho n'da ra Hmu xinda gue'ɛ yá mbɛfi.” Nɛ nugä hingui hnumanhogui, janangue'a ha ma gue'adah, da hnumanho ah. Nɛ him bi t'ɔmanho a dá ma, janangue'a ngutho hin da t'ɔmanho a guim mamhɛ. ²¹ Nɛ din ja bɛ da t'ɔt'ah nangue gui tɛngah. Nguetho nu'a di ho ra ximhäi hingui pa a bá pɛngä.

²² Nu'bɛ hin xcá sɔcä ua gue xcá zofo, hin xtám baɲi gue ja yá ts'oqui 'bɛ. Pɛ nuya hingui sä da gɔn yá ts'oqui ɛ ya. ²³ Nu'a to i pɔh rá cuɛ nanguecä, nɛ a ma Ta i numan'ɛ. ²⁴ Nu'bɛ hin xcá ɔt' yɛn t'ɔt'e njo'o sä da 'yɔt'e, hin xtám baɲi gue ja yá ts'oqui 'bɛ. Pɛ nuya ya bi nu man t'ɔt'e nuixte. Pɛ bi cuɛthohogä. Pɛ nu'ɛ bi ugä gue'a ma Ta bi ɛp'ɛ. ²⁵ Pɛ gue'a mán t'o't'i bɛ ja rán t'ɛdi Oja maya'bɛ, bi 'yɛna: “Din ja ra cuɛ nanguecä, pɛ hin'yɛ 'bɛ'a dín cuɛ ɛ,” mí ɛn ra t'ohni zai din xä ɛ.

²⁶ Pɛgue ga xicá ma Ta ba pɛn'nah rá Hogandahi, nɛ da mbäx ah di ja ah gui paɲmbɛ a majuɲi nɛ da xi ah nanguecä. ²⁷ Nɛ ah da zä guim mamhɛ majuɲi nanguecä, nguetho gátho yɛ pa

xtám'bɛhmbɛ gue'bɛ go má tɛm' ra 'bɛfi nɛ guehya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

16

¹ Nɛ man'da bi man ra Jesús bi 'yɛna:

—Guehya dí xi ah n'dahma hin gui hyɛgah 'bɛ gá nuhɛ yɛn ɛnbi. ² Nguetho da hyɔn ah thi bɛ ja yá niɲa ma mijudíoh, nɛ da zɔn ra pa da hyo ah nɛ da bɛni gue'a ní 'yɔrpa rá 'bɛfi Oja a. ³ Nɛ din ja bɛ da 'yɔt'ah, nguetho him bi baçä, xínga gue'a ma Ta. ⁴ Pɛ nuna dí xi ah, janangue'a nu'bɛ bin ja, guim bɛmhɛ baya gue gue'a xtá xi ah. Nɛ nuna dí xi ah ya, hin dá xi ah mám'bet'o, nguetho hin ní zɔn ra ora ga mba.

Nu rá 'bɛfi rá Hogandahi Oja

⁵ —Nuya ga mbagä bɛ bí 'bɛ a bá pɛngä. Nɛ xínga n'da ah gui ängah ya hapɛ ga mbagä. ⁶ Nguetho i tu ni mbaihuɛ ngue dá xi ah ga mbagä. ⁷ Pɛ guehma majuɲi dí xi ah, man'da xɛn ho nangue ah ngue ga mbagä. Nguetho nu'bɛ hin ga mbagä, hin da zä ba ɛh nim fäts'ihɛ 'bɛ. Pɛ nu'bɛ dá mbagä, ba pɛn'nah nim fäts'ihɛ gue rá Hogandahi Oja. ⁸ Nɛ nu'bɛ bi zɔcua ja ra ximhäi rá Hogandahi Oja, di jap yɛ ja'i ua ja ra ximhäi da baɲi i ja yá ts'oqui, nɛ di japi da baɲi drá 'yugä nangue ran ho, nɛ di japi da baɲi din ja rá muui ran ts'o. ⁹ Nu rá Hogandahi Oja di bɛnba yɛ ja'i gue i jatho yá ts'oqui nguetho him bi xiqui gan yaɲba yá te. ¹⁰ Nɛ di bɛnba yɛ ja'i gue drá 'yugä nangue ran ho. Da faɲi nguetho ga thɛmbɛni nɛ da zingä ma Ta bɛ bí 'bɛi, nɛ hin da hnugä ua ja ra ximhäi. ¹¹ Nɛ nu rá Hogandahi Oja di bɛnba yɛ ja'i ngue din ja ran ɛnbi rá muui ran ts'o, nguetho da ts'anba rá muui a rá 'bɛfi ra zithu gue nu'a rá ngɛrpi ra ximhäi.

¹² Guexta'a i jagä xɛn ngu dín nde ga xi ah, pɛ hin gui hyäthɛ gui 'yɔhmbɛ mi'da 'bɛ ga xi ah. ¹³ Pɛ nu'bɛ bi zɔcua rá Hogandahi Oja, da xän'nah gátho a majuɲi. Nɛ nte da manɛ nanguesɛ, pɛ hɔnt'a 'bɛ'a da xi Oja, gue'a da xi ah a. Nɛ da xän'nah 'bɛpɛ gdí 'yɔthɛ rá 'bɛfi Oja, nɛ da xi ah 'bɛ'a gátho man'da din ja. ¹⁴ Nɛ di japi da faɲi i ja ma ts'edi xɛn ho, nguetho ga un mam hma da xän'nah nanguecä. ¹⁵ Nu'a nam bɔni

n'dat'a ra ts'edi i jac'be ma Ta, janangue'a dá xi ah_u, ga un mam hma da xän'nah_u nanguecä.

Ni dumbaihu dim pommi ran johya

¹⁶ —Nε hin guin nuju man'da pa o gue manyopa, pε sä guin nuju mahøn'a mi'da y_u pa, nε m'bejua ga mba bu bí 'buh ma Ta, bi 'yεna.

¹⁷ Bex bin 'yän'du 'da ma mixädihe:

—'Be'a ní mba bi ma, nε εna: “Hin guin nuju man'da pa o gue manyopa, pε sä guin nuju mahøn'a 'da y_u pa, nε m'bejua ga mba bu bí 'buh ma Ta,” bi 'yεnju. ¹⁸ 'Be'a ní mba gue bi xiju na, 'be'a da 'yøt'e 'da y_u pa. Hingui sä ga pəhmbe 'be'a man na, bin 'yεmzεhe ma mixädihe.

¹⁹ Nu ra Jesús mi pədi 'be'a nde da 'yänni, gue 'be'a nam bøn'a xí man a, nε bi 'yεnje:

—Ha gadín 'yänzεhεhu 'be'a nám bøn'a dām mangä 'bu má xi ah_u: “Hin guin nuju man'dapa o manyopa, pε sä guin nuju mahøn'a mi'da y_u pa,” gue dá εngä.

²⁰ Majuani dí xi ah_u, da du ni mbaihu nε gan zomhb_u, pε nu'u y_u ja'i i ten ra ximhäi din johya u. Pε m'bejua buya nu ni dumbaihu dim pommi ran johya. ²¹ Tengu n'da ra xisu 'bu bi zøn ra ora dim 'buh rá t'uhni, i tu rá mbui nguetho in nu ran unbi, pε m'bejua din johya 'bu bim 'buh rá t'uhni buya, nε him mam bεn a ran unbi mín nu. ²² Nε nguetho ah_u i tu ni mbaihu ya. Pε gan nu ah_u mahøn'a nε da hyu ni mbaihu, nε njon da zä da hyac'a nin johyah_u buya.

²³ Nε nu'bu bi zøn ra ora a dím mangä ya, nte gui 'yängahu. Pε majuani dí xi ah_u, hønt'a go 'be'a gui 'yäf_u ma Ta 'bu 'dat'a dím bεmhbu, nε din ja buya. ²⁴ Nte ganá äf_u ma Ta nangue ma thuhugä, pε nuya dami 'yäf_u ya nε din ja ah_u, janangue'a da yuh ni mbaihu ran johya.

Nu ra Jesucristo bi 'berpa rá ts'edi ra ximhäi

²⁵ —Nuya y_um hma dá xi ah_u, y_un t'uti u, bi 'yεn'a ra Jesús. Pε da zøn ra ora hin ga xi ah_u mi'da y_un t'uti, pε njuantho ga xi ah_u x_un ho nangue Oja. ²⁶ Nε nu'bu bi zøn'a ra pa dím mangä, da zä gui 'yäpzehehu ma Ta nangue ya gui paj_u, nε him man ga thocpä a guí äf_u ma Ta. ²⁷ Nguetho guesε ma Ta

di huεc'ahu nangue guín numanhoju, nε gá 'yεc'yεih_u gue guerp_u bí 'buh ma Ta bá nεxä. ²⁸ Nugä bá nεxä bu 'buh ma Ta, nε dá søcua ja ra häi. Nε ga pøngä mahøn'a ua ja ra häi, ga mba bu bí 'buh ma Ta, bi 'yεnje.

²⁹ —Nuya mfädi 'be'a guí xije ya, nguetho hin guí xije n'da ran t'uti ya, dá εmfε buya.

³⁰ Nuya dí pəhmbe nte guídí 'bedi gui pədi, nguetho m'bet'o thoho guí pədi 'be'a dím bεmhbe 'bu ya ja a dín nde ga än'nahe. Nε gue'a ná pəhmbe gue guerp_u bí 'bu Oja gbí 'yεque, dá εmfε.

³¹ Nu ra Jesús bi 'yεnje mahøn'a:

—Ha majuani guí εc'yεigahu. ³² Pε nuya bi zøn ra ora gan 'uεxthu, gui 'dahmbu, n'da an 'danni gui mbähä. Nε gätho ah_u gui sogahu. Pε hin dan 'dase nguetho dí 'bu'be ma Ta. ³³ Nuya y_um hma dá xi ah_u, n'dahma guexta'a gan johyah_u nanguecä, madague'bu guin nuhu ran unbi nangue ra ximhäi. Pε o di tu ni mbaihu, pε guim bεmhbu dá təpä ra ximhäi.

17

Bin yəui rá Ta ra Jesús

¹ Nu'bu mí jua a man ra Jesús, bi ndøts'e, nε bin yəui rá Ta:

—Ma Ta a i, ya bi zøm ma oragä din ja a gá sāngui. Dami jap ya εmme da bømaho 'be'a ga øt'ä ya, ni ts'ant'ugui, nε gue'a dí fädi nuixte x_un ho i buya. ² Nguetho ya xcá 'dac ra ts'edi ga unni 'be'a xcá sänba u gätho i 'bucua ja ra ximhäi, janangue'a ga un ra 'da'yote mazai u gätho gá 'daqui. ³ Nε nu'a to'o i ja ra 'da'yote mazai, majuani dím pəhmbe u, gue gue'e høn'a thoho i majuani grá Oja, nε nugä drá Jesucristogä gue guá pεngä dan yəntegä ua.

⁴ Ya ní mba bu ga juacä ra 'befi gá 'daqui, guerp_u da bəh y_u ja'i ua ja ra ximhäi εmme x_un hotho i. ⁵ Ma Ta i, nu'bu ya dá juacä, dami jaqui ga conhui ni nuixte bu guí 'bui, tengu tho mín jai 'bu má hin'y_u ra ximhäi.

⁶ Nuya dá xih y_u ja'i nangue e, gue nu'u gá huanhua ja ra ximhäi. Ni mbeti u, nε gá 'daqui, nε bi mbe'ts'a nim hma dá xänba u.

⁷ Nε i pə u ya gue gue'e gá 'dac ra ts'edi dá øt' ra 'befi dá øt'e, nε u y_um hma dá mangä.

⁸ Nguetho bi hyän'a ram hma gá xiqui dá xifi. Janangue'a i pədi majuani bá nεxä bu

guí 'bui, ne bi 'yεc'yεi gue gue'e guá pengä dan yantegä ua.

⁹ Nugä dí äp'a ya gui fäx'i ts'ü ü, ne hin dí ä a nim fäts'i nangue ü i ten ra ximhäi. Pe hont'ü gue gá 'daqui nguetho ni mbeti ü.

¹⁰ Ne nu'ü gätho ma mbeti ni mbeti ü, ne nu'ü gätho ni mbeti ma mbeti ü. Ne gue'ü i udi nuixte xün hogä ü.

¹¹ Nuya him man dam 'bucua ja ra ximhäi. Ga mbagä bü guí 'bui. Pe nu'ü go di thoqui dim 'bucua ü. Janangue'a, ma Hogata i, dami jamansu ü gätho gá 'daqui nangue ni ts'edi zεhε, gue da gohi tengu'bü n'danja'itho tengu gauí. ¹² Gätho yü pa däm 'bühmbe ü gá 'daqui, dá jamansu ü nangue ni ts'edi gá 'daqui. Ne xinga n'da bim 'bedi, hont'a n'da nts'änni dim 'bedi, tengu män t'o't'i bü ja ni sœcuä maya'bü ngue ngubü din ja.

¹³ Ne nuya mi ts'ütho ga mba bü guí 'bui, pe nuna dí mangä ya ngue dí 'bucua ja ra ximhäi, janangue'a da yuh yú mbui ü i øh ya nangue man johyagä. ¹⁴ Nugä dá un'na nim hma ne bi hyäm büya. Janangue'a di ücpa ra ximhäi ü, nguetho hing yú mēngu ua ja ra ximhäi ü, tengugä hind rá mēngugä ua ja ra ximhäi. ¹⁵ Hin dí ä'a i gue gui 'uec'ü nanguecua ja ra ximhäi ü, pe dí ä'a i gui jamansup yú mbui hin da dāp ra zīthu ü. ¹⁶ Nu'ü hing yü mēngu ua ja ra ximhäi ü, tengu thohogä. ¹⁷ Dami xänbi xün ho a nim hma majuañi, janangue'a da 'uegue xün ho nangue yün ts'o i ja ua ja ra ximhäi. ¹⁸ Tengu tho bü guí 'dac ra 'befi dá jap yü jã'i ua ja ra ximhäi da bā i, nguthogä dí un ra 'befi ü, di jap yü jã'i ua ja ra ximhäi da bā'a i. ¹⁹ Dan unse janangue'a ne'ü tengu'bü da du nangue yú nyombui, ne da zä da den'na ram hma majuañi.

²⁰ Ne nu'bü bi mam mam hmammi ü i εc'yεigä ya, ne nu'bü bi 'yεc'yεigä ü da sifi, ne'ü dí äp'a nim fäts'i nangue gätho ü büya. ²¹ Janangue'a gätho da gohi tengu'bü n'danja'itho, tengu thohogauí ma Ta i, n'datho dí conhui. Dami japi n'dat'a da bēn ü, nguetho n'dat'a man 'yomfēniui dá unui gätho ü. Janangue'a da 'yεc'yεi ü i ten ra ximhäi, gue gue'e guá pengä dan yantegä ua ja ra ximhäi. ²² Nu ra ts'edi gá 'daqui dá undä ü, gue da zä da gohi

tengu'bü n'danja'itho, tengu gauí. ²³ Nugä dí 'bühmbe ü, ne'e dí 'bühmi, janangue'a majuañi da zä gätho 'dat'a gam bēmhbü. Ne da nu ü i ten ra ximhäi, da bādi gue gue'e guá pengä dan yantegä ua ja ra ximhäi, ne da bā ü i ten ra ximhäi gue εmme guidí huεc'ü tengu bü gní huεgagui.

²⁴ Ma Ta i, dín nde 'darpü dan zāmhbü ü gá 'daqui, gue da nu mazāi a ran ho tate thoho gá 'daqui. Nguetho zāi guidí huεgä ne gue'bü go má hin'yü ra ximhäi. ²⁵ Ma Hogata a i, nu ra ximhäi hingui pā'a i. Pe nugä dí pā'a i, ne'ü 'da gá 'daqui i pādi gue gue'e guá pengä. ²⁶ Nugä dá japi bi bā'a i, ne man'da man'da ga japi da bādi gätho nin ho, gue da zä din ja xün ho nin huεcate bü mbo yú mbui ü, tengu tho bü nan jagä nin huεcate. Ne dan zām bü ja yú mbui ü, bi 'yεmp'a rá Ta.

18

Bi fent'a ra Jesús

¹ Nu'bü mí jua'a bin yaui rá Ta, dá mbähmbe ra Jesús büya dyü xädihe, dá 'daxhe n'da ra t'ühyε gue ra Cedrón, ne dá cäthe bü ja n'da ra nuandät'o. ² Nu'a ra Judas, gue'a di dá a ra Jesús, mí papü ja ra nuandät'o nguetho zāi mí pähmbe bü ra Jesús. ³ Nu yü fariseo ne yü dāmbäjä bá pēhn'dü 'da yü dofai ne mi'da yün 'yohü gue bán 'yohü ra Judas. Gätho i hā yü sibi ne yú juai. ⁴ Nu ra Jesús i pādi gätho 'be'a din ja ngue da t'ørpe. Janangue'a bi mba bin c'athü, ne bi 'yän'dü:

—To'o guí homhbü, bi 'yēmbi.

⁵ Ne bi dā ü:

—Dí homhbe ra Jesús ra mēngu bü Nazaret, bi 'yēn'ü.

—Guecä, bi 'yēn'a ra Jesús büya.

Ne i 'bähmbü bü ra Judas gue di dá. ⁶ “Guecä,” 'bü mí 'yēn'a ra Jesús, 'bex bi goh yú xätha ü yün hyonte ne bi 'ya ü büya nangue ra mbidi. ⁷ Nu ra Jesús bi ma mahøn'a:

—To'o guí homhbü.

Ne bi dā ü:

—Dí homhbe ra Jesús ra mēngu bü Nazaret, bi 'yēn'ü.

⁸ Nu ra Jesús bi dät'ü büya:

—Ya dá xi ah_u, guecä. P_e nu'b_u hõngdä guí honj_u, hinga nehya ma xädi gui sixh_u, bi 'y_ena.

⁹ N_e guehna bi man na ra Jesús bin theui a bi xih rá Ta 'b_u mín y_aui, ngue xí 'y_embi: “Gätho gá 'daqui xínga n'da ga 'be'di,” xí 'y_embi. ¹⁰ Nu ra Simón Pedro b_uya bi g_ux a rá juai mí h_a n_e bi 'yespa rán 'y_eizagu a rá 'y_ehe ra dambäjä, rá thuhu Malco a. ¹¹ P_e nu'a ra Jesús bi 'y_emp'a ra Pedro:

—Fo'ts' ni juai a nin t'ojuai. Nuna ra mbohi x_un zänga ma Ta ha hin ga sigä na, bi 'y_embi.

Bi ts'ix b_u 'b_uh ra hmumbäjä a ra Jesús

¹² B_ex bi b_ent' u_yu dofaí n_e 'u yá hmu n_e y_u policia bi mben ma mijudíohe, n_e bi du't'i. ¹³ M'bet'o bi zixp_u 'b_uh ra Anás rá ndøhya a ra Caifás, n_e nu'a ra Caifás, ra dambäjä a ra j_eya a. ¹⁴ Guehna ra Caifás ngue xí xi_u yá mi ng_urp_uh_u, gue man'da x_un ho 'b_u n'datho da du, xinda gue'b_u gätho ga juahmb_u.

Nu ra Pedro bi gøn'a ra Jesús

¹⁵ Nu ra Simón Pedro, necä b_uya, dá ten'be ra Jesús. N_e madím p_a'be a ra dambäjä, janangue'a bi zä dá c_ut'ä b_u bi mba ma c_ut'i a ra Jesús b_u mbo rá mbä't'i a rá ngu ra dambäjä. ¹⁶ P_e nu ra Pedro mí 'bäp_u thi b_u ja ra goxthi. P_e dá pøngä b_uya gue dá äp ra mate a ra mbängoxthi, janangue'a bi zä bi y_ut'ambo ra Pedro b_uya. ¹⁷ Nu'a ra mbängoxthi b_uya, gue n'da ra xisu, bi 'y_emp'a ra Pedro:

—Nu'i ha hinga gue'e rá xädi'i n_u ran 'yoh_u, bi 'y_embi.

Nu ra Pedro bi dät'a:

—Hin'na, hinga guecä, bi 'y_ena.

¹⁸ Madín t_asp_uh_u u yá 'y_ehe ra dambäjä n_e y_u policia a ra Pedro, nub_u ja ra sibi xí 'yudi, nguetho x_un s_e.

Nu ra hmumbäjä bi juq_uba ra Jesús

¹⁹ Nu ra dambäjä bi 'yänna ra Jesús to'o gätho i tenni, n_e bi 'yänni 'be'a ním hma im ma 'b_u in xänbate. ²⁰ Nu ra Jesús bi dät'a:

—Nugä z_ai dá mam b_u ja ma nijah_u n_ep_u ja ra d_anija, guerp_u z_ai dim peti gätho ma mijudíohe. Njam'b_u dá mangä b_u njongui 'b_uh y_u j_a'i. ²¹ N_e ndetho guí ängui 'be'a dá mam 'b_u mán xänbate. Nde'b_u gui 'yän'd_u

bi 'yøh mam hmangä. Nu' u i p_adi 'be'a dá mangä u, bi 'y_ena.

²² N_e nu'a ra Jesús 'b_u mí dät'a ra dambäjä, n_e nu'a n'da ra ng_urpa dofaí bi mb_emp'a rá hmi, bi 'y_embi:

—Hanja ngub_u gá xih ra dambäjä, bi 'y_embi.

²³ Nu ra Jesús bi 'y_emp'a:

—Nu'b_u ja 'be'a dá mangä gue hingui ho, dami ma. P_e nu'b_u nte dá mangä, hanja gní p_egbi, bi 'y_embi.

²⁴ Nu ra Anás b_uya bi mbenhna ra Jesús b_u 'b_uh ra Caifás, rá mi dambäjäui.

Nu ra Pedro bi gøm mahøn'a ra Jesús

²⁵ N_e mí 'bäp_u ra Simón Pedro madín t_aspi a. N_e än'd_u i 'bähmb_u:

—Ha n_e'e rá xädi'i n_u.

'B_ex bin cøni:

—Hinga guecä, xna.

²⁶ Nu'a n'da rá 'y_ehe ra dambäjä b_uya, gue dim meniui a ra 'y_ehe xí 'yespa rá zagu ra Pedro 'b_u mí 'y_ena da y_an'a rá Hmu, bi 'y_embi:

—xna gue'e dá nu a b_u ja ra nu_andät'o, bi t'emp'a ra Pedro.

²⁷ N_e bin cøm mahøn'a ra Pedro. 'B_ex bi mbah ra tamfø.

Nu ra Pilato bi juq_uba ra Jesús

²⁸ T'uxuditho bá ts'i b_u ja rá ngu ra Caifás a ra Jesús, n_e bi ts'ix b_u ja ra nguts'ut'abi. P_e nu ma ng_urpihe dy_u judíohe dy_u israelhe, him bi y_uzeh_e b_u mbo nguetho x_un yän t'edi din ts'on yá j_a'i 'b_u da y_ur_u ja yá ngu u hing y_u judío, n_e hin da zä da zi ran ts'ihm_e nangue ran d_abaxjua 'b_u xtán y_ur_u mbo.

²⁹ Janangue'a nu ra ts'ut'abi Pilato, bi mba b_u thi gue da zo u y_u y_apate, n_e bi 'yän'd_u:

—'Be'a gní y_af_u a ran 'yoh_u, bi 'y_ena.

³⁰ N_e bi dät' u ma ng_urpihe:

—Nu'b_u hin gra ts'om'bäi, hin xcá dä ah_u 'b_u, bi 'y_en' u.

³¹ N_e nu ra Pilato bi 'y_emp' u:

—Dami sixh_u 'b_u, n_e gui juq_ubah_u nangue nin t'edi zeh_eh_u, bi 'y_ena.

N_e nu ma ng_urpihe bi dät'a:

—P_e hin'y_u man t'ediz_eh_ehe gue'a ga hohe n'da, bi 'y_en' u.

³² Nu'a bi man' u bin theui a bi man a ra Jesús 'b_u mí ma 'be'a mán däte dí du a, gue da mba ma cuati b_u ja ra pont'i.

³³ Nu ra Pilato bi mbeng mahøn'a b_u ja ran ts'embate nε bi 'yänna ra Jesús:

—Nu'i ha gue'e grá hmuts'ut'abi y_u judío, bi 'yεmbi.

³⁴ Nu ra Jesús bi dät'a:

—Ha guím bεnse 'be'a guím ma, uague n'dan'yo bi xi i nanguecä, bi 'yεmbi.

³⁵ Nu ra Pilato bi 'yεm b_uya:

—Hin drá judíogä. 'Be'a gá 'yøt'e th_u, ngue bi dä'a ua ni mijudíoh_u nε ni dambäjä_u.

³⁶ Nu ra Jesús bi dät'a:

—Hin däm hmuts'ut'abigä ua ja ra ximhäi. Nu'b_u xcám hmuts'ut'abigä ua, xtín tunhd_u u ma ja'igä u bi bendgui 'b_u, nε hin xtí dägä ua 'b_u. Pε nu ma ts'edigä him bi nεqui ua ja ra ximhäi a, bi 'yεna.

³⁷ Nu ra Pilato bi 'yεmbi mahøn'a:

—Ha maju_uni grá hmuts'ut'abi 'b_u, bi 'yεmbi.

Nu ra Jesús bi dät'a:

—Maju_uni guím ma gue drá hmuts'ut'abigä nε gue'a däm 'bucä ua ja ra ximhäi, nε gue'a ná εcä ua gue ga u'a maju_uni. Nu'u to'o in nde da b_u'a maju_uni, da 'yømanho a dím mangä u, bi 'yεna.

³⁸ Nu ra Pilato i εna:

—'Be'a maha a maju_uni, njon da zä da b_uadi nda'a a maju_uni, bi 'yεmthoho.

Bi ts'änba rán unbi ra Jesús

Nε nu'b_u mí jua'a bi man ra Pilato, bi mba b_u thi din y_uh_u u yá y_upate mahøn'a, nε bi 'yεmp'u:

—Nte mán ts'o dá tñbi. ³⁹ Pε nu'ah_u zai guí xij_u ga thøc'ah_u n'da ra ofädi 'b_u bi dät' ra pa ran d_ubaxjua. Ha guín ndeh_u ga thøc'ah_u ni hmuts'ut'abih_u, bi 'yεna.

⁴⁰ Nε bi mb_udi bi mbafi nts'edi u, bi 'yεn'u:

—Hin'na, hinga gue'a, pε nu'a ra Barrabás, gue'a gui thøgahe a, bi 'yεn'u ma ng_uripihe.

Nu ra Barrabás, n'da ra hyote a.

19

¹ Nu ra Pilato bi manda dí fei a ra Jesús.

² Nu y_u dof_ui b_uya bi 'yøp_u n'da ra corona gue y_u 'y_u'uñi, nε nts'edi bi huspa rá y_u ra Jesús. Nε bim p_urba n'da ra 'bø't'e x_un j_upoi teng_u dim pät' y_u hmuts'ut'abi. ³ Nε bi den b_uya nε bi 'yεns_u yá biba, bi 'yεmbi:

—Biba, grá hmuts'ut'abi y_u judío, bi 'yεmbi. Nε bi mbε'mi b_uya ngue yá 'yε.

⁴ Bi mba b_u thi mahøn'a a ra Pilato, bin y_uh_u ma ng_uripihe:

—Nuya ga dä ah_u na ran 'yoh_u, dami p_uhmb_u nte dá tñba n'da ran ts'o gue x_u'yøt' na, bi 'yεna.

⁵ Bi ts'ix b_u thi ra Jesús b_uya, ya i hu'ts' ra corona ngue nt'øt'e y_u 'y_u'uñi, nε he ra 'bø't'e x_un j_upoi.

—I 'bäcua na ran 'yoh_u ya, bi 'yεn'a ra Pilato.

⁶ Nu'u y_u dambäjä nε ma ng_uripihe 'b_u mín nu a ra Jesús, nts'edi bi mbafi, nε x_un ngu y_u nidi bi 'yεna:

—Dá du, dá 'døm'p_u ja ra pont'i.

Nu ra Pilato bi 'yεmp'u b_uya:

—Dami sizεhεh_u 'b_u guín nde gui cuath_u b_u ja ra pont'i, nguetho nugä hin te dá tñbä n'da ran ts'o x_u'yøt' na, bi 'yεmp'u.

⁷ Nu'u ma ng_uripihe bi d_up_uya:

—Nugähe i jaje n'da man t'εdihe gue da du n'da im ma teng_u im ma na, nguetho bi manse guesε rá Ts'unt'u Ojä, bi 'yεn'u.

⁸ Nu'b_u mí 'yø a ra Pilato mí εn'a ra Jesús gue rá Ts'unt'u Ojä a, man'da bi zu a. ⁹ Nε bi zix p_u mbo ja ran ts'embate mahøn'a a ra Jesús, bi 'yänni:

—Hap_u ε maju_uni guí nets'i.

Pε nu ra Jesús him bi dät_i.

¹⁰ Nu ra Pilato bi 'yεmp'a:

—Hanja hin gní th_urcagui. Ha hin guí p_uadi ja ma ts'edi ga cuat'a b_u ja ra pont'i, nε ja ma ts'edi ga xoc'a b_u, bi 'yεmbi.

¹¹ Nu ra Jesús bi d_udi:

—Hin xtín ja ni ts'edi nε nte sä gui 'yørq_ue 'b_u hin xtán zän Ojä 'be'a gui 'yørq_ue. Pε nu'u bi dägä ua, man'da ja yá ts'oqui u xinda gue'e, bi 'yεn'a ra Jesús.

¹² Nε nub_uya nu ra Pilato εmmε bi hyoni 'bεp_u dí hyetho a ra Jesús. Pε nu ma ng_uripihe nts'edi bi mbafi, bi 'yεn'u:

—Nu'b_u gui hyet na, nin s_uiui a ma hmuts'ut'abih_u ra César 'b_u. Nguetho nu'b_u 'bo'o da ma gue im hmuts'ut'abi zεhε din s_uhmi a ra César 'b_u, bi 'yεn'u.

¹³ Nu'b_u mí 'yøhna ra Pilato, bá si b_u thi mahøn'a a ra Jesús b_u ja rá ngun'yu ran ju_unbate mag_uts'i, dí εmfe ma ndehe Gabata. Nε bi hyux ra Pilato b_u ja rá mεxa

ran juanbate. ¹⁴ Nu'a ra pa a, i pa ma hoqui yuñ ts'ihme da ts'i 'b_u bi hyats'i, nangue ran dābaxjua. Ne di 'b_{eh} mits' u da zōn i huxhyadi. Ne nu ra Pilato bi 'yemp' u ma ngurpihe:

—Nuya 'bācua na ni hmuts' ut' abih_u, bi 'yemp' u.

¹⁵ Pe nts'edi bi mba u:

—Dá du, dá duhma, dá 'dōm' p_u ja ra pont'i, bi 'yēn' u.

Ne nu ra Pilato bi 'yemp' u:

—Hanja gní 'yēnj_u gam ma da 'dōm' p_u ja ra pont'i ni hmuts' ut' abih_u, bi 'yēmbi.

Pe nu y_u dāmbäjä bi dādi:

—Njongui 'b_ucua man'da ma hmuts' ut' abih_u, hōnt'a ma hmuts' ut' abih_u b_u Roma ngue ra César, bi 'yēn' u.

¹⁶ Nu ra Pilato b_uya bi 'yōt' a bi nde y_u mbäjä, bi manda dí cuati b_u ja ra pont'i ra Jesús. Ne bi ts'ix b_uya.

Bi mba n'dō'mi b_u ja ra pont'i ra Jesús

¹⁷ Ne bi zix y_u dof_ui a ra Jesús b_uya, ne i tuzehē rá pont'i b_u ní mba, da zōm b_u ja n'da ra nyuni t'ēmbi Gólgota, nde da ma ra Nyuni nyaxmu. ¹⁸ Ne nu' b_u mí zōm b_u, bi mba n'dō'mi ra Jesús b_u ja ra pont'i. Bim 'bā inde rá pont'i, ne n'da an 'danguadi bim 'bā u mi'da y_u pont'i, bi guarp_u u mi yoho.

¹⁹ Nu ra Pilato, bi 'yo't' a n'da ram hma bi 'yēna: “Nuna ra Jesús ra mēngu b_u Nazaret, rá hmuts' ut' abi y_u judío na,” bi 'yo't' i. Ne nu'a ra t'ohni bi mba n'dō'mi b_u ja ra pont'i.

²⁰ X_un ngu ma mijudíohe dy_u israelhe bi nu b_uya 'b_e' a nt'o't' i b_u, nguetho mb_e ndehnini tho b_u. Ne nt'o't' i nangue ma ndeshe ra hebreo, ne yá nde y_u mēngu b_u Grecia gue ra griego, ne yá nde y_u mēngu b_u Roma gue ra latín. ²¹ Nu' u y_u dāmbäjä b_uya bi 'yemp' a ra Pilato:

—Hanja gá 'yo't' i gue ma hmuts' ut' abihe. Pe dami hoqui da ma: “Bi manse: Nugä drá hmuts' ut' abi y_u judío,” da 'yēna, bi 'yēn' u.

²² Pe nu ra Pilato bi dāt' u:

—Ya nt'o't' i 'b_e' a dá o't' ä, dá guet' a, bi 'yēnthoho.

²³ Nu' b_u mí cuar b_u ja ra pont'i ra Jesús, nu y_u dof_ui b_uya bi gāspa yá he, goho munts' i bin ja yá he, n'da ngu n'da y_u dof_ui n'da n'da munts' i bi gāx' u. Pe nu rá

pahni rām 'b_exōts' e hin hap_u ma zōte a. ²⁴ Janangue'a bin 'yēmzēhē u:

—Nde' b_u ga øth_u n'da ran taha to'o da bōni din theui rá pahni na.

Ne nu'a bi man' u bin theui a mán t'o't' i b_u ja rá t'ohni Ojä gue njab_u da 'yōt' u, mí ēna: “Bi mba ma darqui ma he, n'da a n'da munts' i bi gāx' u 'da. Pe nu'a mam 'b_exōts' e bi t'ōt' a n'da ran taha to'o da gāts' i,” mí ēn rá t'ohni. Gue'a bi 'yōt' y_u dof_ui a.

²⁵ Nuya mí 'bāp_u ja ra pont'i rá mbe ra Jesús ne a rá juhue, ne'a ra María rá bōmbe a ra Cleofas, ne'a ra María ra mēngu b_u Magdala a. ²⁶ Ne nu'a ra Jesús 'b_u mín nu a rá mbe, necä gue madí huēgä, bi xi a rá mbe b_uya:

—Ma mbe i, dami 'yēmbi ni ts'ant' u n_u ma xädi guí 'bähmi, bi 'yēmbi.

²⁷ Ne bi 'yēngä ra Jesús b_uya:

—Dami bēni tengu' b_u ni mbe n_u ma mbegä, bi 'yēngui.

Ne 'b_ex dá sixä b_u ja ma ngu b_uya, ne dá jamansu a.

Bi du ra Jesús

²⁸ Ne nu' b_u mí man a ra Jesús bi bah p_uya gue bi juah rá 'bēfi mí mam b_u ja rá T'ohni Ojä gue din ja. Ne bi 'yēm b_uya:

—Dí t_uthe, bi 'yēna.

Ne'a bin theui a mán t'o't' i a bi ma. ²⁹ Ne mí hōp_u n'da ra t'axaro i po ra guindät' o x_un ju. Nu' u mí 'bāp_u b_uya bi gārp_u ja ra guindät' o a n'da ēna ra f_unjo gue bi zinni, bi fospa rá yā ra xithi b_uya ne bi hyurpa rá nde ra Jesús da z_u' ts' i. ³⁰ Nu' b_u mí z_u' ts' a ra Jesús:

—Ya bi guah ma 'bēfi, bi 'yēna.

'B_ex bin ye'mahäi rá yā, ne bi unse rá te bi du b_uya.

Bin sanba rá 'bōts' e ra Jesús

³¹ Nu ma ngurpihe hingui ndepe da guathoho b_u ja y_u pont' i u y_u jā' i 'b_u ya x_u hyats' i, nguetho gue'a ra pa a ya man'da tate nangue ra dāmpeti. Janangue'a bi t'äp ra mate ra Pilato da mba n'uacpi yá juāngua gue da du n'dihi u, ne da mba ma tongui b_uya. ³² 'B_ex bi mba u y_u dof_ui, ne bi 'uacpa yá juāngua u yoho mí cuarp_u ja yá pont' i guerp_u mí 'bäh rá pont' i ra Jesús. ³³ Pe nu' b_u

mi zøm bꞄ cuat'a ra Jesús, bi nu gue ya xí du, janangue'a him bi 'uacpa yá juꞄngua a.

³⁴ PꞄ nu'a n'da ra dofai bi sꞄnba rá 'bi'bøts'e ra Jesús a ra ts'at'Ꞅgui. 'Bex bi bøn ra ji nꞄ ra dehe. ³⁵ NꞄ nugä gätho dá nuse 'be'a bi t'ørpa ra Jesús. Janangue'a majuꞄni na dí o't'ä ya. NꞄ guehna dí o't'ä na n'dahma da zä gui 'yꞄc'yꞄihꞄ. ³⁶ NꞄ nu 'be'a gätho bin ja, bin theui a mán t'o't'i bꞄ ja rá sꞄcuꞄ OjꞄ gue din ja. NꞄ man t'o't'i: "Xínga n'da rá do'yo da mba n'uacpi," mi Ꞅn ra t'ohni. ³⁷ NꞄ man'da bi hmam bꞄ ja rá T'ohni OjꞄ, bi 'yꞄna: "Nu'Ꞅ di Ꞅcpi da nu gue gue'a bi mba ma sꞄnbi ra ts'at'Ꞅgui rá 'bøts'e," mí man'a ra T'ohni.

Bi t'ä'a ra Jesús

³⁸ NꞄ nubꞄya nu ra José ra mꞄngu bꞄ Arimatea, nu'a n'da rá 'yꞄc'yꞄei ra Jesús, pꞄ him mi ma gue mí Ꞅc'yꞄei nguetho mí su ma ngꞄrpihe, pꞄ nuya bi 'yäp ran t'Ꞅdi ra Pilato dí tongba rá ngøc'yꞄei ra Jesús bꞄ ja ra pont'i da 'yägui. NꞄ nu'bꞄ min t'un ran t'Ꞅdi ra José, bi mba bꞄya nꞄ bi tongba rá ngøc'yꞄei ra Jesús. ³⁹ NꞄ bá Ꞅh ra Nicodemo bꞄya, gue gue'a xí zøm bꞄ mí 'bꞄh ra Jesús n'da ra xui. NꞄ i tu ra 'yꞄthi Ꞅmme i yaman'u, mbe 'däte ma 'det'a kilo nan hyꞄ, ma thꞄspi ra mirra a ra áloes. ⁴⁰ Nu'bꞄ mi mbantpa rá ngøc'yꞄei ra Jesús ra hoc'bøt'e xꞄn ho, nꞄ bi 'yꞄrpa ra 'yꞄthi guepꞄ ní m fíx ra 'bøt'e, tengu zai dí øthe dyꞄ judíohe 'bꞄ dí ähmbe n'da ra du. ⁴¹ NꞄ i ja bꞄ n'da ra mba'ye jombꞄ ja ra pont'i xí 'døm'ma ra Jesús, nꞄ nubꞄ häi oqui bꞄ n'da ra hyädo ngue ran 'yägui, mahoqui pꞄ njon ní 'yo bꞄ n'da ra du. NꞄ jabꞄ n'da ra nuꞄndät'o bꞄ rá goxthi a ra hyädo gue ran 'yägui. ⁴² NꞄ nu'a ra pa man'da tꞄte thoho nangue ran dꞄbaxjua Ꞅ ma guepꞄ da mbüdi. Janangue'a bi cꞄt'a n'dihi bꞄ ja ra hyädo a rá ngøc'yꞄei ra Jesús, nguetho hinga yatho bꞄ.

20

Bi dꞄmbꞄni a ra Jesús

¹ T'Ꞅxuditho domingo hin ní nꞄc ra häi nu ra María ra mꞄngu bꞄ Magdala bi zøm bꞄ ja ran 'yägui. Bi nu gue xí mba njꞄnni a ra xíndo mi juax bꞄ ja rá goxthi ran 'yägui. ² Bá pengui nꞄ bán tihi, bi zøm bꞄ mí 'bꞄ'be ra Simón Pedro nꞄ bi 'yꞄnc'be:

—Bin jꞄc ma HmuꞄh. NꞄ hin dí pꞄdi hapꞄ bi thux ya, bi 'yꞄnc'be.

³ Dá mbꞄ'be bꞄ ja ran 'yägui bꞄya. ⁴ Ꞅmme dán ti'be, bin ts'ogui ts'Ꞅ ra Pedro, nꞄ m'bet'o go dá søngä bꞄ ja ra hyädo. ⁵ Dá c'ä't'ä bꞄ mbo dá nu hønt'Ꞅ yꞄ 'bøt'e cꞄx bꞄ ngue xí 'bant'i. PꞄ him 'bex dá cꞄt'ä mbo. ⁶ NꞄ nu'bꞄ mí zøm bꞄ ra Simón Pedro, 'bex bi uꞄntho bꞄ mbo, nꞄ'a bi nu cꞄx bꞄ yꞄ 'bøt'e. ⁷ NꞄ nu'a n'da ra 'bøt'e xí 'banba rá yꞄ ra Jesús n'danni mí cꞄts'i, ma do'mi a. ⁸ NꞄcä dá cꞄt'ä mbo bꞄya, madague'bꞄ m'bet'o dá søngä bꞄ. ⁹ NꞄ nu'bꞄ má nu 'be'a di ja bꞄ, dá Ꞅc'yꞄigä gue majuꞄni bi dꞄmbꞄni a ra Jesús. ¹⁰ Dá peng'be bꞄ ma ngu'be bꞄya.

Nu ra Jesús bi nꞄqui bꞄ mi 'bä a ra María

¹¹ PꞄ nu'a ra María bi gotho bꞄ ja rá goxthi ra hyädo nꞄ i zoni nꞄ di c'ꞄrꞄ mbo. ¹² NꞄ bi nu yoho yúm 'bꞄhni OjꞄ mahꞄts'i i he yꞄ t'axcahe. I hupꞄ n'da bꞄ mí ja rá yꞄ ra Jesús nꞄ hupꞄ man'da bꞄ mí ja yá gua. ¹³ NꞄ bi xi a ra María:

—Grá xisu, hanja gná zoni, bi 'yꞄmp'a.

NꞄ nu ra María bi dꞄt'Ꞅ:

—Nguetho bin jꞄc'a ma Hmu nꞄ hin dí pꞄdi hapꞄ bi thuts'i, bi 'yꞄna.

¹⁴ NꞄ nu'bꞄ mín hannu ra María, bi nu ra Jesús i 'bäpꞄ. PꞄ him mi pꞄdi gue gue'a.

¹⁵ Nu'a ra Jesús bi 'yꞄmp'a:

—Grá xisu, hanja gná zoni, to'o guí honi, bi 'yꞄmbi.

PꞄ nu ra María mí m bꞄni gue gue'a ran 'yohꞄ di jamansu ra nuꞄndät'o. Janangue'a bi 'yꞄmbi:

—Nu'bꞄ gue'e gá jꞄga ma Hmu, dami 'yurqui ts'Ꞅ hapꞄ gá pꞄgui nꞄ ga tuxä, bi 'yꞄmbi.

¹⁶ NꞄ nu ra Jesús bi ndønba rá thuhu:

—María, bi 'yꞄmbi.

Nu ra María 'bex bi 'bä't'i xꞄn ho bꞄya, bi nu nꞄ bi 'yꞄna:

—Raboni, nde da ma, "Xänbate i," bi 'yꞄmbi.

¹⁷ NꞄ nu ra Jesús bi 'yꞄmbi:

—PꞄ hingui sä 'bexque gui thäcä ya nguetho di 'bꞄh mi ts'Ꞅ ga mba bꞄ bí 'bꞄh ma Ta. Janangue'a 'bꞄ ní mbahma bá xi Ꞅ ma cuui ga pengbꞄ bí 'bꞄh ma Tagä, nꞄ ahꞄ ni TahꞄ a, nu'a ma OjꞄgä a, nꞄ ahꞄ ni OjꞄhꞄ a, bi 'yꞄmbi.

18 Nu'a ra María ra mēngu b_u Magdala bi mba b_uya, n_e bi xije dy_u xādihe gue bi nu ra Hmu n_e bi xije 'b_e'a bi man'a.

Nu ra Jesús bi n_equi b_u mí 'b_u y_u xādi

19 N_e nu'b_u mín de guet'a ra pa domingo, nth_u't'i y_u jut'i ra ngu b_u dām 'b_uhmbe nguetho dá su ma ng_uripihe, n_e nu'b_u má nuhe, 'b_ä inde b_u dí 'b_uhmbe ra Jesús. N_e bi 'y_ena:

—Daman johyah_u, bi 'y_enje.

20 N_e nub_uya bi 'yurcahe y_u 'y_e guer_u xí 'd_om_bi, n_e rán z_u'b_ots'e guer_u xín s_un_ba ra ts'at'egui. N_e nu'b_u má nuhe, dá p_uhmbe majua_{ni} ma Hmuhe a, n_e ξ mm ϵ dán johyahe b_uya. 21 N_e bi ma mah_on'a ra Jesús:

—Daman johyah_u. N_e teng_u tho b_u í 'dac ra 'b_efi ma Ta dá jap y_u ja'í ua ja ra ximhäi da b_udi, nguthogä dí 'da ah_u ra 'b_efi gui jaf_u y_u ja'í ua ja ra ximhäi da b_udi, bi 'y_enje.

22 N_e nu'b_u mí jua a bi man na, bi huigähe ran d_uhi n'da ngu n'dagähe b_uya.

—Dami hy_umh_u rá Hogand_uhi Oj_u, bi 'y_enje. 23 Nu'a to'o di p_uh y_u mb_ui nangue y_u ts'oqui, i ja nin t' ξ dih_u gui xihmb_u ma punbi a. P_e nu'a hin di p_uh y_u mb_ui nangue y_u ts'oqui, i ja nin t' ξ dih_u gui xihmb_u him ma punbi a, bi 'y_enje.

Bi hy_uxanju_uni a ra Tomás

24 P_e nu ra Tomás gue'a i t' ξ mbi ra Go a, n'da ma mixädihe, njo'o b_u 'b_u mí n_equi ra Jesús. 25 M'b_ejua b_uya dá xihmbe ra Tomás:

—Nugähe dá nuhe ra Hmu.

P_e nu ra Tomás bi 'y_ena:

—P_e nugä dí ξ na him majua_{ni} a gui xij_u hinda h_ont'b_u gan nuse hap_u bim fospa y_u clavo y_u 'y_e, n_e ga fospa ma saha hap_u bim fox y_u clavo n_e ga fot ma 'y_e b_u ja rá 'bi'b_ots'e, sä ga ξ c'y_ei 'b_u, bi 'y_enje.

26 Nu'b_u mí dät'an hy_uto pa b_uya dām p_etihe mah_on'a. N_e'a ra Tomás. N_e nth_u't'i y_u jut'i teng_u mam'bet'o, p_e x_o bi n_equi b_u ra Jesús mah_on'a, bim 'b_ä inde b_u dí 'b_uhmbe.

—Daman johyah_u, bi 'y_enje mah_on'a.

27 Nu'a ra Jesús b_uya bi xi a ra Tomás:

—Dami fos' ni saha ua bim foscä y_u clavo n_e guin nu ma 'y_e, n_e bá 'u_ut ni 'y_e gui fo'ts'ua ja ma 'b_ots'e. O gui ξ na him majua_{ni} p_e dami 'y_ec'y_ei, bi 'y_embi.

28 Nu ra Tomás bi 'y ξ mp'a:

—Ma Hmu i, ma Oj_u i, bi 'y_ena.

29 Nu'a ra Jesús bi 'y ξ mp'a:

—Tomás, guí ξ c'y_ei ya nguetho ya gá nugui. P_e nu' ξ to dá 'y ξ c'y_eigui 'b_u nte ní nu, man'da di jap Oj_u ξ , bi 'y_embi.

'B_ep_u án t'o't' na ra s_ocu_u

30 P_e nu' ξ y_u hyonya nt' ξ t'e dá nuhe bi 'y ξ t' ra Jesús, hinga gätho dá o't'ä ua ja ra s_ocu_u. 31 P_e h_ont' ξ 'da dá o't'ä dí ja ah_u gui 'y ξ c'y_eih_u gue majua_{ni} ra Cristo a ra Jesús rá Ts'unt' ξ Oj_u a. N_e nu'b_u gue'a gui 'y ξ c'y_eih_u din 'da ah_u ra 'da'yote maz_u.

21

Bi n_equi ra Jesús b_u ndenthe

1 M'b_ejua b_uya dá nuhe ra Jesús mah_on'a, bi jaje dá p_uhmbe man'da x_un ho b_u ja ra d_udehe Tiberias, n'dat'a ra d_udehe Galilea. N_e ga xi ah_u gätho bin ja. 2 Mín 'yohe ra Simón Pedro n_e ra Tomás i t' ξ mbi ra Go, n_e ra Natanael ra mēngu b_u Caná ra x ξ qui Galilea, n_e man 'yoh_ugä y_u ts'unt' ξ gä'be ra Zebedeo, n_e mí yoho ma mixädihe. 3 N_e nub_uya bi 'y_enje ra Simón Pedro:

—Nugä ga mba na 'bahu_u, bi 'y_enje.

—Ga mbähä 'b_u, dá ξ mfe.

Dá mbähmbe b_uya 'bex dá huhe n'da ma mbosahe. P_e gätho ra xui nte dá thehe y_u hu_u. 4 N_e nu'b_u mí hyax b_uya mí 'bäp_u ndenthe a ra Jesús. P_e nugähe him 'bexque dá p_uhmbe gue gue'a. 5 Bi 'y_enje ra Jesús:

—Gy_u ts'unt' ξ h_u, ha nte gá theh_u y_u hu_u.

—Hin'na, dá ξ mfe.

6 Nu ra Jesús bi 'y_enje b_uya:

—P_e dami 'y_ent ni xit'ä_u b_u ja rán 'y_ei ra mbosa, n_e 'bex gui theh_u b_uya.

Dá ξ the a bi xije ra Jesús, n_e ξ mm ϵ x_un ngu dá thehe y_u hu_u, him mí sä ga juxhe ra xit'ä. 7 N_e nugä gue madi hu ξ gä ra Jesús, dá ξ mp'a ra Pedro:

—Guehn_u ma Hmu_u n_u.

Nu'b_u mí 'y ξ h ra Simón Pedro gue gue'a ra Hmu a, 'bex bi hye rá he nguetho xí mb ξ gue. N_e bin säcp_u ja ra mbosa gue bi z_on'a n'dihi b_u i 'bäh ra Jesús. 8 P_e nuje dá cohmb_e b_u ja ra mbosa, z_un jante dá s ξ mhbe b_u ndenthe nguetho dí jat'ähe ra

xit'á nε yupε yε huá. Nε hinga yatho ndenthe, mβε n'da ciento metro. ⁹ Nε nu'bε mí zøm bε ndenthe ra mbosa mí huhe, dá nuhe n'da ra sibi i zø bε, nε n'da ra huá i oxpε ja yε dεspi, nε mí oxpε ra hmε. ¹⁰ Nε nu ra Jesús bi 'yεnje:

—Bá cε 'da ni huáεε xcá theε.

¹¹ Nu ra Simón Pedro bεya, bi mba bá jεt'a ra xit'á bε ja ra häi i yuh yε huá, n'da ciento nε yote ma 'dε'ma hyu yε huá xεn ndoho. Pε hin hapε bi xεt'a ra xit'á. ¹² Nu ra Jesús bi xije:

—Ba εhmbε dan sihmεhε, bi 'yεnje.

Pε xínga n'daje xcá änhde to'o a, nguetho dá pähmbe gue gue'a ma Hmuhe. ¹³ Nε bi mba bε zø ra sibi a ra Jesús bi hyaç ra hmε, nε bi 'daje, nε ra huá.

¹⁴ Nε ná hyundj dá nuhe ra Jesús bεya gue bin 'yuse, gue'bε go mí dambεni bε ja rán 'yägüi.

Iyqui ra Jesús a ra Simón Pedro

¹⁵ Nu'bε mán niyáhe, nu ra Jesús bi 'yεmp'a ra Simón Pedro:

—Simón rá ts'unt'ε i ra Jonás, ha man'da guí numanhogüi xinda guehya 'da.

Nu ra Pedro bi 'yεmp'a:

—Háha ma Hmu i, guí pádi gue dí numanho i.

Nu ra Jesús bi 'yεmb bεya:

—Dami 'uïn ε ma t'udε'yo, nangue mam hmangä gui xänba yε já'i i εc'yεigüi.

¹⁶ Ná yondj xø bi 'yεmp'a:

—Simón rá ts'unt'ε i ra Jonás, ha majuani guí numanhogüi.

—Háha ma Hmu i, guí pádi gue dí numanho i, bi 'yεmbi.

Nε nu ra Jesús bi 'yεmp'a:

—Dami fäh ma dε'yo 'bε.

¹⁷ Nε ná hyundj bεya bi 'yεmbi:

—Simón rá ts'unt'ε i ra Jonás, ha guí numanhogüi, bi 'yεmbi.

Nε bi du rá mbεi ra Pedro, nguetho ya ná hyundj bi 'yän 'bε i numanho. Nε bi dāti:

—Ma Hmu i, gätho guí pádi, guí pádi dí numanho i.

Nε nu ra Jesús bi 'yεmbi mahøn'a:

—Dami 'uïn'ε ma zε dε'yo dadí huεcä.

¹⁸ Nu'bε gmín ts'unt'ε zäi gán 'yose hønε go hapε guín nde gui mba, nε guí tuzεε rá ngät'i ni foho. Pε nu'bε gán dác'yεi gui ñg

ni 'yε nε n'dan'yo da tut'i i, nε da zix'i i hapε hin guín nde gui mba, bi 'yεmbi.

¹⁹ Guehna bi man ra Jesús, gue da bäh ra Pedro 'be'a nín däte da nu a, nε gue'a dí 'yudi xεn hotho Ojä a. Nε nu ra Jesús bi 'yεmp'a ra Pedro mahøn'a:

—Dami tenguí gui thoc'a ma 'befigä, bi 'yεmbi.

Bi t'än'na ra Jesús nangue a ra Xuua

²⁰ Nε nu'bε mí dε'mi bi dεn bεya bi nyεgui, bi nugä gue nεqui dí tεt'i, guecä madí huεgä ra Jesús, ngue 'darpε xtá hu'be bε ja ra mεxa 'bε mán sihmεhe gue'bε má änni to'o di dä a. ²¹ Nε nu'a ra Pedro 'bε mín nugüi dí tεt'i, bi 'yän'na ra Jesús:

—Ma Hmu i, 'be'a nín däte xin da nu na ra Xuua, bi 'yεmbi.

²² Nu ra Jesús bi dāti:

—Nu'bε ma pähä di 'bätho ua gue'bε go dá søcä mahøn'a, hin ni 'befi gui 'yängüi. Pε nu'a ni 'befi gui tenguí gui thoc'a ma 'befi, bi t'εmbi.

²³ Pε janangue'a mi manse yε 'yεc'yεi gue njäm'bε ga tugä. Pε hinga ngubε bi man ra Jesús, pε bi 'yεna: “Nu'bε ma pähä di 'bätho ua gue'bε go dá søcä mahøn'a, hin ni 'befi gui 'yängüi,” xí 'yεmp'a.

²⁴ Guecä rá xädigä gue bi man ra Jesús, nε guecä xin dí o't' na ra søcuä 'be'a dá nu gue majuani bin ja. Nε dí pähmbe majuani na dí o't'ä ya. ²⁵ Nε xεn ngu mi'da yan t'øt'e bi 'yøt'a ra Jesús. Pε nu'bε gätho xcá o't'ä, hinga xøt'a gätho xtín ja ua ja ra ximhäi 'bε. Nε hønt'a dí xi ahε ya.

HECHOS Yún t'òt'e yú 'bäihü ra Jesucristo

Bi man ra Jesús ba èh rá Hogandähi Ojä

¹ Nu'i Teófilo, rá mbüdi ra søcuä dá o't'a'i mám'bet'o, dá xi'i gätho bi 'yòt' ra Jesús nu'bü mi dümp' rá 'bèfi. Nè dá xi'a'i gätho ngue bi ma 'bü mín xänbate. ² Nè dá xi'a'i gätho bi 'yòt'a ra Jesús asta gue'bü mi mba mahèts'i. Nè nu'bü mi 'bücua ja ra häi, nu rá Hogandähi Ojä bi xih ra Jesús 'bè'a da xih yú 'bäihü gue da 'yòt'e. Nu'ü yú 'bäihü, gue'ü yün 'yohü bi huanh ra Jesús ngue man yú xädi ü. ³ Nu ra Jesús bi nu ran ünbi nè bi du. Nè gätho nyote pa 'bü mí ndants'i mahøn'a, bin 'yuse bü 'büh yú 'bäihü, ja'bü bi hnu, ja'bü hin'na. Nè bi 'yuti xän ngu yün t'òt'e guepü bi nde da fädi gue i 'büi. Nè bi xi'ü nanguè rá 'bèfi i òt' Ojä ua ja ra ximhäi, nè 'bèpü dí manda Ojä ü gätho dim 'büi.

⁴ Nu'bü mím 'bühmbü yú 'bäihü mahøn'a a ra Jesús, nè bin sihmehü, bi xi'ü da dömp'ü Jerusalén 'bè'a bi ma majuäni rá Ta gue ba èhe. Nè èn'a ra Jesús:

—Ya xcá 'yøhmbü dá mangä mam'bet'o ngue ba pènh Ojä rá Hogandähi. ⁵ Nu'a ra Xuua bi 'yòt'ahü ran xixyä nanguè ra dehe thoho, pè mi ts'ütho ya ga 'da ahü rá Hogandähi Ojä, bi 'yèn'a ra Jesús.

Bi ndex mahèts'i ra Jesús

⁶ Nu'bü mim peti ü, bi 'yänni:

—Ma Hmu ahe, hague guehya yü pa jabüya gui 'yòt'e din ja ma ts'èdi zèhèhü mahøn'a, dyü israelhü.

⁷ Bi dā'a ra Jesús:

—Hingui sä gui pähmbü nda'a ní pa xän zän ma Tahü da 'yòt'a 'bè'a gätho da 'yøzèhe. Hin ni 'bèfihü gui pähmbü. ⁸ Pè nu'bü bá èh rá Hogandähi Ojä, nè gam 'bühmbü, din ja ni ts'èdihü. Nè nu'bü bin ja, gui xihmbü yü jä'i ua ra dähni Jerusalén nanguècä, nè gätho ua ra häi Judea, nèpü ra häi Samaria, nè gätho na ngüni ra ximhäi.

⁹ Nu'bü mi gua'a man ra Jesús bi mba mahèts'i. Nu yú 'bäihü bi nu nu'bü mi ndex mahèts'i. Nè n'da ra güi bi go'mi nè him bi

nu yú 'bäihü mahøn'a. ¹⁰ Nè mi 'bäpü, mi ndø'ts' mahèts'i, 'bèx mi 'bähmbü yoho yám 'bèhni Ojä mahèts'i, i he yü t'axca pahni.

¹¹ Nè bi 'yèmbi:

—Nu'ahü gyü mængühü Galilea, hanja gní 'bähmbü ua ya nè gni ndøs'hü mahèts'i. Nu ra Jesús bi ndex ua gui 'bähmbü, nè tengutho bü á ndets'e, ngutho 'bü bá çah mahøn'a, nè guet'a ra Jesús a.

Bi thahn'na ra Matías rá m poniui ra Judas

¹² Nu yú 'bäihü ra Jesús bi nèxpü ja ra nyuni Olivos büya, bi mba bü ra hnini Jerusalén, nè hinga yatho, ndèhnini. ¹³ Nè nu'bü mi yèrpü ja ra hnini bi ndèxpü n'da ra cuarto magäts'i guepü i 'büü. Gue'ü i 'büpü ü, ra Pedro, nè ra Xuua, nè ra Jacobo, nè ra Andrés, nè ra Felipe, nè ra Tomás, nè ra Bartolomé, nè ra Mateo, nè ra Jacobo rá ts'ünt'ü ra Alfeo, nè ra Simón gue t'èmbi ra Zelote, nè ra Judas rán 'yohü ra Jacobo.

¹⁴ Gätho ya 'darpü bim peti nè zäi min yähu Ojä. Nè bi zøpü 'da yü xisu nè ra María rá mbe ra Jesús, nè'ü yün 'yohü ra Jesús.

¹⁵ 'Darpü madím peti ü n'da ciento nè 'däte njä'i. Nè nu'ü yü pa'ü bi ndants'a ra Pedro nè bi 'yèna:

¹⁶ —Ma cu ahü nanguè ra Cristo, nu rá Hogandähi Ojä maya'bü bi jap'a ra David da 'yo't' ra søcuä, nè bi ma 'bè'a da 'yòt' ra Judas, nguetho mí pä Ojä 'bè'a da 'yòt'a. Gue'a ra Judas ngue bi dä'a ra Jesús nu'bü mi fent'i. Nè gue'a bin ja nguetho gätho 'bè'a mán t'o't'i bü rá m hman Ojä din ja. ¹⁷ 'Dat'a ra 'bèfi dá øthe ra Judas nguetho ra Jesús bi huahn'na ra Judas tengü bü á huancähe.

¹⁸ Nè bi thän'a n'da ra häi nanguè'a í mbä'a ra Jesús. Nu'bü mi zohäi ra Judas, bi nyepü häi, nè bi føh rá foho, nè bi böni gätho yú xèfo. ¹⁹ Gätho yü jä'i mi 'büpü Jerusalén bi 'yøde 'bè'a bin ja. Jananjabü bi mba ma huti ra häi ngue yú nde'ü, Acéldama, gue nde da ma bim fäm bü ra ji. ²⁰ Nguetho nt'o't'i bü ja rá søcuä ra Salmos:

Din häitho ra häi nè njon dim 'büpü, nè nt'o't'i ngue n'dan'yo da hyän rá 'bèfi mi ja xtá 'yòt'a.

²¹ Jananguè'a jatho ga huahndü a dam pèhmbe. Jatho ga huahndü n'da rá m poniui ra Judas, gue'a n'da madí hyänje gätho yü

pa mí 'bǎhmbe ra Hmu, ra Jesús. ²² Ne ga huahndǎ n'da bi nu 'bǎ mi xixyǎba ra Jesús a ra Xuua, ne madí hyǎnje gǎtho yǎ pa dǎm 'bǎhmbe ra Jesús, gue'bǎ go mí mba mahǎts'i, bi nu, nguetho n'dat'a ga mamhbe ngue bi ndants' mahǎn'a ra Jesús 'bǎ mi du, bi 'yǎn'a ra Pedro.

²³ Ne nubǎya bi ndǎnba yǎ thuhu to'o da thahni, gue yoho yǎn 'yohǎ bi hndǎni. Nu'a n'da ra José Barsabás ne í Justo, ne nu'a man'da ra Matías. ²⁴ Ne nu'ǎ yǎ jǎ'i bin yǎhǎ ra Hmu bǎya, ne bi 'yǎna:

—Ma Hmu ahe, guí pǎrpa yǎ mbǎi gǎtho, dami 'yurcahe ya yoho nda'a xcǎ huahni. ²⁵ Nu'a ga comhbe ra 'bǎfi ngue ma 'bǎigǎhe ra Jesucristo, ngue'a xtǎ 'yǎt'a ra Judas. Nguetho xí 'uerǎ ja rá 'bǎfi nangue rá ts'oqui, bi mba da nu'a rán sǎui da nu, bi 'yǎm 'bǎ min yǎhǎ Ojǎ.

²⁶ Nu yǎ 'yǎc'yǎi bǎya bi 'yǎt'e tengu'bǎ n'da ran tǎha, ngue nde da bǎ'ǎ nda'a bi nde Ojǎ. Bi bǎni gue gue'a ra Matías. Ne nu yǎ 'yǎc'yǎi bǎya bi huanh ra Matías, ne bi gomhbǎ yǎ 'bǎfi ǎ 'dǎ'ma'da yǎ 'bǎihǎ ra Cristo.

2

Bi zǎh rá Hogandǎhi Ojǎ

¹ Pǎ guexta'a di thoqui dim pǎti gǎtho yǎ 'yǎc'yǎi, din ja'a mí tǎ'mi, gue bá pǎnh Ojǎ a rá Hogandǎhi, ne bin thǎui n'da ra dǎmpeti mí sǎnba Ojǎ ǎ yǎ israel, t'ǎmbi Pentecostés. ² 'Dahmantho bi zǎpǎ di hǎ, tengu'bǎ n'da ra ndǎnthǎ gue bí 'yǎh mahǎts'i a. Ne nu'a ní hǎ bǎ, bi yus'pǎ ja ra ngu guerpǎ mi hu'ǎ. ³ Bi nequi tengu yǎ t'ǎsibi ne 'da'i ts'ǎ bi zox yǎ yǎ yǎ jǎ'i n'da ngu n'da ǎ mi 'bǎpǎ. ⁴ Ngue n'da ngu n'da mi 'bǎpǎ, gǎtho bin t'un rá Hogandǎhi Ojǎ, ne bi hǎt ra ts'ǎdi xǎn ho ǎ. Ne bi mbǎdi 'dahma 'dan'yo bǎ ǎn yǎ'ǎ n'da ngu n'da'ǎ nangue rá ts'ǎdi rá Hogandǎhi Ojǎ in 'yohǎ.

⁵ Ne nu'ǎ yǎ pa'ǎ bi zǎm bǎ Jerusalén ǎ yǎ judío, da 'yǎt'a ra dǎmpeti mí xi Ojǎ maya'bǎ, ngue bá nǎxpǎ gǎtho yǎ hǎi ua ja ra ximhǎi. ⁶ Ne nu'bǎ mi 'yǎt'a di hǎ ǎ yǎ jǎ'i, bim pǎti bǎ, ne n'da ngu n'da ǎ bi zo'ǎ yǎ 'yǎc'yǎi nangue yǎ ndese, ne him bi zǎ bi bǎni ha bin ja. ⁷ Ne bi hyǎnya thofo ne him bi bǎdi 'bǎ'a nam bǎni, ne bin 'yǎmb zǎhe ǎ:

—Hague ǎn zǎ bin ja bǎ, bin 'yǎmp'ǎ. Ha hinga gue'ǎ yǎ mǎngu bǎ Galilea gǎtho i yǎ ua ya. ⁸ Hanja sǎ i sijǎ ma ndesehǎ n'da ngu n'dajǎ. ⁹ Ne nu'ǎ n'da'a n'danni bá nǎxhǎ, ne 'dajǎ, 'bǎ'i 'da bá nǎxpǎ Partia, nǎpǎ Media, nǎpǎ Elam, nǎpǎ Mesopotamia, nǎpǎ Judea, nǎpǎ Capadocia, nǎpǎ Ponto, nǎpǎ ra hǎi Asia. ¹⁰ Nǎpǎ Frigia, nǎpǎ Panfilia, nǎpǎ ra hǎi Egipto, nǎpǎ ra hǎi Africa jom bǎ Cirene. Ne nu'ǎ mi'da yǎ romanos ǎ, madague'bǎ gǎtho yǎ judío ǎ, ne nu mi'da ǎ gue ǎc'yǎi tengugahǎ dyǎ judío'ǎ, ne 'bǎh mi'da bá nǎxpǎ Creta, nǎpǎ Arabia. ¹¹ Ne dí ǎhmbǎ i mam ma ndehǎ nangue yǎn t'ǎt'e gue i ǎt' rá ts'ǎdi Ojǎ, bin 'yǎmp'ǎ.

¹² Ne gǎtho madi hyǎnya thofo, ne hingui pǎdi 'bǎ'a da bǎni. Ne n'da ngu n'da bi manse ǎ:

—'Bǎ'a ní mba na in ja ya.

¹³ Pǎ nu'ǎ mi'da bi ma:

—[ti ǎ.

Bi zǎh yǎ jǎ'i ra Pedro

¹⁴ Ne nu ra Pedro bǎya 'darpǎ mí 'bǎhmbǎ ǎ mi 'dǎ'ma'da yǎ 'bǎihǎ ra Cristo, ne nts'ǎdi bin yǎ, bi 'yǎna:

—N'yohǎ ahǎ dyǎ judío'ǎ ne gǎtho ahǎ guí 'bǎhmbǎ ua Jerusalén, dami 'yǎhmbǎ xǎn ho 'bǎ'a ga xi ahǎ ya. ¹⁵ Nuje hin dí ǎtihe tengu guím bǎmhǎ, nguetho ja gǎto ya. ¹⁶ Pǎ nuna guehna gue bin ja ya, gue'a bi man ra Joel rá pǎngahyǎ Ojǎ, bi 'yǎna:

¹⁷ Din ja bǎ n'da ra pa ba ǎhe, ǎn Ojǎ, gue ga pǎn'nahǎ ma Hogandǎhi gǎtho nangu yǎ jǎ'i 'bǎcua ja ra ximhǎi.

Ne nu'ǎ ní ts'ǎnt'ǎhǎ ne ní t'ǎxuhǎ dim pǎngahyǎ.

Ne ní ts'ǎnt'ǎhǎ da nu'ǎ yǎn t'uti tengu yǎ t'ǎ ne ní dǎc'yǎihǎ da 'uj yǎ t'ǎ.

¹⁸ Nu'bǎ bin ja, nu'ǎ ma 'yǎhe, yǎn 'yohǎ ne yǎ xisu, ga pǎnpǎ ma Hogandǎhi ǎ, ne dim pǎngahyǎ nanguecǎ.

¹⁹ Ne ga uh yǎ hmǎpya bǎ magǎts'i, nǎpǎ ja ra hǎi, yǎ hmǎpya ra ji, ne ra sibi ne ra 'bifi.

²⁰ Ne nu'a ra hyadi ya hin din ja rán nequi, ne ra zǎna xtan theni tengu ra ji.

M'bet'o nja bǎ din ja, m'bejua da zǎn ra pa dua ǎh ra Hmu mahǎts'i, ne nu'a ra pa a, nuǎxte thofo ne nts'utho 'bǎ'a din ja.

21 Nε nu'a ra pa dua εhe, din ja gue hont'a to'o xí mba't'a ra Hmu da yañ Oja a. Ngubε bi 'yo't'a ra Joel 'bε maya'bε, bi 'yεn'a ra Pedro.

22 Nu ra Pedro xø bi 'yεmp'ε mahøn'a:

—N'yohε ahε dyε israelhε, dami 'yøhmbε ma nde. Dí m angä nanguε ra Jesús ra mεngu Nazaret. Oja bi japi ngue bi 'yøt' yñ t'øt'e nuixte nanguε rá ts'edi Oja, nε yε hyonya nt'øt'e, nε yε hmεpya, guεpε da zä gui pñmbε ngue Oja bi zε'a. 23 Nε maya'bε Oja mi pañi 'bε'a gá 'yørpahε rá Ts'ant'ε. Nε Oja mi sänni gue gá cuathε bε ja n'da ra pont'i nanguε yá 'yε yε tonto, nε gá hyohε.

24 Pε nu'a Oja bi xox 'bε mí du, nε bi hyacua ran däte, nguetho hin'yε rá ts'edi ran däte xtán zä xtán zam'ma ra Jesús. 25 Nguetho bi man ra David gue 'bε'a da nu ra Jesús, 'bε mí 'yεna:

Nugä thocua thoho dí nugä Oja bε ja ma hmi.

Nε di 'dac ra ts'edi, jananguε'a njon da zä di 'uegagui.

26 Jananguε'a i hu ma mbεi, nε dadín johya 'bε dí m angä nanguε'a.

Nε nu'bε din sanya ma ja'i bε ja ran 'yägui, dí tøp'ma ran ho da t'ørcagui.

27 Nguetho hin gui hyεgä ma te da gopε guεpε o'ε xñ du,

Nε hin gui japi da 'ya ma ngøc'yεi, guecä, ni Hoga t'uhnigui.

28 Nε gá 'yurqui 'bεpε däm 'bεhmi mazai mahøn'a,

nε nu'i gui jaqui ngue din ja ran johya ma mbεi nu'bε dá nut'a ni hmi,

bi 'yεn ra Pedro tengu bi man ra David.

29 Nε xø bi 'yεn'a ra Pedro:

—N'yohε ahε, da zä ga xi ahε majuani nanguε ma ngarpa mbombøtahε ra David mi 'bεi maya'bε, him bi mansε nanguesε 'bε'a da t'ørpe, nguetho bi du, nε guexta'a i o bε rán 'yägui i ja ua dí 'bεhmbε. 30 Pε nu ra David bim pøngahya 'bε mí man na, nε mí pañi majuani 'bε'a bi xi'a Oja, gue n'da räm bom'bεto ra David din ts'ut'abi nanguε yε israel tengu ra David, nε guehna ra Cristo na. 31 Nε mi pñh ra David 'bε'a din ja, jananguε'a bi ma nanguε da ndants' mahøn'a ra Cristo, nε hin da ts'opε nidu rá te, nε xín da 'ya rá ngøc'yεi a. 32 Nguetho ra Jesús, Oja bi xox 'bε mí du, nε nu'a dí

pñmbe majuani gätho gahe, nε dí mamhbe nguetho dá nuhe 'bε'a bi t'ørpe. 33 Oja bi xots'i nε bi zixpε ja rá ts'edi, nε bi un'na rá Hogandahi tengu xí man Oja, jananguε'a bi 'dacähe bεya. Gue'a rá Hogandahi i øt'e 'bε'a gätho guín nuhε ya, nε guí øhmbε ya. 34 Nguetho ra David him bi ndex mahεts'i, pε gue'a im mansε a:

Nu'a ra Hmu bi xi'a ma Hmu:

“Dami hyucua ja ma ts'edi,

35 asta gue'bε ga tñhui man sñiui,”

bi 'yεn'a ra David, bi 'yεn'a ra Pedro.

36 Nε xø bi 'yεna:

—Gätho ahε ma mi israel ahε, gui pñmbe ya majuani bi jap Oja dim hmu a gá cuathε bε ja ra pont'i, nε guehna ra Jesús, nε gui pñmbe gue bi huan Oja a, bi 'yεn'a ra Pedro.

37 Nu'bε mi 'yøh yε ja'i 'bε'a bi man'a ra Pedro, εmme bi du yá mbεi, 'bε mí 'yøde gue rá Ts'ant'ε Oja a xí hyo. Nε bi t'än'na ra Pedro nε yán 'yohε:

—Man 'yohε ahε, 'bε'a da zä ga øthe ya, εñ'ε.

38 Nu ra Pedro bi dätì:

—Gui pñh nin 'yomfεnihε nanguε ran ts'o, nε gan xixyähε n'da ngu n'da ahε nanguε rá thuhu ra Jesucristo. Nε din ja ra punbi ni ts'oquihε, nε di 'da ahε rá Hogandahi Oja. 39 Nguetho bi man Oja di 'da ahε ran t'unni gue'a rá Hogandahi Oja, nε ni t'uhnihε din t'unni, nε gätho ε hønbe go hapε i 'bεi din t'unni, gue hont'a go to'o da zohn'na Oja ra Hmu, bi 'yεn'a ra Pedro.

40 Nε nu ra Pedro man'da xñ ngu bi xifi nε bi hεcui, nε bi 'yεmbi:

—Damin yamhbe nanguε'a ran unbi da nu'ε yε ts'om'bäi i 'bεcua ya, bi 'yεn'a ra Pedro.

41 Nε gätho to'o bi 'yømanho a bi man ra Pedro bi mba ma xixyabi. Nu ra pa gue bi man ra Pedro, mbε hyu mahuahi yε ja'i bi 'yεc'yεi. 42 Nε nu'ε bi thocta'a bi xänba yá 'bäihε ra Cristo ε, nε bi hyu yá mbεi nguetho 'da'angu im bεni. Nε thocua thoho bim peti gue din yähε Oja, nε da zi ra xεcahε, ngue bi bεñ rán däte ra Hmu.

Yäm 'bεi ε mbεdi bi 'yεc'yεi

43 Gätho yε ja'i bi numansu Oja nε εmme bi hyonya thoho 'bε'a bin ja nanguε yñ

t'ot'e nuixte ne yu hmapya bi 'yot' yá 'bäihü ra Cristo. ⁴⁴ Ne gätho gue bi 'yεc'yεi n'dat'a in numanho n'da ngu n'da, ne nu'a 'be'a mí pε'ts'i n'da ngu n'da, 'da nan gomthoho. ⁴⁵ Ne nu'bu n'da mí honi 'be'a madí 'bedi, nu'a man'da büya bi mbä 'be'a mí pε'ts'i, bi un'na büya. ⁴⁶ Ne mpa 'bu mpa 'bu madím pεti bu ja ra dānijā. Ne nu'bu xñ sihme, bin sänbi bi mba bu ja yá ngu yá mi'yεc'yεihü, ne bin johya yá mbüi, ne 'dat'a im bēni. ⁴⁷ Ne bi 'yεspa Ojā, ne bi hnumansu u nangue gätho yu jā'i. Ne nu Ojā bi japi n'dapa ngu n'dapa i cwrpu ja rá ts'edi mí'da yu jā'i, gue bi zin'ü.

3

Bi zä ra dogua

¹ N'da ra pa 'bu hyunde, gue'a ra ora 'bu nzai mí yāhü Ojā yu jā'i, bi mba bu ra dānijā ra Pedro ne ra Xuua. ² Mi 'bupü n'da ran 'yohü ra dogua gue'bu go mim 'büi. Ne nzai bi thuxpu ja rá goxthi ra dānijā. Nu ra goxthi t'εmbi mahotho. Nu ran 'yohü da 'yāp yñ t'unni yu jā'i i thopü mbo. ³ Nuna, nu'bu min nu ra Pedro ne'a ra Xuua ní mba bu ja ra dānijā, bi 'yāp ran t'unni. ⁴ Nu ra Pedro n'youi ra Xuua, nu'bu min nu i hupu, bi 'yεmbi:

—Hyandgä'be.

⁵ Nu ra dogua bi hyant'ü, mi tø'mi da hyāni 'be'a di un'dü. ⁶ Pε nu ra Pedro bi 'yεmbi:

—Xíng ra t'axi xíng ra c'axt'i dí hāgā, pε nu'a i jagui dadí 'da'a'i. Nangue rá ts'edi ra Jesucristo mēngu bu Nazaret, damí ndants'i ne gan 'yo, bi 'yεmbi.

⁷ Nu ra Pedro bi bentpa rán 'yεi, bi xots'i. 'Bex bin hāts'edi rá gua, ne rá hyudi xingua. ⁸ Ne n'da sägui thoho bi 'yot' 'bu mi ndants'i ne bin 'yo. Ne'a bi yūthü bu ja ra dānijā, sägui ne 'yo, ne εspa Ojā. ⁹ Gätho yu jā'i bi nu ran 'yohü ngue bin 'yo ne bi 'yεspa Ojā. ¹⁰ Ne mi pādi gue nu'a mi hupu ja ra goxthi mahotho bu ja ra dānijā mi äh ra mbeti. Ne gätho bi hyonya thoho 'be'a bin ja ran 'yohü.

Nu ra Pedro im mam bu ja ra ngun'yu t'εmbi Salomón

¹¹ Nu'a mi dogua hingui nde da hyε'a ra Pedro ne ra Xuua, ne bá εpu xñ ngu yu jā'i guerpü ja ra ngun'yu mi 'bä u, t'εmbi

Salomón, ne madí hyonya tho'ü. ¹² Nu'bu mí hyant'ü yu jā'i a ra Pedro, bi 'yεmbi:

—N'yohü ahü dyü israelhü, hanja gadí hyonya thohü nanguehna ra dogua, ne hanja gní hyandga'be. Ha guí εmhbü gue ma ts'edisε'be ne man hose'be gue xtá jap'be bin 'yo na. ¹³ Hin'na maha, pε ga xi ahü Hague bin ja. N'dat'a Ojā gue mí εspa mam bombøtahü ra Abraham ne ra Isaac ne ra Jacob, bi zixpu mahεts'i a rá Ts'ant'ü, ne bi un rá ts'edi. N'dat'a ra Jesús gue gá dāhü bu ja rá hmi ra Pilato ne gá cømhbü bu. Nu ra Pilato mim ma xtá mba nthεgui. ¹⁴ Pε nu'ehü gá cømhbü n'da xñ ho, ne gue'a rá Thahni Ojā a. Ne gá 'yāhmbü n'da ra hyodu da soc'ahü. ¹⁵ Ne gá mamhbü gue da mba ntho ra Hmu gue di un ra te. Pε Ojā bi xoxpu 'bü'u xñ du, gue'a dá nuhe ne dadín juānhde. ¹⁶ Bi zä na ran 'yohü nguetho bi 'yεc'yεi ra Jesús. Ne guehna ran 'yohü guín nuhü ya, ne guí pāhmbü to'o na.

¹⁷ Pε nuya, n'yohü ahü, dí pācā ngue hin gmí pāhmbü 'be'a xcá 'yøthü 'bu gmí hyohü ra Jesús, ne ximangutho ni ngurpihü. ¹⁸ Pε Ojā bi japi bin ja 'be'a gätho bi ma maya'bu, gue bi man yu pøngahyā nangue ran ümbi bi nu ra Cristo rá Thahni Ojā. ¹⁹ Janangue'a nuya, damí pāh nin 'yomfēnihü ne guí dāp ni mbühü Ojā. Ne nu Ojā büya da zä da duc'a ni ts'oquihü ne di 'da ahü ran johya ni mbühü. ²⁰ Ne nu Ojā ba pēnhua mahøn'a ra Jesús ne gue'a ra Cristo xa ts'änni di jācuahü. ²¹ Nu ra Jesús jatho da gopü mahεts'i jague'bu da zøn ra pa da mba ma hoqui gätho ua ja ra ximhäi, tengü bi man Ojā maya'bu, nangue yá nde yá hoga pøngahyā. ²² Pε bi 'yεnsε a ra Moisés: “Nu'a ra Hmu ma Ojāhü, da zänna n'da rám 'behni ngue gue'a nin 'yohühü tengugä. Damí 'yøhmbü 'be'a gätho da man'a. ²³ Ne din ja, hønt'a go to'o má jā'i hin da 'yømanho a, da mba ma 'ueque nangue yá t'ühni Ojā, ne da mba ma 'bepi rá te,” bi 'yεn'a ra Moisés.

²⁴ Ne majuāni, gätho bi man yá pøngahyā Ojā gue'bu mí man ra Samuel ne gätho mí'da yu pøngahyā m'bejua mí 'büi, gätho bi ma 'be'a gätho da 'yot' Ojā, ne gue'ü dí nuhü yu pa jabüya. ²⁵ Gueju dyüm bom'betoju yá pøngahyā Ojā, ne ndeju Ojā ga comhbü rán hogui bi 'yøpā ma ngurpā bøtahü nu'bu

mi t'emp'a ra Abraham: "Nangue n'da nim bom'bet'o dim 'buh niya'bu, dí mba ma japi gátho yu ja 'i guecua ja ra hai," bi t'emp'a. ²⁶ Janangue'a nu'bu mi xoxa Oja a rá Ts'ant'u gue bi du, m'bet'o thoho bá penhua dí 'buhmbu, ngue nde di 'uegahu n'da ngu n'daju nangue ma ts'oquihu, bi 'yén'a ra Pedro.

4

Pa ma juanbi ra Pedro ne ra Xuua

¹ Nu'bu mi xänba yu ja'i ra Pedro ne ra Xuua, bá eh yu mbäjä ne'u yu hmu bu ja rá danija yu judío, ne yu saduceos. ² Nu'umme bin cue u, nguetho bi xänba yu ja'i gue bi ndants'a ra Jesús bu 'bu'u xun du. ³ Nu'u bi bent'a ra Pedro ne ra Xuua, ne bi got'a fädi, jague'bu mi hyats'i bi juanbi, nguetho xun de 'bu mi got'i. ⁴ Pe xun ngu u xí 'yøh ram hma bi ma, bi 'yéc'yéi. Mbe í jua'i cut'a mahuahi yun 'yohu ngue bi 'yéc'yéi.

⁵ Nu'bu mi hyats'i bim peti bu Jerusalén yu ngurpa mbäjä ne yu dác'yéi ne yu xänbate nija. ⁶ Mi 'buru ra Anás ra dambäjä a, ne ra Caifás, ne ra Xuua, ne ra Alejandro, ne gátho mi'da yá meni ra dambäjä, bim peti ngue di juanba ra Pedro ne ra Xuua. ⁷ Ne bi manda da ts'ispa ra Pedro ne ra Xuua, ne bim 'bäru ja yá hmi ne bi 'yänni:

—'Be'a má ts'edi o gue to'o rán t'edi ngue xcá 'yøt'ui na.

⁸ Nu ra Pedro buya n'youi xun ngu rá ts'edi rá Hogandahi Oja, bi 'yëmbi:

—Gyá ngurpihu yu ja'i ne gyu dác'yéihu dyu ja'i israelhu. ⁹ Ha guí ängahe nam pa ya nangue ran ho bi t'ørpa na ran 'yohu, ne Hague nja bi zä na ran 'yohu ngue mi u. ¹⁰ Nu'bu majuañi guí ängahe, guí 'yøhmbu ya, ne gátho ma mi'israelhu, ngue nangue rá ts'edi ra Jesucristo, gue'a í zä ín 'yo na ran 'yohu ya. Gue'a ra Jesús ra mengu bu Nazaret, gue gá cuathu bu ja ra pont'i, ne nu Oja bi xoxru 'bu'u xun du. ¹¹ Guehna ra Jesús hin gá nde gá pahmbu, ngue tengu'bu gyu gádohu gá samhbu n'da ra do. Pe nuya Oja bi japi ngue tengu'bu n'da ra do man'da mahyonidá bu pa nthøe ra ngujado. ¹² Njo'o man'da da zä di pø'a n'da hinda hønt'a ra Jesús. Nguetho him bi zän Oja man'da ra

ts'edi ua ja ra ximhäi gue da zä di pøju, hinda hønt'a ra Jesús, bi 'yén'a ra Pedro.

¹³ Ne madi hyonya thoho u yu juanbate 'bu mí badi him bi zu din yahu ra Pedro ne ra Xuua, gue mí padi him bin xädi. Pe bi bëm buya, bin 'yohu ra Jesús ra Pedro ne ra Xuua. ¹⁴ Ne nu'bu min nu ran 'yohu xí zä gue mi 'buhmbu u, hin'yu 'be'a man'da sä da xifi. ¹⁵ Ne bi mbehn bu thi u yoho n'da zu ora, ngue nde din 'yän'du 'be'a da zä da 'yørpe. ¹⁶ Ne bin 'yän'du:

—'Be'a sä ga øthu nangue yun 'yohu, nguetho majuañi n'da ran t'øt'e nuixte bi 'yøt'u. Ne gátho 'bucua Jerusalén i padi, hingui sä ga cømhbu. ¹⁷ Pe guehma nde'bu ga sahmbu n'dahma njon da xifi nangue ra Jesús, gue him man'da di thoc ram hma bu 'buh yu ja'i, bi 'yén'u.

¹⁸ Bi zohn mahøn'a u, bi xih puaya, gue him man'dandí da ma, xín da xänba yu ja'i nangue ra Jesús. ¹⁹ Bi däh ra Pedro ne ra Xuua, bi 'yëmbi:

—'Be'a go guím bënëshu ngue i nde Oja ga øt'be, ha gue'a guím mamhbu o gue'a man Oja a ga øt'be. ²⁰ Nguetho jatho ga mamhbe 'be'a xtá nuhe ne 'be'a xtá øhmbe, bi 'yén'u.

²¹ Nu'bu man'da mi dämhyä u, bi hyegui nguetho him mi tñi 'be'a dí unba u. Nu'u i supi din cue yu ja'i 'bu xtí unba ra Pedro ne ra Xuua, nguetho gátho yu ja'i mí øspa Oja nangue'a xín ja. ²² Nguetho nu ran 'yohu mi ponga nyote njeya mi pe'ts'i, ngue bi t'ørpa ran t'øt'e nuixte, gue bi zä.

Nu yu 'yéc'yéi bi 'yär Oja hin din su

²³ Nu'bu mi theh ra Pedro ne ra Xuua, bá øru gueru mi 'buh yu 'yéc'yéi. Ne bi xifi gátho xí xi'u yu mbäjä ne yu dác'yéi. ²⁴ Nu'u, nu'bu mí 'yøde, bi zo Oja, n'dat'a im bñni, ne bi 'yén'u:

—Ma Oja ahe, gue gra Hmu, gá 'yøt' mahøts'i necua ja ra hai ne ra dejä ne gátho u i jabu. ²⁵ Ne nu ní Hogandahi bi bñnba mam bombøtahe ra David, ni 'yèhe, 'bu mí 'yëna: Hanja nín 'yo'ts'u yu ja'i gue hingui ten'na Oja, ne im bñn'u gue him majuañi.

²⁶ Yá hmuts'at'abi yu hai ya bi du'mi bi zä bi dämp' ra sui.

Ne yu ts'at'abi bim peti

din səhmbə ra Hmu Oja ne ra Cristo rá Thahni Oja, bi 'yɛn'a ra David.

²⁷ Nguetho majuaɲi bim peti ua ja ra hnini ra Herodes, ne ra Poncio Pilato, ne yu ja'i ngue hing yu judío, ne ma mi'israelhe, ne bi zəh ni hoga Ts'unt'u Jesús, gue'a gá huahni. ²⁸ Nu'u bi 'yɔt'u gátho 'be'a xcá sán mam'bet'o gue bin ja. ²⁹ Nuya ma Hmu ahe, damí nu'u gue nde di unje, ne damí 'daje ni ts'edi, ni 'yɛhɛgəhe, ga huthe ran zambəi ga mamhbe nim hma. ³⁰ Ne ga uthe yu ja'i ni ts'edi gue da zə'u yu zəman'u. Ne gui 'yut yu t'ɔt'e nuixte ne yu hmɛpya nangue ni Hoga ts'unt'u ra Jesús, bi 'yɛm 'bə min yəhu Oja u.

³¹ Ne nu'bə mí jua'a bin yəhu Oja, nu ra ngu guɛpə xim peti bin huəni, ne gátho u man'da bi hyə yú ts'edi nangue rá Hogandəhi Oja. Ne gátho yu 'yɛc'yɛi bi hyut'an zambəi, bi mamp'a rəm hman Oja.

Bi gohmi 'be'a gátho mi ja

³² Gátho yu 'yɛc'yɛi i 'bəi tengu n'danja'i tho, 'dat'a i ɔt'e, 'dat'a im bəni. Xinga n'da bi ma gue jase yú mbeti, ne gátho 'be'a mi ja mi cohmi. ³³ Ne nu yú 'bəihə ra Cristo, nu'bə mí thoqui bi ma gue bi ndants'a ra Hmu Jesús 'bə mi du, ne bi jap Oja bin ja rá ts'edi yám hma, ne xən ngu rá mate Oja bin t'un'ndə n'da ngu n'da u. ³⁴ Gátho yu 'yɛc'yɛi nte madi 'bedi 'be'a gátho mi honi, nguetho xən ngu bi mbə yú häi o gue yú ngu mí ja, ne bi un ra mbeti yú 'bəihə ra Cristo. ³⁵ Ne nu'u bi darpa u to'o di 'be a da hyoni. ³⁶ Ne gue'a bi 'yɔt'a n'da ra 'yɛc'yɛi, ra José na, ra mɛngu Chipre, rá 'yu ra Leví, pɛ nu'u yú 'bəihə ra Cristo bi zənba man'da rá thuhu gue dí Bernabé, nde da ma i hurpa rá mbəi n'da. ³⁷ Ne gue'a bi 'yɔt'e, bi mbə n'da rá huəhi mi ja, ne bá hə ra mbeti, ne bi dā bə 'bəh yú 'bəihə ra Cristo, ngue di un'də nte mi ja.

5

Rá ts'oqui ra Ananías ne ra Safira

¹ Pɛ nu'a man'da ra 'yɛc'yɛi í Ananías mi 'bəpə, ne rá xisu, bi mbə yú häi. Nu'a rá xisu ra Safira a. ² Ne bi gɔn'i ts'u ra mbeti ne 'dat'a bi bɛ mmi rá xisu. Ne bá həc made ra

mbeti, bi gəpə 'bə'u yú 'bəihə ra Cristo. ³ Pɛ nu ra Pedro bi 'yɛmp'a:

—Nu'i grá Ananías, hanja guí cə't' ni mbəi ra zithu, ra Satanás, gue di 'bɛp'i'i gui xih ra fəhni rá Hogandəhi Oja, ngue gá hyəc'i ts'u ra mbeti guí pä ni häi. ⁴ Nu'bə hin xquí pä ni häi, ha hin xquí cohmi gue ni mbeti zɛhɛ. Ne nu'i gá pä ni häi, ha hinga gue ni 'bɛfizɛhɛ xquí 'yɔt'e nangue ni mbeti. Hanja ngubə guím bəni. Hinga gue'u yu 'yohə gá xih ra fəhni, pɛgue Oja gá xih ra fəhni, bi 'yɛn'a ra Pedro.

⁵ Ne nu'bə mí 'yɔ'a ra Ananías 'be'a bi man'a ra Pedro, 'bex bi du. Ne gátho to'o bi 'yɔde nangue'a ɛmmɛ bin ja ra mbidi yú mbəi u. ⁶ Nu'u yu 'yohə mi 'bəpə bi ndants'i, bi mbant'a ra ánima Ananías, bi duts'i, bi 'yägüi.

⁷ Ne nu'bə mi tho'i ts'u nhyu ora, bi zəh ra Safira, rá xisu ra Ananías, ne him mi pədi 'be'a bi thogui. ⁸ Nu ra Pedro bi 'yän'na ra xisu:

—Xiqui hangu guí päui ni häi, tengu man ni ndø, bi 'yɛn'a ra Pedro.

—Həha ngubə rá muui, bi 'yɛntho ra Safira.

⁹ Nu ra Pedro bi 'yɛmp'a bəya:

—Hanja 'dat'a gá bɛmmi, hanja sá gá cən rá Hogandəhi Oja. Nuya 'bäcua ja ra goxthi u gue bá äc'a ni ndø, ne'e da dux'a ya, bi 'yɛmbi.

¹⁰ Ne 'bex bi yɔrpə ja rá gua ra Pedro, ne bi du. Bi yut'u yu 'yohə, bi nu, ya xí du, ne bi duts'i, ne bi 'yägüi, 'darpə thoho bi 'youi rá ndø. ¹¹ Ne ɛmmɛ bi mbidi gátho u yu 'yɛc'yɛi, ne'u gátho mi'da bi 'yɔde bi mbidi.

Xən ngu yu t'ɔt'e nuixte bi 'yɔt' yú 'bəihə ra Cristo

¹² Xən ngu yu hmɛpya, ne yu t'ɔt'e nuixte bi 'yɔt' yú 'bəihə ra Cristo bə 'bəh yu ja'i. Ne gátho madim peti bə ja ra dənija guɛpə t'ɛmbi rá ngun'yu ra Salomón, ne 'dat'a im bən'u. ¹³ Ne nu'u mi'da u gue hingui ɛc'yɛi, bi zu din uəns'hə yu 'yɛc'yɛi, ne bi hnumansu yu 'yɛc'yɛi. ¹⁴ Pɛ man'da man'da xən ngu bi 'yɛc'yɛi ra Hmu, yu 'yohə ne yu xisu. ¹⁵ Ne nangue bi 'yɔt' yu t'ɔt'e nuixte yú 'bəihə ra Cristo, jananjabə i ts'opə ja 'yu yu hyɛnni guɛpə da tho'u, i oxpə ja yú t'ots'i ne yú fidi. Ne nu'bə da thopə rá xudi ra Pedro da yəni.

16 Nε xan ngu bi bøm bη ja yη hnini guerη hān bη Jerusalén, bi mba bη Jerusalén, bi zix'η yun zāman'η, ne'η min 'yohη yη zīthu. Gātho bi zā.

Ra Pedro ne ra Xuua bi hnuman'η

17 Janangue'a yη dambājä ne gātho min 'yohη, nu'η embi yη saduceos, emme bin ja yun ts'eya yū mbui η. 18 Janangue'a bi bent'η yū 'bāihη ra Cristo ne bi got'a fādi. 19 Pε nu'a n'da ram 'behni bí 'yēh mahēts'i 'bη min xui, bi xocua ra jut'i yη ofādi ne bi zixpη thi. Ne bi xifi:

20 —Ní mba, damam 'bāhmbη bη ja ra dānijā, dami xihmbη yη jā'i gātho nangue ram 'bui ma'da'yo, bi 'yēna.

21 Nu'η, nu'bη mí 'yøh na, bi yerpη ja ra dānijā 'bη mi t'ηxuditho, ne bi xānba yη jā'i.

Ne nu'bη mí peti yη hmumbājä bη ja n'da ra ngu, ne'η min 'yohη, ne madin zohni yη ngarpī ne yū dāc'yēi yη israel, ne sā bi mbēnpη fādi yη asmayo gue ba si yū 'bāihη ra Cristo. 22 Pε nu'bη mi zøm bη ja ra fādi yη asmayo, njom bi dīm bη η. Bi mbeng mahøn'a bη bí 'bηh yη hmumbājä, 23 ne bi 'yēmbi:

—Dá tīm'be ra goxthi xø man thη't'i thoho ne yη mbādi mi 'bāpη thi ja ra goxthi. Ne nu'bη ma xoc'be, njo'o to'o dá tīm'be bη mbo, bi 'yēn'η.

24 Nε nu'bη mi 'yø'a rá hmu yη mbādi bη ja ra dānijā, ne yη hmumbājä, bi hyonya thoho. Emme bi du yū mbui: “Hapη maha nín se'a øt'η,” din 'yēmp'η. 25 'Bex bi zøn'a n'da, bi xifi:

—Nu'η yun 'yohη gá cothη fādi bí 'bāpη ja ra dānijā ya, ne i xānba η yη jā'i, bi t'ēmp'η.

26 Nε bi mba rá hmu yη mbādi bēya, ne in 'yohη yη mbādi. Nε xø bá si yū 'bāihη ra Cristo, ne him bi unbi, nguetho mí su xtí mba ma bat'ado. 27 Nε nu'bη bá ts'i bη ja ra junta, bi 'yān yun t'ānni a ra hmumbājä. Bi 'yēmp'η:

28 —Ha hin dá hec'ahη gue hin gui xānbahη yη jā'i nangue ra Jesús. Pε hin guí øhmbη 'be'a dá mangāhe. Nuya gātho yη jā'i 'bηcua Jerusalén i pāh ram hma guí mamhbη. Ha guí εnje go ma ts'oquihe bi du ra Jesús.

29 Nu'a ra Pedro ne'η mi'da yūn 'yohη bi dāti:

—Jatho ga øthe 'be'a i xije Ojä xinda gue i xije yη jā'i. 30 Nu Ojä gue bi dānde ma ngarpa bøtahη, bi xox'a ra Jesús, nu'a gue'a gá hyohη 'bη gmí cuathη bη ja ra za.

31 Pε Ojä bi zixpη bi gonhui rá ts'edi, ngue dim hmu ne dim pørpate. Ne da japi di pāh yū mbui yη jā'i israel ne di punba yū ts'oqui. 32 Nε nugāhe dí mamhbe majuāni nanguehna. Ne'a rá Hogandāhi Ojä im ma majuāni nanguehna. Ne nu Ojä bi un rá Hogandāhi to'o gātho bi 'yēc'yēi, gue da bāse gue majuāni a, bi 'yēn'a ra Pedro.

33 Nε nu'bη mí 'yø'η hupη, ε mme bi de ra cue, ne min nde xtá hyo η. 34 Pε bi ndants'a n'da ran 'yohη mi hupη ja ra junta, nuna n'da ra fariseo rá thuhu ra Gamaliel. Gue'a n'da ra xānbate yūn t'ēdi yη judío. Ne gātho yη jā'i in numansu a. Nu'a bi manda da ts'ixpη thi n'da zη ora η i pa ma juānbi. 35 Nε bi 'yēna:

—N'yohη ahη, dyη israelhη, dami jamansu 'be'a guí ørpahη ya yun 'yohη.

36 Nguetho hin ε huā maya'bη bi ndants'a n'da ran 'yohη ra Teudas, mi εna mi jase rá ts'edi. Ne xan ngu yη jā'i bi dēnni, mbe goho ciento. Ne nte dá ørpahη pε bi tho, ne gātho mi tēnni bin 'uēxt'i 'da'a n'danni bi mba. 37 M'bejua bēya, bi ndants' ra Judas ra mēngu ra hāi Galilea. Nu yη pa bin ja ra pede bin tet'i 'da yη jā'i. Pε ne'a bi mba ntho, ne gātho mi tēnni bin 'uēxt'i. 38 Janangue'a dí xi ahη, dami hyēhmbη ya yun 'yohη, nguetho nu'bη rá ts'edi zēhe gue ra 'bēfi i øt'e, da mba ma juadi 'bη. 39 Pε nu'bη rá 'bēfi Ojä i øt'e, hingui sā gui hecpahη. Nu'bη guí εna gui hecpahη, gan sūhmbη Ojä 'bη, bi 'yēn'a ra Gamaliel.

40 Nu'η, bi 'yømanho 'be'a bi man ra Gamaliel, ne nu'bη mí xifi da yēt'a mbo mahøn'a yū 'bāihη ra Cristo, bi mba m'bei, ne bi xi'η hin din xānbate nangue ra Jesús, ne bi hyētho bēya. 41 Nu'bη mí bøm bη ja ra junta η, bin johya yū mbui, nguetho ya bi nu ran unbi nangue ra Jesús. 42 Nε xīnga n'da ra pa mi ε't'i gue him mi mamp'a ra hogam hma nangue ra Jesucristo, ne bi xānba yη jā'i nubη ja rá dānijā yη judío, nepη ja yη ngu.

Bi thahni yoto má 'yohu ngue dim fäxte

¹ Nu'u yu pa u man'da xun ngu bi 'yεc'yεi. Nu'u 'da buya gue i ya ra griego, bi du'mi bi zu'u i ya ra hebreo, i εna hingui pa ma peti xun ho u 'da yu mεnguhu, gue yu xisu xun du yu ndø, gue'bu pa ma dat'i yun ts'ihme n'da pa ngu n'da pa. ² Nu'u 'de'mayoho yu 'bäihü ra Cristo bi ma gue dim peti yu 'yεc'yεi buya, ne bi xifi:

—Hingui sä yoho ga øt'ähe, hingui sä ga thoqui ga unhde yun ts'ihme yu ja'i, nguetho jatho ga mamhbe rám Hman Oja. ³ Janangue'a ma zu cu ahü nanguue ra Cristo, dami huahndü 'da gue gue'ahü yoto yu hogan'yohü gue i ha ra ts'edi xun ho nanguue rá Hogandahi Oja in 'yohü, ne xun ho yun 'yomfēni, di darpa yun ts'ihme yu ja'i ngue nte i ja. ⁴ Pε nugähe ga thoje dan yahe Oja ne ga mamhbe rám Hman Oja.

⁵ Ne gätho u gue madi peti bu, bi 'yømanho u 'be'a bi man'u yu 'bäihü ra Cristo. Ne bi than'na ra Esteban, n'da ran 'yohü εmme εc'yεi xun ho ne in 'youi xun ho rá Hogandahi Oja. Ne bi than'na ra Felipe, ne ra Prócoro, ne ra Nicanor, ne ra Timón, ne ra Parmenas, ne ra Nicolás, nu'a mí tenba yu t'εc'yεi yu judío 'bu hin ní 'yεc'yεi ra Cristo, nu'a bá nεxpü ja ra hnini Antioquia. ⁶ Ne gätho bi ts'ixpü 'buh yu 'bäihü ra Cristo. Ne nu'u bi gäspa yu 'ye yu ya u buya, ne bin yahe Oja ngue da mbäx'u nanguue ra 'befi bin t'un'dü.

⁷ Ne man'da man'da bi hman rám hman Oja, janangue'a man'da xun ngu yu ja'i bu Jerusalén bi 'yεc'yεi. Ne'u yu mbäja bu ja yu nija yu judío, xun ngu bi 'yεc'yεi ne bi dēnni.

Bi fent'a ra Esteban

⁸ Nuna ra Esteban, xun ngu rám fäts'i Oja bi unni ne rá ts'edi, ne bi 'yøt' yun t'øt'e nuixte ne yu hmεpya nanguue rá ts'edi Oja bu 'buh yu ja'i. ⁹ Pε nu'u 'da yun 'yohü bi du'mi bin junthü ra Esteban, gue'u i pa bu ja n'da rá nija yu judío guerpü i pa yu ja'i min 'yεhe, ne'u 'da yu mεngu bu ra häi Cirene, nerpü ja ra hnini Alejandría, nerpü ja ra häi Cilicia, ne 'da yu mεngu bu ra häi Asia, gätho bin junthü ra Esteban. ¹⁰ Pε him bi zä bi dap'a ra Esteban, nguetho xun ngu rán 'yomfēni mi ja, ngue mi ya con rá ts'edi rá Hogandahi Oja. ¹¹ Janangue'a nt'ägui thoho bi 'bep'i

'da da man ra fehni, da 'yεna: “Dá øhmbe a bi ma, bi c'aman'u ra Moisés gue bi 'dac man t'εdihü, ne bi c'aman'u Oja,” bi t'εmp'u 'da. ¹² Bi parpa yu ja'i buya, ne yu dāc'yεi, ne yu xānbate nija, bi fent'a ra Esteban ne bi ts'ixpü bí ja ra junta nguepü i ja rán juānbate yu hmumbäja. ¹³ Ne bi mba nthoni 'da da man yu fehni, ne bi 'yεna:

—Hingui ε'ts'a ní c'aman'u na ra dānija ne'u yun t'εdi ra Moisés. ¹⁴ Nguetho dá øhmbe bi man na ran 'yohü, bi 'yεna: “Nu ra Jesús ra mεngu Nazaret da xo't' ra dānija ne di päh yun t'øt'e gue bi xijü ra Moisés,” bi 'yεn na ra Esteban, sä bi 'yεn'u.

¹⁵ Gätho mi hupü ja ra junta bi hyand ra Esteban, ne bi nu ngue majuāni in 'youi xun ngu rá ts'edi Oja.

7

Din juān ra Esteban

¹ Nu'a ra dāmbäja bi 'yän'na ra Esteban:

—Ha majuāni 'be'a si'a ya.

² Nu ra Esteban bi dādi:

—N'yohü ahü, gyü ta ahü, dami 'yøhmbü ya 'bu majuāni guēcä dí øt'ä a i sicä. Nu'a Oja nuixte thoho bin yaui ma ngurpa bøtahü ra Abraham, nu'bu mí 'bupü Mesopotamia, ne hin ní mba bu ra häi Harán. ³ Oja bi xifi: “Dami pøngua ni häi, ne gui socua ni mēni, ne gua εpü n'da ra häi ga ut'a'i,” bi 'yεmbi. ⁴ Janangue'a bi bøm bu ra häi Mesopotamia, ne i t'εmbi Caldea, ne bim 'bupü ra häi Harán. Nu'bu ya bi du rá ta, bi nεxpü Harán ne Oja bá si ua ja ra häi dí 'buhmbü ya. ⁵ Pε nu ra Abraham hinga gue'a ra ora bi xi Oja di un'na ra häi, xinga n'da xεqui da ma gue rá häi zεhe. Pε majuāni bi xifi di un ra häi gue da gomhbü yäm bom'βeto. Nu'bu mi xifi, mán jo'o yu t'uhni ra Abraham.

⁶ Nu'a Oja bi 'yεmbi: “Nu nim bom'βeto ban 'yεhe bu n'danni ra häi, ne da mba ma unbi goho ciento njeya.” ⁷ Ne xø bi 'yεmbi: “Nugä ga unbä u yu ja'i 'bupü ja ra häi guerpü din 'yεhe, ne m'bejua buya nu'u ba pøm bu guerpü min 'yεhe, ne ba εcua ja ra häi, ne guecua da dāndegui,” bi 'yεn Oja. ⁸ Oja bi 'yøt'ui ran hoqui ra Abraham, nu rá hmεpya a gue da mba nthεqui rá xifani, ne'u yu xifani yu ts'unt'u. Bin jabü 'bu mim 'buh ra Isaac rá

ts'unt'u ra Abraham, ná hyato pa bi mba nthequi rá xifani. Ne nu'bu mín dan'yohu ra Isaac, bim 'buh ra Jacob rá ts'unt'u, ne nu'bu min te ra Jacob bim 'bu'i 'de'mayoho yú ts'unt'u, nu'u gue'u ma ngarpa bõtahu u, bi 'yɛn'a ra Esteban.

⁹ Ne xø bi 'yɛna:

—Nu'a n'da rá ts'unt'u ra Jacob, ra José a. Ne nu yán 'yohu ra José bi seyabi, ne bi mbä. Ne nu'a to'o bi däi bi zixpu ja ra häi Egipto. Pe Oja min 'youi ra José. ¹⁰ Nu Oja bi zeh ra José nangue gätho yan unbi bi nu, ne bi un rá m fáts'i ne bi un rán 'yomfɛni xun ho. Ne nu'a ra Faraón, ra hmuts'ut'abi bu ja ra häi Egipto, bi numanho a ra José, ne bi japi di manda gätho ra häi bu nepu ja rá ngu.

¹¹ Ne bin ja n'da ra dathu bu gätho ra häi Egipto, nepu ra häi Canaán, ne nu yu ja'i bi nu ran unbi nguetho xø ma hin'yu 'be'a da zi ma bõtahu bu mí 'bupu. ¹² Ne nu'bu mi 'yøh ra Jacob gue mi pa m'be'ts'i bu 'be'a da ts'i bu ja ra häi Egipto, bi mben'du 'da yú ts'unt'u, gue'u ma bõtahu u. ¹³ Ne nu'bu mi mba mahøn'a yán 'yohu, guexta'a him mi pa'a ra José. Nu ra José bi 'yɛmp'u: “Dadín 'yohuh.” Ne nu'a ra José bi xi'a ra Faraón gue gue'u yán 'yohu u. ¹⁴ Nu ra José buya bi ma din zohni rá ta, ra Jacob, ne gätho ná ngu mi 'bupu ja rá ngu, gue í jua'i hyate ma'de'ma cut'anja'i. ¹⁵ Janangue'a nu ra Jacob bi mba bu ja ra häi Egipto ne bi du bu. Ne'u yú ts'unt'u mam bombõtahu bá tu bu u. ¹⁶ Pe nu'u, him bá t'äpu, pe bi thuxpu Siquem nubu ra häi mí 'bui, ne bi t'äpu ja n'da ra jado. Nu ra jado gue'a bi dän'a ra Abraham gue bi mbä yú ts'unt'u ra Hamor, ra mengu Siquem.

¹⁷ Nu'bu mi ts'utho da hyän yu pa tengu bi xi Oja ra Abraham, gue di un rá häi yüm bom'betu, emme bin xand yu ja'i buya, gue ma mi'israelhu, nubu ja ra häi Egipto. ¹⁸ Ne nubuya bi ndants' man'da ra Faraón bu Egipto, nguetho gätho ní huti yu Faraón yu ts'ut'abi Egipto. Ne nuna man'da ra Faraón him mí pah ra José. ¹⁹ Janangue'a bi xpi ne bi unba u mam bombõtahu. Ne bi manda da mba ma unbi gätho yú ts'unt'u a ra pa dim 'bui, gue da du, nguetho in ndepe him man'da din xand yu ja'i israel. ²⁰ Nu'u yu pa'u bim 'bu'a ra Moisés. Nu'a,

n'da ra t'uhni madi nequi din hocja'i, ne mi numanho Oja. Nhyuzna bi jamansu rá ta ne rá mbe bu ja yú nguse. ²¹ Pe nu'bu mi thøn'a thi ra 'uere Moisés, nu rá t'ixu ra Faraón bi dñi. Ne bi zini ne bi tede tengu'bu e rá t'uhni zeh. ²² Nu'a ra Moisés buya gätho mi sänbi 'be'a mí pah yu mengu Egipto. Ne gätho i pømanho 'be'a mi ma, ne xun ngu mi sä da 'yøt'e.

²³ Ne nu'bu mi mbe'ts'a nyote njeya, bi beni da mba bí zengua hapu madim peh yú menguhu gue yu ja'i israel. ²⁴ Nu'a n'da u, bi nu ran unbi ngue bi unba n'da ra ja'i egipto. Nu'bu mi nu'a ra Moisés, bi yani, bi cospa ra pengui bi hyo ngue bi du ra ja'i egipto. ²⁵ Nu ra Moisés mim beni gue mi pa'u yu ja'i israel 'be'a da 'yøt' Oja, gue ra Moisés da yan'u, di japi him man da nu ran unbi. Pe him mi pa'u yu ja'i. ²⁶ Man'da pa buya bi nu mahøn'a ra Moisés gue bin tuhni yoho yan 'yohu israel, ne nu ra Moisés bi zä bi hocua yú mbui, bi 'yɛmbi: “N'yohu aui gadín cuui, 'be'a guí ɛnuí a guí øt'ui gadín sähmi,” bi 'yɛmbi. ²⁷ Pe nu'a gue mi ja rá ts'oqui bin cue, ne bi ndøn'na ra Moisés, bi 'yɛmp'a: “Ha i ja nin t'ɛdi gui hegä'be, to'o bi xi'i gan ts'ut'abi ngue gui hogä'be. ²⁸ Ha guí ɛna gui hyogui tengu'bu gmí hyo ra mengu Egipto mán de,” bi 'yɛmbi. ²⁹ Nu ra Moisés nu'bu mi 'yøde 'be'a bi man'a ran 'yohu, bi 'dagui, bi mba bu 'danguadi ra häi Madián. Ne mí 'bupu tengu bu nam 'bu'u yu 'dan'yo ja'i, ne gueru ja bim 'bupu yoho yú ts'unt'u.

³⁰ Ne nu'bu mi tho'a nyote njeya ngue mi 'bupu, bi nequi n'da rá m 'behni Oja mahɛts'i bu ja ra t'uzza mi zø ra sibi, nubu ja ra uhäi, jombu ra t'øhø t'ɛmbi Sinái. ³¹ Nu'bu mín nu ra Moisés, madi hyonya thoho, bi mba bi hyän'i ts'u bu ja ra t'uzza ɛna da nu 'be'a i ja bu. Bi 'yøpa rá nde ra Hmu mahɛts'i buya, ³² bi 'yɛmbi: “Nugä drá Oja gue i thande ni ngarpa mbombõtahu. Nugä dra Oja gue i thande ra Abraham, ne ra Isaac, ne ra Jacob,” bi 'yɛmbi. Pe nu ra Moisés bi fet'i ne bin su, him bi hyanzambu gue xpi hyandi. ³³ Nu'a ra Hmu bi 'yɛmbi: “Dami c'oc ni thixfani nguetho nuua guí 'bäi, xun ho ua, ngue ya dí 'bäcä ua,” bi 'yɛn Oja. ³⁴ Ne xø bi 'yɛn Oja: “Dá nu ma t'uhni 'bupu ra häi Egipto ngue i pa ma unbi. Ne dá øcä yú

hmbafi u. Bá ꝑcä ya gue ga japi da thegui. Ne nuya gui mba bu Egipto,” bi 'yɛn Oja, bi t'ɛmp'a ra Moisés, bi 'yɛn'a ra Esteban.

³⁵ Nu ra Esteban xø bi xi'u yu juanbate mahøn'a, bi 'yɛna:

—Guehna ra Moisés bi ts'u 'bu mí 'yɛna xtí hecua yoho yun 'yohu ma mi'israelhu, ne bi t'ɛmbi: “Ha i ja nin t'ɛdi gui hegä'be, to'o bi xi'i gan ts'ut'abi.” Guehna ra Moisés, Oja bi mbenpu ngue din ts'ut'abi nangue yu ja'i israel, ne bi japi bi mba nthegui. Ne nu'a 'be'a bi 'yøt'a ra Moisés, bi 'yøt'e nangue rá m 'behni Oja mahɛts'i bi nequi bu, nu'bu mi de ra t'ɛza. ³⁶ Nuna ra Moisés bi 'yøt' yun t'øt'e nuixte ne yu hmɛpya nubu ja ra häi Egipto. M'bejua buya bi gucpu thi yu ja'i bu ja ra häi Egipto, nepu ja ra thenga dejä bi 'yøt'a n'da ran t'øt'e nuixte, nepu ma'ueni nguepu bin 'yo yote njeya yu ja'i. ³⁷ Guehna ra Moisés bi xih yu ja'i israel: “Oja da huan'nahu n'da ra pøngahya gueru 'buh nin 'yohuhu, tengutho bu bi huancä. Nu'a jatho gui 'yøhmbu 'be'a da man'a,” bi 'yɛna, bi 'yɛn'a ra Esteban.

³⁸ Nu ra Moisés gue'a bin 'yohu yu ja'i bu ma'ueni. Ne nubu ja rá ya ra t'øhø Sinaí bin yaui rá m 'behni Oja mahɛts'i, 'bu mi gopu ja rán dai ra t'øhø mam bombøtahu. Ne bi hyanba rá m hman Oja ra Moisés gue njam'bu da guadi, ne gue'a bi thogahu a ya.

³⁹ Pe nu'u mam bombøtahu him bi nde bi 'yɛc'yɛi a ra Moisés, him bi nde bi denni xun ho, pe bi numan'utho ne bi goh yá mbui, mí m bɛm bu Egipto. ⁴⁰ Nu'u bi 'yɛmp'a ra Aarón, ra hmumbäjä: “Dami 'yørcahe 'da yu oja da zixcahu. Nguetho hin dí pahmbe 'be'a bi ja a ra Moisés gue bá jugähe bu ja ra häi Egipto,” bi 'yɛn'u. ⁴¹ Nu'u bi 'yøt'a n'da ra t'undani buya, ɛmbi yá oja, ne bi hyo yun dani ne bi mbøx yá 'bøts'e. Ne madín johya a bi 'yøt'e nangue yá 'yɛsɛ. ⁴² Pe nu Oja bi 'uegue nangue'u, ne bi hyɛgui da dande ra hyadi, ra zana, ne yu sø, nguetho nt'o't'i bu ja rá søcuq yu pøngahya:

Pe hanja hinga guecä gá pøscahu 'bu gmí hyohu yun dani 'bu gmí 'buhmbu nyote njeya bu ma'ueni, i ɛn Oja, bi 'yɛn'u yu pøngahya.

⁴³ Pe hinga guecä gá thandegahu pe guá tuhu n'da ra ngu'bøt'e gueru gá thandehu

a gá sänba zehɛ rá thuhu, gá ɛmfu ra Moloc.

Ne guá tuhu n'da rá hmite ra sø gá 'yɛmb zehɛhu ra oja Renfán, ngue gá nde gá thande zehɛhu.

Janangue'a ga un'nahu ne ga pen'nahu man'da yatho xinda gueru ra häi Babilonia,

i ɛn Oja, bi 'yɛn'u yu pøngahya.

⁴⁴ Pe guehma mi tu n'da ra ngu'bøt'e gue mí sänba Oja u ma ngurpa bombøtahu 'bu mín 'yo bu ma'ueni, gueru da dande Oja u, bi 'yøt'e tengu xí xi Oja ra Moisés, nu'bu min yaui bu ja ra t'øhø. Bi xifi da 'yøt'e tengu ra hmɛpya xí nu. ⁴⁵ M'bejua buya, nu'bu mí ngurpi ra Josué, pe guexta'a ra ngu'bøt'e bá tu'u ma ngurpa bombøtahu 'bu mí zøm bu ja ra häi xí xi Oja. Ne mí 'bupu mi'da yu ja'i gue hing yu israel. Nu Oja buya bi hyøn'a thi yu 'dan'yo ja'i ne bim 'bupu yu israel buya. Ne guexta'a mí jatho ra ngu'bøt'e nu'bu min ts'ut'abi ra David. ⁴⁶ Nu'a Oja ɛmme mí numanho ra David, gue 'dat'a Oja mí thande ra Jacob. Nu'a ra David bi 'yáp rán t'ɛdi Oja da hyømba rá ngu gue rá m poniui rá ngu'bøt'e. ⁴⁷ Pe nu ra Salomón rá ts'unt'u ra David a, gue'a bi hyømba rá ngu Oja. ⁴⁸ Pe nu'a Oja nuixte thoho hingui 'bupu ja yu ngu nt'øt'e ngue yá 'yɛ yun 'yohu. Ngubu bi man ra pøngahya 'bu mi thocpa rá m hma ra Hmu mahɛts'i, ne bi 'yɛna:

⁴⁹ Nuua mahɛts'i i ja ma ts'edi, necua ja ra ximhäi ja ma ts'edi, 'be'a ní ngu guín nde gui hyøguahu, o hapu guí ɛmhbu ja ma säya.

⁵⁰ Ha hinga guesɛgä dá øt'ä gätho ja ua ya, ɛn Oja, bi 'yɛn'a ra pøngahya, bi 'yɛn'a ra Esteban.

⁵¹ Ne bi thoc'a ra Esteban bi xi'u yu mbäjä i ørpa ran juanbi:

—Nu'ahu xingui ts'u guí øhmbu 'bu ja'a si ahu, ne xam me ni mbuihu, xingui ts'u di cu't' ni zaguhu. Thocua thoho guí säman'uhu rá Hogandahi Oja tengutho mam bombøtahu, guín jahu bu. ⁵² Xinga n'da rá pøngahya Oja gue him bi hyo mam bombøtahu, n'dat'u yu pøngahya gue bi ma dua ɛh ra Hoga Cristo, gue'a gá dähɛ ne gá yafu ne xin gá hyohu.

⁵³ Nu'u yám 'behni Oja mahɛts'i bi 'daju rán t'ɛdi Oja, pe hin guí urpahu ra güenda a 'be'a

bi ma, bi 'yɛn'a ra Esteban 'bɛ mi 'yɛmp'ɛ yɛ ngɛrpi.

Bi tho ra Esteban

⁵⁴ Nɛ nu'ɛ mɪ 'yøh ya 'bɛ'a bi ma ra Esteban, bi dɛ ra cuɛ yá mbɛi nɛ bi yɛxpɛ yá ts'i. ⁵⁵ Pɛ nu ra Esteban mɪ hɔ ra ts'ɛdi xɛn ho rá mbɛi nangue rá Hogandɔhi Ojɔ in 'youi, nɛ bi ndɔs' mahɛts'i nɛ di nɛc tho ho hapɛ 'bɛ Ojɔ. Nɛ bi nu ra Jesús 'darpɛ 'bɛhmi Ojɔ nɛ i ja rá ts'ɛdi. ⁵⁶ Nɛ bi 'yɛna:

—Pɛ dami ndɔs'hɛ nɛ dɪn nugä, n'yø, nsoqui mahɛts'i nɛ dɪn nugä a bin jɔ'i ua ja ra ximhäi, i 'bɛhnɛ ja rán 'yɛi Ojɔ, bi 'yɛna.

⁵⁷ Pɛ nu'ɛ bɛya man'da bi got yá zagu, nɛ bi mbafi nangue yá cuɛ, gátho bi muxpɛ 'bäh ra Esteban. ⁵⁸ Nɛ bi gɛcpɛ ja ra hnini nɛ bi bat'ado bɛ ma'ueni. Nɛ nu'ɛ gue bim bate, bi mbøh yá coto nguetho in nde nte di hɛn'ɛ. Bi mbøpɛ ja rá gua n'da ran 'yohɛ ní huti ra Saulo, nɛ bi 'yɛn'ɛ:

—Gui jamansu ts'ɛ ma cotogähe, bi t'ɛmp'a. ⁵⁹ Nɛ nu'ɛ gátho ní mba ma bat'ado ra Esteban, bi zo'a Ojɔ, bi 'yɛmbi:

—Nu'i ma Hmu Jesús, dami hyɔnga ma te ya.

⁶⁰ Nɛ bin dɔnyahmu, nts'ɛdi bi mbafi, bi 'yɛna:

—Ma Hmu i, o guí ɛrpa ra güenda nanguehna ra ts'oqui bin ja ya.

Nɛ nu'ɛ mi man na, bi du bɛya.

8

Nu ra Saulo bi un ran ɛnbi yɛ 'yɛc'yɛi

¹⁻³ Nɛ nu'a ra Saulo 'da'angu bi mamhbɛ ɛ bi hyo'a ra Esteban. Janangue'a nu ra pa ngue bi nu ran ɛnbi ra Esteban, nu yɛ 'yɛc'yɛi mi 'bɛpɛ Jerusalén bi mba ma ɛrpi. Nɛ xɛn ngu ɛ bi mba bɛ mi'da yɛ hnini bɛ ra häi Judea, nɛpɛ ra häi Samaria, pɛ bi gopɛ ɛ 'dɛ'mayoho yá 'bäihɛ ra Cristo. Nɛ 'da'ɛ yɛ 'yɛc'yɛi bi 'yäh ra Esteban, nɛ ɛmmɛ bin zoni nangue'a. Nu ra Saulo ɛmmɛ madi ɛcpɛ yɛ 'yɛc'yɛi, nɛ mi cɛrpɛ ja yɛ ngu mi six yɛn 'yohɛ nɛ yɛ xisu, nɛ bi got'a fädi.

I hman ran ho ma'da'yo nubɛ ra häi Samaria

⁴ Pɛ nu'ɛ bi 'dagui, bi mamp'a rán ho ma'da'yo ra Cristo bɛ n'danni ním pa. ⁵ Nu'a ra Felipe bi mba bɛ ja n'da ra hnini ra häi Samaria, nɛ bi xih yɛ jɔ'i nangue ra Cristo.

⁶ Gätho yɛ jɔ'i bi 'yømanho 'bɛ'a bi man na ra Felipe 'bɛ mi nu yɛn t'øt'e nuixte bi 'yøt'a.

⁷ Nguetho xɛn ngu yɛ jɔ'i bi hyønba thi yɛ zɪthu, nɛ nts'ɛdi bi mba 'bɛ mɪ bøn'ɛ. Nɛ nu'ɛ mɪ 'uɛ'ts' yá jɔ'i nɛ'ɛ yɛ dogua gátho bi zä.

⁸ Janangue'a ɛmmɛ bin ja ran johya bɛ ja ra hnini.

⁹ Nɛ mɪ 'bɛpɛ n'da ran 'yohɛ í Simón, mɪ øt' ran thäte, nɛ nu'ɛ yɛ mɛngu Samaria madi hyonya tho ho. Nu ra Simón min ndep yɛ jɔ'i da bɛni jase rá ts'ɛdi. ¹⁰ Nɛ gátho na ngu'ɛ, yɛ t'ɛhni nɛ yɛ dɔc'yɛi, nu'ɛ mi 'yø'ɛ 'bɛ'a bi man a, bi 'yɛna:

—Nuna ran 'yohɛ na, ja ra ts'ɛdi tengu Ojɔ, ɛn yɛ jɔ'i.

¹¹ Nu'ɛ mi numansu ra Simón nguetho nya'a tho ho mi häte. Nɛ bi hyonya tho ho ɛ 'bɛ'a bi 'yøt'a. ¹² Pɛ nu yɛ jɔ'i bi 'yɛc'yɛi 'bɛ'a bi man'a ra Felipe nu'ɛ mɪ ma ra Hogamhma 'bɛpɛ ní manda rá ts'ɛdi Ojɔ, ngue bi ma nangue ra Jesús. Nɛ bi mba ma xixyɔbi yɛn 'yohɛ nɛ yɛ xisu. ¹³ Nɛ'a ra Simón ɛna bi 'yɛc'yɛi, nɛ nu'ɛ mɪn xixyɔ, bi dɛn'na ra Felipe. Nɛ nu'ɛ mɪn nu yɛ hmɛpya nɛ yɛn t'øt'e nuixte bi 'yøt' ra Felipe, bi hyonya tho ho ra Simón.

¹⁴ Nɛ nu'ɛ mi 'yø'ɛ yá 'bäihɛ ra Cristo 'bɛpɛ Jerusalén gue bi 'yɛc'yɛi yɛ mɛngu Samaria, bi mbɛnpɛ ra Pedro nɛ ra Xuua ɛ mi'da yá 'bäihɛ ra Cristo. ¹⁵ Nu'ɛ mi zøm bɛ bɛya, bin yɔhɛ Ojɔ, bi 'yäp rá ts'ɛdi ngue da hyɔn rá Hogandɔhi Ojɔ yɛ 'yɛc'yɛi 'bɛpɛ.

¹⁶ Nguetho hin ní zøh rá Hogandɔhi Ojɔ bɛ ja yá mbɛi ɛ, pɛ hønt'a nangue rá thuhu ra Hmu Jesús bin xixyɔ ɛ. ¹⁷ Nu ra Pedro nɛ ra Xuua bɛya, bi gäspa yá 'yɛ yá yɔ yɛ 'yɛc'yɛi, nɛ bi hyɔn rá Hogandɔhi Ojɔ bɛya.

¹⁸ Pɛ nu ra Simón, nu'ɛ mi nu bi hyɔn rá Hogandɔhi Ojɔ ɛ bi gäx yá 'yɛ yá 'bäihɛ ra Cristo, bi 'yut ra mbɛti bɛya. ¹⁹ Bi 'yɛmbi:

—Dami 'dac ma ts'ɛdi gue hønt'a to'o ga cäx ma 'yɛ da hyɔn rá Hogandɔhi Ojɔ tengu guí øt'ui, ma gá jut'au, bi 'yɛna.

²⁰ Pɛ nu ra Pedro bi 'yɛmbi:

—Di jua Ojɔ ni mbɛti, nɛ'e, nguetho guím bɛni nangue ra mbɛti sä guí tän'a 'bɛ'a di un Ojɔ. ²¹ Nguetho hinga gue'e ga comhbɛ na ra 'bɛfi, mfädi ya him mahoqui ni mbɛi bɛ ja rá hmi Ojɔ. ²² Dami päh ni mbɛi nangue ran ts'o. Dami 'yäp rá punbi ra Hmu, nɛ

da zä di pun'na'i nangue ran ts'o gá bɛni.
 23 Nguetho dí p̄adi ɛmmɛ ja ran ts'ɛya ni mbɛi, nɛ ɛmmɛ xɛn ngu ran ts'o ja ni mbɛi guím bɛni.

24 Nu ra Simón bi d̄ati:

—Nu'aui gui 'yähmi ts'ɛ rá ts'ɛdi ra Hmu nanguecä, ngue hin gan nugä a gui mammi, bi 'yɛmp'ɛ.

25 Nu'bɛ mim 'bɛi ts'ɛ bɛ ra Xuua nɛ ra Pedro, nɛ xí mamp'a rá m hma ra Hmu mahɛts'i, bi mbeng bɛ Jerusalén. Pɛ him 'bɛx bi zɔm bɛ, nɛ m'bɛt'o gätho ná ngu ra häi Samaria bi man'a ran ho ma'da'yo bɛ bi thogui.

Nu ra Felipe nɛ ra mɛngu Etiopía

26 Nu'a n'da rá m 'bɛhni Ojā mahɛts'i bi zɔm bɛ bí 'bɛ'a ra Felipe, nɛ bi 'yɛmbi:

—Ní mba 'danguadi guepɛ bí thoh ra 'yu ní mba Gaza, gue ní bɔm bɛ Jerusalén. Nuna ra 'yu ní mba bɛ ra huɛnhäi na, bi 'yɛmp'a rá m 'bɛhni Ojā.

27 Bi ndants'a ra Felipe 'bɛx bi mba bɛ. Bi nu, i 'yo bɛ 'yu n'da ran 'yohɛ xɛn hɛts'i rá 'bɛfi, di jamansup rá mbɛti ra xuts'ɛt'abi Candace bɛ ra häi Etiopía. Janangue'a i t'ɛmbi ra eunuco, ngue nde da ma, m'boqui. 28 Nu'a xpí mbeng bɛ Jerusalén guepɛ bá thānde Ojā. 29 Nu rá Hogandāhi Ojā bi 'yɛmp'a ra Felipe:

—Gui mba gui sɛ'a ran 'yohɛ i hux ra carro.

30 Nu ra Felipe bin tih pɛya nɛ bi zɛdi. Nu'bɛ mí zɔm bɛ, bi 'yɔde gue mi neh ra sɔcuā ran 'yohɛ, gue rá sɔcuā ra Isaías rá pɔngahyā Ojā. Ra Felipe bi 'yän bɛya:

—Ha guí p̄adi 'bɛ'a nam bɔn'a ra sɔcuā gadín xäh ya.

31 Bi d̄a'a ran 'yohɛ:

—Hague dán zä ga p̄acä nu'bɛ njon da xängui.

Nɛ bi xih ra Felipe da ndets'e din hyɛm mi bɛ.

32 Nɛ nu'a ra sɔcuā madin xäh ran 'yohɛ mim ma gue:

I ts'ix'a n'da ran 'yohɛ tengu n'da ra dɛ'yo i ts'its'i ngue da hyo.

Nɛ tengu n'da ra t'ɛdɛ'yo nu'bɛ i ɛxp̄a rá x̄ingu, hin di c'ueɛɛ, nɛ ngutho a ran 'yohɛ hin din ya.

33 Nɛ nu'bɛ mín nu ran ɛnbi, njom bi yañi, njom bi mbäts'i.

Nɛ njon da zä da ma hangu da dɛnni, nguetho bi thācua rá te ua ja ra ximhäi. Gue'a bi man ra sɔcuā bi nu ran 'yohɛ.

34 Nu ran 'yohɛ bɛya bi 'yän'na ra Felipe:

—Dami xiqui ts'ɛ to'o nín 'yohɛ na da nu ran ɛnbi, uague gueɛ na ra pɔngahyā bi nu, uague n'dan'yo, bi 'yɛmbi.

35 Nu'a ra Felipe bɛya, bi dɛ'mi bi ma 'bɛ'a nam bɔn'a ra sɔcuā nubɛ madín xäh na ran 'yohɛ, nɛ bi xifi nangue ra Jesús bi t'ørpa na im man ra sɔcuā, nɛ bi thoqui bi xifi xɛn ho.

36 Nɛ nu'bɛ mí zɔm bɛ po ra dehe, nu'a ran 'yohɛ bi 'yɛmp'a ra Felipe:

—Ha hin da zä dan xixyāgä 'bɛ, nɛ po ua ra dehe ya, bi 'yɛn'a.

37 Bi d̄a'a ra Felipe:

—Da zä, nu'bɛ guí ɛc'yɛi a dí xi'i nangue ra Jesús, gue gätho ni mbɛi.

Bi d̄a'a ran 'yohɛ:

—Dí ɛc'yɛi gue gue'a ra Jesucristo rá Ts'unt'ɛ Ojā a.

38 Nɛ bi säyabi rá carro bɛya. Nɛ bi gapɛ ja ra carro nɛ bi mba bɛ mi po ra dehe. Nu ra Felipe bɛya bi 'yørpa ran xixyā a ran'yohɛ. 39 Nɛ nu'bɛ mi bɔxpɛ mí po ra dehe, 'dahmantho bi 'bɛrpɛ ra Felipe gue bi zix rá Hogandāhi Ojā. Nɛ nu ra mɛngu Etiopía him man'dand̄i bi nu'a. Nɛ nu'bɛ mí thogui, bin johya rá mbɛi. 40 Pɛ nu ra Felipe ní nɛqui mahɔn'a bɛ ra hnini Azoto. Nɛ nu'bɛ mambá thopɛ ja yɛ hnini, bi mam bɛ ran ho ma'da'yo asta gue'bɛ mi zɔm bɛ ja ra hnini Cesarea.

9

Nu'a ra Saulo bi päh rán 'yomfɛni

1 Pɛ nu'a ra Saulo mim man yɛn ɛcuate, nɛ ran d̄ate nangue yɛ 'yɛc'yɛi, gätho ná 'yɔt'a bi 'yɔt' ra Felipe. Nɛ bi mba bɛ bí 'bɛh ra hmumbäjä. 2 Nɛ bi 'yäp ra sɔcuā ngue ran t'ɛdi da mba bɛ ja yɛ nija yɛ judío nubɛ ra hnini Damasco. Nɛ nu'bɛ 'bo'o da d̄im bɛ gue i tɛn ra Cristo, ogue ran 'yohɛ ogue ra xisu, da bɛnt'i nɛ da zixpɛ Jerusalén nthu't'i din ofädi bɛ. 3 Nɛ nu'bɛ mí mba bɛ 'yu, mí ts'ɛtho da zɔm bɛ Damasco, 'bɛx bí 'yɛh mahɛts'i n'da ra nyot'i ɛmmɛ bi hyärpɛ

i 'bä'a ra Saulo. ⁴ Bi däng b_u häi ra Saulo b_uya, ne bi 'yø'a n'da ra nde bi 'yɛna:

—Saulo, Saulo, hanja gní ɱngui.

⁵ Bi dą'a ra Saulo:

—To'o i, gra Hmu.

Nu ra Hmu bi dą't'a:

—Nugä dra Jesús, guecä gadí ɱngui, ne x_un hɛi guí øt'e tengu n'da ra mb_undani i pa ma s_uni ra t'o ndepe dim pɛfi x_un ho, ne i nɛte thoho.

⁶ Nu'a ra Saulo ɛmmɛ bin su ne bi fɛt'i, bi 'yɛna:

—Ma Hmu, 'bɛ'a guín nde ga øt'ä.

Nu ra Hmu bi 'yɛmbi:

—Dami ndants'i gui mba b_u ja ra hnini, nub_u, da si'i 'bɛ'a guí 'yøt'e, bi t'ɛmbi.

⁷ Ne nu'ɱ gätho mín 'yoh_u him mi sä din yą nguetho bin su. Nu'ɱ mí øh ra nde pɛ him min nu to'o min yą. ⁸ Nu'b_u mi ndants'a ra Saulo bi zøt' rá dä pɛ him mi nu, mi xädä thoho. Nu'ɱ mín 'yoh_u bi bɛntpa rá 'yɛ bi zixp_u Damasco. ⁹ Ne hyupa bäm 'b_up_u, ne mi xädä, ne him mi sihmɛ, xing ra dehe mi si.

¹⁰ Ne mi 'b_up_u Damasco n'da ra 'yɛc'yɛi rá thuhu ra Ananías. Nu ra Hmu mahɛts'i bin 'yuse b_u ne bi zofo tengu'b_u bin 'uɿ.

—Ananías, bi 'yɛmbi.

Nu ra Ananías bi dądi:

—Dí 'b_ucä ua gra Hmu.

¹¹ Nu ra Hmu bi 'yɛmp'a:

—Dami ndants'i gui mba b_u ja ra 'yu t'ɛmbi x_un juąni, ne gui hyom b_u n'da ran 'yoh_u ra Saulo, ra mɛngu Tarso, i 'b_up_u ja rá ngu ra Judas. Nuya in zocä ya. ¹² Ne'a ra Saulo in nu tengu'b_u ra t'ɿ ngue guí mba b_u ne guí cäx ni 'yɛ, ne da nu ran nequi mahøn'a, bi 'yɛn Ojå.

¹³ Bi dą't'a ra Ananías:

—Ma Hmu i, x_un ngu y_u jå'i bi xiqui 'bɛ'a øt'na ra Saulo, x_un ngu y_un ts'o x_u 'yøp_u y_u 'yɛc'yɛi 'b_up_u Jerusalén. ¹⁴ Ne nuna bá äp rán t'ɛdi y_u hmumbäjä da bɛnt'i ne da got'a fädi gätho to'o da ndøn'na ni thuhu, bi 'yɛna.

¹⁵ Pɛ nu'a ra Hmu bi xi'a ra Ananías:

—Ní mbahma nguetho dá huahndä da ma nanguecä b_u 'b_u'ɱ hing y_u judío, ne y_u hmuts'ɱt'abi, ne y_u jå'i israel ngue y_u judío. ¹⁶ Ne ga xifi x_un ngu y_un ɱnbi da nu nanguecä, go bi 'yɛn Ojå.

¹⁷ Bi mba ra Ananías b_uya, ne nu'b_u mi y_up_u ja ra ngu, bi gäx rá 'yɛ rá yą ra Saulo ne bi 'yɛmbi:

—Ma cu'i Saulo, nu ra Hmu Jesús, nu'a gue gá nu b_u 'yu 'b_u guá ɛhɛ, bá pɛncä ua ya gue di ja i da xoh ni dä. Ne di ja i gui hyą ra ts'edi x_un ho nangue rá Hogandåhi Ojå gan 'youi, bi 'yɛna.

¹⁸ Ne 'bex bi hyø'ɱ mi comba yú dä tengu ra xihuą. Ne 'bex bi hyand ran nequi yú dä ra Saulo, 'bex bi ndants' p_uya ne bin xixyą.

¹⁹ Ne nub_uya, bin sihmɛ ne bi zac mahøn'a rá jå'i. Ne bäm 'b_u'i ts'ɱ b_u bí 'b_u'i 'da y_u 'yɛc'yɛi b_u ra hnini Damasco.

Nu'a ra Saulo bi mam b_u rá m Hman Ojå b_u Damasco

²⁰ Ne nu ra Saulo b_uya 'bex bi d_u'mi bá mam b_u rá m Hman Ojå b_u ja yú nijå y_u judío. Ne bi xifi gue nu ra Jesús rá Ts'ɱnt'ɱ Ojå a. ²¹ Gätho mi øde bi hyonya thoho ne bi 'yɛna:

—Ha hinga guehna ran 'yoh_u na mi cot'a fädi gätho mi ndønba rá thuhu ra Jesús b_u Jerusalén. Ne ha him bá ɛcua ngub_u da 'yøt'e, ne da zits'i nthu't'i b_u 'b_uh y_u hmumbäjä, bin 'yɛmp'ɱ.

²² Pɛ nu ra Saulo man'da bi hyą ra ts'edi bi ma x_un ho. Ne nu y_u judío 'b_up_u Damasco nte mi sä da ma, nguetho bi xifi, nu 'bɛ'a gätho mán ts'änni da'yøt'a rá Thahni Ojå gue ra Cristo, pɛ gue'a bi 'yøt'a ra Jesús, guep_u bi 'yuti n'dat'a.

Nu'a ra Saulo bi 'dagui, ɛna xtám bɛnt y_u judío

²³ Ne nu ra Saulo 'b_u mím 'b_up_u nya'a ts'ɱ y_u pa, n'dat'a mí man'ɱ y_u judío hing y_u 'yɛc'yɛi, ngue da hyo. ²⁴ Pɛ nu ra Saulo mi øde 'bɛ'a mbɛn'ɱ y_u judío. Nu'ɱ mí fäh yú goxthi b_u ja ra ndehnini, guep_u ma mbä't'i ra jådo. Ma pa ne ra xui mí fäh y_u goxthi ngue nde da hyo. ²⁵ Pɛ nu y_u 'yɛc'yɛi bi zix ra Saulo gue ra xui, í cą'ma n'da ra 'bøts'e b_u thi b_u ja ra jådo ngue ma føt'e ra hnini. Gue'a í 'da'a.

Ra Saulo 'b_up_u ja ra hnini Jerusalén

²⁶ Nu'b_u mí zøm b_u Jerusalén ra Saulo, mim bɛni gue xtín 'yoh_u y_u 'yɛc'yɛi. Pɛ nu'ɱ mín su'ɱ ne him mi ɛc'yɛi gue ra 'yɛc'yɛi ra Saulo. ²⁷ Pɛ nu ra Bernabé bi zix'a ra Saulo

guep_u 'b_uh yá 'bäih_u ra Cristo. Ne bi xifi ngue bi nu ra Hmu b_u 'yu, ne bin yaui ra Hmu. Ne bi xifi bi hyut' ran zamb_ui b_u Damasco nu'b_u mím ma nangué ra Jesús. ²⁸ Nu y_u 'yɛc'yɛi bi zim b_uya, ne bin 'yoh_u b_u Jerusalén. ²⁹ Ne nu ra Saulo bi hyut' ran zamb_ui bi mamp'a rá_m Hman Oj_u nangué ra Jesús. Pɛ nu'ɛ 'da yá mijudíoh_u gue i ya ra nde ra griego, madin junth_u ra Saulo, ne'ɛ nde da hyo'ɛ. ³⁰ Nu'b_u mí 'yøh y_u 'yɛc'yɛi gue nde da tho ra Saulo, bi zixp_u Cesarea ne bi mbɛnp_u Tarso.

³¹ Nuya bin hɛ yán unbi y_u 'yɛc'yɛi gátho ra häi Judea, ne ra häi Galilea ne ra häi Samaria. Ne bin te yá mb_ui nangué Oj_u. Bi numansu ra Hmu ne bi nu rá_m fäts'i rá Hogand_uhi Oj_u. Ne man'da x_un ngu bi 'yɛc'yɛi.

Bi zä'a ra Eneas

³² Nu'a ra Pedro mí 'yo mi nu _u y_u 'yɛc'yɛi 'b_up_u ja y_u hnini, ne bi zøm b_u ja ra hnini Lida gue da nu y_u 'yɛc'yɛi 'b_up_u. ³³ Ne bi dím b_u n'da ran 'yoh_u ní hu Eneas, nhyáto njeya xí 'yoi gue x_un _u, xín t'ɛ'ts' rá j_u'i. ³⁴ Nu ra Pedro bi 'yɛmp'a:

—Eneas, da zä'i nangué ra Jesús, dami ndants'i pants' ni fídi, bi 'yɛmbi.

'Bex bi ndants'a ra Eneas b_uya. ³⁵ Ne gátho ngue 'b_up_u Lida nɛp_u Sarón bi 'yɛc'yɛi ra Hmu 'b_u mím nu'a bin ja, ne bi hyɛɛɛ yá t'ɛc'yɛi.

Nu'a ra Dorcas bi d_umbɛni 'b_u mi du

³⁶ Ne nu'ɛ y_u pa _u, mí 'b_up_u ja ra hnini Jope n'da ra xisu gue ra 'yɛc'yɛi, í Tabita, ne í Dorcas ngue rá nde y_u griego. Nuna ra xisu ɛmmɛ x_un ngu ran huɛcate mí ørpa yá mij_u'ih_u. ³⁷ Pɛ nuya bin zäman'ɛ, ne bi du. Nu'b_u mi 'berpa rá j_u'i, bi jäxp_u bí ja n'da ra t'ots'i mag_uts'i. ³⁸ Nu ra hnini Lida mí hän b_u Jope. Nu'b_u mí 'yøh y_u 'yɛc'yɛi, gue 'b_up_u Lida ra Pedro, bi mbɛhn'd_u yoho y_un 'yoh_u gue ba ørpa ra ts'edi ba ɛhɛ. ³⁹ Nu ra Pedro b_uya 'bex bán 'yoh_u _u. Nu'b_u mí zøhø, 'bex bi ts'ixp_u mag_uts'i ja a ra cuarto guep_u mí 'bä'ɛ y_u hyoya xisu mí zoni. Ne bi 'yut yá he xí t'ørpabi, gue bi 'yørpa ra Dorcas 'b_u mi 'bäi. ⁴⁰ Pɛ nu ra Pedro bi xifi:

—Dami pømh_u ts'ɛ n'da z_u ora gátho a_u.

Ne bin danyahmu ne bin yaui Oj_u. Ne bi hyant'a gue bi du, bi 'yɛmbi:

—Tabita dami ndants'i, bi 'yɛmbi.

'Bex bi zøt' rá d_u, ne nu'b_u mím nu ra Pedro, bi hyudi. ⁴¹ Nu ra Pedro b_uya bi bɛntpa rá 'yɛ ne bi xots'i, bim 'bäi. 'Bex bi zohn'd_u y_u 'yɛc'yɛi ne y_u hyoya xisu b_uya:

—Dami nuh_u na xí du, ne bi d_umbɛni ya, bi 'yɛmp'a.

⁴² Nu'b_u mí 'yø'ɛ gátho ra hnini Jope, x_un ngu bi 'yɛc'yɛi ra Hmu. ⁴³ Ne nu ra Pedro x_un ngu ts'ɛ y_u pa bá cop_u Jope, b_um 'b_up_u rá ngu ra Simón. Nu ra Simón ra hoca xind_uni a.

10

Ra Pedro ne ra hmudof_ui Cornelio

¹ Mí 'b_up_u n'da ran 'yoh_u í Cornelio, nub_u ra hnini Cesarea. Gue nuna ran 'yoh_u im hmu nangué'ɛ n'da munts'i y_u dof_ui gue'a ní t'ɛmbi Italiano _u. ² Nuna ra Cornelio madague'b_u hing ra judío a, pɛ nu'a ne gátho 'b_up_u rá ngu mi th_unde Oj_u ne mí numansu a. Nz_ui mi un y_un t'unni y_u hyoya ne nz_ui min y_uh_u Oj_u. ³ N'da ra pa mbɛ hyunde, tengu'b_u bi 'u_u 'b_u mí nu n'da rá_m 'bɛhni Oj_u mahɛts'i, bi y_urp_u ja ra cuarto mí 'bäi, bi zofo:

—Cornelio, bi 'yɛmbi.

⁴ Ne nu'b_u mí hyandi, bin su ne bi d_udi:

—'Bɛ'a ma Hmu.

Nu ram 'bɛhni bi 'yɛmbi:

—Nu'a Oj_u im bɛn'i, ne i ø'b_u guí yaui, ne in nu Oj_u 'b_u gdí un y_un t'unni y_u hyoya.

⁵ Nuya, gui pɛhn'd_u 'da y_un 'yoh_u b_u Jope da dím b_u n'da gue ra Simón, ne guet'a ra Pedro a, ne gua pɛnhua. ⁶ Nu'a ra Pedro i 'b_uhmb_u n'da ran 'yoh_u í Simón gue ra hoca xind_uni a, ne i 'b_up_u ndendej_u. Nu'a da xi'a'i 'bɛ'a gui 'yøt'e, bi 'yɛn'a rá_m 'bɛhni Oj_u.

⁷ Nu'b_u mí gua'a im ma, 'bex bi mbɛng mahɛts'i ram 'bɛhni. Nu ra Cornelio b_uya bi zohni yoho yá 'yɛhɛ ne n'da ra dof_ui ngue i numansu Oj_u, ngue rá 'yɛhɛ a. ⁸ Ne nu'b_u mí xifi gátho 'bɛ'a bi xih rá_m 'bɛhni Oj_u mahɛts'i, bi mbɛnp_u Jope _u b_uya.

⁹ Man'da pa b_uya mbɛ huxyadi nu'b_u bá ɛp_u 'yu yám 'bɛhni ra Cornelio, hántho Jope, nu ra Pedro bi ndexp_u thi b_u ja ra zɛ'ts'angu b_u mí 'bäi, guep_u din yaui Oj_u. ¹⁰ Nu'a ra Pedro ɛmmɛ bin tumanthuhu, ne gátho ní mba mahoqui ran ts'ihmɛ, nu ra Pedro

bɥaya bi nu n'da ran t'uti, tengu'bɥa bi 'uɪ.
 11 Nɛ bi nu nsoqui mahɛts'i, nɛ b́a ɕai tengu
 n'da ra the'bɔ't'e xɛn ndoho gue mfɛnt'i ýa
 ts'at'i. 12 Nɛ ba 'yo bɥa ja ra 'bɔ't'e hɔnt'a go
 'be'a má zu'uɛ i ja goho ýa gua, nɛ yɥ zate, nɛ
 yɥ pozɥ, nɛ yɥ doja. 13 Nu ra Pedro bi 'yɔ'a
 n'da ra nde, bi t'ɛmbi:

—Dami ndants'i gui hyo gue gui sa.

14 Bi dɔ'a ra Pedro:

—Hin'na ma Hmu, nguetho njam'bɥa xtá
 sagá xɛn ts'o, gue'a i man nin t'ɛdi hingui
 ho 'bɥa ga sa.

15 Nɛ bi 'yɛmbi mahɔn'a:

—'Yo guí ɛna hingui ho 'be'a dá sándá da
 ts'a, ngue gátho dí hocá ɥ, bi 'yɛmp'a ra nde.

16 Ná hyundj bi sifi, bi ndex mahɔn'a
 mahɛts'i ra 'bɔ't'e. 17 Nu ra Pedro, nu'bɥa
 gátho madí hyonya thoho nɛ im bɛni 'be'a
 ní mba'a xí nu tengu ra t'i, 'bex bi zɔh yám
 'behni ra Cornelio. Nɛ mí 'bápa thi ja ra
 goxthi rá ngu ra Simón, nɛ xí 'yánni hapɥ
 ja'a ra ngu. 18 Nu'bɥa mí zɔm bɥ, bi 'yánni:

—Ha 'bɥcua ra Simón Pedro.

19 Nɛ gátho nín 'yomfɛni ra Pedro 'be'a
 ní mba a xí nu, nu'a rá Hogandáhi Ojɔ bi
 'yɛmbi:

—'Bɥpɥ hyu yɛn 'yohɥ i hon'i. 20 Dami
 ndants'i, guí ɕai nɛ guí mbähä ɥ yɛn 'yohɥ,
 guí tɛnni nɛ hin gan su, nguetho nugá bá
 pɛnhdá ɥ, bi 'yɛmbi.

21 Nu ra Pedro bɥaya bi ɔpɥ mi 'bäh yɛn
 'yohɥ gue bá pɛnh ra Cornelio, nɛ bi xifi:

—Nugá guecá guí hongui. 'Be'a gní hy-
 onjɥ.

22 Bi dɔ'ɥ:

—Nu ra Cornelio ra ngarpa dofɥi bá
 pɛncáhe. Nu ra Cornelio n'da ra hocjɔ'i
 gue i numansu Ojɔ. Nɛ gátho yɥ judío i
 ndɔmanho nangue'a. Nɛ n'da ram 'behni
 mahɛts'i bi xi'a da zonh'na'i, gue gui mba
 bɥ rá ngu, nɛ da t'ɔmanho 'be'a gátho gui xifi,
 bi 'yɛn'ɥ.

23 Nu ra Pedro bi xifi da yɛrpɥ mbo ra
 ngu, bin oxpɥ bɥaya. Nu'bɥa mí hyats'i bi
 mbähä ra Pedro. Nɛ'ɥ 'da yɥ 'yɛc'yɛi mí
 'bɥpɥ Jope bi mbähä.

24 Man'da pa bɥaya bi zɔm bɥ ra hnini
 Cesarea. Nu ra Cornelio xí zohni gátho
 'bɥpɥ ja rá ngu nɛ ýa amigo, ngue dim pɛti
 bɥ ja rá ngu. Gátho i tɔm'bɥ. 25 Nu'bɥa mí zɔm

bɥ ja ra goxthi ra Pedro, bá pɔn ra Cornelio,
 bi dɔdi nɛ bin dɔnyahmu bi dɔnde. 26 Pɛ nu ra
 Pedro bi ɔts'i nɛ bi 'yɛmbi:

—Dami ndants'i nguetho nugá dran
 'yohɥ thohogá tengutho i, bi 'yɛna.

27 Nɛ i yáui gátho án yat'a mbo rá ngu. Nɛ
 bi nu xɛn ngu xím pɛti bɥ. 28 Nu ra Pedro bi
 'yɛmp'ɥ bɥaya:

—Guí pɔhmbɥ hin 'yɥ man t'ɛdihe dyɥ
 judíohe gue dan uɔns'hɥ o gue ga ɕuthe bɥ
 ja ni ngumhbɥ, nguetho hin gyɥ judío ahɥ.
 Pɛ Ojɔ xɥ 'yurcagui gue xinga n'da yɥ jɔ'i ga
 ɛmhbe hin da zá dan yámanhohe, ogue ga
 ɛmfɛ hingui ho. 29 Janangue'a nu'bɥa gmí
 zoncagui, bá ɛcá nɛ nte mán t'ánni dá ánni.
 Nuya dín nde ga pɔdi hanja gá zoncagui, bi
 'yɛn'a.

30 Nu ra Cornelio bi 'yɛm bɥaya:

—Ná goho pa tengu ra ora jabɥaya, dá ɛ't'
 man ts'ihmɛ 'bɥ mán yáɔá'be Ojɔ, 'bex bi
 zɔ'a n'da ran 'yohɥ ua dí 'bɥi, mí he ra pahni
 di fɛxni. 31 Nɛ bi 'yɛngui: “Cornelio, Ojɔ
 bi 'yɔde 'be'a gám ma nɛ bi nu yɛn t'unni
 gá un yɥ hyoya, nɛ im bɛn'a'i. 32 Nuya
 guin zohna ra Simón Pedro 'bɥpɥ Jope bɥ
 ja rá ngu ra Simón ra hoca xindáni a, nɛ i
 ja rá ngu bɥ ndendejɔ. Nɛ nu'bɥa da zɔcua
 gan yáui,” ɛn'a ram 'behni mahɛts'i 'bɥ min
 zoqui. 33 Jananjabɥ dá zonh'na 'i nɛ xɛn
 ho guá ɛhe. Nuya gáthogáhe dí 'bɥhmbe ua
 ngue dá nuje Ojɔ, ga ɔhmbe 'be'a gátho da
 xije Ojɔ, gue gui xije, ɛn'a ra Cornelio.

Bi sih ran ho ma'da'yo a ra Cornelio

34 Nu ra Pedro bi 'yɛmp'ɥ:

—Nugá dí pɔcá ya hingui huahna Ojɔ
 to'o da numanho gue'bɥ ra judío o hing ra
 judío. 35 Nu Ojɔ da zini hɔnt'a go nda'a ní
 nde i yá, ngue to'o gátho da numansu'a,
 nɛ to'o i ɔt' ran ho. 36 Guí pɔhmbɥ ram
 hma bá pɛncáhe Ojɔ dyɥ israelgáhe, dyɥ
 judíogáhe, bi ma nangue ra Jesucristo, gue
 nu'a di hocpa ní mbɥi n'da, guehna rá Hmu
 ɥ gátho hɔnt'a go 'be'a ní nde i yá. 37 Nɛ
 guí pɔhmbɥ ram hma nangue ra Jesucristo
 bi hmam bɥ gátho ra häi Judea, bí mbɥpɥ
 Galilea, gue'bɥ ya xí juah rá 'be'fi ra Xuua
 Nxixyɔ gue bi ma di xixyɔba yɥ jɔ'i. 38 Nɛ
 guí pɔhmbɥ Ojɔ bi un rá ts'edi rá Hogandáhi
 Ojɔ ra Jesús, ra mɛngu bɥ Nazaret. Nu ra

Jesús hõnbu go hapu bin 'yo mí øt' ran ho, ne gätho u min 'yohu ra zïthu bi hyõnba thi ra zïthu. Gätho bi 'yõt'u nguetho min 'youi Oja. ³⁹ Ne nugähe ma 'bäigähe a ra Jesús, dí mamhbe majuani, nguetho dá nuhe 'be'a gätho bi 'yõt' ra Jesús nubu ma häihe dyu judíohe, ne pu ma ngurpa hninihe Jerusalén. Ne m'bejua bi tho, bi guarpu ja ra pont'i. ⁴⁰ Pe Oja bi xox'a ná hyupa, ne bi japi dá nugähe xun ho. ⁴¹ Pe njom mi'da bi nu, hõngdähe gue xí huancähe Oja. Janangue dí mamhbe majuani, gue ya majuani dán sihmegähe ra Jesús 'bu mi ndants' 'bu mi du. ⁴² Ne nu'a bi mbencähe gue ga xihmbe yu ja'i ne ga mamhbe, gue gue'a bi huahn'na Oja da 'yõrpa ran juanbi yu ja'i 'bui ne'u xun du. ⁴³ Ne guehna mí man'u gätho yu põngahya Oja, gue gätho to'o da 'yëc'yei nangue ra Jesús, da hyan ra punbi nangue yu ts'oqui, bi 'yën'a ra Pedro.

Nu'u hing yu judío bin t'un rá Hocandahi Oja

⁴⁴ Ne i ya ra Pedro, 'bex bá ðh rá Hogandahi Oja, gätho bi gohmbu yu ja'i i øh rá m hma ra Pedro. ⁴⁵ Ne nu'u yu judío min 'yohu ra Pedro madí hyonya thoho 'bu mí badi bin t'un rá Hogandahi Oja u hing yu judío. ⁴⁶ Nguetho bi 'yõde bin ya 'da yu nde hing yu ndese u, gue bi 'yëspa Oja 'bu mí ya. ⁴⁷ Ne bi 'yën'a ra Pedro, bi 'yänni:

—Ha sä da mba ma hecpi ya 'bucua gue hin din xixya, ne ya xu hyan rá Hogandahi Oja tengugahu, bi 'yëna.

⁴⁸ Ne bi ma di xixyabi nangue rá thuhu ra Jesucristo. M'bejua buya bi 'yap ra mate ra Pedro da gohmbu bu mi'da yu pa.

11

Nu ra Pedro i xih yu 'yëc'yei bu Jerusalén hague an zä bi 'yëc'yei u hing yu judío

¹ Ne nu'u mi'da yu 'bäihu ra Cristo ne yu 'yëc'yei bu ra häi Judea mí øde gue yu ja'i hing yu judío bi hyan rá m hman Oja.

² Pe nu'bu mí mbeng bu Judea ra Pedro, ne bi zõm bu Jerusalén, nu'u 'da yu judío yu 'yëc'yei bu, bi za'a ra Pedro. ³ Nu'u bi xi'a ra Pedro, bi 'yëmbi:

—Hanja gá mba bu yu ngu yu ja'i ngue hing yu judío, ne gán sihmeh u.

⁴ Nu ra Pedro buya bi xifi 'be'a gätho xin ja, gue'bu mí du'mi bi xi Oja gue da zõm bu rá ngu ra Cornelio. Bi 'yëna:

⁵ —Mí 'bucä bu ra hnini Jope, ne mí ya gä'be Oja. Dá nugä tengu'bu dá 'ui, bá cah mahëts'i tengu n'da ra the'bø't'e. Ne bá caí mfent'i goho yu ts'at'i, ne bi zõpu dí 'bui. ⁶ Nu'bu má handi dá nu hõnt'a go 'be'a má zu'uë 'bucua ja ra häi. Dá nu'u ja goho yu gua, yu zu'uë ne yu zate ne mi'da. Ne dá nu yu pozu ne yu doja. ⁷ Ne dá ø'a n'da ra nde bi xiqui: “Pedro, dami ndants'i gui hyo gue gui sa,” bi 'yëngui. ⁸ “Hin'na ma Hmu,” dá ðmbi, “nguetho njam'bu dá sagä a man nin t'ëdi ngue hin ga sahe.” ⁹ Pe nu ra nde mahëts'i bi xiqui mahõn'a: “Pe 'yo gui ðna hingui ho 'be'a dí sändä da ts'a, ngue gätho dá hocä yu,” bi 'yëngä a ra nde. ¹⁰ Nhyundi bi 'yõt'e njabu, bi mba ra 'bø't'e bu mahëts'i buya. ¹¹ Ne 'bexque gue'a ra pa bi zõpu hyu yun 'yohu bu ja ra goxthi gueru dá m 'bucä, gue yu m 'behni bá ne xpu Cesarea, ne bi hyongui. ¹² Ne nu'a rá Hogandahi Oja bi xiqui ga tenni, ne nte mán t'änni ga änni. Ne 'bäcua ya 'dato yu 'yëc'yei ngue dá mbähmbe. Ne dá cæthe bu ja rá ngu n'da ran 'yohu í Cornelio. ¹³ Ne nu'a bi xije gue bi nu n'da rá m 'behni Oja mahëts'i mí 'bäpu ja rá ngu, gue bi xifi da mbenpu ja ra hnini Jope 'da yan 'yohu, da 'yänni nanguecä. ¹⁴ Ne bi xifi gue ga xifi hague dán zä dim pøhø, ne'u 'bupu rá ngu. ¹⁵ Ne nu'bu mí jua'a bi xic ra Cornelio, dá du'mi dá zocä buya. Ne nu'bu má du'mi dá mangä, nu rá Hogandahi Oja bá ðhe ne bi gohmbu u mí 'bupu buya, tengutho bi 'yõrcahu rá mbudi thoho. ¹⁶ Ne nubuya dá bëngä rá m hma ra Hmu Jesús nu'bu mim ma: “Nu ra Xuua bi xixya ah u ra dehe, pe nugä ga 'da ah rá Hogandahi Oja,” bi 'yëngähe ra Jesús, bi 'yën'a ra Pedro.

¹⁷ Ne xø bi 'yëna:

—Nu'bu n'dat'a ran t'unni bi un Oja u, tengutho bi 'daju 'bu ya xtá ëc'yëihu ra Hmu Jesucristo, ha da zä ga serpä a in nde da 'yõt' Oja, bi 'yën'a ra Pedro.

¹⁸ Nu'bu mí 'yø'u yu 'yëc'yei 'bupu Jerusalén 'be'a bi man ra Pedro, him mam bi zai pe bi 'yëspa Oja, ne bi 'yën'u:

—A, njab_u øt Oj_a 'b_u, gue nε' u y_u j_a'i hing y_u judío di japi di p_äh y_{án} 'yomf_εni nangue y_ú ts'oqui, ngue nε' u din ja ra temaz_äi u, bi 'y_εn' u.

Nu y_u 'y_εc'y_εi dim p_εti b_u Antioquía

¹⁹ Nu' u 'da y_u 'y_εc'y_εi ngue bi nu ran u_nbi b_u Jerusalén 'b_u mí mba ntho ra Esteban, bin 'u_εx_t' u. Nu' u 'da bi mba b_u n'danni y_u häi Fenicia nεp_u Chipre nεp_u ja ra hnini Antioquía. Bi man rán ho ma'da'yo ra Cristo b_u bim 'b_ui, p_ε h_ønt' u y_ú mijudío_u bi xifi. ²⁰ P_ε nu' b_u mí z_øm b_u Antioquía 'da y_u m_εngu b_u Chipre nεp_u Cirene, bi zo' u hing y_u judío, gue nε' u bi xifi nangue ra Hmu Jesús. ²¹ Nu' u mí ja ra ts'edi x_un ho nangue Oj_a u, janangue'a x_un ngu y_u j_a'i hing y_u judío bi 'y_εc'y_εi, bi hy_εε y_ú t'ε'c'y_εi, nε bi d_εn'na ra Hmu.

²² Nε bi 'y_ø' u y_u 'y_εc'y_εi 'b_up_u Jerusalén gue bi 'y_εc'y_εi u 'da hing y_u judío b_u Antioquía. Janangue'a bi m_βenp_u a ra Bernabé.

²³ Nε nu' b_u mí z_øm b_u, bi nu ngue i nu rá mate Oj_a y_u j_a'i i 'b_up_u. Bin johya rá mb_ui ra Bernabé b_uya, nε bi zofo, bi xifi hin da hy_εgui, p_ε din 'yomanho b_u ja rá 'yu Oj_a, nε da 'y_ørpa rá 'b_εfi Oj_a ngue g_ätho y_ú mb_ui.

²⁴ Nuna ra Bernabé n'da ra hocj_a'i na, nε mí h_a rá ts'edi x_un ho rá mb_ui nangue rá Hogand_ähi Oj_a in 'youi, nε mí ε'c'y_εi x_un ho. Janangue'a x_un ngu mi'da y_u j_a'i bi 'y_εc'y_εi ra Hmu.

²⁵ Nub_uya, bá p_øm b_u ra Bernabé, bi mba b_u Tarso bi hyom b_u ra Saulo. Nε nu' b_u mí d_ini, bi zixp_u Antioquía. ²⁶ Nε n'dajeya b_{ám} 'b_uhmi b_u, nε mi pa b_u ja ram p_εti nε bi x_{än}bi x_un ngu y_u j_a'i. Guer_u ra mb_udi bi t'εmbi y_u cristiano u y_u 'y_εc'y_εi, gue mí nde da ma, i t_εn ra Cristo u.

²⁷ Nu' u y_u pa u, bá nεxp_u Jerusalén 'da y_u p_øngahy_a, bi mba b_u Antioquía. ²⁸ Nu' a n'da í Agabo, bi ndants'i bim 'b_äp_u madím p_εti y_u 'y_εc'y_εi, nε bi ma con rá ts'edi rá Hogand_ähi Oj_a. Bi ma gue din ja ra thuhu g_ätho ra ximhäi. Nε nuna bin ja 'b_u mim hmuts'ut'abi b_u Roma a ra Claudio. ²⁹ Nε nu' b_u mín ja ra thuhu, nu' u y_u 'y_εc'y_εi b_u Antioquía bi z_{änni} hangu na ngu ts' u ra mb_εti da b_ädi n'da ngu n'da, gue da 'b_εnpa u y_ú mi 'y_εc'y_εi_u 'b_up_u ra häi Judea, ngue da mb_äx'i ts' u. ³⁰ Nε ngub_u bi 'y_øt'e, bi m_βenpa

ra mb_εti u y_ú ngurpi y_u 'y_εc'y_εi b_u Judea, bi hy_äx'a ra Bernabé nε ra Saulo.

12

Bi tho ra Jacobo nε bi mba mfent'i ra Pedro

¹ Nu' u y_u pa u, nu ra ts'ut'abi Herodes bi manda da mba mfent'i y_u 'y_εc'y_εi, bi d_u'mi di u_nba u. ² Nε bi manda ngue bi tho ra Jacobo rán 'yoh_u ra Xuua, ra juai í tho a. ³ Nu' b_u mi b_äh ra Herodes gue i numanho y_u judío hing y_u 'y_εc'y_εi gue bi hyo ra Jacobo, bi b_εnt'a ra Pedro, nε bin th_εui n'da ra d_ämp_εti mí s_{än}ba Oj_a u y_u israel, t'εmbi d_äbaxjua. ⁴ Janangue'a him 'b_εx bi tho ra Pedro, p_ε bi jot'a f_ädi. Nε bi manda 'd_ε'ma 'dato y_ú dof_ui ra Herodes di jamansu ra goxthi, 'da' i goho n'da c_ut'i. Mím b_εn'a ra Herodes xtán zixp_u 'b_uh y_u j_a'i, mí εna xtá hyo b_u 'b_u mí gua'a ram p_εti ran d_äbaxjua. ⁵ Nu ra Pedro guexta'a mí pa m'b_ädi x_un ho b_u ja ra f_ädi, p_ε nu y_ú mi 'y_εc'y_εi_u bim p_εti, nε εmme bin y_äh_u Oj_a nangue ra Pedro.

Oj_a bi g_uc'a ra Pedro nu' b_u mí ofädi

⁶ Nu ra xui a gue mi εn'a ra Herodes xtán g_uc 'b_u mí hyats'i, nu ra Pedro mi c_{ät}'inde yoho y_u dof_ui, nε nu' a, nthu't'i yoho y_u cadena, nε bin äha. Nε x_ø mí 'b_äp_u mi'da y_u dof_ui b_u ja rá goxthi ra f_ädi. ⁷ N'dahmantho bi z_øp_u 'b_uh ra Pedro n'da r_{ám} 'b_εhni ra Hmu mah_εt's'i. Nε bi nεcp_u mbo ra f_ädi. Nu ram 'b_εhni bi 'y_änba rá hyo ra Pedro, bi 'y_ä'a, nε bi 'y_εmbi:

—Ndants'a n'dihi, bi 'y_εmbi.

Nu y_u cadena bi x_øε gue'a mán thu't'i rá 'y_ε. ⁸ Nε nu ram 'b_εhni bi 'y_εmp'a mah_øn'a:

—Dami t_ä't' ni ng_ut'i nε gui 'y_u't' ni th_ix_fani.

Nu ra Pedro bi 'y_øt'e tengu bi si'a. Nε x_ø bi 'y_εmbi:

—Hye ni d_äpahni nε gui t_εngui.

⁹ Nu ra Pedro bi d_εn'na ram 'b_εhni, bi b_øm b_uya. P_ε him mí p_ä 'b_u maju_äni gue'a r_{ám} 'b_εhni Oj_a bi zits'i, uague tengu' b_u bi 'u_itho. ¹⁰ Nε nu' b_u mi thop_u bí 'b_äh rá mb_udi y_u mb_ädi, nε bi thop_u ná yoho 'b_äh y_u mb_ädi, bi z_øm b_u bí ja ra jut'it'εgui b_u ja ra 'yu ní mba b_u hnini. Bi x_øε ra jut'i nε bi b_øm b_uya. Nε nu' b_u min 'yo b_u 'yu, bi 'ue'a r_{ám} 'b_εhni Oj_a, bi ts'o'a ra Pedro b_uya.

11 Nu'a ra Pedro, nu'bu mi bađi 'be'a gätho bin ja, ngue majuađni ne hing ra t'i, bi 'yense:

—Dí paşegä ya gue ra Hmu mahęts'i bá pęhna n'da rá m 'behni, ne bá juđä bu ja rá ts'edi ra ts'ut'abi Herodes, ne bi yađgä nangue 'be'a nde xtá 'yörca ma mijudíohe, bi' yense ra Pedro.

12 Ne nu'bu mín 'yomfęni ts'u, bi mba bu ja rá ngu ra María, rá mbe ra Xuua Marcos, ne xun ngu madím peti bu, i yađu Oja nangue ra Pedro. 13 Ne nu'bu madí jät ra jut'i bu thi ja ra mbä't'i, bi mba bu n'da ra hmute, ra 'yęhe, í Rode, gue da bađi to'o i 'bäp.

14 Ne nu'bu mí 'yörpa rá nde ra Pedro, bi bađi to'o, ne emme madí johya. Pe him 'bex bi xocuabi nguetho in nde m'bet'o bi xi'a n'dihi yu ja'i 'buđu, gue 'bäđu ra Pedro bu ja ra goxthi. 15 Nu yu ja'i bi 'yęmbi:

—Guí häte.

Pe nu'a ra hmute guexta'a mi ma gue gue'a ra Pedro. Ne nu'u bi ma:

—Gue'a rán dađi a.

16 Pe nu ra Pedro bi thoc thoho di jät ra jut'i, ne nu'bu mi xocpi ne bi nu gue gue'a ra Pedro, bi hyonya thoho u. 17 Pe nu'a ra Pedro bi uanba rá 'ye, ndepe din he. Ne bi xifi ha án zä bi gęđu ja ra fädi ra Hmu. Ne bi 'yęmp'u yu ja'i:

—Dami xihmbu a man'da ra Jacobo, gue ra Santiago a, ne'u mi'da yu 'yęc'yei 'be'a bin ja, bi 'yęna.

Ne bi bön'a ra Pedro bi mba n'danni.

18 Nu'bu mi hyats'i, emme bin ja ran cui, gue'da xnin 'yänthoho yu dofui, nguetho him bi bađi 'be'a bin ja ra Pedro. 19 Ne nu ra Herodes bi manda dí honi pe him bá thęni. Ne nubaya bi 'yän'du yu mbängoxthi Hague bin ja, ne bi manda ngue da tho'u buya. M'bejua bi bön'a ra Herodes ra häi Judea, bi mba bu ja ra hnini Cesarea, ne bäm 'buđu.

Bi du a ra Herodes

20 Ne nu ra Herodes emme mí numan'u yu ja'i 'buđu ra hnini Tiro neđu Sidón. Pe nu yu ja'i bim peti, pe m'bet'o bin amigohu ra Blasto, rá m fäts'iu ra ts'ut'abi Herodes. Ne bi sih ra Blasto din hocpahu a ra Herodes, nguetho jatho dí neđu 'be'a da zi yu ja'i bu bí ja rá häi ra Herodes. 21 Janangue'a bi zän man'da ra pa buya, nu yu ja'i bim peti. Nu ra Herodes bi hye rá pahni emme xun ho, ne

bi hyupu ja rá mexa, ne bin höt'ahya. 22 Ne emme bi mbahni yu ja'i ne bi 'yęn'u:

—Hing rá nde n'da ran 'yohu bu na yađu, ne pęgue rá nde n'da ra oja, sä ęn'u.

23 'Dahmantho n'da rá m 'behni Oja mahęts'i bi japi 'bex bin zäman'u ra Herodes, nguetho him bi ma ngue hinga gue'a Oja a, him bi 'yęspa Oja. 'Bex bi nequi yu zu'uę mbo rá foho, bi du buya.

24 Pe nu rá m Hman Oja bi thoqui bi hma, gätho bu n'danni bi 'yöh rá m Hman Oja yu ja'i.

25 Nu ra Bernabé ne ra Saulo, nu'bu mi guah yá 'befi, gue bi sifi da hyax ra mbeti bu Jerusalén, bá peng buya, bán 'yohu ra Xuua Marcos, bi zöđu Antioquía mahön'a.

13

Nu ra Bernabé ne ra Saulo bi dämp' yu 'befi ngue bi mamp rá m hman Oja bu n'danni yu häi

1 Nubu ra hnini Antioquía mi 'buđu yu 'yęc'yei ngue nzai dim peti. 'Da'u yu pöngahya, ne 'da'u yu xänbate. Mí 'buđu ra Bernabé, ne Simón t'ęmbi Negro, ne ra Lucio ra męngu bu Cirene. Ne mí 'buđu ra Manaén, nu'a 'darpu bi mba ma tedeui ra Herodes rá ts'ut'abi ra häi Galilea, ne mí 'buđu ra Saulo. 2 N'da ra pa nu'bu mí 'yöt' ram peti u, ne mí 't' yän ts'ihme, ne nu'a rá Hogandahi Oja bi 'yęmp'u:

—Dami 'ueđu ya yoho yun 'yohu, ra Bernabé ne ra Saulo, nguetho xtá huanhdä u da 'yöt' ra 'befi dá xifi, bi 'yęmbi.

3 Nu'bu mí 'ye't' yän ts'ihme mahön'a, bi 'yáp rá m fäts'i Oja 'bu mí dospa rá yađu ra Bernabé ne ra Saulo.

Bin 'yęhmbu buya:

—Oja da zix ahu, bi 'yęmbi.

Nu'u bi 'behni bi mam bu rá m Hman Oja bu Chipre

4 Nubuya nu rá Hogandahi Oja bi zix'a ra Bernabé ne ra Saulo, bi mba bu ra hnini Seleucia. Nu'bu mí neđu, bi hyu ra barco, bi mba bu ra häi Chipre, ra t'uhäi i ja bu made ra deđu. 5 Ne nu'bu mi zöm bu ra hnini Salamina, bi mam bu rá m Hman Oja bu ja yá nijađu yu judío. Ne ra Xuua Marcos mín 'yohu ne bim fäđu. 6 Nu'bu mi thopu gätho ra häi Chipre, bi zöm bu ja yá hyodi ra hnini

Pafos. Ne bin t̄imhb̄a n'da ra judío gue ra b̄adi, ɛna rá p̄ongahȳa Oj̄a p̄egue ra hȳate a, nu rá thuhu í Barjesús. ⁷ Nu'a mín 'youi b̄a ja rá 'b̄efi ra Sergio Paulo, rá ts'ut'abi ra häi b̄a. Nu'a ra Sergio Paulo n'da ran 'yoh̄a ɛmm̄e mí ja rán 'yomf̄eni x̄un ho. Nu'a bi zohna ra Bernabé ne ra Saulo nguetho nde da 'yøh rām Hman Oj̄a. ⁸ P̄e nu ra b̄adi Barjesús, n'dat'a ra Elimas, bi 'yut'a ra ts'ut'abi, nguetho hingui ndepe da 'ȳɛc'ȳei a i sifi, ne bin junth̄a a ra Bernabé ne ra Saulo. ⁹ Nu ra Saulo, n'dat'a ra Pablo a, n'youi x̄un ngu ra ts'edi nangue rá Hogand̄ahi Oj̄a a, ɛmm̄e bi hȳɛt'a ran 'yoh̄a ngue ra b̄adi. ¹⁰ Ne bi 'ȳɛmp'a:

—Nu'i gra ndøhȳate ɛmm̄e guín 'youi ḡätho 'b̄e'a x̄un ts'o. Nu'i gra ts'unt'̄u i ra d̄amants'o. Nu'i gadí ɛcūa 'u ḡätho x̄un ho. Hä nj̄am'b̄a gui 'ȳɛ'ts'a gní xih ȳa j̄a'i hingui ho 'b̄a da d̄en Oj̄a. ¹¹ Nuya da 'yøt'a'i ran ɛnbi ra Hmu mah̄ɛts'i. Gan x̄ädä gue hin da z̄ä gui nu ran nequi 'da ȳa pa, bi 'ȳɛmp'a ra Pablo.

'Bex bin x̄ädä, bi ḡa 'b̄exui rá d̄ä, ne bi hyoni to'o da ḡurpa rá 'ȳe'a b̄aya. ¹² Nu'b̄a mí nu'a ra ts'ut'abi 'b̄e'a bin ja, bi hyonya thoho, 'bex bi 'ȳɛc'ȳei b̄aya, nguetho ya bi b̄adi majuani a rán x̄ädi ra Hmu mah̄ɛts'i ngue míman'a ra Pablo.

Ra Pablo ne ra Bernabé nub̄a ra hnini Antioquía, gue ra häi Pisidia

¹³ Nu ra Pablo ne'̄u mín 'yoh̄a bi hyu ra barco, bi nexp̄a Pafos ne bi zøm b̄a Perge b̄a ja ra häi Panfilia. P̄e nu ra Xuua Marcos bá ɛ'a, bá sotho 'u mín 'yoh̄a, ne bá peng mah̄on'a b̄a Jerusalén. ¹⁴ Nu ra Pablo ne'a ra Bernabé mín 'youi, bi nexp̄a Perge bi mba b̄a man'da ra hnini Antioquía b̄a ra häi Pisidia. Ne nu'b̄a mi zøn ra pa ran säya, bi yurp̄a ja rá nij̄a ȳa judío ne bi hyurp̄a 'u. ¹⁵ Nu'b̄a mi gua'a man'̄u 'b̄urp̄a, ngue rá s̄ocūa ȳán t'ɛd̄i ȳa judío ne rá s̄ocūa ȳa p̄ongahȳa, nu'̄u di jamansu b̄a ja ra nij̄a bi xi'a ra Pablo ne ra Bernabé:

—N'yoh̄a aui, nu'b̄a ja aui ts'̄u n'da ran zofo, dami xije ts'̄u.

¹⁶ Bi ndants'a ra Pablo b̄aya, bim 'b̄äi, bi uan rá 'ȳe ngue ndepe da 'yøh ȳa j̄a'i, ne bi 'ȳɛmbi:

—N'yoh̄a ah̄a ma mi'israelh̄a, ne ḡätho ah̄a guín numansuh̄a Oj̄a, dami 'yøhmb̄a ya. ¹⁷ Nu'a Oj̄a gue dí tenhd̄a dȳa israelh̄a, bi huan'd̄a mam bomb̄otah̄a ne bi japi bin x̄andi x̄un ngu nu'b̄a mí 'b̄urp̄a ra häi Egipto, ne mí 'b̄urp̄a tengu ȳa n'dan'yo j̄a'i. Ne nu Oj̄a b̄aya bá j̄uc'̄u nangue rá ts'edi b̄a mi 'b̄u. ¹⁸ Ne madague'a him madí d̄äp Oj̄a ȳá mb̄ai 'u 'b̄u min 'yo m̄be nyote nj̄eya b̄a ma'ueni 'u, p̄e guehma bin ja rá yemb̄ai Oj̄a. ¹⁹ Ne bi un'na ra häi Canaán 'u ma mi'israelh̄a gue di manda z̄ɛɛ, 'b̄u mí jua'a bi hyo'̄u yoto ȳa nde x̄mí 'b̄urp̄a. Ne bin z̄am b̄a ma mi'israelh̄a b̄aya. ²⁰ Nu Oj̄a b̄aya bi japi bim 'b̄uh ȳá z̄ɛ'mi, ne goho ciento ne yote ma'd̄et'a nj̄eya madí manda ma mi'israelh̄a, asta gue'b̄a go míman 'b̄uh ra p̄ongahȳa Samuel. ²¹ M'bejua bi ndese ȳa j̄a'i n'da ra hmuts'ut'abi di manda 'u. Ne bi jap Oj̄a a ra Saúl dim hmuts'ut'abi b̄aya. Nu ra Saúl, rá ta a ra Cis, gue rām bomb̄ota ra Benjamín mí 'b̄uh maya'b̄u. Ne nu'a ra Saúl bim hmuts'ut'abi yote nj̄eya. ²² Nu'b̄a mi 'uec Oj̄a ra Saúl b̄aya, bi japi bim hmuts'ut'abi ra David. Ne mi man Oj̄a, bi 'ȳɛna: “Nuna ra David, rá ts'unt'̄u a ra Isai, ɛmm̄e dín numanho, nguetho da 'yørca a ma p̄ähä ne 'b̄e'a ḡätho dín nde,” bi 'ȳɛn Oj̄a, bi 'ȳɛn'a ra Pablo 'b̄a mín zo'̄u ȳá mijudíoh̄a b̄a ra hnini Antioquía, ra häi Pisidia.

²³ Ne bi thoqui bi man ra Pablo, bi 'ȳɛna:

—Ne gue'a ra David rām bom'beto na ra Jesús gue bá p̄encah̄a Oj̄a, ma p̄orp̄ateh̄a dȳa israelh̄a, dȳa judíoh̄a, tengu mí man Oj̄a maya'b̄u. ²⁴ Ya ma guerp̄a di d̄amp'rá 'b̄efi ra Jesús, nu ra Xuua mí xih ma mi'israelh̄a gue dín xixȳa to'o ḡätho bi p̄äh ȳá mb̄ai nangue ȳá ts'oqui. ²⁵ Nu'b̄a mi ts'utho da du a ra Xuua, nu'a mí mam buya: “Nu'a gá b̄ɛmh̄b̄a gue guecä p̄e hinga guecä. P̄e m'bejua ba ɛɛ, ne hin dí s̄ucä tengu a, nguetho ɛmm̄e x̄un h̄ɛts'i rá ts'edi a,” mí ɛn'a ra Xuua, bi 'ȳɛn'a ra Pablo.

²⁶ Ne bi thoqui bi man ra Pablo, bi 'ȳɛna:

—Man 'yoh̄a ah̄a, ȳám bom'betoj̄a ra Abraham, ne mi'da ah̄a gue ne'ah̄a guí numansuh̄a Oj̄a, guej̄a bá p̄encah̄a na rām hma Oj̄a, ne i ma hague dán z̄ä di p̄øj̄u. ²⁷ P̄e nu ma m̄enguh̄a mí 'b̄urp̄a Jerusalén, ne ȳá ngurpi 'u, him mi p̄adi gue gue'a ra Jesús mí

o't yu pøngahya, madague'bu i hmam bu ja ma nijahu gätho yu pa ran säya. Janangue'a bi 'yørpa ra Jesús tengu män t'o't'i 'bu mí yapi gue da hyo. ²⁸ Nu ra Jesús nte min dupate, pe bi si'a ra Pilato gue di manda da tho. ²⁹ Ne nu'bu mí 'yørpe 'be'a gätho män t'o't'i bu ja rá m hman Oja, ne m'bejua buya bi mba ma ca'mi bu ja ra pont'i, ne bi t'ägui. ³⁰ Pe nu Oja m'bejua ts'u bi xoxpu 'bu'u xun du. ³¹ Ne nu yun 'yohu män 'yohu mam'bet'o a ra Jesús 'bu mí nexpu ra häi Galilea, ne bi mba bu ra dahhini Jerusalén, ne guet'u i xih yu ja'i u ya.

³² Necä'be dí xi ah u ya nangué ra Jesús, ran ho ma'da'yo gue'a mí xi Oja u ma bøtah u 'bu mí ma gue 'be'a majuani din ja. ³³ Ne gue'a bin ja a ya. Gue bi jacuah u 'bu mí xox'a ra Jesús, gue gueju dyum bom'betuju u bi xi Oja majuani. Tengu män t'o't'i bu ja rá m Hman Oja, ná yoho ra Salmo, i ena: “Nuya nam pa ya, dí ε'ts'i'i, da nu'u yu ja'i ya gue majuani ma Ts'unt'u i,” mí en Oja 'bu mí 'yena, bi 'yén'a ra Pablo.

³⁴ Ne xø bi 'yén'a ra Pablo:

—Ne bi xox Oja a ra Jesús 'bu mí du, ne hin da du mahøn'a. Ne gue'a bi man Oja, 'bu mí 'yena: “Dat'a ra hoganjapi ga 'da'i tengu dá xih majuani ra David,” bi 'yén Oja, bi 'yén'a ra Pablo.

³⁵ Ne xø bi 'yena:

—Ne gue'a bi mam bu man'da ra Salmo gue bi 'yo't'a ra David, bi xi Oja: “Hin gui jap'a ni Hoga Ts'unt'u da 'ya a rá ngøc'yei,” bi 'yembi. ³⁶ Pe nu ra David nu'bu mí jua'a rá 'befi ngue bi 'yørpa rá pähä Oja gätho mí 'bucua ja ra häi, bi du. Ne 'darpu yun 'yägui yu bøta bi t'ägui, ne bi 'ya bu rá ngøc'yei a buya. ³⁷ Pe nu'a rá ngøc'yei ra Jesús, bi xox Oja a, him bi 'ya a. ³⁸ Ma cu ah u, dín nde ah u gui pahmbu, nangué ra Jesús i jaj u ra punbi nangué ma ts'oquihu, ne gue'a dí xi ah u a ya. ³⁹ Hønt'a go to'o gahu ga döp ma mbuihu a ra Jesús, din jaj u ra punbi gätho ma ts'oquihu. Ne madague'a dí øthu yun t'edi ra Moisés bi xi Oja, pe hinga gue'u dí punga ma ts'oquihu u. ⁴⁰ Dami 'yεc'yeh u ra Cristo ya, janangue'a hin gui nuhu 'be'a bi man yu pøngahya bu ja rá m Hman Oja, nu'bu mí ma:

⁴¹ Damin 'yomfēnih u ts'u a gnán thennate thoh u,

nguetho dí øt'ä n'da ra 'befi nuixte yu pa jabuya gui 'buhmbu.

Pe nu'bu hin gui 'yεc'yeh u 'bu 'bo'o i xi ah u, gui hyonya thohoh u 'bu bi mba ma un'ni ah u, ne gui tuh u buya.

Gue'a mí man yu pøngahya 'bu mí 'yén Oja, bi 'yén'a ra Pablo.

⁴² Ne nu'bu mí bøm bu ja ra nija ra Pablo ne'a män 'youi, ne nu'u 'da gue madim peti bu bi 'yöp ra mate gue da xih mahøn'a 'bu ni yoto u, tengu xí xih ya. ⁴³ Ne nu'bu mí gua'a ram peti bu ja ra nija, xun ngu yu mijudíoh u ne'u i εc'yei tengu yu judío, bi den'na ra Pablo ne ra Bernabé. Nu ra Pablo ne ra Bernabé bi xifi ngue di thoqui da 'yεc'yeh u ra Jesús, gue dí 'daju rá mate Oja a.

⁴⁴ Janangue'a nu'bu mí zøn'a hyato pa buya, ngue ra pa ran säya, mbe gätho na ngu yu ja'i 'bupu ja ra hnini bim peti bu, ngue da 'yøh rá m Hman Oja mahøn'a. ⁴⁵ Pe nu'bu mí nu'u yu judío ngue ní mba bu ja yu nija gätho yu ja'i, ne bin seya u buya. Ne bin junthu ra Pablo ne mí en'u him majuani a bi ma, ne bi c'aman'u a. ⁴⁶ Nu ra Pablo ne ra Bernabé bi hyut'ran zambu ne nts'edi bi ma:

—Bi zän Oja m'bet'o thoho bi sij u rá m Hman Oja dyu judíoh u, ne hin gá hyamhu. Janangue'a hin nin sähu gui hyamhu ra temazai. Pe ga mbähmbe ga xihmbe yu ja'i hing yu judío ya. ⁴⁷ Nguetho ra Hmu mahets'i bi mbencähe ne mi ma:

Ya dá penh'nah u gui xihmbu yu ja'i hing yu judío, din ja ran nequi yu mbui.

Ne gätho ra ximhäi gui mamhu hague dán zä ga yanba yu te yu ja'i,

ne gue'a bi xije ra Hmu a, bi 'yén'a ra Pablo.

⁴⁸ Ne nu'bu mí 'yøh yu ja'i ngue hing yu judío 'be'a bi man ra Pablo, bin johya yu mbui, ne bi 'yena:

—Xun ho rá m Hman Oja, bi 'yén'u.

Ne bi 'yεc'yei to'o gätho män thahni gue din t'un'na ra temazai. ⁴⁹ Ne nu rá m Hman Oja, ya gätho bu ja ra häi Pisidia bi hma.

⁵⁰ Pe nu'u 'da yu judío bi parpa u 'da yu xisu, gue'u 'da mí søm bu ja yu nija ne mí pa nt'εspi bu ja ra hnini, ne'u mí da yun 'yohu gue yu ngurpi bu ja ra hnini. Ne nu'u bi ucpa ra Pablo ne ra Bernabé buya, ne bi xifi da

bøm bꞰ ja yá häi. ⁵¹ Janangue'a nu ra Pablo nε ra Bernabé bi huac yá gua yꞰ fonthäi, ngue n'da ra hmεpya nde da ma, da nu rán theui a bi 'yøt'Ʞ. Nε bi mba bꞰ ja ra hnini Iconio bꞰya. ⁵² Pε nu yꞰ 'yεc'yεi bꞰ Pisidia εmme bin johya, nε bi hya ra ts'edi xꞰn ho nanguε rá Hogandahi Oja.

14

Ra Pablo nε ra Bernabé nubꞰ ra hnini Iconio

¹ NubꞰ Iconio, bi yꞰrꞰ ra Pablo nε ra Bernabé bꞰ ja yá nijá yꞰ judío, nε bi mam bꞰ a ráꞰ Hman Oja. Nε bi ma xꞰn ho, janangue'a xꞰn ngu yá mijudíoꞰ bi 'yεc'yεi, nε'Ʞ yꞰ já'i gue hing yꞰ judío. ² Pε nu'Ʞ 'da yꞰ judío ngue him bi 'yεc'yεi εmme madin 'yꞰthꞰ Ʞ hing yꞰ judío, bim parbi da zꞰ'Ʞ yꞰ 'yεc'yεi. ³ Pε nu ra Pablo nε ra Bernabé nya'a bim 'bꞰrꞰ, nguetho xꞰn ngu bi 'yεc'yεi bꞰ, nε bi hyut' ran zambꞰi bi ma nanguε ra Hmu mahçts'i. Nu ra Hmu bi un yá ts'edi Ʞ ngue da 'yøt' yꞰ hmεpya nε yꞰn t'øt'e nuixte, guεꞰ da bꞰh yꞰ já'i, Oja in 'yohꞰ ra Pablo nε ra Bernabé. ⁴ Pε nu yꞰ já'i bꞰ ja ra hnini bin heque. 'Da'Ʞ bi dεn yꞰ judío hing yꞰ 'yεc'yεi, nε 'da'Ʞ bi dεn ra Pablo nε ra Bernabé. ⁵ Janangue'a, nu yꞰ ngꞰrꞰi bꞰ ja ra hnini bi un ran t'çdi Ʞ hing yꞰ 'yεc'yεi, yꞰ judío Ʞ'da, hing yꞰ judío Ʞ 'da, gue da zꞰ'Ʞ, nε di bat'ado Ʞ. ⁶ Pε nu ra Pablo nε ra Bernabé, 'bꞰ mí bꞰdi 'be'a nde da 'yørpe, bi 'dagui, bi mba bꞰ ja ra hnini Listra, nεꞰ ra hnini Derbe nubꞰ ra häi Licaonia. Nε bin 'yo gätho ra xεqui bꞰ. ⁷ NεꞰ bá mam bꞰ rán ho ma'da'yo ra Cristo bꞰ Ʞ.

Bi mba ma bat'ado ra Pablo bꞰ Listra

⁸ NubꞰ ja ra hnini Listra mí 'bꞰrꞰ n'da ran 'yohꞰ, ra dogua, ngue ya xín jabꞰ 'bꞰ mim 'bꞰi. Nε mí hurꞰ nguetho hin jam'bꞰ bin 'yo. ⁹ Nu ran 'yohꞰ i øde 'be'a bi man ra Pablo. Nu'Ʞ mí hyçt a ra Pablo, mí pꞰdi 'be'a míꞰ bçn'a zꞰ dogua, ngue ya i çc'yεi gue dí hocpa rá gua ya. ¹⁰ Janangue'a nu ra Pablo nts'edi bi ma:

—Ndants'i gam 'bäi.

Nu ran 'yohꞰ bꞰya 'bex bi zägui bin 'yo.

¹¹ Nε nu'Ʞ yꞰ já'i, nu'Ʞ mín nu 'be'a bi 'yøt'a

ra Pablo, nts'edi bi mbafi, nε bin ya yá nde 'Ʞ licaonia, bi 'yçna:

—Nuya yꞰ oja ya, pε bi nεqui tengu'bꞰ yꞰn 'yohꞰ, bi zøcua ja ra häi dí 'bꞰhmbꞰ, bi 'yçn'Ʞ.

¹² Nu ra Bernabé bi 'yçmbi tengu rá thuhu yá oja zεhε ra Júpiter, ximangutho a ra Pablo bi 'yçmbi tengu rá thuhu yá oja zεhε ra Mercurio. Nguetho man'da mi ya'a ra Pablo, nε i çmbi rá pøngahya ra Júpiter a ra Mercurio. ¹³ Nu'a ra mbäjä bꞰya, ngue mí pεꞰ'a yá oja Júpiter, mí ja bꞰ n'da ra ngu bꞰ ndehnini, guεꞰ mí thꞰnde ra Júpiter yꞰ já'i. Nu'a ra mbäjä nε'Ʞ 'da yꞰ já'i bá si yꞰn dꞰni guεꞰ 'bꞰh ra Pablo nε ra Bernabé, çmbi ra Mercurio nε ra Júpiter, gue da hyo yꞰn dꞰni da mbøspe. Nε bá çꞰ yꞰ dønı, gätho da mbøspe. ¹⁴ Pε nu'Ʞ mí bꞰh ra Bernabé nε ra Pablo 'be'a i nde da 'yøt'Ʞ yꞰ já'i, bi yꞰrꞰ 'bꞰh yꞰ já'i, bi dꞰn yá pahni, ndepe da bꞰh yꞰ já'i hingui numanho 'be'a nde da 'yøt'Ʞ, nε bi 'yçmbi:

¹⁵ —N'yohꞰ ahꞰ hanja ngubꞰ gnı 'yøthꞰ. Nguetho dyꞰn 'yohꞰ thoho'be, pε bá ç'be ua gue dın nde ga xi a'be gui 'yεs'hꞰ 'be'a guı øthꞰ, nguetho säti thoho 'be'a guım bçmhꞰ. Nde'bꞰ gui 'yεs'hꞰ gnı thꞰndehꞰ Ʞ guı çmfꞰ yꞰ oja ua ja ra häi, nε gui thꞰndehꞰ majuꞰni Oja. Nguetho gue'a bi 'yøt' mahçts'i nεcua ja ra häi nε ra dejä nε gätho i ja ua. ¹⁶ Nu'Ʞ yꞰ pa bi thogui, Oja bi hyεtho yꞰ já'i da 'yøzεhε yá pähä zεhε. ¹⁷ Pε nu Oja bꞰya zꞰi i urcaꞰ rá hogan 'yomçfçni i ørcahꞰ, gue bí pçnh ra 'ye nε di japi din ja ma huꞰhihꞰ, nε di 'dajꞰ 'be'a dí sihꞰ nε di 'dajꞰ ran johya ma mbꞰihꞰ, bi 'yçn'a ra Pablo.

¹⁸ Madague'bꞰ ngubꞰ mí man ra Pablo, pε xꞰn hçi bꞰ í hεcꞰa yꞰ já'i gue hin da mbøspe.

¹⁹ Pε bi zøm bꞰ 'da yꞰ judío bá nεxpꞰ ra hnini Antioquía bꞰ ja ra häi Pisidia, nεꞰ Iconio, nε nu'Ʞ bi parba yꞰ já'i da zꞰh ra Pablo nε ra Bernabé. Nu yꞰ já'i bꞰya bi bat'ado ra Pablo nε bi çꞰrꞰ häi, bi hyøn'a thi bꞰ ja ra hnini, nε çmbi gue ya bi du. ²⁰ Pε nu'Ʞ mí zøh yꞰ 'yεc'yεi bꞰ 'ben'a ra Pablo, bi ndants' pꞰya, nε bi mba mahøn'a bꞰ ja ra hnini. Nu'Ʞ mí hyax bꞰya bi mbε ra Bernabé bꞰ ja ra hnini Derbe.

21 Nub_u ja ra hnini Derbe bi mamp'a rán ho ma'da'yo ra Cristo, ne xan ngu bi 'yεc'yεi. Ne nub_uya, nu ra Pablo ne ra Bernabé bá ne xp_u, bi thoh mahøn'a b_u ja y_u hnini Listra ne Iconio ne p_u Antioquía b_u ra häi Pisidia.

22 Guer_u bi thoqui bi hat ra ts'edi yá mb_u y_u 'yεc'yεi, ne bi xifi di thocta a dí 'yεc'yεi, nguetho gätho to'o da y_urp_u di manda rá ts'edi Oj_u, jatho da nu xan ngu yan unbi.

23 Ne nub_uya nu ra Pablo ne ra Bernabé bi 'ye't' yán ts'ihmε 'b_u mí huan'd_u din ngarp_u n'da ngu n'da b_u ja y_um peti. Ne bi 'yär Oj_u ngue da mbäx'ä y_u ngarp_u. Ne bi dáp'a Oj_u u gätho na ngu u y_u 'yεc'yεi gue di jamansu, nguetho bi 'yεc'yεi Oj_u u.

Bá peng b_u ra Pablo ne ra Bernabé b_u Antioquía ra häi Siria

24 Ne nub_uya ra Pablo ne ra Bernabé bi thop_u ra häi Pisidia ne bi zøm b_u ra hnini Perge nub_u ra häi Panfilia. 25 Ne guer_u bi mamp'a rán ho ma'da'yo ra Cristo. M'bejua b_uya bi mba b_u ra hnini Atalia. 26 Guer_u bi hyu ra barco bi mba b_u Antioquía b_u ra häi Siria, guer_u ra mb_udi xí un Oj_u yá 'befi u, ne xí t'är rá m fäts'i Oj_u u. Ne nuya bi juah ya. 27 Nu'b_u mi zøm b_u, bi ma dim peti y_u 'yεc'yεi, ne bi xifi gätho bi 'yøt'e ngue bi zε'a Oj_u, ne bi xifi ne'ä hing y_u judío bi jap Oj_u bi 'yεc'yεi. 28 Ne nu ra Pablo ne ra Bernabé, nya'a bim 'b_uhmb_u y_u 'yεc'yεi b_u b_uya.

15

Bim peti y_u ngarp_u b_u Jerusalén

1 Nu'ä y_u pa u bi zøm b_u Antioquía 'da yan 'yoh_u bi ne xp_u ra häi Judea. Ne sä bi xi'ä y_u 'yεc'yεi hing y_u judío ngue hingui sä dim pø'a n'da 'b_u hinga nthεqui yá xifani, tengu bi xänba ra Moisés u y_u judío. 2 Nu ra Pablo ne ra Bernabé nts'edi bin junth_u u, janangue'a bi t'εmbi da mba b_u Jerusalén, ne'ä mi'da y_u 'yεc'yεi, din y_uh_u b_u yá 'bäih_u ra Cristo ne'ä mi'da y_u ngarp_u b_u, nanguε 'be'a bi man'ä yan 'yoh_u.

3 Janangue'a nu'ä y_u 'yεc'yεi b_u Antioquía bin 'yεhmb_u b_uya, bi mbεnp_u ja ra 'yu u. Ne nu'b_u mi hyax ra 'yu ní mba Jerusalén, bi thop_u ja ra häi Fenicia ne p_u ra häi Samaria. Ne nub_u bi thogui, bi xih y_u 'yεc'yεi ngue bi hyε'ä yá t'εc'yεi zεhε u hing y_u judío, ne

bi dεn ra Cristo. Ne nu'b_u mí 'yø'ä y_u cu nanguε ra Cristo 'be'a bi man ra Pablo, bin johya b_uya.

4 Nu ra Pablo ne ra Bernabé ne'ä mín 'yoh_u b_uya, bi zøm b_u Jerusalén. Ne nu yá 'bäih_u ra Cristo ne'ä mi'da y_u ngarp_u mi 'b_urp_u, ne gätho mi'da y_u 'yεc'yεi, bin johya 'b_u mín nu'ä, ne bim petih_u. Ne nu ra Pablo ne ra Bernabé bi ma gätho 'be'a bi 'yøt'e, ngue bi zε'a Oj_u 'b_u mí xi'ä hing y_u judío. 5 Pε 'da'ä y_u judío, y_u fariseo u ngue mí εc'yεi, bim 'bäi ne bi 'yεna:

—Jatho da mba nthεqui yá xifani y_u 'yεc'yεi gue hing y_u judío, ne da sifi da 'yøt' yán t'εdi ra Moisés, bi 'yεn'ä.

6 Nu'ä yá 'bäih_u ra Cristo b_uya, ne'ä mi'da y_u ngarp_u, bim peti ngue bin 'yän'd_u 'be'a man'da xan ho da 'yøt'e. 7 Ne nu'b_u nya'a thoho madín 'yomfεni u, bim 'bä'a ra Pedro, ne bi 'yεna:

—N'yoh_u äh_u, guí p_uhmb_u gue maya'b_u ts'ä bi xicä Oj_u n'dand_u gue ga xi'ä 'da y_u j_u'i hing y_u judío ran ho ma'da'yo. Ne nanguε dá mangä, bi zä bi 'yøde ne bi 'yεc'yεi. 8 Nu Oj_u gue i p_urp_u yá mb_u y_u j_u'i, bi jaj_u ga p_uhmb_u i sin'ä hing y_u judío, nguetho bi un rá Hogand_uhi Oj_u u, tengu bi 'daj_u dy_u judío. 9 Nu Oj_u him bi 'yøt'a n'da ran heque nanguεj_u dy_u judío ne'ä hing y_u judío, pε ne'ä bi japi bi bo yá mb_u ngue bi 'yεc'yεi. 10 Nuya hanja guí εmh_u hin da zin Oj_u u gue him bi 'yøt' yán t'εdi ra Moisés, pε ya bi zin Oj_u u. Nguetho guí εmh_u i jatho da 'yøt'ä yan t'εdi, tengu'b_u guí hyøspah_u n'da ra 'beni, gue hin dá häth_u, xinga gue'ä mam bombøtah_u xtá hyät'i, bi 'yεn'a ra Pedro.

11 Ne xø bi 'yεna:

—Pε nuj_u dí εc'yεih_u ngue da mba ma pøhøgä_u nanguε rá mate ra Hmu Jesús, ngutho'ä hing y_u judío, bi 'yεn'a ra Pedro.

12 Ne nub_uya bi y_u ra Bernabé ne ra Pablo, ne bi xi'ä 'be'a gätho bi 'yøt'e nanguε rá ts'edi Oj_u, y_u hmεpya ne yan t'øt'e nuixte ngue bi 'yørp_u 'b_uh y_u j_u'i hing y_u judío. Ne gätho ná y_u njom bin y_u. 13 Nu'b_u mí gua'a bi ma ra Pablo ne ra Bernabé, nu ra Jacobo Santiago bi 'yεmp'ä madim peti b_u:

—N'yoh_u äh_u guí 'yøhmb_u ya 'be'a dí mangä. 14 Nu ra Simón Pedro ya bi xij_u ha

ín ja Ojã ra mbãdi bi huahn'ni 'da yã ja'i hing yã judío ngue da 'yɛc'yɛi. ¹⁵ Nɛ ngutho bi man yã pɔngahyã 'bã maya'bã, 'bã mi 'yo't'i 'bɛ'a bi man Ojã.

¹⁶ Bi 'yɛna:

M'bejua gua pengã mahøn'a, nɛ ga japi din thãndegui mahøn'a tengu mi thãndegui nu'bã mí 'bãh ra David.

Tengutho 'bã di hoc mahøn'a n'da ra nijã gue xãn yɔt'e.

¹⁷ Nɛ gãtho mi'da yã ja'i da hyongui, guecã dra Hmu mahɛts'i.

Gãtho to'o yã ja'i hing yã judío ngue ma mbɛti ɛ, da hyongui.

¹⁸ Njabã bi man Ojã maya'bã nɛ bi japi bi fãhya gue'bã go maya'bã.

¹⁹ Janangue'a dí xi ahã ya, ɛn'a ra Jacobo, nde'bã hin te ga xihmbã da 'yɔt'a xãn hɛi ɛ hing yã judío, gue nu'ɛ xí hyɛɛ yá t'ɛc'yɛi nɛ i tɛn'na Ojã. ²⁰ Pɛ ga othã n'da ra sɔcuã, nɛ ga xihmbã ɛ da hyɛgui gãtho yán t'ɔt'e yã hmite, nɛ hin da 'yɔt' yãn 'yomt'ɛni, nɛ hin da za ra ngø gue him bi bøn rá ji 'bã mí tho, nɛ hin da zi ra ji. ²¹ Janangue'a hin di ɛnba yá mbãi to i tɛn yán t'ɛdi ra Moisés, nguetho xãn ngu yã jɛya xí thogui i hmam bã ja yá nijã yã judío yán t'ɛdi ra Moisés, gãtho yã hnini i hma 'bã ra pa ran ts'äya, bi 'yɛn'a ra Jacobo.

²² Gãtho yã 'yɛc'yɛi nɛ yá 'bãihã ra Cristo nɛ mi'da yã ngurpi bi numanho 'bɛ'a bi man'a ra Jacobo. Nɛ mi ɛn'ɛ gue da thanh'ni 'da da 'bɛhni da mbähã ra Pablo nɛ ra Bernabé bã Antioquía. Nɛ bi thanh'na ra Judas t'ɛmbi Barsabás nɛ ra Silas, nɛ gue'ɛ 'da yá ngurpi yã 'yɛc'yɛi ɛ. ²³ Nɛ nu ra sɔcuã ngue bi gãts'i bi ma:

“Nugãhe, ma 'bãigãhe a ra Jesucristo, nɛ mi'da gãhe gue dyá ngurpigãhe, nɛ gãtho ni cuje nangue ra Cristo, dí pɛn'nahã ra sɔcuã, ma cu ahã, nɛ dadí zɛngua ahe. Dadín cuhã nangue ra Cristo gyã ja'ihã ngue hin gyã judío hã guí 'bãhmbã bã Antioquía, nɛpã gãtho ra häi Siria nɛpã ra häi Cilicia. ²⁴ Nugãhe dá øhmbe ngue 'da yãn 'yohã bi nɛxua bi mba bã, nɛ bi pat'ahã nɛ bi xi ahã ngue jatho da mba nthɛqui ni xifanihã nɛ guí 'yøthã rán t'ɛdi ra Moisés. Pɛ nu'ɛ hin dá pɛnhdãhe ɛ. ²⁵ Nugãhe dãm petihe nɛ dá sãnhde 'da yãn 'yohã da mbähã ra Pablo nɛ

ra Bernabé. ²⁶ Nu ra Pablo nɛ ra Bernabé ɛmmɛ dí numanhohe, nguetho hingui su din 'yo bã hapã ɛna da tho, ngue da ma nangue ma Hmuhã ra Jesucristo. ²⁷ Nɛ dá pɛnhde ra Judas nɛ ra Silas da xi'asɛhã 'bɛ'a dá othe. ²⁸ Nguetho rá Hogandãhi Ojã bi xije, nɛ dá numanhohe, ngue hin ga 'da ahã mi'da yãn t'ɛdi xãn hɛi guí 'yøthã nangue yán t'ɛdi ra Moisés. Hønt' ya zã ts'ɛ yãn t'ɛdi dá ot'ahe. ²⁹ Nuya dí xi ahe ya, ngue hin guí sihã 'bɛ'a bi 'bøspa yã hmite, xínga gue ra ji guí sihã, xínga gue guí sahã ra ngø gue him bi bøn ra ji 'bã mi tho. Nɛ hin guí 'yøthã yãn 'yomt'ɛni. Nu'bã guí hyɛhmbã gãtho 'bɛ'a dí xi ahe, xãn ho 'bã. Ojã da mbãx ahã. Nɛ hønt'a dí xi ahe ya,” bi 'yɛn'a ra sɔcuã bi 'yo't'a ra Jacobo Santiago 'bã mi ja ram peti bã Jerusalén, bi gãx ra Pablo.

³⁰ Nɛ nubãya, bi mbähã ra Pablo, ra Bernabé, nɛ ra Judas, nɛ ra Silas bã ja ra hnini Antioquía. Nu'bã mí zøm bã, bi ma dí peti yã 'yɛc'yɛi nɛ bi dã ra sɔcuã bãya. ³¹ Nɛ nu'bã mí nu'ɛ 'bɛ'a mí mam bã ja ra sɔcuã, bin johya yá mbãi nangue ran zofu bi sifi, ngue bi hyurpa yá mbãi. ³² Nu ra Judas nɛ ra Silas, nɛ'ɛ, yã pɔngahyã ɛ. Nɛ nangue rán zofu ɛ bi hyurpa yá mbãi yã 'yɛc'yɛi. Nɛ bi mbãts'i da 'yɛc'yɛi xãn ho. ³³ Nu ra Judas nɛ ra Silas bim 'bãpã Antioquía 'da yã pa. M'bejua bin 'yɛte yã 'yɛc'yɛi, bi mbɛhni da mbeng bã 'bã'ɛ ngue bá pɛnh'dã. ³⁴ Nɛ m'bejua him bi nde bi mbeng bã ra Silas, nɛ bá copã Antioquía. ³⁵ Nɛ ra Pablo nɛ ra Bernabé bi gopã Antioquía. Nu'ɛ nɛ'ɛ gãtho mi'da yã xãnbate bin xãnbate bã, nɛ bi mamp'a rãm Hman ra Cristo.

Náyondj bi mba n'danni ra Pablo, bi man rãm Hman Ojã

³⁶ Nu'bã mí tho'i 'da yã pa, ra Pablo bi 'yɛmp'a ra Bernabé:

—Ga mbɛ bã ja n'da ngu n'da yã hnini xtán 'youi xtám mammi rãm Hman Ojã. Ga nuui ma cuhã nangue ra Cristo 'bɛ'a di ja'ɛ.

³⁷ Nu ra Bernabé bi nde da zix'a ra Xuua Marcos. ³⁸ Pɛ nu ra Pablo him mi nde da zix'a, nguetho nu'a bi 'dapã Panfilia, nɛ him bi thoc rá 'bɛfi bã. ³⁹ Nɛ hinga 'da'angu bi bɛmmi nɛ bin heque. Nu ra Bernabé bi zix'a ra Marcos bi hyu ra barco í mba bã ra t'ɛhäi Chipre. ⁴⁰ Nu ra Pablo bi huanh'na

ra Silas ngue da mbe. Ne nu yu 'yεc'yεi bu Antioquia bin yahu Oja, bi 'yap ra mate Oja nangu'e. Bi mba buya. ⁴¹ Ne nu'u bi thoru ra hai Siria ne ru Cilicia, ne nya'a ts'u bim 'buru hapu bi thogui, gue bi hat ra ts'edi xun ho yu 'yεc'yεi bu.

16

Nu ra Timoteo bin 'yohu ra Pablo ne ra Silas

¹ Nu ra Pablo ne ra Silas bi mba bu ra hnini Derbe ne ru Listra. Ne bin timbu bu n'da ra 'yεc'yεi, ra Timoteo na. Nu ra mbe ra judio, ne ra 'yεc'yεi a, pe nu ra ta, ra mengu bu Grecia a. ² Nu yu 'yεc'yεi bu Listra ne ru Iconio bi mamango nangu'e ra Timoteo. ³ Ne nu ra Pablo bi nde din 'youi a, janangu'e a bi hycpa ra xifani, gue hin di ut' yu mbu yu judio. Nguetho gatho yu judio 'buru i padu ngue ra ta ra mengu bu Grecia a. ⁴ Ne gatho yu hnini bu bi thogui bi xih yu 'yεc'yεi da 'yot'e 'be'a bi man ra Jacobo ne yu 'baihu ra Cristo ne yu ngurpi yu 'yεc'yεi bu Jerusalen, ngue 'be'a xun ho da 'yot'u hing yu judio. ⁵ Ne gatho yu 'yεc'yεi bi thochtatho bin te yu mbu nangu'e 'be'a bi 'yεc'yεi. Ne mpa 'bu mpa 'bu man'da i hux'a na ngu yu 'yεc'yεi.

Nu ra Pablo bi 'uj tengu'bu n'da ra mengu Macedonia

⁶ Nu'u bi thoru ra hai Frigia ne ru ra hai Galacia buya, nguetho him bi jap'a ra Hogandahi Oja xta man ram hma bu ra hai Asia. ⁷ Nu'bu mi zom bu ra hai Misia ena xta mba bu ra hai Bitinia, pe nu ra Hogandahi Oja xinga gueru bi japi da mba bu. ⁸ Bi thoru ja ra hai Misia buya, bi mba bu ra hnini Troas bu ndendeja. ⁹ Ne nubuya nu ra Pablo bi nu n'da ran t'uti 'bu min xui, tengu'bu ra t'i, ena gue'bu n'da ran 'yohu ra mengu Macedonia mi 'baru ja ra hmi, ne bi 'yεmbi: "Ba εcua ja ra hai Macedonia ne gu zeje ts'u," bi 'yεna. ¹⁰ Ne nugä dra Lucas, di ot'a ra socu i ja ua, din nde ga mbahmbe bu ra Pablo. Ne nangu'e a bi t'ut'a ra Pablo, janangu'e a 'bex dan sahe ga mbahmbe bu ja ra hai Macedonia, nguetho da haxhe njuani ngue'a Oja bi zoncähe bu, in ndeje ga mamhbe bu ran ho ma'da'yo di yaju a.

Bi zom bu Filipos ra Pablo ne ra Silas

¹¹ Nu'bu ma pomhbe bu Troas da huhe n'da ra barco ne njuantho da uenthe bu ja ra t'uhai Samotracia gue i jabu made ra deja. Nu'bu mi hyats'i da thohmbe bu Neapolis. ¹² Da nexhe bu Neapolis buya ne da somhbe bu ra dahhini Filipos, ran guat'i ra hai Roma. Nu ra hnini Filipos man'da ja ra ts'edi xinda gue mi'da yu hnini bu ra hai Macedonia. Ne dam 'buhmbe bu 'da yu pa. ¹³ Ne nu'bu ra pa ran saya da pomhbe bu ja ra hnini, da mbahmbe bu ja ra ndendathe gueru zant'a min yahu Oja yu ja'i. Ne da huhmbe bu, da xihmbe ram Hman Oja u yu xisu ngue madim peti bu. ¹⁴ Ne nu n'da ra xisu i Lidia ra mengu bu Tiatira, bi 'yode 'be'a da mamhbe. Nu'a ra Lidia ra mbä'böt'e na, i pa ra 'böt'e xun jupoi ngue xun ho. Nu'a i εc'yεi ne mi numansu Oja, janangu'e a bi xocua ra mbu da 'yode xun ho 'be'a bi man'a ra Pablo. ¹⁵ Nu ra Lidia bin xixya buya ne gatho 'buru ra ngu. M'bejua bi xicähe:

—Nu'bu gu ena majuanu di εc'yεi ra Hmu mahets'i, ba εhmbu ua ja ma ngu gam 'buhmbu ua 'da yu pa, bi 'yεnje.

Ne bi 'yorcahe ts'edi janangu'e a da mbahmbe.

¹⁶ N'da ra pa nu'bu ma mbahmbe bu zai bi yahu Oja yu ja'i, dan c'athe n'da ra hmute ra 'yεhe. Nu'a man ra 'yode nangu'e ra zithu min 'youi, ne mi taha xun ngu ra mbeti di un'du yu hmu. ¹⁷ Nu'a ra hmute mi ten'na ra Pablo necähe. Bi mbafi bi 'yεna:

—Nuya yun 'yohu, yu mbe fi Oja nuixte thoho, i xangahu hague dan za dam pøhmbu, bi 'yεna.

¹⁸ Ne xun ngu yu pa ngubu mi ot' ra hmute. Madi xombu ra Pablo ne bi xi'a ra zithu min 'youi ra hmute:

—Nangu'e ra thuhu ra Jesucristo dami pom bu ra mbu na ra hmute, bi 'yεmbi.

'Bexque bi bon ra zithu buya.

¹⁹ Nu'bu mi pah yu hmu ra hmute gue him man za da dap ran zäbi, bi bent'a ra Pablo ne ra Silas, ne bi zixru ja ra tai gueru 'buh yu ze'mi. ²⁰ Ne nu'bu mi da bu 'buh yu ze'mi, bi 'yεn'u:

—Nuya yun 'yohu 'bucua, yu judio ya. Ne in nde di ts'on yu ja'i 'bucua ja ma hninihu.

²¹ Ne i man yun t'ot'e gue hingui sa ga othu,

nguetho nuja dyu romanohu. Ne hin'yuh man t'edi ga othu a i xijuh, sa bi 'yenu yuh yapate.

²² Ne bi munts' yuh ja'i ngue nde da zuhu. Nu yuh ze'mi buya, bi manda da 'bocua yuh pahni, da mba m'bei ra Pablo ne ra Silas. ²³ Ne nu'bu mi juadi ngue emme xi 'bei, bi mba njot'i bu ja ra fadi. Ne bi sih ra mbangoxthi da mbadi xun ho. ²⁴ Nu'bu min t'un ran t'edi ra mbadi bi zixpu man'da mbo. Ne bi zemba yuh gua bu ja ra fadiza.

²⁵ Nu'bu mi zom made ra xui buya, nu ra Pablo ne ra Silas min yahu Oja ne bin tuh yuh thuhu Oja. Ne gatho mi'da yuh ofadi mi ode. ²⁶ Ne 'dahmantho 'bu mi mbudi bin ja n'da ra 'yanhai, gue'bu go mi guhni yuh guangu ra fadi. Gatho yuh jut'i bin xozehe ne gatho yuh t'egui man that'i yuh ofadi bin xozehe. ²⁷ Ne nu'bu mi nuh ra mbangoxthi ra fadi, bi nu gatho nsoqui yuh goxthi, bi guh ra juai buya gue nde xtinhose, nguetho mim beni ngue embi gatho xi 'da'uh yuh ofadi. ²⁸ Pe nu ra Pablo nts'edi bi mba't'i, bi 'yembi:

—O gadin unba zehhe nguetho gatho di 'bucähe ua.

²⁹ Ne nu'a ra mbangoxthi buya bi 'ya'a n'da ra sibi, bi yurpu mbo, ne emme di fet'i nguetho min su. Ne bi yorpu ja ra gua ra Pablo ne ra Silas. ³⁰ Ne bi gurpu thi u, ne bi 'yanni:

—N'yohu aui 'be'a sa ga ot'a nguepu da za dam pocä, bi 'yena.

³¹ Nu ra Pablo ne ra Silas bi 'yembi:

—Dami dap ni mbui ra Hmu, ra Jesu-cristo, di pun'na ni ts'oqui, ne da zimanho i, ne'uh gatho 'burpu ni ngu, 'bu di dap yuh mbui a, bi 'yembi.

³² Nubuya bi xih ran ho ma'da'yo ra Cristo ne gatho 'burpu ra ngu. ³³ Ne nu'a ra mbangoxthi ne gatho 'burpu ja ra ngu bin xixya a ra xui a. ³⁴ Nu'a ra mbangoxthi buya bi zix'a ra Pablo ne ra Silas bu ja ra ngu, ne bi 'uini. Ne'a, ne gatho 'burpu ja ra ngu emme bin johya nguetho bi 'yec'yei Oja.

³⁵ Nu'bu mi hyats'i, nu'uh yuh ze'mi bi mbenh'du yuh asmayo da xih ra mbangoxthi da bom bu ja ra fadi ra Pablo ne ra Silas. ³⁶ Ne nu'a ra mbangoxthi bi xi'a ra Pablo buya:

—Nu yuh ze'mi ba penh ra nde ga xoc'au. Nuya sa gui pømmi ne nte gui jai, bi 'yembi.

³⁷ Pe nu ra Pablo bi 'yembi:

—Nugä'be di ca'be ran t'edi bi bom bu Roma, pe guehma bi 'benzagä'be bu 'buh yuh ja'i, ne him 'be bi juangä'be pe bi goctä'be. Nuya ha en'uh gui jagä'be ngue njon da nu. Hin'na, hingui sa. Ba xifi ba esse da xogä'be, bi 'yena.

³⁸ Nu yuh asmayo buya bi mba bi xih yuh ze'mi 'be'a bi ma ra Pablo. Nu yuh ze'mi nu'bu mi 'yode ngue i ca yun t'edi bu Roma a ra Pablo ne ra Silas buya, emme bin su. ³⁹ Ne nu'bu ba eh yuh ze'mi buya, bi xocuabi ne bi 'yap ra punbi, ne bi xi'uh:

—Yorcahe ra mate gui pømmi ua ja ra hnini, bi 'yembi.

⁴⁰ Pe nu ra Pablo ne ra Silas 'bu mi bom bu ja ra fadi, bi mba bu ja ra ngu ra Lidia. Ne nu'bu mi nu yuh cu nangue ra Cristo, bi hat ra ts'edi yuh mbui u, ne bi mba buya.

17

Ran 'yo'ts'i bu Tesalónica

¹ Nu'a ra Pablo ne ra Silas bi thopu ja ra hnini Anfípolis nepu Apolonia ne bi zom bu ja ra hnini Tesalónica. Guepu Tesalónica bi ja bu n'da ra nija yuh judío. ² Ne nhyu semana bim 'burpu, ne nu'bu xun dat yuh pa ran säya, bi mam bu ram Hman Oja a ra Pablo. ³ Ne jante thoho bi xifi xun ho nangue ram hma man t'o't'i maya'bu, gue gue'a ra Cristo jatho da nu ran unbi ne da du, ne m'bejua da ndants' mahon'a bu 'bu'uh xun du.

—Ne gue'a bi nu ra Jesús a man t'o't'i tengu di xi ahuh, janangue'a ga pahmbu gue gue'a ra Cristo ra Thahni Oja a, bi 'yem 'bu mi xanbi.

⁴ Ne nu'uh 'da yuh judío bi dap yuh mbui ra Cristo, ne bi den'na ra Pablo ne ra Silas. Ne emme xun ngu yuh mengu bu Grecia ngue mi numansu Oja bi 'yec'yei. Ne xun ngu yuh xisu yuh mengu bu grecia gue mi hnumansu, bi 'yec'yei. ⁵ Pe 'da yuh judío ngue him mi ec'yei bin seya, ne bi zonh'nu yuh ts'om'bäi bi xifi di parba yuh ja'i, asta gue'bu gatho ra hnini bi parbi. Ne nu'uh bi mba bu ra ngu ra Jasón, bi 'uexpa bu ra ngu, i hon'a ra Pablo ne ra

Silas, ɛna da guqui gue di dā bə 'buh yə jə'i.
 6 Nε nu'bə him mi dɪn ra Pablo nε ra Silas,
 bi zix'a ra Jasón, nts'edi bi gəts'i, nε mi'da yə
 'yɛc'yɛi, bi zixpə 'buh yə zε'mi bə ja ra hnini.
 Bi mbafi nε bi 'yɛna:

—Guehna n'dat'a mbɛmhə yə yəh 'yohə
 gue ya bi ts'oni gātho ra ximhāi, nε bi zɔcua
 ya. 7 Nε nuna ra Jasón bi sāyaba bə rá
 ngu. Nε nu'ə hingui numansu rán t'ɛdi ma
 ts'ut'abihə bə Roma, nguetho ɛn'ə i 'buh
 man'da ra ts'ut'abi guehna ra Jesús, bi 'yɛn'ə
 yə ts'om'bāi.

8 Nu yə jə'i nε yə zε'mi bin cue 'bə mí 'yøde
 'bɛ'a bi man'ə. 9 Nε nubəya nu ra Jasón nε'ə
 mi'da bi thəcua ra mbɛti gue da bəm bə ja
 ra hnini ra Pablo nε ra Silas, nε bi mba ma
 thøgue bəya.

Bi zəm bə Berea ra Pablo nε ra Silas

10 'Bexque guet'a ra xui a bin 'yɛhmbə yə
 'yɛc'yɛi a ra Pablo nε ra Silas. Bi mba bə
 ja ra hnini Berea. Nε nu'bə mí zəm bə, bi
 mba bə ja rá nijə yə judío. 11 Nu yə judío
 gue 'bɛpə, man'da xən ho yə mbəi xinda
 gue'ə 'bɛpə Tesalónica. Nguetho 'bexque bi
 xoc yə mbəi, mí ja ra pāhə ngue da hyən a
 bi man ra Pablo. Nε gātho yə pa bi nɛh yə
 sɔcua Ojə maya'bə, ngue nde bə da bədi 'bə
 din thəui ə i man'a ra Pablo. 12 Nε xən ngu
 ə bi 'yɛc'yɛi. Nε yə xisu, yə mɛngu bə grecia,
 ngue mi hnumansu, xən ngu bi 'yɛc'yɛi,
 ximangut yən 'yohə bi 'yɛc'yɛi. 13 Nε nu yə
 judío bə Tesalónica nu'bə mí bədi gue i man
 ran ho ma'da'yo bə Berea a ra Pablo, bi mba
 bə bəya ngue di parba yə jə'i. 14 Pɛ nu yə
 'yɛc'yɛi 'bex bi zix'a ra Pablo bə ndendejə.
 Pɛ nu ra Silas nε ra Timoteo bi gopə Berea.
 15 Nu'ə min 'yohə ra Pablo bi zixpə ja ra
 hnini Atenas bəya. Nε bi mbeng bə, nε
 bi xi'a ra Silas nε ra Timoteo gue ra Pablo
 ndepe da mba bə n'dihi bə 'bəi.

Bi zoh yə mɛngu Atenas a ra Pablo

16 Nε nu'bə min dø'mate ra Pablo bə Ate-
 nas, ɛmmɛ bi du rá mbəi 'bə mín nu gātho
 ra hnini xí muns' yə nyogui. 17 Janangue'a
 nu ra Pablo bin yəhə yə judío bə ja ra nijə,
 nε'ə mi'da ngue mi thənde Ojə. Nε gātho yə
 pa mi yəhə yə jə'i ngue gātho mi tɪm bə ja
 ra tāi. 18 Nε'ə 'da yən 'yohə gue i tenba yə
 t'ɛc'yɛi zɛhɛ yə Epícúreos, nε mi'da i tenba yə

t'ɛc'yɛi zɛhɛ yə Estoicos, bin yəhə ra Pablo.
 Nu'ə 'da bi ma:

—'Bɛ'a ní mba i man na ra ndemhyə
 n'yohə.

Nε'ə mi'da bi ma, bi 'yɛna:

—Masque im ma ngue 'buh mi'da yə ojə,
 bi 'yɛn'ə.

Ngubə bi ma nguetho bi man ra Pablo
 nangué ra Jesús, nε bi ma ngue bi ndants'
 'bə mi du. 19 Nu'ə bi zix'a ra Pablo bə ja ra
 nyuni t'ɛmbi Areópago bə ja ra hnini guepə
 zəi i hman yən zofo. Nε bi xi'a ra Pablo:

—'Bɛ'a ní m hma guín nde gui xije, dín
 nde ga pəhmbe. 20 Nguetho guí xije 'dan'yo
 yə m hma ngue hin dí pəhmbe, nε dín nde ga
 pəhmbe 'bɛ'a nám bøn'a, bi 'yɛn'ə.

21 Nguetho yə mɛngu bə Atenas nε'ə
 mi'da yə 'damhnini mí 'bɛpə, hɔnt'a nu-
 manho dá 'yøt'a, gue da 'yøde 'bɛ'a gue ma'
 da'yo, nε da ma.

22 Nε nu ra Pablo bi 'bä'inde bə ja ra junta
 guepə Areópago. Nε bi xi'ə:

—N'yohə ahə gyə mɛnguhə ua Atenas, dá
 nugə ɛmmɛ guí thəndehə yə ojə. 23 Nu'bə
 mán 'yogə bə ja ni hninihə dá nugə 'bɛ'a
 guí thəndehə. Nε dá nugə n'da ra mɛxado
 guepə guí thəndehə man'da ra Ojə, nε man
 t'o'ti bə: “Ra Ojə ngue njongui pədi to'o
 a.” Nuya ga xi ahə ya nangué ra Ojə guí
 thəndehə pɛ hin guí pəhmbə to'o.

24 Nu'a Ojə ngue bi 'yøt' ra ximhāi nε
 gātho 'bɛ'a i ja ua, nu'a gue'a ra Hmu
 mahɛts'i nɛcua ja ra hāi. Nu'a hingui 'bɛpə
 ja yə ngu i hɔh yə jə'i. 25 Nε nte di 'bɛdi,
 hingui jatho da hyəni 'bɛ'a da 'yørpa yə jə'i
 nguetho gue'a di un ra te nε di un ran zaqui
 gātho to'o i 'bəi. Nε gātho mi'da mahyoni di
 uni.

26 Nε 'dat'a ra ji bi 'yøt' Ojə gātho yə
 jə'i ngue gātho yə nde, ndepe dim 'bəi
 gātho na ngəni ra ximhāi, nε bi zānba yə
 pa dim 'bɛcua ja ra hāi, nε bi zānbi hapə
 dim 'bəi. 27 Njabə bi 'yøt' Ojə, ndepe
 gātho yə jə'i da hyon'a Ojə nguepə da dɪni.
 Pɛ majuəni hinga yatho i 'bə Ojə 'bə ga
 homhbə ga pəhmbə a. 28 Nguetho nu Ojə
 bi jajə dām 'bəhmbə, nε bi jajə dí 'yohə,
 nε dadí 'yəhmbə. Tengu bi man'i 'da ni
 'yosɔcuəhə nu'bə i ɛna: “Nujə yə jə'igəhə
 Ojə nguetho bi zānni dām 'bəhmbə ua,” bi

'yɛn'ɯ. ²⁹ Nu'bɯ gue'a Ojɔ di 'dajɯ ma tehɯ, hanja gní 'yɛmfɯ Ojɔ a ra hmite ra c'axt'i o gue ra t'axi o gue ra do nt'ɔt'e ngue yá 'yɛ yɯn 'yohɯ, nangue yán 'yomfɛnisɛ. ³⁰ Pɛ nu Ojɔ him bi 'yɯrpa ra güenda 'bɛ'a mim bɛnse ɯ yɯ ja'i 'bɯ him mi bɔ Ojɔ mam'bet'o. Pɛ nuya Ojɔ bi ma ngue gátho yɯ ja'i di päh yán 'yomfɛni. ³¹ Nguetho xɯn zán Ojɔ n'da ra pa din ja ran t'ánni nangue ra ximhäi. Da 'yɔt'ran t'ánni xɯn ho n'da ran 'yohɯ ngue bi huanh Ojɔ. Nuna ran 'yohɯ, Ojɔ bi xox 'bɯ mi du, janangue'a da bəh yɯ ja'i hingui hɛi da 'yɔt' ran juənbi, bi 'yɛn'a ra Pablo.

³² Nɛ nu'bɯ mí 'yɔ'ɯ yɯ ja'i 'bɛ'a mí man'a ra Pablo, gue bi ndans' 'bɯ mi du, 'da'ɯ bin thennate nɛ 'da'ɯ mí ɛna:

—Ga øhmbɯ mahøn'a nanguehna bi ndants'i.

³³ Nu ra Pablo bi 'uɛpɯ bɯya. ³⁴ Pɛ nu'ɯ 'da bi dɛn'na ra Pablo nɛ bi 'yɛc'yɛi. Nuna n'da, ra Dionisio na, gue n'da ra zɛ'mi bɯ guɛpɯ madím pɛti yɯ ja'i bɯ Areópago. Nɛ n'da ra xisu, ra Dámaris, nɛ'ɯ mi'da bi dɛn'na ra Pablo.

18

Bi zɔm bɯ Corinto ra Pablo

¹ M'bɛjua bɯya nu ra Pablo bi bøm bɯ Atenas, bi mba bɯ ra hnini Corinto. ² Nɛ bin tĩmmi bɯ n'da ra judío í Aquila, ra mɛngu ponto. Ja ní søhø bí 'yɛpɯ Roma bɯ ra häi Italia ra Aquila nɛ rá xisu Priscila, nguetho nu ra hmuts'ɯt'abi Claudio bá høn'a thi gátho yɯ judío bɯ ra dahnini Roma. Nu ra Pablo bi mba bá nu'a ra Aquila nɛ ra Priscila bɯya. ³ Nɛ bin zəm bɯ yá ngu, nguetho 'dat'a ra 'bɛfi i øt'e, i øt' yɯ ngu'bøt'e. ⁴ Nɛ gátho yá pa yɯn säya mí pa bɯ rá nijɔ yɯ judío a ra Pablo, nɛ bi mam bɯ rá m Hman Ojɔ nɛ bi hyoni 'bɛpɯ dí 'yɛc'yɛi yɯ judío nɛ'ɯ hing yɯ judío.

⁵ Nu'bɯ bá ɛpɯ ra häi Macedonia ra Silas nɛ ra Timoteo, bi nu ra Pablo gue gátho yɯ pa ɛmme mi mam rá m Hman Ojɔ. Mí xänba yɯ judío ngue gue'a ra Jesús majuəni ra Cristo mí tø'bɯ yɯ judío ngue din yənte a. ⁶ Pɛ nu yɯ judío bi dɯ'mi bi ɯcpa a, nɛ bi man yɯ ts'ore nangue ra Pablo. Nɛ nu ra Pablo bɯya bi huəc rá pahni, n'da ra hmɛpya gue hingui numanho 'bɛ'a i øt'ɯ. Bi 'yɛmbi:

—Ya ni ts'oqui zɛhɛɯ ngue hin gá hyən ra te mazai, tengu'bɯ gán hyosɛɯ. Nuya hingui pa ma güendagá, nguetho ya dá xi ahɯ. Pɛ nuya ga mbagá ga xih yɯ ja'i hing yɯ judío, bi 'yɛn'a ra Pablo.

⁷ Nɛ má zä bi bøm bɯ ja rá nijɔ yɯ judío a ra Pablo, bi mba bɯ ja rá ngu ra Justo. Nu'a, n'da ran 'yohɯ ngue i thənde Ojɔ, nɛ nu rá ngu, 'darpɯ jaurá rá nijɔ yɯ judío, nɛ guɛpɯ din xänbate bɯ mahøn'a. ⁸ Nu ra Crispo, n'da ra ngurpi bɯ ja rá nijɔ yɯ judío, bi 'yɛc'yɛi nɛ gátho 'bɯpɯ rá ngu. Nɛ xɯn ngu yɯ mɛngu corinto mi øh ran ho ma'da'yo, nɛ bi 'yɛc'yɛi, nɛ bi mba ma xixyabi. ⁹ Nu ra Hmu mahɛts'i bi zo'a ra Pablo bɯya, nu'bɯ min xui, tengu'bɯ bi 'uɛi n'da ra t'j. Nɛ bi xifi:

—O guín su, pɛ dami thoqui gan yə, hin gan hɛtho, ¹⁰ nguetho dadí hyən'a'i, nɛ njon da zä di ɯn'na'i, nɛ xɯn ngu i 'bɯcua ja ra hnini da 'yɛc'yɛigui, bi 'yɛn Ojɔ.

¹¹ Nubɯya nu ra Pablo bi gopɯ ja ra hnini Corinto n'da jɛya made, nɛ bi xänba rá m Hman Ojɔ ɯ yɯ ja'i.

¹² Pɛ nu'bɯ mín ts'ɯt'abi ra Galión nubɯ ra häi Acaya, nu 'da'ɯ yɯ judío bim pɛti ngue nde da zɯ'a ra Pablo. Nɛ bi zix'a ra Pablo bɯ 'bɯh ra ts'ɯt'abi. ¹³ Bi 'yɛmbi:

—Nuna ran 'yohɯ na bi xänba yɯ ja'i ngue da dənde Ojɔ, pɛ n'dan'yo im ma, hinga gue'a tengu man t'ɛdihɯ, ɛn'ɯ.

¹⁴ Nɛ nu ra Pablo in nde din yə, pɛ nu ra ts'ɯt'abi ra Galión 'bɛx bi 'yɛmp'ɯ yɯ judío:

—Nu'bɯ xcuá sihɯ na ran 'yohɯ nangue n'da ran ts'o xtá 'yɔt na, xcá øcä a guim mamhbɯ. ¹⁵ Pɛ guín cuɛhɯ nangue rá t'ɛc'yɛi na, ngue nde da xi ahɯ to'o gui thəndehɯ, nɛ nangue nin t'ɛdi zɛhɛɯ. Hin dí nde dan juənbate nangue nin t'ɛdi zɛhɛɯ, janangue'a dami hocpa zɛhɛɯ, bi 'yɛn'a ra Galión.

¹⁶ Bi 'yɛt'i, bi hyøn'a thi bɯya. ¹⁷ Nubɯya gátho yɯ mɛngu bɯ ja ra hnini gue hing yɯ judío bi bɛnt'a ra Sóstenes, ra ngurpi bɯ ja rá nijɔ yɯ judío, nɛ bi 'bɛnza bɯ ja rá hmi ra ts'ɯt'abi. Pɛ nu ra ts'ɯt'abi ra Galión him bi 'yørpamasu.

Bi mbeng bɯ ra häi Siria a ra Pablo

¹⁸ Nu ra Pablo bɯya bi thoqui bim 'bɯpɯ nya'a ts'ɯ yɯ pa mahøn'a bɯ Corinto. M'bɛjua bí 'yɛ'ɯ yɯ 'yɛc'yɛi, bin 'yohɯ ra

Aquila ne ra Priscila, ne bi hyu ra barco bi mba ra häi Siria. Ne nu'bu mí jua'a ra hmεpya gue bi te rá xtā, bi 'yax rá yā buya, gue'a bi 'yørpu Cencrea. N'da ra hmεpya nangue ram hma xí man ra Pablo gue bi xi Ojā di jā'ts'i. ¹⁹ Nu'bu mi zøm bu ra hnini Éfeso ra Pablo, bi zopu ra Priscila ne ra Aquila ne bi mba bu rá nijā yu judío. Ne bi xih yu judío bu rán ho ma'da'yo ra Cristo. ²⁰ Nu yu judío mi ndepe xtán gopu 'da yu pa, pe nu ra Pablo him bi nde. ²¹ Bin 'yεte ne bi 'yεmbi:

—Jatho ga mba bu Jerusalén ga nu bu ra dāmpeti da 'yøt' ma mijudío. Pe nu'bu rá pähā Ojā gua pengā mahøn'a, bi 'yεna.

Bi nexpū, bi hyu n'da ra barco buya.

Ná hyundi bi mba n'danni ra Pablo

²² Nubu Cesarea bi gāpu ra Pablo bu ja ra barco, ne bi mba bu Jerusalén, bi zengua yu 'yεc'yεi bu ja ra nijā, ne 'bex bi mba bu Antioquía. ²³ Nu'bu mim 'bupu 'da yu pa, bi mba bu ja n'da ngu n'da yu hnini bu ja ra häi Galacia ne pu Frigia, bi hāt ra ts'edi yú mbui yu 'yεc'yεi 'bupu.

Ra Apolos bi mamp rām Hman Ojā bu Éfeso

²⁴ Nu'u yu pa u bi zøm bu Éfeso n'da ra judío, rá thuhu Apolos, ra mēngu bu ra hnini Alejandría. Nu'a bi bādi xun ho rām Hman Ojā maya'bu. ²⁵ Ne bi sänbi zu ts'u nangue ra Hmu, ra Jesucristo. Ne εmme bin johya ne nts'edi bi ma xun ho 'bu min xänbate, bi ma majuāni nangue ra Jesús. Pe hønt'a rām hma ra Xuua Nxixyā mí pādi, ne rán xixyā. ²⁶ Ne nu ra Apolos bi hyut'an zambui him bi zu bi mam bu ja rá nijā yu judío. Pe nu'bu mí 'yøh ra Priscila ne ra Aquila 'be'a man'a, n'danni bi zits'i ne bi xänbi man'da xun ho ngue rá 'yu Ojā. ²⁷ Ne nu'bu mí nde da mba ra Apolos ra häi Acaya, gueru Corinto, nu yu cu nangue ra Cristo bi xifi ngue xun ho da mba. Bi 'yørpa n'da ra søcuā da gāts'i, bi xih yu 'yεc'yεi bu ngue da zini. Ne nu'bu mi zøm bu, bi hāt ra ts'edi yú mbui yu 'yεc'yεi bu, ne bi mbäts'i gätho bi 'yεc'yεi rá mate ra Cristo. ²⁸ Nguetho nu'bu min yāhu yu judío gue hing yu 'yεc'yεi, bi dāha, ngue ya mí yā con rá ts'edi Ojā. Bi 'yuti nangue rām Hman

Ojā maya'bu, gue gue'a ra Jesús ra Cristo mí hman bu, gue mí tø'bu.

19

Bi zøm bu Éfeso ra Pablo

¹ Nu'bu mí 'bupu Corinto ra Apolos, ne nu ra Pablo buya i 'yo gätho yu hnini maxøts'e, ne bi zøm bu ra hnini Éfeso. Ne bin tømhbū bu 'da yu 'yεc'yεi. ² Nu ra Pablo bi 'yän buya:

—Ha bin 'da ahū rá Hogandāhi Ojā nu'bu gmí 'yεc'yεihu, bi 'yεna.

Nu'u bi dāti:

—Hin'na, njām'bu dá øhmbe gue i 'buh rá Hogandāhi Ojā, bi 'yεn'u.

³ Nubuya bi 'yän'na ra Pablo:

—'Be'a ním hma gā hyāmhbū 'bu gmín xixyāhu, bi 'yεmp'u.

Ne bi 'yεn'u buya:

—Tengu thoho bi man ra Xuua Nxixyā, bi yεn'u.

⁴ Ne nu ra Pablo bi 'yεmbi:

—Guim bεmhbu 'be'a bi man ra Xuua, nguetho nu'a ra Xuua bi xixyā yu jā'i to'o bi päh yün 'yomfēni nangue yu ts'oqui, ne bi xih yu jā'i da 'yεc'yεi n'da ba εhe m'bejua, gue ra Jesús ra Cristo na, bi 'yεna.

⁵ Ne nu'bu mí 'yøh rām hman ra Pablo, nu'u bi mba ma xixyābi nangue rá thuhu ra Hmu Jesús. ⁶ Ne nu'bu mí dospa yú yā yu jā'i ra Pablo, bi hyān rá Hogandāhi Ojā u. Ne n'dan'yo yu nde bin yā'u buya, ne bim pøngahyā bi man rām Hman Ojā. ⁷ Ne nu'u yu jā'i gue bi 'yεc'yεi, í jua'i 'de'mayoho u.

⁸ Nu ra Pablo bim 'bupu nhyuzna bu Éfeso buya. Bi hyut'an zambui bin yā bu ja rá nijā yu judío, bi xih yu jā'i hague dán zā di manda Ojā bu ja yú mbui, ne bi hyoni 'beru dí 'yεc'yεi yu jā'i. ⁹ Pe nu'u 'da bi u't' yú mbui, hingui nde da 'yεc'yεi, ne bi man ra ts'ore nangue rá 'yu Ojā, gueru madím peti yu jā'i. Janangue'a bi 'ue'a ra Pablo buya ne bi mbähā yu 'yεc'yεi bu ja n'da ra nguxādi, nu'a ra Tiranno ra xänbate bu. Nu'bu xum pøn yú xādi, i cut'a ra Pablo buya ne gätho yu pa mín xänbate bu. ¹⁰ Nyo jeya njabu bi 'yøt'a ra Pablo. Ne gätho yu jā'i 'bupu ja ra häi Asia, yu judío ne'u hing yu judío mí øh ran ho ma'da'yo nangue ra Hmu, ra Jesús. ¹¹ Ne xun ngu yun t'øt'e nuixte bi 'yøt'a ra Pablo, ngue bi 'yøt' Ojā. ¹² Nguetho bi dā'u

y_u bayu o gue y_u 'bø't'e a ra Pablo, gue' u bi mbɛnpa u y_un zāman' u b_uya, nɛ gātho bi zā, nɛ bi bøn' u y_u zīthu min 'yoh_u.

¹³ Nub_uya 'da y_u judío ngue zāi y_u mbonni, ɛna pādi da hyøn'a thi y_u zīthu, nɛ sã i ndønpa rá thuhu ra Jesús. Bi d_u'mi bi xih y_u zīthu:

—Dami pøni nangue rá thuhu ra Jesús, gue'a ra Jesús i man ra Pablo, sã ɛn' u.

¹⁴ Nɛ nuya guehya yoto, yú ts'unt' u n'da ra judío, ra Esceva, ra hmumbäjä a. Nɛ nu' u yú ts'unt' u ɛna da hyøn'a thi n'da ra zīthu. ¹⁵ Pɛ nu ra zīthu bi dādi:

—Nu ra Jesús dí pācā ngue ja rá ts'edi, nɛ ra Pablo dí pācā ngue ja rá ts'edi, pɛ nu' eh_u, to'o eh_u, bi 'yɛn'a ra zīthu.

¹⁶ Nɛ nuna ran 'yoh_u min 'youi ra zīthu, bi zās_upa maxøts'e guep_u mi 'bā' u yoto má 'yoh_u, bi dāha bin tunhd_u nɛ bi unbi, gātho di dānba yú pahni. Nɛ bi bøm b_u thi y_un 'yoh_u, ya xí unbi gātho, nte he yú he. ¹⁷ Nɛ nu'a bin ja, gātho bi t'øp_u ja ra hnini Éfeso. Gātho y_u judío nɛ' u hing y_u judío bi 'yøde nɛ gātho mí ja ra mbidi. Nɛ gātho bi 'yɛspa ra Jesús, ra Hmu b_uya.

¹⁸ Nɛ x_un ngu u gue mí ɛc'yɛi, bi zøm b_u, bi nde da gomanho yú mbui, nɛ bi dā ra güenda a xí 'yøt'e. ¹⁹ Nɛ' u 'da mím bādi bá cā yú søcuā, ngue y_u libro yún xādi y_u bādi, nɛ bi hyøsp_u ja ra sibi, gātho da nu' u mí 'b_up_u. Nɛ nu' b_u mi mbede hangu gātho di muui, mbɛ mí jua'a yote ma 'dɛt'a mahuāhi y_u mbɛti gue ra t'axi. ²⁰ Nɛ man'da x_un ngu bi 'yɛc'yɛi rām hman Ojā y_u jā'i b_u Éfeso, man'da bi fādi ja rá ts'edi Ojā.

²¹ M'bejua b_uya bi bɛn'a ra Pablo da mba b_u Jerusalén, pɛ m'bet'o da zøm b_u ra häi Macedonia, nɛp_u ra häi Acaya. Nɛ bi 'yɛna:

—Dam 'b_ucā ts' u b_u Jerusalén, m'bejua ga mbagā b_u ja ra dāhnini Roma, bi 'yɛna.

²² Nɛ bi mbɛnp_u Macedonia u yoho yám fäts'ih_u, ra Timoteo nɛ ra Erasto, pɛ guesɛ ra Pablo bim 'b_up_u mi'da y_u pa b_u Éfeso gue ra häi Asia.

Ran 'yo'ts'mahyā b_u Éfeso

²³ Nu y_u pa u, x_un ngu bi ndes_ui nangue rá 'yu Ojā b_u Éfeso, ²⁴ Nguetho nu'a n'da ran 'yoh_u í Demetrio, rá 'bɛfi da 'yøt' y_u z_u t'ungu ngue ra t'axi, ngue yú pøte ra dānijā

guep_u i pa nthānde ra ojä Diana. Nu'a, nɛ' u madím pɛhmb_u, x_un ngu bi dāha nangue ra 'bɛfi í øt' u. ²⁵ Nu ra Demetrio b_uya bi zonh'd_u 'da'angu ra 'bɛfi mí øth_u, nɛ bi xifi:

—N'yoh_u ah_u guí pāhmb_u nangue ma 'bɛfih_u x_un ngu ra mbɛti dí tāhmb_u. ²⁶ Dí nuh_u nɛ dí øhmb_u hinga hønt'ua ra hnini Éfeso pɛ gātho ra häi Asia, 'bɛ'a øt' na ra Pablo, i xih y_u jā'i gue nu' u y_u ojä nt'øt'e yú 'yɛ y_un 'yoh_u ɛmbi ngue hing y_u ojä u. Nɛ x_un ngu y_u jā'i bi pāh yún 'yomfɛni nɛ bi 'yɛc'yɛi a bi man ra Pablo. ²⁷ Nuya dán theh_u n'da ra 'yānthj, ngue nu ma pøte dí øth_u njon da dāi. Nɛ dim 'bɛh rá ts'edi rá ngu ra ojä Diana, ngue i nuixte. Nɛ da t'ɛmbi nte di muui. Pɛ nu'a ra Diana gue'a ojä a, nɛ gātho y_u jā'i 'b_ucua ja ra häi Asia nɛ gātho ra ximhäi i thānde a, sã bi 'yɛn'a ra Demetrio.

²⁸ Nɛ nu' b_u mí 'yø' u, ɛmmɛ bi dɛ ra cuɛ. Nɛ nts'edi i mbafi:

—X_un ngu rá ts'edi ra Diana gue ma ojäh_u dy_u mɛnguh_u ua Éfeso.

²⁹ Nɛ gātho bi yāntonto gue 'b_up_u ja ra hnini. Nɛ gātho bin tihi 'darp_u ní muxp_u ja n'da ra ngu x_un ndoho, nɛ bá bent' ra Gayo nɛ ra Aristarco, bi zixp_u, nɛ nu ra Gayo nɛ ra Aristarco, y_u mɛngu b_u Macedonia min 'yoh_u ra Pablo b_u 'yu. ³⁰ Nɛ'a ra Pablo nde xtá mba b_u 'b_uh y_u jā'i, pɛ nu y_u 'yɛc'yɛi bi japi hin da mba. ³¹ Nɛ 'da' u gue mi ja yú ts'edi b_u ja ra häi Asia madin amigoh_u ra Pablo, bi mbɛnpa ra nde gue hin da mba b_u bí mux y_u jā'i. ³² Nɛ 'dahma 'dan'yo bi man' u n'da ngu n'da nguetho gātho bi yāntonto. Nɛ x_un ngu u hingui pādi hanja bim pɛti b_u. ³³ Nu ra Alejandro mi 'bā' inde b_u 'b_uh y_u jā'i, bi mba nj_uqui b_u ja yú hmi y_u jā'i b_uya, nguetho ndep' u yú mijudío h_u dīn yā. Nu'a ra Alejandro b_uya bi uānba rá 'yɛ ndepe dīn hɛ y_u jā'i, nguetho nde da xifi nte mán ts'o mí øt' y_u judío. ³⁴ Pɛ nu' b_u mi nu y_u jā'i ngue ra judío ra Alejandro, mbɛ ma nyo ora bi mbafi, nɛ 'da'ingu bi ma:

—X_un ngu rá ts'edi ra Diana ma ojäh_u dy_u mɛnguh_u ua Éfeso.

³⁵ Nu ra secretario b_u ja ra hnini b_uya, bi japi ngue bin hɛ y_u jā'i, bi xifi:

—Dy_un 'yoh_uh_u, dy_u mɛ'efesoh_u, hingui 'b_ucua n'da ran yoh_u gue hingui pādi dí jamansuh_u ra ojä Diana, guej_u dy_u

me'efesohu, ne gätho dí espahu ra do bi däh mahëts'i, gue rá pöte ra Diana. ³⁶ Ne nuna njo'o da zä da göni. Janangue'a daman 'yomfënihü ts'ü ne hin gui 'yöthü a hin da bömanho. ³⁷ Nu yün 'yohü ngue guá sihü ua, him bim pë bü ja rá nijä ra ojä Diana. Ne him bi man ra ts'ore nangue'a ma ojähu ra Diana, bi 'yëna.

³⁸ Ne xø bi 'yën'a ra secretario:

—Nuna ra Demetrio ne'ü mi'da gue dim pëhmbü, nu'bü i ja 'be'a i nde dí yäpa n'da, nde'bü gue din yäqui bü ja ra dängu n'dahma n'da ngu n'da da zä din yäse. ³⁹ Ne nu'bü ja man'da guí nde gui 'yöthü, dami xihmbü ra ze'mi da 'yöt'a n'da ra junta, guerpü da mba ma hoqui. ⁴⁰ Nguetho dí su da hnercahü häi 'bü da t'ängahü nangue ra mbahni dá øthü ra pa jabüya, nguetho hin'yü 'be'a sä ga mamhbü nangue'a dá øthü ya, bi 'yëna.

⁴¹ Ne nu'bü mi gua'a im ma, bi 'yet' yü jä'i.

20

Nu ra Pablo bi mba bü ra häi Macedonia neþu ra häi Grecia

¹ Ne nu'bü min hë nín 'yo'ts'mahyü bü ra hnini Éfeso, nu ra Pablo bi zonh'dü yü 'yëc'yëi. Ne nu'bü mí un ran zofo, bin 'yëte büya, bi mba bü Macedonia. ² Ne gätho bi zengua yü'yëc'yëi gätho ra häi Macedonia, bi hät ra ts'ëdi yü mbüi nangue rá m hman Ojä bi xi'ü. Ne m'bejua bi zøm bü ja ra häi Grecia mahøn'a. ³ Hyuzna bim 'büpü, ëna xtá hyu ra barco, gue xtá mba bü ra häi Siria, pë nu'ü 'da yü judío ëna xtán däqui. Ne nu'bü mí bädü 'be'a nde xtá t'ørpe, bin 'yomfëni ne bá peng bü ja ra häi Macedonia. ⁴ Ne min 'yohü ra Pablo ra Sópater ra mængu berea a, ne'a ra Aristarco ne ra Segundo, yü mængu tesalónica ü, ne nu ra Gayo ra mængu derbe a, ne nu'a ra Timoteo ne ra Tíquico ne ra Trófimo, yü mængu asia ü. ⁵ Nu'ü bim 'bet'o bi mba ní tøguahe bü ra hnini Troas, ne nugä dra Lucascä, dí o't' ra søcuä jaua, dín hyünbahe ü. ⁶ Nu'bü mí guah yäm peti nangue ran däbaxjua, dá huhe ra barco dá nexhe bü ra hnini Filipos, ncät'a pa dán 'yohe dá sømhbe bü Troas guerpü i tøguahe ü mi'da. Ne nyoto pa däm 'bühmbe bü.

Nu ra Pablo i 'büpü Troas

⁷ Nu'a ra pa domingo däm petihe yü 'yëc'yëi bü ja ra hnini Troas, dá sihe ra xecahme, gue dá bëmhbe rán däte ra Hmu. Ne nu'a ra Pablo bi man rá m Hman Ojä. Ne nya'athoho bin yä gue'bü go mi zøm made ra xui, nguetho da mba 'bü bi hyats'i. ⁸ Ne ëmme xün ngu ra sibi mí zø bü ja ra cuarto magäts'i guerpü bim peti yü jä'i. ⁹ Ne huxpü ja n'da ra ventana n'da ra ts'ünt'ü í Eutico, ne ëmme bi ndet'äha, nguetho ra Pablo nya'a bin yä. Nu ra ts'ünt'ü bi dop ra t'äha, bi dägüi, ná hyu tøque ra ngu bü bi dägüi. Ya xí du 'bü mi thäts'i. ¹⁰ Ne bi gäh ra Pablo, ní nyexpü 'ben'a ra ts'ünt'ü ne bi hyüfi, ne bi xi'ü büya:

—O di tu ni mbüihü, ya bi dämbëni na.

¹¹ Nu ra Pablo bi ndex mahøn'a bü ja ra cuarto büya, ne dán sihmehe. Ne nya'a thoho bin yä ra Pablo mahøn'a, gue'bü go mi böx ra hyadi, ja bi mba büya. ¹² Ne nu'bü mí ts'ix'a ra ts'ünt'ü gue bi dägüi, ne i te 'bü mí zøm bü rá ngu, gätho bin johya ü.

Bi mba bü Mileto ra Pablo

¹³ Nugähe dá hugähe ra barco ne dá mbähmbe bü ra hnini Asón nguetho nubü dan c'athe ra Pablo, ngübü bi xije mam'bet'o, gue xí 'yën ra Pablo din 'yogua thoho. ¹⁴ Ne nu'bü män tïmhbe bü Asón a ra Pablo, dá sixhe dá huhe ra barco ne dá sømhbe bü ja ra hnini Mitilene. ¹⁵ Ne dá nexhe bü, ne man'da pa dá sømhbe bü ní hë't'a ra t'ühäi Quío gue i jabü made ra dejä. Ne man'da pa büya dá sømhbe bü ra t'ühäi Samos gue i jabü made ra dejä. Ne dán säyahe ts'ü bü ra hnini Trogilio, ne man'da pa büya dá sømhbe bü ra hnini Mileto. ¹⁶ Nguetho nu ra Pablo bi nde bi thocho bü ra hnini Éfeso, hingui nde din säya bü ra häi Asia. Nguetho di xøni da zøn'a n'dihi bü Jerusalén, ya dí 'büpü 'bü ra pa ra dämpeti t'ëmbi Pentecostés.

Nu ra Pablo bi zonh'dü yü ngürpi yü 'yëc'yëi bü Éfeso

¹⁷ Ne nu'bü má sømhbe bü Mileto, ra Pablo bi ma dín zonh'dü yü däch'yëi, ngue yü ngürpi yü 'yëc'yëi dim peti bü ra hnini Éfeso. ¹⁸ Ne nu'bü mí zøpü ü, bi 'yëmp'a ra Pablo:

—Nu'ehü guí pähmbü 'be'a gätho mam 'büi dá øt'ä ua ra häi Asia, asta gue'bü go

rá mbædi dá sɔcä ua. ¹⁹ Gätho y_u pa däm 'bæcä ua dá ørpa rá 'bæfi ra Hmu mahçts'i, nε hin dadín 'yçts'i. Nε x_un ngu ma guidä dá fäni gue'b_u má häh ma mbæi dá äp Oja nangue ah_u. Nε x_un ngu ran unbi dá nu ngue bi 'yørcä y_u judío. ²⁰ Pε nugä hin te dá cøn'nah_u pε dá xi ah_u gätho 'bε'a da mbäx ah_u. Nε dá xän'nah_u b_u dim peti y_u ja'i, nε dá xän'nah_u b_u ja ni ngumhb_u. ²¹ Nε dá xifi x_un ho y_u judío nε'u hing y_u judío, ngue di päh yän 'yomfçni nangue Oja, gue da 'yçc'yçi ma Hmuha ra Jesucristo. ²² Pε nuya, rá Hogandähi Oja i ørca ra ts'edi ga mbagä b_u Jerusalén, nε hin dí pçdi 'bε'a gua thocä b_u. ²³ Pε hønt'a dí pçcä gue dan ofädi b_u Jerusalén, nε ga nugä x_un ngu y_un unbi, nguetho guesε rá Hogandähi Oja bi xiqui høn_u go hap_u dá thocä b_u ja y_u hnini. ²⁴ Pε hinga guet'a dím bçn'a, hin te di muui ma tesεgä nanguec zεhçgui. Hønt'a ran johya dí nde ga nu 'b_u dá juah ra 'bæfi bi 'dacä ma Hmuha ra Jesús, gue'a ga mangä ran ho ma'da'yo nangue rá mate Oja.

²⁵ Nε gätho ah_u dá xi ah_u räm Hman Oja gue 'bep_u ní mandagah_u Oja, nε dí pçcä xínga n'da ah_u gui nurcah_u ma hmi mahøn'a. ²⁶ Nuya nam pa ya dí xi ah_u, hingui pa ma güendagä 'b_u gui 'bεhmb_u rán ho Oja ya. ²⁷ Nguetho hin te dá cøn'nah_u, gätho dá xi ah_u 'bε'a nde Oja gui pähmb_u. ²⁸ Nuya gui jamansu 'bε'a gui 'yøth_u, nε da zä b_u gui jamansuf_u yá mbæi ni mi 'yçc'yçih_u b_uya. Nε gue'a ra 'bæfi bi 'da ah_u rá Hogandähi Oja, gue gui jamansuf_u yá 'yçc'yçi ra Hmu, gätho ná ngu'u i 'bæhmb_u ra Cristo, nguetho rá jise ra Cristo í gurpa yá ts'oqui 'b_u mí du. ²⁹ Pε nu'b_u dá mbagä, dí pçcä m'bejua ba ç'i 'da tengu y_u zate, nde da za'u y_u dε'yo, din jab_u da 'yøt'ah_u gue di un'na ni mbæih_u gy_u 'yçc'yçih_u. ³⁰ Nε 'da'u gue guesε ah_u da ndants'i, nε hinga njuantho da man räm Hman Oja, gue da ndep'a dí ten'du mi'da. ³¹ Janangue'a gui jamansu ni mbæih_u ngue hin da hyä ah_u u. Nε guim bçmh_u gue nhyu jçya, ma pa nε ra xui, dá xän'nah_u n'da ngu n'da ah_u, nε çmme dán zoni nangue ah_u.

³² Nuya dadí dā ah_u Oja. Nε ga soc'ah_u räm Hman Oja, nu'a i ma nangue rá mate Oja, gue'a ram hma di zεt'a ni mbæih_u, nε

gue'a dín ja ah_u gätho i ja Oja, tengu tho u gätho mi'da i pa nthahni. ³³ Nugä hin dá nde a ni mbetih_u, xínga gue ni pahnih_u. ³⁴ Pε gui pähmb_u däm pεpzehe nε dá undä 'bε'a gätho mí hon'u dán 'yogähe. ³⁵ Dá øt'ä gue dá honse man ts'ihme, dá ut'ah_u gue dam pεhmb_u nε ga fäxh_u u hin 'y_u 'bε'a da hyoni. Nε gam bçmh_u 'bε'a bi ma ma Hmuha ra Jesús 'b_u mí 'yçna: “Man'da di johya ní mbæi n'da 'b_u di uni, xinda gue'b_u din t'unna n'da,” ngub_u bi man ra Hmu, bi 'yçn'a ra Pablo.

³⁶ Nε nu'b_u mi gua'a räm hma ra Pablo, bin danyahmu gätho mí 'bep_u, nε bin yäh_u Oja. ³⁷ Nε nu'u gätho bin zoni, nε bi hy'u'a ra Pablo nε bi zçspa rá 'yogu. ³⁸ Nu'u çmme bi du yá mbæi, nguetho ra Pablo bi xi'u him man'dandj da nu mahøn'a. Nε nu'u bi zix'a ra Pablo b_u ja ra barco b_uya.

21

Bi mba b_u Jerusalén ra Pablo

¹ Nε nu'b_u mán hyehmbe y_u 'yçc' yçi, dá huhe ra barco, nε njuantho 'bex dá sømhbe b_u ja ra t'ühäi Cos ngue i ja b_u made ra dejä. Nε man'da pa b_uya dá thohmbe b_u ja ra hnini Pátara. ² Nub_u, dá tømhb_u n'da ra barco ní mba b_u ra häi Fenicia, dá huhe b_uya dá mbähmbe. ³ Nε nu'b_u má thohmbe nthandi thoho ra t'ühäi Chipre i ja b_u made ra dejä, ngaha dá mbähmbe dá sømhbe b_u ra häi Siria nub_u ra hnini Tiro, guep_u da zoh rá 'beni ra barco. Nε dá çähmbe b_uya, dá mbähmbe b_u ja ra hnini. ⁴ Nu'b_u má tømhb_u b_u y_u 'yçc'yçi b_uya, däm 'bæhmbe nyoto pa. Nε nu rá Hogandähi Oja bi bçnba y_u 'yçc'yçi 'bε'a da thoh ra Pablo 'b_u da mba b_u Jerusalén. Janangue'a bi xifi hin da mba. ⁵ Nε nu'b_u mí gua'a nyoto pa, dá pømhb_u b_u. Nε gätho y_u 'yçc'yçi, yän 'yoh_u nε y_u xisu nε y_u t'ühni, dá mbähmbe asta gue dá pømhb_u b_u ja ra hnini. Dán danyahmuhe b_u ja ra ndendej_u b_uya, nε dán yähe Oja. ⁶ Nub_uya dán 'yçhmbe nε nugähe dá huhe ra barco, pε nu'u bi mbeng b_u ja yá ngu.

⁷ Bá nεxhe b_u Tiro, dá mbähmbe nε dá çähmbe 'b_u má sømhbe b_u Tolemaida. Nu'b_u má zenguahe y_u cu, dán tehe b_u n'da pa. ⁸ Nu'b_u mi hyats'i, gätho gahe ngue dín 'yohe ra Pablo dá thohmbe b_u ra dänhini

Cesarea. Ne dán säyahe bu ja rá ngu ra Felipe. Nu'a ra Felipe zai mi mam bu rán ho ma'da'yo Oja. Nu'a, n'da gue'u yoto má 'yohu nthahni mín 'yohu ra Esteban. ⁹ Ne nu ra Felipe mi 'bui goho yá t'ixu him bin thati, ne nu'u, yu pøngahya u, bi man rám Hman Oja. ¹⁰ Ne nu'bu má mím 'buhmbe bu 'da yu pa bi zø'a n'da rá pøngahya Oja í Agabo, bá nexpu ra häi Judea. ¹¹ Nu'bu mi zøm bu dí 'buhmbe a, bi gaspa a rá ngut'i ra Pablo ne bi duzehe yá gua ne yá 'ye ra Agabo, ne bi ma:

—Nu rá Hogandahi Oja bi bængä ngue ngubu da 'yøpa yu judío a rá mbeti na ra ngut'i bu Jerusalén, ne din dá bu 'buh yu ja'i ngue hing yu judío.

¹² Nu'bu má øhmbe 'be'a bi man ra Agabo, gätho gahe ne yu mængu bu, dá ørpahe ra ts'edi hin xtá mba ra Pablo bu Jerusalén. ¹³ Nu ra Pablo bi 'yem buya:

—'Be'a guí øthu guí zomhu. O gadí ungha ma mbui. Nugä dadín sägä hønt'a go 'be'a da t'ørcagui, o gue da thurqui o gue da thog bu Jerusalén nangue ra Jesús, ma Hmu.

¹⁴ Ne him bi zä dá samhbe, dá hethe buya ne dá emhbe:

—Nu'a rá pähä Oja da t'øt'e.

¹⁵ Ne m'bejua buya dán sähe ne dá mbähmbe ra Pablo bu Jerusalén. ¹⁶ Ne 'da'u yu 'yec'yei bu Cesarea dá mbähmbe. Ne nu'bu má sømhbe bu Jerusalén, nu'u bi zixcähe bu rá ngu ra Mnasón, ra mængu chipre. Ne maya'bu thoho mí ec'yei ra Mnasón. Guepu rá ngu dán säyahe.

Bi zengua ra Jacobo ra Pablo bu Jerusalén

¹⁷ Nu'bu má sømhbe bu Jerusalén, nu yu cu nangue ra Cristo bu, bi hyu yá mbui 'bu mi nuje, ne bi zimanhoje. ¹⁸ Man'da pa buya dá mbähmbe ra Pablo dá nuhe ra Jacobo Santiago, ne'u gätho mí 'bupu, yá mingurpihu, yu dæc'yei. ¹⁹ Nu ra Pablo bi zengua u ne 'bex bi du'mi 'dahmi'datho bi ma 'be'a gätho bi 'yøt' Oja nangue rá 'befi ra Pablo, nubu 'buh yu ja'i ngue hing yu judío. ²⁰ Ne nu'bu mi 'yø'u 'be'a bi man ra Pablo gue bi 'yømanho 'bu mí sih rám Hman Oja, emme bin johya ne bi 'yøspa Oja. Pe nu'u, bi 'yembi:

—Pe guí paði, ma zu cu'i Pablo gue yu mahuahi thoho yu judío i ec'yei ya, ne gätho i ena jatho da 'yøt' yán t'edi ra Moisés. ²¹ Ne nu'u bi sifi 'be'a gätho gá 'yøt'e. Ne sä en'u gá xänbi gue gätho da hyeh yán t'edi ra Moisés u yu judío gue 'bupu 'buh yu ja'i hing yu judío, ne gá xifi ngue hin da mba nthequi yá xifani, ne hin da 'yøt' yán t'øt'e yu judío, en'u. ²² Nuya 'be'a sä ga øthu ya, guehma dim peti u ma mi 'yec'yei hu yu judío, gue da gohmahya'a'i, nguetho da 'yøde ya gá søhø, bi 'yembi. ²³ Nuya nde'bu guí 'yøt'e 'be'a ga xi ahe. Nuya 'bucua goho yan 'yohu ngue bi ma da 'yøt'a n'da ran hogui nangue Oja, ne jatho da 'yøt'e. Nuya guí 'yøt'e 'be'a da 'yøt'u. ²⁴ Nu'i gue'e guí six buya yan 'yohu, ne guí 'yøt'e tengu jatho da 'yøt'u, ngue mí ma n'da ran hogui nangue Oja. Ne gätho guí jurpa yá gasto u, guí tämb yu de'yo ngue da mbøts'e. Ne nubuya sä guí 'yax ni yahu tengu i øt' yu ja'i nu'bu xun guah yu pa yan hogui. Ne gätho yu ja'i sä da baði ngue him majuañi'be'a bi man'u 'da nangue'e. Ne da bah puya ne'e guí ten'na rán t'edi ra Moisés. ²⁵ Pe nangue yu ja'i hing yu judío ngue bi 'yec'yei, ya dá penpahe n'da ra søcuu, ne dá xihmbe hin da zi 'be'a bi 'bøspa yu hmite, xín da za'a ra ngø ngue him bi bøn rá ji, xín da zi ra ji. Ne hin da 'yøt' yan 'yomt'eni, bi 'yøn'a ra Jacobo Santiago.

Bi mba mfent'i ra Pablo bu danija Jerusalén

²⁶ Nu ra Pablo bi zix'u yan 'yohu buya, ne bi 'yøt'e tengu bi 'yøt'u. Ne bi mbähä bu mbo yá danija yu judío, ngue da ma nda'a ní pa da guah yá pa ran hogui. Ne bi ma nda'a ní pa di un yu 'bøts'e.

²⁷ Hin e ní zøn'a yoto pa mi juah ran hogui, nu yu judío gue hing yu 'yec'yei, yu mængu ra häi Asia, bi nu bu mbo ra danija ra Pablo. Nu'u bi parba yu ja'i ne bi bent' ra Pablo. ²⁸ Bi mbafi:

—N'yohu ahu dyu israelhu, dami zeje gam benthu na ran 'yohu 'bäcua, i xänba yu ja'i hønbu go hapu i pa ngue hingui hoju, ne ena nte di muui yán t'edi ra Moisés ne nte di muui ma danijahu. Ne hinga hønt'a bi 'yøt'e, pe man'da, bá si ua mbo ra danija yu ja'i ngue hing yu judío. Janangue'a bi ts'on'a ra hoganija ngue majapi, sä en'u.

29 Nguetho mi nu min 'youi ra Pablo b_u ja ra hnini n'da ra m_engu éfeso í Trófimo. Ne mi mans_e ngue _em_bi bi zixp_u mbo ra d_anij_a.

30 Ne nub_uya g_atho ra hnini bin ja n'da ran 'yo'ts'i, ne g_atho ní muxp_u 'b_ah ra Pablo, bi bent'i, bi g_ucp_u thi ra d_anij_a. Ne 'bex bi gut' y_u nij_a. 31 Ne nu'b_u mí z_api _ena xtá hyo ra Pablo, nu ra hmudof_ui mí _ode ngue g_atho ra hnini Jerusalén bin 'yo'ts'i. 32 Nu'a 'bex bi zix'u y_u dof_ui ne g_atho y_u hmudof_ui, ne bi mba n'dihi b_u 'b_uh y_u j_a'i. Ne nu'b_u mi nu y_u j_a'i gue mba b_u y_u dof_ui ne y_u hmudof_ui, 'bex bin h_e ním 'benza ra Pablo. 33 Ne nu'a ra hmudof_ui b_uya bi bent' ra Pablo _ena da got'i, ne bi manda ngue da mba nth_at'i yoho y_u cadena. M'bejua bi t'än'd_u, ne bi t'emp'u:

—To'o na, 'be'a bi 'y_ot'na.

34 Pe nu y_u j_a'i _emme madí mbahni ne g_atho 'dahma 'dan'yo bi ma. Janangue'a nu ra hmudof_ui him mi s_a da b_adi hanja bin 'yo'ts'i. Bi manda ngue da zixp_u ja ra ngundof_ui a b_uya. 35 Ne nu'b_u mí z_om b_u ja rá 'dede ra ngu, bi dux'u y_u dof_ui a ra Pablo, nguetho nu y_u j_a'i man'da nde da bent'i mah_on'a. 36 Nguetho x_un ngu y_u j_a'i bi d_enni bi mbafi:

—Dami hyoh_u, _en'u.

Nu ra Pablo bin juqn zeh_e b_u ja y_u hmi y_u j_a'i

37 Ne nu'b_u manguep_u da zixp_u mbo ja rá ngu ra Pablo bi 'yän'na ra hmudof_ui:

—Dami 'y_orqui ts'u ra mate dan y_aui ts'u, bi 'y_ena.

Nu ra dof_ui bi d_adi:

—Ha guí p_a'a rá nde y_u griego.

—H_aha, bi y_en'a ra Pablo.

38 —Oh, ha hinga gue'e gra m_engu Egipto, ngue g_a d_up'a n'da ran 'yo'ts'i ne g_a sixp_u ma'ueni goho mahu_ahi y_un 'yoh_u ngue y_u hyodu, bi 'y_em_bi.

39 Nu ra Pablo bi d_adi:

—Hin'na, hinga guecä. Nugä dra judiógä ne dra m_engu Tarso, n'da ra d_ahnini ngue ja rá ts'edi b_u ja ra häi Cilicia. Nuya dí ä'a n'da ra mate ngue ga xicä ts'u y_u j_a'i.

40 Nu ra hmudof_ui bi un ran t'edi. Nub_uya, nu ra Pablo bí 'bäp_u ja ra 'dede, ne bi u_a'ts' rá 'y_e ndepe din h_e y_u j_a'i. Ne nu'b_u min h_e, bi zof_o nangue y_u ndese u, gue y_u nde ra hebreo, bi 'y_ena:

22

1 —N'yoh_u ah_u, gy_u ta ah_u, gui 'y_ohmb_u 'be'a ga xi ah_u ya, bi 'y_en'a ra Pablo 'b_u mi d_u'mi bin y_a.

2 Ne nu'b_u mi 'y_o'u ngue bi ts'of_o nangue y_u ndese ra hebreo, man'da bin h_e. Nu ra Pablo bi 'y_em b_uya:

3 —Nugä dra judiógä, däm 'b_ucä b_u Tarso, nub_u ra häi Cilicia, ne bi mba ma tedegä ua Jerusalén. Ne dán xäcä rán xädi ra Gamaliel, ne dán xäcä x_un ho yän t'edi u ma ngarpa b_otah_u. Ne _emme mi _ehyagä nangue rá 'befi Oj_a ngue g_atho ma mb_ui, tengutho ah_u ya. 4 Ne madí undä ran _unbi to'o g_atho mi _ec'y_ei ra Jesús, ne 'da'u dá ho ne'u mi'da, y_un 'yoh_u ne'u y_u xisu dá sixp_u fädi. 5 Nu ra hmumbäjä ne y_u d_ac'y_ei da zä din ju_anni 'be'a xtá _ot'ä, nguetho dá c_anba y_u s_ocu_a bi 'dacä, gue mí _ena xcä un y_u ngarpi b_u ja y_u nij_a ma mijudío_h b_u Damasco. Ne dá h_ax ra 'yu dá mba b_u Damasco. Nu ra s_ocu_a dá j_ucä ngue'a ran t'edi ga cot'a fädi y_u 'y_ec'y_ei, ne dí _ena xcuá si ua Jerusalén, ngue xtá nu ua ran _unbi.

Nu ra Pablo bi ma ha bin jab_u í 'y_ec'y_ei

6 Ne nu'b_u mán 'yogä b_u 'yu hänb_u Damasco, tengu'b_u mbe huxyadi, bá c_a n'da ra nyot'i mah_ets'i, ngue nts'edi bi hyärp_u dí 'bäi. 7 Nugä dá t_ang b_u häi, ne dá _o'a n'da ra nde bi xiqui: “Saulo, Saulo, hanja gní _ungagui,” bi 'y_engui. 8 Ne dá th_at_i: “To'o i ma Hmu.” Ne nu'a bi xiqui: “Nugä dra Jesús, dra m_engu nazaret, guecä gadí _ungagui.” 9 Ne nu'u 'da min 'yogähe bi nu'a ra nyot'i, p_e him bi 'y_o'a ra nde ngue bi zocä. 10 Ne dá änni: “Ma Hmu 'be'a s_a ga _ot'ä.” Ne nu ra Hmu bi 'y_engui: “Dami ndants'i ní mba b_u Damasco, nub_u, da si'a b_u 'be'a g_atho dá sän'ni'i gui 'y_ot'e.” 11 Ne nugä 'bex dán xädä nangue'a ra nyot'i, ne nu'u mín 'yogähe bi g_urca ma 'y_e, ne dá s_omhb_e b_u ja ra hnini Damasco.

12 Ne mi 'b_up_u n'da ra hocj_a'i í Ananías, ngue mi tenni x_un ho yän t'edi ra Moisés. Ne g_atho y_u judío mi 'b_up_u mi numanho a. 13 Nu ra Ananías bi z_op_u däm 'b_ucä, ne bi xiqui: “Ma cu'i Saulo, dami hyand ran nequi ni d_a ya.” Ne 'bex bi z_o ma d_a, ne bi zä dá nu a ran 'yoh_u b_uya. 14 Ne bi xiqui: “Nu'a Oj_a mi th_ande ma ngarpa b_otah_u bi

huahn'na'i ngue gui pađi 'be'a rá pähä a. Ne bi ja'a'i gá nu rá Hoga Ts'unt'ü, ne bi ja'a'i ngue gá 'yörpa rá nde a. ¹⁵ Nuya gui mam b_u 'b_uh y_u ja'i 'be'a gá nu ne 'be'a gá 'yöde. ¹⁶ Ne hin'y_u 'be'a man'da gui t_o'mi, dami ndants'i gan xixya, gui 'y_ec'y_ei majuani a ra Hmu ngue di 'uec'a'ü ni ts'oqui nangue rá thuhu a ra Hmu," bi 'y_engä ra Ananías, bi 'y_en'a ra Pablo.

Bi man ra Pablo hanja bi mba b_u 'b_u'ü hing y_u judío

¹⁷ Ne x_o bi 'y_ena:

—Ne nu'b_u jambá pengä ua Jerusalén, dán ya'be Oja b_u mbo ra danija, ne nu Oja bi jacä dá nu tengu n'da ra t'i. ¹⁸ Ne dá nugä ra Hmu, bi 'y_engui: “Dahmantho dami p_ongua Jerusalén, nguetho hin da t'örpamasu 'be'a gui ma nanguecä.” ¹⁹ Ne dá xi'a: “Ma Hmu, nu'ü ma menguhe ua gätho i pađi 'be'a gätho dá *öt'ä*, dá mba b_u gätho ma nijähe, ne dá ünba ü gätho bi 'y_ec'y_ei i, ne dá cot'a fädi ü. ²⁰ Ne nu'b_u mi mba ntho ra Esteban mi 'bäcä b_u, ne 'da'angu dá b_emhbe ü bin hote, ne dá jamansup yá pahni ü.” ²¹ Pe nu ra Hmu bi xiqui: “Ní mba, nguetho ga penh'na b_u yab_u guer_u 'b_uh y_u ja'i ngue hing y_u judío,” ngub_u bi xiqui, bi 'y_en'a ra Pablo.

Nu ra Pablo bi mba ma dä b_u 'b_uh y_u hmudofüi

²² Nu'ü bi 'y_omanho 'be'a bi man'a ra Pablo, asta gue'b_u mí ma da mba b_u 'b_uh y_u ja'i hing y_u judío. Nub_uya bin cu_e'ü y_u judío i 'bäp_u gue hing y_u 'y_ec'y_ei, bi mbafi ne bi 'y_ena:

—Dá tho na ran 'yoh_u, man'da x_un ho 'b_u hin di thoqui dim 'b_ui, bi 'y_en'ü.

²³ Man'da bi mbafi bi huä't' yá pahni ne bi 'yents' y_u fonthäi. ²⁴ Nu ra hmudofüi bi manda da ts'ixp_u mbo ra Pablo, ne bi manda da mba m'bei, ngue ndep'a dín juan'na ra Pablo hanja ná mba'ü y_u ja'i. ²⁵ Ne nu'b_u i pa nthät'i ra Pablo ngue ra xifani, bi 'yän'na ra dofüi ngue mi 'bäp_u:

—Ha i ja nin t'ë dih_u gui fe'a n'da ra romano nu'b_u hin ní t'örpa ran juanbi, bi 'y_en'a ra Pablo.

²⁶ Ne nu'b_u mi 'y_o'a ra dofüi a bi man ra Pablo, bi mba bá xi'a rá hmu ne bi 'y_embi:

—Dami jamansu 'be'a guí örpa na ran 'yoh_u, n'da ra romano na.

²⁷ Ne bá *ë*'a ra hmudofüi b_uya, bi 'yän'na ra Pablo:

—Ha majuani gue'e gra romano.

Nu ra Pablo bi d_udi:

—Häha, bi 'y_ena.

²⁸ Nu ra hmudofüi bi 'y_emp'a:

—X_un ngu ra mbeti dá jut'ä ngue dán romanogä.

Nu ra Pablo bi xi'a:

—Pe nugä mb_udi tho ho ma ta bin t'un ran t'ëdi gue din romano, janangue'a man'da dra romanogä.

²⁹ Ne nu'a ra hmudofüi bin su nguetho ya xí du't'i ne nu'a ra Pablo ra romano na. Janangue'a nu'ü nte bi 'yörpa ra Pablo, *ë*na xtá mbei.

Nu ra Pablo mi 'bäp_u ja rá junta ü yá hmumbäjä y_u judío

³⁰ Ne nu'b_u mi hyats'i, nu ra hmudofüi nde da b_udi hanja i yäp'ü y_u judío, bi xocta'a ra Pablo mán thu't'i, ne bi manda dim peti y_u hmumbäjä ne yá ngärpi y_u judío. Ne bi zix'a ra Pablo b_u dim peti.

23

¹ Nu ra Pablo *ë*mm_e madín hy_eth_u b_u, ne bi xifi:

—N'yoh_u ah_u, nugä zäi dí *öt'ä*'a i xicpa ma mb_ui Oja, asta gue ra pa jab_uya, bi 'y_em 'b_u mí d_u'mi dín yä.

² Pe nu ra Ananías, ra dambäjä, bi xi'ü gue 'darp_u mi 'bähmb_u ra Pablo, da mb_era rá nde. ³ Nu ra Pablo bi xi'a ra Ananías b_uya:

—Oja da mb_ep'a'i nguetho yoho ni mb_ui. Sä guí *ë*mh_u hin dá *öt'* y_un t'ëdi, pe go gue'ah_u hin guí *öth_u* y_un t'ëdi, ngue gadí manda da 'berca ma nde.

⁴ Ne nu'ü 'darp_u mi 'bähmi bi 'y_embi:

—Hanja gní thät'a ra dambäjä ngue bi huahn'na Oja.

⁵ Ra Pablo bi d_udi:

—Cu ah_u, hin dí p_acä ngue ra dambäjä a, nu'b_u xcá p_acä hin xcá thätä 'b_u, nguetho nt'o't'i gue hin ga c'äman'ü ma ngärpih_u, bi 'y_embi.

⁶ Ne nu'a ra Pablo 'b_u mí nu'ü 'da gue hup_u ja ra junta, bi b_udi hinga 'da'ingu yá t'ëc'y_ei ü, nguetho 'da'ü bi d_en'd_u i man y_u saduceo ne nu mi'da bi d_en'd_u i man y_u

fariseo. Janangue'a nu ra Pablo bi 'yεmp'ε bεpε ja ra junta:

—N'yohε ahε, nugä dra fariseogä, nε xin rá ts'unt'εgä n'da ra fariseo. Nugä dí 'bäcua nε guí ørcahε ran juanbi nguetho dí εc'yεi gue i ndants' mahøn'a ε i tu, bi 'yεn'a ra Pablo.

⁷ Nε nanguε'a xí man na ra Pablo bin junthε yε fariseo ε yε saduceo, nε gätho bin hecpε ja ra junta. ⁸ Nguetho i man'ε yε saduceo gue hingui ndants' mahøn'a ε i tu, nε i ma ngue njo'o yäm 'bεhni Oja mahεts'i, nε i ma ngue njo'o yän dahi. Pε nu yε fariseo gätho i εc'yεi. ⁹ Bin ja n'da ra mbahni, nε nubaya bin ndants'i 'da'ε yú xänbate ε yε fariseo, bi 'yεn'ε:

—Nuna ran 'yohε 'bäcua, nte män ts'o bi 'yøt'e. Xi'bε majuani n'da ran dahi o gue n'da rám 'bεhni Oja mahεts'i bin yaui, nde'bε hin ga sühmbε Oja, bi 'yεna.

¹⁰ Pε nu'ε 'bεpε ja ra junta, εmme bin sε'ε, asta gue'bε mí zu ra hmudofεi da sεn'inde ra Pablo. Bi xih yú dofεi bεya gue ba jεcpε 'bεh yε ja'i, nε da zix mahøn'a bε ja ra ngundofεi.

¹¹ Nε nu'bε min xui, ra Hmu mahεts'i bim 'bähmi ra Pablo nε bi 'yεmbi:

—O di tu ni mbεi Pablo, nguetho ngutho gui ma bε ja ra dahnini Roma nanguecä, tengutho gä mangua Jerusalén.

Mi εna xtá tho ra Pablo

¹² Nu'bε mi hyats'i, 'da'ε yε judío 'da'ingu bi bεn'ε da hyo ra Pablo, nε bi ma jatho di ja'ts'a bi man'ε. Nε bi 'yεn'ε ngue hin din sihmε, xing ra dehe da zi, asta gue'bε go bi hyo. ¹³ Nε mi pongui yote má 'yohε ε 'da'angu bi ma ngue da hyo ra Pablo. ¹⁴ Nu'ε bi mba bε 'bεh yε hmumbäjä nε yε dác'yεi, nε bi xifi:

—Nugähe dá mamhbe majuani 'bε'a ga øthe, nε hin dan sihmεhe asta gue'bε go dá hohe ra Pablo. ¹⁵ Janangue'a nu ahε nε'ε mí'da guín 'yohε bε ja ra junta, nu'bε nixudi gui xihmbε ra hmudofεi ba si'a ra Pablo, gui 'yεmbi gue gui 'yänhdε mí'da yän t'änni. Janangue'a nugähe bεya, dan sähe gua täcuahe bε ja ra 'yu, ga hohe, bi 'yεn'ε.

¹⁶ Pε nu rá 'bε'ue ra Pablo bi 'yøde 'bε'a nde da 'yørpa yän 'yohε. Bi mba bε ja ra

ngundofεi nε bi xi'a ra Pablo. ¹⁷ Nu ra Pablo bi zonh'na n'da ra dofεi bεya, bi 'yεmbi:

—Dami six na ra ts'unt'ε bε bí 'bεh ra hmudofεi, nguetho i ja 'bε'a da xifi.

¹⁸ Nu ra dofεi bi zixpε 'bε'a rá hmu, nε bi xifi:

—Nu'a ra Pablo ngue i ofädi, bi zoncagui nε bi 'yác ra mate gua siua na ra ts'unt'ε, nguetho ja 'bε'a da xi'i.

¹⁹ Nu ra hmudofεi bi bentpa rá 'yε ra ts'unt'ε, n'danni bá änni:

—'Bε'a guín nde gui xiqui.

²⁰ Nu'a ra ts'unt'ε bi xi'a ra hmudofεi bεya:

—Nu'ε 'da yε judío bin yäse'ε, bi ma da 'yä'a ra mate 'bε nixudi, ngue gui sixpε mahøn'a bε ja ra junta ra Pablo, nguetho da 'yεn'i, da 'yän mí'da yän t'änni. ²¹ Pε 'yo guí øt'e 'bε'a da xi'i, nguetho i pongui yote má 'yohε yε judío ngue xän jot' ra 'yu, i täcua bε ra Pablo. Nu'ε, 'da'angu xεm ma ngue xín din sithe xín din sihmε asta gue'bε go bi hyo ra Pablo. Nε i tøp'a thoho 'bε'a go gui ma, bi t'εmp'a ra hmudofεi.

²² Nu ra hmudofεi bi hecua ra ts'unt'ε ngue njon da xifi, ngue ya xí xi'a ra hmudofεi. Nε nubaya bi xifi da mba.

Nu ra Pablo bi mba m'bεhni bε 'bεh ra Félix

²³ Nubaya nu ra hmudofεi bi zohn'dε yoho yε ngεrpa dofεi, bi xifi din sä yociento ndofεi da mba bε ra hnini Cesarea 'bε guto nxui. Nε da mbähä mi hyäte ma 'det'a yε dofεi ngue din tøgue, nε da mbähä mi yociento yε dofεi ngue i cε yän ts'at'εgui.

²⁴ Nε bi manda da thøspa yε fani ngue da hyux a ra Pablo. Nε bi xifi di jamansu xän ho bε 'yu, asta gue'bε go bi dä bε 'bεh ra ts'ut'abi Félix. ²⁵ Nε bi 'yo't'a n'da ra søcuä ra hmudofεi, bi mbεnpa ra ts'ut'abi Félix.

²⁶ Nε bi 'yεn'a ra søcuä:

—Nugä dra Claudio Lisias, dadí zεngua'i, gra Félix, gra hoga ts'ut'abi. ²⁷ Nuna ran 'yohε na, nu'bε mi bent' yε judío, nde xtá hyo. Pε dá yämhbe nangue xän ngu yε dofεi, nguetho dá øcä ngue ra romano na.

²⁸ Nugä him mí pädí hanja bi mba ma yaüi, dá sixpε ja rá junta yε judío. ²⁹ Pε nubaya dá øde ngue hønt'ε yän t'ēdi zεhe yε judío ngue í mba ma yaüi, nε hin'yε 'bε'a dí tho, o gue dín ofädi. ³⁰ Nε nu'bε mi sicä 'bε'a nde

da 'yõt' yu judío, ngue nde da hyo, 'bex dá penh'na bu guí 'bui. Ne dá xi'u yu nyapate gue da xi'i 'be'a ní mbespa ra hnuman'u. Ne hõnt'a dá xi'a ya," bi 'yẽn'a rá sœcuã ra hmudofui.

³¹ Nu yu dofui buya bi 'yõt'e tengu bi xi'u yu hmu. Nu'u bi zix'a ra Pablo 'bu min xui, asta gue'bu mí zõm bu Antípatris. ³² Nu'bu mí hyax buya, bá peng bu yu dofui gue him madín togue. Pe nu'u gátho madín togue bi thoqui bi zix'a ra Pablo u. ³³ Nu'bu mí zõm bu ra hnini Cesarea, bin dãp ra sœcuã ra ts'ut'abi, ne bi mba ma dá bu ra Pablo. ³⁴ Ne nu'bu mi nu'a ra ts'ut'abi a ra sœcuã, bi 'yãn'na ra Pablo:

—Нару ни hai.

Ne nu ra Pablo bi xifi gue ra mengu bu ra hai Cilicia. ³⁵ Nu ra ts'ut'abi buya bi xi'a ra Pablo:

—Nugã ga œcã 'be'a gui mam 'bu bi zõ'u di yap'i'i.

Ne bi manda da mba m'bãdi bu ja rá nguts'ut'abi ndudãn Herodes.

24

Nu ra Pablo bin juãn zehe bu 'buh ra Félix

¹ Ne nu'bu mi jua'a cat'a pa, bi mba bu ra Ananías, ra hmumbãja, ne 'da yu dãc'yei, ne ra Tértulo ran hocpate. Ne bi xi'a ra ts'ut'abi 'be'a í mba ma yapí ra Pablo. ² Nu'bu mí ts'onh ra Pablo, bi du'mi bin yapate a ra Tértulo. Nu'a bi xi'a ra Félix:

—Nugãhe dí pãhmbe ngue nangue'e i ja ran johya ua ra hai dí 'buhmbe. ³ Ne gãthogãhe man'da dí 'buhmbe xun ho nangue 'be'a guí øt'e. Ne gãtho yu pa dí xi'ãhe ra jamadi nangue'e. ⁴ Nuya hingui ngu 'be'a ga xi'a'i, pe gui 'yõrca ra mate gui 'yõde 'be'a dí xi'ãhe. ⁵ Nuna ran 'yohu, emme ra ts'om'bãi na, ne emme di parba yu judío hõnbu go hapu 'bui ngue gãtho ra ximhai. Ne nuna, rá ngarpi 'da'u yu ja'i t'ẽmbi yu nazareno. ⁶ Nu'a mí nde xtí ts'on ra dãnijã bu Jerusalén, pe nugãhe dá benthe, ne dí emhbe xcã juãnbahe tengu im mam bu ja man t'ẽdihe. ⁷ Pe nu ra hmudofui, ra Lisias a, con rá ts'edi bá jœcpu mi 'buhmbe. ⁸ Ne bi xije dan yafe ua. Nuya, nu'bu gui 'yãn zehe a, gui pãdi gue majuañi 'be'a gãtho ní mba ma yapí, bi 'yẽmp'a ra ts'ut'abi a ra Tértulo.

⁹ Ne nu'u yu judío min 'yohu, 'da'angu bi man'u. ¹⁰ Ne nu ra ts'ut'abi bi un ran t'ẽdi ra Pablo gue din ya buya. Nu ra Pablo bi ma, bi 'yẽna:

—Nugã i hu ma mbui ngue sã dan juãndã ua, nguetho guí pãdi 'be'a nám 'buhmbe dyu judíohe, gue xun ngu yu jeya guín ts'ut'abi ua. ¹¹ Nu'bu guí nde gui pãdi, sã gui pãdi, ja mán 'de'mayo ma pa ya gue dá mba bu Jerusalén, dá thãnde Ojã bu. ¹² Ne nu'u ma mijudíohe him bi nu 'bu 'bo'o xcã junthe, xím bi nu 'bu 'bo'o xcã parbi, xínga gueru ja ma dãnijãhe, xínga gueru ja ma t'ãnijãhe, xínga gueru gãtho ra hnini. ¹³ Nuya hingui sã din juãni xun ho nguetho him majuañi 'be'a ní yãcpã ya. ¹⁴ Pe nuya dadín juãndã gue dí tẽndã ra 'yu ma'da'yo, ne gue'a embi him majuañi u. Pe guet'a ra 'yu mí tẽn'du ma ngarpa bõtahe, gue mí numansu Ojã nguetho dí øc'yei 'be'a gãtho mán t'o't'i bu ja rá sœcuã yãn t'ẽdi ra Moisés ne yã sœcuã yu põngahyã. ¹⁵ Ne nugã dí tõ'mi 'be'a nín ho da 'yõt' Ojã, tengu i tõmp' ya i 'bãcua. Nugãhe dí øc'yeihe ngue gãtho xun du da ndants'i, ne'u bi 'yõt' ran ho, ne'u bi 'yõt' ran ts'o. ¹⁶ Janangue'a gãtho dí øt'ã 'be'a di bẽngã Ojã n'dahma hin hapu da thĩnga ma ts'oqui, xínga gueru 'bu Ojã xínga gueru 'buh yu ja'i, bi 'yẽna.

¹⁷ Ne xõ bi 'yẽna:

—Ne nu'bu mi thogui xun ngu yu jeya, bá pengã bu Jerusalén ngue ga un yun t'unni ma menguhe, ne ga un yun t'unni bu ja ma dãnijãhe. ¹⁸ Ne ngubu dá øt'ã bu dãnijã, dá thãnde Ojã. 'Da'u yu judío, yu mengu bu ra hai Asia dán tĩmhbe bu buya. Ne njom mí 'bupu xun ngu yu ja'i, xíng ra sui mi ja bu. ¹⁹ Nu'u gue dán tĩngãhe bu, nde'bu gue'u xtambã 'yẽcua u, xtã mangua 'bu ja 'be'a dá øt'ã bu. ²⁰ O gue guehya yun 'yohu 'bãcua da ma 'bu ja 'be'a bi nurcã 'bu má mbagã bu ja ra junta. ²¹ Hõnt'a nts'edi dá mangã bu, ne dá embã u: “Nu ahu guí ørcã ran ts'ẽmbi nam pa ya nguetho dí øc'yei ngue i ndants'u i tu,” dá øngã, bi 'yẽn'a ra Pablo.

²² Ne nu'bu mi 'yõ'a ra Félix 'be'a bi man ra Pablo, 'bex bi ma da guah ra junta, nguetho xun ngu ts'u mi pã'a ra Félix nangue rá 'yu Ojã. Ne bi xi'u:

—Nu'bu dambá εcua ra hmudofui, ra Lisias, sä ga paçá 'be'a gätho bin ja.

²³ Ne nu'a ra Félix bi manda da thoqui da mba m'bädi ra Pablo. Ne bi manda ngue da t'ørpa ran ho nangu'e'a, ne nu'u yá amigo sä da mba bu ne di unni 'be'a gätho da hyoni.

²⁴ Nu'bu mí tho'i ts'u 'da yu pa, nu ra Félix bá peng bu ja ra hnini Cesarea, bán 'youi rá xisu í Drusila, nu'a ra judío a. Ne bi zon'na ra Pablo, ndepe da ma Hague dán zä n'da da 'yεç'yεi ra Jesucristo. ²⁵ Ne nu'bu mi man ra Pablo nangu'e ram 'bai njuañtho, ne bi ma ngue di jamansu 'be'a da 'yøt'a n'da, ne bi ma din ja ran t'änni 'bu ran zεgui nangu'e yu ts'oqui, nu ra Félix bin su buya, ne bi xifi:

—Hønt'a gá xic ya, 'be ním 'bähma bu ja ra fädi mahøn'a, ne nu'bu da bongui ga zon'na'i mahøn'a, bi t'εmp'a ra Pablo.

²⁶ Nu ra Félix mí εna xtán gu'ti ts'u, n'dahma xtí thø'a ra Pablo. Janangu'e'a njant'a thoho min zohni ne min yaui. ²⁷ Ne nu'bu mi gua'a nyojεya bi mba ma poni a ra Félix, ne bi hyu'a ra Porcio Festo. Nu ra Félix 'bu mí bøm buya, bi zopu ra Pablo bu ja ra fädi, nguetho mí su da numan'u yu judío 'bu xtí hocpi.

25

Nu ra Pablo din juan bu 'buh ra Festo

¹ Nu ra Festo bi mba bu ra häi gueru din ts'ut'abi, ne hyupa bim 'bupu ra hnini Cesarea, bi mba bu ra hnini Jerusalén buya. ² Nubu Jerusalén, yu hmumbäjä ne yá ngurpi yu judío bi xi'a ra Festo, bi nyapi nangu'e ra Pablo. ³ Ne bi 'yørpa ts'edi bi 'yap ra mate ngue da zohna ra Pablo ngue da zøm bu Jerusalén, nguetho im bεn'u da gorpa bu 'yu, gue nde da hyo. ⁴ Pe nu ra Festo bi xifi ngue ofädi bu Cesarea ra Pablo, ne “mi ts'utho ga mbagä ya,” bi 'yεmbi.

⁵ Ne bi xifi:

—Nde'bu ga mbähä 'da ahu gue ja ni ts'edih, ne nu'bu ja män ts'o bi 'yøt'a, sä gui yafu.

⁶ Nu ra Festo, masque mbe man 'det'a pa bim 'bupu Jerusalén, bi mba bu Cesarea buya. Nu'bu mí hyax buya, bi mba bu ja rán juañbate, ne bi manda ba ts'i ra Pablo. ⁷ Ne nu'bu mi zøm bu ra Pablo, nu yu judío ngue bá nεxpü Jerusalén bi mbä'ts'i. Ne εmme

xun ngu 'be'a xun ts'o í yapi. Pe hingui sä da bøm majuañi 'be'a bi man'u. ⁸ Nu ra Pablo bi ma nanguε buya:

—Nte dá øt'ä ngue hingui ho nangu'e man t'εdihe dyu judíohe, xinga gue'a ra danija, xinga gue'a rán t'εdi ra hmuts'ut'abi bu Roma, bi 'yεn'a ra Pablo.

⁹ Nu ra Festo nde da 'yøt'a dí numanhu yu judío, janangu'e'a bi 'yän'na ra Pablo:

—Ha gui nde gui mba bu Jerusalén, gueru ba øt'a ran juañbi bu, nangu'e 'be'a í yap'a yu judío.

¹⁰ Nu ra Pablo bi daði:

—Hin'na, guεcua rán säui da t'ørcä ran juañbi ua, nguetho bi 'da'a ran t'εdi ra hmuts'ut'abi 'bupu Roma gue gui 'yørcä ran juañbi ua. Ne nte män ts'o xtá ørpa yu judío, gue gui sixcä bu. Nu'i gui paði xun ho ngue te dá øt'ä. ¹¹ Pe nu'bu xtá øt'ä n'da ran ts'o gue i man nin t'εdi gui hyogui, jatho ga tu 'bu, hin ga 'dagui nangu'e man däte. Pe nu'bu him majuañi 'be'a ní yaçpä u, njo'o n'da i ja rán t'εdi di dägä bu ja yá 'ye u. Nugä dí ä'a ran t'εdi gui thocä bu 'buh ra hmuts'ut'abi bu Roma, bi 'yεn'a ra Pablo.

¹² Nu'bu min yahu yüm fäts'ihu a ra Festo, bi xi'a ra Pablo:

—Nu'bu gui εna ga dä ahe bu Roma, da zä 'bu, bi 'yεmbi.

Nu ra Festo i yqui ra ts'ut'abi Agripa

¹³ Nu'bu mí tho'i 'da yu pa, n'da rá ts'ut'abi yu judío, ra Agripa na, ne'a rán ju, Berenice, bi zøm bu Cesarea di zεngua a ra ts'ut'abi Festo. ¹⁴ Ne nu'bu mí 'bupu 'da yu pa, nu ra Festo bi xi'a ra Agripa nangu'e ra Pablo, bi 'yεmbi:

—O bu n'da ran 'yohu, i ofädi, ngue bi zocua ra Félix, í Pablo a. ¹⁵ Ne nu'bu má mbagä bu Jerusalén, nu yu hmumbäjä ne yu dāç'yεi ngue yu judío bi xicä nangu'e ra Pablo. Nu'u mi ap ran unbi nangu'e'a. ¹⁶ Ne nugä dá xi'u: “Pe nugähe dyu romanogähe hingui sä ga hohe n'da 'bu hinda nadí juañbähe u, ne dim 'bapu ja yá hmi to'o di yapi, din yaçε.” Ngubu dá xifi. ¹⁷ Ne nu'bu mí zocua yun yapate, nu'bu mí hyats'i, 'bex dá mba bu ja man juañbate ne dá manda da ts'ixpu a ra Pablo. ¹⁸ Nu'bu mí 'bähmbe bu u yun yapate, pe xinga n'dare bi ma gue yu ts'oqui tengu mím bεngä ngue xtá ma. ¹⁹ Pe

hønt'a n'da ram hma madín junth_u nangué 'be'a mi εc'y_ei zehε u y_u judío. Nε nangué n'da ran 'yoh_u í Jesús nín junt'_u, ngue bi du, pε nu ra Pablo nts'edi bi ma ngue i 'b_ui, bi 'yεna.

²⁰ Nu ra Festo bi thoqui bi ma:

—Nε nugä hin dí p_acä ga øt'ä ran ju_anbi nangué 'be'a εc'y_ei y_u judío. Janangué'a dá än'na ra Pablo 'b_u nde da mba b_u Jerusalén, da mba ma ju_anbi b_u. ²¹ Pε nu ra Pablo bi 'y_ac ran t'edi, nde ga dä b_u 'b_uh ra hmuts'ut'abi Augusto b_u Roma. Dá manda b_uya da 'bädi asta gue'b_u bi zä ga p_ehndä b_u 'b_uh ra hmuts'ut'abi, εn'a ra Festo.

²² Nu ra ts'ut'abi Agripa b_uya, bi xi'a ra Festo:

—Nugä dín nde ga øde 'be'a da man'a ran 'yoh_u.

Bi d_a'a ra Festo b_uya:

—Nixudi da zä gui 'yøde.

²³ Man'da pa b_uya bi mba b_u ja rá ngu ran ju_anbate ra Agripa nε ra Berenice. Nε bi mba b_u mbo gätho ja yú ts'edi, min 'yoh_u y_u hmudof_ui nε y_u ngurpi b_u ja ra hnini Cesarea. Nε bi ts'ini x_un ho nguetho i ja yúts'edi. Nε nu'a ra Festo bi manda da ts'ixp_u ra Pablo. ²⁴ Nε nub_uya bi 'yεn'a ra Festo:

—Nu'i gra ts'ut'abi Agripa, nε ah_u gy_un 'yoh_uh_u gätho gui 'b_uhmb_u ua ya, gui nuh_u na ran 'yoh_u. Nε gätho y_u judío 'b_up_u Jerusalén nε' u 'b_ucua Cesarea madín y_api nanguéhna. Nu' u nj_am'b_u mi ε't'a mi xiqui ngue mi ädi da mba ntho. ²⁵ Pε nu'b_u má p_acä ngue nte bi 'yøt'a rán säui dí tho, dá εngä ga p_enp_u 'b_uh ra hmuts'ut'abi b_u Roma, nguetho mí manse da mba ma dä b_u. ²⁶ Pε hin'y_u 'be'a sä ga o't'ä a x_u 'yøt'e ngue ga p_enpa ma hmu. Janangué'a dá zonhdä na ran 'yoh_u, gui 'yøhmb_u ts' u 'be'a da man ya, ma ts'ut'abi Agripa i. Nε nu'b_u gä 'yøhmb_u, masque da zä gui xij_u b_uya 'be'a da zä ga o't'ä nangué ran y_api. ²⁷ Nguetho dí εna hingui ho ga p_enp_u n'da ra ofädi, nε nte má s_ocua da j_ats'i ngue da mam b_u hanja i ofädi, bi 'yεn'a ra Festo b_uya.

26

Nu ra Pablo bin ju_an zehε b_u 'b_uh ra ts'ut'abi Agripa

¹ Nu'a ra Agripa bi xi'a ra Pablo:

—Da zä gui manse nangué'a zehε, bi 'yεmbi.

Nu ra Pablo bi u_an rá 'yε nε bi ma nanguεε. Bi 'yεna:

²—I jagä ran johya, nguetho sä dam 'bäcä ua ja ni hmi, gra ts'ut'abi Agripa, nε sä gam mangä nangué 'be'a í y_ac_pa ma mijudíohe.

³ Nguetho gui p_adi x_un ho 'be'a gätho y_an t'øt'e y_u judío, nε gui p_adi 'dahma 'dan'yo ma t'εc'y_eihe dy_u judíohe. Janangué'a dí ä'a ra mate, gui 'yø'i ts' u x_un ho 'be'a gam mangä.

Rám 'b_ui ra Pablo 'b_u hin ní 'yεc'y_ei

⁴ Nu' u gätho ma mijudíohe i p_adi 'be'a ním 'b_ui dá øt'ä b_u 'b_uh ma m_enguhe, 'b_u mán t'uhnigä nε' b_u mám 'b_ucä b_u Jerusalén, asta guehya. ⁵ Nu' u hin'y_u ra pähä da ma, pε maya'b_u mi p_adi ngue nya'a thoho dá tenni x_un ho tengu man y_u fariseo. Nu y_u fariseo man'da εhya da 'yøt' man t'εdihe dy_u judíohe xinda gue' u mi'da. ⁶ Nuya dí 'bäcua ja ran ju_anbate, nangué'a 'be'a dí εc'y_ei. Nugä dí εc'y_ei 'be'a bi xi'a Oj_a ma ngurpa bombøtahe, ngue da xox' u x_un du. ⁷ Nugähe y_am bom'бето u 'de'mayoho y_a ts'ant' u ma ngurpa bombøtahe ra Jacob, dí εhyahe ma pa nε ra xui nangué rá 'be'fi Oj_a. Nε nugähe dí tømhb_e 'be'a bi man Oj_a, gue da xox' u x_un du. Nugä dí εc'y_ei gue majua_ni bi du'mi bi 'yøt'a, nε gue'a ní y_ac_pa ya ma mijudíohe, ma ts'ut'abi Agripa i. ⁸ Hanja gní b_emhb_u ngue hingui sä Oj_a da xox' u x_un du, bi 'yεn'a ra Pablo.

Bi man ra Pablo madí unba y_u 'yεc'y_ei

⁹ Nε xø bi 'yεm mahøn'a:

—Guec zehεgä, nya'a thoho dá bεngä ngue mi εngä x_un ho 'b_u ga s_ucä ra Jesús, ra m_engu Nazaret. ¹⁰ Nub_u Jerusalén x_un ngu y_u 'yεc'y_ei dá cot'a fädi, nguetho bi 'dacä ran t'edi y_u hmumbäjä. Nε nu'b_u mi t'εna da mba ntho, 'da'angu dá bεmhbe. ¹¹ Nε x_un ngu y_u nidí dá unba u y_u 'yεc'y_ei b_u ja ma nij_ahe dy_u judíohe. Nε dá säpi dá s_erpa y_a t'εc'y_ei. Nε nugä εmmε min cuεgä nangué' u, nεp_u ja y_u hnini yatho dá mbagä, dá un ran unbi u, bi 'yεna.

Bi mam mahøn'a ha bin jab_u bi 'yεc'y_ei

¹² Nε xø bi 'yεm mahøn'a:

—Nε dá caxä ra søcuä, ngue rán t'edi yu hmumbäjä, ngue ga unba yu 'yεc'yεi. Dá hā ra 'yu ná mba bu ra hnini Damasco. ¹³ Nu'i ma ts'ut'abi Agripa i, nu'bu mbε huxyadi dá nu bu 'yu n'da ra nyot'i bí 'yεh mahεts'i, nε man'da madí hyät'i xında gue ra hyadi. Nε nu'a bi hyäpü dí 'bähmbe. ¹⁴ Nε nu'bu gätho má tanje bu häi, dá øcä n'da ra nde ngue ma ndesε í ts'oqui, ra hebreo, i εna: “Saulo, Saulo, hanja gni ungui. Xun hεi guí øt'e, tengu n'da ra mbændani i pa ma suni ra t'o hndepe dim pefi xun ho, nε i nete thoho,” bi 'yεngui. ¹⁵ Nε nugä dá änni: “To'o i, ma Hmu.” Nu ra Hmu bi dadi: “Nugä dra Jesús, guecä gadí ungui. ¹⁶ Nuya dami ndants'i, gui 'bäi. Nuya dán 'yusegä ua n'dahma gui ma nε gan juanni nangue gätho 'be'a gá nu ya, nε gätho 'be'a ga ut'a m'bejua.” ¹⁷ Nε bi 'yεngui: “Nuya ga pehn'na'i bu 'buh yu ja'i hing yu judío, nε ga jamansu i nangue 'be'a da nde da 'yøt'a'i yu judío, nε yu ja'i ngue hing yu judío. ¹⁸ Nε nangue nim hma, ga japi da xoc yá mbui yu ja'i nε him man din 'yo bu ja ra 'bexui, pε din ja ran nequi yá mbui. Nε ga japi da 'uepü ja rá ts'edi ra zithu, nε din 'yo bu ja rá ts'edi Ojä ma Ta. Nε din ja ra punbi yá ts'oqui. Nε dá nu ra te mazai u, nε gätho ran japi ga unni, tengu mi'da dá 'uecä,” bi 'yεngä ra Jesús, bi 'yεn'a ra Pablo.

Ra Pablo him bi mbεsta a bi man ra Hmu bu mín yuse

¹⁹ Nε nu ra Pablo bi thoqui bi xi'a ra ts'ut'abi Agripa:

—Nugä hin dá festhoho 'be'a bi xicä ra nde gue bá εh mahεts'i. ²⁰ Rá mbudi dá xi'u 'bupü Damasco, gue di päh yün 'yomfēni nε din 'yo bu rá 'yu Ojä. Nε dá xifi da 'yøt' ra 'befi xun ho nguepü da fadi xü päh yün 'yomfēni. Ngutho dá mangä bu Jerusalén, nepü gätho ra häi Judea, nε dá xicä yu ja'i ngue hing yu judío. ²¹ Pε nangue'a 'be'a dá mangä, nu'u 'da yu judío bi bentcä bu ja ra dānijä, mi nde xta hyogui. ²² Pε asta gue yu pa jabüya i fäxcä Ojä. Nε dí xi'u ja yá ts'edi, nε dí xi'u hin'yü yá ts'edi. Nε hønt'a dí xänbi 'be'a bi man ra Moisés nε 'be'a bi man yu pøngahyā, ngue bin ja. ²³ Nu'u, bi ma ngue jatho da nu ran unbi ra Cristo, nε gue'a ra mbudi da mba nsots'i bu 'bu'u xun du. Da mba nsots'i guepü da zä di un ran nequi yá

mbui u yu judío, nε'u hing yu judío, bi 'yεn'a ra Pablo.

Ra Pablo ndepe da 'yεc'yεi ra ts'ut'abi Agripa

²⁴ Nε nu'bu ngubü mi man ra Pablo, nu ra Festo nts'edi bi mbafi:

—Nu'i gra Pablo, guín gät'i, εmme xun ngu guí päh ra søcuä janangue'a guín gät'i.

²⁵ Bi dā'a ra Pablo büya:

—Hin dí jat'ä, gra hoga ts'ut'abi gra Festo. Pε gätho dí mangä majuani a. ²⁶ Nu ra Agripa in ts'ut'abi bu 'buh yu judío, i 'bucua, i pädi nangue 'be'a gätho dí mangä. Janangue'a hin dí su ga mangua ja rá hmi. Nε dí haxa njuani ngue i pädi, nguetho him bi t'āgui 'be'a bin ja, bi 'yεn'a ra Pablo.

²⁷ Nε xø bi xih ra ts'ut'abi Agripa:

—Ma ts'ut'abi Agripa i, ha guí εc'yεi 'be'a bi man yá pøngahyā Ojä. Nugä dí päcä gue guí εc'yεi, bi 'yεmbi.

²⁸ Nu ra Agripa büya bi dät'a ra Pablo:

—Nu'i, guí nde 'bex ga päcä man 'yomfēni, ngue ga εc'yεi ra Cristo.

²⁹ Nu ra Pablo bi 'yεmp'a:

—'Bexgue guehya, ogue niya'bu ts'u, Ojä i pädi 'be'a dín ndegä. Dín nde gue guí 'yεc'yεi, nε ahü gätho guí 'buhmbü ua guí øhmbü 'be'a dí mangä ya. Nε dín nde gui cohmbü tengugä, pε hønt'u yu cadena hin'na u, bi 'yεmbi.

³⁰ Nε nu'bu ngubü mi man ra Pablo, ra Festo nε ra Agripa bim 'bäi, nε'a ra Berenice nε'u mi'da mi hupü. ³¹ Nε nu'bu mi mba bu thi, n'da ngu n'da bin yäse u:

—Nu'a ran 'yohü ra Pablo, nte bi 'yøt'a ngue da du, xínga gue'a din ofädi, bin 'yεmzεhε u.

³² Nu ra Agripa bi 'yεmp'a ra Festo:

—Nu'bu hin xtá ma dín dä bu 'buh ra hmuts'ut'abi bu Roma, sä da mba nso'ts'i 'bu, bi 'yεmbi.

27

Bi 'benpü Roma a ra Pablo

¹ Nu'bu ya xí hma ngue ga huhe ra barco, nε ga mbäcähe bu Roma, ra häi Italia, nu ra Pablo nε mi'da yu ofädi bi mba ma däpi a ra ngurpadofüi, rá thuhu

ra Julio, rá ngurpadofai ra hmuts'ut'abi Augusto bu Roma. ² Dá huhe ra barco ngue bi nexpu ra hnini Adramitio, ne en'u da thopu ja yu hnini bu ja ndendeja bu ra hai Asia. Dá nexhe bu buya, ne dá mbahmbe ra Aristarco, ra mengu ra hnini Tesalónica bu ra hai Macedonia. ³ Nu man'da pa dá sómhbe bu ra hnini Sidón, dán säyahe bu. Nu ra Julio min yamanhoui ra Pablo, ne bi un ran t'edi da mba bu 'buh yú amigo. Ne nu yú amigo bi un ran säya. ⁴ Ne nu'bu má nexhe bu, dá thohmbe bu nthet'i ra t'uhäi Chipre i ja bu made ra deja. Dá thothe bu n'danguadi nguetho emme nts'edi ran dahi bu njombu. ⁵ M'bejua dá thohmbe bu ja ra hai Cilicia ne ra hai Panfilia ja bu ndendeja. Dá sómhbe bu ra hnini Mira bu ra hai Licia.

⁶ Guepu bi dim bu n'da ra barco a ra hmudofai ngue bá nexpu Alejandría, ní mba bu ra hai Italia. Ne nu'a ra hmudofai bi jaje dá huhe ra barco. ⁷ Ne xun ngu yu pa zu njante thoho dán 'yohe bu ja ra deja, ne xun hei dá thohmbe bu gätho rá nyani ra t'uhäi Gnido. Nu ran dahi him bi jaje njuantho dá uenthe, janangue'a yabu dá cäthe njombu ja ra t'uhäi Creta, guepu nthet'i ra t'uhäi Salmón. ⁸ Ne xun hei dá thohmbe bu gätho rá nyani ra t'uhäi Creta, ne dá sómhbe bu ja yün säya yu barco, t'embu Buenos Puertos. Ne hinga yabu ja ra hnini Lasea.

⁹ Ne xun ngu yu pa ya dá 'behmbe nangué ran dahi, ne nts'utho bu dín 'yo ra barco bu ja ra dehe, nguetho yu pa ya i ja yun dahi. ¹⁰ Nu'a ra Pablo bi xi'u min 'yohu:

—N'yohu ahü dí xi ahü, nu'bu ga thohmbu, ga nuhu n'da ra 'yanthi nguetho xun hei thoho bu dí mba ma 'yoni ra barco. Ne hinga hont'a ra barco ne ra 'beni ga 'behmbu, pe ts'urpu thoho necähu ga tuhu, bi 'yemp'u.

¹¹ Pe nu ra hmudofai man'da mi ec'yei 'be'a bi ma rá mbeti ra barco ne ra hmu ngue madí 'yoni, xinda gue'a 'be'a mi man ra Pablo. ¹² Nubu Buenos Puertos hingui ho ngue da gopu ra barco yu pa xu se. Janangue'a nu'u mbe gätho u mi ena xcá sómhbe bu ra hnini Fenice, guepu xcám 'buhmbe yu pa xu se. Nubu Fenice, ra hnini bu ra t'uhäi Creta, man'da ja yün säya xun

ho bu yu barco, nguetho hin e ts'edi thopu ran dahi.

Ran dahi bi 'yen ra deja

¹³ Ne n'da ra pa bi pom bu bí 'yeh ran dahi, ne hinga nts'edi i 'yo. Ne en'u xun ho 'bu da thogui. Janangue'a bi gux'a ra t'egui mi o bu mbo ra dehe, ngue ran ts'ammi ra barco. Dá thohmbe buya, zu njante thoho á tho'a ndendeja ra barco bu ra t'uhäi Creta. ¹⁴ Ne 'bex bá e'a n'da ran dahi emme nts'edi, bá nexpu Creta. ¹⁵ Ne nu'bu mí mbudi bi ndon ra barco ran dahi, him mí sä da mba ma 'yoni buya, dán unthe buya, ne dá tendahe ran dahi bu í mba. ¹⁶ Ne dá cäthe bu herpu ja ra t'uhäi Clauda i ja bu made ra deja, nguetho bi täc'i ts'u ran dahi ra hai. Ne xun hei bu dá juxhe bu mbo a n'da zu t'ubarco ngue mí jut'a ra barco. ¹⁷ Ne nu'bu mi carpu mbo ra t'ubarco, bi mba m'bänba yu xahi a ra barco ngue hin da xot's' yu xithe. Ne nu'u buya mí supi da 'yen ran dahi ra barco bu ja ra 'bomu, ne da dontpu guepu t'embu Sirte. Janangue'a bi gacua yün thäcan dahi ra barco. Ne bi duxtho ran dahi ra barco bu ja ra dehe. ¹⁸ Man'da pa buya bi d'u mi bi hyorpu ja ra dehe yu 'beni mi hõpu mbo ra barco, ndepe hin di hyu ra barco, nguetho emme nts'edi mi enje ran dahi. ¹⁹ Ne ná hyu pa buya dá sosägähe, dá hõmhbe thi 'be'a gätho mí honi 'bu di 'yon ra barco. ²⁰ Ne xun ngu yu pa emme mi ja yu güi, ne nya'a him bin c'ä ra hyadi, xinga gue yu sò 'bu xun xui. Ne dá nuhe n'da ran dätendahi emme nts'utho. Ne dí su ga tuhe.

²¹ Ne nya'a thoho njom bin sihme. Nu ra Pablo bim 'bäi bi 'yena:

—N'yohu ahü nde'bu xquí 'yøde 'be'a dá mangä. Nde'bu xcambän säyahü bu Creta, ne hin xcá nuhu ran unbi ya, ne hin xquí 'beh ni 'benihü. ²² Pe nuya, o di tu ni mbuihu, nguetho xinga n'da ahü gam 'behmbu, pe hont'a ra barco dim 'bedi.

²³ Nguetho dám 'bä'be n'da rá m 'behni Oja mahets'i má xui, gue nugä rá mbetigä Oja ne dí thände a. ²⁴ Ne nu'a ram 'behni bi xiqui: “O guín su Pablo, nguetho jatho da mba ma dä'i bu 'buh ra hmuts'ut'abi bu Roma. Ne nu'a Oja hin di japi da du u guí 'buhmbu ua ja ra barco, tengü gá 'yäpi,” en'a rá m 'behni Oja mahets'i. ²⁵ Nuya, n'yohu

ah_u, dan johyah_u, nguetho dí εc'y_ei gue majua_{ni} da 'yøt' Oja tengu bi xic rá_m 'b_ehni. ²⁶ P_e nu ran dahi da 'y_en_ju b_u ja n'da ra t'uhäi i ja b_u made ra dehe, bi 'y_en'a ra Pablo.

²⁷ N_e nu'b_u ya xí gua'i 'd_e'ma goho ma pa dí 'yohe, nub_uya bi 'y_engähe ran dahi b_u ja rá xequi ra de_ja t'εmbi Adria, 'b_u min xui. N_e nu' u y_u mb_efi gue di 'yon ra barco, mím b_eni hinga yab_u ja n'da ra häi. ²⁸ N_e bi 'y_eni hangu nan h_e ra dehe, 'däte ma 'd_e'ma'dato metro nan h_e. N_e bi dän'i ts' u ra barco, bi 'y_eni mahøn'a, n_e nuya høn't'i 'däte ma yoto metro nan h_e ra dehe. Janangue'a bi badi him ma yatho b_u ndenthe. ²⁹ Nu' u mi supi da zøm b_u ndenthe ra barco, gue din the_u y_u do. Janangue'a bi 'y_ent'i goho y_u t'εgui ngue yän ts'äm_mi ra barco, bi 'y_ent_pu ja rá xuthä ra barco, ndepe hin din 'yo. N_e εmme mi xøn_ni din nequi. ³⁰ Nu y_u mb_efi di 'yon ra barco mim b_eni xtá 'dagui, bi cä'ma man'da ra t'uhbarco b_u ja ra dehe. P_e bin häte, nguetho εna gue' u y_u t'εgui xtá 'y_ent' mi'da b_u ja rá y_u ra barco, gue yän ts'äm_mi. ³¹ P_e nu ra Pablo bi 'y_emp'a ra hmudofai, n_e' u y_u dofai:

—I nde da 'dah y_u di 'yon ra barco, p_e nu'b_u da 'dah y_u, hin da zä gui ponj_u 'b_u.

³² Nu y_u dofai b_uya bi hy_ecua yän that'i ra t'uhbarco, n_e bi dux ra dehe, janangue'a njom bi 'dagui.

³³ N_e nu'b_u t'uhnequi tho nu'a ra Pablo bi xifi nde'b_u din sihm_e. Bi 'y_ena:

—Nuya, ná 'd_e'magoho ma pa ya ngue mí tutho ni mb_uih_u, n_e hin gán sihm_eh_u.

³⁴ Nuya dí øt'ah_u ra ts'edi gui sih_u ts' u ra hm_e. Nu'a dí zac ni ja'ih_u a, n_e guerp_u da zä xínga n'da gam 'b_ehm_b n_e njon din unbi, xíngui ts' u.

³⁵ N_e nu'b_u mi jua'a bi man'a ra Pablo bi hy_aca n'da ra thuhm_e, bi un ra jamadi Oja b_u ja yá hmi gätho mí 'b_urp_u, n_e bi xeni bi d_u'mi bi zi. ³⁶ Nu'a bi man ra Pablo bi hyurpa yá mb_ui u, bin sihm_e ts' u b_uya. ³⁷ N_e nugähe í juaje yociento n_e hyäte ma 'd_e'ma 'dato njä'i mi 'b_uhm_be b_u ja ra barco. ³⁸ N_e nu'b_u mi juadi bin sihm_e u, nu'a ra trigo mi hør_u ja ra barco bi hyøm b_u ja ra dehe, ndepa dí çah nan hy_u ra barco.

Bi xen ra barco ra dehe

³⁹ N_e nu'b_u mí hyats'i, him mi pa_di 'b_e'a rá thuhu ra häi bi hyandi. Nu'b_u mi nu mi ja b_u n'da ra 'y_ethe gue him mí ja y_u do, guerp_u mim b_eni mi sä xtí c_u't' ra barco. ⁴⁰ Bi hy_ecua yän that'i yän ts'äm_mi b_uya, bi zop_u dehe. N_e bi xocua yän thu't'i yän thäcadehe ngue yäm 'bä't'i ra barco. N_e bi 'y_espa mahøn'a n'da ran thäcandahi. Nu ran dahi b_uya bi 'yon ra barco, n_e bi d_u'mi bi hyäm b_u ja ra ndendej_a. ⁴¹ P_e nu'b_u má søm_hb_e hap_u hingui h_e ra dehe, dán t_imh_be b_u yoho y_u 'y_ethe, n'da n'danni ní y_eh_e. Nu'a rá y_u ra barco bi yarp_u ja ra 'bomu n_e bin d_u b_u, n_e him mi sä da thogui. P_e nu rá xuthä b_uya bi mb_udi bi xen ra dehe, nguetho nts'edi din the b_u y_u dehe. ⁴² Nu y_u dofai b_uya, εna da hyo y_u ofädi, ngue mi supi din xaha, da 'dagui. ⁴³ P_e nu ra hmudofai him mi ndepe gue n_e ra Pablo da tho, him bi japi da 'yøt'e 'b_e'a mim b_en' u y_u dofai b_uya. Bi manda ngue to'o pa_h nan xaha, ra mb_udi da zo b_u ja ra dehe n_e din xaha, da zøm b_u ja ra häi. ⁴⁴ N_e' u mi'da ngue him mi pa_h nan xaha, bi 'yoxrp_u ja y_u xithe o gue y_u xeca barco. N_e gätho bi zøm_{an}ho b_u ja ra häi.

28

Bi zøm b_u ra häi Malta a ra Pablo

¹ N_e nu'b_u má søm_hb_e b_u ja ra häi, bi sije ngue rá thuhu ra t'uhäi Malta, i ja b_u made ra dehe. ² Nu y_u m_engu b_u εmme bi 'yørcahe ran ho, nguetho bi 'yurcahe n'da ra sibi nguerp_u dán t_aspihe. Bin 'ye b_u n_e x_u seje.

³ Nu ra Pablo bi pet y_u 'yont'o, bi 'y_esp_u ja ra sibi, 'bex bi bøn'a n'da ran däte poz_u b_u ja ra t'o, nu'b_u mi zä ra sibi. N_e nuna ra poz_u bi zap rá 'y_e ra Pablo, n_e bin zarp_u. ⁴ Nu'b_u mi nu y_u m_engu b_u ngue i zarp_u ja rá 'y_e ra Pablo ra poz_u, bi 'y_en' u:

—Masque ra hyodu na ran 'yoh_u, masque him bi du b_u ja ra dehe, p_e nuya m'b_ejua da gut'a 'b_e'a xí 'yøt'e.

⁵ P_e nu ra Pablo bi huac rá 'y_e, n_e bi däh ra poz_u, nín so b_u ja ra sibi, n_e nte mán unbi bi nu ra Pablo. ⁶ N_e nu' u 'bäp_u, mi tø'mi nde da nu 'b_u da nden b_u bi zapi, o gue da 'yagui n_e 'bex da du. N_e nu'b_u ná nya'a mi tø'mi, hin te bi ja, bi pä'a mim b_en' u. N_e εn' u: “Masque n'da ra oja na.”

⁷ Nu'a rá ts'ut'abi ra t'uhäi Malta, í Publio a, mí jase n'da xequi rá häi jombu dán tasphe. Ne bi xije ga mbähmbe bu rá ngu. Ne hyu pa dám 'buhmbe bu, ne emme xun ho bi 'yörcähe. ⁸ Nu rá ta a ra ts'ut'abi Publio ya xmi u 'bu má sümhbe bu, mi ja ra pa ne ra mböni. Nu ra Pablo bi mba bu da nu, bin yäui Ojä ne bi gäx rá 'ye, ne 'bex bi zä büya. ⁹ Ne nu'bu min ja 'be'a bi 'yöt'a ra Pablo, gätho mi 'bupü ja ra häi ngue mín zäman'u bi zöm bu, ne gätho bi hoqui, bi zä büya. ¹⁰ Ne xun ngu yan t'unni bi 'daje, ne nu'bu má mbäcähe, xö bi 'daje gätho 'be'a ga homhbe bu ja ra barco.

Bi zöm bu Roma ra Pablo

¹¹ Nhyuzna dám 'buhmbe bu ja ra t'uhäi Malta, dá huhe n'da ra barco büya. Nu ra barco mi hø bu gätho yu pa xu se, ngue bá nexpu Alejandría. Nu rá thuhu ra barco t'ëmbi yu gon'yohu Cástor ne Pólux. ¹² Ne dá huhe ra barco, dá nexhe bu ra t'uhäi Malta büya, ne dá sümhbe bu n'da ra hnini Siracusa, ngue 'dan'yo ra häi, ne hyupa dán dehe bu. ¹³ Dá nexhe bu, ne dá cäthe bu ja ndendejä asta gue'bu go má sümhbe bu ra hnini Regio. Ne man'da pa büya bin 'yo xun ho ran dähi, ne ná yopa dá sümhbe bu ra hnini Puteoli, gue ra häi Italia, ne dá çacähe büya. ¹⁴ Nubü, dá tühbe 'da'u yu cu nangue ra Cristo. Nu'u bi xije dan säyahe bu nyoto pa. M'bejua büya dá haxhe ra 'yu í pa bu ra dahhini Roma. ¹⁵ Ne nu'u yu cu nangue ra Cristo mi 'bupü Roma, mi øde ba xhmbe bu 'yu. Bá xh püya, bi daje bu ja ra hnini Foro de Apio, ne bi daje mi'da bu ra hnini Tres Tabernas. Ne nu ra Pablo 'bu mí nu, bi xi Ojä jamadi, ne nu Ojä bi hyurpa rá mbui büya. ¹⁶ Ne nu'bu má sümhbe bu ja ra dahhini Roma, nu ra hmudofui bi dä bu yu ofädi bu 'buh rá hmu yu mbädi. Pe nu'a ra Pablo bin t'un ran t'ëdi dim 'buse bu ja n'da ra ngu, ne hont'a n'da ra dofui da mbädi.

Bi man rá m Hman Ojä ra Pablo bu Roma

¹⁷ Ne nu'bu mi tho'an hyupa, nu ra Pablo bi zon'du yu ngarpi yu judío ngue mí 'bupü. Ne nu'bu mim peti bu 'bu'a ra Pablo, bi 'yëmbi:

—Man 'yohu ahü, nte man ts'o dá ørpä u ma mijudíohü, xín dá festa yún thande bi thocta u ma ngarpa bombøtahü, pe guehma

bi mba ma dägä bu 'buh yu romano bu Jerusalén. ¹⁸ Ne nu'bu mi 'yörcä ran juanbi, nu'u mi nde xtá hyega thoho, nguetho nte dá øt'ä ngue da thogui. ¹⁹ Pe nu ma mijudíohü him mi nde xtá hyega thoho, janangue'a dá äh ran t'ëdi di dägä ua Roma. Pe hin'yü 'be'a dí m bëni dá yapä u ma mijudíohü. ²⁰ Janangue'a dá zohn'nahü dan nuhü ne dan yähü. Nujü dyü israelhü, dí tømhbü din ja 'be'a bi man Ojä gue din ja. Pe dí x'yei ngue ya bi du'mi bin ja 'be'a bi man Ojä, jananjabü nthu't'igä ra t'ëgui ja ua, bi 'yën'a ra Pablo.

²¹ Nu'u bi xi'a ra Pablo:

—Nugähe nte má søcuä bi 'bengähe ní 'yëpü Judea nangue'e. Xínga n'da man 'yohuhü bí nexpu, bi man ran ts'o nangue'e, njo'o to'o bi yap'a'i. ²² Pe dí n de gui xije ts'u 'be'a guím bëni, nguetho hønü bi zä i hma hingui ho 'be'a guí x'yeihü, bi 'yën'u.

²³ Ne nu'u bim peti man'da ra pa nangue'a xí ma, ne xun ngu u bi zöm bu mi 'bu'a ra Pablo. Nu ra Pablo büya gätho ra pa bi xifi nangue rá 'befi i øt' Ojä ua ja ra ximhäi, ne 'berü ní manda Ojä u yu jä'i. Bi hyoni 'berü dí 'yëc'yei ra Jesús, ne bi 'yuti hapü nt'o't'i nangue ra Jesús bu ja rá søcuä ra Moisés, ne yü søcuä yu pøngahyü. ²⁴ Nu'u 'da bi 'yëc'yei 'bu mí man ra Pablo, pe 'da'u him bi 'yëc'yei. ²⁵ Ne nu'bu him mí sä'u ngue 'da'angu da bëni, bi mbüdi bi mba. Pe nu ra Pablo man'da ram hma bi xi'u:

—Nuna rá Hogandähi Ojä majuani bi ma nu'bu mim pøngahyü ra Isaías, ne bi xi'u ma ngarpa bombøtahü. ²⁶ Ne bi t'ëmp'u:

Ní mba bu 'buh ni mijudíohü, ne gui 'yëmbi: “Nu ahü zäi guí øhmbe nangue ni zaguhü, pe hin guí pähmbe 'be'a guí øhmbe. Ne guín nuhü nangue ni dähü, pe hin guí pähmbe 'be'a guín nuhü,” ngubü bi 'yëmb yu jä'i.

²⁷ Nguetho nu yu jä'i xam me yü mbui, ne xíngui ts'u cu't' yü zagu 'be'a øde.

Ne tengü'bu di ts'ant' yü dä,

nguetho su da nu,

su da 'yøde,

nguetho hingui nde di päh yü mbui

güepü da zä xcá hocpa yü mbui,

ën'a rá Hogandähi Ojä 'bu mí m pøngahyü ra Isaías, bi 'yën'a ra Pablo.

²⁸ Nε bi thoqui bi 'yεmbi:

—Dami p̄hmb̄ n̄gue n̄uya da si'̄ h̄ing ȳ judío 'b̄ep̄ da z̄ä dí zin Oj̄ ̄, n̄ε ḡätho ȳ pa dí mba b̄. Nε nu'̄, man'da da 'ȳø'̄, bi t'̄emp'̄ ȳ judío.

²⁹ Nε nu'b̄ mí gua'a bi ma ra Pablo, nu ȳ judío bi mba, n̄ε bin junz̄eh̄ ̄ 'b̄ mí mba'̄, n̄angue 'b̄e'a bi man'a ra Pablo.

³⁰ Nε nu'a ra Pablo bim 'b̄p̄ n̄yo j̄eya b̄ ja ra ngu x̄í mihi. Nε ḡätho to'o bi mba b̄, bi numanho. ³¹ Nε nu ra Pablo bi ma 'b̄ep̄ dí manda Oj̄ ̄, n̄ε bi x̄änbi n̄angue ma Hmuh̄ ra Jesucristo. Nε nu'a ra Pablo him mi supi to'o da 'ȳøde, n̄ε n̄jo'o to bi h̄εcpi.

ROMANOS

Ra sɔcuɑ bi 'yorba ra Pablo ɯ yɯ 'yɛc'yɛi bɯ ja ra ngɯrpa dɑhnini Roma

Ran zɛngua

¹ Nugä drá Pablogä, drá 'yɛhɛgä ra Jesucristo. Nɛ bi xic Ojɑ ma 'bäigä'be ra Cristo, nɛ bi huangui gam mangä rán ho ma'da'yo Ojɑ. ² Nɛ guet'a ram hma mi man Ojɑ bɯ ja rá hoga t'ohni bi 'yo't'ɯ yá pɔngahyɑ maya'bɯ. ³ Nɛ n'dat'a ram hma im ma nanguɛ ra Jesucristo rá Ts'unt'ɯ Ojɑ a, nɛ nanguɛ'a bim 'bɯcua ja ra ximhäi, rá m bom'bɛto ra David a. ⁴ Pɛ nu'bɯ mi dɑmbɛni bɯ 'bɯ ɯ xɯn du, ja bi 'yu Ojɑ xɯn ho gue rá Ts'unt'ɯ Ojɑ a bɯya nte hɛmbi nanguɛ rá Hogandɑhi in 'youi. Gue'a ma Hmuhɯ a. ⁵ Nɛ rá mate zɛhɛ bi xiqui ma 'bäigä'be ra Cristo, ga japi da'yɛc' yɛi yɯ jɑ'i gätho yɯ hnini, nɛ gue'a dí hnumanho ra Cristo a bɯya. ⁶ Jananguɛ'a in ndec Ojɑ ga mba ga fäx'a ní t'ɛc'yɛihɯ, nguetho bi zon'nahɯ Ojɑ bi ja'ahɯ yá mbɛti ahɯ ra Jesucristo. ⁷ Guehna dí ot'ahɯ na ya gätho ahɯ guí 'bɑhmbɯ bɯ ja ra dɑhnini Roma, ngue bi huɛc'ahɯ Ojɑ nɛ bi zon'nahɯ, nɛ bi 'uec'a ni mbɛihɯ in nde ahɯ hɔnt'a guim bɛmhɯ a. Dí äp Ojɑ ma Tahɯ nɛ ra Jesucristo ma Hmuhɯ da hyut'a ni mbɛihɯ nanguɛ rá mate zɛhɛ.

ɛmmɛ in nde da zɔm bɯ Roma a ra Pablo

⁸ M'bɛt'o thoho dí xi ahɯ ɛmmɛ dadí jɔhyagä, nguetho dí ø'a man yɯ jɑ'i hɔnbɯ go hapɯ dí 'yo ngue guí ɛc'yɛihɯ xɯn ho. Jananguɛ'a dí xi Ojɑ jamadi nanguɛ gätho ahɯ. Nɛ di thocpa ra jamadi ma Ojɑhɯ ra Jesucristo. ⁹ Nɛ i pɑ Ojɑ hin dí ɛ'ts'a ná yɑ'be nanguɛ ahɯ. Nɛ dí hɑh ma mbɛi dí ørpa rá 'bɛfi 'bɯ dí m man a ran ho ma'da'yo nanguɛ rá Ts'unt'ɯ. ¹⁰ Nɛ dí äp rá mate Ojɑ ngue hin da ya'a ga mbagä bɯ guí 'bɑhmbɯ. Nɛ hin dí pɑdi 'bɛ'a da zä dá sɔm bɯ, pɛ go pɑ Ojɑ, nɛ xɔmhma thoho da nde Ojɑ ga mba bɯ. ¹¹ Nguetho ɛmmɛ dín nde gan nu ahɯ, ga fäx ahɯ din ja ahɯ man'da xɯn ngu rá ts'ɛdi Ojɑ, nɛ man'da gam 'bɑhmbɯ xɯn ho

bɯya. ¹² Nɛcä da zä gui fäxcahɯ, jananguɛ'a da zä 'da xtám fäxtahɯ nanguɛ ma t'ɛc'yɛihɯ dí comhbɯ. ¹³ Ma zi cu ahɯ dín nde gui pɑhmbɯ ngue xɯn ngu yɯ nidí mí ɛna xcá mba bɯ, pɛ hinga na sä. Pɛ guehna dín nde ga mbagä bɯ nɛ da hnurca ma 'bɛfi bɯ guí 'bɑhmbɯ, tengu bɯ mi'da yɯ hnini xtá mba. ¹⁴ Nguetho i 'yo ma güɛnda ga xänba yɯ jɑ'i, nɛ ɯ 'bɛpɯ ja yɯ hnini nɛ ɯ yɯm 'bɯndɑpo jɑ'i, nɛ'ɯ pɑh ra sɔcuɑ nɛ ɯ hingui pɑdi, gätho ga xänbi. ¹⁵ Jananguɛ'a nɛ ahɯ ɛmmɛ jag ra pähä ga xän'nahɯ rán ho ma'da'yo ra Cristo, gätho ahɯ guí 'bɑhmbɯ bɯ ja ra dɑhnini Roma.

Nu ran ho ma'da'yo ní yɑn ɯ to'o gätho da hyɑn a

¹⁶ Nɛ hin dí pɛs' ma sä gam mangä ran ho ma'da'yo, nguetho gue'a ram hma rá ts'ɛdi Ojɑ a dí yɑn ɯ to'o gätho da hyɑn a. Nɛ mbɛdi bi sije dyɯ israelgähe, nɛ xø bi si ɯ mi'da bɯya. ¹⁷ Nguetho nu ran ho ma'da'yo i xijɯ 'bɛ'a ní hogahɯ, gue ga hɑnthohɯ rá mate, nɛ hin'yɯ 'bɛ'a man'da dí zinjɯ Ojɑ a. Tengu mán t'o't'i: "To'o bi 'yɛc'yɛi rá mate Ojɑ, bi hocpa yá ts'oqui, bin t'un ra 'da'yote bɯya."

Gätho yɯ jɑ'i in dupate yɯ ts'oqui

¹⁸ Nguetho nu'bɯ hin da yɑn Ojɑ yɯ jɑ'i i jatho di ɯnbi, nanguɛ'a 'dan'yo thoho i thɑnde, nɛ i øt'e 'bɛ'a gä má ts'oqui. Nɛ nu'a majuɑni nde di bɛnba Ojɑ ɯ, pɛ di hɛcpada ɯ, nguetho man'da in numanhosɛ yá ts'oqui. ¹⁹ Pɛ i pɑhma 'bɛ'a sä da fɑdi nanguɛ Ojɑ, nguetho guesɛ Ojɑ di bɛnbi. ²⁰ Nɛ madague'bɯ hin di nɛqui Ojɑ, pɛ da zä da bɑh yɯ jɑ'i gue maguesɛ Ojɑ nɛ i ja rá ts'ɛdi mazɑi a, nguetho in nu 'bɛ'a gätho bi 'yøt'ua ja ra häi. Nɛ gue'bɯ go rá mbɛdi ra ximhäi mi sä xtá fɑdi xɯn ho. Nɛ mi sä xtám bɑh yɯ jɑ'i xtá numansu Ojɑ. Jananguɛ'a njon da zä da xi Ojɑ nte in dupate. ²¹ Nɛ mi sähma xtám bɑ Ojɑ, pɛ him mi nde xtá numansu a nɛ him bi xifi jamadi 'bɛ'a gätho bin t'un'dɯ. Pɛ bi dɯ'mi bi bɛn a n'da ran 'yomfɛni nte ní mba tho. Jananguɛ'a bi 'bɛh ra hogan'yomfɛni. Nɛ njɑm'bɯ bi zä da bɛni 'bɛ'a xɯn ho da 'yør pɯya. ²² Sä ɛna pɑsɛ ɯ, nɛ guɛpɯ í 'bɛpɯ ra hogan 'yomfɛni bɯya. ²³ Nu Ojɑ tɑte xɯn ho a, gue i 'bɛi mazɑi. Pɛ nu'ɯ bi 'yøzɛhɛ yɯ jɑ'i bi bɔni

tengu yá pöte yá ja'i dim 'bedi, ne yá doja ne yá zate ne yá pozá, man'da bi 'yẽmbi oja ɯ. ²⁴ Janangue'a bi hye Oja ɯ. Ne man'da bi 'yøzɛhe 'be'a gätho bi numanhose bɣya gue ran 'yomt'ɛni. Ne bi ts'onse yá ja'i n'da ngu n'da ɯ. ²⁵ Bi hye a majuaɲi Oja ne go bi 'yɛc'yɛi ɯ him majuaɲi Oja. Bi dãnde gätho bi 'yøt' Oja ua ja ra ximhäi xinda gue'a Oja gue bi 'yøt'ɯ. Pe hønt'a Oja mixte xɯn ho a gätho yá pa mazai. Janangue'a hønt'a ga ɛspah ɯ. ²⁶ Ne gue'a í hye Oja ɯ. Ne nubɣya bi zã bi 'yøt' ran ts'o, gue'bɯ go mí 'yøt' man'da xɯn ts'o, ne yá xisu bi pá a bi zãnba Oja xtá 'yøt'e, gue bi 'yãsäba yá mixisuh ɯ tengu'bɯ ran 'yoh ɯ zɛhe. ²⁷ Ne yá 'yoh bi hyeh yán t'ɛdi mi sãn Oja xtín thãt'ɯ yá xisu ngue xtí manda, nguetho ɛmmɛ in nde di 'yãsäba yá min'yoh ɯ, nu'a him mi sä xtá 'yøt'e. Pe bi hyonse ran ɯnbi gue yá ja'i zɛhe ɯ 'bɯ mí 'uegue. ²⁸ Ne nu'bɯ him mi numanho a ran 'yomfɛni majuaɲi nangue Oja, ngutho bi hye Oja ɯ, ne man'da bi bɛn ɯ yá ts'on 'yomfɛni ne bi 'yøt' yá ts'o him mi sä xtá 'yøt'e. ²⁹ Ne ɛmmɛ di yus' yá mbai gätho yá ts'oqui, ran 'yomt'ɛni, ra ts'om'bãi, ran ts'iyate, ra nɛxmate, ran ts'ɛya, ran thote, ran sui, ran thãte, ran ɯcpate, ran c'ãte. ³⁰ Ne yá zãnfɛhni ɯ, ne i san Oja, ne hingui su n'da ra ja'i, ne din 'yɛx'ɯ, ne ma maguesɛ ɯ, thocpa thoho i honse mi'da yá ts'oqui hingui pa'di da 'yøt'e, ne i festa'a 'be'a man yá ta ne yá mbe. ³¹ Ne hingui nde din 'yomfɛni ɯ, ne hin di ja'ts'a man ɯ, ne hin'yá yán huɛcate, ne hin'yá yá yembai. ³² I pãhma di ɯnba Oja ɯ gätho yá pa mazai, gue'a yá sãh ɯ a nguetho i øt' ya i hmangua. Pe man'da guexta'a i øt'e ne man'da di johya 'bɯ xɯn ngu ɯ 'da'angu øth ɯ.

2

Di ɯnba Oja ɯ to'o di ho yá ts'oqui

¹ Janangue'a hingui sä ga ɛmhɯ him man sãh ɯ a ran ɯnbi hønt'a go to'o gah ɯ. Nguetho nu'bɯ dí numan'ɯh ɯ 'da nangue yá ts'oqui, ne dí ɛmhɯ go yán sãh da nu ran ɯnbi ɯ, pe gue'a nán juãnba zɛhɛh ɯ a 'bɯ gue n'dat'a dí øth ɯ. ² Pe dí pãhmbɯ gue yán sãh 'bɯ di ɯnba Oja ɯ øt' yá ts'oqui. ³ Pe sä dí ɛmhɯ ngue go ga ponjɯ rán juãnbi Oja, ngue go dí ɛmfɯ hingui ho øt'ɯ 'da, ne

ya 'da'angu dí øth ɯ. ⁴ Ha hin dí pãhmbɯ hanja him 'bexque di ɯngah ɯ Oja nangue ma ts'oquih ɯ. Pe gue'a ní jajɯ ga pãh ma mbaih ɯ xɯn ho a. Pe nujɯ dí festa'h rá yembai i ørcah ɯ. ⁵ Pe nu'bɯ xɯm me ní mbai n'da, ne xíngui ts'ɯ coh rá mbai nangue yá ts'oqui, pe ɛmmɛ di pet yá ɯnbi da t'ørpa 'bɯ bi zøn ra pa, ngue rá muui a bi 'yøt'e, ne da zemp Oja a. ⁶ Ne n'da ngu n'da din t'un'na rán theui 'be'a bi 'yøt'e. ⁷ Nu Oja di unt'a ra temazai 'bɯ 'bo'o zai øt'a ran ho, nguetho honi dim 'bãhmi Oja, ne i honi da 'yøt'a i numanho Oja, ne i honi da t'ørpa ran ho njãm'bɯ din thegue. ⁸ Pe nu'bɯ dadín sãhmbɯ Oja, ne hin dí numanhoh ɯ a ra 'yu majuaɲi pe hønt' yá ts'oqui go dí numanhoh ɯ, pe gue'a dí 'dajɯ ra cue Oja a 'bɯ, ngue ɛmmɛ nts'utho. ⁹ Nts'ɛdi yá ɯnbi ne 'be'a gätho má dumbai da nu'ɯ n'da ngu n'da to'o gätho nzai øt' yá ts'oqui, neje dy ɯ israelhe, ne ah ɯ hin gy ɯ israelh ɯ. ¹⁰⁻¹¹ Pe hønt'a go to'o da hyoni da 'yøt' ran ho, di japi 'darpɯ dim 'bãhmi Oja ne da numanho Oja a, ne da hyurpa rá mbai thocpa thoho, neçãhe dy ɯ israelgãhe, ne ah ɯ hing yá israelh ɯ. Nguetho gätho 'da'anguh ɯ na nujɯ Oja. ¹² Ne nu'ɯ hing yá israel him bi sih yá t'ɛdi Oja. Ne madague'bɯ him bi sifi, pe guehma da nu yá ɯnbi to'o di thocta yá ts'oqui. Ne ngutho ɯ yá israel ngue bi sih yá t'ɛdi Oja, ne gue'ɯ yá t'ɛdi Oja dí juãnba ɯ to'o di thocta yá ts'oqui. ¹³ Nguetho nu'bɯ da bãtho yá t'ɛdi Oja n'da, hin da numanho Oja a 'bɯ, hinda hønt'bɯ da 'yøt'a hmam bɯ. ¹⁴ Nu'ɯ hing yá israel, him bin t'un yá t'ɛdi Oja ngue ran hocja'i xtá 'yøt'e. Pe guehma i pãse mbo yá mbai nda'a xɯn ho, nguetho ja'bɯ i øt'a rán theui ɯ yá t'ɛdi Oja ngue ran hocja'i. ¹⁵ Ne madague'bɯ him bi sih yá t'ɛdi Oja ɯ 'da, pe tengu 'bɯ mán t'o't'i bɯ ja yá mbai ɯ yá t'ɛdi Oja, ne guesɛ yá mbai i xifi ngue hingui ho a bi 'yøt'e, o ja'bɯ xɯn ho. ¹⁶ Ne gue'a dí juãnba Oja ɯ gätho yá ja'i, nangue ra Jesucristo 'bɯ bi zøn ra pa. Ne di juãnba ɯ nangue ɯ i aɛse mbo yá mbai ɯ. Ne gue'a i mam bɯ ja ran ho ma'da'yo ngue dí m mangã.

Sã ín 'yɛx'ɯ 'da yá israel ɯ yá t'ɛdi Oja

¹⁷ Pe nu ah ɯ ma mi'israel ah ɯ, guidín 'yɛxh ɯ nguetho gy ɯ mangu israelh ɯ, ne,

“hønsēgah_u i numanhoj_u Ojā, nguetho bi 'daj_u u yún t'ēdi,” sä guí ēmh_u. 18 Nē gá pāhmb_u rá pāhā Ojā, nguetho gán xāhmb_u yún t'ēdi, nē gá pāhmb_u nda'a x_un ho da zā da 'yōt'a n'da. 19 Nē guím bēnsēh_u guí uth_u ra 'y_u u y_u xādā, guím bēmh_u yá nyot'i ah_u u i 'yo b_u ja ra 'bexuī. 20 Nē sä guí ēmh_u ja nin t'ēdi guí xānbah_u y_u 'yāmb_ui, nguetho guí pāhmb_u u yún t'ēdi Ojā ngue majuāni, ngue di un ran 'yomfēni n'da. 21 Pē nu'b_u gue'a guí øth_u ma mi'israel ah_u guí xānbah_u mi'da, hanja hin gán xāsēh_u thā. Guí xihmb_u mi'da ngue hin dim pē, pē hanja go guím pēsēh_u thā. 22 Guí xihmb_u mi'da ngue hin din 'yomt'ēni, pē hanja go guí 'yomt'ēni zēhēh_u. Guí xihmb_u mi'da hin da 'yēspa u y_u hyāte oja, pē ha hin guím bēmh_u ngue go guí cūzēhēh_u b_u i thānde yū oja_u u, nē guí pēf_u 'bē'a guí numanhoh_u b_u. 23 Gnā yāth_u a ngue'a guí ēmh_u guí pāhmb_u yún t'ēdi Ojā. Pē man'da gadí jaf_u hin da numansu Ojā u mi'da, nguetho guí fēstah_u u yún t'ēdi bi ma. 24 Janangue'a bin ja tengu mán t'o't'i, ngue di c'āman'u Ojā u hing y_u israel 'b_u i nu a ran ts'o guí øth_u, gy_u israelh_u. 25 Pē nu'b_u xcá øth_u yún t'ēdi Ojā bi man ra Moisés, x_un ho ngue am hmēpya ma jā'ih_u, ngue dy_u israelh_u. Pē nu'b_u hin dí tēnhd_u u, sāti thofo am hmēpyagah_u 'b_u, nē nte ja b_u a uh ma hmēpyah_u. 26 Nē nu'u hing y_u israel ngue him bi mba ma hmēpyabi yū jā'i, nu'b_u øt' yún theh_u u yún t'ēdi Ojā, nu'u i numanho Ojā u, tengu'b_u xtá hmēpya b_u na nu Ojā u. 27 Nē nu'u hing y_u israel ngue nte ma hmēpya i ja, pē nu'b_u i øt' yún t'ēdi Ojā, gue'u dí jaj_u din c'ā ma ts'oquih_u u, dy_u israelh_u. Nguetho sä dá mēpya ma jā'ih_u, tengu man'a ran t'ēdi, nē hin dá øth_u a rán sāui ma hmēpyah_u. 28 Nē madague'b_u n'dat'a mam bombōtah_u ra Abraham, pē hinga gue'a ní 'yōt'e rá t'uhni Ojā n'da a. Nē xín nangue'a am hmēpya maxōts'e rá jā'i n'da. 29 Pē hinda hønt'b_u hmēpya ma mbūih_u nangue rá Hogandāhi Ojā, nu'a njuāntho ra hmēpya i nu Ojā a. Nē nu'b_u njab_u ma mbūih_u, hin gam bēmh_u ngue da numanhoj_u ma mijā'ih_u, pē hønt'a Ojā gam bēmh_u da numanhoj_u.

3

1 Nu'b_u 'bo'o da 'yēngui: “Pē hanja bi huand Ojā u y_u israel thā, nē 'bē'a nam bōn'a ra hmēpya bi si u,” gue'b_u 'bo'o da 'yēngui. 2 Pē x_un ngu 'bē'a í huand Ojā u. M'bet'o thofo gam bēmh_u bin t'un rām hman Ojā maya'b_u u ndu mam bombōtah_u. Nē gue'a ga xi u to'o da 'yāngui. 3 Pē x_un ngu u him bi nde. Pē ha gam bēmh_u bi zēp_u a mí ēna xtá 'yōrpa Ojā y_u jā'i 'b_u. 4 Hin'na maha, pē guehma gue_u Ojā di jā'ts'a rām hma, madague'b_u gātho xtín hētho y_u jā'i nangue rá 'bēfi. Nē tengu bi man rá t'ohni Ojā, gātho di jā'ts'a bi ma, nē hin hap_u ga tīmhb_u ngue him bi 'yōt' Ojā a mí ma, 'b_u ga ānhd_u. 5 Pē sä ēn u 'da hingui øh rām hman Ojā: “Hingui ho 'b_u di ũngah_u Ojā nangue ma ts'oquih_u, nguetho man'da di nēcmanho rán ho Ojā 'b_u gātho x_un ts'otho ga øth_u,” ēn'u y_u jā'i. 6 Pē hingui sähma ngub_u ga mamhb_u, nē x_un ho 'b_u di ũngah_u Ojā nangue ma ts'oquih_u, nguetho jatho da 'yōt' ran ts'ut'abi nangue gātho ra ximhäi. 7 Nē sä ēn u 'da: “Man'da dí ēspah_u Ojā nangue ma fēhni_u dí mamhb_u. Pē hanja di ũngah_u 'b_u, tengu'b_u dy_u 'yōt'a ts'oquih_u, nē man'da dí uhmb_u ngue njām'b_u dim fēhni Ojā,” sä ēn u 'da. 8 “Nē mbähā ga øth_u ran ts'o, n'dahma di nēqui a ran ho,” i ēnj_u dí ēmh_u u 'da 'b_u dí ēna hin ní yānj_u Ojā u yún t'ēdi, gue'u to i sanj_u. Pēgue da ts'ēmba u nangue yūm hman u.

Gātho dín dupateh_u y_u ts'oqui

9 Pē ha gam bēmh_u man'da x_un hoj_u dy_u israelh_u. Pē hin'na, tengu thofo dá xi ah_u 'b_u rá mbūdi, nguetho 'da'angu dy_u 'yōt'a ts'oquih_u, nē'u y_u israel nē'u hin y_u israel.

10 Nē mán t'o't'i:

Njo'o n'da x_un ho, xinga n'da.

11 Njo'o n'da i ja rán 'yomfēni, nē njo'o i hon Ojā ngue nde da dēnni.

12 Gātho gah_u dá 'uethoh_u, nē 'da án ts'ontho 'bē'a dá øth_u.

Xínga n'daj_u dí øth_u ran hocjā'i.

13 Ēmme x_un ts'o ma ndeh_u, tengu'b_u n'da ra hyāhāi b_u ja ran 'yāgui ngue hingan jo'mi, x_un xā, in jab_u ma ndeh_u.

Nguetho ēmme dí mamhb_u y_u fēhni, nē ran dāte i pōm ma ndeh_u, tengu'b_u dy_u pozah_u.

14 Nu ma ndeh_u εmmε yup_u ran ts'ante
ngue x_un ju.

15 Nu ma guah_u, εmmε i εhya na 'dihi ngue
dan hoteh_u.

16 Πε í huξhi thofo u 'bu_upa hap_u dí 'yoh_u,
ngue x_un ts'o 'be'a dí ørpa_u u.

17 Ne hin dadí hocpa_u yá mbui ma
mija'ih_u, xínga gue'a ma mbui
zehéh_u.

18 Ne xíngui ts'u dí m bεmhbu_u ngue ga nu-
mansuh_u Oja.

Ne gue'a bi man rá t'ohni Oja 'bu_u maya'bu_u
a. 19 Ne nu'a mí hmam bu_u ja ram hma
maya'bu_u ngue bi xije Oja dy_u israelgähe, ga
pāhmbu_u gātho i ja ma ts'oquih_u bu_u na nuju_u
Oja. Janangue'a gātho ra ximhäi din hεtho
'bu_u bi 'yørpa ran juānbi Oja. 20 Ne nu'u yún
t'εdi Oja, xínga n'da ra ja'i dí 'yεmbi x_un ho
u ngue bi xiju_u ran hocja'i xcá øth_u. Πε nu'u
y_un t'εdi, ja ga tīmhbu_u bu_u 'be'a dá øth_u.

Da yānj_u Oja 'bu_u ga hāmhbu_u rán hoqui

21 Janangue'a nuya bi t'urca_u man'da
ran hoqui ngue dí 'yεnj_u x_un hoju_u Oja, ne
hin nangue u yún t'εdi ngue bi xiju_u xcá øth_u
ran ho, madague'bu_u midí nequi ts'u bu_u ja
ram hma maya'bu_u a ran hoqui dí xi ah_u ya.

22 Gue ga hānthoh_u a rán hoqui Oja nangue
ra Jesucristo di hoga ma ts'oquih_u hōnt'a
go to'o gah_u. 23 Nguetho njo'o gah_u dá
jas'h_u gātho ran ho nguep_u xtá numanhoju_u
Oja, pe gātho dá øth_u y_u ts'oqui bu_u án nuju_u.

24 Janangue'a bi zānni di hogazehéh_u Oja
ngue rán t'unni thofo, nguetho bi gurca
ma ts'oquih_u ra Cristo Jesús. 25 Nguetho bi
zān Oja a ra Cristo ngue bim 'bōts'e zehε, bi
gurca ma ts'oquih_u nangue rá ji. Ne gue'a
ní yān u to'o da hyān'a bi 'yørpe.

Ne ngutho nangue u mí 'bu_uh maya'bu_u,
nu'bu_u mi du ra Cristo, ja bi nequi a í punba
yá ts'oqui u to'o mí nde rá punbi Oja. Ne ja
bi 'yu Oja buya 'be'a í thøtho u. 26 Ne ja bi
'yu Oja a rán jut'i ma ts'oquih_u, janangue'a
da zā di hogah_u ya, ne da zimanhoju_u ngue
gueju_u dá εc'yεih_u rá mate ra Jesús. 27 Πε
xiya, hap_u bi go'a man 'yεts'ih_u. Bi mba
ma 'berquigah_u. Πε hague nja. Nguetho
hin dá jas'h_u yún t'εdi Oja, pe bin 'dactah_u
rá mate 'bu_u má εc'yεih_u a. 28 Ne dí pāhmbu_u
ngue bi hogah_u Oja 'bu_u má hānthoh_u rām
hma nangue rán hoqui. Ne hin da 'yāngah_u

'bu_u xcá jas'h_u, o hin'na. 29 Πε sä dí εmhbu_u
dy_u israelh_u hōngdah_u i numanhoju_u Oja. Πε
i jatho ga pāhmbu_u ngue ne'u hin y_u israel in
nde da numanho Oja. 30 Nguetho n'datho
a Oja, ne gātho to'o da hyān rá mate gātho
'da ni hocpada Oja u ne da zimanho, ne u y_u
israel, ne u hing y_u israel. 31 Πε ha dí εn ah_u
nte di muui yún t'εdi Oja ngue dí εn ah_u ga
hānthoh_u rá mate. Πε hin'na, pe man'da dí
jas'h_u yún t'εdi Oja ya, nangue ra Cristo rá
mate Oja i fāxchah_u.

4

Ran t'uti nangue ra Abraham

1 Xi a mam bombøtah_u ra Abraham ngue
dy_u israelh_u, 'be'a í hocpa yá ts'oqui Oja a
thā, ne 'be'a í 'yεmbi x_un ho a. 2 Πε hinga
gue'u 'be'a gātho bi 'yøt'e í t'εmbi x_un ho a,
nguetho nu'bu_u da gue u, ya mí ja 'be'a xtín
'yεzehε 'bu_u. Πε hin te ín 'yεx'a ra Abraham bu_u
án nu Oja a. 3 Πε tengu man rá t'ohni Oja, nu
ra Abraham bi 'yεc'yεi tho a ram hma 'bu_u mí
xifi 'be'a da 'yørpa Oja. Ne gue'a í 'yεmbi x_un
ho a buya. 4 Nu'bu_u xtá xiju_u Oja ngue gue'a
rá 'befi ga øth_u dí 'yεnj_u x_un hoju_u a, pe hing
ra mate thofo a dí 'yεnj_u x_un hoju_u 'bu_u, pe
tengu'bu_u man zābithoh_u a 'bu_u. 5 Πε nu Oja
hingui xiju_u n'da ra 'befi dí 'yεnj_u x_un hoju_u,
nguetho hingui zaqui ma mbuih_u nangue
ma ts'oquih_u. Janangue'a i xiju_u ga hānthoh_u
a rá mate di hoga ma ts'oquih_u, ne gue'a
dí 'yεnj_u x_un hoju_u a buya. 6 Ne'a ra David
ngub_u bi 'yørp_u ja rá t'ohni Oja maya'bu_u
ngue:

εmmε di johya n'da ra ja'i ngue da 'yεmp
Oja x_un ho, ne hin da 'yørpa ra
güenda 'bu_u x_un ho xtá 'yøt'e o hin'na.

7 Nguetho bi mba ma punbi yá ts'oqui, ne
him man din c'a, bi 'yεna.

8 Ne εna:

Di johya u to'o bi mba ma hoqui yá ts'oqui
ne nte da thīmba 'bu_u bi mba ma juānbi,
bi 'yεn'a ra David. 9 Πε ha guím bεmhbu_u
ngue hōnt'u am hmεpya yá ja'i da nu na
ran johya i hmangua. Ha hin guím bεmhbu_u
ngue ne u hin gam hmεpya, da zin Oja,
ngue'bu_u 'da'angu im bεmhbu_u a ra Abraham
'bu_u mi hyāntho a ra mate bi man Oja, ne
gue'a í t'εmbi x_un ho a buya. 10 Πε ga
än'nah_u, ha m'bejua bi t'εmbi x_un ho a ra

Abraham, 'b_u mi hmεpya rá ja'i. Uague m'bet'o thoho bi t'εmbi x_un ho. Pε hinga m'bejua maha, pε 'bexque bi t'εmbi x_un ho 'b_u hin ní hyc rá ja'i. ¹¹ Nε m'bejua bi sifi da hyc rá ja'i, ngue ra hmεpya ya xí 'yεmp Oja x_un ho a. Pε bi 'yεmbi x_un ho 'b_u mi hyantho a ram hma 'b_u hin ní hyc rá ja'i. Janangue'a i εmbi rá ta ra Abraham u to'o gátho i εc'yεi tho a bi man Oja. Nε'u hing y_u israel, ngue him bi mba nthεqui yá ja'i, nε'u da t'εmbi x_un ho u. ¹² Nεj_u dy_u israelh_u gue dá hεc ma ja'ih_u, da'igu b_u na 'yεnj_u x_un hoj_u Oja a ra Abraham, 'b_u 'da'angu dím bεmh_u ra Abraham 'b_u hin ní hyc rá ja'i.

Ga hqmh_u rám hma Oja nangue ran japi i xij_u

¹³ Nε nu Oja bi mam majua_{ni} a da 'yørpa ra Abraham, ngue bi 'yεmbi: “Ga 'da'a ran japi nε'u nim bom'betο gátho ná ndoho ra ximhäi, nε ga 'da ah_u ra 'da'yo häi,” bi 'yεmp Oja a ra Abraham. Pε hin nangue n'da ra 'befi nín t'un na ran japi na, pε nangue bi t'εmbi x_un ho 'b_u mí hyantho na ram hma bi sifi. ¹⁴ Pε nu'b_u dím bεmh_u gue gue'u yún t'εdi dí jap Oja n'da, pε dím bεmh_u nte ní mba tho a man'da ran hogui 'b_u, ngue ga hantoh_u a rám hma, nε hin da zä di jacpah_u Oja 'b_u. ¹⁵ Nguetho nu'b_u dí εna gue gue'u yún t'εdi Oja ga homh_u, o gue'u dí pαseh_u xcá øth_u, pε dí festah_u u, nε hont'a ran unbi ga nuh_u 'b_u. Pε nu'b_u hin xtín ja y_un t'εdi, o gue'b_u hin xcá pαseh_u mbo ma mbaih_u, hin xtí nequi y_u ts'oqui 'b_u. ¹⁶ Pε hingui ma nangue yún t'εdi dí jacpah_u o gue'u dí pαseh_u, nguetho hin xcá nuh_u ran ho 'b_u. Pε i ma ga hantoh_u rám hma nangue rá mate, nε nub_uya da zä majua_{ni} gátho gah_u ga nuh_u ran ho bi sih ra Abraham da nu yám bom'betο. Nε madague'b_u njuantho dy_um bom'betοj_u ra Abraham o hin'na, pε 'da'angu dím bεmh_u ra Abraham. Janangue'a ma tah_u ra Abraham b_u nam bεn Oja. ¹⁷ Nε gue'a nam bøn'a mí xi Oja ra Abraham 'b_u mí 'yεmbi: “Nu'i grá Abraham, ga øt'e'e ngue grá ta x_un ngu nim bom'betο gátho nan ndoho ra ximhäi.” Nε nu'a ra Abraham bi hyan'a ram hma bi sifi, nguetho bi ba_{di} jase rá ts'edi Oja, gue da zä di un ra ts'edi u x_un da_c'yεi nε u x_un du. Nε tengu'b_u ya bin ja 'b_u mí ma Oja,

nguetho majua_{ni} da 'yøt'e. Nε gue'a bi bεn'a ra Abraham. ¹⁸ Nε nu ra Abraham him mí sã xtín ta nangue u yám bom'betο dim 'b_ui. Pε bi hyan a ram hma 'b_u mí sifi: “X_un ngu nim bom'betο dim 'b_ui gátho nan ndoho ra ximhäi.” Nε bi dø'mi din ja, janangue'a bin ja b_uya. ¹⁹ Nε madague'b_u xí thoh y_u pa i 'b_ui ngue xtím 'b_uh yá t'uhni, nguetho ya xí ndø, xí mbε'ts'a n'da ciento nje_uya, nε 'da'angu xín da_c'yεiui a rá xisu ra Sara, him mí sã xtím 'b_uh yá t'uhni, pε him bi 'bεh rá ts'edi rá t'εc'yεi, bi ba_{di} majua_{ni} dim 'b_uh rá t'uhni. ²⁰ Nε xingui ts'ε bi bεni ngue hin da 'yøt' Oja a bi ma, nguetho bi ba_{di} hingui hεmp'a da 'yøt' Oja. Janangue'a bi hyan rá ts'edi Oja a b_uya, nε gue'a í 'yεspa Oja a. ²¹ Nε n'dat'a mim bεni ngue jase rá ts'edi Oja di ja'ts'a bi ma. ²² Nε nu'a bi hyantho a ram hma 'b_u mí sifi 'bε'a da 'yørpa Oja, nε gue'a í hocpa Oja a, nε bi 'yεmbi x_un ho, i εm b_u ja rám hman Oja. ²³ Pε hinga hont'a ra Abraham bi t'εmbi x_un ho 'b_u mí hyantho a ram hma bi man Oja. ²⁴ Pε nεj_u, bi hogah_u Oja nε bi 'yεnj_u x_un hoj_u 'b_u má hantoh_u a ram hma bi xij_u Oja, ngue bi xox'a ma Hmuh_u ra Jesús 'b_u mí du. ²⁵ Nu'a bi un rá te bi gurca ma ts'oquih_u, nε bi t'ägui. Nε bi xox Oja a, janangue'a dí pαhmb_u majua_{ni} bi da_ha bi xogah_u.

5

Dí yqmanhoh_u Oja nguetho bi pungah_u rá Ts'unt'ε

¹ Bi hogah_u Oja 'b_u má hqmh_u rán hoqui bi ma. Midín sähmb_u Oja, pε nuya dí yqmanhoh_u, ngue bi hogah_u ma Hmuh_u ra Jesucristo. ² Nε bi zixcah_u ra Jesucristo b_u i ja rá mate Oja, nguetho dá hqmh_u rán hoqui, nε dí 'b_uhmb_u b_u. Nε dadín johyah_u gue dí tømhb_u a ran ho tåte thoho da 'yørcah_u. ³ Nε hinga hont'a ran ho dí tømhb_u nán johyah_u ya, pε nε u y_un unbi dín nuh_u ya, guexta'a dadín johyah_u. Nguetho nu'u y_un unbi ní jaj_u ga häth_u x_un ho u. ⁴ Nε nu'b_u dí häth_u x_un ho, gue'a dín te ma mbaih_u a. Nε nu'b_u bin te ma mbaih_u, gue'a ná tømhb_u a ran ho di 'daj_u Oja b_uya. ⁵ Nε dí pαhmb_u hin da hyä_u Oja nangue ran ho dí tømhb_u, nguetho di huεgah_u. Nε nu'a rá Hogandähi bi 'daj_u, di jaj_u dí säh_u rán

huɛcate Oja ɛmme xɛn ngu. ⁶ Ne him mí sã xcãn yãnsɛ ma tesɛhɛ, nguetho bi güendga ma mbũihɛ nangue ma ts'oquihɛ. Pɛ bi du ra Cristo 'bɛ mi zõn ra pa bi man Oja, ngue bi yãnjɛ dyɛ ts'om'bãihɛ. ⁷ Pɛ hinga ngubɛ rãn huɛcate n'da ra ja'i, hõnt'bɛ ra hocja'i rá amigo, da nde di 'bɛh rá te ngue xtãn yãn a, pɛ nu'bɛ ra ts'om'bãi, hin da nde di 'bɛh rá te 'bɛ. ⁸ Pɛ nu Oja i urcahɛ tãte thofo xɛn ho rãn huɛcate, nguetho hin dyɛ hocja'ihɛ, pɛ bi du ra Cristo bi yãnjɛ 'bɛ man dyá ts'om'bãihɛ. ⁹ Nuya bi hoga ma ts'oquihɛ nangue rá ji ra Jesucristo, nɛ bi zimanhojɛ Oja. Janangue'a dí pãhmbɛ majuaɲi da yãnjɛ ra Jesucristo nangue rá cue Oja 'bɛ rãn zɛgui. ¹⁰ Ne nu'bɛ midín sãhmbɛ Oja, pɛ bi hogahɛ rá Ts'unt'ɛ zɛhɛ 'bɛ mi du. Ne i 'bɛh ya, janangue'a bi zã di thoqui di 'dajɛ ra hogambɛi ya, nɛ da xoxcahɛ 'bɛ rãn zɛgui. ¹¹ Pɛ nɛ a i ɔrcahɛ ya dadín johyahɛ nangue dadín amigohɛ Oja ya. Nguetho bi 'uegahɛ 'bɛ'a midín sãhmbɛ Oja a ma Hmuhɛ ra Jesucristo.

Ra Adán bim pommi ra Jesucristo

¹² Pɛ n'datho maha ran 'yohɛ bi dũmp' ra ts'oqui ua ja ra ximhãi, gue nu ra Adán. Ne bi dũmp' ran dãte nangue rá ts'oqui a bɛya. Ne gue'a gãtho ran dãte bi thoc'ɛ yɛ ja'i a bɛya. Nguetho tengu'bɛ 'dat'a dá ɔthɛ ra ts'oqui ra Adán. ¹³⁻¹⁴ Ne ngutho bin ja ɛ bi xãnd ra Adán, guehma bi du nangue yú ts'oqui, madague'bɛ him bi si'a n'da ran t'ɛdi tengu bi sih ra Adán. Gue gãtho yɛ ja'i mi 'bɛ 'bɛ him mi hman yãn t'ɛdi Oja, gue hin nám 'bɛh ra Moisés, pɛ bi du, nguetho yú hmu a ra Adán. Pɛ bi zõh man'da ra hmu ngue rãm poniui ra Adán, nu'a ra Jesucristo a, gue mí hma ba ɛhɛ. ¹⁵ Pɛ n'dan'yo thofo bi 'yõt' ra Adán nɛ ra Jesucristo. Nu'a ra Adán, bi un ran dãte gãtho yɛ ja'i, nangue rá ts'oqui a. Pɛ nu ra Jesucristo ɛmme man'da xɛn ngu rá ts'ɛdi, nguetho rá mate zɛhɛ bi punga ma ts'oquihɛ hõnt'a go to'o da hyãn a. Ne gue'a rãn t'unni Oja bi 'dajɛ. ¹⁶ N'dat'a rá ts'oqui ra Adán, ín ɛnba yɛ ja'i. Pɛ nu ra Cristo bi gut'i xɛn ngu yɛ ts'oqui nangue rá mate zɛhɛ, janangue'a da zã da xocpa yɛ ja'i. ¹⁷ Ne nangue ra ts'oqui bi 'yõt'a n'da ra ja'i ngue ra Adán, gue'a án ja rá ts'ɛdi ran dãte a nangue gãtho yɛ ja'i a bɛya. Pɛ

nu to'o gãtho da hyãn rá mate Oja, da mba ma hoqui yú mbɛi, 'darɲɛ dim hmuhɛ a ra Jesucristo, nɛ din ja bɛ dim 'bɛhmbɛ gãtho yɛ pa mazãi. ¹⁸ Nu'ɛ bi xãnt'a ra Adán gãtho bi ts'ãnba ran ɛnbi nangue rá ts'oqui ra Adán. Pɛ nu ran ho bi 'yõt'a ra Jesucristo, da zã da xocpa yɛ ja'i, nɛ di un ra temazãi. ¹⁹ Nu'a ra Adán bi mbɛsta'a rãm hman Oja, gue'a ín ts'om'bãi gãtho ɛ bi xãndi. Pɛ nu ra Jesucristo 'bɛ mi 'yõt'a bi man Oja, gue'a ín hocja'i ɛ to'o gãtho bi xãnt'a. ²⁰ Nu Oja bi un yãn t'ɛdi, da fãdi ɛmme xɛn ngu yɛ ts'oqui i ja. Nguetho nu'bɛ dí pãhmbɛ ngue ɛmme xɛn ngu yɛ ts'oqui i jajɛ, ga pãhmbɛ bɛya, ɛmme man'da xɛn ndoho rãn huɛcate Oja ngue di pungaɛ. ²¹ Tengu thofo a ra ts'oqui bim hmu, nɛ mí nde xtí 'dajɛ ran dãte. Ne ngutho a rá mate Oja, bim hmu nɛ gue'a bi pungaɛ, nɛ bi 'yɛnjɛ xɛn hojɛ, nɛ di 'dajɛ ra te mazãi nangue ma Hmuhɛ ra Jesucristo.

6

Bi 'berca man 'yomfɛnisɛhɛ a rãn dãte ra Cristo

¹ 'Bɛ'a maha gam bɛmhɛ bɛya, ha ga thoqui ga ɔthɛ yɛ ts'oqui 'bɛ, n'dahma man'da xtãn ndoho rãn huɛcate Oja di pungaɛ. ² Pɛ hingui sãhma ngubɛ gam bɛmhɛ, ngue xø ga thoqui ga ɔthɛ yɛ ts'oqui. Pɛgue dín jahɛ tengu n'da ra du hingui ø 'bɛ sifi da 'yõt' yɛ ts'oqui. Hague dán zã ga thoqui ga ɔthɛ yɛ ts'oqui 'bɛ. ³ Ha hin dím bɛmhɛ 'bɛ'a nám bõn'a ran xixyã dí ɔthɛ. Nám bõni bi 'berca ma ts'on 'yomfɛnihɛ 'bɛ mí du ra Cristo. ⁴ Ne nu'a ran xixyã nam bõni bi t'ã a ma ts'on 'yomfɛnihɛ 'bɛ mí t'ã a ra Cristo. Ne bi 'dajɛ ran 'yomfɛni ma'da'yo 'bɛ mi xoxa rá Ta nangue rá ts'ɛdi mixte. Janangue'a bi zã 'darɲɛ dí 'bɛhmbɛ bɛ ja ra 'da'yote nɛ dí ɔthɛ yãn thehɛ a. ⁵ Nu'bɛ mí du ra Cristo, nɛ'a ma ts'on 'yomfɛnihɛ bi du bɛya. Janangue'a nu'bɛ mi xox Oja a ra Cristo, dãm 'bɛhmbɛ ma'da'yo nɛ ma'da'yo dím bɛmhɛ ya. ⁶ Ne dí pãhmbɛ tengu'bɛ mi mba ma cuati ma ts'on 'yomfɛnihɛ bɛ ja ra pont'i 'bɛ mi du bɛ ra Cristo. Janangue'a bi thãcpa rá ts'ɛdi man 'yomfɛnisɛhɛ, ngue hin di mandagahɛ yɛ ts'oqui. ⁷ Nguetho tengu'bɛ n'da ra

du, ya him ma 'yõt' ra ts'oqui, pɛ ya bi mba ma thøgue bɛ ja rá ts'edi ra ts'oqui. ⁸ Bi du ma ts'on 'yomfɛnihɛ nanguɛ bi du ra Cristo, jananguɛ'a dí pɔhmbɛ 'darbɛ dí 'bɔhmbɛ ra Cristo ya. ⁹ Nɛ dí pɔhmbɛ ngue bi ndants' mahøn'a ra Cristo 'bɛ mi du, nɛ him man'dandɪ da du mahøn'a, him man ja rá ts'edi ran dɛtɛ mahøn'a nanguɛ ra Cristo. ¹⁰ Nguetho má zát'a n'dandɪ bi du ra Cristo nanguɛ ma ts'oquihɛ, nɛ nuya nám 'bɛi di japi da fɔh rá ts'edi Ojɔ ya. ¹¹ Jananguɛ'a i jatho ga pɔhmbɛ tengu'bɛ dá tuhɛ nguetho bi thɔgahɛ rá ts'edi ra ts'oqui nanguejɛ, nɛ hin dín nde ga øhmbɛ yɛ ts'oqui ya. Nɛ nuya nám 'bɔhmbɛ dí jafɛ da fɔh rá ts'edi Ojɔ, nanguɛ ra Cristo Jesús dí 'bɔhmbɛ. ¹² Jananguɛ'a hingui sä dan hyɛhmbɛ ngue di mandagahɛ ra ts'oqui mahøn'a, ngue di 'bɛcpahɛ ga øthɛ 'bɛ'a im mam man 'yomfɛnisɛhɛ. ¹³ Nɛ hingui sä ga un ma jɔ'ihɛ da 'yõt' yám pɛfi ra zɪthu, ngue ga øthɛ yɛ ts'oqui. Pɛgue dan unsehɛ bɛ 'bɛ Ojɔ ngue bi 'dajɛ ra 'da'yote 'bɛ mí du man 'yomfɛnisɛhɛ. Nɛ ga un ma jɔ'ihɛ da 'yõt' yám pɛfi Ojɔ, ngue ga øthɛ ran ho. ¹⁴ Nɛ hin man sähɛ di mandagahɛ ra ts'oqui ya, nguetho dín 'yohɛ a rá mate Ojɔ ngue di zerca ma mbɛihɛ. Nɛ hin di mandagahɛ yán t'ɛdi Ojɔ, nu'ɛ hingui sä di zerca ma mbɛihɛ ɛ.

Hin ga ɛc'yɛihɛ yɛ ts'oqui, pɛ ga ɛc'yɛihɛ Ojɔ

¹⁵ Pɛ nu'bɛ rá mate thoho Ojɔ dín 'yohɛ ya, nɛ hin di mandagahɛ yán t'ɛdi Ojɔ, ha da zä ga øthɛ yɛ ts'oqui 'bɛ. Pɛ hingui sä ngubɛ gam bɛmhɛ. ¹⁶ Ha hin dí pɔhmbɛ nu'bɛ dadí dɔp ma mbɛihɛ a n'da ra hmu ngue ga ørpahɛ rá 'bɛfi, ma hmuhɛ a 'bɛ, nɛ dí tenhdɛ a bɛya. Nu'bɛ gue'a ra ts'oqui ma hmuhɛ, hønt'a ran ɛnbi mazɔi di 'dajɛ a. Pɛ nu'bɛ da gue'a Ojɔ ma hmuhɛ, dí øthɛ a i xijɛ, nɛ di 'dajɛ ra hogambɛi, nɛ dam 'bɛmanhohɛ a Ojɔ gátho yɛ pa bɛya. ¹⁷ Pɛ jamadi Ojɔ nanguɛ ahɛ. Nɛ madague'bɛ gá pɛp ni hmuhɛ ra ts'oqui mám'bet'o, pɛ nuya i ja ni pähä gui thoctahɛ 'bɛ'a bi 'yut'ahɛ 'bɛ gmín dähɛ bɛ ja rán xädi Ojɔ. ¹⁸ Nɛ bi mba njɛc'i ahɛ nanguɛ rá ts'edi ra ts'oqui, jananguɛ'a guín 'yɛhɛhɛ rá ts'edi ran ho ya. ¹⁹ Dí xi ahɛ yɛn t'uti, n'dahma hingui hɛi bɛ dí pɔhmbɛ.

Ngue tengu bɛ dán dähɛ bɛ ja yɛ ts'oqui, gue dá øthɛ gátho yɛn ts'o dím bɛmhɛ. Pɛ ngutho ya, mbähä dan dähɛ bɛ ja ran ho, gue dam 'bɔhmbɛ ga øthɛ gátho rá hoga'bɛfi Ojɔ. ²⁰ Pɛ nu mám'bet'o xíngui ts'ɛ mí ndehɛ ran ho 'bɛ mín 'yɛhɛhɛ yɛ ts'oqui. ²¹ Pɛ nte mán ho bi bøn'a ma 'bɛfi dá øthɛ. Nɛ nuya dí pɛs' ma sähɛ 'bɛ dím bɛmhɛ 'bɛ'a dá øthɛ mam'bet'o, nɛ gue'ɛ mí sixcahɛ bɛ ja ran ɛnbi mazɔi ɛ. ²² Nɛ nuya bi mba njɛguigahɛ nanguɛ rá ts'edi ra ts'oqui, nɛ dín 'yɛhɛhɛ bɛ 'bɛ Ojɔ ya. Jananguɛ'a man'da da hnurca ma hoga 'bɛfihɛ bɛ. Nɛ i ts'ixcahɛ bɛ dan zɔmhɛ bɛ, gátho yɛ pa mazɔi. ²³ Nu'a rán zäbi da dɔ ɛ to'o øt' yɛ ts'oqui, ran ɛnbi mazɔi a. Pɛ nu'ɛ to'o i 'bɔhmbɛ ra Cristo Jesús ma Hmuhɛ, di unda Ojɔ ra te mazɔi ɛ, nɛ hingui jut'ɛ.

7

Tengu'bɛ dán thɔthɛ ra Cristo

¹ Ma zi cu ahɛ, ga xi ahɛ n'da ran t'uti ya. Guim bɛmhɛ hague in ja ɛ yɛn t'ɛdi, di manda n'da 'bɛ i 'bɛi, pɛ nu'bɛ bi du, ya ma hin'na. ² Tengu'bɛ n'da ran 'yohɛ i 'bɔh rá xisu. Nɛ nu rá xisu i jatho din zɔmmi a rá ndø gátho yɛ pa i 'bɛi. Pɛ nu'bɛ bi du rá ndø, him man zä di manda a rá xisu. ³ Pɛ nu'bɛ hinga na tu rá ndø, nɛ nu'bɛ dím 'bɔhmi man'da ran 'yohɛ ra xisu, da t'ɛmbi ra 'yomt'ɛni 'bɛ. Pɛ nu'bɛ bi du rá ndø, bi mba ma thøgue bɛ mi 'bɔhmi rá ndø. Nuya da zä dím 'bɔhmi a man'da ran 'yohɛ, nɛ hin da t'ɛmbi ra 'yomt'ɛni bɛya. ⁴ N'da ran t'uti nanguejɛ, ngue bi mba ma thøguegahɛ nanguɛ ma hmuhɛ mí 'bɔhmbɛ, ngue yán t'ɛdi Ojɔ, nguetho tengu'bɛ dá tuhɛ 'bɛ mi du ra Cristo. Nɛ gue'a ma hmuhɛ dán thɔthɛ 'bɛ mí xox Ojɔ a ya. Nɛ 'darbɛ dí 'bɔhmbɛ a ya, pɛ gue'a ní zä ga øthɛ xɛn ho rá 'bɛfi Ojɔ ya. ⁵ Pɛ nu'bɛ mí 'bɔthohɛ a man 'yomfɛnisɛhɛ ɛmmɛ xøt yɛ ts'oqui midí hohɛ. Jananguɛ'a nu'bɛ mí xijɛ ɛ yán t'ɛdi Ojɔ ngue hin ga øthɛ ɛ dí numanhosɛhɛ, man'da dá øthɛ ɛ bɛya. Nɛ nu'ɛ bin ja ma 'bɛfihɛ, ran dɛtɛ nɛ ran ɛnbi a bɛya. ⁶ Pɛ nuya ma thøguegahɛ nanguɛ ɛ yán t'ɛdi Ojɔ nguetho bi du man 'yomfɛnisɛhɛ mi pa ma hɛcpi. Jananguɛ'a dí ørpahɛ rá 'bɛfi Ojɔ ya, nanguɛ ma'da'yo ra ts'edi, nɛ gue'a rá

Hogandāhi Oja a. Ne hin dí tenthohohu u maya'bu nt'o'ti nangue yán t'edi Oja.

Nán c'q ma ts'oquih u yán t'edi Oja

⁷ 'Be'a gam bēmhbū baya, ha ga emfū hingui ho u yán t'edi Oja. Hin'na maha, xun ho yán t'edi Oja, nguetho gue'a dá pácā ngue i ja ma ts'oquigā. Nugā hin jam'bu xcá pácā gue dí ot' ra ts'oqui ngue ran ts'eya. Pe nu'bu má bēngā a ran t'edi ngue i ɛna: “O gadí seyaba ni mijā'iuu,” ja dá pácā i ja ma ts'oqui. ⁸ Pe nu'bu má bēngā 'be'a man na rán t'edi Oja, man'da dá ot'ā ran ts'eya mí o ma mbūigā baya. Pe nu'bu hin xcá cū't' ma mbūi a ran t'edi, hin xtí nequi xun ho yu ts'oqui o ma mbūigā 'bu. ⁹ Janangue'a nu'bu him ma ná bēngā nangue rán t'edi Oja, him mi pácā ngue drá ts'om'bāigā. Xø mi 'būtho, dá bēnsē ngue xun hogā. Pe nu'bu má bēngā nangue'a ran ho xcá ot'ā, dá festā a. Ne ja dá pácā baya ngue ran dāte mazāi a man zābi. ¹⁰ Janangue'a nu yá hogant'edi Oja, ngue xtí 'dac ra te 'bu xcá ja'ts'ā u, pe nangue hin dá ja'ts'ā u, mí ja xtí 'dac ran dāte. ¹¹ Ne mí ɛngā xcám 'būmanho nangue yán t'edi Oja. Pe bi mu't' u yun t'edi a ma ts'oqui, janangue'a mí ja xtí ɛngā u yán t'edi Oja baya. ¹² Pe xun hohma u yán t'edi Oja, ne n'da ngu n'da ran t'edi gātho xun hotho u, ne i ma nangue rá pāhā Oja u, ne hin hapu di 'bedi. ¹³ Pe ha gue'a rá hogant'edi Oja í zixcā bu ja ran dāte 'bu. Hin'na. Pe nu' u yun t'edi nán c'q ma ts'oqui i o ma mbūigā, ngue n'dan'yo thoho dí ot'ā. Ne mí ja xtí 'dac ran unbi nangue a. Da zā ga pāhmbū baya ngue majuañi xun ts'o u ma ts'oquih, nguetho di jap'a rá hogant'edi Oja da 'yørcahu ran unbi.

Iørcahu ran sui a man 'yomfēnisehu

¹⁴ Dí pāhmbū bi man yán t'edi Oja a rá Hogandāhi. Pe n'dan'yo thoho dímb bēmhbū. Nugā dán dāse bu ja ra ts'oqui, ne dá ot' ma hmu a. ¹⁵ Pe xingui ts' u dí pácā 'be'a dí ot'ā, nguetho hin dí ot'ā a majuañi dín nde. Pe nu'a xingui ts' u dí numanho, go dí ot'ā a. ¹⁶ Ne dín juān zehēgā 'bu hin dí ot'ā yán t'edi Oja, pe nu'a nán juān zehēgā gue'a ná pácā xun ho yán t'edi Oja a baya. ¹⁷ Pe hinga guecā dí ot'ā 'bu dí ot'a xun ts'o, pegue ma nyon 'yomfēnigā i 'būpu mbo ma mbūigā gue'a di 'becpi ga ot'ā a. ¹⁸ Ne dí pácā ngue

nu ma nyon 'yomfēnigā, hin te manho i ja. Dín ndehma thocpa thoho ga ot'ran ho, pe ja'bu hingui sã. ¹⁹ Dín nde ga ot'ā ran ho, pe hin dí ot'ā a, ne hin dín nde ga ot' ran ts'o, pe go dí ot'ā a. ²⁰ Nubūya, dí pādi ngue hinga guecā dá ot'ā a him ma pāhā 'bu dí ot'e, pegue gue' u yu ts'oqui o ma mbūigā. ²¹ Ne njabū dí ot'ā, ngue nu'bu dín nde ga ot'ā ran ho, pe man'da hingui hēi ga ot'ā yu ts'oqui. ²² Ne nu'a ɛ ma mbūigā, gue emme dadí hohma a rán t'edi Oja. ²³ Pe dín nugā man'da ran t'edi gue rán t'edi ra ts'oqui i o ma ja'igā, ngue dín sūhmi a rá hogant'edi Oja ngue dí numanhogā. Nguetho ne'a xø in nde da xiqui ga ørpa rá pāhā. ²⁴ Pe í huēhi mahagā nangue ma nyon 'yomfēnisegā, i ørca ran sui, in nde da zixcā bu ja ran dāte, ngue gātho yu dumbūi gātho yu pa mazāi. To'o maha da zā da yāngui. ²⁵ Pe jamadi Oja, da yāngui nangue ma Hmuhū ra Jesucristo. Ne nuya dí ørpa rán t'edi Oja nangue ma 'da'yon 'yomfēnigā, madague'bu numanho ra ts'oqui a ma nyon 'yomfēnigā.

8

Hønt'a rá Hogandāhi Oja nám 'būhmbū ya

¹ Janangue'a, nuya, hin te da gūgbahū a rá muui a ma ts'oquih, nguetho dí 'būhmbū ra Cristo Jesús, ne hin dímb bēmhbū man 'yomfēnisehu ya, pe dímb bēmhbū rá Hogandāhi Oja. ² Dí comhbū ra 'da'yote ra Cristo Jesús nangue rá ts'edi rá Hogandāhi Oja. Ne gue'a í thøgahu bu ja rá ts'edi ra ts'oqui, ngue mí ɛna xtí 'dajū ran unbi mazāi. ³ Nu yán t'edi Oja hin dá hāt'i dá øthu, janangue'a him bi zā bi 'dajū ra hogambūi u gueru xtá numanhoju Oja. Pegue bi 'dactahu ra hogambūi Oja 'bu mam bá penhua rá Ts'unt' u zehē, ngue bin ja'i a, tengu'bu n'da ma mi ts'om'bāihū, bin dāse, bi nu ran unbi nangue ma ts'oquih. Ne gue'a í yāñju nangue ra ts'oqui midí mandagahu. ⁴ Ne gue'a í zā bi 'dajū ra hogambūi tenguthoho 'bu dá jas'hu yán t'edi bu án nuju Oja. Janangue'a hin dímb bēmhbū man 'yomfēnisehu ya, pe nuya hønt'a rá Hogandāhi Oja dímb bēmhbū ya. ⁵ Pe nu'a to'o 'būi nangue rán 'yomfēnise, im bēni da 'yøt'e 'be'a i numanhose, pe nu'a to'o i 'būi nangue rá Hogandāhi Oja,

im bɛn a rán 'yomfɛni Oja di un'na rá Hogandahi. ⁶ Nɛ nu'a to'o i tɛn'na rán 'yomfɛnisɛ, ra dumbɛi a ngue gátho yɛ pa nɛ ran ɛnbi mazai. Pɛ nu'a to i tɛn rá Hogandahi Oja, ra te a nɛ ran johya gátho yɛ pa mazai. ⁷ Nguetho nu man 'yomfɛnisɛhɛ rán sɛiui Oja a, nɛ hin jam'bɛ da hyät'i da 'yɔt'ɛ yán t'ɛdi Oja, nɛ hingui nde da 'yɔt'ɛ. ⁸ Janangue'a nu'ɛ to'o i tɛn tho ho yán 'yomfɛnisɛ, hingui hăt'i da 'yɔt'a i numanho Oja ɛ. ⁹ Pɛ nujɛ hin dím bɛmhɛ a man 'yomfɛnisɛhɛ ya, nguetho 'bɛpɛ mbo ma mbɛihɛ a rá Hogandahi Oja. Pɛ nu'bɛ 'bɛ a n'da hingui 'bɛhmi rá Hogandahi ra Cristo, hin te rán jauri ra Cristo a 'bɛ. ¹⁰ Nɛ madague'bɛ o tho ran ɛ nɛ ran dɛte ma ja'ihɛ nangue ma ts'oquihɛ, pɛ nangue ra Cristo i 'bɛpɛ mbo ma mbɛihɛ, dí 'bɛmanhohɛ ngue ya bi hogahɛ Oja. ¹¹ Nɛ nu'bɛ 'bɛpɛ mbo ma mbɛihɛ rá Hogandahi Oja, gue n'dat'a rá Hogandahi bi xox'a ra Cristo Jesús 'bɛ mi du, janangue'a nɛ'a ma ja'ihɛ di un ra 'da'yote 'bɛ bi xoxcahɛ. ¹² Janangue'a ma zi cu ahɛ, hin'yɛ ran t'ɛdi ga tɛnhɛ a man 'yomfɛnisɛhɛ ngue rá pähä ma ngɔc'yɛihɛ. ¹³ Nguetho nu'bɛ dí ɔthɛ rá pähä man 'yomfɛnisɛhɛ, ga tuhɛ 'bɛ. Pɛ nu'bɛ thocpa tho ho dan sɛmzɛhɛhɛ nangue rá Hogandahi Oja, tengu'bɛ ga hosehɛ man 'yomfɛnisɛhɛ, nɛ dam 'bɛhmbɛ 'bɛ. ¹⁴ Nguetho nu'ɛ din uni di manda rá Hogandahi Oja, hɔnt'ɛ yá t'ɛhni Oja ɛ. ¹⁵ Nɛ nu rá Hogandahi Oja dá hɛmhɛ hin di jajɛ dan suhɛ mahɔn'a. Nɛ hinga ngu 'bɛ min 'yɛhɛhɛ bɛ ja yɛ ts'oqui min suhɛ bɛ. Pɛ bi zinjɛ yá t'ɛhnigahɛ a, nangue rá Hogandahi. Janangue'a, “ma zi Ta ahe,” dí ɛmfɛ Oja ya. ¹⁶ Nɛ nu rá Hogandahi Oja di bɛnga ma mbɛihɛ, gue majuaɛni yá t'ɛhnigahɛ Oja. ¹⁷ Nɛ nangue yá t'ɛhnigahɛ Oja, ga comhɛ rá herencia Oja bin t'un ra Cristo. Nguetho nu'bɛ ga comhɛ rán ɛnbi ra Cristo, nɛ ga comhɛ rá herencia bɛ bí ja rá ts'edi bɛya.

Nɛ'a ma ngɔc'yɛihɛ di pärcahɛ Oja

¹⁸ Pɛ gam bɛmhɛ ɛmmɛ zi ts'utho ran ɛnbi dín nuhɛ ya, pɛ nu'ɛ yɛn ho gan nuhɛ m'ɛjua ɛmmɛ mixte tho ho. ¹⁹ Nɛ gátho 'bɛ'a bi 'yɔt' Oja ɛmmɛ i tɔ'mi 'bɛ'a da t'ɔrpa ɛ

'bɛ bi zɔn ra pa din t'un yɛn ho mixte tho ho ɛ yá t'ɛhni Oja. ²⁰ Nguetho nu 'bɛ'a gátho bi 'yɔt' Oja, gátho him bi gohi xɛn ho, pɛ hin yá ts'oquizehɛ ɛ, pɛ nangue rá ts'oqui ra Adán. Pɛ bi zänd Oja gue hin da gohi xɛn ho ra ximhäi, nguetho ndep'ɛ yɛ ja'i da hyon'a ran ho da 'yɔrpa 'bɛ m'ɛjua. ²¹ Nguetho nu yɛ ximhäi bi 'yɔt' Oja, gátho da mba ma hoqui nangue'a ran ts'oni bin ja, ngue him man ja yɛ 'yánthi nɛ yɛn ɛnbi, nɛ 'bɛ'a gä i ja. Nɛ gátho ɛ 'dat'a da mba ma hoquigahɛ yá t'ɛhnigahɛ Oja, 'bɛ bi pärcä ma ja'ihɛ. ²² Nguetho dí pähmbɛ gátho 'bɛ'a bi 'yɔt' Oja, tengu'bɛ gátho 'da na mbahni tho ho gue'bɛ go maya'bɛ nɛ asta guehya, tengu'bɛ xɛn ɛ, nɛ tu yá mbɛi, tengu'bɛ in nde dim 'bɛh rá 'uere n'da ra xisu. ²³ Nɛsɛgahɛ tengu tho ho 'bɛ 'da na mbahni thohohɛ gátho 'bɛ'a i ja, madague'bɛ bi dɛ'mi bi ts'injɛ ya, gue dí 'bɛhmbɛ rá Hogandahi Oja, gue'a rá mbɛdi a ran ho da 'yɔrcahɛ Oja. Pɛ dí sähɛ ran ɛ nangue ma mbɛihɛ gátho yɛ pa dín dɔ'matehɛ ua, gue'bɛ go nɛ'a ma ngɔc'yɛihɛ da yángahɛ. ²⁴ Nɛ gue'a dá pähmbɛ 'bɛ mí zinjɛ, ngue him 'bɛx da mba mahoqui gátho ma ngɔc'yɛihɛ. Janangue'a dí tɔmhɛ ya. Pɛ nu'bɛ 'bɛxque xcá nuhɛ a dí tɔmhɛ, ya hin di tɔmhɛ a ya 'bɛ, nɛ hingui jatho ga tɔmhɛ a ya bin ja. ²⁵ Pɛ nuya dí tɔmhɛ a hinga nan ja, nɛ dí häthɛ yɛn ɛnbi, gue'bɛ go bi päjɛ xɛn ho Oja. ²⁶ Nɛ gátho yɛ pa dín dɔmthohohɛ, di zɛjɛ rá Hogandahi Oja, nguetho xɛn güent'igahɛ, gue hin dí pähmbɛ dan yáhɛ Oja xɛn ho, ja'bɛ dí cɛstahɛ bu nam bɛn Oja. Pɛ guesɛ rá Hogandahi i yáui a Oja bɛ ja ma mbɛihɛ 'bɛ dí yáhɛ a. ²⁷ Nɛ nu Oja di ɛsca ma mbɛihɛ 'bɛ dí yáhɛ a. Nɛ i pädi 'bɛ'a dí äfɛ, nguetho din thɛui rá pähä zɛhɛ a bi bɛngahɛ rá Hogandahi Oja.

Pɛ dí tqfɛ xɛn ho yɛn ɛnbi nangue ra Cristo

²⁸ Nɛ dí pähmbɛ di jap Oja dí 'yɔrcahɛ ran ho a 'bɛ'a gä dí thohmbɛ ua, ngue nujɛ ɛmmɛ dí numanhohɛ a Oja. Nguetho ya bi zänni 'bɛpɛ dá cohmbɛ m'ɛjua. ²⁹ Ngue nu'ɛ to'o bi huanh Oja mam'bet'o, guet'ɛ bi zänni da gohi tengu rá Ts'unt'ɛ zɛhɛ. Janangue'a dim 'bet'o rá Ts'unt'ɛ zɛhɛ ngue xɛn ngu yá cu dim 'ɛjua. ³⁰ Nɛ nu'ɛ bi zänd Oja mám'bet'o, nɛ guet'ɛ in zonh Oja ɛ ya

ngue da yurpa bí 'bui. Ne nu'u in zonz Oja, gue'u i embi xan ho u ya, gue bi hocpa yú ts'oqui. Ne guet'u da gohi tengu rá Ts'unt'u zehε. ³¹ 'Be'a gam bεmhbu buya, nguetho guesε Oja i numanhoju. To'o maha da zä da 'yorcahu ran ts'o. ³² Nu Oja xinga gue rá Ts'unt'u zehε bi huεqui, pe bi dāp ran dāte nangueju. Janangue'a gātho di 'dajm 'be'a i ja, nte da gongahu. ³³ Pe nuju to'o maha a da xi Oja gue hingui ho dí othu, gue yú thahnigahu Oja. Nguetho guesε Oja thocpa thoho di hoga ma ts'oquih. ³⁴ To'o gue da zä da xi Oja gue dan unbah nangue ma ts'oquih, nguetho guesε ra Cristo bi du, bi nu ran unbi nangueju, ne xø bi xox Oja buya, ne bí 'buru gueru i conhui rá ts'edi Oja. Ne thocpa thoho i äp rá mate Oja nangueju. ³⁵ 'Be'a maha da zä di 'uegahu, gue hin gan nuhu a rán huεcate ra Cristo. Ha gue'u yan unbi, uague yu dumbui, uague yan ucpi, uague ra thuhu, uague ra 'yahu, ua gue'bu nts'utho hapu dí 'yohu, uague da thojm nangue ra juai. Ha gam bεmhbu gue hin di huεgahu ra Cristo 'bu dín nuhu. ³⁶ Pe hin'na, nguetho ya nt'o't'i:

Thocpa thoho t'εna da thojm nangue Oja dí εc'yεih,

ne im bεni tengu'bu dyu de'yohu gue nts'anni da tho.

³⁷ Pe nu gātho yan unbi, dí tafu xan ho, nangue ra Cristo di huεgahu. ³⁸ Ne dí pahmbu majuanu hin'yu n'da ra ts'edi da zä di 'uegahu gue hin ga nuhu a rán huεcate ra Cristo. Xinga guehya gue dí 'buhmbu, ne xinga gue'bu dá tuhu. Ne xinga gue'a n'da rá m 'behni Oja mahεts'i, ne xinga gue'a n'da rá m 'behni ra zīthu, xinga gue man'da ra ts'edi. Ne xinga gue'a 'be'a gātho i ja ya, o din ja nixudi o nimani, da zä di 'uegahu. ³⁹ Ne xinga gue'u 'buru mahεts'i, ne xinga gue'u 'bucua ja ra häi, ne hin'yu 'be'a gātho i ja gue da zä di 'uegahu gue hin ga nuhu rán huεcate Oja i orcahu ra Cristo Jesús ma Hmuhu, nguetho gātho bi 'yøzehε Oja u.

9

Bi huand Oja yu israel maya'bu

¹ Nu ra Cristo dí 'bu'be, i pađi majuanu dí xi ah ya, gue εmme dadí huεcmahagä ma mijudíohe yu israel. Pe ne'a rá Hogandahi

Oja i xicpa ma mbui gue majuanu dím mangä. ² Ne thocpa thoho dín nu ran unbi gue ma mbui ne εmme tu ma mbui nangue ma mijudíohe. ³ 'Be'a sä ga øt'ä gue xtím pø'u ma mi'israelhe. Ha ga xi Oja di 'berca ma te gue njam'bu ga nu ra Cristo. Gue gue'a ga øt'ä 'bu gue'a dí pø u. ⁴ Nguetho nuje dyu israelhe bi thahn ma ngurpa bøtahe gue bi nde dyu t'uhni Ojaje, ne bi nu rá Thai Oja ma bøtahe ne bi bah puya gue Oja mí 'buhmbu. Ne gue'u bi 'yøthu ran hoqui a Oja u, ne gue'u bin t'un yán t'εdi Oja nangue 'beru dām 'bumanhohe. Ne bi sih yan t'øt'e dí dāde Oja. Ne bi sih majuanu nangue 'be'a gä da 'yørpe. ⁵ Ne nu'u ma mi'israelhe i 'buh ya, yú t'uhni ndu ma ngurpa bombøtahe gue bin yau Oja maya'bu. Ne guet'u yu israel bu ám 'bu'a ra Cristo 'bu min ja'i ua ja ra ximhäi. Pegue Oja a, rá Hmu gue gātho 'be'a i ja, janangue'a gātho yu pa mazai ga numansuhu a. Ne hønt'a gam bεmhbu a ya. ⁶ Pe xan ngu hingui εc'yεi u ma mijudíohe yu israel. Pe hin gam bεmhbu gue bi zεru a bi man Oja, gue hin di ja'ts'a ran hoqui bi ma. Pegue gam bεmhbu gue'a hinga gātho majuanu yu israel u yú t'uhni ra Israel bu nam bεn Oja, gue'bu mí ma di jap yu israel. ⁷ Ne hinga gātho yú t'uhni ra Abraham bu nam bεn Oja u bim 'bui, pe hønt'a bi xi a Oja gue dim 'bui. Tengu bi man Oja: "Pe hønt'u di xant'a ra Isaac, gue ni ts'unt'u, ga εmbi ni t'uhni," bi 'yεmp Oja a. ⁸ Nu'a in nde da 'yurcahu gue njo'o n'da rá t'uhni Oja bim 'bui nangue rá ta o gue rá mbe. Pe hønt'u bim 'bui nangue'a bi man Oja, da 'yεmbi yú t'uhni. ⁹ Ne guehna bi xi a Oja a ra Abraham: "Ni jεya, tengu ya, ga ut'au ma ts'edi ne din ja a dí xi i, gue dim 'bu a n'da rá ts'unt'u ra Sara," bi 'yεmp Oja a. ¹⁰ Ne ngutho nangue yú ts'unt'u ra Isaac, Oja bi ma nda'a da numanho. Bin ja gue bim 'bu i yoho yú ts'unt'u ra Rebeca, nangue a ra Isaac a rá ta u. ¹¹ Pe nu'bu hin ním 'bu u yoho, hin ní 'yøt' ran ho, ne xín ní 'yøt' ran ts'o, pe Oja mí sänni 'be'a din jap'u. Janangue'a bi zä bi japi nda'a bi nde di japi, nangue bi ndese, ne hin nangue yan t'øt'e bi 'yøt'u. ¹² Ne nu'bu hin ním 'buh yú t'uhni, bi xi Oja a ra Rebeca: "Nu'a m'bet'o dim 'bui,

din 'yεhe nangu'e'a m'bejua dim 'bui." 13 Ne tengu nt'o't'i, man'da ram hma i εna: "Dá numanho a ra Jacob ngue ra Israel, pe nu ra Esaú hin dá numanho," bi 'yεn Oja. 14 Xiya, ha gam bεmhba hingui ho 'be'a bi 'yot' Oja, ngue bi huahna n'da, ne hin'na a man'da. Pe hingui sä ga εmhba hingui ho ot' Oja. 15 Pe tengu bi xi Oja a ra Moisés: "Ga un ra mate to'o dín nde ga unni, ne ga huεqui to'o dín nde ga huεqui," bi 'yεn Oja. 16 Dí pahmba ya, nangu'e in ndese Oja di un rá mate ne hin nangu'e bi ndese n'da, o gue bi 'yot' yun t'ot'e ngue bi beñi dí dah rán japi Oja. 17 Ne tengu bi man ra t'ohni, bi sih ra ts'ut'abi ba Egipto, ngue ra Faraón: "Dá sän'ni i ngue gan ts'ut'abi, ne ga mep'a ni mbui ngue hin gui 'yot'a ga xi i. N'dahma da zä ga ut'a ma ts'edi 'ba ga penh yu 'yanthi ba ja ni häi. Ne da farca ma ts'edigä gätho na nguni ra ximhäi baya," bi 'yεn Oja. 18 Janangu'e'a ga pahmba ya, Oja di un rá mate to'o in ndese di unni, ne guesε Oja di mep rá mbui n'da to'o in nde di mep rá mbui, tengu thoho bi 'yörpa a ra Faraón. 19 Pe ha 'bo'o da 'yängä baya: "Nu'ba in jabu i ot' Oja, hague dán zä da 'yεna i ja rá ts'oqui n'da 'ba, ne njon da zä da zerpa a in nde Oja gue xtám beñi 'be'a xun ho xtá 'yot'e." 20 Pe hingui sä ngubba gui mamhba, gyu ja'ihba, to'o ahba ngue gui xihmba hingui ho ot' Oja. Xi'ba n'da ra ts'oe ngue ra jahäi, ha da zä da 'yänni to'o bi 'yot'e: "Hanja ngubba gá 'yörque," ha da zä da 'yεna. 21 Ha hin'yu rá ts'edi a to i ot' ra ts'oe, ha hingui sä da zän zεhe 'be'a da 'yörpa n'da ra böhäi 'ba, ngue da zän'na n'da mahotho, ne'a man'da him mahotho, ne n'dat'a ra böhäi ní 'yot'e. 22 Nguetho in ndese Oja da 'yuh rá cue nangu'e u to yün sähu di unbi. Ne madague'ba i hät'i set rá mbui nangu'e u to di unbi. Pe nu'ba hingui beñi 'berba nan dö'ma Oja, gue'a man'da dí nequi xun ho rá cue Oja ne rá ts'edi 'ba bi unba u baya. 23 Janangu'e'a da fadi tate xun ho rá mbui Oja 'ba bi un rá mate u mi'da yu ja'i, madague'ba ne'u yün sähu xtí unbi, tengu thohogaha. Ne nuya m'bet'o thoho di hogaha Oja, ngue da zä ga comhba rán ho. 24 Ngue guejba bi zongaha Oja, nangu'e ma 'yuhba 'dahma 'dan'yo, ne u yu judío, ne u hin yu judío, pe hont'u bi numanhose bá si.

25 Ne gue'a bi mam ba ja rá søcuä ra Oseas, bi 'yεna:
Nu'ba him mi εmbä ma t'uhni, gue'ba ga εmbi ma t'uhni u ya.
Ne nu'ba him madí huεcä, pe nuya ga huεcä u ya, bi 'yεn Oja.
26 Ne mi εn ra t'ohni:
Nubba hapba bi t'εn ahba: "Him ma t'uhni ahba,"
guerba da t'εn ahba baya ngue yú t'uhni ahba Oja i 'bui.
27 Pe nangu'e yu israel bi man ra Isaías: "Madague'ba εmme xtá ngu u yüm bom'bet'o ra Israel, tengu yu 'bomu ba ja ra deja, pe hont'u zi yoho dim pøhø," bi 'yεna. 28 Nguetho Oja di juanba ra ximhäi, ne di jua'a n'dihi rán ts'εmbi bi ma. 29 Ne tengutho mi ma mam'bet'o ra Isaías, bi 'yεna:
Nu'ba hin xtá 'yε Oja 'da yu hmudä nangu'eju, dyu israelha,
gätho xtí juajba 'ba, tengu ra hnini Sodoma, ne ra hnini Gomorra, ngue bi jua Oja, bi 'yεna.

Xun ngu yu israel him bi nde bi hyän rá mate Oja

30 Pe xiya, hague bin ja nangu'e yu ja'i hin yu judío. Bi t'εmbi xun ho nguetho bi hyäntho rá mate Oja ngue bi hocpa yá ts'oqui, madague'ba him mím beñi xtá 'yot' ran hocja'i i mam ba ja yün t'edi Oja. 31 Pe nu yu israel gue mí honi xtá 'yot' ran hocja'i i mam ba ja yün t'edi Oja, pe him bi zøni ngue xtá t'εmbi xun ho u. 32 Pe hanja him bi t'εmbi xun ho u yu israel. Nguetho him bi nde bi hyäntho rá mate Oja guerba xtá t'εmbi xun ho u. Pe bi beñi xtá hnumanho 'ba mi 'yøzεhe yün t'edi Oja u. Ne nu ra Cristo baya tengu'ba n'da ra do 'bem ba ja ra 'yu, guerba di fet rá gua n'da, ne bi dang ba yu israel 'ba mi 'yεna xtán dah ra 'dih. 33 Ne gue'a mán t'o't'i ba rá m hman Oja, i εna:
Dami bεmhba, dí hørba n'da ra do ba Sión,
nguerba da dang ba n'da, ne dim 'bedi.
Pe nu'a to'o da 'yεc'yεi a, hin da mbes' yú sä, pe guehma da hnumanho.

10

1 Ma zi cu ahba, εmme dí hah ma mbui dí äp rá mate Oja di pø u ma mi'israelhe. 2 Ne

dí p̄adi ngue majuañi εmme εhya u nanguε Oja, p̄εgue hingui p̄adi ndana majuañi rá 'yu Oja u. ³ Nguetho hingui nde da b̄adi 'b̄εp̄u dí 'yεmp'a Oja ngue xtán ho. Im b̄eni din hoc zεhε nanguε yán hose, nguetho im b̄eni dí numanho Oja 'b̄ε'a øt'u. Jananguε'a hingui nde din uni xtí hoc Oja u, nanguε ran hoqui bi zänd Oja. ⁴ Pε gätho to'o bi 'yεc'yεi ngue gue'a ra Cristo bi hoqui, bi 'yε'ts'a ní hyoni ngue xtín hoqui nanguε yun t'εdi.

To'o gätho da 'yäp räm fäts'i ra Hmu, da yañ u

⁵ Nu ra Moisés bi 'yo't'i 'b̄ε'a da 'yøt'a n'da nanguε yun t'εdi nguεp̄u xtán zøni xtá numanho Oja n'da. Nguε bi 'yεna: “Nu'u yu ja'i 'b̄u di ja'ts'u yun t'εdi, gue'u dí japi dim 'b̄u'u,” bi 'yεna. ⁶ Pε nu'a ran hoqui ga h̄amhb̄u rá mate Oja, o guí εmh̄b̄u xun h̄ei b̄u dá t̄imhb̄u a, gue ba sønseh̄u b̄u mahεts'i ba siseh̄u ua ra Cristo. ⁷ Nε o guí εmh̄b̄u ga mbähä b̄u 'b̄u u xun du ngue ba siseh̄u b̄u a ra Cristo. ⁸ Pε 'b̄ε'a i man'a ran hoqui 'b̄u. Pε hingui h̄ei b̄u dá t̄imhb̄u a. Nε εna: “Gui hyanthoh̄u rá mate Oja, nε da zä da 'yo ni mb̄aih̄u b̄aya, nε da zä da 'yo ni ndeh̄u b̄aya.” Nε gue'a ram hma dí m mamhbe a. ⁹ Nguε nu'b̄u ga εmh̄b̄u ma Hmuu ra Jesús, nε ga εc'yεih̄u mbo ma mb̄aih̄u ngue bi xox Oja a 'b̄u mi du, da yañj̄u Oja 'b̄u. ¹⁰ Nguetho gue'a ní 'yεnj̄u xun hoj̄u Oja a ga εc'yεih̄u mbo ma mb̄aih̄u, nε gue'a ní p̄øj̄u Oja a gam mamhb̄u nanguε ma ndeh̄u. ¹¹ Nε mí εñ rá t'ohni Oja: “To'o gätho da 'yεc'yεi a bá p̄enh̄ Oja, hin da thäda u,” bi 'yεna. ¹² Nε hin gam b̄εmh̄b̄u ngue n'dan'yo yú hmu i 'b̄u u yu judío nε u hing yu judío. Pε n'dat'a yú hmu ngue gätho yu ja'i i 'b̄u, nε 'da dí unthoho xun ngu to'o gätho da 'yäp räm fäts'i. ¹³ Nguetho nu'u to'o gätho da 'yäp räm fäts'i ra Hmu, di p̄ø u, mi εñ ra t'ohni maya'b̄u. ¹⁴ Pε hague dán zä da 'yäp räm fäts'i ra Hmu 'b̄u him bi b̄a a rá mate b̄u ja rá mb̄u. Nε hague dán zä da hyan rá mate 'b̄u him bi 'yøde. Nε hague dán zä da 'yøde 'b̄u njon da xifi nanguε ra Cristo. ¹⁵ Nε hague dán zä da mba n'da da xifi 'b̄u hingam 'b̄ehni. Jananguε'a i εñ räm hman Oja: “Mahotho i øt'a n'da 'b̄u i man ran ho ma'da'yo di 'daj̄u ran johya, hap̄u i 'yo,” bi

'yεna. ¹⁶ Pε hinga gätho i ømanho u i sih ran ho ma'da'yo. Tengu bi man ra Isaías, bi 'yεna: “Ma Hmu i, nda'a u bi 'yømanho a dá mamhbe ya.” ¹⁷ Pε nu'b̄u 'b̄u to'o da sih ram hma nanguε ra Cristo, da zä da hyan rá mate Oja 'b̄u. ¹⁸ Pε dí än 'b̄u hin xtamá 'yø u yu judío. Pε hagen ja ngue him bi 'yεc'yεi ra Cristo. Bi 'yøhma, nguetho høn̄b̄u go hap̄u bi mba räm hman Oja, bin 'yo gätho ná nguni ra ximhäi. ¹⁹ Nε xø dí än'nah̄u, ha him mí p̄a u yu israel ngue man'da da t'εmbi yú t'uhni Oja u hing yu israel. Bi b̄ahma, nguetho nub̄u ja rá søcuq̄ ra Moisés mí εñ Oja:

Ga ja ah̄u gan seyah̄u 'b̄u ga simanho 'da yu ja'i him mí εmbä ma t'uhni.

Nε ga ja ah̄u gan cueh̄u 'b̄u ga simanho 'da yu 'yamb̄u ja'i, bi 'yεmp Oja u yu israel.

²⁰ Nε bi xifi xun ho b̄u ja rá søcuq̄ ra Isaías, bi 'yεn Oja: “Bi d̄ingä u 'da him mí hongui, nε dá japi da b̄ac'u him mi ängui,” bi 'yεna. ²¹ Pε nanguε yu israel bi 'yεn Oja, “Gätho ra pa dá 'uarp̄a ma 'yε, dá zon'nd̄u, p̄ε bi mb̄esca thoho ma 'yε, nε bi ugä thoho u,” bi 'yεn Oja.

11

'Da u yu israel bim p̄øh ya

¹ Pε ga än'nah̄u mahøn'a, ha gätho bi hye u yú t'uhni Oja, gue nu u yám bom'βeto ra Israel. Pε hin'na. Nguetho gueczehεgä drá mε'israel, ngue mam bombøtagä ra Abraham, nε ra Benjamín. ² Pε Oja hingui hε u njuantho yú t'uhni ngue'u bi huan 'b̄u mam'bet'o. Ha hin guím b̄εmh̄b̄u 'b̄ε'a bi man rá t'ohni Oja, gue bi sih ra Elías 'b̄u mí yap'u yú mi israelh̄u. Nε bi 'yεna: ³ “Ma Hmu i, bi hyo ni p̄øngah̄u u yu israel, nε bi xot'a b̄u ja ni mεxa mí pa m'bøts'e ni 'bøts'e, nε høngdä dá pongä, nεqui nde da hyogui,” sä bi 'yεn a ra Elías. ⁴ Pε ha hin guím b̄εmh̄b̄u 'b̄ε'a í d̄a Oja b̄aya ngue bi t'εmb̄u ra Elías. “Pε hin'na, hin guí 'dase,” bi 'yεmbi. “Pε dá jamansup yú mb̄u u yoto mahuañi yun 'yoh̄u israel, gue'u him bin d̄anyahmu b̄u 'bäh ra p̄øte ra Baal,” ngue mi t'εmbi oja. ⁵ Nε ngutho ya, 'b̄u i 'da yu israel him bi 'uegue nanguε Oja, ngue gue'u to bi huan Oja nanguε rá mate thoho. ⁶ Nε gam b̄εmh̄b̄u nu'b̄u rá matethoho Oja bi

huan'ndu, ga p̄hmbu b̄ya hin nanguē yuñ t'òt'e i òt'a n'da ní huan'na n'da. Nguetho nu'bu xtá hnumanho nanguē yuñ t'òt'e bi sifi, hin xtín ja rá mate tho Ojã 'bu, nē nte nam b̄on'a rá mate Ojã 'bu. ⁷ Xiya, 'be'a gam b̄mhbu nanguē yu israhel, nē hinguin ngu u bi ðini 'be'a mí honi, gue da t'ẽmbi xun ho. Pẽ h̄ont'u nthahni bi ðini, nē bim p̄oh̄o. Pẽ nu'u mi'da bi m̄ep yú mb̄ui u. ⁸ Nē gue'a mán t'òt'i: “Ojã bi pumb̄enip yú mb̄ui, tengu'bu bin aha. Nē bi japi him bi zã bi nu nē him bi zã bi 'ȳohnahya. Nē guexta u yu pa i jabu ya,” bi 'ȳen rá t'ohni Ojã. ⁹ Nē ngutho bi man ra David:

Da mb̄ospa Ojã, pẽ hin da b̄eni 'be'a nam b̄on
u yu 'b̄ots'e da 'ȳot'u,
nē gue'a dán unba u.

¹⁰ Nē din xädä, hin da nu ran n̄equi.

Nē nu yú x̄atha dim mboqui ma zã, nanguē
yú ts'oqui xun ngu i tuts'i, bi 'ȳen a ra
David.

N̄e'u 'da hing yu israhel bim p̄oh ya

¹¹ Pẽ dí än'nahu mah̄on'a, nu'bu mí 'ue'u yu israhel, ha bi b̄en Ojã him man'dandj da 'ȳenspa rán japi u 'bu. Pẽ hin'na. Pẽ nanguē'a bi zan rá mate Ojã u yu israhel, nē gue'a í zã bim p̄o u hing yu israhel b̄ya. Pẽ gue'a bi 'ȳot' Ojã, n'dahma din seya yu israhel 'bu bi nu u bi hyan rá mate Ojã, nē da hyon Ojã mah̄on'a. ¹² Nu Ojã bi zã bi jap'u 'da yu jã'i hing yu israhel gátho ná ndoho ra ximhäi, nanguē bi 'ue'u yu israhel. Nē bi ðin rá mate Ojã u hin yu israhel 'bu mí th̄acpa rán japi Ojã u yu israhel. Jananguē'a man'da xun ngu ran japi da nu u hing yu israhel 'bu bá peng bu 'bu Ojã u yu israhel mah̄on'a.

¹³ Guehna dí xi ah̄u na ya, ngue hin gyu israhel ah̄u, nguetho drám 'behnigã nanguē ah̄u. Nē dín nde ga ja ah̄u gui p̄omanhohu nanguē ra Cristo, ¹⁴ n'dahma din 'yomf̄eni u ma mijudíohe yu israhel 'bu bi nu a ran ho gá t̄imhb̄u, jananguē'a man'da xtá ngu dim p̄o u b̄ya. ¹⁵ Nē nu'bu mí hye Ojã u yu judío, bi zã bi hocpa u hing yu judío 'bucua gátho ua ja ra ximhäi. Pẽ ẽmm̄e man'da xun ho din ja ua gátho ra ximhäi 'bu bi ts'im mah̄on'a xun ngu u yu judío. Nē din ja tengu'bu ya bi ndants'u yu du. ¹⁶ Nu mam bomb̄otahe mí yah̄u Ojã maya'bu, yú mb̄eti Ojã u, tengu'bu yú 'b̄ots'e Ojã u. Nē tengu'bu mí 'b̄ospa Ojã ra

mb̄adi thuhm̄e 'bu òt ra thuhm̄e, jananguē gátho a ra j̄uni rá mb̄eti Ojã b̄ya. Nē nu'bu mí huand Ojã a ra Abraham, nē gue'a í than'ndu yú 'yu a b̄ya, tengu'bu n'da ra za xun zaqui rán ðui, n̄e'u yú 'ye xun zaqui u. ¹⁷ Pẽ bi ts'ẽcpa 'da u yú 'ȳese a ra hogaza. Nē nu ah̄u hing yu israhel ah̄u nē tengu'bu bá ts'ẽc'ah̄u bu gmí t̄ohmb̄u tengu n'da ra za hingui ho. Nē bi t'ẽs'ah̄u bu bi ts'ẽcpa u 'da yú 'ye ra hogaza. Nē gá comhb̄u rán zaqui a ra za, gue bá n̄exp̄u rán ðui, ngue nu ra Abraham bi huand Ojã maya'bu. ¹⁸ Pẽ hingui sä gdá ȳath̄u a ngue bi t'ẽs'ah̄u bu bi ts'ẽc u 'da yú 'ye ra za. Dami b̄mhbu ngue hinga gue ah̄u guidí unhd̄u rán zaqui a rán ðui ra za, pẽ gue'a rán ðui ra za i òt'ah̄u rán ho Ojã bu guí t̄ohmb̄u. ¹⁹ “Pẽ man'da xun hoje, nguetho bi ts'ẽc'u 'da yu 'ye, nē go bi t'ẽsc̄ähe ua,” masque guí ẽmhbu. ²⁰ Majuani bi ts'ẽc'u 'da yu israhel nguetho him bi nde rá mate Ojã. Bi b̄eni xun hose. Nē guí t̄ohmb̄u bu 'da ah̄u ngue hing yu israhel ah̄u, nguetho guí p̄hmbu h̄ont'a rá mate Ojã nán ho ah̄u. Pẽ o guím b̄mhbu gán t̄osehu bu, pẽ gan jamansuh̄u. ²¹ Damí b̄mhbu him bi yan Ojã u 'da yú 'ȳese ra za. Ha má gue'adah̄u da yan ah̄u 'bu guím b̄mhbu xun hose ah̄u. ²² Pẽ nu'bu 'bo'o hinguin nde rá mate Ojã, pẽ da nuse a rán säui a to'o da 'uep̄u ja rá mate. Pẽ nu ah̄u gui nuhu rá mate Ojã 'bu gui thoqui guim b̄mhbu a. Pẽ nu'bu hin'na, nē ah̄u da ts'ẽc'ah̄u mah̄on'a bu ja ra za 'bu. ²³ Nē nu'bu yú 'ȳese a ra hogaza, ngue yu israhel, nu'bu da 'ȳẽc'ȳei rá mate Ojã, da t'ẽs' mah̄on'a bu ja yú zase. Nguetho ja rá ts'edi Ojã da 'ȳẽs' mah̄on'a bu bi z̄equi. ²⁴ Nu'bu mam bá ts'ẽc'ah̄u bu gmi t̄ohmb̄u ja n'da ra za hingui ho, nē bi t'ẽs'ah̄u bu ja man'da ra za ngue hin ni zasehu, pẽ man'da hingui h̄ei da nd̄op̄u mah̄on'a u yú 'ȳese nguetho rá zase.

Da z̄oni n'dat'a dim p̄oh̄o xun ngu yu israhel

²⁵ Ma zi cu ah̄u, dín nde ah̄u gui p̄hmbu a ja bi t'uhya, n'dahma hin gan 'ȳẽz̄eh̄eh̄u hing yu judío ah̄u. Dín nde gui p̄hmbu, 'da yu patho bi meh yú mb̄ui u 'da u yu israhel, ja gue'bu bi z̄on ra pa xtí c̄uth̄u xun ngu ah̄u h̄ont'a go to'o hing yu judío ah̄u. ²⁶ Nē m'bejua b̄ya, xun ngu dim p̄o u yu israhel. Nē gue'a bi man rá t'ohni Ojã, bi 'ȳena:

Di nequi n'da yá yante ngue yá mi'israelh_u
b_u Sión,
da yan'a ra Jacob nangué yá ts'oqui. Ngue
ra Israel a ra Jacob.

²⁷ Ne ja gue'b_u ga ja'ts'a dá xifi,
ga punba yá ts'oqui, bi 'yém b_u ja rá t'ohni
Oj_a maya'b_u.

²⁸ Nu'x y_u israel i øt'e ngue yán s_uih_u Oj_a
ya, ngue'a hingui øc'y_ei ra hogamhma. P_e
gue'a í zä bi zin ah_u Oj_a a. P_e guehma di
huøc Oj_a u y_u israel, nguetho bi than 'b_u
maya'b_u u yá ngurpa bombøta. ²⁹ Nguetho
nj_am'b_u da goh rá mb_ui Oj_a nangué u to xí
zohni, p_e maju_ani di un'na bi ma, tengu'b_u
ya xí um 'b_u mí ma 'be'a di unni. ³⁰ Ne nu
ah_u hin gy_u israel ah_u gmí øth_u ram fe'ts'i
nangué Oj_a mam'bet'o. Ne m'bejua ne u y_u
israel bi mbesthoho Oj_a. Janangué'a bi zä
gá t_imh_u rá mate Oj_a. ³¹ Ne gue'a in ja ya,
ngue i festa a rá mate Oj_a u y_u israel, ne
guí t_imh_u rá mate Oj_a ya. P_e gue'a dí d_in
rá mate Oj_a mahøn'a u y_u israel. ³² Oj_a bi
ma, njo'o n'da ra ja'i bi 'yøc'y_ei a nguetho
ja yá ts'oqui. Ne bi 'yøt' Oj_a b_uya gue njon
da hyät'i d_in hoc zeh_e, nguetho in nde gätho
di un rá mate di hoqui to'o gätho in nde
dim pøhø. ³³ Èmm_e x_un ngu rá mate Oj_a,
ne èmm_e x_un ndoho rán 'yomf_eni. Ne hin'y_u
ngue hingui p_a Oj_a. Njo'o n'da ra ja'i da
b_adi 'be'a nam bøn'a i øt' Oj_a, ne njongui
sä da b_adi 'be'a gätho i sänd Oj_a da 'yøt'e.
³⁴ Njo'o n'da ra ja'i da b_adi da 'yøt'e tengu
rán t'øt'e Oj_a, ne njon da 'yut Oj_a 'be'a da
'yøt'e. ³⁵ Ne njo'o n'da ra ja'i da hyoni 'be'a
di un Oj_a ne ngue'a dí 'y_em_i d_in dupate
Oj_a a. ³⁶ Nguetho gätho bi 'y_ep_u 'b_u Oj_a, ne
gätho di 'yonse Oj_a u, ne gätho bi 'yøt'u gue di
p_epzehe u. Janangué'a nde'b_u ga øspah_u Oj_a
gätho y_u pa mazai. Ne hønt'a gam b_emhb_u a
ya.

12

*Dam 'b_uhmb_u ngue hønt'a Oj_a gam
b_emhb_u*

¹ Ma zi cu ah_u, ts'edi dí xi'ah_u, nu'b_u dí
p_ahmb_u rá mate Oj_a, p_e nde'b_u gätho ma
ja'ih_u dan umhb_u b_u 'b_u Oj_a gue ga ørpah_u
rá 'befi. Ne gue'a maju_ani ná th_andeh_u
Oj_a a, ne gue'a ra 'bøts'e in numanho Oj_a
a. ² Ne hin gam b_emhb_u ga homhb_u 'be'a

gätho x_un ho nangué y_u pa i jab_u ya, tengu
i øt'u 'b_ucua ja ra ximhäi. P_egue thocpa
thoho ga p_ah man 'yomf_enih_u gam b_emhb_u
ma'da'yo. Janangué'a thocpa thoho ga
homhb_u ga p_ahmb_u nda'a rá p_ahä Oj_a, ngue
nda'a x_un ho ga øth_u, ne nda'a numanho
Oj_a b_uya. ³ Bi 'dacä rá ts'edi Oj_a ga ørpa
rá 'befi nangué rá mate. Janangué'a dí
xi ah_u, ngue 'ne ah_u gätho n'da ngu n'da
ah_u bin tat'ah_u rá mate Oj_a nangué rá
'befi. Janangué'a hin gan 'y_exh_u, p_egue gui
p_asch_u nda'a ní 'befi bi zän'nah_u n'da ngu
n'da ah_u, nangué rá m fäts'i Oj_a. ⁴ Tengü ní
ja'i n'da, ngue an ts'änni x_un ngu yá x_equi.
Ne hinga gätho 'dat'a ra 'befi øt'e, p_e 'dahma
'dan'yo yá 'befi u y_u x_equi. Ngutho dí øth_u.
⁵ Ne madague'b_u x_un ngu_j, p_e tengu'b_u
n'danja'itho ma ja'i dí comhb_u ra Cristo.
Ne tengü ní ja'i n'da, 'da nam fäxta n'da
ngu n'da y_u x_equi, ngutho dí øth_u ngue dí
comhb_u rá 'befi ra Cristo. ⁶ Bi 'daj_u ra ts'edi
Oj_a gue ga øth_u rá 'befi 'dahma 'dan'yo,
nangué rá mate zeh_e. P_e nde'b_u ga øth_u x_un
ho. O nu'b_u n'da dim pøngahy_a da hyoni
'ber_u dí ma x_un ho a di b_enba Oj_a, nangué
rá m fäts'i. ⁷ O nu'b_u n'da bin t'un ra 'befi dim
fäxta 'be'a di 'be a n'da, p_e di ja'ts'i x_un ho,
ngue da mbäx yá cu. O nu'b_u n'da bin t'un
ra 'befi d_in xänbate, d_in xänbate 'be'a nam
bøn'a rá m hman Oj_a. ⁸ O nu'b_u n'da ra zote,
p_egue da xifi nda'a x_un ho da 'yøt'u yá cu.
O nu'b_u n'da bin t'un ra 'befi di un rá mbeti,
p_e hin da b_eni da hnumanhose. O nu'b_u y_u
ngurpi ngue di manda rá 'befi Oj_a, di ja'ts'i
x_un ho nangué ra ts'edi bin t'unni. O nu'b_u
n'da bin t'un ra 'befi da mbäx u y_u hyoya ne
y_un zäman'u, mpähä thoho da mbäts'i.

Gam b_emhb_u nda'a x_un ho dá t_enhd_u Oj_a

⁹ Ne hingui yoho gam b_emhb_u 'b_u ga
hu_ej_u n'da, p_e maju_ani ga øth_u ran huøcate.
Ne xingui ts'u gam b_emhb_u ga øth_u a hingui
ho, p_e dan øhyah_u ga øth_u a 'be'a gätho
x_un ho, ne nzai ga øth_u a. ¹⁰ Dan hu_ej_u
n'da ngu n'daj_u nguetho dadín cuh_u. Ne
n'da ngu n'da man'da da b_eni da 'y_espa rá
mija'iu_i, xinda gue'b_u da t'èspa zeh_e. ¹¹ Ne
hin ga c_uth_u ran d_anh_ye_i ma mb_uih_u, p_e dan
øhya ga ørpah_u rá 'befi ma Hmuh_u. ¹² Dan
johyah_u nangué'a ran ho dí tømhb_u, ne hin
dan xøm_uih_u nangué y_un unbi. Ne thocpa

thoho yu ora thoho dan yahu Oja. ¹³ Ga faxhu yu 'yεc'yεi 'bu ja 'be'a di 'bedi. Ne mpaha thoho ga sayabah yu ja'i bu ja ma ngumhbu. ¹⁴ Pe ga afu ran japi nanguε u to di uga hu, ne hin ga afu ra 'yanthi. ¹⁵ Ne 'dat'a dan johyah to'o di johya, o nu'bu 'bo'o tu ra mbui, 'da dan du ma mbuihu buya. ¹⁶ Ne gatho 'dat'a gam bεmhbu. Ne hin da ben'a n'da man'da xun ho xinda gue ra mijai'ui, pe din amigoh u yu ja'i hin'y yu ts'edi. Ne hin gam bεmhbu ngue jase man 'yomfenihu. ¹⁷ Nu'bu 'bo'o orcahu ran ts'o, hin ga cspahu ran ts'o. Pe gam bεmhbu nda'a xun ho ga orpahu, ngue 'be'a gatho i hnumanho. Ne nubuya da nu gatho yu ja'i ngue xun ho ma mbuihu. ¹⁸ Ne dam 'bmanhohu u gatho yu ja'i 'bu da za. ¹⁹ Ma zi cu ah, hin ga cos'hu ra pengui 'bu ja'a da t'orcahu. Pe 'be ga tomhbu ts'u di unba Oja 'bu gue'a in nde di unba u. Nguetho nt'o't'i: "Ma 'befi zehεga ngue ga unba n'da ne ga un ran theui a bi 'yot'e," bi 'yεn Oja. ²⁰ Janangue'a nu'bu tumanthuhu man sui hu, ga 'uimhbu. Ne nu'bu tute, ga sithebah. Nguetho nu'bu njabu di orpa man sui hu, xun u da beni ngue'a midu uga hu, ne xohma thoho da goh yu mbui buya. ²¹ Hin ga cos'hu ran ts'o pe ga orpahu ran ho, gue'a da tafu a ran ts'o a buya.

13

Ga othu yun t'edi yu ts'ut'abi

¹ Gatho gahu ga εc'yεihu ra ts'ut'abi ua ma hai hu. Nguetho njo'o n'da ra ts'ut'abi ua ja ra hai ngue bi zan zehε yun t'edi. Pe Oja bi zanni ngue din ja yu ts'edi. ² Janangue'a nu to din sahmi ra ts'ut'abi, din sahmi a to bi zanba ra ts'edi a, ne i honse ran use. ³ Nguetho nu'bu yu ts'ut'abi ua ma hai hu, hin ga suhu 'bu di othu ran ho, hinda hont'bu ga othu ran ts'o ga suhu 'bu. Pe nu'bu din nde hin ga suhu ra ts'ut'abi, pe ga othu ran ho, ne da numanhoju buya. ⁴ Nguetho nu'bu yu ts'ut'abi, Oja bi zanni da mbaxcahu. Pe nu'bu di othu ra ts'oqui, ga suhu 'bu, nguetho i ja ran t'edi di unba n'da. Ne Oja bi un yun t'edi di unba u to'o ot' ra ts'oqui. ⁵ Janangue'a i jatho ga εc'yεihu yun t'edi u yu ts'ut'abi, n'dahma hin di unga hu. Ne gue'a di bengahu Oja 'bu in zoc ma mbuihu.

⁶ Ne janangue'a ga juthu 'be'a gatho i aju yu ts'ut'abi, n'dahma di thoqui da 'yot' yu 'befi ngue bi zanba Oja, ne i tafu yun zabi u. ⁷ Mpaha thoho ga juthu xun ho to'o ga i ja yun t'edi da 'yadi 'be'a ga da 'yajhu. Ga jut'a ma hai hu, ne ga juthu yu puesto, ne mi'da yu cota i ah ra ts'ut'abi. Ne ga numansuhu yun t'edi u to'o gatho i ja yun t'edi.

Ga orpahu ran ho ma mijai'ihu

⁸ Ne ga juthu 'be'a gatho din dupatehu, ne hin te gam bεmhbu ngue din dupatehu buya. Pe gam bεmhbu ngue dan huεju n'da ngu n'daju. Nguetho nu to gatho ja yun huεcate bi ja'ts'i gatho yun t'edi Oja u. ⁹ Nguetho gue'a bi man'hu yun t'edi Oja bi 'yεna: "O gui 'yomt'εnih, ne o gui hacpahu ra te ni mijai'ihu, ne o guim pεhu, ne o guidi seyabah 'be'a pe'ts' ni mijai'ihu." Ne nu 'be'a gatho mi'da yun t'edi i man yun t'edi, nu'bu gatho n'dat'a i ma: "Gui huεc ni mijai'ihu tengu bu gni huεczehε ni ja'ihu." ¹⁰ Nu'a ot' ran huεcate, hingui orpa ran ts'o ra mijai'ui a. Janangue'a di ja'ts'hu yun t'edi Oja a ran huεcate i ot'a n'da. ¹¹ Ne man'da ga humbi ga othu na, nguetho di pahmbu ya bin de, ya bi thoh yu pa. Damin 'yomfenihu xun ho ya ngue danah amhbu yu pa gan nuhu ra Hmu, xinda gue'a da othu 'bu ja ma du'mi da εc'yεihu. ¹² Ya bi thoh ra xui, ya maguepu da hyats'i. Mbaha ga banthu yun t'ot'e ra 'bexui, ga he man thaqi hu, ngue dan samzehεhu janangue'a da dah ran nequi. ¹³ Mbaha ga othu a ran saui ran nequi, hin dan itihu, ne hin dam muns'hu bu ja yun johya zehε yu ja'i. Ne xin dan 'yomt'εnih, xinga gue'a ma paha zehεhu ga othu, xin ga othu yu sui, xin ga othu yun ts'eya. ¹⁴ Pe jatho gam bεmhbu ga hamhbu ra ts'edi a ma Hmuhu ra Jesucristo, ngue ga othu tengu bi 'yot'e, ne him ma gam bεmhbu ga othu ra paha ma ngoc'yεihu.

14

'Dahma 'dan'yo bu na εc'yεihu

¹ Nu'bu 'bu a n'da ra 'yεc'yεi gue hin ε pa di xun ho, pe ga simanhohu bu ja mam petihu u. Ne hin dan junthu nanguε 'be'a im beni ngue xun ho da 'yot'e. ² Nguetho 'dahma 'dan'yo im bense 'beru ni 'yεc'yεi Oja. Nu'bu

'da im bɛni xɛn ho da zi gätho 'bɛ'a i ts'i. Pɛ nu mi'da im bɛni hingui ho 'bɛ da za ɛ 'da yɛ ngø. ³ Nɛ nu ra 'yɛc'yɛi gue i si nɛ i sa gätho 'bɛ'a i ja, pɛ hin da zan'a n'da to'o mbɛni hingui ts'i. Nɛ ximangutho a n'da to'o hingui si, pɛ hin da 'yɛmbi hingui ho øt'a i si gätho 'bɛ'a i ts'i. Nguetho Ojå 'da nan zintho. ⁴ Nu'i, to'o e, gue guí ɛmbi hingui ho øt' ni mi'yɛhɛhɛ. Nu rá hmuse n'da da mam 'bɛ xɛn ho 'bɛ'a øt'a n'da rá 'yɛhɛ, o hin'na. Pɛ guehma da bømanho n'da ngu n'da ra 'yɛc'yɛi, nguetho i ja rá ts'edi ra Hmu di japi da bømanho. ⁵ Nɛ i 'bɛ i 'da yɛ 'yɛc'yɛi im bɛni din säya 'da yɛ pa. Nɛ nu mi'da bɛya im bɛni xɛn ho 'bɛ hin din säya 'da yɛ pa. Pɛ gue n'da ngu n'da da bɛnsɛ 'bɛ'a xɛn ho da 'yøzɛhɛ. ⁶ Nguetho nu to din säya 'da yɛ pa, din säya nangu da bɛn Ojå. Nɛ ngutho 'bɛ hinga gä i si yɛn ts'ihmɛ ɛ 'da, njabɛ øt'e nguetho im bɛn Ojå, nɛ i xifi jamadi Ojå nangu ɛ 'da i si. Ximangutho a to gätho i si, njabɛ i øt'e nguetho im bɛni Ojå bi un'na, nɛ di un ra jamadi Ojå. ⁷ Njo'o gahɛ gue gam bɛmhɛ dyé hmusehɛ. Pɛ yú mbɛtigahɛ a ma Hmuhɛ. Nɛ ngutho 'bɛ dí 'bɛmhɛ nɛ ngutho 'bɛ dá tuhɛ. ⁸ Nguetho dán däsɛhɛ bɛ 'bɛ Ojå gätho yɛ pa dí 'bɛmhɛ. Nɛ ngutho 'bɛ dá tuhɛ, dan dähɛ bɛ 'bɛh ma Hmuhɛ nɛ guexta'a yú mbɛtigahɛ a. ⁹ Nɛ gue'a í du nɛ í ndants'a ra Cristo mahøn'a, ngue dim hmu nangu ɛ xɛn du nɛ'ɛ i 'bɛi. ¹⁰ Pɛ 'da ahɛ hanja gní numan'ɛ a ni cuhɛ ngue guí xihmbɛ hingui ho 'bɛ'a i si. Nɛ nu mi'da ahɛ guí pɛhmbɛ xɛn ho 'bɛ'a gätho i ts'i, pɛ hanja gní numan'ɛ 'da ni cuhɛ guí ɛmfɛ nte di muui 'bɛ hingui nde da zi 'da yɛn ts'ihmɛ. Nguetho gätho gahɛ dam 'bähmbɛ bɛ ja rá hmi ra zɛ'mi ngue'a ra Cristo. ¹¹ Nguetho nt'o't'i 'bɛ'a bi man Ojå gue'bɛ mí 'yɛna:

Guehma majuani din ja a dí m ma, ngue gätho yɛ jå'i din danyahmu bɛ dí 'bɛi, nɛ gätho din juan bɛ ja ma hmi ngue guecä drå Ojå, bi 'yɛn Ojå.

¹² Janangu'e'a dí pɛhmbɛ, gätho gahɛ ga dáfɛ ra güenda Ojå nangu man t'øt'e zɛhɛhɛ.

Hin ga jafɛ da dɛng bɛ ja ra ts'oqui n'da ma cuhɛ

¹³ Him ma numan'ɛhɛ n'da ngu n'dajɛ. Pɛ hønt'a gam bɛmhɛ hin ga jafɛ n'da ma cuhɛ di fet rá gua bɛ ja yɛ ts'oqui. ¹⁴ Dí pɛcä

nangu ran 'yomfɛni bi 'dac ma Hmuhɛ ra Jesús, gue hin'yɛ 'bɛ'a da ts'i ngue hingui ho. Pɛ nu 'bɛ mbɛnsɛ n'da hingui ho da ts'i, ra ts'oqui a 'bɛ da zi 'bɛ. ¹⁵ Pɛ nu 'bɛ 'da ni cuhɛ hingui numanho nin ts'ihmɛ zɛhɛhɛ, nde'bɛ hin gui thoqui gui sihɛ, nguetho hin guí ørpahɛ ran huɛcate 'bɛ guidí thoqui gui sihɛ. Pɛ o guí øthɛ nangu ran ts'ihmɛ dí 'ue ɛ 'da ni cuhɛ bi pøh ra Cristo 'bɛ mí du. ¹⁶ Pɛ guí 'yɛs'hɛ a ní jafɛ da ts'an'a guí pɛhmbɛ xɛn ho. ¹⁷ Nɛ hin gam bɛmhɛ nangu ran ts'ihmɛ ná øthɛ rá 'bɛfi Ojå. Pɛ nu rá 'bɛfi Ojå, ga øthɛ ran hocjå'i, nɛ 'dat'a gam bɛmhɛ, nɛ dan johyahɛ nangu rá Hogandåhi Ojå dí 'bɛmhɛ. Gue'a nam bøni gue rá 'bɛfi Ojå a. ¹⁸ Nɛ nu 'bɛ njabɛ i øt'a n'da, majuani i ørpa rá 'bɛfi ra Cristo a 'bɛ. Nɛ Ojå da numanho a, nɛ'ɛ yú mijå'ihɛ da numanho a. ¹⁹ Mbähå dan ɛhyahɛ dan hocpa ma mbɛihɛ n'da ngu n'dajɛ, nɛ 'da däm fäxtahɛ din te ma mbɛihɛ n'da ngu n'dajɛ. ²⁰ Nɛ hin ga ts'onbahɛ rá 'bɛfi Ojå nangu man ts'ihmɛhɛ. Mfådi gue gätho xɛn ho da ts'i. Pɛ hingui ho 'bɛ dadí unbahɛ rá mbɛi n'da ma cuhɛ nangu 'bɛ'a dí sihɛ. ²¹ Man'da xɛn ho 'bɛ ga ɛs'hɛ a na unbahɛ yú mbɛi 'da ma cuhɛ nangu ra ngø dí sahɛ, o ra vino o 'bɛ'a gä ní dehe dí sihɛ. ²² Nu 'bɛ bi bɛn'nahɛ Ojå nɛ guí pɛhmbɛ gue xɛn ho 'bɛ'a guí sihɛ, xɛn ho a 'bɛ. Nɛ'a Ojå in numanho. Pɛ hin dá yåthɛ a. Nɛ di johya n'da 'bɛ xise rá mbɛi xɛn ho 'bɛ'a gätho i øt'e, nɛ hin te mbɛm bɛya. ²³ Pɛ nu 'bɛ n'da im bɛni hingui ho da ts'i 'bɛ'a gätho i ja, pɛ nu 'bɛ bi zi bɛya, ya ra ts'oqui a bi 'yøt' 'bɛ. Nguetho 'bɛ que bi bɛni bi mbɛsta'a rá pähä Ojå 'bɛ mi zi. Nɛ'ɛ 'bɛ'a gätho dí øthɛ, nu 'bɛ hin dí pɛhmbɛ majuani rá pähä Ojå a, ra ts'oqui 'bɛ dí øthɛ a 'bɛ.

15

Ga homhɛ 'bɛpɛ dí zac yú mbɛi ma cuhɛ

¹ Pɛ nu 'bɛ dí pɛhmbɛ xɛn ho 'bɛ'a da zä da 'yøt'a n'da, pɛ nde'bɛ man'da gam bɛmhɛ ga fäxhɛ ɛ hin ɛ pɛdi xɛn ho, xinda gue'bɛ ga øthɛ 'bɛ'a gätho dí m bɛnsɛhɛ xɛn ho. ² Pɛ n'da ngu n'dajɛ ga øthɛ 'bɛ'a i numanho ma mi 'yɛc'yɛihɛ gue 'bɛ'a dí n te yú mbɛi ɛ. ³ Tengu ra Cristo, him bi 'yøt'e 'bɛ'a di hose pɛ bi 'yøt'e 'bɛ'a bi numanho Ojå.

Janangue'a bi 'yɛmp'a rá Ta: “Go dá tuxä yun ts'ante bi si i,” bi 'yɛn a ra Cristo. ⁴ Nɛ 'bɛ'a gätho bi t'o't' maya'bu bu ja rá m hman Oja, bi t'o't'i ngue da xängah, nɛ di zerca ma mbuih, di jajü ga tømhbü rá m fäts'i Oja, hin dan xømhbuih. ⁵ Oja di jajü dan zømhbü bu, nɛ di zerca ma mbuih. Nɛ dí äp rá mate di ja ah, 'da'angu guim bɛmhbu n'da ngu n'da ah, nguetho 'darbu guí 'buhmbu ra Cristo Jesús. ⁶ Nɛ janangue'a da zä n'dat'a guim bɛmhbu 'bu guí thändeh Oja, ngue nu rá Oja nɛ rá Ta ma Hmuh ra Jesucristo.

Gä da sih ra hogamhman u hing yu judío

⁷ Janangue'a n'da ngu n'da ah gan numanhoh, nɛ u yu judío nɛ u hing yu judío, tengu thoho ra Cristo 'da nan zimanhogdah n'da ngu n'dajü. Nɛ gue'a ná ɛspahu Oja a. ⁸ Nguetho bí 'yɛh ra Cristo ngue din 'yɛh nangu yu judío. Nɛ bi ja'ts'a mi man Oja maya'bu ngue bi sih yám bomböta yu judío ba ɛh ma yanteh. Janangue'a bi fädi majuani bi man Oja. ⁹ Pɛ nɛ u hing yu judío nɛ u yu judío bi jap ra Cristo 'darbu bi 'yɛspa Oja u nangu rá mate. Tengü män t'o't'i 'bɛ'a bi xih rá Ta ra Cristo:

Ga xi u hing yu judío nangu ni mate,
nɛ ga xifi ɛmmɛ xun ho i, bi 'yɛmb rá Ta a ra Cristo.

¹⁰ Nɛ man'da bi man ra t'ohni:

Gan johyah ya gyü ja'i gue hin gyü judío ah, gan 'yohu u bi huand Oja ngue yu judío.

¹¹ Nɛ man'da bi mam bu:

Dami 'yɛspahu ra Hmu Oja gyü ja'ih ngue 'dahma 'dan'yo bu gnä yahu gätho ná ngüni ra ximhäi,

gätho gui numansuh Oja.

¹² Nɛ bi 'yɛn a ra pøngahyá Isaías:

Dim 'bu a n'da rá m bom'beto ra Isaí gue nɛ u hing yu judío da 'yɛmbi rá Hmu, ngue da dø'bu rá m fäts'i a, bi 'yɛna.

¹³ Nu'a Oja di jajü dí tømhbü ran ho bi xijü. Janangue'a dí äp Oja da hyut'a ni mbuih nangu guí ɛc'yɛih a. Nɛ xingui ts'u nte guim bɛmhbu, pɛ thocpa thoho gui tømhbü da mbäx ah rá Hogandahi Oja nangu rá ts'edi.

I man ra Pablo hanja bi 'yo't' na ran zofu

¹⁴ Ma zi cu ah, dí paçä gue xun ngu ni hogambuih, nɛ i ja nin 'yomfɛnih

xun ho, nɛ guí paḥmbu 'da gdín xänba thohoh n'da ngu n'da ah. ¹⁵ Pɛ guehma dá hut'anzambui dá ot'ah na, ngue dadí bɛn'nah 'bɛ'a gá paḥmbu. Nguetho gue'a ran t'ɛdi bi 'dacä Oja nangu rá mate.

¹⁶ Nguetho rá mbɛfigä ra Cristo Jesús bu 'bu u hing yu judío, dí m mangä ran ho ma'da'yo. Nɛ tengü'bu drá mbäjä dadí hocpa rá 'bøts'e Oja, nu'a nám bøni dadí hoc'a ni mbuih ngue hing yu judío ah n'dahma da numanho ah Oja. Nɛ mahoqui ah nangu rá Hogandahi Oja guín 'yohu. ¹⁷ Janangue'a ɛmmɛ i hu ma mbuigä nangu 'bɛ'a gätho bi 'yørpa u hing yu judío a ra Jesucristo, bi jaqui bi bømanho rá 'bɛfi Oja dá øt'ä bu i 'bu u. ¹⁸ Pɛ hingui sä gam mangä 'bɛ'a bi 'yøt'a ra Cristo nangu u mi'da yú mbɛfi. Pɛ hønt'a da zä gam mangä 'bɛ'a bi 'yørpu däm pɛcä. Nɛ bi jap u hing yu judío da den'na ra Cristo nangu ram hma dá xifi nɛ nangu yun t'øt'e bi 'yuti.

¹⁹ Nguetho bi 'yøt' yu hmɛpya, nɛ yun t'øt'e mixte nangu rá ts'edi rá Hogandahi Oja. Nɛ dá ja'ts'ä ma 'bɛfi dá mangä ran ho ma'da'yo nangu ma yanteh ra Cristo. Dá dæ'mi dá mangä bu Jerusalén, nɛ dá mangä gätho yu xɛqui nán zant'i ra häi gue'bu go má søm bu Ilírico, gätho dá mangä bu ram hma. ²⁰ Nɛ guehna dá nde ga øt'e, gue dá mba dá mamp'a ram hma guɛpu him mi fäp pa rá thuhu ra Cristo. Ngué hin dá nde dá mba bu ja yú 'bɛfi u mi'da bi mbɛn'na ra Cristo. ²¹ Pɛ dá øt'ä tengü bi mam bu ja rá t'ohni, ngue i ɛna:

Nu'u 'da gue njam'bu mi sifi pɛ nuya da bäh ya.

Nɛ nu'u 'da njam'bu mi øde da zøni da bädi nangu rá 'yu Oja.

Im bɛni da mba bu Roma a ra Pablo

²² Nɛ janangue'a him 'bexque bi zä dá mba bu guí 'buhmbu. Nguetho guexta'a mi ja ma 'bɛfi ua bí ja ra xɛqui ua nán jongua.

²³ Pɛ nuya ya nte mi ja ua ma 'bɛfi ya. Nɛ xun ngu yu nidi mín nde xcá mba bu guí 'buhmbu bu Roma. ²⁴ Nɛ mí ts'utho ya ga mbabu ga zengua ah nɛ dam 'buhmbu bu 'da yu pa. Nɛ nu'bu dá thopu España, da zä dan hyumhbü ts'u bu ja ra 'yu ní mba bu. ²⁵ Pɛ 'bɛ ga mba bu Jerusalén, nɛ ga dá bu a ra mbɛti dí mbäx u yu 'yɛc'yɛi bí

'bɔpɔ. ²⁶ Nguetho bi bɛn ɛ yɛ cu bí 'bɔpɔ Macedonia nɛpɔ Acaya ngue da mbäx'i ts'ɛ yɛ hyoya 'yɛc'yɛi bí 'bɔpɔ Jerusalén, ngue ga hax 'bɛ dá mba bɛ. ²⁷ Nɛ gue'a bi zänni da 'yɔt'ɛ hing yɛ judío, nguetho in nde di co'ts'a ra mate bi t'ɔrpe. Nguetho bi gomhbɛ rán jɔpi Ojɔ ɛ hing yɛ judío ɛ yɛ judío gue yá mi 'yɛc'yɛihɛ 'bɔpɔ Jerusalén. Janangue'a nde da mbɛnbi ts'ɛ ra mbɛti ɛ. ²⁸ Nɛ nu'bɛ ya dá dá a 'bɛ'a bi 'bɛhni, ja ga mba bɛ Roma ga nu ahɛ bɛ, nɛ ga thocä bɛ España bɛya. ²⁹ Nɛ nu'bɛ dá sɔngä bɛ guí 'bɛhmbɛ, dí pɔcä da 'yɛnscahɛ rán jɔpi xɛn ngu a ra Cristo nangue dí pɔhmbɛ räm hma. ³⁰ Ma zi cu ahɛ 'yɔrcahɛ ts'ɛ ra mate ɛmmɛ gui 'yäfɛ räm fäts'i Ojɔ nanguecä, nangue 'dat'a ma Hmuhɛ ra Jesucristo nɛ nangue rá Hogandɔhi Ojɔ bi jajɛ dan huɛjɛ. ³¹ Dami xihmbɛ Ojɔ da yängui nangue ɛ hing yɛ 'yɛc'yɛi bɛ ra häi Judea, guet'a ra xɛqui bɛ Jerusalén. Nɛ dami 'yäfɛ rá mate Ojɔ nangue ɛ yɛ cu bí 'bɔpɔ Jerusalén, ngue da hyamanho a ra mbɛti ga hax bɛ ga unni, ngue bi mbɛn'ndɛ hing yɛ judío bɛ Macedonia nɛpɔ Acaya, ngue'ɛ yá cu. ³² Nɛ nu'bɛ da nde Ojɔ dan johyagä 'bɛ dá mbagä bɛ, dan säya ts'ɛ bɛ guí 'bɛhmbɛ. ³³ Nɛ nu Ojɔ nzɔi i hurpa rá mbɛi n'da, pɛ nɛ ahɛ da hyut'a ni mbɛihɛ. Nɛ hɔnt'a gam bɛmhɛ a ya.

16

Nu ra Pablo i penba ran zengua yá amigo

¹ Nuna man juhɛ ra Febe, mi ts'ɛtho da mba bɛ guí 'bɛhmbɛ ya nɛ di zengua ahɛ na. Nuna, rá 'bɛfi im fäxte ram pɛti bɛ Cencrea. ² Nɛ dami simanhohɛ na, nangue rá thuhu ma Hmuhɛ, ngue nuju dyɛ 'yɛc'yɛihɛ gue'a man sähɛ ga ɔthɛ. Nɛ dami fäxhɛ 'bɛ'a gätho ní 'bɛfi da 'yɔt'a ra Febe, nguetho guesɛ bi mbäx ɛ xɛn ngu mi'da, nɛcä bi mbäxqui. ³ Dami zengua gui ts'ɛ bɛ ra Priscila, nɛ ra Aquila rá ndɔ, ma mimbɛfihe nangue rá 'bɛfi ra Cristo Jesús. ⁴ Nɛ nugä 'bɛ mi t'ɛna xtá thogä, nɛ ɛ mi t'ɛna xtá tho ɛ 'bɛ mí yängä 'bɛ n'dandɔ. Gue'a ná undä ra jamadi Ojɔ nangue ɛ. Pɛ hinga hɔngdä pɛ nɛ ɛ gätho yám pɛti yɛ 'yɛc'yɛi ngue hing yɛ judío, 'da xna undähe ra jamadi Ojɔ nangue ɛ. ⁵ Nɛ dami zengua gui ts'ɛ ɛ gätho dim pɛti bɛ rá ngusɛ ra Aquila. Nɛ'a ma

amigogä ra Epeneto dami zengua gui ts'ɛ bɛ a. Nu'a ra mbadi 'yɛc'yɛi bɛ ja ra häi Acaya a. ⁶ Nɛ'a ra María, dami zengua gui ts'ɛ bɛ. Nu'a ɛmmɛ xɛn ngu ra 'bɛfi bi 'yɔt'e nangue ahɛ. ⁷ Nɛ a ra Andrónico nɛ ra Junias ma mijudíohe, nɛ 'darbɛ dá sähe ran ɛnbi. Nu'ɛ gätho yá 'bäihɛ ra Cristo i numanho ɛ, nɛ m'bet'o bi 'yɛc'yɛi ra Cristo ɛ xinda guecä. ⁸ Nɛ a ra Amplias dami zengua gui ts'ɛ bɛ. Dadí huɛcä a nangue rá thuhu ra Hmu. ⁹ Nɛ dami zengua gui ts'ɛ bɛ ra Urbano, ma mimbɛfi'be nangue ra Cristo, nɛ ra Estaquis ngue dadí huɛqui. ¹⁰ Nɛ a ra Apeles dami zengua gui ts'ɛ bɛ. Nu'a ɛmmɛ bi ts'ä rá t'ɛc'yɛi, nɛ bi bɔmanho. Nɛ ɛ 'bɔpɔ ja rá ngu ra Aristóbulo dami zengua gui ts'ɛ bɛ. ¹¹ Nɛ a ra Herodión ma mijudío'be, nɛ ɛ 'bɔpɔ ja rá ngu ra Narciso, gue nu yɛ 'yɛc'yɛi 'bɔpɔ, dami zengua gui ts'ɛ bɛ. ¹² Nɛ a ra Trifena nɛ ra Trifosa dim pɛfi nangue ra Hmu, gätho dami zengua gui ts'ɛ bɛ. Nɛ a ra Pérsida mahuɛqui a, nɛ a xɛn ngu ra 'bɛfi bi 'yɔt'e nangue ra Hmu. ¹³ Nɛ dami zengua gui ts'ɛ a ra Rufo, an thahni da 'yɔrpa rá 'bɛfi ra Hmu, nɛ a rá mbe tengu'bɛ ma mbegä a. ¹⁴ Nɛ a ra Asíncrito, nɛ ra Flegonte, nɛ ra Hermas, nɛ ra Patrobas, nɛ ra Hermes, nɛ ɛ yɛn 'yohɛ bí 'bɛhmbɛ ɛ, dami zengua gui ts'ɛ bɛ. ¹⁵ Nɛ a ra Filólogo, nɛ ra Julia, nɛ ra Nereo nɛ a rán ju a, nɛ'a ra Olimpas, nɛ'ɛ gätho mi'da yɛ 'yɛc'yɛi bí 'bɔpɔ. ¹⁶ Nɛ damín zengua hɛ n'da ngu n'da ahɛ nangue ran huɛcate. Nɛ gätho yám pɛti yɛ 'yɛc'yɛi ja ua i pɛn'nahɛ ran zengua.

N'da ran zofo rán zɛgui bi man ra Pablo

¹⁷ Pɛ dí xi ahɛ ma zi cu ahɛ, damim fäsehɛ nangue ɛ to'o in nde di hec'ahɛ gue di 'uec'ahɛ nangue a ra hogamhɛma gán xänbahɛ. Pɛ hin gui 'yɛrbahɛ ra güenda ɛ. ¹⁸ Nɛ nu'ɛ yɛ 'yɛ't'ate, hingui ɔrpa rá 'bɛfi ma Hmuhɛ ra Jesucristo ɛ. Nɛ i häte thoho nangue ɛmmɛ xɛn ho 'bɛ'a mma nɛ i sixmanho ahɛ. Pɛ i härpa yá mbɛi ɛ 'da hingui pɔdi dim fäse. Nɛ gue'ɛ yá 'bɛfi zɛhɛ i ɔt'ɛ. ¹⁹ Pɛ nu'ɛ mi'da gätho i pɔdi hin guí festahɛ räm hman Ojɔ. Janangue'a i hu ma mbɛigä. Pɛ dadí hec'a thohohɛ ngue'a dín nde ahɛ gui pɔhmbɛ gätho 'bɛ'a xɛn ho, pɛ nu'a hingui ho hin dín nde ahɛ gui pɔhmbɛ a. ²⁰ Nɛ nu Ojɔ ngue'a nzɔi di hoc ra säi, nu'a di ja

ah_u 'dahmantho gui 'yeth_u b_u häi ra zithu nangue _u to in nde di hec'ah_u. Janangue'a gui comhb_u rá mate ma Hmuh_u ra Jesucristo. Ne hont'a gam b_uemhb_u a ya. ²¹ Nuna ra Timoteo i pen'nah_u ran zengua, ma mimbefi'be na. Nehna ra Licio nehna ra Jasón, nehna ra Sosípater, ma mijudíohe ya, gätho i pen'nah_u ran zengua. ²² Nugä dí Terciogä rá 'yosøcuagä ra Pablo, dí o't'ä ra søcuä ja ua, dadí zengua ah_u nangue ma Hmuh_u. ²³ Nehna ra Gayo, i pen'nah_u ran zengua, nuna di säyagui ua rá ngu drá Pablogä, ne _u gätho y_u 'yεc'yεi di säyabi ua rá ngu. Nehna ra Erasto i ja rá 'bεfi i hax ra mbeti ua ja ra hnini, nehna man 'yoh_uh_u ra Cuarto, gätho i pen'nah_u ran zengua. ²⁴ Dami comhb_u rá mate ma Hmuh_u ra Jesucristo gue gätho ah_u.

Hont'a Oja ga εspah_u gätho y_u pa mazai

²⁵ Zai ga εspah_u Oja, nu'a i ja rá ts'edi di zet'a ni t'εc'yεih_u 'b_u guim b_uemhb_u ran ho ma'da'yo ngue 'bε'a bi 'yøt' ra Jesucristo, tengu dí m mangä. Nguetho nuya i si ah_u ram hma ngue maya'b_u thoho him mí fadi. ²⁶ Pe nuya i pa mhman ya, ne i sifi gätho y_u ja'i høn_u go hap_u i 'b_ui gätho ra ximhäi. Ne nu'a ram hma i hman ya, guet'_u yám hman _u yá pøngahya Oja maya'b_u. Ne i hman ya nangue rán t'εdi Oja gue i 'b_ui mazai, in ndepe gätho y_u ja'i da 'yεc'yεi ra hogamhma. ²⁷ Emmε xun ho rá 'yu Oja bi 'daj_u, janangue'a ga εspah_u Oja gätho y_u pa mazai nangue ga εspah_u ra Jesucristo. Ne hont'a dí xi ah_u ya.

1 CORINTIOS

Ná n'da ra sɔcuɔ bi 'yorba ra Pablo ɯ yɯ 'yɛc'yɛi bɯ ja ra dɔhnini Corinto

Ran zɛngua

¹ Ma zi cu ahɯ guí 'bɯhmbɯ bɯ ra dɔhnini Corinto, dí ot'ahɯ ra sɔcuɔ i jaua. Dí zɛngua ahɯ gátho gyɯ 'yɛc'yɛihɯ Ojɔ. Nɛ nugä drá Pablogä, bi huangä Ojɔ, nɛ rá pähä zɛhɛ bi xiqui gam mangä rá m hman ra Jesucristo hɔnbɯ go hapɯ. Nɛ'a man 'yohɯhɯ ra Sóstenes dí 'bɯ'be ua, di zɛngua ahɯ. ² Nu'a ra Cristo Jesús bi 'uec'a ni mbɯihɯ bɯ ja ra ts'oqui. Nɛ bi zon'nahɯ gui 'yɔrpahɯ rá 'bɛfi Ojɔ. Nɛ tengu'bɯ 'darpɯ guí 'bɯhmbɯ ɯ mi'da to'o gátho i thãnde ma Hmuhɯ ra Jesucristo, ngue n'dat'a ra Hmu dí comhbɯ ɯ. ³ Nɛ dí äpä Ojɔ ma Tahɯ nɛ ma Hmuhɯ ra Jesucristo ngue di 'da ahɯ yán jɔpi, nɛ'a rán johya gui hyãmhɯ a.

Bi dɪn yán jɔpi Ojɔ nguetho i 'bɯhmbɯ ra Cristo

⁴ Bi 'da ahɯ yán jɔpi Ojɔ nguetho 'darpɯ guí 'bɯhmbɯ ra Cristo Jesús. Gue'a ná undä ra jamadi Ojɔ a ya. ⁵ Nɛ nte di 'bɛpɯ ja nim pɛtihɯ, nguetho 'darpɯ guí 'bɯhmbɯ ra Cristo. Pɛ gä i ja ahɯ ran 'yomfɛni da zä gui pãhmbɯ xɯn ho a ya, nɛ da zä guim mamhbɯ xɯn ho rá 'bɛfi Ojɔ ya. ⁶ Nɛ gue'a rá m hman ra Cristo gá hyãmhɯ, gue'a gní bɔmanhohɯ a ya. ⁷ Janangue'a i juadi xɯn ho rá ts'ɛdi bi 'da ahɯ Ojɔ nangue rá 'bɛfi guí ɔthɯ gátho gní tɔmhɯ dí 'yɛh mahɔn'a ma Hmuhɯ ra Jesucristo. ⁸ Nɛ di ja ahɯ Ojɔ gan zãmhɯ bɯ gue'bɯ go rán zɛgui yɯ pa, janangue'a nte ma ts'oqui da dɪn'nahɯ 'bɯ bá peng ma Hmuhɯ ra Jesucristo. ⁹ Nguetho dí pãhmbɯ nzai di jã'ts'a im man Ojɔ, nɛ guesɛ Ojɔ bi zoncahɯ dam 'bɯhmbɯ rá Ts'unt'ɯ ma Hmuhɯ ra Jesucristo.

Bin sãh yɯ 'yɛc'yɛi

¹⁰ Dí äcä ra mate n'dat'a guim bɛmhɯ, nguetho guí tɛnhɯ a ma Hmuhɯ ra Jesucristo. Nɛ 'yo guidín hejɯ, pɛ jatho n'datho guim bɛmhɯ nɛ n'dat'a guí 'yɔthɯ. ¹¹ Gue'a dí xi ahɯ a, ma zi cu ahɯ, nguetho bi xicä

'da yɯ cu ngue yá mɛnguhɯ ra Cloé, bi xiqui 'bɛ'a guí ɔthɯ. ¹² Nguetho guí ɛmhɯ 'da ahɯ guí tɛngahɯ, nɛ ɛn'i 'da tɛn ra Apolo, nɛ ɛm mi'da tɛn ra Pedro, nɛ ɛm mi'da ngue tɛn'na ra Cristo. ¹³ Pɛ ha guim bɛmhɯ gá xɛmhɯ ra Cristo. O xigä ha dá tugä bɯ ja ra pont'i nangue ahɯ. Uague guim bɛmhɯ ngue gán xixyãhɯ nangue ma thuhugä. ¹⁴ Pɛ jamadi Ojɔ ngue njo'o to dá xixyã ahɯ, hɔnt'a ra Crispo nɛ ra Gayo. ¹⁵ N'damhma njon da zä da ma bin xixyã nangue ma thuhugä. ¹⁶ Nɛ hɔnt'ɯ gátho 'bɛpɯ rá ngu ra Estéfano dá xixyãbi. Pɛ hin dí m bɛngä 'bɯ 'bo'o xcamá xixyãbi mi'da, uague hɔnt'ɯ. ¹⁷ Nguetho hinga gue'a ra 'bɛfi bi xicä ra Cristo ga ɔt' ran xixyã, pɛ bi xiqui gam mangä ran ho ma'da'yo. Pɛ nu'bɯ dí m mangä a, pɛ hin dí yã tengu bɯ na yã yɯm bãmhyã, nguetho hɔnt'a dí honi da bãh yɯ jã'i ma ts'oquihɯ í du ra Cristo bɯ ja ra pont'i. Janangue'a din ja ra ts'ɛdi ram hma di hocpa yá ts'oqui ɯ.

Gue'a ra Cristo ní 'dajɯ ran 'yomfɛni Ojɔ

¹⁸ Pɛ nu'a ram hma ngue ra Cristo bi du bɯ ja ra pont'i, ɛmbi nte ní mbatho ɯ ní mba bɯ ja ran ɯnbi mazai. Pɛ nujɯ ná mbähä bɯ ja ra temazai, dí pãhmbɯ gue'a ram hma ní zinjɯ Ojɔ ngue bi du ra Cristo bɯ ja ra pont'i, bi hoga ma ts'oquihɯ. ¹⁹ Nɛ i ɛm bɯ rá t'ohni Ojɔ:

Ga uti ngue nte ní mbatho ɯ im ma jase yán 'yomfɛni,

nɛ ga hãcpa yá ts'ɛdi zɛhɛ yɯ jã'i, ga ɛm bɯ ma'ueni, bi 'yɛn Ojɔ.

²⁰ Nguetho bi zãn Ojɔ hin te ní mbat ɯ to'o ɛna jase yán 'yomfɛni, nɛ'ɯ ɛmmɛ bin xãse yúm hmanse yɯ jã'i, nɛ'ɯ ɛna pãdi da dãh yɯm hma. Nguetho hingui sä da yã a n'da ɯ nangue yúm hman ɯ. ²¹ Nɛ bi bɛnsɛ Ojɔ, bi zãn bɯya ngue hin dí bã Ojɔ n'da ɯ yán 'yomfɛnisɛ. Pɛ bi zãnni da yã ɯ to da hyãn'a rá m hma nangue ra Cristo bi du, madague'bɯ t'ɛmbi nte ní mbatho. ²² Nguetho nu ma mijudíohe im bɛni gue'ɯ yɯn t'ɔt'e mixte da nu 'bɯ gue'a n'da ram hma ngue majuaɲi. Nɛ nu'ɯ 'da ni mɛnguhɯ ngue hing yɯ judío ahɯ nzai i honse n'da ram hma ngue i ɛmb zɛhɛ majuaɲi. ²³ Pɛ nu'a ram hma dí m mamhbɯ ngue bi du

b_u ja ra pont'i ra Cristo, njonguin numan-hose a. Ne' u_u y_u judío i san tho 'b_u i sifi, ne' u_u hing y_u judío i εmbi nte ní mbatho 'b_u i sifi. ²⁴ Pe nu_u ngue bi zoncah_u Oj_u, madague'b_u dy_u judío h_u ogue hin dy_u judío h_u, pe n'dat'a dí p_uhmb_u i ja rá ts'edi Oj_u di hoga ma ts'oquih_u nangue'a ra Cristo bi du. Janangue'a bi nequi εmme x_un ndoho rán 'yomf_ueni Oj_u. ²⁵ Ne nuna ra 'yu bi z_un Oj_u, pe man'da di muui na, madague'b_u t'εmbi hin te ní mbatho, xinda gue'u y_u 'yuse bi z_un zεhe y_u j_u'i. Ngue gue'a í t'εmbi hin'y_u rá ts'edi Oj_u a, ngue bi du ra Cristo, pe man'da x_un ngu b_u ní nequi a, xinda gue'u g_utho y_un t'ot'e zεhe y_u j_u'i. ²⁶ Ma zi cu ah_u ngue bi zoncah_u Oj_u, gam bεmh_u hague dín jah_u b_u na nu_u ra ximh_ui, ngue x_un ngu_u dy_u 'y_umb_ui h_u, ne x_un ngu_u hin'y_u ma ts'edih_u, ne x_un ngu_u ngue bin hyoya ma tah_u. ²⁷ Pe bi huan Oj_u u i t'εmbi y_u 'y_umb_ui, n'damhma da mbε'ts' y_u s_u u i jase y_un 'yomf_ueni. Pe gue'a í huan Oj_u u hin'y_u y_u ts'edi b_u na nu ra ximh_ui, janangue'a da mbε'ts' y_u s_u u i jase y_u ts'edi. ²⁸ Ne bi huan Oj_u u nte di muui b_u na nu ra ximh_ui, ne' u_u to'o i pa nts'ani, pe man'da in numanho Oj_u u, ne gue'a dí 'berpa y_u ts'edi u to'o εna i ja se y_un t'εdi. ²⁹ Janangue'a njon di jap Oj_u din 'yεzεhe. ³⁰ Ne bi jaj_u Oj_u 'darp_u d_um 'b_uhmb_u ra Cristo Jesús, ne gue'a ní 'daj_u ran 'yomf_ueni Oj_u a, ne nangue'a ra Cristo ní zimanhoj_u Oj_u, ne gue'a í 'y_urcah_u Oj_u ngue y_u t'uhni gah_u a, ne gue'a ní y_uanj_u b_u ja ran ts'o. ³¹ Nguetho i mam b_u ja rá t'ohni Oj_u, hin'y_u 'be'a man'da ran ho da z_u da man'a n'da, hinda h_unt'a ran ho bi 'y_urpa Oj_u.

2

H_unt'a ram hma 'be'a í du ra Cristo i ja rá ts'edi

¹ Ma zi cu ah_u, nu'b_u má mbag_u b_u guí 'b_uhmb_u, ngue dá xi ah_u r_um hman Oj_u maju_uni, pe hin dá huan thohog_u y_um hma guep_u da numanhog_u ra ximh_ui, ne hin te dá ma nangue man 'yomf_uenise. ² Ne nu'b_u má b_uni ga mba b_u guí 'b_uhmb_u, pe dá b_uni h_unt'a ga xi ah_u 'be'a ín unba ra Jesucristo 'b_u mí du b_u ja ra pont'i. ³ Ne nu'b_u má m_u 'b_uhmb_u b_u, dá ot'ä hin'y_u ma ts'edi, nguetho dá su Oj_u hin da numanho

'b_u x_uá u_uspa mam hmanse, ne dá fet'i. ⁴ Ne nu'b_u mán y_uh_u b_u ngue dá xi ah_u ram hma, hinga gue'a mam hmanse ngue mahotho bi p_ut a ni mb_ui h_u, pe h_unt'a rá ts'edi rá Hogand_uhi Oj_u bi z_u bi hoc a ni mb_ui h_u. ⁵ Janangue'a hinga gue'u y_un 'yomf_ueni 'da y_un 'yoh_u bi ja ah_u g_u 'yεc'yεih_u Oj_u, pe h_unt'a rá ts'edi zεhe Oj_u bi ja ah_u g_u 'yεc'yεih_u.

Rá Hogand_uhi di japi dí fq Oj_u

⁶ Pe nu'a ram hma dím mamhb_u nangue ra Cristo, go i p_u u x_un ho y_u t'εc'yεi, ngue ran 'yomf_ueni maju_uni a. Ne hinga gue'a rán 'yomf_ueni ra ximh_ui bi b_u u x_un ho y_u t'εc'yεi, xinga gue'u y_um hmanse u y_u ngurp_u ra ximh_ui, ne nu' u mi ts'utho di 'beh y_u ts'edi. ⁷ Pe nu ran 'yomf_ueni dím mamhb_u him m_um f_uadi, pegue urcah_u Oj_u ya, nangue ra Cristo mi s_unni da y_uanj_u 'b_u him mani 'y_ut' ra ximh_ui, ne da zixcah_u b_u mahεts'i ní comhb_u rán ho b_uya. ⁸ Pe xinga n'da u i εna jase y_u ts'edi ua ja ra ximh_ui ngue i p_urpa rán 'yomf_ueni Oj_u. Nu'b_u xtám b_u'da, hin xtí cuarp_u ja ra pont'i a ra Hmu mixte. ⁹ Pe tengu mán t'o't'i b_u ja rá t'ohni Oj_u: Hin da z_u da b_use n'da a ran ho bi z_un Oj_u da 'y_urpa u to'o h_unt'a Oj_u im b_uni, ne nj_um'b_u da z_u da 'y_use n'da, ne nj_um'b_u da z_u da nuse n'da, bi 'y_uen rá t'ohni Oj_u.

¹⁰ Pe nu_u dí p_uhmb_u a, nguetho bi xij_u rá Hogand_uhi Oj_u. Ne nu rá Hogand_uhi Oj_u di _uts'i x_un ho b_u ja rán 'yomf_ueni Oj_u, ne gue'a i xij_u a b_uya. ¹¹ Tengue y_u j_u'i hin jon da z_u da b_urpa rá mb_ui rá mij_u 'iui, pe hinda h_unt'a rá mb_ui zεhe n'da i p_uadi. Ne in jab_u Oj_u, njon da b_urpi 'be'a mb_uni, pe hinda h_unt'a rá Hogand_uhi zεhe i p_uadi. Ne di bεngah_u a. ¹² Nguetho bi 'daj_u rá Hogand_uhi Oj_u, ne hinga gue'a rán 'yomf_ueni ra ximh_ui, ngue in nde di bεngah_u rán 'yomf_ueni Oj_u, ne g_utho y_u hogant'unni bi 'daj_u nangue rá mate x_un ndoho. ¹³ Pe nu'b_u dím mamhb_u rán 'yomf_ueni Oj_u, pe hin dí u_uspah_u y_um hma nangue man 'yomf_ueni se h_u, pe h_unt' u y_um hma bi x_ungah_u rá Hogand_uhi Oj_u, ne da z_u dí xihmb_u x_un ho u to'o bin t'un rá Hogand_uhi Oj_u. ¹⁴ Pe nu'a hingui 'b_uhmi rá Hogand_uhi Oj_u, hingui s_u da hy_uni 'be'a g_utho i x_ungah_u rá Hogand_uhi Oj_u, ne εmbi

rám hman a n'da ra 'yambui. Ne njam'bu sä da badi, hinda hont'bu dim 'bahmi rá Hogandahi Oja. ¹⁵ Pe nu'a ra ja'i ngue 'bahmi rá Hogandahi Oja da zä da badi 'be'a nam bøn'a 'be'a Gä i ja, ngue nda'a da numanho ne nda'a hin da numanho. Pe nu'a hing ra 'yεc'yεi hin da zä da bapra yün 'yomfēni u yu 'yεc'yεi. ¹⁶ Njon da 'yεnse da bapra rán 'yomfēni Oja ra Hmu, njo'o da xifi xun ho 'be'a da 'yot' Oja. Pe nuju dí comhbu a rán 'yomfēni a ra Cristo.

3

I comhbu Oja rá 'befi u yú mbefi

¹ Ma zi cu ah, nu'bu máam 'bahmbu bu him bi zä dá xi ah u xun hei tengu i si u in 'youi xun ho rá Hogandahi Oja. Pe dá xi ah tengu'bu gmí 'yothohu ua ja ra ximhäi, uague tengu'bu ja gním 'bahmbu nangu ra Cristo. ² Pe dá xi ah a hingui hei tengu'bu ra xi'ba thoho dá 'da ah, nguetho tengu'bu hin ní zä gui sihu xun ho ra hme. Ne nguetho ya, guexta'a hont'a ra xi'ba da zä gdín sihme. ³ Nguetho hin guín zac ni mbuihu. Ne guín nde gam mixte zehhu, jananjabu gadín sahmbu. Pe ha hin guí othu tengu'bu gyu ja'i thohohu ua ja ra ximhäi. ⁴ Nguetho guím mamhbu to'o guí tenhd, ne 'da'ahu guí εmhbu guí tengah, ne mi'da εna ten ra Apolo. Pe gue'a gní 'yothu tengu'bu gyú ja'i thohohu. ⁵ 'Be'a dadí mu'be a ra Apolo. Ha hin guí pahmbu ngue yú mbefi thoho Gä'be Oja, ngue dá fäxa'be Gä 'yεc'yεihu ra Hmu, nangu ra 'befi bin 'dac'be n'da ngu n'da Gä'be. ⁶ Nugä dá tuh ra hmudä bu, ne nu'a ra Apolo bi uapi, pe nu'a Oja bi japi bin te ne bi bōx u yu hmudä. ⁷ Janangue'a hin'yu rá ts'edi a bi duh ra hmudä, xinga gue'a bi uapi, pe hont'a Oja i ja rá ts'edi ngue bi japi bin te yu hmudä a. ⁸ Ne nugä dí comhma'befi'be a ra Apolo, ne nugä dá tuhu, ne nu'a ra Apolo bi uapi. Ne di 'dac'be Oja 'be'a in nde dí 'dac'be nangu ra 'befi dá ot'be n'da ngu n'da Gä'be. ⁹ Ne se Oja dí comhbe rá 'befi. Ne nu'ahu tengu'bu yú huahi ah Oja ngue bi thuhu.

Ne nu'ahu tengu'bu n'da ra ngu ngue i hō a Oja. ¹⁰ Ne nugä tengu'bu n'da drá ngurpagađo nangu rá mate zeh Oja, ngue dá fä'mi xun ho yú guangujađo a ra ngu.

Ne nu man'da pe di thoqui dim pepu ja a ra ngu. Pe n'da ngu n'da ra mbefi 'bu dim pepu ja a ra ngu, pe i jatho dim pefi xun ho. ¹¹ Ne njon da zä di pärpa a rá guangujađo ra ngu, ne hont'a ra Jesucristo ngue rá guangu n'da rá ngu Oja. ¹² Pe nu'u to'o di thoc'a ra ngu, sä da huahni xun ho 'be'a da japi. Xun ho 'bu xōtho yu do dí fōt'a ra ngu, ne nu rá 'bet'e, xōtho yu t'εgui u. Pe 'bo'o im bēni dí fōt' yu za, o gue yu 'yox'yo, ne 'bo'o im bēni dí mbet' yu paxi. ¹³ Ne nu yú 'befi n'da ngu n'da yu 'yεc'yεi da hnu hangu nangu di muui 'bu bi zōn ra pa din ja ran juānbi. Nguetho da zōn ra pa da ts'ä nangu ra sibi, ne da fah puja gue'bu xun ho bi 'yot rá 'befi n'da ngu n'da yu 'yεc'yεi. ¹⁴ Ne nu'bu n'da ra mbefi bi hyät' ra sibi a rá ngu bi hyōe, da dah rán zäbi buya. ¹⁵ Pe nu'bu bin zō a ra ngu bi hyōe, ne nte da dah rán zäbi buya nangu rá 'befi bi 'yot'e. Ne maguepu hin xtám bongui, tengu u 'da bi 'da 'bu min zō yú ngu. ¹⁶ Pe ha hin guí pahmbu ngue gue ah yú ngu ah Oja, ne nu rá Hogandahi Oja i 'bupu mbo ni mbuihu. ¹⁷ Ne nu'a to'o da 'yεna di ts'onba rá ngu Oja, εmme xun ngu yun unbi da 'yōrpa Oja. Nguetho nu rá ngu Oja xun nduxqui a, ne guese ah rá ngu ah Oja. ¹⁸ Ne hin da zä gui thoqui gan hyäzehhu ngue guim bεmhbu jase nin 'yomfēnihu. Pe jatho gam pumbēnihu a guím bεnsehu, janangue'a da zä gui tihmbu a njuāntho ran 'yomfēni xun ho. ¹⁹ Pe nu rán 'yomfēni ra ximhäi nte di muui bu na nu Oja. Ne gue'a mán t'o't'i bu rám hman a, ngue nu'a nín 'yomfēnise n'da 'bu i εna dim mixte, pe di jap Oja dim 'bese bu n'da buya. ²⁰ Ne man'da bi man ram hma, ngue nu'a to'o εna jase yün 'yomfēni, pe go i pa a ra Hmu ngue nte di muui u yün 'yomfēni. ²¹ Janangue'a hin guim bεmhbu man'da di muui n'da ra ja'i. Pe Oja bi 'da ah Gätho ni ngurpihu ngue da mbāx ah. Ne Gätho u i jaua ja ra ximhäi ne'u 'be'a Gä i 'bui, ne bi zän Oja di ze ah u. ²² Ne cá ngue drá Pablogä dí fāx ah, ne ra Apolo, ne ra Pedro. Pe ne'a 'be'a Gätho dín nuhu ua ja ra ximhäi i fāxcahu ga pahmbu Oja, ne ra te i fāxcahu, ne ran date, ne ra pa i jabu ya, ne ra pa ba εhe. Ne janangue'a Gätho ni mbetihu u. ²³ Nguetho yú mbeti ah ra Cristo ne nu ra

Cristo rá mbeti Ojã a.

4

Yá 'befi i øt' yá 'bãihã ra Cristo

¹ Pε nugã nε ra Apolo, nε jatho guim bεmhba ngue yá 'yεhε gã'be ra Cristo, bin 'dac'be ra 'befi ngue ga xi a'be rám hman Ojã him máam fãdi. ² Pε damím bεmhba, n'da ra 'yεhε thoho 'ba bin t'un ra 'befi, i jats'edi tho di jã'ts'a sifi. ³ Pε hin dí wprã a ra güenda a guím bεmhba, ximangutho u mi'da yu jã'i εngui hin dí jã'ts'i. Nε xinga guecã i sä ga pãse 'ba dí jã'ts'i uague hin'na. ⁴ Pε nu ma mbuigã díim bεni hin dá soh ma 'befi. Pε madague'ba nguba díim bεnse, pε jatho ga tø'mi gue'ba go da nuse Ojã 'be'a dá øt'ã. ⁵ Pε hin go m'bet'o gui 'yεmfu hingui ho bi 'yøt'a n'da. Pε 'be gui tømhbã ba εh ra Hmu, nε gãtho di nεqui baya 'be'a mim bεmhba mbo ma mbuiba n'da ngu n'dajã. Nε di un Ojã baya 'be'a rán säui a bi 'yøt'a n'da ngu n'da ra 'yεc'yεi. ⁶ Nu ram hma dí xi ahã, ma zi cu ahã, nanguecã'be ra Apolo, pε n'da ran zofo ngue hin da donts'i 'be'a gui 'yøthã. Nε him man guim bεmhba i ja rá ts'edi n'da ra xãnbate, nε xín guim bεmhba n'datho xun ho xinda gue'u mi'da. Janangue'a hin gui thoqui gan 'yεxhã. ⁷ Pε to'o bi ja ahã ngue xun ho ahã xinda gue'u mi'da. Gãtho 'be'a i ja ahã bi 'da ahã Ojã. Nε nu'ba guí pãhmbã bin 'da'adahã 'be'a gã i ja ahã, pε hanja gnán 'yεzehεhã, tengu'ba gã tĩnsehã a ran ho i ja ahã. ⁸ Pε guí øthã tengu'ba gãm hmuschã, ngue hin te guidí 'behmbã, nε tengu'ba ya bin 'da a ni ts'edihã ngue guidí mandahã gãtho mi'da. Pε nuya tengu'ba ya gã sogãhe. Pε hyøcta hmaha 'ba xquí søni ngue xtín ja ni ts'edihã, nguetho nεcãhe n'dat'a xtín 'dac ma ts'edihã 'ba. ⁹ Pε nugãhe ngue ma 'bãihe ra Cristo, díim bεmhbe Ojã bi 'yørcãhe ngue i hnuhãigahe xinda gue gãtho mi'da. Nε tengu'ba dyá ofãdihe i pε'ts'i da thoje. Nε i pa ma unguigahe 'ba i thengahe ra ximhãi. Nε'u yúm 'behni Ojã mahεts'i di hyonya thoho nangue 'be'a dí sähe. ¹⁰ Nε nuje t'εnje dyá 'yãmbuibe, nguetho dí tenhde ra Cristo. Pε nu'ahã εmme guí homhbã da t'εn ahã i ja nin 'yomfεnihã nguetho guí εna guí tenhdu ra Cristo. Pε nugãhe hin'yã ma ts'edihe ba na hnuje, pε nu ba

na hnu ahã tengu'ba εmme i ja ni ts'edihã. Nε εmme i pa nt'ε'ts'i ahã, pε nugãhe i pa nts'ani gãhe. ¹¹ Nε gãtho yu pa xu thogui, nε gãtho yu pa i jabã ya, εmme dí sähe ra thuhu, nε ra tuthe, nε dyá 'yãhehe, nε pa m'be'migahe, nε hin hapã pøni i ja ma ngumhbe. ¹² Nε εmme dí yãmhbe ngue dadím pεsehe nangue ma 'yεhe. Nε εmme i ts'anje, pε man'da dí äfe rán jãpi Ojã nangue u i sante. Nε εmme pa ma ungui gahe, pε mpãhã thoho dí hãthe 'be'a i t'ørcãhe. ¹³ Nε di c'ãman'aje, pε man'da dín zomanhohe. Nε ngutho yu pa jabã ya, i t'ørcãhe tengu'ba dyá ngohãihe ra ximhãi ngue hin'yã 'be'a dadí muje. ¹⁴ Pε hin dín nde ahã gui pε'ts' ni sähã nanguehna dí xi ahã. Pε dadí 'da ahã n'da ran zofo, nguetho tengu'ba ma t'uhni ahã εmme dadí huεc'ahã. ¹⁵ Pε madague'ba xquín nuhã 'det'a mahuãhi ni ngurpilhã i xãn'nahã nangue ra Cristo, pε hønt'a n'datho ni tahã i 'bãi, ngue guecã, nguetho rá mbadi thoho dá xi ahã nangue ra Cristo, jananjabã gã 'yεc'yεihã baya. ¹⁶ Janangue'a dí ä'ahã ra mate ngue gui 'yøthã tengu dí øt'ã. ¹⁷ Nε gue'a dá pεhndã ba ra Timoteo, ngue di ze ahã. Nε nu'a tengu'ba majuañi ma ts'ant'u ngue εmme dadí huεqui, nε di jã'ts'i xun ho, nguetho εc'yεi xun ho a ra Hmu. Nε di bεn'nahã ngue 'be'a dí øt'ã ngue dí tenni xun ho ra Cristo Jesús. Nε ngutho díim mangã ba hapã gãtho i ja yúm pεti yu 'yεc'yεi. ¹⁸ Nu ba guí 'buhmbã, i 'bupã 'da im bεni jase yá ts'edi, im bεni ngue hin ga mba ba. ¹⁹ Pε mi ts'atho ga mba ba gan nu'ahã 'ba da nde Ojã. Nε ga pãdi to'o gãtho i εna i jase yá ts'edi. Nε hinga hønt'u yúm hma ga øts'e, pε gan nu 'ba majuañi i ja yá ts'edi nangue Ojã. ²⁰ Nguetho nu'ba majuañi di manda Ojã ba ja rá mbuiba n'da, hinga høntho da bãdi dín yã xun ho, pε dín ja ra ts'edi njuantho. ²¹ Ha guín ndehã ga fεmhyã ahã 'ba dá mbagã ba, uague guín nde ga huεc'ahã 'ba dá søngã ba.

5

Da thøn'a thi n'da ra 'yεc'yεi bi 'yøt'e tengu'ba ran 'yomt'εni

¹ Nε dí øcã bin thãtui rá hømbe n'da ra cu. Pε n'da ran thãti gã 'yøthã εmme xun ts'otho, tengu'ba ran 'yomt'εni. Nε njo'o to'o

numanho tengu a, xínga gue'u yu ja'i hingui éc'yéi Oja. ² Ne sä emme guídín 'yexhüa guí emhbüa nte guídí 'behmbüa. Pe xingui ts'u tu ni mbühüa nangue 'be'a bi 'yöt'a. Hanja ngue hin guí hømhbüa thi a. ³ Pe madague'bu njo'ogä büa guí 'bühmbüa, pe tengu'bu 'darpüa dí 'bühmbüa, ngue dá sändä a ran unbi da nu a bi 'yöt' ra ts'oqui, tengu tho 'büa ya dí 'bücä büa. ⁴ Pe i jatho gätho gam petihüa nangue rá thuhu ma Hmuhüa ra Jesucristo. Ne tengu thoho 'büa necä dí 'bücä büa, janangue'a dá 'da ahüa ran t'ëdi i ja ua. Pe gan 'yohüa rán t'ëdi ma Hmuhüa ra Jesús. ⁵ Ne nu'a ran 'yohüa, dami hyømhbüa thi da bent'a ra zithu, di unba rá ngöc'yéi, n'damhma da 'yöp rá punbi Oja nangue rá ts'oqui. Ne da zä da yan Oja nangue rá mbüi 'büa bi zøn ra pa bá peng ra Hmu büaya. ⁶ Pe hingui sä gan 'yexhüa. Ha hin guí pähbüa n'da ram hma, ngue ts'utho ra íxi pe i sinni gätho ra jüni. ⁷ Dami hyømhbüa thi a ra nyo'ixi ngue ran ts'o guí 'bühmbüa di ts'on'na nim petihüa. Janangue'a xtán ho ahüa, tengu ra thuhme an t'öt'e nangue ra jüni ma'da'yo ngue nte ma íxi da mbe, i ts'i 'büa ndäbaxjua. Ne i jatho dan hojüa, gue'a bi nde a ra Cristo 'büa mim 'bøts'e zehé bi hoga ma ts'oquihüa. Ne gue'a ra hme'pya mi u ü yu ja'i 'büa ndäbaxjua mi pøxa n'da ra t'ude'yo. ⁸ Janangue'a thocpa thoho hønt'a xän ho ga øthüa, ne hønt'a ra 'yu majuani ga tenhdüa. Ne gue'a ra thuhme a ngue hin'yu ra íxi. Pe hin ga øthüa tengu ra nyo'ixi, ngue 'be'a gätho dín numanhose nangue man 'yomfëniséhüa, ne 'be'a gätho mi'da xän ts'o. ⁹ Pe nu ra søcuä dá pen'nahüa mam'bet'o, ne hin gá pähbüa 'be'a dín nde xcá xi ahüa, ngue dá xi ahüa hin gan 'yohüa n'da ra 'yomt'ëni. ¹⁰ Pe hin dí ën ahüa him man zohmbüa ü hinga na pädi, madague'bu yu 'yomt'ëni, ne yu ziyate, ne yu bë, ne'ü thände yu hyäte oja. Nguetho nu'büa guí sothohüa ü, ne guí 'uehmbüa ua ja ra ximhäi 'büa. Pe hinga gue'a dá xi ahüa a. ¹¹ Pe nu'a mi nde xcá xi ahüa, ngue hin guí 'yemfë ni cuhüa ü 'da, ne xín guí comhbüa rá 'befi Oja n'da 'büa embi ra cu 'büa guexta'a ran 'yomt'ëni øt'e o gue'büa bin thätui a him mi sä xtín thätui, o ran ts'iyate, o i thände yu hyäte oja, o ne'ü yu ücuate, o gue ra iti, o gue ra bë. Pe o guín 'yohüa ü tengu ü,

xínga 'darpüa gan sihméhüa ü. ¹²⁻¹³ Nguetho ni 'befihüa guí juanbahüa ni mi'yéc'yéihüa 'büa ja nim petihüa. Janangue'a guí hyømhbüa thi a bi 'yöt' ra ts'oqui büa guí 'bühmbüa. Pe nu'ü hinga ná éc'yéi, hingui sä ga juanbahüa ü, hønt'a Oja di juanba ü.

6

Sä din hocpa zehé yu 'yéc'yéi

¹ Hanja gnín yap zehéhüa büa 'büh ra zé'mi, nu'a hing ra 'yéc'yéi. Hanja hinga gue'ü ni mi'yéc'yéihüa guí xihmbüa di hoc'ahüa. ² Ha hin guí pähbüa ngue ga juanbahüa ra ximhäi 'büa rán zegui yu pa, nguetho yu t'ahni gahüa Oja. Hague má guet'ü yun säi dí øthüa hin ga hojüa, nguetho man'da hingui hëi dan hocpahüa. ³ Ne asta gue'ü yäm 'behni Oja mahëts'i ga juanbahüa. Ha má guet'ü yun junt'i dí øzehéhüa yu pa i jabüa ya ngue hin da zä ga hojüa. ⁴ Janangue'a nu'büa ja n'da ran junt'i, pe hin ga xihmbüa n'da ra zé'mi, nguetho hin dí comh ma 'befihüa a. ⁵ Gue'a dí xi ahüa a, janangue'a jatho guí pe'ts' ni sähüa 'be'a guí øthüa. Ha njo'o n'da ahüa i ja ts'ü ran 'yomfëni ngue'a di hoc'ahüa nangue ran säi guí øthüa. ⁶ Ha i jatho da zix rá cu büa 'büh ra zé'mi n'da ra 'yéc'yéi, ne hing ra 'yéc'yéi a ra zé'mi. ⁷ Ne nu'a gní 'yøthüa yun junt'i, ne gue'a gním 'behmbüa a. Hanja hin gní hyäthüa a ran ts'o i t'öt ahüa, ne hin guídí jafüa da fë ahüa 'be'a guí peshüa. ⁸ Hin guí häthüa, nguetho guesé ahüa guí ørpahüa ran ts'o ni cuhüa, ne guí pëfä 'be'a i pe'ts'i. ⁹ Pe ha hin guí pähbüa ngue hin da zä da yærpu di manda Oja n'da ra ts'om'bäi. Ne o sä guim bëmhüa da zin Oja ü yu 'yomt'ëni, o gue'ü i thände yu hyäte oja, o gue'ü in nutonto yu xisu yu mim 'yohüa, o gue'ü di 'yasäba yu mim 'yohüa tengu'büa ra xisu. ¹⁰ Ne hin da yærpu di manda Oja ü yu bë, o yu ziyate, o yu iti, o yu ücuate, o yu nexmate. ¹¹ In jabüa gá 'yøthüa 'da ahüa, pe bi mba m'be't'e ni ts'oquihüa, ne guesé Oja bi 'yöt'e yu t'ahni ahüa. Ne bi hoc'ahüa nangue a guí éc'yéihüa ra Hmu Jesús, ne nangue a guí 'bühmbüa rá Hogandahi ma Ojahüa.

Rá mbeti Oja ma ja'ihüa

¹² Majuani a ram hma ngue i ja man t'ëdihüa ga øthüa 'be'a gätho dín ndehüa. Pe

m'batho a da bomanho ga othua. Majuani ngue i ja man t'edihua ga othua 'be'a gätho dín ndehua. Pe hin gan nde ga othua a da dācpa ma mbuihua. ¹³ Ne majuani a ram hma nangué ran ts'ihme, ngue nu'bu in ndehme ma fohohua, dan sihmehua. Pe hin'yua 'be'a man'da nts'änni nangué ma fohohua, ne da zōn ra pa ngue da man Oja him man dan sihmehua. Pe nu'bu in nde ran 'yomt'ēni ma ja'ihua, hingui sä ga othua a, nguetho nu ma ja'ihua bi zān Oja dim 'bupua ra Hmu. ¹⁴ Ne da xox Oja ma ja'ihua nangué rá ts'edi, tengu thofo a ra Cristo bi xox 'bu mi du. ¹⁵ Ha hin guí pāhmbua ngue nu ma ja'ihua, gue'a rá ja'i ra Cristo a. Ha da zā ga hajua n'da xequi rá ja'i ra Cristo, ngue ga o't' ran 'yomt'ēni, tengu'bu n'danja'i tho ga o't'be n'da ra xisu ra 'yomt'ēni. Pe hingui sä ga othua tengu a. ¹⁶ Pe gue'a i o't' ra 'yomt'ēni bu na nu Oja, tengu bi mam bu ja rá t'ohni, ngue nu'ua mi yonja'i, pegue bi 'yot'e tengu'bu n'danja'i tho bi gohi. ¹⁷ Pe nu'a ra ja'i 'bu in 'youi ra Cristo, tengu'bu n'danja'i tho da 'yot'ui. ¹⁸ Janangué'a da zā guí 'dahmbua buya nangué'a ran 'yomt'ēni. Nguetho nu mi'da yua ts'oqui di ts'onba bu maxots'e rá ngu Oja, pe nu ran 'yomt'ēni di ts'onba bu mbo rá ngu Oja. ¹⁹ Ha hin guí pāhmbua ngue nu ni ja'ihua rá nguse rá Hogandāhi Oja a, nguetho 'bupua mbo ma ja'ihua a, gue'a bi 'daju Oja a. Ne nu ni ja'ihua hin ni mbeti zehēhua. ²⁰ Nguetho Oja bi 'yot'e rá mbeti ahua, ne tengu'bu xum hmadi bi gut'i. Janangué'a ga o'rpahua rá 'befi Oja nangué ma ja'ihua ne nangué ma mbuihua.

7

Ran zofo nangué ran thāti

¹ Pe nuya ga xi ahua a guí āngahua. Ne ya dí xi ahua ngue xun ho 'bu da zet'a n'da ran 'yohua, hin da hyon rá xisu. ² Pe emme xun ngu ran 'yomt'ēni i ja. Janangué'a man'da xun ho 'bu dim 'buh rá xisu n'da ran 'yohua, ne dim 'buh rá ndo n'da ra xisu. ³ Nu ran 'yohua i jatho dim 'buhmi xun ho rá xisu. Ne ngutho ra xisu, i jatho dim 'buhmi xun ho rá ndo. ⁴ Nguetho nu n'da ra xisu hin di manda zehē a rá ja'i zehē, pegue di manda a rá ndo. Ne ngutho n'da ran 'yohua hin di manda zehē a rá ja'izehē,

pegue di manda a rá xisu, nguetho n'dat'a ram 'bui o't'e. ⁵ Pe hin da 'ue'a n'da nangué rá xisu, ne xín da 'ueh ra xisu nangué rá ndo. Pe hinda hōnt'bu gá bēmbua gan yāhua Oja 'da yua pa da zā guí sethua. Pe i jatho 'da'angu guim bēmbua ni xisuhua. Ne m'bejua buya da zā gan yāhua ni xisuhua mahōn'a. Nguetho nu'bu nya'a ts'ua yua pa hin guí yāhua ni xisuhua, xōmhma thofo da hyā ahua ra zīthu 'bu hingui sä guí sethua. ⁶ Nu'a dí xi ahua, tengu'bu n'da ran t'ēdi. Pe hin dadí hēc'ahua 'bu guín nde gan thāthua o xin guín nde gam 'busehua. ⁷ Pe dí ēnsegā ngue xun ho 'bu gätho dim 'buse tengugā. Pe hingui sä, nguetho n'da ngu n'da bin 'daju ra ts'edi nangué Oja, ngue 'dahma 'dan'yo ga othua n'da ngu n'daju. ⁸ Pe dí xi ahua, nu'ua to'o hinga na din thāti, ne'ua xun du yá xisu, ne'ua xun du yá ndo, man'da xun ho 'bu ya hin gan simhua, tengu thohogā. ⁹ Pe nu'bu hingui sä da zethoho n'da, man'da xun ho da hyon rá m'pepiui, ngutho n'da ra xisu, ne ngutho n'da ran 'yohua. Nguetho emme di xōmbui ngue njongui 'buhmi. ¹⁰ Ne dí xi u to'o i 'buhmi yá ndo, hingui sä da zogui. ¹¹ Ne nu'bu bi zoh rá ndo n'da ra xisu, i jatho dim 'buse, o gue dim 'buhmi mahōn'a a rá ndo. Ne ximangutho n'da ran 'yohua, hingui sä din xummi a rá xisu. Ne nuna ran t'ēdi i jaua dí xi ahua, him mam hmansegā, pegue rá m'hma ma Hmuhua ra Jesucristo 'bu mi'bucaua ja ra ximhäi. ¹² Ne nu man'da ram hma dí xi ahua him bi man'a ma Hmuhua 'bu mi'bucaua. Ne nu'a ram hma dí xi ahua, nu'bu n'da ra cu, ngue hing ra 'yēc'yēi a rá xisu, pe nu ra xisu 'bu in nde ma zā dim 'bupua, pe man'da xun ho 'bu di thoqui dim 'buhmi. ¹³ Ne ngutho n'da ra xisu 'bu ra 'yēc'yēi, ne hing ra 'yēc'yēi a rá ndo, pe nu rá ndo 'bu ma zā in nde dim 'buhmi a rá xisu, pe man'da xun ho 'bu di thoqui dim 'buhmi. ¹⁴ Ne nu Oja di jamansu n'da ran 'yohua ngue hing ra 'yēc'yēi, ngue'bu ra 'yēc'yēi a rá xisu. Ne ngutho n'da ra xisu ngue hing ra 'yēc'yēi, pe Oja di jamansu ngue'bu ra 'yēc'yēi a rá ndo. Nu'bu hin xtan jabua, ya hin xtí jap Oja ni t'uhnihua 'bu. Pegue ya majapi nangué Oja u. ¹⁵ Pe nu'a ran 'yohua hing ra 'yēc'yēi, o gue n'da ra xisu, ne nu'bu in nde da zo a ra 'yēc'yēi mi 'buhmi, man'da xun ho 'bu

di thøtho da mba. Ne hingui sä da 'yørpa ra ts'edi dim 'bæhmi 'bæ ya hingui nde. Nguetho Ojå bi zångahæ dam 'bæmanhohæ ngue nte man sæi din ja. ¹⁶ Ne nu'bu guí 'bæhmbæ æ hing yæ 'yæc'yæi, xømhma thoho da yæn yú mbæi 'bæ gui fæxhæ da dïñ ra 'yu, næ'ahæ gyú xisuhæ, næ'ahæ gyæn 'yohæhæ. ¹⁷ Pæ jatho gui 'yøthæ a dí bømånho a rá ts'edi bi 'da ahæ Ojå, n'da ngu n'da ahæ, ngue nda'a bi zån Ojå gdám 'bæhmbæ, tengu gmí øthæ 'bæ hin ní zon'nahæ Ojå. Ne ngutho dí xicä mi'da ngue hønbeæ go hapæ i ja yám pæti yæ 'yæc'yæi. ¹⁸ Ne nu'æ to'o nthæqui yú xifani 'bæ mi 'yæc'yæi Ojå, pæ i jatho guexta'a rá hmæpya yú jå'i nguetho yæ judío. Ne nu'bu n'da ngue him mán thæqui rá xifani, pæ hin da bæni ngue m'bæjua tho da hyæqui. ¹⁹ Nguetho nte ni mba tho 'bæ am hmæpya uague hin'na. Pæ man'da i jats'editho ga øthæ a i xijæ Ojå. ²⁰ Pæ n'da ngu n'da da 'yøt'e nda'a da zä däm 'bæi, tengu mi øt 'bæ hin ní 'yæc'yæi. ²¹ Nu'bu gmín 'yæhehæ bæ 'bæh yæ jå'i 'bæ gmí dæp ni mbæihæ Ojå, pæ hingui jatho gui päh ni 'bæfihæ. Pæ nu'bu da xi a ni hmuhæ ngue gui pømhbæ, pæ man'da xæn ho 'bæ gui pømhbæ bæya. ²² Ne nu'bu n'da ra 'yæhe, 'bæ mi dæp rá mbæi ra Cristo, bi mba ma thøgue bæ na nu Ojå. Ne ximangutho n'da ra jå'i ngue him bin 'yæhe, pæ bin 'yæhe nanguæ ra Cristo. ²³ Ngue nu Ojå bi 'yøt'e yú t'æhni gahæ, næ tengu'bu xæm hmadi bi gut'i. Jananguæ'a 'yo guí tenthohohæ 'bæ'a di 'bæp ahæ gui 'yøthæ yæ jå'i 'bæ i xi ahæ gui 'yøthæ yæ ts'oqui. ²⁴ Ne n'da ngu n'da ahæ, ma zi cu ahæ, gui thoqui gui 'yøthohohæ ni 'bæfihæ, tengu gmí øthæ 'bæ hin gní 'yæc'yæihæ Ojå. Pæ man'da gui thoqui gui 'yøthæ xæn ho guæpæ da numanho Ojå. ²⁵ Ne nu man'da ram hma guí ängahæ nanguæ'æ njo'o yú xisu o yú ndø, pæ hin'yæ n'da ram hma bi manse a ma Hmuhæ ra Jesucristo 'bæ mim 'bæcua ja ra häi. Pæ ga xi ahæ a dím bængä. Ne xæn ho 'bæ gui 'yøthæ a dím mangä, nanguæ a rá mate ma Hmuhæ bi 'dac ran 'yomfæni. ²⁶ Ne nu mam hmangä dí xi ahæ ya, nanguæ njo'o yú xisu o njo'o yú ndø, xæn ho 'bæ din jatho tengu in ja ya. Nguetho nu'æ yæ pa jabæ ya, xæn hæitho 'bæ gan nuhæ yæn ænbi 'bæ dán simhbæ. ²⁷ Ne nu'bu n'da i 'bæh rá xisu, hin da bæni ngue da hyægui, næ nu'bu n'da njo'o

rá xisu, hin da bæni da hyoni. ²⁸ Pæ nu'bu guín ndehæ gan simhbæ, hin guim bæmhæ ngue ra ts'oqui a. Ne ngutho 'bæ n'da ra hmute da bæni din thæti, pæ hin da 'yæmbi ra ts'oqui a. Pægue nu'bu gan simhbæ, man'da xæn hæi ram 'bæi gui 'yøthæ, xinda gue'bu njon xtím 'bæ ahæ. Ne dín nde gan yæn ahæ nanguæ æ xæn hæi. ²⁹ Ma zi cu ahæ, nu'a nam bøn a dí xi ahæ, him min ngu yæ pa dam 'bæhmbæ ua ja ra ximhäi. Jananguæ'a i jatho ga humbæ ga juahmbæ n'dihi rá 'bæfi Ojå yæ pa ní mba bæ. Ne nu'æ to'o i 'bæh yú xisu bæya, næ xingui ts'æ da bæni da 'yæ'ts'a rá 'bæfi Ojå nanguæ a rá xisu. ³⁰ Ne hingui sä nya'a ga æshæ rá 'bæfi Ojå 'bæ ya dín nuhæ ra dumbæi, nguetho dí xønhdæ ga juahmbæ n'dihi rá 'bæfi Ojå. Ne xingui sä nya'a dan johyahæ nanguæ ma amigohæ, xínga gue'æ dí tämhæ nya'a gan numanhohæ. ³¹ Ne ngutho æ to'o gætho i øt' yú 'bæfi zæhe ua ja ra ximhäi, pæ man'da zi ts'ætho da bæni. Nguetho mi ts'ætho da guadi 'bæ'a gætho dín nuhæ ya. ³² Jananguæ'a dín nde ahæ ngue man'da ts'ætho guim bæmhæ 'bæ'a di hæñ ahæ ua ja ra ximhäi. Ne nu'bu n'da ran 'yohæ ngue njo'o rá xisu, pæ man'da æmmæ da bæñ a rá 'bæfi Ojå, nguetho 'bææ, næ i honi 'bæ'a da numanho Ojå. ³³ Pæ nu'bu ya i 'bæh rá xisu, næ hinga høn't'a rá 'bæfi Ojå da hyom bæya, næ'a rá xisu da numanho næ da hyonbi 'bæ'a gætho da hyoni. ³⁴ Ne nu'a n'da ra xisu ngue njo'o rá ndø, pæ man'da da zä høn't'a rá 'bæfi Ojå da bæni da 'yøt'e. Pæ næ'a rá jå'i næ'a rá mbæi høn't'a rá 'bæfi Ojå øt'e. Pæ nu'a ra xisu 'bæ ya i 'bæh rá ndø, næ da 'yøt'e dí numanho a rá ndø. ³⁵ Ne nuna dí xi ahæ dín nde ga fæx ahæ, næ hin dín nde ga æn'nahæ. Ne dín nde ahæ gui 'yøthæ a xæn ho, ngue hin di hæi ni mbæihæ 'bæ gui 'yøthæ rá 'bæfi Ojå. ³⁶ Pæ nu'bu n'da ran 'yohæ ngue i 'bæ a n'da rá t'ixu, næ ya bi zøn ra ora din thæti. Ne im bæni hingui ho 'bæ da zæmmi, næ æmmæ in nde rá t'ixu din thæti, xæn ho 'bæ di thæpæ a rá t'ixu, næ hin da 'yæmbi ra ts'oqui a. ³⁷ Pæ nu'bu n'da ran 'yohæ hin te im bæñ rá mbæi ngue din thæt'a rá t'ixu, næ nu'bu ja rán t'ædi rá ta da zä da xifi, pægue man'da xæn ho 'bæ dim 'bætpæ. Ne n'dat'a im bæni ngue gue'a xæn ho da 'yøt'a. Ne da bædi xæn ho a bi 'yør bæya. ³⁸ Jananguæ'a nu'æ to'o di thæpæ

yá t'ixu, xən ho i øt'e, pε nε'u to hingui nde di thərpa yá t'ixu, pε man'da xən ho i øt'u. ³⁹ Pε nu'bɯ n'da ra xisu bi hyon rá ndø, pε i jatho dim 'bɯhmi gátho yɯ pa i 'bɯ a rá ndø. Nε nu'bɯ ya bi du a rá ndø, 'bɯ in nde din thət mahøn'a, xən ho ngue din thət, pεgue n'da rá mi'yεc'yεiui din thətui mahøn'a. ⁴⁰ Pε dí εnsegä ngue man'da din johya 'bɯ hin din thət mahøn'a. Nε dí m bēni ngutho di bēngä rá Hogandəhi Oja.

8

'Da yən t'änni nangue yɯ 'bøts'e

¹ Nε nuya dín nde ga xi ahɯ a gá 'yängahɯ, 'bɯ da zä gui sahɯ a ra ngø xí 'bøspa ɯ yɯ hyäte oja, uague hin'na. Nε majuəni guím mamhbɯ ngue gátho gahɯ dí pəhmbɯ xən ho a. Pε nu'a gní pəhmbɯ, gue'a gnín 'yεxtahɯ a. Pε man'da gue'a ran huεcate nan te rá 'bɛfi Oja a. ² Pε nu'bɯ guí εnsehɯ guí pəhmbɯ ran 'yomfɛni, pε guerpɯ na fəpɯ bɯya ngue hinga ná pəhmbɯ xən ho, nguetho guidín 'yεxhɯ. ³ Pε nu'bɯ majuəni dín numanhohɯ Oja, nε dí comhbɯ rán 'yomfɛni Oja 'bɯ. ⁴ Nuya, nu'u 'bɛ'a gátho bí 'bøspa ɯ yɯ hmite, pε dí pəhmbɯ hing yɯ oja ɯ εmbi n'youi. Nε dí pəhmbɯ n'datho Oja 'bɯi, nε hønt'a i ja rá ts'edi a. ⁵⁻⁶ Nε madague'bɯ t'εmbi 'bɯh yɯ oja ua ja ra häi nεpɯ mahεts'i, nε t'εmbi xən ngu yɯ oja nε yɯ hmu, pε nuju, hønt'a n'datho a Oja dí 'bɯhmbɯ, ngue ra Ta, nε bi zänni 'bɛ'a gátho i ja, neju bi zängahɯ ga ørpahɯ rá 'bɛfi. Nε hønt'a n'datho a ra Hmu dí 'bɯhmbɯ, ngue gue'a ra Jesucristo a, nε gue'a í 'yøt' Oja 'bɛ'a gátho i ja, nε gue'a bi 'dajɯ ra te xən ho ma mbɯihɯ a. ⁷ Pε hinga gátho yɯ cu guí 'bɯhmbɯ i pədi xən ho nangue ɯ yɯ hyäte oja, nε zai mi thənde ɯ, janangue'a εna guexta'a im bεm 'bɯ ya bi za a ra ngø xí 'bøts'e. Nε i εnse ngue'a ra ts'oqui a 'bɯ ya bi za, nguetho hingui zaqui yá t'εc'yεi. ⁸ Pε hinga gue yən ts'ihmε dí sihɯ nan numanhohɯ Oja. Xín gam bεmhɯ ngue'a nan numanhohɯ a 'bɯ dí sihɯ o hin dí sihɯ. ⁹ Pε i jatho gui jamansufɯ yá mbɯi ni cuhɯ. Nε mamí jafɯ da dəng bɯ ja ra ts'oqui, nguetho hinga na pədi 'bɛ'a guí øthɯ 'bɯ guí øthɯ a guí pəhmbɯ xən ho. ¹⁰ Pε xi'bɯ da nu ahɯ 'da ni cuhɯ gue'a guí sihmehɯ bɯ ja yá nijə yɯ hmite. Nε guí pəhmbɯ xən

ho 'bɛ'a guí sihɯ. Pε nu'u ni cuhɯ im bεnse gue'a ra ts'oqui a 'bɯ da ts'i. Nε xi'bɯ sä da 'yεna da hyut'an zambɯi da zi ɯ xí 'bøx bɯya. ¹¹ Jananjabɯ nu nin 'yomfɛnihɯ gue'a nam 'bɛh ni cuhɯ a, nguetho hinga na pədi xən ho. Pε nu'u ni cuhɯ, gue'a í du ra Cristo a ngue da yənbə yá te. ¹² Janangue'a nu'bɯ ngubɯ guí øthɯ, pε guí ørpahɯ ra ts'oqui ra Cristo 'bɯ, nguetho guí ørpahɯ ra ts'oqui ni cuhɯ ngue hingui zaqui yá t'εc'yεi, nε guidí ts'onbahɯ yá mbɯi. ¹³ Nε nugä drá Pablogä, nu'bɯ gue'a ra ngø dí sagä nin ɯnbə rá mbɯi n'da ma cu, pε man'da xən ho 'bɯ him man ga sagä ra ngø 'bɯ, janangue'a hin ga japi da mbeng bɯ ja yɯ ts'oqui n'da ma cu.

9

Da bēni nda'a xən ho da 'yøt' yá 'bäihɯ ra Cristo

¹ Nε nugä man'da ja man t'εdi xcá øt'ä 'bɛ'a gátho dín numanho ga øt'ä, nguetho majuəni ma 'bäigä'be a ra Cristo, ngue dá nusegä a ra Hmu. Nε mfədi majuəni bin 'dac man t'εdi nguetho dá ja ahɯ gá 'yεc'yεihɯ Oja nangue rá m fäts'i ra Hmu. ² Nε masque i 'bɯh mi'da εngui him ma 'bäigä'be ra Cristo, pε nu'ahɯ guí pəhmbɯ, nε mfədigui nangue ahɯ. ³ Nε gue'a ga xicä ɯ to'o da 'yängui nangue man t'εdi. ⁴ Nε i ja man t'εdi xcá təh man zäbi o xtín 'dac man ts'ihmε. ⁵ Nε i ja man t'εdi xcán thət'be n'da ra xisu, ngue ma mi'yεc'yεi'be, nε xcá sits'i hønɯ go hapɯ dí 'yo, tengu i øt'u yán 'yohɯ ra Cristo, nε ra Pedro, nε mi'da yá 'bäihɯ ra Cristo. ⁶ Pε ha guím bεmhɯ hin'yɯ man t'εdi'be a ra Bernabé ngue xcá ε'ts' ma 'bɛfi zεhε'be ngue'a ná təh man ts'ihmε'be. ⁷ Nguetho njo'o n'da ra dofɯi i juzehε yá gasto zεhε. Nε n'da ra ja'i 'bɯ i øt' ran uəndät'ä i jant'εdi da zi. Nε yɯ ja'i 'bɯ di 'yεh yá dε'yo, i jant'εdi da zip yá xi'ba ɯ yá dε'yo 'bɯ in nde. ⁸ Pε hinga hønt'u yɯ ja'i im ma tengu na dí xi ahɯ, pε nε'a Oja im ma tengu na, nε gue'a mán t'o't'i bɯ ja rán t'εdi Oja a. ⁹ Nguetho nu'a rán t'εdi Oja bi 'yo't'a ra Moisés: "Pε nu'bɯ n'da ra mbəndəni i pɯ, hingui sä da thurpa rá nde, n'damhɯ da zä da za ɯ yɯ xi'yømpøhø i jabɯ," bi 'yεna. Pε ha gam bεmhɯ hønt'u yən dən

in nu Oja. ¹⁰ Ha hin dí p̄hmb̄a ngue nejm̄a da t'ørcah̄a a i hmangua, nguetho n'da ran t'uti a, man t'o't'i nanguejm̄a. Ne tengu'b̄a dadím p̄hmb̄a b̄a ja ra häi, ngutho ɛ ȳa dujm̄a ne'ɛ ȳa mb̄ej̄m̄a, ne x̄un ho 'b̄a da b̄eni da d̄ah ȳan z̄abi nangue ȳa 'b̄efi øt'e. ¹¹ Ne nugä'be tengu'b̄a ya dá tu'be ra hmudä b̄a guí 'b̄uhmb̄a nangue ra te. Pe xiya ha guím b̄emhb̄a hingui ho 'b̄a xcá xoc'be ngue ga si'be. Nu'a nam b̄øn'a dí xi ah̄a, tengu'b̄a ya xquí jurca'be. ¹² Pe nu'ɛ mi'da ȳa x̄änbate i h̄ani 'b̄e'a guídí unhd̄a, ne man'da i ja man t'ɛdi'be xcá h̄am'be 'b̄a xcá nde'be. Pe hinga gue'a dí hongä'be ngue'a ga t̄a'be. X̄un ngu ɛ gätho dadín 'ȳepta'be, nguetho dí su'ah̄a hin xquí hȳamhb̄a a rán ho ma'da'yo ra Cristo. ¹³ Pe guí p̄hmb̄a 'b̄e'a i øt'ɛ to'o dim p̄ep̄a ja ȳa nij̄a ma mijudíohe, h̄ønt'a i t̄im b̄a ja ra nij̄a i si, ne gue'a nam p̄ep̄ ɛ ȳan t'unni din t'un'na Oja b̄a. ¹⁴ Ne nguthogähe ya, ngue'a dí m̄amhb̄e rán ho ma'da'yo ra Cristo, bi z̄än ra Hmu ngue gue'a d̄ám p̄ep̄ähe a r̄ám hma. ¹⁵ Pe hin dí øt'ɛ ȳan t'ɛdi gä bin 'daqui. Ne hinga gue'a nam b̄øn'a dá ot'ah̄a a, ngue guí 'daj̄a man z̄äbigä. Pe man'da x̄un ho 'b̄a ga tugä, x̄inda gue'b̄a 'bo'o da 'ūingui, ne ndetho dí 'uega man johya. ¹⁶ Pe nu'b̄a h̄ønt'a ga øt'ä ngue ga mangä r̄ám hman ra Cristo, pe hin dí guah man johyagä a 'b̄a, nguetho gue'a ín 'dac ma 'b̄efi a. Nguetho jats'edi tho gam mangä a ram hma. ¹⁷ Pe nu'b̄a mp̄ähä tho ho dí øt'ä rá 'b̄efi ma Hmu, ne i ja 'b̄e'a dí t̄ah̄a. Pe nu'b̄a d̄ats'edi tho ga øt'e ts'atho, pe guemh̄ma 'yo ma güenda ga juadi. ¹⁸ Pe 'b̄e'a nin jurca 'b̄a mp̄ähä tho ho dí m̄an rán ho ma'da'yo ra Cristo. Pe man'da dí t̄ah̄ ran johya 'b̄a nte dí t̄acä ra hm̄e. Janangue'a man'da x̄un ho 'b̄a nte ga t̄ah̄a, madague'b̄a i ja man t'ɛdi ngue xcá t̄ah̄a nangue'a ma 'b̄efi. ¹⁹ Ne madague'b̄a hingan ts'änni ngue dan 'ȳeh̄egä, ne njo'o n'da ra j̄a'i ngue'a ma hmu, pe dí cohi tengu'b̄a dr̄a 'ȳeh̄egä ɛ gätho ȳa j̄a'i, nguere da zä ga zedi da d̄in ra 'yu x̄un ho ɛ mi'da x̄un ngu. ²⁰ Janangue'a nu'b̄a dí 'b̄uhmbe ma mijudíohe, ngue i øt' ȳan t'ɛdi bi xi Oja ȳa judío, necä dí øt'ä ɛ, madague'b̄a hin di mandagä ɛ. Janangue'a da zä ga z̄erpa ȳa mb̄ui da 'ȳec'ȳei ra Cristo. ²¹ Pe nu'b̄a dí 'b̄uhmbe ɛ hingui p̄ah̄ ȳan t'ɛdi bi xi Oja ȳa

judío, necä hin dí øt'ä ɛ. Janangue'a da zä b̄a ga zedi da 'ȳec'ȳei ra Cristo. Pe hingui nde da ma ngue dí sotho ɛ ȳan t'ɛdi Oja, nguetho dí tendä a im man ra Cristo. ²² Ne nu'b̄a dí 'b̄uhmbe ɛ x̄un güent'i tho ho ȳa t'ɛc'ȳei, pe necä dí øt'ä tengu'b̄a x̄un güent'i thogui, janangue'a i sä b̄a dí zedi da 'ȳec'ȳei ra Cristo. Ne gue'a dí øt'ä, ngue 'da'iguj̄e n'da ngu n'da ȳa j̄a'i, ne dí honi x̄un ho 'b̄ep̄a dí 'ȳec'ȳei ȳa j̄a'i. ²³ Guehna gätho dí øt'ä na, janangue'a da zä ga comhb̄a rán j̄api ra Cristo h̄ønt'a go to'o ní j̄a'i da hȳan'a ran ho ma'da'yo. ²⁴ Pe guín nuh̄a ȳan t'uti nangue'ɛ i t̄ihi, madague'b̄a i t̄ihi, pe n'datho a i t̄ah̄ ran t'unni. Pe dami t̄ihmb̄a ya nguere da zä guí t̄ah̄mb̄a. ²⁵ Ne tengu tho ho ȳan 'ȳeni ua ja ra ximhäi, ɛmme din jamansuse, ne hingui nde da 'ȳøt'a di h̄eni. Pe h̄ønt'a dim 'bedi i t̄a ɛ. Pe nu'b̄a in jab̄a ga øth̄a, ga t̄ah̄mb̄a a da hyät'i maz̄ai. ²⁶ Ne nugä tengu'b̄a dí øt' ra 'dihi, dí h̄ax ra 'yu i ūen̄tho b̄a hap̄a i ja ran t̄ah̄a. Ne tengu'b̄a 'bo'o dadín tun'be, pe hinga ha sätho dí p̄acpi, pe dí p̄adi hap̄a dí t̄äpi x̄un ho. ²⁷ Pe dí s̄am zeh̄e ma ngøc'ȳei, d̄in ndepe da 'ȳøt'a dí xifi, n'damh̄ma hin go ga 'b̄ecä a 'b̄e'a dí xi'ɛ mi'da ngue da d̄ah̄a.

10

Ma h̄ecpi ȳa 'ȳec'ȳei nangue ȳa hm̄ite

¹ Ne gue'a d̄in nde ah̄a guí p̄hmb̄a a, ma zi cu ah̄a, ngue 'b̄e'a bi 'ȳøt' mam bombøtahe maya'b̄a, gätho mi cot ra güi b̄a ní mba ɛ, ne bi zits'i. Ne gätho bi 'daxp̄a 'danguadi ra thengdej̄a. ² Ne gätho bin ȳam b̄a ja ran ɛnbi 'b̄a mi d̄en ra Moisés, tengu'b̄a ya ȳa ȳante a. Ne janangue'a i t'ɛmbi tengu'b̄a bin xixȳa nangue'a ra dej̄a b̄a bi thogui ne ra güi. ³ Ne gätho 'da'an zitho ra maná ngue ra hm̄e bi un Oja hap̄a ní mba. ⁴ Ne gätho bi zi ra dehe bi b̄øm b̄a ja ra do, tengu'b̄a bi zip rán zaqui a ra Cristo, ne tengu'b̄a ya bin 'yoh̄a ra Cristo b̄a ní mba ɛ. ⁵ Ne madague'b̄a bi t'ørpe gätho ɛ, pe ɛmme x̄un ngu ɛ him bi numanho Oja a bi 'ȳøt'e. Ne h̄ønb̄a go hap̄a bin c'uaxt' ȳa do'yo b̄a ja ȳa d̄apo bi thogui. ⁶ Ne gue'a urcah̄a a, janangue'a hin gan ndeh̄a ga øth̄a ȳa ts'oqui, tengu mi øt'ɛ 'b̄a mi 'yo b̄a ja ra d̄apo. ⁷ Janangue'a o guí th̄andeh̄a ȳa hyäte oja, tengu mi øt'i

'da ꞥ, tengu mán t'o't'i, ngue bin sihme ꞥ ne bim mihni, bi ndants'i bin ne 'bꞥ mi dꞥnde ra pꞥte xí 'yꞥzɛhɛ. ⁸ Janangue'a hin ga øthꞥ ran 'yomt'ɛni tengu mi øt'i 'da, ne n'dapa thoho án du 'dáte ma hyu mahuꞥhi njꞥ'i. ⁹ Pɛ hingui sá ga sáhꞥ ra Hmu nangue ma ts'oquihꞥ, tengu mi øt'i 'da, ne xꞥn ngu bi du, bi za yꞥ c'ɛyꞥ. ¹⁰ Janangue'a hin ga sáman'uhꞥ nangue Ojꞥ, tengu bi 'yøt'ꞥ 'da, ne gue'a bí mbenh Ojꞥ n'da ram 'bɛhni mahɛts'i ngue'a bi hyo ꞥ. ¹¹ Ne gue'a bin ja a tengu'bꞥ ya n'da ran t'uti ngue i sujꞥ dan jahꞥ bꞥ. Ne gue'a xmán t'o't'i 'bɛ'a dám 'bꞥhmbꞥ yꞥ pa i jabꞥ ya ngue rán zɛgui. ¹² Janangue'a nu'bꞥ dí m bɛmhꞥ tengu bi 'yøt'ꞥ, pɛ hingui sá ga ɛmhꞥ, nangue ra ts'ɛdi bi 'dajꞥ Ojꞥ hin'yꞥ 'bɛ'a ga suhꞥ. Pɛ i jatho ɛmmɛ dam fásehꞥ, ngue hin ga tꞥnjꞥ bꞥ ja yꞥ ts'oqui. ¹³ Pɛ nu'bꞥ i ts'ác ma mbꞥihꞥ ga øthꞥ yꞥ ts'oqui, tengu'bꞥ i ts'áp yꞥ mbꞥi gátho mi'da yꞥ jꞥ'i. Pɛ dí pꞥhmbꞥ di zerca ma mbꞥihꞥ Ojꞥ ga tꞥfꞥ ran ts'áte. Pɛ nu'bꞥ ɛna da sijꞥ mi'da xꞥn hɛi ngue hin da zá ga tꞥfꞥ, hin di jajꞥ Ojꞥ gan nuhꞥ ꞥ. Ne i urcahꞥ 'bɛpꞥ dá tꞥfꞥ ꞥ dín nuhꞥ. ¹⁴ Ne nuya, ma zi cu ahꞥ, ne xingui ts'ꞥ guim bɛmhꞥ gui thꞥndehꞥ yꞥ hyáte ojꞥ. ¹⁵ Ne guehna dá xi'ahꞥ na ya, nguetho i ja nin 'yomfɛnihꞥ, ne sá gui pꞥsehꞥ 'bɛ'a nam bøn'a dá xi ahꞥ. ¹⁶ Ne zꞥi dí áfꞥ Ojꞥ rán jꞥpi 'bꞥ dí sihꞥ ran ts'ihmɛ bi zán'na ra Cristo bꞥ ja ram pɛti. Ne nu'bꞥ dí sihꞥ rán gui ra uva, ha hin dí m bɛmhꞥ ngue dí comhbꞥ rá ji ra Cristo ngue bi hogahꞥ. Ne'bꞥ dí xɛmhꞥ ra hmɛ ne dí sihꞥ a, ha hin dí m bɛmhꞥ ngue dí comhbꞥ rá jꞥ'i ra Cristo ngue bi ꞥnba 'bꞥ mi hogahꞥ. ¹⁷ Madague'bꞥ ɛmmɛ xꞥn nguꞥ ngue dá sihꞥ ꞥ, pɛ n'dat'a ra hmɛ, ne gue'a ní 'yørcahꞥ n'datho ma jꞥ'i dí comhbꞥ a ra Cristo. ¹⁸ Ne tengu bi 'yøt' ma mi'israelhe, gá bi zi yꞥn t'unni mí pa nt'unni Ojꞥ, ne gue'a í gomhma rá te Ojꞥ a. ¹⁹ Janangue'a hin nin sáhꞥ gui comhbꞥ a i si ꞥ pa m'bøspe yꞥ hmite, madague'bꞥ hingui ndꞥxqui ꞥ yꞥ ngø i pa m'bøspe ꞥ, ne hin'yꞥ yꞥ ts'ɛdi ꞥ yꞥ hmite. ²⁰ Pɛgue dí xi ahꞥ, nu'ꞥ 'da ngue hingui pꞥ Ojꞥ, i pøspa yꞥ hmite, pɛgue yꞥ zꞥthꞥ i hꞥni. Janangue'a hin dín nde'ahꞥ gui com'ma gui sihꞥ ꞥ yꞥ 'bøts'e, n'damhma hin gui comhbꞥ rá 'bɛfi yꞥ zꞥthꞥ. ²¹ Hingui sá ga

thɛcpahꞥ rá tasa ra Cristo 'bꞥ dí thɛcpahꞥ rá tasa yꞥ zꞥthꞥ. Ne hingui sá ga comhbꞥ rá ngøc'yɛi ra Cristo 'bꞥ dí comhbꞥ yꞥ 'bøts'e yꞥ zꞥthꞥ. ²² Uague guím bɛmhꞥ go gui muthꞥ a Ojꞥ. Ha man'da i ja ni ts'ɛdihꞥ xinda gue Ojꞥ.

I sá 'bɛ'a da 'yøt' yꞥ 'yɛc'yɛi, pɛ da bɛn ran huɛcate

²³ Majuꞥni a ram hma ngue da zá ga øthꞥ 'bɛ'a go dín numanhohꞥ. Pɛ nu'bꞥ ga øthꞥ 'bɛ'a gá i ja, hinga gá xꞥn ho bꞥ dán gohi. Majuꞥni da zá da 'yøt'e hønt'a go numanho n'da ra jꞥ'i, pɛ hinga gátho nan te rá 'bɛfi Ojꞥ ꞥ. ²⁴ Pɛ i jatho ga huanhdꞥ nda'a man'da xꞥn ho, ngue da zá ga fáxhꞥ ꞥ mi'da, ne hin nangue man hosehꞥ. ²⁵ Pɛ dami sihꞥ 'bɛ'a gátho i 'bá bꞥ ja ra tꞥi, ne hingui jatho gui 'yánhdꞥ 'bɛ'a di ja a ra ngø 'bꞥ m'bøts'e o hin'na. ²⁶ Nguetho gátho rá mbɛti Ojꞥ ꞥ gátho i ja ua ja ra hái, ne ra ngø, ne'a ra ximhái bꞥya. ²⁷ Ne nu'bꞥ 'bo'o da zix'ahꞥ na ts'ihmɛ bꞥ ja yꞥ ngu ꞥ hing yꞥ 'yɛc'yɛi, ne nu'bꞥ guín nde gui mbáhá, dami sahꞥ 'bɛ'a gátho di 'da'ahꞥ, ne hin te gui 'yánhdꞥ, ne o guím bɛmhꞥ ngue di hɛc'ahꞥ Ojꞥ ngue gui sihꞥ. ²⁸ Pɛ nu'bꞥ n'da ngue da xi'ahꞥ: “Nuna ra ngø bi mba m'bøspe yꞥ hmite,” da t'ɛn'ahꞥ, pɛ o gui sihꞥ bꞥya, janangue'a hin gui ꞥnbahꞥ rá mbꞥi a to bi xi'ahꞥ, nguetho im bɛni hingui nde Ojꞥ gui sihꞥ a. ²⁹ Nguetho i jatho gui jamansup rá mbꞥi ni mijꞥ'iui, madague'bꞥ gui pꞥdi ngue xꞥn ho a ra ngø. Pɛ masque 'bꞥ'i 'da ahꞥ guín nde gui 'yángahꞥ: “Hanja ngue ga ɛt' man ts'ihmɛhꞥ 'bꞥ 'bo'o hingui numanho a, pɛ tengu'bꞥ hin'yꞥ ma ts'ɛdihꞥ 'bꞥ. ³⁰ Ne nu'bꞥ dadí unhde ra jamadi Ojꞥ nangue man ts'ihmɛ dí sihe, hanja ngue sá di c'áman'ujɛ ꞥ 'da,” gue'bꞥ 'bo'o da 'yángui. ³¹ Pɛ dí xi'ahꞥ, dami jamansuhꞥ a guí øthꞥ, uague ran ts'ihmɛ guí sihꞥ, o 'bɛ'a gátho guí øthꞥ, pɛ hønt'a dí t'ɛspa Ojꞥ gui 'yøthꞥ. ³² Ne ɛmmɛ ga jamansuhꞥ 'bɛ'a dí øthꞥ ngue njon ga jafꞥ da dꞥngui, xinga n'da ra judío, xinga gue'ꞥ hing yꞥ judío, ne xinga gue'ꞥ ma mi'yɛc'yɛihꞥ. ³³ Nguthogá ya, ɛmmɛ dí honi ngue ga øt'á 'bɛ'a gátho da numanho mi'da yꞥ jꞥ'i xꞥn ngu, ne hin dí honi 'bɛ'a dín numanhosɛgá. Pɛgue dí honi nangue

mi'da, nguep_u da zä da dñ ra tema'da'yo u
gä mi'da x_un ngu.

11

¹ P_e dí xi'ah_u gui t_enhd_u a dí øt'ä, nguetho
dí øt'ä a i øt'a ra Cristo dí t_endä.

'Be'a da 'yøt' y_u xisu b_u ja ram peti

² P_e x_un ho gui øth_u ngue'a guím
b_enthoh_u 'be'a gätho dá xi'ah_u, ngue bi
b_engä Oj_a ga xi ah_u. ³ P_e dín nde ah_u gui
p_ahmb_u, ngue nu ra Cristo, go rá hmu n'da
ngu n'da ran 'yoh_u, n_e nu y_u xisu, tengu'b_u
y_u hmu u y_u ndø. N_e dín jah_u b_u nangu
Oj_a. N_e in jab_u a ra Cristo, rá Hmu a Oj_a
a. ⁴ P_e nu'b_u n'da ran 'yoh_u i y_aui Oj_a b_u
i ja ram peti, o gue im man ram hma, p_e
hingui sä da hyu'ts' rá f_ui, tengu'b_u hin'y_u
rá ts'edi. ⁵ P_e nu'b_u n'da ra xisu i y_aui Oj_a
b_u ja ram peti, o gue im man ram hma, i
jatho da gomp' rá y_a, ngue hin da mispa a
rá ndø, n_e hin da 'yøt'e tengu'b_u nt'axi rá y_a.
⁶ P_e nu'b_u n'da ra xisu hingui nde da gomp'
rá y_a, man'da x_un ho 'b_u da 'y_ax rá y_a 'b_u. P_e
nu'b_u guím b_emhb_u ra 'y_asä 'b_u nt'axi n'da
ra xisu, o gue'b_u tengu'b_u hin'y_u y_u xt_a, p_e
man'da x_un ho 'b_u xt_an gomp' rá y_a. ⁷ P_e nu
n'da ran 'yoh_u hingui sä da hyu'ts' rá f_ui b_u
ja ram peti, nguetho i udi i ja rá ts'edi x_un
ho, tengu'b_u gues_e Oj_a i 'b_up_u. P_e nu n'da ra
xisu i udi man'da ja rá ts'edi n'da ran 'yoh_u.
⁸ Nguetho mb_udi bi 'yøt' Oj_a a ran 'yoh_u, n_e
m'b_ejua b_uya bi th_acpa n'da rá do'yo'bøts'e
a ran 'yoh_u, n_e gue'a í t'øt' ra xisu a b_uya.
⁹ Nu ran 'yoh_u hin í t'øt'e ngue da mb_ax'a ra
xisu, p_e í t'øt'a ra xisu ngue da mb_ax'a ran
'yoh_u. ¹⁰ N_e ε gue'a dím mangä a, ngue nu
y_u xisu i jatho da gomp' y_u y_a, janangue'a
da 'yudi ja y_u ts'edi y_u ndø. N_e gue'a dín
numanho y_um 'b_ehni Oj_a mah_ets'i a b_uya.
¹¹ P_e nu b_u ja rá 'b_efi ra Cristo, hin da
bømanho 'b_u hønt' u y_un 'yoh_u dim p_ep_u, xín
da bømanho 'b_u hønt' u y_u xisu, p_egue gätho
'da däm fäxtah_u u. ¹² Nguetho majua_uni nu'a
ra xisu nt'øt'e nangué rá do'yo'bøts'e a ran
'yoh_u, p_e guexta'a majua_uni ím 'b_u a n'da ran
'yoh_u nangué rá mbe. N_e gätho bi zän Oj_a
din jab_u. ¹³ P_e dami b_ens_eh_u 'be'a man'da
x_un ho gui 'yøth_u, nangué n'da ra xisu 'b_u
in y_aui Oj_a, 'b_u hingan jo'mi rá y_a. Ha gui
εmh_u b_u x_un ho i øt'e uague hin'na. ¹⁴ N_e dí

p_ahmb_u 'y_asä 'b_u xt_a mba rá y_a n'da ran
'yoh_u. ¹⁵ N_e ngutho n'da ra xisu, gue'a ní
n_ecmanho a rá xt_a 'b_u x_u mba. N_e gue'a í
ts'änba n'da ra xisu a, ngue'a xt_a mba y_u
xt_a, tengu'b_u ya rán jo'maya a. ¹⁶ P_e nu'b_u
'bo'o in nde dán junt'a 'b_e'a dí xi ah_u, p_e
hingui sä dán junth_u a. N_e i jatho ga xifi
ngue ngutho i t'ørp_u ja mi'da y_um peti y_u
'y_ec'y_ei.

Da hnumansu ran ts'ihm_e bi zän ra Hmu

¹⁷ P_e nu'a man'da ga xi ah_u ya, hingui
sä ga εn'ah_u x_un ho gui øth_u. Nguetho
hingui sä di z_et'a ni mb_uih_u a gui øth_u
b_u ja nim petih_u, p_e man'da di ts'on'nah_u.
¹⁸ Nguetho i siqui 'b_e'a gui øth_u 'b_u guídím
petih_u, guídín junth_u n'da ngu n'da ah_u. N_e
dí εc'y_ei ngue majua_uni a i siqui. ¹⁹ Masque
guím b_emhb_u jatho gan hej_u. P_e guerp_u bi
f_adi nda'a majua_uni y_u 'y_ec'y_ei. ²⁰ Nguetho
nu b_u ja nim petih_u gui sihm_eh_u, p_e him
majua_uni gue'a ran t'øt'e bi xic ma Hmu
gui øth_u. ²¹ P_e nu'b_u ra ora gui sihm_eh_u,
εmme guídín u_emhb_u nin ts'ihm_eh_u n'da
ngu n'da ah_u. Nu' u 'da xínga n'damh_e gá
unhd_u, n_e nu'ah_u b_uya gue'b_u go εmme gán
niyah_u. ²² Ha hin'y_u ni ngumhb_u ngue gan
sihm_eh_u b_u. Nguetho guídí ts'onbah_u rá
'b_efi Oj_a, n_e guídí 'y_asäbah_u u ni cuh_u nte gá
unhd_u. 'Be'a gui εna ga xi ah_u. Ha gui εna
ga εn'ah_u x_un ho a gui øth_u. P_e hin'na.

*Nangué 'be'a nam bøn a ran ts'ihm_e bi zän
ra Hmu*

²³ Janangue'a dín nde ga xi ah_u mahø'n'a
ya 'b_e'a nam bøn a ran ts'ihm_e bi zän ra
Hmu. N_e tengu tho ho bi xängä ra Hmu,
n_e ngutho dí xi ah_u. Ngué n'dat'a ra xui
bi mba ma dä ra Hmu Jesús, n_e bi hy_ac
ra hme, ²⁴ bi 'y_ap ra jamadi Oj_a n_e bi x_em
b_uya. N_e bi 'y_ena: "Dami sih_u na, nuna
ma ngøc'y_eigä na, ngue din unbi nangué
ah_u. N_e gui thoqui gui 'yøth_u na, n'damh_u
guim b_eñj_u." ²⁵ Nu'b_u mi jua a bi zi a ra hme,
bi d_ec a ra tasa b_uya, ngue mi po ra gui'uva,
n_e bi 'y_ena: "Nuna nam bøn_i ngue ya di
hoc'ah_u x_un ho ra 'da'yo'yu da 'yøt'ah_u Oj_a
nangué ma jigä. N_e n'dand_i ngu n'dand_i
gui sih_u, guim b_eñj_u dá tugä nangué ah_u,"
bi 'y_en'a ra Jesús. ²⁶ Janangue'a n'dand_i
ngu n'dand_i ga sih_u ra hme n_e ra gui'uva,

dí uhmbu rán däte ra Hmu gue'bu go bá pengua mahøn'a.

Bepu dá fɛn ran ts'ihme bi zän ra Hmu

²⁷ Pɛ nu'a to'o hin din 'yomfɛni, nɛ sä i si a ra hme nɛ ra gui'uva, ya i ja rá ts'oqui, nguetho hingui numansup rán däte a ra Hmu bi du. ²⁸ Janangue'a i jatho m'bet'o da bɛsɛ n'da 'bɛ'a i ja mbo rá mbui, nɛ nubuya da zä da zi ra hme nɛ'a ra gui'uva. ²⁹ Nguetho nu'bu i si a ra hme nɛ i si rán gui ra uva, nɛ hingui bɛni 'bɛ'a ín unba ra Hmu 'bu mi du, nɛ hont'a ran unbi da nu a. ³⁰ Nɛ gue a guí øthu a, janangue'a xun ngu xun u ahɛ nɛ xun güent'i ahɛ, nɛ ya xca tuhɛ 'da ahɛ. ³¹ Pɛ nu'bu m'bet'o dadí juanbazehe ma mbuihɛ, hin da zɛgbahɛ ra Hmu 'bu. ³² Pɛ nu'bu hin dadí juanbazehe ma mbuihɛ, guemhma da 'yørcahɛ ram fɛi 'bu. Pɛ man'da xun ho 'bu da mbɛgbahɛ ra Hmu ya, n'damhma hinga 'darpɛ gan nuhɛ ran unbi ra ximhäi. ³³ Janangue'a ma zi cu ahɛ, nu'bu guidím petihɛ, ngue gui sihɛ ra hme nɛ ra gui'uva, nde'bu hin gan uɛnsɛhɛ, pɛ gui tømhbɛ din 'da ahɛ n'da ngu n'da ahɛ. ³⁴ Nɛ nu'bu 'bo'o i tumanthuhu, hin da bɛni din sihme bu ja ram peti, pɛ jatho 'bɛ din sihme bu ja rá ngu, n'damhma hin da mbɛp ahɛ Oja nangue'a nim peti guí øthu. Nɛ nu'a 'bɛ'a gätho man'da guí øthu, ga hoc'ahɛ 'bu dá mba bu.

12

Dahma 'dan'yo yú ts'edi bi un rá Hogandahi Oja

¹ Nɛ nuya ma zi cu ahɛ, dín nde ahɛ gui pähmbɛ 'bɛ'a nam bøn a ra ts'edi di 'dajɛ rá Hogandahi Oja nangue ga ørpahɛ rá 'bɛfi 'dahma 'dan'yo. ² Guí pähmbɛ 'bɛ'a gá 'yøthɛ 'bu him maní 'yɛc'yɛihɛ, nɛ gá hyä 'dahɛ yɛ hyäte oja, nɛ hingui yä u. ³ Janangue'a dín nde ahɛ gui pähmbɛ a majuaní ya. Nu'bu guí øhmbɛ 'bo'o i yä nangue rá Hogandahi Oja, da 'yɛmbi rá Hmu a ra Jesús 'bu i yä. Pɛ nu'bu i san'a ra Jesús 'bu i yä, him majuaní in 'youi rá Hogandahi Oja a. ⁴ Nɛ 'dahma 'dan'yo yɛ 'bɛfi da zä da hyän'a n'da ngu n'da yɛ 'yɛc'yɛi, pɛ n'dat'a rá ts'edi rá Hogandahi Oja ngue di unni. ⁵ Nɛ 'dahma 'dan'yo 'bɛpu ní 'yørpa rá 'bɛfi Oja n'da ngu n'da, pɛ n'dat'a ra

Hmu dí ørpahɛ rá 'bɛfi. ⁶ Nɛ gätho bi ts'änbi 'bɛ'a da mbɛfi n'da ngu n'da yɛ 'yɛc'yɛi, pɛ n'dat'a Oja di bɛnbi 'bɛ'a da 'yøt'e. ⁷ Nɛ nu Oja bi 'dajɛ ra ts'edi, janangue'a gätho dí uhmbɛ ngue dín 'yohɛ rá Hogandahi Oja. Nɛ gue'a bi 'yørcahɛ Oja a, n'damhma da zä 'da däm fäxtahɛ. ⁸ Nu'bu 'da bin t'un ra ts'edi da man'a rá hogan'yomfɛni Oja ngue him mám fädi, pɛ nangue rá Hogandahi Oja di bɛnbi da ma. Nɛ nu mi'da bin t'un ra ts'edi da ma xun ho 'bɛ'a nam bøn'a rá m hman Oja. Nɛ n'dat'a rá Hogandahi Oja bi unni gätho yú 'bɛfi 'dahma 'dan'yo. ⁹ Nɛ nu mi'da bin t'un ra ts'edi da badi dín t'un'na i äp'a Oja. Nɛ nu'bu 'da bin t'un ra ts'edi da xox yɛ hyɛnni, nɛ n'dat'a rá Hogandahi Oja di unni. ¹⁰ Nɛ nu'bu 'da bin t'un ra ts'edi ngue da 'yøt' yun t'øt'e mixte ngue hingui sä da 'yøt'a n'da ra ja'i. Nɛ nu'bu 'da bin t'un ra ts'edi da ma 'bɛ'a din ja. Nɛ nu'bu 'da bin t'un ra ts'edi da badi nda'a ním hma bi bɛnba rá Hogandahi Oja, nɛ nda'a bi bɛnba ra zithu. Nɛ nu'bu 'da buya bin t'un ra ts'edi din yä man'da ra nde ngue hingam fädi 'bɛ'a nam bøn. Nɛ nu'bu 'da buya da ma 'bɛ'a nam bøn'a bi man a. ¹¹ Pɛ gätho ya i øzɛhe rá Hogandahi Oja, nɛ di darpi n'da ngu n'da 'bɛ'a da ndesɛ Oja da 'yøt'e.

Gätho n'danjɛ'i tho dí comhbɛ

¹² Nɛ tengu n'da ra ja'i ɛmmɛ xun ngu ní hut rá ja'i, pɛ n'danjɛ'i tho i cohi. Nɛ in jabɛ ra Cristo nangueju. ¹³ Nɛ dá gue'bu dyɛ judiohɛ o dyɛ griegohɛ, o dá gue'bu dyú 'yɛhɛhɛ o hin'na, pɛ n'dat'a rá Hogandahi Oja dá hámhbɛ bu ja ma mbuihɛ, tengu'bu 'darbu í nɛx ra dehe dá sihɛ. Nɛ gue'a í 'yørcahɛ ngue n'danjɛ'i tho dín jahɛ. ¹⁴ Pɛ nu rá ja'i n'da, hinga n'datho ní huti, pɛ ɛmmɛ xun ngu i ja yá thuhu, ngue i juadi xun ho n'da ra ja'i. ¹⁵ Pɛ nu'bu n'da ra gua da 'yɛnsɛ ngue hinga gue'a ra 'yɛ: "Janangue'a hin te dí pecä 'bu," ɛna. Pɛ hingui sä ngubu da bɛni, nguetho rá gua ra ja'i a. ¹⁶ Nɛ nu'bu n'da ra zagu da bɛni: "Hin te dí pecä," nguetho im bɛni hinga gue'a ra dä a. Pɛ hingui sä ngubu da bɛni, nguetho rá zagu ra ja'i a. Nɛ hingui sä da bɛni ngue hing rá ngø ra ja'i a. ¹⁷ Nguetho nu'bu gätho xtín ja'i a rá dä n'da, 'bɛ'a dí 'yøhnahyä 'bu. Xi'bu gä xtín zagu rá ja'i n'da, nɛ hin'yɛ rá xiyu,

'be'a xtán zä xtám baḥaḥa tengu rá xiḡu. ¹⁸ Pε nu Oḡa bi zänni 'be'a gätho i ja rá ja'i n'da, ne n'da ngu n'da bi un rá ts'edi ngue da zä da 'yøt'e 'be'a gätho in ndepe da 'yøt'e. ¹⁹ Pε nu 'bη n'daxεqui tho, ha dán zä din ja tengu ra ja'i. ²⁰ Pε in jabη n'da ra ja'i, εmme xηn ngu yη xεqui i ja, guerpη nan ho a n'da ra ja'i. ²¹ Pε nu rá dā n'da hingui sä da 'yεmp a rá 'yε, ngue nte ní mbäts'i, xinga gue'a rá yā hingui sä da 'yεmp η yá gua nte ní mbäts'i. ²² Pε hingui sä ngubη da ma, nguetho n'da ngu n'da yη xεqui gätho i ja yá 'befi. Pε nu yá xεqui ma ja'iηη ngue dí εmfη nte i pεfi, pε man'da εmme di muui η. ²³ Nε nu 'da yη xεqui dí εmfη di 'bedi, pε man'da ga hojη n'damhma xtán ho. Nε nu yη xεqui dí εmfη hingui sä da hnu, pε man'da dí jamansuhη n'damhma hin da ts'ani. ²⁴ Pε nu 'be'a di necmanho nangue ma ja'iηη, ya hin'yη 'be'a man'da ga jafη. Pε Oḡa bi hoqui gätho ma ja'iηη, ne bi japi ngue man'da bi muui a dí εmfη hingui ho. Janangue'a hin da t'εmp a n'da xεqui nte di muui. ²⁵ Janangue'a hin da zä din hec yη 'yεc'yεi, tengu'bη yá xεqui ma ja'iηη, pε 'da xtín jamansu n'da ngu n'da. ²⁶ Janangue'a nu'bη n'daxεqui ma ja'iηη xηn η, ya 'da nan η tho gätho ma ja'iηη baya. O nu'bη n'da ra xεqui ngue hin hapη i sä, ya di johya gätho ma ja'iηη baya. ²⁷ Pε guim bεmhβη nangue nim petihη, ne gue'a rá ja'i ra Cristo a, ne n'da ngu n'da ahη tengu'bη n'da a n'daxεqui ahη rá ja'i ra Cristo. ²⁸ Nε ngubη bi zän Oḡa nangue ram peti dí øthη, ngue 'be'a ní 'befi dí øthη n'da ngu n'dajη. Nε nu'η yá 'bäihη ra Cristo man'da bi ts'anbi da hnumansu η. Nε nu yá pøngahyaḡ Oḡa, ne'η bi ts'anbi da hnumansu η, pε hinga 'da'igu. Nε ná hyu baya yη xänbate nangue rám hman Oḡa, ne bi ts'anbi ne'η da hnumansu η, pε hinga 'da'iguhη η mi'da. Ne'η mi'da i øt' yan t'øt'e mixte, ne'η mi'da i øthe yη hyenni, pε ne'η mi'da to'o i fäx yá mi'yεc'yεihη nangue ran huεcate ørpe, ne'η mi'da yη ngurbu di manda ram peti, ne'η to'o 'dahma 'dan'yo bη na yaḡ ngue yη nde hingam faḡdi, gätho bi ts'anba yá 'befi n'da ngu n'da. ²⁹ Pε ha gätho ahη ni 'bäihη ra Cristo 'bη, uague yá pøngahyaḡ ahη Oḡa 'bη, uague guí εmhβη gätho gan xänbatehη, uague gätho guí 'yøthη yan t'øt'e mixte 'bη.

³⁰ Ha gätho i ja ni ts'edihη ngue gui xoxhη yη hyenni, uague gä 'dahma 'dan'yo yη nde guí yaḡhη, ha gätho guí paḡdi guim mamhbη 'be'a nam bøn'η yη nde xηn hεi. Nε majuḡani dí xi ahη ngue hin'na. ³¹ Pε dami hyomhbη Oḡa ngue di 'da ahη ra ts'edi nda'a man'da dí fäx ni mija'ihη. Pε nuya ga ut'ahη man'da ra 'befi 'be'a ctí fäx ni mija'ihη pε xinda gue mi'da.

13

Nangue'a ran huεcate

¹ Pε nu'bη gä xcán yaḡhη yá nde yη ja'i, o tengu bη na yaḡ η yám 'behni Oḡa mahεts'i, pε nu'bη hin'yη man huεcatehη, hin te ní mba tho 'be'a dí øthη 'bη, tengu tho ho n'da ra dambu o gue'η yη xit'εgui zyntho ne ndetho εmme xηn hεi. ² Nε madague'bη i ja ma ts'edihη gam mamhbη ram hma ngue dí m pøngahyaḡhη nangue Oḡa, pε nu'bη hin dadí huεḡa to dí xihmbη ram hma, nte ní mba tho. O nu'bη xcá paḡhmbη 'be'a gätho an t'aḡui nangue Oḡa, o gue'bη xcá paḡhmbη 'be'a gätho man'da xηn hεi, o nu'bη ga paḡhmbη da t'ørcahη a dí äfη Oḡa, ne'η yη t'øhø da zä da 'uegue, pε nu'bη hin'yη man huεcatehη, hin te dadí muhη 'bη. ³ O nu'bη xcá unhdη yη hyoya 'be'a gätho dí peshη, pε nu'bη hin dá bεmhβη a ran huεcate, ya nte dá taḡhmbη bη na nu Oḡa 'bη. Nε ma xinda gue'bη gätho ma ja'iηη xcá umhbη ngue xtín zø, pε nu'bη him bin ja man huεcatehη, ya nte dá taḡhmbη baya nangue rán japi Oḡa. ⁴ Pε nu'a ran huεcate nam bøni, ra yembui, ne hin din xømbui, ne hin din seya, ne xín ná yaḡ'a ngue ja rá ts'edi, xingui honi da t'εspa zehε. ⁵ Nε nu ran huεcate nam bøni, pespa rá sä rá mija'iui, ne hingui honi nangue rán hose pe i honba ran ho rá mija'iui. Nε hingui säman'η, ne hingui ørpa ra güenda ran ts'o bi t'ørpe 'bη majuḡani ja rán huεcate. ⁶ Nε nu'η di huεc yá mija'ihη, hin di johya 'bη 'bo'o in nu i øt' ra ts'oqui, pε εmme di johya 'bη 'bo'o in nu i ten'na ra 'yu majuḡani. ⁷ Nε nu'a i ja rán huεcate, hingui sumanhεi di huεc'a n'da, madague'bη i ørpa ran ts'o. Nε hinjam'bη εc'yεi 'bη t'εmbi øt' ran ts'o a to di huεqui. Pε nu'bη i paḡdi bi 'yøt' ran ts'o, i tø'mi din 'yomfēni. Nε hinjam'bη ε'ts'a ní 'yøt' ran huεcate. ⁸ Pε nu'η 'da gä dí øthη

ya, da zøni da zε'u. Nguetho da zøn ra pa ngue njom mam pøngahya nangue Oja, ne njom mam ma nangue mi'da yu nde 'dahma 'dan'yo ngue hingam fadi. Ne nu'u to'o i ja yu ts'edi da ma 'be'a gätho xun hei da fadi nangue Oja, pe him ma man'u, 'bu ya gätho ga pähmbu xun ho. ⁹ Pe nuya nu to'o bin t'unni da man'a xun hei, pe hinga gätho i paði xun ho nangue Oja. Ne'u to bin t'unni dim pøngahya, pe hinga gä im ma. ¹⁰ Ne nu'a dí øthu ya ngue dí 'buhmbu yu pøngahya, pe ya him ma homhbu 'bu dá pähmbu xun ho, nguetho hinga gätho im man'u. ¹¹ Ne tengu'bu män t'uhnih, dá yähu tengu bu na ya yu t'uhni, ne ngubu dám bëmhb, tengu bu nam bæn yu t'uhni. Ne nu'bu män dan'yohuh buya, ya dá bëmhb ngue ga sohmbu 'be'a gätho mí øthu 'bu män t'uhnih. ¹² Ne gue'a dí øthu yu pa i jabu a ya, ne hingui sä gan nuhu 'be'a di ja Oja. Tengu tho ho 'bu dí hëthu n'da ran hyedä hingui di nequi xun ho rá hmi n'da ra ja'i. Pegue da zøni ngue da zä ga pähmbu xun ho 'bu dá nusehu Oja. Nuya hingui sä ga pähmbu xun ho ha in ja, pegue da zøni ga pähmbu xun ho, tengu tho ho Oja i pajü ya. ¹³ Pe hyu i jajü ngue hinjam'bu ga juahmbu. Nu'a n'da, ngue'a ga pähmbu majuani da 'yøt'a ran ho bi man Oja, ne nu'a ná yoho ngue'a ga tømhb a i mam buya, ná hyu buya, ngue a ran huçcate. Ne man'da xun ngu di muui ran huçcate xinda gue'u mi'da i hmangua.

14

Nangue'u 'dahma 'dan'yo bu na ya

¹ Pe man'da ga humbi ga øthu ran huçcate. Ne a man'da di bængahu rá Hogandahi Oja, dam pøngahyahu ga mamhbu rá m hman Oja. Ne m'bejua ts'u da zä ga øthu mi'da yu 'befi di bængahu rá Hogandahi Oja buya. ² Pe nu'u to'o i ya n'da ra nde hingam fadi, hønt'a Oja da zä din yaui, ne hinga gue'u yu ja'i i yahu. Nguetho njongui øde 'be'a im ma. Ne masque rá Hogandahi Oja di bænbi, pe nt'agui tho ho. ³ Pe nu'u to'o dim pøngahya nangue ra nde ngue'a mfadi, i xih yu mija'ihu, ne da zä di japi din te yu mbui, ne di zerpa yu mbui, ne emme di un ran johya yu mbui. ⁴ Pe nu'u to'o i ya n'da ra nde ngue hingam fadi, masque

di zεε rá mbui, pe nu'u to dim pøngahya, gä di zε'u yu mi'yεc'yεih. ⁵ Ne din ndehmagä gätho ahü gan yähu 'dahma 'dan'yo yu nde. Pe emme man'da din nde ahü gätho gui mamhbu rá m hma Oja nangue ra nde ngue mfadi. Nguetho man'da xun ho a, xinda gue'bu gan yähu mi'da yu nde gue n'dan'yo hinda høn'bu da zä gui mamhbu 'be'a nam bøn'a gä mamhbu, ne gätho din te yu mbui yu 'yεc'yεi buya. ⁶ Jannangue'a ma zi cu'ahu, xi'bu hønt'u yu nde hingam fadi gam mangä 'bu dá mbagä bu, 'be'a ním fäts'i ga øt'ahu 'bu. Pe man'da xun ho 'bu ga xän'nahu rá m hman Oja nangue ma ndesehu, ne ga 'da ahü n'da ran 'yomfëni hin gui pähmbu, ne ga xän'nahu 'be'a bi 'yurcä Oja. ⁷ Ne gam bëmhb 'be'a i øt' yum 'bixt'i ne yu 'bida. Nu'u hingui ja yu te pe i ya. Pe nu'bu hingui pømanho a im ma, ya hingam fadi 'be'a ní 'bei a buya, nguetho 'da nan gëtho. ⁸ Ne ngutho n'da ra thuxi bu ja ra sui, da ma xun ho a ra 'bei ngue din tunh yu dofni. Pe nu'bu hin da mba m'bixt'i xun ho, njon da baði 'be'a nam bøni, ne njon din sä da mba ra tuhni. ⁹ Ne ngutho ahü 'bu hin gui yähu n'da ra nde nt'øde xun ho, hague dán zä da fadi 'be'a guím mamhbu. ¹⁰ Ne masque emme xun ngu yu nde i ja ua ja ra ximhäi, ne gätho xun ho 'bu 'bo'o i paði 'be'a nam bøni. ¹¹ Pe nugä, nu'bu hin dí pa a ra nde ní ts'oqui, ya xcá øt'be tengu'bu n'da an 'danni ma hnini'be, ne hingui sä dam pa'be. ¹² Nu'a gui ndehü emme din ja ni ts'edihü nangue rá Hogandahi Oja, pe dami 'yäfu 'be'a ní ts'edi da zä din te yu mbui gätho yu 'yεc'yεi gui 'buhmbu. ¹³ Nu'bu n'da ra ja'i din ya man'da ra nde hingam fadi, pe da 'yap rá ts'edi Oja da zä da ma 'be'a nam bøni. ¹⁴ Nu'bu dí ya'be Oja nangue man'da ra nde n'dan'yo, go i ya rá Hogandahi Oja i o ma mbui, pe hin dí thocpa ran 'yomfëni u mi'da 'bupü, ngue 'be'a nam bøn'a dí ma. ¹⁵ 'Be'a xun ho ga øt'e. Pe nde'bu dan ya'be Oja nangue rá Hogandahi, pe i jatho ga japi da ba u mi'da 'bupü ngue 'be'a nam bøni. Ne ngutho 'bu dan tuh yu thuhu, ga espa Oja nangue rá Hogandahi, pe guexta'a i jatho ga bæn 'be'a nam bøni, ne ga japi da bæn'u mi'da buya. ¹⁶ Nguetho nu'bu gui espahu Oja nangue n'da ra nde hingam fadi,

ne madague'bu di bɛn'nahu rá Hogandahi Oja, pe nu'u 'da hin da zä gui comhbu a ram hma 'be'a gni 'yɛspahu Oja, nguetho hingui paði 'be'a nam bɔn'a gui mamhbu. 17 Ne madague'bu majuani guídí unhdu ra jamadi Oja gue'bu n'dan'yo ra nde gui yahu, pe hin guídí zɛrpahu yú mbui ni mijá'ihu, ngue ne'u dí un ra jamadi Oja. 18 Jamadi Oja nguetho man'da i sä dan yagá yu nde hingam faði xinda gue ahu. 19 Pe nu bu ja yam peti, madague'bu hont'i cat'a thoho yam hma ga ma gue'u nt'ode xun ho, pe man'da xun ho, xinda gue'bu ga ɛna ga mam bu 'det'a mahuahi yam hma gue'u hingam faði 'be'a nam bɔni. Nguetho dín nde ga xänba yu cu. 20 Ma zi cu ahü, o gui ɔthu tengu'bu gyú t'uhni ahü, pe damín 'yomfɛnihü xun ho 'be'a man'da xun ho gui 'yɔthu bu ja nim petihü. Nguetho gyü daja'ihu, madague'bu i t'ɛn'ahu gyü 'uerehu ngue'a hin gui nde gui 'yɔthu yu ts'oqui. 21 Bi 'yem bu ja rá t'ohni Oja: "Madague'bu dá japi bá ɛh yu 'damhnini ngue 'dan'yo bu na ya, ngue da zo u 'bucua, pe ngutho him bi 'yurpa ra güenda a dám mangä u," bi' yɛn Oja. 22 Janangue'a ga pahmbu n'da ra hmɛpya 'bu 'bo'o din ya man'da ra nde n'dan'yo, i uh rá ts'edi Oja, hndepe da 'yɛc'yɛi u hingui nde da 'yɛc'yɛi. Ne hinga gue'u yu 'yɛc'yɛi i pa nt'ørpe yu hmɛpya. Pe nu ra ts'edi ngue da man rám hman Oja nangue yú ndese u, xun ho ngue'a da xänbi gätho yu 'yɛc'yɛi, ne hin nangue'u ɛmme xum me yú mbui, hingui nde da 'yɛc'yɛi. 23 Pe xi'bu bim peti gätho yu 'yɛc'yɛi ne gätho 'dahma 'dan'yo yu nde i ya, ne da zom bu 'da ngue hing yu 'yɛc'yɛi, o gue'u hinga na paði xun ho. Ha hin guím bɛmhbu ngue da 'yɛn'ahu gui jathu. 24 Pe nu'bu gätho gui mamhbu rám hma Oja ngue ra nde mfädi, ne da yurpu 'da hing yu 'yɛc'yɛi o gue'u hinga na paði xun ho. Ne da bāse buya ngue ja yú ts'oqui, ne da baði 'be'a i ja yú mbui zɛhe 'bu bi 'yɔ'a gui mamhbu. 25 Ne nu'a nt'agui bu mbo yú mbui da japi di nequi xun ho. Ne din danyahmu ne da 'yāp rá punbi Oja buya. Ne da 'yɛna: "Majuani maha gui 'buhmbu Oja," da 'yem buya.

Da t'ɔt'e xun ho a ram peti

26 Nuya, ma zi cu ahü, dín nde ga xi ahü 'be'a man'da xun ho gui 'yɔthu 'bu guídím petihü. Pe nde'bu 'be' guim bɛmhbu 'be'a dín te yú mbui gätho yu 'yɛc'yɛi, ne da zä gan tuhmbu n'da ra thuhu guín nde gan tuhmbu buya, o gue n'da ram hma guín nde gan xänbatehu, o gue n'da ram hma bi bɛn'nahü Oja ngue gui mamhbu, o n'da ram hma gui nde gui mamhbu n'da ra nde hingam faði 'be'a nam bɔni, pe gue'bu di 'bui to'o da man a 'be'a nam bɔni ngue hingam faði. 27 Pe nu'bu gui yahu man'da ra nde n'dan'yo, hont'u yonja'i din ya, ne nu'bu xun ngu, hyunja'i. Ne hinga n'dat'a ra ora din ya gätho. Nubuya i jatho dim 'bu'a n'da da ma 'be'a nam bɔn a bi hma. 28 Pe nu'bu njongui 'bupü n'da i paði da ma 'be'a nam bɔn'a bi hma, man'da xun ho 'bu nte da mam bu ja nim petihü. Da zä din ya, pe n'danni din yāseui Oja. 29 Ximangutho u i man rám hman Oja nangue ra nde mfädi, din ya yoho o hyu. Ne nu'u to'o bin t'un ra ts'edi da baði 'be'a nam bɔn'a ram hma, da mam 'bu hingui ho, ua gue'bu xun ho. 30 Ne nu'bu i hupu n'da bi bɛnba Oja da ma 'be'a im bɛni da ma, pe 'be di jua a i ya bu, ne gui jafu din ya a man'da buya. 31 Janangue'a da xɔt'a gan yahu 'dahmi 'datho, ne gätho ahü to'o gätho di bɛnba Oja din ya. Nubuya tengu 'bu gán niyābahü yu cu nangue yú mbui ne gätho da hya yu ts'edi yú mbui buya. 32 Nu'u to i man rám hman Oja i jatho da zamzɛhe rá mbui zɛhe, madague'bu Oja bi bɛnbi din ya, pe jatho da dɔ'mi ts'u, 'be din ya a man'da. 33 Nguetho nde Oja da ts'änni 'be'a gätho din ja bu, ne hinga 'da ni thas thoho 'be'a gätho i ɔt' Oja. Ne in jabu i t'ɔt'e hɔnbu go hapu i ja yam peti ma mi 'yɛc'yɛihü. 34 Ne nu yu xisu hingui sä din ya bu ja yu dāmpeti, nguetho hin'yü yán t'ɛdi din ya u, ne i jatho da 'yɔ'a 'be'a da sifi, ne hin dim 'bet'o, tengu i mam bu ja rá t'ohni Oja. 35 Ne nu'bu in nde da 'yänni 'be'a nam bɔn a hmam bu, i jatho da 'yän'na rá ndɔ bu ja rá nguse, nguetho hin di necmanho 'bu i ya n'da ra xisu bu ja ram peti. 36 Ha guím bɛmhbu gá dāmzɛhɛhü rá 'bɛfi Oja, ngue gui ɛmhbu da zä gui sänzɛhɛhü 'be'a gui 'yɔthu. Uague guím bɛmhbu hɔn'adahü gá hyāmhbu a ram hma. 37 Pe nu'bu majuani bi 'da

ah_u rá ts'edi Oj_u gui mamhb_u r_um hma, o gue'b_u majua_{ni} bin 'da ah_u nin 'yomf_uxi_u nangué rá Hogand_uhi Oj_u, nu'b_u, jatho gui 'y_uth_u a dá ot'ah_u 'b_u, nguetho rá manda ra Hmu a. ³⁸ N_e nu'b_u 'bo'o hingui nde da 'y_u'a dá ot'ah_u, p_e hingui s_a gui 'y_urpah_u ra güenda a. ³⁹ Janangué'a ma zi cu ah_u, man'da ϵ mm_e gui hyumbi gui mamhb_u r_um hman Oj_u nangué ra nde mf_uadi. P_e hin gui h_ecpah_u to'o in nde din y_u man'da ra nde. ⁴⁰ P_e gan 'yomf_uxi_u x_un ho, n_e 'darp_u dí mba gui 'y_uth_u, n_e hinga 'da dí th_us thoho 'b_e'a g_utho gui 'y_uth_u.

15

Bi ndants' mah_un'a ra Cristo

¹ Nuya ma zi cu'ah_u, d_un nde ga xi ah_u mah_un'a ran ho ma'da'yo, tengu dá xi ah_u mam 'b_et'o. N_e gue'a ram hma g_u hy_umh_u, n_e gue'a gn_um 'b_uhmb_u x_un ho a. ² N_e guet'a ram hman a gn_u y_un ni teh_u a 'b_u guid_u thoqui gui t_en thohoh_u a dá xi ah_u. P_e nu'b_u hin'na, s_ati tho gu_u ϵ mh_u gu_u θ th_u 'b_u. ³ N_e dá ja ah_u g_u p_uhmb_u a ram hma bin 'dac_u ngue man'da jats'edi tho ga p_uhmb_u. Ngué dá x_un'nah_u bi du ra Cristo, bi hoga ma ts'oquih_u, tengu thoho m_un t'o'ti b_u ja rá t'ohni Oj_u. ⁴ Bi t'ägui, n_e bi xox Oj_u 'b_u ná hyupa, tengu thoho mí mam b_u ja rá t'ohni Oj_u. ⁵ N_e nu'b_u mi d_umb_uni ra Cristo, m'b_et'o bin 'yuse b_u 'b_uh ra Pedro, n_e m'b_ejua b_uya bi nu mi'da y_u x_uadi. ⁶ N_e m'b_ejua b_uya x_u 'b_exque bi n_equi b_u 'darp_u mídm peti c_ut'a c_uento y_u cu. N_e ϵ mm_e x_un ngu i 'b_utho ϵ ya, madague'b_u x_un du ϵ 'da. ⁷ N_e m'b_ejua bi nu ra Jacobo, n_e m'b_ejua mah_un'a bi nu g_utho ϵ y_u 'b_uih_u. ⁸ P_e r_un z_egui thoho n_ec_u bi z_a dá nug_u ra Cristo b_u 'y_u. N_e ϵ mm_e x_un h_ei b_u dá ϵ c'y_eig_u a ram 'b_ui ma'da'yo, tengu'b_u n'da ra 'u_ere hingui s_a dim 'b_ui, n_e ϵ mm_e din ϵ nbi. ⁹ N_e him man z_a'b_e ngue xt_u t' ϵ ng_u ma 'b_ui'be ra Cristo, n_e man'da ts' ϵ tho dadí mu'be xinda gue' ϵ mi'da y_u 'b_uih_u, nguetho ϵ mm_e dá ϵ n_b ϵ ϵ y_u 'y_ec'y_ei Oj_u. ¹⁰ P_e nu Oj_u rá mate z ϵ h ϵ bi jaqui tengu d_un jag_u ya. N_e hinga s_ati thoho rá mate Oj_u bi 'y_urque, nguetho ϵ mm_e dá humbi xinda gue g_utho mi'da y_u 'b_uih_u ra Cristo. P_e hinga guec_u dá θ ' ra 'b_efi, n_e gue'a rá mate z ϵ h ϵ Oj_u bi z ϵ qui dá

θ 'e. ¹¹ Madague'b_u guec_u o gue' ϵ mi'da bi x_un'nah_u, p_e n'dat'a ram hma dí mamhb_e ngue bi du ra Cristo nangué ma ts'oquih_u, n_e bi xox Oj_u 'b_u mi du. N_e gue'a ram hma g_u 'y_ec'y_eih_u a.

Da xox Oj_u ϵ x_un du

¹² P_e xi a ram hma dí mamhb_u, ngue bi d_umb_uni ra Cristo 'b_u mí du, p_e hanja gn_u 'y_emh_u 'da ah_u b_uya, ngue hingui s_a da d_umb_uni ϵ x_un du. ¹³ Nu'b_u hin da d_umb_uni ϵ x_un du, p_e xinga gue'a ra Cristo xt_un d_umb_uni 'b_u, n_e guexta'a ya x_un du a ya 'b_u. ¹⁴ N_e nu'b_u hin xt_un d_umb_uni a ra Cristo, hin'y ϵ rá ts'edi a ram hma dí mamhb_u 'b_u, n_e ndetho gu_u 'yoh_u b_u 'b_u. ¹⁵ N_e nu'b_u ngub_u gu_um b ϵ mh_u ngue hingui s_a da d_umb_uni ϵ x_un du, gu_u nub ϵ th_uni gahe 'b_u ngue dí mamhb_e bi xox Oj_u a ra Cristo 'b_u mí du. ¹⁶ Nu'b_u hingui s_a da d_umb_uni n'da ra du, p_e xinga gue a ra Cristo xt_un z_a xt_un d_umb_uni 'b_u. ¹⁷ N_e nu'b_u guexta'a ra du a ra Cristo, s_ati thoho gu_u ϵ c'y_eih_u a 'b_u, n_e guexta'a him mahoqui ni ts'oquih_u 'b_u. ¹⁸ N_e nu'b_u ngub_u gu_um b ϵ mh_u, p_e n ϵ ' ϵ y_u 'y_ec'y_ei x_un du b_u ja rá 'y ϵ ra Cristo, n_e má z_a dim 'b ϵ p_u 'b_u Oj_u 'b_u, gue'b_u ya má z_a bim 'b ϵ a ra Cristo 'b_u mí du. ¹⁹ P_e nu'b_u h θ nty_a dí nuh_u ran ho nangué ra Cristo, ha hin gu_um b ϵ mh_u ga nuh_u man'da ran ho 'b_u dá tuh_u 'b_u. P_e hu ϵ higah_u 'b_u nte ga nuh_u, xinda gue' ϵ g_u mi'da y ϵ j_u'i ngue nte mb ϵ ni da nu. ²⁰ P_e majua_{ni} maha bi d_umb_uni ra Cristo 'b_u mí du. N_e tengu'b_u rá mb ϵ di n'da ra th_u bi sop_u ja n'da ra hu ϵ hi, n_e gue'a nam b θ ni ngue da xox Oj_u ϵ to'o g_utho i 'b_uhmi ra Cristo. ²¹ Tengu thoho 'b_u mí d ϵ mp' ran d ϵ te ua ja ra ximh_ui n'da ran 'yoh_u, ngue ra Ad_un, n_e ngutho a man'da ran 'yoh_u ngue ra Cristo, bi d ϵ 'mi ngue da ndants' mah_un'a y ϵ du. ²² N_e tengu tho ϵ g_utho bi x ϵ nd ra Ad_un, g_utho i tu, p_e nu g_utho di x ϵ nd ra Cristo, g_utho da mba nsots'i. ²³ P_e hinga g_utho n'dat'a ra ora da mba nsots'i, nguetho rá mb ϵ di a ra Cristo, n_e nu'b_u bá ϵ h ra Cristo, g_utho ϵ x ϵ huahni da mba nsots'i m'b_ejua. ²⁴ N_e nub_uya, ba ϵ h rá pa ran z ϵ gui. Nguetho nu'a ra Cristo x_u d ϵ pi 'b ϵ 'a g_utho má ts'edi, ngue y ϵ n s_uih_u Oj_u, n_e g_utho to'o i h ϵ s ϵ y ϵ n t' ϵ di, n_e to'o di manda z ϵ h ϵ , ngue' ϵ y ϵ j_u'i n ϵ ' ϵ y ϵ z_uth_u.

Nε nu'bu ya bi dāha, di un'na Oja rá Ta rá ts'edi mahøn'a. ²⁵ Nguetho nu ra Cristo, im Hmuts'ut'abi ya, ne gue'bu go bi dāha di 'berpa yá ts'edi u gātho yán suihu. ²⁶ Ne nu'a ran dāte ran zegui thoho da dāpi, ne má zā dim 'be a buya. ²⁷ Tengu bi mam bu ja rá t'ohni Oja, di japi da dāh ra Cristo 'be'a gātho má ts'edi i ja. Pe njon da bēni ne'a Oja rá Ta da dāpi, nguetho guesε bi un rá ts'edi ra Cristo a. ²⁸ Ne nu'bu gātho bi dā a ra Cristo u 'be'a gā ní ts'edi i ja, ne nu'a ra Cristo buya, ngue rá Ts'unt'u Oja, ne din dāse bu 'bu Oja rá Ta. Nguetho m'bet'o xí un rá ts'edi. Nubuya da hønse Oja din ja rá ts'edi buya. ²⁹ Ne man'da guí othu guídín xixyāhu nangue'u xun du. Pe hanja gní 'yεmhbu him mam 'bu u xun du buya. ³⁰ Ne hanja hin dí su man dātehe, gātho u yu pa dí 'buhmbe ua thā, gue'bu xcá pāhmbe hin ga ndanshe mahøn'a. ³¹ Ne majuāni thocpa thoho dadím pom'be ran dāte. Ne gue'a dí xi ahū a ngue'a dín nde ahū gui pāhmbu 'be'a dí ot'ā. Nguetho εmme dí numanho ahū, ma zi cu ahū, ngue n'dat'a ma Hmuhu ra Jesucristo dí εc'yēihu. ³² Ne dá hāt'i xun ngu yun unbi, ne xi u yu zate dán tunhdā'be ua Éfeso, ngubu i εmb yu jā'i. Pe 'be'a ní mba a dá ot'ā 'bu hin da dāmbēni u xun du. Pe nu'bu hin ga ndanshu mahøn'a, mbāhā dan sihmehū ya ne dam minhdu, nguetho má zā ga tuhū nixudi mani. ³³ O guídín hyehmbu da thā ahū gui tenhdu yām hman u 'da yu hyāte, janangue'a hin gui 'behmbu yu hogan t'ot'e. ³⁴ Pe damin 'yomfēnihu xun ho gui pāhmbu nda'a ram hma gue majuāni, ne gui 'yeshu yu ts'oqui buya. Nguetho guí 'buhmbu 'da hinga ná pāhmbu xun ho Oja. Ne guehna dí xi ahū na, janangue'a gui pes' ní sāhu.

Hague din ja 'bu bi dāmbēni u xun du

³⁵ Uague guím bεmhbu 'da ahū gui 'yāngahū: “Be'a di ja 'bu bi dāmbēni u xun du, ne 'be'a ní ngoc'yēi din ja mahøn'a.” ³⁶ Pe n'da rán t'ānni yu 'yāmbui a. Ha hin guí nuhu 'be'a di ja n'da ra hmudā 'bu pa nthuhu ngue i 'ya rá xi ne ja da bōx'a rá mbui buya. ³⁷ Ne hōnt'a go má hmudā guí tuhmbu, hinga guexta'a rá ndā 'bu bi bōts'e. Nguetho gue'a rá ndā gā tuhmbu, ne ra

paxi bu dán go 'bu bi bōts'e. ³⁸ Ne hōnt'a go nda'a má hmudā da thuhu, gātho yá xise 'bu bin ja, tengu bi zānba Oja a. ³⁹ Ne hinga 'da'angu ma ngoc'yēihu yu fani o gue yu doja o yu huā. ⁴⁰ Ne in jabu 'be'a gātho i ja bu mahēts'i ne 'be'a gātho i ja ua ja ra ximhāi, nu'bu bí ja bu mahēts'i, n'dan'yo thoho nán ho xinda gue'u ja ua ja ra hāi. ⁴¹ Nu'a rán nequi ra hyadi ne ra zāna ne yu sō gātho 'dahma 'dan'yo. Ne hinga 'da'angu u yu sō, 'dahma 'dan'yo bu ni nequi. ⁴² Ne ngutho nangue'bu bi dāmbēni yu du, ne nu'bu bi t'ā a ra ngoc'yēi, da 'ya nguetho nts'ānbi da 'ya a. Pe nu'bu bi dāmbēni buya ne hin njām'bu da du mahøn'a. ⁴³ Nu'a bi t'āgui hingui ho, pe nu'a da bōts'e εmme xun ho a. Nu'bu mi t'āgui hin'yu rá ts'edi, pe nu'bu mí bōts'e, man'da εmme bin ja rá ts'edi. ⁴⁴ Nu'a ra ngō 'bu mi t'āgui, nts'ānni hōnt'ua ja ra ximhāi dim 'bui. Pe nu'bu bi bōts'e, nts'ānni dim 'bupu mahēts'i buya. Ne guí pāhmbu i ja ma jā'ihu nangue ra ximhāi, pe man'da i jatho gui pāhmbu ngue ne'a din ja ma jā'ihu nangue rá Hogandāhi Oja. ⁴⁵ Ne gue'a in ja a tengu mán t'o't'i bu ja rá t'ohni Oja, gue ná n'da ra Adán bi ts'ānni bin jā'i ua ja ra ximhāi. Pe nu'a ná yoho gue'a di un ra temazāi ngue njām'bu da guadi, gue'a ra Cristo a. ⁴⁶ Ne m'bet'o dām 'buhmbu nangue ma ngoc'yēihu ngue hōnt'ua ja ra ximhāi dim 'bui. Ne m'bejua buya dam 'buhmbu nangue ra ngoc'yēi ngue nts'ānni dim 'bupu mahēts'i. ⁴⁷ Ne nu rá mbūdi ran 'yohu nt'ot'e nangue ra hāi. Nu a ná yoho gue'a bí 'yēh mahēts'i, ma Hmuhu ra Cristo a. ⁴⁸ Ne ngutho ma ngoc'yēihu ua ja ra hāi, tengu tho a ran 'yohu ngue bi t'ot'e nangue ra hāi. Pe nu ma ngoc'yēihu m'bejua din ja tengu thoho rá ngoc'yēi a ma Hmuhu ra Cristo, nu'a ran 'yohu bí 'yēh mahēts'i a. ⁴⁹ Ne tengu thoho bu dá nequihu nangue ra Adán nt'ot'e ra hāi, ne ngutho bu dá nequihu mahøn'a nangue'a ra mengu bu mahēts'i. ⁵⁰ Ne dín nde ga xi ahū mahøn'a, ma zi cu ahū, ngue nu'a man ngōhu ne ma jihū i jajū ya, hingui sā da gonhui rá ts'edi Oja mahēts'i a. Nguetho nu'a hingui hāt'i, hingui sā 'darpū da 'bes'ui a da hyāt'i hōn'bu go njām'bu. ⁵¹ Pe dín nde ahū gui pāhmbu a him mam fādi, ngue hinga gātho ga tuhū

ngue dyá 'yɛc'yɛihɘ, pɛ gátho da mba ma pârquigahɘ ma ngøc'yɛihɘ. ⁵² Nɛ xøgue n'dan c'uɛrpadátho da 'yørcahɘ 'bɘ bin yá ra thɛxi 'bɘ rán zɛgui ra pa. Nɛ nu'bɘ bin yá ra thɛxi, 'bɛx da ndants'i gátho ɘ yɘ 'yɛc'yɛi xɛn du, nɛ din ja yá ngø him man zä din ts'oni. Nɛ'ɘ xí du, nɛ'ɘ hin ní du, gátho da mba ma pädi. ⁵³ Nɛ nu ma ngøc'yɛihɘ dí hehɘ ya hin da hyät'i, janangue'a da mba mahoqui ngue da hyät'i mazäi bɘya. Nɛ i ja rán däte a ma ngøc'yɛihɘ ya, pɛgue din jajɘ a njám'bɘ da du. ⁵⁴ Nɛ nu'bɘ bin ja ma ngøc'yɛihɘ ngue njám'bɘ da du, ya bi jä'ts'a bi man rá t'ohni Ojä bɘya, bi 'yɛna: “Pɛ nu'bɘ dám 'bɘhmbɘ mahøn'a, gue'a dí guah ran däte a, nguetho ya bi thäpi.” ⁵⁵ “Hague grán däte, hapɘ i ja ni ts'edi ya ngue gui hyoje. 'Bɛ'a gá ja ya thä, nɛ ya gui ɛna xquí taje.” ⁵⁶ Nɛ nu yán t'ɛdi Ojä nɛ gue'ɘ nám fädi ja ma ts'oquihɘ. Nɛ nu'a ma ts'oquihɘ bɘya, gue'a ní zä di ɛngahɘ ran däte a. ⁵⁷ Pɛ jamadi gahɘ Ojä, nguetho bi jajɘ dá tafɘ ran däte nangue'a ma Hmuhɘ ra Jesucristo. ⁵⁸ Janangue'a, ma zi cu ahɘ, damín zámhbɘ bɘ xɛn ho nɛ hin hapɘ gui 'uehmbɘ bɘ. Nɛ gui hyumbi man'da man'da gam pɛhmbɘ nangue rá 'bɛfi ra Hmu, nguetho gui pähmbɘ hinga säti thoho a, xinda gue'bɘ hin ga ndanshɘ mahøn'a.

16

Nthqqui yɘ mbeti da 'bäx yɘ cu

¹ Nɛ nuya dín nde ga xi ahɘ 'bɛ'a gui 'yøthɘ nangue ra mbeti guidí pɛthɘ, ngue nu'a rá m fäts'i ma mi'yɛc'yɛihɘ. Dami 'yøthɘ tengu thoho dá xicä ɘ 'bɘpɘ ja yɘm pɛti bɘ Galacia. ² Ngue gátho 'bɘ domingo, n'da ngu n'da ahɘ gui hyajɘ ts'ɘ a hangu xquí tãhmbɘ nhyäto 'bɘ nhyäto, gui pɛshɘ. Nɛ nu'bɘ dá søngä bɘ, ya di jabɘ, nɛ hinga ja gui pɛthɘ bɘya. ³ Nɛ nu'bɘ dá søngä bɘ, ga pɛhndä bɘ Jerusalén ɘ yɘn 'yohɘ ngue gá huanhdɘ. Nɛ ga un ra søcuä da gäts'i nangue ran zɛngua, nɛ da hyäx'a xquí pɛthɘ bɘya. ⁴ Nɛ 'bɛ dán 'yomfɛni 'bɘ da zä 'nɛqui ga mba, ya 'darpɘ dá mbähmbe bɘya.

Bi ma da bøn na 'yo ra Pablo

⁵ Nɛ nu'bɘ dá mba na 'yo, i jatho 'bɛ ba søngä bɘ Macedonia, nɛ ja ga thocä bɘ Corinto bɘya. ⁶ Nɛ xømhma thoho dam

'bɘhmbɘ bɘ 'da yɘ pa, uague dam 'bɘhmbɘ bɘ gátho dám bøn yɘ pa xɘ sɛ. Nɛ nubɘya xømhma thoho da zä gui zɛjɘ ts'ɘ 'bɘ di nɛqui to'o da 'yurca ra 'yu hapɘ gátho dan 'yo m'bɛjua. ⁷ Pɛ hin dín ndegä ngue xø ga thotho bɘ gui 'bɘhmbɘ, pɛ dín nde dam 'bɘpɘ 'da yɘ pa, 'bɘ gue'a da nde ma Hmuhɘ a. ⁸ 'Bɛ dam 'bɛcä ua ja ra hnini Éfeso man yozna, ja ga mba bɘ. ⁹ Nguetho ɛmmɛ hndeqe ga man rá m hman Ojä ua, madague'bɘ xɛn ngu man säi'be 'bɛcua. Pɛ ɛmmɛ i te rá 'bɛfi Ojä ua, jannangue'a him 'bɛxque sä ga mba n'dihi. ¹⁰ Nɛ nu'bɘ da zøm bɘ a ra Timoteo, dami simanhohɘ, janangue'a nte da bɛni. Nguetho dim pɛfi nangue rá 'bɛfi ma Hmuhɘ a, tengu thohogä. ¹¹ Pɛ jatho gátho ahɘ gui numansuhɘ a ra Timoteo. Nɛ nu'bɘ bá ɛcua, dami fäxhɘ ngue da zømanho ua. Nguetho dí tøn'ua a, nɛ ɛmmɛ dín nde ga nu mahøn'a, nɛ'ɘ gátho mi'da. ¹² Nɛ ɛmmɛ dá xicä ma cuhɘ ra Apolo xtá mbähä 'da yɘ cu 'bɛcua, ngue da nu ahɘ. Pɛ him bi nde bi mba ya. Pɛ xømhma thoho m'bɛjua da mba bɘ 'bɘ bi zä da mba.

Yán zɛgui ran zɛngua

¹³ Nɛ jant'a thoho gui 'yøthɘ tengu'bɘ gan äthãhɘ, ngue gan zámhbɘ bɘ ja ni t'ɛc'yɛihɘ. Dami hyuthɘ ran zambäi, din ja ni ts'edihɘ xɛn ho. ¹⁴ Nɛ 'bɛ'a gátho gui øthɘ, pɛ dami 'yøthɘ nangue ran huɛcate. ¹⁵ Nɛ nuya ma zi cu ahɘ, gui pähmbɘ ngue gátho ja a yán jahɘ ra Estéfano, mbädi yɘ 'yɛc'yɛi bɘ ra häi Acaya, nɛ ɛmmɛ hønt'a im bɛni ngue da mbäx yá mi'yɛc'yɛihɘ ɘ. ¹⁶ Janangue'a dín nde ahɘ ɛmmɛ gui numansuhɘ a ra Estéfano, ngue'a gui 'yøthɘ a da man a. Pɛ nɛ'ɘ mi'da i 'bɘpɘ, ngue 'da'angu i øthɘ a ra Estéfano, ngue'a hin din säi, nɛ humbi da 'yøt' ra 'bɛfi xɛn ho, nɛ'ɘ gui numansuhɘ ɘ. ¹⁷ Nɛ ɛmmɛ dadí johyagä, ngue nu'a mí hɛmbä 'bɛ'a gui øthɘ, pɛ ya dí pãcä ya, nguetho bi zøcua a ra Estéfano, nɛ ra Fortunato, nɛ'a ra Acaico. ¹⁸ Janangue ɛmmɛ bi xah ma mbäi. Nɛ ahɘ bi xah ni mbäihɘ ya, nangue'a ram hma gá 'yängahɘ gue'a hin gmí pähmbɘ. Nɛ dami numanhohɘ ɘ yɘ jä'i tengu ɘ. ¹⁹ Nu yɘ cu i 'bɛcua ra häi Asia, gátho i pen'nahɘ ran zɛngua. Nu ra Aquila nɛ ra Priscila rá xisu, nɛ gátho ɘ dim pɛti bɘ ja rá ngu, nɛ gátho i pen'nahɘ

ran zɛngua nanguɛ rá thuhu ma Hmuhɛ.
²⁰ Dami hyɔnbahɛ yɔn zɛngua gátho yɛ cu
 i 'bɛcua. Damin zɛngua zɛhɛhɛ n'da ngu
 n'da ahɛ ngue 'da gdín huɛctahɛ. ²¹ Pɛ nugä
 dra Pablogä ga ozɛhɛgä n'da ran zɛngua dí
 pɛn'nahɛ nanguɛ ma 'yɛsɛgä. ²² Nu'bɛ i 'bɛ
 a n'da ngue him majuani i numanho a ma
 Hmuhɛ ra Jesucristo, nɛ hin te rán jaui Ojɔ
 a 'bɛ, nɛ da zänba ran ɛnbi a. Nɛ mi ts'utho
 ba ɛh ma Hmuhɛ da 'yɔt' ran juɔnbi a. ²³ Nɛ
 nuya da mbäx ahɛ rá mate ma Hmuhɛ ra
 Jesucristo. ²⁴ Nɛ ɛmmɛ dadí huɛc'ahɛ gátho
 ahɛ nanguɛ 'darɛ dí 'bɛhmbɛ ra Cristo
 Jesús. Nɛ hɔnt'a dí xi ahɛ ya.

2 CORINTIOS

Ná yoho ra sɔcuɔ bi 'yorba ra Pablo ɥ yɛc'yɛi bɥ ja ra ɔɔhnini Corinto

Ran zengua

¹ Nugä drá Pablogä, nɛ nangue rá pähä Ojɔ ma 'bäigä'be a ra Jesucristo. Dín 'yogä'be ma cuhɥ ra Timoteo. Nɛ dí pɛn'nahɥ bɥ ra sɔcuɔ gyɥ 'yɛc'yɛihɥ ngue dim peti bɥ ja rán ngu Ojɔ bɥ ja ra hnini Corinto, nɛ gätho yɥ 'yɛc'yɛi i 'bɥpɥ ja ra xɛqui Acaya. ² Nɛ nu'a Ojɔ ma Tahɥ nɛ ra Jesucristo ma Hmuhɥ di 'da ahɥ rá mate a, nɛ da hyut'a ni mbɥihɥ.

Yɥn ɥnbi ra Pablo

³ Jamadi Ojɔ rá Ta ma Hmuhɥ ra Jesucristo, nguetho i ja rá yembɥi nanguejɥ. Nɛ guesɛ Ojɔ thocua thofo i hurca ma mbɥihɥ. ⁴ Nu'a Ojɔ i hurca ma mbɥihɥ nangue gätho yɥn ɥnbi dín nuhɥ. Janangue'a da zä ga hurpahɥ yá mbɥi 'da to'o in nu ran ɥnbi, tengu tho bɥ í hyurcahɥ ma mbɥihɥ Ojɔ. ⁵ Nu'bɥ dí comhbɥ yán ɥnbi ra Cristo, nu'a di zɛrca ma mbɥihɥ, go din theui ran ɥnbi dín nuhɥ. ⁶ Nɛ nangue ran ɥnbi dín nugä'be, gue'a dín te ni t'ɛc'yɛihɥ, nɛ di zɛt'a ni mbɥihɥ a. Nɛ nu'bɥ di zɛrca ma mbɥi'be Ojɔ, nɛ ahɥ di zɛt'a ni mbɥihɥ. Nguetho nu'bɥ guím bɛmhɥ a ran ɥnbi dín nu'be, sä gui hyäthɥ nɛ hin gan xɔmbɥihɥ ran ɥnbi guín nuhɥ, tengu thohogä'be. ⁷ Hin ts'ɥ dadí 'yon ma mbɥi'be nangue ni t'ɛc'yɛihɥ. Nɛ dí pɔ'be ngue guí comhbɥ man ɥnbi'be. Ngutho Ojɔ da hyurca ma mbɥihɥ. ⁸ Nugä'be dín nde ahɥ, ma cu ahɥ, gui pɔhmbɥ ngue dán nu'be ran ɥnbi bɥ ja ra häi Asia. Nɛ hin'yɥ ma ts'ɛdi'be ngue xcá häzɛhɛ'be, nguetho ɛmmɛ ts'ɛdi ran ɥnbi dá nu'be, nɛ mi ts'ɛtho xcá tu'be bɥ. ⁹ Majuɔni ɛ maguerɥ xcá tu'be, pɛ gätho ɥ bin ja n'damhma sä ga pɔ'be ngue hin'yɥ ma ts'ɛdi zɛhɛ'be, pɛ ga tɔm'be 'be'a da 'yɔt' Ojɔ, ngue man'da xɥn ndoho rá ts'ɛdi ngue da xox'ɥ xɥn du. ¹⁰ Nu'a Ojɔ bi yängä'be bɥ ja ran ɔɔte ngue ɛmmɛ nts'utho, nɛ dí pɔ'be ngue Ojɔ da yängä'be mahɔn'a. Nɛ dí

ɛc'yɛi'be nɛ dí tɔm'be ngue thocua thofo da yängä'be Ojɔ. ¹¹ Nɛ nu ahɥ sä gui zɛc'be ts'ɥ 'bɥ guín yɔhɥ Ojɔ nanguecä'be, nɛ m'bejua bɥya da zä gätho ahɥ n'dat'a ga xihmbɥ jamadi Ojɔ nangue 'be'a bi 'yɔrca'be.

Ra Pablo bi ma hanja him bi mba n'dihi bɥ ja ra hnini Corinto

¹² I hu ma mbɥi'be nguetho di bɛnga ma mbɥi'be ngue xɥn ho 'be'a dí ɔt'be ua ja ra ximhäi, nɛ xɥn ho 'be'a dí ɔt'be nangue ahɥ. Nɛ hin nangue man 'yomfɛnise'be, pɛ Ojɔ i fäxcä'be ngue dí ɔt'be ran ho. ¹³ Dín nde ahɥ gui pɔhmbɥ xɥn ho 'be'a dí ɔt'be, tengu dí ɔt'ahɥ ya. ¹⁴ Nɛ madague'bɥ hin gui pɔhmbɥ gätho ya dí xi'ahɥ, pɛ nu'bɥ bi zɔn ra pa ba ɛh ra Hmu Jesús, gan johyahɥ nangue a ram hma dí ɔt'ahɥ. Nɛ ngutho ga'be da hyu ma mbɥi'be nangue ahɥ. ¹⁵ Majuɔni min ndegä xcá mba bɥ, nɛ nu'bɥ xcá mba bɥ, mi sä nyondj xcá hut'a ni mbɥihɥ. ¹⁶ Mim bɛngä ngue xcá thocä bɥ guí 'bɥhmbɥ, gan nu ahɥ ts'ɥ nu'bɥ má mbagä bɥ ja ra häi Macedonia, nɛ dím bɛngä ga thopɥ mahɔn'a 'bɥ dá pɔngä ua ja ra häi Macedonia. Nɛ nu'bɥ dá mba bɥ, dím bɛngä ngue gui fäxcä bɥ ja ra 'yu Judea. ¹⁷ Pɛ hingui yoho man 'yomfɛnigä, tengu guí ɛnjɥ dí ɔt'ä 'bɥ him má thocä bɥ. Hin dí ɔt'ä tengu ɔt'i 'da ɥ yɥn 'yohɥ ngue yoho im bɛni. ¹⁸ Nɛ majuɔni dá bɛngä xcá mba bɥ 'bɥ má xi ahɥ. Nɛ i pɔ Ojɔ majuɔni dí xi ahɥ. ¹⁹ Nugä nɛ ra Timoteo nɛ ra Silvano ya dá xi ahe nangue ra Cristo Jesús, rá Ts'ɥnt'ɥ Ojɔ. Nɛ nu'a ra Cristo hin di pä a im bɛni, pɛ hɔnt'a majuɔni im man a. ²⁰ Nɛ gue'a ra Cristo ní ja'ts'i 'be'a gätho i sän Ojɔ da 'yɔt'e, nɛ nangue bi hogahɥ ra Cristo dí pɔhmbɥ di 'dajɥ rá mate Ojɔ 'bɥ dí äfɥ, nɛ gue'a ná ɛspahɥ Ojɔ a. ²¹ Guet'a Ojɔ bi 'dajɥ ra ts'ɛdi ngue thocua thofo ga tɛnhɥ ra Cristo, nɛ n'da ngu n'dajɥ bi 'dajɥ ra 'bɛfi. ²² Nɛ guet'a Ojɔ bi 'yɔt'e yá mbɛti gahɥ a, nɛ bi 'dajɥ rá Hogandɔhi mbo ma mbɥihɥ, guerpɥ na fadi majuɔni di 'dajɥ 'be'a gätho man'da. ²³ Majuɔni a dí xi ahɥ ngue hanja hin dá thocä bɥ guí 'bɥhmbɥ. Nu'bɥ xcá sɔngä bɥ a ra pa dá xi ahɥ, xcá ɔamhyɔ ahɥ ts'ɥ 'bɥ, nguetho hinga nadí hojɥ 'be'a guí ɔthɥ. Nɛ ndetho ɛmmɛ xcá ɥn'na ni mbɥihɥ 'be'a xcá xi ahɥ. Nɛ dí pɔdi majuɔni a dí xi

ahꞰ ya, nꞰ dí xi OjꞰ di 'dac ran Ʞnbi 'bꞰ him majuaꞰni a dí m ma. ²⁴ PꞰ dín nde ahꞰ da hyu ni mbꞰihꞰ, nꞰ hin da du ni mbꞰihꞰ 'bꞰ'a ga xi ahꞰ. NꞰ gue'a dín nde ga øt'ahꞰ 'bꞰ dá mbagá bꞰ. PꞰ hin'yꞰ man'da sä ga xi ahꞰ gui 'yꞰc'yꞰihꞰ, nguetho i jua'a guí Ʞc'yꞰihꞰ ngue guí pꞰhmbꞰ majuaꞰni ra Cristo.

2

¹ Janangue'a dá Ʞnsegá, nu'bꞰ dá mba bꞰ mahøn'a, hin ga 'da ahꞰ ra dumbꞰi mahøn'a. ² Nguetho nu'bꞰ guím bꞰndumbꞰihꞰ, hingui sä gui 'dajꞰ ran johya 'bꞰ. NꞰ hønse ahꞰ sä gui 'dajꞰ ran johya, pꞰ hingui sä 'bꞰ i tu ni mbꞰihꞰ. ³ Janangue'a dá ot'ahꞰ ra søcuꞰ nguetho dín nde ngue gan 'yomfꞰnihꞰ ts'Ʞ, nꞰ sä gui hojꞰ 'bꞰ'a gnám 'bꞰhmbꞰ. NꞰ nu'bꞰ dá mbagá bꞰ, ya xquí hojꞰ a 'bꞰ'a man'da gnám 'bꞰhmbꞰ, nꞰ sä gui 'dajꞰ ran johya bꞰya nꞰ hin dín ja'ahꞰ ra dumbꞰi. Nguetho dí Ʞnsegá ngue n'dat'a dí m bꞰmhꞰ, nu'bꞰ dín johyagá nꞰ ahꞰ ja nin johyahꞰ. ⁴ NꞰ Ʞmme mi tu ma mbꞰi nu'bꞰ má ot'ahꞰ ra søcuꞰ, nꞰ Ʞmme dán zoni, nguetho hin dín nde gui Ʞ't' ni mbꞰihꞰ nangue 'bꞰ'a dá ot'ahꞰ, pꞰ dín nde gui pꞰhmbꞰ ngue Ʞmme dadí huꞰc ahꞰ.

Da mba ma punbi to'o bi 'yøt' ran ts'o

⁵ Hinga hønsegá pꞰ gátho ahꞰ i ja ahꞰ ra dumbꞰi nangue 'bꞰ'a bi 'yøt' ran 'yohꞰ ngue bi zin rá hømbe. ⁶ PꞰ dí Ʞna xøt'a ya ran Ʞnbi gá unhdꞰ a ran 'yohꞰ. ⁷ NꞰ nuya nde'bꞰ gui punbahꞰ rá ts'oqui, nꞰ gui hyurpahꞰ rá mbꞰi. Nguetho nu'bꞰ hin gui hyurpahꞰ rá mbꞰi, man'da din ja ra dumbꞰi ngue njꞰm'bꞰ sä din hogui. ⁸ Nuya dí ä ahꞰ ra mate ngue gui 'yuthꞰ xꞰn ho nin huꞰcatehꞰ a ran 'yohꞰ. ⁹ Nugá dá ot'ahꞰ nguetho dín nde ga pꞰ 'bꞰ guí øthꞰ tengu dí xi ahꞰ, uague hin'na. ¹⁰ Nu'bꞰ guí punbahꞰ n'da ni mijꞰ'ihꞰ, nꞰcá ga punba a. NꞰ nu'bꞰ guí punbahꞰ 'bꞰ'a bi 'yøt'a n'da, nꞰ dí punbá a nangue rán t'Ʞdi ra Cristo. ¹¹ Nguetho hin dín ndegá da dajꞰ ra zĩthu nangue 'bꞰ'a dí øthꞰ. Dí pꞰhmbꞰ 'bꞰ'a nde da 'yøt'a ra zĩthu nguetho in nde da hyájꞰ.

Him bin säya a ní bꞰm bꞰ Corinto ra Pablo

¹² Nu'bꞰ má søngá bꞰ ja ra hnini Troas, OjꞰ ya xí xocua yú mbꞰi yꞰjꞰ'i bꞰ. NꞰ hingui

hꞰi dá mangá bꞰ rán ho ma'da'yo ra Cristo nguetho yꞰjꞰ'i min nde da 'yøde. ¹³ PꞰ hin dán johyagá, nguetho hin dá tĩngá bꞰ ma cuhꞰ ra Tito. Ngue xtá xiqui 'bꞰ'a guí øthꞰ bꞰ. JananjabꞰ dá socá yꞰjꞰ'i bꞰ Troas nꞰ dá mbagá bꞰ ja ra häi Macedonia, ja dá tĩngá bꞰ a ra Tito.

Nangue ra Cristo sä ga tafꞰ ra zĩthu

¹⁴ PꞰ jamadi OjꞰ, nangue dín 'yohꞰ ra Cristo di jajꞰ ga tafꞰ ra zĩthu bꞰ'a gátho dí øthꞰ. NꞰ hønbe go hapꞰ dí m mam'be ran ho ma'da'yo, OjꞰ di japi da tho a, tengu tho 'bꞰ n'da ra 'yꞰthi i tux ran dꞰhi i yꞰmanho. ¹⁵ NꞰ nangue dín 'yohꞰ ra Cristo, OjꞰ in numanhojꞰ, tengu ra 'yꞰthi i yꞰmanho bꞰ nam bꞰn OjꞰ. Nugá'be dí m mam'be ra Cristo Jesús bꞰ 'bꞰi gátho yꞰjꞰ'i, gue'Ʞ i ja yú temazꞰi, nꞰ Ʞ di 'bꞰh ra temazꞰi. ¹⁶ Nu a ram hma dí m mam'be, da zänba ran Ʞnbi a 'bꞰ hingui nde da hyꞰn a n'da, pꞰ nu Ʞ to'o i Ʞc'yꞰi 'bꞰ'a dí m mam'be, di un ra te a. PꞰ to'o maha da hyät'i da'yøt' na. ¹⁷ Hønt'Ʞ tengu gá'be ngue n'dat'a OjꞰ dí m bꞰmhꞰ, nꞰ dyꞰm 'bꞰhngá'be OjꞰ, nꞰ dyú 'yꞰhꞰ gá'be ra Cristo, nꞰ nu a OjꞰ in nuc'be. NꞰ nugá'be hin dí øt'be tengu øt'Ʞ 'da xꞰn ngu ngue in nde da dꞰse nangue rá 'bꞰfi OjꞰ i øt'e.

3

Rán hoqui OjꞰ ma'da'yo

¹ Ha guí ꞰmhꞰ dí ozehꞰ ma certificado'be 'bꞰ dí xi ahꞰ 'bꞰ'a dí øt'be. Ha jatho din ja ma certificado'be ngue da xi ahꞰ xꞰn ho dí øt'be tengu i cꞰ yꞰ hyäte xänbate guí 'bꞰhmbꞰ bꞰ. O ha guí ꞰmhꞰ jatho gui 'yørca'be n'da tengu guí ørpa Ʞ 'da. ² PꞰ go gueꞰe ahꞰ ma certificado ahꞰ nguetho nu'bꞰ 'bo'o ngue bi bꞰ'a gním 'bꞰhmbꞰ, da bꞰdi 'bꞰ'a ma hoga'bꞰfi dá øt'ä bꞰ 'bꞰ mäm 'bꞰhmbꞰ bꞰ. ³ NꞰ nu Ʞ yꞰjꞰ'i ngue hingui Ʞc'yꞰi da nu ahꞰ, tengu 'bꞰ bi nu n'da ra søcuꞰ nangue rá m hman OjꞰ. PꞰ hinga gue ra søcuꞰ nt'o't'i ra tinta o gue nt'o't'i bꞰ ja ra do ngue da nu Ʞ, pꞰ gue'a bi 'yo't'a ra Cristo bꞰ ni mbꞰihꞰ nangue rá HogandꞰhi OjꞰ 'bꞰ má xän'nahꞰ. ⁴ Da zä ngubꞰ ga xi ahꞰ ngue xꞰn ho ra 'bꞰfi dí øt'a'be, nguetho i fäxca'be OjꞰ nangue dín 'yohꞰ ra Cristo. ⁵ NꞰ hin nangue man hose'be da zä ga øt'be ran ho, pꞰ hønse OjꞰ di 'dac'be ra ts'edi ga

øt'be 'be'a dí øt'be. ⁶ Nu Oja bi 'dac'be 'be'a ga hom'be ngue i juadi xæn ho, ngue da zä ga xi'be yu ja'i rán hoqui Oja ma'da'yo. Nu ran hoqui hinga 'da'anguui i mammi yæn t'edi nt'o't'i maya'bu. Nguetho nu'a ran ho ma'da'yo i xijü di 'dajü ra temazai a rá Hogandahi Oja. Pε nu yæn t'edi i xijü tengu 'bu ma yapatehu, ngue'a hin dí hät'i ga øzehehu a ran ho im mam bu. ⁷ Pε nu'bu rá mbüdi bin t'un yæn t'edi, pε min 'youi a rá nuixte Oja, nguetho emme madi yoxni rá hmi ra Moisés 'bu madín t'un yu do nt'o't'i yæn t'edi, janangue'a hingui sä u yu ja'i da hyerpa rá hmi. M'bejua buya bim 'be a rá nuixte mi ja bu rá hmi. Pε madague'a in 'youi ra nuixte u yæn t'edi 'bu ja min t'uni, pε din yapate ne ran unbi. ⁸ Nu yæn t'edi min 'youi rá nuixte Oja ne bi man a ran däte. Pε emme xæn ngu man'da rá nuixte Oja in 'youi rá 'befi rá Hogandahi Oja. ⁹ N'youi rá nuixte Oja yæn t'edi ngue din yapate, pε emme man'da xæn ngu rá nuixte Oja din 'youi ran ho ma'da'yo ngue im man Oja di hogahu. ¹⁰ Nuya bim 'beh rá ts'edi u yæn t'edi, nguetho emme man'da i ja rá ts'edi ran ho ma'da'yo. ¹¹ Nu yæn t'edi min 'youi ra nuixte, pε nts'änni 'da yu patho da hyät'i, ne bi thogui. Pε nuya emme xæn ngu ra nuixte in 'youi a ran ho ma'da'yo, ne njäm'bu da guadi. ¹² Dí pähmbu ngue njäm'bu dim 'beh rá ts'edi a ran hoqui ma'da'yo ngue bi 'yøt' Oja. Janangue'a sä ga huthu nzämbui gam mamhu ran ho ma'da'yo. ¹³ Ne nu'bu dí m mamhu ran ho ma'da'yo, hin dí øthu tengu mi øt' ra Moisés maya'bu, ngue bi gop rá hmi ra 'bøt'e, ndepe hin da nu yu ja'i israel gue'bu xtím 'be a rá nuixte. ¹⁴ Pε nu yu ja'i him mi pa u ngue dim 'be u yu nuixte yæn t'edi ne guexta'a yu pa ya, nu'bu in nu ra søcuä guerü nt'o't'i yæn t'edi rán hoqui Oja maya'bu, hingui sä da badi. Nguetho tengu 'bu i ja n'da ra 'bøt'e bu ja rá hmi da gop rá dä. Ne hønt'a ra Cristo sä di 'uecpa a. ¹⁵ Guexta'a yu mbui u 'da i 'buhya, nu'bu in nde da den yæn t'edi ra Moisés ne nu'bu im ma, hingui sä da badi 'be'a nam bøn u, nguetho njot'i tho yu mbui. ¹⁶ Pε nu'bu di päh rán 'yomfëni n'da nangue a ra Cristo ne di döp rá mbui a, din ja ran nequi rá mbui 'bu. ¹⁷ Nu'a ra Cristo, 'da anguui

rá Hogandahi. Ne nu'bu i 'buü mbo ma mbuihu, ne gue'a í thøgahu bu ja ra 'bexui ne ran unbi. ¹⁸ Ne hingan jo'mi ma mbuihu tengu 'bu dí hanthu xæn ho a rá nuixte ra Cristo. Ne tengu n'da ra hyedä di nequi bu to'o da hyandi, ne ngutho gahu man'da man'da di nequi gahu rá nuixte ra Cristo dí hanthu, ne gue'a ní 'yørcahu a ngue ga cohmbu tengu a.

4

¹ Nu rá mate zehø Oja ngue bi 'dac'be ra 'befi, janangue'a hingui cuent ma mbui'be nangue ra 'befi dí øt'be. ² Zai hin di thoc man 'yomfënis'e'be nangue rá 'befi Oja, ne hin dí häte'be 'bu dí m mam'be rá m hman Oja tengu i øt'u 'da. Pε dí m mam'be ngue majuani a rá m hman Oja, ne gätho yu ja'i sä da badi ngue dí 'yo'be xæn ho bu ja rá hmi Oja. ³ Hønt'u ngue ní mba bu ja ran unbi hingui pädi 'be'a nam bøn a dí m mam'be ngue ran ho ma'da'yo. ⁴ Nguetho nu ra zithu t'ëmbi oja ua ja ra ximhäi i ja ya di xädäba yu mbui u i tenni, hin di japi ngue da nu nuixte a rán ho ma'da'yo ra Cristo, ngue xtí yorpü 'bui. Pε nu'a ra Cristo gue'a ní fa Oja a, ne 'da anguui rá ts'edi. ⁵ Pε nugä'be hin dí m mam'be a dí hnumanhoc'be, pε dí m mam'be ngue gue'a ra Cristo Jesús ra Hmu a. Ne dí øt'be ni 'yehø ga'be, nguetho emme dí n numanho'be ra Jesús. ⁶ Nu Oja rá mbüdi bi manda din ja ran nequi bu mi ja ra 'bexui, guet'a Oja bi yorbü ja ma mbuihu. Ne nangue ran nequi i jajü bu ma mbuihu, sä ga pähmbu rá nuixte Oja. Nguetho ra Jesucristo bi jajü dá pähmbu rá nuixte Oja.

Nám 'buhmbu a ngue dí pähmbu a majuani

⁷ Oja bi 'dajü rá ts'edi mbo ma mbuihu, tengu n'da ra jahäi bi järpu a xæn ngu di muui. Tengü 'bu dyu ts'øehu din xen'a n'dihi. Pε guerü na fadi him ma ts'edi zehehu a ná ørpahu rá 'befi Oja, pε guesε rá ts'edi a bi 'dajü. ⁸ Nguetho thocua thoho dí n nu'be yæn unbi, pε hingui tu ma mbui'be nangue rá ts'edi Oja dí n 'yohe. Ne ja'bu hin dí pa'be 'be'a dán go a dí øt'be, pε hin dí m mam'be ngue ga heh ma 'befi'be. ⁹ I 'buh man sui'be pε hin dí 'yosε'be nguetho 'buh mam fäts'ihe ra Cristo, ja'bu in nu ran u ma ja'i'be, pε hin dí tu'be. ¹⁰ Hønbu go

hapu ga mbe'be, din nu'be ran unbi, ne sa xca tu'be nangué ra 'befi ra Jesús dí ot'be, tengu tho 'bu mi du ra Jesús. Pe nangué dí hát'be yan unbi di nequi dí 'buhmbe ra Jesús, ne di jamansuc'be. ¹¹ Ne thocua thoho xna da thog'be nangué dí ot'be rá 'befi ra Jesús, pe gue'a ní nequi rá ts'edi ra Jesús dín 'yo'be a, ngue i faxca'be, ne hin'yu ma ts'edi zeh'e'be. ¹² Janangué'a thocua thoho i thusca man datche, pe gue'a man'da gním 'buhmbu Oja xun ho a. ¹³ Nu'a n'da ran 'yohu bi ma maya'bu bu ja rá t'ohni Oja: "Nugä dí ec'yegä, janangué'a dím mangä na," bi 'yena. Ngutho dí ot'ä'be ya, dí ec'yei'be, janangué'a dí mam'be a dí ec'yei'be. ¹⁴ Ne hin dí su'be, nguetho dí pa'be madá thog'be, pe guet'a Oja ngue bi xox'a ma Hmuhu ra Jesús 'bu mi du, da xoxcä'be tengu bu i xox'a ra Jesús. Ne ahu dan 'yohu 'bu dá sōmhbu bu 'bu a Oja. ¹⁵ Pe nu'u 'be'a gätho dín nu'be nangué ahu, n'damhma man'da xtán ngu ahu guin nuhu rá mate Oja, ne man'da xtán ngu ahu gui 'yemfu Oja, jamadi ni mate. Ne gue'a man'da dí t'εspa Oja a buya. ¹⁶ Janangué'a hingui cuent ma mbui'be nangué a ma 'befi'be, madague'bu man'da man'da in theh rá ts'edi ma ja'i'be. Pe Oja di un ra ts'edi ma mbui'be gätho yu pa. ¹⁷ Nu'u yan unbi dín nuhu ua ja ra häi hingan ya'a u, pe gue'a man'da dá tihmbu ran ho bu mahets'i. Emmε man'da xun ngu ra nuixte gan nuhu bu, xinda gue ran unbi dá nuhu ua ja ra häi. ¹⁸ Hin dím bεmhbu gätho yan unbi dín nuhu ua ja ra ximhäi, nguetho da tho u. Pe man'da dím bεmhbu 'be'a gätho hin dín nuhu ya, nguetho nu'a din jagähu bu mahets'i hin da tho a.

5

¹ Ne dí pahmbu ngue ma ja'ihu tengu n'da ra ngu ua ja ra ximhäi, hinga ya'a da hyät'i. Ne nu'bu da yot' ma ngu ua din ja bu a man'da ma ngumhbu bu mahets'i ngue bi hyo Oja. Ne njam'bu da gua a, nguetho him bi hyoh yu ja'i. ² Ne nuju dadín xōmbuihu nangué ma ngoc'yēihu i jajū ya, ne dín dōmdahu di pāca ma ja'ihu, da gohi ma'da'yo, ngue rán sāui bu mahets'i a. ³ Nu Oja di japi ngue din ja ma ngoc'yēihu bu. ⁴ Pe nuya ngue dí 'buhmbu ua, ne in nu ran

unbi ma ngoc'yēihu ne dín xōmbuihu. Pe hin nangué a dín nde ga tuhu n'dihi, pe man'da dín ndehu a ma ja'ihu ma'da'yo, ngue dím pācahu ma ngoc'yēihu i ja ya. ⁵ Nu Oja bi zāni ngue di pāca ma ja'ihu, ne bi 'daju rá Hogandahi ngue ra hmεpya majuani din ja. ⁶ Ne dín dō'mate thohu yu pa dí 'buhmbu ua. Nguetho dí pahmbu nu yu pa dí 'buhmbu ma ja'ihu i jajū ya, hin dí 'buhmbu ma Hmuhu ra Jesús bu ja rá ngu bu mahets'i. ⁷ Dí pahmbu majuani din ja ma ngumhbu bu, nguetho dí ec'yēigähu Oja, madague'bu hin dín nuhu. ⁸ Ne dín dō'mate thohu ua, pe dí εmhbu ngue man'da xun ho ga sohmbu ua ma ngoc'yēihu, ne ga mbähä bu bí 'bu a ma Hmuhu mahets'i. ⁹ Pe man'da hnehi thoho dín nde ga othu 'be'a in nde ma Hmuhu, madague'a dí 'buhmbu ua ja ra häi, uague dí 'buhmbu bu guεu bí 'bui. ¹⁰ Nguetho da zōn ra pa ngue gätho dyu 'yεc'yēihu jatho dam 'bähmbu bu ja rá hmi ra Cristo, n'da ngu n'daju. 'Dahmi 'datho ga hamhbu 'be'a yün thehu dá othu ua ja ra häi. Ga tåhmbu 'bu xun ho, ga 'behmbu 'bu hin ε ho.

Bi hogahu 'be'a nán sūhmbu Oja 'bu mí du ra Cristo

¹¹ Ne dí su ga ot'ä a hin da numanho Oja, janangué'a dí humbi dí xifi 'be'a dí 'yεc'yēi Oja u yu ja'i. Nugä'be Oja i paç'be xun ho 'be'a majuani dí ot'be, ne nu ahu dín nde ngue gui paç'be xun ho. ¹² Hin dín nde a'be guim bεmhbu ngue dím ma nangué man hose'be. Pe dín nde ngue guin numanhoc'be, guεu da zä gui hεcuahu yu ja'i ngue i ten'ndu yan 'yohu din 'yεzεhe, pe nu'u yú mbui u him majuani u. ¹³ Pe dí ot'be 'be'a gätho da numanho Oja, nguetho dín numanho'be Oja, madague'a im man yu ja'i dí tontogä'be. Pe nu'a 'be'a dí ot'ä'be da bōmanho nangué ahu. ¹⁴ Nangué rán huεcate ra Cristo ná ot'be 'be'a gätho dí ot'be, nguetho dí pahmbu ngue bi du bi nu ran unbi nangué gätho yu ja'i. Ne gue'a ní zä dim pomhbu ran unbi u, tengu 'bu xtán duse ngue xtán guzεhe yú ts'oqui. ¹⁵ Ne bi du ne bi ndants' mahōn'a ngue nde di un ra 'da'yote u gätho yu ja'i. Janangué'a da 'yε'ts'a ní 'yot' yú pähä zεhe u to da hyān ra 'da'yote, ne da 'yot'e 'be'a in numanho a. ¹⁶ Janangué'a nuya dá pah man

'yomfɛni_h, nɛ nuya hin ná numanhoh_h ma miǰa'ih_h 'bɛ'a di ja, tengu mi ɔth_h nu'b_h him mi ɛc'yɛih_h. Pɛ gam bɛmh_h tengu b_h nam bɛn Oǰa _h. Nɛ nu'b_h him mi ɛc'yɛigä, dí m bɛni ngue nu ra Cristo n'da ran 'yoh_h thoho tengugä, pɛ nuya hinguin ja b_h dí m bɛngä ya. ¹⁷ Nguetho gätho to'o in 'yoh_h ra Cristo tengu 'b_h ma'da'yo _h, nu yún yon 'yomfɛni zɛhɛ bi 'bɛ'_h, pɛ nuya gätho bi gohi ma'da'yo. ¹⁸ Pɛ gätho bi 'yɔzɛhɛ Oǰa däm 'b_hmb_h ma'da'yo. Nguetho bi hogah_h 'bɛ'a madín s_hmb_h Oǰa 'b_h mi du ra Cristo. Nɛ nuya bi 'daj_h ra 'bɛfi ngue ga xihmb_h y_h ja'i 'bɛ'a dí zin a Oǰa _h, nɛ da mba ma punbi yú ts'oqui _h gätho i ɛc'yɛi. ¹⁹ Nguetho nu'a Oǰa min 'youi ra Cristo nu'b_h mi 'yɔt'e 'bɛ'a dí hocpa yá mb_hi y_h ja'i ja ra ximhäi. Nuya hin da g_hcpa a rá muui _h yú ts'oqui gätho to'o da 'yɛc'yɛi a. Nɛ bi 'daj_h ra 'bɛfi ngue ga xihmb_h y_h ja'i 'bɛp_h dín y_hmanhoh_h Oǰa _h. ²⁰ Nuj_h ma 'bäigäh_h ra Cristo, ɛmmɛ dí h_hh ma mb_hi dí xihmb_h y_h ja'i tengu tho 'b_h xtá xisɛ Oǰa _h, ngue da 'yäpi di hocpa yá mb_hi, nɛ din 'yoh_h x_hn ho Oǰa. ²¹ Nu'a ra Cristo hin'y_h rá ts'oqui, pɛ bi nu ran _hnbi nangue ma ts'oquih_h tengu 'b_h yú ts'oqui zɛhɛ. Janangue'a da 'yɛmbi rán ho a rán hose ra Cristo to'o gätho da 'yɛc'yɛi 'bɛ'a í du a.

6

¹ Nɛɛ a Oǰa dí comhbe rá 'bɛfi, nɛ janangue'a gätho ma mb_hi'be dí xi ah_h ngue gui jamansuh_h rá mate Oǰa. ² Nguetho Oǰa bi mam b_h ja rá t'ohni: “Dá ɔcä ni ndeh_h a ra pa gá zoj_h, nɛ dá ɔt'ah_h ra mate. Nɛ dá zɛ ah_h ra pa dá y_hn ah_h,” ɛn'a Oǰa. Nuya y_h pa ja b_hya Oǰa sä da 'yɔt'ah_h ran ho, nuya nám pa ya Oǰa i sä di pɔ'ah_h. ³ Nɛ dí honi x_hn ho 'bɛ'a gätho ga ɔt'be, ngue hin di _ht' yá mb_hi 'da 'bɛ'a dí ɔt'be, n'damhma njon di c'aman'_h rá 'bɛfi Oǰa dí ɔt'be. ⁴ Nɛ nangue 'bɛ'a dí ɔt'be dín nde ga ut y_h ja'i ngue maju_hni yúm 'bɛhniga'be ra Cristo ua ja ra häi. Nɛ gätho dí ɔt'be x_hn ho nɛ hin dín x_hmb_hi'be, madague'b_h x_hn ngu ran _hnbi dín nu'be. Nɛ x_hn hɛi 'bɛ'a nám 'b_h'be, nɛ ja'b_h hin dí p_h'be 'bɛ'a ga ɔt'be. ⁵ Nɛ x_hn ngu y_h nidi i 'bɛnzaga'be, nɛ dí ofädi'be, nɛ dín nu'be 'da y_hn 'yo'ts'i 'b_h in c_hɛ y_h ja'i. Nɛ 'da y_h pa ɛmmɛ dí

yä'be nangue ra 'bɛfi x_hn hɛi dí ɔt'be. Nɛ dí äth_h'be 'da _h y_h xui, hin dí ä'be, pɛ dí tɔmda'be 'bɛ'a din ja. Nɛ 'da y_h pa hin'y_h ga si'be. ⁶ Pɛ n'datho ma mb_hi'be tengu rán säui a maju_hni, nɛ dá ɔt'be ran ho nguetho dín 'yo'be rá Hogand_hhi Oǰa. Nɛ hin dadí x_hmb_hi'be nangue ma 'bɛfi'be, pɛ dí utä'be y_h ja'i ma yemb_hi'be nɛ man huɛcate'be. ⁷ Nɛ dí m mam'be a ram hma maju_hni, nguetho di zɛc'be Oǰa ga ɔt'be rá 'bɛfi. Nɛ nangue ma hocja'i dí ɔt'ä'be, hingui sä di y_hcpa'be y_h ja'i. ⁸ Ja'b_h i hnumansuc'be, ja'b_h hin'na, nu'_h 'da di c'aman'_h'be, nu'_h mi'da im ma x_hn ho dí ɔt'be, nu'_h 'da im ma dí fɛhnigä'be. Pɛ madague'a x_hn ngu 'bɛ'a man _h y_h ja'i, dí m mam'be 'bɛ'a ngue maju_hni. ⁹ B_h i 'da ngue im ma ngue hingui p_hadi 'bɛ'a dí ɔt'be, pɛ 'b_h i 'da i p_hc'be x_hn ho. Nɛ n'dapa ngu n'dapa i husca man d_hte'be, pɛ guexta'a dí 'b_h'be. Nɛ x_hn ngu y_hn _hnbi dín nu'be, pɛ hin dí tu'be. ¹⁰ Nɛ nu'b_h dín nu'be ra dumb_hi, 'bɛx di 'dac'be ran johya ra Hmu mahɛts'i. Nugä'be dí hyoya'be, pɛ x_hn ngu _h dí jap'be da d_hn a ran ho, nguetho dí xicä'be 'bɛ'a di un'na Oǰa. Nɛ hin'y_h 'bɛ'a da zä gam mam'be ngue ma mbɛti zɛhɛ'be, pɛ hin'y_h 'bɛ'a dadí 'bɛ'be, nguetho Oǰa di 'dac'be gätho dí hom'be. ¹¹ Nu ah_h ma amigo ah_h guí 'b_hmb_h b_h ja ra hnini Corinto, ya dá xi ah_h gätho 'bɛ'a dí m bɛni, nguetho dadí huɛc'ah_h ngue gätho ma mb_hi. ¹² Nugä'be maju_hni dadí huɛc ah_h, pɛ nu ah_h hin ɛ ja nin huɛcate nanguecä'be. ¹³ Pɛ dí xi ah_h tengu tho 'b_h ma t'uhni ah_h, dami xoc ni mb_hih_h nɛ din ja ah_h ran huɛcate nanguecä'be, tengu tho dí ɔt'be nangue ah_h.

Oǰa i 'b_hp_h mbo ma mb_hih_h

¹⁴ O guín 'yoh_h _h 'da ngue hingui ɛc'yɛi Oǰa, nguetho nte yún jah_h n'da _h ɔt' ran ts'o 'b_h ɔt' ran ho n'da. Nɛ nte rán jai ra 'bɛxui a ran nɛqui. ¹⁵ Nɛ hin te rán jai ra Cristo a ra Satanás ngue ra z_hth_h, nɛ hinga 'dat'a im bɛmmi n'da ra 'yɛc'yɛi a hingui ɛc'yɛi. ¹⁶ Nɛ hin te rán jai rá ngu Oǰa _h y_h hmite, nguetho ni mb_hih_h rá ngu Oǰa ngue i 'b_hi maz_hi. Nɛ gue'a bi man Oǰa maya'b_h: “Nugä dam 'b_hp_h mbo yú mb_hi, nɛ dan 'yoh_h, nɛ nugä ga ɔt'e yú Oǰagä _h, nɛ nu'_h ga ɔt'e ngue ma t'uhnigä _h,” bi 'yɛn Oǰa.

17 Janangue'a bi 'yɛn Oja: “Damí 'uehmbu bu, o guí tenhdu ngu'e'u hingui ɛc'yɛi, nɛ 'yo guí sáhu 'bɛ'a xɛn ts'o. Nɛ ga ɔt'e ngu'e ni Ojaju, nɛ ga sin ahɛ buya. 18 Nɛ ga ɔt'e ni Tajɛ nɛ nu ahɛ ga ɔt'e ma ts'unt'u ahɛ nɛ ma t'ixu ahɛ.” Gue'a bi man Oja ngu'e nuixte rá ts'edi.

7

Bim páh yá mbui yu 'yɛc'yɛi

1 Ma amigo ahɛ dadí huɛc ahɛ, ya xɛn ngu yɛn ho bi man Oja da 'yɔrcahu, pɛ jatho ga 'uehmbu bu i ja 'bɛ'a gátho xɛn ts'o. Nɛ ga 'uehmbu 'bɛ'a in nde di ts'on ma ja'ihɛ, nɛ ma mbuihɛ. Jatho ga homhbɛ man'da man'da 'bɛ'a dí gua'a dán hoju, ngu'e gan numansuhɛ Oja. 2 Nɛ nu ahɛ guí 'buhmbu bu ja ra hnini Corinto, dami bɛnc'be nanguecá'be, nguetho xinga n'da ahɛ bi nu ran unbi 'bɛ'a dá ɔt'ahɛ, nɛ hin te dá ɔt'á'be ngu'e di ts'on'na ni mbuihɛ, nɛ xinga n'da ahɛ dá há ahɛ ngu'e m'bejua ga ɛn'ahɛ gui jurcahu. 3 Nuya hin dín nde ngu'e ga damhya ahɛ, nguetho ya dí xi ahɛ ngu'e ɛmme dadí huɛc ahɛ, nɛ thocua thoho dím bɛn ahɛ, asta gue'bu ga tugá. 4 Nugá dí ɛc'yɛi ngu'e guí ɔthu ran ho, nɛ gue'a ní hyu ma mbui a. Nɛ nu ahɛ gadí 'daju ran johya, madague xɛn ngu yɛn unbi dín nugá'be, pɛ ɛmme hu ma mbui ran johya. 5 Nu'bu má sɔngá'be bu ja ra hái Macedonia, ɛmme xɛn hɛi 'bɛ'a dá ɔt'be, nguetho hɔnbu go hapu dá tho'be bi zɛc'be yu ja'i, nɛ xɛn hɛi 'bɛ'a nám 'bu'be nɛ mi ja ra mbidi ma mbui'be. 6 Pɛ nu Oja nzaí i hurpa yá mbui u to'o i tu yá mbui, nɛ bi hyurca ma mbui'be 'bu mi zɔm bu ra Tito. 7 Bi hyurca ma mbui'be nangue gá hyurpa rá mbui ra Tito 'bu gmí 'buhmbu bu. Nu ra Tito bi xicá'be ngu'e ɛmme bi du ni mbuihɛ nangue 'bɛ'a gá 'yɔthu ngu'e hingui ho. Nɛ bi xicá'be ɛmme gmín ndehɛ guin nuju. Nɛ nu'bu mí c'aman'ugá 'da, nu ahɛ bu gá yanjɛ. Nɛ nangue guím bɛnjɛ, man'da i hu ma mbui. 8 Bi du ma mbuigá 'da yu pa nangue rá mbudi sɔcuá dá pɛn'nahɛ bu, pɛ hin'na ya. Bi du ma mbui nangue ra dumbu dá 'da ahɛ. 9 Nuya dadí johyagá, hin nangue bi du ni mbuihɛ, pɛ nangue gá páh nin 'yomfɛnihɛ 'bu mi du ni mbuihɛ. Nɛ nu Oja bi japi ngu'e bi bɔmanho 'bɛ'a dá

xi ahɛ. Nɛ nte man unbi bi gohi 'bɛ'a dá ɔt'a'be. 10 Nguetho nu'u i hon Oja 'bu i tu yá mbui, di japi di páh yá mbui nangue yá ts'oqui, ngu'e da yɛni, nɛ da 'ue'a ra dumbu buya. Pɛ nu'bu i tu yá mbui ngu'e hingui paði 'bɛ'a da 'yɔt'e nɛ im bɛn ra ximhái, hin di páh rá mbui 'bu, pɛ man'da di un ran dɛte buya. 11 Nu ni dumbu bu bi 'da ahɛ ran 'yomfɛni xɛn ho nangue gá hyomhbɛ Oja, nɛ ɛmme gá hyumbi gá hoju 'bɛ'a bin ja. Nɛ ɛmme gá numan'ahɛ a ngu'e bi 'yɔt' ra ts'oqui, nɛ ɛmme gá suhu 'bɛ'a bin ja. Nɛ gá un ran unbi to'o bi 'yɔt' ran ts'o, nɛ ɛmme gán ɛhyahu gui 'yɔthu ran ho. ɛmme gmín ndehɛ xcá mbagá bu xcá zɛ ahɛ. Nɛ ya gá 'yuhmbu bin ho a ra ts'oqui gmín 'yohu. 12 Jananjabu gue'a dá ot'ahɛ ra sɔcuá a, ngu'e hinga hɔnt'a ngu'e di hoc rá mbui a ran 'yohu ngu'e bi 'yɔt' ran ts'o, xínga gue'a bi t'ɔrpa ran ts'o, pɛ nangue ma sɔcuá dá ot'ahɛ, Oja bi zá bi 'yut'ahɛ ngu'e majuani guí tengahu. 13 Janangue'a ɛmme hu ma mbui'be. Nɛ man'da dadí johya'be nu'bu mi xic'be ra Tito ngu'e gá hyurpa rá mbui a nangue 'bɛ'a gá 'yɔthu. 14 Nɛ dá xih ra Tito, gue da t'ɔmanho a rá m hma bu guí 'buhmbu. Nɛ gue'a gá 'yɔrpahu, gá 'yɔmanho a ram hma bi xi ahɛ. Janangue'a hin dí pɛ'ts' ma ságá nangue 'bɛ'a dá xifi, pɛ ɛmme i hu ma mbui. 15 Nguetho nu'bu mí mba bu ra Tito, ɛmme gá numansuhɛ, nɛ ɛmme gán ɛhyahu gá 'yɔthu 'bɛ'a gátho bi xi ahɛ. Janangue'a man'da bin ja rán huɛcate ra Tito nangue ahɛ bu. 16 Nɛ ɛmme hu ma mbui nguetho sá ga ɛc'yɛi ngu'e majuani guí ɔthu ran ho.

8

Yɛn t'unni yu 'yɛc'yɛi

1 Ma zɛ cu'ahɛ, dín nde ahɛ gui paɛmbu 'bɛ'a gátho bi 'yɔt' rá mate Oja bu mbo yá mbui yu 'yɛc'yɛi dim pɛti bu ja ra hái Macedonia. 2 Nu yu 'yɛc'yɛi bu bi nu ran unbi nguetho yu hyoya thoho u. Pɛ guemhma ɛmme i ja ran johya yá mbui, nɛ man'da man'da di unda yɛn t'unni yá mi 'yɛc'yɛihɛ. 3 Nugá dí haxanjuani ngu'e bi unni xɛn ngu, madague'a hin'yɛ 'bɛ'a da gopu ja rá nguse, nɛ rá páhazɛhɛ bi uni. 4 Nɛ bi 'yác ra mate ngu'e nɛ'u da gom'ma ram fáts'i din t'un'ndu yu hyoya 'yɛc'yɛi bu ja ra hái Judea.

⁵ Nε man'da x̄n ho bi 'yõt'e xinda gue'a dá bεngä, nguetho m'bet'o thoho bi hyon rá pähä Ojā ngue di bεnbi 'be'a da 'yõt'e, nε nub̄ya bi xiqui ngue da mbäxqui ga fäx u yu cu. ⁶ Nu ra Tito rá mb̄di bi xi ah̄u nangue ȳn t'unni gui umhb̄u. Nε dá xi'be ra Tito di jua'a di peti gätho nin t'unnih̄u gá mamhb̄u gui umhb̄u, nangue nin huçcateh̄u, ngue ra mate thoho. ⁷ Nu ah̄u εmme x̄n ngu ȳn ho guí øth̄u, nε i ja ni t'εç'yειh̄u x̄n ho, nε sä guím mamf̄u rá m hman Ojā x̄n ho, nε εmme guí pähm̄b̄u x̄n ho, nε εmme guí εhya gui 'yøth̄u rá 'befi Ojā, nε ja ah̄u nin huçcateh̄u nanguecä'be. Pε nuya x̄n ho 'b̄u gui umhb̄u x̄n ho nin t'unnih̄u, n'damh̄ma hin te gui 'behmb̄u nangue rá 'befi Ojā guí øth̄u. ⁸ Nugä drá Pablogä hin dín nde ga manda ah̄u 'be'a guí øth̄u. Nuna 'be'a bi 'yõt' yu cu bu ja ra häi Macedonia, n'da ra hmεpya a. Nu'b̄u ngub̄u gui 'yøth̄u, da zä ga paçä ngue majuani i ja ah̄u nin huçcateh̄u nangue yu 'yεç'yει. ⁹ Nguetho guí pähm̄b̄u rá mate ma Hmuh̄u ra Jesucristo. Nu'a tengu 'b̄u ra mεmbeti a, pε bin hyoya nangueju ngue bi nde dín jaj̄u x̄n ngu. ¹⁰ Nuya i ja a ga xi ah̄u 'be'a dím bεngä. X̄n ho 'b̄u gui juahmb̄u 'be'a gá d̄mhb̄u má jεya, nguetho εmme gán εhyah̄u má jεya gá un nin t'unnih̄u. ¹¹ Nuya dami peth̄u nin t'unnih̄u, nε daman εhyah̄u ya, tengu 'b̄u rá mb̄di gá bεmh̄b̄u, nε gui umhb̄u 'be'a gätho sä gui umhb̄u. ¹² Nu'b̄u ja a nde di un a n'da, Ojā da numanho, 'b̄u gue'a rán theui 'be'a pε'ts'a n'da a di uni. ¹³ Pε hin dí εna go dín d̄nhyei u 'da o dim mεmbeti u 'da nangue a gá unhd̄u, nε nu ah̄u b̄ya hin'ȳu 'be'a gui hyomhb̄u. ¹⁴ Pε nu'a dí xi ah̄u, pε nuya x̄n ngu i ja ah̄u, x̄n ho 'b̄u gui unhd̄u ts'̄u u 'da hin'ȳu 'be'a da hyoni. Nε nu'b̄u da zøn ra pa ngue hin'ȳu 'be'a gui hyomhb̄u, nu'̄u di zε ah̄u u. Janangue'a gätho thocua thoho dín ja 'be'a da hyoni. ¹⁵ Nε gue'a mán t'o't'i b̄u ja rá m hman Ojā: “To'o di peti x̄n ngu, pε hin da bong thoho a da hyonse, pε nε'̄u di peti z̄u ts'̄utho, hin te di 'bedi.”

Ra Tito nε'̄u in 'yoh̄u

¹⁶ Dí εmfe jamadi Ojā ngue bi 'dac mam fäts'i'be ra Tito, ngue nε'a εmme im bεn ah̄u nε εmme εhya nangue ah̄u. ¹⁷ Ngue nu ra

Tito min nde da 'yõt'e 'be'a dá xifi, nε'a mi ja rá pähä zεhε da mba b̄u. ¹⁸ Nε da mbε ra Tito na man'da ra cu ngue dí pεnhdä b̄u, nu'a im man rá m hman Ojā x̄n ho, nε gätho yu 'yεç'yει ngub̄u im ma nangue'a. ¹⁹ Ma mi'yεç'yειh̄u bi huanhna ran 'yoh̄u na, ngue dan 'yohe 'b̄u dá h̄xhe ra mbeti b̄u Judea. Nε gue'a ná uh man huçcatehe ngue dín nde ga fäx ma cuh̄u, nε dí nuixte ra Hmu mahεts'i a. ²⁰ Nugä'be dadí jamansu 'be'a dí øt'be nangue ȳn t'unni x̄n ngu, nguetho hin dín nde dín ja 'be'a dí c'aman'uc'be. Nε gue'a í than'nd̄u mi'da yu cu ngue ga mbähmbe 'b̄u dá h̄xhe a ra mbeti. ²¹ Nguetho dín nde ga øt'be gätho x̄n ho b̄u na nu Ojā nεp̄u na nu ma mijā'i'be. ²² Nε ga pεn'nah̄u b̄u man'da ra cu mahøn'a ngue da mbähä ra Tito. Nε nuna dí pähm̄be ngue ra 'yεç'yει x̄n ho na. Nεhna εmme εhya da 'yøt'e x̄n ho rá 'befi Ojā. εmme nde da mba b̄u da nu ah̄u, nguetho ya dá xihna nangue ni hogant'øt'eh̄u. ²³ Nε nuna ra Tito, man 'yo'be nangue ma 'befi dadí zε ah̄u. Nε nu'̄u mi'da in 'yoh̄u ra Tito, yám 'behni u yu 'yεç'yει dim peti ua. Nε da mbäx ah̄u nangue rá 'befi Ojā, gue'a dín nεqui x̄n ho rá nuixte ra Cristo b̄u guí 'b̄uhmb̄u. ²⁴ Nuya dami 'yørca'be ra mate gui simanhoh̄u ȳn 'yoh̄u, n'damh̄ma gätho mi'da yu 'yεç'yει da b̄adi ngue majuani i ja nin huçcateh̄u, tengu tho dím mangä ngue nzai i ja ah̄u ran huçcate.

9

Di pet ȳn t'unni nangue ȳu mi'yεç'yειh̄u

¹ Nugä hingui jatho ga xi ah̄u nangue gui zεhmb̄u ni mi'yεç'yειh̄u, nangue ȳn t'unni gui unhd̄u. ² Nguetho dí paði ngue εmme i ja ah̄u ra pähä gui zεhmb̄u. Nε ya dá xih yu jā'i ngue i 'b̄ucua ja ra häi Macedonia 'be'a guí øth̄u b̄u ja ra häi Acaya. Dá xihya ngue gán εhyah̄u gá pet nin t'unnih̄u má jεya. Nε yu cu ua nde da d̄en'nah̄u 'be'a guí øth̄u. ³ Nuya dí pεn'nah̄u ya yu cu da mbäx ah̄u gui peth̄u nin t'unnih̄u jannangue'a di ja bu 'b̄u dá søngähe b̄u, nε dín nεqui ngue guín εhyah̄u gui fäxh̄u yu hyoya, tengu dá xih yu cu ua ngue guí øth̄u. ⁴ Nε nu'b̄u ga mbähmbe b̄u u 'da yu mεngu ua ja ra häi Macedonia, nε hin xquín εhyah̄u gui pet nin t'unnih̄u, ga pε'ts' ma säh̄u 'b̄u. Nguetho εmme dí εç'yει

guí øth_u 'be'a guím mamhb_u. ⁵ Janangue'a dá xihya y_u cu dim 'bet'o da mba b_u, di ze ah_u, n'damhma da zä gui peth_u gätho nin t'unnih_u, di jua a gá mamhb_u. Ne nu'b_u dá mbähmbe b_u, ya xti guadi xquí pet'u gätho nin t'unnih_u. Ne nu man 'yohe da badi ngue gá umhb_u nangue ni pähä zehéh_u, ne hin nangue dá xi ah_u. ⁶ Dami bëmhb_u ya, to'o i tu z_u yoho y_u hmudä, z_u yoho da xoc'u, pe to'o da duhu x_un ngu, da xoqui x_un ngu u. Janangue'a mpähä thoho gui unhd_u y_u hyoya y_un t'unni, ne nu Oj_u x_un ngu ran japi di 'da ah_u b_uya. ⁷ N'da ngu n'da di uni tengu im b_un rá mb_ui zehé di uni. O gadi umhb_u 'b_u hin guín ndese ni mb_uih_u, pe xinga gue'u mi'da da xi ah_u gui umhb_u. Nguetho Oj_u di huéc'u to'o i ja ran johya di uni. ⁸ Nu Oj_u sä di 'da ah_u x_un ngu, janangue'a dí gua a gui hyonseh_u, pe ne'a thocua thoho gui unhd_u to'o hin'y_u 'be'a da hyoni. ⁹ Nt'o't'i b_u ja rám hman Oj_u to'o ngue di unni x_un ho u y_u hyoya, nu'a rá hogant'øt'e da gohi mazai. ¹⁰ Nguetho nu'a Oj_u ngue nzai di un y_u hmudä to'o i tup_u ja ra huahi, ne di japi din xandi ngue din ja 'be'a da zi, guet'a Oj_u di 'da'ah_u ra hmudä dán xand ni hogant'øt'eh_u, tengu b_u nan xand y_u hmudä b_u ja ra huahi. ¹¹ Nu Oj_u di 'daj_u x_un ngu, n'damhma da zä xø ga thoj_u x_un ngu b_uya. Ne nu'b_u dá undähe nin t'unnih_u, ne to'o da hyani da 'y_uspa Oj_u ne di un ra jamadi Oj_u. ¹² Yoho y_un ho da bøni nangue nin t'unnih_u, nu y_u 'y_uç'y_uei din ja 'be'a da hyoni, ne gätho u di un ra jamadi Oj_u b_uya. ¹³ Ne gätho to'o da hyan nin t'unnih_u da 'y_uspa Oj_u, nguetho nu nin t'unnih_u ra hmepya a ngue majua_uni guí çc'y_ueih_u rán ho ma'da'yo ra Cristo, ne çmm_u di johya ngue guí pa_uhmb_u ni cuh_u u, ne'u gätho mi'da y_u cu. ¹⁴ Ne to'o da hyan nin t'unnih_u, da 'y_up Oj_u da mbäx ah_u, ne di huéc ah_u b_uya, nguetho i ja ah_u x_un ngu rá mate Oj_u b_u mbo ni mb_uih_u. ¹⁵ Pe jamadi Oj_u nangue ran t'unni çmm_u x_un ho bi 'daj_u, ngue rá Ts'ant'u, ne hingui sä gam bëmhb_u hangu na ngu di muui a. Janangue'a nu'b_u dí m bëmhb_u 'be'a bin 'daj_u, hin ga hyøj_u 'be'a dí pesh_u 'b_u.

10

Ijaránt'èdi ra Pablo 'be'a da xihya 'y_uç'y_uei

¹ Nugä drá Pablogä, çmm_u dín nde ah_u gui 'yøhmb_u a ga xi ah_u, pe janate tho ga xi ah_u, tengu thoho 'b_u da xi'azehéh_u ra Cristo. Nguetho guí 'b_uhmb_u b_u 'da u sä çna mb_ue dín su 'b_u dí 'b_uhmb_u b_u, ngue'a janate tho dí m mangä, pe nu'b_u dí pen'nah_u ma søcu_u, çmm_u nts'edi dí m mam b_uya, sä çn u 'da. ² Nu'b_u dá mbagä b_u, hin dín nde ga ut'ah_u hangu rá ts'edi man zamb_ui, pe sä ga damhya_ugä ts'u to'o im ma ngue dí m b_uçns_ugä'be 'be'a dí øt'be. ³ Majua_uni dy_u ja'i thohoga'be ua ja ra ximhäi, pe hin dí t_um'be ua a ra ts'edi ná ta_uf_u ra ximhäi. ⁴ Nuj_u hinga gue'a ma ts'edizeh_u nán s_uhmb_u, pe rá ts'edis_u Oj_u a ná ta_uf_u rá ts'edi ran ts'o. ⁵ Nangue rá ts'edi Oj_u dí hecuah_u y_un 'y_uçts'i y_u ja'i nangue 'be'a pa_uç_u, ne'u hingui nde da b_u Oj_u. Ne nu rá ts'edi Oj_u da zä di pä_upa y_un 'yomf_uni y_u ja'i ngue 'da'anguui da bëmhb_u ra Cristo. ⁶ Ne nu'b_u ya dá pa'be ngue majua_uni guí øth_u 'be'a in nde Oj_u, nugä ga hut'anzamb_ui ngue ga 'uec'u 'da guí 'b_uhmb_u b_u, ngue hingui nde da 'yøt'a in nde Oj_u. ⁷ Dami bëmhb_u ya 'be'a i t'øt'ah_u. 'B_u i 'da ah_u ngue im b_uni ngue majua_uni in 'yoh_u ra Cristo, x_un ho 'b_u, pe jatho da badi ngue neçä'be dín 'yo'be ra Cristo. ⁸ Hin dí pe'ts' ma sä x_un ngu y_u nidi ga xi ah_u, ngue bi 'dac man t'èdi'be Oj_u. Nu Oj_u bi 'dac'be ra ts'edi ga ze ah_u man'da gui pa_uhmb_u Oj_u, pe hin nangue ga ts'ongä'be ra 'be_ufi b_u. ⁹ Nugä hin dín nde gui suh_u nangue 'be'a dí ot'ah_u. ¹⁰ Nguetho 'b_upa' da di c'aman'ugä, ne çn'u: "Çmm_u ja rá ts'edi rá søcu_u ra Pablo, pe nu'b_u i 'b_ucua hin'y_u rá ts'edi, ne hingui sä din ya x_un ho," çn u 'da. ¹¹ Pe jatho guim bëmhb_u 'da ah_u ngue tengu b_u nan ja rá ts'edi u ma søcu_ugä, ne ngutho 'b_u dá xi a zehéh_u. ¹² Nugä'be hinga 'da'ígu dí m bëmhb_u y_u ja'i i 'b_upa, ngue i ja ran 'y_uçts'i nangue 'be'a çna pa_uç_u u. Pe nu'u to'o im b_uni man'da i pa_uç_u xinda gue'u mi'da, pe hingui pa a majua_uni. Nguetho sä i nu_uspa y_u mija'ih_u nangue 'be'a im b_uçns_u. ¹³ Pe nugä'be hin dí m mam'be man'da ja man t'èdi'be xinda gue'a bi zänga'be Oj_u, pe hønt'a dí øt'be 'be'a i xic'be Oj_u. Ne bi xic'be Oj_u dam pe'be b_u guí 'b_uhmb_u. ¹⁴ Ne njon da zä da 'y_uçna man'da bi tho'a dá øt'be, xinda gue'a bi xic'be Oj_u 'b_u mb_udi thoho

dá sòm'be b_u guí 'b_uhmb_u dá xi ah_u rán ho ma'da'yo ra Cristo. ¹⁵ Nε hin dín nde ga εm'be ngue ma 'bεfi'be 'bε'a bi 'yøt'ε mi'da b_u guí 'b_uhmb_u, hønt'a ma 'bεfi'be ga ja ah_u guim benth_u ni t'εc'yεih_u x_un ho, nε gue'a dí zä ga øt'be man'da ra 'bεfi b_u, 'b_u da xic'be Oja. ¹⁶ Nε sä ga mbε'be b_u mi'da y_u hnini b_uya ngue man'da yatho guerp_u njom bi xih y_u ja'i rán ho ma'da'yo ra Cristo. Nε njon da zä da ma ngue n'dan'yo dá thocpa rá 'bεfi b_u. ¹⁷ Hingui ho 'b_u din 'yεzεhε n'da, pε man'da da hyädumb_ui da 'yεspa ra Hmu mahεts'i. ¹⁸ Nguetho hin te di muui 'b_u din 'yεzεhε n'da, pε nu'b_u i øt'e 'bε'a da numanho Oja, gue'a di muui.

11

Ra Pablo bi ma nangue y_u hyäte

¹ O gadín xømb_uih_u 'bε'a dí xi ah_u ya, madague'a dí yätontogä ts'ε. ² Pε nugä εmme dí häh ma mb_ui nangue ah_u, nguetho i ja b_u mbo ma mb_ui rán huεcate Oja. Nε εmme dín nde ah_u hønse ra Cristo guin numanhoh_u, tengu n'da ra hmute ngue hin di ts'on rá mb_ui, hønt'a in numanho a to'o dim 'b_uhmi. ³ Pε dín su ngue di ts'on nin 'yomfεnih_u nangue ra fεhni im man ra zithu, tengu thoho bi 'yørpa ra zithu ra Eva rá mb_uadi thoho, nε ts'urp_u thoho di ja ah_u ngue hinga gätho ni mb_uih_u guin numanhoh_u ra Cristo. ⁴ Pε εmme guí øhmb_u 'bε'a gätho i xi ah_u 'da y_u ja'i ngue i sòm b_u guí 'b_uhmb_u, madague'a i xi ah_u n'dan'yo ra Jesús ngue'a hin din theui a dá xi ah_u, nε n'dan'yo n'da ran 'yomfεni in nde di 'da ah_u, nε i xi ah_u n'dan'yo thoho nangue ran ho ma'da'yo, xinda gue'a dá xi ah_u. ⁵ Pε nugä hingui coh ma ts'εdigä xinda gue'ε 'da guí tεnhd_u, ngue im manse ngue man'da yá 'bäih_u ra Jesucristo. ⁶ Pε dí pácä a majuani ran 'yomfεni nangue Oja, nε gue'a dá ut'ah_u x_un ngu y_u nidi, madague'a hingui sä dan høt'ahy_u tengu'ε y_un 'yoh_u. ⁷ Uague guí εmh_u hingui ho dá øt'ä nguetho nte dá hác'ah_u 'b_u má mangä rán ho ma'da'yo ra Cristo b_u. Pε dá øt' ra 'bεfi dá honse man ts'ihme, nguetho min nde ga zε ah_u. ⁸ Nε nu'b_u má xän'nah_u b_u, nu'ε y_u 'yεc'yεi i 'b_up_u mi'da y_um peti, gue'ε bi 'dacä 'bε'a dá hongä b_u, janangue'a bi zä dá xi ah_u ran ho

ma'da'yo nε nte dá ä ah_u. ⁹ Nε nu'b_u mám 'b_uhmb_u b_u, him mi ja 'bε'a dá hongä, nε hin te dá ä ah_u. Pε nu'b_u mí zøm b_u ma cuh_u y_u mangu macedonia, bi 'dacä 'bε'a madi 'bεcä. Nε ngub_u ga øt'ah_u mahøn'a b_u, hin te ga ä ah_u. ¹⁰ Nε dím ma majuani b_u ja rá hmi ra Cristo, ngue hin te ga hácua y_u cu 'b_up_u ja ni häih_u Acaya, nangue rá 'bεfi Oja dí øt'ä b_u, nε njon da zä da xiqui ga äh ra mbeti. ¹¹ Ha gue'a dí øt'ä gní 'yεmh_u hin dadí huεc'ah_u, pε Oja i pađi ngue dadí huεc'ah_u. ¹² Nε ga thoqui tengu dá øt'ä, n'damhma di nεqui ngue hinga 'da'igu dí øthe y_u hyäte madague'b_u ná yät'a εna i øt'e x_un ho rá 'bεfi Oja. ¹³ Nu'ε im manse εna yá 'bäih_u ra Cristo, pε him majuani im man'ε, y_u hyäte thoho, nε hin yá 'bäih_u ra Cristo ε. ¹⁴ Pε nde'b_u hin guí hyonya thohoh_u 'bε'a i øt'ε, nguetho nεse a ra zithu da zä da hyä ah_u, da zä da 'yøt'e tengu 'b_u n'da ra hogam'behni mahεts'i bá pεn'na Oja. ¹⁵ Janangue'a 'da'igu øth_u ε yá 'yεhε ra zithu, nε im bεn y_u ja'i y_u hogam'behni ε. Pε da zøn ra pa da nu ran εnbi din theh_u 'bε'a bi 'yøt'e.

Ran εnbi bi nu ra Pablo nguetho rá 'bäiui ra Cristo a

¹⁶ Pε εmme dí nde ah_u guí 'yøhmb_u 'bε'a dí xi ah_u, madague'b_u guim bεmh_u ngue dí tontogä ts'ε 'b_u dí manse 'bε'a dí øt'ä. ¹⁷ Nu'b_u dím manse 'bε'a dí øt'ä, εna gue'b_u hinga gue'a bi xicä Oja ngue gam ma, pε εna gue'b_u dí tontogä ts'ε 'b_u dím mangä tengu na. ¹⁸ Pε nu y_un 'yoh_u b_u i xi ah_u nangue yän hose, nuya necä ga xi ah_u ts'ε nangue man hose. ¹⁹ Nu ah_u εmme x_un ho nin 'yomfεnih_u, pε εmme guí εhyah_u guí øhmb_u 'bε'a i xi ah_u y_u tonto. ²⁰ Nε εmme gadí hoh_u gan 'yεhεhε to'o in nde di manda ah_u, madague'b_u i hä ah_u o gue i ä ah_u 'bε'a gätho i ja ah_u. Nε guin numansuh_u ε εmme dín 'yεzεhε, madague da mbεp'a ni hmih_u, pε guexta'a guí tεnhd_u ε. ²¹ Nugä'be hingui sä ga øt'be tengu ε, pε gue'a gním mamhb_u hin'y_u ma ts'εdigä'be. Nu'ε y_un 'yoh_u guí 'b_uhmb_u b_u im man yän hose. Necä ga hut'anzamb_ui gam mangä ts'ε nangue man hose, tengu n'da ra tonto. ²² Ná yät'ε ngue y_u hebreo ε, pε necä drá hebreogä. Nε ná yät'ε gue y_u israel ε, pε necä drá israelgä.

Nε ná yáτ'μ gue yám bom'βeto ra Abraham μ, pε necä drám bom'βetogä ra Abraham. ²³ Nε ná yáτ'μ ngue yú 'yεε ra Cristo μ, pε nugä man'da drá 'yεεgä a ra Cristo xinda gue'μ. Nuya dím mangä tengu n'da ra tonto. Nugä man'da xún ngu ra 'βefi dí øt'ä xinda gue'μ 'da yún 'yohμ, nε man'da xún ngu yμ nidj dán ofädigä, nε xún ngu yμ nidj dá nu ran unbi nanguε yμm fei, nε xún ngu yμ nidj mi εna xtá thogä. ²⁴ Nε cút'a nidj bi 'yørcä 'däte ma 'de'maguto yμm fei μ ma mεnguε yμ judío. ²⁵ Nε nhyundj bi 'benzagä, nε n'dandj yμ ja'i bi bat'adogä. Nε nhyundj án xén'a ra barco mi hugä býa, bi zo bý ja ra dehe, nε 'däte ma goho ora dá o bý ja ra dehe býa. ²⁶ Pε xún ngu yμ nidj dán 'yogä nε xún ngu yμ nidj má guεpμ xcá tugä bý ja yμ dαthe, nεpμ 'bμh yμ bε. Nε bi gorcä ra 'yu ma mεnguε yμ judío, nε'μ hing yμ judío. Nε mi εna xtá thogä bý ja yμ hnini nεpμ ja yμ dαpo. Nε dá hu yμ barco bý εmme εn ra dehe ran dαhi εmme nts'utho. Nε mi εna xtá hyogä μ yμ hyäte 'yεc'yεi. ²⁷ Nε ja'bμ εmme dá yäcä nanguε ma 'βefi, nε bin unba ma ja'i, nε ja'bμ nya'a thoho hin dán açä. Nε ja'bμ nya'a thoho hin dán sihmεgä, xinga gue ra dehe dá sigä. Nε ja'bμ xún se nguetho hinga xøt'a ma pahniägä. ²⁸ εmme xún hεi 'βε'a dí øt'ä, nε'μ yμ 'yεc'yεi gätho hønμ go hapμ dim peti εmme dí hädumbüi ga jamansugä μ. ²⁹ Nε'a dí øt'ä 'da'angu dí sägähe μ 'βε'a gätho i sä μ, nu'bμ 'bμ a n'da ra 'yεc'yεi xún güent'i, dí com'be rán güent'i a. Nε nu'bμ n'da ra 'yεc'yεi i øt' ran ts'o, nugä εmme dí cuεgä nanguε a to bi 'βepi da 'yøt'e. ³⁰ Pε nu'bμ i ja a dín nde dá yädä, pε hønt'a dán güent'igä dá yädä. ³¹ Nu Ojå rá Ta ma Hmuhμ ra Jesucristo majapi mazai a, i paði ngue hing ra fehni dím mangä. ³² Tengu dá øt'ä n'dandj nu'bμ mám 'bücä bý ja ra hnini Damasco, nu'bμ min ts'ut'abi ra Aretas, nε nu'a ra ts'ut'abi bi xi μ yμ dofai da gorca ra 'yu bý ja ra goxthi rá mbä't'i ra hnini, mim býni ngue da bεndgä bý. ³³ Pε nugä dá pøngä bý ja n'da ra ventana nε dá hugä bý ja n'da ra dα'bøts'e, nε nu'μ ma amigo bi çä'ma ra 'bøts'e ngue ra xahi bý thi rá mbä't'i ra hnini. Nε him bi bεndgä μ yμ cot'yu. Mahotho dá øt'ä 'bμ má pøngä bý ja ra hnini Damasco.

12

Ojå bi 'yurpμ mahεts'i ra Pablo

¹ Nu'bμ dím mansεgä 'βε'a dí øt'ä, hin te di muui. Pε guemhma ga xi ahμ 'βε'a bi 'yurcä ra Hmu mahεts'i 'bμ n'dandj. ² Bi bongä 'de'magoho njεya Ojå bi zixcä bý mahεts'i. Hin dí paçä 'bμ nε'a ma ngøc'yεi o hin'na, pε Ojå paði 'βεpμ ín ja. ³ Hønt'a dí paçä ngue dá mba mahεts'i, hin dí paçä 'bμ n'youi ma ngøc'yεi o hin'na, hønt'a Ojå paði 'βε'a dá øt'ä. ⁴ Nε nu'bμ mí ts'ixcä bý guεpμ mahotho, dá øcä 'βε'a bi hmam bý, nε njongui man yμ ja'i tengu a. Nε him bin 'dac ran t'εdi gam ma 'βε'a dá øpμ. ⁵ Nε nuna bi t'ørcä i sä xcá yädä a 'bμ gue'a xcá býni gam ma, pε hønt'a man hosegä gam mangä ngue dí paçä hin'yμ ma ts'edi zεhεgä. ⁶ Nugä i jagä 'βε'a xcan 'yεxä 'bμ xcá ndegä nε hin dadín hyät'ä tengu 'bμ ra tonto, nguetho da zä xcá ma majuani 'βε'a bi t'urcä. Pε hin dín nde ngue gue'a dí t'εscä a, pε dín nde ngue gue'a in nuse yμ ja'i a dí øt'ä dí numansugä μ, nε'a 'βε'a øse ngue dím mangä. ⁷ Nugä dá nugä εmme mahotho bý. Pε nu ra zjthü bi 'dacä n'da ran unbi dí sägä. Nε Ojå bi un ran t'εdi da 'yørcä, ndeque hin dan 'yεzεhεgä nanguε 'βε'a bi 'yurcä Ojå. ⁸ Nε hyundj dá äpä Ojå ngue di 'uec'i ts'μ ran μ i jagä. ⁹ Pε nu'a Ojå bi xiqui hin di 'uec'a ran μ, pε di 'dacä rá mate nε rá ts'edi sä ga hä't'ä ran unbi. "Nu'bμ hin'yμ ni ts'edizεhε, man'da di nεqui ma ts'edigä," i εngä Ojå. Jananguε'a nu'bμ hin'yμ ma ts'edi zεhεgä, man'da εmme dadín johyagä, nguetho dí paçä ngue'a man'da dí nεqui rá ts'edi ra Cristo. ¹⁰ Nuya hingui tu ma mbüi 'βε'a dí øt'ä, madague'a xún ngu yún unbi dín nugä, ngue di c'aman'ug yμ ja'i, uague i pa ma uguigä. Nε hingui tu ma mbüi nanguε 'βε'a i ørca yμ ja'i 'bμ dí øt' rá 'βefi ra Cristo. Nguetho nu'bμ hin'yμ ma ts'edi, pε man'da di 'dac rá ts'edi ra Cristo.

I hqå rá mbüi ra Pablo nanguε yμ 'yεc'yεi bý Corinto

¹¹ Nu'a 'βε'a guím býngahμ, jatho ga xi'asehμ 'βε'a dí øt'ä, tengu 'bμ drá tontogä. Man'da xún ho 'bμ xquím mansεhμ man hogä xinda gue'bμ gam mansεgä. Nu yún 'yohμ guí tεnhdμ, hin'yμ 'βε'a i ja μ ngue hin'yügä, madague'a nte i jagä a di muui.

12 Nu'bu mám 'bucä bu, dá ut'ahu ngue majuañi ma 'bäigä'be ra Jesucristo, hin dán xombui 'bu má ut'ahu yan t'ot'e nuixte ne yu hyonya nt'ot'e gue gá nusehu 'bu mám 'buhmbu bu. 13 Hanja guím mamhbu ngue hin dá ot'ahu bu tengu dá ot'ä bu 'buh mi'da yu 'yεc'yεi. Pe 'da'angu dá ot'ahu, pe hont'a n'da, ngue hin dá ä ahü 'be'a dá hongä. Ha gue'a gni 'yεnjü hingui ho a dá ot'ä. Pe dami pungahu 'bu. 14 Nuya ná hyundi ga mbagä bu. Ne hin te ga ä'ahu 'be'a dí hongä mahøn'a, nguetho hin dín ndegä a ni mbetihü, pe dín ndegä gan jahü tengu 'bu ma t'uhni ahü. Ne hinga gue'ü yu t'uhni i pe'ts'i 'be'a i hon rá ta o rá mbe. Pe nu yu ta ne yu mbe i pe'ts'i 'be'a da hyon yä t'uhni. 15 Pe da hyu ma mbui 'bu da zä ga 'bedi 'be'a gätho dí pe'ts'i gueru da zä ga hon'na ran ho ni mbuihü, ne gueru go him mi sä dam pefi ga ze'ahu. Pe masque hin gadí huεgahu tengu bu na huεc'ahu. 16 Ne guím mamhbu majuañi ngue hin te dá hacä ni mbetihü, pe guím bεmhbu 'da ahü ngue dá tacä ni mbetihü ngue guí εmhbu dá hä ahü. 17 Ha guím bεmhbu dá hä ahü ngue dá pen'nahü yam 'behni bu. 18 Nugä dá ndep ra Tito da mba bu, in 'youi man'da ma cuhu. Guí pähmbu hin te bi dāha ngue dāmá 'yā ahü. Nguetho 'da'ingu dím bεngä'be ra Tito ngue dadí huεc'a'be, ne 'da'ingu bu na ot' ma 'befi'be. 19 Ma cu'ahu, dadí huεc'ahu, dín 'yohü ra Cristo. Ne Ojä pañi majuañi a dím mam'be ya, ngue dí hom'be 'be'a dín te ni mbuihü. Janangue'a dí honi ga tapä ü yam hma him majuañi, ngue im man'ü yu hyäte di ügui. Ne hinga gue'a guím bεmhbu 'da ahü, ngue guí εmhbu dí hom'be guin numanhoju. 20 Pe dí su ngue hin gan numanhogä 'be'a guí othu bu 'bu dá mbagä bu. Pe ne da du ni mbuihü 'be'a ga xi ahü büya. Dí su ngue ga tñ ahü gadín sühmbu n'da ngu n'da ahü, ne gadín seyabahü, ne gadín cuεfu n'da ngu n'da ahü, ne gadín tafu n'da ngu n'da ahü, ne gadín c'aman'uhü, ne gadín 'yöspatho 'be'a gadín xihmbu, ne gadín 'yεzehü, ne dí su ga tñ ahü hinga gue'a guí othu bu ja nim petihü. 21 Ne nu'bu dá mbagä bu, dí su ngue ma Ojahü di jaqui ga pe'ts' ma sä nangue 'be'a guí othu bu. Ne dín jagä ra dumbui nangue to'o bi 'yot' ran ts'o

mam'bet'o, ne guexta'a hin ni päh yä mbui, him bi 'yär rá punbi Ojä nangue ran ts'o bi 'yot'e, gue'ü bi 'yot' ran 'yomt'εni, ne'ü bi zinba yä xisu mi'da yan 'yohü.

13

Rán zofo ra Pablo, ne yan zengua

1 Na hyundi ya ga mbagä bu gan nu ahü. Ne nu'bu dá mbagä bu, ga juanbä ü 'bähmbu ü yoho o gue hyu yu testigo. 2 Nu'bu mám 'bucä bu mam'bet'o dá dāmhyä ü to'o zai i ot' yan ts'o. Nuya ga xi'ü mahøn'a ne gätho mi'da ahü, nu'bu dá mbagä bu mahøn'a, to'o gätho i ot' ran ts'o hin ga huεcthoho ü. 3 Ne nu'ahu da zä gui pähmbu xün ho ngue majuañi rá ts'edi ra Cristo 'bu ja a dím mangä büya, ne him ma ts'edi zehεgä. Ne nu'a ra Cristo hingui 'beh rá ts'edi ne guí pähmbu nguetho dim perü mbo ni mbuihü rá ts'edi. 4 Nu ra Cristo him mi ja rá ts'edi 'bu mi du bu ja ra pont'i, pe nuya i 'bui nangue rá ts'edi Ojä. Necä'be hin'yü ma ts'edi zehε'be tengu tho a ra Cristo 'bu mi du, pe nuya dín 'yohe ra Cristo nangue rá ts'edi Ojä, n'damhma da zä ga hoc'ahu bu. 5 Nuya n'da ngu n'da ahü dami bεmhbu xün ho mbo ni mbuizehü, janangue'a gui pähmbu majuañi guí εc'yεihü o hin'na. Nu'bu hin gán hyäzehü, sä gui pähmbu majuañi i 'bapü mbo ni mbuihü ra Cristo. 6 Necä'be dín nde ahü gui pähmbu ngue majuañi dí εc'yεi'be ra Cristo. 7 Dí äp'be rá ts'edi Ojä ngue gui 'yothü ran ho, ne hin nangue da bomanho ma 'befi bu, nguetho man'da dín nde ahü gam 'bumanhohü ra Cristo, xinda gue'bu guin numansuc'be. 8 Nugä'be hin dín ndehma ngue ga hεm'be to'o i ot'a majuañi pe hont'a dín nde ga ot'be 'be'a di ze ü. 9 Da hyu ma mbui'be 'bu di zac ni mbuihü nangue Ojä, madague'a guím bεmhbu ngue hin'yü ma ts'edi'be. Pe hont'a dí äp'be Ojä ngue dín te ni mbuihü nangue Ojä. 10 Dí o't'ahu ngue gui hoc ni mbuihü, nguetho hin dín nde nts'edi ga dāmhyä ahü 'bu dá mbagä bu. Nu Ojä bi 'dacä ran t'edi ngue ga tet'a ni mbuihü, pe him bi 'dac ran t'edi ga ü't'a ni mbuihü. 11 Nuya hont'a dí xi'ahu ya, ma zü cu'ahu, Ojä gui cohmbu bu guí 'buhmbu. Pe man'da dín te xün ho ni mbuihü. Ne dami bεmhbu 'be'a gätho dá xi'ahu, nde'bu

n'dat'a guim bɛmhbɛ n'da ngu n'da ahɛ,
nɛ gam 'bɛmanhohɛ, nɛ hin gan sɛhmbɛ
bɛ. Nɛ Ojɔ da zɛ man'da di huɛc ahɛ nɛ
da hyu ni mbɛihɛ. ¹² N'da ngu n'da dami
zomanhothɛ nangue ran huɛcate, nguetho
n'dat'a ra Hmu dí tɛnhdɛ. ¹³ Nɛ gátho yɛ
'yɛc'yɛi 'bɛcua i pɛn'nahɛ ran zɛngua. ¹⁴ Nu
rá mate ma Hmuhɛ ra Jesucristo, nɛ rán
huɛcate Ojɔ, nɛ rá m fäts'i rá Hogandɔhi Ojɔ
dí comhbɛ gátho ahɛ. Nɛ hɔnt'a dí xi ahɛ ya.

GÁLATAS

Ra sɔcuɔ bi 'yorba ra Pablo ɯ yɯ 'yɛc'yɛi bɯ ja ra häi Galacia

Ran zɛngua

¹ Nugä dra Pablogä, guecä him bi huangä yɯn 'yohɯ, pɛ guesɛ a ra Jesucristo, nɛ'a rá Ta, ngue bi xox'a rá Ts'unt'ɯ 'bɯ mi du. ² Nugä nɛ gätho ya ma cuhɯ nangue Ojɔ ngue i 'bucua dí pɛn'nahɯ ran zɛngua. Guehna ra sɔcuɔ dí ot'ahɯ, nangue gätho yɯ 'yɛc'yɛi i 'bɯpɯ ra häi Galacia. ³ Dí äp Ojɔ ra Ta nɛ ma Hmuhɯ ra Jesucristo di 'da ahɯ rán jɔpi nɛ da hyut'a ni mbɯihɯ. ⁴ Nu'a ra Jesús bin däsɛ bi gurca ma ts'oquihɯ. Nɛ nangue'bɯ mí du a, bi zä da yɔnjɯ nangue ran ts'o i jaua ja ra ximhäi. Nɛ guehna rá pähä ma Tahɯ Ojɔ bi 'yɔrcahɯ. ⁵ Janangue'a dí ɛspahɯ Ojɔ nɛ i ja rá nuixte gätho yɯ pa mazäi.

Hin'yɯ man'da ram hma ngue dím pø a n'da

⁶ Nugä xøgue dadí hyonya thoho hanja 'bexque gá hyɛhmbɯ Ojɔ ngue bi zon'nahɯ xquí pɔhmbɯ rá mate ra Cristo, nɛ gá hyaxhɯ n'dan'yo ra 'yu t'ɛmbi ní zin ahɯ Ojɔ. ⁷ Pɛ hin'yɯ man'da rá 'yu ní zinjɯ Ojɔ, hinda hont'a rán ho ma'da'yo ra Cristo. Pɛ i 'bɯ'i 'da'ɯ in nde da hyä ahɯ, ngue nde di pät'ahɯ ra 'yu nangue ra Cristo. ⁸ Pɛ ya xtá xi ahɯ ra 'yu ngue majuɔni dí yɔnjɯ Ojɔ a. Nu'bɯ 'bo'o da xi ahɯ nɛ 'dahma 'dan'yotho da xi ahɯ, da nu rán ts'ɛmbi Ojɔ a, madague'bɯ guecä o n'da rá m 'bɛhni mahɛts'i. ⁹ Ga xi ahɯ mahøn'a tengu ya xtá xi ahɯ, nu'bɯ 'bo'o xi ahɯ n'dan'yo n'da ra 'yu xinda gue'a gá hyɔmhɯ, Ojɔ da zänba ran ɯnbi a. ¹⁰ Nuna ram hma dí xi ahɯ nts'ɛdi ts'ɯ. Mfadi hin dí honi guin numanhojɯ, pɛgue dí hongä Ojɔ da numanhogui. Pɛ nu'bɯ xcá honi 'bɛ'a dí numanhog yɯ jɔ'i, hingui sä xcán 'yɛhɛgä nangue ra Cristo 'bɯ.

Hont'a Ojɔ bi bɛnba ram hma im man ra Pablo

¹¹ Ma zɯ cu ahɯ, dín nde ahɯ gui pɔhmbɯ hing rá m hman yɯ jɔ'i a rán ho ma'da'yo ra Cristo dá xi ahɯ. ¹² Nu ran ho ma'da'yo

dím mangä, xínga n'da ran 'yohɯ bi xiqui, nɛ hín dá øcä bɯ ja man xädi a, pɛ guesɛ a ra Jesucristo bi jaqui dí pɔdi. ¹³ Nu ahɯ ya gá 'yøhmbɯ 'bɛ'a mí øt'ä nu'bɯ mi tendä yú t'ɛc'yɛi ɯ ma mijudíohe, ɛmme madí undä ran ɯnbi ɯ yú 'yɛc'yɛi ra Cristo, nɛ mim bɛngä xcá juadi gätho ɯ. ¹⁴ Nɛ mi øt'ä xɯn ho yú t'ɛc'yɛi ma mɛnguhe yɯ judío, ɛmme mi ɛhya ga jɔ'ts'ä ɯ, nɛ xinda gue'ɯ mi'da 'da ingu yɯ jɛya mi pɛs'he. Nguetho ɛmme min nde xcá thocä yún t'øt'e ɯ ndu mam bombøtahe maya'bɯ. ¹⁵ Pɛ nu'bɯ hin nám 'bucä, Ojɔ xí huangui, nɛ m'bejua bi zongui nangue rá mate. Nguetho bi ndesɛ Ojɔ a. ¹⁶ Janangue'a bi jaqui dá pɔ'a rá Ts'unt'ɯ ngue gue'a ra Cristo, guerpɯ bi zä gam man rá m hma bɯ 'bɯh yɯ jɔ'i hing yɯ judío. Nɛ nu'bɯ mi zoncä Ojɔ, xínga n'da ra jɔ'i bi xängui. ¹⁷ Nɛ him 'bex dá mbagä bɯ ja ra hnini Jerusalén ngue xcán yɔ'be ɯ mi'da yú 'bäihɯ ra Cristo ngue m'bet'o xinda guecä. Pɛ m'bet'o dá mbagä bɯ ja ra häi Arabia bɯ njongui 'bɯi, guerpɯ dán yɔsɛ'be Ojɔ. M'bejua bɯya duá pengä bɯ ra hnini Damasco. ¹⁸ Pɛ xí tho'an hyu jɛya 'bɯ má mbagä bɯ ja ra dɔhnini Jerusalén, ja dá pɔcä ra Pedro bɯya, nɛ 'dɛ'macut'a thoho dám 'bɯ'be bɯ ra Pedro. ¹⁹ Pɛ hin dá nugä mi'da yú 'bäihɯ ra Cristo, pɛ hont'a ra Jacobo rán 'yohɯ ma Hmuhɯ dá nugä bɯ. ²⁰ Pɛ majuɔni na dí ot'ahɯ, nguetho i pɔ Ojɔ hin dí mangä ra fɛhni. ²¹ M'bejua bɯya dá mbagä bɯ ja ra häi Siria nɛ ra häi Cilicia. ²² Nɛ nu'ɯ yɯ 'yɛc'yɛi dim peti bɯ ja yám peti bɯ ra häi Judea, him mi pɔqui nguetho njɔm'bɯ min nugui. ²³ Pɛgue mi øde ngue guecä drá Pablo mi ɛna xcá juah yɯ 'yɛc'yɛi, pɛ nuya dím mangä rá m hman Ojɔ. ²⁴ Janangue'a bi un ra jamadi Ojɔ ngue 'bɛ'a bin ja nanguecä.

2

Mi'da yú 'bäihɯ ra Cristo bi zimanho a ra Pablo

¹ Nu'bɯ mi tho'a 'dɛ'magoho njɛya dá mbagä mahøn'a bɯ ja ra dɔhnini Jerusalén. Dá mbɛ'be ra Bernabé nɛ dá six'be ra Tito. ² Nugä dá mbähmbe bɯ nguetho bi bɛngä Ojɔ. Nɛ dán yɔhe 'da'ɯ yú ngurpi yɯ 'yɛc'yɛi. Nɛ hont'ɯ dá xi'be 'bɛ'a ním hma dí xi'ɯ

hing yu judío, ngue gue'a rán ho ma'da'yo ra Cristo. Nguetho dí su di ɯ't' yá mbɯi 'be'a dí ɔt'ä, ngue hinga ne'u yá t'ɛc'yɛi yu judío dí mangä hapɯ dí 'yo. Ne nu'bɯ hin xtá numanho, xtí ts'onga ma 'befi bɯ 'bɯ. ³ Pɛ nte bi xic'be, xím bi ma ngue jatho da thecuá rá xifani ra Tito tengu yá t'ɛc'yɛi yu judío. Ne nuna ra Tito hin ra judío na, pɛ ra griego na. ⁴ Pɛ mi 'bɯpɯ ɯ 'da yu hyäte ngue yuɲ 'yøxte, ngue høntho in øxtho, ngue nde da badi gue'bɯ dí ɔt'ä yá t'ɛc'yɛi yu judío o hin'na. Nu'ɯ in nde di hegahɯ 'be'a gätho bi 'dajɯ ra Cristo, ngue bi jajɯ ga hehmbɯ yán t'ɔt'e yu judío. ⁵ Pɛ xíngui ts'ɯ dán hyehmbe ngue da hyäje ɯ yu hyäte, pɛ dá zacuahe a ram hma majuaɲi. Nguetho dín ndehe, hønt'a majuaɲi rán ho ma'da'yo ra Cristo gui 'yɛ't'ambɯihɯ a. ⁶ Ne nu'ɯ njuañtho yu ngɯrpi bɯ, madague'bɯ t'ɛmbi man'da ja yán t'ɛdi xinda guécä, pɛ 'da'angudähe, nguetho 'da'angu yuɲ 'yohɯthoho bɯ na nu Oja. Ne him bi xiqui n'dan'yo n'da ram hma ga xänba yu ja'i. ⁷ Pɛ nu'ɯ yu ngɯrpi bi hyäxa njuañi ngue gue'a Oja bi 'dacä ra 'befi ga xi'ɯ hing yu judío a rán ho ma'da'yo ra Cristo, tengu thoho ra 'befi bi un Oja ra Pedro nangu da xih ma mijudíohe. ⁸ Nguetho n'dat'a Oja bi 'dac'be ra ts'edi ra Pedro, ne bi xifi da xi'ɯ yu judío, pɛ nugä, bi xiqui ga xi'ɯ hing yu judío. ⁹ Janangue'a nu'bɯ mi hyäxa njuañi ngue 'da'angu nan hɛts'i a ra 'befi bin 'daje ɯ yu ngɯrpi a ra Jacobo, ne ra Pedro, ne ra Xuua, bi bendga ma 'yɛ'be ra Bernabé. Nu'a nám bøn'a n'dat'a dí ɛc'yɛihe, ne n'dat'a dím mamhbe ga mbɛ'be bɯ 'bɯ'ɯ hing yu judío, dam pɛ'be bɯ, pɛ nu'ɯ, di thoqui da xih yu judío. ¹⁰ Hønt'a bi xic'be jatho ga fäx'be yu hyoya, pɛ ngubɯ dí ɛhya ga ɔt'a.

Nu'a ra Pablo bi dɔmhyɔ ra Pedro bɯ Antioquía

¹¹ Pɛ nu'bɯ mi mba bɯ ja ra hnini Antioquía a ra Pedro, nugä dá xip rá hmi, nguetho hingui ho bi 'yøt'e. ¹² Nguetho nu'bɯ mi zøm bɯ 'da ɯ ma mijudíohe bi mbɛn'na ra Jacobo, ne 'bex bi 'yɛ'ts'a na sihmɛhɯ ɯ hing yu judío, sä bi zu da 'yɛmp'ɯ yá mijudíohe hingui ho bi 'yøt'e. ¹³ Ne nu'ɯ mi'da yu judío ngue mi ɛc'yɛi bɯ, bi dɛn'na ra Pedro. Ne'a ra Bernabé bi dɛn'ndɯ ngue

madí yorba yán t'ɔt'e. ¹⁴ Pɛ nu'bɯ má nugä ngue him bin theui ran ho ma'da'yo a bi 'yøt'ɯ, dá xi'a ra Pedro, ne gätho mi 'bäpɯ: “Nu'i gra Pedro gra judío, pɛ hin gmi ɔt' yán t'ɔt'e yu judío. Pɛ hanja gní 'yøt' mahøn'a yán t'ɔt'e yu judío, ne n'danni guín sihme. Pɛ tengu'bɯ guí uthɯ ɯ hing yu judío ngue da 'yøt' yán t'ɔt'e yu judío,” dá ɛmbi.

Dyɯ judíohe, ní yɔɲje a ra Cristo

¹⁵ Nugähe ngue dám 'bɯhmbe dyɯ judíohe, nzai dá øthe yán t'ɛdi Oja bi sije. Ne hin dám 'bɯhmbe tengu'ɯ hing yu judío, ngue hingui pəh yán t'ɛdi Oja ɯ. ¹⁶ Pɛ guehma dí pəhmbe hin dí hogahe ɯ yuɲ t'ɛdi gue Oja bi un mam bombøtahe maya'bɯ, pɛ hønt'bɯ ga hāmhbɛ rá mate ra Jesucristo, di hoga ma ts'oquihe, dyɯ judíogähe. Janangue'a necähe ngue dá pəhmbe yán t'ɛdi Oja, pɛ dá hāmhbɛ rá mate ra Jesucristo ngue di hogahe. Ne hin dí ɛmhbe di hogahe 'bɯ dí øzɛhɛhe ɯ yuɲ t'ɛdi. Nguetho mán t'o't'i: “Xínga n'da da t'ɛmbi xɯn ho nangu yán t'ɛdi Oja.” ¹⁷ Ne nugähe dyɯ judíohe, pɛ nangu ra Cristo dí homhbe di hogahe ya. Ne gue'a ná ɛs'he a dím bɛmhbe di hogahe ɯ yán t'ɛdi Oja. Pɛ hin dím bɛmhbe ngue dyɯ 'yøt'ats'oquihe 'bɯ dí ɛs'he ɯ, nguetho gätho xɯn hotho rá 'yu ra Cristo. ¹⁸ Pɛ nu'bɯ gam mangä ngue jatho ga ɔt'ä mahøn'a yán t'ɛdi Oja bi un ma mijudíohe, ngue gue'ɯ dí hogä ɯ, pɛ ga cohi dra 'yøt'ats'oqui 'bɯ, nguetho hin dí hä't'i ga ɔt'ä yuɲ t'ɛdi tengu in nde Oja. ¹⁹ Janangue'a dá ɛ'ts'ä ná bɛngä ní zingä Oja ɯ yán t'ɛdi, ne dá tɛn'na ra Jesucristo nguepɯ da zä di 'dac ra 'da'yote, ne da zä bɯ ga ørpa rá 'befi Oja bɯya. ²⁰ Nuya dám 'bɯcä tengutho 'bɯ 'darpɯ xcá tu'be ra Cristo bɯ ja ra pont'i, ngue bi 'berca man 'yomfɛnise. Ne gue'a ra Cristo i 'bɯcua mbo ma mbɯi ya, di bɛngä a dím ma ne 'be'a gätho man'da dí ɔt'ä. Pɛ gue'a nám 'bɯcä a ngue thocua tho dí hängä rá ts'edi a rá Ts'unt'ɯ Oja, ngue bi huɛgä a ne bi un rá te nanguécä. ²¹ Ne nugä hin te dím mangä ngue säti thoho bi du'a ra Cristo. Pɛ nu'bɯ xtí hogahɯ ɯ yán t'ɛdi Oja, säti thoho bi du'a ra Cristo 'bɯ.

3

Hinga gue'u yæn t'edi ín 'dajü rá Hogandähi Ojå

¹ Nu'ahü ma zü cu ahü, ngue gui 'bühmbü bü ra häi Galacia, hanja gnán 'yambühü, to'o bi hyä ahü ngue hin gui 'yøthü a majüani. Nguetho rá mbüdi gá 'yøhmbü xün ho 'bë'a nam bö'n'a í du'a ra Jesucristo. ² Pë damim bëmhbü ya nda'a ín 'dajü rá Hogandähi Ojå a, ha gue'u yæn t'edi Ojå bi man ra Moisés, uague gue'bü má èc'yëihü bi du ra Cristo nanguë ma ts'oquihü. ³ Në ya gá dühmbü gán 'yohü rá Hogandähi Ojå nanguë gá 'yèc'yëihü ra Cristo. Ha gui èna gui hyèhmbü a, në gui èna gan hoczèhèhü ya. Hanja gán tontohü. ⁴ Në nanguë gätho yæn ünbi gá nuhü, ha hin te ts'ü nin 'yomfèni bi 'da ahü yæn ünbi. Nde'bü gui pähmbü ts'ü 'bë'a nam bö'n'ü yæn ünbi. ⁵ Pë gá 'yèc'yëihü 'bë'a bi 'yøt'ahü ra Cristo, në gue'a ín 'da ahü rá Hogandähi Ojå a, në gue'a ní ja ahü gui 'yøthü yæn t'øt'e nüjxte, në hinga gue'a gní 'yøthü yæn t'edi yæ judío. ⁶ Nu ra Abraham bi 'yèc'yëi a bi xi Ojå da 'yørpe, në hin'yü man'da 'bë'a í ts'imanho a. ⁷ Nde'bü gui pähmbü ya ngue gätho yæ 'yèc'yëi i comhbü rán jåpi Ojå bin t'un'na ra Abraham, tengu'bü njuäntho gätho yé t'ühni ra Abraham. Nguetho i èc'yëi 'bë'a bi man Ojå tengu ra Abraham. ⁸ Nu Ojå mám'bet'o mi pädi ngue da numanho ü gätho to'o da 'yèc'yëi 'bë'a bi ma, dague'bü dyám bom'betohü ra Abraham o hin'na. Jananguë'a Ojå bi xi'a ra Abraham: "Gätho yæ nde 'dahma 'dan'yo gui comhbü ran jåpi ü da 'yèc'yëigui tengu i," bi t'èmp'a ra Abraham. ⁹ Jananguë'a gätho to'o da hyäntho ram hma nanguë ran ho da 'yørcahü Ojå, n'dat'a ran jåpi ga comhbü ra Abraham, nguetho n'dat'a rá t'èc'yëi dí øthü. ¹⁰ Nu'ü gätho ngue i èna, jatho da 'yøt' yæn t'edi bi un Ojå yæ judío, gätho da nu rán ts'ëmbi Ojå ü. Nguetho i mam bü ja rám Hman Ojå: "Nu'bü gui fèsthohohü a n'da ran t'edi, säti thoho 'bë'a mi'da gui 'yøthü 'bü, në guexta'a gui nuhü rán ts'ëmbi Ojå." ¹¹ Mfädi ya ngue xinga n'da ra jå'i sä da zin'a Ojå nanguë'a ní 'yøt' yæn t'edi yæ judío. Pë tengu i mam bü ja rám Hman Ojå: "Gätho to'o da hyäntho ram hma nanguë ran ho da t'ørpe, nu Ojå di

hocpa yá ts'oqui, në di un ra temazäi." ¹² Pë nu yæn t'edi Ojå, gui èmhbü gui uäspahü rá mate Ojå ü. Pë bi 'yèntho ü: "Nu'bü 'bü to'o da hyät'i da 'yøt'e gätho yæn t'øt'e yæn t'edi, dí zin Ojå yæn t'edi 'bü," bi 'yè'n'ü. ¹³ Nu'a ra Cristo bi yänjü nanguë ran ts'ëmbi mi ja xcá nuhü ngue hin dá jås'hü yæn t'edi. Nguetho bi nu ran ts'ëmbi nanguëjü 'bü mín zäpü ja ra pont'i. Në gue'a nam bö'n'a män t'o'ti bü ja rám Hman Ojå: "Da nu rán ts'ëmbi Ojå a to'o din zäpü ja ra za," mi èna. ¹⁴ Nanguë 'bë'a bi 'yøt'a ra Cristo Jesús, sä ga hühmbü rá Hogandähi Ojå, nanguë'a dá èc'yëihü. Në n'dat'a ran jåpi bi un Ojå ra Abraham ngue da comhbü yæ jå'i hing yæ judío, në gätho mi'da ngue da 'yèc'yëi.

Hingui sä yæn t'edi di ts'onba ran hoqui bi 'yøt' ra Jesucristo

¹⁵ Ma zü cu ahü, ga xi ahü n'da ra hmèpya ya. Tengu'bü yoho yæn 'yohü i hon yæ testigo da 'yøt'a n'da ran hoqui, në i huspa yá firma në rá sello ra zè'mi. Njo'o man'da ran 'yohü sä di pädi. ¹⁶ Nu ran hogui bi 'yøt'ui Ojå a ra Abraham në rám bom'betö. Pë nu rám hman Ojå him bi ma ngue gätho yäm bom'betö, pë bi ma hønt'a n'datho, ngue gue'a ra Cristo. ¹⁷ Nugä ga xi ahü ya 'bë'a nam bö'n'a dí m'ngä. M'bet'o thoho xí 'yøt'ui ran hogui Ojå a ra Abraham, në tengu'bü ya bi firmabi ngue njäm'bü dim pädi. Në m'bejua büya bi un yæn t'edi ma mijudíohe, 'bü ya xí thoqui goho ciento në 'däte ma 'det'an jëya. Pë hin'yü yá ts'edi ü yæn t'edi ngue di ts'onba a ran hogui bi 'yøt'ui Ojå ra Abraham. ¹⁸ Në nu'bü da gue'ü yæn t'edi xtí zinjü Ojå, pë hin xtá man'a Ojå a ran hogui í hogazèhèhü Ojå 'bü. Pë nu'a ran hogui bi mammi Ojå a ra Abraham, di untho nanguë rá mate zèhè. ¹⁹ Pë hanja í zän'na Ojå ü yæn t'edi, gue'bü ya hinga gue'ü ørcahü ran ho ü. Pë m'bejua bi man Ojå yæn t'edi, guèpü da fädi gätho i ja yá ts'oqui yæ jå'i. Pë nu'ü yäm 'bèhni Ojå mahèts'i bi xi'a ra Moisés ngue di un yæn t'edi yæ jå'i në hinga guesè Ojå. Në bi zän Ojå din t'è'ts' 'bü bi zøh rám bom'betö ra Abraham ngue bi ma ba èhè, ngue gue'a ra Cristo. ²⁰ Pë nu Ojå bin yäseui ra Abraham 'bü mí 'yøt'ui ran hogui, njom mi 'bä'inde n'da ra pøngahyå, në

him mi 'bähmi n'da rá m 'behni mahęts'i. Ne hont'a Ojå bi 'yõt'ui ran hogui ra Abraham.

'Be'a nam bøn ɯ yun t'ędi

²¹ Pɛ nu'a Ojå hingui yoho yum hma bi xijɯ. Nu'bu xca häthɯ xca jas'hɯ yún t'õt'e ɯ yun t'ędi, gue'ɯ xtí 'dajɯ ra temazai 'bu. ²² Pɛ nu rá m Hman Ojå i ma ngue gätho yɯ ja'i i ja yú ts'oqui. Ne gätho to'o da 'yęc'yei 'be'a bi 'yõt'a ra Jesucristo, da hyani 'be'a bi man Ojå ngue di unni. ²³ Nu'bu hin ní zocua häi ra Cristo, mí øthe yún t'ędi Ojå madí mandagahe xun ho, tengu'bu dyɯ ofádihe. Jague'bu mi zøh ra Cristo, dá hámhbe rá mate bi xogahe. ²⁴ Ne nu yun t'ędi midí mandagahe 'bu hin ná pámbe ra Cristo. Ne tengu n'da ra t'uhni i pa ma ɯnbi 'bu hingui ho øt'e, pɛ gue'ɯ dá hámhbe rá mate ra Cristo di hogahe. ²⁵ Nuya dá däh ma mbuihɯ ra Cristo, ne him man dí homhbɯ 'be'a man'da di mandagahɯ. ²⁶ Nguetho gätho bi 'yørcahɯ yú t'uhnigahɯ Ojå 'bu má hámhbe rá mate ra Cristo. ²⁷ Ne gätho dán xixyähɯ nangue dí tenhdɯ ra Cristo ne 'da'angu dí m bémhbɯ a. ²⁸ Ne dí 'bühmbɯ ra Cristo, janangue'a hinga 'dahma 'dan'yo bu na nuju Ojå, dyɯ judíoɯ, o gue dyɯ griegohɯ, o gue dyɯ 'yęhęhɯ o gue hin dyɯ 'yęhęhɯ, o gue yun 'yohɯ, o gue yɯ xisu. Pɛ gätho gahɯ tengu'bu dí 'bühmbɯ n'danja'itho bu na nu Ojå. ²⁹ Ne nu'bu dí 'bühmbɯ ra Cristo, tengu'bu ne ahɯ gätho bi xandgahɯ ra Abraham, ne sä ga comhbɯ ran hogui bi 'yõt'ui Ojå a, ne sä ga hámhbe rán japi Ojå bi ma di unni.

4

¹ Nuya dín nde ga xi ahɯ n'da ra hmɛpya 'be'a mi ørcahe yún t'ędi Ojå 'bu him mi tımhbe ran 'yomfęni. Tengu'bu n'da ra t'ut'uhni da du rá ta, ne i 'bui tengu'bu n'da ra 'yęhę bu ja rá ngu, madague'bu xun ngu 'be'a bi zocpa a rá ta. ² Jatho da mba ma manda asta gue'bu go bin te ra t'uhni. ³ Ne gue'a mi øthe a 'bu hin ná pámbe, midí mandagahe ɯ yún t'ędi Ojå, gue bi xije 'bɛpɯ dán 'yohe ua ja ra ximhäi. ⁴ Pɛ nu'bu mi zøn ra pa ngue bá penh Ojå rá Ts'ant'ɯ, ne bim 'bui nangue n'da ra xisu ngue ma mijudíohe. Ne nu'a rá Ts'ant'ɯ Ojå bi 'yõt' yún t'ędi Ojå. ⁵ Janangue'a bi zä bi hyagahɯ gätho yɯ ts'oqui dín dupatehɯ

nangue hin dá øthɯ yun t'ędi xun ho, ne bi zä bu bi zinju Ojå ngue dyɯ t'uhni gahɯ buya. ⁶ Ne nuju yú t'uhnigahɯ Ojå, ne bá pengahɯ a rá Hogandahi bu ja ma mbuihɯ. Ne nangue dí 'bühmbɯ rá Hogandahi Ojå, sä gam mamhbɯ ngue ma Tahɯ Ojå. ⁷ Nuya guí 'bühmbɯ ngue yú t'uhni ahɯ Ojå, ne hin guí 'bühmbɯ tengu gyɯ 'yęhęhɯ. Ne nangue'a 'be'a bi 'yõt'a ra Cristo, Ojå di 'da ahɯ 'be'a gätho i ja, nguetho yú t'uhni ahɯ.

I hädumbui ra Pablo nangue yɯ 'yęc'yei

⁸ Pɛ nu'bu hin gní pámhbɯ Ojå majuani, ngue gue'ahɯ hing yɯ judío ahɯ, gmín 'yęhęhɯ yɯ oja ngue him majuani. ⁹ Pɛ nu ahɯ ya gá pámhbɯ Ojå, ne'a Ojå i pa ahɯ. Ha guím bémhbɯ guí hyomhbɯ man'da ra 'yu mahøn'a, ngue gan 'yęhęhɯ yún t'ędi Ojå guím bęnsɛhɯ dí zin'ahɯ Ojå ɯ. Pɛ nu yun t'ędi hin'yɯ yú ts'edi ɯ, tengutho a ra 'yu gá hyehmbɯ mam'bet'o, 'bu gmí thandehɯ yɯ oja him majuani. Pɛ nte manho da 'yõt'ahɯ mahøn'a ɯ. ¹⁰ Pɛ nuya guí ęmhbu i ja yú ts'edi ɯ 'da yɯ pa, o gue'ɯ 'da yɯ zana, o gue 'da yɯ jɛya. ¹¹ Nugä dra Pablogä, ęmmɛ dí su nangue ra 'befi xtá øt'ä bu guí 'bühmbɯ, ne 'be'a dá xi ahɯ, ęna gue'bu nte ní mbatho. ¹² Nu ahɯ ma zɯ cu ahɯ, dín nde ahɯ gam 'bühmbɯ tengugä, nguetho dá ɛ'ts' yun t'ędi mi øt'ä, ne dí 'bucä tengu ahɯ ngue njám'bu gá 'yøthɯ yun t'ędi mam'bet'o. Ne nu'bu mám 'bühmbɯ bu, gán numanhoju, nte mán ts'o gá 'yørcahɯ. Masque nehya guí 'yømanhohɯ na. ¹³ Pɛ guí pámhbɯ ngue mi ęgä, ne gue'a dá mbagä bu. Ne nu'bu mám 'bühmbɯ bu, dá xi ahɯ ran ho ma'da'yo buya. ¹⁴ ęmmɛ xun hęi ran ɯ mi jagä, pɛ njo'o ahɯ gá sanju ngue xun ęgui. Pɛ gätho ahɯ gá sinju xun ho, tengu'bu dram 'behni mahęts'igä, o tengu'bu da guecä dra Jesucristogä. ¹⁵ ęmmɛ mi hu ni mbuihɯ 'bu má xi ahɯ ram hma. Ne nu'bu 'bo'o xtán zä, xtá hyäh rá dä ne xtí 'daqui. ¹⁶ Pɛ nuya, ha guí sju ya nangue dí xi ahɯ majuani. ¹⁷ Nu yɯ ja'i ngue i hä ahɯ, høntho in nde di 'uec'ahɯ nanguecä, nguetho in nde ahɯ go guí numansuhɯ ɯ ne guí tenhdɯ ɯ. ¹⁸ Xun ho ngue guí tenhdɯ ɯ 'da, pɛ guí huanhdɯ to'o majuani im ma xun ho, madague'a hinga 'darbu dí 'bühmbɯ. ¹⁹ Ma zɯ t'uhni ahɯ nangue ra Cristo, nts'edi gá ęngahɯ,

tengu'bu n'da ra xisu ngue hinga nam 'buh rá t'uhni, ngue xø ga ja ahü gam 'buhmbü ma'da'yo mahøn'a. Ne guexta'a ga thoqui ga nu ran ünbi, jague'bu gá pähmbü xün ho a ra Cristo. ²⁰ Xi'bu di 'bücä bü, n'dahma sä dan yäsehü, nguetho nuua dí 'bücä hingui sä ga pädi 'be'a guím bëmhbü.

Rá hmepyä ra Agar ne ra Sara

²¹ Nu ahü ngue guín nde gui 'yøthü yün t'ëdi ma mijudíohe, ga xi ahü ya 'be'a nam bøn ü yün t'ëdi. ²² Nt'o't'i ngue mi 'bu'i yoho yú ts'unt'ü ra Abraham. N'da rá ts'unt'ü ra 'yëhé xisu, ne n'da rá ts'unt'ü a rá xisu zehé ngue hinga gue'a rá 'yëhé. ²³ Nu rá ts'unt'ü ra 'yëhé xisu bim 'bui tengutho 'bü im man yü jä'i dim 'buh yú t'uhni, pe nu rá ts'unt'ü a rá xisu zehé bim 'bui nangue rá ts'edi Ojä nguetho ya xí man'a Ojä ngue dim 'bui. ²⁴ N'da ra hmepyä ngue yoho yü 'yu i hax yü jä'i. Nu ra 'yëhé xisu ní huti ra Agar, rán t'uti ü yün t'ëdi Ojä bin t'un'na Moisés bü ja ra t'øhø Sinaí. Ne nu'ü to i ten'ndü, tengu'bu yü 'yëhé ü. ²⁵ Nu ra Agar i uh ra hmepyä nangue ra t'øhø Sinaí nubü ja ra häi Arabia, ne ngutho ra dähniini Jerusalén ngue'a i ja bü a ya. Ne nu yü jä'i i 'bupü, i uh ra hmepyä tengu'bu yú 'yëhé ü yün t'øt'e yün t'ëdi ü. ²⁶ Pe nu ra xisu ngue hing ra 'yëhé i uh ra hmepyä nguepü mahëts'i, ra hnini Jerusalén ma'da'yo. Ne njongui pa ma manda bü nangue yün t'ëdi. Ne nuju dyü mengühü bü. ²⁷ Nt'o't'i bü ja rá m hman Ojä: Gan johya gra xisu ngue hing ra 'yëhé, madague'bu hinga nam 'buh ni t'uhni.

Nts'edi gan yä nangue nin johya, gue'e hin gana nu ran ünbi.

Nguetho dim 'buh mi'da ni t'uhni ngue yú t'uhni Ojä, emme xtán ngu, xinda gue'a ra 'yëhé xisu ngue i tün yú t'uhni nangue bi mansë tengu yü jä'i.

²⁸ Ma zü cu ahü, nuya dí øthü tengu ra Isaac rá ts'unt'ü ra Abraham, ngue Ojä bi ma dim 'bui. Nguetho yú t'uhnigahü Ojä tengu bi ma. ²⁹ Pe nu man'da ra ts'unt'ü ngue bim 'bui nangue bi mansë tengu man yü jä'i, bi zü'a ra ts'unt'ü ngue bim 'bui nangue rá ts'edi a rá Hogandähi Ojä, tengutho in ja ya. ³⁰ Im mam bü ja rá m hman Ojä; "Dami 'yethü ra 'yëhé xisu ne'a rá t'uhni, nguetho

hin da gonhui 'be'a i ja rá ts'unt'ü ra xisu ngue hing ra 'yëhé." ³¹ Gui pähmbü ya, ma zü cu ahü, ngue hin dyü t'uhni gahü ra 'yëhé xisu. Pe tengu'bu dyü t'uhnigahü ra xisu ngue hing ra 'yëhé.

5

Hin dan 'yëhéhü yün t'ëdi mahøn'a

¹ Nu'a ra Cristo bi yänju bü min 'yëhéhü mam'bet'o, ngue ya him man dan 'yëhéhü bü. Pe damin zämhbü bü hapü bi mbäp'ahü ra Cristo, ne 'yo gadín umhbü gan 'yëhéhü mahøn'a. ² Dami 'yøhmbü ya 'be'a dí xi ahü, nugä dra Pablogä. Nu'bu gui 'yëna gui 'yøthü 'da yün t'ëdi ngue gui hyc ni xifanihü, nu'a ra Cristo hin da zä da 'yøt'ahü n'da ran ho a 'bü. ³ Dín nde ga xi ahü mahøn'a. Nu'bu gui dü'mi gui 'yøthü yün t'ëdi ma mijudíohe, jatho gätho gui 'yøthü, nguetho hinga xøt'a n'datho gui 'yøthü.

⁴ Nu'bu 'bü i 'da ahü ëna ngue ja yú ts'edi ü yün t'ëdi di hoc'a ni mbühü ngue da zimanho ahü Ojä, pe ya gá hühmbü ra Cristo 'bü, ne gá 'uehmbü bü ja rán huëcate Ojä büya. ⁵ Pe nu rá Hogandähi Ojä dá hämhbü 'bü má pähmbü majuäni ra Cristo, gue'a dí 'yënjü xün hoju Ojä a, ne gue'a ná tømhbü da zinju xün ho. ⁶ Ne nu'bu dí 'buhmbü ra Cristo, madague'bu da mba nthëqui ma xifanihü o hin'na, hin te di muui. Pe man'da hñehi thofo ga simhbü xün ho ma mbühü a ra Cristo, ne gue'a dí jajü ga øthü ran huëcate a. ⁷ Pe nu'bu rá mbüdi thofo, emme gmí 'yohü xün ho bü ja rá 'yu Ojä. To'o bi zämp'ahü ngue hin guí øthü ra 'bëfi majuäni. ⁸ Him bi zämp'ahü Ojä, nguetho guesë Ojä bi zon'nahü gan 'yohü bü ja rá 'yu. ⁹ Nu'bu guí 'buhmbü n'da in nde di ts'on'na nin 'yomfënihü, 'da xni ts'on'natho ni mbühü 'bü, tengutho 'bü rá íxi ra thuhmë i sinni gätho ra jäni. ¹⁰ Nugä dí haxa njuäni ngue ma Hmuhü Ojä di ja ahü 'da'angu gam bëmhbü. Ne to'o i 'bupü ngue in nde di ts'on'na nin 'yomfënihü, da nu rán ts'embi Ojä a, hønt'a go to'o. ¹¹ Nu'bu guexta'a dí xicä yü jä'i, jatho gui 'yøthü yün t'ëdi ma mijudíohe, hin din nugä ran ücpi 'bü. Pe guexta'a i pa ma üguigä nguetho dí m mangä, jatho gui 'yëc'yëihü a ra Cristo, ngue bi du bü ja ra pont'i nangue ma ts'oquihü.

12 Nu'a to'o in nde da hyec'a ni xifanih_u, man'da x_un ho 'b_u da 'uetho _u. 13 Nguetho nu ah_u, ma z_u cu ah_u, Oj_u bi ja ah_u bi thøc'ah_u y_un t'ɛdi, nɛ bi zon'nah_u in nde ah_u gan 'yɛhɛh_u n'da ngu n'da ah_u nangue ran huɛcate. Nɛ hínguín nde ah_u gui 'yøth_u ni pähä zehɛh_u. 14 Pɛ tengu'b_u dá jaš'h_u gätho y_un t'ɛdi Oj_u 'b_u dan huɛj_u n'da ngu n'daj_u tengu b_u nan huɛcsɛh_u. 15 Pɛ gan jamansuh_u, xøhma ts'urp_u thoho gam 'bɛsɛh_u 'b_u gan s_uhmb_u n'da ngu n'da ah_u, nɛ gan täth_u.

Gam bɛmh_u rá Hogand_uhi Oj_u

16 Pɛ guehna dí x_u ah_u na ya. Dami 'yøth_u a di bɛn'nah_u rá Hogand_uhi Oj_u, nɛ gue'a gní 'yɛs'h_u gní 'yørpa rá pähäzɛhɛ ni ja'ih_u b_uya. 17 Nguetho nín 'yomfɛnise n'da, hinga gue'a im man rá Hogand_uhi Oj_u a, nɛ nu rá Hogand_uhi Oj_u hinga 'da'anguui ní pähäzɛhɛ n'da, nɛ din s_uhmi _u. Nɛ nu rá Hogand_uhi Oj_u hin di jaj_u ga øth_u 'bɛ'a in nde ma ts'on 'yomfɛnih_u. 18 Nɛ nu'b_u gue'a rá Hogand_uhi Oj_u dí tɛnhd_u, di zɛrca ma mb_uih_u, janangue'a hin da zä da sij_u dá festah_u y_un t'ɛdi Oj_u. 19 Gätho mfädi 'bɛ'a nín t'øt'e n'da 'b_u øzɛhɛ 'bɛ'a in nde ní ja'i n'da. Ngue i øt' ran 'yomt'ɛni, nɛ ran ts'om'bäi, nɛ ra ts'on'yomfɛni, 20 nɛ i thände y_u za o gue y_u hmite, nɛ i øt' y_un jaxtøni, nɛ i øt' y_un s_ui, nɛ i øt' ran ts'ɛya, nɛ in cue, nɛ i øt'a i numanhosɛ, nɛ i øt' y_un heque, nɛ i nde n'danni din 'yo, 21 nɛ i siyate, nɛ i hote, nɛ mihni, nɛ di muns' p_u ja y_u ngo ngue da 'yøt' y_u ts'oqui, nɛ n'dan'yo thoho i øt'e. Nɛ dí x_u ah_u mahøn'a tengu dá x_u ah_u, ngue nu'x_u to'o øt' ya, hin nan säui da y_urp_u di manda rá ts'ɛdi Oj_u. 22 Pɛ nu'a rá Hogand_uhi Oj_u di jaj_u ga øth_u ran huɛcate, nɛ ran johya, nɛ ní hyu ma mb_uih_u a, nɛ hin dan xømb_uih_u, nɛ ga øth_u ra yemb_ui, nɛ ran hocja'i, nɛ ga jaš'h_u dí mamhb_u, 23 nɛ hin ga säman'uh_u, nɛ ga s_umzɛhɛ ma mb_uih_u. Nɛ nu'b_u ga øth_u ya, hin'y_u n'da ran t'ɛdi da zä dí z_uj_u 'b_u. 24 Nɛ nu'a to'o in 'youi a ra Cristo, tengu'b_u x_u guarp_u ja ra pont'i a rá ts'on'yomfɛni zɛhɛ, ngue him man di manda a rá pähä zɛhɛ nɛ gätho 'bɛ'a mí nde rá ja'i. 25 Pɛ nu'b_u dí 'b_uhmb_u rá Hogand_uhi Oj_u, jatho ga jaf_u di mandagah_u 'bɛ'a gätho dí øth_u 'b_u. 26 Pɛ nde'b_u hin dan 'yɛzɛhɛh_u, janangue'a hin

ga bɛnbah_u _u mi'da ngue da nde da 'yøt'e tengu'x_u 'da bin 'yɛts'i.

6

Dam fäxh_u n'da ngu n'daj_u

1 Ma z_u cu ah_u, nu'b_u 'b_u'a n'da ah_u bi däng b_u ja ran ts'o, pɛ nu'ah_u gue guexta'a guím bɛmh_u rá Hogand_uhi Oj_u, janate tho guín zohmb_u a, gui zɛhmb_u da mbeng b_u ja rá 'yu Oj_u, guím bɛmh_u nɛ'ah_u hin'y_u ni ts'ɛdih_u, ts'urp_u thoho nɛ ah_u gui t_unj_u 'b_u da ts'ä ah_u. 2 Nɛ nu'b_u guí comhb_u ni dumb_uih_u, guí øth_u rán t'ɛdi ra Cristo 'b_u. 3 Pɛ nu'b_u 'b_u'a n'da ah_u din 'yɛzɛhɛ, nɛ hin'y_u 'bɛ'a pädi, din hyäzɛhɛ 'b_u. 4 Nɛ hinga gue'a nan johyah_u ngue gam bɛmh_u x_un ho ma 'bɛfih_u xinda gue mi'da. Pɛ ga ørpamasu ma 'bɛfih_u ngue ga øth_u x_un ho, nɛ gue'a dán johyah_u a b_uya. 5 Pɛ n'da ngu n'da ah_u jatho gui 'yøzɛhɛh_u 'bɛ'a go ní 'bɛfi di 'da ah_u Oj_u, ngue ni 'bɛfizɛhɛh_u. 6 Nu ah_u ngue i sän'nah_u ran ho ma'da'yo, nde'b_u gui fäxh_u ni xänbateh_u gätho 'bɛ'a i honi, janangue'a 'da xtám fäxtah_u. 7 O guím bɛmh_u gui nuh_u ran ho 'b_u guí øth_u ran ts'o, nguetho guidín hyäzɛhɛh_u 'b_u guím bɛmh_u a, nɛ hingui sä ga häth_u Oj_u. Tengu'b_u ga tuhmb_u y_u hmudä. Nu'b_u dá tuhmb_u a x_un ho, x_un ho a din ja b_uya, pɛ nu'b_u ga tuhmb_u a hingui ho, hingui ho din ja b_uya. 8 Nu'b_u 'b_ui to'o i øt'e ngue i numanhosɛ rá ja'izɛhɛ, xmá mba di 'bɛh ra temaz_ui 'b_u. Pɛ to'o 'b_ui nangue rá pähä rá Hogand_uhi Oj_u, nu'a din t'un ra temaz_ui. 9 Nde'b_u hin dan xømb_uih_u ngue ga øth_u ran ho, nguetho da zøn ra pa da hnurca ma 'bɛfih_u 'b_u hin da güent' ma mb_uih_u. 10 Janangue'a jant'a thoho ga ørpah_u ran ho gätho ma mij_u'ih_u a ra ora ngue da zä ga ørpah_u. Nɛ man'da gam bɛmh_u ga ørpah_u ran ho _u ma cuh_u nangue ra Cristo.

Man'da ran zofo, nɛ ran zɛngua ran zɛgui

11 Guín nuh_u ya y_u t'ohni x_un ndoho dá o't'äzɛhɛ. 12 Nu'x_u to'o in nde di 'bɛp'ah_u ngue gui hyec ni xifanih_u, pɛ hønt'a in nde di numanho y_u ja'i. I su xtá nu ran _unbi 'b_u xtá ma, hønt'a ra Cristo í hogah_u 'b_u mí du b_u ja ra pont'i nangue ma ts'oquih_u. 13 Nu'x_u to'o im ma ngue da thec'a ni xifanih_u, pɛ nde hønt'a dí y_ut'a gui tɛnhd_u, gue'b_u da zä

di 'bɛp'ahɯ gui hyɛc ni xifanihɯ. Nɛ hingui ɔt'e gátho yɯn t'ɛdi. ¹⁴ Pɛ nugä hin dín nde dá yɔt'a dí ɔzɛhɛ. Pɛ hɔnt'a nán johyagä a í du bɯ ja ra pont'i ma Hmuhɯ ra Jesucristo. Nɛ nugä tengu'bɯ 'darbɯ dá tu'be ra Cristo, tengu'bɯ dá tugä ua ja ra ximhäi, ngue hin dí ɔt'ä yán t'ɔt'e a. Nɛ nu yán t'ɔt'e ra ximhäi, hin te rán jauri a 'bɛ'a dí ɔt'ä. ¹⁵ Pɛ nu'ɯ in 'yohɯ ra Cristo, hin te di muui 'bɯ nthɛqui o hin'na, pɛ man'da di muui ngue i ja ra tema'da'yo. ¹⁶ Nɛ dí äp Ojɔ da hyurpa yá mbui, nɛ di un rán johya ɯ gátho to'o i 'yo ra 'yu dí xi ahɯ, nguetho gue'ɯ majuaɯni yá t'uhni Ojɔ ɯ. ¹⁷ Nu yɯ pa dí mba bɯ ya, o ɛmmɛ gadí unghaɯ ma mbui, nguetho i ja yɯ mbɛdi ma ja'i hapɯ bi ts'ɛgui, nangue dán 'yɛhɛgä ra Hmu Jesús. ¹⁸ Ma zɯ cu ahɯ, dami cohmbɯ rá mate ma Hmuhɯ ra Jesucristo. Nɛ hɔnt'a dí xi ahɯ a ya.

EFESIOS

Nu ra sɔcuɑ bi 'yorba ra Pablo ɯ yɛ'yei bɯ ra dɑhnini Éfeso

Ran zengua

¹ Nugä drá Pablogä, nangué rá pähä Ojɑ ma 'bäigä'be ra Jesucristo. Nu'ahɯ gyɯ 'yɛ'yeihɯ bɯ ja ra hnini Éfeso, dí ot'ahɯ ná ra sɔcuɑ. Nε gätho gyɯ mbeti ahɯ Ojɑ nangué guí ɛ'yeihɯ ra Cristo Jesús. ² Dí äp Ojɑ ma Tahɯ di 'da ahɯ rán jɑpi, nε rán johya da hyut'a ni mbɯihɯ, nε ma Hmuhɯ ra Jesucristo.

Ojɑ di jɑcuahɯ nangué dín 'yohɯ ra Cristo

³ Dí ɛspahɯ Ojɑ, nu'a rá Ta ma Hmuhɯ ra Jesucristo. Nε nangué a dín 'yohɯ ra Cristo, nu'a Ojɑ bi jɑcuahɯ nangué gätho yún jɑpi i ja bɯ mahɛts'i. ⁴ Nu Ojɑ bi huangahɯ nangué ra Cristo nu'bɯ ma hin'yɯ ra ximhäi, nguetho in ndejɯ hin din ja ma ts'oquihɯ, nε xtán hotho ma mbɯihɯ bɯ ná nu Ojɑ. ⁵ Nε nangué rá pähä Ojɑ ya xɯ huangahɯ, nε nangué ra Jesucristo bi jajɯ ngue dyú t'ahnigahɯ Ojɑ. Nε gue'a bi 'yɔt'e nguetho bi huɛgahɯ. ⁶ Janangué'a zɑi dí ɛspahɯ Ojɑ, nguetho ɛmmɛ xɯn ngu rán huɛ cate bi 'yɔrcahɯ 'darbɯ dí 'bɯhmbɯ a rá Ts'unt'ɯ di huɛqui. Nε gue'a rán jɑpi bi 'dajɯ 'bɯ má däh ma mbɯihɯ a rá Ts'unt'ɯ. ⁷ Ngue ɛmmɛ bi huɛgahɯ Ojɑ, nε gue'a í du a rá Ts'unt'ɯ bi pɔjɯ, bi nde bi punga ma ts'oquihɯ. ⁸ Nε ɛmmɛ xɯn ngu rán huɛcate Ojɑ, ngue bi jajɯ dá pɑhmbɯ a rá 'yu, nε bi 'dajɯ rán 'yomfɛni xɯn ho. ⁹ Pɛ bi jajɯ Ojɑ dá pɑhmbɯ 'bɛ'a mán t'ɑgui, ngue 'bɛ'a mim bɛnse da 'yɔt'e ngue da 'yɔt'a ra Cristo. ¹⁰ Nguetho da zɔn ra pa di jua'a 'bɛ'a mim bɛn Ojɑ da 'yɔt'e, ngue di jap ra Cristo di manda gätho ja ua ja ra häi nɛpɯ mahɛts'i. ¹¹ Nu'a Ojɑ i ɔt'e 'bɛ'a gätho mim bɛni da 'yɔt'e, nε bi huangahɯ maya'bɯ ngue dan 'yohɯ ra Cristo. Nε nangué'a dín 'yohɯ ra Cristo, sä ga hɑmhɯ yún jɑpi di 'dajɯ a. ¹² Gue'a bi zän Ojɑ nanguéjɯ, janangué'a da t'ɛspa Ojɑ 'bɯ bi hnu a ran ho da 'yɔrcahɯ.

Nε guecähe yú mbɯdigähe dá ɛ'yeihe ra Cristo, nε yú mbɯdigähe bi 'yɔrcähe a. ¹³ Nε ahɯ, nu'bɯ gmí 'yɔhmbɯ rán ho ma'da'yo ra Cristo di pɔjɯ, gue ram hma majuaɯni a, gá 'yɛ'yeihɯ a. Nε nu'bɯ gmí 'yɛ'yeihɯ, nε ahɯ gá hɯɑmhɯ rá Hogandɑhi Ojɑ, ra hmɛpyɑ ngue yú mbeti ahɯ Ojɑ, tengu xí ma. ¹⁴ Nu rá Hogandɑhi i udi ngue majuaɯni ga hɑmhɯ rán t'unni di 'dajɯ Ojɑ 'bɯ bi zɔn ra pa da zixcahɯ bɯ mahɛts'i, gätho gahɯ ngue yú mbetigahɯ a. Gue'a ná ɛspahɯ nuixte thoho a.

Nu ra Pablo i äp Ojɑ di un ran 'yomfɛni xɯn ho yɯ 'yɛ'yei

¹⁵ Nε nu'bɯ má ɔcä ngue guí ɛ'yeihɯ a ra Hmu Jesús, nε i ja ahɯ ran huɛcate nangué ni mi'yɛ'yeihɯ, dán yɑ'be Ojɑ, ¹⁶ nε zɑi dí xi Ojɑ i hu ma mbɯi ngue di huɛc'ahɯ, nε zɑi dí äpä rám fäts'i nangué ahɯ. ¹⁷ Nε nu'a ra Ta nuixte thoho, gue'a rá Ojɑ ma Hmuhɯ ra Jesucristo, dí äp'ahɯ ran 'yomfɛni man'da guí pɑhmbɯ xɯn ho a. ¹⁸ Nε dí äp'a Ojɑ ngue man'da da xoc'a nin 'yomfɛnihɯ, ngue guí pɑhmbɯ a ran ho nuixte guí tɔhmbɯ, ngue gue'a í zɔn'nahɯ guí comhbɯ a. Nε guí pɑhmbɯ ngue ɛmmɛ nuixte thoho di muui 'bɛ'a di 'da ahɯ Ojɑ gätho ɯ to'o yú mbeti a. ¹⁹ Nε dí äp Ojɑ guí pɑhmbɯ ɛmmɛ xɯn ndoho rá ts'edi rá Hogandɑhi hin hapɯ nín zegui, ngue dim pɛpɯ mbo ma mbɯihɯ, gätho gahɯ dí ɛ'yeihɯ. ²⁰ Nε n'dat'a rá ts'edi ngue ɛmmɛ se a dim pɛpɯ mbo ma mbɯihɯ, gue'a bá xox'a ra Cristo bɯ 'bɯ ɯ xɯn du, nε bi jɑpi ngue da hyupɯ ja rán 'yei Ojɑ bɯ mahɛts'i. ²¹ Nε nu'a ra Cristo bin t'un man'da ra ts'edi xinda gue'ɯ to'o gätho ja yú ts'edi bɯ mahɛts'i nɛcua ja ra häi, o gue yɯ ts'ut'abi, o gue yɯ ngɛrbi, o gue'ɯ mi'da di manda. Nε hingui sä n'da da ndɔnba n'da ra thuhu da t'ɛmbi i ja man'da rá ts'edi gue i 'bɯhɯya o gue yɯ pa dí 'yɛpɯ. ²² Nε gätho 'bɛ'a i ja Ojɑ bi jap'a ra Cristo ngue gätho di manda. Nε bi jap'a ra Cristo ngue di manda gätho yɯ 'yɛ'yei, nguetho tengu 'bɯ ma yɑhɯ a di mandagahɯ. ²³ Nε nu yɯ 'yɛ'yei i 'bɯi tengu 'bɯ rá jɑ'i ra Cristo. Nε dí comhbɯ 'bɛ'a gätho i ja ra Cristo. Nε nu rá ts'edi í yu'a 'bɛ'a gä ɔzɛhe ua ja ra häi, nɛpɯ mahɛts'i.

2

Dám pøhmbu nangue rán huçcate Oja

1 Ne mam'bet'o tengutho 'bu xtá tuh nangue ma ts'oquih, nguetho him mi ørpah masu a ran ho mi sij. Pe nuya nu Oja bi 'daj ra temazai nangue ra Cristo. 2 Ne nu'ah nu'bu hin gmí 'yεc'yεih, gmí tenhd yán t'øt'e ra ximhäi, ne madí manda ah rá hmu y zithu, tengutho y pa ja bu ya, gátho to'o hingui ørpa masu Oja, ne hingui øt'e 'be'a nde Oja. 3 Ne gátho gáhe 'da'angu tho mi øth bu mam'bet'o, ne mi tenhd 'be'a min nde ma ja'i zehéh. Ne dá øt' ma pähä zehéh. Ne nu'bu xcá thoqui xcá tenhd, εmme xcá nuh rá cue Oja 'bu, tengu tho u mi'da. 4 Pe nu'a Oja εmme xñ ngu rá yembai i ja, ne εmme i ja rán huçcate nangueju. 5 Janangue'a bi 'daj ra 'da'yote, tengu 'bu 'darbu bi xoxgah ra Cristo, madague'bu tengu 'bu ya xí du ma teh nangue ma ts'oquih. Pe nangue rá mate thoho Oja xtám pøhmbu. 6 Ne nu'a Oja n'dat'a bi xoxgah ra Cristo Jesús, ne bi jaj 'darbu dá huhmb a ra Cristo bu mahεts'i bu nam bεn Oja. 7 Guehna bi 'yøt'e, ngue gátho y pa mazai da 'yuh rán huçcate, ne da faði hin hap se a rá mate bi 'yørcah bu mí yañju ra Cristo Jesús. 8 Bi pøj Oja 'bu má hãmhb rá mate thoho Oja, ne hin nangue y hogant'øt'e dá øth. Pe nangue a rán t'unni zehε Oja xtám pøhmbu. 9 Ne hin nangue ra 'befi xñ ho xtá øth, janangue'a njon da zä din 'yεts'i. 10 Nguetho bi 'yørc zehéh Oja ngue dám 'buhmb ma'da'yo nangue ra Cristo Jesús, gueru da zä ga øth xñ ho rá 'befi bi zän Oja maya'bu.

Nu ra Cristo bi jaj dán yqmanhohu dyu judíohe ne'ahu

11 Ne nu ah ngue hin gyá judío'ahu, o gadín 'yεxh nangue rá mate Oja, pe damim bεmhbu ngue yatho gnán hyaju Oja mam'bet'o. Ne nte má hmεpya gmí øth tengu mí øt'ähe ngue dá hec ma xifanihe dyá judíohe. Ne gue'a ná hut'a thohohe gyá 'yånthequih. 12 Ne nu'u y pa u, hin te nin jah ra Cristo, xín te nin jah u y judío. Ne hin gní pãmhb ran hogui ngue mi man Oja da 'yøt'e. Pe gám 'buhmb ua ja ra ximhäi ne nte gmí tømhb 'be'a

da 'yøt' Oja, nguetho hin gní pãmhb Oja. 13 Ne gmí 'yo man hεth nangue a Oja, pe nuya bá jan'nah, ne sä guin 'yoh ra Cristo ngue bi du nangueju. 14 Pe nu'a ra Cristo bi jaj dán yqmanhohu, dyu judíohe ne ah ngue hin gyá judíohe. Ne bi jaj ngue 'da'angu bu na nuju Oja yu judío ne'u hing yu judío. Nu'a ra Cristo bi hogah 'be'a madín hyaju. 15 Nguetho bi du ra Cristo, ne gue'a í jua u yán t'εdi yu judío bi xi Oja, ngue yñ t'uti mi øt'u. Ne bi japi ngue 'da'angu ga comhb ra temazai yu judío ne'u hing yu judío, nangue ma'da'yo dí 'buhmb ra Cristo ya, ne hinga 'dahma 'dan'yo bu dán nuju Oja. Janangue'a hin dadín sãmhb ya. 16 Ne nu'bu mi du bu ja ra pont'i ra Cristo, bi japi da numanho Oja u hønt'a go to'o ma ja'i da 'yεc'yεi a, madague'a yu judío, uague hing yu judío. Ne him man sãmhb u. 17 Nu'a ra Cristo bi zøcua ja ra häi ne bi xij ran ho ma'da'yo, ngue'a dá εsh ran sui mi øth a Oja, guecähe dyu judíohe ngue mi hånthe rá 'yu Oja, ne ah ngue hing yu judío'ahu ngue gmin 'yomanhεtho nangue rá 'yu Oja. 18 Ne gue'a ra Cristo bi zä dán yqmanhohu Oja rá Ta, nguetho n'dat'a rá Hogandahi bi 'daj, madague'bu dyu judíohe o gue hin dyu judíohe. 19 Pe nuya hin guí 'buhmb tengu 'bu gyá 'damhninihu ya, pe 'da'angudahu ngue dyu 'yεc'yεih. Nguetho nuya gátho gahu dyu menguh bu bí 'bu Oja, ne gátho gahu yú t'ähni gahu Oja. 20 Ne nuju dyu 'yεc'yεih, tengu 'bu n'da ra ngu bi thøe gueru dim 'bu Oja. Ne bi d'u mi bi hyøh y pøngahya maya'bu, ne'u yú 'bäih ra Cristo nu'bu mi ma nangue ra Cristo. Ne bi d'u mi tengu 'bu i pa m'bä'mi yú guangujado n'da ra ngu, ne gue se a ra Jesucristo a ra do mahyoni bim peru. Ne guenju tengu 'bu dyu føt'eh buya. 21 Ne nu'a ra Cristo tengu 'bu ra cemento nín zøt'u y do bu pa nthøts'e a ra ngu, ngue da gomanho, asta gue'bu go bi guadi xñ ho, gueru ja rá ngu Oja, tengu ndese Oja. 22 Ne nangue dín 'yoh ra Cristo, nejju tengu 'bu dyu dohu ngue dim peru ja a rá ngu Oja, gueru i 'buh rá Hogandahi.

3

Nu ra Pablo rá 'befi i xih ran ho ma'da'yo

u hing yu judío

1 Janangue'a dí äpä rá ts'edi Oja nangué ah_u, drá Pablogä. Pε dí ofädigä nangué dí xi ah_u ran ho ma'da'yo, gue ah_u ngue hing yu judío'ah_u. 2 Masque ya gá 'yøhmb_u ngue Oja bi 'dacä ra 'bεfi ngue dí xi ah_u räm hma, nangué rá mate thoho. 3 Nugä ya dá ot'ah_u ts'ü 'bε'a bi 'yurcäzεhε Oja, ngue njom mi paði, ngue nε u hing yu judío da zin Oja nangué ra Cristo. 4 Nε nu'b_u gá nuh_u ra søcuä, sä gui pañmb_u a bi xicä Oja ngue njom mi paði nangué ra Cristo. 5 Nε x_un ngu yu jεya bi thogui ngue him mi xi Oja yu ja'i 'bε'a mim bεni da 'yøt'e. Pε nuya bi 'uega ma mbaihe gueje ma 'bäigähe ra Cristo nε u yä pøngahyä, nε bi jaje rá Hogandähi ga pañmbe 'bε'a him mam faði, ngue i fañ ya. 6 Pε nuna him mam faði, guehna ngue ran ho ma'da'yo sä gui pañmb_u ya 'bε'a i ja ua ya, ngue nε'u yu ja'i hing yu judío sä dim 'bühmb_u Oja tengutho yu judío. Nε n'dat'a gui comhb_u yu judío ran hogui bi 'yøt' Oja nangué ra Cristo Jesús. Nε n'danja'itho gui comhb_u nangué rá ja'i ra Cristo, nguetho ya gá 'yεc'yεih_u rán ho ma'da'yo ra Cristo. 7 Pε nangué rá mate zεhε nε rá ts'edi Oja sä gam mangä rán ho ma'da'yo ra Cristo, madague'a him man 'yεnigä'be. 8 Nugä hin te ts'ü dadí mu'be, nε him man 'yεni'be ngue ga xih yu ja'i ngue hing yu judío rán ho ma'da'yo ra Cristo. Pε guehma bi 'dacä Oja ra mate ngue gam mangä a, nε ga xih yu ja'i njon da hyät'i da mbede hangu nan ngu y_un ho in nde di 'daj_u ra Cristo. 9 Nε bi 'dac rá 'bεfi ga japi gätho yu ja'i da baði 'bε'a him mam faði, ngue 'bε'a mim bεn Oja da 'yøt'e 'b_u rá mbädi thoho, ngue nε'u hing yu judío da zin Oja 'b_u da hyän rá mate ra Cristo. Nε gue'a mi sänni da 'yøt' Oja, n'dat'a Oja bi 'yøt'e 'bε'a gätho ja ua ja ra ximhäi, nεp_u mahεts'i. 10 Gue'a mím bεn Oja da 'yøp_u yu 'yεc'yεi, guerp_u da faði x_un ho gätho rá hogan'yomfεni, da b_u u i 'bεp_u mahεts'i ngue i ja yä ts'edi. 11 Nε gue'a i øt' Oja ya, tengu mim bεm 'b_u ra mbädi thoho da 'yøt'e, nangué ma Hmuh_u ra Jesucristo, nε da 'yøt'e gätho yu pa mazäi. 12 Nε nangué dí εc'yεih_u ra Cristo, hin dí su ga sømh_u b_u nangué ma mbaihu ngue dan yañ_u Oja. Nε dí pañmb_u da 'yøde. 13 Janangue'a dí

ä'ah_u ra mate hin da du ni mbaihu 'b_u dín nugä ran ünbi, nangué'a dá xi ah_u ran ho ma'da'yo. Xingui ts'ü guim bεmh_u ngue'a dín nugä ran ünbi, pε 'da dán johya thohoh_u ngue bin 'dac ra ts'edi ga häät' y_un ünbi.

Rán huεcate ra Cristo

14 Nu'b_u dím bεngä ngue nε ah_u gy_u menguh_u b_u bí 'b_u Oja, dín danyahmu dí äp'ah_u ra jamadi Oja rá Ta ma Hmuh_u ra Jesucristo. 15 Nε rá Ta u gätho yu 'yεc'yεi, nε'u bi zøm b_u mahεts'i, nε'u 'bätua ja ra ximhäi. 16 Nε dí äp Oja ma Tah_u nuixte thoho di muui rá ts'edi, ngue di zac ni mbaihu nangué rá ts'edi rá Hogandähi Oja. 17 Nε dí äp Oja ngue din zäm b_u mbo ni mbaihu a ra Cristo, nguetho gui εc'yεih_u a. Nε dí äp Oja ngue man'da din te nin huεcateh_u, nε nangué nin huεcateh_u dí zac ni mbaihu. 18 Janangue'a nε ah_u nε gätho mi'da yu 'yεc'yεi da zä gui pañmb_u hangu nan uant'i, nε hangu na mba, nε hangu nan hε, nε hangu nan hεts'i a rán huεcate ra Cristo. 19 Nε madague'b_u hingui sä gätho ga pañmb_u rán huεcate ra Cristo nguetho εmmε x_un ngu, pε dí äp Oja ngue man'da man'da gui pañmb_u a, janangue'a da zä gätho da yuh ni mbaihu a rá ts'edi zεhε Oja. 20 Pε x_un ho ga εspah_u Oja gätho yu pa mazäi, nguetho i ja rá ts'edi da 'yøt'e x_un ngu man'da, xinda gue'a 'bε'a dí ähmb_u o 'bε'a dím bεmh_u. Ngue n'dat'a ra ts'edi dim pεp_u mbo ma mbaihu. 21 Nε gätho gah_u dy_u 'yεc'yεih_u, x_un ho dan johyah_u ga εspah_u Oja, nangué'a ra Cristo Jesús dí pañmb_u, høn'b_u go njäm'b_u mazäi. Nε hønt'a gam bεmh_u a ya.

4

Nu rá Hogandähi Oja di jaj_u n'dat'a gam bεmh_u

1 Nugä drá Pablogä dí ofädigä nangué dí øt'a rá 'bεfi ra Hmu. Nε dí ä'ah_u ra mate ngue gam 'b_umanhoh_u tengu nin säh_u ngue ya bi zon'nah_u Oja. 2 Nε hin gan 'yεxh_u, pε gui 'yøth_u ngue hin'y_u ni ts'edi zεhεh_u, nε hin gan xømb_u n'da ngu n'da ah_u 'bε'a i t'øt'ah_u, nε hin gan xuhnanyah_u n'da ngu n'da ah_u, pε gan huεj_u. 3 Nε εmmε gan jamansuh_u ngue hinga 'dahma 'dan'yo guim bεmh_u. Pε dami thoqui gui

tenhdu rá Hogandahi Oja di ja ahü n'dat'a guim bëmhbü. ⁴ Nguetho tengu 'bü gätho n'danja'idähbü bü na nuju Oja dyü 'yëc'yëihü, ne n'dat'a rá Hogandahi Oja dí comhbü. Ne n'dat'a dí tømhbü 'be'a da 'yørcahü Oja, ngue gätho bi zongahü. ⁵ Hønt'a n'da ma Hmuhü i 'büi ngue di mandagahü. Ne n'dat'a ma t'ëc'yëihü nangue ma Ojahü i 'büi, ne n'dat'a man xixyahü dí øthü, ngue dí uhmbü yü mbetigahü Oja. ⁶ Ne n'dat'a Oja gue'a ma Tahü dí comhbü, ngue gätho gahü, ne gätho di mandagahü, ne gätho di 'yonju, ne gätho gahü i 'büpü mbo ma mbüihü a. ⁷ Nu'a ra Cristo, nangue ra mate thoho, 'dahma'dan'yo yü ts'edi bi 'daju n'da ngu n'daju ngue sä ga øthü ra 'bëfi ngue ndeju ga øthü. ⁸ Ne gue'a män t'o't'i bü ja rá m hman Oja maya'bü: "Pë gue'a ra Cristo bi un yü ts'edi ü yü ja'i 'bü mí mbeng bü mahëts'i, 'bü mi dambëni. Ne bi 'berba rá ts'edi gätho nan ngu ran ts'o mim bent'ü yü ja'i." ⁹ Ne nu'bü mi mbeng bü mahëts'i, mfädi ngue guerpü bá nexpü, ne bi zøcua ja ra häi, ne bi mba nt'ägui. ¹⁰ Guet'a bá çai, ne guet'a bi ndex mahëts'i, ngue da yu'ts' rá ts'edi bü mahëts'i, ne hønübü go hapü, necua ja ra häi bi yu'ts' rá ts'edi. ¹¹ Ne 'dahma 'dan'yo yü ts'edi bin 'daju n'da ngu n'daju ngue dyü 'yëc'yëihü. Bin 'dac ma ts'edihe 'dagähe ngue ma 'bäigähe ra Cristo, ne 'da ahü di ja'ahü gam pøngahyahü, ne mi'da ahü di ja ahü gadí 'yomhbü a ran ho ma'da'yo, ne 'da ahü di ja ahü gam mbädihü, ne mi'da ahü di ja ahü ngue gan xänbatehü nangue rá m hman Oja. ¹² Ngübü bi 'yøt'a ra Cristo, bi un yü ts'edi yü 'yëc'yëi, nguepü da zä da 'yøt'e xün ho ra 'bëfi bi zänbi n'da ngu n'da, nangue rá 'bëfi Oja. Janangue'a da zä 'da däm fäxtahü. Ne gue'a dín te rá 'bëfi Oja a, tengu 'bü bi zac rá ja'i ra Cristo. ¹³ Ne da zøni ngue gätho 'dat'a gam bëmhbü nangue ma t'ëc'yëihü, ne gätho n'dat'a ga pähmbü xün ho rá Ts'ünt'ü Oja. Ne gue'a dín te xün ho ma mbüihü ne dam 'bümanhohü tengu ra Cristo. ¹⁴ Ne nu'bü gue'a dí homhbü, hin da thäju tengu 'bü dyü t'ühnihü, 'bü 'bo'o 'dahma 'dan'yo da xiju ngue da 'yëna da hyäju. Nguetho nu'ü yü hyäte ëna gue'bü ëmmë pädi, pë hønt'a in ndeju ga tenhdu yü fëhni. ¹⁵⁻¹⁶ Pë ga pädi ga tenhdu a majuäni

nangue ran huëcate. Ne gue'a nán te xün ho ma mbüihü, ne di jajü tengu 'bü n'danja'i tho ga cohmbü. Tengu 'bü rá ja'igahü ra Cristo, ne nu'a ra Cristo, tengu 'bü rá yä a. Ne gue'a nín zøt'ü yü 'yëc'yëi. Nguetho di manda gahü ne di zerca ma mbüihü, di jajü n'dat'a gam bëmhbü, ne gätho ga comhma'øt'ehü xün ho ra 'bëfi bi 'daju n'da ngu n'daju, ngue 'da däm fäxtahü, nangue ran huëcate. Ne gue'a nán te xün ho rá 'bëfi Oja, tengu 'bü bin te xün ho rá ja'i ra Cristo.

Däm 'bühbü ma'da'yo nangue ra Cristo

¹⁷ Nugä dra Pablogä dím pøngahyägä nangue ra Hmu 'bü dí xi ahü na jaua, ngue nu'ahü him mam 'bühbü ya tengu ü yü ja'i hinga na pä Oja. Ne him mam 'bühbü tengu yü ja'i ngue di manda yü ts'on'yomfëni zëhë. ¹⁸ Ne nu'ü i 'yo tengu n'da ra xädä nangue yän 'yomfëni, ne hingui pädi 'be'a nam bøn'a i øt'e nguetho hingui 'yo bü ja rán nequi Oja. Ne hinguin de da bä Oja nguetho ëmmë xäm më yü mbüi ü. ¹⁹ Ne hingui pë'ts' yü sä 'bü øt yü ts'oqui, nguetho ya xäm bent ran ts'o, ne ëmmë di ho da 'yøt'e hønt'a go 'be'a man ts'o, nguetho hin'yü mbo yü mbüi 'be'a di zedi ngue da zämmi. ²⁰ Pë nu'ehü hinga ngübü bi xän'nahü ü bi xi'ahü nangue ra Cristo. ²¹ Ya gá 'yøhmbü nangue ra Cristo, ne nu'bü majuäni gá 'yøhmbü 'be'a bi xi ahü, guí pähmbü ya ngue gue'a majuäni a. ²² Janangue'a dami hyehmbü gätho 'be'a gnám 'bühbü, ngue ni nyon'yomfënischü i hä ahü, ngue 'be'a guí ndesë gui 'yøthü. ²³ Ne ma'da'yo ni mbüihü ne nin 'yomfënihü, ngue gätho ma'da'yo guim bëmhbü ya. ²⁴ Ne dami hyehü ngue gätho ma'da'yo tengu bi zän'nahü Oja nangue rá pähä zëhë. Nuya dami 'yuhmbü ram 'bü njuäntho gui 'yøthü, ngue nte man ts'o gui 'yøthü ya. ²⁵ Dami 'yeshü a ra fëhni ngue madín xihmbü n'da ngu n'da ahü, ne guim mamhbü a majuäni. Nguetho tengu 'bü n'danja'itho dí comhbü ra Cristo. ²⁶ Ne nu'bü guín cühü nangue ran ts'o i t'øt'e, pë damím fähmbü, mamán dä ahü ran ts'o. Ne hinga n'dapa gan cühü. ²⁷ Pë xingui ts'ü ga cühü ra zithu bü ja ma mbüihü. ²⁸ Nu'bü guím pëhü 'da ahü, pë gui 'yeshü a gnám pëhü. Ne gam pëhmbü

xan ho, ne gue'a gdí tĩmhba a guí homhba, ne da zã guí fãx'ua mi'da ngue hin'yua 'be'a da hyoni. ²⁹ Ne 'yo guim mamhba ya ts'ore, pe guim mamhba ran ho dí ze'ua ne dí hyu yá mbui u to'o guí xihmba. ³⁰ Ne 'yo gadí unhdũ ra dumbui a rá Hogandahi Oja nangue n'da ra ts'oqui. Nguetho nu'a i 'burũ mbo ma mbuihũ, ne gue'a da 'yudi ngue yá mbetigahũ Oja 'bũ rán zegui ra pa, tengu 'bũ jajũ ra sellõ. ³¹ Dami 'yeshũ a gní bẽman'uhũ, ne hin gan cuehũ 'bũ ja 'be'a da si ahũ o ja 'be'a da t'õt'ahũ. Ne 'yo gadí c'aman'uhũ n'da ngu n'da ahũ, ne o guim bẽmhba ran ts'o nangue ni mijã'ihũ. ³² Pe gan 'yõrpahũ ran ho n'da ngu n'da ahũ, ne 'da xtãn ja ni yembuihũ, ne gam punbahũ n'da ngu n'da ahũ, tengu tho í pun'nahũ Oja nangue ra Cristo.

5

Da 'yõt'e xan ho u yá t'uhni Oja

¹ Ga øthũ 'be'a øt'a Oja, nguetho yá t'uhni gahũ a ngue di huẽgahũ. ² Ngue ga ørpahũ ran huẽcate ma mijã'ihũ, tengutho ra Cristo bi huẽgahũ 'bũ mín dãse bũ ja ra pont'i nanguejũ. Ne nu ra Cristo bi un rá te, n'da ran t'unni ngue bi numanho Oja. ³ Ne yá t'uhni gahũ Oja, janangue'a xingui ts'ua gam bẽmhba ran ts'o, hin ga øthũ ran 'yomt'ẽni, xing ran ts'iyate, ne xinga n'da ran ts'o ga øthũ. ⁴ Ne hin gam mamhba ra ts'ore o gue ran 'yãnt'ua, ne hin dan ya mangãt'ihũ, nguetho hin rán theui rá 'yẽc'yẽi Oja u. Pe ga xihmba Oja jamadi nangue rán ho bi 'dajũ. ⁵ Pe dí pãhmba hingui sã n'da da yãrpũ di manda ra Cristo ne Oja, nu'bũ i øthoho ran 'yomt'ẽni, o gue im bẽn ra ts'on'yomfẽni, o gue i øt' ran ts'iyate. Nguetho nu ra ziyate tengutho 'bũ i thãnde 'be'a i ja. ⁶ Ne njon ga jafũ da hyãjũ gue'bũ 'bo'o da xijũ ngue xan ho 'bũ ga øthũ ran ts'o. Nguetho to'o da 'yõt' ya yãn ts'o, emme xan ngu da nu rá cue Oja, nangue a him bi 'yõrpa masu Oja. ⁷ Pe hin dan 'yohũ to'o i øt' ran ts'o, nguetho hin'yua 'be'a man jahũ u. ⁸ Pe nu'ahũ mam'bet'o gmí 'yohũ bũ ja ra 'bexui. Pe nangue guí 'bahmba ra Cristo ya guí 'bahmba bũ ja rán nequi a. Nuya dãmam 'bahmba tengu rán sãui bũ ja ran nequi. ⁹ Ne nu'a rán nequi Oja, gue'a dán jahũ ra hogambui a, ne gue'a dãm

mamhba majuãni a, ne gue'a dá øthũ ran ho a. ¹⁰ Ne dami hyumbi gan xãhmba guí 'yõthũ 'be'a dí hyu rá mbui Oja. ¹¹ Pe xingui ts'ua ga øthũ tengu øt'ua i 'yo bũ ja ra 'bexui. Pe ga uhmba ngue nte ní mbatho 'be'a øt'ua. ¹² Pe ga pe'ts' ma sãhũ hin gam mamhba 'be'a øt'ua i øt' mán t'ãguitho ran ts'o. ¹³ Pe nu'a rán nequi Oja di yot'ua to'o i 'yo bũ ja ra 'bexui, ndepe da bãdi ngue i ja yá ts'oqui. Ne hingui sã da 'yãn mant'ãgui thoho n'da 'be'a øt'e, nguetho nu'a rán nequi Oja di yot'ua gãtho ran ts'o. ¹⁴ Janangue'a nt'o'ti: "Daman nuhmba ngue guí ãhmba, tengu 'bũ gyá duhũ, nguetho nu'a ra Cristo di 'da ahũ ran nequi," bi 'yẽna. ¹⁵ Janangue'a dami jamansu 'be'a guí øthũ, ne hin gam 'bahmba tengu u yã jã'i ngue hingui pãdi 'be'a øt'e. ¹⁶ Pe madague'a xan hẽi yã pa i ja bũ ya, dami hyumbi gam pẽhmba xan ho. ¹⁷ 'Yo guí co'yãmbuihũ, pe dami hyumbi guí hyoni guí pãhmba rá pãhã ra Hmu. ¹⁸ Pe hin dán johyahũ a ra sẽi, nguetho di ts'ongahũ a. Pe man'da dán johyahũ rá Hogandahi Oja. ¹⁹ Ne 'da dán johyabahũ n'da ngu n'dajũ ngue dan xihmba 'be'a i ørcahũ ra Hmu, ngue dan tuhmba yá thuhu Oja gãtho ma mbuihũ dá õspahũ Oja a. ²⁰ Ne thocua thoho ga xihmba jamadi Oja ra Ta, nangue 'be'a gãtho jajũ, nangue rá thuhu ma Hmuhũ ra Jesucristo.

Dim 'bũmanho yũ 'yẽc'yẽi bũ ja yãn nguse

²¹ Ne hin dan junthũ, pe 'da xtãn 'yẽhe thohohũ, nguetho gãtho gahũ dín numansuhũ ra Cristo. ²² Ne nu ahũ gyá xisuhũ, dami 'yõthũ 'be'a im man ni ndøhũ, tengutho bũ gní 'yõthũ a im mam ma Hmuhũ mahẽts'i. ²³ Nguetho nu'ua yãn 'yohũ i 'bet'o bũ ja rá ngu, tengu a ra Cristo i 'bet'o bũ 'bah yũ 'yẽc'yẽi, ngue tengu 'bũ guesẽ a rá jã'i a, ne rãm põrpate gãtho u. ²⁴ Nu'ua yã xisu da 'yõt'e 'be'a gãtho im man yá ndø, tengu tho yã 'yẽc'yẽi da 'yõt'e 'be'a gãtho im man ra Cristo. ²⁵ Ne nu ahũ ma min'yohũ ahũ, dami huẽc ni xisuhũ, tengu tho a ra Cristo bi huẽc yã 'yẽc'yẽi, ne bi un rá te nanguejũ. ²⁶ Ne nu a ra Cristo ngubũ bi 'yõt'e, nu'bũ mi japi da bo xan ho gãtho yã 'yẽc'yẽi nangue rãm hman Oja. Nguetho ram hma tengu 'bũ ra dehe i pe't'e gãtho ran ts'o. Ne nu'a

ran xixya, n'da ra hmerpya ngue ra Cristo bi hoga ma mbuih. ²⁷ N'damhma da zin u yu 'yεc'yεi, ngue ya gätho mahoqui, ne nte man ts'o din 'yohu. Ne hin'yü 'be'a da thĩnbi, pegue gätho i jua a ran ho. ²⁸ Ne gätho yün 'yohu, nde'bu di huεc yá xisu, tengu bu ní huεc rá ja'izehe. Nguetho nu'u to'o di huεc rá xisu, din huεc zehε a. ²⁹ Ne xinga n'da ra ja'i i san rá ja'izehe, pe din jamansu, ne i 'uĩni xun ho rá ja'i, tengutho i øt'a ra Cristo nangue yu 'yεc'yεi. ³⁰ Nguetho nuju dyu 'yεc'yεih, tengu 'bu rá ngøc'yεi ne rá do'yo gahu a rá ja'i ra Cristo. ³¹ Tengu mán t'o't'i: "Nu'bu n'da ran 'yohu i sin rá xisu, i soh rá ta ne rá mbe, n'damhma da zä di manda rá xisu, tengu 'bu ε rá ja'izehe," bi 'yεn'a ra t'ohni. ³² Ne xun heĩ da bađi 'be'a nam bøn na, pe dí εngä drá Pablogä, ngue i udi nangue ra Cristo ne nangue yu 'yεc'yεi. ³³ Pe ne im ma, gätho ahu ngue gyun 'yohuh, dami huεc ni xisuhu tengu bu gní huεc zehεhu. Ne nu'ahu gyu xisuhu damin numansu ni ndøhu.

6

¹ Nu'ahu gyu t'uhnihu gyu 'yεc'yεih dami 'yøthu 'be'a man ni tahu ni mbehu, nguetho gue'a yün thehu a ngue gui 'yøthu. ² Dami numansu ni tahu ne ni mbehu. Ne gue'a rá mbuđi a rán t'εđi Oja ngue ní jap Oja n'da a, ngue bi ma maya'bu. ³ Ne guehna ran japi bi ma da nu n'da 'bu da 'yøt'e, ngue din ja ran johya ne xun ngu yu pa dim 'buca ja ra häi. ⁴ Ne nu ahü gyá tahu, nu'bu gui sah ni t'uhnihu, nde'bu hin gui jafu din cuetho. Pe dami temanhoü guepu dí 'yεc'yεi ra Hmu u. ⁵ Ne nu ahü gyu mbefihu ne gyu 'yεhεhu, dami 'yøthu xun ho 'be'a im man ni hmuhu ua ja ra häi, ne guin numansuhu u, ne gui suhu. Ne mpähä tho ho gui 'yøthu ni 'befihu, tengutho bu gní 'yørpahu rá 'befi ni Hmuhu ra Cristo. ⁶ Dami 'yøthu xun ho ni 'befihu, hinga høn'bu in nu ahü ni hmuhu, pe dami 'yøthu tengutho bu gnín 'yεhεhu ra Cristo. Ne gätho ni mbuih, ne gue'a rá pähä Oja a buya. ⁷ Dami 'yøt' ni 'befihu nangue ran johya, tengu bu gní 'yøthu rá 'befi ni Hmuhu mahεts'i, ne hinga hønt'a dín numan ho ahü yu ja'i. ⁸ Ne damim bεmhbu ya, Oja di cos'ahu ran ho nangue ran ho xcá 'yøthu,

madague'a gyu 'yεhεhu o gue gyu hmuhu. ⁹ Ne nu ahü gyu hmuhu, pe gui 'yørpahu a xun ho u ni mbefihu, o gue ni 'yεhεhu, tengutho bu gní ndepe da 'yøt'ahu ran ho. Ne hin gui xihmbu yun unbi, nguetho gui pähmbu ngue n'dat'a ni Hmuhu mahεts'i. Ne nu a ra Hmu mahεts'i hin di hyεspu na nuju.

Di zerca ma mbuihu rá ts'edi Oja tengu rá he ra dofui

¹⁰ Ne nuya ma zu cu ahü, ga zacua ma mbuihu nangue rá ts'edi Oja i jaju. ¹¹ Ngue tengu n'da ra dofui i he rá he ngue ra t'εgui ní täcua yün sä u yün saihu. Ne ngutho rá ts'edi Oja 'bu dí homhbu ngue hin da zä da hyäju ra zĩthu. ¹² Nguetho hinga gue'u yu ja'i man saihu, pe gue'u yá hmu yu ts'oqui, ngue ra zĩthu rá hmu ra 'bexui i ja gätho ra ximhäi. Ne u gätho yám fäts'ihu ra zĩthu in 'youi ran dahi, ne gätho 'be'a má ts'edi bá nεxpü 'buh rá hmu ran ts'o, gätho man saihu u. ¹³ Janangue'a tengu 'bu ga hehu yu t'εgui ya, nangue gätho rá ts'edi Oja, ngue ga häthu ga tafu yün sä ra zĩthu i säc ma mbuihu. Ne nu'bu dá tahmbu ran sai, ya dá juahmbu xun ho, ne dá nuhu xingui ts'u dá 'bεhmbu. ¹⁴ Ne nu yu t'εgui dí xi ahü, ne gue'u nán sähu u. Ngue nu'a ram hma dí tenhdu, ngue tengu 'bu ran gat'i ngue ra t'εgui gam päthu. Ne nu'a ná hamhbu ran hogui bi 'yørcahu ra Cristo, tengu 'bu ra coto ngue ra t'εgui a, ngue hingui sä da daju ra zĩthu. ¹⁵ Ne nu'a ná yamanhoü Oja nangue'a ran ho ma'da'yo dá hamhbu, ne gue'a ná huthu ran zambu tengu 'bu dí net' ma zapatohu ngue yu t'εgui, ne dan tihmbu ga sühmbu ra zĩthu. ¹⁶ Ne man'da, nu'a ná pähmbu majuani Oja, ngue tengu 'bu n'da ra xit'εgui ní däqui gätho yün sä ra zĩthu, tengu 'bu t'εngbahu n'da ra sibi. ¹⁷ Ne nu'a ná pähmbu majuani dám pøhmbu, tengu 'bu dá pant' ma yahu ra fai ngue ra t'εgui, ngue hin gam bεmhbu a in nde di bεngahu ra zĩthu. Ne nu'a rá m hman Oja, tengu 'bu ra espada di 'daju rá Hogandahi Oja, gue'a dám muthu ra zĩthu a. ¹⁸ Pe thocua tho ho dan yahu Oja, ga äfu rá ts'edi, xingui ts'u ga εshu nan yahu Oja, tengu di bεngahu rá Hogandahi Oja. Ne dan εhyahu hin dan xømbuihu, ngue ga äfu Oja da mbäx'u gätho ma mi'yεc'yεih. ¹⁹ Ne nugä drá Pablogä, dami 'yäfu Oja

nanguecä, n'damhma di 'dacä ran 'yomfɛni
 nɛ ga hut'anzambɛi gam mamp'a rá m hma,
 nɛ ga xi ɯ hing yɯ judío 'bɛ'a nde Ojɔ ngue da
 bəh ya. ²⁰ Gue'a nán ofädigä a, ngue dí xicä
 yɯ jɔ'i 'bɛ'a bi xicä Ojɔ. Dami 'yäfɯ rá ts'ɛdi
 Ojɔ ngue hin ga su ga thoqui gam mangä
 rá m hma.

Ran zɛngua ran zɛgui

²¹ Nuya dí pɛnhdä bɯ na ma cuhɯ ra
 Tíquico, ngue ɛmmɛ mahuɛqui. Nɛ nuna
 ɛmmɛ øt'e xɯn ho rá 'bɛfi Ojɔ. Nu'a da
 xi ahɯ 'bɛ'a gätho dadí jagä, nɛ nangué
 gätho 'bɛ'a dí øt'ä. ²² Nuna ra Tíquico
 da gəx na ra sɔcuɔ dí øt'ä, nɛ da xi ahɯ
 nanguécähe, nɛ da hyut'a ni mbɯihɯ. ²³ Pɛ
 Ojɔ ma Tahɯ nɛ ma Hmuhɯ ra Jesucristo
 da hyut'a ni mbɯihɯ, nɛ di ja ahɯ gui huɛ
 c ni mi'yɛc'yɛihɯ, nguetho gá hyəmhbɯ rán
 ho mbo ni mbɯihɯ. ²⁴ Pɛ Ojɔ di 'da ahɯ rán
 jɔpi gätho ahɯ to'o gätho hin gui 'yɛ'ts'a gnín
 numanhohɯ a ma Hmuhɯ ra Jesucristo. Nɛ
 hønt'a dá xi ahɯ ya.

FILIPENSES

Ra sɔcuɑ bi 'yorba ra Pablo ɯ yɯ 'yɛc'yɛi bɯ ja ra dɑhnini Filipos

Ran zɛngua

¹ Nugä drá Pablogä dí yo'be ra Timoteo drá 'yɛhɛ'be ra Jesucristo. Dí o't'á'be na ra sɔcuɑ gátho ahɯ ma zɯ cu ahɯ, nɛ ɯ yɯ ngurbi nɛ ɯ yúm fäts'ihɯ yɯ ngurbi, nɛ gátho ɯ i 'bɯpɯ ra dɑhnini Filipos ngue i tɛn'na ra Cristo. ² Pɛ dí ndep Ojɑ ma Tahɯ nɛ ma Hmuhɯ ra Jesucristo da 'yɛnts'ahɯ rán jɑpi nɛ da hyut'a ni mbɯihɯ.

Nu ra Pablo i äp ra jamadi Ojɑ nangue yɯ 'yɛc'yɛi

³ Jamadi, dí ɛmp'a ma Ojɑ, n'dandɨ ngu n'dandɨ dímbɛn ahɯ, nguetho gue ahɯ mam fäts'i ahɯ bi 'dacä Ojɑ. ⁴ Nɛ zɑi ɛmmɛ i jagä ran johya 'bɯ dí äpɑ ra jamadi Ojɑ nangue ahɯ. ⁵ Nɛ dadín johyagä nguetho n'dat'a rá 'bɛfi ran ho ma'da'yo dí comhbɯ, gue'a gní zɛjɯ a, nɛ gue'a gá 'yøthɯ 'bɯ rá mbɯdi gá 'yɛc'yɛhhɯ, nɛ asta gue yɯ pa i jabɯya. ⁶ Nugä dí pɑdi ngue Ojɑ di thocta a ra hoga'bɛfi ngue bi dɑ'mi bi 'yørbɯ ni mbɯihɯ, janangue a di juadi xɯn ho 'bɯ bi zø'n ra pa ba ɛh mahø'n'a ra Jesucristo. ⁷ Nɛ gue'a ná äpɑ ra jamadi Ojɑ a, ngue ɛmmɛ dímbɛn ahɯ. Nɛ tengu'bɯ 'da'angu dí sähɯ ran ɯnbi dí sägä nɛ gue'a ná comhbɯ rán jɑpi Ojɑ a, dá gue'bɯ dí ofädigä, o gue'bɯ dí 'bɑpɯ ja ran juɑnbate, ngue dadín yɑn a rán ho ma'da'yo ra Cristo dímbɛn ma ngue majuɑni a. ⁸ Nɛ hønt'a Ojɑ i pɑdi hangu nan gu bɯ ná huɛc'ahɯ, nɛ tengu bɯ ɛmmɛ ni huɛgahɯ ra Jesucristo. ⁹ Hanangue'a dí äp Ojɑ ngue man'da xɯn gu din ja ahɯ ran huɛcate n'da ngu n'da ahɯ, nɛ din ja ahɯ ran 'yomfɛni xɯn ho, nɛ guim bɛmhɯ xɯn ho nangue a 'bɛ'a gátho guí øthɯ. ¹⁰ N'damhɯma gui huanhdɯ 'bɛ'a man'da xɯn ho gui 'yøthɯ, nɛ n'dat'a guim bɛmhɯ, nɛ hin hapɯ di nɛqui ni ts'oquihɯ 'bɯ bi zø'n ra pa ngue ba ɛh ra Cristo. ¹¹ Nɛ hønt'a ra Jesucristo sä dí 'da ahɯ ra hogambɯi, ngue xɯn gu yɯ hoga'bɛfi din ja ahɯ, nɛ gue'a dí t'ɛspa Ojɑ a.

Hønt'a ra Cristo nám 'bɯ a ra Pablo

¹² Ma zɯ cu ahɯ, dín nde ahɯ ngue gui pɑhmbɯ, gue'a nán te ran ho ma'da'yo a nám 'bäcä ua. ¹³ Ngue gátho yɯ dofɯi ua ja ran guts'ut'abi, nɛ'ɯ gátho mi'da yɯ jɑ'i i pɑdi ngue rá 'bɛfi ra Cristo a ná 'bäcä ua. ¹⁴ Nɛ dá gue'bɯ dí ofädigä, pɛ gue'a ní hyut'an zambɯi ma cuhɯ ngue'ɯ xɯn gu i 'bɯcua, nɛ hinguin su 'bɯ im man rám hman Ojɑ. ¹⁵ I 'bɯcua 'da ɯ ngue im mamp'a rám hman Ojɑ, i sɛya nangue rám hman Ojɑ dí øt'ä. Pɛ i 'bɯh mi'da ngue im man rám hman Ojɑ ngue nde da 'yøt' ran ho. ¹⁶ Nɛ nu'ɯ ngue ɯ i ja ran ts'ɛya, im ma nangue ra Cristo, nguetho in nde 'bɛ'a da dɑsɛ ɯ. Pɛ hinga gátho rá mbɯi im ma, pɛ høntho nde ɯ ngue di yop a ma dumbɯigä ua ja ra fädi. ¹⁷ Pɛ nu'ɯ mi'da di huɛgä, nɛ nde da mbäxgui, nɛ gue'a ní man rám hman ra Cristo ɯ, nguetho i pɑdi 'bɛ'a ná 'bäcä ua, ngue dín yɑnba a rán ho ma'da'yo ra Cristo. ¹⁸ Pɛ madague a hønt'a go to'o im mamp'a rám hman Ojɑ, dá gue'bɯ n'dat'a im bɛni o hin'na 'bɯ im ma nangue a ra Cristo, nɛ guexta a ɛmmɛ dadín johya. Nɛ thocua tho ho dan johyagä. ¹⁹ Nguetho dí pɑdi ngue ga pømanhogä ua ja ra fädi, nguetho zɑi guí äfɯ rá ts'edi Ojɑ nanguecä, nɛ zɑi i fäxcä rá Hogandɑhi ra Jesucristo. ²⁰ Nugä hin dín ndegä ngue m'bɛjua ga pɛ'ts' ma sä nangue 'bɛ'a dí øt'ä, pɛ ɛmmɛ dín nde ga hut'an zambɯi gam mangä xɯn ho rám hman Ojɑ 'bɯ bi ts'ɛgbä. Janangue a gátho yɯ jɑ'i da bɑh rán uixte ra Cristo nangue a dí øt'ä, madague'bɯ dí 'bɯcä o gue'bɯ da thogä. ²¹ Nguetho hønt'a dí 'bɯi nangue ra Cristo, dín ndegä ngue din uixte ra Cristo nangue 'bɛ'a gátho dí øt'ä, nɛ man'da tho 'bɯ dá tugä. ²² Pɛ nu'bɯ guexta a dadí thoqui dí 'bɯcua ja ra häi, sä ga tɑh mi'da yɯ jɑ'i ngue da 'yɛc'yɛi a ra Hmu mahɛts'i. Pɛ hin dí pɑsɛ nda a ga huanhni, hague dam 'bɯi, uague ga tu. ²³ Pɛ nugä ɛmmɛ xɯn hɛi ga pɑdi nda a ngue man'da xɯn ho. Pɛ nu'bɯ da hønsegä, man'da dín nde 'bɯ ga tu ngue ga mba ním 'bɯ'be ra Cristo, nguetho man'da xɯn ho nanguecä. ²⁴ Pɛ man'da xɯn ho nangue ahɯ ngue guexta a dí 'bɯcä ua ja ra ximhäi. ²⁵ Janangue a dí hɑxanjuɑni guexta a dam 'bɯcä ua ngue ga fäx ahɯ

ngue dín te ni t'ɛc'yɛihɛ. Nɛ man'da din ja ahɛ ran johya 'bɛ man'da gá 'yɛc'yɛihɛ ra Cristo. ²⁶ Nɛ nu'bɛ dí 'bɛcä ua ja ra häi, nɛ guín nujɛ mahøn'a, ɛmmɛ da hyu ni mbɛihɛ nangue ra Cristo, nɛ gui 'yɛspahɛ ra Cristo bɛya. ²⁷ Pɛ damam 'bɛhmbɛ 'bɛ'a rán sähɛ rán ho ma'da'yo ra Cristo. Nɛ madague a 'darbɛ dí 'bɛhmbɛ o yabɛ dí 'bɛcä, pɛ ga ɔcä ran ho gui 'yøthɛ bɛya, nangue 'da' angu guim bɛmhɛ, nɛ gui fähmbɛ ma t'ɛc'yɛihɛ nangue rán ho ma'da'yo ra Cristo. ²⁸ Nɛ hin gui suhɛ to'o da zɛ ahɛ nangue ran ho ma'da'yo. Nɛ nangue hin gá suhɛ, da badi ngue di 'bɛh yá te ɛ, nɛ da badi ngue i ja ahɛ ra temazai ngue bi 'da ahɛ Ojã. ²⁹ Nguetho hinga hønt'a ran ho bi 'da ahɛ Ojã ngue gui 'yɛc'yɛihɛ ra Cristo, pɛ nɛ'a man'da ran ho, ngue gui sähɛ yɛn ɛnbi nangue ra Cristo. ³⁰ Nɛ 'da'angu dí øthɛ ya, dadín ɛnbahɛ ngue dín yamhbɛ a ran ho ma'da'yo, tengu tho ho gá nuhɛ dá øt'ä mám'bet'o, nɛ gui øhmbɛ ngue guexta'a dí øt'ä ya.

2

Nu rán uixte ra Cristo, hin'yɛ ran 'yɛts'i

¹ Nu'bɛ gue'a ra Cristo di zɛ ahɛ, nɛ guí pähmbɛ rán huɛcate a, nɛ nu'bɛ guín 'yohɛ rá Hogandahi Ojã, nɛ guí pähmbɛ gui 'yøthɛ ra yembɛi nɛ ra mate, dan johyagä 'bɛ. ² Pɛ dami yusca ma mbɛi ran johya nangue 'bɛ'a guí øthɛ ya, ngue n'dat'a guim bɛmhɛ, nɛ 'da xctín huɛctahɛ, nɛ 'da'angu nin 'yomfɛnihɛ guim bɛmhɛ, hinga 'dahma 'dan'yo guim bɛmhɛ. ³ Nɛ hin ga øthɛ ran 'yɛya, nɛ hin dan 'yɛxhɛ, nɛ hin gam bɛmhɛ ngue dan uixtehɛ, pɛ man'da da bɛnse n'da hingui hose xinda gue'ɛ gä mi'da. ⁴ Nɛ hinga hønt'a ga honsehɛ gam bɛmhɛ, pɛ nɛ'a i hon ɛ mi'da ga fäxhɛ. ⁵ Pɛ n'da ngu'n'da dam bɛmhɛ tengu tho bɛ i bɛnjɛ ra Cristo. ⁶ Nu ra Cristo 'da'anguidui Ojã a, pɛ him bin 'yɛzɛhɛ ngue Ojã a, nguetho bi bɛnjɛ. ⁷ Ngue bá sogui gätho rá ts'edi mahɛtsí, nɛ bin 'yɛhɛ 'bɛ mín jä'i ua ja ra ximhäi, nɛ bi mbäx yɛ jä'i. ⁸ Nɛ nu'bɛ mín jä'i xingui ts'ɛ bin 'yɛts'i, pɛ bi 'yøt'e gätho 'bɛ'a min nde Ojã, nɛ bi du bɛ ja ra pont'i tengu n'da ra ts'om'bäi. ⁹ Nɛ nangue a bi 'yøt' ra Cristo, Ojã bi 'yɛspa a, nɛ bi un ra ts'edi man'da xɛn gu, nɛ gue'a

ra thuhu bi unni ɛmmɛ man'da di muui. ¹⁰ Janangue a nu'a ra Jesús gue'a rán säui din thande a, gätho 'bɛpɛ mahɛts'i nɛcua ja ra häi nɛ'ɛ gätho xɛn du, yɛ jä'i nɛ yúm 'bɛhni Ojã nɛ yɛ zïthu, gätho da 'yɛspa ra Jesucristo ra Hmu. ¹¹ Nɛ gätho nán gu da badi nɛ da ma ngue gue'a ra Jesucristo a ra Hmu nangue gätho 'bɛ'a i ja, n'damhɛma gätho da 'yɛspa Ojã ra Ta.

Nu yɛ 'yɛc'yɛi guesɛ ɛ yɛn yot'i ua ja ra 'bɛxui

¹² Janangue a ma zɛ cu ahɛ ngue dadí huɛc'ahɛ, zai gá 'yøthɛ 'bɛ'a dá xi ahɛ nu'bɛ 'darbɛ mám 'bɛhmbɛ, pɛ madague'a yaua dí 'bɛcä ya, man'da hnehɛ tho ho gui 'yøthɛ a nin sähɛ ngue i 'bɛh ma pørpatehɛ, nɛ hin gan 'yɛxhɛ, pɛ guin numansuhɛ Ojã. ¹³ Nguetho gue'a Ojã dim pɛpɛ mbo ma mbɛihɛ nɛ gue'a di 'dajɛ rá pähä nɛ rá ts'edi ngue ga ørbahɛ rá pähä Ojã. ¹⁴ Nɛ o gadí yäni thohɛ, xín gan junthɛ, pɛ dami 'yøthɛ gätho in nde Ojã. ¹⁵ N'damhɛma njon da dingahɛ n'da ran ts'o ngue da ma i ja ma ts'oquihɛ. Pɛ dam 'bɛhmbɛ tengu man sähɛ ngue yá hogat'uhni gahɛ Ojã, guerpɛ 'bɛ ɛ yɛ jä'i ngue i øt' ram fɛ'ts'i. Janangue a ga øthɛ bɛya tengu n'da ran yot'i bɛ ja ra 'bɛxui, ngue ga xihmbɛ rá m hman Ojã di un ra te. ¹⁶ Nɛ nu'bɛ gui xihmbɛ rá m hman ra temazai, nugä dan jhyagä 'bɛ bi zøn ra pa ngue ba ɛh ra Cristo, ngue hin'yɛ 'bɛ'a dá pɛ'ts' ma sä nangue ra 'bɛfi xtá øt'ä bɛ guí 'bɛhmbɛ. ¹⁷ Nguetho dadí hoc'a ni t'ɛc'yɛihɛ, tengu'bɛ dadí hocä n'da ra 'bøts'e, xɛn ho 'bɛ dá undä Ojã. Nɛ nugä 'bɛ hin dí gua ɛ yɛn ɛngi dá sä 'bɛ gmí 'yɛc'yɛihɛ, pɛ man'da xɛn ho 'bɛ ga un ma te nɛ ga fäm ma ji, ngue dí gua a ra 'bøts'e ga undä Ojã nangue gätho ahɛ. Guexta a dadín johyagä, nɛ da zä gui hyamhbɛ man johyagä. ¹⁸ Janangue a ga comhbɛ man johyagä 'bɛ bi zøn ra pa da t'ɛna da thogä.

Ra Timoteo nɛ ra Epafrodito

¹⁹ Nɛ nu'bɛ rá pähä Ojã 'bɛx ga pɛn'nahɛ bɛ ra Timoteo da nu ahɛ. Nɛ nu'bɛ dá paði 'bɛ'a gadí jahɛ bɛ dan johyagä bɛya. ²⁰ Nguetho njohgui 'bɛcua man'da ngue im bɛni tengu dím bɛm'be ra Timoteo nangue ahɛ. ²¹ Nguetho gätho mi'da i 'bɛcua im

bɛnsɛ nanguɛ yá 'bɛfi zɛhɛ, nɛ him majuɓani rá 'bɛfi ra Cristo Jesús im bɛm bɛya. ²² Pɛ ya guí pɔhmbɛ ngue ɛmmɛ dí muui nanguɛ 'bɛ'a i ɔt' na ra Timoteo, ngue dí com'be rá 'bɛfi Ojɔ, tengu n'da ra ts'unt'ɛ i conhui rá 'bɛfi rá ta. ²³ Pɛ dí tɔ'mi hasta gue'bɛ ga pɔcä 'bɛ'a din jacä ua. Nɛ m'bɛjua ga pɛnhdä bɛ na ra Timoteo. ²⁴ Pɛ xɔmhma da nde ra Hmu mahɛts'i ngue da zä ga mba bɛ n'dihi, gan nu ahɛ. ²⁵ Pɛ dí m bɛni ngue m'bet'o ga pɛn'nahɛ bɛ mahɔn'a na ra Epafrodito, ma cuhɛ, nɛ dí com'be rá 'bɛfi ra Cristo dín yɔnba'be a rán ho ma'da'yo. Guehna guá pɛncä'be ua nanguɛ da mbäxca'be. ²⁶ Pɛ nuya ɛmmɛ nde da mba bɛ gam 'bɛhmbɛ mahɔn'a, nɛ ɛmmɛ tu rá mbɛi ngue ya rá 'yɔhmbɛ ngue mí ɛ a. ²⁷ Nɛ majuɓani ɛmmɛ mi ɛ nɛ mi ts'utho xtán du. Pɛ nanguɛ rá mate Ojɔ ngue him bi du. Nɛ nu'bɛ xtán du, man'da ɛmmɛ xɛn gu ra dumbɛi xcä nugä 'bɛ. ²⁸ Pɛ jananguɛ a dí humbi ga pɛnhdä n'dihi na, n'damhma gan johyahɛ 'bɛ guin nuhɛ mahɔn'a, nɛcä da hyu ma mbɛigä ua. ²⁹ Nɛ nu'bɛ bi zɔm bɛ dami simhbɛ xɛn ho, nɛ gui 'yäfɛ ra jamadi Ojɔ ngue bi xox a. Nɛ gätho yɛn jɔ'i guin numansuhɛ ngue ɔt'e tengu i ɔt' na ra Epafrodito. ³⁰ Nɛ nuna mi ts'utho xtán du nanguɛ rá 'bɛfi Ojɔ, nguetho bi 'yɛn rá te nanguɛ bi zɛqui, ngue bi 'yɔt' ra 'bɛfi tengu tho'bɛ gue ahɛ xzui zɛjɛ.

3

Nura Cristo 'bɛ dí ɛc'yɛihɛ, gue'a ní bo ma mbɛihɛ a

¹ Nuya ma zɛ cu ahɛ, dí xi ahɛ, daman johyahɛ nanguɛ ra Hmu mahɛts'i. Nugä hin dadín xɔmbɛi ngue ga xi ahɛ mahɔn'a, gan johyahɛ, nguetho nin hos'ɛhɛ ngue dí xi ahɛ. ² Daman jamansuhɛ nanguɛ ɛ yɛ ts'on'yomfɛni jɔ'i, nguetho nu'ɛ tengu tho'bɛ yɛ satexɔ'yo, nɛ i xi ahɛ jatho da hmɛpya ni jɔ'ihɛ ngue da mba nthɛqui ahɛ. ³ Pɛ nujɛ majuɓani am hmɛpya gahɛ bɛ na nujɛ Ojɔ, nguetho dí thɔndehɛ Ojɔ nanguɛ rá Hogandɔhi, nɛ dadín johyahɛ nanguɛ a ra Cristo Jesús, nɛ dí pɔhmbɛ hinga gue'a man hosegahɛ ní 'yɛnjɛ yá t'ɛnigahɛ Ojɔ. ⁴ Pɛ nu'bɛ 'bo'o sä ɛna yá t'ɛhni Ojɔ nanguɛ xɛn hose, pɛ man'da sä xcä ɛngä 'bɛ, nguetho man'da mi pɔmanho man t'ɔt'egä.

⁵ Nguetho däm 'bɛi nanguɛ yɛ judío, nɛ ná hyɔtopa xtám 'bɛcä 'bɛ mi thegä ma xifani, nɛ gätho dá comhbe a bi xije Ojɔ dyá hebreohe dyá judíohe, nguetho nu'a ma ta ra hebreo a gue a bi xɔnd mam bombɔta ra Benjamín mi 'bɛh maya'bɛ. Nɛ dá tɛndä 'bɛ'a im man yɛ fariseo, ngue ɛmmɛ dá humbi dá ɔt'ä ɛ yán t'ɛdi yɛ judío. ⁶ Nɛ nugä ɛmmɛ dá yɔngä a ma t'ɛc'yɛihe dyá judíohe, jananguɛ a madí ɛnba yá 'yɛc'yɛi ra Cristo. Nɛ mi ɔt'ä ɛ gätho yɛn ho im man ɛ yán t'ɛdi yɛ judío, jananguɛ'a njo'o to'o mi sä da man'a n'da rán t'ɛdi Ojɔ ngue dá fɛsthoho. ⁷ Nɛ mím bɛngä ní zingä Ojɔ a man hose. Pɛ nuya dí pɔdi ndetho di 'bɛrpa nín 'yomfɛni n'da a. Nɛ dá ɛ'ts'ä a ná bɛngä xɛn ho sɛgä jananguɛ bi zä dá tɛngä ran ho nanguɛ ra Cristo. ⁸ Nɛ madague'a hangun gu xtá ɔzɛhɛgä, pɛ ndetho man'da dí 'bɛdi, nguetho man'da di muui ngue dí pɔcä ra Cristo Jesús ma Hmu. Jananguɛ a gätho man hose dá 'bɛdi, ya him mím numanho, n'damhma bi zä dán 'yo'be ra Cristo. ⁹ Nɛ nuya sä dam 'bɛ'be ra Cristo, nɛ ntemanho i jagä 'bɛ'a dí ɔzɛhɛgä nanguɛ yɛn t'ɛdi, pɛ nanguɛ a dí ɛc'yɛi 'bɛ'a bi 'yɔrca ra Cristo, nɛ gue'a í bo ma mbɛi a nɛ in numanhogä Ojɔ. Nguetho Ojɔ in numanho ɛ i hɔntho rá mate ra Cristo. ¹⁰ Nɛ nuya hɔnt'a man'da ɛmmɛ dín nde ga pɔdi xɛn ho a ra Crsito. Ngue ga com'be xɛn ho a rá ts'ɛdi bin t'um 'bɛ mi dambɛni, nguepɛ da zä dam 'bɛi xɛn ho 'bɛ dí 'bɛtua ja ra ximhäi, nɛ da zä dan ɛnbä tengu yɛn ɛnbi bi nu a, nɛ da zä ga com'be rán dɔte, ngue nde da ma di 'bɛrqui xɛn ho a man yombɛi zɛhɛ. ¹¹ Nɛ nubɛya xɔmhma thoho da zä ga com'be xɛn ho a rá ts'ɛdi ra Cristo bin t'um 'bɛ mí dambɛni, ngue dam 'bɛi xɛn ho a ra 'da'yote.

Gan uɛnthohɛ ga tɔhmbɛ ra 'dihɛ bɛya

¹² Pɛ nugä hingui sä gam mangä ngue gätho dí com'be rá ts'ɛdi ra Cristo, nguetho hin daná sɔni ngue gätho xtán hotho ga ɔt'e. Pɛ guexta a dadí thoqui dí honi ngue ga pɔdi gätho 'bɛ'a bi bɛngä ra Cristo Jesús 'bɛ mi bɛndgä. ¹³ Pɛ ma zɛ cu ahɛ dí xi ahɛ ya, ngue hinga gätho dí ɔt'ä xɛn ho, pɛ hin dín nde gam bɛngä mahɔn'a 'bɛ'a xtá ɔt'ä mam'bet'o. Pɛ guexta a ɛmmɛ dadí

thoqui dí nde man'da ga øt'ä ran ho, ngue ga tãhã xun ho. ¹⁴ Ne dín nde gan uenthõ xun ho, ngue ga tãhã ga han a í zoncahã Ojã bũ mahçts'i ga hãmhbũ, nangue dí çc'yeyihũ ra Cristo. ¹⁵ Ne gãthõ ahũ ngue xun te nin 'yomfçnihũ nangue ni t'çc'yeyihũ, nde'bũ 'da'angu guim bçmhũbũ tengu dím bçngã. Ne nu'bũ bũ a n'da ahũ n'dan'yo guím bçmhũbũ, nu a Ojã di ja ahũ ngue gui pãmhbũ 'bç'a nde Ojã. ¹⁶ Pç nde'bũ ga thohmbũ tengu zãj dí øthũ, nangue rá 'bçfi Ojã. ¹⁷ Ma zũ cu ahũ, dami tçnhdũ a 'bç'a dí øt'ä, nç'mi'da 'bũ i øt'a tengu dí øt'ä, dami tçnhdũ. ¹⁸ Nugã drã Pablogã, ga xi ahũ mahøn'a, çmmç xun gu yũ nidj ya xtã xi ahũ, nguethõ çmmç tu ma mbũi nangue 'bç'a i øt'ũ 'da xun gu, i çna i 'yo bũ rá 'yu Ojã, pçgue din sãmhbũ ra Cristo ngue hingui çc'yeyi 'bç'a í du bũ ja ra pont'i. ¹⁹ Ne da zøn ra pa ngue da guadi nç di 'bçh yã te, nguethõ hønt'a 'bç'a i si nç 'bç'a ndesç rá jã'i i hãdumbũ. Pç çmmç din 'yçx ã nangue 'bç'a i øt'ũ nç hin'yũ yã 'yãsä. Ne hønt'a im bçni nangue a 'bç'a jãua ja ra ximhäi. ²⁰ Pç nujũ dyã 'yçc'yeyihũ, dyã mçnguhũ bũ mahçts'i, nç dadí thoqui dí tømDAHũ ngue ba çh mahçts'i a mam pørpatehũ, ngue gue'a ma Hmuhũ ra Jesucristo. ²¹ Ne nu'a ra Cristo di pärca ma ngøc'yeyihũ tengu rá jã'izçhç ngue nuixte thõho, rá rs'çdi i ja. Ne n'dat'a rá ts'çdi ngue di manda 'bç'a gãthõ i jãua.

4

Thoscua thõho dan johyahũ nangue ra Hmu

¹ Ma zũ cu ahũ çmmç dadí huçc'ahũ nç çmmç dím bçn ahũ, nguethõ xcã 'dajũ ran johya, nç nangue gã 'yçc'yeyihũ, gue'a ní nçqui xun ho ma 'bçfigã a. Ne nuya ma zũ cu ahũ, o gadí uãnsa nin 'yomfçnihũ nangue ni t'çc'yeyihũ. ² Ne nu aui man ju aui nangue ra Cristo ra Evodia nç ra Síntique, dami 'yørcaui ra mate ngue 'yo gadín sãmhi, nguethõ gadín cuui nangue ra Hmu mahçts'i. ³ Ne nu i ma hogamfãts'i'i ngue gã fãxca ra 'bçfi, dami fãx ã yũ xisu ngue dím 'bũmanho, nguethõ çmmç dãm pçcãhe ã nu'bũ má mamhbe bũ rán ho ma'da'yo ra Cristo. Ne a ra Clemente nç'mi'da bi mbãxqui, ngue gãthõ bi thusca

ma thuhuhũ bũ ja ra xøcuã bũ mahçts'i nangue bin 'dajũ ra temazã. ⁴ Pç thocua thõho dan johyahũ nangue ra Hmu, nç dí xi ahũ mahøn'a, dan johyahũ. ⁵ Ne ga fãxhũ ma mijã'ihũ, n'damhã gãthõ yũ jã'i da nu ngue dadí jamansuhũ 'bç'a nám 'bũhbũ. Ne gam bçmhũbũ ngue mi ts'ũthõ ba çh ra Hmu mahçts'i. ⁶ Ne hin ga hãdumbũihũ nangue 'bç'a gãthõ dí homhbũ, pç gãthõ ga xihmbũ Ojã 'bç'a dí homhbũ, nç ga xihmbũ ra jamadi ngue zãj ørcahũ a xun ho. ⁷ Ne nu Ojã da hyurca ma mbũihũ bũya nangue ran johya hingui sä xtãm bãçç n'da, pç gue'a ran johya ní jamansuc ma mbũihũ nç man 'yomfçnihũ, nangue dín 'yõhũ ra Cristo Jesús.

Gam bçmhũ 'bç'a gãthõ xun ho

⁸ Nuya ma zũ cu ahũ, mi'da jãua ngue dín nde ga xi ahũ. Ngue gam bçmhũbũ gãthõ 'bç'a a majuãni, nç gãthõ 'bç'a yãn thçhũ ngue dí hnumansujũ, nç gam bçmhũbũ hin di yõho bũ dá øthũ 'bç'a dí øthũ, nç hin te man ts'o gam bçmhũbũ. Ne gam bçmhũbũ ga ørpa hũ 'bç'a dí hyu yã mbũi ã ma jijã'ihũ, nç gam bçmhũbũ ga øthũ 'bç'a mfãdi ngue xun ho. Ne gam bçmhũbũ gãthõ 'bç'a çmmç xun ho, nç gam bçmhũbũ ngue 'bç'a gãthõ da t'çspi xun ho. ⁹ Ne gui 'yøthũ 'bç'a gãthõ dá xãn'nahũ, nç gui tçnhdũ gãthõ 'bç'a xtã ut ahũ. Ne nu'bũ ngubũ gui 'yøthũ, da zã gan 'yõhũ xun ho Ojã ngue zãj i hurpa ní mbũi n'da.

Bi 'bçnpi ts'ũ ram fãts'i a ra Pablo

¹⁰ Ne nu Ojã bi 'dacã ran johya nangue a gã bçnjũ mahøn'a, ngue gadí zçjũ ts'ũ. Ne dí pãcã ngue hin gã pumbçnijũ, pç hønt'a nja, him mi sä bũ gui zçjũ mam'bçt'o. ¹¹ Pç hin dí çna ngue xcãn ãnbã 'bũ hin xquí fãxcahũ, nguethõ ya xtãn zãj ngue i jagã ran johya madague'bũ i ja a ga honi o hin'yũ. ¹² Nugã dí pãcã 'bç'a nám 'bũmanho n'da ra hyoya, nç dí pãcã 'bç'a nám 'bũmanho n'da ngue i ja xun gu. Ne dadín johyagã madague a dín niyãgã o gue dí tumanthuhugã. Ne hønt'a go 'bç'a dín nu, uague xun gu i jagã o hin'yũ, pç i hu ma mbũigã. ¹³ Ne hønt'a go má ts'çdi i ndec Ojã, ya gãthõ sä ga øt'e, nguethõ i fãxca ra Cristo. ¹⁴ Pç guexa a xun ho gã 'yøthũ ngue gã zçjũ ts'ũ, ngue i pan hnuman'ũgã.

15 Ne nu ah_u guí 'b_uhmb_u b_u Filipos, guí p_uhmb_u ngue h_unse ah_u gá z_uej_u ts'_u nu'b_u má p_ungä b_u ra häi Macedonia, ngue rá mb_udi dá mangä ran ho ma'da'yo b_u, ne gá p_uncah_u ra mb_ueti. 16 Ne nu'b_u guexta a mí 'b_ucä b_u ra hnini Tesalónica, yond_ui hyund_ui gá p_uncah_u ra mb_ueti, gue'b_u má hongä. 17 Ne hinga h_untho dín nde ga h_uni, p_ue dín nde ngue di j_up ah_u Oj_u nangue a xcá 'daj_u, nangue gá z_uej_u. 18 Nugä ya dá h_uni 'b_ue'a guá p_uncä_u 'b_u mi z_uocua ra Epafrodito, ne i pongui ts'_u 'b_ue'a dí honi. Ne nangue 'b_ue'a guá p_uncä_u, nu Oj_u i numanho, tengu'b_u n'da ran t'unni ξ mm ϵ di muui. 19 Ne nu'a ma Oj_uh_u di 'da ah_u x_un ho 'b_ue'a gätho guí homhb_u nangue dí 'b_uhmb_u ra Cristo Jesús. Nguetho nte di 'b_ue'a, ne ξ mm ϵ x_un ho a di 'daj_u. 20 P_ue dí ξ spah_u ma Tah_u Oj_u ne gätho y_u pa maz_ui. Ne h_unt'a dím b_ungä a.

Rán z_ugui ran z_uengua

21 Ne dí p_un'nah_u ran z_uengua gätho y_u 'y_uc'y_uei ngue i 'b_up_u, nangue rá thuhu ra Jesucristo. Ne gätho ya y_u cu dí 'b_uhmbe ua i p_un'nah_u ran z_uengua. 22 Ne' _u mi'da y_u 'y_uc'y_uei ngue i 'b_ucua ja ra hnini, gätho i p_un'nah_u ran z_uengua. Ne nu' _u y_u 'y_uc'y_uei ngue dim p_ucua ja ran g_uts'at'abi man'da in nde di z_uengua ah_u. 23 Ne nu ma Hmuh_u ra Jesucristo dí äp_u di 'da'ah_u rán j_up_u gätho ah_u. Ne h_unt'a dí xi ah_u a, ne h_unt'a gam b_umh_u a ya.

COLOSENSES

Ra sɔcua bi 'yorba ra Pablo ɯ yɯ 'yɛc'yɛi bɯ ja ra dɔhnini Colosas

Ran zengua

¹ Nugä drá Pablogä, ma 'bäigä'be ra Cristo Jesús, nangué rá pähä Ojä. ² Nε dí yo'be ma cuhɯ ra Timoteo, dadí zengua ahɯ gätho yɯ 'yɛc'yɛi ngue guí 'bɯhmbɯ bɯ ja ra hnini Colosas, dadín cuhɯ nangué n'dat'a dím bɛmhɯ ra Cristo. Nε dín ndehe ngue gätho ahɯ guin nuhɯ rán japi Ojä ma Tahɯ, nε da hyut'a ni mbɯihɯ.

Jamadi dí ɛmfɛ Ojä

³ Nu'bɯ dí yähe Ojä ngue rá Ta ma Hmuhɯ ra Jesucristo, thocua thoho dí ɛmfɛ jamadi nangué ahɯ. ⁴ Nguetho ya xtá øhmbe nangué ni t'ɛc'yɛihɯ nangué ra Cristo Jesús, nε dá øhmbe ngue ja ahɯ ran huɛcate nangué ni mi 'yɛc'yɛihɯ. ⁵ Nguetho guí tømhbɯ 'bɛ'a gätho yɯn ho guin nuhɯ bɯ mahɛts'i, nε guí tømhbɯ gue'bɯ go rá mbɔdi gmí 'yɛc'yɛihɯ a ram hma majuani. ⁶ Nu ran ho ma'da'yo ngue xcá 'yøhmbɯ, nuya din xandi, nε hønɯ go hapɯ i pa, di pärpa yá mbɯi yɯ ja'i, tengu tho bin ja bɯ guí 'bɯhmbɯ 'bɯ gmí 'yɛc'yɛihɯ njuantho rá mate Ojä. ⁷ Gmí 'yøhmbɯ ran ho ma'da'yo gue'a bi xi ahɯ man 'yo'be ra Epafra. Nugähe ɛmmɛ dadí huɛje na, nguetho nuna ran 'yohɯ n'da rá 'yɛhɛ ra Cristo, nε di ze ahɯ nangué rá 'bɛfi Ojä. ⁸ Nε nuna ra Epafra bi xije ngue gadí huɛgahe nangué rá Hogandahi Ojä di bɛn'nahɯ. ⁹ Nε nu'bɯ ra pa dá øhmbe ngue xɯn ho ni t'ɛc'yɛihɯ nε nin huɛcatehɯ, thocua thoho dí äfe rá ts'edi Ojä nangué ahɯ, ngue gui pähmbɯ rá pähä Ojä nε gui pähmbɯ rán 'yomfɛni a rá Hogandahi Ojä. ¹⁰ Nε dí äfe rá ts'edi Ojä ngue gam 'bɯhmbɯ tengu rán säui ɯ yá t'uhni Ojä, nε thocua thoho zai gui 'yøthɯ a in numanho ra Hmu. Nε dí äfe Ojä ngue gui 'yøthɯ yɯ hogant'øt'e, nε din te ni mbɯihɯ ngue man'da gui pähmbɯ Ojä. ¹¹ Nε gätho nan gu rá ts'edi Ojä dí äpähe nangué gätho yɯn ɯnbi guín nuhɯ, ngue hin gan

xømbɯihɯ. Nε nangué rá ts'edi Ojä di ja ahɯ ngue hin di ɯn'na ni mbɯihɯ, nε din ja ahɯ ran johya. ¹² Janangué a da zä gui 'yɛmfɯ jamadi ma Tahɯ Ojä, nguetho bi hogahɯ da zä ga comhbɯ 'bɛ'a gätho di un yɯ 'yɛc'yɛi guepɯ bí ja rán nɛqui. ¹³ Nε bi yanjɯ Ojä bɯ ja rá ts'edi ra 'bɛxui, nε bi zixgahɯ bɯ di manda rá Ts'unt'ɯ di huɛqui. ¹⁴ Nε nu'a rá Ts'unt'ɯ bi gurca ma ts'oquihɯ, nε gue'a í zä bi pungahɯ Ojä a.

Rá 'bɛfi bi 'yøzɛɛ ra Cristo

¹⁵ Nε nu Ojä hingui sä da nu n'da, pɛ nu ra Cristo ngue 'da'angudui Ojä, nε bin ja'i ua ja ra häi tengu tho 'bɯ dá nuhɯ Ojä. Nu ra Cristo mi 'bɯ 'bɯ rá mbɔdi thoho, 'bɯ nte mi ja ua. ¹⁶ Nε nangué rá ts'edi Ojä ra Cristo bi 'yøt'e 'bɛ'a gätho i ja nε to'o gätho i 'bɯi, guecua ja ra häi, nɛpɯ mahɛts'i, nu'ɯ di nɛqui nɛ'ɯ hin di nɛqui, gätho ɯ i ja yá ts'edi, nɛ'ɯ ɛmbi i jase yá ts'edi, pɛ nu ra Cristo bi 'yøt'e gätho ɯ ngue di manda ɯ. ¹⁷ Nε nu'a ra Cristo mi 'bɯi nu'bɯ ma hin'yɯ ua ra ximhäi. Nε nangué rá ts'edi di jamansu xɯn ho gätho 'bɛ'a bi 'yøt'e, nε gue'a ní bømanho a. ¹⁸ Nu gätho yɯ 'yɛc'yɛi i 'bɯi n'dam'bɯi tho i øt'e tengu'bɯ n'danja'i tho, nu ra Cristo tengu'bɯ rá yä a. Nε di un ra temazai yɯ 'yɛc'yɛi. Nε nu'a, rá mbɔdi ngue bi dambɛni a. Janangué a hin'yɯ man'da ra ts'edi nuixte tengu rá ts'edi a. ¹⁹ Nguetho bi zän Ojä hønt'a rá Ts'unt'ɯ bi unni gätho rá ts'edi. ²⁰ Nε nu'bɯ mí mbän rá ji ra Cristo bɯ ja ra pont'i, bi 'berpa yá ts'edi ɯ gätho madín sɯhmbɯ Ojä i 'bɯcua ja ra häi nɛpɯ mahɛts'i. Nε gue'a dí hocpi gätho 'bɛ'a i ja, nε gue'a dí hocpa ɯ to'o gätho in nde. ²¹ Nε nu'a ra Cristo bi hogahɯ, nguetho yatho dá 'uehmbɯ bɯ rá 'yu Ojä, nε mí øthɯ yɯn ts'o, nε gue'a dán sɯhmbɯ Ojä a. Pɛ nuya Ojä sä da numanhojɯ. ²² Nu Ojä bi hogahɯ gätho ma ts'oquihɯ, nguetho rá ja'i ra Jesús bi nu ran ɯnbi nε ran däte nanguiejɯ. Janangué'a xtán hotho gahɯ 'bɯ bi däjɯ bɯ 'bɯ Ojä, nε hin da dɪnga ma ts'oquihɯ. ²³ Pɛ nu'bɯ guín nde ngue din ja ahɯ bɯ, pɛ jatho thocua thoho gui 'yɛc'yɛihɯ, nε hin gui 'yon nin 'yomfɛnihɯ. Nε gui thoqui gui tømhbɯ ran ho ma'da'yo gá 'yøhmbɯ, nu'a bi sih yɯ ja'i gätho ra ximhäi. Nε n'dat'a ram hma dí øt'ä ngue dím pøngahyagä, guecä drá Pablogä.

Rá 'bɛfi ra Pablo

²⁴ Nɛ nugä di johya ma mbɛi 'bɛ dín nu ran ʌnbi nangue ahɛ. Nɛ xɛn zän Ojå ga comhbɛ rán ʌnbi ra Cristo, nguetho yá mbɛti gahɛ a. Nu'a bi nu ran ʌnbi nangue gätho yɛ 'yɛc'yɛi, nɛcä dín nu ran ʌnbi tengu bi zän Ojå ngue gan nugä. ²⁵⁻²⁶ Nɛ bi huancä Ojå gätho yɛ 'yɛc'yɛi ga pɛpi, ngue ga xih ran ho ma'da'yo. Nɛ nu'a ran ho ma'da'yo ní gua a rá m hman Ojå a, ngue im ma gätho him mam fadi mam'bet'o. Nguetho gue'bɛ rá mbɛdi thoho njom mí padi. Nɛ nu'bɛ má m 'bɛhmbɛ bɛya, nɛ ja dá pɛhmbɛ bɛya. ²⁷ Nɛ nuna ram hma him mam fadi, ngue dim 'bɛpɛ ra Cristo bɛ mbo ma mbɛihɛ, ngue gätho dyú 'yɛc'yɛihɛ i 'bɛh ra ximhäi, nɛ'ɛ hing yɛ judío. Nɛ nangue dim 'bɛpɛ mbo ma mbɛihɛ ra Cristo, sä ga tɔmhɛ a rán ho nuixte bí ja bɛ mahɛts'i. Nɛ guehna ran t'ɔt'e nuixte in ndejɛ Ojå ga pɛhmbɛ ya. ²⁸ Janangue a nu ran ho ma'da'yo dím mamhbe nɛ dí xänbahe xɛn ho, nɛ gätho yɛ jå'i dí xihmbe ran ho, nangue bi 'dacä ran 'yomfɛni Ojå. Nguetho dí ndepe gätho da mba ma hocpi yá mbɛi ɛ, nu'bɛ i padi 'bɛ'a bi 'yɔrba ra Cristo. Nɛ da zä dim 'bɛi xɛn ho ra Cristo bɛ mbo yá mbɛi bɛya. ²⁹ Janangue a gätho ma mbɛi dí ɔt'ä ma 'bɛfi, nangue ra ts'ɛdi ngue bi 'dac ra Cristo dí ɔt'ä.

2

¹ Nugä drá Pablogä dín nde ahɛ gui pɛhmbɛ ngue dí hɛdumbɛi dí äpä rá ts'ɛdi Ojå nangue ahɛ gyú 'yɛc'yɛihɛ. Nɛ'ɛ ngue 'bɛpɛ ra hnini Laodicea nɛ gätho ɛ mi'da ngue njam'bɛ mi nugui. ² Dín nde ahɛ ngue da hyu ni mbɛihɛ, nɛ n'dat'a guim bɛmhɛ nangue i ja ahɛ nin huɛcatehɛ n'da ngu n'da ahɛ. Nɛ hin te di 'bɛdi ngue gui pɛhmbɛ nangue ra Cristo, nguetho 'bɛ'a gätho him mam fadi sä gui tɛmhɛ nangue ra Cristo. ³ Pɛ nangue ra Cristo sä gui tɛmhɛ 'bɛ'a him mam fadi nangue rán 'yomfɛni ra Cristo. Nɛ hɔnt'a ra Cristo sä da 'yut ahɛ rán 'yomfɛni Ojå. ⁴ Nuna guehna dí xi ahɛ na, nguetho 'bɛ'i 'da nde da hyä ahɛ, ɛmmɛ mahotho im man ɛ, pɛ him majuani. ⁵ Nugä hinga 'darbɛ dí 'bɛhmbɛ ya, pɛ i so ma mbɛi nangue ahɛ. Nɛ ɛmmɛ i hu ma mbɛi 'bɛ dí ɔde ngue hingui cuent' ni mbɛihɛ, nɛ hingui tap a

ni mbɛihɛ ɛ yɛ hyäte, nangue ni t'ɛc'yɛihɛ nangue ra Cristo. ⁶ Nde'bɛ thocua thoho gan 'yohɛ ra Cristo Jesús ra Hmu, nguetho ya gá sin a ra Cristo ngue dim Hmu bɛ ja ni mbɛihɛ, nɛ bi du nangue ahɛ. ⁷ Nu ra Cristo tengu'bɛ ra dɛ'yɛ a, nɛ n'dat'a guí comhbɛ rá te ni mbɛihɛ, nɛ gue'a nán te ni mbɛihɛ a. Nɛ dami zacua ni t'ɛc'yɛihɛ, tengu bi sän'nahɛ. Nɛ zai gui 'yɛmfɛ jamadi Ojå gätho bi 'da ahɛ.

Dí comhbɛ ra 'da'yote ra Cristo

⁸ Damin jamansuhɛ ngue hin din ts'on ni t'ɛc'yɛihɛ nangue 'bɛ'a im man i 'da yɛn 'yohɛ, ngue nde da hyä ahɛ. Pɛ im bɛnsɛ a i xi ahɛ, nɛ him majuani a i xi ahɛ. Gue'ɛ yám hmanɛ yɛn 'yohɛ im ma mi'da yɛ hmu hin di nɛqui di manda ua ja ra ximhäi, nɛ hin rán t'ɛdi ra Cristo ɛ. ⁹ Pɛ nangue a ra Cristo da zä ga pɛhmbɛ xɛn ho Ojå. Nguetho Ojå bin jå'i nangue rán gɔc'yɛi ra Cristo, nɛ nte di 'bɛdi gätho i ja a Ojå nangue rá jå'i ra Cristo. ¹⁰ Janangue a nu'bɛ dín 'yohɛ ra Cristo, i jajɛ 'bɛ'a gätho dí homhbɛ. Nɛ nu'a ra Hmuts'ut'abi a, nɛ hɔnt'a di manda gätho 'bɛ'a i ja. ¹¹ Nɛ nu'bɛ má ɛc'yɛihɛ ra Cristo, bi thegahɛ gätho ma ts'oquihɛ gätho gahɛ, nɛ ahɛ ngue hing yɛ judío ahɛ. Nɛ gue'a njuantho ran thequi in nu Ojå a bi 'yɔt ahɛ ra Cristo. ¹² Nguetho nu'bɛ mán xixyáhɛ, tengu'bɛ 'darbɛ bi t'ägahɛ a ra Cristo, ngue dá sohmbɛ bɛ ma nyon 'yomfɛnihɛ. Nɛ tengu'bɛ 'darbɛ dá thɛmhɛnihɛ ra Cristo bɛ ja ra 'da'yote, nguetho dí ɛc'yɛihɛ rá ts'ɛdi Ojå bi xox'a ra Cristo 'bɛ mi du, nangue rá ts'ɛdi xɛn ndoho. ¹³ Nɛ nu'bɛ hin ní hoc ni mbɛihɛ, gätho ahɛ ngue hing yɛ judío ahɛ, tengu'bɛ gyú duhɛ nangue ni ts'oquihɛ, nɛ hin gmi comhbɛ ran hoqui bi man Ojå maya'bɛ. Pɛ nu Ojå bi ja ahɛ nɛ'ahɛ dá comhbɛ ra tema'da'yo ra Cristo, nɛ bi pungahɛ gätho ma ts'oquihɛ. ¹⁴ Nɛ nujɛ hin dá jashɛ yán t'ɛdi Ojå, o gue'a ran hocjå'i dí pɛschɛ hin dá jashɛ a, nɛ gue'a gä dín dupatehɛ a. Pɛ bi gurga man dupatehɛ a ra Jesús 'bɛ mi du bɛ ja ra pont'i. Nɛ gue'a ní hogahɛ Ojå a. ¹⁵ Nɛ nangue a 'bɛ'a bi 'yɔt' ra Cristo 'bɛ mi du bɛ ja ra pont'i, bi 'berpa yá ts'ɛdi ɛ i ɛna i ja yá ts'ɛdi ngue hin di nɛqui. Nɛ bi japi ngue bi mbɛ'ts' yá sä 'bɛ mi hnu ngue bi dɛ a ra Cristo.

Ga homhbꝰ ga øthꝰ ngue dyꝰ mænguhꝰ bꝰ mahęts'i.

¹⁶ Janangue a njon da zä da xijꝰ ga sufꝰ 'be'a dí sihꝰ, nę njon da zä da xijꝰ jatho ga sufꝰ n'da ran go, gue'a yꝰ t'ungopa, o gue'a yꝰ pa ran ts'äya. ¹⁷ Nę nuya yꝰn t'ędi ęmbi xꝰn dꝰxqui, bi man Ojꝰ maya'bꝰ ngue bi xi ꝰ yꝰ judío, pę 'da yꝰ patho ꝰ. Nę din t'es' 'bꝰ bá ęh ra Cristo ꝰ, nguetho yꝰ hmępya thoho nangue a ra Cristo. Pę nuya bi zøh ra Cristo, nę gue'a majuꝰni i ja rá ts'edi a. ¹⁸ Nę masque i si ahꝰ guí 'behmbꝰ rán jꝰpi Ojꝰ 'bꝰ hin guí thꝰndehꝰ yꝰm 'behni Ojꝰ mahęts'i. Pę o guí suhꝰ. Gue'a im man ꝰ 'da, nguetho ęmbi ran 'yęts'i 'bꝰ dí thꝰndehꝰ ra Cristo, nguetho i ja rá ts'edi. Pę go i ęn ꝰ hing ran 'yęts'i 'bꝰ ga thꝰndehꝰ ꝰ i coh yá ts'edi, ngue yꝰm 'behni Ojꝰ mahęts'i. Pę im manse, nę him bi 'yut Ojꝰ, nguetho ęmmę xꝰn ts'o yꝰn 'yomfęni ꝰ. ¹⁹ Pę nu'ꝰ hin'yꝰ 'be'a yꝰn jahꝰ ra Cristo. Pę nuꝰ dyꝰ 'yęc'yęihꝰ dí 'bꝰhmbꝰ ra Cristo tengu'bꝰ n'danja'i tho dí comhbꝰ. Nu ra Cristo tengu'bꝰ ra yꝰ, nę di bęngahꝰ yꝰn 'yomfęni xꝰn ho, nę gue'a nán te ma mbꝰihꝰ a, tengu bi zän Ojꝰ.

'Darbꝰ dá tuhꝰ ra Cristo nę 'darbꝰ dí 'bꝰhmbꝰ a

²⁰ Ha hin gá tuhꝰ ra Cristo, nę guí ęna gá hyęhmbꝰ yꝰn t'øt'e ra ximhäi. Pę hanja guexta a gní 'yøthꝰ tengu'bꝰ rá mbeti ahꝰ ra ximhäi, ngue guí ødahꝰ yꝰn t'ędi ꝰ to'o ęmbi di manda ua ja ra ximhäi. ²¹ Ngue sä i ęn ahꝰ: “Yo guí thꝰhmbꝰ ya, nę o guí sahꝰ ya, nę o guí hꝰxhꝰ ya.” Pę nde'bꝰ hin gan hyęhmbꝰ ngue di 'bęp ahꝰ ꝰ yꝰn t'ędi ꝰ. ²² Pę gátho ya ęnjꝰ ga sufꝰ, pę an ts'änni gátho ga homhbꝰ nę din thegue. ²³ Nę ęna gue'bꝰ gue'a ran 'yomfęni xꝰn ho a im man ya yꝰn 'yohꝰ, nguetho im man a n'da ran thꝰnde ngue hin dín 'yęx a n'da, nę im ma da zęthoho 'be'a in nde n'da. Pę mfꝰdi hinga gue'a, nguetho hinga gue'a ní zęrpa ní mbꝰi n'da 'bꝰ im bęni da 'yøt' ran ts'o.

3

¹ Pę gam bęmhꝰ ngue 'darbꝰ dá thꝰmbęnihꝰ ra Cristo, tengu'bꝰ ya dá sohmbꝰ ra ximhäi. Janangue a ga homhbꝰ ga øthꝰ ngue dyꝰ mænguhꝰ bꝰ mahęts'i, ngue ya dí 'bꝰhmbꝰ ra Cristo, nę nu'a i 'bꝰpꝰ

ja rán 'yęi Ojꝰ, i conhui rá ts'edi a. ² Gam bęmhꝰ tengu bꝰ nam bęn ꝰ 'bꝰpꝰ mahęts'i, nę hin gam bęmhꝰ tengu bꝰ nam bęn ꝰ 'bꝰcua ja ra ximhäi. ³ Gam bęmhꝰ ngue 'darbꝰ dá tuhꝰ ra Cristo, nę nuya 'darbꝰ bi 'besca ma tehꝰ ra Cristo bꝰ bí ja rá ts'edi Ojꝰ, bꝰ nam bęn a. ⁴ Nu ra Cristo dá simhbꝰ mbo ma mbꝰihꝰ, nę gue'a ma tehꝰ i jajꝰ a ya. Nę nu'bꝰ bi hnu a rá ts'edi nuixte ra Cristo, nęju da hnu ngue dí comhbꝰ rá nuixte a.

Hønt'a ma'da'yo gam bęmhꝰ ya

⁵ Janangue a nuya gátho yꝰn ts'o ra ximhäi i ja bꝰ mbo ma mbꝰihꝰ ga hęhmbꝰ, tengu'bꝰ dán hyosehꝰ. Hin dan 'yomt'ęnihꝰ, xin ga øthꝰ yꝰ 'yäsä, nę ga ęshꝰ ꝰ yꝰ ts'on'yomfęni. Xín dan siyatehꝰ, nguetho tengu'bꝰ dí thꝰndehꝰ ꝰ yꝰ ojꝰ ngue him majuꝰni. ⁶ Pęgue guehya da nu rán ts'ęmbi Ojꝰ nts'utho, ngue gátho ꝰ hin di jamansu 'be'a im man Ojꝰ. ⁷ Nu'ehꝰ ngubꝰ gmí øthꝰ 'bꝰ gmí 'yohꝰ bꝰ ja ra 'bęxui. ⁸ Pę nuya dami hyęhmbꝰ 'be'a gmím bęnbahꝰ ni mijꝰ'ihꝰ ya, gátho ra cue, nę dami hyęhmbꝰ a gní 'yęt'ambꝰihꝰ ran ts'o. Nę o gadí c'aman'ꝰ ni mijꝰ'ihꝰ nangue ra ts'ore, nę guí 'yęshꝰ nangue ra ts'ore i pøn ni ndehꝰ. ⁹ Nę o gadín xihmbꝰ yꝰ fehni n'da ngu n'da ahꝰ, nguetho ya gá pꝰhmbꝰ nin 'yomfęnihꝰ nę gátho 'be'a gmí øthꝰ. ¹⁰ Nę nuya i ja ahꝰ ma'da'yo nin 'yomfęnihꝰ. Pę nu Ojꝰ man'da man'da di 'da ahꝰ ran 'yomfęni, da gohi tengu thoho rán 'yomfęni ra Cristo, ngue bi 'dajꝰ ra 'da'yote. ¹¹ Nu ra Cristo 'da'angu bꝰ na nu yꝰ jꝰ'i, madague hønt'a go 'be'a má jꝰ'i, yꝰ griego, o gue yꝰ judío o gue hing yꝰ judío, o gue yꝰm 'bꝰndꝰpo jꝰ'i, o gue yꝰ 'yęhę, o gue hing yꝰ 'yęhę. Nu ra Cristo in 'yohꝰ hønt'a to'o nde da 'yęc'yęi, nę nangue ra Cristo ga tĩmhꝰ gátho dí homhbꝰ. ¹² Nę nangue rán huęcate Ojꝰ ya bi huancahꝰ ngue ga ęc'yęihꝰ. Janangue a nde'bꝰ ga øthꝰ ran hocjꝰ'i, nę hin dan 'yęxhꝰ, nę ga ørbahꝰ ran ho ma mijꝰ'ihꝰ, nę dín ja ma yęmbꝰihꝰ, nę hin dan xømbꝰihꝰ 'be'a da t'ørcahꝰ. ¹³ Nę dam punbahꝰ n'da ngu n'dajꝰ nu'bꝰ da 'yørcahꝰ ran ts'o n'da, tengutho bꝰ í pungahꝰ ra Cristo. ¹⁴ Pę man'da ęmmę hnehi thoho ga øthꝰ ran huęcate, hin te dadí 'behmbꝰ 'bꝰ. ¹⁵ Nę ga

jafu ra Cristo di manda gahu, n'damhma dim 'bũmanho ma mbũihũ. Nguetho ya bá zoncahu Oja ngue dam 'bũhmbũ tengu'bũ n'danja'itho. Ne thocua thoho ga xihmbũ ra jamadi 'be'a bi 'yõrcahu Oja. ¹⁶ Ne gam bẽmhbu rá m hman ra Cristo, ne nangue rá m hma din jajũ ran 'yomfẽnĩ xũn ho. Ne gue'a dán xãnbahũ a n'da ngu n'dajũ. Ne ga ẽmfũ jamadi Oja nu'bũ dí tuhmbũ yũ thuhu, o gue dí m mamhbũ rá m hman Oja. ¹⁷ Ne 'be'a gãtho dí õthũ, ne 'be'a gãtho dí m mamhbũ, pẽ ga õthũ a dí t'ẽspa ra Hmu Jesús. Ne ga ẽmfũ jamadi Oja ma Tahũ, nangue a ra Jesús.

Dam 'bũmanhohũ bũ ja ma ngumhbũ

¹⁸ Ne nu ahũ gyũ xisuhũ, dami 'yõhmbũ 'be'a im man ni ndõhũ, nguetho gue'a rán sãui n'da ra 'yẽc'yẽi. ¹⁹ Ne nu ahũ gyũn 'yohũhũ, dami huẽc ni xisuhũ, ne hin gui sũhmbũ hũ. ²⁰ Ne nu ahũ gyũ t'ũhnihũ, dami 'yõthũ 'be'a gãtho man ni tahũ ne ni mbehũ, nguetho gue'a in numanho Oja a. ²¹ Ne nu ahũ gyũ tahũ, ne gyũ mbehũ, hinga thocua tho gui sũh ni t'ũhnihũ, janangue a mpãhã thoho da 'yõt'a guĩn numanhohũ. ²² Ne nu ahũ gyũ 'yẽhẽhũ ne gyũ mbẽfihũ, dami 'yõthũ 'be'a gãtho nde ni hmuhũ, yũ ja'i. Pẽ hinga hõnt'ũ guim bẽmhbu da numanho ahũ hũ, pẽ gue'a Oja guĩn ndehũ da numanho ahũ. Janangue a gui 'yõthũ xũn ho ni 'bẽfihũ ngue dí numanho ahũ Oja. ²³ Ne nu'ũ 'be'a gãtho ní 'bẽfi guĩ õthũ, gui 'yõthũ xũn ho, nguetho hinga hõnt'a ra ja'i ni hmuhũ, pẽ nẽsẽ a Oja. ²⁴ Nguetho ya guĩ pãhmbũ a ra herencia di 'dajũ ra Cristo, ngue i juadi xũn ho, ne gue'a majuaĩni ni Hmuhũ a. ²⁵ Pẽ nu'ũ to'o i õt' ran ts'o, Oja di cospa a bi 'yõt'e, madague a hõnt'a go to'o ní ja'i.

4

¹ Ne nu ahũ gyũ hmuhũ, dami 'yõrpahũ ran ho ni 'yẽhẽhũ o gue ni mbẽfihũ, nguetho guĩ pãhmbũ i 'bũpũ mahẽts'i ni Hmuhũ.

Man'da ran zofu

² Ne gãtho gahũ hin dan xõmbũihũ nangue dan yaũhũ Oja, ne thocua thoho ga xihmbũ jamadi Oja 'be'a gãtho di 'dajũ. ³ Ne nu ahũ damin yaũhũ Oja nanguecãhe, ngue di jaje ga thoje gam mamhbe rá m hma, ne

ga xih yũ ja'i 'be'a bi 'yurcahũ, ram hma ngue him mam fãdi, ngue dim 'bũpũ mbo ma mbũihũ ra Cristo. Ne nugã dí ofãdigã nguetho dí m mangã na ram hma. ⁴ Dami 'yãfũ rá ts'edi Oja ngue da bõmanho 'be'a dí m mangã, ngue 'be'a bi 'yurcahũ, nguetho jatho gam mangã xũn ho a. ⁵ Ne dami jamansu ni mbũihũ, janangue a nu yũ ja'i hing yũ 'yẽc'yẽi da nu ngue majuaĩni guĩn 'yohũ ra Cristo. Ne dãmã ẽhyahũ gui xihmbũ nangue ra Cristo. ⁶ Dami zomanhohũ yũ ja'i, ne hin gui 'yũthũ hũ, pẽ dãmĩ hyurpahũ yũ mbũi. Pẽ ga pãhmbũ 'be'a dá thãhmbũ n'da ngu n'da, nangue a ran ho di bẽngahũ Oja ngue ga xihmbũ.

Ran zengua ran zẽgui

⁷ Nuna ma zũ cuhũ ra Tíquico, ẽmmẽ dadĩ huẽcã na, ne bi mbãxqui xũn ho ngue dá õt'be rá 'bẽfi Oja. Nu'bũ bi zõm bũ, da xi ahũ gãtho 'be'a dadĩ jagã. ⁸ Janangue a dí pẽhndã bũ ya, ngue gui pãhmbũ 'be'a dí jagãhe ua. Ne nu'a da hyut a ni mbũihũ nangue ra Cristo. ⁹ Ne da mbẽ ra Tíquico ma cuhũ ra Onésimo, nuna i ẽc'yẽi xũn ho na, nẽhna dadĩ huẽcã na. Nuna n'da ra mẽngu bũ guĩ 'bũhmbũ, ne da xi ahũ 'be'a gãtho bin ja ua. ¹⁰ Nẽhna ma mi ofãdi'be ra Aristarco, i pẽn'nahũ ran zengua, ne ra Marcos rá mẽnĩ ra Bernabé i pẽn'nahũ ran zengua. Ne ya dá xi ahũ nangue ra Marcos, ne nu'bũ da zõm bũ, dami simhbũ xũn ho. ¹¹ Nẽhna ra Jesús í Justo i pẽn'nahũ ran zengua. Pẽ hõndi hyutho ya ma mijudíohe ngue yũ 'yẽc'yẽi dadĩ m pẽhmbe ua nangue rá 'bẽfi Oja, ne guehya hyu ẽmmẽ i hurca ma mbũi. ¹² Ne nuna i pẽn'nahũ ran zengua na ra Epafras, n'da ra mẽngu bũ guĩ 'bũhmbũ, ne rá 'yẽhẽ ra Cristo na. Ne zãi i ãp rá ts'edi Oja nangue ahũ, ngue hin gui pãh nin 'yomfẽnĩhũ nangue ra Cristo, pẽ njuãntho gui 'yõthũ rá pãhã Oja. ¹³ Ne majuaĩni dí m mangã nangue ra Epafras, ngue ẽmmẽ xũ hyãdumbũ in yaĩ Oja nangue ahũ, pẽ hinga hõn'a thohũ, pẽ nẽ'ũ yũ 'yẽc'yẽi i 'bũpũ ja ra hnini Laodicea, nẽ'ũ 'bũpũ ja ra hnini Hierápolis. ¹⁴ Nu'a ra Lucas, ra médico, ẽmmẽ dadĩ huẽjũ a, nẽ'a i pẽn'nahũ ran zengua. ¹⁵ Nẽcã dra Pablogã dí pẽnpa ran zengua yũ 'yẽc'yẽi ngue i 'bũpũ ja ra hnini Laodicea,

ne'a man juhꞰ nanguꞰ ra Cristo ra Ninfas, ne gätho Ʞ yꞰ 'yɛc'yɛi ngue dim pɛti bꞰ rán gu. ¹⁶ Ne nu ahꞰ, nu'bꞰ gá jua a gá mamhbꞰ na ra sɔcuꞰ dí pɛn'nahꞰ ya, dami thocpahꞰ Ʞ yꞰ 'yɛc'yɛi bí 'bꞰpꞰ ja ra hnini Laodicea. Ne'a man'da ra sɔcuꞰ dá pɛhndä bꞰ Laodicea, dami nuhꞰ bꞰ. ¹⁷ Ne nu'i gra Arquipo, pɛ i jaua a dí xi a'i. Dami 'yɔt'e xꞰn ho ra 'bɛfi ngue bi 'da a'i ra Hmu, ne hingui ts'Ʞtho gui 'yɔt'e. ¹⁸ Nugä dra Pablogä, dá o't'ä ua na man zɛngua nanguꞰ ma 'yɛsɛ. Pɛ damim bɛmhꞰ ngue dí ofädigä. OjꞰ di jamansu ahꞰ ne da mbäx ahꞰ. Ne hɔnt'a dí xi'ahꞰ ya.

1 TESALONICENSES

Ná n'da ra sɔcuɔ bi 'yorba ra

Pablo ɯ yɯ 'yɛc'yɛi bɯ ja ra

dɔhnini Tesalónica

Ran zɛngua

¹ Nugä dra Pablogä ne ra Silvano ne ra Timoteo dí ot'ähe na ra sɔcuɔ, ne dí penh'nahe ran zɛngua gätho ɯ yɯ 'yɛc'yɛi gue dim pɛti bɯ ja ra hnini Tesalónica, gätho yɯ ja'i ngue in 'yohɯ Ojɔ ma Tahɯ ne ra Jesucristo ma Hmuhɯ. Ne nu ahɯ ne dín ndehe din ja ahɯ rán japi Ojɔ, ne da hyut'a ni mbɯihɯ Ojɔ ma Tahɯ ne ma Hmuhɯ ra Jesucristo.

Bi t'ut'ɯ 'bɛpɯ dí 'yɛc'yɛi ɯ 'bɯpɯ mi'da yɯ häi

² Ne zai dí xihmbe jamadi Ojɔ nangué ahɯ. Ne zai dím bɛn ahɯ 'bɯ dí yähe Ojɔ. ³ Ne dím bɛn ahɯ 'bɯ dí yähe Ojɔ ma Tahɯ, nangué ni t'ɛc'yɛihɯ gní'yøthɯ rá 'bɛfi Ojɔ ne nangué nin huɛcatehɯ ɛmmɛ guí humbi gam pɛhmbɯ, ne nangué a guí tɔmdahɯ ngue ba ɛh mahøn'a ra Jesucristo, ne gue'a gní hyät'i gní sɛthɯ 'bɛ'a gätho guín nuhɯ. ⁴ Ma zɯ cu ahɯ dí pɔhmbɛ ngue ɛmmɛ di huɛc'ahɯ Ojɔ, ne bi huan'nahɯ ngue gyɯ mbɛti ahɯ a. ⁵ Ne nu'bɯ rá mbɛdi dá mangähe bɯ a rán ho ma'da'yo ra Cristo, gá pɔhmbɯ him mam hmansegä, pɛ nangué rá ts'edi a rá Hogandɔhi Ojɔ guí hyámhbɯ a ram hma bi bɛn'nahɯ gue majuaɯni a. Ne guí pɔhmbɯ mam 'bɯihe nu'bɯ mám 'bɯcähe bɯ, nguetho dá ut'ahɯ 'bɛ'a dám 'bɯ a n'da. ⁶ Ne nu ahɯ gá tɛnhɛ a ram 'bɯi dá ut'ähe ngue tengu bi 'yøt' ra Hmu mahɛts'i. Ne madague'a xɯn ngu ran ɯnbi gá nuhɯ, pɛ guehma gá hyámhbɯ a ram hma ne gán johyahɯ nangué rá Hogandɔhi Ojɔ. ⁷ Pɛ nangué mpähä thofo gá hyámhbɯ ram hma ne gám 'bɯamanhohɯ, gätho gá 'yuthɯ 'bɛpɯ dí 'yɛc'yɛi ɯ 'bɯpɯ ra häi Macedonia nɛpɯ ra häi Acaya. ⁸ Ne nangué ahɯ gá jafɯ bi fɔ a rán ho ma'da'yo ra Cristo, janangué'a hinga hønɯ ra häi Macedonia ne ra häi Acaya, pɛ hønɯ go hapɯ i fadi gue ɛmmɛ i ja ni t'ɛc'yɛihɯ nangué Ojɔ. Ne him mahyoni ga

xihmbe a ram hman ya. ⁹ Ne nu'ɯ gätho yɯ ja'i i ma ngue ɛmmɛ gá simanhoje 'bɯ má mbähmbe bɯ ni hninihɯ. Ne i ma nangué gá sohmbɯ ni nyoguihɯ, ne nuya guí thändehɯ Ojɔ i 'bɯi ngue majuaɯni a. ¹⁰ Ne i ma gue guí tøhmbɯ ba ɛh mahøn'a mahɛts'i ra Jesús, rá Ts'unt'ɯ Ojɔ. Gue'a bá xox'a Ojɔ bɯ 'bɯ ɯ xɯn du, ne gue'a ra Jesús da yänjɯ nangué rán ts'ɛmbi Ojɔ xɯn ɯ tho ngue ba ɛhe.

2

Rá 'bɛfi ra Pablo bɯ Tesalónica

¹ Ne nu ahɯ ma zɯ cu ahɯ guí pɔhmbɯ ngue hinga säti thofo dá mbähmbe bɯ guí 'bɯhmbɯ. ² Ne guí pɔhmbɯ hangu nangu ran ɯnbi bi mba ma ɯnguigahe nu'bɯ mám 'bɯhmbɛ bɯ ja ra hnini Filipos. Pɛ madague'a dá nuhe ran ɯnbi, nu Ojɔ bi 'daje ran zambɯi dá xi ahɯ rán ho ma'da'yo ra Cristo, madague xɯn ngu min nde da zɯje. ³ Nguetho hin dá xi ahɯ n'da ram hma him majuaɯni, ne hin dá xi ahɯ nangué 'bɛ'a ga tɔsɛhe, ne hin dím bɛni ngue høntho xcá hä ahɯ. ⁴ Pɛ nugähe nzai dí mamhbe tengu in nde Ojɔ, nguetho Ojɔ bi huangähe ga mamhbe rán ho ma'da'yo ra Cristo, ne i pɔ Ojɔ ngue hin te dá cømhbe, ne hin dá homhbe 'bɛ'a da numanho yɯ ja'i. Pɛ Ojɔ di ɔsca ma mbɯihe. ⁵ Ne hin dí huanhde yɯm hma mahotho guerpɯ da numanhoje yɯ ja'i. Ne hin dí homhbe ngue ga tɔhmbɛ ra mbɛti. Nu'a Ojɔ i pɔdi 'bɛ'a dí mamhbe. ⁶ Ne hin dá homhbe 'bɛ'a dí numansuje yɯ ja'i, xinga gue ahɯ o gue'ɯ mi'da, madague'a mi sä xcá øt'ähe ts'edi nguetho ma 'bäigähe ra Cristo. ⁷ Pɛ ɛmmɛ dá tump'a ma mbɯihe tengu'bɯ n'da ra mbe di jamansu yá t'ɯhni, nangué man huɛcatehe dá øt'ahɯ. ⁸ Dín nde ga comhbɯ a rá hman Ojɔ madague'a jatho ga ɛm ma tehe, nguetho ɛmmɛ dadí huɛc'ahɯ. ⁹ Ma zɯ cu ahɯ, ha hin guím bɛmhɯ 'bɛ'a dá øthe 'bɯ mám pɛhmbɛ bɯ ma pa ne ra xui ngue dá honsɛhe 'bɛ'a dá homhbe, nguetho him mi nde ga pa ahe. Pɛ ra mate thofo dá xi ahɯ rá hman Ojɔ. ¹⁰ Pɛ ha hin guí pɔsɛhɯ, ne a Ojɔ i pɔdi 'bɛ'a mam 'bɯihe nu'bɯ mám 'bɯhmbɛ bɯ guí 'bɯhmbɯ gyɯ 'yɛc'yɛihɯ, ngue høn't'a Ojɔ dín ndehe da t'ɛspi, ne hin'yɯ 'bɛ'a dí mba ma yɔcpihe, nguetho gätho xɯn ho 'bɛ'a dá øthe.

11 Nε guí p̄ahmb̄a ngue n'da ngu n'da ah̄a dá øthe tengu'b̄a ma t'ah̄ni ahe tengutho n'da ra ta di hūεc yá t'ah̄ni nε di un ran zofo. Nε xtá h̄at'ah̄a ra ts'edi ni mb̄aih̄a. 12 Nε dá xi'ah̄a ja ts'editho gui 'yøth̄a ram 'b̄ui tengu i numanho Oj̄a. Nguetho Oj̄a bi zonzh'nah̄a gui comhb̄a a rá ts'edi nūix̄te b̄a di manda. 13 Nε nz̄ai dadí unhd̄e ra jamadi Oj̄a nangue ah̄a, nguetho nu'b̄a má xi ah̄a ráam Hman Oj̄a, gá hȳamhb̄a a majūani ráam Hman Oj̄a, nε hin gá 'yεmh̄b̄a gue h̄on̄tho ráam hman ra ja'i. Nε gue'a ram hma dim p̄εp̄a mbo ni mb̄aih̄a ya, gátho ah̄a ngue guí εc'ȳeih̄a. 14 Nu ah̄a ma z̄a cu ah̄a, gá nuh̄a ran ʼnbi gue bi 'yøt'a ni m̄εnguh̄a, tengutho bi nu ȳa 'yεc'ȳei b̄a ra h̄ai Judea nu'b̄a mi nu ran ʼnbi ngue bi 'yørpa yá mijudíoh̄a. 15 Nu ȳa judío bi hyo a ra Hmu Jesús, tengutho bi 'yørpa yá p̄ongah̄ȳa Oj̄a mam'bet'o, nεc̄ahe bi hyøn̄je thi, nε Oj̄a din s̄ah̄mb̄a. nε njo'o to i numanho. 16 Nε nu'b̄a má xih̄mbe ȳa ja'i ngue hing ȳa judío ra 'yu dí p̄ø Oj̄a. p̄ε bi h̄εḡahe. nε ȳa judío. Janangue'a bin te yá ts'oqui. nε nuya bi ts'änni da nu rán ts'emb̄i Oj̄a nts'utho.

Nu'a ra Pablo nde da mba mahøn'a b̄a Tesalónica

17 Ma z̄a cu ah̄a, nu'b̄a má njo'oḡahe b̄a 'da ȳa pa, hin dadí pumb̄eni ah̄a, p̄ε díam b̄en̄ ah̄a nε εmm̄ε dín ndehe ga mb̄ah̄mbe b̄a, gua nu ahe. 18 Nuḡahe mim b̄eni ga mb̄ah̄mbe b̄a, nε nuḡa dra Pabloḡa mi s̄api ga mbaḡa b̄a x̄an̄ ngu ȳa nid̄i, p̄ε 'bex bi z̄angua ra z̄ithu. 19 P̄ε gue'a z̄eh̄ch̄a man johya ahe. Nguetho nu'b̄a bá εh̄ mahøn'a ma Hmuh̄a ra Jesucristo, di n̄equi x̄an̄ ho ma 'b̄efihe, ngue ya gá 'yεc'ȳeih̄a. 20 Majūani gues̄e ah̄a man johya ah̄a, nguetho tengu'b̄a man t'unni ah̄a ga dá ah̄a b̄a.

3

1-2 P̄ε nuḡa him mí h̄at'i ga t̄ø'mi mi'da ȳa pa ngue da 'b̄ax̄ ah̄a. Janangue'a dá p̄en'nah̄a na ma z̄a cuh̄a ra Timoteo ba f̄ax̄ ah̄a nε di z̄ε ah̄a nangue ni t'εc'ȳeih̄a, nε dá co'be ua ja ra hnini Atenas. Nε nu ra Timoteo n'da rá 'ȳεh̄e Oj̄a ngue dadím p̄εhm̄be ngue dí mamh̄be rán ho ma'da'yo ra Cristo. 3 Nuna ra Timoteo di z̄ε ah̄a ngue hin gui 'ueh̄mb̄a b̄a ja rá 'yu Oj̄a nangue ran

ʼnbi guín nuh̄a. Nguetho ya guí p̄ah̄mb̄a gue rá p̄äh̄a Oj̄a ga nuh̄a ran ʼnbi nangue'a ga t̄enhd̄a ra Cristo. 4 Guí p̄ah̄mb̄a 'b̄ε'a dá xi ah̄a nu'b̄a máam 'b̄uh̄mb̄a, ngue jatho guín nuh̄a ran ʼnbi tengu guín nuh̄a ya. 5 Nε nu'b̄a him mi sä man'da nya'a ga t̄ø'mi, dá p̄eh̄ndä n'dihi b̄a ra Timoteo, nguetho dín nde ga p̄adi 'b̄ε'a guí øth̄a nangue ni t'εc'ȳeih̄a. Nguetho nuḡa dí su da d̄a ah̄a ra z̄ithu, nε säti thofo ra 'b̄efi dá øt'ahe b̄a 'b̄a. 6 P̄ε nuna ra Timoteo ya bí 'b̄ärp̄a guep̄a guí 'b̄uh̄mb̄a nε dá h̄amh̄be ra nde nangue ni t'εc'ȳeih̄a nε nangue nin hūεcateh̄a. Nε bi xije ngue nz̄ai εmm̄ε guím b̄en̄je nε guín nde guín nuje, tengutho b̄a na ndeḡahe gan nu ahe. 7 Janangue'a ma z̄a cu ah̄a, madague'a dín nuhe ran ʼnbi ua, p̄ε nu'b̄a má øhm̄be ngue'a gadí zacuatho ni t'εc'ȳeih̄a, 'bex bi hyu ma mb̄aihe. 8 Nε nuḡahe sä ga h̄äthe. nε ȳan ʼnbi dín nuhe ua, nguetho dí p̄ah̄mbe gue ya gadí thot'a ni t'εc'ȳeih̄a nangue'a ra Hmu. 9 Thocua thofo dí xih̄mbe jamadi Oj̄a nangue'a ran johya gadí 'daje. 10 Nε nu ra pa nε ra xui dí ȳahe Oj̄a nangue ah̄a, nε dí äp'ahe rá ts'edi Oj̄a ngue gan nu ah̄a mahøn'a. Nguetho dín nde ga x̄än'nah̄a 'b̄ε'a gadí 'b̄eh̄mb̄a nangue ni t'εc'ȳeih̄a. 11 Nε dí äc̄ahe Oj̄a ma Tah̄a n̄ε'a ma Hmuh̄a ra Jesucristo gue di jaje ga mb̄ah̄mbe b̄a gua nu ah̄a. 12 Nε ma Hmuh̄a di ja ah̄a ngue 'da gdán hūεctah̄a n'da ngu n'da ah̄a, nε gui hūεj̄a gátho mi'da, tenguḡahe ngue dadí hūεc'ah̄a. 13 Gue nu'a ran hūεcate i ja ah̄a dí zac'a ni mb̄aih̄a nε di ja ah̄a n'dat'a Oj̄a guim b̄εmh̄b̄a, nε gátho ma hoqui b̄a dán nu Oj̄a ma Tah̄a nu'b̄a bá εh̄ mahøn'a ma Hmuh̄a ra Jesús din 'yoh̄a gátho x̄am p̄øh̄ø.

4

Dam 'b̄uh̄mb̄a a dí numanhoj̄a Oj̄a

1 Nuya ma z̄a cu ah̄a, dí xi ah̄a nangue rá thuhu ma Hmuh̄a ra Jesús gue gui thoj̄a gui 'yøth̄a 'b̄ε'a dá x̄än'nah̄a. Nε gam 'b̄uh̄mb̄a a dí numanho ah̄a Oj̄a, nε man'da gui thoj̄a x̄an̄ ho. 2 Nε guim b̄εmh̄b̄a ya 'b̄ε'a gátho dá x̄än'nah̄a nangue rá thuhu ma Hmuh̄a ra Jesús gue gui 'yøth̄a. 3 Nε gue'a nde Oj̄a gue gui d̄äf̄a gátho ni mb̄aih̄a, nε hin gui 'yøth̄a ran 'yomt'ēni. 4 Nε n'da ngu n'da ah̄a nde'b̄a gui p̄ah̄mb̄a guín numansu

ni xisu zehéhú, janangue'a hin gui 'yøthú ran 'yomt'ɛni mi'da yú xisu. ⁵ Nε hin gui 'yørpahú ran ts'o tengu i øt'ú yú ja'i ngue hingui pə Ojə. ⁶ Nde'bú xínga n'da ahú gui 'yøthú gui únba ni min'yohúhú ngue gui nutontofú rá xisu. Nguetho Ojə di cos'ahú ran únbi 'bú gue'a gui 'yøthú, tengu dá xi ahú. ⁷ Nguetho Ojə bi zongahú ga øthú ran ho nε him bi zongahú ga øthú ran ts'o. ⁸ Nu'a to'o fεsthohú ú yún zofu im mangua, pε hin rám hmanε n'da ran 'yohú i fεsthohú pε rán t'ɛdi Ojə, ngue bi 'dajú rá Hogandəhi. ⁹ Nu Ojə ya bi xán'nahú ngue gan huɛjú n'da ngu n'da ahú, janangue'a hin'yú man'da ga xi ahú. ¹⁰ Nε ya gá 'yuthú nin huɛcatehú gátho yú cu i 'búpu ra hái Macedonia. Pε dí xi ahú ma zú cu ahú nε man'da gui 'yuthú nin huɛcatehú. ¹¹ Nε nu ahú o gadím pate thohohú pε gui 'yøzehé ni 'bεfi zehéhú nε gui hyədumbú gui hyomhbú 'bε'a gdám 'búhmbú, tengu xtá xi ahú. ¹² Nu'bú ngubú gui 'yøthú, da numanho ahú ú hingui ɛc'yéi, nguetho hin gui áthú 'bε'a guí homhbú.

Ba ɛh mahøn'a ma Hmuhú ra Jesucristo

¹³ Nuya ma zú cu ahú dín nde ahú gui pəhmbú 'bε'a din ja ú yú 'yɛc'yéi xún du, janangue'a hin da du ni mbúihú tengu ú yú ja'i nte mán ho i tø'mi, ngue hingui pə Ojə. ¹⁴ Nε tengu bú na ɛc'yéihú ngue bi du ra Jesús nε bi dambɛni a, nε ngutho bú dá ɛc'yéihú da dambɛni ú yú 'yɛc'yéi xún du, nε di jap Ojə gátho dín 'yohú ra Jesús nu'bú bá ɛh mahøn'a. ¹⁵ Guehna rám hman ra Hmu dí xi ahú ya, nujú dyú 'yɛc'yéihú gue dí 'búthohú 'bú bá ɛh mahøn'a ra Hmu, hin dam 'bεt'ohú ga texhú mahɛts'i, pε nu'ú yú 'yɛc'yéi xún du dim 'bεt'o ú. ¹⁶ Nguetho guesε ra Hmu ba cəh mahøn'a mahɛts'i, nε ɛmmε ts'edi da ma nangué rá ts'edi nu'bú bi zøn ra pa da man Ojə. Nε rá ngurpa m'bɛhni mahɛts'i ɛmmε nts'edi da ma. Nε gátho na ngúni ra ximhái da t'ø a rá thúxi Ojə. Nε gátho ú to'o xí 'yɛc'yéi, ngue xún du, da dambɛni, nε gue'ú rá mbúdi da ndexpú mahɛts'i. ¹⁷ Nε dim 'bεjua ú yú 'yɛc'yéi ngue i 'bútho, 'dat'a da zixcahú, nε dan c'athú ra Hmu bú i ja yú güi nε dam 'búhmbú ra Hmu gátho yú pa mazəi. ¹⁸ Nε guehna dá xi ahú gnín hyurpa ni mbúihú n'da ngu n'da ahú.

5

¹ Ma zú cu ahú, hingui jatho ga xi ahú jam'bú da zøn ú yú pa dín ja ú an ts'änni dín ja. ² Nguetho nu ahú guí pəhmbú xún ho ngue njongui pədi, o gue ra pa o gue ra xuí ba ɛh ra Hmu. Tengu'bú hingui pə a n'da jam'bú ba ɛ'a n'da ra bε. ³ Nε nu'bú da man ú hing yú 'yɛc'yéi gue gátho i 'búmanho nε nte mán ts'o dín ja, 'bex ba ɛh ran ts'εmbi da 'yøt' Ojə ngue hin dim pommi ú. Nguetho tengu n'da ra xisu gue bi zøn ra ora dim 'búh rá t'úhni, nε hin hapú sá da mbatho. ⁴ Pε nu ahú ma zú cu ahú, hin di pi ahú ngue tengu'bú ba ɛ a n'da ra bε, nε hingan ts'ərbú da zøhø, nε di pi ú i hupú ja ra 'bεxuí. Pε guí tømhbú ra pa ba ɛh ra Hmu. ⁵ Nguetho gátho gahú dí 'búhmbú bú ja ra 'bεxuí tengu'bú ra xuí. ⁶ Nde'bú hin dam 'búhmbú tengu'bú dí ɛhmbú, tengu ú mi'da, pε dí nuhmbú nε dan 'yomfɛnihú xún ho. ⁷ Nu ra xuí i ɛh yú ja'i nε ra xuí di ho di mihni. ⁸ Pε nujú gue dí 'búhmbú ja rán nεqui Ojə, nde'bú nzəi dín jajú ran 'yomfɛni xún ho. Nε nujú jatho ga hehú rá ts'edi Ojə nangué ma t'ɛc'yéihú, nε ran huɛcate, nε ga tømDAHÚ rán ho ma'da'yo ra Cristo gue gue'a dí pøjú, janangue'a hin da dajú ra zıthú. ⁹ Nguetho Ojə him bi zəngahú ga nuhú rán ts'εmbi a. Pε bi zəngahú ga hámhbú a ran ho ma'da'yo ngue di pøjú ma Hmuhú ra Jesucristo. ¹⁰ Nguetho nu ra Jesucristo bi du nanguejú, ngue in nde 'darbú dam 'búhmbú a, madague'bú xtá tuhú o gue dí tehú nu'bú bá ɛh mahøn'a. ¹¹ Janangue'a damin hyurpa ni mbúihú nε gam fəxhú n'da ngu n'da ahú tengutho guí øthú ya.

Nu ra Pablo di un ran zofu yú 'yɛc'yéi

¹² Nuya ma zú cu ahú, damin numan-suhú ú gátho bi huan Ojə ngue yún ngurpi bú, ngue xán'nahú nε di 'da ahú ran zofu nangué Ojə. ¹³ Dami numanhohú ú nε ɛmmε guí huɛjú nangué ra 'bεfi i øt'e nangué ahú. Nε dami 'yεs'hú a gnín junthú bú guí 'búhmbú. ¹⁴ Nuya ma zú cu ahú dí xi ahú, dami xihmbú ú i dənhyéi ngue hingui ho 'bε'a i øt'e. Nε dami zεhmbú to'o i tu yá mbúi, nε dami zεhmbú ú ngue hinguin zaqui yú t'ɛc'yéi. Nε o gadín xømhbúihú nangué gátho ú, pε dami fəxhú ú. ¹⁵ Nε gan jamansuhú hin gui cospahú ran ts'o 'bú i

øt'ah_u ran ts'o_u 'da, pε gan 'yørpah_u ran ho n'da ngu n'da ah_u, nε gätho i 'b_ucua ja ra ximhäi. ¹⁶ Nε daman johyah_u gätho y_u pa. ¹⁷ Nε 'yo guí εs'h_u gan yāh_u Ojā. ¹⁸ Nε Ojā guí xihmb_u jamadi 'bε'a gätho bi 'yøt'ah_u. Nguetho gue'a in nde Ojā a guí 'yøth_u, gue ah_u guín 'yoh_u ra Cristo Jesús. ¹⁹ Nε 'yo guí serpah_u rá ts'edi rá Hogandāhi Ojā dim pεp_u mbo ni mb_uih_u. ²⁰ Nε 'yo guí øman'uh_u 'b_u 'bo'o da ma, ngue dim pøngahyā Ojā. ²¹ Dami bεmh_u gue 'bε'a gätho x_un ho o hin'na. Nu'b_u x_un ho, dami pεs'h_u. ²² Dami 'uehmb_u gätho 'bε'a mán ts'o. ²³ Nu Ojā gue bi hoc'ah_u, nε di ja ah_u gätho ni mb_uih_u guim bεmh_u a. Nε di ja ah_u ni mb_uih_u nε ni teh_u nte mán ts'o dín 'yoh_u nu'b_u bá ģh mahø'n'a ma Hmuh_u ra Jesucristo. ²⁴ Nu Ojā gue'a bi zon'nah_u, ngub_u da 'yøt'ah_u. Nguetho di jā'ts'a im ma nε da 'yøt'e gätho na.

Ran zengua ran zεgui nε rán jāpi Ojā

²⁵ Ma z_u cu ah_u dami 'yāf_u rá ts'edi Ojā nanguēcāhe. ²⁶ Dami zεnguagah_u ts'_u u y_u cu nanguε ran huęcate. ²⁷ Nuya dí xi ah_u nanguε rán t'ēdí ma Hmuh_u, dami mamh_u ma søcuāgā b_u 'b_ui gätho y_u cu. ²⁸ Nε gue'a ma Hmuh_u ra Jesucristo di jāp'ah_u. Hønt'a dí xi ah_u ya.

2 TESALONICENSES

Ná yoho ra sɔcuɔ bi 'yorba ra Pablo ɯ yɯ 'yɛc'yɛi bɯ ja ra ɔɔhnini Tesalónica

Ran zengua

¹ Nugä dra Pablo, ne ra Silvano ne ra Timoteo dí o't'ahɯ na ra sɔcuɔ gätho ahɯ gyɯ cuhɯ nangue ra Cristo guí 'bɯhmbɯ bɯ ra hnini Tesalónica, gue ahɯ guí 'bɯhmbɯ Ojɔ ma Tahɯ ne ma Hmuhɯ ra Jesucristo. ² Nu'a Ojɔ ma Tahɯ, ne ma Hmuhɯ ra Jesucristo dí ndepe di 'da ahɯ rán jɔpi ne da hyut'a ni mbɯihɯ.

Di ɯnba ɯ yɯ ts'om'bäi 'bɯ bá peng ra Cristo

³ Ma zɯ cu ahɯ jatho ga xihmbe Ojɔ jamadi nangue ahɯ. Ne xɯn ho ngue ngubɯ dí m bɛmhbe, nguetho thocua thoho man'da te ni t'ɛc'yɛihɯ, ne man'da man'da gnín huɛctahɯ n'da ngu n'da ahɯ. ⁴ Janangue'a man'da jagähe ran johya nu'bɯ dí xihmbe mi'da yɯ 'yɛc'yɛi 'be'a guí ɔthɯ. Nguetho hin gadín xɔmbɯihɯ nangue ni t'ɛc'yɛihɯ, madague'a hangu nangu yɯn ɯnbi guín nuhɯ ne'ɯ 'be'a gätho i t'ɔt'ahɯ ya nangue guí tɛnhɔɯ ra Cristo. ⁵ Nangue a guí häthɯ yɯn ɯnbi, guí uhmbɯ gue jatho di ɯnba Ojɔ ɯ to di ɯn'nahɯ, pɛ nu ahɯ gám pomhɯ a. Ne nu'ɯ yɯn ɯnbi guín nuhɯ ya, gue'a ní hoc'a ni mbɯihɯ Ojɔ tengu rán säui bɯ di manda Ojɔ. ⁶ Ne xɯn ho da 'yɔt' Ojɔ 'bɯ bi un ran ɯnbi ɯ to di ɯn'nahɯ. ⁷ Ne nu Ojɔ di japi din säya nin ɯnbi guí nuhɯ ya, ne ngutho da 'yɔrcähe 'bɯ bá ɛh mahɔn'a mahɛts'i ma Hmuhɯ ra Jesús, din 'yohɯ yám 'be'ni gue i ja yú ts'edi, ne ban 'yohɯ ra sibi nts'utho. ⁸ Ne nu'bɯ bá ɛhe, di un ran ts'ɛmbi gätho to'o hingui pɔ Ojɔ, ne gätho to'o him bi 'yɔrpamasu rán ho ma'da'yo ma Hmuhɯ ra Jesucristo. ⁹ Ne nu'ɯ to'o da nu ran ts'ɛmbi x má mba da nu ran ɯnbi ngue njám'bɯ da guadi, ne ma 'ueque tho bɯ 'bɯh ra Hmu mahɛts'i, nɛpɯ hapɯ ja rá ts'edi nuixte. ¹⁰ Pɛ nu'ɯ yɯ 'yɛc'yɛi, gue'ɯ dí hnu a rá nuixte a ra Hmu 'bɯ bi zɔn ra pa ba ɛhe. Ne gätho yɯ 'yɛc'yɛi da 'yɛspa a,

ne ahɯ gan 'yohɯ ɯ, nguetho gá 'yɛc'yɛihɯ ran ho ma'da'yo dá xi ahɯ. ¹¹ Janangue a nzai dí yähe Ojɔ nangue ahɯ. Ne dí äfe di 'da'a ni mbɯihɯ ngue yɯn thɛhɯ ram 'bɯi bi zän'nahɯ. Ne nu'a Ojɔ di 'da ahɯ rá ts'edi gui 'yɔthɯ ran ho guím bɛni gui 'yɔthɯ. Ne nangue ni t'ɛc'yɛihɯ, Ojɔ di zɛ ahɯ gui 'yɔthɯ rá 'bɛfi. ¹² Ne nangue'a 'be'a gui 'yɔthɯ bɯya, nu'a ma Hmuhɯ ra Jesucristo da t'ɛspi. Ne nu'a xin da 'yɛs'ahɯ, nangue rá mate zɛhe a Ojɔ ne ma Hmuhɯ ra Jesucristo.

2

Ran 'yohɯ ngue ra ngɯrpa 'yɔt'ats'oqui

¹ Nuya ma zɯ cu ahɯ, dí xi ahɯ ya 'be'a din ja nu'bɯ bá ɛh mahɔn'a ma Hmuhɯ ra Jesucristo, ngue di pɛrcähe 'darbɯ dam 'bɯhmbɯ. ² 'Yo gadí päh nin 'yomfɛnihɯ 'bɯ 'bo'o da xi ahɯ, ya bi zɔn ra pa ba ɛh ra Hmu. 'Yo gadí 'yon ni mbɯihɯ 'bɯ 'bo'o da xi ahɯ bi bɛnba Ojɔ ngue ya ba ɛh ra hmu ya. Ne 'yo guí ɛc'yɛihɯ 'bɯ 'bo'o da hyä ahɯ ngue da 'yɛn ahɯ dá o't'ähe ra sɔcuɔ dá mamhbe ya bi zɔh ra Hmu mahɛts'i. ³ Ne 'yo guí ɛc'yɛihɯ 'be'a gätho i man yɯ jɔ'i. Nguetho him ba ɛh ra Hmu asta gue'bɯ go gätho yɯ jɔ'i i 'bɯcua ja ra häi ngue hingui ɛc'yɛi din sɯhmbɯ Ojɔ. Ne him ba ɛh ra Cristo asta gue'bɯ din 'yo a n'da ran 'yohɯ ngue ra ngɯrpa 'yɔt'ats'oqui, ngue m'bejua da t'ɛrpɯ ja ran ɯnbi mazai. ⁴ Ne nu'a ra ngɯrpa 'yɔt'ats'oqui da zɯi gätho yɯ 'yɛc'yɛi gue i thɔnde Ojɔ, ne da zɯ ɯ mi'da i thɔnde hɔnt'a go 'be'a i thɔnde, nguetho in nde a dí mba nthɔnde zɛhe. Ne da yɔrpɯ ja n'da ra nijɔ ne da hyupɯ, tengu'bɯ gue'a Ojɔ a. ⁵ Ha hin guím bɛmhɯ guehna dá xi ahɯ nu'bɯ má m 'bɯhmbɯ bɯ. ⁶ Pɛ nuya guí pɔhmbɯ 'be'a i sɔmmi ngue ba ɛhe, nguetho hinga na sɔn ra pa da man Ojɔ gue ba ɛhe. ⁷ Pɛ nuya ɛmmɛ xɯn ngu dim pɛpɯ yá mbɯi yɯ jɔ'i a rá ts'edi ra zɔthɯ, ngue hin di nequi. Pɛ i pa nts'ambi thoho rá ts'edi asta gue'bɯ go bi zɔn ra pa ngue Ojɔ di 'uec'a to'o i sɔmmi. ⁸ Ne gätho da nu ran 'yohɯ ngue ra ngɯrpa 'yɔt'ats'oqui. Pɛ nu'bɯ bá ɛh mahɔn'a ra Hmu Jesús nuixtetho rá ts'edi, da hyo a ran 'yohɯ, ngue da huic thoho. ⁹ Ne nu'bɯ bá ɛh ran 'yohɯ ngue xɯn ngu rá ts'edi ra zɔthɯ in 'youi, ne da 'yɔt'e xɯn ngu yɯ hmɛpya, ne yɯn t'ɔt'e nuixte ngue dí hyät'

y_u ja'i. ¹⁰ Ne gätho 'be'a män thäte da 'yøt'e, ngue da hyät' y_u ja'i i 'yo rá 'yu ram 'bedi, gue'ü him mín nde da 'yεc'yεi a majuani guerü mí sä xtím pøhø. ¹¹ Ne nu'ü gätho him bi nde da 'yεc'yεi a majuani Oja, di japi da 'yεc'yεi y_u fεhni ne da den'na ran 'yoh_u ngue ra ngurpa 'yøt'ats'oqui. ¹² Janangue'a gätho ü him bi 'yεc'yεi a majuani pe man'da di ho ran ts'o, 'darb_u da nu rán ts'εmbi Oja ü.

Nthahni dim pøhø

¹³ Pe nzai ga xihmbe jamadi Oja nangue ah_u 'be'a gätho bi 'yøt'ah_u ma z_u cu ah_u, ngue di huεc'ah_u ra Hmu. Nguetho Oja bi huahn'nah_u rá mb_udi thoho ngue di pø ah_u. Ne nangue gá 'yεc'yεih_u a majuani, nu'a rá 'befi rá Hogandahi Oja í bo ni mb_uih_u. ¹⁴ Ne bi huahn'nah_u Oja ngue gá 'yεc'yεih_u 'b_u má xi ahe rán ho ma'da'yo ra Cristo. Ne bi zän'nah_u Oja gui comhb_u rá nuixte ma Hmu_u ra Jesucristo. ¹⁵ Nuya ma z_u cu ah_u dami thoctah_u ni t'εc'yεih_u, ne 'yo gadí uans'h_u 'be'a guím bεmh_u, ne 'yo gadí pumbεnih_u 'be'a dá xän'nah_u nu'b_u 'darb_u mám 'b_uhmb_u, ne'a 'be'a dá xi ah_u nu'b_u má o't'ah_u ü y_u søcuä. ¹⁶ Nuya gue ma Hmu_u ra Jesucristo, guesε a, ne Oja ma Tah_u, da hyut'a ni mb_uih_u mazai nangue rán hose Oja. Nu'a Oja di huεc'ah_u, ne nangue rá mate bi jaj_u ga tøhmb_u 'be'a di 'daj_u. ¹⁷ Ne nu'a Oja da hyu ni mb_uih_u, ne di zet'a ni mb_uih_u ngue gui mamhb_u ne gui 'yøth_u 'be'a gätho x_un ho.

3

Gui 'yäf_u Oja nanguecähe, εn'a ra Pablo

¹ Hønt'a dí xi ah_u ya ma z_u cu ah_u, dami 'yäf_u rá ts'edi Oja nanguecähe n'dahma din ja rá ts'edi rá m hman ra Hmu, ne da bømanho hønb_u go hap_u ga 'yomhbe. Ne gätho to'o da 'yøde da hyäni nangue ran johya, tengutho bin ja b_u guí 'b_uhmb_u. ² Ne gui 'yäf_u rá ts'edi Oja ngue da yänje b_u 'b_uh y_u ts'om'bäi ja'i, nguetho hinga gätho in nde da hyän rá m hman Oja. ³ Nguetho nu'a ra Hmu njäm'b_u da hyεgah_u pe nzai da mbäj_u, ne i ja rá ts'edi ngue hin di japi di ün'nah_u ra damants'o. ⁴ Ne nu'a ra Hmu di jaje dí pähmbe ngue gadí thoctah_u guí øth_u 'be'a gätho dí xi ahe. ⁵ Ne nu'a ra Hmu di ja ah_u

man'da man'da gui pähm_u rán huεcate Oja, ne di ja ah_u gui hyäth_u 'be'a gätho guí thohmb_u tengutho bi 'yøt'a ra Cristo.

Jatho gui 'yøt' ni 'befi zεhεh_u

⁶ Ma z_u cu ah_u dí xi ah_u nangue rá thuhu ma Hmu_u ra Jesucristo, dami 'uehmb_u ts'ü b_u 'b_u ü ni cuh_u i dänhyεi, ngue hingui nde dim pεfi, gue'ü hingui tēn'na 'be'a dá xän'nahe. ⁷ Ne nu'ah_u guí pähm_u 'be'a gdám 'b_uhmb_u, tengu dá ut'ahe 'b_u mám 'b_ucähe b_u, ngue hin dám 'b_undänhyεi thohogähe. ⁸ Ne xingui ts'ü gá 'daje 'be'a dá homhbe. Pe dám pεhmbe ra pa ne ra xui n'dahma bin ja 'be'a dá homhbe, ne xingui ts'ü dá pa ahe. ⁹ Madague mí sä xcá ähmbe ngue xquí zεje. Pe dá ndehe ga ut'ahe ra hmεpya gui 'yøth_u. ¹⁰ Ne nu'b_u mám 'b_uhmb_u b_u, dá xi ah_u, ngue'b_u 'b_u a n'da hingui nde dim pεfi, hin din sihmε 'b_u, pe da zä ra thuhu 'b_u. ¹¹ Nguetho dí øhmbe gue 'b_u i 'da ah_u hingui nde dim pεfi, pe di hødänhyεi thoho ne ndetho din thjnt p_u hin yá 'befi. ¹² Nuya nangue rá ts'edi ma Hmu_u ra Jesucristo, dí xi ü to'o hingui nde dim pεfi, ngue da hyänya zεhε rá 'befi da 'yøt'e, ne da hyonse 'be'a dám 'b_ui. ¹³ Pe nu'ah_u ma z_u cu ah_u, o gadín xømb_uih_u gui 'yøth_u ran ho. ¹⁴ Nu'b_u 'b_u a n'da ah_u hingui nde da 'yøt'a 'be'a dí xi ah_u, dami hyeth_u 'b_u, janangue'a da mbε'ts' yá sä. ¹⁵ Pe o gadín s_uhmb_u, pe gui unhd_u ran zofo tengu'b_u ni cuh_u.

Ran zεgui ran zofo

¹⁶ Ne guesε ra Hmu, hønt'a sä da hyut'a ni mb_uih_u, hønt'a go 'be'a guí thohmb_u gätho y_u pa. Ne nu'a ra Hmu gam 'b_uhmb_u gätho ah_u. ¹⁷ Nugä dra Pablo dí o't'ä na ran zεgua i ja ua ya nangue ma 'yεεgä. Tengu'b_u ma firmagä na, ngue gätho ya ma søcuä. ¹⁸ Nuya nu'a ma Hmu_u ra Jesucristo di jap'ah_u, gätho ah_u. Ne hønt'a dí xi ah_u a ya.

1 TIMOTEO

Ná n'da ra sɔcuɔ bi 'yorba ra Timoteo a ra Pablo

Ran zengua

¹ Nugä dra Pablogä, ma 'bäigä'be ra Jesucristo nangué rán t'ɛdi Ojã ma yãntehũ, nɛ ra Jesucristo, guesɛ'a ran ho dí tɔmhbu a. ² Dí penh'na n'da ra sɔcuɔ gra Timoteo, tengubũ majuañi ma ts'unt'ũ i, ngue ya dá xãn'na ma t'ɛc'yɛihũ. Nɛ dí äp Ojã ma Tahũ di 'da'a rá mate nɛ rán huɛcate, nɛ da hyut'a ni mbũi a ra Cristo Jesús ma Hmuhũ.

Da mba ma hɛcpi ɛ n'dan'yo in xãnbate

³ Nɛ tengu dá xi'a 'bũ má mba bũ Macedo-
nia, nɛ ngutho dí xi'a ya, dami copũ Éfeso,
nɛ gui hɛcpa ɛ 'da bí 'bɛpũ, ngue hinga
n'dan'yo da ma 'bũ in xãnbate. ⁴ Nɛ dami
xifi hin din xäh mi'da yũ cuento gue 'be'a sä
ɛmbi bi 'yɔt'ũ ndu ma bombɔtahũ maya'bũ
nɛ'bũ ɛmmɛ ma 'be'a yú thuhu ɛ, ngue
man'da di xãnt'ũ yúm hma. Nguetho nu'ũ
yũm hma tengu ɛ, säti thoho ran 'yomfɛni
di un'na n'da, pɛ hin di 'yomfɛniba n'da
da 'yɛc'yɛi Ojã. ⁵ Pɛ nu'a ma 'bɛfihũ dyũ
xãnbatehũ, ga xãnba yũ ja'i dan huɛjũ. Nɛ
gue'a ran huɛcate di nɛqui bũ ma mbũihũ
'bũ m'be't'e a, nɛ'bũ zãi dí ɔthũ a di bɛngahũ
Ojã, nɛ'bũ hɔnt'a Ojã dí m bɛmhbu a. ⁶ Pɛ
nu'ũ 'da hinga guehya yũm hma dín huɛca
n'da i honi, pɛ bi 'uɛpũ ja rá 'yu Ojã,
janangué i tɛn yũm hma säti thoho. ⁷ Nu'ũ,
ɛmmɛ i honi nde din xãnbate nangué yán
t'ɛdi Ojã bi man ra Moisés, pɛ hingui pãdi
'be'a im ma. Sä i mants'editho, pɛ nɛ hingui
pãdi 'be'a nam bɔn'ũ yúm hmanɛ i ma 'bũ i
man yãn t'ɛdi. ⁸ Dí pãhmbũ gue xãn ho ɛ yũn
t'ɛdi bi xi Ojã ra Moisés. Pɛ bi ts'ãn yãn t'ɛdi
Ojã gue dí mba ma hɛcpi ɛ yũ dãdits'oqui.
⁹ Nɛ gue'ũ yãn t'ɛdi dí mba ma hɛcpi ɛ to'o
jase yãn t'ɛdi zɛhɛ, nɛ'ũ i fɛsta yãn t'ɛdi Ojã,
nɛ'ũ to hingui numansu Ojã, nɛ di ho da
'yɔt' yũ ts'oqui. Nɛ'ũ to hingui ɛspa Ojã, nɛ i
tɛn ra ximhäi, nɛ i ho yú ta nɛ yú mbe, nɛ yũ
hyodu. Gue'ũ da sih yãn t'ɛdi Ojã ɛ, nɛ hinga
gue'ũ hɔnt' Ojã mbɛni. ¹⁰ Nɛ bi ts'ãn yãn t'ɛdi
Ojã dí mba ma hɛcpi ɛ ɔt' ran 'yomt'ɛni, nɛ'ũ

din 'yãsäbi yú min'yohũhũ tengubũ n'da ra
xisu, nɛ'ũ i pɛ yú mija'ihũ, nɛ'ũ i man yũ
fɛhni, nɛ i xih ra fɛhni yũ zɛ'mi. Nɛ gãtho
ɛ n'dan'yo i ɔt'e xĩnda gue ra hoganxãdi, nɛ
gue'ũ da sih yãn t'ɛdi Ojã ɛ, nguetho i xijũ
hin ga ɔthũ yũ ts'oqui. ¹¹ Pɛ nu'a rán ho
ma'da'yo ra Cristo dí pãrca ma mbũihũ Ojã
a, nu'a mixte xãn hotho a. Nɛ gue'a ran ho
ma'da'yo bi xicã Ojã gam mangã.

I xi Ojã jamadi ra Pablo, nangué rá mate xãn ngu

¹² Jamadi dí xih ma Hmuhũ ra Jesucristo,
nguetho bi huangui dram 'bɛhnigã, nɛ i
pãdi ga ja'ts'i, nguetho di 'dac rá m fãts'i ga
ɔt'a i xiqui. ¹³ Pɛ nugã ɛmmɛ dra nɛxmategã
mam'bet'o, nɛ mí sangã a ra Cristo gue'bũ
go má ɛnba ɛ 'da yú 'yɛc'yɛi. Nɛ xĩngui ts'ũ mí
pãcã 'be'a nam bɔn'a mí ɔt'ã, nguetho him
mí ɛc'yɛigã ra Cristo. Pɛ Ojã bi 'dac rá mate
bi pungui. ¹⁴ Pɛ ɛmmɛ xãn ngu rá mate ma
Hmuhũ ra Cristo Jesús, bi jaqui dá dãpä ma
mbũi a, nɛ bi jaqui ɛmmɛ dá numanhogã
a Ojã nɛ dá huɛc ma mija'i'be. ¹⁵ I ja ua
n'da ram hma da zã ga pãhmbũ majuañi,
ngue bi zɔcua ja ra ximhäi a ra Jesucristo di
pɔ'ũ yũ ts'om'bãi tengugã man'da xãn ts'o
dá ɔt'ã. ¹⁶ Pɛ ɛmmɛ xãn ngu rá mate bi
'yɔrcã Ojã, nguetho nde gãtho da 'yut mi'da
yũ ja'i ɛmmɛ ja rá yembũi a ra Jesucristo.
Nɛ tengu thohogã, ngutho da 'yɔrpa ɛ to'o
di dãp yú mbũi a, nɛ'ũ din ja ra te mazã.
¹⁷ Janangué'a ga ɛspa ma Ojãhũ gãtho yũ pa
mazã. Nu'a, ra Hmuts'ut'abi mazã a, nɛ
njongui sä da nu, nɛ njãm'bũ da guadi. Nɛ
n'datho Ojã, njo'o man'da, nɛ gãtho i pãdi.
Nɛ hɔnt'a gam bɛmhbu a ya. ¹⁸ Nɛ nuya gra
Timoteo, tengubũ ma ts'unt'ũ i, i ja ua a dí
xi'a ya. Nu'i gra dofũi nangué Ojã, dami
'yɔt' ra hogatuhni, tengu thoho bi xi'a ɛ yú
pɔngahyã Ojã. Janangué'a dami hyãdumbũ
gui 'yɛc'yɛi rá hogamhma Ojã, nɛ gui 'yɔt'a
'be'a i xi'a 'bũ in zop'a ni mbũi. ¹⁹ Nɛ hin gui
'yɔt'e tengu mi ɔt'ũ 'da 'bũ mí zop yú mbũi
Ojã, pɛ bi mbɛsta'a 'be'a bi sifi, bi ts'onɛ yú
mbũi bũya. ²⁰ Tengu mí ɔt'a ra Himeneo nɛ
ra Alejandro. Pɛ dá juãnba ɛ, nɛ dá xifi bi
mba ma dã bũ 'bũh ra zĩthu, di ɛnbi, da bãdi
hin da zan Ojã.

2

Da mba nt'äpi rá m fáts'i Ojã nanguẽ gãtho yu ja'i

¹ Nε i ja ua n'da ram hma ga xi'i, gra Timoteo, ngue mahyoni gui 'yõrpu ja ram peti. Ngue nu'bu guí yãhu Ojã, gui xihmbu nanguẽ gãtho yu ja'i, gui 'yãfu rá mate nanguẽ'a, nε gui xihmbu jamadi Ojã nanguẽ'a 'be'a bi 'yõrpa n'da ngu n'da u yu ja'i. ² Nε'u yu ts'ut'abi nε gãtho to'o ja yú ts'edi, dami 'yãfu rá m fáts'i Ojã nanguẽ'u, ngue hin din ja yu sui nε xing ra dumbui, nε hin te gam bεmhbu, nε da zã bu ga øthu xun ho 'be'a bi man Ojã buya. ³ Nε xun ho 'bu ga øthu a, nguetho gue'a numanho Ojã mam põrpatehu a. ⁴ Nguetho in nde Ojã da yãni gãtho yu ja'i nanguẽ rá ts'edi ra zithu nε di 'yomfɛnibi nanguẽ'a majuãni. ⁵ Nε n'datho Ojã i 'bui. Nε n'datho a i 'bã'inde nε din hocpate bu bí 'bu Ojã, nu'a ra Jesucristo ngue bin ja'i a. ⁶ Nguetho bin dãse ngue gãtho bi gurca ma ts'oquihu. Nε guehna ram hma bi xiju Ojã 'bu mi zõn ra pa bi ma. ⁷ Nε guehna ram hma í thangã gam mangã na, nε guehna bí 'bencã na, nε majuãni hin dí fɛhnigã, ngue ma 'bεfigã ga xãnba u hing yu judío, ga japi di dãp yú mbui Ojã, da yãni, nε da 'yεc'yεi a majuãni. ⁸ Nε man'da dí xi'i, hõnbu go hapu dim peti yu 'yεc'yεi, xtãn hotho yú 'yε u yan 'yohu di 'uã'ts' 'bu din yãhu Ojã, ngue nte má cue da bɛni, nε xing ran ucpate. ⁹ Nε dí xi'i 'be'a gui xih yu xisu, ngue hin din hoc zεhe nanguẽ ran 'yεts'i, uague di hoc yú ya, uague ra oro o yu thebe o 'be'a xum hmadi da japi. Pε din hoc zεhe nanguẽ yú he rán säui n'da ra hogambui nε ra hogan'yomfɛni. ¹⁰ Nε da bãdi da 'yõt' ra hogambui, nε gue'a ran hoqui rán säui n'da ra xisu i numansu Ojã. ¹¹ Nε nubu ja nim petihu, da ndese yu xisu da sãnbi, nε hin go din xãnbate, nε gãtho da 'yõde. ¹² Nε dí xi'i hin dim 'bet'o yu xisu ngue da xãnba yan 'yohu, pε din hεtho. ¹³ Nguetho m'bet'o bi 'yõt' Ojã a ra Adãn, nε m'bejua a ra Eva, jananguẽ'a hingui sä dim 'bet'o n'da ra xisu. ¹⁴ Nguetho nu ra xisu bi numanho 'bu mí xih ra zithu da 'yõt' ra ts'oqui, pε nu ra Adãn him mín nde xtã 'yõt'e. ¹⁵ Jananguẽ'a din unba 'bu xum 'buh yú t'ahni u yu xisu, pε da mbãx Ojã u

'bu thocpa thoho i εc'yεi, nε'bu din ja yan huεcate, nε'bu din 'yomfɛni xun ho, n'dat'a Ojã da bɛni.

3

Nda'u yan 'yohu din ngurpi

¹ Majuãni a ram hma, nu'bu in nde din ngurpi n'da, in nde n'da ra 'bɛfi xun ho. ² Pε jatho din hocjã'i n'da ra ngurpi, nε nte da thĩnba n'da rá ts'oqui. Nε hõnt'a n'da rá xisu da zi, nε da bãdi da zamzεhe rá mbui nε din 'yomfɛni xun ho, nε di jamansu 'be'a i øt'e, nε di ho di un ran ts'ãya bu ja rá ngu, nε da bãdi din xãnbate nanguẽ rá m hman Ojã. ³ Nε njãm'bu dim mihni, xín din ndesui, nε hin da 'yõman'u a i sifi, nε xín din hecpate pε din hocpate, nε hin da nde xun ngu ra mbeti. ⁴ Nε da bãdi dim 'bet'o bu ja rá nguse, nε nu yú t'ahni da 'yõt'e 'be'a i xifi, nguetho numansu yú ta. ⁵ Nguetho nu'bu hingui pãdi dim 'bet'o bu ja rá nguse n'da ran 'yohu, hin da bãdi di jamansu yu 'yεc'yεi 'bu. ⁶ Nε hin din ngurpi n'da ra 'da'yo 'yεc'yεi, ts'arpu thoho din 'yεts'i tengutho ra zithu, nε da dex'a Ojã a. ⁷ Nε nu yu ngurpi da 'yõt'e ngue da hnumansu, nεpu 'bu u hing yu 'yεc'yεi da 'yõt'e 'be'a dí hnumansu, jananguẽ'a njon di c'ãman'u, nε hin da dãp ra zithu buya.

Ndana ní ja'i dim fãxte

⁸ Ximangut'u yãm fáts'ihu yu ngurpi, ngutho guexta'a jatho din hocjã'i, nε 'da'angu da ma, nε hin dim mihni, xín din siyate nanguẽ ra mbeti. ⁹ Nε da bãdi xun ho 'be'a gãtho rán theui a ram hma nε din zam bu, nε zãi øt'a xi Ojã 'bu in zop yú mbui. ¹⁰ Nε nde'bu 'be da hnu 'bu tenni xun ho, nε nubuya nu'bu hin te da thĩnbi, da zã da 'yõt' ra 'bɛfi dim fãxte buya. ¹¹ Ximangutho 'bu dim fãxte n'da ra xisu, i jatho da hnumansu, pε hin din c'ãte, nε xín dim mihni, pε din 'yomfɛni xun ho, nε di ja'ts'i 'be'a gã øt'e. ¹² Nε nu n'da ran 'yohu 'bu im fãxte, n'datho rá xisu da zi, nε da bãdi dim 'bet'o bu ja rá ngu, nε da 'yõt'u yú t'ahni 'be'a da xifi. ¹³ Nguetho nu'bu i øt'e xun ho rá 'bɛfi n'da ram fáts'i, da hnumanho buya, nε man'da da hyut' ran zambui nanguẽ rá 'bɛfi ra Cristo.

Mixte xun ho a ram hma dí εc'yεihu

14 Guehna dí ot'a na ya, gra Timoteo, madague'b_u dí m b_uni ga mba b_u n'dihi. 15 P_e xi'b_u him 'bex da zã ga mba b_u, p_e ya dá xi'i 'b_e'a x_un ho gui 'yøt'e nangue a rá ngu Ojã. Ngue nu y_u 'y_ec'y_ei xa hyømba rá ngu Ojã nangue y_u mb_ui, ngue 'dat'a Ojã i 'b_ui. N_e tengu'b_u rá ngu j_u Ojã guerp_u na fãdi x_un ho rá m hma Ojã, n_e dí n yãmh_u a. 16 N_e gue'a ran ho ma'da'yo dí t_enhd_u mixte x_un ho a, ngue bin 'yuse ra Cristo ua ja ra häi 'b_u mín jã'i a, p_e bin 'youi rá Hogandãhi Ojã guerp_u í fãdi hin'y_u rá ts'oqui a, n_e bi nu _u yã m 'behni Ojã mah_ets'i. N_e bi hmangua dí 'b_uhmb_u høn_u go har_u 'b_uh y_u jã'i gue 'dahma'dan'yo b_u na yã. N_e bi t'_ec'y_ei ua ja ra ximhäi, bi ts'ix mah_ets'i b_u bí ja rá ts'edi Ojã mixte b_uya.

4

Mi pã Ojã da 'ue'u da

1 Nu rá Hogandãhi Ojã m'bet'o di b_engã ngue da 'uep_u ja rá 'yu Ojã _u 'da. Ngue da 'yømanho _u y_u nde _u y_u hyãte xãnbate bin xãdi nangue yã m hman y_u zĩthu. 2 Nu y_u hyãte hingui sã b_u da zop yã mb_ui Ojã, nguetho bi ts'on yã mb_ui nangue y_u fehni zã i im ma. 3 Ngue sã di h_ecpa y_u jã'i, i xifi hin din thãti, xín da zi 'da y_un ts'ihm_e, sã _en'ã. P_e bi zãngah_u Ojã ga hãmh_u hønt'a go 'b_e'a mán ts'ihm_e 'b_u dí xihmb_u jamadi Ojã, gue nu j_u d_yu 'y_ec'y_ei h_u, n_e dí pãmh_u nda'a majuañi. 4 Nguetho gãtho x_un ho 'b_e'a bi 'yøt' Ojã, n_e hin'y_u 'b_e'a ga _emhb_u, p_e ga hãmh_u n_e ga _emf_u jamadi Ojã b_uya. 5 Nguetho majãpi ngue'a dí äf_u rán jãpi Ojã, n_e nu rá m hman Ojã i _em_u x_un ho a.

Rá hogamb_efi ra Jesucristo a ra Timoteo

6 Nu'i gra Timoteo, x_un ho 'b_u guim b_enba y_u cu na ram hma i ja ua, janangue'a gam p_efi x_un ho nangue ra Jesucristo. Nguetho bi hã'a ra ts'edi ni mb_ui a ra hogamh_uma dí _ec'y_ei h_u, ngue ra hoganxãdi gui tenni. 7 N_e o gui _erpa ra güenda yã m hmanse y_u jã'i sãti thohe n_e x_un ts'o. P_e dami hyãdumb_ui nangue rá 'b_efi Ojã. 8 N_e tengu 'b_u zãi dadin cunh ma jã'i h_u, n_e da hyã ra ts'edi,

n_e ngutho ga øth_u nangue ma mb_ui h_u, da hyã ra ts'edi 'b_u zãi ga hambah_u nangue rá 'b_efi Ojã. N_e _em_e x_un ngu di muui 'b_u ga hambah_u, nguetho i ørcah_u ran ho y_u pa i jab_u ya, n_e gãtho y_u pa mazãi. 9 N_e majuañi na ram hman na, janangue'a nde'b_u gãtho ga øth_u x_un ho. 10 Janangue'a dí häth_u yã n _unbi n_e dí humbi dadim p_ehmb_u, guerp_u go da zã ga xihmb_u x_un ho rá m hma Ojã y_u jã'i. N_e da zã ga dãp yã mb_ui Ojã b_uya, n_e dim pøhø. Nguetho n'dat' Ojã dí tømhb_u i 'b_ui, nu'a in nde da yã n'ã gãtho y_u jã'i i 'b_ui, n_e da yã n'ã to'o da 'y_ec'y_ei a. 11 Nuya yã n xãdi i ja ua, thocpa thohe gui hyãdumb_ui _em_e gui b_enbi n_e gui xãnbi gãtho y_u cu bí 'b_up_u. 12 O to guídí japi da 'y_u'ts'i'i ngue gra ts'unt'ã thohe. P_e gui 'yut'ã y_u cu nangue yã n t'øt'e bi xij_u Ojã gue gui 'yøzehe x_un ho, gui jamansu 'b_e'a gui ma, o 'b_e'a gui 'yørp_u. Janangue'a gui 'yuti din hu_equi n'da ngu n'da, n_e di jã'ts'i, n_e da zãmzehe yã mb_ui. 13 P_e gãtho 'b_u hin ná søngã b_u, p_e gui jamansu ni 'b_efi 'b_u guí man rá m hman Ojã, n_e'b_u gadí un ran zofo y_u jã'i, n_e'b_u guí xãnbi 'b_e'a nam bøn'a n'dax_equi gui xifi. 14 Damim p_efi x_un ho nangue a rá ts'edi Ojã bi 'da'i, tengu bi xi'a _u 'da yã pøngahyã Ojã. Ngue bi b_en'na ni mb_ui Ojã 'b_u mí 'yãp rá mfãts'i nangue'e, n_e bi gãx yã 'y_e b_u ja ni yã. 15 Thocpa thohe gui 'yøt'a dí xi'i, n_e hønt'a gui hyãdumb_ui gui 'yøt'a, n_e nub_uya da nu i gãtho y_u jã'i ngue bin te x_un ho ni mb_ui nangue rá 'b_efi Ojã guí øt'e. 16 N_e thocpa thohe gui hyãdumb_ui gam fãse nangue ni mb_ui, n_e gui jamansu 'b_e'a gãtho gui xi _u 'b_up_u nangue rá m hman Ojã. N_e nu'b_u ngub_u gui 'yøt'e, n_e di jãp'a Ojã, n_e'ã gã mi'da yã jã'i guí xãnbi.

5

Ga fãx ma cuh_u

1 O guí s_u'a n'da ra dãc'y_ei, p_e dami zofo x_un ho, tengutho 'b_u ni ta. N_e nu'ã y_u ts'unt'ã gui 'yøt'e tengutho 'b_u nin 'yoh_uh_u. 2 N_e nu yã zi bømbe gui 'yøt'e tengutho 'b_u ni mbe, n_e nu yã hmute, gui 'yøt'e tengutho 'b_u nin ju, n_e hin guim b_en'a n'da ra 'yãsä nangue'ã. 3 N_e nub_u ja yã m peti gui jamansuh_u n'da ra bømbe 'b_u x_un du rá ndø, ngue'b_u njo'o to'o di jamansu. 4 P_e nu'b_u

n'da ra bømbe xæn du rá ndø, ne 'bæh yá t'æhni, o gue yá 'beto, da bædi rán t'ædi Ojå a di jamansu yá mbe, tengutho bi 'yørpa 'bæ mín t'æhni. Ne gue'a in nde Ojå. ⁵ Ne nu'bu n'da ra zi bømbe i nyæui Ojå gä ra pa ne ra xui, ne hønt'a Ojå im bæni, ne nu'bu njo'o to'o di jamansu, pæ gui fæxhæ a bæya. ⁶ Pæ nu mi'da yæ xisu, xæn du yá ndø, ngue hinguim bæn Ojå, ne i honi da 'yøzehæ yá pähä zehæ. Madague'bu i 'bæi, pæ tengu'bu xæn du bæ nam bæn Ojå. Hinga gue'æ da mba ma jamansu bæ ja ram peti æ. ⁷ Ne nuya yæm hma i ja ua, gui xænba æ yæ cu, janangue'a njon da 'yæna hingui ho øt'æ. ⁸ Ne nu'bu n'da hin di unni 'bæ'a di 'bæ a rá ta o gue rá mbe, o gætho mi'da yá mæni, man'da xæn ts'o rá mbæi 'bæ, xinda gue'bu hin xtá 'yæc'yæi, ne bi gøn'a ra Cristo. ⁹ Nuya ga xi'i nda'æ ní hyoya bømbe gui hyuspa yá thuhu dim pæpæ ja ram peti. Hønt'æ pæ'ts'a hyæte njeya ne æmmæ bim 'bæmanhoui yá ndø. ¹⁰ Ne i hnumanho nangue yæ hoga'bæfi i øt'e, ne bi jamansu xæn ho yá t'æhni, ne zæi di säyaba yæ jå'i bæ ja yá ngu, ne him bin 'yæzehæ pæ bin 'yæhæ nangue yá mi'yæc'yæihæ, ne bi hyurpa yá mbæi to'o mi tu yá mbæi, ne bin æhya bi 'yøt' mi'da yæ hogant'øt'e. Ne guehya yæ hyoya bømbe gui hyuspa yá thuhu ya. ¹¹⁻¹² Pæ nu mi'da yæ xisu xæn du yá ndø, nu'bu hingui ngu yæ jeya pæ'ts'i, hin gui hyuspa yá thuhu gue gui 'yæmfæ dim pæpæ. Nguetho ts'ærpæ thoho da bæni din thæti, ne nu'bu din thæti mahøn'a hin da 'yøt'a ra 'bæfi mí ma xtá 'yøt'e. Ne ra ts'oqui a nguetho him bi jå'ts'a bi ma. ¹³ Ne nu'æ, ts'ærpæ thoho din dænhæyi yá mbæi 'bæ njo'o yá ndø, ne da hyå'da thoho yæ ngu, ne høn nan c'æte di ja, im man'a hingui ho, ne sä din thjnt'i i øt'e ne hin rá 'bæfi bæ. ¹⁴ Janangue'a man'da xæn ho 'bæ din thæti mahøn'a, dim 'bæh yá t'æhni, ne dim pæpæ ja yá nguse. Ne nu'bu din jabæ da 'yøt'e, hin di c'æman'æjæ man sæihæ 'bæ. ¹⁵ Nguetho i 'bæ i 'da yæ xisu xæn du yá ndø, ne ya xæ mbengui ne i tæn ra zjthu. ¹⁶ Ne dí xi'i mahøn'a, nu'bu 'bæ a n'da ra cu ngue bi du rá ndø a rá mbe, jatho da mbæpi, o gue rá nana bi du rá ndø, o gue rá mæni, i jatho di jamansu, ne hinga gue'a ra mbeti pa ma peti bæ ja ra nijå dí mba ma jamansu æ. Janangue'a dí gua'a ra mbeti bæ

ja ra nijå ngue hønt'æ njo'o to'o di jamansu da mba m'bæpi bæ. ¹⁷ Nu yæ ngærpæ bæ ja ram peti, nu'æ to di jå'ts'i xæn ho yá 'bæfi, da t'æspa æ, ne da mba m'bæts'i 'bæ'a di 'bædi. Ne nu'æ to i humbi din xænbate nangue rá m hman Ojå, man'da jats'æditho da t'æspi. ¹⁸ Nguetho nt'o't'i: "Nu yæ uæfanindæni 'bæ i uæhi hingan thu't'i yá nde, pæ da zä da za yæ paxi i ja bæ." Ne man'da ram hma i ja: "Nu'a to dim pæfi ja rán t'ædi din ju't'i," i æna. ¹⁹ Ne hin gui 'yærpæ ra güenda 'bæ da mba ma yæpi n'da ra ngærpæ t'æmbi bi 'yøt' ra ts'oqui, hinda hønt'bu di yoho hyu æ di yæpi gui 'yøh pæya. ²⁰ Ne nu'bu majuæni bi 'yøt' ra ts'oqui, da mba ma hæcpi bæ dim peti æ mi'da, n'dahma gætho din su. ²¹ Ne madague'bu gadín amigoui o hin'na, pæ 'da'angu gui 'yørpe. Ne gue'a i jats'ædi dí xi'i gui 'yøt'a, nguetho in nu a Ojå, Ojå da bædi 'bæ gui jå'ts'i, ne'a ra Hmu, ra Jesucristo, in nu i, ne yá hogam 'bæhni Ojå mahæts'i in nu i. ²² Him 'bex gui un ra 'bæfi n'da ran 'yohæ, 'bæ gui pæhmbæ 'bæ'a rá mbæi. Nguetho nu'bu n'da gá un ra 'bæfi, ne da 'yøt' ra ts'oqui, gui conhui rá ts'oqui a bæya. Janangue'a gan 'yomfæni xæn ho, ne nte gan dupate bæya. ²³ Nuya dí xi'i gra Timoteo, nangue ni mbæi xæn æ, ne jant'a pænts' thoho, dami si zits'ætho ra vino, ne hinga hønt'a ra dehe gui si. ²⁴ Guim bæmh bæ ndana æ yæn 'yohæ da sih ra 'bæfi bæ ja ram peti, 'bæ i 'da ngue mfædi i ja yá ts'oqui, ne 'bæh mi'da ngue hinga mfædi i ja yá ts'oqui jague'bu da zøn ra pa da thjnbæ yá ts'oqui. ²⁵ Ne ngutho nangue ran hocjå'i i øt'a n'da, mfædi nangue yæ jå'i. Ne nu'bu him 'bexque mfædi, pæ m'bæjua da fædi, nguetho hingui sä da 'yægui.

6

¹ Nu'æ yæ 'yæhæ bí 'bæpæ, da numansu æ yá hmu to i ørpæ yá 'bæfi. Ne nu'bu din jabæ da 'yøt'e, njon di c'æman'æ nangue Ojå ne njon di c'æman'æ rán xædi Ojå. ² Ne nu'bu yæ 'yæc'yæi æ yá hmu yæ 'yæhæ, pæ guexta'a da numansu æ yá hmu ne hin da zani ngue'bu mbæni din cuhæ æ. Pæ man'da da bæni da mbæpi xæn ho, nguetho rá mi'yæc'yæiui da mbæpi, ne di huæc'a rá hmu. Dami xænba na ram hma, ne thocpæ thoho gui bænbæ æ.

Xɛn ngu dí tɔhmbɛ nangué rá 'bɛfi Ojɔ nguetho i hurca ma mbɛihɛ

³ Pɛ i 'bɛi 'da yɛ xɛnbate n'dan'yo ram hma in xɛnbate, nɛ hin din thɛui a rɛm hma ma Hmuhɛ ra Jesucristo ngue majuaɔni di zerca ma mbɛihɛ, nɛ hin din thɛui a ram hma ga dɛp ma mbɛihɛ Ojɔ. ⁴ Pɛ nu'ɛ, bi ɛ't' yɛ mbɛi nangué ran 'yɛts'i, nɛ nte i paɔi. Nɛ ɛmmɛ honi di dunba yɛm hma guepɛ i fɛpɛ ran ts'ɛya, ran heque, ran ts'ante, ran t'ɛ't'ate, 'bɛ'a gɛtho im bɛn rá mbɛi. ⁵ Nɛ nu'ɛ thocpa tho din sɛi n'da ngu n'da ɛ, gue'ɛ bin ts'on yɛn 'yomfɛni, nɛ hingui sɛ da bɔdi ndana a majuaɔni. Nɛ im bɛni xɛn ngu ra mbɛti da dɛha nangué rá 'bɛfi Ojɔ. Pɛ o gui ɔhmbɛ a i man ɛ. ⁶ Pɛ majuaɔni xɛn ngu dí tɔhmbɛ nangué rá 'bɛfi Ojɔ, i hurca ma mbɛihɛ, nɛ dí 'bɛmanhohɛ nangué Ojɔ. ⁷ Nguetho nte bá hɛhɛ 'bɛ mɛm 'bɛhmbɛ ua ja ra ximhɛi, nɛ nte da zɛ ga hɛxhɛ 'bɛ bi zɔn ra pa ga tuhɛ. ⁸ Pɛ hin da du ma mbɛihɛ 'bɛ zɛ ts'ɛtho dí pɛs'hɛ yɛn ts'ihmɛ nɛ yɛ he. ⁹ Pɛ nu'ɛ to'o in nde dim mɛmbɛti, hingan ts'ɛrpɛ thoho da thɛt'i da 'yɔt'a ra ts'oqui. Nɛ tengu'bɛ da mba nthu't'i rá mbɛi, nɛ man'da man'da nɛn xɛndi 'bɛ'a gɛtho da bɛn rá mbɛi. Pɛ ndetho din ɛnbazɛhɛ, nɛ din tonto rá mbɛi 'bɛ'a gɛtho honi, nɛ gue'ɛ yɛn t'ɔt'e ní zo bɛ ja ram 'bɛdi. ¹⁰ Nguetho nu'bɛ 'bɛ a n'da ɛmmɛ in nde ra mbɛti, gue'a ní mbɛdi gɛtho yɛ ts'oqui bɛ rá mbɛi a. Nɛ nu'a ní ho ra mbɛti ɛ 'da, bi 'uepɛ rá 'yu Ojɔ, nɛ di ɛnba zɛhɛ rá mbɛi nangué ra dumbɛi.

I ɔt' ra hogatuhni nangué Ojɔ a ra Timoteo

¹¹ Pɛ nu'i gra Timoteo, rá mbɛfi'i Ojɔ, dami 'uegue nangué yɛn ts'o i mangua. Pɛ gui hyumbi gui tɛn'na ran ho, nɛ hɔnt'a Ojɔ guim bɛni da mbɛx'i'i, nɛ gui huɛc ni mijɔ'ihɛ, nɛ hin gan xɔmbɛi, nɛ din ja ni yembɛi. ¹² Xɛn ngu yɛ ja'i bi 'yɔ 'bɛ gmim ma xɛn ho ni t'ɛc'yɛi. Nɛ ngutho ya gui hyut'anzambɛi gui tɛha, tengu'bɛ n'da ra dofɛi i hɛt yɛn ɛnbi ngue da dɛh ran sɛi. Janangué'a da zɛ guim bɛnt'i xɛn ho a ra te ma'da'yo, gue'a í zon'na a. ¹³ Nɛ guim bɛni Ojɔ in nu i, nu'a di un yɛ te 'bɛ'a gɛtho i 'bɛi. Janangué'a gui hyut'anzambɛi nɛ hin gui su nin dɛte. Nɛ in nu'a ra Jesucristo ngue bi ma xɛn ho a majuaɔni 'bɛ mí mba

ma dɛpi ra Poncio Pilato. ¹⁴ Janangué'a dí xi'i, jats'ɛditho gui ja'ts'i gɛtho ra 'bɛfi bin 'da'i, nte gui ts'oni, nɛ njon da man ran ts'o nangué'a bɛya. Nɛ gue'a gui 'yɔt'a ya, gue'bɛ go bi zɔn ra pa di nɛqui ma Hmuhɛ ra Jesucristo. ¹⁵ Nguetho nu'bɛ bi zɔn ra pa nts'anni, Ojɔ ba pɛnhua ra Cristo mahɔn'a. Nɛ nu Ojɔ mixte xɛn hotho, nɛ ɛmmɛ di johya, nɛ i 'dase ngue di manda. Nɛ nu'a Ojɔ ra ts'ɛt'abi xinda gue gɛtho mi'da yɛ ts'ɛt'abi 'bɛi, nɛ nu'a ja rá ts'ɛdi xinda gue gɛtho mi'da ja yɛ ts'ɛdi. ¹⁶ Nɛ hɔnt'a Ojɔ njɛm'bɛ da du. Nɛ ɛmmɛ di nɛc thoho hapɛ bi 'bɛi, njon da zɛ da hyɛm bɛ, nɛ njongui sɛ da nu Ojɔ. Nu'a ɛmmɛ i t'ɛspi nɛ da 'yuh rá ts'ɛdi mazɔi. Nɛ hɔnt'a gam bɛmhɛ a ya. ¹⁷ Dami xi'ɛ yɛ mɛmbɛti 'yɛc'yɛi, ngue'ɛ to i ja yɛ mbɛti ua ja ra ximhɛi, dami xifi hin din 'yɛts'i, nɛ xɛn da bɛni di muui yɛ mbɛti, nu'ɛ ts'ɛrpɛ thoho dim 'bɛdi. Pɛ dami xifi hɔnt'a Ojɔ da bɛni, ngue di muui xɛn ho, nɛ da bɔdi bí nɛxpɛ 'bɛ Ojɔ gɛtho xɛn ho dí pɛs'hɛ, ndejɛ dan johyahɛ. ¹⁸ Pɛ dami xifi da 'yɔt' ran ho, nɛ man'da tengu'bɛ gue'a ná mɛmbɛti ɛ bɛya. Ngué hin din 'yɛya pɛ da gomhɛ yɛ ja'i 'bɛ'a pɛ'ts'i. ¹⁹ Nɛ nu'bɛ din jabɛ ga ɔthɛ, ga pɛs'hɛ 'bɛ'a majuaɔni di muui, nɛ ga nuhɛ xɛn ngu rán jaɔi Ojɔ 'bɛ bi zɔn ra pa, nɛ majuaɔni dam 'bɛmanhohɛ gɛtho yɛ pa mazɔi.

N'da ran zofo ran zɛgui

²⁰ Nu'i gra Timoteo, dami jamansu xɛn ho ra 'bɛfi nangué rɛm hma Ojɔ bi 'da'i. Nɛ dami 'uegue nangué'ɛ yɛm hma ɛmbi ní dɛn ran 'yomfɛni n'da, pɛ hingui ho ɛ. Sɛti thoho, nɛ n'dan'yotho ra 'yu i ut'a n'da. Nɛ nu'ɛ to'o bi dɛnni, bi 'bɛh rá 'yu Ojɔ. ²¹ Nɛ nuya Ojɔ di 'da ahɛ rá mate. Nɛ hɔnt'a dí xi'a ya.

2 TIMOTEO

Ná yoho ra sɔcuɔ bi 'yorba ra Timoteo a ra Pablo

Ran zengua

1 Nugä dra Pablogä, Ojã bi zänni ma 'bäi'be a ra Jesucristo, ga xih yã jã'i a bi mam majuãni Ojã, ngue di un ra temazã i to di dãp yã mbãi ra Cristo Jesús. 2 Dí pɛn'na ra sɔcuɔ gra Timoteo, dadí huɛc'a'i tengu'bã ma ts'unt'ã i. Nɛ dí äp Ojã ma Tahã di 'da'a rá mate nɛ rán huɛcate nɛ da hyut'a ni mbãi, nɛ ra Cristo Jesús ma Hmuhã.

Ra Timoteo da ma ran ho ma'da'yo nangu ra Jesucristo

3 Dí ɛmbã jamadi Ojã 'bã dím bɛn'i, ra xui nɛ ra pa thocpa thoho, nguetho dí pãdi guí ɛc'yɛi xun ho tengugã, ngue dá ɔt'ã ra 'bɛfi bi 'dacã Ojã, nɛ ngutho mi ɔt'ã mam bombɔtahe 'bã maya'bã. 4 Dím bɛn'i gán zom 'bã mán xummi, nɛ bi däh ni guidã. Nɛ ɛmmɛ dín nde ga nu i mahøn'a, nɛ din jagã ran johya xun ho 'bã ga nu i. 5 Dím bɛn'i ngue hingui yoho ni mbãi. Pɛ guí ɛc'yɛi xun ho, tengubã na 'yɛc'yɛi ni ndømbe ra Loida nɛ'a ni mbe ra Eunice. 6 Janangue'a dín nde'e thocpa tho guim bɛni bi 'da'a rá ts'edi Ojã 'bã má cãx ma 'yɛ bã ni yã, nɛ dí xi'i gan ɛhya gui 'yɔt' rá 'bɛfi Ojã bi 'da'i. 7 Nguetho nu'a rá Hogandãhi Ojã bi 'dajã hin di jajã dan suhã, pɛ dí jajã ga huthã ran zambãi, nɛ dan huɛjã n'da ngu n'dajã, nɛ ga sãm zɛhɛ ma mbãihã. 8 Janangue'a o guí pɛs' ni sã gui mamp'a rãm hmam ma Hmuhã, nɛ o guí su ngue dí ofãdigã nangu Ojã. Pɛ nɛ'i dami hyät'i gui set yã unbi tengu thohogã, nangu rãm hman Ojã guí ɔt'e. Nɛ Ojã da mbãx'i'i. 9 Nɛ bi yãnjã Ojã nɛ bi mberca ma mbãihã, nɛ nubuya bi xijã ga ɔrpahã rá 'bɛfi. Pɛ hin í yãnjã a rá 'bɛfi Ojã dí ɔthã, pɛ bi yãnjã 'bã má hãmhbã rá mate. Nɛ gue'a bi zãn zɛhɛ Ojã 'bã him maní 'yɔt' ra ximhäi, ngue da yãnjã ra Jesucristo. 10 Nuya bi nɛqui a mán ts'änni, ngue bi nɛqui ma yãntehã ra Jesucristo, nu'a bi dãp rá ts'edi ran dãte, nɛ bi jajã dán 'yohã rá 'yu ra te mazãi. Nɛ gue'a i xijã rán ho ma'da'yo

ra Cristo. 11 Nɛ gue'a ram hma dá mangã, nɛ bá 'bɛngã, nɛ gue'a ram hma dá xãnba ɛ yã jã'i hing yã judío. 12 Janangue'a dí sãgã ran unbi ya. Pɛ hin dí pɛs' ma sã, nguetho dí pãcã a to'o dí ɛc'yɛigã, dí pãdi i ja rá ts'edi da mbɛsca ma tegã ngue dá dãpi, ga pømãno 'bã rán zɛgui. 13 Nɛ nangu ran ho ma'da'yo dá xãn'ni'i, dami thoqui gui 'yɛc'yɛi ra Cristo Jesús nɛ dami 'yɔt' ran huɛcate bi 'da'i. 14 Nɛ dami jamansu ran ho ma'da'yo i 'yo ni güenda, nangu rá Hogandãhi Ojã i 'bãpã mbo ma mbãihã. 15 Guí pãdi gãtho bi 'ue'ã yã cu ngue yã mɛngu bã Asia, bi 'uegue nanguécã, nɛ ra Figelo nɛ ra Hermógenes. 16 Pɛ nu'ã gãtho 'bãpã rá ngu ra Onesíforo, Ojã dí jãp'ã. Nguetho nu ra Onesíforo xun ngu yã nidjã bi mbãxcagui, nɛ him bi mbɛs' rá sã nangu yã cadena i thurcã. 17 Nɛ nu'bã mi zɔcua Roma a, ɛmmɛ bi hyongui nɛ bi dñgui. 18 Nu ra Jesucristo di jãpi xun ho 'bã rán zɛgui ra pa, nguetho nu'bã mãm 'bãpã Éfeso, nɛ ɛmmɛ xun ngu 'bɛ'a gãtho bi 'yɔrpã ngue bi mbãx rá 'bɛfi Ojã bã a. Nɛ man'da guí pãdi xinda guécã.

2

Ra hoga dofãi nangu ra Jesucristo

1 Pɛ nu'i tengu'bã ma ts'unt'ã i, gra Timoteo, dami hyã ra ts'edi nangu rá mate bi 'da'a ra Jesucristo. 2 Nu ram hma gã 'yɔde dá mangã, nɛ xun ngu'ã i man'a majuãni. Nɛ n'dat'a ram hma gui thocpa ra 'bɛfi mi'da yã hocjã'i, gui huan'ndã to'o da zã da xãnba ɛ mi'da. 3 Dami hyät yã unbi tengugã, nguetho gra hogadofãi nangu ra Jesucristo. 4 Nu ra dofãi hingui sã xtãn hɛti rá mbãi, ngue xun ngu mi'da 'bɛ'a gãtho da 'yɔt'e tengu mi'da yã jã'i thoho, janangue'a da zã da 'yɔt'a i numãno rá hmu ngue bi cã't' ran dofãi. 5 Nu'a to'o nde da dãh ran t'ɛni, pɛ hin da dã 'bã hin da 'yɔrpa yãn t'ɛdi a ran t'ɛni. 6 Nu'a to dim pɛpã ja ra häi da zi a rá mbãdi din ja, janangue'a da hyumbi da 'yɔt' rá 'bɛfi, ngue da bãdi rá mbãdi i tãɛ rá 'bɛfi nangu rá mbãi zɛhɛ. 7 Dami pãdi 'bɛ'a dí xi'i, Ojã di 'yomfɛni'i ngue 'bɛ'a gãtho gui 'yɔt'e. 8 Thocpa thoho guim bɛni i 'bã'a ra Jesucristo ya, bi dãmɛni 'bã mi du, nɛ nu'a n'da rãm bom'bɛto ra David. Nɛ gue'a ram hma dí mangã a. 9 Janangue'a

dí sã ran ʼnbi ya, ne dí ofãdi, tengu'bu drã ts'om'bãigã. Pe nu rãm hman Ojã hingui ofãdi a. ¹⁰ Ne dí hãt'i dí thocã a ra 'bɛfi, madague'bu pa ma unguigã, dín ndepe ne'ʼm dim pø ʼ to'o gãtho nthahni. Ne ga comhbʼm rá ts'edi mixte a ra Cristo, gãtho yʼm pa mazai. ¹¹ Majuani a ram hma, ngue Nu'bu dím bɛmhbu tengutho 'bu 'darbu xcamã tuhʼm ra Cristo, da zã 'darbu dam 'bʼhmbʼm 'bu.

¹² Ne nu'bu dí hãthʼm yʼn ʼnbi, pe 'darbu ga comhbʼm bu ja rá ts'edi 'bu. Pe nu'bu dí cømhbu a ra Cristo, ne'a da gønjʼm a.

¹³ Nu'bu hin dí ɛc'yɛihʼm gue majuani a, pe guexta'a majuani a, ne gãtho da 'yøt'a bi ma da 'yøt'e.

Ojã da numanho ra hogambɛfi

¹⁴ Dami bɛnba ʼm bí 'bʼpʼm nanguehya yʼm hman ya, nguetho in nu Ojã ʼm. Gui xifi hin din junt'i nangue yʼm hma. Nguetho sãti tho 'bu din junt'i, ndetho di ʼt'ʼm to'o i øde. ¹⁵ Ne gan ɛhya gan xãdi nguetho gra hogambɛfi nangue a ram hma majuani. Damin 'yomfɛni gui hyoni 'bɛ'a nam bøni n'da ngu n'da ram hma, ne gui pãdi 'bɛ'a pe ʼm n'da ngu n'da yʼm hma, ne gui pɛpi xʼn ho. Janangue'a da numanho Ojã a gui øt'e, ne hin gui pɛs' ni sã. ¹⁶ Ne gui 'uegue nangue yʼm hma sãti thoho, nguetho nu'ʼm hingui ho ʼm, ne di japi ɛmmɛ din ts'om'bãi n'da. ¹⁷ Ne nu'ʼm yʼm hma, tengu'bu ra sãsi din ndoqui, ne da 'ya rá ja'i n'da. Ngue tengu yʼm hma i man'a ra Himeneo ne ra Fileto. ¹⁸ Nu'ʼm bi 'uegue nangue ram hma majuani, ne sã ɛn'ʼm ya bin ja ngue ya xʼn dambɛni ʼm yʼm 'yɛc'yɛi i 'bʼm. Janangue'a bi pãrpa yʼm t'ɛc'yɛi ʼm 'da. ¹⁹ Pe nu rá 'bɛfi Ojã i ørpa yʼm 'yɛc'yɛi, hin da zã dim 'bɛdi, nguetho di jamansu ʼm yʼm t'ʼhni Ojã. Ne nu'ʼm yʼm t'ʼhni Ojã, ngue i man rá thuhu ra Cristo, i jatho da 'uepʼm ja ra ts'oqui. ²⁰ Ne nu'ʼm dyʼm 'yɛc'yɛihʼm, dí øthʼm tengu'bu dyʼm pɛfihʼm bu ja rá ngu Ojã. Ne tengu'bu xʼn ngu yʼm pɛfi bí ja bu. Nu'ʼm 'da yʼm oro, ne yʼm t'axi, pɛgue ra za ʼm 'da, ne ra jahãi ʼm mi'da. Nu'ʼm 'da ɛmmɛ pa nthoni, nu'ʼm 'da hin ɛ mahyoni. ²¹ Nu'bu n'da ra ja'i da 'uesɛ bu ja ra ts'oqui, da gohi xʼn ho, tengu n'da ram pɛfi i pa nthoni, da mba ma jamansu, ne da zã di pɛpi xʼn ho rá hmu

bu ja rá ngu. ²² Janangue'a dami 'uegue nangue yʼm ts'oqui di ho yʼm ts'ʼnt'ʼm, pɛ gan ɛhya gui 'yøt' ran ho in nde Ojã. Ne gui hyã ra ts'edi nangue guim bɛn Ojã, ne din ja nin huɛcate, ne n'dat'a guim bɛmhbu ʼm gã mi'da i ɛc'yɛi Ojã, nangue'ʼm m'be't'e yʼm mbʼm. ²³ Ne gui 'uetho nangue ran junt'i im man'ʼm to'o hin din 'yomfɛni, nguetho ja guepʼm da mbʼpʼm n'da ra sʼm. ²⁴ Pe nu yʼm 'yɛɛ ra Hmu hingui sã din sʼm, pe din ja yʼm yembʼm nangue n'da ngu n'da ʼm, ne din ɛhya din xãnbate, ne da hyãt'i xʼn ho 'bɛ'a da t'ørpe. ²⁵ Ne nu'bu 'bʼm'a n'da n'dan'yo im bɛni, jante thoho gui 'yuti, xøhma tho Ojã di japi di pãh rá mbʼm, da zøni da bã a majuani. ²⁶ Ne da dɛn ran 'yomfɛni xʼn ho bʼya, nguetho da yʼni nangue rá 'dihi ra zɛthu xí bɛnt'i, mín nde a ra zɛthu xtã 'yørpa rá pãhã.

3

Ijatho dam fãhmbʼm nangue'ʼm yʼm ts'om'bãi

¹ Nu'i Timoteo, dami pãdi 'bɛ'a din ja. Ba ɛpʼm yʼm pa xʼn hɛi, nguetho dim 'bʼh yʼm ts'om'bãi. ² Nguetho din huɛc zɛɛ, ne hønt'a ra mbɛti da nde. Ne ná yãt'a, ne din 'yɛzɛɛ, ne din sante, da mbɛsta'a 'bɛ'a i xih rá ta ne rá mbe, ne hingui bɛn ra mate bi t'ørpe, ne hingui numansu Ojã. ³ Ne hin din ja yʼn huɛcate, ne njã'm'bu din hoh yʼm mbʼm, ne hønt'a go 'bɛ'a da xih yʼm mijã'ihʼm, ne øzɛɛ yʼm pãhã zɛɛ, ne njo'o to i su, ne i san'ʼm i øt' ran ho. ⁴ Ne yʼm zãndatetho, ne hingam 'bɛ din 'yomfɛni 'bɛ'a da 'yøt'e. Ne mbɛni ma guesɛ, ne di ho rán johya ra ximhãi xinda gue rá pãhã Ojã. ⁵ I ja yʼn t'øt'e tengu yʼm t'ɛc'yɛi, pɛ hingui nde da hyãn rá ts'edi Ojã ʼm. Pe gui 'uegue nangue'ʼm. ⁶ Ne i pa bu ja yʼm ngu, i hãt' yʼm xisu, i xifi 'da'angu da 'yøthʼm ngue'ʼm yʼm xisu hingui zaqui yʼm mbʼm, ngue'a xʼn ngu yʼm ts'oqui i tu. Ne man'da ní ts'ixpʼm ja ra ts'oqui. ⁷ Ne da 'yømanho 'bɛ'a gã ním hma da sifi ne thocpa tho din xãdi pɛ njã'm'bu da bã a majuani. ⁸ Tengui mi øt'ʼm ra Janes ne ra Jambres, ngue'a mim bãdi ʼm, ne midín sãhmbʼm ra Moisés, ngue rá pøngahyã Ojã. Ne ngutho i øt' yʼn 'yohʼm ya, din sãhmbʼm a ram hma majuani. Ne bi ts'on yʼn 'yomfɛni, ne bim 'bɛdi nangue'a ra 'yu majuani. ⁹ Pe hingui ngu yʼm pa da hyãt'i, nguetho gãtho

da t'uti nte ní mbat'ɥ yám hma, tengu bin jap'ɥ yɥ bədi ngue ra Janes ne ra Jambres.

Rán zεgui ran zofo

¹⁰ Pε nu'i Timoteo, gá tenni 'be'a dá xän'na'i. Ne guí pədi 'be'a däm 'bucä, ne guí pədi hanja dá øt'ä a. Guí pədi 'be'a dí εc'yεigä, ne gán nu njəm'bu dân xømbuigä. Ne guí pədi ja man huεcate. ¹¹ Ne guí pədi εmme bi mba ma ugui, ne gán nu 'be'a mán unbi dá hä't'ä. Ne guí pədi 'be'a gätho dá thocä bu Antioquia, nepu Iconio, nepu Listra, ngue nu yun ucpí dá nugä. Pε Oja bi yəngui nangue gätho u. ¹² Ne majuani dí xi'i, to'o gätho da nde n'dat'a ra Cristo da deni, da mba ma ucpí u. ¹³ Nu yu ts'om'bäi ne yu hyäte, man'da man'da xun ts'o 'be'a da 'yøt'e. Ne 'da xtín hyäthoho. ¹⁴ Pε nu'i, dami thoqui 'be'a gán xädi, guí pədi gue majuani a, gue guí pədi to'o bi xän'na'i. ¹⁵ Ne gue'bu go gmín t'uhni, gá pah rá t'ohni Oja, i ja rá ts'edi bi bən'ni'i gä döp ni mbui ra Jesucristo, ne gán yəni. ¹⁶ Gätho rá t'ohni Oja bi bənba Oja nangue rá mbui to'o bi 'yo't'i. Ne mahyoni di jajə ga pahmbu 'be'a rán 'yomfəni Oja, ne da xijə 'bu hinga gue'a dí øthə, ne gue'a dí pärca ma mbuihu a, ne da xəngahə ran ho ga øthə. ¹⁷ Janangue'a nte di 'be a rá mbəfi Oja, da zä bu da 'yøt'e 'be'a gätho xun ho.

4

¹ Janangue'a dí xi'i gra Timoteo, Oja in nuju, ne ra Jesucristo, nu'a i jatho ba pengua da 'yøt' ran ts'ut'abi, di juənbə u 'bui ne'ɥ xun du. In nuju, janangue'a εmme dí xi'i: ² Dami mamp'a rá m hma, εmme gan εhya guim ma, hønbu go hapu ne hønt'a go ní ora, pε guehma gui xifi n'da ngu n'da yu jə'i. Dami hεcpa yu dədits'oqui, japi da 'ye'ts' yú ts'oqui, ne gui zεrpa yú mbui buya. Ne jante thoho gui xänbi ne hin gan xømbui. ³ Gui hyumbi nguetho ba εpu yu pa njon da nde da 'yø'a ram hma di hocpa yú mbui, pεgue da zonh'nu mi'da yu xänbate, da man u 'da yam hma man'da di hose. ⁴ Da goh yú mbui nangue'a majuani, ne da den'nu yam hma him majuani. ⁵ Pε nu'i thocpa thoho gan 'yomfəni xun ho. Dami hyät' yun unbi, dami jə'ts'i xun ho a ni 'bəfi, nangue rán ho ma'da'yo ra Jesucristo. ⁶ Ne nugä, mi ts'utho

da zøn ra pa da guah ran t'unni nangue ma te dadí un Oja, da zøn ra ora ga pøngä ua, ngue ga tu. ⁷ Bi gua a ran təha dá øt'ä ya nangue'a ran təha xun ho, ne bi gua a ra 'dihí dá øt'ä. Dá jamansu ma 'bəfi nangue ma t'εc'yεi dá øt'e. ⁸ Ne nuya bí jabu a ran ho di 'dacä ra hoga Inspector, ngue rán theui a ran ho dá øt'ä. Ne di 'dacä 'bu bi zøn ra pa. Ne hinga høngdä, ne gätho u mi'da gue i xønni ba εh ra Hmu, ne'ɥ gätho din t'un ran ho u.

Bi mba ma bənbi ra Timoteo

⁹ Ne nu'i, Timoteo, dami 'yøt' ra ts'edi gua εcua n'dihí. ¹⁰ Nguetho nu ra Crescente bi mba bu Galacia, ne ra Tito bi mba bu Damacia, nu'a go ra Demas bi mbase bu ra hnini Tesalónica, ngue bi ho ra ximhäi in nu ya. ¹¹ Hønt'a ra Lucas dí 'bu'be ua. Bá si a ra Marcos 'bu guá εhe, nguetho ga hongua a. ¹² Ne dá penh pu ja ra hnini Éfeso a ra Tíquico. ¹³ Pε nu'bu guá εhe, gua cəngui ts'ɥ ma coto dá sopu Troas bu bí 'buh ra Carpo, ne'ɥ ma libro gua cəngui ts'ɥ, pε man'da jats'edi gua cənga yu søcuə hinga nt'o't'i. ¹⁴ Nu ra Alejandro ra 'yøt'acobre, xun ts'o 'be'a bi 'yørcue. Oja di cospi nangue yán t'øt'e. ¹⁵ Damim fädi hin da 'yøt'e'e tengu bi 'yørcä, nguetho εmme bi gorca ma nde 'bu mán yə. ¹⁶ Nu'bu rá mbədi bi mba ma juəngui njom bi mbäxcagui, pε gätho bi hyega thoho. Oja di punba u. ¹⁷ Pε Oja däm 'bä'be ne bi zεrca ma mbui, janangue'a dá jə'ts'i dá man'a rá m hman bu bí 'bu'ɥ hing yu judío. Ne Oja bi mbäxqui bi yəngui nangue yú nde yu zate. ¹⁸ Ne Oja da yəngui nangue gätho 'be'a xun ts'o, ne 'bex da zixca bu mahəts'i bu di manda. Ga εspahu Oja gätho yu pa mazai. Ne hønt'a gam bəmhbə a ya.

Yun zεngua rán zεgui

¹⁹ Dami zεnguagui ts'ɥ ra Prisca, ne'a rá ndø, nu'a ra Aquila, ne'ɥ 'bupə rá ngu ra Onesíforo. ²⁰ Nu ra Erasto bí copu Corinto. Nu'a ra Trófimo dá sopu Mileto ngue xun u. ²¹ Dami 'yøt' ra ts'edi gua ε 'bu hin ní yat' yu pa xun se. I penh'na ran zεngua gätho yu cu i 'bucua, nu ra Eubulo ne ra Pudente, ne ra Lino, ne ra Claudia, ne gätho mi'da yu cu 'bucua, gätho i penh'na ran zεngua. ²² Nu ma Hmuhə ra Jesucristo da mbäx'a ni mbui,

ne di 'da ahu rá mate Oja. Ne hont'a dá xi'a
ya.

TITO

Ra sɔcuɔ bi 'yo't'a ra Pablo bi mbɛnpa a ra Tito

Ran zengua

¹ Nugä drá Pablogä, dí pen'na ra sɔcuɔ i ja ua grá Tito. Nugä rá 'yɛhɛgä Oja, nɛ ma 'bäigä'be ra Jesucristo. Ga zedi da 'yɛc'yɛi ɛ bi huan Oja, nɛ da bɔ a ram hma majuaɲi, janangue'a da 'yɔt' ran hocja'i nangue Oja. ² Guehna dí ɔt'ä nguetho dín ndep ɛ ga comhbɛ ra temazai ngue bi ma majuaɲi Oja 'bɛ rá mbadi ra ximhäi. Nɛ nu Oja hingui sä da man ra fɛhni a. ³ Nɛ nuya bi zɔn ra pa ngue bi ts'änni da hman ran ho ma'da'yo, nɛ bi 'dac man t'ɛdi gam mangä, ngue guese Oja ma yantehɛ. ⁴ Nɛ nu'i Tito, tengu'bɛ majuaɲi ma ts'ant'ɛi, ngue dá ja i gá 'yɛc'yɛi. Nɛ dí äp Oja ma Tahɛ di 'da'a rán japi nɛ rán huɛcate, nɛ da hyut'a ni mbɛi, nɛ ra Jesucristo ma Yantehɛ.

Ipa nsifi ra Tito 'bɛ'a da 'yɔrɛ Creta

⁵ Janangue'a dá soc'a bɛ ja ra häi Creta, ngue gui juadi hapɛ di 'bɛ'a ra 'bɛfi. Ngue gui huan'ndɛ yɛ ngarbi n'da ngu n'da yɛ hnini bɛ guí 'bɛi, ngue nu yɛ ngarbi nangue yɛ 'yɛc'yɛi, tengu dá xi'a mam'bet'o. ⁶ Gui huan'ndɛ to'o nte ma ts'oqui i thɛnbi, nu'a n'datho rá xisu i si, nɛ nu yú t'uhni bi dáp yú mbɛi Oja, nɛ hingui ɔt'a n'da ran tonto, xinga gue ram fɛ'ts'i i ɔt'ɛ yú t'uhni, janangue'a njon di yapi. ⁷ Nguetho nu yɛ ngarbi i 'yo yú güenda a rá 'bɛfi Oja. Janangue'a da thahni to'o hingui ɔt' ran ts'o, nu'a hin din 'yɛzɛhɛ, nɛ hin din cue, nɛ xín dim mihni, xín din ndesɛi, xín din siyate ngue ra mbeti. ⁸ Nɛ da thahni to'o di säyaba yú mija'ihɛ bɛ ja rá ngu, nɛ di ho 'bɛ'a gätho xɛn ho. Nɛ din 'yomfɛni ts'ɛ, nɛ 'da ni huɛcthoho gätho, nɛ da numansu Oja nangue n'da ra hogambɛi, nɛ i samzɛhe rá mbɛi hin din tonto. ⁹ Nɛ din zam bɛ ja ram hma majuaɲi, nangue ram hma dadín xähmbɛ, janangue'a da zä da xänba ɛ bí 'bɛrɛ, da mbäts'i. Nɛ nu mi'da bí 'bɛrɛ, ngue'ɛ di ɛcpa rá m hman Oja, di bɛnbi hapɛ di 'bɛ'ɛ, janangue'a da 'yɛc'yɛi. ¹⁰ Nguetho

nu'ɛ to'o im ma da 'yɔthoho yɛn t'ɔt'e mi xi Oja yɛ judío maya'bɛ, i jatho da mba ma hɛcpi ɛ. Nguetho nte ní mbat'ɛ yúm hma ɛ, nɛ i häte ɛ, nɛ i ɔt' yú pähä zɛhɛ. ¹¹ Nɛ hɔnbɛ go hapɛ i cɛrɛpɛ ja yɛ ngu, i ɛ't'ɛ gätho i 'bɛrɛ, nangue yúm hmanɛ yɛ hyäte, ngue hingui sä da hma. Nɛ hɔnt'a ra mbeti in nde. ¹² Nɛ i ɔt'e tengu mi man'a n'da yú mengu zɛhɛhɛ bɛ ra häi Creta, ngue n'da ra basɔcuɔ, bi ma: "Zai yɛ ndɔbɛthani ɛ ma menguhe ua, nɛ tengu yɛ zate ngue xɛn ts'o ɔt'ɛ, nɛ hɔnt'a da zi i honi, nɛ ɛmmɛ i dɛnhyɛi," bi 'yɛna. ¹³ Nɛ majuaɲi bi man'a n'da yú menguhɛ. Janangue'a gui hɛcpa ɛ, n'damhɛ da bɔmanho yú t'ɛc'yɛi ɛ i 'bɛrɛ. ¹⁴ Nɛ gui xifi hin da 'yɛc'yɛibi yúm hman ɛ ɛ yɛ judío, nɛ xín da numansup yú t'ɛc'yɛi ɛ yɛ ja'i, gue'ɛ hinguin nde da 'yɔt'a majuaɲi. ¹⁵ Nu'ɛ to'o xɛn ho yú mbɛi, hɔnt'a xɛn ho im bɛni, pɛ nu'ɛ to'o hin bi dáp yú mbɛi Oja nɛ xɛn ts'o yú mbɛi, nu'ɛ, hin'yɛ 'bɛ'a numanho ɛ. Nguetho bin ts'on yán 'yomfɛni, nɛ him bi zä bi 'yɔ'a bi xi Oja 'bɛ mi zop yú mbɛi. ¹⁶ Nɛ nu'ɛ yɛ ja'i tengu ɛ, ɛna ngue i ɛc'yɛi Oja, pɛ n'dan'yo thoho yán t'ɔt'e, guɛrɛ ní fadi hingui ɛc'yɛi ɛ. Nɛ xɛn ts'o yú mbɛi nangue'a fɛsthoho 'bɛ'a sifi, hingui sä da 'yɔt' ran ho.

2

Ra Tito din xänbate nangue ra hoganxädi

¹ Pɛ nu'i gra Tito, dami xänbi 'bɛ'a nín t'ɔt'e rán theui a ra hoganxädi. ² Nu yɛ zí ndɔ, dami xifi hin din iti, nɛ da 'yɔt'e ngue da hnumansu, nɛ da bɛni xɛn ho 'bɛ'a da 'yɔt'e, nɛ da 'yɛc'yɛi xɛn ho, nɛ da 'yɔt' ran huɛcate, nɛ hin din xɔmbɛi. ³ Nɛ'ɛ yɛ zí bɔmbe, dami xifi da numansu Oja hapɛ din 'yo, nɛ njon di c'aman'ɛ, nɛ xín dim mihni, nɛ da 'yuh ra hoga'yɛ. ⁴ Nɛ nu yɛ zí bɔmbe da xänba yɛ hmute di huɛc yú ndɔ nɛ yú t'uhni. ⁵ Nɛ da xänba n'da ran 'yomfɛni xɛn ho, hin din 'yomt'ɛni, nɛ di jamansu bɛ ja yú nguse, din ja ra yembɛi, nɛ da 'yɔt'a da xih yú ndɔ, n'damhɛ njon da zä da man ran ts'o nangue rá m hman Oja. ⁶ Nɛ nu'ɛ yɛ ts'ant'ɛ, gui xifi din 'yomfɛniɛ ts'ɛ. ⁷ Nɛ nu'i Tito, dami 'yut'ɛ mi'da 'bɛ'a gätho guí ɔt'e, ngue dim 'bɛmanho. Nɛ n'dat'a guim bɛni ngue gui xänbi 'bɛ'a majuaɲi, nɛ gui 'yɔt'e ngue

da hnumanho'i 'bɛ guín xänbate. ⁸ Ne ɛmme xtán ho 'be'a gátho guim ma, n'damhma nte da thín'na nim hma. Ne da mbɛ'ts' yá sä to'onde da zɛjɛ, ne hin hapɛ dí mbɛ'a 'be'a da ma. ⁹ Ne'ɛ yɛ 'yɛhɛ i 'bɛpɛ, dami xifi da 'yɔt'e gátho i xih yá hmu, ne hin da dɛti, ne mpähä thoho da 'yɔt'a i sifi. ¹⁰ Ne hin da bɛpi 'be'a pɛ'ts' yá hmu, pɛ da 'yɔt'a gátho in numanho yá hmu. Ne nu'bɛ gátho din jabɛ da 'yɔt'e, gue'a dí nɛcmanho ram hma nangue ma yántehe Ojɛ. ¹¹ Nguetho bi nɛqui rá mate Ojɛ ngue in nde di pɔ'ɛ gátho 'bɛcua ja ra ximhäi. ¹² Ne nu rá mate Ojɛ di bɛngahɛ ga hɛhmbɛ ran ts'om'bäi, ne ga hɛhmbɛ ma pähä zɛhɛhɛ. Ne di bɛngahɛ ga sɛmzɛhe ma mbɛihɛ ne ga ɔthɛ ran hocjɛ'i, ne gan numansuhɛ Ojɛ gátho yɛ pa dí 'bɛhmbɛ ua ja ra ximhäi. ¹³ Ne di bɛngahɛ ga tɔmhɛbɛ ja gue'bɛ bi nɛqui a ran johya dí tɔmhɛbɛ, ngue di nɛqui a ma Ojɛhɛ ra Jesucristo tɛte tho rá ts'ɛdi, ne ma yántehe a. ¹⁴ Ne bin dɛse a ngue di 'bercahɛ gátho man ts'om'bäihɛ, ne da mberca ma mbɛihɛ, da 'yɔt'e ngue yá t'ɛhni zɛhɛgahɛ Ojɛ, ne di ɛhyagahɛ nangue ran ho ya. ¹⁵ Ne guehna i ja ua gui xänba bɛya. Dami xänbi, gui 'yomfɛnɛp yɛ cu, ne gui hɛcpi, nguetho bin 'da'a ran t'ɛdi xɛn ho gui 'yɔt'e. Ne o guidí japi da mbɛsta'a nim hma.

3

I sih ra Tito nda'a nín zofo da xänba yɛ yɛc'yɛi

¹ Ne nu'i gra Tito, dami bɛnba ɛ yɛ cu ngue da numansu ra ts'ɛt'abi, ne'ɛ yám fäts'ihɛ ra ts'ɛt'abi gátho da numansu. Ne hin da 'yɔrpa ram fɛ'ts'i, pɛgue mpähä thoho da 'yɔt'e 'be'a gátho xɛn ho. ² Ne gui xifi njon ga c'aman'ɛhɛ, ne hin dan junthɛ, pɛ ma pähä zɛhɛhɛ da thɛcpahɛ. Ne din jajɛ ra yembɛi nangue gátho yɛ jɛ'i. ³ Guim bɛmhɛbɛ ngue nɛjɛ dán tontohɛ mámb'ɛt'o, ne mi jase man t'ɛdihɛ, nɛjɛ dán hyäzɛhɛhɛ, ne gátho dán 'yɛhɛhɛ rá ts'oqui ra ximhäi. Ne dá 'bɛh ma pahɛ nangue man ts'om'bäihɛ dá ɔthɛ, ne dá sɛyabahɛ ma mijɛ'ihɛ. Mí ts'anjɛ ne xim mí santɛhɛ. ⁴ Pɛ bi zɔn ra pa bi nɛqui rá mate Ojɛ ma yántehe, ngue bi 'yɔrpa ran huɛcate ɛ yɛ jɛ'i. ⁵ Ne bi yáñjɛ Ojɛ. Pɛ hin nangue yɛn

t'ɔt'e xɛn ho dá ɔthɛ, pɛ bi yáñjɛ nangue rán huɛcatesɛ 'bɛ má ɔmanhohɛ a. Bi 'dajɛ ra 'da'yote 'bɛ mi mberca ma mbɛihɛ, ne dí 'bɛhmbɛ ma'da'yo nangue rá Hogandɛhi. ⁶ Ne bi 'dajɛ xɛn ho rá Hogandɛhi n'youi xɛn gu rán japi ne rá ts'ɛdi nguetho ra Jesucristo ma yántehe a. ⁷ Ngue bi hogahɛ nangue rá mate, janangue'a 'darbɛ dam 'bɛhmbɛ nangue ra temazɛi, ne gue'a dí tɔmhɛbɛ a ya. ⁸ Ne gátho majuɛni na im mangua. Gui hyɛh ni mbɛi gui xänbi xɛn ho yɛ 'yɛc'yɛi 'bɛpɛ, janangue'a da bɛni ɛmme da hyumbi da 'yɔt'a ran ho. Nguetho xɛn ho a, ne da mbäx yá mijɛ'ihɛ bɛya. ⁹ Pɛ o guidín junthɛ nangue'ɛ yɛm hma nte ní mbatho, ne hinguin junthɛ nangue 'be'ɛ yá thuhu ɛ yɛm bombɔta maya'bɛ. O guidín sɛhmbɛ nangue yɛn t'ɛdi midí un Ojɛ yɛ judío, nguetho säti thoho 'bɛ dán sɛhmbɛ ɛ. ¹⁰ Nu'bɛ 'bɛ a n'da n'dan'yo yɛm hma im ma ní dɛp'ahɛ yɛn junt'i, dami hɛcpi. N'dandɛ o yondɛ gui hɛcpi. Pɛ nu'bɛ hin da 'yɔde, gui hyɛthohɛ a. ¹¹ Nguetho nu'a xi'ahɛ yɛm hma ní dɛp'ahɛ yɛn junt'i, xí bɔm bɛ ja rá 'yu Ojɛ a, ne ɔt' yɛ ts'oqui, ne da nuse bɛ 'be'a xí 'yɔr bɛya.

Man'da i xih yá amigo ra Pablo

¹² Dí ɛna ga pɛnhna ra Temio o gue ra Tíquico. Nu'bɛ bi zɔm bɛ, 'yɔrqui ts'ɛ ra mate gua ɛ'a n'dihi, dan c'at'ui bɛ ra hnini Nicópolis. Nguetho dín nde dam 'bɛhmbɛ bɛ 'bɛ bin ja yɛ pa xɛn sɛ. ¹³ Dami fäts'i xɛn ho a ra Zenas, nu'a im pɔngahyɛ nangue yɛn t'ɛdi. Ne'a ra Apolos, dami zɛdi da dín'a mahyoni ngue da hyɛx 'bɛ bi mbɛ bɛ n'danni. ¹⁴ Nguetho nu yɛ cu da bɛdi ngue dim pɛfi xɛn ho nangue yá 'bɛfi zɛhɛ, n'damhma da zä da mbäx ɛ mi'da di 'be'a mahyoni. ¹⁵ Dami zɛngua gahe ts'ɛ ɛ bí 'bɛpɛ, ngue'ɛ ma mi 'yɛc'yɛihɛ, ngue 'da xtán huɛctahɛ. Ne dí äp Ojɛ da 'yɛnts'ahɛ rán japi gátho ahɛ. Ne hɔnt'a dí xi ahɛ ya, ne hɔnt'a gam bɛmhɛbɛ a ya.

FILEMÓN

Ra søcuq bi 'yo't'a ra Pablo bi mbɛnpa a ra Filemón

Ra Pablo bi 'yorba ra søcuq ra Filemón

¹ Nguä drá Pablogä dí ofädigä nangue ra Cristo Jesús. Dí ot'ä'be ra søcuq ra Timoteo, ne ga pen'na'be ma amigo'a'be grá Filemón, man 'yohu i nangue rá 'bɛfi Oja. ² Ne dadí zengua'be yu 'yɛc'yɛi ngue zai dim peti bu ni ngu, ne ma cuhu ra Apia. Ne dadí zengua ra Arquipo man 'yohuhu dín yamhbe rá 'bɛfi Oja. ³ Nu Oja ma Tahu ne ma Hmuhu ra Jesucristo di 'da'ahu rá mate ne da hyut'a ni mbuihu.

Rán huɛcate ne rá t'ɛc'yɛi ra Filemón

⁴ Ne nu'i ma zu cu mahuɛqui i, nu'i grá Filemón, dadí undä ra jamadi nangue'e nu'bu dí ya'be Oja. ⁵ Nguetho dá øde 'be'a guí ørpu guí 'buhmbu, emme i ja nin huɛcate nangue yá t'uhni Oja bu. Ne dí øde ngue i ja ni t'ɛc'yɛi xun ho nangue ra Jesús ra Hmu. ⁶ Ne dí äcä rá ts'edi Oja ngue xun ngu yu ja'i da 'yɛc'yɛi ra Jesús nangue nim hma, ne da hyani 'be'a gätho ran ho di 'daju ra Cristo Jesús. ⁷ Gueczehögä emme dadí johya, ne i hu ma mbui nangue nin huɛcate, ma zu cu i grá Filemón. Nguetho xun ngu gá hyurpa yá mbui yá t'uhni Oja.

Bi t'äp ra mate ra Filemón nangue rá 'yɛhɛ ra Onésimo

⁸ Nuya madague a i ja man t'ɛdigä nangue ra Cristo ngue xcá manda i, ⁹ pe man'da xun ho ga ä'a n'da ra mate tho gui 'yøt'e nangue ran huɛcate tho, ngue gui simanho mahøn'a na ni 'yɛhɛ ra Onésimo. Nugä drá Pablogä, ya xtán dacyɛigä, ne dí ofädigä nangue rá 'bɛfi ra Cristo Jesús. ¹⁰ Dí ä'a ra mate nangue ra Onésimo, nu'a tengu'bu ma t'uhnigä nangue ra Cristo, nguetho bi 'yɛc'yɛi ra Cristo nangue dá xicä ua ja ra fädi. ¹¹ Nu'bu 'da yu pa xu thogui, hin te madí muui ni 'yɛhɛ ra Onésimo. Pe nuya xun ho da 'yørcui. ¹² Nuya ga pen'nahu ra Onésimo bu guí 'bui. Ne nu'bu bi mba a, da du ma mbui, nguetho emme dím bɛn a. ¹³ Ne dín ndepe xtán gocua ra Onésimo, sä

xtí zɛqui ts'bu, nguetho dí ofädigä, ngue dím mangä ran ho ma'da'yo, ngue tengu'bu da gue'a zɛhɛ xquí zɛqui. ¹⁴ Pe hin dín nde gam ma ngue da gocua 'bu nte guím ma, nguetho nu'a ran huɛcate jatho da bɛnse n'da, hin da t'ørba ts'edi n'da a. ¹⁵ Pe nu'a bi 'yøt'na bi 'dapu guí 'bui 'da yu pa, pe bi bømanko, nguetho bi hocpa rá mbui Oja ya. Ne nuya gadín cuui mazai na ya. ¹⁶ Hin gui sini nangue ni 'yɛhɛ thoho pe gui sini nangue ni zu cu nangue ra Cristo, nguetho nuna ma zu cuhu mahuɛqui. Nuya man'da di nuui ya, nguetho hinga hønt'a ni 'yɛhɛ, pe ni zu cu nangue ra Cristo ma Hmuhu ya. ¹⁷ Nu'bu majuañi dadín amigoui xun ho, dami sin na ra Onésimo, tengu tho 'bu xquí sin zehögä 'bu xcá mbasegä bu. ¹⁸ Nu'bu ja 'be'a bi 'yøt'e'e, uague i ja 'be'a i tu'a'i, pe 'yo ma güenda ga juzehögä. ¹⁹ Nugä ga firmagä, drá Pablogä, janangue da fädi majuañi ga ju't'ä a rá güenda na. Janangue'a hingui hɛi gui sin ya ne gadín cuui. Pe nde'bu guin 'yomfɛni ts'bu, nguetho guengä dá ja'a'i gá tɪn a ra temazai 'bu gmí 'yɛc'yɛi ram hma dá xi'i. ²⁰ Nuya ma zu cu, 'yørcui ts'bu ra mate 'be'a dí ä'a'i, nangue guin 'yoi ra Hmu. Nu'bu gui 'yut nin huɛcate nangue ra Onésimo, da hyu ma mbui 'bu. ²¹ Nugä dá o't'ä a ra søcuq i ja ua ya, nguetho dí ɛc'yɛi ngue gui 'yøt'e 'be'a dí xi'a'i. Ne dím bɛni hinga hønt'a dí xi'a'i pe man'da ran ho guim bɛnse 'be'a gui 'yøt'e. ²² Dami hoqui ts'bu hapu sä dan säyagä bu, ne dami 'yäfɛ Oja nanguecä, ne Oja da 'yøt'e da xogagui, da zä ga mbagä bu, gan nu'ahu buya.

Yün zengua ra Pablo, ne bi ma da nu ran japi a ra Filemón

²³ Nuya dí ofädi'be ra Epafra, ne'a di zengua i. Ne nu'a i ofädi nangue bi mamp'a rán ho ma'da'yo ra Cristo Jesús. ²⁴ Nu ra Marcos ne ra Aristarco ne ra Demas ne ra Lucas, nuya ma mimbɛfihe nangue rá 'bɛfi Oja di zengua i. ²⁵ Ne nu'a ma Hmuhu ra Jesucristo di 'da'ahu rán japi a, gätho ahɛ. Ne hønt'a dí xi a ya.

HEBREOS

Ra sɔcuɑ bi 'bɛnba yɯ 'yɛc'yɛi, yɯ israel, ngue na yɑ ra hebreo ɯ

Bin 'yusɛ Ojɑ nangue'a rá Ts'unt'ɯ

¹ Nu'bɯ maya'bɯ thofo 'dahmi ts'ɯ bɯ í 'yu'a rán 'yomfɛni Ojɑ, nɛ 'dahma 'dan'yo bɯ á xi'ɯ yú pɔngahyɑ. Nɛ gue'ɯ bi xi a mam bombɔtahɯ ɯ, gue dyɯ israelhɯ. ² Pɛ nuya rán zɛgui yɯ pa ya, bi jajɯ ga pɑhmbɯ xɯn ho Ojɑ ya nangue rá Ts'unt'ɯ bi zɔcuɑ dí 'bɯhmbɯ. Nɛ guesɛ a rá Ts'unt'ɯ í 'yɔt' Ojɑ gátho yɯ ximhái, nɛ bi zǎnni dim Hmu 'bɛ'a gátho í ja. ³ Nɛ ní 'yɛpɯ bí 'bɯ Ojɑ rá Ts'unt'ɯ tengu'bɯ rá thai ra hyadi, gue'a di jajɯ ga pɑhmbɯ a rán ho Ojɑ. Nɛ tengu 'bɯ ra sello, 'da angu da bɔni. Nɛ di 'yonse 'bɛ'a gátho í ja a rá Ts'unt'ɯ Ojɑ, nangue rá m hma í ja rá ts'edi. Nɛ nu'bɯ mí juasɛ bi hoga ma ts'oquihɯ ua, bi mbeng bɯ mahɛts'i 'darpu ní mandauí a tɑtɛ thofo í ja rá ts'edi.

Man'da í ja rá ts'edi rá Ts'unt'ɯ Ojɑ xinda gue'ɯ yám 'bɛhni mahɛts'i

⁴ Nu rá Ts'unt'ɯ Ojɑ 'bɯ ya xí hogahɯ, bin t'un rá ts'edi xɯn ho xinda gue'ɯ yám 'bɛhni mahɛts'i. Nguetho ya rá Ts'unt'ɯ zɛhɛ Ojɑ a, í conhui rá ts'edi rá Ta xinda gue'ɯ yám 'bɛhni. ⁵ Nguetho:

Nu'i ma 'dats'unt'ɯ í,

dí 'da a ni ts'edi ya,

pɛ njam'bɯ bi t'ɛmp'ɯ yám 'bɛhni Ojɑ, pɛ hinda hɔnt'a rá Ts'unt'ɯ zɛhɛ. Nɛ:

Nugá dra Ta nangue ma Ts'unt'ɯ,

nɛ xínga n'da rá m 'bɛhni Ojɑ bi 'yɛmbi. ⁶ Pɛ nu Ojɑ 'bɯ mambá si ua ja ra ximhái a rá Ts'unt'ɯ, nɛ bi 'yɛna:

Nu ahɯ gyɯm 'bɛhni mahɛts'i, gátho gui thɑndehɯ na ma Ts'unt'ɯ,

bi 'yɛn Ojɑ. Nguetho nu'a rá Ts'unt'ɯ go da t'ɛspa a bɯ na nu Ojɑ. ⁷ Pɛ nu yám 'bɛhni mahɛts'i, í ɔt' Ojɑ yú 'yɛhɛ thofo ɯ, tengu mán t'o't'i:

ɛmmɛ í tih yám 'bɛhni 'bɯ í ɔrpa rá 'bɛfi tengu 'bɯ yɯn dɑhi,

nɛ di juadi 'bɛ'a gátho hingui numanho Ojɑ tengu 'bɯ yɯ sibi, nangue rá ts'edi zɛhɛ Ojɑ.

⁸ Pɛgue bi 'yɛmp'a rá Ts'unt'ɯ Ojɑ:

Nu'i gra Ojɑ, thocpa thofo gam manda zɛhɛ mazɑi,

njam'bɯ dim 'bɛh ni ts'edi, nɛ guidí manda xɯn ho.

⁹ Nɛ bi 'yɛmbi:

Nu'i gra Ojɑ, ɛmmɛ guí numanho a ran ho, nɛ 'bɛ xingui

ts'ɯ guí nde gui nu a ran ts'o.

Janangue'a ni Ojɑgui man'da dá 'da'a ran johya

xinda gue'ɯ gátho mi'da ni cu gue ma 'yɛc'yɛi,

bi 'yɛmbi. ¹⁰ Nɛ bi 'yɛmp'a rá Ts'unt'ɯ a Ojɑ:

Nu'i gra Hmu, rá mbɛdi gá 'yɔt' ra ximhái,

nɛ gá 'yɔzɛhɛ 'bɛ'a gá bí ja mahɛts'i,

bi 'yɛn Ojɑ.

¹¹ Nɛ nu'a ra ximhái dim pádi, nɛ mahɛts'i, pɛ nu'i gam 'bɯi mazɑi.

Gátho yɯ din ts'oni tengu'bɯ yɯ 'yahe.

¹² Nɛ tengu'bɯ di páh ní he n'da,

din jabɯ 'bɯ gá páh ra ximhái.

Pɛ nu'i njam'bɯ gam pádi gátho yɯ pa,

nɛ njam'bɯ da gua'a ni te.

¹³ Nɛ, dami manda ua ja ma ts'edi ui,

ja gue'bɯ ga ja í gui tɑp'ɯ gátho man sɯihɯ,

bi 'yɛmp'a rá Ts'unt'ɯ a Ojɑ. Pɛ njam'bɯ bi

xi ɯ yám 'bɛhni Ojɑ tengu a. ¹⁴ Gátho yám

'bɛhni bí pɛnhua, tengu'bɯ yɯn dɑhi gue hin

dí nuhɯ, í ɔt' yú 'yɛhɛ Ojɑ nanguejɯ to'o

gátho nts'ǎnni da hyɑn a ra te njam'bɯ da guadi.

2

Jatho ga ɯrpahɯ ra güenda a ní yɑnjɯ Ojɑ

¹ Pɛ nu'a rá Ts'unt'ɯ Ojɑ bi 'yurcahɯ rá 'yu Ojɑ, xinda gue ɯ 'bɛ'a mí hma maya'bɯ.

Janangue'a man'da ɛmmɛ jats'editho ga ja-

mansuhɯ a 'bɛ'a dí ɔhmbɯ ya, n'dahma hin ga 'bɛhmbɯ a, nɛ xín dam 'bɛhmbɯ bɯya.

² Nu'bɯ mí man'ɯ yám 'bɛhni Ojɑ ɯ yán t'ɛdi Ojɑ maya'bɯ, pɛ guehna bi nu ran ɯnbi a

rán sǎui a to bi mbɛsta a bi ma. Pɛ nu'a rá m hma Ojɑ bi man'a rá Ts'unt'ɯ, man'da

ja rá ts'edi a. ³ Janangue 'bɛ xíngui ts'ɯ ga ponjɯ 'bɯ hin dí ɯrpahɯ ra güenda a rá m hma mixte thofo. Nɛ gue'a ram hma ní

yąnjɤ Ojɔ a. Ne rá mbɔdi bi manse ra Hmu 'bɤ mim 'bɤcua ja ra ximhái. Ne m'bejua bi xijɤ ɤ yá xádi gue bi 'yø a bi man ra Hmu. ⁴ Ne'a Ojɔ bi 'yudi majuąni a ram hma 'bɤ mí 'yøt' yɤ hmɛpya ne xɤn ngu yɤn t'øt'e mixte. Ne'bɤ mí 'dajɤ ra ts'edi nangue rá Hogandąhi, tengu mí ndese Ojɔ bi darcahɤ. Ne gue'a í 'yudi majuąni a ram hma.

Nu ra Jesús njuąntho bin ja tengu thohogahɤ

⁵ Pe nuna rá ts'edi Ojɔ gue dí mangä, hinga nan ja xɤn ho. Pe hinga gue'ɤ yám 'behni mahęts'i di jap Ojɔ di manda bɤ ja ra 'da'yo ximhái 'bɤ bin ja rá ts'edi Ojɔ xɤn ho bɤ. ⁶ Pegue bi zán Ojɔ to'o di manda bɤ, tengu bi si'a Ojɔ 'bɤ mí t'änni 'be'a di 'yęt'ui yɤ jɔ'i:

'Be'a gue ε dí pɛhmbe gue ęmme guím bęnje, ne dyɤ jɔ'i thohohe. Ne man'da guidí jamansuje.

⁷ Pe ja 'da yɤ pa gá jaje him mí ja ma ts'edihe, xinda gue'ɤ nim 'behni bɤ mahęts'i.

Pegue gá sänni gui 'yęscahe, ne gui 'dac ma ts'edihe.

Ne gá sänni ga mandahe 'be'a gátho i 'bɤi ne 'be'a gátho i ja gue gá 'yøt'e.

⁸ Ne gátho gá sán'ndɤ mí'da 'be'a gá gá 'yøt'e gue da 'yęc'yęigahe,

bi 'yęm bɤ mán t'øt'i. Janangue'a hin'yɤ 'be'a bi zänni gue hin ga mandahɤ, nguetho bi 'yęna: “Gátho da t'ęc'yęi ɤ yɤ jɔ'i.” Pe hindaná nuhɤ gue gátho da 'yęc'yęigahɤ.

⁹ Pe hinda hønt'a ra Jesús, bin ja tengu mán t'øt'i, bi t'ęspa 'bɤ mí du, bin t'un rá ts'edi. Pegue xín ja 'da yɤ pa bin japi him mí ja rá ts'edi xinda gue'ɤ yám 'behni Ojɔ mahęts'i. Janangue'a bi zä bi du nangue n'da ngu n'dajɤ, nangue rán huęcate Ojɔ. Ne nu'a ran dąte bi nu, gue'a í t'ęspa a. ¹⁰ Nu Ojɔ bi zán'ndɤ gátho da hyonse. Ne bi nde bá si xɤn ngu yá t'ɤhni bɤ ja rá ts'edi. Janangue'a xɤn ho a bi 'yøt' Ojɔ gue bin ɤnba ɤ yá Hmu, guepɤ bi zä bi yąnjɤ xɤn ho. ¹¹ Ne nu'a ra hocpate ne'ɤ to'o mahoqui, ne n'dat'a yɤ Ta. Janangue'a hingui pɛ'ts' rá sä a ra hocpate da 'yęmbi yá cu ɤ bi hoqui. ¹² Tengu mán t'øt'i, bi 'yęna:

Ga xi ɤ ma cu gátho nangue'e, ne ga ęs'i'i nubɤ ja rá m pɛti ma cu,

bi 'yęn'a ra Cristo. ¹³ Ne man'da bi man ra Cristo:

Dí tø'mi da mbäxcä Ojɔ.

Ne xø bi 'yęna:

Dí 'bähmbe ua ya yá t'ɤhni Ojɔ bi 'daqui,

bi 'yęn'a ra Cristo. ¹⁴ Nujɤ yá t'ɤhnigahɤ a, dyɤ jɔ'i thohohɤ, ngue i ja ma ngøhɤ ne ja ma jihɤ. Ne a ra Jesús bin jɔ'i ne bin ja rá ngøc'yęi tengu thoho gahɤ. Janangue'a bi zä bi du ngue í 'berpa rá ts'edi a rá hmu ran dąte, ngue ra zįthu. ¹⁵ Ne guepɤ da zä di 'uecpa yá mbidi ɤ to'o i su ran dąte gátho yɤ pa i 'bɤi. ¹⁶ Ne mfadi hinga gue'ɤ yám 'behni Ojɔ mahęts'i bi 'yørpɤ ra güenda da yąni, pegue guenjɤ dyɤ 'yęc'yęihɤ yám bom'betojɤ ra Abraham, nde Ojɔ da yąnjɤ.

¹⁷ Janangue'a nu ra Jesús njuąntho bin ja tengu thoho gahɤ, bi bęni 'be'a gátho dí m bęmhɤ, bi zä 'be'a gátho dí sähɤ. Nu'bɤ hin xtín jabɤ, hin xtán zä xtí huęgahɤ, hin xtán zä xtí juah rá 'befi Ojɔ gue bi hoga ma ts'oquihɤ. Gue'a í t'ęmbi bim hmumbäjɔ a. ¹⁸ Ne nuya da zä da mbäxcahɤ to'o i ts'ä nangue yɤn ɤnbi, nguetho nese a bi ts'ä nangue yɤn ɤnbi, ne bi hyät'i.

3

Nu ra Jesús man'da sä da t'ęspi xinda gue'a ra Moisés

¹ Nuya, ma hoga cu ahɤ, gue bi huan'nahɤ 'darpɤ dam 'bɤhmɤ bɤ mahęts'i a Ojɔ. Dami 'yøhmɤ ya nangue ra Jesús, nu'a ra pøngahyɔ ne ra hocpate nangue rá 'yu Ojɔ dí tɛnhɤ. ² Nu ra Jesús bi juah rá 'befi bi un'na Ojɔ, tengutho ra Moisés bi juah rá 'befi gue bi jamansu ɤ n'dam'bɤi yá t'ɤhni Ojɔ. ³ Pe nu ra Jesús man'da sä da t'ęspi xinda gue'a ra Moisés, tengu thoho ra ta bɤ ja n'da ra ngu man'da da t'ęspi xinda gue'ɤ yá t'ɤhni. ⁴ Pe madague'bɤ i ørpɤ rá 'befi Ojɔ ɤ yɤ jɔ'i, tengu bi 'yøt' ra Moisés, pe nu'a Ojɔ i øzehe gátho rá 'befi. ⁵ Nguetho rá 'yęhe Ojɔ a ra Moisés, ne bi jɔ'ts' rá befi bi jamansu gátho yá t'ɤhni Ojɔ maya'bɤ. Ne nu rá 'befi ra Moisés bi 'yu i ts'ɤ a rá 'befi ra Cristo da 'yøt' 'bɤ bi zøhø. ⁶ Pe nu ra Cristo rá Ts'unt'ɤ Ojɔ a, ne bi jɔ'ts'i bim hmu nangue'ɤ n'dam'bɤi yá t'ɤhni Ojɔ. Ne guectahɤ ya n'dam'bɤi yá t'ɤhni gahɤ Ojɔ, 'bɤ dadí thoctahɤ dí pąhmɤ majuąni

a, nɛ'bu dadí thoju a nán johyah a ran ho dí tømhbɛ.

Da zin yá t'uhni Oja da hyurpa yá mbɛi

⁷Janangue'a i ɛn'a rá Hogandahi Oja bu ja rá t'ohni:

Nuya ra pa i jabu ya in zo ahɛ Oja. Pɛ ɛmme xɛn ho 'bu gui 'yøhmbɛ a i xi ahɛ.

⁸'Yo gadí u't' ni mbɛihɛ tengu bi 'yøt'u mí tɛn ra Moisés, bi numan'utho Oja 'bu mín 'yo bu ja ra uhäi.

Nɛ bi zä Oja u yu ja'i nangue 'bɛ'a bi numan-hosɛ.

⁹Nu nim bombøtahɛ bi 'yørca ran ts'äte nɛ bi

numan'uthogui 'bu nyote njɛya mín 'yo bu ja ra 'yu, madague'bu bi nu xɛn ngu yɛn t'øt'e gue dá ut ma ts'edi, bi 'yɛn Oja.

¹⁰Janangue'a dán cuɛgä nangue'u yu ja'i, nguetho thocpa thoho i 'uegue nangue yá mbɛi,

hin jam'bu bi bɔ a ra 'yu dá xifi, bi 'yɛn Oja.

¹¹Janangue'a ɛmme dán cuɛgä nangue'u. Majuani dá ma,

hin ga singä bu ja ra häi u ngue da hyu yá mbɛi, bi 'yɛn Oja.

¹²Ma zi cu ahɛ, pɛ dam fähmbɛ. Xi'bu n'da ahɛ gui 'uehmbɛ 'bu din ja ahɛ ra ts'ombɛi, gue gui 'yɛna hin gui nde gui 'yɛc'yɛihɛ Oja, i 'bɛi. ¹³Pɛ n'da ngu n'da ahɛ damim fäxhɛ bu ja ra hoga'yu, n'da pa ngu n'da pa, janya i sä ga øhmbɛ a im ma Oja, yu pa ya. Nɛ nu'bu din jabu gui 'yøthɛ, xinga n'da ahɛ da hyä ahɛ yu ts'oqui, gue di 'bät'a ni mbɛihɛ.

¹⁴Nguetho dí comhbɛ a rán ho ra Cristo 'bu dí thoju a ní hyu ma mbɛihɛ a, gue'bu go rán zɛgui tengu 'bu rá mbɛdi dá tømhbɛ.

¹⁵Janangue'a i xijɛ a rá t'ohni Oja ya:

ɛmme xɛn ho 'bu gui 'yøhmbɛ a rá nde Oja gue in zo ahɛ ya.

'Yo gadí u't' ni mbɛihɛ tengu bi 'yøt'u 'da bi numan'utho Oja, bi 'yɛna.

¹⁶To'o u bi 'yøh rá m hma Oja nɛ bi numan'utho. Ha hinga gue u yu ja'i bi yɔn Oja nangue'a ra häi Egipto mín 'yohɛ ra Moisés.

¹⁷Nɛ to'o bi un ra cuɛ Oja gätho nyote njɛya. Ha hinga guet'u bi yɔn Oja bu ja ra häi Egipto, bi 'yøt' yu ts'oqui, janangue bi du bu ja ra uhäi. ¹⁸Nɛ to'o u majuani bi t'ɛmbi hin da hyurpa yá mbɛi Oja. Ha hinga guet'u

him bi 'yɛc'yɛi Oja. ¹⁹Gam bɛmhbu ya hanja him bi zä bi zin Oja u, nguetho him bi 'yɛc'yɛi Oja u.

4

¹Nuya i jatho ga suhu, janya i ja yu pa i xijɛ Oja da zinju bu ja rá ngu ngue da hyurca ma mbɛihɛ. Xøhma ts'urbɛ thoho hin da zøni ga cuthɛ bu. ²Nguetho nɛju bi sijɛ a ram hma gue dí cɛt'a n'da, tengu bi sih yu ja'i mí 'bɛh maya'bu, gue'u bin 'yohɛ ra Moisés. Pɛ nu'u, him bi zä í ts'im bu a ram hma bi sifi, nguetho him bi nde bi bɔ u gue majuani a. ³Pɛ nuju gue dí pəhmbɛ majuani a ram hma, guenju gue ga cuthɛ bu da hyurca ma mbɛihɛ Oja. Nɛ guɛpɛ him bi zä bi yɛt'u 'da, bi 'yɛn Oja:

Janangue'a dán cuɛgä nangue u, nɛ majuani dá ma,

njam'bu ga singä u gue da hyu yá mbɛi, bi 'yɛn Oja.

Pɛ bi dɛ'mi bi xih yu ja'i gue da zim bu 'bu mí jua a bi 'yøt' ra ximhäi Oja, nɛ bin säya bu, bi hyu rá mbɛi zɛhɛ. ⁴Tengu bi ma rá t'ohni gue nubɛ bi ma, gue:

Ná yoto ma pa bin säya Oja 'bu mí jua a bi 'yøt' ra ximhäi.

⁵Pɛgue bi xi'u bɛya nangue'u 'da mín 'yohɛ ra Moisés:

"Njam'bu ga singä u gue da hyu yá mbɛi," bi 'yɛn Oja.

⁶Pɛ guehma 'bɛi to'o din säya bu da hyu yá mbɛi. Pɛ hinga gue'u 'da bi sifi maya'bu, nguetho him bi 'yɛc'yɛi a ram hma. ⁷Pɛgue bi 'yu Oja n'da ra pa mahøn'a, gue ra pa i jabu ya, tengu bi ma ra David nangue u xɛn ngu yu jɛya xí thogui 'bu mí 'bɛh ra Moisés. Nɛ gue'a ram hma xí hmangua, gue ɛna:

Nuya ra pa i jabu ya in zo ahɛ Oja. Pɛ ɛmme xɛn ho 'bu gui 'yøhmbɛ a i xi ahɛ.

'Yo gadí u't' ni mbɛihɛ tengu bi 'yøt'u 'da bi numan'utho Oja, bi 'yɛn'a ra David.

⁸Nu'a ra Moisés bim pommi a ra Josué bi thoqui bi zix u yu ja'i. Bi säyabi bu ja a ra häi Canaan bi un Oja, bin johya bu. Pɛ nu'bu da gue'a ran johya bi man a Oja, hin xtá ma mahøn'a Oja nangue man'da ra pa 'bu.

⁹Janangue'a guexta'a i ja n'da ra xɛqui í juadi xɛn ho, guɛpɛ da hyurca ma mbɛihɛ Oja, gue yá t'uhnigahɛ a. ¹⁰Nu'u to'o da yɛt'i gue da hyurpa yá mbɛi a Oja, din säya

nangue gätho yá 'bɛfi ɯ tengu tho Ojã bin säya nangue gätho rá 'bɛfi bi hyu rá mbɛi 'bɯ mí jua a bi 'yøt' ra ximhäi. ¹¹ Janangue'a nde'bɯ ɛmmɛ ga ndehɯ ga cɯthɯ bɯ. Hin ga øthɯ tengu ɯ him bi 'yɛc'yɛi ram hma 'bɯ mí xi Ojã. ¹² Pɛ nu'a rá m hman Ojã dim pɛfi tengu'bɯ ra theni yoho yá hɛt'i, pɛ man'da i ja rá ts'edi a xinda gue ra theni, ngue i sä da zørpɯ mbo ní mbɛi n'da, i urcahɯ 'bɛ'a gätho dí m bɛmhɯ mbo ma mbɛihɯ, 'bɛ'a majua ni dí n de ga øthɯ, ngue nda'a bi bɛngahɯ Ojã, nɛ nda'a dá bɛnsɛhɯ. ¹³ Xinga n'da ɯ bi 'yøt'a Ojã gue i sä da 'yãcpi 'bɛ'a mbɛni, gätho i paði, nɛ di nɛqui bɯ ja rá dá a to i hæscahɯ ra güenda.

Nu ra Jesús ma hmumbäjäqɯ xɯn ndoho rá ts'edi

¹⁴ Nu ra Jesús rá Ts'unt'ɯ Ojã, i t'ɛmbi ma hmumbäjäqɯ nguetho ma hocpatehɯ a. Nɛ bi zø m bɯ mbo mahɛts'i. Nɛ i fäxcahɯ a gue i ja rá ts'edi mixte. Janangue'a ga thoqui ga tɛnhɯ a rá m hma. ¹⁵ Nu ra Jesús ma hmumbäjäqɯ i paði hinga gätho dí häthɯ ɯ dí sähɯ, nguetho bi zä 'bɛ'a gätho dí sähɯ. Pɛ hin jam'bɯ bi 'yøt'a n'da ra ts'oqui. ¹⁶ Janangue'a hin ga suhɯ dan yãhɯ Ojã bɯ bí ja rá ts'edi, nguetho di huɛgahɯ nɛ di pungahɯ, nɛ da mbäxcahɯ a ra ora dí homhbɯ a.

5

¹ Bi than'dɯ 'da yɯ ja'i israël 'bɯ maya'bɯ ngue dim hmumbäjä. Nɛ da 'yãp'a Ojã nangue gätho mí'da. Nɛ midí thocpa Ojã ɯ yá 'bøts'e nangue ɯ yɯ zu'uɛ bi tho, gue ní mba ma punbi yá ts'oqui yɯ ja'i. ² Nɛ nangue yɯ ja'i thoho ɯ yɯ hmumbäjä, hinga gätho bi 'yøt'e xɯn ho, ngutho ɯ mí'da yá mijã'ihɯ. Janangue'a bi zä janate tho bi hoc'ɯ yɯ 'yãmbɛi nɛ yɯ 'yøt'ats'oqui. ³ Nɛ jatho rá mbɛdi midí un Ojã n'da ra 'bøts'e ra mbäjä nangue yá ts'oqui zɛhɛ, tengu bi 'yøt'e nangue yá ts'oqui yɯ ja'i. ⁴ Njongui sä da 'yøt'e gue dim hmumbäjäɛ, nɛ hønt'a Ojã sä da huahna n'da ra hmumbäjä, tengu 'bɯ mí huahna ra Aarón. ⁵ Nɛ ngutho bin ja nangue ra Cristo, him bi manɛ gue dim hmumbäjäɛ, pɛ Ojã bi un ran t'ɛdi gue dim hmumbäjä, tengu bi ma rá t'ohni Ojã 'bɯ mí yɛna:

Nu'i ma 'dats'unt'ɯ i, dadí 'da'a ni ts'edi ya.

⁶ Nɛ bi 'yɛmbi mahøn'a:

Nu'i gam mbäjä gätho yɯ pa ya, tengu ra hmɛpya bi 'yøt' ra Melquisedec, bi 'yɛn Ojã bɯ ja rá t'ohni. ⁷ Nu ra Cristo 'bɯ mim 'bɯcua ja ra häi, zã nan yãui Ojã, bi 'yãp rá mfãts'i da dãp'ɯ. Nts'edi bi mbafi nɛ bin zoni. Pɛ bi bãdi ja rá ts'edi Ojã da yã m bɯ ja ran dãte. Nɛ bi 'yø Ojã 'bɯ mí nde din unɛ bɯ ja rá pähä Ojã. ⁸ Nu'a ra Cristo, madague'bɯ rá Ts'unt'ɯ Ojã a, pɛgue bin ja'i a, janangue'a bi xänba yã n bɯ bi 'bɛ'a dí 'yørpã rá pähä Ojã a. ⁹ Bin jabɯ bi 'yøt'e, janangue'a bi zøni bi ja'ts'i gätho rá pähä Ojã. Nɛ bi zä bi un'na ra te mazã gue to'o gätho da 'yɛc'yɛi a. ¹⁰ Nguetho bi huan Ojã a gue dim hmumbäjä nangue dyɯ 'yɛc'yɛihɯ, tengu ra hmɛpya bi 'yøt' ra Melquisedec.

Nts'utho 'bɯ ga penjɯ

¹¹ I ja xɯn ngu 'bɛ'a dí n de ga xi ahɯ nangue a bim hmumbäjä a ra Cristo. Pɛ xɯn hɛi ga xi ahɯ nguetho hin guí honi gui pãhmbɯ. ¹² Nɛ xɯn ngu yɯ pa xɯ thogui gue mí ja ngue xquín xänbatehɯ, pɛ guexta'a i jatho da si ahɯ ɯ yã m hma hingui hɛi nangue Ojã. Nguetho gá cohi gán 'yãmbɛihɯ. I jatho gui sihɯ ra xi'ba tengu'bɯ gyɯ 'uɛrehɯ, nɛ hin guí häthɯ gui sihɯ njuãntho ran ts'ihmɛ. ¹³ Nɛ nu'a gnán ts'ihmɛhɯ ra xi'ba, in ja tengu yɯ 'uɛre, nɛ hinda ná pãhmbɯ 'bɛ'a ra te gue dãm 'bɯhmbɯ njuãntho. ¹⁴ Pɛ nu ran ts'ihmɛ xɯn ho nt'øt'e nangue yɯ daja'i. Nɛ xɯn te yá mbɛi nangue zã din 'yomfɛni, janangue'a paði nda'a xɯn ho nɛ nda'a hingui ho.

6

¹ Janangue'a nde'bɯ ga thoqui ga homhbɯ gue dan daja'ihɯ. Nde'bɯ hinga hønt'a ga mamhbɯ a rá mbɛdi bi sängahɯ nangue ra Cristo. Nde'bɯ hinga hønt'a ga mamhbɯ gue ga päh ma mbɛihɯ gue mí ɛna xtã hyojɯ, nɛ hinga hønt'a ga mamhbɯ ga dãp ma mbɛihɯ Ojã. ² Nde'bɯ hinga hønt'a ga mamhbɯ ram hma dan xixyãhɯ, nɛ nangue ran jäxa'yɛ, nɛ nangue da dãmɛni ɯ xɯn du, nɛ nangue din ja ran juãnbɯ 'bɯ rán zɛgui, nde'bɯ hinga hønt'ɯ ga mamhbɯ ya, nguetho dí pãhmbɯ nda'a ɯ. ³ Mbähã

ga thoj_u 'b_u da zä da xoc'a ni mb_uih_u Oj_a, nguetho i ja mi'da. ⁴⁻⁶ Nguetho nu'b_u hin ga thohmb_u, xøhma thoho da b_uni da mbenc i 'da. Nε nub_uya him man'dand_i da nde ba pengui mahøn'a. Nguetho nu'b_u mí numanho n'dand_i rán nεqui Oj_a, nε bi zämanho a bi un Oj_a, nε bin 'yoh_u rá Hogand_uhi Oj_a, nε bi zämanho a rá hogamhma Oj_a, nε bi b_u i ts'ü rá ts'edi a ra 'da'yo ximhäi din ja. Pε nu'b_u da mbengui, ya him man'dand_i da zä di hoc yá mb_ui mahøn'a. Nguetho im b_uni tengu'b_u da zä di cuat mahøn'a b_u ja ra pont'i a rá Ts'unt'ü Oj_a, nε di japi din thenda a ra Cristo. ⁷ Nguetho tengu'b_u n'da ra häi a ra j_a'i, n'dand_i ngu n'dand_i din 'ye, i pøt'e, nε i pøts'e 'be'a pa nthuhu b_u. Nε nu'a ra häi nu'b_u di japi din ja 'be'a tup_u a ra mb_ufi, da hy_an rán j_api Oj_a a. ⁸ Pε nu'b_u hin di japi da bøx'a 'be'a bi thup_u, nε hønt'ü y_u 'u_ini i ja b_u, nte di muui 'b_u. Nε hin da hnumanho a ra häi 'b_u. Nε nεgui da mba nt'udi nangue ra sibi.

Bi zangba ma mb_uih_u a ra Jesús, dí tømhb_u a ran ho ya

⁹ Pε madague'b_u njab_u dá mamhbe, ma zi cu ah_u, pεgue dí haxhe nju_ani gan jah_u tengu ra hogahäi, bin japi bin ja x_un ngu 'be'a bi thup_u, nguetho bi hoc'a ni mb_uih_u Oj_a. Nε x_un ndoho ran j_api ba εhe, guin nuh_u. ¹⁰ Nguetho x_un ho øt' Oj_a ngue hin di pumb_uni a ra 'b_ufi gá 'yøth_u, nε ran huεcate gá 'yuth_u ü 'da ni cuh_u, nangue rá thuhu Oj_a, nε nangue a guí ødah_u ya. ¹¹ εmme dí ndehe gui thoj_u gan εhyah_u, n'da ngu n'da ah_u, gue'b_u go rán zεgui ra pa. Janangue'a da zøni gui hy_amhb_u 'be'a gätho guí tømhb_u. ¹² Hin dí ndehe da y_und_uny_uei thoho ah_u, pε dami 'yøth_u 'be'a mí øt'ü 'da 'b_u mí b_udi maju_ani a rá m hma Oj_a, nε bi hyät'i bi zet yá mb_ui, janangue'a bi hy_an a ra herencia bi ma maju_ani Oj_a. ¹³ Nu Oj_a 'b_u mí xih maju_ani a ra Abraham, bi ma maju_ani nangue rá thuhu zεhe. Nguetho njo'o man'da x_un ndoho rá ts'edi hinda hønse a. ¹⁴ Nε bi 'y_un Oj_a: “Maju_ani x_un ngu ran ho ga 'da i, nε ga 'da i x_un ngu nim bom'бето,” bi t'εmp'a ra Abraham. ¹⁵ Nu ra Abraham b_uya bi hyät'i bi dø'mi, janangue'a bi hy_ani 'be'a bi xi a Oj_a. ¹⁶ Nu'b_u 'da y_u j_a'i im ma maju_ani

'be'a da 'yøt'e, i ndønba rá thuhu Oj_a, nε ya him ma hyom mi'da y_um hma dí hoc'a, nguetho i f_adi maju_ani a bi ma. ¹⁷ Nε'a Oj_a 'b_u mí nde da 'yurcah_u ngue maju_ani a rá m hma, bi man rá thuhu zεhe 'b_u mí xij_u ra herencia. Ngue guej_u nts'änni ga h_amhb_u a. Janangue'a ga p_ahmb_u nj_am'b_u di pä a bi xij_u. ¹⁸ Janangue'a yoho b_u dá p_ahmb_u, rá m hmanse nε rá thuhu zεhe, ga p_ahmb_u hin dim fehni Oj_a, pε maju_ani da zinj_u b_u. Ngue guej_u bá 'dahmb_u b_u mí ja xcá tuh_u, dá benth_u b_u hap_u da zinj_u ya. ¹⁹ Janangue'a bi zinj_u b_u a ra Jesús, bi zangba ma mb_uih_u b_u mbo rá ngu Oj_a, nj_am'b_u da hyεgah_u. ²⁰ Nguetho m'bet'o bi y_urp_u a ra Jesús. Nε bi xi a Oj_a ngue bi hogah_u ngue da numanhoj_u b_u. Gue'a nam bøni ma hmumb_uaj_uh_u, ngue i 'b_ui maz_ui, tengu ra hmεpya bi 'yøt' ra Melquisedec.

7

Bim mb_uaj_u ra Jesús tengu ra hmεpya bi 'yøt'a ra Melquisedec

¹ Nu ra Melquisedec bim hmuts'ut'abi b_u ja ra hnini Salem, nε bim mb_uaj_u nangue Oj_a mixtetho rá ts'edi. Nε nu ra Abraham 'b_u mam bá tap'ü 'da y_u ts'ut'abi, bin c'at'ui ra Melquisedec, bi t'äp rán j_api Oj_a nangue a ra Abraham. ² Nε nu'a ra Abraham b_uya bi un'na ra Melquisedec a ná 'det'a gue xpí hy_anba y_un s_uih_u, gue rán t'unni Oj_a a ná 'det'a. Nε nu rá thuhu ra Melquisedec nde da ma “ra hoga hmuts'ut'abi.” Nε nde da ma gue “ra hmuts'ut'abi di hocpa ra s_ui,” nε gue'a nam bøn'a rá thuhu rá hnini Salem. ³ Nε hinga mf_adi to'o rá ta ra Melquisedec, o to'o rá mbe. Nε hinga mf_adi nda'a rá 'y_u, nε hinga nt'o't'i gue'b_u mí m 'b_ui o gue'b_u mí du. Janangue'a tengu'b_u rá ts'edi rá Ts'unt'ü Oj_a b_u in 'yu a ra Melquisedec, gue dim mb_uaj_u gätho y_u pa høn'b_u go nj_am'b_u. ⁴ Janangue'a sä ga p_ahmb_u ya gue x_un ngu rá ts'edi ra Melquisedec 'b_u min ja, nguetho guesε ma ngurpa bøtah_u ra Abraham bi un'na ná 'det'a bá tap'ü y_un s_uih_u. ⁵ Nu rán t'edi Oj_a bi xi ü yá t'uhni ra Leví gue yá mb_uaj_u y_u israel, gue da hy_acpa a ná 'det'a ü yá mení, madague'b_u y_um bom'бето ra Abraham ü, pε nεse ü. ⁶ Pε nu ra Melquisedec, madague'b_u hingui conhui

rá 'y_u ra Leví gue ra Abraham, pε bi un'na ná 'det'a gue'a bá t̄ah ra Abraham. Nε nu ra Abraham, madague'b_u x_un ngu rá ts'edi b_u nam bεn Oj̄a, nguetho bi xifi majuani da 'yørpa a Oj̄a. Pε man'da ja rá ts'edi ra Melquisedec nguetho bi t'äp a ran j̄api a ra Abraham. ⁷ Nε mf̄adi nu'a di j̄ap'a n'da man'da ja rá ts'edi xinda gue'a pa ma j̄api. ⁸ Pε nu'x_u yá mbäjä ra israel z̄ai midin t'un'na ná 'det'a, pε y_u j̄a'i x_u, nε i tu x_u. Pε nu man'da ra mbäjä gue ra Melquisedec, i mam b_u ja ra t'ohni tengu 'b_u i 'b_utho. ⁹ Nε da zä gam bεmh_u ya, gue gätho rá 'y_u ra Leví, gue yá mbäjä ra israel, gue i äp'a ná 'det'a x_u yá mēni, gam bεmh_u gue nε'x_u tengu'b_u bin jut'x_u 'b_u mí un'na ná 'det'a xεqui a ra Melquisedec a ra Abraham. ¹⁰ Nguetho da zä gam bεmh_u nangue ra Abraham, tengu'b_u ya xmín 'yoh_u yám bom'bet'o 'b_u mín c'at'ui ra Melquisedec, madague'b_u hin nám 'b_ui. ¹¹ Bim mbäjä ra Aarón gue rá 'y_u ra Leví, nε rá ngørpa b̄ota a ra Abraham a. Nε gue'x_u bim mbäjä x_u nangue'x_u y_u israel, tengu bi man yán t'ēdi Oj̄a. Pε nu'b_u da guehya yá 'bēfi gue ní yān Oj̄a x_u y_u j̄a'i, him mi jatho xtí nεqui man'da ra mbäjä gue n'dan'yo 'b_u, tengu ra hmεpya bi 'yu a ra Melquisedec, nε hin nangue a ra Aarón. ¹² Pε nu'b_u mí mba ma pädi y_u mbäjä, nε 'bē'a mí øt'e, nε x_u y_un t'ēdi mí tēnni, mí jats'editho da mba ma pädi x_u. ¹³⁻¹⁴ Bi 'yεn ra t'ohni gue nu a man'da ra mbäjä gue ra Cristo a, bim 'b_ui nangue man'da rá ts'unt'x_u ra Israel, ngue hing rá 'y_u y_u mbäjä. Nguetho mf̄adi x_un ho gue ma Hmuh_u bim 'b_ui nangue rá 'y_u ra Judá. Nε nte bi ma yán t'ēdi ra Moisés, gue dim mbäjä a rá 'y_u ra Judá. ¹⁵ Pε man'da gui p̄ahmb_u 'bē'a dá mangä 'b_u guim bεmh_u nangue a ra Melquisedec, gue i udi tengu a man'da ra mbäjä, nu'a ra Cristo a. ¹⁶ Nε hin nangue ra 'y_u bi man x_u y_un t'ēdi da zä dim mbäjä a ra Cristo. Nε xín nangue x_u y_un t'ēdi mí ma 'bē'a da t'øt'ua bi dēn'na, nguetho him mán ts'änni z̄ai din ja x_u. Pεgue bi zä bim mbäjä nangue a rá ts'edi a rá tēse njām'b_u da zä da guadi. ¹⁷ Gue'a bi man Oj̄a:

Nu'i gra mbäjä maz̄ai,

tengu ra hmεpya bi 'yøt'a ra Melquisedec, bi 'yεn Oj̄a. ¹⁸ Gue'a án t'e'ts'a ra 'yu gue

bi ts'än maya'b_u, nguetho mbε nte midí muui a. ¹⁹ Nguetho njom bi zä bi hocpa yá ts'oqui x_u y_un t'ēdi bin t'un ra Moisés. Pε bi nεqui man'da x_un ho, gue i sixcah_u b_u bí 'b_u Oj̄a. ²⁰ Nε man'da x_un ho ra 'yu nangue ra 'da'yo mbäjä, nguetho bi manse rá thuhu Oj̄a 'b_u mí un rán t'ēdi a rá Ts'unt'x_u. ²¹ Pε nu mi'da y_u mbäjä 'b_u mín t'un yá 'bēfi, him bi hndønba rá thuhu Oj̄a. Nε nanguehna ra hmumbäjä, bi manse rá thuhuse Oj̄a. Tengu bi mam b_u ja rá t'ohni Oj̄a, bi 'yεmp'a rá Ts'unt'x_u zεhε: Nügä dra Oj̄a, dí manse ma thuhugä, nε hin ga pä a dí ma.

Nu'i gam mbäjä gätho y_u pa maz̄ai, tengutho ra hmεpya bi 'yøt'a ra Melquisedec, bi 'yεn Oj̄a. ²² Nu ra Jesús, da zä di j̄a'ts'a n'da ran hoqui man'da x_un ho xinda gue'a mí ja mam'bet'o, nguetho dim hmumbäjä maz̄ai a. ²³ Nu'x_u 'da y_u mbäjä bi zōni x_un ngu mí 'b_ui, nguetho i tu, nε him bi zä bi thoqui høn'b_u go njām'b_u. ²⁴ Pε nu ra Jesús hingui tu, janangue'a njo'o man'da sä da hyānba rá 'bēfi. ²⁵ Janangue'a da zä di hoqui x_un ho x_u to'o da zøm b_u 'b_u Oj̄a ya, nangue a ra Cristo. Nguetho i 'b_ui maz̄ai, da zä thocpa thoho da 'yäp'a Oj̄a nangue x_u to da zøm b_u. ²⁶ Njuāntho ε gue'a ra Jesús a ma hmumbäjä dí homh_u. Nguetho x_un hotho a, nte in ðupatesε him bi 'yøt' y_u ts'oqui, nε him bi hyānba yám 'bäi x_u y_u ts'om'bäi, nε man'da i pa nt'εspi gue i ja rá ts'edi b_u mahεts'i. ²⁷ Nu y_u j̄a'i 'b_u mim hmumbäjä di thoqui da mbøspa Oj̄a gätho y_u pa, mbädi bi mbøspe nangue yá ts'oqui zεhε, nε m'bejua yá ts'oqui y_u j̄a'i. Pε nu ra Jesús him bi 'yøt'e tengu x_u, nε n'dand̄i thoho bi mbøspa Oj̄a 'b_u mi un rá tēse, nguetho di muui maz̄ai a. ²⁸ Nu rán t'ēdi Oj̄a bi man ra Moisés bi t'εmbi dim hmumbäjä x_u y_u j̄a'i thoho, pε him bi hyät'i bi j̄a'ts'x_u yán t'ēdi Oj̄a. Pε nu'b_u mí manse rá thuhu Oj̄a, bi ma gue dim hmumbäjä rá Ts'unt'x_u zεhε. Nε nu'a gätho bi j̄a'ts'x_u y_un t'ēdi nε bi juadi, nte di 'bēh ya. Nε gue'a rám poniui a rán t'ēdi Oj̄a bin t'un ra Moisés a ra Jesús.

8

Nu ra Jesús bin hocpate nangue ra 'da'yon hogui

¹ Bí 'bup mahęts'i a ma hmumbäjägu gue ma hocpateh, 'darp ní mandauí a tate thoho rá ts'edi. Ne guehna man'da jats'edi na dí xi ah. ² Ne dim mbäjä bu majuani i pa nthande Ojä bu mahęts'i, tengu'bu ra nijä bi 'yot' Ojä, ne him bi hyoh yu jä'i. ³ Gätho yú hmumbäjä u yu israel, bi ts'anni di un yu 'bøts'e nanguue u yu zu'uę bi tho, ne mi'da. Jananguue'a ne a ra Jesucristo ja 'be'a bi uni, nguetho ne a ra hmumbäjä a. ⁴ Pe hinga guecua ja ra ximhäi bim mbäjä a. Ne nu'bu xtín ząngua ja ra häi, njam'bu xtán zä xtím mbäjä. Nguetho hing rá 'yu ra Leví a, ne hing yu zu'uę bi mbøx'a, tengu bi man rán t'ędi Ojä bi man ra Moisés. ⁵ Ne nu'a ra nijä bu midím pe u yu mbäjä ua ja ra ximhäi, n'da ra hmępya thoho gue 'be'a ørp mahęts'i. Nguetho bi sih ra Moisés 'bu mí darp'a ra nijä: "Dami jamansu 'be'a gui jap'u i ja bu, ne 'be'a gätho gui 'yørp, tengu thoho dá ut'a 'bu gmí 'bup ja ra t'øhø," bi 'yęmp Ojä. ⁶ Pe nu ra Cristo bin t'un'na n'da ra 'befi ęmme man'da xun ho xinda gue'u mi'da yu mbäjä. Nguetho din hocpate nanguue ran hogui man'da xun ho 'be'a gätho i ma da 'yørcah. ⁷ Nu'bu xtán zä xtí hocpa n'da a rá mbadi ran hogui, him mí jatho xtán ja a ná yoho ran hogui. ⁸ Pe nu Ojä him bi zä bi numanho yu jä'i nanguue a ran hogui mí ja, pe guexta'a ndupate bu na nu Ojä u. Jananguue'a bi 'yęna:

Da zøn'a n'da ra pa
ga øt'ä n'da ra 'da'yon hoqui mahøn'a
nanguue yu me israel ne yu me judá.

⁹ Ne hin din ja tengu ran hoqui dá xi u yám
bombøta
'bu mambá jęcp ra häi Egipto, ne dá ja-
mansu.

Dá xifi xtí jä'ts'i, pe him bi hyät'i da 'yøzehe
man hoqui dá xifi, gue man t'ędi dá
xi a ra Moisés.

Jananguue'a him bi zä dá numanho u, bi
'yęn'a ra Hmu.

¹⁰ Pe nu ran hoqui ga ørpa yu israel 'bu
m'bejua mi'da yu pa, din ja tengu
gam mangä ya.

Ga un man 'yomfęni bu ja yún 'yomfęni u,
ne ga japi mpähä thoho da dęngui.

Jananguue'a da numanhogui, ne ga øt'ä gue
yú Ojägä u, ne din ja gue ma t'uhni
zehe u buya.

¹¹ Ne hinga hnęhi thoho 'bo'o da xänba u,
ne njon da sänbi gue da baqui,
nguetho gätho da bac zehe u,
yu ngurpi o gue yu jä'i thoho.

¹² Ne ga punbi nanguue ran ts'o,
ne him man gam bęngä u yú ts'oqui,
bi 'yęn Ojä. ¹³ In jabu a ra 'da'yon hoqui, ne
gue'a í t'ęmbi ra nyonhoqui a mí ja, gue ya
bi juah rá 'befi a, ne ní mba bu dim 'bedi 'bu
mí man na.

9

*Ne cua ja ra häi mí ja rá ngu Ojä, ne pu
mahęts'i*

¹ Nu'a rá mbadi ran hoqui, mí ja yún t'ędi
nanguue yun t'øt'e mí t'ørp ja ra nijä ua ja
ra ximhäi. ² Ne nu'a ra nijä bi t'øt'e, bin ja
n'da ra cuarto rá mbadi, t'ęmbi xun dęxqui,
gueru mí ja rán 'døgue yu lámpara, ne ra
męxa gue i cęx yu 'bøxtuhme. ³ Ne mí ja
man'da ná yoho ra cuarto gue nubu mbo,
mán joti n'da ra 'bøt'e, gueru mí t'ęmbi
man'da xun dęxqui. ⁴ Ne nubu, mí ja bu
ra męxa ra oro gueru mí zø ra xęca xiza
yumanho. Ne a rá huada ran hoqui gue
mán jots'i ra oro gätho yú hyo. Ne nubu
mbo ra huada mí hørp n'da ra xaro gue ra
oro, mí o bu zi ts'u ra hme i t'ęmbi ra maná.
Ne a rá tøhø ra Aarón gue bi 'dogui, ne u
yu xindo bi t'o't'a ra nyonhoqui, gue nu'u
yún t'ędi Ojä maya'bu. ⁵ Ne nu rán jo'mi
ra huada, n'da ra xithe i t'ęmbi ran ts'äya
ram punbate. Ne mí tørp yoho yú pøte u
yú mbädi Ojä mahęts'i, mí com'pu mate ra
xithe bu mí pa nsits'i ra ji dím punba yú
ts'oqui yu jä'i. Pe hinga xøt'a ga xi ah 'be'a
nam bøn'u gätho yu hmępya mí ja bu mbo
ra nijä. ⁶ Bin jabu bi t'øt'e. Nu yu mbäjä
thoho, thocpa thoho mí cęrp a rá mbadi ra
cuarto, gue mí øt' yú 'befi nanguue ran dęnde
bu ja ra nijä. ⁷ Pe nubu ná yoho ra cuarto
man'da xun dęxqui, hønt'a ra hmumbäjä
mí thopu, hønt'a n'dapa thoho i tho a n'da
jęya. Ne nu'bu mí yęrp, i thexp rá ji yu
zu'uę gue mí xixrp, nanguue rá ts'oqui zehe
'bu rá mbadi, ne nanguue yú ts'oqui yu jä'i
'bu ná yondj. ⁸ Nu'a rá Hogandähi Ojä di
jaju ga pąhmbu, ngue hin ní soc'a ra 'yu ní
mba bu bí 'bu Ojä 'bu gätho mí t'øthoho ran
dęnde bu ja a ra nijä ua ja ra ximhäi. Ne

gue'a n'da ra hmεpya bi 'yu a ra 'bøt'e mí corpυ man'da xυn duxqui, mí corpa bυ υ yυ ja'í. ⁹ Gátho υ yυn t'øt'e mí t'ørpυ ja a ra nijā, n'da ra hmεpya thoho nanguε a njuāntho i jajυ ya. Nguetho yυn t'unni nε yυ 'bøts'e bi un'na Ojā, him bi zā bi hocpa bυ mbo rá mbυi υ mí øt'e. Janangue mí pa njorpi bυ υ. ¹⁰ Nguetho hønt'a mí man yυn t'εdi nanguε yυn ts'ihmε midí hoqui, nε midín xut'í. Pε nu'υ gue'υ 'da yυn t'εdi gue i ja thi. Nε gue'a bi zān Ojā da 'yøt'υ, ja gue'bu mam bá εh ra Cristo, ja bi nεqui a majuāni ra 'yu ja rá ts'edi a bυya. ¹¹ Gue ya bá εh ra Cristo, nε gue'a ma hmumbājāhυ a, nanguε ra 'da'yo nhoqui i ja ya. Nε nu'a ra nijā guerpυ dim pεhna ra mbājā ya, man'da xυn ho, nε guerpυ majuāni bυ. Nε him bi 'yøt' yυ ja'í, nguetho hing ra ngugua ja ra ximhäi a. ¹² Pεgue mahεts'í bυ bi yut' na ra Cristo ya, tengu ra hmεpya bi 'yuh yυ hmumbājā 'bυ mí yυrpυ man'da xυn duxqui. Nε ya hin di un yá ji yυ t'udε'yo o gue yυ t'undāni, pε bi un rá jise. Nε n'dandí thoho bi yυrpυ, nε bi yānjυ xυn ho a. ¹³ Nu rán t'εdi Ojā bi t'εmbi xυn ts'o ní ngøc'yεi n'da 'bυ xí dā a n'da ra du. Nε bi ma jatho da mba ma c'uaspa rá ji ra toro nε ra dε'yo, nε rá 'bospi a ra t'usundāni gue bi t'upυ ja ra sibi. Nε gue'a dí hocpa ní ngøc'yεi n'da a. Ja bi zā bi dānde Ojā υ bυya. ¹⁴ Pε gam bεmhbυ man'da εmmε i ja rá ts'edi a rá ji ra Cristo, bi mberca ma ts'on'yomfεnihυ midí 'uegahυ nanguε Ojā, n'dahma da zā ga ørpahυ rá 'bεfi Ojā gue i 'bυi. Nguetho hin'yυ rá ts'oqui ra Cristo, nε bin unse bυ 'bυ Ojā, ra 'bøts'e gue mazāi di muui bυ nam bεn Ojā. ¹⁵ Nu ra Jesucristo bin hocpate nanguε ra 'da'yon hoqui 'bυ mí du. Janangue'a gátho bi mba mahoqui ma ts'oquihυ, gue guejυ mí tεnhdυ rá mbυdi ra yonhoqui. Hinga høngdahυ, pε nε υ mí 'bυ 'bυ hin nán ja a ra 'da'yon hoqui. Nε nubυya gátho bi zā dá comhbυ ran jāpi mazāi gue bi xi Ojā υ bi zohni. ¹⁶ Nu'bu i man'a n'da to'o da zocpa υ 'bε'a pε'ts'í, pε 'bε da fādi 'bυ majuāni bi du, ja da t'øt'a xi ma bυya. ¹⁷ Hingui sā da t'øt'a xi ma 'bυ i 'bátho, hinda høn'bυ bi du. ¹⁸ In jabυ bin ja 'bυ rá mbυdi a ran hoqui bi man Ojā, gue bin ho 'bυ mí mba m'bānbi rá ji n'da ra zu'uε, ja bi fādi majuāni bi nu ran

dāte bυya. ¹⁹ Janangue'a nu'a ra Moisés 'bυ mí xih rán t'εdi Ojā gátho yυ mε israel, nε bi c'uaspa ra ji bυya. Bi mit' ra thenga xidε'yo nε n'da ra t'υ'yεza gue n'youi yá paxi, nε bi garbυ ja ra dehe n'youi rá ji ra t'undāni nε rá ji yυ chibo, bi c'uaspa bυ ja rá søcuā i man rán t'εdi Ojā, nε gátho yυ ja'í bi mba ma c'uaspi a ra ji bυya. ²⁰ Nubυya bi 'yεna: "Nuna ra ji, guehna dí hoc'a ran hoqui na, gue bi man Ojā nanguεjυ. Nuya da zā di punga ma ts'oquihυ," bi 'yεn a ra Moisés. ²¹ Nε nubυya bi c'ua'ts' ra ji bυ ja rá nijā Ojā, nε 'bε'a gátho mí ja bυ mbo mí pa nthoni bυ ja rán thānde Ojā, gátho bi mboxpυ yυ ji. ²² Nε i mam bυ ja rán t'εdi Ojā, gue gue'a ra ji í hoc'υ 'bε'a gátho mí t'øt'e. Pε nu'bu hin dim fān ra ji, hin'yυ ra punbi nanguε ra ts'oqui, i εm bυ mán t'o't'í.

Í'uec yυ ts'oqui a ím 'bøts'e ra Cristo

²³ Nu'a ra nijā, n'da ra hmεpya thoho mí ja ua ja ra häi, bi mba ma hoqui nanguε υ yá ji yυ zu'uε mí hma. Janangue'a bin ja ra 'bøts'e man'da xυn ho gue dí hogahυ, tengu'bu dyá nijāhυ majuāni bυ mahεts'í. ²⁴ Nε hinga guerpυ ja ra nijā bi 'yøt' yυ ja'í i 'bυh ra Cristo ya, nguetho yυ hmεpya tho υ nanguε a majuāni rá ngu Ojā. Pε ε guerpυ mahεts'í bi yut'í, i äp Ojā ya nanguεjυ. ²⁵ Nu yá hmumbājā yυ israel, jεya 'bυ njεya mí cυrpυ ja ra cuarto man'da xυn duxqui, midí un ra ji, pε hin rá jise. Pε nu ra Cristo hinga thocpa thoho di un ra 'bøts'e. ²⁶ Xi'bu xtín ja tengu yυ hmumbājā, jεya 'bυ njεya midí un ra ji. Mí jatho xυn ngu yυ nidi xtán du ra Cristo 'bυ, gue'bu go rá mbυdi ra ximhäi. Pε him bin jabυ bi 'yøt'a. Pε nuya n'dandí thoho bi zøcua ra Cristo gue bin unse bim 'bøts'e zεhε, gue í 'uecpa yá ts'oqui yυ ja'í. Nε guehya yυ pa gue di jā'ts'a mí hma mām 'bet'o. ²⁷ Tengu yυ ja'í, nts'änni n'dandí thoho da du, nε m'bejua da nu ran juānbi. ²⁸ Nε ngutho ra Cristo, n'dandí thoho bin uni bim 'bøts'e, ngue bi 'uecpa yá ts'oqui υ xυn ngu yυ ja'í. Nε m'bejua ba pengua da zin υ i tø'mi, pε hin dí 'yεhε dí 'uec yυ ts'oqui mahøn'a.

10

¹ Nu'a ran t'εdi bin t'un ra Moisés nanguε yυ 'bøts'e bi 'yøt' yυ mbājā, n'da ra hmεpya

thoho nangue'a ran ho bá ɛhya. Ne hinga gue'a majuaŋi ran ho a. Ne njam'bu bi zä bi mba ma hocpi yá ts'oqui ɛ mí ɔt' yɛ 'bɔts'e, madague'bu nɛya 'bu nɛya midí uni. ² Nu'bu da gue'u yɛ 'bɔts'e xtán zä xtín hoc'u, pɛ n'danditho xtí uni, nɛ xtá 'yɛ'ts'a ní un yɛ 'bɔts'e 'bu. Ne ya xtám baɗi n'dandí thoho bi bo yá ts'oqui buya. ³ Pɛ nangue yɛ 'bɔts'e bi uni gátho yɛ jɛya, bi japi da bɛni gue in dupate tho yá ts'oqui. ⁴ Nguetho hinjam'bu da zä di punba yá ts'oqui n'da ɛ yá ji yɛ ndani nɛ yɛ dɛ'yo. ⁵ Janangue'a bi 'yɛn ra Cristo 'bu mí zɔcua ja ra häi, bi 'yɛmp'a Oja rá Ta:

Hinga njuan̄tho gue'u yɛ zu'uɛ guí nde.

Janangue gá jaqui dán ja'igä ngue dam 'bɔts'egä, bi 'yɛn'a ra Cristo.

⁶ Ne hin gnán johya n'da ran t'unni ngue yɛ zu'uɛ bi t'upɛ ja ra sibi, xínga gue'u yɛ 'bɔts'e nangue yɛ ts'oqui.

⁷ Janangue dá ɛngä: “Bá ɛcä ya ga ɔt'ä ni pähä ma Oja i, dam 'bɔts'e zɛɛgä, tengu män t'o't'i bu ja nim hma,”

bi 'yɛn'a ra Cristo. ⁸ Nu'a rá mbadi bi mangua, hin nán johya Oja ɛ yɛ 'bɔts'e gue yɛ zu'uɛ bi t'udi nangue yá ts'oqui n'da, madague'bu gue'a bi man'a n'da rán t'ɛdi a.

⁹ Pɛ xɔ bi 'yɛm mahɔn'a buya: “Bá ɛcä ya gue ga ɔt'ä ni pähä, ma Oja i, gue dam 'bɔts'e zɛɛgä.” Gue nde da ma, dí 'ueh ya yɛ 'bɔts'e mí ja, nɛ din ja nɛ man'da ra 'bɔts'e. ¹⁰ Nu ra Jesucristo bí 'yɔt' rá pähä Oja, gue bi unse rá ja'i n'dandí thoho bi juadi. Janangue'a bi hogahɛ Oja ya. ¹¹ Nu yá mbäja yɛ israel mí ɔt'ɛ yá 'bɛfi gátho yɛ pa, nɛ thocpa thoho midi un yɛ 'bɔts'e, madague'bu hinjam'bu mí sä di hocpa yá ts'oqui n'da ɛ. ¹² Pɛ nu ra Jesucristo n'dandí thoho bin uni bim 'bɔts'e nangue ma ts'oquihɛ, pɛ him man'dandí din uni. Ne bí 'bɛpɛ 'darbɛ ní mandaui Oja ya. ¹³ Ne guerpɛ bí 'bɛpɛ ya, gue'bu go bi dɛp'u yán suiɛ. ¹⁴ Nguetho nangue n'dandí thoho bin unse, janangue'a bi juadi bi hoc'u to'o bi 'yɔt'e yá mbɛti. ¹⁵ Guesɛ a rá Hogandahi Oja di jajɛ ga pɛhmbɛ a mangua, 'bu mí ma:

¹⁶ Nu ran hoqui ga ɔrpa yɛ ja'i 'bu m'bejua, din ja tengu na, ga bɛnba bu ja yá mbai ma pähä zɛɛ, da ndesɛ gue da dɛngui.

Nguetho ga un man 'yomfɛni bu ja yán 'yomfɛni ɛ.

¹⁷ Ne xɔ bi 'yɛm mahɔn'a:

Him man'dandí gam bɛngä yá ts'oqui, nɛ xínga gue'u yɛm fɛ'ts'i mí ɔt'ɛ,

bi 'yɛn rá Hogandahi Oja. ¹⁸ Nangue Oja bi punba ma ts'oquihɛ, hingui sä ga unhdɛ mí da yɛn t'unni dí punba ma ts'oquihɛ.

Da zä ga sɔmhbu bu 'bu Oja

¹⁹ Ma zi cu ahɛ, gam bɛmhbu nangue a ra nyonhoqui mi ja, njo'o n'da ra ja'i thoho mí sä da yɛrpɛ man'da xɛn dɛxqui, nɛ gue'a í t'u'a ra 'bɔt'e mí ndam bu. Pɛ nuya bi zä dí cɛthɛ bu ja a rá ngu Oja mahɛts'i, man'da xɛn dɛxqui. Ne dí cɛthɛ nangue a rá ji ra Jesucristo, bi hogahɛ. Ne hin dín suhu ya. ²⁰ Ne dí cɛthɛ nangue a ra 'yu ma'da'yo gue i 'bai. Nguetho bi 'uegahɛ ra 'bɔt'e mí ndam bu ja ra goxthi, 'bu mí unse rá ja'i ra Cristo ya. ²¹ Nu'a ra Jesús, gue'a ma hmumbäjahɛ, nangueju gue yút'uhnigahɛ Oja. ²² Janangue'a mbähä ga sɔmhbu bu 'bu Oja ya, n'dat'a gam bɛmhbu majuaŋi i ndejɛ. Nguetho bi mberca ma mbaihu nangue rá ji ra Cristo, hin gam bɛmhbu gue dín dupatehɛ yɛ ts'oqui ya. Ne tengu 'bu am 'be't'egahɛ a ra dehe xɛn güe. ²³ Ne ga thoqui ga mamhbɛ a ran ho dí tɔmhbu, hin ga suhu. Nguetho majuaŋi di ja'ts'a rá m hma bi xijɛ Oja gue di pɔju. ²⁴ Mbähä dan xänbahɛ ga ɔthɛ ran huɛcate, nɛ 'da dán ɛhyadahɛ ga ɔthɛ a. ²⁵ Ne hin ga ɔthɛ tengu ɔt'i 'da him mi sɔm bu ja mam petihɛ. Pɛgue mbähä ga thoqui dam petihɛ, nɛ dan xänbahɛ n'da ngu n'dajɛ. Ne man'da ga humbi ga ɔthɛ ya, nguetho ya mí ts'utho ba ɛh ra Hmu. ²⁶ Pɛ nu'bu dí ndesɛ ga thoctahɛ yɛ ts'oqui 'bu ya má pɛhmbɛ a majuaŋi, tengu'bu hin dá jamansuhɛ a ra 'bɔts'e xtím pungahɛ. Pɛ ya hin'yɛ 'bɛ'a man'da sä ga umhbɛ buya, gue dí mba ma pungui ma ts'oquihɛ. ²⁷ Pɛ hɔnt'a ra mbidi gan nuhu 'bu, gue ran unbi dí co'ts'a Oja, nangue ra sibi nts'utho 'bu bi dɛ, gue di jua ɛ yán suiɛ Oja. ²⁸ Gam bɛmhbu tengu ran t'ɛdi bin t'un ra Moisés, gue'bu 'bu a n'da i ɔt' ram fɛ'ts'i, nɛ di nɛqui yoho o gue hyu yɛ testigo gue bi nu, bi tho a ra ja'i buya, nɛ hin da mba ma huɛqui. ²⁹ Pɛ ha hin dím bɛmhbu

gue man'da nts'utho ran ts'embi ga nuh_u 'b_u dí m bēni ga nēmh_u b_u hāi a rá Ts'ant' u Ojā, nē dí ēmh_u nte di muui a rá ji xtí hoga ma mb_uih_u, nē' b_u dí numan' u tho a rá Hogandāhi Ojā gue mí ēna xtí huēgah_u.

³⁰ Pē dí pāhmb_u a ra Hmu gue bi ma: “Nugā ma 'bēfi ga ju't'i, ga un'na rá muui bi 'yōt'e.” Nē bi 'yēn ra t'ohni: “Da zēmba yá t'uhni Ojā 'b_u di thoqui da 'yōt' ra ts'oqui.” ³¹ ēmme nts'utho 'b_u da dīnba yá ts'oqui n'da a Ojā b_u ja ran juānbi, gue'a i 'b_ui. ³² Pē dami bēmh_u 'bē'a gá 'yōth_u u y_u pa x_u thogui, gue'b_u ja gmí tīmh_u ran nēqui. X_un ho gá 'yōth_u, jante tho gá hyāth_u y_un unbi x_un ndoho.

³³ Nē 'da ah_u bi mba nthenni ah_u, nē bi mba ma un'ni ah_u b_u ja yá hmi y_u jā'i. Nē mi'da ah_u gue hin gá suh_u da mba ma un'ni ah_u 'b_u 'darb_u gmí 'yoh_u u bi mba ma unbi. ³⁴ Nē hin gán suh_u gue gá zēnguah_u u ni cuh_u 'bāp_u ja ra fādi, nē gán johya thohoh_u 'b_u mí thān'nah_u 'bē'a gmí pēs'h_u. Nē gá pāhmb_u ja ah_u b_u mahēts'i a man'da x_un ho, gue da hyāt'i mazāi. ³⁵ O guí ēs'h_u a gní hyuth_u nzamb_ui, janangue'a din 'da ah_u n'da ran t'unni x_un ndoho. ³⁶ Pē i jatho ga sēth_u ts' u, n'dahma da zā ga ōth_u rá pāhā Ojā, janangue ga hāmhb_u a bi ma majuāni di 'daj_u. ³⁷ Nguetho i mam b_u ja rá t'ohni Ojā: Mi ts'utho ba ē'a i ja gue ba ēhē, ya hin da ya'a ba ēhē, nē di 'da ah_u a guí tōmh_u.

³⁸ Nē nu' u to da 'yēc'yēi majuānigā, gue' u ga hocpa yá ts'oqui, ga ēmbi x_un ho b_uya, nē ga un'nd_u ra temazāi u. Pē nu' u bi mbengui hin ga numanho u, bi 'yēn Ojā. ³⁹ Pē nuj_u hinga guej_u dá penj_u guerp_u xcá nuh_u ran unbi mazāi. Pē dí ēc'yēih_u gue majuāni a Ojā, janangue'a din jaj_u ra temazāi.

11

Nē gue'a ná ēc'yēih_u majuāni a Ojā

¹ 'Bē'a nam bōn'a na ēc'yēih_u majuāni a Ojā. Nám bōni, gue dí ēc'yēih_u majuāni ga hāmhb_u a ran ho bi xij_u Ojā. Nē nam bōni ga ēc'yēih_u majuāni 'bē'a gātho i ma Ojā, madague'b_u hin dí nuh_u a. ² Nu ma bombōtah_u bi hnumanho nguetho bi 'yēc'yēi majuāni a Ojā. ³ Dí ēc'yēih_u majuāni bi 'yōt' Ojā y_u ximhāi, madague'b_u hin dá

nuh_u 'b_u mí 'yōt' u. Nu'b_u mí 'yēna din ja, ya bin ja b_uya, gue bi 'yōt'e nangue u 'bē'a him midí nēqui. ⁴ Nu'a ra Abel bi un Ojā n'da ra 'bōts'e x_un ho xinda gue a bi un a ra Caín, nguetho bi 'yēc'yēi majuāni a bi xi Ojā. Nu'b_u mí thānba a rán t'unni ra Abel, bi fādi bi numanho Ojā a. Nē madague'b_u bi du ra Abel, pē tengu 'b_u 'būtho, gue urcah_u 'bē'a mí ōt'a, gue bi 'yēc'yēi majuāni a Ojā. ⁵ Ngutho ra Enoc, bi 'yēc'yēi mbo rá mb_ui a majuāni. Janangue'a bi ts'ixp_u ja rá ngu Ojā nē him bi du. Nē him bi thīngua ja ra hāi a, nguetho bi zix'a Ojā. Nē i ēn ra t'ohni: “Nu'b_u hin ní ts'its'i, bi hnumanho a.” ⁶ Pē nu'b_u i 'b_u a n'da i nde da zōm b_u 'b_u Ojā, pēgue da 'yēc'yēi majuāni i 'b_u a, nē da 'yēc'yēi majuāni din t'un ran ho a to i hon Ojā. Nguetho hingui sā da numanho Ojā n'da 'b_u hingui ēc'yēi a majuāni. ⁷ Bi 'yēc'yēi a ra Noé gue majuāni a mí xi Ojā din ja a ra dāmbant'i, madague'b_u hin ní nu. Nē bi 'yōt'a ra dābarco bi xifi, guerp_u da yān' u i 'b_up_u rá ngu. Nē bi 'yēmbi x_un ho Ojā a nguetho mí ēc'yēi mbo rá mb_ui a Ojā. Nē gue'a í nēqui hing y_u 'yēc'yēi gātho ra ximhāi, jān í ts'emba u. ⁸ Bi 'yēc'yēi majuāni Ojā a ra Abraham. Janangue'a bi bōm 'b_u mí zon'na Ojā, gue da mba b_u ja a ra hāi bi xi Ojā gue di unni. Bi nēxp_u ja rá hāi zēhē, nē him mí pādi hap_u man ní mba. ⁹ Nē nu'b_u mí zōm b_u, pē bin 'yōtho b_u. Nguetho bi 'yēc'yēi majuāni gue ja nín zām b_u rá ngu Ojā mahēts'i. Janangue'a bi hyōtho y_u ngum'bōt'e b_u. Nē ngutho bi 'yōt'a ra Isaac rá ts'ant' u, nē a ra Jacob rá 'beto, gue nē' u da gomhb_u ra herencia bi sih majuāni ra Abraham. ¹⁰ Nguetho nu ra Abraham mí tō'mi da zōni nín zām b_u ja n'da ra dāhnini gue mahēts'i, din ja hōn' b_u go njām' b_u, gue bi bēn Ojā nē bi 'yōzēhē. ¹¹ Nē bi 'yēc'yēi majuāni a ra Sara, nē gue'a í hyān rá ts'ēdi Ojā a gue dim 'b_uh rá ts'ant' u. Nē him mí sā xtím 'b_uh rá t'uhni, gue ya x_um bōmbe. Pē bim 'b_u' a rá ts'ant' u, nguetho bi bādi majuāni da 'yōt'a bi man Ojā. ¹² Nē ngutho ra Abraham, madague'b_u ya xí thoh y_u pa gue mí sā xtím 'b_uh yá t'uhni, pēgue bi zōni bim 'b_uh yām bom' beto ēmme x_un ngu, tengu y_u sō mahēts'i, o tengu y_u 'bomu b_u ja ra ndendejā, gue njongui hāt'i da mbede.

13 Ne gätho u bi du 'bu him mani hyan a ran ho bi xi Oja. Pe tengu'bu mí handi yatho bu bí ja a ran ho bi sifi, nguetho mí ec'yeyi mbo yú mbui gue majuañi din t'unni. Janangue'a bin johya 'bu mí beñi gue da nu a. Jananjabu bi manse tengu'bu bi thotho ua ja ra ximhäi u. 14 Ne nu u im ma tengu na, i udi gue i 'yotho ne i hon man'da ra häi gueru din zai. 15 Ne nu'bu xtám beñtho a ra häi bu xpí bøn u, mí sä xtá mbeng mahøn'a u 'bu. 16 Pe mí nde n'da ra häi man'da xun ho, gue nde da ma, ra häi mahets'i. Janangue'a bin johya Oja gue da 'yembi yú Oja u, ne bi hocpa yú hnini u. 17-18 Ne nu'bu mí ts'ap rá mbui ra Abraham, gue bi sifi bá si a rá ts'unt'u ra Isaac, da mbøspa Oja. Ne mí nde xtá 'yot'e, nguetho bi 'yec'yeyi majuañi a Oja, madague'bu bi xifi dim 'buh yám bom'betó 'bu bi xand ra Isaac. 19 Gue'a bi beñ'a ra Abraham gue i ja rá ts'edi Oja da xox u xun du. Janangue'a tengutho 'bu bi dambeni bu 'bu u xun du a ra Isaac 'bu mam bá si mahøn'a a rá ta. Ne n'da ra hmepya bi 'yot' na. 20 Ne nangue a bi 'yec'yeyi majuañi ra Isaac gue da gomhu rán ho Oja u yú t'uhni, janangue bi sih majuañi ra Jacob ne ra Esaú gue da mba majapi. Ne bi sifi 'be'a bi zänba Oja n'da ngu n'da u. 21 Ne ngutho a ra Jacob, bi 'yec'yeyi majuañi a ran japi bi man Oja. Ne ní mba bu da du, pe bi thocpa a ran japi u yú 'beto, gue'u yú ts'unt'u ra José. Ne bi dande Oja 'bu mí dospa rá ya rá tøhø a ra Jacob. 22 Ne a ra José bi 'yec'yeyi majuañi a bi man Oja. Janangue'a nu'bu mí ts'utho da du, bi xi u yú menguhu gue yu israel, gue da zøni da mbeng bu yú häi zehø. Ne bi xifi da thux'a ra ánima 'bu bi bøm bu u, gue'a ra José xí du. 23 Ne rá ta ne rá mbe ra Moisés 'bu mim 'buh ra Moisés, bi 'ya'a rá ts'unt'u an hyuzna. Ne him bi numansu a rán t'edi ra ts'ut'abi gue mí ma xtí tho u yú ts'unt'u yu israel. Nguetho midí nequi din hocja'i, ne mí ec'yeyi majuañi di jamansu Oja. 24 Ne a ra Moisés guexta'a mí ec'yeyi majuañi a Oja. Janangue'a nu'bu mín dan'yohu, him mam bi nde da t'embi rá ts'unt'u a rá t'ixu ra ts'ut'abi bu Egipto, gue xtán zä xtín jase rá ts'edi. Ne gue'a rá t'ixu a ra ts'ut'abi bi dím bu mán t'agui ne bi tede. 25 Pe man'da bi nde 'darbu bin unbah u yú t'uhni Oja a ra Moisés nu'u yú menguhu,

xinda gue'bu xtán den rán johya ra ximhäi gue ní mba bu da guadi. 26 Ne nu'bu mín 'yomfëni ra Moisés, man'da di muui 'bu n'dat'a yun ts'ante da nuui ra Cristo, xinda gue'bu xtí manda 'be'a gätho mí ja bu ra häi Egipto, nguetho man'da mí numanho 'be'a di un Oja m'bejua. 27 Ne nangue bi 'yec'yeyi majuañi ra Moisés, janangue'a bi bøm bu ra häi Egipto, ne him bi zu a nán cue a ra ts'ut'abi. Pe bi hyut'an zambui, nguetho bi badi in 'youi Oja, madague'bu him mí nu. 28 Pe bi 'yec'yeyi majuañi a bi xi Oja a ra Moisés, janangue'a bi 'yot'a bi xifi, ngue bi manda dí cots'i ra ji bu ja yú 'yojut'i yu israel. Janangue'a him bi thop yú mbudi ts'unt'u u yu israel 'bu mam bá eh rá m 'behni Oja. Gue'a t'embi ndabaxjua bi du'mi bi 'yot'u. 29 'Bu mí 'yec'yeyi mbo yú mbui i ja rá ts'edi a Oja u yu israel, janangue'a bi jap'a Oja bi hocpa n'da ra 'yu bu ja ra deja, gue bi tho u. Pe nu'bu mí 'yena ne u xtá 'dax'u yu me egipto, gue'u mí cute, bi comp' ra dehe bi du u buya. 30 Nu yu israel bi sifi di the'ts'a ra dahnini Jericó gätho nyoto pa, nguetho ma mbä't'i ra jado a ra hnini. Ne nu'a í 'yec'yeyi majuañi a Oja, ne gue'a í yot' ra jado a 'bu mí gua'a nyoto pa di the'ts'i. Ne bi zä bi dap ra hnini u yu israel buya. 31 Pe mí 'buru n'da ra xisu gue ra Rahab. Ne madague'bu man ra 'yomt'ëni mam'bet'o, pe hinga ne a bi tho a 'bu mí tho yú menguhu gue him mí ec'yeyi Oja. Ne nu'a í zimmanho u yám 'behni yu israel, ne gue a í fadi mí ec'yeyi mbo rá mbui a Oja. 32 Ne xun ngu mi'da xtán zä xcá xi ahü, pe hinga xot'a yu ora ga xi ahü, nangue ra Gedeón ne ra Barac, ne nangue ra Sansón ne ra Jefté, ne nangue ra David ne ra Samuel, ne gätho mi'da yu pøngahya. 33 Ne mí ec'yeyi majuañi Oja u, ne gue'a í hyan rá ts'edi Oja u, gue bi dap yu ja'i mí 'buru n'danni mi'da yu häi 'bu mín suhmbu. Ne bin ts'ut'abi xun ho. Ne mí ec'yeyi majuañi a bi sifi, janangue'a gätho bi zä bi 'yør buya. Ne nu'u mi'da mí ec'yeyi majuañi a Oja, janangue'a him bi za yu dazate. 34 Ne him bin zø u mi'da bí thøtru ja ra orno 'bu emme midí thoni nám pa, nguetho bi 'yec'yeyi a majuañi u. Ne him bi zä bi tho mi'da 'bu mí t'embi xtá tho nangue ra juai. Ne nu'bu mí güent yú ja'i u mi'da, bi jap'a Oja bi zaqui. Ne madague'bu him mí

ja yá ts'edi ɯ mi'da, pɛgue tengu'bu ya mí ja yá ts'edi 'bu mí 'yɛc'yɛi majuɔni Oja, nɛ gue'a í 'da ɯ yɯ dofui yán saiɦ. ³⁵ Nɛ mí 'bu í 'da yɯ xisu 'da'a n'danni, gue xí du yá t'ɯhni. Pɛ bi dɔmbɛni ɯ yá t'ɯhni 'bu mí 'yɛc'yɛi majuɔni ɯ yá mbe. Nɛ nu'ɯ mi'da bi ndesɛ bi tho nangue'a bi 'benza, nɛ him bi nde bi goh yá mbui guɛpɯ xtá mba ma thøgue, nguetho bi 'yɛc'yɛi majuɔni da bømanho bu ja ran dɛte ɯ, da mba bu ja ra te man'da xɯn ho. ³⁶ Nɛ nu'a í 'yɛc'yɛi majuɔni ɯ mi'da, nɛ gue'a í hyät' yɯn ɯcpi gue bi t'ɯspi, nɛ bi hyät' 'bu mí mím 'benza, nɛ'bu bi thu't'i 'da nangue yɯ cadena nɛ bi jot'a fädi. ³⁷ Nɛ bi tho ɯ 'da gue bi mba ma bat'ado. Nɛ nu'ɯ mi'da bi thɛngui nde nangue ra thɛgui. Nɛ mi'da í tho ra juai 'bu mí sifi da mba ma thøgue. Nɛ mí 'yotho ɯ mi'da, nɛ í huɛhi thoho ɯ, mí he yɯ xidɛ'yo, nguetho pa ma ɯcpi. Nɛ mí sä ran ɯ gue mí pa ma ɯnbi. Nɛ gätho ɯ bi hyät'i, nguetho bi 'yɛc'yɛi majuɔni a Oja. ³⁸ Nɛ him mí fädi gue man'da xɯn ho ɯ, pɛ man'da di muui ɯ xinda gue'ɯ gätho ra ximhäi. Pɛ ha sä mí 'yotho bu ja yɯ ɯhäi 'bu mí 'dagui, nɛpɯ ja yɯ t'øhø. Nɛ mí 'buɾpɯ ja yɯ hyädo nɛpɯ ja yɯ hyähäi. ³⁹ Pɛ gätho bi hnumanho ɯ nangue bi 'yɛc'yɛi majuɔni Oja. Janangue'a i pa mfɛni thoho ɯ. Pɛ him 'bex bi hyän a bi xi a Oja di unni. ⁴⁰ Nguetho xí zän Oja 'bɛ'a man'da xɯn ho da 'yøt'e nanguejɯ, gue 'darbu ní hɔmhbu ran ho ɯ mí 'buh maya'bu.

12

Thocpa thoho ga tɛnhdu a ma ngɯrpihu ra Jesús

¹ Janangue'a nuju i 'bui xɯn ngu yɯ ja'i gue xɯ 'yurcahu a majuɔni Oja tengu ja dá xi ahɯ. Janangue'a ga 'ueju ts'ɯ gätho di pajɯ, nɛ yɯ ts'oqui gue tengu'bu an thu't'i ma guahu, n'dahma ga häthɯ dan tihmbɯ nangue'a ran taha bin 'daju guɛpɯ go him min sä. ² Nɛ thocpa thoho ga hanthɯ a ma ngɯrpihu ra Jesús, janangue'a da zä n'dat'a ga øthɯ buya. Nɛ di jaju ga øthɯ tengu bi 'yøzɛhɛ, gue bi 'yɛc'yɛi majuɔni a Oja, nɛ gue'a í hyät' ran ɯnbi bu ja ra pont'i a. Nɛ nu'a ran dɛte bi nu, yán dɛte ɯ yɯ ts'om'bäi, ɛmmɛ ma ɯcpi a. Pɛ him bi zu da nu a tengu a, nguetho mí pädí din ja ran johya m'bejua

nanguejɯ. Nɛ nuya bí 'buɾpɯ mahɛts'i 'darbu ní mandauí Oja. Nɛ guɛpɯ i sixcahu bu. ³ Nɛ gam bɛmhbu tengu bí 'yøt' ra Jesús, bi hyät' 'bu mí ts'ui, nɛ'bu bin ɯnba bu 'buh yɯ ts'om'bäi. Janangue'a hin dan xømbuihu, nɛ hin gam bɛmhbu gue ga penju. ⁴ Pɛ nu ahɯ hinga ná ɛs'hɯ yɯ ts'oqui guɛpɯ gdí tuhu. Pɛ dami 'yɛs'hɯ ɯ, madague'bu gdí tuhu 'da ahɯ. ⁵ Ha gá pumbɛnihu a ran zofo gue i xiju Oja, gue yá t'ɯhni gahu a, tengu mam bu ja ra t'øhni bu i ɛna:

Ma ts'unt'ɯ i, dami bɛni 'bɛ'a dí mbɛp'a a ni Hmu, gue'bu bi xi i hapɯ gá 'bedi.

Nɛ xín gui säman'ɯ 'bu bi zu i.

⁶ Nu'a ra Hmu i xänba ɯ di huɛqui, nɛ i fɛ ɯ gätho ɯ i ɛmbi yá t'ɯhni.

⁷ Dami hyäthɯ ɯ yam fei, nguetho gue'ɯ i xän'nahɯ ɯ. Nu Oja i ɛna yá t'ɯhni ahɯ. Nɛ jo'o n'da ra t'ɯhni gue hin da xänba rá ta nangue yam fei. ⁸ Pɛ nu'bu hin da mbɛp'ahɯ Oja, tengu ɯ gätho yá t'ɯhni i fei, nu'bu, masque hin yá t'ɯhni ahɯ 'bu. Guín jahɯ tengu ra t'ɯhni gue hinga mfädi to'o rá ta. ⁹ Nɛ man'da, nu'bu mín t'ɯhnihu, gue'bu mí mbɛgba ma tahɯ däm 'buhmbɯ ua ja ra häi, dá numansuhɯ ɯ. Hanja man'da hin dín umhbɯ da mbɛgbahɯ Oja, rá Ta ma mbuihu, janangue ga tihmbɯ ra te ma mbuihu. ¹⁰ Nu ma tahɯ ua ja ra ximhäi bi mbɛgbahɯ 'bu n'dandj, gue mí mím bɛni xɯn ho. Pɛ nu Oja 'bu i fɛgbahɯ, zäi xɯn ho i ørcahu, gue di jaju xtán hothogahu tengu a. ¹¹ Majuɔni hin dí ɛmhbu xɯn ho a ram fei 'bu ra ora dí sähu a, nguetho xɯn ɯ. Pɛ nu'bu bin hoh ma mbuihu nangue ram fei, nɛ dí 'bumanhohɯ buya, nɛ i hu ma mbuihu.

Nts'utho 'bu ga hɛhmbɯ rá nde Oja

¹²⁻¹³ Janangue'a dan ɛhyahu mahøn'a gue ga thojɯ a rá 'bɛfi Oja, nɛ hin ga 'uehmbɯ. Pɛ ga haxhu ra 'yu xɯn juani. Nubuya nu ní guahu guí hɛmfɯ, mí ɛna xtá 'uagui, pɛgue da yäni, da hyä ra ts'edi mahøn'a. ¹⁴ Nɛ gui hyomhbɯ hin gui dambhu n'da ra sai. Nɛ gui hyomhbɯ ra hogambui. Nguetho nu'a hin'yɯ ra hogambui hin da zä da nu a ra Hmu. ¹⁵ Nɛ 'da gdám fäxta nin 'yomfɛnihu n'da ngu n'da ahɯ, janangue'a hin dim 'bu i 'da ahɯ hin da nde rá mate Oja. Nɛ xinga n'da ahɯ din ja tengu n'da rá 'yɯ ra ts'oqui,

gue hin di nequi 'b_u rá mb_udi, p_e nu'b_u bi b_ots'e din x_andi, di ts'on _u mi'da b_uya. ¹⁶ N_e dam f_ahmb_u njon dan 'yomt'ɛnihu. N_e x_in ga samh_u a rá mate Oj_a, tengu bi 'y_ot' ra Esaú, gue í pá a ra t_uh_u a rán j_api mí ɛna xtí un'na Oj_a, gue rá mb_udi ts'unt'_u ra Isaac. ¹⁷ N_e guí p_ahmb_u 'b_e'a bi 'y_ot' ra Esaú, gue m'bejua bi nde a ran j_api mí ɛna xtí un'na rá ta. P_e him mam bi z_a bi un'na. N_e ts'edi bin zoni, p_e him bi d_ini 'b_e'a xtá 'y_ot' mah_on'a gue xtá hy_an'a. ¹⁸ Gam b_emhb_u 'b_e'a bi 'y_ot' y_u israel, bi z_om b_u ja n'da ra t'øh_o ua ja ra ximh_ai, guerp_u bi d_e ra sibi nts'utho, n_e bi 'b_exui y_u güi tengu 'b_u ra xui, n_e bin ja ra nd_onth_i 'b_u mi sih y_an t'ɛdi Oj_a _u. P_egue n'da ra hm_epya a tengutho b_u rá ngu Oj_a gue ɛmm_e x_un d_uxqui. ¹⁹ N_e bi 'y_oh ra th_uxi, n_e rá nde Oj_a bi 'y_o _u. N_e nu'b_u mí 'y_o a rá nde _u y_u israel, ɛmm_e bi 'y_ah ra mate gue hin da 'y_oh mah_on'a, nguetho ɛmm_e bin su. ²⁰ Him mí h_at'i da 'y_o a ra nde bi xifi, bi 'y_ena: “Xinga n'da ra j_a'i n_e xing y_u zu'u_e da z_a da d_acua, nu'b_u da d_acua, 'b_exque da tho, n_e da mba ma 'y_e'mado o gue da mba ma s_unza.” ²¹ ɛmm_e nts'utho 'b_e'a bin ja b_u. N_es_e ra Moisés bi 'y_ena: “Dí fet'i gue dín su.” ²² P_e nuj_u ya nju_antho rá hnini Oj_a b_u mah_ets'i dí c_uth_u, i p_ap_u ma mb_uih_u, gue Oj_a z_ai 'b_ui. N_e i t'ɛmbi ra t'øh_o Si_on a rá hnini Oj_a, n_e i t'ɛmbi Jerusalén b_u mah_ets'i. N_e dá s_omhb_u b_u 'b_uh y_am 'b_ehni Oj_a mah_ets'i gue y_u mahu_ahi thofo, guerp_u di munts'i i th_ande Oj_a ɛmm_e di johya. ²³ N_e dá c_uth_u b_u an thuts'i ma thuhuh_u b_u mah_ets'i, guerp_u d_am p_etih_u g_atho to'o bi hy_an ra herencia bi un Oj_a. N_e dá c_uth_u b_u bí 'b_u Oj_a ra Z_e'mi di ju_anbi g_atho. N_ep_u 'b_uh y_a mb_ui _u i tu, gue nu'_u bi t'ɛmbi x_un ho 'b_u mí hoc'a Oj_a. ²⁴ N_e dá c_uth_u b_u 'b_uh ra Jesús ma hocpateh_u b_u bí 'b_u a i ørc_uh_u ran hoqui ma'da'yo. N_e dí c_uth_u nangue rá ji ra Jesús 'b_u mí tho, í p_ungah_u Oj_a a. Janangue'a man'da x_un ho i xij_u rá ji 'b_u mí tho, xinda gue'a rá ji ra Abel 'b_u mí tho, nu'a i ma di _unba a to bi hyo a. ²⁵ Janangue'a i jatho dam f_ahmb_u hin ga h_ehmb_u a rá nde a in zoj_u ya. Gam b_emhb_u him bi z_a bi zo a ran _unbi _u bi mb_esta a rá nde Oj_a, 'b_u mí ts'ocua ja ra ximh_ai. Janangue'a 'b_e xingui ts'_u da z_a ga sohmb_u ran _unbi 'b_u ga

f_estah_u a Oj_a, nguetho mah_ets'i b_u in zoj_u ya. ²⁶ Nu'b_u mí man y_un t'ɛdi Oj_a b_u ja ra t'øh_o, bi japi bi 'y_an ra h_ai. P_e nuya i ɛn Oj_a: “Man'dand_i ga japi di 'y_ani, p_e hinga h_on ra h_ai, p_e n_e mah_ets'i,” bi 'y_en Oj_a. ²⁷ N_e nu'a 'b_e'a g_atho hingui d_u, da mba ma b_unt'i. N_e din z_am b_u _u hingui s_a da mba ma 'ueque, gue nu'_u 'b_e'a g_atho bi z_an Oj_a gue din z_am b_u. ²⁸ N_e bin 'daj_u b_u di manda Oj_a gue hingui s_a da mba ma 'ueque. Janangue'a ga xihmb_u jamadi Oj_a, n_e ga th_andeh_u ngue ga numansuh_u n_e ga suh_u. N_e gue'a numanho a b_uya. ²⁹ Nguetho nu ma Oj_ah_u di juadi 'b_e'a hingui numanho tengu ra sibi.

13

Ga øth_u a dí numanhoj_u Oj_a

¹ O guí ɛ'ts'a gnán hu_ej_u n'da ngu n'da ah_u tengu'b_u guidín cuh_u. ² N_e guim b_emhb_u gui s_ayabah_u ja ni ngumhb_u to'o da z_om b_u. N_e nu'_u 'da njab_u mí øt'e, bi zin _u 'da y_am 'b_ehni Oj_a bá n_exp_u mah_ets'i n_e him mí p_adi. ³ N_e dami b_emhb_u _u y_u ofädi, ngue tengu'b_u n'da gn_an ofädithoh_u. N_e guim b_emhb_u _u bi mba ma _unbi, nguetho n_e ah_u i ja ni j_a'ih_u gue s_a da mba ma _un'ni ah_u. ⁴ N_e g_atho ah_u guin numansuh_u a ran th_ati g_a 'y_oth_u ni xisuh_u, n_e a bi 'y_ot'_u mi'da. N_e gam 'b_umanho nangue nin th_atih_u, njon di ts'on a. Nguetho di _unba Oj_a _u to'o da 'y_ot' ran 'yomt'ɛni, n_e _u hinga na din th_ati, n_e _u x_un th_ati nu'b_u i øt' ran 'yomt'ɛni. ⁵ N_e 'yo guí numanhoh_u x_un ngu ra mbeti. P_e gan johyah_u nangue hangu ts'_u i ja ah_u. Nguetho: “Nj_am'b_u ga h_ec'ah_u, thocpa thofo ga jamansu ah_u,” bi 'y_en Oj_a. ⁶ Janangue'a s_a dan johyah_u 'b_u dí ɛmh_u: I f_axcah_u ra Hmu, n_e hin ga suh_u 'b_e'a da z_a da 'y_orc_uh_u y_u j_a'i. ⁷ Damí b_emhb_u 'b_e'a bi 'y_ot'_u y_u ng_urpi gue bi xi ah_u rá m hman Oj_a. N_e guim b_emhb_u 'b_e'a bi b_oni nangue ra te man nám 'b_u _u. N_e gui thoj_u a bi 'yut'ah_u, nangue bi 'y_ec'y_ei maju_ani a Oj_a _u. ⁸ Nu ra Jesucristo hingui dim pädi, gue'b_u go maya'b_u, n_ehya n_e g_atho y_u pa h_on'b_u go nj_am'b_u. ⁹ Janangue'a hin gan h_ehmb_u da ts'ix ah_u b_u ma'ueni, guerp_u i hman y_um hma 'dahma 'dan'yo n_e hingam f_adi. P_e nu'a ná b_emhb_u rá mate Oj_a gue'a ní zac ma mb_uih_u a, xinda gue'a

yɛn t'ɛdi gue 'bɛ'a i ts'i. Nguetho njo'o to'o xí zac yá mbɛi 'bɛ supi 'bɛ ja a i si. ¹⁰ Pɛgue i jajɛ n'da ran ts'ihmɛ, tengu ra hmɛpya gue ra 'bɔts'e mí øt' yɛ mbäjä bɛ ja ra nijä maya'bɛ, him mí ja ran t'ɛdi da zi. ¹¹ Pɛ nu rá hmumbäjä yɛ israel 'bɛ mí mbøspa Ojä nangue yɛ ts'oqui, bi dɛxpɛ mbo a rá ji ɛ yɛ zu'uɛ, guɛpɛ ja ra cuarto man'da xɛn dɛxqui. Pɛ nu yá ngø ɛ yɛ zu'uɛ mí zø bɛ ndehnini. ¹² Nɛ gue'a bi 'yøt' ra Jesús, bin ɛnbi bi du bɛ ndehnini bɛ 'bɛh yɛ israel. Nɛ gue'a rá jisɛ í hoc yɛ jä'i. ¹³ Pɛ ga mbähä ga tɛnhdɛ bɛ ndehnini bɛ 'bɛh ra Jesús, tengu'bɛ n'da na 'bɛngadahɛ bɛ ma'ueni. ¹⁴ Nguetho nuua ja ra ximhäi hin'yɛ ua n'da ma hninihɛ gue din zäi xɛn ho. Pɛ dí homhbɛ ra dähni guɛ njäm'bɛ da gua a, guɛpɛ nín zämhbɛ bɛ. ¹⁵ Nɛ nde'bɛ thocpa tho ho ga thändehɛ Ojä nangue ma ndehɛ, nɛ ga xihmbɛ ra jamadi. Nɛ di thoc'a mam hmamhbɛ a ra Jesucristo, tengu'bɛ di un Ojä ma 'bɔts'ehɛ. ¹⁶ Nɛ hin dam pumbɛnihɛ a na øthɛ ran ho, nɛ hin dam pumbɛnihɛ ga comhbɛ 'bɛ'a jajɛ, nguetho nɛ'ɛ tengu'bɛ yɛ 'bɔts'e i numanho Ojä ɛ. ¹⁷ Nɛ gui 'yøthɛ a xi a ni ngɛrpihɛ, nɛ gui pähmbɛ ja yán t'ɛdi da xi ahɛ 'bɛ'a gui 'yøthɛ. Nguetho i fät'a ni mbɛihɛ ɛ, nɛ i jatho di döp Ojä ra güenda nangue ahɛ. Gui 'yøthɛ a dán johya ni ngɛrpihɛ, nɛ hin da du yá mbɛi. Nguetho nu'bɛ hin gui 'yøthɛ a, xín da bømanho ahɛ 'bɛ. ¹⁸ 'Yäfɛ rá m fäts'i Ojä nanguecähe, nguetho n'dat'a dí m bɛmhbe ga tɛnhde a, nɛ dí nde ga øthe xɛn ho gätho. ¹⁹ Dí ä ahɛ ra mate, gue ɛmmɛ gui 'yäfɛ Ojä di jaqui ga mbagä bɛ n'dihi.

I äp rán japi Ojä ɛ yá cu

²⁰ Nu Ojä ra hocpate a, bi xoxpɛ 'bɛ ɛ xɛn du a ma Hmuhɛ ra Jesucristo, nu'a di jamansuc ma mbɛihɛ. Nɛ nu'a rá ji í hoc'a ran hoqui njäm'bɛ da guadi. ²¹ Nɛ dí äp rá mate Ojä da 'yøt'ahɛ hin hapɛ gui 'bɛhmbɛ, n'dahma da zä gui 'yøthɛ rá pähä a. Nɛ dí äp rá mate da 'yørcahɛ 'bɛ'a gätho i nde a rá ts'ɛdi ra Jesucristo. Ga numansuhɛ Ojä gätho yɛ pa mazaí. Nɛ hønt'a gam bɛmhɛ a. ²² Ma zi cu ahɛ, dí ä ahɛ ra mate hin gan xømbɛihɛ gui 'yøhmbɛ na ran zofo, nguetho nuna ram hma dá ot'ahɛ hingui ngu 'bɛ'a

ma. ²³ Ja n'da ram hma dí nde ga xi ahɛ, nu'a man 'yohɛhɛ ra Timoteo ya bi so'ts'i. Nu'bɛ da zøcua n'dihi, ga six 'bɛ dá mba bɛ. ²⁴ Zɛnguagahɛ ts'ɛ bɛ gätho ni ngɛrpihɛ, nɛ gätho ɛ yɛ cu gue ma mi'yɛc'yɛihɛ. Nɛhya bá nɛxpɛ Italia i pɛn'nahɛ ran zɛngua. ²⁵ Nɛ dí äp rán japi Ojä nangue gätho ahɛ. Nɛ hønt'a dí xi ahɛ ya.

SANTIAGO Ra sɔcuɔ bi 'yo't'a ra Jacobo Santiago

Ran zengua

¹ Nugä drá Jacobogä, rá 'yɛhɛgä Ojɔ nɛ ma Hmuhɔ ra Jesucristo. Nɛ hɔnbu go hapu gá mbähä n'da ngu n'da ahɔ, dí zengua ahɔ ma mɛni ahɔ, ngue n'dat'u mam bombɔtahɔ u 'de'mayoho yú ts'unt'u ra Israel.

Di 'daju ran 'yomfɛni Ojɔ

² Ma zi cu ahɔ, nde'bu dan johyahɔ 'bu dí sähɔ yun unbi, hɔnt'a go man unbi dín nuhɔ. ³ Nguetho dí pähmbu nu'bu da ts'ac ma t'ɛc'yɛihɔ, gue'a ní jaju ga häthɔ xun ho a. ⁴ Pɛ i jatho ga häthɔ xun ho nɛ hin gan suhɔ, nɛ gue'a dín te ma mbuihɔ a, nɛ di hajɔ xun ho ra ts'edi, nɛ nte ga 'behmbu buya. ⁵ Pɛ nu'bu hin dí pähmbu nda'a xun ho ga ɔthɔ, ga äfu Ojɔ ran 'yomfɛni nɛ di 'daju a. Nguetho di unni xun ho to'o da 'yäpi, nɛ hin di japi da mbɛ'ts' rá sä n'da. ⁶ Pɛ jatho n'dat'a gam bɛmhbu 'bu ja 'be'a dí äfu, nɛ hinga 'dahma'dan'yo gam bɛmhbu. Hin ga ɔthɔ tengu ra t'ɔthe bu ja ra dädädehe, hɔnbu go hapu ní 'yɛn ran dahi. ⁷ Nu ra jɔ'i i ɔt'e tengu a, sä im bɛni di un'na i äp a Ojɔ, pɛ nte di unni. ⁸ Nguetho 'dahma'dan'yo im bɛnsɛ, nɛ hingui sä n'dat'a da 'yɔt'e. ⁹ Pɛ ɛmme di johya n'da zi hyoya 'yɛc'yɛi, nguetho i pädí ɛmme xun ngu di muui bu nan nu Ojɔ. ¹⁰ Nɛ'a ra mɛmbɛti 'yɛc'yɛi, ɛmme di johya 'bu mi bädí hinga gue'a rá mbɛti ní numanho Ojɔ a, ngue nu rá mbɛti tengu yú dɔni u yu paxi i hɔe. ¹¹ Ngue nu'bu xpám bɔx ra hyadi ɛmme xum pa, di hmang yu paxi nɛ i hɔh yú dɔni buya, nɛ him man di nɛcmanho. Din jabu n'da ra mɛmbɛti 'bu hɔnt'a ra mbɛti in numanho, madague'bu di thoqui dim pɛfi, pɛ di 'bedi 'be'a gätho i pɛ'ts'i.

Ga häthɔ 'bu bi ts'äjɔ

¹² Nu'bu ga häthɔ yun unbi, dan johyahɔ buya. Nguetho nu'bu mi ts'äjɔ nɛ dá häthɔ, ya dín 'daju ra temazai, tengu bi man Ojɔ di 'daju 'bu hɔnt'a gam bɛmhbu a.

Dím bɛnsɛhu yu ts'oqui

¹³ Nu'bu 'bu'a n'da da bɛni da 'yɔt'a n'da ra ts'oqui, pɛ hin da 'yɛna Ojɔ bi bɛnbi. Nguetho xun ho Ojɔ nɛ hingui xifi da 'yɔt' ra ts'oqui n'da ra jɔ'i, nɛ xín da zä da si Ojɔ da 'yɔt' ra ts'oqui. ¹⁴ Pɛ n'da ngu n'da yu jɔ'i 'bu im bɛni da 'yɔt' yu ts'oqui, pɛ bin 'yɔrpazehɛ nangue rán 'yomfɛni sɛ. ¹⁵ Nɛ nu'a 'be'a bi numanho sɛ, nɛ nu'bu mi bɛni da 'yɔt'e, nɛ gue'a dí mbuxca yu ts'oqui rá mbui a. Nɛ nu'bu mi 'yɔt'u yu ts'oqui mi bɛni, nɛ man'da bi thoqui bi 'yɔr buya, nɛ gue'a dí nu ran unbi mazai a buya. ¹⁶ Ma zi cu ahɔ, hin dan hyäzehɛhu 'bu dí ɔthɔ yu ts'oqui, gue'a hin gam bɛmhbu Ojɔ di 'bɛcpahɔ. ¹⁷ Nguetho xun hotho 'be'a gätho di 'daju Ojɔ, nɛ hɔnt'u gätho xun ho bí nɛxpɔ bi 'bu Ojɔ, ngue bi zän yu nyot'i ua ja ra häi. Nu'u ja'bu di 'beh yün nɛqui 'bu xu 'bät'u, pɛ nu Ojɔ njam'bu di 'beh ran ho. ¹⁸ Rá pähä zehɛ Ojɔ bi xändgahɔ 'bu má hamhbu rá m hma majuani, nɛ yú t'uhni gahɔ a buya. Janangue'a man'da xun hoju xinda gue'u mi'da gätho bi 'yɔt'e.

Dan xähmbu ram hma nɛ ga ɔthɔ yün thehu

¹⁹ Gue'a dí pähmbu a, ma zi cu ahɔ. Janangue'a dan ɛhya dan xähmbu a rá m hma, xinda gue'bu go dan yäsehɔ, ogue ga ɛmhbu go dí pähɛhu ngue dan junthɔ. ²⁰ Nguetho nu'bu dadín junthɔ, hingui sä ga ɔthɔ 'be'a nde Ojɔ. ²¹ Pɛ ga ɛshɔ a ná ɔthɔ yu ts'oqui, nɛ ran ts'o zai dá bɛmhbu. Nɛ hin dan 'yɛzehɛhu. Janangue'a da zä ga cu't' ma mbuihɔ a ram hma, tengu'bu n'da ra hmudä da thupɔ, nɛ dín te bu. Nɛ gue'a dí pɔcpa ma mbuihɔ a buya. ²² Pɛ hinga hɔntho dan xäthohɔ ram hma. Nguetho dán hyäzehɛhu 'bu dím bɛmhbu hin'yu man'da ga ɔthɔ. Pɛ i jatho thocpa thoho ga ɔthɔ yün thehu a ram hma dadín xähmbu. ²³ Nguetho nu'bu dí ɛmhbu dadín xähmbu ram hma, nɛ hin dí ɔthɔ yün thehu, dadí pumbɛni thohɔ a dán xähmbu 'bu. Tengu'bu dí hɛthɔ ran hyädä ma hmihɔ, nɛ hin dí zähmbu bu. ²⁴ Dá nuhma a ma hmihɔ, pɛ 'bex dá pumbɛnihɔ 'bu má 'uehmbu. ²⁵ Pɛ nu'bu dan zähmbu a ra 'da'yomhma, gue'a di zɛju ga ɔthɔ yün thehu a. Nɛ nu'bu zai dí ɔthɔ a, nɛ hin dí pumbɛnihɔ a, di jɔcpahɔ Ojɔ buya nangue

'be'a gätho dí øth_u. ²⁶ Nu'b_u sä ξna ørpa rá 'befi Ojå n'da, ne hin di jamansu 'be'a ma, din hyäzehε 'b_u, ne nte ní mbat'a ní 'yørpa rá 'befi Ojå 'b_u. ²⁷ Pε nuna majuani rá 'befi Ojå ma Tah_u da numanho 'b_u ga fäxh_u y_u hyoya t'uhni, ne y_u xisu x_un du y_u ndø, ngue in nu ran unbi. Ne nde'b_u dam fäseh_u hin di ts'onga man 'yomfēnih_u rán t'øt'e ra ximhäi.

2

Hin ga huandah_u to'o gan numanhoh_u

¹ Ma zi cu ah_u, nu'b_u dí ξc'yēih_u ma Hmuh_u ra Jesucristo ngue mixte x_un ho a, nde'b_u ga øth_u tengu i øt'a, ngue hin ga huandah_u to'o dín numansuh_u. ² Xi'b_u da zøm b_u ja mam pētih_u n'da ran 'yoh_u i fo rá 'yε ram fo'yε ξmmε x_um hmadi, ne mahotho rá he. Ne da zøm b_u n'da zi hyoya hingui ho rá he. ³ Ne man'da gan numanhoh_u a mahotho rá he, xinda gue'a n'da zi hyoya. Ne ga ξmf_u a mahotho rá he: “Nu'i n'yø, damin säya ts'uh ua ja ran thuts'i,” ga ξmf_u. Ne nu'a zi hyoya b_uya: “Nu'e, damím 'bäh n_u ogue damí hyuh n_u häi ja rá hyo ran thuts'i,” ga ξmf_u a b_uya. ⁴ Ha hin dím bēmhb_u ngue yoho man t'øt'eh_u 'b_u dí samh_u a nan hyoya u'da, ne nu'a na mēmbeti u'da, gue'a na εspah_u u. Ne guexta'a ra ts'oqui dí øth_u 'b_u dí huandah_u a dín numanhoh_u. ⁵ Ma zi cu ah_u, damí 'yøhmb_u na ga xi ah_u. Ha him bi huan Ojå u x_un ngu i hyoya b_u na nu ra ximhäi, ngue da dīn a man'da di muui, ngue da gomhb_u y_un jāpi u di un y_u t'uhni Ojå. Ne gue'a bi ma majuani di un'nd_u to'o gätho da bēn a. ⁶ Pε nuya gá 'yāsābah_u y_u hyoya. Ha hin dí pāhmb_u ngue gue'u y_u mēmbeti di ungh_u, ne i sixcah_u b_u ja y_u ngunts'ut'abi. ⁷ Ha hinga gue'u y_u mēmbeti dí øhmb_u im man ra ts'ore nangue rá hoga thuhu ma Hmuh_u ra Cristo. ⁸ Pε: “Ga huεc ma mijā'ih_u tengutho b_u na huεczehε ma jā'ih_u.” Guehna x_un ho ga øth_u na, nguetho rán t'ēdi ra Cristo mixte thoho a, tengu man t'o't'i b_u rām hman Ojå. ⁹ Pε nu'b_u hinga gätho y_u jā'i dadí huεj_u, ra ts'oqui a dí øth_u 'b_u, ne dín dupateh_u a ran t'ēdi ngue im ma gätho 'da i gu b_u dán huεj_u. ¹⁰ Pε dín ndeh_u made tho ga øth_u gätho rán t'ēdi Ojå. Pε madahønt'a n'datho rán t'ēdi Ojå hin dá

øth_u, ya dín dupateth_u gätho rán t'ēdi Ojå 'b_u. ¹¹ Ngub_u dí ørpah_u y_un t'ēdi Ojå ngue bi 'yēna: “O guí øth_u ran 'yomt'ēni,” ne: “O guí hācpah_u rá te ni mijā'ih_u,” bi 'yēna. Madague'b_u hin dí øth_u ran 'yomt'ēni, pε dí hācpah_u rá te ma mijā'ih_u, guemhma dín dupateth_u gätho rán t'ēdi Ojå 'b_u. Nguetho n'dat'a Ojå bi ma gätho y_un t'ēdi. ¹² Pε nu'a rán t'ēdi ra Cristo, gue'a di zej_u ga øth_u y_un theh_u. Ne gue'a rán t'ēdi dí 'yāngah_u Ojå a 'b_u dá øth_u o hin'na. Janangue'a ga jamansuh_u a dím mamhb_u ne'a dí øth_u. ¹³ Ne nu'b_u him bi 'yøt' ran huεcate n'da, ne hingui ngu 'be'a dí huεc Ojå a 'b_u bi juanbi. Pε nu'b_u bi 'yøt' ran huεcate n'da, da bømanho 'b_u bi juanba Ojå a.

Hingui ho 'b_u nte n'youi y_un t'øt'e rá t'ξc'yēi n'da

¹⁴ Ma zi cu ah_u, 'be'a gue ní mba a i øt' i 'da sä ξna ja y_u t'ξc'yēi, pε hingui øt' u y_un theh_u. Hin da yān Ojå n'da 'b_u sä ξna ja rá t'ξc'yēi. ¹⁵⁻¹⁶ Xi'b_u 'b_u a n'da ma cuh_u ra 'yāhe ne sä ra thuhu. Ne ga ξmf_u: “Ní mba, bá he ni he, ne bán sihme, da hyu ni mbai,” ga ξmf_u. Pε nte dá unhd_u 'be'a honi. 'Be'a gue ní mba a dá ørpah_u 'b_u. ¹⁷ In jab_u n'da 'b_u hingui øt' y_un t'øt'e rán säui rá t'ξc'yēi, nu rá t'ξc'yēi nte di muui, tengu'b_u n'da ra du ngue hingui di 'yāni. ¹⁸ Pε nu'b_u gui 'yēnj_u: “Nu'i ja ni hogant'øt'e, pε nugāhe dí ξc'yēi mbo ma mbaihe.” Ne ga xi'ah_u b_uya, damí 'yurca ni t'ξc'yēi ngue nte n'youi nin t'øt'eh_u, gan nugā. Nugā da zä ga ut ah_u y_un t'øt'e dí øt'ä, janangue'a di nequi ma t'ξc'yēigä ngue majuani a. ¹⁹ Guí pāhmb_u i 'b_u Ojå, pε hin dí gua a zi ts'uh. Nguetho ne'u y_u zīthu i pādi i 'b_u Ojå, pε ξmmε di fet'i, nguetho y_un sūih_u Ojå u. ²⁰ Gy_u 'yāmbūih_u, ha hin guí pāhmb_u ngue xingui ts'uh nte di muui ni t'ξc'yēih_u 'b_u hin te guí øth_u. ²¹ Nde'b_u gam bēmhb_u ts'uh nangue mam bombøtah_u ra Abraham. Ja bi nequi a xmí pā Ojå x_un ho 'b_u mi 'yøt'a bi xifi, ngue bi gāxp_u ja ra do a Isaac rá ts'unt'uh, ngue ξna xtá hyo xtí un'na Ojå. ²² Nangue bi 'yεc'yēi mbo rá mbai, bin ja ra ts'edi b_uya ngue da 'yøt' u y_un theh_u. Janangue'a rām pε ra t'ξc'yēi u y_un t'øt'e. ²³ Ne gue'a mi mam b_u ja rām hman Ojå, bi 'yēna: “Nu ra Abraham bi 'yεc'yēi

a bi man Oja, janangue'a bi 'yemp Oja xun ho," ne bi 'yembi rá amigo xun ho Oja baya. ²⁴ Dí pãhmbu ya, i emp Oja xun ho n'da ra ja'i 'bu øt' rán säui rá t'ec'yëi, ne hinga sä da 'yena ec'yëi Oja. ²⁵ Ximangutho a Rahab, ngue ra xisu zã min 'yomt'ëni mam 'bet'o. Pë bi 'yemp Oja xun ho 'bu midí nequi rá t'ec'yëi, 'bu mi 'yøt'a ran ho bi 'yøt'e, ngue bi jamansu u yu 'yec'yëi 'bu mi mba bá aspa rá hnini. Ne bá uti n'dan'yo ra 'yu bá hãx 'bu mam bá pengui, janangue'a him bi mba mfent'i u. ²⁶ Ja ga pãhmbu baya ngue hingui ho rá t'ec'yëi n'da 'bu hingui øt'u yún thehu, tengu n'da ra ja'i xun du ngue hin'yu bu rá mbui.

3

Ga samzexe ma jãnihu

¹ Ma zi cu ah, nde'bu hinga gãtho dan xãnbatehu bu ja ram peti. Nguetho dí pãhmbu Oja da nu 'be'a dí øthu, ne nuje, man'da da 'yãngahe Oja, xinda gue'bu hin xcán xãnbatehe. ² Ne gãtho gahu xun ngu yu nidi ja'bu dí øthu yu ts'oqui. Pë nu'bu 'bu'a n'da xinga n'da ra ts'oqui im ma, ya xun te xun ho rá mbui a, ne i pãdi di jamansu xun ho gãtho i øt'a 'bu. ³ Tengu'bu dí cãrbahu yún ts'are yu fani, da 'yøt'a dí xihmbu baya, ne hinga hønt'a rá nde di 'bã't'i, pë 'da dí 'bãthoho. Ngutho 'bu i samzexe rá jãni n'da, ne hinga hønt'a rá m hma da bãdi da zammi, pë da da bãdi di jamansu xun ho gãtho i øt'e. ⁴ Ne tengu ra dãbarco, madague'a xu ndoho, ne ts'edi ran dãhi i joni, pë emme zicue a ní mba ma 'yoni, pë hønbu go da ndepe dí mba a di 'yoni. ⁵ Ngutho ma jãnihu, zicue, pë emme xun ngu da bøni nangue 'be'a da ma. O tengu'bu n'da ra despi zicue, pë emme xun ngu 'be'a da 'yudi, ne da zã da 'yu a n'da ra xãnthø xu ndoho. ⁶ Nguetho ma jãnihu tengu'bu n'da ra sibi. Ne man'da xun ts'o øt' ma jãnihu xinda gue'a ma 'yehu ogue ma guahu. Ne gue'a ní ts'oni gãtho dí øthu a, ne di xãnd ran ts'o gãtho ra ximhãi, ngue di bẽnba a ra zĩthu. ⁷ Pë nu yu ja'i man'da da zã di maxubi hønt'a go má zate ne yu doja ne yu pozu ne yu huã. ⁸ Pë nu rá jãni n'da, njo'o to da zã di hãt ra 'yu. Ne i hote, tengu n'da ra pozu, emme in cue, ran dãte a rá nde. ⁹ Nangue ma jãnihu sä dí emhbu dí

espahu Oja ma Tahu, pë ne dí äfu ra 'yãnthi ma mija'ihu. Pë nu'u, bi zãn'na Oja u, bi ndepe dim 'bui tengu tho Oja u. ¹⁰ N'dat'a ma ndehu ná yãhu 'bu dí espahu Oja ne'bu dí äfu ra 'yãnthi ma mija'ihu. Pë ma zi cu ah, hingui sä ga øthu tengu a. ¹¹ Ha i sä 'darbu da bøhmi ra dehe xun ho a ra dehe xun xã. ¹² O 'be'a di ja yu za'ixi, ma zi cu ah, ha ne'u yu pëni i zupu. O xi n'da ra zabot'i, ha zupu yu xixi. Xingui sä 'darbu da bøhmi ra dehe xun ho a hingui ho.

Bí nexpu bí 'bu Oja ran 'yomfëni xun ho

¹³ Nu'bu dí pãhmbu ran 'yomfëni, pë ga uhmbu 'bu, nangue ran hocja'i gã øthu, ne hin dan 'yẽzexe, gueru da fãdi majuãni i ja man 'yomfënihu. ¹⁴ Pë nu'bu xun ju dí m bẽnba ma mija'ihu nangue ran ts'eya, ne dadí mispahu, ne sä dí emhbu ja man 'yomfënihu, pë ra fehni a dí m mamhbu 'bu. ¹⁵ Pë nuna ra ts'on'yomfëni na him bí nexpu bí 'bu Oja, pë bi nequida ua ja ra ximhãi, ne dá bẽnse ma mbuihu, ne ra zĩthu bi bẽngahu tengu na. ¹⁶ Nguetho nu'bu dí øthu ran ts'eya, ne dí n nde dam mixtehu, nu'bu, dí øthu gãtho yu ts'oqui 'bu, ne yu sai. ¹⁷ Pë nu ran 'yomfëni di 'daju Oja, n'dat'a gam bẽmhbu, ne ga hocpahu rá mbui ma mija'ihu, ne gan numanhohu u, ne din ja man huẽcatehu, ne ga fãxhu u, ne hin da goh ma mbuihu 'bu ja a dí xihmbu u, ne hin ga hãthu u. ¹⁸ Pë nu'bu jante thoho ga hocpahu rá mbui ma mija'ihu, dí øthu tengu'bu dí pomhbu ra hmudã dí bøx ran ho 'bu.

4

Hin ga øthu rá pãhã ra ximhãi

¹ Ha hin guí pãhmbu hapu di nequi u yan sai guí øthu, ne yan heque. Ha hinga gue'u di ho ni mbui zexe a gnín sãhmbu. ² Nu'a hin ní zã guí tĩhmbu a guín ndehu, gue'a gnín hote thohohu a. Ne gue'a ran ts'eya a gnín sãhmbu 'ne gnín tunhdu, nguetho hingui sä guí tãhmbu a guín ndehu nangue ni pãhã zexe. Pë hin guí tĩhmbu ngue hin guí äfu Oja. ³ Pë madague'bu guí äfu Oja a guín ndesehu, pë hin di 'da'ahu, nguetho hingui ho guím bẽmhbu, guín nde guí xãnd ni pãhã zexe. ⁴ Sä guí emhbu hønt'a Oja guím bẽmhbu, ne ya guí ten thohohu ra ximhãi.

Ha hin guí p̄hmb̄u gadín s̄hmb̄u Oj̄a 'b̄u guín numanhoth̄u ra ximh̄ai. ⁵ Uague guí ɛmh̄b̄u s̄ati thoho bi man rá t'ohni Oj̄a ngue bi 'ȳɛna: “P̄e ɛmm̄e dín ndepe da b̄ɛngui, janangue'a dá un ma Hogand̄ahi di huɛc̄'u, n̄e di jamansup ȳá mb̄ui,” bi 'ȳɛn Oj̄a. ⁶ P̄e di zet'a ni mb̄uih̄u Oj̄a, n'damh̄ma da z̄ä h̄ont'a guim b̄ɛmh̄b̄u a. Janangue'a ɛn Oj̄a, di un rá mate n'da 'b̄u hin din 'ȳɛzɛh̄e, p̄e da z̄u a n'da 'b̄u din 'ȳɛzɛh̄e, i ɛn rá t'ohni Oj̄a. ⁷ Damin unsh̄u ya ngue di manda ah̄u Oj̄a, n̄e dami s̄hmb̄u ra z̄īthu, da 'dagui nangue'ah̄u. ⁸ Z̄ai damim b̄ɛmh̄b̄u ngue 'darb̄u guí 'b̄uhmb̄u Oj̄a, n̄e z̄ai da hyut'a ni mb̄uih̄u b̄uya. Dami 'ȳesh̄u ȳu ts'oqui guí ɔth̄u, n̄e hingui yoho da b̄ɛn ni mb̄uih̄u. ⁹ P̄e i jatho da du ma mb̄uih̄u nguetho dȳú ts'om'b̄ai h̄u. N̄e dan zomhb̄u, hingui s̄ä dan thethoh̄u. Nu ma thedeh̄u dim pommi ra ts'oni, n̄e nu man johyah̄u dim pommi ra dumb̄ui. ¹⁰ N̄e ga ɔth̄u ngue hin'ȳu ma ts'edi zeh̄eh̄u b̄u ja rá hmi Oj̄a. Ga äf̄u ra punbi, janangue'a di pungah̄u n̄e di jaj̄u dan johyah̄u b̄uya.

Hin dan c'aman'uh̄u

¹¹ Ma zi cu ah̄u, o gadín c'aman'uh̄u, nguetho nu'b̄u gadín c'aman'uh̄u, masque guím b̄ɛmh̄b̄u hingui ho rán t'ɛdi Oj̄a i ɛna dan huɛj̄u. N̄e nu'b̄u hin dí ɔth̄u rán t'ɛdi Oj̄a, ɛna gue'b̄u jase man t'ɛdih̄u 'b̄u. ¹² P̄e h̄ont'a n'da s̄ä di 'daj̄u ȳan t'ɛdi, nguetho Oj̄a a, n̄e h̄ont'a s̄ä da ȳan'a n'da n̄e i s̄ä di jua'a n'da. P̄e ha dím b̄ɛmh̄b̄u dȳu ojah̄u ngue s̄ä ga ɛmh̄b̄u ja ȳá ts'oqui u 'da.

Hin dí hand̄u ní 'ȳɛh̄ man zaquih̄u

¹³ Mb̄äh̄a dan 'yomf̄ɛnih̄u ts'uh̄u ya, nguetho dí ɛnthoh̄u: “Nuya ogue nixudi ga mb̄äh̄a n'danni, dam 'b̄uhmb̄u n'da j̄eya b̄u, n̄e dam p̄eh̄mb̄u, ga t̄ah̄mb̄u,” dadín 'ȳɛmf̄u. ¹⁴ P̄e hingui s̄ä gam mamhb̄u tengu a, nguetho ya hin dí p̄hmb̄u 'b̄e'a ga ɔth̄u, n̄e hin dí hand̄u b̄u ní 'ȳɛh̄ man zaquih̄u. Tengu tho n'da ra güi, guín nu, jab̄u, n̄e x̄o gán nu, hin'ȳu b̄u. Njarb̄u n'da ra j̄a'i. ¹⁵ P̄e nde'b̄u ga ɛmh̄b̄u: “Nu'b̄u da nde Oj̄a, dam 'b̄uhmb̄u ts'uh̄u, n̄e din ja 'b̄e'a da z̄ä ga ɔth̄u b̄uya.” Gueh̄na gam mamhb̄u na ya. ¹⁶ P̄e dán 'ȳɛzɛh̄eh̄u 'b̄u hin dá äf̄u Oj̄a 'b̄e'a da z̄ä ga

ɔth̄u. P̄e ra ts'oqui a. ¹⁷ Nu'b̄u dí p̄hmb̄u a ran ho, n̄e hin dí ɔth̄u a, ra ts'oqui a 'b̄u.

5

N'da ran zofo i sih̄u memb̄eti

¹ Damin 'yomf̄ɛnih̄u ts'uh̄u gȳu memb̄etih̄u, gan zomhb̄u n̄e ga mbahmb̄u nguetho nts'utho ra 'ȳan̄th̄i guin nuh̄u. ² Nu'a 'b̄e'a ḡä guí p̄esh̄u tengu'b̄u x̄u 'ya b̄u nam b̄ɛn Oj̄a, n̄e ni heh̄u tengu'b̄u x̄an za ȳu zu'uɛ. ³ Nu ni mb̄etih̄u x̄an ts'om b̄u na nu Oj̄a a, nguetho nin ts'iyateh̄u a gní t̄imhb̄u u, n̄e hin ḡä p̄hmb̄u nda'a x̄an ho x̄qui jaf̄u. N̄e gue'a dí jua ah̄u a tengu'b̄u ra sibi. N̄e tengu'b̄u guidí munsh̄u a ran unbi guin nuh̄u 'b̄u ran z̄ɛgui. ⁴ Ḡä hyät ni mb̄efih̄u hin ḡä juarpah̄u ȳán z̄äbi 'b̄u min xop̄u ni huɛh̄ih̄u. N̄e nu'a ran z̄äbi ḡä c̄onba ni mb̄efih̄u, n̄e gue'a dí ȳap̄ ah̄u a. N̄e nu'a rá ts'oni ni mb̄efih̄u bi 'ȳo Oj̄a t̄ate thoho rá ts'edi, n̄e da hȳa ra güenda nangue'u. ⁵ Nu'ah̄u ḡám 'b̄uhmb̄u nangue nin johya zeh̄eh̄u nguecua ja ra ximh̄ai gȳú ziyateh̄u. N̄e bi zac ni mb̄uih̄u tengu n'da ra ts'udi. P̄e gue'a dín ja'ah̄u tengu'b̄u ran thots'udi 'b̄u rán z̄ɛgui ra pa. ⁶ N̄e nu'ah̄u guí coth̄u f̄ädi u nte in dupate, n̄e x̄o guí hoh̄u b̄uya, n̄e hin di mu.

Ga häth̄u 'b̄e'a i t'ørcah̄u

⁷ Janangue'a ma zi cu'ah̄u, nu'b̄u i t'ørcah̄u a, p̄e hin dan x̄omb̄uih̄u, n̄e ga t̄omhb̄u gue'b̄u go bá ɛh̄ ma Hmuh̄u ra Cristo. Tengu'b̄u dí tuhmb̄u ȳu hmud̄ä ua ja ra häi, dí t̄omhb̄u h̄ont'b̄u go nj̄am'b̄u ba ɛh̄ ra 'ye, di hoqui 'b̄e'a ḡä xtá tuhmb̄u b̄uya. N̄e din ja a mi numanhoh̄u din ja b̄uya. ⁸ Janangue'a ga s̄eth̄u hin dan x̄omb̄uih̄u, nguetho ya him maya'a ba ɛh̄ ra Hmu. ⁹ Ma zi cu'ah̄u, hin ga ɛmh̄b̄u rá ts'oqui na n'da ma cuh̄u 'b̄u dín nuh̄u ȳan unbi, n̄e x̄omh̄ma di ungh̄u Oj̄a. P̄e guim b̄ɛmh̄b̄u mi ts'utho da z̄o'a ra z̄ɛ'mi ya. ¹⁰ Ma zi cu'ah̄u, gam b̄ɛmh̄b̄u gue bi hyät ȳan unbi u ȳá p̄ongah̄ȳa Oj̄a, n̄e ngutho ga häth̄u u. ¹¹ Nguetho dí p̄hmb̄u maj̄api u i h̄ät ȳan unbi. Xtá ɔh̄mb̄u ngue bi hyät ȳan unbi a ra Job, n̄e x̄an ngu ran ho bi t'ørpa m'bejua. Nguetho nu'a Oj̄a x̄an ngu rán huɛcate n̄e x̄an ngu rá mate. ¹² H̄n̄eh̄i thoho hin ga ūaspah̄u rá thuhu Oj̄a a mam hmans̄eh̄u, x̄in ga nd̄onbah̄u rá thuhu 'b̄e'a man'da jua ja ra häi ngue ga ɛmh̄b̄u di z̄erca mam

hmansεhε. “Ha guí εc'yεi a dí xi'i uague hin'na,” ga εmthohohε. Janangue'a hin di unghε Ojε.

Danyq̄hε Ojε

¹³ Nu'bε dín nuhε ran εnbi, dan yq̄hε Ojε 'bε. O nu'bε dadín johyahε, dan tuhmbε n'da ra thuhu ngue dí εspahε Ojε. ¹⁴ Nu'bε xεn εjε, ga xihmbε yε ngεrbi bε ja ram pεti ba εhε da 'yāp rá mfāts'i ra Hmu, nε da jajε ra aceite nangue rá thuhu ra Hmu. ¹⁵ Nε Ojε di 'uec'a ran ε dí hεmfε, nguetho dá εc'yεihε ngue majuq̄ni da yq̄njε 'bε má äfε a. Nε nu'bε ma ts'oquihε a dán hyεnhdε, pε di pungahε. ¹⁶ Nε dan xih ma ts'oquihε n'da ngu n'dajε, janangue'a da zā dan 'yāfε rá mate Ojε n'da ngu n'dajε, nε nu'bε xεn ε n'da da yq̄m bεya. Nguetho xεn ngu rá ts'εdi da 'yōt' Ojε 'bε da 'yāp a majuq̄ni n'dat'a Ojε im bεni, nε gue'bε di bεnba Ojε a i ädi. ¹⁷ Tengu a ra Elías, nu'a n'da ra jε'i thoho tengu gahε, nε bi hyq̄hε rá mbεi bi 'yāp Ojε ngue hin din 'ye. Nε him bin 'ye ua ja ra ximhäi gätho nhyunjεya nε n'dato zq̄na. ¹⁸ Nε xō bin yq̄ui Ojε mahōn'a ngue bi 'yāp ra 'ye. Nε bá pεnh'na Ojε ra 'ye, nε bi bōx yε hmudä ua ja ra häi bεya. ¹⁹⁻²⁰ Ma zi cu'ahε, nu'bε n'da ra 'yεc'yεi da 'uepε ja ra 'yu xεn juq̄ni, nε nu'bε da zā ba sihε mahōn'a, ga pāhmbε ngue dá yq̄nbahε rá te a xí 'uegue. Nε madague'bε xεn ngu yá ts'oqui, pε bi mba ma punbi.

1 PEDRO

Ná n'da ra sɔcuɔ bi 'yo't'a ra Pedro

Ran zengua

¹ Nugä drá Pedrogä, ma 'bäigä'be ra Jesucristo. Dí penh'nah ra sɔcuɔ gyɯ 'yɛc'yɛihɯ ra Cristo, n'da'a n'danni gá mbähä ja ra häi Ponto nɛpɯ Galacia nɛpɯ Capadocia nɛpɯ Asia nɛpɯ Bitinia. ² Nu ma Tahɯ Ojɔ maya'bɯ tho ho bi huancahɯ, nɛ bi zänni da 'yɔrcahɯ yú t'ähni gahɯ. Nɛ bi 'uega ma mbuihɯ a rá Hogandahi Ojɔ, nɛ bi mbän rá ji nanguejɯ a ra Jesucristo, guerpɯ nan zä ga ɔthɯ a i xijɯ. Dí äp'a Ojɔ ngue man'da gui hyámhbɯ rá mate, nɛ man'da da hyu ni mbuihɯ baya.

Ga tafɯ ran dɔte

³ Jamadi Ojɔ, ngue nu rá Ta ma Hmuhɯ ra Jesucristo, nɛ rá Ojɔ a. Nguetho xɯn ngu rán huɛcate bi jajɯ dám 'bähmbɯ ma'da'yo. Nuya dí pähmbɯ gan nuhɯ ran ho mazai, nguetho bi dambɛni ra Jesucristo. ⁴ Nɛ nuya dí tɔmhɯ ɯ yɯ erencia di 'dajɯ Ojɔ ngue m'be'ts'i bɯ mahɛts'i, nɛ njám'bɯ dim 'bedi, nɛ njám'bɯ din ts'oni. ⁵ Nɛ nuya i fäjɯ Ojɔ nangue rá ts'edi, nguetho dí ɛc'yɛihɯ a. Nɛ ya i sänni da yanjɯ xɯn ho 'bɯ bi zɔn ra pa ran zegui. ⁶ Nɛ nu'bɯ dí m bɛmhɯ ya, nɛ guehya ní 'dajɯ ran johya, madague'bɯ da du ma mbuihɯ bɯ na sähɯ hɔnt'a go man ɯnbi 'da yɯ pa ya, 'bɯ da 'yɛn Ojɔ. ⁷ Tengu ra oro i ts'ä ngue ra sibi ngue din hogui. Nɛ ngutho ma t'ɛc'yɛihɯ i ts'ä, nɛ man'da di muui a xinda gue'a ra oro ngue dim 'bedi. Janangue'a di nɛcmanho ma t'ɛc'yɛihɯ 'bɯ bá peng ra Jesucristo, nɛ da numanhojɯ, nɛ di 'dajɯ ran ho, nɛ 'darbɯ dam 'bähmbɯ baya. ⁸ Nɛ nuya madague'bɯ hinga nán nuhɯ ra Cristo, pɛ ɛmmɛ guín numanhohɯ a. Nɛ madague'bɯ hin guín nuhɯ a ya, pɛ guí pähmbɯ majuaɲi a. Janangue'a ɛmmɛ dadí johyahɯ, tengu tho'bɯ ya dí 'bähmbɯ ra Cristo bɯ mahɛts'i. Nɛ hin di jua ɯ mam hmansɛhɯ gam mamhbɯ a ran johya. ⁹ Nguetho ya dí dɯ'mi dí hámhbɯ a dí tɔmhɯ, ngue da yanjɯ Ojɔ. ¹⁰ Guehna bi

'yo't'ɯ yɯ pɔngahyɔ maya'bɯ ngue da yanjɯ rá mate Ojɔ. Nɛ bi hyádumbɯi min nde xtám badi xɯn ho 'be'a nam bɔn a ram hma bi 'yo't'ɯ. ¹¹ Min nde xtám badi jam'bɯ din ja a, nɛ nda'a ní pa din ja a bi man rá Hogandahi ra Cristo mi o yá mbui. Nguetho bi bɛnbi da 'yo't'i 'be'a da 'yɔt' ra Cristo 'bɯ bi zɔhɔ, ngue da nu ran ɯnbi ngue da tho, nɛ da t'ɛspa 'bɯ m'bejua. ¹² Pɛ bi xi Ojɔ ɯ yɯ pɔngahyɔ ngue hin da bɔsɛ, xinga gue'ɯ yɯ jɔ'i mi 'bähmbɯ, pɛgue gue'a go i sijɯ a ya nangue ran ho ma'da'yo. Nɛ nu'ɯ to bi xijɯ na, bi ma nangue rá Hogandahi bá penpa Ojɔ. Nɛ'ɯ yám 'behni Ojɔ mahɛts'i ɛmmɛ in nde da badi 'be'a nam bɔn a i sijɯ ya.

I xijɯ Ojɔ ngue xtán hojɯ

¹³ Pɛ nuya dan sähɯ ga ɔthɯ a rán thehɯ a dí tenhdɯ, ngue ga sãmzɛhɛ ma mbuihɯ 'be'a gätho dí m bɛmhɯ. Nɛ hɔnt'a rá mate Ojɔ ga tɔmhɯ dí 'dajɯ 'bɯ bá ɛh ra Cristo. ¹⁴ Nɛ ga ɔthɯ 'be'a i xijɯ Ojɔ, tengu yɯ t'ähni i ɔt'a i xih yá ta. Nɛ hin ga ɔthɯ tengu mi ɔthɯ mam'bet'o ngue ma pähä zɛhɛhɯ 'bɯ nte mi pähmbɯ. ¹⁵ Pɛ gä xtán hotho ga ɔthɯ, nguetho xɯn hotho Ojɔ ngue bi zoncahɯ bi 'yɔt'e yú t'ähni gahɯ a. ¹⁶ Tengu nt'o't'i: “Xtán hotho ahɯ nguetho xɯn hotho gä,” bi 'yɛn Ojɔ. ¹⁷ Pɛ nu'bɯ dí yähɯ Ojɔ, dí ɛmfɯ ma Tahɯ. Pɛ gam bɛmhɯ njuantho da gurcahɯ 'be'a dá ɔthɯ n'da ngu n'dajɯ. Janangue'a dam fähmbɯ ngue gan numansuhɯ Ojɔ gätho yɯ pa dí 'bähmbɯ ua ja ra ximhäi. ¹⁸ Nguetho dí pähmbɯ bi yanjɯ Ojɔ nangue yán t'ɔt'e bi xänga ma tahɯ säti tho ho. Pɛ hing ra mbeti í yanjɯ a, nu'a dim 'be'a. ¹⁹ Pɛ bi yanjɯ ra Cristo 'bɯ mi du ngue bi mbän rá ji, nɛ hɔnt'a da zä di pɔ a n'da a. Nguetho xɯn hotho ra Cristo, tengu n'da ra dɛ'yo mi man Ojɔ maya'bɯ ngue da 'bɔts'e, pɛ gue'a hing ra mbɛdi nɛ xɯn hotho. ²⁰ Nu ra Cristo bi ts'änni din yante 'bɯ hin ní 'yɔt' ra ximhäi a Ojɔ. Nɛ ran zegui ya ja bi nɛqui ua ja ra ximhäi nanguejɯ. ²¹ Nɛ nangue ra Cristo bi zɔcua, gue'a dá ɛc'yɛihɯ Ojɔ ya, ngue bi xox a ra Cristo 'bɯ mi du, nɛ bi 'yɛspi. Janangue'a dí pähmbɯ majuaɲi di 'dajɯ rán ho Ojɔ dí tɔmhɯ ya. ²² Nuya nangue rá Hogandahi Ojɔ dá tenhdɯ ram hma majuaɲi, nɛ gue'a dán hojɯ a. Nɛ gue'a dán zä ya majuaɲi ga

huɛc ma cuhɯ. Janangue'a mpähä tho ho dan huɛjɯ n'da ngu n'dajɯ nangue gätho ma mbɯihɯ. ²³ Nguetho däm 'bɯhmbɯ ma'da'yo nangue räm hman Ojɔ da hyät'i mazɔi a, nɛ njɔm'bɯ di 'bɛh rá ts'ɛdi a. Pɛ nu ma tehɯ bi 'dac ma tahɯ nɛ ma mbehɯ, hinga gue'a da hyät'i mazɔi a. ²⁴ Nɛ nt'o't'i: Tengu yɯ paxi tho ho yɯ jɔ'i, nɛ gätho xɯn ho 'bɛ'a pɛ'ts'i tengu yú dɔni ɯ yɯ paxi.

Pɛ nu yɯ paxi di hmangui, nɛ yú dɔni i hø. ²⁵ Pɛ nu'a räm hman a ra Hmu njɔm'bɯ dim 'bɛh rá ts'ɛdi. Gue'a ran ho ma'da'yo i sijɯ a.

2

Nu'a ra Cristo tengu n'da ra do

¹ Jatho ga ɛshɯ gätho ran ɯcpate nɛ ra fɛhni nɛ'bɯ yoho ma mbɯihɯ, nɛ ga ɛshɯ ran ts'ɛya nɛ ran c'ɔte. ² Nɛ tengu yɯ 'uere ngue ma'da'yo bim 'bɯi, ngue ɛmmɛ i hon ra xi'ba da zi, nɛ ngutho ga øthɯ, thocpa tho ho ga homhbɯ rá hogamhma Ojɔ, ngue dín te xɯn ho ma mbɯihɯ a. ³ Nguetho ya dá tɪmhɯ a rá mate Ojɔ nangue räm hma, nɛ dá pɔhmbɯ ngue xɯn ho a. ⁴ Nɛ man'da gam bɛmhɯ ga cuathɯ ra Cristo xɯn ho, nu'a bi 'dajɯ ra te. Madague'bɯ i pa ma ɯcpi, tengu'bɯ n'da ra gɔdo di bɯnt'a n'da ra do, pɛ Ojɔ bi huahni man'da di muui bɯ da thøh rá ngu. ⁵ Tengu'bɯ n'da ra do man'da di muui a ra Cristo bɯ ja ra ngu, nɛ nujɯ i pa ma cuati gahɯ bɯya, tengu'bɯ dyɯ dohɯ, da 'yøjɯ rá ngu Ojɔ ngue hin di nɛqui. Nɛ yú mbäjä gahɯ Ojɔ, nguetho dí unhdɯ Ojɔ yɯn t'unni gätho ma mbɯihɯ. Nɛ di thocpa a rá Ta man t'unniɯ a ra Cristo, janangue'a da numanho Ojɔ ɯ. ⁶ Nɛ nt'o't'i maya'bɯ bɯ ja räm hman Ojɔ nangue 'bɛ'a da t'ørpa ra Cristo. Bi 'yɛn Ojɔ:

Tengu'bɯ drá ngɯrpagado dá huahna n'da ra do man'da di muui, nɛ dá hørpɯ ja ma dongu bɯ Sión, nubɯ hapɯ ja ma ts'ɛdi, bi 'yɛn Ojɔ.

Nɛ nu'a to'o da guat'a, hin da mbɛ'ts' rá sä 'bɯ bi nu ran juɔnbi,

bi 'yɛn Ojɔ. ⁷ Nɛjɯ xɯn ngu dadí muhɯ nguetho dí cuathɯ a ra Cristo. Pɛ madague'bɯ hin da guat'ɯ 'da, pɛ guexta'a din ja tengu bi man Ojɔ, ngue bi 'yɛna:

Madague'bɯ him bi numanho ɯ 'da yɯ gɔdo a ra do, pɛ da gopɯ ja ma dongu, ngue man'da di muui 'bɯ da thøh ma ngu, bi 'yɛn Ojɔ. ⁸ Nɛ man'da mi hma: Nu'a ra Cristo tengu'bɯ n'da ra do ngue di ferpɯ rá gua n'da, nɛ dim 'bɛpɯ, bi 'yɛn ra t'ohni. Nɛ bi ts'änbi dim 'bɛpɯ, nguetho hinguin nde da 'yɛc'yɛi ram hma nangue ra Cristo.

Yú t'ɯhni gahɯ Ojɔ

⁹ Pɛ nujɯ, Ojɔ bi huancahɯ bi 'yørcahɯ tengu'bɯ n'da'bɯi gahɯ, ma'ueque ma mbɯihɯ. Nɛ gätho gahɯ dyɯ mbäjä gahɯ bi 'dac ma ts'ɛdihɯ Ojɔ, nɛ yú mbɛti gahɯ a. Nguetho in nde ga uhmbɯ ngue mixte xɯn ho Ojɔ, ngue bá jɯgahɯ bɯ ja ra 'bɛxui mi 'bɯhmbɯ, nɛ bi zixcahɯ bɯ ja rán nɛqui mahotho ya. ¹⁰ Nu'bɯ mám'bet'o mi 'bɯhmbɯ tengu'bɯ dyɯ hyoya t'ɯhniɯ, nɛ nuya dí 'bɯhmbɯ yú t'ɯhni gahɯ Ojɔ. Pɛ nu mám'bet'o him mi pɔhmbɯ rá mate Ojɔ, pɛ nuya dá hɔmhɯ rá mate Ojɔ ya.

Ga humbi ga øthɯ ngue yú mbɛfi gahɯ Ojɔ

¹¹ Ma zi cu ahɯ, ɛmmɛ dadí huɛc'ahɯ. Janangue'a nts'ɛdi dí xi'ahɯ ga øthɯ tengu'bɯ hin dyɯ mɛnguhɯ ua ja ra ximhäi, hin ga øthɯ rá pähä ma nyon 'yomfɛniɯ ngue i ørcahɯ ran sɯi ma mbɯihɯ. ¹² Nɛ thocpa tho ho dam fähmbɯ dan 'yoman-hohɯ, nguetho in nujɯ ɯ hingui pɔ Ojɔ. Nɛ madague'bɯ i ɛnjɯ dyɯ ts'om'bäihɯ, pɛ xømhma tho ho da zøn ra pa da 'yɛspa Ojɔ 'bɯ bi nu ran hocjä'i dí ørpahɯ. Nguetho da zä da xocpa yú mbɛi Ojɔ ɯ. ¹³ Nɛ ga øthɯ a im man a ra ts'ɯt'abi ngue i 'bet'o ua ja ma häihɯ, janangue'a da hnumanho ma Hmuɯ ra Cristo bɯya. ¹⁴ Nɛ'ɯ mi'da to'o gätho bi un yún t'ɛdi ra ts'ɯt'abi, gätho ga ɛc'yɛihɯ ɯ. Nguetho i ja yú ts'ɛdi di ɯnba ɯ to'o øt' yɯ ts'oqui, nɛ da numanho ɯ to'o øt' ran ho. ¹⁵ Nguetho nɛ'a Ojɔ rá pähä a 'bɯ dí øthɯ a, nɛ gue'a dí 'yɛ'ts'ɯ yɯn c'ɔte im man ɯ yɯ 'yambɯi bɯya. ¹⁶ Nuya hingui ørcahɯ ra ts'ɛdi ga tɛnhɯ yún t'ɛdi Ojɔ, nguetho in ndejɯ mpähä tho ho ga tɛnhɯ. Pɛ hin gam bɛmhɯ gue'a ní jajɯ ga øthɯ yɯ ts'oqui a, pɛ man'da ga øthɯ ngue yú mbɛfi gahɯ Ojɔ. ¹⁷ Nɛ gan numanhohɯ gätho yɯ jɔ'i, nɛ ga

huɛc ma mi'yɛc'yɛi hɛ, nɛ gan numansuhɛ Oja, nɛ ga ɛspahɛ ra ts'ut'abi i 'bet'o ua ma hãihɛ.

Ga ɔthɛ tengu bi 'yɔt ra Cristo bin ɛnbi nanguejɛ

¹⁸ Gyɛ 'yɛhɛhɛ nɛ gyɛ mɛfihɛ dami 'yɛc'yɛi ni hmuhɛ 'bɛ gadí zɛhmbɛ ɛ. Nɛ'ɛ yɛ hocja'i nɛ'ɛ yɛ ts'om'bãi 'bɛ di ɛn'nahɛ, gãtho guin numansuhɛ ɛ. ¹⁹ Nguetho man'da da numanho ahɛ Oja 'bɛ gui hyãthɛ yɛn ɛnbi 'bɛ nte man ts'o gá 'yɔthɛ, pɛ bi ɛn'nahɛ nangue guí tɛnhɛ Oja. ²⁰ Pɛ nu'bɛ gan nuhɛ ran ɛnbi nangue ma ts'oquihɛ, nɛ ga hãthɛ, pɛ hin gam bɛmhɛ ga tãhmbɛ n'da ran ho nangue'a. Hɔntho dá jut ma ts'oquihɛ. Pɛ nu'bɛ ga hãthɛ ran ɛnbi nangue ran ho dí ɔthɛ, da numanhojɛ Oja. ²¹ Oja bi zãnni ga hãthɛ yɛn ɛnbi tengu ra Cristo, bi nde bin ɛnbi nanguejɛ, nɛ bi 'yurcahɛ 'bɛ'a ga ɔthɛ. ²² Nguetho nu ra Cristo njam'bɛ bi 'yɔt' yɛ ts'oqui, nɛ njam'bɛ bi man yɛ fɛhni. ²³ Nɛ nu'bɛ mi ts'ani, njam'bɛ bi dadi. Nu'bɛ mi mba ma ɛcpi, him bi ma dí co'ts'i. Him bi zu da zan yɛ ja'i, nguetho bi badi Oja da numanho a. ²⁴ Nu rá ja'i zɛhɛ ra Cristo bi nu ran ɛnbi nangue ma ts'oquihɛ 'bɛ mi 'dɔmp'ɛ ja ra za. Nɛ gue'a í thɔgahɛ ma ts'on 'yomfɛnihɛ a, nguɛpɛ da zã ga ɔthɛ ran ho ya. Nu yɛn ɛnbi bi zã 'bɛ mi tho, gue'a í ɽanjɛ a. ²⁵ Nujɛ dá 'bɛhmbɛ ra 'yu, tengu yɛ dɛ'yo. Pɛ nuya bá penjɛ bɛ 'bɛh ma mbãndɛ'yohɛ, nu'a i fãrca ma mbɛihɛ.

3

Ran zofo bi sih yɛ xisu nɛ yɛ ndɔ

¹ Nu'ahɛ gyɛ xisuhɛ, gui 'yɛspa ni ndɔsɛhɛ n'da ngu n'da ahɛ. Nɛ nu'bɛ 'da ni ndɔhɛ hinguin nde da 'yɛc'yɛi rãm hman Oja, pɛ nu'bɛ bi nu guí 'bɛmanhohɛ, xɔmhma thoho da zɔni da 'yɛc'yɛi ɛ, nɛ hinga hɛchi thoho ja a gui xihmbɛ 'bɛ hinguin nde da 'yɔde. ² Nguetho da nu ahɛ gadím fãhmbɛ ngue guín numansuhɛ Oja, nɛ hin gui 'yomt'ɛnihɛ. ³ Nɛ nu'bɛ guím bɛni gan hoczɛhɛhɛ, pɛ nangue ni mbɛihɛ. Nɛ hin guim bɛmhɛ nangue 'bɛ'a gã i ja'ahɛ thi ngue dí nɛcmanho ahɛ, ogue ni yãhɛ, ogue ni hehɛ gui hojɛ, ogue yɛ thebe, ogue yɛ ts'ungu. ⁴ Pɛ gan hoczɛhɛhɛ ngue ni

mbɛihɛ, ngue di nɛcmanhotho bɛ dá nu Oja, ngue hin di nɛqui, nɛ nu'a njam'bɛ dim 'bɛ a. Ngu'e'a hin gan 'yɛzɛhɛhɛ, pɛ gan johyahɛ nangue Oja. Nɛ ɛmmɛ xɛn ngu di muui bɛ nam bɛn Oja a. ⁵ Nɛ njabɛ mi ɔt' yɛ xisu mi 'bɛh maya'bɛ, ngue gue'ɛ yɛ 'yɛc'yɛi mi numansu Oja, nu'ɛ mi hoczɛhɛ yã mbɛi ngue mi numansu yã ndɔ. ⁶ Tengue ra Sara bi 'yɛc'yɛi a rá ndɔ ngue ra Abraham, nɛ bi 'yɛmbi rá hmu. Nuya tengu'bɛ yã t'ixu ahɛ ra Sara 'bɛ guí ɔthɛ 'bɛ'a mi ɔt'e, ngue thocpa thoho gui 'yɔthɛ ran ho nɛ nte gui suhɛ. ⁷ Nɛ ngutho dí xi'ahɛ, man 'yohɛ ahɛ, dam 'bɛmanhohɛ ma xisuhɛ nangue ran 'yomfɛni bi 'dajɛ Oja. Ga pãhmbɛ hin'yɛ yã ts'ɛdi yã ja'i ɛ yɛ xisu, janangue'a ga fãxhɛ ɛ. Nɛ gan numansuhɛ ɛ, nguetho n'dat'a rá mate Oja i conhui rá xisu n'da ran 'yohɛ, ngue n'dat'a ra te ma'da'yo. Nɛ nu'bɛ hin dam 'bɛmanho ma xisuhɛ, hin da 'yɔmanho ma ndehɛ Oja 'bɛ.

Ga ɔthɛ a di bɛnga ma mbɛihɛ Oja

⁸ Nɛ gãtho gahɛ n'dat'a gam bɛmhɛ n'da ngu n'dajɛ, nɛ gam bɛmhɛ tengu'bɛ 'da dá sãhɛ 'bɛ'a i sã a n'da. Nɛ dan huɛjɛ n'da ngu n'dajɛ, nɛ din ja ma yɛmbɛihɛ, nɛ hin dan 'yɛzɛhɛhɛ n'da ngu n'dajɛ. ⁹ Nɛ hin ga cospahɛ ran ts'o 'bɛ 'bɛi to da 'yɔrcahɛ ran ts'o, xín ga cospahɛ ran ts'ante 'bɛ 'bo'o da zanjɛ. Pɛ ga áfu ran japi tengu thoho i ɔrcahɛ Oja, bi zoncahɛ di 'dajɛ rán japi. ¹⁰ Nguetho nt'o't'i:

Hɔnt'a go to'o in nde dim 'bɛmanho, nɛ da nu yɛ pa xɛn ho, pɛ i jatho da zãm rá jani nangue ran ts'o, nɛ xín da man yɛ fɛhni.

¹¹ Nɛ da hyɛ a ran ts'o, da 'yɔt' ran ho.

Nɛ hin da nde dim 'bɛh yɛn sũihɛ, pɛ ɛmmɛ da hyoni 'bɛpɛ dí hocpa rá mbɛi rá mijã'iui.

¹² Nguetho nu ra Hmu in numanho ɛ to i ɔt' ran ho,

nɛ i ɔmanho 'bɛ ja a äpi,

pɛgue da zɛ ɛ ɔt' ran ts'o,

bi 'yɛn rá t'ohni. ¹³ Pɛ to'o maha di

ɛngahɛ 'bɛ dan ɛhya ga ɔthɛ ran ho. ¹⁴ Pɛ madague'bɛ ga sãhɛ ran ɛ 'bɛ dí ɔthɛ ran ho, pɛ gue'a man'da ná tĩmhɛ rán ho Oja a. Janangue'a hin ga suhɛ 'bɛ in nde di pijɛ ɛ 'da, xín da du ma mbɛihɛ. ¹⁵ Pɛ hɔntho

gan numansuh ra Cristo mbo ma mbuih, ngue ma Hmuh a. Ne thocpa thoho dan sah ga xihmb 'be'a di ec'yehi 'bu 'bo'o da 'yangah. Pe jante thoho ga xihmb ne gan numansuh u. 16 Ne thocpa thoho ga othu a di benga ma mbuih Oja. Janangue'a da mbe'ts' yu sa to'o di c'aman'u ran ho di othu 'bu di tenhd ra Cristo. 17 Nguetho man'da xun ho 'bu gue'a ran ho na sahran unbi, 'bu da nde Oja, xinda gue'bu ga sahran unbi nangue ma ts'oqui zehheh. 18 Ne'a ra Cristo bin unbi, ne njam'bu bi 'yot' yu ts'oqui. Pe n'dandj thoho bi du nangue ma ts'oquih, gueju dyu ts'om'bäih, nguetho bi nde da zixcahu bu bi 'bu Oja. Ne majuanj bi tho ra ngoc'yehi, pe nu ra mbui guexta'a mi 'bui. 19 Ne nu ra mbui ra Cristo 'bu mi du, bi mba bi zop yu mbui u xun du ngue ofädi. 20 Ngue yu mbui yu ja'i nangue u ngue him bi 'yec'yehi Oja 'bu maya'bu thoho. Pe Oja mi t'omi xta 'yec'yehi gätho ni 'yot' ra barco ra Noé. Gueru bi za bin yan u zi hyato njä'i thoho, bi bong 'bu min ja ran ts'embi, nangue ra dehe ra dambunt'i. 21 Ne nu ran xixya nam bõni, nejü däm pomhbu ran ts'embi nangue bi dambeni ra Jesucristo. Ne nu ran xixya hinguin nde da ma ngue i pa m'be't'e ma ja'ihü ngue ra häi, pe nam bõni di äfu Oja di hoga ma mbuih. 22 Ne nuya, nu ra Jesucristo bi mba mahets'i, darbu di mandauj bu ja ra ts'edi Oja. Ne nu'u gätho yu ts'edi i 'bui i su a ra Cristo, nguetho hont'a i ja ra ts'edi xinda gue'u yüm 'behni Oja mahets'i ne yu zithu.

4

Dan darbahü rá mate Oja

1 M'bet'o thoho dan sahran din unba ma ngoc'yehi tengu ra Cristo, ne gue'a ni tac yu ts'oqui a. Nguetho nu'a to bin unba ra ngoc'yehi, him man da nde yu ts'oqui a. 2 Ne gätho mi'da yu pa di 'buhmbu ua ja ra ximhäi, hin däm 'buhmbu nangue ma pähä zehheh, pe dam 'buhmbu ga othu rá pähä Oja. 3 Dá xot'a dá othu rán t'ot'e ra ximhäi, midí hohü ran 'yomt'eni, ne mi ot' ma pähä zehheh, ne mi minhü, ne madín sixhü bu ja yu calle ne mi mbahmbu bu, ne däm munshu bu däm minhü, ne mi thandehü yu pöte, pegue Oja him bi zänni ga thandehü

u. 4 Ne nu'u 'bucua ja ra ximhäi hingui sä da badi hanja hin di othu ran tonto tengu i ot'u, janangue'a i sanju u ya. 5 Pe Oja di unba u to i sanju, nguetho di juanba Oja u 'bui ne'u xun du. 6 Ne nu yu ja'i xun du ya, bi sih ran ho ma'da'yo 'bu mi 'bui, ngue'a i za bi un Oja ra te yu mbui u, madague'bu ya xun du yu ngoc'yehi. Ne gue'a ran säui nangue yu ts'oqui, nangue gätho yu ja'i i tu. 7 Nuya bi zõn ra pa ran zegui. Janangue'a dan 'yomfenihü xun ho, ne ga samzehhe ma mbuih, ngue da za thocpa thoho dan yahu Oja buya. 8 Ne m'bet'o thoho ga othu ngue emme dan hueju n'da ngu n'dajü. Nguetho nu'a to'o ja ran huecate, di punba rá ts'oqui rá mijä'iui, madague'bu xun ngu yu ts'oqui. 9 Dan säyabahü n'da ngu n'dajü bu ja ma ngumhbu nangue ma pähä zehheh. 10 Ne 'da däm fäxtahü n'da ngu n'dajü nangue rá 'befi Oja 'dahma 'dan'yo bin 'dajü, gue dan darbahü a rá mate Oja 'dahma 'dan'yo ngue dá hamhbu. 11 Ne nu to bin t'un ra 'befi da mamp'a rá hman Oja, da ma tengu'bu da guesu Oja da ma. Nu to bin t'un ra 'befi da mbäx'u mi'da, da mbäts'i nangue ra ts'edi xun ho bi un'na Oja. Ngue'a da nde di 'yepa Oja a 'be'a gätho ot'e, nangue di tenhdü ra Jesucristo, nu'a mixte thoho, ne i ja rá ts'edi gätho yu pa mazai.

Gan nuhü ran unbi nangue di tenhdü ra Cristo

12 Ma zi cu'ahü, hin ga hyonya thohohü 'bu i ts'aju yan unbi nts'edi, ne hin ga emhbu, hague in ja a ya. 13 Pe dan johya thohohü, nguetho di comhbu yan unbi ra Cristo. Ne nu'bu bi nequi xun ho rá ts'edi, man'da xun ngu ran johya gan nuhü buya. 14 Nu'bu pa ma uguj gahü nangue di tenhdü ra Cristo, pe majapi gahü, nguetho mixte thoho rá ts'edi rá Hogandahi Oja dín nuhü buya. Ne madague'bu di ucpa ra Cristo u 'da, pe nuju di epahü a. 15 Pe nu'bu gan hotehü ne gam pehü, ogue n'da ran ts'o ga othu, ogue sä dan thjnthü 'be'a ot' ma mijä'ihü, ga pe'ts' ma sahran 'bu, ne gan nuhü ran unbi nangue a ra ts'oqui dá othu. 16 Pe nu'bu dín nuhü ran unbi nangue di tenhdü ra Cristo, hin ga pe'ts' ma sahran 'bu. Pe ga emfu jamadi Oja, ngue di pahmbu ngue di tenhdü ra Cristo. 17 Nguetho bi zõn ra pa ya di d'ami ot'

rán ts'embí Ojã. Pɛ rá mbɛdi thofo gahɛ i ɔrcahɛ ran ts'embí, ngue yá t'ahni gahɛ a. Pɛ ts'utho dín nuhɛ. Pɛ nu'ɛ hingui ɛc'yɛi rá m hman Ojã, xɛn ngu 'bɛ'a gã da nu ɛ 'bɛ bi zɔn ra pa da 'yɔt'e xɛn ho rán ts'embí Ojã. ¹⁸ Nɛ ɛmmɛ xɛn ngu yɛn ɛnbi gan nuhɛ bɛ dí pɔjɛ Ojã, ngue dyɛ 'yɛc'yɛihɛ, nguetho ja'bɛ n'dandj hin dí ɔhmbɛ a i xijɛ. Nɛ 'bɛh mi'da 'bɛ xingui ts'ɛ nde da 'yɔde, nɛ i san Ojã. Nɛ nu'ɛ hin da zã dim pɔ ɛ. ¹⁹ Janangue'a nu'bɛ dí sãhɛ yɛn ɛnbi bi zãngahɛ Ojã, pɛ ga dãh ma mbɛihɛ Ojã di jamansujɛ. Nɛ njã m'bɛ da hyɛgahɛ, nguetho gue'a bi 'dajɛ ra te. Nɛ ga thoqui ga ɔthɛ ran ho.

5

Di jamansu yá dɛ'yo Ojã ɛ yɛ ngɛrbi

¹ Nuya n'da ram hma dí xi'ahɛ, yá ngɛrbi ahɛ yɛ 'yɛc'yɛi. Nɛcã drã ngɛrbigã, dá nuse ra Cristo 'bɛ mi du, nɛcã ga comhbɛ ran jãpi din 'dajɛ m'bɛjua. ² Ma mi ngɛrbi ahɛ dyɛ mbãndɛ'yohɛ, dí xi'ahɛ ya, jatho ga jamansuhɛ yá dɛ'yo Ojã, nguetho 'yo ma güendahɛ ga jamansuhɛ ɛ. Nɛ hin gam bɛmhɛ i t'ɔrcahɛ ts'ɛdi, pɛgue gam bɛmhɛ ma pãhã zɛhɛhɛ ga ɔthɛ. Nɛ hin nangue a din jurgahɛ ngue dyɛ ngɛrbihɛ, pɛ nangue a dín numanho sehɛ a. ³ Nɛ hin ga suthohɛ yá t'ahni Ojã hapɛ dí 'bɛhmbɛ n'da ngu n'dajɛ, pɛ janate tho ga uthɛ ra 'yu nangue man t'ɔt'e zɛhɛhɛ. ⁴ Nɛ nu'bɛ bi nɛqui ma Hmuhɛ dyá mbãndɛ'yohɛ, di 'dajɛ ran jãpi ngue ga tãhmbɛ, ngue hin jã m'bɛ din thegue. ⁵ Ngutho ahɛ man 'yohɛ ahɛ, dami 'yɛc'yɛihɛ 'bɛ'a im man yɛ dãc'yɛi ngue ni ngɛrbihɛ. Nɛ gãtho ahɛ gan umhbɛ da si ahɛ n'da ngu n'da ahɛ. Nɛ njã m'bɛ gan 'yɛzɛhɛhɛ, nguetho:

Da zɛ Ojã a din 'yɛts'i,

pɛ di un rá mate a to'o hin din 'yɛts'i.

⁶ Janangue'a ga ɔthɛ ngue hin'yɛ ma ts'ɛdi zɛhɛhɛ bɛ ja rá hmi Ojã, gam bɛmhɛ hɔnt'a ja rá ts'ɛdi xinda guejɛ. Janangue'a da 'yɛsca zɛhɛhɛ Ojã 'bɛ bi zɔn ra pa. ⁷ Nɛ ga xihmbɛ Ojã gãtho ma dumbɛihɛ, nguetho di jaman-sujɛ a. ⁸ Damín äthãhɛ xɛn ho, ngue damím fãhmbɛ, nguetho nu man sɛihɛ ra zĩthu i 'yo ua, tengu n'da ra zate i 'yo, in cuɛ, i honi to'o da za. ⁹ Pɛ dami sãhmbɛ a ra zĩthu

nangue rá ts'ɛdi Ojã guí ɛc'yɛihɛ. Nɛ gam bɛmhɛ ngue n'dat'ɛ yɛn ɛnbi dín nuhɛ ma mi'yɛc'yɛihɛ ngue gãtho ra ximhãi. ¹⁰ Pɛ nu Ojã ɛmmɛ xɛn ngu rá mate, bi zoncahɛ ga comhbɛ rá ts'ɛdi mixte gãtho yɛ pa mazãi, nangue dí 'bɛhmbɛ ra Cristo. Pɛ m'bet'o thofo dan ɛnbahɛ ts'ɛ, ngue di hoga ma mbɛihɛ Ojã, nɛ di hãt ra ts'ɛdi ma mbɛihɛ, nɛ di jajɛ dan zãmhɛ xɛn ho bɛ. ¹¹ Nu Ojã nte hɛmbi, gãtho da zã da 'yɔt'e, gãtho yɛ pa mazãi. Nɛ gue'a gam bɛmhɛ a ya.

Rán zɛgui ran zɛngua

¹² Dí pɛnh'nahɛ ra sɔcuã i ja ua, ngue da gãx a ra Silas, nuna n'da ma cuhɛ ngue da zã ga ɛc'yɛihɛ a man a. Nuna ra sɔcuã ja ua, hingui ngu 'bɛ'a ma, n'da ran zofo thofo, nɛ dí xi'ahɛ majuañi rá mate Ojã a guí tɛnhɛ. Janangue'a damín zãmhɛ bɛ. ¹³ I pɛnh'nahɛ ran zɛngua ni cuhɛ i 'bɛcua Babilonia, nthahni nangue Ojã, tengu ahɛ. Nɛhna ra Xuua Marcos di zɛngua ahɛ, tengu'bɛ ma ts'ɛnt'ɛ na. ¹⁴ Nɛ zã gan zohmbɛ n'da ngu n'da ahɛ nangue ran huɛcate. Nɛ dín nde da hyu ni mbɛihɛ nangue guí tɛnhɛ ra Cristo. Nɛ gue'a gam bɛmhɛ a ya. Hɔnt'a dí xi'ahɛ ya.

2 PEDRO

Ná yoho ra sɔcuʌ bi 'yo't'a ra Pedro

Ran zɛngua

¹ Nugä dra Simón Pedrogä, rá 'yɛhɛgä ra Jesucristo, nɛ ma 'bäigä'be a. Dí pɛnh'nahɛ ra sɔcuʌ ja ua, ngue gätho n'dat'a dí ɛc'yɛihɛ a bi zängahɛ Ojå. Nɛ 'da nan zimanhogdahɛ Ojå, nguetho 'da í hoga thohohɛ ra Jesucristo, nu'a ma Ojåhɛ a nɛ mam pɔrpatehɛ a. ² Dí äp Ojå man'da gui pɔhmbɛ a, nɛ ma Hmuhɛ ra Jesús. Nɛ man'da gui hyamhbɛ rá mate, nɛ man'da da hyu ni mbɛihɛ bɛya.

Nu Ojå i ɔrcahɛ dan jahɛ tengu a

³ Nu rá ts'edi Ojå bi 'dajɛ 'bɛ'a gätho ga homhbɛ ngue dam 'bɛhmbɛ ra 'da'yom'bɛi, janangue'a bi zä bɛ dá tɛnhdɛ Ojå. Nguetho dá pɔhmbɛ a bi zoncahɛ 'darbɛ dam 'bɛhmbɛ bɛ bí ja rá ts'edi mixte. ⁴ Nɛ nangue rá ts'edi i ɔrcahɛ ran ho mixte thoho ngue mím ma, nguetho i ɔrcahɛ dan jahɛ tengu a, ngue in yɔnjɛ bɛ ja rá ts'o'yu ra ximhäi i ɔt' ran ts'iyate. ⁵ Nɛ nu'bɛ dí pɔhmbɛ in yɔnjɛ Ojå nangue ra ts'o'yu, ɛmmɛ ga hɔdumbɛihɛ ga ɔthɛ 'bɛ'a mangua 'bɛ. Ya dí ɛc'yɛihɛ rá mate bi hogahɛ. Pɛ hinga hɔnt'a, nuya ga ɔthɛ yɛ hogant'ɔt'e. Nɛ hinga hɔnt'a ga ɔthɛ yɛ hogan t'ɔt'e, pɛ man'da ga homhbɛ dan xähmbɛ ga pɔhmbɛ rá 'yu Ojå. ⁶ Nɛ hinga hɔnt'a dan xähmbɛ rá 'yu Ojå, pɛ man'da ga sɔmzɛhɛ ma mbɛihɛ. Nɛ hinga hɔnt'a ga sɔmzɛhɛ ma mbɛihɛ, nɛ man'da ga sɛthɛ. Nɛ hinga hɔnt'a ga sɛthɛ, nɛ man'da hɔnt'a Ojå gam bɛmhɛ. ⁷ Nɛ hinga hɔnt'a ga ɔthɛ ngue gam bɛmhɛ Ojå, nɛ man'da ga fäx ma mi 'yɛc'yɛihɛ. Nɛ hinga hɔnt'a ga fäx ma mi 'yɛc'yɛihɛ, nɛ man'da ga huɛjɛ gätho yɛ jå'i. ⁸ Nɛ nu'bɛ ɛmmɛ ga humbi ga ɔthɛ ɛ im mangua, dyɛ hoga mbɛfi gahɛ a ma Hmuhɛ 'bɛ, nɛ da zä ga fäx ma mi jå'ihɛ bɛya, nguetho dí pɔh ma Hmuhɛ ra Jesucristo. ⁹ Pɛ nu'bɛ hin ga ɔthɛ ɛ im mangua, hin dí cɛthɛ xɛn ho ran nɛqui ma mbɛihɛ 'bɛ. Nguetho dí pumbɛni thohɛ ngue m'be't'e ma mbɛihɛ nangue yɛ ts'oqui mi ɔthɛ. ¹⁰ Pɛ ma zi cu'ahɛ, ɛmmɛ

ga hɔdumbɛihɛ ga uhmbɛ ngue yá thahni gahɛ Ojå, ngue bi zoncahɛ a. Nɛ nu'bɛ din jabɛ ga ɔthɛ, hin hapɛ ga tɔnjɛ 'bɛ. ¹¹ Nɛ din johya Ojå 'bɛ dá cɛthɛ bɛ di manda rá ts'edi mazai a ma Yɔntehɛ ma Hmuhɛ ra Jesucristo bɛya. ¹² Janangue'a thocpa thoho dín nde ga bɛn'nahɛ na mangua, madague'bɛ gui pɔhmbɛ a, nɛ gui zɔnthɛ bɛ ja ram hma majuani ngue bi si ahɛ. ¹³ Pɛ man'da xɛn ho 'bɛ ga thoqui ga 'yomfɛni ahɛ, ngue gätho yɛ pa dí 'bɛcä ua gätho ma ngɔc'yɛi, ga ja ahɛ guim bɛmhɛ a dá xi'ahɛ. ¹⁴ Nguetho mits'utho da zɔn ra pa ngue ga soh ma ngɔc'yɛi, ngubɛ bi xicä ma Hmuhɛ ra Jesucristo. ¹⁵ Janangue ɛmmɛ dí humbi dí xi'ahɛ, n'damhɛma thocpa thoho guim bɛmhɛ a 'bɛ dá mbagä.

Dá nuhe rá ts'edi mixte ra Cristo ngue ma däsɛhe

¹⁶ Nugä xtá xi'ahɛ nangue rá ts'edi ma Hmuhɛ ra Jesucristo, din ja 'bɛ bá ɛcua mahɔn'a a. Hinga ngu mi'da yɛ jå'i im bɛnsɛ 'da yɛ cuento ngue ní hyät'a n'da. Pɛ nu'a dá nuhe, gue'a dí m mamhɛ a. Nɛ gue'a xtá xi'ahɛ a, nguetho dá nusɛhe rá ts'edi mixte ra Cristo ngue ma däsɛhe. ¹⁷ Gue'bɛ má ɔhmbe n'dandɛ rá nde Ojå bí 'yɛh mahɛts'i mixte thoho, nɛ gue'a í 'yɛspa a rá Ts'unt'ɛ 'bɛ mi 'yɛna: “Guehna ma Ts'unt'ugä na, ngue ɛmmɛ dadí huɛcä na, nɛ ní hyu ma mbɛi na,” bi 'yɛn Ojå. Nɛ bi japi ɛmmɛ bi nɛcthoho. ¹⁸ Nɛ majuani dá ɔhmbe rá nde Ojå bí 'yɛh mahɛts'i, nguetho 'darbɛ mi 'bɛhmbe ra Jesucristo bɛ ja ra t'ɔhɔ guepɛ bin yå. ¹⁹ Janangue'a man'da da zä ga pɔhmbɛ majuani a mi hmam bɛ ja yá sɔcuʌ yɛ pɔngahyå maya'bɛ, ngue mi ma nangue ra Cristo ba ɛhɛ, nɛ din ja rá ts'edi mixte. Nɛ nu ram hma man t'o't'i, xɛn ho 'bɛ thocpa thoho ga honi ga pɔhmbɛ, tengu'bɛ ra nyot'i di yot'ua ja ra 'bɛxui, gue'bɛ go bi zɔn ra pa ngue da mbɛdi gan nuhɛ yɛ hmɛpya ngue udi ya ba ɛpɛ ra Hmu, ga pɔhmbɛ xɛn ho 'bɛ'a man t'o't'i bɛya. ²⁰ Nɛ m'bet'o thoho ga pɔhmbɛ ngue xínga n'da ra jå'i sä da bɛsɛ n'da rá t'ohni Ojå 'bɛ hin nangue a rá Hogandahi di zedi. ²¹ Nguetho nu'ɛ yá pɔngahyå Ojå ma'ueque yá mbɛi, him bi bɛnsɛ a ram hma bi 'yo't'ɛ, pɛ guessɛ a rá

Hogandahi Oja bi be'ni 'be'a bi 'yo't' 'bu mi 'yo't' ram hman Oja u.

2

Dim 'buh yu hyate xanbate

1 Ne mi 'buhmbu 'da yu hyate pongahya yu ja'i israel maya'bu, ngutho ah, gam 'buhmbu 'da yu hyate xanbate. Ne yu zandate tho, nguetho di cu't' yam hmanse 'bu im man ram hman Oja. Ne nangue u yam hma dim 'be'a n'da u. Ne hingui orpa ra pahä a ra Hmu ngue bi gurba yu ts'oqui. Janangue a ja xun dambeni, ya xim 'bedi. 2 Ne xun ngu da den'na di 'yot' yu pahäzehe u yu hyate xanbate. Janangue da mba nthenni thoho a ra 'yu majuani. 3 Ne emme da nde da hyä ah nangue yu hma mahotho, nguetho da nde gui juthu u. Pe ya maya'bu thoho bi ts'anni da nu yun unbi u, tengu ot'u, ne guehma da nu nguetho hingui pa ma pumbeni 'be'a da nu. 4 Nguetho xinga gue'u yam 'behni Oja mahets'i bi yam 'bu mi 'yot' ra ts'oqui. Ne'u bi hyotru ja ra 'bexui, bi dat'i con yu cadena, gueru bi got'u, da domp'u ran juanbi. 5 Ne xim bi yan yu ja'i 'bu maya'bu a Oja, hinda hont'a ra Noé, ngue bi 'yec'yei Oja, ne bi xih yu ja' i xta 'yot' ran ho. Ne hont'u yotonja'i min 'yohu ra Noé bi yan Oja 'bu mam bá penh ra 'ye, bin ja ra dambant'i gätho ra ximhäi nangue u yu ts'om'bäi mi 'bui. 6 Ximangutho a ra hnini Sodoma ne Gomorra, bi nu ran ts'embi ne bi gohi bim 'bospi u. Janangue'a nu Oja i urcahu 'be'a din jap u yu ja' i hinguin nde da den Oja. 7 Pe bi yan a ra Lot ra hocja' i a. Ne nu'a emme madin xombui nangue u yan t'ot'e u mi sanzehe 'be'a mi ot'e. 8 Ne emme madi unba ra mbui a ra hocja' i, nguetho n'dapa ngu n'dapa min nu yan t'ot'e xun ts'o ne mi oh yu ts'ore 'bu 'darbu mi 'buhmbu bu ra hnini Sodoma. 9 Janangue'a di pahmbu ja ra ts'edi Oja i färpa yu mbui u to'o mben Oja, hin da 'yot'e tengu ot' yu ts'om'bäi 'bu 'darbu i 'buhmbu. Ne i ja ra ts'edi Oja da gorbu ja ran unbi u yu ts'om'bäi, ne ya in nu ya gätho yu pa tömp'u ran juanbi u. 10 Ne nu'u 'da i orpa yu pahä yu ngoc'yei, man'da da nu ran unbi u. Pe di ts'on yu mbui ngue i øzehe yu pahä zehe, ne i san ma Hmuhu ra Cristo. Nu'u yu zambui u, ne yun yets'i u, i thenda u

to'o ja yan t'edi, ne hingui su. 11 Pe nu yam 'behni Oja mahets'i man'da i ja yu ts'edi ne yan t'edi xinda gue'u yun 'yohu i sante, pe i su di cospa ran ts'ante u go i sante, nguepu ja ra hmi Oja. 12 Tengu yu zu'ue i 'bucua ja ra ximhäi, i ts'anba u ngue da fent'i ne ma zä dim 'bedi, ne ngutho u yu hyate xanbate. Ne i sani 'be'a hingui pa'di. Ne nu'bu bi du, hont'a ran unbi mazai da nu. 13 I ot' ran ts'o, pe hont'a ran unbi da dha. Ne im beni ngue ran johya 'bu di thoc'a ni 'yot' yu pahä zehe ga ra pa. Ne nu'u tengu yun ts'oni ne yu mbedi bu guidim petihu, nguetho di johya i ot' yu pahäzehe 'bu gui sihmehu u. 14 Ne hont'a ran 'yomt'eni im bem 'bu i hand yu xisu, ne njam'bu sä da 'yets' yu ts'oqui. I hat'u 'da hinga na ec'yei xun ho, nguetho nu'u thocpa thoho yu ziyate. Pe Oja di unba u. 15 Nguetho bi zoh ra 'yu xun juani, bi mbase bu ma'ueni. Ne i ten ra 'yu mi ten ra pongahya Balaam, ra ts'unt'u a ra Beor, nu'a emme madi ho din ju't'i nangue yu ts'oqui mi ot'e. 16 Pe bi hecpa Oja 'bu n'dandi, ngue bi japi bin ya ra fani hingui sä din ya. Pe bin ya ra fani ngue bi hecpa a ra pongahya, ngue hin da 'yot'a ra ts'oqui mi ena xta 'yot'e. 17 Pe nuya yu hyate ya, tengu n'da ra hyado ena i po bu ra dehe, pe nte po bu. Ne tengu yu gui i tuxta ran dahi, sä ena din 'ye. Ne nts'anni ra 'bexui man'da xun pothi da nu u, tengu u, gätho yu pa mazai. 18 Nguetho emme xun ngu 'be'a ma, pe hin'yu 'be'a nam bōni. Ne i hat yu ja' i mi ena xta 'uepu ja ra ts'o'yu. Ne xø i xifi dá 'yothu yu ts'oqui, ne emme da 'yorpa yu pahä yu ngoc'yei, ne im beni nte din japi. 19 Ne i xifi, mathogue thoho ah, njon da zamp ah 'bu gui tengahe, sä ena. Pe i fehni u, nguetho guesu i sam ra zithu u. Nguetho nu'bu bi dap ra ts'oqui n'da ra ja' i, ya ra 'yehē ra zithu a buya, ne hingui sä da mba mathogue nangue yu ts'oqui. 20 Nguetho nu'bu n'da ra ja' i bin yuni nangue ra ts'o'yu ra ximhäi, nangue bin xah ram hma ma Hmuhu mam pōtehū ra Jesucristo, pe nu'bu da mbengui mahon'a, hingui sä da bōm bu ja yu ts'oqui mahon'a a. Ne nubuya man'da xun ts'o da 'yot'e xinda gue'a mi ot' 'bu him mi pah ra Cristo. 21 Janangue'a nu'u to bi mbenc 'bu ya mi da'mi da ba'a ra hoga'yu, man'da xun ho 'bu hin xti da'mi, nguetho bi

hyetho rá hogant'edi Oja 'b_u mi sänbi. ²² Ne bi 'yot'e tengu man t'o't'i: "Tengu'b_u n'da ra fo'yo bi zi mahøn'a yú ts'odi xí zani. Ne tengu'b_u n'da ra ts'udi bi 'yo mahøn'a ra böhäi 'b_u xín hi."

3

Ra Cristo bi ma majuani ba eh mahøn'a

¹ Ná yoho na ra sœcuã dí ot'ah_u ya, ma zi cu'ah_u. Ne nu gätho yoho y_u sœcuã n'dat'a dí m bœni man'da ga bœn'na ni hogan 'yomfœni_u. ² N'damhma guim bœmh_u u y_um hma mi ma mam'bet'o u yú pœngahyã Oja. Ne guim bœmh_u mam hmamhbe dá xi'ah_e, ma 'bäi gähe ma Hmuh_u ra Jesucristo, ne ma pœrpateh_u a. ³ M'bet'o thoho ga pãhmb_u 'be'a din ja 'b_u rán zœgui y_u pa. Di nequi 'da y_u 'y_uspate da dentho ho ra 'yu majuani, gue'ã zãt' ot' yú pãhä zeh_e. ⁴ Ne da 'yœna: "Hap_u gán yãh_u ngue bi xi'ah_u ra Jesucristo ba eh mahøn'a, ne hin jãm'b_u i sä ba eh_e. Ne gue'b_u go mi 'b_u u ndu ma ngurba bœtah_u maya'b_u thoho, guexta'a i ja, gue'b_u go rá mbudi ra ximhäi," da 'yœna. ⁵ Pœ nu'ã 'da i œna, i œna nguetho di pumbœni tho 'be'a bin ja maya'b_u, ne hinguin nde da bãdi, ngue bi juah ra ximhäi Oja nanguue ra dãm bœnt'i. Nguetho xí 'yot' Oja mahœts'i ne ra ximhäi nanguue rá m hma. Ne bi japi bi bœx p_u ja ra dehe a ra häi, ne gue'a ra dehe ín 'yot' ra häi. ⁶ Pœ guet'a ra dehe bi juah ra ximhäi mi ja, ngue bi mbœnt'i. ⁷ Ne nuya mahœts'i ne ra ximhäi ngue i ja ya, Oja i sänni di juadi mahøn'a. Pœ i tœ'mi da zœn ra pa ngue bi ma ba penh ra sibi ua ja ra häi, gue'a ran œnbi da 'yot'a Oja a nanguue y_u ts'om'bäi. ⁸ Ma zi cu'ah_u, hin ga pumbœni thoh_u ngue nu'a dí œmf_u n'da mahuãhi njeyã, da zã da 'yœn Oja n'dapa tho b_u nam bœn a, ne nu'a dí œmf_u n'dapa thoho, da zã da 'yœn Oja n'da mahuãhi njeyã b_u nam bœn a. ⁹ Ne hinguí dãnhyœi Oja tengu im man i 'da, guemhma da 'yot'e 'be'a bi ma da 'yot'e. Pœ i tœgbah_u Oja da zœni ga coh ma mbuih_u, nguetho in nde xínga n'da dam 'behmb_u. ¹⁰ Pœ nu'b_u bá eh ra Hmu, tengu'b_u ba œ'a n'da ra bœ 'b_u bin xui, hinga mfãdi 'be'a ma ora da zœhœ. Ne di juadi gätho u di nequi mahœts'i, œmme din thoni ndœspi, ne gätho 'be'a i ja da mbœnt'i ngue nám pa. Ne gätho

ra häi, ne gätho 'be'a bi 'yot' y_u jã'i ua ja ra häi, gätho din zœ u. ¹¹ Jananguue'a nte man ts'o da bœn ma mbuih_u, ne thocpa thohogan numansuh_u Oja, nguetho dí pãhmb_u da mbœnt' ra ximhäi ra sibi. ¹² Ne nuya dín dœmdah_u da zœn ra pa bi man Oja, ngue da 'yuh mahœts'i, ne dim 'bedi gätho jab_u. Ne din hyœgui 'be'a gätho i ja nanguue ra sibi. Ne dí xœnhd_u din ja n'dihi a. ¹³ Nguetho dí tœmdah_u ma'da'yo mahœts'i ne ra ximhäi, tengu bi ma majuani Oja, ngue din zãm b_u ran ho. ¹⁴ Jananguue'a, ma zi cu'ah_u, nu'b_u dí tœmh_u ngue din ja, ga humbi gan nde da numanhoj_u ra Cristo 'b_u bá eh_e da 'yot' ran ts'ut'abi. Ne nte man ts'oni, ne nte man dupate da dïngah_u 'b_u bá eh pœya. ¹⁵ Ne gam bœmh_u ngue i set rá mbui Oja, i tœ'mi dim pœ'ã 'bœcua ja ra ximhäi. Tengu thoho bi 'yot'ah_u ma zi cuh_u ra Pablo nanguue rán 'yomfœni bi un Oja. ¹⁶ Ne mbœ gätho yú sœcuã bi 'yo't'i im ma tengu dí ot'ah_u ya. Pœ xœn hœi da fãdi 'be'a nam bœn'i 'da yãm hma bi 'yo't'a ra Pablo. Ne 'bœ'i 'da him bin xãdi ne him bin zãm b_u ja ram hma. Jananguue'a nu'b_u sä im man'a rá t'ohni ra Pablo, ogue mi'da yú t'ohni Oja, pœ hinga gue'a b_u na hma. Ne gue'a ím 'be'i 'da a. ¹⁷ Pœ nu'ah_u guí pãhmb_u ngue ngub_u da 'yot'i 'da y_u jã'i. Jananguue'a gam fãhmb_u hin da zix'ah_u b_u rá 'yu Oja gmí zãmhb_u, guerp_u i yã u y_u jã'i i honse yãm hmansœ. ¹⁸ Pœ man'da damí pãhmb_u rá mate ma Hmuh_u ra Jesucristo, ne ma pœrpateh_u a. Ne nu'a ga œspah_u a ya, ne gätho y_u pa mazãi. Ne gue'a gam bœmh_u a ya. Hœnt'a dí xi'ah_u ya.

1 XUUA Ná n'da ra sɔcuə bi 'yo't'a rá 'bäiui ra Jesucristo ra Xuua

Ram Hma ngue di 'dajɥ ra 'da'yote

¹ Nu'a mí 'bɥ 'bɥ rá mbɥdi thoho, gue'a dá hɛthe ma dáhe, nɛ dá øhmbe a bi ma, nɛ dá nuhe xɥn ho, nɛ dá thähmbe ma 'yɛhe. Nɛ gue'a ra Jesucristo a, ráam Hma Ojə ngue bi ma di 'dajɥ ra 'da'yote. ² Nguetho nu'a di 'dajɥ ra 'da'yote bin 'yuse gue bin jə'i, nɛ dá nuhe, janangue'a dí mamhbe majuaɥni a bin ja, nɛ dí xi ahɥ ya gue zəi xmi 'bɥi nɛ zəi dim 'bɥi. Mam bi 'bɥhmi rá Ta nguetho n'dat' Ojə a, nɛ bin 'yuse ua dí 'bɥhmbɥ. ³ Nɛ nu'a dá nuhe nɛ dá øhmbe a bi ma, gue'a dí xi ahe a ya, n'dahma nɛ'ahɥ gui pəhmɥ a, nɛ gətho dan yəmanhohɥ a ra Ta nɛ rá Ts'ant'ɥ ra Jesucristo. ⁴ Guehna dí ot'ahɥ na ya, n'damhma nɛ'ahɥ din ja ahɥ ran johya xɥn ho.

Nu Ojə ran Nɛqui a

⁵ Nu'a Ojə ran Nɛqui a, nde da ma xɥn hotho a, nɛ hin'yɥ ra 'bɛxui nangue'a. Nɛ gue'a ram hma bi xije ra Jesucristo, nɛ gue'a dí xi'ahɥ a ya. ⁶ Sä dí ɛmhɥ dí yəmanhohɥ ra Jesús, pɛ nu'bɥ guexta'a dí 'yohɥ bɥ ja ra 'bɛxui, dí fɛhniɥ 'bɥ, nguetho hín dí øthɥ a rán säui a majuaɥni. ⁷ Pɛ nu'bɥ majuaɥni dí 'yohɥ bɥ ja ran nɛqui guerpɥ 'bɥ Ojə, hin'yɥ 'bɛ'a ga əhmɥ bɥ, nɛ dí yəmanhohɥ a 'bɥ, nɛ nu rá ji ra Jesús rá Ts'ant'ɥ Ojə, thocpa thoho i thugahɥ gətho ma ts'oquihɥ a. ⁸ Pɛ nu'bɥ sä dí ɛmhɥ hin'yɥ gahɥ ra ts'oqui, dadín hyəzɛhɥ 'bɥ, nguetho hin dá cɥ't' ma mbɥihɥ a majuaɥni. ⁹ Pɛ nu'bɥ ga mamhɥ ma ts'oquihɥ, gue hingui ho dá øthɥ, da zə di pungahɥ Ojə nangue ra Cristo bi gut'i, nɛ da mbercahɥ gətho ran ts'o, tengu mím ma. ¹⁰ Pɛ nu'bɥ sä dí ɛmhɥ hin te dá øthɥ yɥ ts'oqui, dí nubethəniɥ Ojə 'bɥ, nguetho bi 'yɛn Ojə gətho bi 'yøt' yɥ ts'oqui. Pɛ xingui ts'ɥ dí cɥ't' ma mbɥihɥ ráam hman a 'bɥ.

2

Ma hocpatehɥ a ra Jesucristo

¹ Ma zi t'əhni ahɥ gue dyɥ 'yɛc'yɛihɥ, dí ot'ahɥ ra sɔcuə i ja ua, dadí hɛc'ahɥ hin gui 'yøthɥ yɥ ts'oqui. Pɛ nu'bɥ ga øthɥ n'da ra ts'oqui, gue him majuaɥni dí numanhohɥ, pɛ dí 'bähmbɥ ma Hocpatehɥ din hocpau i bɥ 'bɥh ra Ta, ra Jesucristo, ra Hocjə'i a. ² Nguetho guesɛ a ran t'unni a di hoga ma ts'oquihɥ. Nɛ hinga hɔngdahɥ in nde di hogahɥ, pɛ gətho yɥ ts'oqui ja ua ja ra ximhäi in nde di hoqui nangue bi du ra Cristo. ³ Nu'bɥ majuaɥni dí øthɥ ɥ yún t'ɛdi Ojə, da zə ga pəhmɥ gue dí yəmanhohɥ a bɥya. ⁴ Pɛ sä ɛn i 'da: "Dí pəcə Ojə," ɛn ɥ, pɛ fɛhni ɥ nɛ hingui ørpa yún t'ɛdi, nɛ hin di cɥ't' rá mbɥi a majuaɥni. ⁵ Pɛ nu'bɥ i øt'a man Ojə n'da, hinga ndetho bi huɛc Ojə n'da 'bɥ, pɛ bi bəmanho a bi 'yørpe. Ga xi ahɥ ya 'bɛpɥ dán zə ga pəhmɥ 'bɥ majuaɥni dí 'bɥhmbɥ a ra Cristo. ⁶ Nguetho nu'bɥ ɛn'a n'da gue i 'bɥhmi ra Cristo, "jatho ga øt'ə tengu bi 'yøt' ra Cristo," da 'yɛnsɛ 'bɥ. ⁷ Ma zi cu ahɥ, nu ran t'ɛdi dí ot'ahɥ gue dan huɛjɥ, him ma'da'yo a, pɛgue guet'a ram hma mbɥdi bi sijɥ maya'bɥ, 'bɥ ra mbɥdi thoho dá pəhmɥ ra Cristo. ⁸ Pɛgue tengu 'bɥ ma'da'yo a, nguetho janaguehya dí øthɥ ya tengu bi 'yøt' ra Cristo. Nguetho bi dɥ'mi di 'uegahɥ ra 'bɛxui ma mbɥihɥ ra nyot'i majuaɥni. ⁹ Nu'bɥ sä ɛn'a n'da i 'bɛpɥ ja ran nɛqui, nɛ i san rá cu, pɛ guexta bɥ ja ra 'bɛxui i 'bɥ 'bɥ. ¹⁰ Nɛ nu'a to'o di huɛc rá cu, bin zəm bɥ ja ran nɛqui a, nɛ nu'a hin hapɥ da dənc'a. ¹¹ Pɛ nu'a to'o san rá cu, i 'bɛpɥ ja ra 'bɛxui a, nɛ i zəm bɥ. Hingui sä da bədi nda'a xɥn ho, nguetho bi 'bɛrpa ran 'yomfɛni a ra 'bɛxui. ¹² Dí ot'ahɥ ma zi t'əhni ahɥ, nguetho dí pədi xɥ pun'na ni ts'oquihɥ, bi hoc'ahɥ ra Cristo. ¹³ Nɛ nuya 'da ahɥ dyɥ dəc'yɛihɥ, dí ot'ahɥ nguetho dí pədi guí pəhmɥ a mí 'bɥi gue'bɥ rá mbɥdi thoho. Nɛ 'da ahɥ gyɥ ts'ant'əhɥ, dí ot'ahɥ nguetho dí pədi gá təfɥ ra zɪthu. Nɛ xø dí ot'ahɥ ya gətho ahɥ ma zi t'əhni ahɥ, nguetho gətho gahɥ dá pəhmɥ ra Ta. ¹⁴ Nɛ xø dí ot'ahɥ, dyɥ dəc'yɛihɥ, nguetho dí pədi gá pəhmɥ a mí 'bɥi gue'bɥ rá mbɥdi thoho. Nɛ xø dí ot'ahɥ gyɥ ts'ant'əhɥ, nguetho dí pədi i ja ni ts'ɛdihɥ gá təfɥ ra zɪthu, nangue ráam hman Ojə thocpa thoho guím bɛmhɥ. ¹⁵ O guídí hohɥ rá pähä ra ximhäi, gue hin

gui 'yøt' ni pähä zehéh. Nguetho nu'bu dadí ho ma pähä zehéh, hin dadi hohu Oja 'bu. ¹⁶ Nguetho nu'bu yú pähä ra ximhäi, gätho him bi zän Oja u, 'be'a gä di ho ní ngøc'yei n'da, ne ní dā n'da di ho 'be'a gätho in nu nde da mbézehé, ne'bu im bëni jase rán 'yomfëni n'da. Pë nu'bu bi nequidā ua ja ra ximhäi u tengu u. ¹⁷ Pë nu ra ximhäi ní mba bu da guadi, ne'bu yán 'yomfëni ra ximhäi da gua'u. Pë nu'bu ørpa rá pähä Oja, dim 'bumanho gätho yu pa mazai.

Ba ãh rán sãiuu ra Cristo

¹⁸ Ma zi t'uhni ah, rán zegui ya. Ne xtá øhmbu ngue di nequi n'da rán sãiuu ra Cristo. Ne nuya bi mbædi bi nequi xun ngu yú mfäts'ih a rán sãiuu ra Cristo. Janangue'a dí pãhmbu mbë rán zegui ya. ¹⁹ Ne gue'u 'da xum bøngua dí 'bãhmbu. Pë him majuañi ma mi'yëc'yëih u, nguetho nu'bu majuañi ma cuhu u, hin xtá 'ue u 'bu. Pë bi bøn'u janangue'a bi 'yuse gue him majuañi ma cuhu u gätho u bi bøni. ²⁰ Pë nu ah bi 'daj ra Hogandahi Oja a ra Cristo. Janangue'a gätho gahu dí pãhmbu nda'a majuañi. ²¹ Dí ot'ah na, pë hin dí ën'i hin guí pãhmbu a majuañi. Pë guí pãhmbu a, ne guí pãhmbu hinguin 'youi ra fehni a majuañi. ²² Nu'a gue ãna hing ra Cristo a ra Jesús, e gue'a ra ngørpa fehni a, ne rán sãiuu Oja a, nguetho i ãna hing rá Ts'unt'u Oja a ra Jesucristo, ne xingui ëc'yëiba a rá Ta baya. ²³ Nguetho nu'a to'o hingui ëc'yëi ra Cristo rá Ts'unt'u Oja xinga gue'a Oja rá Ta i paði. Pë nu'a to'o ëc'yëi rá Ts'unt'u ne'a rá Ta i pãrpa a baya. ²⁴ Ne nu'a 'be'a gätho dá øhmbu ra mbædi dá pãhmbu ra Cristo, ga thoqui gam bëmhbu a. Nguetho nu'bu dí thoqui dímb bëmhbu a, zai dí 'bãhmbu a ra Ts'unt'u ne'a rá Ta baya. ²⁵ Ne bi xij majuañi di 'daj ra 'da'yote gue i ja ya ne njãm'bu da guadi. ²⁶ Guehna dí ot'ah na, nguetho 'bu i 'da in nde da hyä ah. ²⁷ Pë nu ah, nu'a rá Hogandahi bi 'daj ra Jesucristo bin zãm bu ma mbãih a, ne guesë a i xãngahu gätho 'be'a man Oja. Janangue'a him mahyoni to'o da xãngahu yán thehu. Ne nu'a i xãngahu rá Hogandahi Oja majuañi a, hing ra fehni a. Ne di bëngahu dan zãmhb bu 'bãh ra Cristo. ²⁸ Ne nuya ma zi t'uhni ah, damin

zãmhb bu 'bãh ra Cristo, n'damhma dan johyah 'bu dá nuhu ne hin ga pes' ma sähu. ²⁹ Nu'bu dí pãhmbu gue xun ho Oja, nguetho ga pãhmbu gue bim 'bãi ma'da'yo nangue Oja u to'o gätho i øt' ran ho.

3

Yú t'uhnihah Oja

¹ Dyú 'yëc'yëih, gam bëmhbu gue ëmmë xun ngu rán huëcate ra Ta, ngue bi 'yøt'e ngue yú t'uhnihah a. Janangue'a hingui paj u i ten ra ximhäi, nguetho njãm'bu mi pa Oja. ² Ma zi t'uhni ah, nuya yú t'uhnihah Oja. Ne hinga na urcahu hague dán jah m'bejua. Pë nu'bu bi nequi 'be'a da 'yørcahu, dí pãhmbu dan jahu tengu ra Cristo, nguetho da zä ga pãhmbu hague majuañi in ja a ra Cristo. ³ Ne n'da ngu n'daj 'bu dí tømhb dan jahu tengu ra Cristo, janangue'a dadín hoc zehé ma mbãih, dín ndeh da gohi xun ho tengu ra Cristo. ⁴ Nu'a to'o øt' ra ts'oqui i festhoho rán t'ëdi Oja, nguetho nu'a ra ts'oqui nam bøni ram fë'ts'i nangue yan t'ëdi. ⁵ Pë dí pãhmbu bi zøcua ra Cristo gue di 'berca ma ts'oquih. Ne nu'a ra Cristo hin'yú rá ts'oqui a. ⁶ Nu'bu zai 'bãhmi ra Cristo n'da, hingui nde da 'yøt' yu ts'oqui a. Pë nu'bu bin zãm bu ja yu ts'oqui n'da, njãm'bu bi cu't' rá mbãi hague in ja a ra Cristo, ne njãm'bu bi ndepe di hocpa rá mbãi. ⁷ Ma zi t'uhni ah, njon gui jafu da hyä ah, nguetho hønt'u gue zai øt' ran ho bi mba mahoqui u ne xun ho u tengu ra Cristo. ⁸ Pë nu'a zai øt' ran ts'o, rá 'yëhé ra zithu a. Nguetho nu ra zithu zai øt' ra ts'oqui gue'bu go rá mbædi thoho. Ne gue'a í zøcua ja ra ximhäi rá Ts'unt'u Oja, gue di ts'onba rá 'bëfi ra zithu. ⁹ Nu'u to'o bim 'bãi mahøn'a nangue Oja, hingan zai øt yu ts'oqui u, nguetho í hyaxta Oja yú ta gue ra hogambãi. Hingui sä dín zãm bu ja yu ts'oqui nguetho bim 'bãi mahøn'a nangue Oja. ¹⁰ Da zä ga pãhmbu nda'u yú t'uhni Oja ne nda'u yú t'uhni ra zithu. Nguetho nu'u to'o bin zãm bu ja ra ts'oqui, ne hin di huëc yú cu, hing yú t'uhni Oja u.

Dan hueju n'da ngu n'daj

¹¹ Nguetho guehna ran t'ëdi bi sij 'bu rá mbædi dá pãhmbu ra Cristo, ngue dan

huɛjɯ n'da ngu n'dajɯ. ¹² Nɛ hin ga øthɯ a bi 'yøt'a ra Caín gue í hyaxta a rám 'bäi ra zĩthu nɛ bi hyo rán 'yohɯ. Hanja ngue bi hyo a. Nguetho hingui ho rá mbɯi a, janangue'a bi hyo rán 'yohɯ ngue xɯn ho rá mbɯi a. ¹³ Janangue'a, ma zi cu ahɯ, hin ga hyonya thohohɯ ngue'bɯ di ugahɯ yɯ ja'i i tɛn ra ximhäi. ¹⁴ Pɛ nujɯ dí pɔhmbɯ dá sohmbɯ rá ts'ɛdi ran dɛte, nɛ dá sømhɯ bɯ ja rá ts'ɛdi ra te. Guehna dí pɔhmbɯ nguetho dadí huɛc ma mi'yɛc'yɛihɯ. Nu'a to'o hin'yɯ rán huɛcate, bin zɔm bɯ ja rá ts'ɛdi ran dɛte a. ¹⁵ Nu'a to'o di ɯp rá cu, ra hyodu a. Nɛ dí pɔhmbɯ njo'o n'da ra hyodu i ja ra 'da'yote mazai. ¹⁶ Pɛ nu ra Cristo bi 'yurcahɯ 'bɛ'a njuantho ran huɛcate, ngue bi dɛsɛ rá te nanguejɯ. Nɛ jatho ngutho ga øthɯ, hin ga su ga dɛ ma tehɯ guerpɯ da zä ga fäx ma cuhɯ. ¹⁷ Pɛ nu'a to'o i ja 'bɛ'a i pɛ'ts'i, nɛ i pɔdi hin'yɯ 'bɛ'a da hyon a rá cu, nɛ nu'bɯ hingui ørpa ran huɛcate, hingui bɛni da numanho Ojɔ a 'bɯ. ¹⁸ Ma zi t'ɯhni ahɯ, hinga høntho gam manthohɯ ran huɛcate, pɛ guemhma ga øthɯ a.

Dadín johyahɯ 'bɯ dí yqɯ Ojɔ

¹⁹ Nɛ nu'bɯ majuaɯni dí øthɯ ran huɛcate, janangue dí pɔhmbɯ yú t'ɯhni gahɯ a Majuaɯni, nɛ gue'a nan johyahɯ bɯ ja rá hmi a. ²⁰ Pɛ nu'bɯ ga juanba zɛhɛ ma mbɯihɯ, pɛ da hyurca ma mbɯihɯ Ojɔ, madague'bɯ i pɔdi 'bɛ'a gátho dá øthɯ, nguetho man'da ja rán huɛcate xinda guejɯ. ²¹ Janangue'a ma zi cu ahɯ, nu'bɯ hin te dí tĩmhɯ ja ma mbɯihɯ a xɯn ts'o, dadín johyahɯ ngue dí pɔhmbɯ dí yamanhohɯ Ojɔ, ²² nɛ di 'dajɯ 'bɛ'a gátho dí äfɯ 'bɯ dí yqɯ, nguetho dí ørpahɯ yún t'ɛdi, nɛ dí ørpahɯ gátho i numanho. ²³ Nɛ i ja ua yún t'ɛdi Ojɔ, gue ga ɛc'yɛihɯ rá Ts'ɯnt'ɯ, ra Jesucristo, nɛ dan huɛjɯ n'da ngu n'dajɯ, tengu bi xijɯ. ²⁴ Nɛ nu'a to'o i ørpa yún t'ɛdi, i 'bɯhmi Ojɔ nɛ bim 'bɯpɯ Ojɔ bɯ rá mbɯi a bɯya. Nɛ dí pɔhmbɯ dí 'bɯhmbɯ Ojɔ, nguetho gue'a di bɛngahɯ rá Hogandɔhi bi 'dajɯ.

4

Nda'a rám Hman Ojɔ, nɛ nda'a rám hman a rán sɯiui Ojɔ

¹ Ma zi cu ahɯ, hingui sä ga ɛc'yɛihɯ 'bɛ'a gátho ním hma ɛmbi rám hman Ojɔ. Pɛ i jatho ga pɔhmbɯ 'bɯ majuaɯni ngue gue'a rám hman Ojɔ, uague hin'na. Nguetho xɯn ngu yɯ hyäte pɔngahyɔ i 'youa ja ra ximhäi. ² Nɛ nu'a jatho ga pɔhmbɯ nda'a ním hma bi bɛnba rá Hogandɔhi Ojɔ, nu'bɯ im ma ngue rá Thahni Ojɔ ngue bin ja'i nɛ gue'a ra Jesucristo a, gue'a ram hma bi bɛnba rá Hogandɔhi Ojɔ a bɯya. ³ Pɛ to'o gátho ngue ɛna hin bin ja'i a rá Thahni Ojɔ gue ra Jesucristo, pɛ nu'a ra hyäte a 'bɯ, nguetho bi thocpa rám hman a rán sɯiui ra Cristo. Xtá øhmbɯ ngue din 'yo ua rám hma, nɛ ya i 'yo ua rám hman a ya. ⁴ Ma zi t'ɯhni ahɯ, yú t'ɯhni gahɯ Ojɔ. Ya dá tɔfɯ ɯ yɯ hyäte pɔngahyɔ, nguetho nu'a dí 'bɯhmbɯ, man'da ja rá ts'ɛdi a xinda gue'a rán sɯiui Ojɔ, ngue i 'bɯcua ja ra ximhäi. ⁵ Nu yɯ hyäte pɔngahyɔ, yú mbɛfi ra ximhäi ɯ, nɛ guecua ja ra ximhäi bi nɛquidɔ yúm hman ɯ, janangue'a i ømanho ra ximhäi 'bɛ'a im man ɯ. ⁶ Pɛ nujɯ yú t'ɯhni gahɯ Ojɔ. Janangue'a høn't'a to'o i pɔ a Ojɔ i ømanho ma hmamhbɯ ɯ. Pɛ nu'ɯ ngue hin yú t'ɯhni Ojɔ, hingui ømanho ma hmamhbɯ ɯ. Guerpɯ na pɔhmbɯ bɯya nda'a i tɛn'na majuaɯni, nɛ nda'a i tɛn'na him majuaɯni.

Ran huɛcate a Ojɔ

⁷ Ma zi cu ahɯ, nde'bɯ dan huɛjɯ n'da ngu n'dajɯ. Nguetho nu ran huɛcate bí'yɛpɯ 'bɯ Ojɔ. Nɛ nu'a di huɛc rá mijá'iui, gue'a bim 'bɯi ma'da'yo nangue Ojɔ, nɛ dim pɔhmi Ojɔ a. ⁸ Pɛ nu'a hin'yɯ rán huɛcate, hingui pɔ a Ojɔ a, nguetho nu'a Ojɔ ran huɛcate a. ⁹ Ojɔ bi 'yurcahɯ ran huɛcate 'bɯ mambá pɛnhua ja ra ximhäi rá 'dats'ɯnt'ɯ bi yɔnjɯ, n'dahma din jajɯ ra 'da'yote. ¹⁰ Ojɔ bi 'yurcahɯ ran huɛcate ngue majuaɯni, nguetho bá pɛnhua rá Ts'ɯnt'ɯ ngue bin dɛsɛ bi gurca ma ts'oquihɯ. Nɛ mada hangu gam bɛmhɯ Ojɔ, pɛ njam'bɯ da zä gam bɛmhɯ, tengu bɯ nam bɛnjɯ. ¹¹ Ma zi cu ahɯ, nu'bɯ ɛmmɛ xɯn ngu rán huɛcate bi 'yørgahɯ Ojɔ, nde'bɯ nɛjɯ dan huɛjɯ n'da ngu n'dajɯ. ¹² Hingui sä gan nuhɯ Ojɔ nangue ma dähɯ. Pɛ mfɔdi bin zɔm bɯ ja ma mbɯihɯ 'bɯ dadín huɛjɯ. Nɛ bi bømanho rán huɛcate i ørcahɯ bɯya. ¹³ Dí pɔhmbɯ ngue dí 'bɯhmbɯ Ojɔ, nɛ nu Ojɔ bin

zəm b_u ja ma mb_uih_u. Guehna dí pəhmb_u, nguetho bi 'daj_u rá Hogandəhi, ¹⁴ neje dí bən'nah_u nguetho dá nusəhe rá Ts'unt'_u Ojə, ne dí mamhbe majua_{ni} bá pənh Ojə ua ja ra ximhäi gue da yənbə yá te y_u jə'i. ¹⁵ Nu'a to'o im ma ngue rá Ts'unt'_u Ojə a ra Jesús, nu'a Ojə bin zəm b_u ja rá mb_ui, ne nu'a ra jə'i xim mi 'bəhmi Ojə a. ¹⁶ Dín nuh_u rán huɛcate Ojə, nguetho dí ɛc'yəibah_u a. Nu Ojə ran huɛcate a. Nu'a to'o zəi ɛc'yəi rán huɛcate Ojə, ne 'b_u zəi di huɛc rá mijə'iui, nu'a i 'bəhmi Ojə a, ne Ojə bin zəm b_u ja rá mb_ui a. ¹⁷ Ne nangue dí 'bəhmb_u Ojə dí pəhmb_u xən ho rán huɛcate. Janangue'a dan johyah_u 'b_u bi zəŋ ra pa din ja ran juənb_i. Nguetho dí 'bəhmb_u tengutho ma Hmuh_u ra Cristo i 'bəhmi Ojə, madague'b_u guexa dí 'bəhmb_u ua ja ra ximhäi. ¹⁸ Nu'a to'o i su ran juənb_i, i su nguetho hinga na pədi xən ho ran huɛcate i ɔrpa Ojə. Pə nu rán huɛcate Ojə di 'uec'a ra mbidi a. Pə nu 'b_u dín suh_u, dí ɛmh_u di ɛngah_u Ojə 'b_u. ¹⁹ Dí ɔth_u ran huɛcate, nguetho m'bet'o bi huɛgah_u Ojə. ²⁰ “Dí numanho Ojə,” sə dí ɛmh_u, pə dadí ɛp ma cuh_u. Dí fəhnih_u 'b_u. Nguetho nu 'b_u hin dadí huɛc ma cuh_u gue zənt'a dín nuh_u, hague dán zä ga numanhoh_u Ojə gue njəm'b_u dín nuh_u. ²¹ Ne jəua rán t'ɛdi Ojə, bi xij_u: “Nu'a to'o da numanho Ojə, pə i jatho ngue ne'a rá cu da numanho, ne di huɛqui.”

5

Dí taf_u ra ximhäi nangue ma t'ɛc'yəih_u

¹ Nu'_u to'o gətho i ɛc'yəi gue bin jə'i Ojə ne n'dat'a ra Jesucristo a, yá t'əhni Ojə _u. Ne gətho to'o i numanho Ojə ne'_u yá t'əhni Ojə di huɛc'_u nguetho n'dat'a Ojə yá Ta. ² Ne nu 'b_u majua_{ni} dín numanhoh_u Ojə, ne 'b_u dí ɔth_u yán t'ɛdi, dí pəhmb_u bəya ngue majua_{ni} dadí huɛc ma cuh_u. ³ Ne nu 'b_u majua_{ni} dín numanhoh_u Ojə, ga ɔth_u yán t'ɛdi, ne nu '_u yán t'ɛdi hingui həi. ⁴ Nguetho nu '_u to'o bim 'b_ui ma'da'yo nangue Ojə bin t'un ra ts'edi rá mb_ui gue da dəp ra ximhäi. Ne dí taf_u rá ts'edi ra ximhäi nangue dí ɛc'yəih_u ra Cristo. ⁵ To'o ngue i təp rá ts'edi ra ximhäi. Nu'a gue i ɛc'yəi ngue rá Ts'unt'_u Ojə a ra Jesús.

Rá Hogandəhi Ojə di bəngah_u rá Ts'unt'_u Ojə a ra Jesús

⁶ Nu ra Jesucristo bi zəcua ja ra häi. Bin xixyə ra dehe a. Ne n'dat'a gue bi mbän rá ji 'b_u mi du a. Ne hinga hənt'a ngue bin xixyə ra dehe, pə ne bi mbän rá ji, ngue bi du. Nu'a ra Jesucristo, rá Thahni Ojə a. Gue'a im ma majua_{ni} rá Hogandəhi Ojə nguetho hingui sə dim fəhni a. ⁷ Hyu _u bí 'bəh mahəts'i im ma majua_{ni} gue rá Ts'unt'_u Ojə a ra Jesucristo. Nu'a n'da, ra Ta, nu'a n'da ram Hma, nu'a n'da rá Hogandəhi Ojə, ne n'dat'a im man'_u. ⁸ Ne hyu _u i urcah_u majua_{ni} ua ja ra ximhäi gue rá Ts'unt'_u Ojə a ra Jesucristo. Nu'a n'da, rá Hogandəhi Ojə, nu'a n'da rán xixyə ra Jesucristo, nu'a n'da, rán dəte ra Jesucristo. Ne gətho _u hyu n'dat'a i urcah_u. ⁹ Dí ɛc'yəih_u yəm hman yə jə'i 'b_u majua_{ni}, pə man'da ja ts'edi tho ga ɛc'yəih_u rá m hman Ojə. Ne bi man Ojə gue rá Ts'unt'_u a ra Jesús. ¹⁰ Nu'a to'o ɛc'yəi rá Ts'unt'_u Ojə, i pəse mbo rá mb_ui gue majua_{ni} a. Pə nu'a to'o hingui ɛc'yəi, i nubəthəni Ojə a 'b_u, nguetho hingui ɛc'yəi a bi man Ojə nangue rá Ts'unt'_u. ¹¹ Ne i jəua a ram hma ngue bi ma, gue Ojə bi 'daj_u ra 'da'yote mazəi 'b_u má ɛc'yəih_u rá Ts'unt'_u. ¹² Nu'a 'bəhmi rá Ts'unt'_u Ojə, i ja ra te ma'da'yo a, pə nu'a hingui 'bəhmi rá Ts'unt'_u Ojə, hingui ja ra te ma'da'yo a.

Dí pəhmb_u dí pəsh_u ra 'da'yote mazəi

¹³ Janangue'a dí ot'ah_u gy_u 'yɛc'yəih_u a rá Ts'unt'_u Ojə, n'dahma gui pəhmb_u i jaj_u ra 'da'yote. ¹⁴ Ne dadín johyah_u gue dan yəh_u Ojə, dí pəhmb_u i numanhoj_u. Ne nu 'b_u din theui rá pəhə Ojə a dí əhmb_u, dí pəhmb_u i ɔmanho 'b_u dí yəh_u a. ¹⁵ Ne nu 'b_u dí pəhmb_u ngue ɔmanho, ga pəhmb_u gue da 'yət'a dí əhmb_u 'b_u. ¹⁶ Nu 'b_u dín nuh_u n'da ma cuh_u i ɔt' ra ts'oqui, ngue him má zä bi hyəx ra ts'o'yu, ga əf_u rá mate Ojə nangue a. Nu Ojə bəya di jəpi ba pengui to'o bi 'yət' ra ts'oqui. Pə nu 'b_u 'bo'o má zä bi hyəx ra ts'o'yu, pə hin dí ɛn ah_u ga əf_u rá mate Ojə nangue a. ¹⁷ Gətho _u hing yán theh_u i ɔt'a n'da, ra ts'oqui a. Pə ja 'b_u ɔt' ra ts'oqui n'da him má zä bi hyəx ra ts'o'yu, janangue'a ga əf_u Ojə bəya. ¹⁸ Dí pəhmb_u to'o gətho bim 'b_ui ma'da'yo nangue Ojə, hin din zəm b_u ja yə ts'oqui a. Nguetho i fəh rá Ts'unt'_u Ojə a,

nε hingui sä di 'uec'a ra zı̄thu bɯ 'bɯ Ojɑ a.
¹⁹ Nε dí pɑ̄hmbɯ ngue yá t'ɯhnigahɯ Ojɑ. Nε
dí pɑ̄hmbɯ i o rá ts'ɛdi ra zı̄thu ɯ gátho mi'da
i 'bɯcua ja ra ximhäi. ²⁰ Nujɯ dí pɑ̄hmbɯ bi
zøcua ja ra ximhäi rá Ts'ɯnt'ɯ Ojɑ, nε nu'a bi
jajɯ dá pɑ̄hmbɯ a majuɑni. Nε dí 'bɯhmbɯ a
majuɑni nguetho dí 'bɯhmbɯ ra Jesucristo.
Nε gue'a majuɑni Ojɑ a, nε gue'a di 'dajɯ ra
'da'yote ma mbɯihɯ a gue njɑm'bɯ da guadi.
²¹ Ma zi t'ɯhni ahɯ, hin ga ɛc'yɛihɯ yɯ hyäte
ojɑ. Nε hønt'a dí xi ahɯ ya.

2 XUUA

Ná yoho ra sɔcuɔ bi 'yo't'a rá 'bäiui ra Jesucristo ra Xuua

Ran zengua

¹ Nugä dra dɔc'yei ngarpigä, dí penh'na ra sɔcuɔ jaua, grá xisu, nthahni nangue Ojɔ, nɛ guí 'bɛhmbɛ bɛ ni t'ɛhni. Dadí huɛc'ahɛ ngue'a n'dat'a dí tɛnhdɛ ram Hma majuɔni. Nɛ hinga hɔngdä dadí huɛc'ahɛ pɛ nɛ'ɛ gätho mi'da ngue i pɔ a Majuɔni. ² Dadí huɛc'ahɛ, nangue'a ram Hma majuɔni bin zɔm bɛ ja ma mbɛihɛ nɛ njɔm'bɛ dim 'bɛpɛ a. ³ Ma zi cu ahɛ, 'da'angu dí m bɛmhɛ a ram hma majuɔni, nɛ dadín huɛjɛ. Janangue'a dí äp Ojɔ ma Tahɛ nɛ'a rá Ts'unt'ɛ ra Jesucristo da gopɛ ni mbɛihɛ a rá mate, nɛ rán huɛcate, nɛ thocpa thoho da hyut'a ni mbɛihɛ.

Ga cohmbɛ bɛ ja rán xädi ra Cristo

⁴ Nugä ɛmmɛ dán johyagä 'bɛ má ɔcä ngue i tɛn'na ram Hman ɛ 'da ɛ ni t'ɛhni, tengu i xijɛ ra Ta. ⁵ Nɛ nuya, grá xisu, nthahni nangue Ojɔ, n'da ran t'ɛdi dí nde ga bɛn'ni i. Nɛ him ma'da'yo na ran t'ɛdi gue ga xi i, pɛ tengu thoho bi sijɛ rá mbɛdi dá pɔhmbɛ ra Cristo, ngue dan huɛjɛ n'da ngu n'dajɛ. ⁶ Nu'a ran huɛcate nam bɔni, gätho ga ɔthɛ yán t'ɛdi Ojɔ. Nɛ gue'a rán t'ɛdi bi sijɛ rá mbɛdi gue thocpa thoho dan huɛjɛ. ⁷ Guehna dí xi ahɛ na, nguetho xɛn ngu yɛ hyäte i 'youa ja ra ximhäi, ngue i ɛna him bin jɔ'i a ra Jesucristo. Pɛ nu'ɛ häte ɛ, nɛ i tɛn rán sɛiui Ojɔ ɛ. ⁸ Pɛ jatho gam fähhmbɛ njon da hyä ahɛ, janangue'a hin dim 'bɛ a xtá pɛhmbɛ. Pɛ dami thojɛ xɛn ho ni 'bɛfihɛ, janangue'a gätho gui tɔhmbɛ 'bɛ'a in nde Ojɔ di 'da ahɛ m'bɛjua. ⁹ Pɛ nu'a to'o in nde da mispa rán xädi ra Cristo, nu'a hinguin 'youi Ojɔ 'bɛ. Pɛ nu'a to'o copɛ ja rán xädi ra Cristo, nu'a din 'youi ra Ta nɛ rá Ts'unt'ɛ a bɛya. ¹⁰ Nu'bɛ da zɔm bɛ n'da ɛna im man rá m Hman Ojɔ, pɛ nu'bɛ hin din theui rá m hman ra Cristo, hin ga säyabahɛ bɛ ma ngumhbɛ, xín ga äfɛ rá m fäts'i Ojɔ nangue a. ¹¹ Nguetho nu'a to i äp rá m fäts'i Ojɔ nangue a, tengu thoho 'bɛ i fäx'ɛ yán t'ɔt'e gue hinguin ho.

Dím bɛni ga mba bɛ

¹² ɛmmɛ xɛn ngu 'bɛ'a dí nde ga xi ahɛ, pɛ masque hɔnt'a dá huxä ra sɔcuɔ jaua. Nguetho xɔmhma da zä ga mbagä bɛ, gan nu ahɛ bɛ, nɛ dan yɔhɛ bɛ, janangue a hin te ga 'bɛhmbɛ ran johya. ¹³ I penh'na ran zengua ɛ yú t'ɛhni a ni juhuɛ, nɛ'a nthahni nangue Ojɔ a. Nɛ hɔnt'a dí xi ahɛ ya.

3 XUUA

Ná hyu ra sɔcuɔ bi 'yo't'a rá 'bäiui ra Jesucristo ra Xuua

Ran zengua

¹ Nugä dra dác'yei ngurpigä, dí penh'na ra sɔcuɔ ma zi cu i Gayo, mahuɛqui i. Dadí huɛc'i i nanguie ram Hma majuani dí ɛc'yeiui. ² Dí äp Ojã di ja i guí pømmanho, nɛ di zac ni jã'i, tengu nán zaqui ni mbäi. ³ Ɛmme dán johyagä nanguie'e, nguetho bi xicä 'da yu cu bá peng bu guí 'bäi, ngue guí ten'na ram Hma majuani, nɛ nu'u gätho guí øt'e din theui a ram Hma. ⁴ Hin'yü man'da dán johyagä 'bu dí øde i ten'na ram hma majuani u dá xänbi.

Xun ngu rá mate ra Gayo

⁵ Ma zi cu i, xun ngu ni mate ngue'a gadí jamansu ni cuhu, madague'bu hin guí pã u. ⁶ Nu'u 'da yu cu gue bá peng bu guí 'bäi bi ma nanguie'e. Nu'bu mám petihe bi xije ngue i ja nin huɛcate. 'Yørqui ts'u ra mate guí fãx'u 'bu bi zøm bu mahøn'a, nguetho yün sãhu da 'bãx'u yám 'behni Ojã. ⁷ Nguetho nu'u 'da bi 'behni da mba n'danni da ma nanguie ra Jesucristo, nɛ hin te da 'yãp'u hingui ɛc'yei. ⁸ Jananguie'a jatho ga jamansuh u. Nɛ nu'bu dí fãxhu u, dí comhu ra 'bɛfi nanguie rá m Hman Ojã buya.

Nu ra Diótrefes in hɛcpate

⁹ Dá penh'na n'da ra sɔcuɔ bu ja nim petih u. Pɛ nu ra Diótrefes hinguin nde da 'yøde 'bɛ'a dí mamhbe, nguetho in nde dim 'bet'o nanguesɛ. ¹⁰ Jananguie'a, nu'bu dá mbagã bu, ga xi ah u 'bu dãm petih u, 'bɛ'a i øt'a ra Diótrefes, ngue di c'ãman'uje. Nɛ hinga høn't'a, nɛ hingui sin'u yam 'behni ya ní nets'i, nɛ di hɛcpa u to'o ɛna da zin u, nɛ i høn a thi buya.

Im mamanho nanguie ra Demetrio

¹¹ Ma zi cu'i, dí xi i, hin ga tenhd u yün t'øt'e yu ts'om'bäi, pɛ ga humbi ga tenhd u yün t'øt'e yu hocjã'i. Nu'u to'o zã øt' ran ho, bim 'bäi ma'da'yo nanguie Ojã. Pɛ nu'u to'o zã øt' ran ts'o hingui pã Ojã u. ¹² Pɛ

nu ra Demetrio gätho im mamanho yu cu nanguie'a. Nɛ nu yün t'øt'e gätho din theui a ram Hma majuani. Nɛcã n'dat'a dí m mangã ngue xun ho a ra Demetrio. Nɛ guí pãdi ngue majuani dí m mangã.

Rán zɛgui ran zengua

¹³ Ɛmme xun gu 'bɛ'a dí nde ga xi'i, pɛ høn't'a dá huxã ra sɔcuɔ jaua. ¹⁴ Nguetho xømhma mi ts'utho ga mbagã bu ba nu i, nɛ dan yãui bu. ¹⁵ Ojã da hyut'a ni mbäi. I penh'na ran zengua ni amigo 'bucua nɛ dami zenguagahe ts'u n'da ngu n'da u guí 'buhmbu bu. Nɛ høn't'a dí xi ah u ya.

JUDAS

Ra sɔcuɔ bi 'yo't'a rá 'bäiui ra Jesucristo ra Judas

Ran zengua

¹ Nugä drá Judascä, drá 'yɛhɛgä ra Jesucristo, nɛ man 'yohugä a ra Jacobo Santiago. Dí o't'ahɛ ra sɔcuɔ hɔnbɛ go hapɛ i 'bɛh yɛ 'yɛc'yɛi, gätho ahɛ ngue Ojɔ bi huahn'nahɛ nɛ ɛmmɛ di huɛc'ahɛ, nɛ ra Jesucristo di jamansu ahɛ. ² Nɛ Ojɔ dí ndepe di 'da ahɛ rá mate xɛn ngu, nɛ da hyut'a ni mbɛihɛ. Nɛ thocpa tho man'da gui hyɛmhɛ rán huɛcate Ojɔ.

Yɛ hyäte xänbate

³ Nu'ahɛ ma zɛ cu ahɛ dadí huɛc'ahɛ, mí ndegä ga o't'ahɛ nangue 'bɛ'a í pɔjɛ Ojɔ gätho gahɛ. Pɛ dí m bɛngä ngue n'dan'yo jatho ga xi ahɛ. Jatho gui hyuthɛ nzambɛi guin yɛmhɛ a rá m hma ma t'ɛc'yɛihɛ ngue bi 'dajɛ Ojɔ, dyɛ 'yɛc'yɛihɛ, n'damhma njon da zä di pät'ahɛ 'bɛ'a guí ɛc'yɛihɛ. ⁴ Dí xi ahɛ na, nguetho i 'bɛ i 'da ɛ yɛ hyäte xänbate, gue'ɛ 'darbɛ gadím pɛtihɛ, nɛ him bi xi ahɛ ngue xɛn ts'o im bɛni da 'yɔt'e. ɛmmɛ xɛn ts'otho nɛ hinguin 'yohɛ Ojɔ ɛ. Nguetho sä i ɛn ɛ: “Sä gui 'yɔthɛ 'bɛ'a go guím bɛnsehɛ, nɛ hin di ɛn'nahɛ Ojɔ nguetho i ja rá mate,” sä i ɛn ɛ yɛ hyäte. Him majuaɛni i man ɛ, nɛ nu'ɛ hingui ɛc'yɛi ma Hmuɛ ra Jesucristo gue'a di mandagahɛ. Nɛ nt'o't'i bɛ ja rá m Hman Ojɔ 'bɛ'a ran ɛnbi da nu ɛ i ma tengu na. Nɛ Ojɔ da 'yɔt'e tengu bi ma. ⁵ Nuya dí n de ga bɛn'nahɛ 'bɛ'a gá pɛmhɛ má m'bet'o, ngue 'bɛ'a bi 'yɔt' Ojɔ maya'bɛ. Nu Ojɔ bi yɛn ɛ yɛ ja'i israhel gue bi gɛcpɛ ja ra häi Egipto, pɛ to'o gätho him bi 'yɔt'e 'bɛ'a nde Ojɔ, gätho Ojɔ bi japi bi du bɛ ma'ueni ɛ. ⁶ Nɛ nu 'da ɛ yɛm 'bɛhni mahɛts'i mí ja yú ts'edi. Pɛ m'bejua bi 'bɛh yú ts'edi 'bɛ mí ts'on yán 'yomfɛni. Janangue'a bá pɔm bɛ mahɛts'i guerpɛ mí 'bɛi. Nuya Ojɔ hin di japi da bɔm bɛ ja ra 'bɛxui guerpɛ 'bɛhya. Nguetho nu'ɛ tengu nthu't'i yɛ cadena bɛ, nɛ da gopɛ asta gue'bɛ go da zɔn ra pa dí n ja rán ts'ɛmbi Ojɔ nts'utho. ⁷ Nɛ'ɛ yɛ ja'i mí 'bɛpɛ ja ra hnini Sodoma nɛ ra hnini

Gomorra nɛ yɛ hnini mbɛ 'darbɛ mí jahɛ, bi 'yɔt' ran ts'o. Bi 'yɔt' yɛn 'yomt'ɛni, nɛ yɛn 'yohɛ bi 'yɔrpa ran ts'o yú min 'yohɛhɛ, tengu 'bɛ ra xisu i 'bɛhmi, nɛ yɛ xisu mí ɔt'e tengu a. Pɛ nu Ojɔ bi juadi nangue ra sibi mahɛts'i. Nɛ nu'a 'bɛ'a bi t'ɔrpɛ, Ojɔ bi 'yuh ra hmɛpya 'bɛ'a da 'yɔrpa yɛ dɔdits'oqui. ⁸ Pɛ madague'bɛ i ja yɛ hmɛpya 'bɛ'a da 'yɔt' Ojɔ, pɛ nu yɛ hyäte xänbate guexta'a i ɔt'e tengu mí ɔt' yɛ ja'i bɛ ja ra hnini Sodoma. I ma guesɛ Ojɔ i uti 'bɛ'a da 'yɔt'e xɛn ho gue'bɛ i 'uj, nɛ i ɔrpa ran ts'o rá ja'izehɛ. Nɛ i fɛsthoho yán t'ɛdi ra Hmu mahɛts'i, nɛ di c'aman'ɛ tho yɛm 'bɛhni mahɛts'i. ⁹ Pɛ nu ra Miguel rá hmu yɛm 'bɛhni mahɛts'i, hingui ɔt'e tengu i ɔt'ɛ yɛ hyäte xänbate. Nguetho nu'bɛ mín junt'ui ra zɛtho nangue rá ja'i ra Moisés xɛn du, nu'a ra Miguel mí pɔdi ngue hingui ho 'bɛ dí yɛp'a ra zɛtho ram hma xɛn ts'o. Janangue'a bi t'ɛm thoho a ra zɛtho: “Ojɔ di hɛc'a'i.” ¹⁰ Pɛ nu'ɛ yɛ hyäte i man ran ts'o nangue yɛm 'bɛhni mahɛts'i, nɛ nangue 'bɛ'a gue majuaɛni. Pɛ nu'ɛ hingui pɔdi 'bɛ'a gue majuaɛni. Hɔnt'a i pɔdi tengu yɛ xɔ'yo nɛ yɛ buru, nɛ i ɔt'e tengu ɛ. Pɛ Ojɔ di un yɛn ɛnbi nɛ di jua ɛ nangue ran ts'o i ɔt'ɛ. ¹¹ Huɛcate ɛ i ɔt' yú pähä zehɛ tengutho bi 'yɔt'a ra Caín. Nɛ nu'ɛ i nde da xänba yɛ ja'i 'bɛ'a gue him majuaɛni, tengu bi 'yɔt'a ra Balaam, n'damhma da dɔh ra mbeti. Nu'ɛ i fɛsthoho yán t'ɛdi a i ja rá ts'edi di mandagahɛ, tengu bi 'yɔt'a ra Coré. Nɛ'ɛ da mba ma juadi, tengutho ra Coré. ¹² Nɛ nu'bɛ guí ɔt' nin ts'ihmɛhɛ, gue'a ra hmɛpya gadín huɛjɛ n'da ngu n'da ahɛ, nɛ i sɔm bɛ yɛ hyäte xänbate, nu'ɛ tengu 'bɛ i pät'a xɛn ts'o bɛ ja ni pahniɛ. Nɛ nu'ɛ xingui ts'ɛ i pɛ'ts' yú sä da zi nangue yán johya zehɛ, nɛ xinguim bɛni 'bɛ'a nam bɔn'a ran ts'ihmɛ. Pɛ nu'ɛ yɛ hyäte hin te i ja a di muui, tengutho yɛ güi hinguin 'youi ra 'ye, nɛ ran dɔhi i tuts'i. Nɛ nu'ɛ tengu tho n'da ra za njam'bɛ zɛh yán dät'o. Tengutho n'da ra za xɛ 'yot'i bi yɔt'e. ¹³ Nɛ nu'ɛ yɛ hyäte xänbate 'bɛ i yɔ, i mbafi tengu 'bɛ ɛmmɛ mahyoni tho ɛ yám hma. Tengu ra dehe bɛ ja ra dɔdeja ngue ɛmmɛ di hɛ 'bɛ i ɛn ran dɔhi, pɛ hɔnt'a 'bɛ'a xɛn ts'o min 'youi ra dehe bi zopɛ ndendeja. Nɛ nu'ɛ hingui sä da 'yut ra 'yu n'da nguetho tengu

y_u s_o bi däg_ui, hin din ja ran yot'i mah_on'a, da gohi ra 'b_exui maz_ai. ¹⁴ Nu'a ra Enoc bim p_ongahy_a maya'b_u 'b_e'a nín ju_anbi da nu a n'da ngue i $\text{\textcircled{t}}$ 'e teng_u i $\text{\textcircled{t}}$ '_u. Nu'a ra Enoc, ná c_ut'a a r_am bom'b_eto ra Adán, bi ma: “Dami 'y_ohmb_u ya 'b_e'a da 'y_ot' ra Hmu mah_ets'i. Ba ξ h_e din 'yoh_u y_u miyone thoho _u yám 'b_ehni mah_ets'i, ¹⁵ ngue di ju_anba _u gátho _u i $\text{\textcircled{t}}$ ' ran ts'o. N_e di _unbi nangue 'b_e'a hingui ho bi 'y_ot'_u, n_e bi man ran ts'o nangue Oj_a gátho _u ngue him bi 'y_ec'y_ei Oj_a.” ¹⁶ N_e nu'_u y_u hyáte xánbate i sani nangue dí $\text{\textcircled{t}}$ ' mam 'b_uih_u teng_u i nde Oj_a. N_e i ma ξ mbi ngue'a n'da ra j_a'i rá ts'oqui a 'b_e'a nám 'b_u _u. Nu'_u i $\text{\textcircled{t}}$ ' ran ts'o teng_u i nde_e rá mb_ui _u, n_e din 'y_ez_eh_e. N_e i xih rán ho _u mi'da y_u j_a'i ngue i honi 'b_e'a i nde_e.

Nura Judas bi zqm y_u 'y_ec'y_ei n_e bi xifi 'b_e'a da 'y_ot'e

¹⁷ P_e nu'ah_u ma z_u cu ah_u, dadí hu_ec'ah_u, o guí pumb_enih_u 'b_e'a bi man _u yá 'b_aih_u ma Hmuh_u ra Jesucristo. ¹⁸ Ya bi xi ah_u ngue dim 'b_u i 'da, gue'b_u rán z_egui, ngue da den'nah_u n_e da 'y_ot' ran ts'o i ja b_u mbo yá mb_ui _u n_e gue'a bi si ah_u. ¹⁹ N_e nu'_u y_u hyáte di d_ump _u y_u 'y_ec'y_ei din junt'i. P_e i sánzehe 'b_e'a i $\text{\textcircled{t}}$ 'e, n_e hinguin 'yoh_u rá Hogand_ahi Oj_a _u. ²⁰ P_e nu'ah_u ma z_u cu'ah_u, o guí $\text{\textcircled{t}}$ h_u teng_u i $\text{\textcircled{t}}$ ' y_u hyáte, p_e dami t_enni x_un ho ni t'_ec'y_eih_u him ma th_as_pi, n_e gue'a dán te ni mb_uih_u a b_uya. N_e dami japi di manda ah_u rá Hogand_ahi Oj_a 'b_u guí y_ah_u Oj_a. ²¹ Dami 'y_oth_u ram 'b_ui x_un ho ngue din theui rán hu_ecate Oj_a, n_e dami t_omhb_u a ra pa ba ξ h ra Jesucristo ma Hmuh_u, din ja rá yemb_ui nanguej_u n_e di 'daj_u ra temaz_ai. ²² Dami japi da 'y_ec'y_ei to'o di 'yon yá mb_ui nangue Oj_a. ²³ Dami y_am b_u ja ran ts'o, teng_u tho 'b_u gá y_am b_u ja n'da ra sibi. N_e din ja ni yemb_ui nangue _u 'da, p_e damin jamansuse ngue hin gui 'y_oth_u y_un ts'o teng_u i $\text{\textcircled{t}}$ '_u. Dami samhb_u 'b_e'a i $\text{\textcircled{t}}$ '_u gue bi ts'on yá mb_ui _u.

I_es_pa Oj_a ra Judas

²⁴ Nu'a Oj_a i ja rá ts'edi di jaj_u hin ga $\text{\textcircled{t}}$ h_u y_un ts'o, n_e di dáj_u b_u ja rá hmi mahoqui tho ma mb_uih_u. N_e ξ mme din jaj_u ran johya b_u. ²⁵ H_ont'a n'datho Oj_a i 'b_ui, n_e h_ont'a i p_adi x_un ho. N_e di p_oj_u nangue 'b_e'a bi 'y_ot'a

ra Jesucristo ma Hmuh_u. N_e nu'a Oj_a i ja rá nu_ixte thoho, nu'a ra Hmuts'ut'abi, n_e di manda 'b_e'a gátho i ja a rá ts'edi, n_e gátho mí ja, n_e i ja ya, n_e din ja maz_ai. N_e h_ont'a dí xi'ah_u ya.

APOCALIPSIS

Rán t'uti ra Jesucristo bi nu ra Xuua

Rám hman ra Jesucristo bi sih ra Xuua

¹ Nu'a Oja bi 'yut yá 'yɛɛ i 'bucua ja ra häi. Janangue'a nu ra Jesucristo bá pɛhna n'da rá m 'bɛhni mahɛts'i bi 'yurcä dra Xu-uagä, rá 'yɛɛgä, 'bɛ'a din ja. ² Nɛ nugä dra Xu-uagä dí o't'ä ya 'bɛ'a gätho dín nugä, nɛ'a rá m hman Oja nɛ'a rá m hman ra Jesucristo i xiqui. Gätho dí o't'ä ngue da fädi 'bɛ'a majuani din ja. ³ Din johya gätho to'o da man'a 'bɛ'a nt'o't'i ua ja ra sɔcuä. Nɛ dín johya to'o gätho da 'yɔde 'bɛ'a din ja. Nɛ dín johya 'bɛ da 'yɔt'e 'bɛ'a gätho i mangua ja ra sɔcuä, nguetho him maya'a dín ja 'bɛ'a gätho nt'o't'i ua.

I t'orpa ra sɔcuä yɛ 'yɛc'yɛi bɛ ja yoto yɛ hnini

⁴ Nugä dra Xu-uagä dí ot'ahɛ ra sɔcuä gätho yɛ 'yɛc'yɛi dim pɛti bɛ ja yoto yɛ hnini bɛ ja ra häi Asia. Oja dí jap ahɛ nɛ da hyut'a ni mbɛihɛ, guet'a Oja i 'bɛi nɛ mi 'bɛi, nɛ guet'a dim 'bɛi mazäi. Nɛ rá Hogandähi Oja i juadi xɛn ho rá ts'edi, gue i 'bɛpɛ hapɛ di manda rá ts'edi Oja, i pɛn'nahɛ rán japi. ⁵ Nɛ bí pɛn'nahɛ rán japi a ra Jesucristo, nɛ da hyut'a ni mbɛihɛ. Nu'a ra Jesucristo zäi i mam majuani, nɛ rá mbɛdi bi dambɛni 'bɛ mi du, nɛ dim hmuts'ut'abi nɛ di manda gätho yɛ ts'ut'abi gue i 'bucua ja ra häi. Nu'a di huɛgahɛ nɛ bi yänjɛ nangue ma ts'oquihɛ, bí mberca ma mbɛihɛ nangue ran ts'o, nangue rá ji bi mbäm 'bɛ mi du bɛ ja ra pont'i. ⁶ Nu ra Jesucristo bi 'dajɛ ra ts'edi dan ts'ut'abihɛ nɛ dam mbäjahɛ ga ɔrpahɛ rá 'bɛfi bɛ i ja rá ts'edi Oja rá Ta. Nɛ nu'a ra Jesucristo dín ja rá nuixte nɛ rá ts'edi hɔn'bɛ go njam'bɛ mazäi. Nɛ hɔnt'a gam bɛmhɛ a ya. ⁷ Nuna ra Jesucristo guet'a ba ɛɛɛ ban 'yohɛ yɛ güi, nɛ gätho yɛ jä'i da nu. Nɛ gätho to'o bi ɛcpi da nu, nɛ gätho yɛ jä'i i 'bucua ja ra ximhäi ɛmmɛ dín ja ra dumbɛi 'bɛ bi nu a. Majuani njabɛ dín ja 'bɛ bá ɛɛɛ. Nɛ hɔnt'a gam bɛmhɛ a ya. ⁸ Nu ra Cristo bi 'yɛna: “Nugä ra mbɛdi däm 'bɛcä, nɛ njam'bɛ him mi 'bɛcä,” ɛn'a ra Hmu

mahɛts'i nuixte rá ts'edi, nu'a i 'bɛi nɛ mi 'bɛi, nɛ i 'bɛi mazäi.

Ra Xuua bi nu madq rá ts'edi ra Cristo

⁹ Nugä dra Xu-uagä, ni cujɛ nangue ra Cristo, dí ot'ahɛ ra sɔcuä ya. Nujɛ dí comhbɛ yɛn ɛnbi guín nuhɛ nangue dí ɛc'yɛihɛ ra Hmu mahɛts'i. Nu'a Oja di manda bɛ ja ma mbɛihɛ, nɛ ra Jesucristo bi 'dajɛ ra ts'edi ngue hin dadí xɔmbɛihɛ 'bɛ'a dí nuhɛ. Nɛ nugä dra Xu-uagä dí ofädigä bɛ ja ra häi Patmos, n'da ra t'uhäi i ja bɛ ja ra dehe nguetho dím mangä rá m hman Oja nɛ dí mangä nangue ra Jesucristo. ¹⁰ Nu'a ra pa domingo dán yä'be Oja, nɛ 'bɛx bi bɛngä a rá ts'edi rá Hogandähi Oja. Nɛ dá ɔcä n'da ra nde bɛ ja ma xɛthä tengu'bɛ n'da ra thɛxi, ɛmmɛ nts'edi thoho. ¹¹ Nɛ nu ra nde bi 'yɛna: “Nugä dra mbɛdigä nɛ hinjam'bɛ ngue him mi 'bɛcä, nɛ zäi dí 'bɛcä.” Nɛ nu'a ra nde bi xicä, bi 'yɛna: “Gui 'yo't' ya 'bɛ'a gätho gui nu, nɛ gui pɛnpɛ 'bɛh yɛ 'yɛc'yɛi, gue'ɛ dim pɛti bɛ ja yoto yɛ hnini bɛ ja ra häi Asia, guerpɛ ja ra hnini Efeso, nɛpɛ ja ra hnini Esmirna, nɛpɛ ja ra hnini Pérgamo, nɛpɛ ja ra hnini Tiatira, nɛpɛ ja ra hnini Sardis, nɛpɛ ja ra hnini Filadelfia, nɛpɛ ja ra hnini Laodicea.” ¹² Nɛ nugä dra Xu-uagä 'bɛx dá nyɛgui ngue dín nde ga nugä to'o bin yä. Nɛ dá nugä yoto yɛ lámpara ngue ra oro yá gua. ¹³ Nɛ dá nugä i 'bä inde bɛ ja yɛ lámpara ra Cristo, ngue'a bin jä'i ua ja ra ximhäi, mi he ra pahni xɛm mba, i sɔrpɛ ja yá gua, nɛ man thu't'i rá tjya n'da ran gɛt'i ngue ra oro. ¹⁴ Nu'ɛ yá xtä tengu ra t'axca xide'yo, ogue tengu ra t'axcase. Nɛ nu yá dá ɛmmɛ bi hyät'i tengu'bɛ n'da ra sibi i sɔ. ¹⁵ Nɛ nu'ɛ yá gua, ɛmmɛ di fɛxni tengu ra xit'ɛgui ra bronce di hoc ra sibi nɛ i pa nthammi xɛn ho. Nɛ nu'a rá nde tengu yɛ dɛthe xɛn ngu nɛ nts'edi di hj. ¹⁶ Nɛ mi o rán 'yɛi yoto yɛ sɔ, nɛ bi bɔxpɛ ja rá nde tengu n'da ra espada i yoho yá hɛt'i ngue dín juanbate. Nɛ nu'a rá hmi ɛmmɛ bi fɛxni tengu rá ts'edi ra hyadi 'bɛ bi hyuxyadi. ¹⁷ Nɛ nu'bɛ má nugä, dá tängä bɛ ja rá gua tengu'bɛ ya xtä tugä. Pɛ nuna bi dosca rán 'yɛi nɛ bi xiqui: “Yo guín su, nguetho nugä dra mbɛdigä nɛ dran zeguigä, nɛ hinjam'bɛ him mi 'bɛcä. ¹⁸ Nugä zäi dí 'bɛi, guecä dá tugä pɛ nuya guí nu dí 'bɛcä ya, nɛ dam

'bucä mazai høn'bu go njam'bu. Ne i ja ma ts'edi gue dadí manda hapu i pa u xun du. I jagä ran sogui ngue ga xocpa u 'da, ne ga jurpa u mi'da." 19 Ne bi xiqui, bi 'yena: "Dami 'yo't' ya 'be'a gätho guí nu ya, ngue gätho i ja ya, ne'u gätho din ja m'bejua. 20 Ga xi a ya 'be'a ní hmerpya i ja bu man 'yei, ngue yoto yu sø ne'u yoto yu lámpara ngue yu oro yú gua. Gue yoto yu sø, rá hmerpya u yoto yum 'behni mahets'i, gue di ze'u dim peti bu yoto yu hnini, ngue 'da'a n'danni yu hnini i 'bai. Ne nu'u yoto yu lámpara rá hmerpya u yoto yám peti yu 'yec'yei hapu zai dim peti."

2

Ram hma da hmam bu ja ra hnini Éfeso

1 Nu'a ra nde bi xicä ngue ga o't'a n'da ra søcuä, ga undä a ram 'behni ngue i fäx u yu 'yec'yei bu ja ra hnini Éfeso. Ne nu'a ra søcuä da hmam bu 'bah yu 'yec'yei. Nu yám hmanse a gue i 'yo inde bu ja yoto yu lámpara, ne i o rán 'yei yoto yu sø. 2 Ne nu'a ra nde bi xi'u yu 'yec'yei bu, bi 'yena: "Dí pácä 'be'a gätho gá 'yøthü bu, ne dí pácä hangu nangu ra 'befi gá 'yøthü. Ne dí pácä gue hin gán xømbüi nangu ni 'befihü. Ne dí pácä ngue xingui ts'u gadí jafu da 'yøt' ran ts'om'bäi n'da. Ne gá 'yänhdü 'da yum hman u to'o xna yú 'bäihü ra Cristo, ne gá pähmbü yu hyäte thofo u. 3 Ne dí pácä gue hin gán xømbühü ran unbi gá nuhü, ne ra 'befi gá 'yøthü nangu gá 'yec'yegahü, ne xingui ts'u gá 'ye'ts' ni t'ec'yehü. 4 Pe i ja ahü ts'u gue hin dí numanhogä, ngue gá 'yes'hü ts'u a guí bñjü ya ne hín gadín huéjü. Ne hin guín jahü bu 'bu ra mbüdi thofo gá 'yec'yegahü. 5 Dami bñmhü ya hangu na ngu bi gä'a ni t'ec'yehü 'bu gmí 'yes'hü a gní bñjü ne gá 'ye'ts' nin huécatehü. Dami päh nin 'yomfñihü ya. Dami thoja a gmí øthü rá mbüdi thofo. Pe nu'bu guexta'a guí øthü, ga 'uecä n'da ra lámpara 'bu, ne him man ga ja ahü tengu'bu ra lámpara bu guí 'bahmbü, 'bu hin guí hoc nin 'yomfñihü. 6 Pe i ja ahü 'be'a xun ho ts'u, nguetho n'dat'a dí m bñmhü gue hin dí numanhohü a i øt'u yu nicolaítas. 7 Nu'bu i ja ni zaguhü, guí 'yøhmbü 'be'a da xi ahü a rá Hogandahi Ojä gätho gyu 'yec'yehü. Ne nu'u to'o hin

da thapi nangu ran ts'o, ga undä ran t'edi da za yun dät'o bu ja ra za t'embí rá za ra temazai, gue i 'bäpu 'bu Ojä," bi 'yena'ra nde bi zoqui.

Ram hma da hmam bu ra hnini Esmirna

8 Ne xø bi 'yengui: "Nuya guí 'yorpa ra søcuä ram 'behni gue i fäx yu 'yec'yei bu ja ra hnini Esmirna. Ne guí xifi gue mam hmangä, guecä mi 'bucä 'bu ra mbüdi thofo ne dam 'bucä mazai, nugä dá tugä ne dá ndants' mahøn'a ne dí 'bahya, guí 'yena. Ne nu'a ra søcuä da hmam bu 'bah yu 'yec'yei bu ra hnini Esmirna." 9 Ne xna'ra nde: "Dí pácä 'be'a gätho nín unbi guí sähü nanguécä. Ne dí pácä gue gyu hyoyahü bu ja ra häi, pe xun ngu i ja ahü nangu Ojä. Nugä dí pácä gue di c'aman'u ahü 'da yu judío gue xnsé majuani yu judío u, gue nde da ma yú t'uhni Ojä u. Pe him majuani yú t'uhni Ojä u, pegue rá m peti ra zithu a i øt'u. 10 Ne 'yo guí suhü ran unbi gue mi ts'utho din ja ahü. Guí 'yøhmbü ya 'be'a din ja ahü, ngue guí nuhü rán ts'äte ra zithu nu'bu da jo ahü 'da ahü. Ne 'det'apa guín nuhü yun unbi. Ne nu'bu hin guí 'ye'ts' ni t'ec'yehü madague'a guí tuhü, gá tühmbü xun ho a ra te 'bu. 11 Nu'bu i ja ni zaguhü, guí 'yøhmbü ya 'be'a i xi ahü rá Hogandahi Ojä gyu 'yec'yehü. Ne nu'u to'o hin da thapi nangu ran ts'o, hin da mba bu ja ran unbi mazai, ne hin di unba a ná yoho ran däte," bi 'yena'ra nde bi xiqui.

Ram hma da hmam bu ra hnini Pérgamo

12 Ne bi xic mahøn'a ra nde, bi 'yena: "Nuya guí 'yorpa ra søcuä ram 'behni ngue i fäx u yu 'yec'yei bu ja ra hnini Pérgamo, gue da mam bu 'bah yu 'yec'yei. Ne guí 'yo't'i 'be'a dí mangä gue i jagä ra espada yoho yú het'i. 13 Nugä dí pácä 'be'a guí øthü hapu guí 'bahmbü, gueru di manda ra zithu. Ne dí pácä gue hin gá hyehmbü ni t'ec'yehü, xingui ts'u gá cønju nu'bu mi mba ntho bu a ma hoga'yehü ra Antipas, gueru 'bah ra zithu. 14 Pe i ja ahü ts'u a gue hin dí numanhogä, nguetho i 'bu i 'da ahü i ten rán xädi ra Balaam, nu'a ran 'yohü gue bi xänba ra Balac 'be'a da 'yøt'e gue da hyät'u yu israel. Nu ra Balac bi xih yu jä'i da den yán gopa yu hmite, ngue da zi 'be'a bi mbøspa u, ne da 'yøt' ran 'yomt'eni. 15 Ne i 'bu i

'da ah_u gue hingui nde da 'ye'ts' yán xädi y_u nicolaítas, ne hin dí numanho 'be'a øt'ü. ¹⁶ Janangue'a dami päh nin 'yomfënih_u. Ne nu'b_u hin'na, ga mbagä b_u n'dihi ne ga s_u'u nangue mam hmangä, tengu ra espada gue i pøm b_u ma ndegä," bi 'yë'n'a ra nde gue bí 'yëh mahëts'i. ¹⁷ Ne bi thoqui bi xiqui, bi 'yëna: "Ne to'o i ja yá zagu, da 'yøde 'be'a xi'a rá Hogandähi Ojä y_u 'yëc'yëi. Ne to'o hin da thäpi nangue ran ts'o, ga undä ra maná mahëts'i gue nt'ägui. Ne ga undä n'da a n'da ra do x_un t'axi guep_u nt'o't'i ma'da'yo rá thuhu zehë. Ne xinga gue'ü mi'da y_u jä'i da bäd_i 'be'a nt'o't'i b_u, hønt'a to'o da hyäni," ën'a ra nde bí 'yëh mahëts'i.

Ram hma da hmam b_u ra hnini Tiatira

¹⁸ Ne bi xic mahøn'a, bi 'yëna: "Nuya gui 'yorpa ra søcuä ram 'behni gue i fäx _u y_u 'yëc'yëi b_u ja ra hnini Tiatira, gue da hmam b_u 'b_uh y_u 'yëc'yëi. Gui 'yorpi 'be'a dí mangä rá Ts'ünt'ügä Ojä, gue i sø ma dä tengu ra sibi i the, ne nu'ü ma gua di fëxni tengu n'da ra bronce ra xit'ëgui gue i pa nthämmi x_un ho. ¹⁹ Dí pəcə 'be'a gätho guí øth_u ne dí pəcə gue i ja nin huëcateh_u ne majuäni guím bën_u, ne ja a ni t'ëc'yëih_u x_un ho. Ne dí pəcə gue guí øth_u x_un ho rá 'befi Ojä, ne hin gán xømbüh_u. Ne man'da x_un ho guí øth_u ya xinda gue'b_u ra mbädi tho gá 'yëc'yëih_u. ²⁰ Pë i ja ah_u ts'ü a hin dí numanhogä, nguetho gadí jaf_u in xänbate b_u n'da ra xisu, ra Jezabel, gue'a i ënsë rá pøngahyä Ojä. Pë nu'a i xänba y_u 'yëc'yëi b_u da dën yán ts'ihmë y_u hmite, ne i xänba ran 'yomt'ëni. ²¹ Nugä dá tøm_i a ra xisu ngue xtí päh rán 'yomfëni, pë hingui nde, i nde di thocta a ra ts'on'yomfëni. ²² Janangue'a ga un ran ünbi nts'ëdi, gue din hyën'na ra xisu, ne'ü gätho to'o i tenni da nu ran ünbi nts'ëdi gue ga undä. Ne din jab_u ga øt'ä nu'b_u hin dí päh yán 'yomfëni _u ne hin da hyëh ran ts'o i øth_u a ra xisu. ²³ Ne nugä ga ho gätho yá t'ühni a ra xisu, guep_u da b_u _u gätho y_u 'yëc'yëi gue dí pəcə yán 'yomfëni y_u jä'i, ne dí pəcə 'be'a gätho in nde yá mb_u _u. Ne ga cos'ah_u 'be'a gá 'yøth_u n'da ngu n'da ah_u. ²⁴ Pë mi'da ah_u b_u ja ra hnini Tiatira gue hin gá ténhd_u rán xädi ra xisu, ne hin guí pähmb_u rán xädi ra zïthu tengu i man _u 'da gue ëna päd_i x_un ho rán xädi

ra zïthu. Ne nugä hin ga 'da ah_u man'da x_un hëi gui 'yøth_u. ²⁵ Pë hønt'a ga xi ah_u, guim benth_u x_un ho ni t'ëc'yëih_u asta gue'b_u go bá ëcä mahøn'a. ²⁶ Ne nu'ü to'o hin da thäpi nangue ran ts'o, ne'b_u di thoqui da 'yøt'e 'be'a gätho dí ndegä asta gue'b_u go rán zëgui ra pa, ga undä ran t'ëdi di manda 'da y_u xëqui ra häi, ngue ga comhbe ra ts'ëdi bi 'dacä ma Ta. ²⁷ Ne'ü di manda gätho _u y_u jä'i ngue 'dahma 'dan'yo b_u na yä. Ne da 'yut ram fet'ëgui _u man suihe, tengu'b_u da xën ra jähäi a ra bareta ngue din tëxt'i. Ne gue'a ra ts'ëdi bi 'dacä ma Ta. ²⁸ Nugä tengu'b_u dra Däsø. Ne to'o da 'yøt'e 'be'a x_un ho, dam 'b_uhmbe 'b_uguá pengä. ²⁹ Ne nu'b_u i ja ni zaguh_u, gui 'yøhmb_u 'be'a i xih rá Hogandähi Ojä y_u 'yëc'yëi," ën'a rá Ts'ünt'ü Ojä.

3

Ram hma da hmam b_u ra hnini Sardis

¹ Ne xø bi 'yëng mahøn'a: "Nuya gui 'yorpa ra søcuä ram 'behni i fäx _u y_u 'yëc'yëi 'b_up_u ja ra hnini Sardis. Ne gui xih mam hmangä, ngue dí 'b_u'be rá Hogandähi Ojä i juadi x_un ho yá ts'ëdi. Ne i o ma 'yë _u yoto y_u sø. Ne nuna mam hma da hmam b_u 'b_uh y_u 'yëc'yëi. Nugä dí pəcə 'be'a gätho guí øth_u b_u. Nu ah_u guí mamhb_u maxøts'e thoho, ne sä guí ëmh_u guí 'b_uhmbe nangue Ojä, pë dí pəcə, nu ah_u, tengu'b_u ya x_un du ni teh_u. ² Pë daman nuhm_u ya, ne dami zacuah_u a z_u ts'ü ni t'ëc'yëih_u bi bongui, n'damhma him majuäni da du ni teh_u ngue gan ünba_u mazä. Nguetho dí pəcə gue hin guí øth_u in nde Ojä gui 'yøth_u. ³ Dami bëmhb_u ya 'be'a bi sän'nah_u. Nuya dami päh nin 'yomfënih_u, ne dami ténhd_u 'be'a gá pähmb_u rá mbädi. Pë nu'b_u hin gui päh nin 'yomfënih_u, ga mbagä b_u tengu n'da ra bë, ne hin gui pähmb_u 'be'a má ora ga søngä b_u, ne ga ün'nah_u. ⁴ Pë i 'b_u'i 'da ah_u gue him bi ts'on yá mb_ui. Ne nu'ü dan 'yohe _u, ne da hyë _u y_u pahni x_un t'axi nguetho yán säh_u dan 'yohe," bi 'yë'n'a ra nde bí 'yëh mahëts'i. ⁵ Ne bi thoqui bi xic ra nde, bi 'yëna: "Ne nu'ü to'o hin da thäpi nangue ran ts'o, da hyë y_u pahni x_un t'axi. Ne hin ga ts'onba yá thuhu i huxp_u ja ra søcuä i ma to'o i ja ra temazäi. Ne gam mangä gue ma mbetigä

u, guerpu ja rá hmi ma Ta, guerpu i 'bäh yám 'behni mahęts'i. ⁶ Ne nu'bu i ja ni zaguhu, dami 'yøhmbu 'be'a i xih rá Hogandahi Oja u yu 'yęc'yei," ęn'a ra nde.

Ram hma da hmam bu ra hnini Filadelfia

⁷ Ne bi xiqui mahøn'a: "Nuya gui 'yo't' man'da ra søcuę, gui un'na ram 'behni i fäx'u yu 'yęc'yei 'burpu ja ra hnini Filadelfia, gue da hmam bu 'bah yu 'yęc'yei. Ne gui xih mam hmangä gue xun hothogä, hin'yu ma ts'oqui, ne høn't'a majuani dím mangä. Ne dí hę ran sogui ngue ra hmępya i jagä ra ts'edi tengu ra hmępya bi 'yu'a ra David. Ne nu'bu ga xocpa n'da bu ja ma ts'edi, njo'o n'da da zä da gurpi, ne nu'bu ga jurpa n'da, njon da zä da xocpi. ⁸ Nugä dí pačä 'be'a gätho guí øthu bu, ne dá xoc'ahu rá 'yu Oja man'da da zä gui 'yøcahu ma 'befi, ne hingui sä n'da ra ja'i da got ra 'yu. Ne dí pačä ngue hinguin zaqui ni t'ęc'yei hu, pe i ja ahu ts'u. Thocua thoho gá ten man xädigä, xingui ts'u gá hyegahu. ⁹ Pe nuya dami 'yøhmbu ts'u ya 'be'a din ja yu ja'i bu gue i ten ra zıthu, nu'u im ma gue yu hogajudío u, pe him majuani yu hogajudío, ngue hingui ten Oja u. Nugä ga japi din danyahmu bu ja ni guahu to'o i ten'na ra zıthu, n'dahma da ba u ęmme ngue dádí huęc'ahu gyu 'yęc'yei hu. ¹⁰ Ne nangue a dá xi ahu, ne hin gán xømbui hu 'bu mi mba ma un'ni ahu, tengugä, janangue'a ga jamansu ahu nu'bu bi zøn ra pa din ja ran unbi nts'utho ua ja ra ximhäi, ngue da ts'ä gätho yu ja'i i 'buca ja ra ximhäi. ¹¹ Nuya him maya'a ga mbagä bu. Nde'bu gan jamansuhu gue hin gui jafu n'da di ts'on'na ni t'ęc'yei hu, ngue hin da zä gui hyamhu 'be'a gá tahmbu. ¹² Ne nu'u to'o hin da thapi nangue ran ts'o, ga japi da hyan a ra 'befi nuixte thoho, ngue tengu n'da ra guangu bu ja rá ngu ma Ojahu mahęts'i, ne njam'bu da bøm bu. Ne ga o't'ä rá thuhu ma Oja bu ja rá ja'i, ne ga orpu rá thuhu rá hnini ma Oja, Jerusalén ma'da'yo, guet'a ra hnini ba cępu bí 'bu Oja mahęts'i. Ne'a ma thuhu ma'da'yo ga o't'ä bu ja rá ja'i u. ¹³ Ne to'o i ja yu zagu, dami 'yøhmbu 'be'a i xih rá Hogandahi Oja u yu 'yęc'yei," bi 'yęna.

Ram hma da hmam bu ra hnini Laodicea

¹⁴ Ne bi xiqui mahøn'a, bi 'yęna: "Nuya gui 'yorpa ra søcuę ram 'behni i fäx'u yu 'yęc'yei 'burpu ja ra hnini Laodicea, da hmam bu a. Ne gui xih mam hmangä guecä zai dím mam majuani. Nugä dá øt'ä 'be'a gätho i ja ua ya gue bi zänd Oja. ¹⁵ Nugä dí pačä 'be'a gätho gá 'yøthu bu, xøgue guí 'yo indethu, yoho nin 'yomfęnihu, ne 'da xni hothu. Man'da xcá numanho ahu 'bu n'dat'a ni t'ęc'yei hu xqui 'yøthu, xtän ho ogue hin di ho. ¹⁶ Pe nugä dí san'nahu a gá 'yøthu, ne ga sox ahu. ¹⁷ Guetho nu ahu sä guí ęmhbu gyu męmbetihu 'be'a gätho guí homhu, ne guí ęmhbu hin'yu 'be'a man'da guí homhu. Pe nugä dí pačä gue hin'yu 'be'a i ja ahu di muui. Pe huęcate ahu, xøgue ndumbui thoho ahu, tengu'bu gyu 'yåhehu ne guí xädähu," ęn'a ra nde bí 'yęh mahęts'i. ¹⁸ Ne xø bi 'yęna: "Nugä gan zo ahu ts'u, gua ęhmbu ga 'da ahu ra temazaı, tengu'bu gui tämbu ra oro mahoqui ngue ra sibi, janangue'a majuani gam męmbetihu. Ne ga 'da ahu ran ho ni mbui hu, tengu'bu gui tän yu pahni xun t'axi gui hyehu, janangue'a hin gui pe'ts' ni sähu ngue hin'yu 'be'a gdí comp' ni ja'ihu. Ne ga xoc'a ni dähü, tengu'bu gui tämbu ra 'yęthı guí cospa ni dähü, janangue'a da zä gui nuhu xun ho. ¹⁹ Nugä ga damhya ahu ts'u, ne ga 'da ahu ts'u ran unbi gätho to'o dadí huęcä, n'damhma di hoc'a ni mbui hu. Janangue'a daman ęyahü gui päh nin 'yomfęnihu. ²⁰ Nuya gui 'yøhmbu ts'u, nguetho dí 'bäcä bu ja ra goxthi, dín zo ahu. Ne to'o da 'yøh ma ndegä ne da xogui, ga cęrpu, dam 'bu'be bu ne dam pa'be. ²¹ Ne to'o hin da thapi nangue ran ts'o, ga japi ga huxhe bu mahęts'i, guerpu i ja ma ts'edi, tenguthoho 'bu má tapä ran ts'o ne dí hux'be ma Ta bu mahęts'i. ²² Ne to'o i ja yu zagu, da 'yø'a i xi a rá Hogandahi Oja u yu 'yęc'yei," bi 'yęn'a ra nde bi xiqui.

4

Ran thęnde bu mahęts'i

¹ Ne nu'bu mi jua a bi mam buya, dá ndøts'e, ne dá nugä nsoqui n'da ra jut'i mahęts'i. Ne nu'a ra nde dá øcä tengu thoho n'da ra thaxi i yu nts'edi, bi 'yęngui: "Ba ęcua ne ga ut'a'i 'be'a jatho din ja m'bejua." ² Bex bi 'dacä ra ts'edi rá Hogandahi Oja

gue bi zä dá nugä b_u. Ne dá nugä b_u mahëts'i n'da ran thuts'i mahoqui x_{an} ho, tengutho b_u hux y_u hmuts'ut'abi. Ne mí huxp_u n'da. ³ Ne nu'a to'o mi hup_u, di fexni tengu y_u fexna sodo ra jaspe ogue ra cornalina. Ne bi go'ma ra 'bej_uni di fexni tengu ra fexna sodo ra esmeralda. ⁴ Ne bi mbäs' p_u ja ran thuts'i mi 'däte ma goho y_un thuts'i, guep_u mi hup_u 'däte ma goho y_u dác'y_ei. Gätho mi he y_u pahni x_{an} t'axi ne mi hu'ts' yá corona ra oro. ⁵ Ne guep_u ja ran thuts'i mi h_o inde, bi b_om b_u ra hu_ei nts'edi, ne ran gäni emme di thoni, ne y_u nde. Ne nub_u mi hu a n'da, mi ja b_u yoto y_u sibi gue mi x_eh y_u t'usibi, rá hmepy_a rá Hogandähi Oj_a u, gue í juadi x_{an} ho yá ts'edi. ⁶ Ne nub_u mi hu a n'da, mi ja b_u n'da x_{na} ra dejä, ne x_{na} ra xito. Ne dá nugä goho y_un t'uti gue madim 'bä't'a ran thuts'i, gue i 'b_ui. Ne gätho goho y_un t'uti mi ja yá dá b_u yá hmi ne yá x_uthä, ne gätho yá j_a'i. ⁷ Nu'a n'da ran t'uti bi nequi tengu n'da ra zate ra león, ná yoho b_uya bi nequi tengu n'da ra toro, ne ná hyu b_uya bi nequi tengu rá hmi ran 'yoh_u, ne ná goho bi nequi tengu n'da ra d_aparents' u madí tants' yá zahua, tengu'b_u 'yo. ⁸ Ne gätho goho y_un t'uti i 'b_ui, ja n'da ngu n'da 'dato yá hua. Ne gätho yá hua i ja x_{an} ngu yá dá maxöts'e ne p_u mbo. Ne ma pa ne ra xui bi d_ande Oj_a, xíngui ts' u bin h_e'a nán tuhu, ne bi 'y_em 'b_u min tuhu:

X_{an} ho, x_{an} ho, x_{an} hotho Oj_a nuixte rá ts'edi,

gue'a mi 'b_ui ne i 'b_uhya, ne guet'a i 'b_ui maz_ai.

⁹ Ne gätho goho y_un t'uti bi d_ande a gue mi hu inde b_u, bi 'y_es_pa a Oj_a ne bi xifi jamadi Oj_a gue i 'b_uhya ne dim 'b_ui maz_ai h_on'b_u go nj_am'b_u. ¹⁰ Ne nu'b_u mi d_ande Oj_a y_un t'uti, gätho 'däte ma goho y_u dác'y_ei bin d_anyahmu b_u ja rá hmi a i hu inde b_u, ne bi un'nd_u yá corona ra oro gue mi hu'ts'i. ¹¹ Ne bi 'y_ena:

Nu'i ma Hmu ahe, ma Oj_a ahe,

h_on'a thoho nin säui din ja ni nuixte ne ni ts'edi, ne h_on'a thoho nin säui da numansu a u gätho i 'b_ui.

Nguetho gätho gá 'y_ot'e 'be'a i ja ya, nangue ni pähä z_eh_e, ne gue'a ni pähä án ja' u 'be'a i ja ya.

5

Ra T'ude'yo rán säui di tants'a ra s_ocu_a

¹ Ne nugä dra Xuuagä dá nugä a mi huxp_u ja ran thuts'i mi c_a b_u rán 'y_ei n'da ra s_ocu_a m'bants'i ne nt'o't'i maxöts'e ne p_u mbo. Ne mi ja yoto y_un cuahmi b_u ja ra s_ocu_a. ² Ne dá nugä n'da ram 'behni mahëts'i x_{an} zaqui, ne nts'edi bi ma: "Ha 'b_u a n'da rán säui da x_oc' u y_un cuahmi i ja ua ja ra s_ocu_a, ngue di tants'i," bi 'y_ena. ³ Ne xínga n'da mi 'b_up_u mahëts'i, xínga n'da mi 'b_up_u ja ra häi, ne xínga n'da mi 'b_up_u i 'b_u u x_{an} du rán säui da x_oc' u y_un cuahmi ra s_ocu_a ngue da b_adi 'be'a nt'o't'i b_u. ⁴ Ne nugä dra Xuuagä emme dán zongä nguetho njongui 'b_ui rán säui di tants'a ra s_ocu_a ngue da nu 'be'a nt'o't'i b_u. ⁵ Ne nu n'da ra dác'y_ei bi 'y_engui: "O guí zoni," bi 'y_engui, "nguetho 'b_u'a n'da t'ëmbi ra León nangue rá 'y_u ra Judá, ne rá 'y_u ra ts'ut'abi ra David, nu'a him bi th_api nangue ran ts'o, ne da zä da x_oc' u y_un cuahmi ra s_ocu_a." ⁶ Ne 'bex dá nugä n'da i 'bä inde b_u 'b_uh y_un t'uti, ne' u 'däte magoho y_u dác'y_ei. Ne nu'a bi nequi tengu n'da ra T'ude'yo bi mba ntho. Nu'a ra T'ude'yo mi ja yoto yá d_ani ne mi ja yoto yá dá, gue'a ra hmepy_a rá Hogandähi Oj_a gue í juadi x_{an} ho yá ts'edi, bá 'behni gätho ná ng_uni ra ximhäi. ⁷ Ne bi mba b_u ne bi g_anba ra s_ocu_a gue mi ja b_u rán 'y_ei n'da gue mi hup_u ja ran thuts'i. ⁸ Ne nu'b_u mi g_anba ra s_ocu_a, nu' u 'däte magoho y_u dác'y_ei bin d_anyahmu b_u ja rá gua ra T'ude'yo. Ne n'da ngu n'da mi h_a yá arpa'bida, ne gätho mi ja yá ximbo ra oro mayuh rán d_ega ra za i y_umanho, ra hmepy_a gue ní mba nt'ëspi Oj_a, gue i _es_pa Oj_a u yá t'uhni. ⁹ Ne gätho bin tu a n'da ra thuhu ma'da'yo, x_n'u:

H_on'a z_eh_e i nin säui gui x_ocua y_un cuahmi ra s_ocu_a,

nguetho ya bi tho i, ne nangue ni ji guí jut' u y_u j_a'i, ngue gá 'y_orpa yá mbeti Oj_a u gätho u 'da gue 'dahma 'dan'yo b_u na ya, ne gätho u 'da gue 'dahma 'dan'yo yá 'y_u, ne gätho u 'da gue 'dahma 'dan'yo yá häi mi 'b_ui.

¹⁰ Ne gá un ni ts'edi din ts'ut'abi, ne dim mbäjä b_u di manda rá ts'edi Oj_a, ne di manda b_u ja ra häi, bi 'y_em 'b_u min tuhu.

11 Ne nugä dra Xuuagä, 'bex dá nugä ne dá øcä yú nde yam 'behni mahçts'i emme xan ngu yu munts'i, ngue yu millone thoho madím 'bä't'a mi hupü ja ran thuts'i, ne yun t'uti ne yu dæc'yei. 12 Ne gätho yam 'behni mahçts'i nts'edi bin tuhu, ne bi 'yem 'bu min tuhu:

Nangue bi du ra Jesús ra T'ude'yo, rán säui din t'un rá ts'edi, ne 'be'a gätho di muui, ne ran 'yomfçni nuixte, ne ra ts'edi nuixte, ne da hyanba yám hman u i numansu. Ne da t'çspi ne emme da hnumanho.

13 Ne 'bex dá øcä bi mba nt'çspi a huxpu ja ran thuts'i, ne ra Jesús ra T'ude'yo. Gätho i 'bui bi man'u tengu n'dare thoho:

Majapi thoho ne i hnumansu ngue nuixte thoho. Ne din ja rá ts'edi xan ho, ne gätho i 'bui da 'yçspi høn'bu go njam'bu mazai. Njabu bi ma gätho i 'bupu mahçts'i, nepu ja ra häi, ne'u xan du, ne'u 'bupu ja yu deja, ngue n'dat'a bi man'u.

14 Ne gätho goho yun t'uti i 'bäpu mahçts'i bi 'yena: "Necähe n'dat'a dí m bçmhbe a," bi 'yçn'u. Ne gätho 'däte magoho yu dæc'yei mi 'bupu bin danyahmu i thande a hu'inde bu mahçts'i, ne ra T'ude'yo.

6

Yoto yun cuahmi

1 Ne nugä dra Xuuagä dá nu ra Jesús ra T'ude'yo bi xoc'a rá mbudi rán cuahmi ra søcuä ne bi dæ'mi di tants'a ra søcuä. Ne n'da ran t'uti bi xicä, ne nt'ode rá nde tengu ran gäni: "Ba çcua gua nuua," bi 'yçngui.

2 Ne dá hçtä bu, ne dá nu n'da ra t'axca ndofani. Ne nu'a mi huxpu mi ha n'da ran sa, ne bi mba ma unni n'da ra corona. Ne bi mba bu çai da dah yun sui din ja. 3 Ne nu ra Jesús ra T'ude'yo bi xoc'a ná yoho rán cuahmi ra søcuä. Ne dá øcä a bi mam man'da ran t'uti, bi xicä: "Ba çhe, gua nu," bi 'yçngui. 4 Ne dá nugä, bi bøm bu n'da ra thenga ndofani. Ne mi huxpu n'da, ne bi mba ma unni ra espada xam mba. Ne bin t'un'na ran t'çdi gue di japi din su'u yu ja'i gätho 'bupu ja ra ximhäi, ngue din hyo n'da ngu n'da u. 5 Ne nu'a ra Jesús ra T'ude'yo bi xocua ná hyu ran cuahmi, ne xø dá øcä

rá nde man'da ran t'uti bi xicä: "Ba çhe, gua nu," bi 'yçngui. 'Bex dá nugä bi bøm bu n'da ra 'bondofani, ne mi huxpu n'da mi ha ra t'ent'i. 6 Ne dá øcä n'da ra nde bi bøm bu mi 'bäh yun t'uti, bi 'yena: "Hønt'a n'da kilo ra trigo da dän'a n'dapa, ne hønt'i hyu kilo ra cebada da dän'a n'dapa. Pe dami jamansuha ra aceite ne ra vino, o gadí japi dim 'bedi." 7 Ne nu'bu mi xoc'a ná goho ran cuahmi a ra T'ude'yo, dá øcä rá nde man'da ran t'uti, bi 'yçngui: "Ba çhe gua nu," bi 'yena. 8 Ne 'bex dá nugä bi bøm bu n'da ra ndofani xan c'axt'i ts'u. Ne mi huxpu a n'da t'çmbi ran dæte, ne mí ten'na ran dæte n'da gue xí bøm bu 'bu u xan du. Nu'u bin t'un ra ts'edi di manda u ná goho bu 'buh yu ja'i gätho ra ximhäi. Ne nu'u bin ja ra ts'edi gue da hyo yu ja'i nangue ra espada, ne nangue din tumanthuhu, ne nangue ra gçhe, ne yu zate da hyo yu ja'i. 9 Ne nu'bu mi xoc'a ná çat'a rán cuahmi ra søcuä a ra T'ude'yo, dá nugä bu n'da ra mexa gueru i pa m'bøspe Oja, gue bim 'bøts'e zehç u yu 'yçc'yei. Ne dá nugä bi hyupu 'bimexa yú te u gätho í tho a rá m hman Oja, ne bi ma nangue ra Cristo. 10 Ne gätho u mi hupu 'bimexa nts'edi bi 'yena: "Ma Hmu tæthethoho ni ts'edi, ne xan ho i, ne majuani guím ma. Ham'mi pa gui tøm'i ngue gui 'yørpa ran juanbi u, ne gui cospa u yu ja'i 'bupu ja ra ximhäi 'be'a bi 'yørcahe," bi 'yçn'u. 11 Pe nu'u bin t'un yú pahni xan t'axi, ne bi sifi da dø'mi ts'u 'da yu pa, ja gue'bu bi gua'u dí du a rá m hman Oja u yú mi'yçhehu, ngue tengu u. 12 Ne nugä dra Xuuagä dá nugä ra T'ude'yo bi xoc'a ná 'dato rán cuahmi a ra søcuä. Ne 'bex bin ja n'da ra 'yãmhäi nts'utho. Ne nu'a ra hyadi gätho 'bex bi boqui tengu n'da ra 'bo'bø't'e, ne nu'a ra çana 'bex bi thengui tengu ra ji. 13 Ne gätho yu sø bi dæpu häi, tengu n'da ra za i høh yán dät'o 'bu i huån ran dahi. 14 Ne nubu xan c'ammi ra ximhäi, bi mba m'bants'i tengu'bu ra søcuä, bim 'bedi. Ne gätho yu t'uhäi mi ja bu ja ra dehe, pe ne'u gätho yu t'øhø, bi mba ma pädi bu mi ja. 15 Ne gätho yu ts'at'abi bu ja ra häi, ne gätho yú ngarpi yu ja'i, ne gätho yu hmudofui, ne gätho yu membeti, ne gätho í jase yú ts'edi, ne gätho yu'yçhe, ne gätho hing yu'yçhe, bi mba bu dæpo, mi honi hapu din 'yami gueru ja yu

hyañhái, o guepɥ ja yɥ hyaðo. ¹⁶ Nε gátho mi nde ɥ da zεmba yú yá yɥ do 'bɥ bi xo't' yɥ t'øhø nε da go'mi, ngue i su da nu a rá cue a i huxpɥ ja ran thuts'i mahεts'i, nε'a ra T'ude'yo. ¹⁷ Nguetho bi zøñ ra pa ran ɯñbi nts'utho, nε njon da zä da hyät ran ɯñbi.

7

Rá 'bede ɥ yɥ israel bɥ mahεts'i

¹ Nε nubɥya dá nugä goho yɥm 'behni mahεts'i, nε 'da a n'danni mi 'bäpɥ rá nyani ra ximhäi i sɥm'ma ran dahi i 'yo ua gue xingui ts'ɥ din 'yo bɥ ja ra häi, o guepɥ ja ra dadeja, nε xinga gue di 'yɥn yɥ za. Nε'ɥ yɥ dadeja hin di 'yɥni, di nεqui tengu n'da ra xito xɯñ juani thoho. ² Nε dá nugä n'da ram 'behni mahεts'i bi 'yεpɥ ní bøx ra hyadi, nε nu'a bá hyä a rá sello Oja ngue i 'bɥi, nε nts'edi bi mba't'ɥ goho yám 'behni Oja gue i 'bäpɥ yú nyani ra ximhäi. Gue'ɥ mi 'bäpɥ bin t'un ra ts'edi di ɯñba ra häi nε ra dadeja. ³ Nε nu'a ram 'behni mi hɥ ra sello, bi xi ɥ mi'da gue da dø'mi ts'ɥ, him 'bex di ɯñba ra häi o gue ra dadeja o gue yɥ za, ja gue'bɥ di selloba bɥ ja yú dε yɥ 'yεc'yei a rá sello Oja. ⁴ Nε dá øcä hangu bi 'beh yɥ ja'i di jap ra sello yú dε, n'da ciεnto nε yote ma goho mahuahi, bi thɥsta ɥ yám bom'βeto yú ts'unt'ɥ ra Israel. ⁵ Bi thɥsta ɥ 'de'mayo mahuahi yám bom'βeto ra Judá. Nε bi thɥsta ɥ 'de'mayo mahuahi yám bom'βeto ra Rubén. Nε bi thɥsta ɥ 'de'mayo mahuahi yám bom'βeto ra Gad. ⁶ Nε bi thɥsta ɥ 'de'mayo mahuahi yám bom'βeto ra Aser. Nε bi thɥsta ɥ 'de'mayo mahuahi yám bom'βeto ra Neftalí. Nε bi thɥsta ɥ 'de'mayo mahuahi yám bom'βeto ra Manasés. ⁷ Nε bi thɥsta ɥ 'de'mayo mahuahi ɥ yám bom'βeto ra Simeón. Nε bi thɥsta ɥ 'de'mayo mahuahi yám bom'βeto ra Leví. Nε bi thɥsta ɥ 'de'mayo mahuahi ɥ yám bom'βeto ra Isacar. ⁸ Nε bi thɥsta ɥ 'de'mayo mahuahi ɥ yám bom'βeto ra Zabulón. Nε bi thɥsta ɥ 'de'mayo mahuahi ɥ yám bom'βeto ra José. Nε bi thɥsta ɥ 'de'mayo mahuahi ɥ yám bom'βeto ra Benjamín.

Yɥ ja'i mi he yɥ pahni xɯñ t'axi

⁹ Nε nugä dra Xuuagä, dá handi nε dá nugä xɯñ ngu yɥ ja'i nε njon da zä da mbede

hangu na ngu dá nugä. Dá nu ɥ i 'bäpɥ gátho ɥ 'da gue 'dahma 'dan'yo bɥ na yá, nε gátho ɥ 'da gue 'dahma 'dan'yo yú 'yɥ, nε gátho ɥ 'da gue 'dahma 'dan'yo yú häi mi 'bɥi. Nε gátho ɥ mi 'bäpɥ mí hεt'a mí huxpɥ ja ran thuts'i bɥ mahεts'i, nε mi hεt'a ra Jesús ra T'ude'yo. Gátho mi 'bäpɥ mi he yú pahni xɯñ t'axi, nε mi cɥ yɥ xijam'boza. ¹⁰ Nε gátho nts'edi bi 'yεna:

εmme dín numanho ahe, ma Oja ahe, tətetho ni ts'edi, nε'e gra Jesús gra T'ude'yo, dí εs'ahe ngue gá pøje, bi 'yεn ɥ.

¹¹ Nε gátho yɥm 'behni mahεts'i bi mbä'ts'a mi hupɥ made bɥ mahεts'i, nε gátho 'däte ma goho yɥ dɥc'yei nε'ɥ gátho goho yɥñ t'uti bi mbäs' thoho gátho mi 'bɥpɥ, bin danyahmu, bi nye'mahäi, bi dande Oja i hu inde bɥ. ¹² Gátho bi 'yεna:

Nεcähe 'dat'a dím bεmhbe, dí εs'ahe, ma Oja ahe, nuixte xɯñ ho i.

Nε gátho guí padi. Zai dí xi ahe jamadi nangue ran ho guí ørcahe. Dín numansu ahe, nε nte guí hεmbi, pε i ja ni ts'edi xɯñ ho, nε gam 'bɥi høn'bɥ go njam'bɥ mazai.

Nε høn'a tho dím bεñ ahe ya, bi 'yεn'ɥ.

¹³ Nε nu n'da ra dɥc'yei bi 'yängä dra Xu-uagä: “Ha guí padi hapɥ bá nεx yɥ.” ¹⁴ Nε dá εmp'a ra dɥc'yei: “Nu'i guí padi.” Nε nu'a ra dɥc'yei bi 'yεngui: “Nu'ɥ gue'ɥ bi 'yεc'yei Oja 'bɥ mi ja ran ɯñbi ndumbɥi tho bɥ ja ra ximhäi. Nε nu'a rá ji ra Jesús gue a í bo yú pahni ɥ, bi japi xtan t'axi. ¹⁵ Janangue'a i 'bähñ ja rá hmi Oja yɥ. Nε in 'yεhe ma pa nε ra xui ua ja rá nijä Oja. Nε gue'a i huxpɥ ja ran thuts'i di jamansu yɥ. ¹⁶ Nε him man'dandj din tumanthuhu yɥ, nε him man'dandj din tuthe. Nε him man'dandj da nu ran ɯñbi nam pa ra hyadi, xinga gue ɥ mi'da xɯñ pa di ɯñbi. ¹⁷ Nguetho nu ra Jesús ra T'ude'yo gue i 'bɥ inde bɥ mahεts'i da 'yøt'e tengu 'bɥ ra mbändε'yo, nε da zixpɥ hapɥ i ja ra dehe gue di un ra te yú mbɥi. Nε nu'a Oja him man'dandj di japi din zoni.”

8

Náyoto ran cuahmi nε ra t'uts'i ra oro

¹ Nε nu'bɥ mi xøcua na yoto yún cuahmi ra søcuá, made ora njom bin yá bɥ mahεts'i

ne nte bi 'yañi. ² Nu'bu mí gua'a buya dá nugá yoto yam 'behni mahęts'i zai i 'bäpü ja rá hmi Oja, ne bin t'un yu thaxi n'da ngu n'da. ³ Ne dá nugá n'dan'yo ram 'behni mahęts'i, bi mba bim 'bäpü ja rá mexa yun t'unni, ne mi the n'da ra t'uts'i ra oro ne bi mba nt'unni xun ngu rá ndega ra za din zø bu, i yuman'u, ne nu'a rá 'bifi da mba ma uşpi yám hma yu 'yęc'yei 'bu i ęspa Oja. Ne gátho i zø bu ja rá mexa ra oro gue i hõpü ja rá hmi a Oja i hu inde bu. ⁴ Ne nu'a ra 'bifi i nęxpü ja rá t'uts'i a ram 'behni, mauąts'i yám hman yu 'yęc'yei 'bu i ęspa Oja, ne bi zøm bu bí 'bu Oja. ⁵ Ne nu'a ram 'behni bi yus' yu despi bu ja ra t'uts'i ra oro gue mi zø bu ja ra mexa, ne bi 'yem bu ja ra ximhäi. Ne 'bex dá ocä nts'edi yun gäni din thoni. Ne dá nu nts'edi yu hui bi c'ueti bu ja ra ximhäi, ne bin ja n'da ra 'yamhäi bu.

Yu thaxi

⁶ Nuya bim 'bäpü yoto yam 'behni mahęts'i i t'õmi da huixt' yú thaxi. ⁷ Ne rá mbüdi ram 'behni bi huixt' rá thaxi, 'bex bi t'en bu häi yun do, ne ra sibi, mauşpi ra ji. Ne ná hyu xequi ra häi bin zø, bi gopü mi yoxequi ra häi. Nępü na hyu xequi bin zø yu za ne yu t'ei xun c'ammi. Pe bi gohi yo xequi ngue him bin zø. ⁸ Ne na yoho yam 'behni bi huixt' rá thaxi, ne dá nu tengu n'da ra t'õhõ xun ndoho, i sø ne ęmme ndõspi, ne bi mba nt'ent'i bu ja ra dądejå. ⁹ Ne na hyu xequi ra dądejå bi japi din ji. Ne gátho bi du u mi 'bäpü mbo ra dehe. Ne gátho yu dąmbosa gue mi 'yo bu bin ts'oni. Pe bi go u yoxequi ra dądejå ngue him bin ts'oni. ¹⁰ Ne ná hyu yam 'behni bi huixt' rá thaxi. Ne 'bex bi däh mahęts'i n'da ra sø xun ndoho ngue i zø ne ęmme xeh yu t'usibi. Ne bi dápü ja ná hyu yu dąthe ne ná hyu yu mbõthe bu ja ra ximhäi. ¹¹ Nu rá thuhu ra sø ngue bi dągui ra Ajenjo na. Ne guerpü bi däh ra sø gátho ra dehe ęmme bi ju'ts'i. Ne xun ngu yu jå'i bi du ngue bi zi a ra dehe xun ju. ¹² Ne nu ná goho ram 'behni bi huixt' rá thaxi. Ne 'bex bi boqui ná hyu xequi ra hyadi, ne'a ná hyu xequi ra zana bi boqui. Ne a ná hyu nęts'i yu sø bi boqui. Ne mbe ngoho ora ra pa ne ra xui him bin ja ran nequi. ¹³ Ne drá Xuuagá dá nu n'da ram 'behni mahęts'i mi 'yo inde bu mahęts'i, ne ęmme nts'edi mbafi, bi 'yęna:

“Huęcate, huęcate, huęcate yu jå'i 'bäpü ja ra ximhäi, nangue 'be'a din ja 'bu bi huixt' yú thaxi yu mi hyu yam 'behni mahęts'i gue i 'bähne,” bi 'yęna.

9

¹ Ne ná cut'a yam 'behni bi huixt' rá thaxi ne dá nu n'da ra sø tengu n'da ram 'behni mahęts'i ngue hingui ho, bi dápü mahęts'i bi zõpü ja ra ximhäi. Ne bin t'un'na n'da ran sogui da xoc ra hyahäi ngue ęmme xun hę ne nts'utho, guerpü i 'bu a ra zıthu. ² Ne nu'bu mí xoc'a, bi bøm bu ra 'bifi xam pothi tengu 'bu fun ra sibi xun ndoho. Ne 'bex bi go'ma ra hyadi a ra 'bifi ne bin uąnts'ui ran dąhi gátho ra ximhäi. ³ Ne xun ngu yu he'yaxi bi bøm bu ja ra 'bifi ngue bin 'yo gátho ra ximhäi. Ne bin t'un yú ts'edi da 'yõt'e tengu ran unbi di un yu mbozū. ⁴ Ne bi sifi ngue hin di ts'on yu t'ei o gue yu za o gue mi'da i ja ua ja ra ximhäi, hõnt'u yu jå'i di unbi gátho to'o him mi ja rá sello Oja bu ja yú dę. ⁵ Ne him bi japi da hyo yu jå'i, hõnt'a cut'a zana di unba yu jå'i, tengu i õt' yu mbozū 'bu i sa n'da. ⁶ Ne nu'bu yu pa gue i 'yo ua yu he'yaxi in nde yu jå'i da du pe hingui sä da du, hõnt'a ran unbi thoho da nu. ⁷ Ne nu yu he'yaxi di nequi tengu yu fani ęna da mba ra sui, pe nu yú hmi tengu yú hmi yu jå'i, ne i hu'ts' yu corona yu oro. ⁸ Ne nu u mi ja yú xtå tengu n'da ra xisu, ne mi ja yú ts'i tengu yú ts'i ra dązate. ⁹ Ne nu u mi ja bu yú tija tengu rá xi ra dąhua, pe xam me tengu ra t'ęgui. Ne di hi yú zahua tengu'bu yu carro i jüt yu fani i tihı, ęmme di thoni tengu'bu i pa bu ja ran sui. ¹⁰ Ne nu yú 'yozū tengu yu mbozū, ne cut'a zana bin t'un ran t'ędi di unba yu jå'i, nangue yú 'bite i ja yú 'yozū. ¹¹ Ne nu'a rá hmu u yu he'yaxi 'bäpü ja ra hyahäi ngue ęmme xun hę, ne nu'a rá thuhu ra Abadón ngue rá nde ra hebreo, ne nu'bu yu griego ęmbi ra Apolión. Pe nu rá thuhu nde da ma, gue nde di ts'oni 'be'a gátho i ja. ¹² Nuya rá mbüdi ran unbi bi thogui, pe ba ęh mi yoho yun unbi. ¹³ Ne ná 'dato yam 'behni bi huixt' rá thaxi. 'Bex dá ocä n'da ra nde bi bøm bu ja yú dani gue'u mi ja bu goho yú ts'at'i ra mexa ngue ra oro i hõpü ja rá hmi Oja. ¹⁴ Ne nu a ra nde bi 'yęmp'a ná 'dato yam 'behni mahęts'i gue i ja bu rá thaxi:

“Dami xoc' u goho yu m 'behni mahęts'i ngue nthu't'i bu ja ra dęthe Eufrates,” bi t'ęmbi. ¹⁵ Ne bi mba nsoqui, nguetho bi d'omi da zon ra ora, ne ra pa, ne ra zana, ne ra jeya da soc'u. Ne da mba u da hyo a ná hyu nja'i bu 'buh yu ja'i gátho ra ximhäi. ¹⁶ Ne yociento millone yu dofui i hux yu ndofani bi den'ndu. Nugä dra Xuuagä dá ocä hangu na ngu bi mba. ¹⁷ Ne in ja bu 'bu má nugä yu ndofani, ne nu'u yu dofui madin t'ogüe bi dác yú tya ra t'ęgui ma cuhu xun theni, xun c'ammí ne xun c'axt'i. Ne nu'u yú yu yu ndofani tengü yú yu yu dazate. Ne bi bóm bu ja yú nde yu ndofani ra sibi ne ra 'bifi ne ra despi. ¹⁸ Ne na hyu ram 'bede yu ja'i mi 'bucua ja ra ximhäi bi du nangue rán unbi ra sibi, ra 'bifi ne ra despi gue bi bóm bu yú nde yu ndofani. ¹⁹ Nu yu ndofani mi ja yú ts'edi nangue 'be'a bi bóm bu ja yú nde, ne mi ja ra ts'edi yú 'yozu, nguetho yú 'yozu i ja yú yu tengü yu pozu di unba yu ja'i. ²⁰ Ne gátho mi'da yu ja'i gue him bi du, him bi päh yún 'yomfęni, pe guexta'a bi dande yu zıthü ne'u yu hmité bi 'yozehę, yún t'ot'e ra oro ne ra t'axi ne ra fexna t'ęgui, ne ra do, ne yu za, yu hmité u gue hingui nute ne hingui ohnahya, ne hingui sä din 'yo. ²¹ Ne xingui ts'u bi hyeh yun t'ot'e xun ts'o. Guexta'a bin hyodu ne bim badi ne bin 'yomt'ęni, ne bim pe.

10

Ra t'usocua i ca n'da ram 'behni Oja

¹ Ne nugä dra Xuuagä dá nugä man'da ram 'behni Oja bá cah mahęts'i, mi ja rá ts'edi. Ne bán 'youi n'da ra güi, ne mi comba ra 'bejuni rá ya. Ne nu'a rá hmi bi yoxni tengü ra hyadi, ne nu'u yú gua madi nequi tengü bu n'da ra sibi. ² Ne mi ca n'da ra t'usocua ma tants'i. Ne nu'a rán 'yeigua mí nemp'u ja ra dędeja, ne nu'a rá gahęgua mí nemp'u ja ra häi. ³ Ne nu'a ram 'behni nts'edi bi mbafi, tengü bu i mba a ra dazate. ⁴ Ne nu'bu mi mbafi, 'bex dá ocä yoto yun gani. Ne mí ęngä xcá o't'a ra socua 'be'a dá nugä, pe 'bex dá ocä n'da ra nde mahęts'i bi 'yęngui: “Yo guí o't'ya 'be'a bi ma yun gani, nguetho hingui sä guí ma 'be'a bi man'u.” ⁵ Ne dá nugä ram 'behni Oja mahęts'i gue i 'bapü ja ra deja nepu ja ra häi, bi 'uq'ts' rán

'yei bu mahęts'i. ⁶ Ne bi ndonba rá thuhu Oja i 'bui ne dim 'bui mazai, gue bi 'yot' mahęts'i ne ra ximhäi ne ra deja ne gátho 'be'a i jabu. Bi ndonba rá thuhu, gue majuani hin da d'omi mi'da yu pa 'be'a din ja. ⁷ Ne ęna, nu'bu bi huixt' rá thuxi a ná yoto ram 'behni Oja gue mi 'buhn, 'bex din ja buya 'be'a bi xi Oja yú p'ongahya maya'bu gue din ja, gue him mám fadi. ⁸ Ne nu'a ra nde mahęts'i bi 'yęngä mahon'a: “Nu'i, ní mba bu, bá can'a ra socua gue i ca'a ram 'behni Oja mahęts'i i 'bähnu ja ra deja ne ra häi.” ⁹ Janangue'a dá mbagä bu mi 'bä'a ram 'behni mahęts'i, ne dá xifi gue di 'dac'a ra socua. Ne nu'a ram 'behni bi 'yęngui: “Caní, ne guí sa. Ne nu'bu gá sa, tengü bu ra t'afit'asa bu dán zä ni nde, pe nu'bu bi mba bu ni foho ęmme xtán ju buya.” ¹⁰ Ne dá cangä ra socua buya, ne dá sagä a. Ne bin ja tengü bi xicä ram 'behni, xu cuhi 'bu má sagä, ęmme xun u, pe gueru ma foho, ęmme xun ju. ¹¹ Ne bi xiqui: “Jatho guí mamp'a ram hma Oja mahon'a, honbu go haru 'buh yu ja'i 'dahma 'dan'yo bu na ya ne 'da n'danni yú häi, nepu 'buh yu ts'at'abi.” Ne gue'a bi sicä a dra Xuuagä.

11

Yoho yu p'ongahya

¹ Ne nugä dra Xuuagä, bin 'dacä n'da ra t'eni gue ra za, ne bi t'ęngui: “Ní mba bu ja ra danija ne guí 'yeni hangu na ndoho ra ngu. Ne pu ja ra mexa i p'ox yun t'unni yu ja'i.” Ne bi siqui ga pede hangu na ngu yu ja'i i thande Oja bu. ² Pe bi sicä: “O guí eni hangu na ndoho ra häi ma mbät't'i bu thi ja ra danija, nguetho bin t'un'du yu ja'i 'dahma 'dan'yo bu na ya, gue'u hingui pa Oja. Ne yote ma yozna din 'yo bu ne di un'na rá hogahnini Oja.” ³ Ne bi 'yęngui: “Ga penhdä bu yoho ma p'ongahya, ne da hye yu he tengü bu i tu yú mbui. Ne n'da mahuahi yo ciento ne hyate pa da man'a mam hmangä bu u,” ęn Oja. ⁴ Ne nu'u yoho yú p'ongahya Oja, gue'u mí u'u yoho yu za ngue yu olivo, ne'u yoho bu t'oh yu lámpara gue i 'bapü ja rá hmi ra Hmu mahęts'i, gue'a di manda gátho ra ximhäi. ⁵ Ne to'o im beñi di unba u yoho yun 'yohu gue yú p'ongahya Oja, da bön ra sibi bu yú nde ngue'a i z'u. Ne gue'a dí du'u gátho yún sühü u yoho yú

pøngahya Oja. ⁶ Ne nu'ua yoho ya pøngahya, din ja yá ts'edi ngue di japi hin din 'ye gátho ya pa gue dim pøngahya bu. Ne din ja rá ts'edi gue gátho ya dehe di japi ngue din ji. Ne din ja yá ts'edi hønt'a go 'be'a man unbi di unba ra ximhäi, hønt'a go ní pa i nde. ⁷ Ne nu'bu mi gua'a rá 'befi Oja u, 'bex bi bøm bu ja ra hyähäi xmmε xun hε tengu n'da ran dætezate, rá m 'behni ra zithu xmmε nts'utho. Ne bi mba bu, bi zu'ua yoho yá pøngahya Oja, ne bi dæha bi hyo u. ⁸ Ne nu'ua yá ngøc'yei u yoho bi du, mi 'bem bu ja ra calle made ra dæhnini, gue n'dat'a ra hnini guerua bi du ra Hmu mahçts'i bu ja ra pont'i. Ne nu'a ran ts'o bin ja bu ja ra dæhnini 'da'angu nan ts'oui bin ja bu ja ra hnini Sodoma, nerua ja ra häi Egipto. ⁹ Ne nhyupa made bi mba ya ja'i gátho 'dahma 'dan'yo bu na ya gue bi nexpu gátho ya häi, bi hyet'ua 'bom bu xí du. Ne him bi japi bi mba nt'ägui. ¹⁰ Ne gátho ya ja'i i 'buca ja ra ximhäi bin johya 'bu mi du u, ne nangue ran johya, bi un yan t'unni n'da ngu n'da, ne bi hyu yá mbai ngue hin di paha mahøn'a u yá pøngahya Oja, nguetho bi nu ran unbi nangue 'be'a bi 'yøpua u. ¹¹ Pe nu'bu mi tho a nhyupa made mi 'bom bu, pe Oja bi un ra xehya mahøn'a, ne 'bex bi ndants'ua, ne gátho to'o bi nu, xmmε bin su u. ¹² 'Bex bá ε'a n'da ra nde mahçts'i nts'edi bin ya, bi 'yemp'ua: "Ba εcua ya," bi 'yena. Ne bi ndex mahçts'i u, in 'yohu n'da ra güi. Ne gátho yan suiua mi 'bäpua bi nu 'be'a bin ja. ¹³ Ne nu'bu mi mba u yá pøngahya Oja, 'bex bi 'yan ra häi bu ja ra dæhnini, xmmε nts'utho. Ne ná 'det'a ra xequi ra hnini bin ts'oni, yoto mahuähi ya ja'i bi du nangue nts'edi ra 'yänhäi. Ne nu'ua ya ja'i gue him bi du, xmmε bin su, ne bi 'yεspa Oja mahçts'i buya. ¹⁴ Nuya ná yoho yan unbi bi thogui, ne 'bex ba ε'a ná hyu ran unbi.

Ná yoto ra thuxi

¹⁵ Ne nu'bu mi huixt' rá thuxi a ná yoto ram 'behni mahçts'i gue mi 'bäpua, 'bexque nt'øde bu mahçts'i xun ngu ya nde nts'edi bin ya, bi 'yena:
Nuya gátho ra ximhäi bi dæ Oja ma Hmuha, ne'a ra Cristo bi huahni,
ne hønt'ua di manda bu høn'bu go njam'bu mazai, bi 'yæn'ua ya nde i ya mahçts'i.

¹⁶ Ne nu'ua 'däte magoho ya dæc'yei ngue mi hupua ja yan thuts'i di mbä't'a Oja bu mi hudi, bin danyahmu ne bi dænde Oja. ¹⁷ Ne bi 'yem 'bu mi dænde:
Nu'i ma Oja ahe nte guí hεmbi,
Nu'i zai guí 'bai, ne zai gmi 'bai,
nuya gá dæ'mi gá 'berpa yá ts'edi gátho mi'da,
ne da zä gui manda xun ho 'be'a gátho i ja.
Dí xi ahe jamadi, ngue ya gá 'yuh ni ts'edi tæte tho.
¹⁸ Nu'ua ya ja'i i 'bepua hønba go hapua i ja ya häi xmmε bin cue
ngue ya bi zøn ra ora da nu ran unbi.
Nuya bi zøn ra ora da nu nin juanbi, ne gátho u xun du.
Bi zøn ra ora gue gui un'dua ya 'be'a bi dæ'ua ni 'yεhe ne ni pøngahya.
Ne bi zøn ra ora gue gui un'dua yan t'unni gátho bi 'yεc'yei,
hønt'a go to'o i ja yá ts'edi, ne'ua hin'ua yá ts'edi.
Ne bi zøn ra ora, gue gui jua'ua gátho to'o di unba yá mijä'ihua, bi 'yæn'ua.
¹⁹ Ne nu'bu mi gua'a bi man'ua ya dæc'yei, dra Xuuagä dá nugä nsoqui ra dænijä mahçts'i. Ne dá nugä ra huada i hørpu mbo, guerua m'be'ts'i ran hoqui bi 'yøt'ui Oja u yá 'yεc'yei. Ne bin ja nts'edi ra huei, ne bin thoni, ne yan gäni, ne bin ja n'da ra 'yämhäi, ne bi hyøh yan do.

12

Ra xisu ne ra jarga

¹ Ne dá hant'a n'da ran t'uti xun ndoho bu magçts'i, ngue n'da ra xisu mi he ra hyadi ngue rá pahni, ne mi tøpua ja ra zana. Ne mi hu'ts'a n'da ra corona gue min 'youi 'de'mayoho ya sø. ² Ne nu'a ra xisu mi hæ'tühni a, ne xmmε mi mbafi ngue xun u, ngue nde dim 'buh rá t'ühni. ³ Ne bi nequi bu man'da ran t'uti tengu n'da ra jarga xun ndoho ne xun theni, xmmε nts'utho. Ne nu'a ra jarga mi ja yoto yá ya, ne n'da ngu n'da yá ya mi hu'ts' ya corona. Ne mi ja 'det'a yá dæni. ⁴ Ne nu'bu mi uæn'na rá 'yoza, bi hyøm bu häi ná hyu nets'i ya sø mi ja bu mahçts'i. Ne nu ra jarga 'darbu mi 'bähmi ra xisu, i nde da zap'a rá t'ühni 'bu bim 'bai. ⁵ Ne bim 'bu'a n'da ra ts'unt'ua, rá t'ühni ra xisu

bɔya. Ne guehna ra ts'ant'ɔ din ts'at'abi gátho yɔ hái, ne njon di japi da mbesta'a da ma. Pe nu'bɔ mim 'bɔi, bi jamansu Ojɔ, ne 'bex bi zixpɔ mahɛts'i bí ja rá ts'edi. ⁶ Pe nu ra xisu bi 'dagui, bi mba bɔ ma'ueni guepɔ bi hocua Ojɔ dim 'bɔi n'da mahuahi ne yociento ne hyate pa. Ne din ja bɔ 'be'a gátho da hyoni. ⁷ Ne nu bɔ mahɛts'i bin ja n'da ra dɔsɔi, nu'a rá ngɔrba m'behni Ojɔ mahɛts'i ngue ra Miguel ne gátho ɔ mi'da yúm 'behni Ojɔ mahɛts'i, bin sɔhmbɔ a ra jɔrga ne'ɔ gátho yá 'yɛhe a ra jɔrga. ⁸ Pe nu'a ra jɔrga him bi dɔha, ne Ojɔ him bi japi dim 'bɔpɔ mahɛts'i bɔya. ⁹ Ne bi thɔn'a thi bɔ mahɛts'i a ra jɔrga, guet'a ra c'ɛyɔ, ra zɪthu a, rá thuhu ra Satanás, gue i háte gátho ua ja ra ximhái gue'bɔ rá mbɔdi thoho. ¹⁰ Ne nubɔya nugá dra Xuuagá dá ɔcá n'da ra nde mahɛts'i nts'edi bin yá bi 'yɛna: “Ya bi zɔn ra pa da yɔn'ɔ yɔ 'yɛc'yɛi, ne da nu a rá ts'edi Ojɔ, di manda rá ts'edi Ojɔ ɔ, ne a ra Cristo. Nguetho ya bi thɔn'a thi bɔ mahɛts'i ra zɪthu ngue nzɔi madi yɔp'ɔ ma cuhɔ bɔ ja rá hmi Ojɔ ma pa ne ra xui. ¹¹ Pe gue'a rá ji ra Jesús, tengu'bɔ ra Dɛ'yo, ní dɔp'a ra zɪthu ɔ yɔ 'yɛc'yɛi, ne'bɔ i ma ngue ɛc'yɛi ra Jesús, ne'bɔ hingui su da du. ¹² Janangue'a dan johyahɔ gátho dí 'bɔhmbɔ mahɛts'i. Pe ndumbɔi thoho ahɔ gue guí 'bɔhmbɔ bɔ ja ra hái, nepɔ ja ra dejɔ, nguetho bi zɔm bɔ ja ra ximhái ra zɪthu, ne ɛmmɛ in cue. I pɔdi him maya'a yɔ pa din ja rá ts'edi bɔ,” bi 'yɛn'a ra nde dá ɔcá bin yá bɔ mahɛts'i. ¹³ Ne nu'bɔ mi nu ra jɔrga zɪthu ngue bá t'ent'ua hái, bi gu'a ra xisu gue bim 'bɔh rá ts'ant'ɔ. ¹⁴ Pe nu'a ra xisu bi mba nt'unni yoho yɔ zahua tengu n'da ra pɛnts'ɔ xɔn ndoho, ne bi zágui bi mba ma'ueni guepɔ him bi zá bi bent'a ra jɔrga. Ne bi mba ma jamansu bɔ hyu jɛya made. ¹⁵ Nu ra jɔrga bɔya bi bɔn ra dehe rá nde, tengu'bɔ n'da ra dɔthe xɔn ndoho, ɛna xtán dux'a ra xisu ra dehe. ¹⁶ Pe Ojɔ bi xoc'a n'da ra hyahái guepɔ bi yɔ'a ra dehe bi bɔm bɔ rá nde ra jɔrga. ¹⁷ Pe nu ra jɔrga bɔya ɛmmɛ bi dɛ ra cue nangue'a ra xisu, ne bi mba bi zɔ'ɔ gátho mi'da ngue rá 'yɔ'a ra xisu, gátho ɔ gue bi 'yɔt'a bi man Ojɔ ne bi dɛn'dɔ 'be'a bi man'a ra Jesús.

13

Ran t'uti bi bɔxpɔ ja ra dejɔ, ne ran t'uti bi bɔxpɔ ja ra hái

¹ Ne bi mba bim 'bɔpɔ ja ndenthe a ra jɔrga zɪthu. Ne nugá dra Xuuagá dá nu man'da tengu n'da ra zate, bi bɔxpɔ ja ra dɔdejɔ. Ne nuna ra zate mi ja yoto yá yá, ne 'dɛt'a yá dɔni, guepɔ mi ja 'dɛt'a yɔ corona. Ne mán t'o't'i bɔ yá yá yá thuhu zɛhe a ra zate ɛmbi guesɛ Ojɔ, ne bi ma mants'o nangue Ojɔ. ² Ne nuna ra zate dá nu, gue bi bɔxpɔ ja ra dejɔ, tengu n'da ram hmasni, pe nu yá gua tengu yá gua yɔ oso, ne nu ɔ yá nde, tengu yá nde yɔ león. Ne nu'a ra jɔrga bi un zɛhe rá ts'edi ná yoho ra zate gue xí bɔxpɔ ja ra dejɔ. Ne bi un ran t'ɛdi di manda bɔ hapɔ i ja rá ts'edi ra jɔrga zɪthu, ɛmmɛ xɔn ngu ra ts'edi mi ja a. ³ Nu'a n'da rá yá mi ja bɔ n'da ra seni ngue mí ɛmbi dí du a, pe bi zá. Ne gátho yɔ jɔ'i mi 'bɔcua ja ra ximhái, bi dɛnni, ne bi hyonya thoho nangue rá ts'edi mi ja. ⁴ Ne nu ɔ yɔ jɔ'i bi dɔnde ra jɔrga, nguetho ya xi un rá ts'edi ra zate xi bɔxpɔ ja ra dejɔ. Ne bi dɔnde ra zate, ne bi 'yɛna: “Njo'o man'da tengu na, ne njo'o to'o da zá din sɔhmi na.” ⁵ Ne bin t'un rán t'ɛdi ra zate xí bɔxpɔ ja ra dejɔ, da man ra ts'ore xɔn ts'o nangue Ojɔ. Ne bin t'un ran t'ɛdi din ja rá ts'edi yote ma yozna. ⁶ Ne nu'bɔ mí nyá, ɛmmɛ xɔn ts'o bi ma nangue Ojɔ. Bi ndɔm mánts'o rá thuhu Ojɔ, nepɔ bí 'bɔi, ne gátho ɔ i 'bɔpɔ mahɛts'i. ⁷ Ne bin t'un ran t'ɛdi ngue din sɔhmbɔ yá t'ɔhni Ojɔ ngue di japi di 'be'ɔ. Ne bin t'un ra ts'edi ngue di manda gátho ná ngu yɔ jɔ'i 'bɔcua ja ra ximhái, gátho yɔ hái, ne gátho 'dahma 'dan'yo bɔ na yá yɔ jɔ'i, gátho yɔ hnini. ⁸ Ne gátho yɔ jɔ'i bi dɔnde a. Pe him bi dɔnde ɔ xmán t'o't'i yá thuhu bɔ ja rá sɔcuɔ ra Jesús gue bi 'yo't'a ra T'ɔdɛ'yo gue'a bi tho. Ne ya mán t'o't'i bɔ ɔ yá thuhu ɔ 'bɔ má hin'yɔ ra ximhái, im ma to'o i ja ra temazɔi. ⁹ Nu'ɔ to'o i ja yá zagu, dami 'yɔhmbɔ xɔn ho ya. ¹⁰ Nu'a to'o di un ran ɔnbi yɔ jɔ'i gue da got' ra fádi, neɛɛ a da nu ran ɔnbi ngue da mba njot'i. Ne to'o din hote ngue di sente, neɛɛ a da nu ran dɔte ngue da ts'eni. Janangue'a to'o gátho ɔ yá t'ɔhni Ojɔ, jatho hɔnt'a da bɛni gue yá yante Ojɔ, ne hin din xɔmbɔi. ¹¹ Ne nubɔya dá nu man'da ran t'uti gue bi bɔxpɔ ja ra hái, ne mi ja yoho yá

t'udani tengu n'da ra t'ude'yo. Pe nu'bu min ya emme nts'utho tengutho ra jarga zithu. ¹² Ne nu'a ran t'uti xi bõxpõ ja ra häi bin ja rá ts'edi tengu ra zate ngue xi bõxpõ ja ra dadeja ngue mi ja n'da ra seni a n'da rá ya gue xi zá. Ne bi japi gátho i 'bucua ja ra häi da dande ra mbudi ra zate. ¹³ Ne nu'a ran t'uti gue bi bõxpõ ja ra häi, bi 'yõt' yun t'uti nts'utho, bi japi bá çah mahets'i ra sibi ngue da nu ya ja'i. ¹⁴ Ne bi hyät' yun ja'i gátho 'bucua ja ra ximhäi 'bu mi 'yõt' yun hyonya nt'õt'e. Ne hõn'bu i 'bäpõ ja rá hmi ra zate xi bõxpõ ja ra deja, bi zá bi 'yõt'õ. Ne bi xih yun ja'i da 'yõt'a n'da ra nyoguido tengu ra zate xi bõxpõ ja ra deja, gue mí ja ra seni bu ja n'da rá ya, ngue xi zá. ¹⁵ Ne nu'a ran t'uti gue bi bõxpõ ja ra häi, bin t'un ran t'edi di japi dim 'bu a ra nyoguido nt'õt'e tengu ra zate bi bõxpõ ja ra deja. Ne di japi din ya. Ne bi japi da mba ntho gátho to'o him bi dande a. ¹⁶ Ne bi manda ngue gátho yun ja'i din ja rá hmepya ra nyoguido bu ja rá dõ nerpõ ja rán 'yei, madague'a hõnt'a go má ja'i, gátho i ja yá ts'edi ne'õ hin'yun yá ts'edi, gátho yun membeti ne gátho yun hyoya, gátho yun 'yeh ne gátho ngue hing yun 'yeh, gátho yun ja'i jatho din ja ra hmepya. ¹⁷ Ne hingui sä n'da ra ja'i dim pä o gue din täi 'bu hin di nequi rá hmepya ra zate xi bõxpõ ja ra deja, nu bu ja rá ja'i. Gátho jatho din ja ra hmepya ngue nam bõni rá thuhu, o rá número, rá hmepya rá thuhu ra zate. ¹⁸ Jatho gan 'yomfõnihõ xun ho ngue gui pãhmbõ 'be'a nam bõn'a rá número ra zate, nguetho nu rá número, 'dato ciento ne hyate ma 'dato, rá número n'da ra ja'i.

14

Bin tuhu õ bim põhõ

¹ Ne nubaya dá nugã ra Jesús ra T'ude'yo i 'bäpõ ja ra nyuni t'õmbi Siõn. Ne mi 'bãhmbõ ra Jesús n'da ciento ne yote ma goho mahuãhi yun ja'i ngue gátho i ja bu ja yá de rá thuhu ra Jesús ne rá thuhu rá Ta. ² Ne dá õcã n'da ra nde bu mahets'i nt'õde tengu yun dehe xun ngu emme di hi ne tengu ran gani nts'edi di thoni. Ne dá õcã tengu'bu yun arpa'bida xun ngu i pei. ³ Ne nu'õ n'da ciento ne yote ma goho mahuãhi bi yan Ojã bu ja ra ximhäi, ne bin tupõ n'da ra thuhu

ma'da'yo bu ja rá hmi Ojã gue'a i huxpõ ja rán thuts'i, ne guerpõ 'bãh yun t'uti i 'bui, ne yun dác'yei. Ne njo'o mi'da bi zá bi bõ a ra thuhu. ⁴ Ne nu'õ, gátho xun hotho õ, gue hõnt'a Ojã mbõni. Ne i ten'na ra De'yo hõnbõ go hapõ da mba. Ne nu'õ gue bi yam bu ja ra ximhäi bu 'bãh mi'da yun ja'i, yun t'unni man'da xun ho bin t'un Ojã ne ra De'yo. ⁵ Ne xinga n'da ra fehni bi thõnba õ, xõgue xingui ts'õ yá ts'oqui bu na nu Ojã.

Nu'a bi man'õ hyu yãm 'behni Ojã mahets'i

⁶ Ne nubaya dá nugã man'da ram 'behni mahets'i mi 'yo inde bu mahets'i, ne i çã ra søcuã nt'o't'i bu ran ho ma'da'yo hin njãm'bu da guadi ne da mba gátho nangõni ra ximhäi. Da mba bu gátho yun häi ne nu yun ja'i 'dahma 'dan'yo bu na ya da 'yõde hõnt'a go to'o ní ja'i. ⁷ Ne nu'a ram 'behni mahets'i nts'edi bi 'yõna: "Dami numansuhõ Ojã ne gui 'yõspahõ rá ts'edi nuixte a, nguetho ya bi zõn ra ora da 'yõt' rán juãnbi Ojã. Dami thãndehõ a ya, gue'a gue bi 'yõt' mahets'i ne bi 'yõt' ra ximhäi. Ne bi 'yõt' yun deja ne bi 'yõt' yun mbõthe," bi 'yõna. ⁸ Ne nu'a man'da ram 'behni mahets'i mahõn'a bi den'na rá mbudi m'behni, ne bi 'yõna: "Ya bin theh rá ts'edi ra dãhnini Babilonia ngue emme mi ja rá ts'edi. Nguetho nu'õ yun ja'i mi 'bãpõ bi xãndi gátho ra ximhäi a ran 'yomt'õni mí õzeh. Ne gátho õ bi 'yõt' ran ts'o tengu n'da ra iti gue com'ma rá søi gátho mi'da," bi 'yõna. ⁹⁻¹⁰ Ne nu'a ná hyu ram 'behni mahets'i bi den'na ná yoho, ne nts'edi bi 'yõna: "To'o gue da dande ra zate gue bi bõxpõ ja ra deja, ne ra nyoguido, ngue i ja rá hmepya bu ja rá dõ o guerpõ ja rá 'ye, da nu hangu nangu rá ts'edi rá cue Ojã. Nu Ojã xingui ts'õ da 'yõ'ts'a ran unbi di un'ndõ nangue rá cue. Ne da nu a ra Jesús ra De'yo ne yá hogam 'behni mahets'i 'bu bin t'un'na, ngue ra sibi n'yoi ra despi. ¹¹ Nu'a ra 'bifi i põm bu njãm'bu din hõ a hõnt'bu go njãm'bu mazai. Ne nu'õ i 'bãpõ njãm'bu din hõ a ran unbi i nu õ ma pa ne ra xui. Gue'õ gátho bi dande ra zate xi bõxpõ ja ra deja, ne ra nyoguido, gátho õ i ja bu ja rá ja'i rá hmepya ne rá thuhu ra zate. ¹² Pe nu ahõ gyõ 'yõc'yõihõ pe nde'bu man'da gui hyãdumbõihõ gui thoc ni t'õc'yõihõ ne

gui hyäth_u y_un _unbi. Nguetho yá t'uhni Oja _u gätho di thoqui i øt' yán t'èdi ne di thoqui i èc'yèi ra Jesús," bi 'yèn'a ná hyu rám 'behni Oja mahèts'i. ¹³ Ne nub_uya bi 'yèngä man'da ra nde dá øcä mahèts'i: "Dami 'yo't' ya 'bè'a ga xi a i. Din johya thoho gätho _u x_un du 'b_u ya mí èc'yèi a ra Hmu Cristo mahèts'i. Majäpi thoho, èn'a rá Hogandähi Oja, nguetho din säya a rá 'bèfi mi øt'e. Ne nu'a ran ho mi øt'ua ja ra ximhäi _u, ne nub_u mahèts'i da nu rá muui b_u."

Rán sofo ra ximhäi

¹⁴ Ne dá nu n'da ra güi x_un t'axi thoho ne mi hu inde b_u ja ra güi a n'da tengu n'da ra ja'i. Ne mi hu'ts'a n'da ra corona ra oro. Ne mi ha ra mbore theni èmme het'i. ¹⁵ Ne bá pøm b_u rá danija Oja mahèts'i man'da rám 'behni Oja, ne nts'èdi bi xi a mi hup_u ja ra güi: "Dami 'yørpa y_u ja'i b_u häi tengu'b_u da hyec y_u uva x_un yäxp_u ja ra nuändät'o. Nguetho ya bi zøn ra ora gue gui pe'ts'u bin ja b_u ni huähi," bi 'yèn'a rám 'behni Oja. ¹⁶ Ne 'bex bi 'yøt'a mi hup_u ja ra güi tengu xi sifi. ¹⁷ Ne man'da ram 'behni bá pøm b_u ja rá ngu Oja mahèts'i ne'a mi ha n'da ra mbore theni èmme i het'i. ¹⁸ Ne xø bá pøm b_u man'da rám 'behni Oja b_uya guerp_u ja rá mexa yán t'unni Oja, ne nu'a di manda da de ra sibi b_u. Ne nts'èdi bi xi a ram 'behni gue mi ha ra mbore theni: "Dami 'yøt' ya tengu i øt' y_u ja'i 'b_u i hec y_u uva hingui ho nguetho bi zøn ra ora gue da nu ran _unbi _u nangue rán juänbi Oja," bi 'yèna. ¹⁹⁻²⁰ Ne njab_u bi 'yøt' rám 'behni Oja, tengutho 'b_u di pet y_u uva ne da 'yèn b_u ja ran the'mi da bøn rán gui b_uya. Ne tengutho ra ja'i i ne't'u y_u uva da bøn yán gui, ne ngutho da 'yørpa _u to da zèmbi, da nu rá cue Oja èmme nts'utho. Janangue'a ran t'uti ngue bi mbän rá ji. Ne bi 'yørp_u ja ra ndehnini, ne èmme x_un ngu ra ji bi mbäni, hyuciento kilómetro nan jänni, ne nan hè tengu 'b_u da hyecp_u ja yá nde y_u fani a ra ji bi 'yugui.

15

Yoto y_um 'behni di manda yoto y_un _unbi

¹ Ne nugä dra Xuuagä dá nu man'da ran t'uti b_u mahèts'i, ne èmme dá hyonya thoho. Mi 'bähmb_u b_u yoto yám 'behni Oja

mahèts'i, gue _u di manda yoto y_un _unbi din ja ua ja ra ximhäi, ne nu'b_u bi thoh y_un _unbi, ya bi thoh rá cue Oja b_uya. ² Ne dá nu n'da ra xito di nequi tengu ra de ja, rá c_uh_u x_un theni tengu ra sibi. Ne gätho mi 'bäp_u ja ra xito, gue'u gue him bi dände ra zate xí bøxp_u ja ra dehe, bi zèdi, hím bi dände ra nyoguido ngue ra pøte a, ne xím bin jap'a rá número o rá thuhu a. Ne n'da ngu n'da mi ha y_u 'bida, ngue y_u arpa xí un'na Oja _u. ³ Ne gätho mi 'bäp_u bin tuh rá thuhu ra Moisés rá 'yèhe Oja, ne bin tuh rá thuhu ra Jesús ra Dè'yo. Bi 'yèn'u:

Nu'i ma Oja ahe, ma Hmu ahe, nuixte thoho ni ts'èdi, èmme x_un ho i, ne ma hyonya thoho nin t'øt'e.

Majuäni nin t'øt'e x_un hotho _u.

Nu'i grá hoga ts'ut'abi mazäi.

⁴ Xinga n'da dim 'b_ui gue hin da dände i, gue hin da numansu ni thuhu, nu'i ma Hmu ahe.

Høn'a thoho i x_un ho i, ma Oja ahe.

Gätho hønt'a go 'bè'a má nde da dände i, nguetho gätho ya bi nu ngue x_un ho 'bè'a gätho guí øt'e, bi 'yèn'u.

⁵ Ne nub_uya dá nu nsoqui n'da ra jut'i i ja b_u mbo rá danija Oja b_u mahèts'i, guerp_u m'bè'ts'i y_un t'èdi bi 'yo't' ra Moisés. ⁶ Ne yoto yám 'behni Oja ngue di manda y_un _unbi b_u ja ra häi bi bøm b_u. Gätho i he yá pahni x_un t'axi ngue ra lino, ne gätho bi du't' yá tija ra oro. ⁷ Ne nu'a n'da ran t'uti mí 'bäp_u bi un'i yoto y_u ximbo bi un'nd_u yám 'behni Oja. Gätho ma yudi rá cue Oja, ne nu'b_u 'dah mi'da da mbän _u mí po b_u ja ra ximbo, gätho y_u ja'i i'b_ucua ja ra ximhäi da nu rá cue Oja, gue i 'b_ui mazäi. ⁸ Ne gätho rá nija Oja b_u mahèts'i ma yudi rá ts'èdi ne rá nuixte Oja tengu ra 'bifi 'b_u i yup_u mbo ra ngu. Ne xinga n'da sä da yarp_u asta gue'b_u bi gua'a rá 'bèfi _u yoto y_um 'behni gue di manda yoto y_un _unbi ua ja ra ximhäi.

16

Y_u ximbo i po y_un _unbi ngue rá cue Oja

¹ Ne dá øcä n'da ra nde gue bi bøm b_u ja rá danija Oja. Ne nu'a ra nde bi xi _u y_um 'behni: "Dami fämhb_u b_u ja ra ximhäi rán _unbi Oja nts'utho i po _u yoto ni ximboh_u," bi 'yèna. ² Nu rá mbädi ram 'behni bi mbäm b_u

ja ra ximhäi rá cue Ojå mí po b_u ja rá ximbo. Ne gátho y_u ja'i gue bin ja rá hmεpya a ra zate xí bōxp_u ja ra dehe, ne'a ra nyoguido ngue i thānde _u, bi nu ran _u ngue y_u sasi x_un ts'otho. ³ Nub_uya ná yoho ram 'behni mahεts'i bi mbān a rá cue Ojå mi po b_u ja rá ximbo, b_u ja ra dādeja. Nu'a ra dehe b_uya bin ja tengu rá ji n'da ra ja'i x_un du. Ne gátho mi 'b_up_u mbo ra deja bi du. ⁴ Ne ná hyu ram 'behni mahεts'i bi mbān'a rá cue Ojå mi po b_u ja rá ximbo hap_u ja gátho y_u dāthe ne gátho y_u mbøthe. Gátho ra dehe mi po b_u bin ji. ⁵ Bex dá øcā rá nde rá m 'behni Ojå gue'a bi _unba y_u dehe bi 'yεna: "Nu'i ma hoga Hmu, ma Ojå i, zai guí 'b_ui ne gmí 'b_ui, x_un hotho gátho nin juānbi, nguetho rán sāui _u gá _unbi. ⁶ Ya gá un ra ji da zi _u, nguetho bi hyo _u nim 'behni b_u häi ne ni pōngahyā. Nuya gá cospa ra pengui nangue 'be'a bi 'yøt'_u," bi 'yεna. ⁷ Ne dá øcā n'da ra nde bi bøm b_u ja ra mexa guerp_u mí ja yún t'unni Ojå, i εna: "Ma Hmu i Ojå nuixte ni ts'edi x_un ho, njuāntho a nin juānbi, ngue rán sāui _u," bi 'yεna. ⁸ Ne nu'a ná goho rá m 'behni bi mbām b_u ja ra hyadi a rá cue Ojå mi po b_u ja rá ximbo. Ne εmme bin ja rá ts'edi ra hyadi ngue bin zø _u mi 'b_up_u ja ra ximhäi nangue nam pa ra hyadi. ⁹ Ne nu'a gue bi nu ran _unbi nangue rá ts'edi ra hyadi, bi ndømants'o rá thuhu Ojå, gue'a bi manda y_un _unbi, pε guexta'a him bi 'yεspa Ojå, him bi pāh yún 'yomfεni _u. ¹⁰ Nuya ná cut'a ram 'behni bi mbām b_u rá cue Ojå mi po b_u ja rá ximbo, ne bi mbām b_u hap_u i ja rá ts'edi ra zate xí bōxp_u ja ra dehe. Ne nup_u hap_u ja rá ts'edi, gátho x_um 'bexui thofo b_u. Ne nu'a y_u ja'i gue i 'b_up_u bi zase yú jani nangue ran _unbi bi nu. ¹¹ Ne bi c'āmants'otho Ojå nangue y_un _u, ne nangue y_u sasi mi ja. Pε guexta'a him bi 'yε'ts'a ran ts'o mi øt'e, him bi pāh yún 'yomfεni. ¹² Ne nu'a ná 'dato ram 'behni bi mbām b_u rá cue Ojå mi po b_u ja rá ximbo, bi mbām b_u ja ra dāthe x_un ndoho t'εmbi Eufrates. Ne bi xā ra dehe ne 'bex bi 'yo't' ra dāthe ngue da zā da thop_u y_u ts'at'abi gue ní 'yεp_u ní bōx ra hyadi. ¹³ Ne nugā dra Xuuagā, dá nu hyu y_u ts'onthi di nequi tengu y_u 'uε, ngue bi bøm b_u ja rá nde ra jarga zithu, nep_u ja rá nde ra zate xí bōxp_u ja ra deja, ne bi bøm b_u ja

rá nde ran t'uti xí bōxp_u ja ra häi, gue ra hyäte pōngahyā. ¹⁴ Nguetho nu'a, gue' _u yú ts'onthi ra zithu _u i ja yú ts'edi ngue da 'yøt' y_u hyonya nt'øt'e. Ne nu'a bi mba b_u gátho ná nguni ra ximhäi, hōnb_u go hap_u 'b_uh y_u ts'at'abi, ngue bi japi di pεt y_u ja'i. Ngue din ja ra dāsui din s_uhmb_u Ojå. Ne nu'a ra pa din ja ra s_ui gátho da nu rá ts'edi Ojå nuixte. ¹⁵ Ne dá øcā rá nde ra Jesucristo ngue bi 'yεna: "Gui 'yøhmb_u ya, nugā ba εcā tengu n'da ra bε. Hinga mfādi njām'b_u ga sōhø. Din johya thofo _u gue him bin āhā pε bi jamansu y_u he dá unni, janangue'a hin din 'yāhe ne hin din 'yāsā b_uya, ngue im bεntho a ran hoqui dá ørpa _u, janangue'a hin di nequi yú ts'oqui, ne hin da mbe'ts' yú sā," bi 'yεna. ¹⁶ Ne gátho bim peti b_u y_u ts'at'abi ne y_u ja'i b_u ja ra xεqui t'εmbi Armagedón, ngue yú nde y_u hebreo a. ¹⁷ Nuya ná yoto ram 'behni bi mbām b_u rá cue Ojå mi po b_u ja rá ximbo, bi huic ran dāhi 'be'a mi po b_u. 'Bex bi t'ø a n'da ra nde bi bøm b_u ja rá nijå Ojå mahεts'i, guerp_u i hu inde Ojå. Ne nu'a ra nde bi 'yεna: "Ya da guadi gátho man ts'εmbi," bi 'yεna. ¹⁸ Ne 'bex bi hyät'i nts'edi y_u huei, ne nts'edi bin thoni y_u ngāni. Ne bin ja n'da ra 'yānhäi nts'edi hin jām'b_u bi nu n'da ra ja'i tengu na, asta gue'b_u go mim 'b_u _u y_u mbūdi thofo y_u ja'i. ¹⁹ Nu ra 'yānhäi bi xεn'a ra dāhnini Babilonia, hyu xεqui bi bōni. Ne gátho mi'da y_u hnini hōnb_u go hap_u mi ja bi guadi. Ne bi bεn Ojå gue x_un ts'otho mi øt' y_u ja'i 'b_up_u ja ra dāhnini Babilonia, ne nts'edi bi _unba _u, nangue rá cue nts'edi a, asta gue'b_u go min theh rá cue Ojå. ²⁰ Ne gátho y_u t'uhäi i ja b_u ja y_u deja bim 'bedi. Ne gátho y_u nyuni ne y_u t'øhø bim 'bedi, hin'y_u b_uya. ²¹ Ne 'bex bi dāp_u mahεts'i y_un do εmme nts'utho nguetho yote kilo nán hyu n'da ran do, bi z_u i 'da y_u ja'i. Pε nu _u y_u ja'i bi c'āmants'o Ojå nangue ran _unbi nts'edi bi nu nangue y_un do.

17

Ra ngurpa 'yomt'εni xisu

¹ Ne nu'a n'da _u yām 'behni Ojå mahεts'i gue'a mí ja n'da ra ximbo, bi xicā: "Ba εhe ga ut'a i rán juānbi Ojå da nu ra 'yomt'εni xisu i hup_u ja y_u dehe 'dahma 'dan'yo b_u gátho ra ximhäi. ² Nu'a y_u ts'at'abi b_u ja ra

ximhäi bi 'yøthæ ran ts'o a ra 'yomt'ɛni xisu. Ne yæ ja' i 'bæcua ja ra ximhäi bi xänba bæ gue da 'yøt' ran ts'o guepæ 'bæ a ra 'yomt'ɛni xisu. Gätho mi øt' ran ts'o tengu'bæ iti thofo," bi 'yem 'bæ mi xiqui. ³ Ne nubæya nu rá m 'behni Ojå bi zixcä bæ ja n'da ra huenhäi ma'ueni njon mi 'bæpæ. Ne nu rá Hogandæhi Ojå bi jaqui gue dá handi, ne dá nugä a ra xisu i hux'a n'da ra zate xæn theni. Nu ra zate mi ja yoto yá yå ne 'det'a yá dæni, ne nt'o't'i bæ ja rá ja' i æna jase rá ts'edi, gue rá thuhu æna guesæ Ojå. ⁴ Nu ra xisu mi he n'da ra hoc'bø't'e xæn jæpoi ne xæn theni. Ne æmme madín 'yøt'e xæn ho nangue yæ thebe ne yæm fo'yæ ra oro ne yæ ts'ængu æmme xæm hmadi thofo, ne hont'a go mi cuat rá pahni. Ne mi the n'da ra tasa ra oro. Pe gætho 'be'a mi po ra tasa ra hmæpya nangue gætho yæn ts'o mi øt' ra xisu. ⁵ Ne nubæ ja rá dæ nt'o't'i bæ rá thuhu: "Ra dæhnini Babilonia, ngue ja rá ts'edi tengu'bæ rá mbe gætho yæ 'yomt'ɛni ne tengu'bæ rá mbe gætho i øt' ran ts'o høn bæ go hapæ i ja ra ximhäi," bi 'yæn'a ra t'ohni. Pe hin da bæse n'da 'be'a ním bøn'a. ⁶ Ne dá hant'a ra xisu, tengu 'bæ iti thofo nangue yá ji æ gætho bi hyo 'bæ mi dæn Ojå ne'bæ mi mamp'a rá m hman ra Jesús. Ne nugä drá Xuuagä, dadí hyonya thofo 'bæ má nugä a n'da ran t'uti. ⁷ Ne nu rá m 'behni Ojå mahæts'i bi xiqui: "O gadí hyonya thofo, nguetho ga xi a ya 'be'a ni hmæpya a ra xisu, ne 'be'a ni hmæpya a ra zate i hux'a ra xisu, gue i ja yoto yá yå ne i ja 'det'a yá dæni. ⁸ Nu'a ran t'uti ngue ra zate gá nu, pe gue'a n'da mi 'bæi, ne hingui 'bæh ya, pe him ma ya'a ba æhe mahøn'a, da bøm bæ ja ra hyæhäi æmme xæn hæ. Ne m'bejua da nu ran dæte xæn ho hin dim 'bæh mahøn'a. Ne gætho yæ ja' i ngue hinga nt'o't'i yá thuhu bæ ja ra søcuæ mahæts'i, gue bi t'orpæ 'bæ ma hin'yæ ra ximhäi, di hyonya thofo 'bæ bi nu mahøn'a tengu bæ í hnu ra zate. Nguetho mi 'bæi, ne njo'o ya, pe dim 'bæi mahøn'a. ⁹ Nu'æ to'o i ja yún 'yomfæni xæn ho, sä da bædi 'be'a ním bøn a ra hmæpya. Nu yoto yá yå ra zate ra hmæpya ngue æ yoto yæ nyuni guepæ i hu a ra xisu. ¹⁰ Ne ra hmæpya gue'æ yoto yæ ts'æt'abi, ngue yæ ts'om'bæi thofo. Bi du æ cæt'a ne nu ná 'dato i 'bæpæ ya, ne ná yoto dim 'bæi, pe hingan ya'a

din ts'æt'abi. ¹¹ Ne nu'a n'da, ná hyæto ra ts'æt'abi bæya, gue'a gue mi 'bæi, pe njo'o ya. Nu'bæ bá æh mahøn'a, di manda tengu æ yoto yæ ts'om'bæi ts'æt'abi, pe m'bejua da mba da nu ran ænbi mazæi. ¹² Ne nu'æ yá dæni ra zate gá nu, yæ hmæpya ngue 'det'a yæ ts'æt'abi din ja yá ts'edi 'da yæ t'æ ora tho ne da gomhbæ rá ts'edi ra zate. ¹³ Ne gætho yæ ts'æt'abi 'dat'a da bæni ngue di un ra ts'edi di manda ra zate. ¹⁴ Ne gætho yæ ts'æt'abi da zæ'a ra Jesús ra Dæ'yo. Pe nu'a ra Jesús da dæha, nguetho ra Hmu a nangue gætho mi'da yæ hmu, ne ra hmuts'æt'abi nangue gætho mi'da yæ ts'æt'abi. Ne nu'æ gætho din 'yohæ ra Jesús 'bæ bi dæhæ, gue'æ bi zon Ojå æ, ne bi huahni, ne him bi 'yæ'ts'a ní dænni," bi 'yæn'a ram 'behni. ¹⁵ Ne nu rá m 'behni Ojå mahæts'i xø bi xicä mahøn'a dra Xuuagä: "Nu yæ dehe gá nu guepæ mi huh ra xisu, ra hmæpya a nangue gætho mi'da yæ ja' i i 'bæh nangæni ra ximhäi, gætho yæ häi gætho yæ nde 'dahma 'dan'yo bæ na yå. ¹⁶ Ne nu yæ dæni gá nu, ngue yá hmæpya yæ ts'æt'abi, ne'a ra zate, m'bejua da zæ a ra 'yomt'ɛni xisu æ. Ne nu'æ da hyæcpi 'be'a gætho mi ja a ra xisu, ne da zap rá ngøc'yæi a, ne da 'yu'ma ra xisu nangue ra sibi. ¹⁷ Nguetho Ojå bi bænbæ yæ ts'æt'abi da 'yøt'e tengu mim bæ n Ojå, ngue n'da ngu n'da æ di un rá ts'edi ra zate di manda, asta gue'bæ go bin ja 'be'a bi man Ojå ngue din ja. ¹⁸ Ne nu'a ra xisu gá nu bæ, rá hmæpya ra dæhnini gue'a di manda yæ ts'æt'abi a, nangue gætho yæ häi i ja ua ja ra ximhäi," bi 'yæn'a ram 'behni.

18

Bi 'beh rá ts'edi ra dæhnini Babilonia

¹ M'bejua dá nugä man'da ram 'behni bá cæh mahæts'i, ne æmme i ja rá ts'edi. Ne i ja rán næqui, bi hyæt ra ximhäi 'bæ mi gæi, tengu ra hyadi. ² Ne æmme ts'edi bin yå, bi 'yæna: "Bi guahya, bi guahya rá ts'edi ra dæhnini Babilonia. Ne hont'æ yæ zithu dim 'bæpæ, ne gætho yæ ts'onthi. Ne i 'bæpæ hont'a go 'be'a mán ts'o, ne yæ doja gue hingui ho øt'e, xæn ts'otho. ³ Nguetho nu yæ mængu bæ bi xänba ran ts'o gætho yæ ja' i mi søm bæ gue i 'bæh ná ngæni ra ximhäi. Ne gætho yæ ts'æt'abi bi gomhbæ ran ts'o ra hnini, ngue tengu'bæ ra 'yomt'ɛni xisu bæ. Ne xæn

ngu yu ja'i 'da n'danni yu hai, bim membeti 'bu mi mbap'u 'be'a gätho bi numanhose yu mengu bu ja a ra hnini," bi 'yēn'a ram 'behni. ⁴ Ne dra Xuuagä dá øcä man'da ra nde bí 'yēh mahęts'i, bi 'yēna: "Ba ēhe gätho yu ja'i ngue ma mbetigä, dami pøm bu ja ra dahnini, gue hin gui cohma øt'eha ran ts'o i ja bu, ne hin guin nuha ran unbi gue da nu u to'o da gopu. ⁵ Nguetho nu'bu sä da mba ma munts'i yün ts'o i t'ørpu, tengu'bu da zuh nän hęts'i ra ximhai mahęts'i. Ne nu'a Oja xingui ts'u bi pumbęni ran ts'o 'be'a bi t'ørpu." ⁶ Ne bi sih yüm 'behni Oja buya: "Nuya dami cospahu ra pengui tenguthoho bi 'yørpa mi'da, dami cospahu ran u gue gui yofu mahøn'a. ⁷ Dami un ya ran unbi ne nts'edi ra dumbui 'be'a rán theui bi 'yøt'e. Nguetho bi bęni maguesē, ne bi 'yøt' yu ts'oqui bi numanhose, ne xun ngu 'be'a gätho bi hyonse. Tengu'bu n'da ra xisu da mansē mbo rá mbui, da 'yēna: "Nugä xun ngu ma ts'edigä, hingan ts'ogui thohogä, ne njam'bu din jagä ra dumbui," ngubu bi ma. ⁸ Pe janangue'a da nu ran unbi di und Oja, ne gätho 'be'a din ja, 'da huętho án ja gätho yu 'yanthi. Ne da nu ra gēhe ne ra dumbui, ne di juadi nangue ra sibi. Nguetho tate thoho rá ts'edi Oja ra Hmu, gue di un'na rán theui bi 'yøt'e. ⁹ Ne nu yu ts'ut'abi gätho yu hai gue zai i comhbu ran ts'o, gätho din zoni ne dim mbafi 'bu i hand rá 'bifi ra dahnini ngue i zø. ¹⁰ Ne gätho dim 'bāmanhę nguetho emme i su da nu ran unbi tengu in nu u i 'bupu ja ra dahnini. Ne da ma: "Huęcate, huęcate, nguetho mahotho ra dahnini, ne emme mi ja rá ts'edi, pe n'da huętho gue bi ts'embi," da 'yēn'u. ¹¹ Ne gätho yu mbä bu ja gätho ra ximhai din zoni ne dim mbafi, nguetho njo'o da dämbi 'be'a da mbä. ¹² Nguē yu oro, yu t'axi, yun 'yøt'e, yu perla, ne ra 'bøt'e ra lino xun ho, ra 'bøt'e ra seda, ra 'bøt'e xun tudi xun jupoi ne xun theni, ne gätho yu za gue muman'u, ne'u nt'øt'e yu do'yo, ne gätho u yu za nt'øt'e emme xam hmadi, ne'u nt'øt'e ra bronze ngue ra thenga fexna t'ęgui, ne'u nt'øt'e ra t'ęgui, ne'u nt'øt'e ra 'yaxi. ¹³ Ne zai mi 'bä bu yu canela, yu 'yęthi ngue in 'yohu yu taha, ra t'aza muman'u, yu 'yęthi i yumanho, yu perfume, yu vino, yu aceite, ra hocjuni, ra trigo, yun dani, yu de'yo, yu fani,

yu carro, ne yu 'yēhe mi 'bä bu, nguetho mi 'bap yu te yu ja'i tengu'bu i 'bä yu fani. ¹⁴ Ne da 'yēn'u yu mbä: "Gätho gue xun ho gmi honi bin thegue. Ne gätho yu mbeti ne gätho 'be'a mahotho ya bi mba. Him man'dandj guin nu mahøn'a tengu mí ja bu," da 'yēn'u. ¹⁵ Ne nu'u gue bim membeti ngue'u mim pä bu ja ra dahnini, dim 'bāmanhę tho, nguetho i su da nu ran unbi, tengu in nu'u mi 'bupu. Ne emme din zoni, i tu yu mbui, nguetho njo'o da däi 'be'a i ja da mbä. ¹⁶ Ne da 'yēna: "Dumbui thoho nangue 'be'a bin ja ra dahnini, emme mi ja bu mahotho, ne mi ja bu yu 'bøt'e ra lino, ne yu 'bøt'e xun jupoi, ne yu 'bøt'e xun theni, ne madi nequi bu 'be'a mahotho gue yu oro ne yun 'yøt'e ne yu perla xam hmadi. ¹⁷ Nuya nte jabu ya, n'da oratho ám 'bedi gätho emme xam hmadi mi ja bu," da 'yēn'u mim pä bu. Ne gätho yu hmu yu barco ne'u gätho i hu bu, ne gätho yu mbefi di 'yon yu barco, mi 'bāmanhętho. ¹⁸ Ne bi du yu mbui 'bu mi nu ra 'bifi i zø ra dahnini, ne bi 'yēna: "Hin'yu man'da ra hnini mahotho tengu nu." ¹⁹ Ne nu'u, bi 'yax yu yu fonthai, ra hmeypa gue tu yu mbui, ne bin zoni ne bi mbafi, ęna: "Huęcate ra dahnini emme mi ja rá ts'edi, nguetho gätho gahu dyu hmuhu yu barco dām membetihu nu, ne xøgue n'da oratho ám 'bedi gätho mi ja bu," bi 'yēn'u. ²⁰ Pe gan johyahu gätho ahu gue gui 'buhmbu ua mahęts'i, gan johyahu nangue 'be'a bin ja ra dahnini, bi ts'embi. Ne dan johyahe gätho gahe ma 'bäihe ra Cristo ua ja ra hai, ne gätho gyu pøngahyahu Oja, ne gätho gahu ngue dí tenhdu Oja, dan johyahu, nguetho ya bi cos'ahu 'be'a bi 'yøt'ahu yu ja'i mi 'bupu ja a ra dahnini. ²¹ Ne nubuya n'da rá m 'behni Oja mahęts'i ngue xun ngu rá ts'edi, bi g'uts'a n'da ra do emme xun ndoho, ne nts'edi bi 'yem bu ja ra dadeja. Ne bi 'yēna: "Tengu thoho din ja ra dahnini Babilonia ngue mi ja rá ts'edi, pe njam'bu da hnu mahøn'a, gätho n'da m'bedi thoho. ²² Ne hin da t'ørpu mahøn'a yu mbē'bida, gätho u i pe yu arpa, ne gätho u i huixt yu thaxi, xinga gue'u yu hyuxi. Xinga n'da ran 'yohu dim pepu mahøn'a, ne njon din cum bu mahøn'a. ²³ Ne din ca'beuxi thoho, him man'dandj mahøn'a di nequi bu yu sibi, ne njon da 'yøt' ran thati bu ngue din johya

tengu mi øt'e. Nguetho man'da mi ja yú ts'edi u mi øt' yú 'bɛfi bɛ xínda gue'u mi'da gátho ra ximhái. Pɛ mi hæt yɛ ja'i 'bɛ mi xánbi di ho yú páhã zɛhɛ u gátho mi sɔm bɛ, bí nɛxpɛ ná ngɛni ra ximhái. ²⁴ Nɛ guɛpɛ bim fán yú ji u yú pɔngahyã Ojã, nɛ u gátho mi'da yú t'uhni Ojã, gue bi tho. Pɛ guɛpɛ bi tho u, nɛ gue'a í ts'ɛmba a ra dahnini," bi 'yɛn'a rãm 'bɛhni Ojã.

19

¹ Nɛ nubɛya, dra Xuuagã dá øcã yú nde n'da munts'i yɛ ja'i i 'bɛpɛ mahɛts'i. Nɛ bi 'yɛn'u: "Dí ɛspahɛ Ojã, nguetho ma pɔrpãtɛhɛ a, nɛ hɔnsɛ ma Ojãhɛ i ja rá nuixte nɛ tãtɛ thoho rá ts'edi. ² Xɛn ho rãn ts'ɛmbi Ojã, nguetho rãn säui bi t'ørpa ra dahnini, tengu'bɛ ra 'yomt'ɛni xisu, gue bi ts'onba yú mbɛi gátho yɛ ja'i ra ximhái. Nɛ nuya Ojã bi cospa u gátho to'o bi hyo yú 'yɛhɛ," bi 'yɛna. ³ Nɛ nts'edi bi mam mahɔn'a yɛ nde dá øcã: "Dí ɛspahɛ Ojã nguetho ya bi juah ra sibi a ra dahnini, nɛ hin din hɛ a nín 'yo rá 'bifi," bi 'yɛn'u yɛ ja'i. ⁴ Nubɛya gátho 'dãtɛ magoho yɛ dãc'yɛi ngue zãi di mbã'ts'a Ojã, nɛ'u goho yɛn t'uti i 'bɛi, bin danyahmu bɛ i hu a Ojã, nɛ bi dãnde. Nɛ gátho bi ma bi 'yɛn'u: "Nɛcãhɛ, ngubɛ dímbɛmhɛ dí ɛspahe Ojã," ɛn'u.

Bi zin rá xisu ra Dɛ'yo

⁵ Nɛ dá øcã man'da ra nde bi bɔm bɛ guɛpɛ i hu a Ojã, ngue bi ma: "Dami 'yɛspa ma Ojãhɛ gátho u yú 'yɛhɛ. Dami 'yɛspahɛ gátho to'o i numansu Ojã, nɛ'u i ja yú ts'edi nɛ'u hin'na," bi 'yɛn'a ra nde. ⁶ Nɛ dá øcã yú nde yɛ ja'i xɛn ngu, ngue di hĩ tengu'bɛ xɛn ngu yɛ dehe, nɛ tengu'bɛ bi thoni yɛn gãni. Nɛ bi 'yɛm 'bɛ mi yã: "Dí ɛspahɛ Ojã, nguetho di manda ya ra Hmu, ma Ojãhɛ tãtɛ thoho rá ts'edi. ⁷ Gátho dan johyahɛ, nɛ da hyu ma mbɛihɛ, nɛ ga ɛspahɛ Ojã ngue i ja rá ts'edi. Nguetho bi zɔn ra ora da zin yɛ 'yɛc'yɛi ra Jesús, ra Dɛ'yo, tengu thoho n'da ran 'yohɛ din thãt'ui rá xisu. Nɛ mahɔntho da mba ra xisu, mahoqui thoho. ⁸ Nɛ bin t'un ran t'ɛdi da hye ra pahni di fɛxni, gue ra lino xíngui ts'u ts'o. Nu'a ra pahni xɛn t'axi nam bɔni ngue bi mba mahoqui yú ts'oqui u yú t'uhni Ojã nɛ nubɛya i øt' yún thɛhɛ." ⁹ Nɛ nuna ram 'bɛhni mahɛts'i bi xicã 'bɛ'a ga o't' ya: "Din johya gátho to'o

u bi ts'on bɛ ja ran sihmɛ nangue rãn thãti ra Dɛ'yo. Majuani rãm hman Ojã na dí xi a ya," bi 'yɛng rãm 'bɛhni Ojã mahɛts'i. ¹⁰ Nɛ nubɛya dán danyahmu bɛ ja rá gua ram 'bɛhni mahɛts'i. Pɛ nu'a bi xicã: "O guín jabɛ, nguetho nugã rá 'yɛhɛ thohogã Ojã tengu thoho i, nɛ tengu ni cuhɛ, gátho u i mamp'a rãm hman Ojã nangue ra Jesús, gátho dadí jafɛ da fãh ra Jesús," bi 'yɛng 'bɛ mi xiqui.

Nu'a n'da bi hyux ra t'axca ndɔfani

¹¹ Nɛ nubɛya, dra Xuuagã, dá nugã nsoqui mahɛts'i. Nɛ mi 'bãpɛ n'da ra t'axca ndɔfani pa nthuts'i. Nɛ nu'a i huts'i, Majuani a rá thuhu, nguetho zãi im mam majuani a. Nɛ di Jã'ts'a rá thuhu, janangue'a n'da ngu n'da di un'na rãn säui 'bɛ bi juãni, nɛ xɛn ho 'bɛ i øt' rãn sɛi a. ¹² Nɛ nu'u yú dá a mi huxpɛ, mi zø tengu ra sibi, nɛ mi jabɛ xɛn ngu yɛ corona bɛ ja rá yã. Nɛ nu rá thuhu nt'o't'i bɛ, hɔnsɛ mi pãdi 'bɛ'a rá thuhu. ¹³ Nɛ nu rá pahni mi he, bi zinni gátho ra ji, nɛ nu rá thuhu, ngue rãm Hman Ojã a. ¹⁴ Nɛ nu'u yɛ dofɛi mahɛts'i, gátho mi he ra t'axca lino mahotho, xíngui ts'u xɛn ts'o. Nɛ gátho mi hux yɛ t'axca ndɔfani, nɛ bi dɛn'na ra mbɛdi mi huxpɛ ja ra ndɔfani. ¹⁵ Nɛ nu'a ra ngarbi i pɔxpɛ ja rá nde n'da ra espada ɛmmɛ hɛt'i, ngue da dãp yún sũihɛ 'bɛpɛ gátho yɛ hãi bɛ ja ra ximhái. Nɛ gátho di manda u bɛya, nɛ njon di japi da mbɛsta'a da ma. Nɛ tengutho ra ja'i bɛ ja ran thɛ'ma gui'uva, i nɛn yɛ uva, nɛ ngutho da 'yørpa u to da zɛmbi, di un rá cue Ojã nts'utho, ngue nu'a nte hɛmbi da 'yøt'e. ¹⁶ Nɛ nt'o't'i bɛ ja rá pahni nɛ rá xĩnthɛ rá thuhu, ngue ra Hmuts'ãt'abi a ngue di manda gátho yɛ ts'ãt'abi, nɛ rá thuhu, ngue ra Ngarpa Hmu a ngue di manda gátho yɛ hmu. ¹⁷ Nɛ dá nugã n'da rãm 'bɛhni Ojã mahɛts'i mi 'bãpɛ ja ra hyadi, nɛ nts'edi bi mba't'u gátho yɛ doja mi 'yo bɛ magãts'i, bi 'yɛmbi: "Gátho ahɛ gyɛ dojahɛ, ba ɛhmbɛ ya, nguetho Ojã bi 'yøt'ahɛ n'da ra dãnts'ihmɛ. ¹⁸ Ba ɛhmbɛ ya gui sihɛ yú ngøc'yɛi yɛ ts'ãt'abi nɛ yɛ hmudofɛi, nɛ'u gátho mi ja yú ts'edi. Nɛ yɛ ndɔfani nɛ gátho mi huts'i, nɛ gátho yɛ ja'i yɛ 'yɛhɛ nɛ gátho hing yɛ 'yɛhɛ, nɛ yɛ hmu uague yú mbɛfi," bi 'yɛm 'bɛ mi mba't' yɛ doja. ¹⁹ Nɛ dá nugã ra

zate gue xí bõxp̄ ja ra d̄adej̄a, n̄e 'darb̄u bim p̄etiḥ̄ ḡätho ȳu ts'ut'abi ngue ḡätho ȳu häi, ngue da 'yõrpa n'da ra d̄as̄u a mi huxp̄ ja ra t'axca ndõfani, n̄e'ü ḡätho mi t̄enni. ²⁰ N̄e nu ra zate b̄aya bi mba mfent'i a, n̄e'a ra hyäte p̄ongahȳa bi fent'i, gue'a ran t'uti í bõx ra häi n̄e xí 'yõt' ȳu hyonya nt'õt'e b̄u ja rá hmi ra zate. N̄e gue'a mi hät ȳu j̄a'i ḡätho to'o mi ja rá thuhu b̄u ja rá d̄e. Ḡätho yoho bi t'entp̄ ja ra sibi ra azufre, tengu n'da ra dej̄a na ndoho a ra sibi. ²¹ N̄e ḡätho ȳu j̄a'i mi t̄en'na ra zate, bi tho nangue ra espada mi p̄õxp̄ ja rá nde a mi huxp̄ ja ra t'axca ndõfani. N̄e nu'ü ȳu doja b̄aya bin niȳa thoho nangue ȳu ngõc'ȳei.

20

N'da mahuq̄hi njeya

¹ N̄e nub̄aya, dra Xuuagä dá nugä man'da r̄ám 'behni Oj̄a mah̄ets'i bá ç̄ai n̄e bá hȳa r̄án sogui ra hȳah̄ai ẽmm̄e x̄un h̄e n̄e nts'utho, guerp̄u i 'b̄uh̄ ȳu z̄ithu. N̄e nu'a r̄ám 'behni Oj̄a mi ç̄a n'da ra cadena x̄un ndoho. ² N̄e bi b̄ent'a ra j̄arga, n̄e t'ẽmbi ra c'eȳa, p̄e guet'a ra z̄ithu, rá thuhu í Satanás. N̄e bi mba nthat'i n'da mahuq̄hi njeya nangue ra cadena. ³ N̄e nu'a r̄ám 'behni Oj̄a b̄aya, bi 'yentp̄ ja ra hȳah̄ai a ra z̄ithu. N̄e bi go'mi, n̄e bi hȳut'a ran sogui, n̄e bi cuahmi x̄un ho, ngue hin da z̄a da bõm b̄u da hyät ȳu j̄a'i, asta gue'b̄u bi gua'a n'da mahuq̄hi njeya. M'bejua da mba nso'ts'i 'da ȳu pa. ⁴ N̄e dá nugä man'da ra hm̄epya mah̄ets'i, x̄un ngu ȳun thuts'i, n̄e nu to'o mi huxp̄ bin t'un ran t'ẽdi da 'yõt' ran jūanbate, ḡätho min 'yoh̄u u bi tho 'b̄u mi ma í ẽc'ȳei ra Jesús, n̄e'b̄u mi mamp'a r̄ám hman Oj̄a. Gue nu'ü ḡätho him mi th̄ande ra zate xí bõxp̄ ja ra dej̄a n̄e rá nyoguido. N̄e nte mi ja b̄u ȳu d̄e rá thuhu ra zate, x̄inga guerp̄u ja ȳu 'ȳe. Nu'ü bi ndants' mah̄on'a 'b̄u mi du, n̄e bin 'yoh̄u ra Jesús bin ts'ut'abi n'da mahuq̄hi njeya. ⁵ N̄e guehya ȳu mb̄udi bi xox Oj̄a bi t'urcä. P̄e nu'ü mi'da gue bi du, hin da d̄amb̄eni asta gue'b̄u bi gua'a n'da mahuq̄hi njeya. ⁶ N̄e di johya n̄e maj̄api u ḡätho u ra mb̄udi da xox Oj̄a, n̄e hin da nu a na yoho ran d̄ate ngue ra sibi maz̄ai. N̄e dim mb̄aj̄a nangue ra Cristo b̄u bí ja rá ts'edi Oj̄a, n̄e din 'yoh̄u ra Cristo ngue din ts'ut'abi n'da mahuq̄hi njeya.

Da mba nthq̄pi ra z̄ithu

⁷ N̄e nu'b̄u bi gua'a n'da mahuq̄hi njeya, da mba nsocui a ra z̄ithu mi of̄adi. ⁸ N̄e nu'a ra z̄ithu b̄aya da bõm b̄u, xõ da hyät mah̄on'a ȳu j̄a'i ḡätho na nguni ra ximh̄ai. Da mba b̄u ja ra häi Gog n̄e ra häi Magog n̄e di japi dim p̄eti ḡätho nangue din ja ra d̄as̄u. N̄e x̄un ngu da d̄enni hingui sä da 'bede, tengu ra 'bomu 'bom b̄u ndendej̄a, njon da hyät'i da mbede. ⁹ N̄e din 'yõrpa thoho b̄u ní mba bi mb̄ä'ts'i hap̄u mi 'b̄u u min 'yoh̄u Oj̄a, guerp̄u ja ra d̄ahnini di hūeç Oj̄a. P̄e bá ç̄ah mah̄ets'i ra sibi bi juadi ḡätho ȳun s̄aih̄u. ¹⁰ N̄e nu'a ra z̄ithu ngue bi hyät'ü, bi t'entp̄ ja ra sibi i th̄e ra azufre, tengu n'da ra dej̄a na ndoho, guerp̄u xí t'entp̄ ja zate xí bõxp̄ ja ra d̄adej̄a, n̄e'a ra hyäte p̄ongahȳa gue ran t'uti xí bõxp̄ ja ra häi. N̄e ḡätho hyu da nu ran ẽnbi nangue ra sibi, ma pa n̄e ra xui hõn'b̄u go nj̄am'b̄u ḡätho ȳu pa maz̄ai.

Ran z̄egui ran jūanbi

¹¹ N̄e dr̄a Xuuagä dá nugä mah̄on'a, gue n'da ran thuts'i x̄un ndoho x̄un t'axi, n̄e mi hup̄u Oj̄a. N̄e nu ra ximh̄ai n̄e mah̄ets'i bim 'be 'b̄u mi hyant'a mi hup̄u, n̄e him man ja b̄aya. ¹² N̄e dá nugä ḡätho u x̄un du, hõnt'a go 'be'a ní j̄a'i, mi 'b̄ap̄u ja rá hmi Oj̄a i hup̄u. N̄e bi mba ma t̄ants'i ȳu s̄ocuā b̄u, n̄e'a ra s̄ocuā im ma to'o i ja ra temaz̄ai. N̄e ḡätho bi mba ma jūanbi nangue'a nt'o't'i b̄u 'be'a ḡätho bi 'yõt'a, nu'b̄u mi 'b̄u. ¹³ N̄e ḡätho u gue bi du b̄u ja ra dej̄a, n̄e ḡätho u mi'da bi du hõnb̄u go hap̄u, ngue ḡätho i 'b̄ap̄u 'b̄u u x̄un du, bi bõm b̄u, n̄e bim 'b̄ap̄u ja rá hmi Oj̄a. N̄e bi mba ma jūanbi nangue 'be'a ḡätho bi 'yõt' 'b̄u mi 'b̄u. ¹⁴ N̄e nu'a ra x̄equi mi 'b̄u u x̄un du, bi t'entp̄ ja ra sibi, tengu ra dej̄a na ndoho. Gue'a na yoho ran d̄ate a. ¹⁵ N̄e nub̄u ja ra s̄ocuā gue im ma to'o i ja ra temaz̄ai, n̄e nu'ü ḡätho him man t'o't'i ȳu thuhu b̄u, bi t'entp̄ ja ra sibi.

21

Ma'da'yo mah̄ets'i n̄e ra ximh̄ai

¹ N̄e nub̄aya, dra Xuuagä, dá nugä man'da bi t'urcä, ngue ma'da'yo mah̄ets'i n̄e ma'da'yo ra ximh̄ai. Nguetho ya bim 'bedi 'be'a ḡätho mi ja b̄u mah̄ets'i n̄e ra ximh̄ai. N̄e hin'ȳu ra dej̄a b̄u ja ra 'da'yo ximh̄ai. ² N̄e dá nugä bá ç̄ah mah̄ets'i guerp̄u bí 'b̄u

Ojå n'da ra hogahnini, gue'a ra Jerusalén ma'da'yo, mahotho, mahoqui, tengu n'da ra hmute i he ra pahni mahotho da mba dín thåt'ui rá ndø. ³ Nε dá øcä n'da ra nde nts'edi bin yå, gue bá nexpu ja ran thuts'i bu bí hu Ojå, bi 'yεna: “Dami hyand ya, bi gaçua mahęts'i rá ngu Ojå,” bi 'yεna, nε nuya zai dim 'buhmbu yu ja'i a. ⁴ Nε guesε Ojå di un ran johya, nε him man ja yu guidä yu ja'i, nε hin din ja ran däte mahøn'a bu, nε hin din ja yu dumbui bu. Nguetho gätho 'be'a män unbi mi ja, ya bi thogui. ⁵ Nε nu Ojå ngue i hupu ja ran thuts'i, bi 'yεna: “Gätho ma'da'yo dá øt'ä ya.” Nε bi xiqui, dra Xuuagä: “Dami 'yo't' ya 'be'a dí xi a i, nε sä da t'ęc'yei nguetho majuani a.” ⁶ Nε bi xiqui mahøn'a: “Ya bi guadi 'be'a gätho dá øt'ä ya. Gätho dá du'mi, nε ga juacä ra 'befi dá du'mi. Zai däm 'bucä nε dam 'bui mazai. Nε nu'u to'o i sä ngue di 'be a ra te mahyoni thoho, tengu'bu i tuthe, ga undä ra te i juadi, tengu'bu ra mbøthe im fonts'a ra dehe ga unni, nε hin da gurqui. ⁷ Nε to'o da dāha, ga comhbe 'be'a gätho i jagä, nε ga øt'e ma t'uhnigä u, nε dyu Ojågä u. ⁸ Pε ga entpu ja ra sibi u to'o i su yun unbi 'bu da dengui, nε'u to'o yoho yun 'yomfēni, nε gätho u xun ts'o yu mbui, nε gätho yu hyodu, nε gätho yu 'yomt'ēni, nε gätho u in yahu yu zıthu, nε gätho u i thānde hont'a go 'be'a gue him majuani, nε gätho u i man yu fehni. Gätho ya da nu na yoho ran däte, da t'entpu i zø ra sibi ra azufre, tengu ra de ja na ndoho,” bi 'yεn Ojå.

Ma'da'yo ra hnini Jerusalén

⁹ Nε xø dá nugä man'da ra hmεpya bi t'urcä. Nu'a n'da u yam 'behni Ojå mahęts'i gue min 'yohu 'dato yam 'behni, gue'u mi the yu ximbo gue bi un yun unbi bu ja ra häi, nε nu'a bi xiqui: “Ba εhe, ga ut'a ra hnini, tengu'bu ra hmute bin thåt'ui ra De'yo.” ¹⁰ Nε nu'a rá Hogandahi Ojå bi bęngä man'da mahøn'a, tengu'bu bi zixcä a rám 'behni Ojå bu ja n'da ra t'øhø xun hęts'i, nε bi 'yurca ra hogahnini Jerusalén ma'da'yo, bi gaç mahęts'i guεpu bí 'bu Ojå. ¹¹ Nε nu'a ra hnini εmme di yoxni nangue rán hose Ojå i 'bupu mbo. Nε di yoxni tengu ra do ra jaspe i pømhyats'i. ¹² Nε nu'a ra hnini mi ja bu ra mbä't'i, ra jado xun

hęts'i, goho yu ts'at'i. Nε nu'a ra mbä't'i, mi ja bu 'de'magoho yu dajut'i, nε n'da ngu n'da yu jut'i mi 'bapu n'da rám 'behni Ojå mahęts'i, da mbäh ra goxthi. Nε nu'u 'de'mayoho yu jut'i, n'da a n'da nt'o't'i yu thuhu u 'de'ma yoho yu ts'unt'u ra Israel. ¹³ Nε n'da nguadi min ja hyu yu jut'i, hyu i xopu ní bøx ra hyadi, nε hyu i xopu ní yuh ra hyadi, nε hyu i xopu ra norte, nε hyu i xopu ra sur. ¹⁴ Nε nu'a ra hnini mi fa'ts'i 'de'mayoho yu do, n'da'a n'da nt'o't'i yu thuhu u 'de'mayoho yun 'yohu gue yu 'bäihu ra Jesús, ngue ra De'yo. ¹⁵ Nε nu'a rám 'behni Ojå mahęts'i gue dán yå'be, mi ha n'da ra t'eni ra oro, tengu'bu ra metro, gue da 'yεn ra hnini, hangu na ndoho yu jut'i, nε yu føt't'e. ¹⁶ Nu'a ra hnini xun zant'ma ndoho, 'da'angu ná mba, nε 'da'angu nán janni. Nε nu'a ram 'behni mahęts'i bi 'yεn ra hnini, nε bi 'yu' ra güenda ngue yo mahuahi nε yo ciento kilómetro ná ndoho, 'da'angu ná mba, 'da'angu nán janni, nε 'da'angu nán hęts'i. ¹⁷ Nε nu'a ram 'behni bi 'yeni hangu nán hęts'i rá mbä't'i ra hnini, nε bi 'yu' ra güenda ngue hyate ma goho metro. Nε bi 'yeni tengutho i øt' yu ja'i. ¹⁸ Nε nu'a ra mbä't'i nt'øt'e nangue yu do ra jaspe, pε nu ra hnini nt'øt'e nangue ra oro, tengu'bu ra xito a ra oro. ¹⁹ Nε nu'u 'de'mayoho yu dādo mi fa'ts'a ra mbä't'i, xun ngu nt'ut'i yu t'udo 'dahma 'dan'yo, ngue di fεxni, xam hmadi di muui. Nu'a rá mbadi ra dādo nt'ut'i yu t'udo ra jaspe, nu'a ná yoho ra dādo nt'ut'i yu t'udo ra zafiro, nu'a ná hyu ra dādo nt'ut'i yu ágata, nu ná goho ra dādo nt'ut'i yu esmeralda. ²⁰ Nε nu'a ná cut'a ra dādo nt'ut'i yu ónice, ná 'dato ra dādo nt'ut'i yu corralina, ná yoto ra dādo nt'ut'i yu crisólita, ná hyato ra dādo nt'ut'i yu berilo, ná guto ra dādo nt'ut'i yu topacio, ná 'det'a ra dādo nt'ut'i yu crisoprasa, ná 'de'ma'da ra dādo nt'ut'i yu jacinto, ná 'de'mayoho ra dādo nt'ut'i yu amatista. ²¹ Nε gätho 'de'mayoho yu jut'i rá mbä't'i ra hnini nt'øt'e nangue yu perla gue xun t'axi, nε n'da'a n'da yu perla gue bi t'øt'e n'da ngu n'da ra jut'i. Nε nu'a ra calle xun ndoho bu mbo ra hnini nt'øt'e nangue ra oro xun ho, tengu'bu ra xito a ra oro. ²² Nε hin dá nugä n'da ra nija bu, nguetho gätho rá nguse Ojå a ra hnini,

ngue ra Hmu t̄atetho rá ts'edi, ne ra Dε'yo, ne 'darp̄u i 'b̄uhmb̄u u i 'b̄ur̄u ja ra hnini. ²³ Ne nu'a ra hnini, him mahyoni ra hyadi di yorp̄u, ogue ra z̄ana, nguetho guesε Oj̄a ne ra Dε'yo di yorp̄u. ²⁴ Ne nangu'e'a ra nyot'i i ja b̄u, ḡätho di yot'u ne dim 'b̄amanho u yu j̄a'i dim 'b̄ur̄u ḡätho yu häi ua ja ra ximhäi. Ne yu ts'ut'abi ḡätho yu häi dim 'b̄ui di d̄a b̄u u yun ho x̄u 'yot'e, tengu'b̄u di um b̄u yun t'unni x̄un ngu di muui. ²⁵ Ne nsoquitho yu jut'i ḡätho ra pa, ne nj̄am'b̄u da mba njut'i, nguetho nj̄am'b̄u din xui b̄u. ²⁶ Ne h̄ont'a go 'be'a ḡätho di muui, gue bi z̄än Oj̄a bi 'yot' yu j̄a'i 'dahma 'dan'yo yu häi ua ja ra ximhäi, ne gue'a da hyaxp̄u u, ní th̄im b̄u mbo ra hnini. ²⁷ Pe hin da yurp̄u ja ra hnini 'be'a x̄un ts'o, x̄ing yu ts'om'b̄ai da yurp̄u, x̄ing yu hyäte. Pe h̄ont'u to'o bi 'yorpa rá thuhu ra Dε'yo b̄u ja rá s̄ocua, gue to'o ḡätho bi un ra temaz̄ai, h̄ont'u da z̄a da yurp̄u.

22

Mi ts'utho ba εh ra Jesucristo

¹ Ne nu'a r̄am 'behni Oj̄a x̄o bi 'yurc̄a man'da mah̄on'a, dra Xuuaḡä. Ngue n'da ra d̄athe mahoqui thoho ra dehe x̄un güe tengu ra xito, t'εmbi rá dehe ra temaz̄ai. Ne bí n̄exp̄u ja r̄an thuts'i Oj̄a ne ra Jesús ra Dε'yo. ² Ne bi tho'inde b̄u ja ra calle x̄un ndoho b̄u ja ra hnini. Ne n'da n'danguadi mi 'b̄ap̄u yu za t'εmbi yu za gue di un ra te. Ne nu'u yu za din z̄adi, n'dazna ngu n'dazna ma'da'yo yun d̄ät'o din z̄ur̄u, janangue'a 'demayo nid̄i din z̄adi n'dajεya. Ne nu'u yú xi di un yán zaqui ḡätho yu j̄a'i. ³ Ne hin'ȳu 'be'a dí hnu r̄an ts'εmbi Oj̄a b̄u. Pe din ja b̄u rá ts'edi Oj̄a ne rá ts'edi ra Jesús ra Dε'yo. Ne ḡätho yú 'yεhe da d̄ande u ne da 'ȳorpa yú 'befi. ⁴ Ne nu'u dim 'b̄ur̄u da nu rá hmi Oj̄a, ne ḡätho din ja rá thuhu Oj̄a b̄u ja yú dε. ⁵ Ne hin'ȳu b̄u ra xui, janangue'a njon da hyom man'da ran n̄equi, x̄ing ra hyadi, nguetho guesε Oj̄a ra Hmu di yozεhe b̄u. Ne nu'u dim 'b̄ur̄u din ts'ut'abi ḡätho yu pa maz̄ai. ⁶ Ne nu'a ram 'behni bi xic̄ä: “Ḡätho ram hma gá 'ȳode, majuani a, ne da z̄a da t'εc'ȳei ḡätho. Nu'a Oj̄a ra Hmu, gue'a di un rá Hogand̄ahi yú p̄ongahȳa, ya bá p̄enc̄ä ua dr̄am 'behniḡä a, ngue ga xi ah̄u 'be'a din ja, gue yú 'yεhe ah̄u Oj̄a. Ne him maya'a din ja,”

bi 'yεna. ⁷ “Dami 'ȳohmb̄u ya,” εn'a ra Jesús, “him maya'a gue gua εc̄ä. Gan johyah̄u ḡätho ah̄u gue guí εc'ȳei h̄u 'be'a din ja, nt'o't'i b̄u ja ra s̄ocua,” bi 'yεna. ⁸ Ne nuḡä dra Xuuaḡä, majuani dá øde ne dá nuḡä 'be'a ḡätho bi t'urqui ngue dá o't'ä ua. Ne nu'b̄u mi gua'a 'be'a dá øc̄ä ne 'be'a xí 'yurqui, dán d̄anyahmu b̄u ja rá gua ram 'behni mah̄ets'i bi 'yurqui ḡätho, dí εna gue ga th̄ande. ⁹ Pe nu ram 'behni bi xiqui: “O guí th̄andegui, nguetho nuḡä dra 'yεhεḡä tengu i, ne ni cuh̄u mi'da yu p̄ongahȳa, ne ḡätho mi'da u gue i εc'ȳei 'be'a gá 'yorp̄u ja ra s̄ocua. H̄onse Oj̄a guí th̄ande,” bi 'yεna. ¹⁰ Ne x̄o bi xic̄ä ram 'behni b̄uya: “O guí p̄es' thoho na gá 'yo't'i, ngue 'be'a din ja, nguetho him maya'a din ja. ¹¹ Ne nu'u to'o i øt' ran ts'o, thocua thoho da 'yot' ran ts'o, ne ḡätho to'o i øt' ran ts'om'b̄ai, thocua thoho da 'yot'e. Pe nu'u to'o i øt' ran ho, thocua thoho da 'yot' ran ho, ne to'o mahoqui thoho yú mb̄ui thocua thoho gue xt̄an ho yú mb̄ui,” bi 'yεn'a r̄am 'behni Oj̄a mah̄ets'i 'b̄u mi xiqui. ¹² Ne bi 'yεnḡä ra Jesús b̄uya: “Ne guehna dí xi ah̄u, him maya'a ba εc̄ä. Ne n'da ngu n'da ga un r̄an th̄eui 'be'a ḡätho bi 'yot'e. ¹³ Nuḡä ḡätho dá d̄u'mi ne ga juac̄ä ra 'befi dá d̄u'mi, dra mb̄udiḡä ne dran zεguiḡä, z̄ai d̄am 'b̄ui ne dam 'b̄ui maz̄ai. ¹⁴ Maj̄api thoho ḡätho mahoqui yú mb̄ui nangu'e Oj̄a, tengu'b̄u m'beni yú pahni. Janangue'a i ja yán t'εdi da yurp̄u ja yú goxthi ra hnini. Ne nu'u to'o da z̄a da yurp̄u, da z̄a da zi yán d̄ät'o yu za gue t'εmbi yu za di un ra temaz̄ai. ¹⁵ Pe hingui sä da yurp̄u ḡätho u ngue bi 'uegue nangu'e Oj̄a. Ne da gop̄u th̄i u ḡätho i ȳah̄u yu z̄ithu, ne ḡätho yu 'yomt'εni, ne ḡätho yu hyodu, ne ḡätho i th̄ande 'be'a him majuani, ne ḡätho yu j̄a'i gue di ho da man yu f̄ehni, hingui sä da yurp̄u u. ¹⁶ Nuḡä dra Jesúsḡä, dá p̄enhd̄ä b̄u mam 'behniḡä gue da xi ah̄u gyu 'yεc'ȳei h̄u, gue 'be'a gá 'yorp̄u ja ra s̄ocua. Nuḡä dram bom'betoḡä ra David, ne tengu'b̄u dra D̄as̄o d̄in 'yo'be ran n̄equi,” bi 'yεn'a ra Jesús. ¹⁷ “Ba εhmb̄u ḡätho ah̄u,” εn'a rá Hogand̄ahi Oj̄a, ne'a rá xisu ra Dε'yo εna. Ne'u ḡätho gue i øde, da ma: “Ba εhmb̄u.” Ne ba εcua ḡätho i tuthe, ne gui sih̄u ra dehe gue di un ra temaz̄ai, ne hin gui juth̄u a.

Ran zofo ran zεgui

¹⁸ Nε nuya dí xi ah_ε, gätho ah_ε guí nuh_ε ya y_εm hma i jaua, ngue i ma 'bε'a dín ja, o gue ah_ε guí øhmb_ε 'b_ε i hman ya y_εm hma nt'o't'i ua, pε nu'b_ε guí εna gui hyuspah_ε mi'da y_εm hma, pε da hyus'ah_ε Oja _ε y_εn _εnbi im mangua ja ra søcu_ε 'b_ε. ¹⁹ O nu'b_ε guí εmh_ε him maju_εni 'da y_εm hma nt'o't'i ua, εna gue'b_ε gdí 'uej_ε _ε, pε Oja di 'uec'ah_ε

y_εn j_εpi im mangua ngue hin di ja ah_ε gui c_εr_εp_ε ja ra hogahnini, nε hin di ja ah_ε gui sif_ε y_εn dät'o a ra za di un ra temaza_ε. ²⁰ Nε nu'a ra Jesús gue bi man ya y_εm hma gätho i jaua, i εm b_εya, “Maju_εni ba εcä n'dihi,” bi 'yεna. Nε gue'a dín nde'e, nε dí xi a i, ba εhe ma Hmu i Jesús. ²¹ Nε gätho ah_ε dín nde guin nuh_ε rán j_εpi a ma Hmuh_ε ra Jesús. Nε hønt'a dí xi ah_ε ya.